

MINISTERSTVO VNITRA

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR

**STUDIJNÍ TEXTY
KE SLUŽEBNÍ
ZKOUŠCE**

**ve smyslu ustanovení
§ 12 zákona č. 361/2003 Sb.**

MINISTERSTVO VNITRA

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR

**STUDIJNÍ TEXTY
KE SLUŽEBNÍ
ZKOUŠCE**

**ve smyslu ustanovení
§ 12 zákona č. 361/2003 Sb.**

MINISTERSTVO VNITRA
generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
kancelář generálního ředitele HZS ČR
oddělení vzdělávání

SLUŽEBNÍ ZKOUŠKA

Kolektiv autorů

OBSAH

PÍSEMNÁ ČÁST

Kapitola I.	
ÚSTAVNÍ POŘÁDEK ČESKÉ REPUBLIKY	str. 11
Kapitola II.	
SLUŽEBNÍ POMĚR PŘÍSLUŠNÍKŮ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ	str. 21
Kapitola III.	
INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	str. 47
Kapitola IV.	
TRESTNĚ PRÁVNÍ A SPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST	str. 69
Kapitola V.	
OCHRANA UTAJOVANÝCH INFORMACÍ	str. 81
Kapitola VI.	
OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ	str. 95
Kapitola VII.	
ZÁKLADNÍ ZNALOSTI O EVROPSKÉ UNII	str. 101
Kapitola VIII.	
ZÁKLADNÍ ZNALOSTI ZÁSAD PRVNÍ POMOCI	str. 117

ÚSTNÍ ČÁST

Kapitola I.	
PLÁNOVÁNÍ A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	str. 147
Kapitola II.	
PREVENCE	str. 191
Kapitola III.	
OCHRANA OBYVATELSTVA	str. 211
Kapitola IV.	
INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	str. 223
Kapitola I.	
OSTATNÍ	str. 245

MINISTERSTVO VNITRA

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR

SLUŽEBNÍ ZKOUŠKA PŘÍSLUŠNÍKŮ HZS ČR

PÍSEMNÁ ČÁST

STUDIJNÍ TEXTY KE SLUŽEBNÍ ZKOUŠCE

**ve smyslu ustanovení
§ 12 zákona č. 361/2003 Sb.**

I.
**ÚSTAVNÍ POŘÁDEK
ČESKÉ REPUBLIKY**

I.

ÚSTAVNÍ POŘÁDEK ČESKÉ REPUBLIKY

Ústavní pořádek České republiky tvoří:

- Ústava České republiky
- Listina základních práv a svobod
- ústavní zákony přijaté podle Ústavy České republiky
- ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992

Součástí právního řádu České republiky jsou také vyhlášené **mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal souhlas Parlament České republiky a jimiž je Česká republika vázána.** Stanoví-li tato mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

PRÁVO A PRÁVNÍ PŘEDPISY

Právo je soubor pravidel, která usměrňují chování lidí, a která se od ostatních společenských pravidel, kterými jsou například morálka, náboženské normy, estetické normy, etika, nebo sportovní pravidla, liší tím, že

- je stanoví stát
- jsou také státem vynutitelná

Základním prvkem práva je právní předpis.

Platnost právního předpisu

Aby byl právní předpis platný, musí být

- projednán a schválen způsobem stanoveným Ústavou České republiky a příslušným zákonem
- musí být vyhlášen způsobem, který stanoví zákon

Právní předpis nabývá platnosti dnem jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů. Dnem vyhlášení je den rozeslání příslušné části Sbírek zákonů, v níž je právní předpis zařazen. Toto datum je uvedeno v záhlaví Sbírek zákonů.

Právními předpisy, které se uveřejňují ve Sbírce zákonů, jsou:

- ústava, ústavní zákony
- zákony
- zákonná opatření Senátu
- nařízení vlády
- vyhlášky ministerstev, jiných ústředních správních úřadů a České národní banky

Účinnost právního předpisu

Účinnost právního předpisu obecně označuje, od které doby je nutné podle právní normy postupovat, tedy odkdy ji lze použít a dodržovat, nebo kdy má její používání skončit.

Účinnost je v právním předpisu uvedena v posledním paragrafu. Účinnosti však může právní předpis nabýt **nejdříve dnem jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.**

PRÁVNÍ SÍLA ÚSTAVNÍCH PŘEDPISŮ

Ústavní právo je odvětvím veřejného práva, které upravuje nejdůležitější právní vztahy ve státě, a to zejména

- základní práva a svobody občanů
- uspořádání státu
- rozdělení státní moci
- výkon státní moci

Pramenem ústavního práva jsou

- Ústava České republiky
- Listina základních práv a svobod
- ústavní zákony

Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod a ústavní zákony mají nejvyšší právní sílu. Od ostatních zákonů se liší především tím, jakým způsobem jsou projednávány a přijímány. Všechny zákony a ostatní právní předpisy nižší právní síly s nimi musí být v souladu a nemohou jim odporovat.

Právními předpisy nižší právní síly jsou:

- zákony
- zákonná opatření Senátu
- nařízení vlády
- vyhlášky ministerstev, jiných ústředních správních úřadů a České národní banky
- vyhlášky krajů a vyhlášky obcí
- nařízení krajů a nařízení obcí

MOC ZÁKONODÁRNÁ, VÝKONNÁ A SOUDNÍ

Státní moc v České republice je podle Ústavy České republiky vykonávána třemi typy orgánů

- **mocí zákonodárnou**
- **mocí výkonnou**
- **mocí soudní**

Moc zákonodárná

Zákonodárná moc v České republice náleží dvoukomorovému Parlamentu České republiky, který tvoří

- **Poslanecká sněmovna**, složená z 200 poslanců volených na dobu čtyř let
- **Senát**, složený z 81 senátorů volených na dobu šesti let s částečnou obměnou třetiny po každých dvou letech

Komory nejsou rovnoprávné, silnější ústavní postavení má Poslanecká sněmovna. Jejich rozdílné postavení se projevuje

- v odlišném volebním období
- v různých volebních systémech užitých při volbách
- v odlišných pravomocích a kompetencích
- v rozdílech s přihlédnutím na přetržitost či nepřetržitost personálního složení (rozpuštělnost, resp. celková či částečná obměňovatelnost)

Do působnosti Parlamentu patří zejména

- projednávání a schvalování zákonů
- volba prezidenta
- projednávání mezinárodních smluv vyžadujících souhlas Parlamentu
- rozhodování o vyhlášení válečného stavu
- rozhodování o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, již je Česká republika členem
- vyslovování souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky, nebo s pobyttem ozbrojených sil jiných států na území České republiky

Postavení poslance a senátora podle Ústavy České republiky

Mandát - poslanecká sněmovna a Senát jsou ustanovovány všeobecnými volbami, přičemž jednotlivá místa poslanců a senátorů jsou obsazována konkrétními občany České republiky. Tím je obsazován **mandát**, který znamená oprávnění i povinnosti vyplývající z Ústavy, jednacího řádu a případně jiných zákonů. Mandát je volný, tzn., že poslanec a senátor nejsou vázáni odpovědností ani občanům ani politickým subjektům. Je ale neslučitelný s funkcí prezidenta, soudce případně jinou ústavní funkcí stanovenou zákonem.

Obsah mandátu poslance a senátora tvoří

- **imunita** – tj. především nemožnost trestního stíhání poslance či senátora bez souhlasu příslušné komory, dále absolutní zákaz jejich trestního stíhání za projevy učiněné v komorách Parlamentu; patří sem i právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu,
- **oprávnění a povinnosti** – tj. celá řada zákonných oprávnění a povinností, které zajišťují výkon mandátu uvnitř i navenek komory. Jejich převážná část se týká možnosti jednat a spolurozhodovat v příslušné komoře. Poslanec či senátor má zejména právo a současně i povinnost účastnit se jednání komory a jejích orgánů, do kterých byl zvolen,
- **trestněprávní a disciplinární odpovědnost** – poslanci a senátoři nejsou odpovědní z výkonu své funkce, jejich trestní stíhání je podmíněno souhlasem vlastní komory a mají tzv. disciplinární odpovědnost, která se vztahuje na přestupky, na projevy učiněné v komoře, pro něž by jinak mohl být trestně stíhán nebo jimiž by urazil poslance, sená-

tora, ústavního soudce nebo jiné osoby s právem účastnit se parlamentního jednání. Výkon disciplinární rozhodovací pravomoci je dvoustupňový a v prvním stupni provádí disciplinární řízení mandátový a imunitní výbor a o odvolání disciplinárně stíhaného rozhoduje příslušná komora.

Moc výkonná

Výkonnou mocí se v České republice rozumí **tři typy orgánů**

- **prezident republiky**
- **vláda**
- **státní zastupitelství**

Prezident republiky

Prezident republiky je hlavou státu, tedy zastupuje stát navenek a tím ztělesňuje svrchovanost státu jako subjektu navenek. Z výkonu své funkce není odpovědný, a proto za svou rozhodovací a jednací činnost podle Ústavy České republiky nenese důsledky včetně případné sankce. Určitou část činnosti prezidenta může kontrolovat a korigovat vláda, především tzv. kontrasygnací. Pouze při podezření, že se dopustil velezrady by mohl být Senátem žalován u Ústavního soudu.

Prezident republiky **je volen na společné schůzi obou komor Parlamentu**, přičemž mandát je **pětiletý**. Prezidentem může být volen pouze občan, který je volitelný do Senátu, nejvíce však dvakrát za sebou.

Pravomoci, které prezident vykonává se dělí na

- **pravomoci výlučné - autonomní, které vykonává nezávisle na vládní moci**
- **pravomoci kontrasygované**, které vykonává v ústavněprávní součinnosti s vládou – vyžadují spolupodpis předsedy nebo jiného člena vlády

Pravomoci výlučné

- **ústavně konstitutivní**
 - jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi, pověřuje vládu, jejíž demisi přijal, nebo kterou odvolal, výkonem jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády
 - jmenuje soudce Ústavního soudu (se souhlasem Senátu) a jeho předsedu a místopředsedy
 - jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu
 - jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu
 - jmenuje členy Bankovní rady České národní banky
- **související nebo zasahující do činnosti jiných ústavních orgánů**
 - svolává zasedání Poslanecké sněmovny a za podmínek stanovených v Ústavě ji rozpouští
 - odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní stíhání nezahajovalo a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo a zahazuje odsouzení

- může vrátit zákony Poslanecké sněmovně, s výjimkou zákonů ústavních
- podepisuje zákony

Pravomoci kontrahované

- **oblast zahraniční politiky**
 - zastupuje stát navenek
 - sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy s tím, že toto sjednávání může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy, přijímá vedoucí zastupitelských misí
 - pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí
- **oblast obrany**
 - prezident je vrchním velitelem ozbrojených sil
 - jmenuje a povyšuje generály
- **další oblasti**
 - vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a Senátu
 - propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán
 - jmenuje soudce obecných soudů
 - má právo udělovat amnestii

Vláda

Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci, což zvyrazňuje její řídicí postavení v systému státní správy, ale nikoliv nadřazenost nad funkcí prezidenta.

Vládu tvoří

- předseda
- místopředsedové
- ministři

Vláda je **kolektivní orgán**, je odpovědná Poslanecké sněmovně a odpovídá za část rozhodnutí vykonávaných pravomocemi prezidenta. Soustava ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, které mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, je upravena **v zákoně o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky**.

K provedení zákona může vláda vydávat **nařízení**, která musí být v souladu se zákonem, ústavními zákony a mezinárodními smlouvami ve smyslu čl. 10 Ústavy.

Předsedu vlády a na jeho návrh i ostatní členy vlády jmenuje prezident republiky a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Vláda je povinna do 30 dnů po jmenování předstoupit před Poslaneckou sněmovnu a požádat ji o vyslovení důvěry. V případě, že neuspěje, podává demisi. Prezident poté jmenuje nového předsedu vlády a celý proces konstituování vlády se opakuje s tím, že v případě neúspěchu jmenuje prezident předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny a jestliže ani tak není vláda konstituována, **může prezident Poslaneckou sněmovnu rozpustit**. Vztah vlády a Poslanecké sněmovny je založen na důvěře či nedůvěře a rozhoduje se o ní v případech stanovených v Ústavě hlasováním v Poslanecké sněmovně.

Státní zastupitelství

Státní zastupitelství, jehož postavení je blíže upraveno zvláštním zákonem, není typickým orgánem výkonné moci, ale je nutno ho považovat za zvláštní a nezastupitelný orgán státní moci, který zejména **zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení**.

Moc soudní

Moc soudní je v Ústavě charakterizována jako zvláštní a jednotný typ státní moci, která

- zákonem stanoveným způsobem poskytuje ochranu právům
- jako jediná rozhoduje o otázce viny a trestu za trestné činy

Moc soudní v Ústavě rozeznává následující principy

- výlučnost soudní moci při rozhodování o vině a trestu za trestné činy
- nezávislost soudů
- nestrannost a nezávislost soudců
- neodvolatelnost soudců (kromě kárné odpovědnosti)
- poskytování ochrany právům zákonem stanoveným způsobem
- rovnost práv všech účastníků řízení
- ústnost a veřejnost jednání před soudem

Ústavní soud

Ústavní soud (se sídlem v Brně) je orgánem, který je součástí soudní moci a **působí jako výlučný a nezastupitelný orgán ochrany ústavnosti**.

Ústavní soud má následující Ústavou stanovené vztahy k ostatním nejvyšším ústavním orgánům

- soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu
- Ústavní soud může zrušením podústavních norem nebo jejich částí, které jsou v rozporu s Ústavou, zasahovat do legislativní činnosti Poslanecké sněmovny
- může také rozhodovat o mandátech všech poslanců a senátorů i o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky
- ve vztahu k výkonné moci může zrušit podzákoné předpisy, jsou-li v rozporu s ústavními zákony, zákony nebo mezinárodními smlouvami
- ve vztahu k obecnému soudnictví může působit tím, že
 - v roli přezkumného orgánu rozhoduje o ústavních stížnostech proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánu veřejné moci do ústavně zaručených práv a svobod
 - obecný soud může podnitit jeho jednání tehdy, jestliže dospěje k závěru, že zákon, jehož má být ve věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem

Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou **jmenováni na dobu 10 let**.

Soustava obecných soudů

Soustavu obecných soudů v České republice tvoří

- **Nejvyšší soud** (se sídlem v Brně) – je vrcholným soud-

ním orgánem ve věcech patřících do pravomoci obecných soudů, zajišťuje zákonnost rozhodování soudů tím, že rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích a v jiných případech stanovených zákonem, dále rozhoduje o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů na území České republiky a v dalších případech stanovených zákonem; sleduje též pravomocná rozhodnutí soudů a v zájmu jejich jednotného rozhodování zaujímá stanoviska

- **Nejvyšší správní soud** (se sídlem v Brně) – je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví, zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování tím, že rozhoduje o kasačních stížnostech (**kasační stížnost je opravný prostředek proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení domáhá zrušení soudního rozhodnutí**) v případech stanovených zákonem a v dalších případech stanovených zákonem
- **vrchní soudy** (se sídlem v Praze a v Olomouci) - rozhodují jako soudy druhého stupně ve věcech, ve kterých rozhodovaly v 1. stupni krajské soudy, přezkoumávají zákonnost rozhodnutí jiných orgánů v případech stanovených zákonem a v dalších zákonem stanovených případech
- **krajské soudy** - rozhodují jako soudy 2. stupně ve věcech, ve kterých rozhodovaly v 1. stupni okresní soudy; zákony o řízení před soudy dále stanoví, ve kterých věcech rozhodují jako soudy 1. stupně a v jakých dalších věcech rozhodují
- **okresní soudy** – rozhodují jako soudy 1. stupně, pokud zákony o řízení před soudy nestanoví jinak

Základní organizační formou rozhodování soudů je **senátní rozhodování** a v ostatních případech rozhodují **samosoudci**. Na rozhodování soudů se mohou podílet vedle soudců i další občané, a to jako **přisedící**.

ZÁKLADNÍ LIDSKÁ PRÁVA A SVOBODY VÝZNAMNÁ PRO ČINNOST PŘÍSLUŠNÍKŮ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY

Právo na život a právo na ochranu zdraví

- Právo na život má každý
- Lidský život je hoděn ochrany již před narozením
- Právo na ochranu zdraví má každý

Činnost příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky ovlivňuje uvedená práva následovně:

Základním posláním Hasičského záchranného České republiky je mimo jiné chránit životy a zdraví obyvatel před požáry a poskytnout účinnou pomoc při mimořádných událostech.

Hasičský záchranný sbor kraje pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací

- koordinuje záchranné a likvidační práce a plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací

- organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření
- organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatel
- organizuje a koordinuje humanitární pomoc

Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, právo vlastnit majetek a nedotknutelnost obydlí

Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezení může být jen v případech stanovených zákonem.

Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem. Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstupovat bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí. Jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí mohou být zákonem dovoleny, jen, je-li to v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu života nebo zdraví osob, pro ochranu práv a svobod druhých anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku. Pokud je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou být takové zásahy zákonem dovoleny též, je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy.

Činnost příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky ovlivňuje uvedená práva následovně:

Základním posláním Hasičského záchranného sboru České republiky je mimo jiné chránit majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech.

Při provádění potřebných zjištění a služebních úkonů na úseku požární ochrany a při provádění záchranných a likvidačních prací jsou příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky oprávněni ke vstupu do objektů a zařízení a ke vstupu na nemovitost na dobu nutnou k řádnému provedení těchto činností. K provedení zásahu, který nesnese odkladu, jsou oprávněni otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor a vstoupit do něj.

Operační a informační střediska Hasičského záchranného sboru České republiky integrovaného záchranného systému jsou mimo jiné oprávněna vyžadovat a organizovat věcnou pomoc podle požadavku velitele zásahu.

Hasičský záchranný sbor kraje pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací

- koordinuje záchranné a likvidační práce a plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací,

- organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření.

Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn stanovit dočasná omezení k ochraně majetku, nařídít bezodkladné provádění terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí, vyzvat osoby k poskytnutí věcné pomoci.

Svoboda pohybu a pobytu

Svoboda pohybu a pobytu je zaručena. Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.

Činnost příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky ovlivňuje uvedená práva následovně:

Příslušník Hasičského záchranného sboru České republiky je oprávněn, vyžaduje-li to účinné zabezpečení úkolů Hasičského záchranného sboru České republiky, vyzvat každého, aby nevstupoval na určená místa nebo aby se podrobil omezení vyplývajících z provedení služebního zásahu.

Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídít, aby místo opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná.

Zákaz nucených prací a služeb

Nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám.

Toto ustanovení se mimo jiné nevztahuje na

- službu vyžadovanou na základě zákona v případě živelních pohrom, nehod nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty, nebo
- jednání uložené zákonem pro ochranu života, zdraví nebo práv druhých.

Činnost příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky ovlivňuje uvedená práva následovně:

Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn vyzvat osoby k poskytnutí osobní pomoci.

Při zdolávání požáru, živelních pohrom a jiných mimořádných událostí je každý povinen poskytnout přiměřenou osobní pomoc, nevystaví-li tím vážnému nebezpečí nebo ohrožení sebe nebo osoby blízké anebo nebrání-li mu v tom důležitá okolnost.

Právo na informace

Právo na informace jsou zaručeny.

Činnost příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky ovlivňuje uvedená práva následovně:

Operační a informační střediska Hasičského záchranného sboru České republiky integrovaného záchranného systému jsou oprávněna provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území.

Hasičské záchranné sbory krajů pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací a za stavu nebezpečí zabezpečují varování a vyrozumění, organizují instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva. Dále zabezpečují preventivní výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany.

OCHRANA ZÁKLADNÍCH LIDSKÝCH PRÁV A SVOBOD Z HLEDISKA MEZINÁRODNÍHO A VNITROSTÁTNÍHO

Lidská práva a svobody

Lidská práva mohou být v zásadě definována jako práva, která jsou nám vlastní a bez kterých bychom nemohli žít jako lidské bytosti. Lidská práva a základní svobody nám umožňují rozvinout a plně využít lidské kvality, naši inteligenci, talent a vědomí k uspokojení duševních a dalších potřeb. Lidská práva jsou založena na důstojnosti a humánních hodnotách člověka, jsou to práva univerzální, nelze je nikomu odejmout a jsou pro všechny stejná. Náleží každému člověku a nikdo se jich nemůže vzdát. Lidská práva platí pro každého stejně bez ohledu na taková kritéria jako je rasová příslušnost, barva pleti, pohlaví, jazyk, náboženství, politický nebo jiný názor, národnost nebo sociální zařazení, místo narození nebo individuální stav.

Lidská práva se dotýkají vztahů mezi jednotlivci a státem. Regulují a kontrolují státní moc nad jednotlivci, poskytují jedincům svobody ve vztahu ke státu a vyžadují na zemích, aby uspokojovaly základní lidské potřeby osob na území s jejich působností. Lidská práva jsou sdílena všemi kulturami a národy a nelze si z nich vybírat podle okamžité potřeby. Lidská práva jsou totiž nedělitelná a vzájemně souvisejí, ať už je řeč o právech občanských, politických, hospodářských, sociálních či kulturních.

Občanská a politická práva jsou první skupinou lidských práv, která kladou státu za povinnost

- nezasahovat do soukromého života občanů,
- zabezpečit určité postupy (např. zajistit systém právní pomoci, který dovolí i chudým nebo lidem s omezenými prostředky hájit svá práva u soudu, čelí-li např. obvinění z vážného trestného činu), nebo
- zajistit podíl z veřejných výdajů, aby umožnil přístup národnostních menšin do sdělovacích prostředků.

Další skupinu lidských práv tvoří práva

- ekonomická
- sociální
- kulturní

Pro **ekonomická a sociální práva** platí, že je stát musí zajistit pro ty jedince, kteří toho nejsou sami schopni, např. proto, že jsou

nezaměstnaní nebo zdravotně postižení. Ve všech demokratických společnostech jsou ekonomická a sociální práva považována za zásadní a měla by být zaručena právě tak, jako základní práva občanská a politická.

V historii získávali lidé různá práva tím, že přináleželi k určité skupině – rodině, kmenu, náboženství, společenství nebo národu. Myšlenka, že všichni lidé mají nárok na určitá práva, však získala na významu v několika posledních staletích.

Lidská práva a systém OSN na jejich ochranu

V roce 1945 reagovali zakladatelé OSN na krutosti 2. světové války zdůrazněním významu lidských práv v **Chartě OSN**. V roce 1945 Spojené národy vytvořily **Komisi pro lidská práva – základní výkonný orgán pro otázky lidských práv v systému OSN**.

Komise se schází každoročně v Ženevě:

- hodnotí otázky lidských práv
- rozvíjí a kodifikuje nové mezinárodní normy
- činí doporučení vládám.

Valné shromáždění OSN přijalo dne 10. prosince 1948 v Paříži **Všeobecnou deklaraci lidských práv a základních svobod**, která zůstává **nejdůležitějším pilířem** souboru práv 20. století týkajících se práv člověka a **základním kamenem** hnutí za lidská práva. Ačkoliv není závazná, získala všeobecné uznání a vycházejí z ní základní závazné mezinárodní právní normy. Na jejím základě byly později vytvořeny **dva pakty, jejichž ustanovení jsou již závazná**.

Jde o

- **Mezinárodní pakt o občanských a politických právech**
- **Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech**

OSN dále **přijala Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech**, který zajišťuje jednotlivcům právo obrátit se na dohlížetelský orgán této úmluvy, kterým je **Výbor pro lidská práva**, jestliže jejich práva byla vládou porušena. Musí být však splněna podmínka, že daný stát ratifikoval Pakt i Protokol.

Všeobecná deklarace lidských práv a dva výše zmíněné Pakty a Opční protokol jsou dohromady známy jako **Mezinárodní listina lidských práv**.

OSN také podpořila a vytvořila řadu dalších úmluv o lidských právech a nástrojů, které řeší podrobněji konkrétní práva. Ratifikací těchto smluv se státy zavazují, že s pomocí nezávislých expertů provedou revizi své legislativy a postupů v dané oblasti.

Plnění smluv ze strany členských států sledují **výbory OSN**. Tyto výbory mohou žádat vlády, aby odpovídaly na vznesená podezření a mohou přijímat rozhodnutí a zveřejňovat je společně s kritikami a doporučeními. Mezinárodní normy dovolují omezení výkonu některých práv ze zvláštních důvodů, jako je veřejný pořádek, veřejná mravnost, národní bezpečnost a práva ostatních. Tato omezení však musí být zakotvena v zákonech.

OSN není nadnárodní organizací a její rozhodnutí, vyjma rozhodnutí Bezpečnostního výboru, proto nejsou závazná.

Lidská práva a systém Rady Evropy na jejich ochranu

Základním posláním Rady Evropy bylo dosáhnout větší shody mezi evropskými demokraciemi na základě jejich vnitřní politiky založené na principech individuální svobody, politické svobody a vlády práva, které přijaly všechny členské státy. Hlavním úspěchem Rady Evropy v tomto kontextu bylo vytvoření **Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (dále jen „Evropská úmluva“)**.

Na základě Evropské úmluvy existuje

- možnost vydávat rozhodnutí závazná pro jednotlivé státy
- individuální právo na stížnost a nápravu
- garance práv a svobod v ní zakotvených všem osobám nacházejícím se v rámci výkonu soudní pravomoci států, tj. státním příslušníkům daných zemí i osobám, které jejich státními příslušníky nejsou, včetně osob bez státní příslušnosti nebo osob nezpůsobilých k právním úkonům

Evropská úmluva je právně závazná pro smluvní strany. Každý členský stát je po ratifikaci vázán dvěma závazky:

- **musí v rámci výkonu soudní pravomoci ve svém státu zajistit práva zaručená úmluvou**
- **musí se podrobit mezinárodnímu kontrolnímu mechanismu, který dodržení uvedeného závazku zaručuje**

Všeobecné principy Evropské úmluvy:

- **práva Úmluvy může využívat každý v rámci zákonů signatářské země bez ohledu na národnost, rasu, vyznání nebo politickou příslušnost**
- **skutečné nebo předpokládané trestní jednání neomezuje jednotlivce v jejich právu, aby se s nimi zacházelo v souladu s požadavky Úmluvy**
- **Úmluva vyžaduje respektování zákonnosti**
- **Úmluva připouští, že národní orgány musí mít určitou volnost při rozhodování, kdy je nezbytné omezit individuální práva, aby byla ochráněna práva ostatních nebo z jiných zákonných veřejných zájmů**
- **požaduje přiměřenou a účinnou ochranu proti zneužití pravomoci, které omezují individuální práva**
- **práva a svobody dané Úmluvou musí být přístupné bez diskriminace**
- **Úmluva požaduje, aby jednotlivci měli účinný přístup k soudním opatřením**

Úkol ochrany lidských práv zajišťuje v současné době **stálý Evropský soud pro lidská práva**. Evropský soud zasedá permanentně a o osudu došlé stížnosti **rozhodují od samého počátku nezávislí soudci**.

Na rozdíl od systému OSN vzniká na základě rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva smluvním stranám právní závazek jeho rozhodnutí uskutečnit.

Lidská práva a mezinárodní humanitární právo

Mezinárodní humanitární právo jsou právní normy aplikovatelné v období ozbrojených konfliktů a válek. Řeší vztahy mezi

státy, mezi jednotlivci a mezi jednotlivcem a státem, udávají vždy skupinu osob, které bere pod ochranu. Mezinárodní humanitární právo se zaměřuje na permanentní, preventivní a kontrolní činnost v určité oblasti.

Mezi nejdůležitější dokumenty mezinárodního humanitárního zákonodárství patří Ženevské úmluvy na podporu válečných obětí:

- ochrana zraněných a nemocných příslušníků pěchotních ozbrojených sil
- ochrana zraněných, nemocných a ztroskotaných příslušníků námořních ozbrojených sil
- ochrana válečných zajatců
- ochrana civilistů

Česká republika je smluvní stranou většiny základních úmluv mezinárodního humanitárního zákonodárství. Rozhodující roli při vytváření národní humanitární legislativy hraje Rada Evropy. Principy mezinárodních humanitárních zákonů jsou v zásadě použitelné v obdobích ozbrojených konfliktů. Pokud vážné občanské nepokoje dosáhnou stavu národního ozbrojeného konfliktu nebo občanské války, je možné aplikovat standardy mezinárodních humanitárních zákonů nebo válečných zákonů. Tyto standardy mají oproti zákonům na ochranu lidských práv tu výhodu, že jsou určeny pro případy ozbrojeného konfliktu a umožňují okamžitou ochranu obětí takového konfliktu.

Lidská práva v České republice

V České republice obsahuje výčet chráněných lidských práv a svobod **Listina základních práv a svobod**, která je nedílnou součástí ústavního pořádku České republiky. Vychází u mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách. Mezinárodní smlouvy, které byly vyhlášeny a se souhlasem Parlamentu České republiky ratifikovány a jimiž je Česká republika vázána, jsou podle čl. 10 Ústavy České republiky součástí právního řádu a v případě, že mezinárodní smlouva stanoví něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Listina základních práv a svobod přejímá klasické dělení lidských práv, která jsou členěna na tzv.

- **základní lidská práva a svobody**
- **politická práva, přičemž neopomíjí práva příslušníků národnostních a etnických menšin**
- **ekonomická, sociální a kulturní práva**
- **práva na soudní a jinou právní ochranu**

Tato práva a svobody, jež jsou rozvedena v řadě zákonů České republiky, se nalézají pod ochranou nezávislé soudní soustavy, která je významným garantem demokratického právního státu.

Od roku 2000 je dalším orgánem ochrany práva v České republice **veřejný ochránce práv**. Působí k ochraně osob před jednáním úřadů, a dalších institucí, **pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy**, jakož i **před nečinností úřadů a institucí** a tím

přispívá k ochraně základních práv a svobod. Veřejný ochránce práv volen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky na šest let. Hlavní činnost veřejného ochránce práv spočívá v přezkoumání stížností osob na postup rozhodování nebo nečinnost orgánů veřejné správy.

Jeho působnost se vztahuje na

- **ministerstva a jiné správní úřady** s působností pro celé území státu a **další správní úřady** jim podléhající
- **Českou národní banku, pokud působí jako správní úřad**
- **Radu pro rozhlasové a televizní vysílání**
- **orgány územních samosprávných celků** při výkonu státní správy
- **Policii České republiky**, není-li stanoveno jinak
- **Armádu České republiky**
- **Hradní stráž**
- **Vězeňskou službu České republiky**
- **zařízení, v nichž se vykonává vazba, trest, odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova, ochranné léčení a veřejné zdravotní pojišťovny**

Jeho působnost se nevztahuje na

- **Parlament České republiky**
- **prezidenta a vládu**
- **Nejvyšší kontrolní úřad**
- **zpravodajské služby České republiky**
- **orgány činné v trestním řízení, státní zastupitelství a soudy, s výjimkou orgánů státní správy soudů**

Na základě usnesení vlády České republiky č. 809 ze dne 9. prosince 1998 byla zřízena **Rada vlády České republiky pro lidská práva** jako poradní orgán vlády pro otázky ochrany lidských práv a základních svobod osob při výkonu soudní pravomoci v České republice. Sleduje dodržování a naplňování Ústavy České republiky, Listiny a dalších právních norem, které upravují ochranu a dodržování lidských práv a základních svobod. Rada dále sleduje vnitrostátní plnění mezinárodních závazků České republiky v oblasti ochrany lidských práv a základních svobod. Činnost Rady se řídí statutem a jednacím řádem.

LITERATURA

- Tomancová, J., Schelle, K. a kol. Právní nauka pro školy a praxi. Praha: EUROLEX, 2004.
- Zelenka, P. Vybrané kapitoly z ústavního práva. Praha: ARMEX, 2003.
- Bílek, P., Dufková, I., Zlámal, J. Policie a lidská práva. Praha: Střední policejní škola MV, Český helsinský výbor, 2000.

II.
**SLUŽEBNÍ POMĚR PŘÍSLUŠNÍKŮ
BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ**

II.

SLUŽEBNÍ POMĚR PŘÍSLUŠNÍKŮ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

Právní povaha služebního poměru

Na určení právní povahy služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů není v právní teorii, obdobně jako v minulosti, jednotný právní názor. Lze se setkat s názorem, že se jedná o zvláštní druh pracovněprávního vztahu, obdobně jako s názorem opačným, že se jedná o právní vztah, který je možno zařadit do oblasti správního práva. Domnívám se, že právní úpravu služebního poměru není možno zařadit ani do jednoho odvětví práva - práva pracovního nebo správního, protože právní úprava služebního poměru je přechodovou úpravou, která vychází z obou odvětví. Zjednodušeně lze říci, že hmotně právní ustanovení právních předpisů, upravujících služební poměr, jsou odvozeny z pracovního práva, zejména přímo ze zákoníku práce (je možno nalézt obdobné, případně dokonce totožné, právní instituty v právní úpravě pracovního poměru na jedné straně a v právní úpravě služebního poměru na straně druhé) zatímco procesně právní ustanovení mají nepochybný původ v oblasti správního práva, zejména v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád.

V českém právním řádu jsou zakotveny dva rozdílné služební poměry. Jednak je to služební poměr vojáků z povolání podle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, a služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen "zákon o služebním poměru"). Zmínit se je možno také o zákonu č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), který má nabytí účinnosti až v roce 2009 a který upravuje služební poměr "civilních" státních zaměstnanců.

K zákonu o služebním poměru byly vydány některé prováděcí předpisy. Jedná se o

- vyhláška č. 432/2004 Sb., kterou se stanoví seznam činností zakázaných těhotným příslušnicím, příslušnicím do konce devátého měsíce po porodu a příslušnicím, které kojí
- vyhláška č. 433/2004 Sb., kterou se stanoví druh a vzor služebních medailí a důvody pro jejich udělení
- vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru
- nařízení vlády č. 506/2004 Sb., kterým se stanoví způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení
- nařízení vlády č. 507/2004 Sb., kterým se stanoví rozsah a způsob poskytování údajů do informačního systému o služebním příjmu
- nařízení vlády č. 508/2004 Sb., kterým se stanoví vzory hodnostního označení příslušníků bezpečnostních sborů

- nařízení vlády č. 104/2005 Sb., kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech
- vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti

VZNIK SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Druhy služebního poměru

Služební poměr příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen "hasičský záchranný sbor") je koncipován jako celoživotní povolání. Proto je služební poměr podle § 9 až 11 zákona o služebním poměru rozdělen do dvou etap - služebního poměru na dobu určitou v rozsahu 3 let, a služebního poměru na dobu neurčitou.

V průběhu služebního poměru na dobu určitou si na jedné straně hasičský záchranný sbor ověřuje způsobilost příslušníka k výkonu služby a k přechodu do služebního poměru na dobu neurčitou, a na druhé straně si příslušník ověřuje, zda mu služba v tomto sboru bude vyhovovat. Z uvedeného důvodu se na příslušníka provádí služební hodnocení jednou ročně, narozdíl od příslušníka ve služebním poměru na dobu neurčitou, u něhož se provádí nejméně jednou za tři roky.

Do služebního poměru na dobu určitou se zařazují všichni nově přijatí příslušníci. Zákon předpokládá kratší zařazení příslušníka ve služebním poměru na dobu určitou, jestliže před přijetím do služebního poměru již byl alespoň po dobu 3 let ve služebním poměru k bezpečnostnímu sboru nebo ve služebním poměru vojáka z povolání. Vzhledem k relativně rychlé ztrátě odbornosti však nesmí od skončení předchozího služebního poměru uplynout více než 5 let.

Za trvání služebního poměru na dobu určitou musí být příslušník, narozdíl od příslušníka ve služebním poměru na dobu neurčitou, propuštěn z organizačních důvodů nebo z důvodu zániku osvědčení k seznamování se s utajovanými skutečnostmi, jestliže není možné ho převést na jiné služební místo, a také tehdy, pokud se neosvědčí, také na základě závěru služebního hodnocení. Trvá-li služební poměr na dobu určitou, nenáleží příslušníkovi náhrada stravného při studiu a při vyslání na studijní pobyt.

Do služebního poměru na dobu neurčitou se příslušník dostává na základě úspěšného složení služební zkoušky (§ 12 zákona o služebním poměru), která se vykonává před uplynutím doby určité před zkušební komisí. Účelem služební zkoušky je ověřit teoretickou, případně též praktickou způsobilost pro zařazení do služebního poměru na dobu neurčitou.

Stanovuje se také povinnost služebního funkcionáře prodloužit služební poměr na dobu určitou, jestliže příslušníkovi brání ve vykonání zkoušky důležitá překážka. Důležitá překážka není blíže specifikována, proto záleží na posouzení služebního funkcionáře, jakou překážku na základě zjištění objektivního stavu uzná jako

důležitou. Může se jednat o neschopnost příslušníka pro nemoc nebo úraz, osobní překážky z rodinných nebo jiných důvodů apod. Prodloužení služebního poměru není nijak časově limitováno. Služební funkcionář jej prodlouží tak, aby příslušník mohl služební zkoušku vykonat do 1 měsíce po odpadnutí překážky.

Příslušník má právo na jedno opakování služební zkoušky před jinou zkušební komisí, jestliže ji napoprvé nevykonal úspěšně. Opakovanou zkoušku lze vykonat nejdříve po uplynutí 2 týdnů od neúspěšné zkoušky a nejpozději před uplynutím doby, na kterou byl příslušník zařazen do služebního poměru na dobu určitou. I v tomto případě dojde k prodloužení služebního poměru na dobu určitou, jestliže ve vykonání opakované zkoušky brání příslušníkovi nějaká důležitá překážka.

Úspěšné složení služební zkoušky je však pouze jednou z podmínek vzniku služebního poměru na dobu neurčitou. Další podmínkou je skutečnost, že podle závěru služebního hodnocení dosahuje příslušník alespoň dobrých výsledků ve výkonu služby. Nesložil-li příslušník služební zkoušku nebo se k ní nedostaví, případně dosahuje podle závěru služebního hodnocení pouze dobrých výsledků s výhradami nebo neuspokojivých výsledků, jeho služební poměr skončí uplynutím doby určité.

Do služebního poměru na dobu neurčitou se při opětovném přijetí do služebního poměru zařadí příslušník, který již byl ve služebním poměru na dobu určitou, a to nejen podle tohoto zákona, ale i podle předchozích právních úprav, nebo byl ve služebním poměru vojáka z povolání. U toho se služební poměr na dobu určitou nevyžaduje, protože vojáci jsou všichni podle zákona č. 221/1999 Sb. ve služebním poměru na dobu určitou. Předpokladem ovšem je, že předchozí služební poměr uvedeného příslušníka nebo vojáka skončil před méně než 5 lety. Také zde zákon předpokládá, že po uplynutí 5 a více let dochází ke ztrátě dosavadní kvalifikace pro službu v bezpečnostním sboru.

Podmínky přijetí do služebního poměru

Pro přijetí do služebního poměru jsou stanovena přísná kritéria. Vyjadřují zájem státu na kvalitním personálním obsazení bezpečnostních sborů. V bezpečnostních sborech by měli vykonávat službu příslušníci kvalifikovaní, duševně, fyzicky a zdravotně způsobilí, a morálně vyzpělí. Právě nastavení podmínek pro přijetí má vést k vyloučení takových uchazečů o přijetí, u nichž není dána záruka, že budou uvedenou představu o profilu příslušníka splňovat.

Do služebního poměru může být podle § 13 zákona o služebním poměru přijat státní občan České republiky, který

- o přijetí písemně požádá
- je starší 18 let
- je bezúhonný
- splňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, na které má být ustanoven
- je zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby
- je plně způsobilý k právním úkonům
- je oprávněn seznamovat se s utajovanými skutečnostmi podle zákona č. 48/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, má-li být ustanoven na služební místo, pro které se tato způsobilost vyžaduje

- není členem politické strany nebo politického hnutí
- nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost

Tak, jako v dosavadní právní úpravě služebního poměru a shodně s úpravou služebního poměru státních zaměstnanců, se požaduje, aby příslušník byl občanem České republiky. Lze si položit otázku, zda v souvislosti se vstupem do Evropské unie by neměl být dán prostor minimálně pro přijímání občanů ostatních členských států unie. Domnívám se, že lpění na požadavku státního občanství je určitým pozůstatkem nedávné minulosti, kdy byly utajovány i ty nejbanálnější informace, a státní občanství mělo být zárukou utajení a také loajality s vládnoucím režimem.

Přestože se služební poměr, narozdíl od pracovního poměru, zakládá rozhodnutím služebního funkcionáře, je také služební poměr zaměstnaneckým vztahem, který je založen na ústavní zásadě dobrovolnosti jeho vzniku. Žádost občana o přijetí do služebního poměru, která musí mít písemnou formu, je nezbytným předpokladem pro vydání rozhodnutí o přijetí.

Služba v bezpečnostních sborech předpokládá, že do služebního poměru bude přijat pouze příslušník, který je bezúhonný. Za bezúhonného se podle § 14 zákona o služebním poměru nepovažuje občan, který byl

- v posledních 10 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody nepřevyšující 2 roky
- v posledních 15 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody nepřevyšující 2 roky, avšak nepřevyšující 5 let
- pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody vyšší než 5 let nebo k výjimečnému trestu
- v posledních 5 letech pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, jestliže jeho jednání, kterým spáchal trestný čin, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka

Za bezúhonného se dále nepovažuje ani občan,

- jehož trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo na základě pravomocného rozhodnutí o schválení narovnání zastaveno, a od tohoto rozhodnutí ještě neuplynulo 5 let, je-li jednání, kterým spáchal trestný čin, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka
- jehož trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo pravomocně podmíněně zastaveno, a od uplynutí zkušební doby nebo lhůty, v níž má být rozhodnuto, že se osvědčil, neuplynulo ještě 10 let, je-li jednání, kterým spáchal trestný čin, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka
- který byl v posledních 5 letech pravomocně uznán vinným z přestupku nebo jiného správního deliktu, je-li jednání, kterým spáchal přestupek nebo jiný správní delikt, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka
- který vykazuje znaky závislosti na alkoholu či jiných psychotropních látkách nebo činnostech

Při posuzování bezúhonnosti se nepřihlíží k zahlazení odsouzení ani k udělení amnestie prezidentem republiky.

Podmínky přijetí do služebního poměru se oproti dosavadnímu stavu zpřísňují také tím, že uchazeč musí splňovat stupeň vzdělání požadovaný pro služební hodnost, do níž má být při přijetí jmenován. Výjimka z této zásady se stanovuje jen pro příslušníky zpravodajských služeb, vyžaduje-li to důležitý zájem služby.

Psychická a fyzická náročnost služby v bezpečnostním sboru vyžaduje také stanovení náročných kritérií pro přijetí do služebního poměru v oblasti zdravotní, fyzické a osobnostní způsobilosti uchazeče o přijetí.

Zdravotní způsobilost občana posuzuje zařízení závodní preventivní péče na základě výpisu ze zdravotnické dokumentace registrujícího lékaře, výsledku lékařské prohlídky a dalších potřebných vyšetření. Osobnostní způsobilost občana posuzuje psycholog psychologického pracoviště bezpečnostního sboru. Proti lékařskému posudku o zdravotní způsobilosti i proti závěru psychologa o osobnostní způsobilosti může podat občan opravný prostředek (návrh na přezkoumání) vedoucímu zdravotnického zařízení nebo vedoucímu psychologického pracoviště. Požadavky na tělesnou zdatnost stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem podle služebního místa, na které má být příslušník při přijetí do služebního poměru ustanoven.

Uchazeč o přijetí do služebního poměru musí být plně způsobilý k právním úkonům. Způsobilost fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti (způsobilost k právním úkonům) vzniká v plném rozsahu zletilostí, tj. dovršením osmnáctého roku. Naopak, nezpůsobilým je uchazeč, kterého soud pro poruchu, jež není jen přechodná, zbavil způsobilosti k právním úkonům.

Vzhledem k tomu, že zákon stanoví omezení některých práv, je podmínkou přijetí také to, že uchazeč není členem politické strany nebo politického hnutí ve smyslu zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, a jdeli o služební poměr příslušníka zpravodajské služby, ani členem odborové organizace.

Protože zákon zakazuje příslušníkům vykonávat jinou výdělečnou činnost, než je služba podle tohoto zákona, kromě činnosti znalce a tlumočnicka pro soud nebo správní úřad, činnosti v poradních orgánech vlády, vědecké, pedagogické, publicistické, literární nebo umělecké činnosti, činnosti zastupitele, přiseďícího u soudu, vedoucího a jiného pracovníka táborů pro děti a mládež a správy vlastního majetku, nesmí ani uchazeč při přijetí vykonávat tyto činnosti. Totéž platí i o členství v řídicích nebo kontrolních orgánech právnických osob, které provozují podnikatelskou činnost.

Podmínky přijetí do služebního poměru musí být splněny současně. Jestliže uchazeč splní všechny podmínky pro přijetí do služebního poměru a volné služební místo není obsazeno jiným uchazečem, musí být do služebního poměru přijat.

Služební poměr nevzniká dvoustranným projevem vůle účastníků (pracovní smlouvou), jako je tomu při vzniku pracovního poměru, ale jednostranným rozhodnutím služebního funkcionáře o přijetí příslušníka do služebního poměru. Rozhodnutí o přijetí

musí obsahovat tzv. nezbytné obsahové náležitosti, které stanoví přímo zákon. V rozhodnutí o přijetí musí být obsažen výrok o dni vzniku služebního poměru. Služební poměr vzniká dnem, který je stanoven v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru. Zpravidla se určí na první den v kalendářním měsíci, a to i tehdy, připadne-li na první den v měsíci jiný než obvyklý den služby. Proto se v rozhodnutí o přijetí stanoví také den skutečného nástupu k výkonu služby, který může být odlišný ode dne vzniku služebního poměru. V rozhodnutí o přijetí se stanoví také druh služebního poměru, do něhož je příslušník přijímán.

Dalším povinným výrokem rozhodnutí o přijetí je výrok o ustanovení na služební místo. Služební funkcionář ustanoví příslušníka zpravidla na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost referent nebo vrchní referent. Příslušníka, který již byl ve služebním poměru na dobu neurčitou podle tohoto zákona, lze při přijetí do služebního poměru ustanovit na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost, kterou dosáhl již v předchozím služebním poměru. Na služební místo, pro které je stanovena vyšší služební hodnost, než referent nebo vrchní referent, je při přijetí do služebního poměru ustanoven příslušník, jestliže je přijat do služebního poměru na základě výběrového řízení podle § 22 odst. 4. Jedná se o výše uvedený tzv. "boční vstup" do kariérního způsobu obsazování služebních míst.

Podle toho, na jaké služební místo byl příslušník při přijetí ustanoven, rozhodne služební funkcionář o jmenování do služební hodnosti.

Výrok o místě služebního působiště, jako další obsahová náležitost rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, obsahuje určení obce, v níž bude příslušník vykonávat službu.

Rozhodnutí o přijetí do služebního poměru musí obsahovat také výrok o složkách služebního příjmu. Jedná se složky služebního příjmu určené pevnou měsíční výměrou - základní tarif včetně jeho zvýšení, příplatek za vedení, příplatek za službu v zahraničí, zvláštní příplatek a ve výjimečných případech též o osobní příplatek.

Příslušník se ve služebním slibu zavazuje k tomu, že

- bude nestranným při výkonu služby
- bude důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených
- nezneužije svého služebního postavení
- bude se chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru
- bude řádně a svědomitě plnit služební povinnosti
- nebude váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život

Z dikce § 17 odst. 3 věty poslední zákona o služebním poměru vyplývá, že v případě, že se příslušník ke složení slibu nedostaví nebo odmítne složit služební slib anebo jej složí s výhradami, služební poměr mu nevznikne.

Pokud příslušník nenastoupí do služby v den určený rozhodnutím o přijetí, a prokáže závažnou překážku, která mu bránila v nástupu služby, a uvědomí do týdne služebního funkcionáře o této překážce, služební poměr vznikne k tomuto dni, ale

výkon služby se bude realizovat až po odpadnutí překážky. Nenastoupí-li příslušník k výkonu služby v den, který je uveden v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, aniž by mu v tom bránila závažná překážka, nebo neuvědomí-li služebního funkcionáře o vzniku této překážky do týdne, ten rozhodnutí o přijetí do služebního poměru zruší. Zde se jedná o jediný případ, kdy podle zákona může služební funkcionář zrušit rozhodnutí, a to i pravomocné, bez podnětu ze strany příslušníka.

Ustanovení na služební místo a jmenování do služební hodnosti při přijetí do služebního poměru

Příslušník, který poprvé vstupuje do služebního poměru je ve smyslu § 18 zákona o služebním poměru při přijetí vždy, bez ohledu na dosažené vzdělání, ustanoven na služební místo, pro které je stanovena jedna ze dvou nejnižších služebních hodností - referent nebo vrchní referent. Vzhledem k tomu, že výkon některých služebních míst nevyžaduje, aby byla obsazena příslušníkem, který dosáhl úplného středního vzdělání, lze při přijetí do služebního poměru jmenovat příslušníka do služební hodnosti referenta. Pro většinu služebních míst však je stanoven požadavek úplného středního vzdělání. Příslušníci ustanovení při přijetí na tato služební místa budou jmenováni do služební hodnosti vrchního referenta.

Příslušníka, který již byl v minulosti ve služebním poměru na dobu neurčitou, lze při přijetí do služebního poměru ustanovit na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost, kterou dosáhl již v předchozím služebním poměru. Z konstrukce ustanovení odstavce 3 je zřejmé, že se může jednat výlučně o příslušníka, který již byl ve služebním poměru podle tohoto zákona, protože předchozí právní úprava služebního poměru neznala pojem služební hodnost. Uvedený příslušník však nemá na ustanovení na služební místo, pro které je stanovena jím dříve dosažená služební hodnost, právní nárok. Služební funkcionář tak může, ale také nemusí učinit. Podstatné bude to, zda má k dispozici volné odpovídající služební místo.

Některá služební místa nebude možno obsadit klasickým postupem příslušníků po kariérním žebříčku. Proto právní úprava umožňuje, aby v případě, že se volné služební místo se zvláštním požadavkem oboru nebo zaměřením vzdělání nepodaří obsadit postupem podle § 20 zákona o služebním poměru nebo na základě výběrového řízení, mohl být na určené služební místo výjimečně ustanoven příslušník, který dosud nebyl ve služebním poměru, ale splňuje podmínky přijetí do služebního poměru. Uvedený postup je samozřejmě smysluplný jedině tehdy, jestliže je obsazováno služební místo, pro něž je stanovena služební hodnost asistent nebo služební hodnost vyšší. Takový příslušník je při přijetí do služebního poměru jmenován do hodnosti odpovídající služebnímu místu, to znamená do vyšší služební hodnosti než je služební hodnost referent nebo vrchní referent. Jedná se o tzv. "boční vstup" do kariérního systému obsazování služebních míst.

ZMĚNY SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Služební místo

Zákon o služebním poměru v § 19 nově vymezuje definici pojmu služební místo. Služební místo vyjadřuje organizační a právní postavení příslušníka v bezpečnostním sboru. Je charakterizováno zejména systemizovanou služební hodností, stupněm vzdělání, oborem nebo zaměřením vzdělání, dalším odborným požadavkem, základním tarifem, náplní služební činnosti, rozsahem oprávnění a povinností příslušníka. Organizační postavení příslušníka vyjadřuje jeho služební zařazení v konkrétní organizační jednotce (útvary) hasičského záchranného sboru. To znamená, že i zařazení příslušníka do jiné organizační jednotky, přestože nedochází ke změně náplně služební činnosti nebo jiných atributů služebního místa, je důvodem pro převedení na jiné služební místo.

Jednotlivá služební místa se od sebe odlišují systemizovanou služební hodností, a tím i základním tarifem, případně také požadovaným stupněm vzdělání. Pro některá služební místa, pro která je stanovena stejná služební hodnost, mohou být požadovány odlišné stupně vzdělání (§ 7 odst. 3 zákona o služebním poměru). Služební místa může také odlišovat rozdílně stanovený obor nebo zaměření vzdělání. Ten však nemusí být stanoven pro všechna služební místa. Velmi významným rozlišovacím kritériem je náplň služební činnosti, která je úzce spjata i s rozsahem oprávnění a povinností příslušníka, jež z výkonu služebního místa vyplývají.

Pro služební místa se stanoví následující hierarchie služebních hodností s požadavkem stupně vzdělání

• referent	střední nebo střední s výučním listem
• vrchní referent	střední s maturitní zkouškou
• asistent	střední s maturitní zkouškou
• vrchní asistent	střední s maturitní zkouškou
• inspektor	střední s maturitní zkouškou
• vrchní inspektor	střední s maturitní zkouškou nebo vyšší odborné
• komisař	vyšší odborné nebo vysokoškolské v bakalářském studijním programu
• vrchní komisař	vysokoškolské v bakalářském studijním programu,
• rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu
• vrchní rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu
• vrchní státní rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu

Pro služební místo, na které je příslušník ustanoven, může být stanoven též požadavek oboru nebo zaměření vzdělání. Oborem vzdělání se přitom rozumí ucelená část vzdělání, jíž se dosahuje stupně vzdělání a která poskytuje kvalifikaci pro výkon povolání, nebo studijní obor, který je součástí studijního programu vysoké školy. Zaměřením vzdělání se rozumí vzdělání dosažené v odborném studiu určeném k doplnění odborných vědomostí a doved-

ností potřebných pro výkon služebních činností nebo v programech celoživotního vzdělávání orientovaných na výkon služby.

Pro výkon některých služebních míst bude nezbytné stanovit také další odborný požadavek, Tím se rozumí požadavek na užší vymezení odborné způsobilosti pro služební místo. Půjde například o požadavek znalosti cizího jazyka, absolvování manažerského kurzu, absolvování odborných kurzů zaměřených do oblasti specializovaných činností (zákoků) vykonávaných jednotlivými službami nebo útvary bezpečnostního sboru.

Pro výkon některých služebních míst může být stanoven také tzv. jiný zvláštní požadavek. Jiným zvláštním požadavkem se rozumí zvláštní způsobilost zdravotní, fyzická nebo osobnostní.

Způsob obsazování služebních míst

Jedním ze stěžejních ustanovení zákona o služebním poměru a základním kamenem, na němž je vybudován kariérní způsob obsazování služebních míst, je právě § 20 zákona o služebním poměru, který upravuje ustanovování příslušníků na služební místa. Toto ustanovení se však netýká příslušníků zpravodajských služeb, kteří jsou ustanovováni na služební místa poněkud odlišným způsobem uvedeným v § 21 zákona o služebním poměru. Z důvodu ustanovení § 20 až 24 zákona o služebním poměru vyplývá, že obsazování volného služebního místa zahrnuje, respektive může zahrnovat, čtyři následující fáze.

V první fázi je služební funkcionář povinen obsadit volné služební místo příslušníkem hasičského záchranného sboru, a to z okruhu příslušníků uvedených v § 20 odst. 1 zákona o služebním poměru, ve druhé fázi je služební funkcionář povinen obsadit volné služební místo příslušníkem z jiného bezpečnostního sboru, a to z okruhu příslušníků uvedených v odstavci 2 téhož ustanovení, a ve třetí fázi může obsadit uvedené místo příslušníkem libovolného sboru, a to z okruhu příslušníků uvedených v odstavci 4. Nebyl-li v první nebo druhé fázi k dispozici příslušník, jehož by bylo možno na služební místo ustanovit, a současně ani ve třetí fázi takový příslušník buď k dispozici nebyl, anebo k dispozici byl, ale služební funkcionář se rozhodl ho na služební místo neustanovit, teprve tehdy je možno přistoupit ke čtvrté fázi obsazování služebního místa, a tou je výběrové řízení z řad příslušníků všech bezpečnostních sborů v nižší služební hodnosti.

Služební funkcionář využívá při obsazování volného služebního místa evidence Ministerstva vnitra o příslušnících zařazených do zálohy pro přechodně nezařazené, kterou ministerstvo vede podle § 3 zákona o služebním poměru. Je však zřejmé, že k tomu, aby služební funkcionář mohl plně dodržet literu zákona a stanovený postup při ustanovování příslušníků na služební místa, musí evidence Ministerstva vnitra obsahovat mnohem více údajů, než stanoví zmíněný § 3. Služební funkcionář musí mít přehled i o dalších příslušnících, kteří k datu obsazování volného služebního místa nejsou ustanoveni na služebním místě, aniž by šlo o příslušníky v záloze o přechodně nezařazené. Jedná se o příslušníky, kteří byli odvoláni z dosavadních funkcí, mají být vyňati ze zálohy nebo požádali o převedení na jiné služební místo. Také příslušníci musí mít možnost nahlédnout do evidence volných služebních míst, aby mohli případně požádat o převedení na volná služební místa.

Služební funkcionář, který obsazuje služební místo, vyčká 14 dnů od doby, kdy zadal volné služební místo do evidence volných služebních míst, aby se do evidence mohli přihlásit příslušníci, kteří žádají o převedení na obsazované služební místo. Poté zahájí řízení o ustanovení na služební místo vyhodnocením informací z evidence osobních údajů o nezařazených příslušnících bezpečnostních sborů.

Jestliže se uvolní služební místo dosud obsazené jiným příslušníkem nebo je v systemizaci služebních míst hasičského záchranného sboru vytvořeno služební místo nové, je služební funkcionář v rámci první fáze povinen přednostně ustanovit na toto volné služební místo příslušníka tohoto sboru, který

- dosáhl služební hodnost požadovanou pro obsazované služební místo, splňuje stanovený stupeň vzdělání a současně také obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou pro služební místo stanoveny
 - byl odvolán z dosavadního služebního místa z toho důvodu
 - jeho dosavadní služební místo bylo v důsledku organizačních změn zrušeno (§ 25 odst. 1 písm. a) zákona o služebním poměru)
 - zanikla platnost jeho osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými skutečnostmi (§ 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru)
 - to vyžaduje důležitý zájem služby, působil-li jako agent nebo plní úkoly při předstíraném převodu anebo plní úkoly při zvláštní ochraně svědka (§ 25 odst. 2 zákona o služebním poměru)
 - to vyžaduje bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby těhotné příslušnice, příslušnice do konce devátého měsíce po porodu nebo příslušnice, která kojí, jestliže a nepodaří-li se odstranit rizika spojená s výkonem její služby (§ 25 odst. 3 zákona)
 - pozbyl zdravotní, fyzickou nebo osobnostní způsobilost požadovanou pro toto místo
 - a to i tehdy jestliže příslušník před odvoláním vykonával službu v jiném místě služebního působiště
 - je zařazen v záloze pro přechodně nezařazené příslušníky po dobu 1 roku nebo dobu kratší (§ 32 odst. 1 a 3 zákona o služebním poměru), ale pouze v místě služebního působiště, kde vykonával službu před zařazením do zálohy (§ 34 odst. 2 zákona o služebním poměru)
 - má být vyňat ze zálohy činné, zálohy pro studující nebo zálohy neplacené (§ 29, 30 a § 33 písm. a) zákona o služebním poměru), do níž byl zařazen z důvodu udělení rodičovské dovolené, ale pouze v místě služebního působiště, kde vykonával službu před zařazením do zálohy (§ 34 odst. 1 zákona o služebním poměru)
 - má být vyňat ze zálohy neplacené, do níž byl zařazen z důvodu udělení služebního volna bez poskytnutí služebního příjmu (§ 33 písm. b) zákona o služebním poměru), a to i tehdy, jestliže před zařazením do zálohy vykonával službu v jiném místě služebního působiště (§ 34 odst. 3 zákona o služebním poměru)

- skončilo mu zproštění výkonu služby, nebyl-li dosud ustanoven na služební místo, nebo dosáhl vyšší než pro obsazované služební místo požadovanou služební hodnotu, splňuje stanovený stupeň vzdělání a současně také obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou pro služební místo stanoveny
- byl odvolán z dosavadního služebního místa proto, že podle závěru služebního hodnocení dosahuje neuspokojivých výsledků ve výkonu služby
- je zařazen v záloze pro přechodně nezařazené po dobu delší než 1 rok (§ 34 odst. 2 zákona o služebním poměru) nebo je v ní zařazen z důvodu, že podle závěru služebního hodnocení dosahoval neuspokojivých výsledků
- požádal o převedení na jiné služební místo (§ 26 odst. 2 zákona o služebním poměru)
- má být vyňat ze zálohy neplacené, do níž byl zařazen z důvodu udělení služebního volna bez poskytnutí služebního příjmu (§ 33 písm. a) zákona o služebním poměru) a nelze ho ustanovit na služební místo pro které je stanovena jím dosažená služební hodnota, a to i tehdy, jestliže před zařazením do zálohy vykonával službu v jiném místě služebního působení (§ 34 odst. 3 zákona o služebním poměru)

Obsahuje-li evidence více uvedených nezařazených příslušníků hasičského záchranného sboru, služební funkcionář ustanoví na služební místo některého z těchto příslušníků na základě volné úvahy. Přitom zpravidla zohledňuje délku a druh dosavadní praxe, získaný další odborný požadavek, místo dosavadního služebního působení, místo trvalého pobytu příslušníka apod. Může též přihlídnout k oprávněným zájmům příslušníka.

Neobsahuje-li evidence nezařazené příslušníky hasičského záchranného sboru uvedené výše, je služební funkcionář povinen na služební místo ustanovit příslušníka jiného bezpečnostního sboru, s výjimkou zpravodajské služby, který

a) dosáhl služební hodnoty požadované pro obsazované služební místo, splňuje stanovený stupeň vzdělání a současně také obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou pro služební místo stanoveny

- byl odvolán z dosavadního služebního místa z důvodu
 - jeho dosavadní služební místo bylo v důsledku organizačních změn zrušeno (§ 25 odst. 1 písm. a) zákona o služebním poměru)
 - zanikla platnost jeho osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými skutečnostmi (§ 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru)
 - pozbyl zdravotní, fyzickou nebo osobnostní způsobilost požadovanou pro toto místo
 - to vyžaduje důležitý zájem služby, působí-li jako agent nebo plní úkoly při předstíraném převodu anebo plní úkoly při zvláštní ochraně svědka (§ 25 odst. 2 zákona o služebním poměru)
 - to vyžaduje bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby těhotné příslušnice, příslušnice do konce deváté-

ho měsíce po porodu nebo příslušnice, která kojí, jestliže a nepodaří-li se odstranit rizika spojená s výkonem její služby (§ 25 odst. 3 zákona o služebním poměru)

- a to i tehdy jestliže příslušník před odvoláním vykonával službu v jiném místě služebního působení
- je zařazen v záloze pro přechodně nezařazené příslušníky po dobu 1 roku nebo dobu kratší (§ 32 zákona o služebním poměru), ale pouze v místě služebního působení, kde vykonával službu před zařazením do zálohy (§ 34 odst. 2 zákona o služebním poměru)
- dosáhl vyšší než pro obsazované služební místo požadovanou služební hodnotu, splňuje stanovený stupeň vzdělání a současně také obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou pro služební místo stanoveny, a je
 - zařazen v záloze pro přechodně nezařazené po dobu delší než 1 rok (§ 34 odst. 2 zákona o služebním poměru) nebo je v ní zařazen z důvodu, že podle závěru služebního hodnocení dosahoval neuspokojivých výsledků
 - požádal o převedení na jiné služební místo (§ 26 odst. 2 zákona o služebním poměru)
 - byl odvolán z dosavadního služebního místa proto, že podle závěru služebního hodnocení dosahuje neuspokojivých výsledků ve výkonu služby

Obsahuje-li evidence více uvedených nezařazených příslušníků jiného bezpečnostního sboru, služební funkcionář ustanoví na služební místo některého z těchto příslušníků na základě volné úvahy. Přitom zpravidla zohledňuje délku a druh dosavadní praxe, získaný další odborný požadavek, místo dosavadního služebního působení, místo trvalého pobytu příslušníka apod. Může též přihlídnout k oprávněným zájmům příslušníka.

Neobsahuje-li evidence nezařazené příslušníky hasičského záchranného sboru, ani jiného bezpečnostního sboru, které je povinen ustanovit na služební místo, je služební funkcionář oprávněn na služební místo ustanovit příslušníka

- hasičského záchranného sboru, který splňuje stanovený stupeň vzdělání a současně také obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou pro služební místo stanoveny, a který
- dosáhl služební hodnoty požadované pro obsazované služební místo
 - požádal o převedení na jiné služební místo (§ 25 odst. 4 zákona o služebním poměru)
 - byl při přijetí do služebního poměru jmenován do služební hodnosti dosažené v předchozím služebním poměru (§ 18 odst. 3)
 - byl přijat do služebního poměru a jmenován do služební hodnosti referent nebo vrchní referent
- dosáhl služební hodnoty o jeden stupeň nižší než je služební hodnota vrchní referent, asistent a vrchní asistent, a požádal o převedení na jiné služební místo (§ 26 odst. 3 a § 22 odst. 1 zákona o služebním poměru)
- je při opětovném přijetí do služebního poměru jmenován do požadované služební hodnosti (§ 18 odst. 3 zákona o služebním poměru)

- jiného bezpečnostního sboru, s výjimkou zpravodajské služby, který splňuje stanovený stupeň vzdělání a současně také obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou pro služební místo stanoveny, a který dosáhl požadovanou služební hodnost
 - požádal o převedení na jiné služební místo (§ 25 odst. 4 zákona o služebním poměru)
 - má být vyňat ze zálohy činné, zálohy pro studující nebo zálohy neplacené, do níž byl zařazen podle § 33 písm. a)
- příslušníka jiného bezpečnostního sboru, s výjimkou zpravodajské služby, který dosáhl vyšší než požadovanou služební hodnost a který požádal o převedení na jiné služební místo (§ 26 odst. 2 zákona), nebo
- příslušníka téhož nebo jiného bezpečnostního sboru, s výjimkou zpravodajské služby, který
 - dosáhl služební hodnost o jeden stupeň nižší, než je služební hodnost vrchní referent, asistent nebo vrchní asistent, a o převedení na jiné služební místo požádal (§ 26 odst. 3 zákona)
 - dosáhl požadovanou služební hodnost a skončilo mu zproštění výkonu služby (§ 215 odst. 6 zákona),
 - dosáhl vyšší než požadovanou služební hodnost, je zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené po dobu kratší než 1 rok nebo má být vyňat ze zálohy činné, zálohy pro studující nebo zálohy neplacené, do níž byl zařazen podle § 33 písm. a), a o ustanovení na služební místo požádal
- příslušníka zpravodajské služby, který splňuje stanovený stupeň vzdělání a současně také obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou pro služební místo stanoveny, a který požádal o převedení na jiné služební místo (§ 25 odst. 4 zákona o služebním poměru)

Obsahuje-li evidence více uvedených nezařazených příslušníků hasičského záchranného sboru, nebo jiného bezpečnostního sboru, služební funkcionář ustanoví na služební místo některého z těchto příslušníků na základě volné úvahy. Přitom zpravidla zohledňuje délku a druh dosavadní praxe, získaný další odborný požadavek, místo dosavadního služebního působiště, místo trvalého pobytu příslušníka apod. Může též přihlídnout k oprávněným zájmům příslušníka.

Není-li při obsazování volného služebního místa k dispozici příslušník, kterého by bylo možno ustanovit na služební místo ve třech fázích uvedených v § 20 zákona o služebním poměru, je na obsazení volného služebního místa obligatorně vyhlášeno výběrové řízení. Výběrové řízení na volné služební místo vyhláší generální ředitel hasičského záchranného sboru, pokud tím nepověří jiného podřízeného služebního funkcionáře. Ze zásady povinného obsazování volných služebních míst výběrovým řízením je stanovena výjimka, která se týká obsazování služebních míst, pro něž je stanovena služební hodnost referent, vrchní referent, asistent a vrchní asistent. Služební funkcionář proto výběrové řízení nevyhlásí nejen tehdy, jestliže uvedená služební místa lze obsadit podle citovaného § 20, ale na základě vlastního uvážení také

tehdy, jestliže na takové služební místo má být z jeho rozhodnutí ustanoven příslušník, který má služební hodnost o jeden stupeň nižší, než je služební hodnost vrchní referent, asistent nebo vrchní asistent, požadovaná pro volné služební místo. Výběrového řízení se mohou zúčastnit příslušníci všech bezpečnostních sborů, kteří dosáhli služební hodnosti o jeden stupeň nižší, než je služební hodnost stanovená pro obsazované služební místo. Uchazeči musí pro služební místo splňovat následující požadavky:

- stanovený stupeň vzdělání
- obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou pro služební místo stanoveny
- stanovenou dobu trvání služebního poměru
- dosahovat podle závěru služebního hodnocení alespoň velmi dobrých výsledků ve výkonu služby

Jestliže je obsazováno služební místo, pro které je stanovena nejvýše služební hodnost vrchní komisař, může se výběrového řízení zúčastnit také příslušník ve služebním poměru na dobu neurčitou, který dosáhl vysokoškolského vzdělání, i když dosáhl o dva a více stupňů nižší služební hodnost. I tento uchazeč musí splňovat požadavky stanovené pro volné služební místo, s výjimkou požadavku doby trvání služebního poměru pro služební hodnost. V této souvislosti se užívá pojmu "akceleraovaný postup".

Obsazuje-li se služební místo, pro které je v systemizaci služebních míst hasičského záchranného sboru vyznačen zvláštní požadavek oboru nebo zaměření vzdělání, může se do výběrového řízení přihlásit i občan, který splňuje podmínky přijetí do služebního poměru, jestliže splňuje stanovené požadavky. Jedná se o již zmíněný "boční vstup" do kariérního systému. Zákon nevynechává jakým způsobem může tento příslušník dále postupovat po kariérním žebříčku. Nestanoví pro tento postup žádné omezení, což znamená, že i příslušník, který se dostal do vyšší služební hodnosti díky bočnímu vstupu, se napříště může přihlásit do výběrového řízení na služební místo se služební hodností o stupeň vyšší. V tom je možno spatřovat nedostatek právní úpravy, který by mohl vést ke zneužití bočního vstupu pro budoucí obsazení služebního místa, pro který není v systemizaci služebních míst vyznačen zvláštní požadavek oboru nebo zaměření vzdělání.

Publikačním prostředkem bezpečnostního sboru může být například sbírka nebo věstník interních aktů řízení (služebních předpisů), v jejíž části se publikují i oznámení ředitele bezpečnostního sboru nebo jiných služebních funkcionářů. Vhodnost způsobu publikace vyhlášení výběrového řízení musí být posuzována s ohledem na schopnost zajistit informování všech případných uchazečů na výběrovém řízení. Záleží také na tom, jaké služební místo se obsazuje. I tím je totiž dán rozsah nezbytné publikace výběrového řízení.

Služební funkcionář je povinen obsadit služební místo příslušníkem, který se ve výběrovém řízení umístil jako první v pořadí vhodnosti pro obsazované služební místo. V této zásadě lze spatřovat zásadní rozdíl od předchozích právních úprav, které sice umožňovaly vyhlášení výběrového řízení, ale rozhodující slovo měl vždy služební funkcionář, který nebyl závěrem výběrové komise vázán. Jestliže se příslušník přihlásí do výběrového řízení, považuje

je se to za žádost o převedení na jiné služební místo v jiné služební hodnosti podle § 26 zákona o služebním poměru. Příslušník již nemůže podanou žádost vzít zpět bez souhlasu služebního funkcionáře.

Komise provádějící výběrové řízení může toto řízení ukončit se závěrem, že žádný z uchazečů není vhodný pro obsazované služební místo. Zákon stanovuje způsob vyhlášení výběrového řízení a rámcově též průběh tohoto řízení.

Převedení na jiné služební místo

Zákon vymezuje obligatorní a fakultativní důvody pro převedení na jiné služební místo. Zásadní změnou oproti stávající právní úpravě je kumulace právních institutů převedení na jinou funkci a přeložení do jiného místa služebního působiště. Vychází se z toho, že směrodatným obsahem změny služebního poměru jak při převedení, tak při přeložení je změna služebního místa (funkce). Tato změna se realizuje buď v místě služebního působiště nebo mimo něj. Zároveň se převedení na jiné služební místo do jiného místa služebního působiště časově neomezuje.

Zákon rozlišuje převedení na jiné služební místo ve stejné služební hodnosti a převedení na jiné služební místo v jiné služební hodnosti. Převedení na jiné služební místo z důvodů uvedených v § 25 zákona o služebním poměru je možné realizovat pouze při zachování služební hodnosti. Služební funkcionář musí obligatorně příslušníka převést na jiné služební místo, jestliže byl odvolán z dosavadního služebního místa, protože

- jeho dosavadní služební místo bylo v důsledku organizačních změn zrušeno
- zanikla platnost jeho osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými skutečnostmi
- to vyžadoval důležitý zájem služby (u příslušníka, který působil jako agent nebo plnil úkoly při předstíraném převodu anebo při zvláštní ochraně svědka)

Služební funkcionář musí obligatorně převést na jiné služební místo také těhotnou příslušnici, příslušnici do konce devátého měsíce po porodu nebo příslušnici, která kojí, jestliže byla odvolána z dosavadního služebního místa, protože to vyžadovala bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby.

Služební funkcionář může příslušníka fakultativně převést na jiné služební místo, jestliže o to příslušník požádá. Příslušník může být převeden i na služební místo v jiném místě služebního působiště. Může být také převeden na služební místo v jiném bezpečnostním sboru.

Zálohy

Zákon o služebním poměru v § 28 upravuje tyto druhy záloh:

- činnou
- pro studující
- zvláštní
- pro přechodně nezařazené
- neplacenou

Účelem zakotvení záloh je zabezpečení takového organizačního opatření, které umožňuje zachovat služební poměr příslušníka, který ze zákonem vymezených důvodů nevykonává službu na služebním místě stanoveném systemizací služebních míst bezpečnostního sboru. Příslušník, který má být zařazen do zálohy, je odvolán z dosavadního služebního místa. Po dobu zařazení v záloze mu zůstává dosažená služební hodnost.

Příslušníkovi zařazenému do zálohy činné a zálohy pro studující je možno určit jiné místo služebního působiště, než to, v němž vykonával službu po dobu ustanovení na služební místo.

Činná záloha podle § 29 zákona o služebním poměru je určena pro výkon služby v mimořádných případech. Příslušník, který je vyslán k výkonu služby k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě, je vlastně ve dvou různých zaměstnavatelských vztazích, při nichž v jedné době plní úkoly obou zaměstnavatelských "subjektů". Podstatné však je, že při výkonu jiné práce koná současně službu pro hasičský záchranný sbor. Příslušníci mohou být vysíláni například do organizačních složek státu, kde plní úkoly související s úkoly bezpečnostního sboru. Příslušník, který je zařazen do zálohy činné a je vyslán k výkonu služby k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě, má nárok na služební příjem ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu, jestliže mu není poskytována odměna za vykonanou práci uvedenými subjekty. Je-li tato odměna nižší než služební příjem podle věty první, má příslušník nárok na doplatek služebního příjmu.

V posledních letech, v nichž se Česká republika aktivně zapojila do mezinárodní spolupráce v oblasti zabezpečované bezpečnostními sbory, ať už pod hlavičkou Organizace spojených národů, Evropské unie nebo dalších mezinárodních organizací, jsou příslušníci vysíláni k výkonu služby do zahraničí k plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. Je nezbytné rozlišovat toto vyslání od ostatních způsobů plnění služebních úkolů v zahraničí. Vyslání k výkonu služby v zahraničí, které vyžaduje zařazení do činné zálohy, má dlouhodobý charakter a není bezprostředně spojeno s plněním úkolů hasičského záchranného sboru, jehož působnost je vnitrostátní. Jiná je situace v případě, že příslušník plní přímo úkoly hasičského záchranného sboru na území jiného státu. Tento příslušník je vyslán na zahraniční služební cestu.

Zákon také upravuje právní postavení příslušníků vyslaných k výkonu služby v zahraničí. Podmínky výkonu služby vždy neumožňují aplikaci vnitrostátního zákona o služebním poměru. Proto se na příslušníky v záloze činné, kteří jsou vysláni k výkonu služby do zahraničí, vztahují ustanovení tohoto zákona jen tehdy, jestliže mezinárodní smlouvy, které upravují podmínky výkonu služby příslušníků, nestanoví jinak.

Příslušník, kterému bylo na jeho žádost uděleno služební volno na celou dobu trvání denního studia na střední škole, vyšší odborné škole nebo vysoké škole, které je nezbytné pro výkon služby, se podle § 30 zákona o služebním poměru zařadí do zálohy pro studující, jestliže studium je delší než 12 měsíců. Po dobu zařazení v tomto druhu zálohy příslušník nevykonává službu, ale plní výlučně povinnosti vyplývající ze studia. Příslušník, který je

zařazen do zálohy pro studující, má podle § 124 odst. 2 zákona o služebním poměru nárok na služební příjem ve výši odpovídající 80 % průměrného služebního příjmu.

Záloha zvláštní uvedená v § 31 zákona o služebním poměru má obdobnou povahu jako záloha činná. Je určena výhradně pro příslušníky zpravodajských služeb.

Záloha pro příslušníky přechodně nezařazené zakotvená, v § 32 zákona o služebním poměru, je nástrojem k zachování služebního poměru příslušníků ve služebním poměru na dobu neurčitou, které z důvodu absence odpovídajícího volného služebního místa, není možno ustanovit bezprostředně poté, kdy byli odvoláni z dosavadního služebního místa nebo byli vyjmuti z některého druhu záloh. Po dobu zařazení v tomto druhu zálohy příslušník nevykonává službu. Jedná se o zvláštní druh překážky na straně bezpečnostního sboru. Přesto má příslušník podle § 124 odst. 2 zákona o služebním poměru nárok na služební příjem ve výši odpovídající 80 % průměrného služebního příjmu.

V záloze pro přechodně nezařazené budou příslušníci zařazení až do doby než se nějaké odpovídající služební místo uvolní. Nepodaří-li se je do 1 roku od zařazení do zálohy ustanovit na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost, lze je ustanovit na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost o 1 stupeň nižší, než je stanovena pro služební místo, které zastávali před zařazením do zálohy.

Do zálohy neplacené se zařadí příslušnice nebo příslušník, jimž je udělena rodičovská dovolená. Služební funkcionář vydá rozhodnutí o zařazení do neplacené zálohy již ke dne, v němž byla tato dovolená udělena, a to na dobu, po kterou příslušník nebo příslušnice žádá o mateřskou nebo rodičovskou dovolenou. Do zálohy neplacené se zařadí příslušník, jemuž bylo uděleno služební volno bez poskytnutí služebního příjmu na dobu delší než 1 měsíc. Také v tomto případě se do neplacené zálohy zařadí na dobu udělení služebního volna. Jak je zřejmé ze samotného názvu tohoto druhu zálohy, příslušníkovi nenáleží po dobu zařazení v záloze služební příjem.

Jestliže pominou důvody, pro něž byl příslušník zařazen do zálohy, musí být ustanoven na služební místo. Ve většině případů se jedná o služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost jako pro služební místo, na něž byl ustanoven před zařazením do této zálohy. Taková garance však není dána ve všech případech. Platí to bezvýjimečně pro příslušníky vyňaté ze zálohy činné, pro studující a zvláštní. Stejně se postupuje tehdy, jestliže je ze zálohy neplacené vyňata příslušnice nebo příslušník, kteří byli v záloze zařazení z důvodu udělení mateřské nebo rodičovské dovolené.

Příslušník vyňatý ze zálohy činné, zálohy pro studující, zálohy zvláštní nebo zálohy neplacené, může být, v případě, že ho k datu vynětí nelze ustanovit na jiné služební místo, zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené.

Příslušník, který má být vyňat ze zálohy pro přechodně nezařazené, nemá takovou právní jistotu, jako výše uvedení příslušníci. V zásadě i pro něho platí, že po vynětí musí být ustanoven na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost jako pro služební místo, na něž byl ustanoven před zařazením do zálohy, ale doba platnosti této zásady je omezena. Nepodaří-li

se uvedeného příslušníka do 1 roku od zařazení do zálohy ustanovit na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost, lze jej podle § 34 odst. 2 zákona o služebním poměru ustanovit na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost o 1 stupeň nižší, než je stanovena pro služební místo, které zastával před zařazením do zálohy. Příslušník zařazený do této zálohy z toho důvodu, že podle služebního hodnocení dosahuje neuspokojivé výsledky, může být zařazen na služební místo, pro které je stanovena nižší služební hodnost, již od počátku zařazení v záloze pro přechodně nezařazené.

Nejmenší právní jistotu má příslušník, který byl zařazen do neplacené zálohy z důvodu udělení služebního volna bez poskytnutí služebního příjmu na dobu delší než 1 měsíc. Ten může být, nelze-li jej ustanovit na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost jako pro služební místo, na něž byl ustanoven před zařazením do zálohy, ustanoven po vynětí ze zálohy neplacené i na služební místo, pro které je stanovena nižší služební hodnost. Přitom není stanoveno o kolik stupňů může tato služební hodnost být nižší.

Jmenování do jiné služební hodnosti

Jmenování do vyšší služební hodnosti připadá do úvahy tehdy, jestliže je příslušník ustanoven na služební místo, pro které je tato vyšší služební hodnost stanovena. Jsou to případy, kdy je příslušník bez výběrového řízení podle § 22 odst. 1 zákona o služebním poměru ustanoven na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost vrchní referent, asistent a vrchní asistent, nebo případy, kdy je na základě výběrového řízení ustanoven na služební místo, pro které je stanovena vyšší služební hodnost. Do vyšší služební hodnosti je příslušník jmenován také tehdy, zastupuje-li na jiném služebním místě. Jde však o jmenování přechodného charakteru, protože se mu služební hodnost podle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o služebním poměru na dobu zastupování pouze propůjčuje.

Jestliže je příslušník ustanoven na služební místo, pro které je stanovena nižší služební hodnost, je jmenován do této nižší služební hodnosti. Jedná se o případy, kdy příslušník o převedení na takové služební místo sám požádal, byl převeden proto, že podle závěru služebního hodnocení dosahuje neuspokojivých výsledků ve výkonu služby, byl ustanoven na služební místo po vynětí ze zálohy pro přechodně nezařazené, v níž byl zařazen déle než jeden rok, anebo byl ustanoven na služební místo po vynětí z neplacené zálohy, v níž byl zařazen proto, že mu bylo uděleno služební volno bez poskytnutí služebního příjmu na dobu delší než 1 měsíc.

Převelení

Institut převelení v dosavadní právní úpravě služebního poměru obsažen nebyl, což praxe pocítovala jako nedostatek. Převelení příslušníka z důvodu důležitého zájmu služby lze podle § 36 zákona o služebním poměru realizovat dvěma způsoby. V prvním případě příslušník i nadále plní úkoly stejného charakteru, jaké vykonává na služebním místě, ale plní je v jiném kolektivu než v organizační části hasičského záchranného sboru, kde je služební místo systemizováno. Zejména v praxi policie, ale i jiných bezpečnostních sborů jsou zřizovány služební skupiny příslušníků určené k plnění mimořádného úkolu (někdy označované jako tzv.

"pracovní týmy"). Členy těchto skupin jsou příslušníci z různých organizačních částí jednoho nebo více sborů, kteří pro přechodnou dobu, díky své odbornosti získané na služebním místě, plní úkoly ve prospěch vyřešení mimořádného jednorázového úkolu. Doba, po kterou může být příslušník převelen z tohoto důvodu není nijak omezena.

Druhý případ, kdy může být příslušník převelen, je odůvodněn přechodnou potřebou hasičského záchranného sboru koncentrovat zvýšený počet příslušníků na splnění úkolů vyplývajících například z jednorázového nárůstu některých úkolů plněných bezpečnostním sborem nebo nutností zvládnout mimořádné situace v působnosti sboru. Příslušník po dobu převelení nevykonává služební činnosti, které jsou na něm jinak požadovány při výkonu služebního místa, na němž je ustanoven, ale vykonává činnosti stanovené vedoucím příslušníkem.

Právě skutečnost, že příslušník je povinen vykonávat služební činnosti, které nevyplývají ze zastávaného služebního místa, je doba jejich výkonu časově omezena. Příslušník může být v těchto případech převelen nejdéle na dobu 60 dnů, které jsou jeho obvyklými dny služby, a to v průběhu jednoho kalendářního roku. Časové omezení je však prolomeno tehdy, jde-li o plnění úkolů vyplývajících z krizové situace ve smyslu § 2 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Převelení příslušníka není omezeno ani místem, které je místem jeho služebního působiště. Příslušník může být převelen podle potřeb hasičského záchranného sboru i do jiného místa. V takovém případě mu náleží náhrada cestovních výdajů jako při služební cestě podle § 137 zákona o služebním poměru. Z povahy důvodů, které vedou k převelení příslušníka, se dovozuje také nezbytnost stanovení podřízenosti jinému vedoucímu příslušníkovi v době převelení. O tom, že se dočasně změní podřízenost příslušníka, rozhoduje služební funkcionář.

Služební cesta

K vyslání na služební cestu podle § 37 zákona o služebním poměru není třeba souhlasu příslušníka. Příslušník je povinen nařízenou služební cestu absolvovat. Účelem služební cesty je plnění služebních úkolů mimo místo služebního působiště příslušníka. Příslušník vyslaný na služební cestu plní úkoly, vyplývající ze zastávaného služebního místa. Doba vyslání na služební cestu není zákonem omezena. Z povahy věci je však zřejmé, že se vždy jedná o dobu nezbytně nutnou ke splnění konkrétního služebního úkolu.

Příslušník vyslaný na služební cestu plní úkoly, které mu uložil jeho nadřízený vedoucí příslušník. Jestliže to vyžaduje povaha plněného úkolu, může služební funkcionář rozhodnout, že po dobu služební cesty bude příslušník podřízen při plnění služebních úkolů jinému vedoucímu příslušníkovi. Při vyslání na služební cestu má příslušník nárok na náhradu cestovních výdajů podle § 137 zákona o služebním poměru.

Studijní pobyt

Účelem studijního pobytu podle § 38 zákona o služebním poměru je získávání praktických a teoretických znalostí, dovedností a zkušeností které příslušník využije na služebním místě,

kteří vykonává nebo pro které je připravován. Zákon o služebním poměru poskytuje příkladný výčet forem, jimiž může být studijní pobyt realizován. Tím, že na školení, do kurzu nebo na odbornou stáž vysílá služební funkcionář, a studijní pobyt se tudíž považuje za výkon služby, se uvedené formy odlišují studia ve škole nebo v kursu, které mu nebylo nařízeno služebním funkcionářem, na něž se poskytuje služební volno k získání dalšího odborného požadavku § 72 zákona o služebním poměru.

Pokud příslušník při studijním pobytu plní v souvislosti se získáváním praktických dovedností nějaké konkrétní služební úkoly, může služební funkcionář rozhodnout, že po dobu studijního pobytu bude příslušník podřízen při plnění služebních úkolů jinému vedoucímu příslušníkovi. Také při vyslání na studijní pobyt má příslušník nárok na náhradu cestovních výdajů podle § 137 zákona o služebním poměru.

Zastupování na jiném služebním místě

Institut zastupování na jiném služebním místě, jak ho zakotvuje § 39 zákona o služebním poměru se poněkud liší od obdobného institutu zastupování ve funkci, obsaženého v minulých právních úpravách služebního poměru, a to zejména účelem, pro který je zřízen. Pověřit zastupováním lze příslušníka ve dvou případech. Prvním důvodem, který vyvolává potřebu zastupování je dlouhodobá nepřítomnost příslušníka, který je na služebním místě ustanoven. Příčiny dlouhodobé nepřítomnosti zastupovaného příslušníka mohou být různé. Jedná se například o déletrvající neschopnost ke službě, udělení služebního volna při studiu, vyslání na studijní pobyt, atd.

Druhým důvodem, v důsledku něhož může vzniknout potřeba zastupování na služebním místě, je překlenutí doby, po kterou trvá výběrové řízení na obsazení volného služebního místa a zajištění plnění úkolů z tohoto místa vyplývajících. Výběrové řízení je vyhlášeno na služební místo nově zřízené nebo na služební místo, z něhož byl odvolán jiný příslušník, který ho dosud vykonával, za předpokladu, že na něho nebylo možno příslušníka ustanovit podle § 20 zákona o služebním poměru. Jestliže tedy příslušník v prvním případě zastupuje na služebním místě, které je obsazené, ve druhém případě zastupuje na služebním místě, které je volné a současně probíhá proces směřující k jeho obsazení.

Aby nedocházelo k pochybnostem o právním postavení příslušníka, který je pověřen zastupováním na jiném služebním místě, upravuje se režim zastupování v tom smyslu, že je vysloven zákaz výkonu dosavadních služebních úkolů, které vyplývají ze služebního místa, na němž příslušník zůstává po dobu zastupování ustanoven.

Pověřit příslušníka zastupováním lze výlučně na jiném služebním místě, pro které je stanovena vyšší služební hodnota. Po dobu zastupování má proto příslušník nárok na propůjčení odpovídající služební hodnosti. Pověření zastupováním na jiném služebním místě lze realizovat jak v místě služebního působiště zastupujícího příslušníka, tak i v jiném místě.

Zproštění výkonu služby

I v nové právní úpravě zůstává zachován institut zproštění výkonu služby (§ 40 zákona o služebním poměru), který slouží

k ochraně zájmů hasičského záchranného sboru, ale i zájmů občanů v případě, že je příslušník podezřelý ze spáchání protiprávního jednání. Narozdíl od předchozí právní úpravy je při splnění zákonem stanovených hmotně právních podmínek zproštění výkonu služby obligatorní. Služební funkcionář je povinen zproštění realizovat. Podmínkou pro zproštění výkonu služby je

- důvodné podezření, že příslušník spáchal
 - trestný čin
 - kázeňský přestupek
 - jednání, které má znaky přestupku nebo jiného správního deliktu
- ponechání příslušníka ve výkonu služby ohrožovalo
 - důležitý zájem služby
 - průběh prošetřování jeho jednání

Podezření z protiprávního jednání musí být důvodné. Nemůže se tudíž jednat o pouhou subjektivní domněnku služebního funkcionáře, který je oprávněn o zproštění rozhodnout, ale o protiprávní jednání musí svědčit určité indicie. Přitom není rozhodující, jaká informace nebo jaké konkrétní důkazy ke vzniku podezření vedly. Služební funkcionář se o jednání příslušníka, které vykazuje znaky protiprávního činu, může dovědět z vlastní kontrolní činnosti, hlášení svých podřízených, ze sdělení jiných orgánů, apod.

Druhá hmotně právní podmínka pro rozhodnutí o zproštění spočívá v tom, že se má předejít ohrožování důležitého zájmu služby. Za důležitý zájem služby se, ve smyslu § 201 odst. 1 zákona o služebním poměru, považuje zájem hasičského záchranného sboru na včasné a kvalitní plnění svěřených úkolů. V konkrétním případě se může jednat o široký okruh skutečností, které v daných souvislostech mohou ztěžovat výkon služby, narušovat kázeň ostatních příslušníků, ale také ohrožovat důvěru občanů v hasičský záchranný sbor. V některých případech by ponechání příslušníka ve výkonu služby umožnilo příslušníkovi pokračovat v trestné činnosti, ovlivňovat svědky nebo odstraňovat důkazy o jeho jednání, a tím ohrožovat průběh prošetřování jeho činu.

Po dobu zproštění, po kterou je příslušník podezřelý z protiprávního jednání, se pozastaví jeho práva (oprávnění) a povinnosti, které pro něj vyplývají z právních a ostatních předpisů upravujících činnost hasičského záchranného sboru a jeho příslušníků (například zákon č. 238/2000 Sb., Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů).

Vzhledem k negativním zkušenostem s doručováním rozhodnutí a dalších písemností příslušníkům zproštěným výkonu služby, bylo zakotveno oprávnění služebního funkcionáře nařídít příslušníkovi zproštěnému výkonu služby dosažitelnost v místě trvalého pobytu nebo na jiném místě, které stanoví na žádost příslušníka, a to v rozsahu, jenž je nezbytný pro stanovení nástupu k výkonu služby. Nařízení dosažitelnosti zproštěného příslušníka nesmí být zaměřováno za omezení místa, kde se příslušník zproštěný výkonu služby může po dobu zproštění pohybovat.

Zproštění výkonu služby se zpravidla ukončí tehdy, jestliže odpadne některá z hmotně právních podmínek, které vedly ke zproštění, například bylo-li o trestném činu pravomocně rozhodnuto nebo již není ohrožen důležitý zájem služby. Jestliže však

v souvislosti se spácháním trestného činu, kázeňského přestupku, anebo s jednáním, které má znaky přestupku nebo jiného správního deliktu, je dán důvod k propuštění příslušníka ze služebního poměru z důvodu, že příslušník

- byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně
- byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka
- bylo v řízení o úmyslném trestném činu pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání nebo bylo pravomocně schváleno narovnání a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka
- porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru

trvá jeho zproštění výkonu služby až do skončení služebního poměru. Jinak řečeno, zproštění trvá, i když se podezření ze spáchání trestného činu nebo jiného protiprávního jednání prokázalo.

Příslušník, který je zproštěn výkonu služby, má podle § 124 odst. 6 zákona o služebním poměru nárok na služební příjem ve výši 50 % služebního příjmu odpovídajícího průměrnému služebnímu příjmu. To neplatí, byl-li příslušník vzat do vazby. Jestliže se v řízení o kázeňském přestupku, o jednání, které má znaky přestupku nebo jiného správního deliktu, anebo o trestném činu neprokáže vina příslušníka, doplatí se mu část služebního příjmu, o niž mu byl služební příjem zkrácen.

SKONČENÍ SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Způsoby skončení služebního poměru

Služební poměr příslušníka podle § 41 zákona o služebním poměru skončí

- uplynutím doby určité
- propuštěním
- úmrtím nebo prohlášením za mrtvého
- dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž příslušník dovršil věku 65 let

Způsoby skončení uvedené v písm. a), c) a d) jsou založeny na objektivních právních skutečnostech (právních událostech). Propuštění ze služebního poměru je způsob skončení služebního poměru založený ne rozhodnutí služebního funkcionáře.

Uplynutím doby určité skončí služební poměr v trvání 3 let, do něhož se zařazuje příslušník při prvním přijetí do služebního poměru, jestliže nevykonal služební zkoušku nebo ji nevykonal úspěšně. Uplynutím doby skončí také služební poměr příslušníka, který byl ke dni účinnosti zákona ustanoven na služební místo, pro které nespĺňuje stanovený stupeň vzdělání, a v době stanovené v § 215 odst. 8 zákona o služebním poměru si nedoplnil stanovené vzdělání nebo nebyl převeden na služební místo, pro které splňuje stupeň vzdělání a obor nebo zaměření vzdělání.

Služební poměr končí také dnem, kdy došlo k úmrtí příslušníka. Stejně účinky jako úmrtí příslušníka má i rozsudek soudu vydaný v řízení o prohlášení za mrtvého podle § 195 a následujících občanského soudního řádu. V rozsudku uvede den, který platí za den smrti nezvěstného, popřípadě den, který nezvěstný nepřežil. Zánik a přechod nároků po smrti příslušníka je řešen v § 212 zákona o služebním poměru.

Novým způsobem skončení služebního poměru je skončení na základě dosažení věku. Příslušníkovi, který v průběhu kalendářního roku dovršil věku 65 let, skončí přímo ze zákona (ex lege) služební poměr ke dni 31. prosince daného kalendářního roku.

Propuštění ze služebního poměru

Důvody propuštění ze služebního poměru uvedené v ustanovení § 42 zákona o služebním poměru mají obligatorní charakter. Služební funkcionář musí příslušníka propustit, jsou-li splněny podmínky pro propuštění, tedy je-li dán důvod propuštění.

Příslušník musí být ze služebního poměru propuštěn, jestliže

- byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně
- byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka
- bylo v řízení o úmyslném trestném činu pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání (§ 307 trestního řádu) nebo bylo pravomocně schváleno narovnání (§ 309 trestního řádu) a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka
- porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru
- mu byl uložen kázeňský trest odnětí služební hodnosti,
- porušil omezení stanovená v § 47 nebo § 48 zákona o služebním poměru
- pozbyl státní občanství České republiky
- podle lékařského posudku zdravotnického zařízení dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu služby, s výjimkou zdravotních důvodů souvisejících s těhotenstvím
- mu bylo odňato osvědčení o tělesné zdatnosti nebo o odborné způsobilosti stanovené v § 72 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
- podle posudku psychologa bezpečnostního sboru pozbyl osobnostní způsobilost k výkonu služby
- byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena nebo byl této způsobilosti zbaven
- uplynula doba uvedená v § 32 odst. 2 zákona o služebním poměru a důvod pro zařazení do zálohy pro přechodně nezařazené nepominul
- požádal o propuštění

Propuštěn musí být příslušník, jestliže byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně. Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, nebo

věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn. Služební funkcionář může rozhodnutí doručit příslušníkovi pouze za předpokladu, že se hodnověrným způsobem dozví, že rozsudek, kterým byl příslušník uznán vinným ze spáchání trestného činu, nabyl právní moci. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.

Propuštěn musí být také příslušník, který byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, ale jen tehdy, že jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka. Služební poměr v tomto případě skončí také dnem doručení rozhodnutí o propuštění. Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Poněkud problematická je dikce vyvolávající otázku, jakým jednáním je jednání, které je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka. Jedná se v podstatě o takový trestný čin, který, byť je trestným činem nedbalostním, je obecně chápán jako trestný čin, který vylučuje setrvání příslušníka ve služebním poměru s ohledem na zachování nezbytné důvěryhodnosti hasičského záchranného sboru a jeho příslušníků.

Propouštěcí důvod uvedený pod písmenem c) reaguje na případy, kdy nedošlo k odsouzení příslušníka za trestný čin, ale v řízení o úmyslném trestném činu bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání nebo bylo pravomocně schváleno narovnání a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.

Velmi kontroverzním je propouštěcí důvod spočívající v porušení služebního slibu příslušníkem tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.

Propuštěn musí být také příslušník, kterému byl uložen kázeňský trest odnětí služební hodnosti. Kázeňský trest odnětí služební hodnosti se podle § 186 odst. 7 zákona o služebním poměru ukládá za kázeňský přestupek se zvlášť škodlivým následkem, za porušení povinnosti vyplývající z omezení práv příslušníka, za jednání, kterým příslušník porušil služební slib, za opakované spáchání kázeňského přestupku se škodlivým následkem, jestliže předcházející uložení kázeňských trestů nevedlo v období 3 let k obnovení služební kázně příslušníka, za jednání, které má znaky přestupku a je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, anebo za opakované dosahování neuspokojivých výsledků ve výkonu služby uvedené v závěru služebního hodnocení. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.

Z uvedeného si lze povšimnout, že některé propouštěcí důvody se v právní úpravě propuštění objevují opakovaně. Porušení

slibu je nejen samostatným důvodem propuštění uvedeným pod písmenem d), ale také důvodem pro uložení kázeňského trestu odnětí služební hodnosti, a tím současně k propuštění podle písmene e). Přitom pro odnětí hodnosti není nutno, aby porušení slibu bylo spácháno oním zavrženímhodným jednáním. Právní jistota příslušníka o setrvání ve služebním poměru se prakticky libovolným výkladem služební slibu ještě významněji oslabuje.

Opakovaným důvodem pro propuštění je i důvod vyjádřený v písmenu f), podle něhož bude propuštěn příslušník, který porušil omezení stanovená v § 47 nebo § 48 zákona a služebním poměru. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění. Opakovaným důvodem je proto, že za porušení povinnosti vyplývajících z omezení práv příslušníka může být uložen kázeňský trest odnětí služební hodnosti.

Dalším důvodem propuštění je skutečnost, že příslušník pozbyl státní občanství České republiky. Státní občanství pozbyvá občan prohlášením nebo nabytím cizího státního občanství, pokud tak stanoví zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.

Propuštěn musí být také příslušník, který podle lékařského posudku zdravotnického zařízení dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu služby. Poněkud nadbytečně se v ustanovení písmene h) výslovně vylučuje možnost propustit příslušnici ze zdravotních důvodů souvisejících s těhotenstvím. V praxi k takovému postupu služebního funkcionáře, ale zejména zdravotnického zařízení, nikdy nemůže dojít. Jednalo by se o porušení antidiskriminačních ustanovení uvedených v § 77 zákona o služebním poměru. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.

K propuštění příslušníka dojde podle písmene i) též tehdy, jestliže mu bylo odňato osvědčení o tělesné zdatnosti. Zde je však dán rozpor tohoto ustanovení s ustanoveními § 15 odst. 4 a § 79 odst. 4 zákona o služebním poměru, které fyzickou způsobilost váží ke konkrétnímu služebnímu místu, a nikoli k výkonu služby v bezpečnostním sboru vůbec. Za fyzicky způsobilého se totiž podle citovaných ustanovení považuje příslušník, který vyhovuje požadavkům na tělesnou zdatnost stanoveným ředitelem bezpečnostního sboru pro výkon služby na služebním místě, na které má být příslušník ustanoven.

Ve výše zmíněném ustanovení písmene i) je obsažen ještě jeden propouštěcí důvod. Propuštění příslušníka z důvodu odnětí osvědčení o odborné způsobilosti se však dotýká pouze příslušníků hasičského záchranného sboru. Ti mohou své funkce vykonávat jen s požadovanou odbornou způsobilostí. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.

Služební funkcionář musí propustit též příslušníka, který podle posudku psychologa bezpečnostního sboru pozbyl osobnostní způsobilost k výkonu služby.

Další trvání služebního poměru příslušníka je nemožné také tehdy, pokud byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena nebo byl této způsobilosti zbaven. Omezení, popřípadě zbavení způsobilosti příslušníka k právním úkonům, upravuje ustanovení § 10 občanského zákoníku. Soud omezí způsobilost příslušníka k právním úkonům, jestliže pro duševní poruchu, která není jen

přechodná, anebo pro nadměrné požívání alkoholických nápojů nebo omamných prostředků či jedů je schopen činit jen některé právní úkony. Soud zbaví příslušníka způsobilosti, jestliže pro duševní poruchu, která není jen přechodná, není vůbec schopen činit právní úkony. Služební poměr v tomto případě skončí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.

Příslušník musí být propuštěn ze služebního poměru také v případě, že uplynuly tři měsíce od zařazení do zálohy pro přechodně nezařazené, jedná-li se o příslušníka, který byl do této zálohy zařazen proto, že byl odvolán ze služebního místa, neboť podle závěru služebního hodnocení dosahoval neuspokojivých výsledků ve výkonu služby. Příčina zakotvení tohoto důvodu propuštění spočívá v nesystémovém ustanovení § 26 odst. 4 zákona o služebním poměru, který narušuje kariérní způsob obsazování služebních míst. Aby se kompenzovaly důsledky pozměňovacího návrhu prosazeného v Poslanecké sněmovně, který právně umožňuje i zpětný chod po kariérním žebříčku, který je fakticky nerealizovatelný, musel být doplněn nový důvod propuštění. Tím byla popřena právní jistota příslušníků vztahující se k zachování si dosažené pozice v rámci kariérního postupu. Služební poměr v tomto případě skončí uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení rozhodnutí o propuštění.

Zákon založil principiálně nový důvod pro propuštění ze služebního poměru. Podle něho musí být propuštěn příslušník, který o propuštění písemně požádal. Tento propouštěcí důvod nahradil dosavadní institut uvolnění ze služebního poměru. Žádost o uvolnění nebyla do účinnosti zákona považována za podnět k zahájení řízení ve věcech služebního poměru, ale jako jednostranný právní úkon příslušníka, směřující ke skončení služebního poměru. Služební poměr v tomto případě skončí uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení žádosti o propuštění, jestliže služební funkcionář nerozhodne na základě žádosti příslušníka o době kratší.

Sniženou právní jistotu příslušníka, který je ve služebním poměru na dobu určitou vyjadřují specifické důvody propuštění ze služebního poměru uvedené v § 42 odst. 3 zákona o služebním poměru.

Příslušník ve služebním poměru na dobu určitou musí být totiž propuštěn, jestliže

- služební místo, na něž byl ustanoven, bylo zrušeno v důsledku organizačních změn a příslušníka nelze ustanovit na jiné služební místo
- mu zanikla platnost osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými skutečnostmi,¹¹⁾ a nelze jej ustanovit na jiné služební místo
- dosáhl neuspokojivých výsledků ve výkonu služby podle závěru služebního hodnocení

Služební poměr v těchto případech skončí uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení rozhodnutí o propuštění, jestliže služební funkcionář nerozhodne na základě žádosti příslušníka o době kratší.

V některých případech propuštění z tzv. „sankčních“ důvodů jsou stanoveny subjektivní a objektivní propadné (prekluzivní) lhůty, v nichž musí být příslušníkovi rozhodnutí o propuštění doruče-

no. Rozhodnutí o propuštění z důvodu pravomocného odsouzení pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, z důvodu podmíněného zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání, z důvodu porušení služebního slibu a z důvodu porušení zvláštních omezení, musí být příslušníkovi doručeno v subjektivní lhůtě 2 měsíců ode dne, kdy služební funkcionář důvod propuštění zjistil, nejpozději však v objektivní lhůtě do 1 roku ode dne, kdy tento důvod propuštění vznikl.

Shodné lhůty jsou stanoveny pro rozhodnutí o propuštění příslušníka ve služebním poměru na dobu určitou, který podle závěru služebního hodnocení dosáhl neuspokojivých výsledků ve výkonu služby.

Nebylo-li ve stanovených lhůtách právo vykonáno, nelze již příslušníka propustit. K zániku práva se přihlídně přímo ze zákona, i když není v řízení namítán.

Důsledkem zrušení rozhodnutí o propuštění je obnova původního právního stavu, který ve věci byl před rozhodnutím o propuštění. Z ustanovení § 44 zákona o služebním poměru vyplývá nárok na poskytnutí služebního příjmu za období, kdy zrušené rozhodnutí vytvářelo příslušníkovi překážku ve výkonu služby a dále nárok na poskytnutí dalších plnění (například naturálních náležitostí), které by mu jinak náležely, pokud by vykonával službu. Služební příjem náleží ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu (§ 124 odst. 9 zákona o služebním poměru). Doba, po kterou bylo příslušníkovi znemožněno vykonávat službu, se mu pochopitelně započte do doby rozhodné pro výsluhové nároky (§ 165 zákona o služebním poměru).

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PŘISLUŠNÍKA A OMEZENÍ JEHO NĚKTERÝCH PRÁV

Povinnosti příslušníků

Zákon zakotvuje některé nové povinnosti příslušníků, které dosavadní právní úprava neobsahovala. Povinnosti jsou zejména zaměřeny na dodržování služební kázně, která spočívá v nestranném, řádném a svědomitém plnění služebních povinností příslušníka, které pro něj vyplývají z právních předpisů, služebních předpisů a rozkazů. Dodržování služební kázně je předpokladem pro splnění úkolů, které bezpečnostní sbor plní.

Povinnosti stanovené tímto ustanovením mají obecnou povahu. K jejich porušení zpravidla dochází nedodržením některé z konkrétních povinností, které vyplývají z právních a ostatních předpisů, rozkazů a pokynů.

Výslovně je zakotvena povinnost příslušníka zdržet se jednání, které může vést ke střetu zájmu služby se zájmy osobními a ohrozit důvěru v nestranný výkon služby. Jedná se zejména o zákaz zneužívání informací nabytých v souvislosti s výkonem služby ve prospěch vlastní nebo ve prospěch jiných osob. Zákon také vyslovuje zákaz přijímání darů nebo jiných výhod v souvislosti s výkonem služby. Znamená to, že tento zákaz se nevztahuje na dary nebo výhody, které nemají žádnou souvislost s výkonem služby a možností jeho ovlivnění. Do této oblasti patří také zákaz jiné výdělečné činnosti.

Je stanovena zásada, že příslušník je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděl při výkonu

služby. Uvedené informace může využívat jen při výkonu služby a může je sdělovat jen povolanými osobám. Nepovolaným osobám je může příslušník sdělit jen tehdy, byl-li služebním funkcionářem zproštěn povinnosti mlčenlivosti. Povinnost mlčenlivosti je samozřejmě prolomena tehdy, jestliže tak stanoví právní předpis.

Nově se zakotvuje povinnost příslušníka prohlubovat svoji odbornost a udržovat svoji fyzickou zdatnost potřebnou pro zastávané služební místo a podrobovat se jejímu ověřování služebním funkcionářem.

Povinností příslušníka dodržovat pravidla služební zdvořilosti je možno rozumět jeho slušné, uctivé, ale důstojné jednání a vystupování ve vztahu k nadřízeným i podřízeným příslušníkům a svým spolupracovníkům vůbec. Je to také způsob vystupování ve vztahu k občanům, s nimiž se dostává do styku při výkonu služby.

Povinnost poskytovat bezpečnostnímu sboru osobní údaje je nezbytné pro rozhodování ve služebním poměru a pro plnění povinností bezpečnostního sboru podle zvláštních právních předpisů, má odstranit pochybnosti o tom, zda je příslušník například povinen sdělit nadřízenému jiné místo, než je místo jeho trvalého pobytu, v němž se bude po delší období zdržovat při čerpání dovolené, zda má sdělit číslo svého mobilního telefonu apod. Bezpečnostní sbor k tomu, aby mohl například v krátké době aktivovat dostatečný počet příslušníků ke zvládnutí mimořádného úkolu, musí znát některé informace, bez nichž by nemohl nařídít služební pohotovost nebo službu přesčas atd.

Příslušník je také povinen vykonávat službu tak, aby nebyla ovlivňována jeho politickým, náboženským nebo jiným přesvědčením. Toto přesvědčení nesmí vést zejména ke stranění osobám stejného přesvědčení apod.

Na splnění povinnosti ohlašovat vedoucímu příslušníkovi závady a nedostatky, které ohrožují nebo ztěžují výkon služby, je mnohdy závislé splnění závazků bezpečnostního sboru v oblasti zajišťování podmínek výkonu služby příslušníků. Je důležitou prevencí před vytvářením nepředvídaných situací.

Stanovení povinnosti bez zbytečného odkladu ohlašovat vedoucímu příslušníkovi skutečnost, že příslušník byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, reaguje na stav, kdy soudy nejsou povinny hlásit bezpečnostnímu sboru pravomocné odsouzení příslušníka. Vzhledem k tomu, že pravomocné odsouzení příslušníka může vést k jeho propuštění ze služebního poměru, upravuje se tato ohlašovací povinnost.

Povinnost chovat se a jednat i v době mimo službu tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru, je povinností, která může v praxi vést k různým výkladům. V některých případech mají služební funkcionáři představu, že příslušník bezpečnostního sboru se musí chovat zcela odlišně od ostatní veřejnosti, má neustále vychovávat ostatní občany a být jim příkladem. Takového stavu však zpravidla nedosahují ani sami ti, kdo takové jednání vyžadují. Jednat a chovat se tak, aby neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru, je opět povinností obecnou, která koresponduje s požadavkem na jednání a chování v souladu s dobrými mravy, které se ve společnosti vytvořily.

Tradiční podobu mají povinnosti stanovené zákonem vedoucími příslušníkům. Ti mají kromě totožných povinností, jež mají

i ostatní příslušníci, specifické povinnosti spočívající v hodnocení výkonu služby podřízených příslušníků, oceňování jejich příkladného plnění služebních povinností a vyvozování důsledků z jejich porušování služebních povinností. Jsou také povinni zabezpečovat, aby příslušníci byli pro výkon služby náležitě vyškoleni a vycvičeni a přijímat podněty k odstranění závad a nedostatků, které ohrožují nebo ztěžují výkon služby.

Zákon vymezuje definici služební kázně, podle níž služební kázeň spočívá v nestranném, řádném a svědomitém plnění služebních povinností příslušníka, které pro něj vyplývají z právních předpisů, služebních předpisů a rozkazů.

Diskutabilní je ustanovení, které zakládá povinnost příslušníka splnit rozkaz vedoucího příslušníka, který je ve zřejmém rozporu s právním předpisem. Příslušník nesmí splnit pouze rozkaz, jehož splněním by se dopustil trestného činu. Domnívám se, i když jde o tradiční úpravu, která nese stopy úpravy platné pro vojáky z povolání (srovnej § 48 odst. 2 zákona č. 221/1999 Sb.), že by pro příslušníky měla platit úprava, která by povinnost splnit protiprávní rozkaz bezvýjimečně vylučovala.

Přesto současná dikce poskytuje větší prostor pro obranu příslušníka před případným postihem za protiprávní jednání. Příslušník je oprávněn žádat o písemné vydání rozkazu, který je ve zřejmém rozporu s právním předpisem. Vedoucí příslušník je povinen písemně vyhotovení rozkazu příslušníkovi předat. V případě, že byl příslušníkovi vydán rozkaz k jednání, které naplňuje znaky trestupku, nese případnou právní odpovědnost vedoucí příslušník, který rozkaz vydal.

Omezení práv příslušníka

Příslušník nesmí být členem politické strany nebo politického hnutí ani vykonávat činnost v jejich prospěch. Zákaz členství v politických stranách nebo politických hnutích je po roce 1990 obsažen ve všech úpravách služebního poměru. Členství v politické straně nebo hnutí a vyvíjení jakékoliv činnosti v jejich prospěch je obecně považováno za neslučitelné s výkonem služby příslušníka. Činnost ve prospěch politické strany nebo hnutí v souvislosti s plněním služebních povinností není považována za porušení povinnosti dané zvláštním omezením. Pasivní ani aktivní volební právo příslušníka není uvedeným zákazem dotčeno. Činností ve prospěch strany nebo hnutí není aktivní účast příslušníka ve volbách na kandidátce politické strany nebo hnutí.

Příslušníkům je vysloven zákaz členství v řídicích nebo kontrolních orgánech právnických osob, které provozují podnikatelskou činnost. Zákaz se však nevztahuje na vyslání příslušníka do těchto orgánů bezpečnostním sborem. Do uvedeného zákazu nespadá členství v řídicích nebo kontrolních orgánech bytových družstev nebo jiných organizací, které zajišťují výkon správy bytového fondu apod., neboť uvedené subjekty nevykonávají podnikatelskou činnost ve smyslu právních předpisů.

Příslušníkům je vysloven zákaz jakékoliv výtěžné činnosti kromě služby v bezpečnostním sboru. Uvedené ustanovení si nepochybně klade za cíl zabránit střetu zájmů osobních se zájmy služby, ale tak, jak je zakotveno, navrácí k výkladu, že jeho smyslem je absolutní zákaz přijmout jakékoli peněžní plnění za každou aktivní činnost příslušníka. To však není a ani nemůže být účelem

zákona. Ze zákazu je vyňata celá řada činností, z nichž mohou příslušníkovi plynout nemalé příjmy.

Z obecného zákazu jiné výtěžné činnosti, jsou zákonem a interním předpisem ředitele bezpečnostního sboru vyjmuty některé činnosti, na něž se zákaz nevztahuje. Mezi tyto činnosti patří činnost vědecká, pedagogická, publicistická, literární, umělecká nebo umělecká, správa vlastního majetku, členství v řídicích orgánech bytových družstev, apod.

Za porušení zvláštního omezení je příslušník obligatorně propuštěn podle § 42 odst. 1 písm. f) zákona. Může mu být také odňata hodnota v kázeňském řízení, což má za následek propuštění podle písm. e) téhož ustanovení.

KÁZEŇSKÉ ODMĚNY A TRESTY

Kázeňské odměny

Kázeňská odměna je opatření učiněné ze strany hasičského záchranného sboru, kterým lze ocenit projevení osobní statečnosti nebo splnění zvlášť významného služebního úkolu anebo příkladné plnění služebních povinností. Výkon služby je základní povinností příslušníka, která vyplývá z existence služebního poměru jako právního vztahu. Právě výkon služby je předmětem tohoto vztahu. Nebylo-li by tohoto předmětu, nebylo by ani služebního poměru.

Způsob výkonu služby a přístup příslušníka ke službě je základním kritériem pro stanovení závěru služebního hodnocení. V praxi se na tuto základní konstrukci často zapomíná. Proto zákon výslovně zakotvuje zásadu, že se za příkladné plnění služebních povinností považuje též opakované dosahování velmi dobrých výsledků ve výkonu služby konstatované v závěru služebního hodnocení.

Kázeňské odměny mají výchovný účinek a motivují příslušníka k dalšímu kvalitnímu plnění služebních povinností. Jsou morálním, případně hmotným stimulem. Za kázeňskou odměnu je považována

- písemná pochvala
- peněžité nebo věcný dar
- udělení služební medaile

Příslušníkovi Hasičského záchranného sboru České republiky se udělí za

- projevení osobní statečnosti medaile "Za statečnost"
- splnění zvlášť významného služebního úkolu medaile "Za zásluhy o bezpečnost"
- účelem ocenění příkladného plnění služebních povinností ve spojení s dobou trvání služebního poměru v délce
 - 30 let medaile "Za věrnost" I. stupně
 - 20 let medaile "Za věrnost" II. stupně
 - 10 let medaile "Za věrnost" III. stupně

Přestože není výslovně stanovena hierarchie odměn, přesto lze ze systematiky předmětného ustanovení dovodit, že mezi odměnami rozdíl v intenzitě ocenění existuje. Při udělování kázeňské odměny nemusí být zmíněná hierarchie zachována. Nemusí být např. nejdříve udělena písemná pochvala a teprve při další

příležitosti peněžitého nebo věcného daru. Záleží na povaze mimořádného činu nebo příkladnosti plnění služebních povinností, za nějž se kázeňská odměna uděluje.

Kázeňské tresty

Zákon vymezuje pojem kázeňského přestupku jeho materiálním znakem a formálními znaky. Kázeňským přestupkem je výlučně zaviněné jednání. Jedná se o princip subjektivní odpovědnosti za porušení služební povinnosti. Zavinění je obecným a obligatorním znakem kázeňského přestupku a je proto nezbytnou podmínkou pro naplnění skutkové podstaty přestupku. Zaviněním se rozumí vnitřní, psychický vztah pachatele ke skutečným, které tvoří kázeňský přestupek.

Pro kázeňský přestupek je dána pouze jedna obecná skutková podstata. Jednání, jímž příslušník poruší služební povinnost, může být různé. Různá může být také povinnost, kterou příslušník svým jednáním poruší. Může jít o povinnost stanovenou zákonem nebo jiným právním předpisem, popřípadě služebním předpisem, stejně jako o povinnost uloženou rozkazem nebo pokynem vedoucího příslušníka.

Pojem kázeňský přestupek je vymezen jak pozitivně, tak i negativně. O kázeňský přestupek nemůže jít tehdy, jestliže jednání, kterým je služební povinnost porušována je trestným činem, přestupkem nebo jiným správním deliktem. Posuzování jednání jako kázeňského přestupku je proto subsidiární k jeho posuzování jako trestného činu, přestupku nebo jiného správního deliktu a jejich konkurence (souběh) je tak vyloučena. Tím je současně vyjádřena hierarchie protiprávních jednání. Kázeňský přestupek je pro společnost nejméně nebezpečným jednáním. Vylučuje se také dvojí postih za jedno jednání.

Znaky trestného činu a přestupku nebo jiného správního deliktu, obecné i zvláštní, stanoví trestní zákon, přestupkový zákon, popřípadě jiné zákony. Materiálním znakem trestného činu nebo přestupku nebo jiného správního deliktu je potřebný stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost. Pokud jejich materiální znak chybí, i když jsou naplněny formální znaky, může se jednat o kázeňský přestupek, jsou-li naplněny jeho znaky.

Zavinění je vybudováno na složce vědění a složce vůle. Z jejich existence nebo absence vychází rozlišování dvou základních forem zavinění - zavinění z nedbalosti a zavinění úmyslné.

Zákon rozlišuje nedbalost vědomou a nevědomou. Rozdíl mezi oběma formami nedbalosti je ve způsobu, jak se v zavinění uplatňuje složka vědění. Složka vůle u nedbalosti vždy chybí. Není zde vůle příslušníka (pachatele) spáchat kázeňský přestupek. Ke spáchání kázeňského přestupku z nedbalosti stačí kterákoli jeho forma.

Při vědomé nedbalosti si pachatel uvědomuje možnost, že poruší služební povinnost, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že se tak nestane. Nepřiměřenost důvodů je nutno posuzovat z hlediska pachatele. Jedná se o to, jak se mu situace jevila, jaké má zkušenosti, znalosti apod. Tuto skutečnost je nutno v řízení spolehlivě zjistit. Pokud totiž pachatel z přiměřených důvodů spoléhá, že služební povinnost neporuší, byť si této možnosti byl vědom, jde o jednání nezaviněné.

Při nevědomé nedbalosti si pachatel možná, že služební povinnost poruší, neuvědomuje, přestože vzhledem k okolnos-

tem a svým osobním poměrům měl a mohl vědět, že může porušit služební povinnost. Odpovědnost za kázeňský přestupek je založena na povinnosti a současně i možnosti pachatele vědět, že může porušit služební povinnost.

Zákon rozlišuje úmysl přímý a úmysl nepřímý. Obě tyto formy úmyslu jsou vybudovány na složce vůle i na složce vědění. Rozdíl mezi nimi je vyjádřen v odstupňování volní složky. Ta je pro úmysl charakteristická. Schází-li, nejde o úmysl, může však jít o nedbalost. Ke spáchání kázeňského přestupku postačuje úmysl nepřímý.

K přímému úmyslu je potřebné, aby pachatel chtěl svým jednáním porušit služební povinnost. Zákon výslovně uvádí jen složku vůle. Slovem chtěl je však vyjádřena i složka vědění, protože pachatel nemůže chtít svým jednáním porušit služební povinnost, aniž by nevěděl, že tento výsledek způsobí nebo může způsobit. U nepřímého úmyslu si pachatel uvědomuje možnost, že poruší služební povinnost, tento výsledek však přímo nechce způsobit, ale pro případ, že ho způsobí, je s tím srozuměn.

Jednáním je vnější projev vůle příslušníka a rozumí se jím konání (aktivní jednání), tak i opomenutí. Zákon to, i když z tohoto pohledu poněkud nadbytečně, výslovně zakotvuje.

Zákon užívá pro označení právního následku kázeňského přestupku, případně jednání majícího znaky přestupku, termínu "kázeňský trest". Smyslem uložení kázeňského trestu je náprava pachatele a obnovení služební kázně.

Kázeňské tresty se dělí na ty, které je možno uložit za kázeňský přestupek i za jednání mající znaky přestupku, a na ty, které je možno uložit výlučně za jednání mající znaky přestupku. Do první skupiny patří

- písemná důtka
- snížení základního tarifu
- odnětí služební medaile
- odnětí služební hodnosti

Do druhé skupiny kázeňských trestů patří

- pokuta
- propadnutí věci
- zákaz činnosti mohou být uloženy výlučně za jednání mající znaky přestupku

Řízení o kázeňském přestupku a o jednání, které má znaky přestupku, vede služební funkcionář ústně. O ústním jednání a o důležitých úkonech v řízení vyhotovuje písemný záznam. Řízení o kázeňském přestupku a o jednání, které má znaky přestupku, nelze vést společně.

Zákon stanoví základní procesní zásadu, která zaručuje objektivnost řízení. Ta spočívá v tom, že příslušníkovi musí být před uložení kázeňského trestu dána možnost vyjádřit se k věci, navrhnout důkazy a hájit se. Vyjádřena je také zásada presumpce nevinny, dosud v řízení o uložení kázeňského trestu často opomíjená. Na příslušníka, o jehož kázeňském přestupku nebo jednání, které má znaky přestupku, se vede řízení, se do doby, než je o jeho vině pravomocně rozhodnuto, hledí jako by byl nevinen.

Při určení druhu kázeňského trestu se přihlídnou k závažnosti kázeňského přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání,

k významu a rozsahu jeho následků, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, pohnutkám, dosavadnímu přístupu příslušníka k plnění služebních povinností a k tomu, zda již byl kázeňsky trestán. Jestliže se ve společném řízení projednává více kázeňských přestupků téhož příslušníka, přihlídně se při ukládání druhu kázeňského trestu též k této skutečnosti.

Za více kázeňských přestupků téhož příslušníka projednaných ve společném řízení uloží služební funkcionář kázeňský trest podle nejzávažnějšího kázeňského přestupku.

Kázeňský trest odnětí služební hodnosti se ukládá za kázeňský přestupek se zvláště škodlivým následkem, za porušení povinnosti vyplývající z omezení práv příslušníka, za jednání, kterým příslušník porušil služební slib, za opakované spáchání kázeňského přestupku se škodlivým následkem, jestliže předcházející uložení kázeňských trestů nevedlo v období 3 let k obnovení služební kázně příslušníka, za jednání, které má znaky přestupku a je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, anebo za opakované dosahování neuspokojivých výsledků ve výkonu služby uvedené v závěru služebního hodnocení. Jestliže služební funkcionář příslušníkovi ukládá kázeňský trest snížení základního platu za jednání, které má znaky přestupku, nesmí překročit jeho úhrnná výše horní hranici pokuty, která je za toto jednání stanovena zvláštním právním předpisem. Kázeňský trest zákazu činnosti se vykoná i tehdy, jestliže příslušníkovi, kterému byl uložen, skončil služební poměr.

Zákon nově výslovně zakotvuje možnost zastavení řízení o kázeňském přestupku Služební funkcionář řízení zastaví, jestliže zjistí, že

- skutek, o němž se vede řízení, se nestal nebo není kázeňským přestupkem
- skutek nespáchal příslušník
- spáchání skutku, o němž se vede řízení, nebylo příslušníkovi prokázáno
- odpovědnost za kázeňský přestupek zanikla
- o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto orgánem činným v trestním řízení
- příslušník zemřel
- věc byla postoupena podle § 187 zákona o služebním poměru po zahájení řízení

Jestliže se jedná o kázeňský přestupek, jehož společenská nebezpečnost je malá, a k nápravě příslušníka postačí samotné projednání kázeňského přestupku, lze v rozhodnutí o kázeňském přestupku upustit od uložení kázeňského trestu.

Pro uložení kázeňského trestu služebním funkcionářem stanoví zákon propadnou subjektivní a objektivní lhůtu, která má chránit příslušníka před dlouhodobou právní nejistotou, jak služební funkcionář jeho protiprávní jednání posoudí. Je tím zajištěna také včasnost postihu za protiprávní jednání. Kázeňský trest za kázeňský přestupek lze totiž uložit nejpozději do 2 měsíců ode dne, kdy se služební funkcionář dozvěděl o jednání, které má znaky kázeňského přestupku, a nejpozději do 1 roku ode dne, kdy ke spáchání kázeňského přestupku došlo. Kázeňský trest za jedná-

ní, které má znaky přestupku, lze uložit nejpozději do 1 roku ode dne, kdy došlo ke spáchání přestupku.

Kázeňský trest nelze uložit příslušníkovi, který již byl za týž skutek pravomocně odsouzen v trestním řízení.

Při projednávání jednání, které má znaky přestupku, se v některých případech postupuje podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, například jde-li o rozhodování, zda má jednání příslušníka všechny znaky potřebné k určení viny, rozhodování o propadnutí věci, zákazu činnosti a upuštění od výkonu jeho zbytku, odložení věci nebo zastavení řízení.

Za jednání, které má znaky přestupku ublížení na cti, ublížení na zdraví z nedbalosti, úmyslného narušení občanského soužití nebo proti majetku spáchané mezi osobami blízkými, lze uložit kázeňský trest jen tehdy, jestliže podnět k zahájení řízení podala postižená osoba nebo její zákonný zástupce anebo opatrovník. Jde-li o jednání, které má znaky přestupku ublížení na cti, lze uložit kázeňský trest až po neúspěšném pokusu o smír osoby ublížené na cti a příslušníka. O způsobu vyřízení tohoto jednání vyzoomí služební funkcionář osobu, která podala podnět.

DOBA SLUŽBY, SLUŽEBNÍ POKOTOVOST A DOBA ODPOČINKU

Doba služby

Zákon stanoví nově v § 52 odst. 1 zákona o služebním poměru rozsah základní doby služby v týdnu. Pro všechny příslušníky, bez ohledu na to zda vykonávají službu ve směnném režimu služby nebo nikoliv, je stanovena jednotná základní doba služby 37,5 hodiny týdně. Pro rozdílné stanovení délky doby služby není totiž praktický důvod.

Proto, aby byly odstraněny opakující se chyby při aplikaci zákona při rozvrhování doby služby, stanovení délky dovolené a služebního volna, určuje zákon, že za týden výkonu služby příslušníka se považuje doba, v níž byla konána služba v rozsahu základní doby služby v týdnu (37,5 hod.) podle předem stanoveného rozvržení doby služby. Za 1 den výkonu služby se považuje jedna pětina rozsahu této doby.

Doba služby se podle § 53 zákona o služebním poměru rozvrhuje na jednotlivé směny předem, zpravidla na období jednoho (kalendářního) měsíce, a to rovnoměrně, nebo nerovnoměrně. Zákon řeší praktický problém, který vznikal za účinnosti předchozí právní úpravy. Výslovně se stanoví, že změna rozvržení doby služby musí být oznámena příslušníkovi zpravidla nejpozději 3 dny před nástupem do služby.

Charakter služby některých příslušníků útvarů bezpečnostního sboru vyžaduje volnější způsob stanovení počátku a konce jednotlivých směn. Nedovoluje-li povaha služby stanovit příslušníkovi nerovnoměrné rozvržení doby služby předem, určí mu služební funkcionář počátek směny nejpozději jeden den předem. Konec směny určí podle potřeb služby.

Při rovnoměrném rozvržení doby služby se doba služby rozvrhuje zpravidla na 5 dnů v týdnu tak, aby

- nepřetržitý odpočinek v týdnu připadl, jestliže je to možné, na sobotu a neděli

- směna v jednotlivých dnech zpravidla nepřesáhla 10 hodin
- rozdíl délky doby služby připadající na jednotlivé týdny nepřesáhl 5 hodin
- průměrná doba služby v období 2 kalendářních měsíců nepřesahovala základní dobu služby v týdnu

Při nerovnoměrném rozvržení doby služby se rozvrhne doba služby tak, aby

- doba nepřetržité služby nebyla kratší než 4 hodiny a nepřesáhla 24 hodin
- průměrná doba služby za období 3 kalendářních měsíců a v odůvodněných případech za období kalendářního roku nepřesáhla základní dobu služby v týdnu

Zákon reaguje také na odlišný způsob rozvržení doby služby u příslušníků hasičského záchranného sboru. Za směnu v celkovém trvání 16 hodin se u tohoto příslušníka považuje časový úsek v rozsahu 24 hodin, v němž je mimo výkon služby v trvání 16 hodin stanovena služební pohotovost v místě, kde jinak příslušník vykonává službu (dále jen „služebna“) v trvání 8 hodin.

Velmi negativním způsobem zasáhly pozměňovací návrhy ustanovení o službě přesčas. Zcela netradičně je v § 54 zákona o služebním poměru stanoven maximální limit služby přesčas, kterou lze příslušníkovi nařídít. Přestože může být tento limit prolomen v případě, že je vyhlášen krizový stav nebo to vyžaduje veřejný zájem, ohrožuje podle mého názoru použití dostatečných sil při mimořádných akcích policie, hasičského záchranného sboru i ostatních bezpečnostních sborů. Příslušníkovi lze v důležitém zájmu služby nařídít výkon služby přesčas nejvýše v rozsahu 150 hodin ročně, příslušníkovi ve dvojsměnném, třisměnném či nepřetržitém režimu služby lze v důležitém zájmu služby nařídít výkon služby přesčas nejvýše v rozsahu 300 hodin ročně. Uvedené limity však mohou být prolomeny, a to v případě vyhlášení krizového stavu nebo ve výjimečných případech ve veřejném zájmu. Činnost hasičského záchranného sboru, ale i dalších bezpečnostních sborů, je však vždy činností ve veřejném zájmu. Proto prolomení limitů je možné v podstatě kdykoli.

Uvedených 150, respektive 300 hodin, přesčasové služby, které je příslušník povinen vykonat, zůstává podle právní úpravy bez poskytnutí odpovídající odměny. Citované ustanovení není možno považovat za určení spravedlivé odměny za vykonanou službu a proto jej považujeme za protiústavní (srovnej čl. 28 Listiny základních práv a svobod). V jiných právních předpisech upravujících odměňování ostatních zaměstnanců se s obdobným řešením nelze setkat. Zaměstnanci rozpočtové sféry v pracovním poměru podle § 10 odst. 1 zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměněn za pracovní pohotovost v rozpočtových a některých dalších organizacích a orgánech, náleží plat (včetně příplatku) nebo náhradní volno za každou hodinu práce přesčas. Také státnímu zaměstnanci ve služebním poměru bude podle § 141 odst. 1 zákona č. 218/2002 Sb. náležet plat nebo náhradní volno za každou hodinu služby přesčas. Vojákovci z povolání náleží podle § 10 odst. 2 zákona č. 143/1992 Sb. plat nebo náhradní volno za každou hodinu služby nad základní týdenní dobu služby konanou v noci, v den nepřetržitého odpočinku v týdnu nebo při nařízené služební pohotovosti. Za ostatní hodiny jim náleží plat nebo náhradní

volno po vyčerpání 150 hodin, za něž se plat ani náhradní volno neposkytují.

Vzhledem k výše uvedenému srovnání je možno označit právní úpravu odměňování příslušníků bezpečnostních sborů za zjevně diskriminující. Na této skutečnosti nic nemění ani to, že podle § 115 odst. 4 zákona o služebním poměru se příslušníkům ve směnném režimu zvyšuje základní tarif o 10 % více než ostatním příslušníkům. Zvýšení základního tarifu o cca 1 500 Kč nemůže vykompenzovat skutečné poskytnutí služebního příjmu za 300 hodin. Automatické zvýšení základního tarifu bez ohledu na okolnost, zda konkrétní příslušník službu přesčas skutečně vykonává, pouze prohlubuje nespravedlivý přístup k odměňování.

Nový zákon o služebním poměru zavádí v § 56 až 59 pružnou dobu služby, kterou až dosud nebylo možno při rozvrhování doby služby ve služebním poměru využít. Domnívám se však, že pružná doba služby nebude příliš využívána, neboť služební funkcionář může rozhodnout o uplatňování pružné doby služby pouze při rovnoměrně rozvržené době služby, a ještě za předpokladu, že tomu nebrání důležitý zájem služby. Značná část příslušníků vykonává službu ve směnném režimu, a proto aplikace volnějšího přístupu k stanovení začátku a konce směny u nich nepřipadá do úvahy. V souvislosti se zakotvením pružné doby služby se upravuje posuzování překážek ve službě při pružné době služby a služba přesčas při pružné době služby.

Vzhledem k problémům, které přinesla změna právních předpisů v roce 2001 zrušením zápočtu přestávek ve službě do doby služby, a nejednotném postupu nadřízených při určování přestávek, byla zpřesněna dikce zákona o služebním poměru v této oblasti. Příslušník má podle § 60 tohoto zákona nárok na přestávku ve službě na jídlo a odpočinek, nejdéle po každých 5 hodinách nepřetržitého výkonu služby, jestliže služební funkcionář nerozhodne na žádost příslušníka jinak, a to při trvání směny

- do 9 hodin v rozsahu 30 minut
- nad 9 hodin v takovém rozsahu, aby jedna přestávka činila 30 minut a ostatní přestávky činily nejméně 15 minut

Obdobně jako v ostatních právních předpisech upravujících zaměstnanecké vztahy, zakotvuje se v § 61 zákona o služebním poměru nárok příslušnice na přestávku ke kojení.

Služební pohotovost

Také úprava služební pohotovosti se příliš nezměnila. Zákon o služebním poměru zná v § 62 pouze nařízenou služební pohotovost a nestanoví žádné maximální limity pro její nařizování. Příslušníkovi lze nařídít služební pohotovost v důležitém zájmu služby, jestliže je dán předpoklad výkonu služby přesčas. Služební pohotovost vykonává příslušník mimo dobu služby na služebně určené služebním funkcionářem nebo mimo ni v místě trvalého pobytu (ubytování) nebo na jiném místě určeném služebním funkcionářem na žádost příslušníka.

Doby odpočinku

Právní úprava doby odpočinku doznala proti předchozí právní úpravě některé významnější změny, i když nikoli zásadního charakteru. Povinný nepřetržitý odpočinek mezi jednotlivými směnami a také povinný nepřetržitý odpočinek v týdnu doznal zkrácení tak,

aby to odpovídalo potřebám bezpečnostního sboru při mimořádných situacích. Příslušník má podle § 63 zákona o služebním poměru nárok na nepřetržitý odpočinek mezi jednotlivými směny v trvání nejméně 10 hodin oproti dřívějším 12 hodinám. Jestliže vykonává službu přesčas, lze mu nepřetržitý odpočinek zkrátit až na 6 hodin. Zvláštní úpravě rozvržení doby služby u příslušníků hasičského záchranného sboru odpovídá také odlišná úprava doby odpočinku mezi jednotlivými směny. Do doby nepřetržitého odpočinku mezi jednotlivými směny se příslušníkovi Hasičského záchranného sboru České republiky započítává doba odpočinku při nařízené služební pohotovosti na služebně stanovená v časovém úseku 24 hodin, jestliže nepřetržitě trvala alespoň 4 hodiny. Příslušník má podle § 64 zákona o služebním poměru v každém týdnu nárok na nepřetržitý odpočinek v trvání nejméně 36 hodin. Jestliže vykonává službu přesčas, lze mu nepřetržitý odpočinek zkrátit až na 12 hodin oproti dřívějším 24 hodinám.

Zákon odstranil neodůvodněný a navíc zcela nelogický rozdíl mezi právní úpravou pracovního a služebního poměru, který neumožňoval přenést nepřetržitý odpočinek příslušníka v týdnu do jiného týdne. Vyžaduje-li to důležitý zájem služby, lze příslušníkovi nepřetržitý odpočinek, na který má nárok, poskytnout v následujícím týdnu spolu s nepřetržitým odpočinkem za tento týden.

K celé řadě změn dochází i v oblasti právní úpravy dovolené příslušníků. Oproti současnému stavu se dovolená nestanoví počtem kalendářních dnů, což komplikovalo evidenci čerpání dovolené u příslušníků se směnným režimem služby, ale počtem týdnů. Příslušník má podle § 65 zákona o služebním poměru nárok na 6 týdnů dovolené v kalendářním roce. Netrvá-li jeho služební poměr celý kalendářní rok, má příslušník nárok na poměrnou část dovolené. Poměrná část dovolené se určí tak, že příslušník má nárok na jednu dvanáctinu dovolené za každý kalendářní měsíc.

Zákon o služebním poměru určuje v § 66 zásady pro čerpání dovolené, které se neliší od shodných zásad stanovených pro ostatní zaměstnanecké vztahy. Nástup dovolené určuje služební funkcionář s přihlédnutím k důležitým zájmům služby a k oprávněným požadavkům příslušníka tak, aby ji mohl vyčerpat do konce kalendářního roku. Jestliže příslušník nemohl dovolenou v kalendářním roce vyčerpat pro důležitý zájem služby, určí její nástup tak, aby ji příslušník mohl vyčerpat do konce následujícího kalendářního roku. Služební funkcionář je povinen příslušníkovi, jehož služební poměr trval celý kalendářní rok, určit čerpání dovolené nejméně v délce 2 týdnů v kalendářním roce, jestliže mu na ni vznikl nárok. Den nástupu dovolené oznamuje příslušníkovi nejméně 15 dnů předem; tuto dobu lze zkrátit jen v případě, že příslušník o určení nástupu dovolené požádá.

Služební funkcionář nesmí určit čerpání dovolené na dobu, kdy je příslušník uznán neschopným ke službě, ani na dobu, po kterou je příslušnice na mateřské nebo rodičovské dovolené nebo příslušník na rodičovské dovolené. Na dobu ostatních důležitých osobních překážek ve službě může služební funkcionář určit příslušníkovi čerpání dovolené jen na jeho žádost.

Služební funkcionář může v důležitém zájmu služby změnit příslušníkovi určený nástup dovolené nebo jej z dovolené odvolat.

Nově se do právní úpravy služebního poměru zavádí krácení dovolené. Příslušníkovi, který nevykonával službu v kalendářním roce, za který se mu dovolená poskytuje, se z důvodu

- zařazení do zálohy pro přechodně nezařazené nebo do zálohy neplacené
- neschopnosti ke službě, s výjimkou neschopnosti vzniklé v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání
- rodičovské dovolené, s výjimkou rodičovské dovolené poskytnuté příslušníkovi v rozsahu, v němž je příslušnici poskytována mateřská dovolená
- zproštění výkonu služby, jestliže mu nebyl doplacen služební příjem
- výkonu vazby

krát dovolená za první 3 zameškané měsíce o jednu dvanáctinu výměry dovolené a za každý další zameškaný měsíc o další jednu dvanáctinu výměry dovolené.

Příslušník má podle § 68 a následujících zákona o služebním poměru nárok na udělení služebního volna s poskytnutím služebního příjmu, a to v případech, kdy mu ve výkonu služby brání některá z překážek, s níž zákon udělení služebního volna spojuje. Jedná se o překážky ve službě z důvodu obecného zájmu, o důležité osobní překážky ve službě a o studium, s nímž vyslovil souhlas služební funkcionář. Mezi překážky ve službě z důvodu obecného zájmu patří výkon veřejné funkce, plnění občanské povinnosti a výkon jiného úkonu v obecném zájmu, který nelze uskutečnit mimo dobu služby, například dárcovství krve nebo dalších biologických materiálů. Za osobní překážku ve službě považuje zákon například ošetřování nemocného dítěte mladšího 10 let, ošetřování jiného nemocného člena rodiny, vlastní svatba, svatba dětí nebo rodičů, ale také účast na výběrovém řízení nebo k získání dalšího odborného požadavku.

PODMÍNKY VÝKONU SLUŽBY

Péče o příslušníky

Zákon ukládá konkrétní povinnosti bezpečnostního sboru a příslušníkům v oblasti péče o příslušníky. Bezpečnostní sbor ani příslušník nesmí podle § 71 zákona o služebním poměru zneužívat výkonu práv a povinností vyplývajících ze služebního poměru k újmě druhého účastníka služebního poměru nebo k ponižování jeho lidské důstojnosti. Jedná se o takovou aplikaci právních předpisů, která není v rozporu s dobrými mravy. Rozpor s dobrými mravy spočívá v tom, že výkon práva se ocitne v rozporu se společensky uznávaným míněním, které ve vzájemných vztazích mezi lidmi určuje, jaký má být obsah jejich jednání, aby bylo v souladu s obecnými morálními zásadami společnosti. Za rozpor s dobrými mravy lze považovat i tzv. mobbing, čili jednání spočívající v systematickém psychickém pronásledování nebo šikánování příslušníka, které zpravidla směřuje k tomu, aby postižený příslušník ukončil služební poměr.

V souladu s právem Evropské unie se zakazuje jakýkoli projev diskriminace ve služebním poměru. Zakázána je přímá i nepřímá diskriminace z důvodů pohlaví, sexuální orientace, jazyka, ná-

boženského vyznání nebo víry, politického nebo jiného smýšlení, členství v odborových organizacích a jiných sdruženích, majetku, rodu, rasy, barvy pleti, národnosti, etnického nebo sociálního původu, věku, těhotenství a mateřství, manželského a rodinného stavu, povinností k rodině. Obtěžování a sexuální obtěžování se považuje za formu diskriminace; za diskriminaci se považuje i jednání zahrnující podněcování, navádění anebo vyvolávání nátlaku směřujícího k diskriminaci.

Za přímou diskriminaci se pro účely zákona o služebním poměru považuje jednání, v jehož důsledku bylo, je nebo by mohlo být z některého z výše uvedených důvodů s příslušníkem zacházeno nevýhodněji než s jiným příslušníkem ve srovnatelné situaci. Za nepřímou diskriminaci se pro účely tohoto zákona považuje zdánlivě nediskriminační jednání, které znevýhodňuje příslušníka vůči jinému na základě uvedených důvodů.

Obtěžováním se rozumí jednání, které je jiným příslušníkem oprávněně vnímáno jako nevídané a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského nebo ponižujícího prostředí. Sexuálním obtěžováním se rozumí nežádoucí jednání sexuální povahy v jakékoli formě v době služby, které je jiným příslušníkem oprávněně vnímáno jako nevídané a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského nebo ponižujícího prostředí anebo které může být oprávněně vnímáno jako podmínka pro rozhodnutí, která ovlivní výkon práv a povinností vyplývajících ze služebního poměru. Sexuální obtěžování se považuje za diskriminaci na základě pohlaví.

Za diskriminaci se nepovažuje postup, kdy bezpečnostní sbor prokáže věcný důvod spočívající v předpokladech nebo požadavcích na výkon služby, které jsou pro výkon této služby nezbytné, nebo zvláštní povaze služby, kterou má příslušník vykonávat; účel sledovaný takovou výjimkou musí být oprávněný a požadavek přiměřený.

Bezpečnostní sbor je při vytváření podmínek výkonu služby povinen zajišťovat rovné zacházení se všemi příslušníky, zejména pokud jde o odbornou přípravu a dosažení služebního postupu, odměňování, jiná peněžitá plnění a plnění peněžité hodnoty.

Dojde-li ve služebním poměru k porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení rozhodnutím služebního funkcionáře, je odvolací orgán, případně jiný subjekt, který rozhoduje o opravném prostředku rozhodnutí zrušit. Jestliže dojde k porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení jiným jednáním než rozhodnutím služebního funkcionáře, má příslušník právo domáhat se u soudu, aby bylo upuštěno od tohoto porušování, aby byly odstraněny jeho následky a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění, toto právo má příslušník i v případě, že jeho služební poměr již skončil. Výši náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a okolnostem, za nichž k porušení práv a povinností došlo.

Služební funkcionář nesmí postihovat příslušníka nebo jej znevýhodňovat proto, že se zákonným způsobem domáhá svých práv a nároků, které pro něj vyplývají ze služebního poměru. Postihovat či znevýhodňovat nelze ani osobu, která příslušníka v řízení zastupuje.

Bezpečnostní sbor je povinen vytvářet podmínky pro řádný a pokud možno bezpečný výkon služby. Za tím účelem zajišťuje pro příslušníky zejména

- písemné informování o změnách skutečností, týkajících se druhu služebního poměru a doby jeho trvání, služebního zařazení, místa služebního působiště, doby služby, výše služebního příjmu a výplatního termínu, délky dovolené, podmínek výkonu služby a podmínek skončení služebního poměru, o opatřeních zajišťujících naplnění zákazu přímé i nepřímé diskriminace
- informování o právních předpisech potřebných k výkonu služby
- seznamování se služebními předpisy, nahlížení do nich a obstarávání jejich opisů na svůj náklad podle potřeby, jakož i seznamování s rozkazy a s informacemi potřebnými k výkonu služby
- podmínky pro jejich soustavné vzdělávání a zdokonalování odborné způsobilosti, pro získávání a zdokonalování znalostí, dovedností a návyků potřebných pro výkon služby a pro získávání a udržování fyzické kondice
- péči o vzhled, úpravu a sociální vybavení služeben
- pomůcky, prostředky a zařízení potřebné k výkonu služby, případně pro zajištění bezpečnosti a ochrany života a zdraví příslušníků i v době mimo službu a k zajištění připravenosti příslušníků k výkonu služby
- ubytování při výkonu služby v jiném místě, než je místo jejich trvalého pobytu; ubytování je možno poskytnout společně s členem rodiny
- podmínky pro stravování
- bezplatné stravování v potřebném rozsahu, jestliže vykonávají službu za ztížených podmínek při mimořádných bezpečnostních akcích nebo při služebních zásazích
- bezpečnou úschovu svršků a osobních předmětů, které obvykle nosí do služby
- zdravotní péči

Nemocenská péče, zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost příslušníka

Nemocenskou péči poskytovanou příslušníkům upravuje zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

Neschopnost ke službě, lázeňská péče, přijetí do ústavní péče ve zdravotnickém zařízení nebo nařízení karantény jsou u příslušníka podle § 78 odst. 2 zákona o služebním poměru omluvenou překážkou ve službě.

Zdravotní způsobilost příslušníka posuzuje zařízení závodní preventivní péče při lékařských prohlídkách. Proti lékařskému posudku o zdravotní způsobilosti může podat příslušník návrh na přezkoumání vedoucímu zdravotnického zařízení.

Osobnostní způsobilost příslušníka posuzuje psycholog psychologického pracoviště bezpečnostního sboru. Proti závěru psychologa o osobnostní způsobilosti může podat příslušník návrh na přezkoumání vedoucímu psychologického pracoviště bezpečnostního sboru. Za osobnostně způsobilého se považuje

příslušník, u něhož byly podle závěru psychologa bezpečnostního sboru zjištěny takové osobnostní charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon služby na místě, na které má být příslušník ustanoven.

Za fyzicky způsobilého se považuje příslušník, který vyhovuje požadavkům na tělesnou zdatnost stanoveným ředitelem bezpečnostního sboru pro výkon služby na služebním místě, na které má být příslušník ustanoven.

Náklady spojené se zjišťováním zdravotní, osobnostní a fyzické způsobilosti příslušníka hradí bezpečnostní sbor.

Ozdravný pobyt

Příslušník, jehož služební poměr trval alespoň 15 let, má podle § 80 zákona o služebním poměru nárok na ozdravný pobyt. Ozdravný pobyt se příslušníkovi poskytuje v trvání 14 dnů nepřetržitě v kalendářním roce k upevnění tělesného a duševního zdraví. Ozdravný pobyt se provádí formou lázeňské péče nebo tělesných rehabilitačních aktivit. Ozdravný pobyt formou lázeňské péče lze příslušníkovi poskytnout na základě doporučení lékaře zdravotnického zařízení, i když nesplňuje podmínku 15 let trvání služebního poměru

Ozdravný pobyt organizuje a náklady s ním spojené hradí bezpečnostní sbor. Účast na ozdravném pobytu se považuje za dobu služby v rozsahu, který připadá na 2 týdny při rovnoměrném rozvržení doby služby.

Příslušníkovi, který nemohl ozdravný pobyt v kalendářním roce nastoupit pro závažné překážky na jeho straně, nárok na ozdravný pobyt zanikne. Nemohl-li příslušník nastoupit ozdravný pobyt pro překážky na straně bezpečnostního sboru, určí mu služební funkcionář nástup na ozdravný pobyt v následujícím kalendářním roce.

Mateřská a rodičovská dovolená

Nároky příslušnic a příslušníků na mateřskou a rodičovskou dovolenou jsou podle § 81 až 84 zákona o služebním poměru totožné jako obdobné nároky zaměstnanců v pracovním poměru. Příslušnice má v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě nárok na mateřskou dovolenou po dobu 28 týdnů; porodí-li současně 2 nebo více dětí nebo jde-li o osamělou příslušnici, má nárok na mateřskou dovolenou po dobu 37 týdnů. Příslušnice nastupuje mateřskou dovolenou zpravidla od počátku šestého týdne přede dnem očekávaného porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem.

Vyčerpá-li příslušnice z mateřské dovolené přede dnem porodu méně než 6 týdnů, protože porod nastal dříve, než určil lékař, náleží jí mateřská dovolená až do uplynutí doby stanovené v odstavci 1. Jestliže příslušnice vyčerpá z mateřské dovolené přede dnem porodu méně než 6 týdnů z jiného důvodu, náleží jí mateřská dovolená jen po dobu 22 týdnů ode dne porodu, popřípadě 31 týdnů, jde-li o příslušnici, která současně porodila 2 nebo více dětí, nebo o osamělou příslušnici.

Narodí-li se příslušnici mrtvé dítě, náleží jí mateřská dovolená po dobu 14 týdnů. Mateřská dovolená v souvislosti s porodem nesmí být kratší než 14 týdnů a nemůže skončit ani být přerušena před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu.

Příslušnice a příslušník mají nárok na rodičovskou dovolenou na základě žádosti. Rodičovská dovolená se příslušnici, která je matkou dítěte, poskytne po skončení mateřské dovolené a příslušníkovi, který je otcem dítěte, nejdříve dnem narození dítěte, a to v rozsahu, v jakém o ni požádají, nejdéle však do doby, kdy dítě dosáhne věku 3 let.

Nárok na mateřskou dovolenou má příslušnice a nárok na rodičovskou dovolenou má příslušnice nebo příslušník, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, nebo dítě, jehož matka zemřela. Mateřská dovolená se poskytne ode dne převzetí dítěte po dobu 22 týdnů. Jestliže příslušnice převzala 2 nebo více dětí nebo jde-li o osamělou příslušnici, poskytne se jí mateřská dovolená po dobu 31 týdnů, nejdéle však do dne, kdy dítě dosáhne věku 8 měsíců.

Mateřskou a rodičovskou dovolenou nebo rodičovskou dovolenou mohou čerpat příslušnice a příslušník současně.

Jestliže je dítě převzato do péče kojeneckého nebo jiného zařízení, které poskytuje zdravotní péči, ze zdravotních důvodů a příslušnice nebo příslušník nastoupí do výkonu služby, mateřská nebo rodičovská dovolená se jim tímto nástupem přeruší. Její nevyčerpaná část se jim poskytne ode dne opětovného převzetí dítěte z ústavu do své péče, nejdéle do doby, kdy dítě dosáhne věku 3 let.

Přestala-li se příslušnice nebo přestal-li se příslušník o dítě starat a z toho důvodu dojde k jeho svěření do rodinné nebo ústavní péče nahrazující péči rodičů nebo je-li jejich dítě v dočasné péči kojeneckého, popřípadě obdobného ústavu z jiných než zdravotních důvodů, nemá příslušnice nárok na mateřskou dovolenou a příslušnice a příslušník nemají nárok na rodičovskou dovolenou po dobu, po kterou o dítě nepečují.

Jestliže dítě zemře v době, kdy je příslušnice na mateřské nebo rodičovské dovolené a příslušník na rodičovské dovolené, poskytne se jim mateřská nebo rodičovská dovolená ještě po dobu 2 týdnů ode dne úmrtí dítěte, nejdéle však do dne, kdy by dítě dosáhlo věku 1 roku.

Zvláštní podmínky výkonu služby příslušnic a příslušníků pečujících o dítě

Těhotná příslušnice nesmí podle § 85 zákona o služebním poměru při výkonu služby konat činnosti, které jsou těhotným ženám zakázány, a činnosti, jejichž výkon ohrožuje podle lékařského posudku její těhotenství. Tato příslušnice může být ustanovena na jiné služební místo v jiném místě služebního působení, převelena nebo vyslána na služební cestu jen s předchozím souhlasem. Za stejných podmínek může vykonávat službu v noci, službu přesčas nebo služební pohotovost.

Uvedená omezení platí obdobně i pro příslušnici do konce devátého měsíce po porodu a příslušnici, která kojí.

Příslušnice a příslušník, kteří pečují o dítě mladší než 1 rok, nebo osamělá příslušnice a osamělý příslušník, kteří pečují o dítě mladší než 3 roky, mohou být ustanoveni na jiné služební místo v jiném místě služebního působení, převeleni nebo vysláni na služební cestu jen po jejich předchozím souhlasu.

Povinnosti hasičského záchranného sboru v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby

Bezpečnostní sbor je podle § 86 zákona o služebním poměru povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví příslušníků při výkonu služby s ohledem na rizika spojená s možným ohrožením jejich života a zdraví. Uvedená povinnost se vztahuje též na další osoby, které se s jeho vědomím zdržují ve služebnách. Za plnění úkolů bezpečnostního sboru v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby odpovídají služební funkcionáři.

Bezpečnostní sbor je povinen vytvářet podmínky pro bezpečné, nezávadné a zdravé neohrožující služební prostředí a přijímat opatření k prevenci rizik. Za prevenci rizik se považují všechna opatření, která směřují k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví příslušníků při výkonu služby, a opatření, jejichž cílem je předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat jejich působení.

Bezpečnostní sbor je povinen vyhledávat rizika, zjišťovat jejich příčiny a zdroje a přijímat opatření k jejich odstranění nebo minimalizaci jejich působení. Za tím účelem je povinen pravidelně kontrolovat bezpečnost a ochranu zdraví příslušníků při výkonu služby. Při přijímání a provádění technických, technologických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází bezpečnostní sbor ze všeobecných preventivních zásad, kterými jsou:

- omezování vzniku rizik
- odstraňování rizik u zdroje jejich původu
- přizpůsobování podmínek výkonu služby potřebám příslušníků s cílem omezit působení negativních vlivů výkonu služby na jejich zdraví
- plánování při provádění prevence rizik

Bezpečnostní sbor je dále povinen

- zajistit příslušníkům školení o právních předpisech, služebních předpisech a rozkazech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví příslušníků při výkonu služby, pravidelně ověřovat jejich znalost, vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování
- zajistit příslušníkům podle potřeb vykonávané služby ve vhodných intervalech dostatečné a přiměřené informace a rozkazy o bezpečnosti a ochraně zdraví příslušníků při výkonu služby; těhotné příslušnice, příslušnice do konce devátého měsíce po porodu a příslušnice, které kojí, informovat o rizicích spojených s výkonem služby a o opatřeních k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví
- vést evidenci o školeních, informacích a rozkazech k bezpečnosti a ochraně zdraví příslušníků při výkonu služby
- přijmout nezbytná opatření pro první pomoc
- nepřipustit, aby příslušník vykonával službu, jejíž výkon by neodpovídal jeho zdravotní způsobilosti
- zajistit dodržování zákazu kouření na služebnách stanoveného zvláštními právními předpisy
- přizpůsobovat těhotným a kojícím příslušnicím na služebnách prostory pro jejich odpočinek

- zajistit vedení a ukládání zdravotní a jiné dokumentace o služebních úrazech a nemocech z povolání

Bezpečnostní sbor je povinen poskytovat příslušníkům

- osobní ochranné prostředky podle zvláštního právního předpisu, jestliže nemůže odstranit rizika, a udržovat je v použitelném stavu, jakož i provádět kontrolu jejich používání
- mycí, čisticí a dezinfekční prostředky, jestliže to vyžaduje výkon služby

Poskytování osobních ochranných prostředků nelze nahrazovat peněžním plněním.

Bezpečnostní sbor je povinen vyšetřit příčiny a okolnosti vzniku poškození zdraví nebo smrti příslušníka úrazem při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním anebo pro výkon služby za účasti příslušníka, jestliže to dovoluje jeho zdravotní stav, a neměnit bez vážných důvodů stav na místě úrazu do doby vyšetření příčin a okolností vzniku služebního úrazu. Bezpečnostní sbor pořizuje záznamy a vede dokumentaci o všech služebních úrazech, jejichž následkem došlo ke zranění příslušníka s následnou neschopností ke službě, která je delší než 3 kalendářní dny, nebo k jeho úmrtí. Bezpečnostní sbor vede evidenci o všech služebních úrazech, i když jimi nebyla způsobena neschopnost ke službě nebo když neschopnost ke službě nepřesáhla 3 kalendářní dny, a o nemocích z povolání. Způsob evidence, hlášení a zasilání záznamů o úrazu stanoví zvláštní právní předpis.

Bezpečnostní sbor je povinen zajistit, aby služebna odpovídala bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům a byla vybavena tak, aby podmínky pro výkon služby příslušníků odpovídaly bezpečnosti, hygieně a ochraně zdraví při výkonu služby, zejména aby

- místnosti, chodby, schodiště a jiné komunikace měly stanovené rozměry a povrch a byly vybaveny pro činnosti zde vykonávané a dále, aby byly řádně osvětleny (pokud možno denním světlem), měly stanovené mikroklimatické podmínky, zejména jde-li o objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou
- prostory pro osobní hygienu, převlékání, odkládání osobních věcí, odpočinek a stravování příslušníků měly stanovené rozměry, provedení a vybavení
- nouzové východy a dopravní komunikace k nim byly stále volné
- prostory uvedené v písmenech a) a b) byly pravidelně udržovány, uklízeny, čištěny
- byly vybaveny prostředky pro poskytnutí první pomoci v rozsahu stanoveném zdravotnickým zařízením a pokyny pro zabezpečení zdravotnické pomoci

Práva a povinnosti příslušníka v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby

Příslušník má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby, na informace o rizicích výkonu služby a o ochraně před jejich působením. Má také právo, ale i povin-

nost podílet se na vytváření zdravého a bezpečného služebního prostředí.

Příslušník je povinen dbát, umožňují-li to podmínky výkonu služby, o vlastní bezpečnost a ochranu zdraví, i o bezpečnost a zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání nebo opomenutí konání při výkonu služby. Příslušník je v této souvislosti povinen:

- dodržovat při výkonu služby právní předpisy a služební předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví
- dodržovat stanovené postupy a používat osobní ochranné prostředky
- účastnit se školení zajišťovaných bezpečnostním sborem k bezpečnosti a ochraně zdraví při výkonu služby a podrobovat se ověřování získaných znalostí
- oznamovat vedoucímu příslušníkovi nedostatky a závady, které mohou ohrozit bezpečnost nebo zdraví příslušníků při výkonu služby, a podle možností se účastnit na jejich odstraňování
- podrobit se na výzvu služebního funkcionáře lékařskému a psychologickému vyšetření za účelem ověření zdravotní nebo osobnostní způsobilosti k výkonu služby
- podrobit se na výzvu služebního funkcionáře testům fyzické způsobilosti k výkonu služby; vyžaduje-li to důležitý zájem služby, též vyšetření na polygrafu
- podrobovat se lékařským prohlídkám, očkování, vyšetřením a diagnostickým zkouškám stanoveným zvláštními právními předpisy
- nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat ani jiné návykové látky ve služebnách, a v době služby i mimo ně, nenastupovat pod jejich vlivem do služby a nekouřit ve služebnách, kde vykonávají službu i nekuřáci; služební funkcionář může povolit výjimku ze zákazu požívání alkoholických nápojů, je-li to nezbytně nutné k plnění úkolu při použití operativně pátracích prostředků nebo při zpravodajské činnosti
- podrobit se zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, na rozkaz vedoucího příslušníka
- oznámit vedoucímu příslušníkovi svůj úraz bez zbytečného odkladu, jestliže mu to jeho zdravotní stav dovolí, jakož i spolupracovat při vyšetřování jeho příčin

NÁHRADA ŠKODY

Právní úprava náhrady škody vychází z principů, na nichž byla vybudována i předchozí právní úprava. Nově je však v zákoně zakotvena tzv. preventivní povinnost. Bezpečnostní sbor je totiž podle § 93 zákona o služebním poměru povinen zajišťovat příslušníkům podmínky k výkonu služby, při nichž by nedocházelo ke vzniku škod. Zjistí-li závady, je povinen učinit opatření k jejich odstranění. Dále je povinen kontrolovat, zda příslušníci plní své služební úkoly tak, aby nedocházelo ke škodám. Příslušník je povinen vykonávat službu tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku bezpečnostního sboru a k bezdůvodnému obohacení. Hrozí-li škoda, je povinen na ni upozornit vedoucího příslušníka a je-li třeba neodkladného zákroku k odvrácení škody,

kteřá hrozí bezpečnostnímu sboru, je příslušník povinen zakročit; nemusí tak učinit, jestliže mu v tom brání důležitá překážka. Zjistí-li příslušník, že nemá vytvořeny podmínky pro výkon služby, je povinen oznámit tuto skutečnost vedoucímu příslušníkovi

Odpovědnost příslušníka za škodu

Zákon v samostatných částech upravuje odpovědnost příslušníka za škodu způsobenou bezpečnostnímu sboru a odpovědnost bezpečnostního sboru za škodu způsobenou příslušníkovi.

Zákon rozlišuje obecnou a zvláštní odpovědnost příslušníka za škodu. V rámci obecné odpovědnosti odpovídá příslušník bezpečnostnímu sboru za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním. Za úkon v přímé souvislosti s výkonem služby se považuje úkon, který je k výkonu služby potřebný nebo který je během služby obvyklý anebo nutný, je konaný před počátkem služby nebo po jejím skončení a v době přestávky na jídlo a oddech konané v objektu bezpečnostního sboru. Za takový úkon se nepovažuje cesta do služby a zpět, stravování, ošetření, popřípadě vyšetření ve zdravotnickém zařízení ani cesta k němu a zpět, jestliže není konána v objektu bezpečnostního sboru. Vyšetření ve zdravotnickém zařízení provedené na rozkaz služebního funkcionáře nebo ošetření při první pomoci včetně cesty k němu a zpět je považováno za úkon v přímé souvislosti s výkonem služby.

Příslušník neodpovídá za škodu,

- která vyplývá z rizika výkonu služby
- kterou způsobil při odvrácení škody, jež hrozila bezpečnostnímu sboru nebo přímo ohrožovala život a zdraví osob, jestliže tento stav sám úmyslně nevyvolal a počínal si při odvrácení škody způsobem přiměřeným okolnostem

Příslušník je povinen uhradit bezpečnostnímu sboru skutečnou škodu v penězích nebo uvedením věci do předešlého stavu, jestliže s tím služební funkcionář souhlasí. Výše škody na věci se určí podle ceny věci v době poškození nebo ztráty. Výše náhrady škody se určí s přihlédnutím k míře zavinění příslušníka. Výše náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout čtyřapůlnásobek jeho průměrného měsíčního služebního dosahovaného před porušením povinností, kterým příslušník způsobil škodu. Toto omezení neplatí, jestliže byla škoda způsobena úmyslně nebo v opilosti nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek.

Mezi druhy zvláštní odpovědnosti příslušníka řadíme odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, které je povinen příslušník vyúčtovat a odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů.

Podle nového zákona již neexistují dohody o hmotné odpovědnosti. Příslušník ustanovený na služebním místě, s nímž je spojena povinnost převzít hodnoty, které je povinen vyúčtovat (například hotovost, ceniny, zboží, zásoby materiálu), odpovídá za schodek vzniklý na těchto hodnotách přímo ze zákona a nikoli z dohody. Příslušník, který odpovídá za schodek, je povinen nahradit schodek v plné výši.

Jedná se odpovědnost subjektivní, při níž se prezumuje zavinění příslušníka. Příslušník se zproští odpovědnosti zcela, popří-

padě zčásti, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění, zejména tím, že bezpečnostní sbor nevytvořil podmínky pro řádné hospodaření se svěřenými hodnotami.

Za svěřené hodnoty může společně odpovídat více příslušníků. Při společné odpovědnosti za schodek se jednotlivým příslušníkům určí podíl náhrady podle poměru jejich průměrných služebních příjmů, přičemž služební příjem jejich společné odpovědného vedoucího příslušníka a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši. Příslušník může mít společnou odpovědnost i se zaměstnanci v pracovním poměru nebo ve služebním poměru státního zaměstnance.

Příslušník odpovídá v plné výši za ztrátu předmětů, které mu svěřil bezpečnostní sbor a on jejich převzetí písemně potvrdil. Také v tomto případě se zavinění příslušníka prezumuje a důkazní břemeno je na něm. Příslušník se zproští odpovědnosti zcela, popřípadě zčásti, jestliže prokáže, že ztráta svěřených předmětů vznikla zcela nebo zčásti bez jeho zavinění.

Odpovědnost bezpečnostního sboru

Také odpovědnost bezpečnostního sboru se dělí na odpovědnost obecnou a odpovědnost zvláštní.

V rámci obecné odpovědnosti odpovídá bezpečnostní sbor za škodu způsobenou příslušníkovi porušením právní povinnosti při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby. Bezpečnostní sbor odpovídá příslušníkovi i za jinou škodu na zdraví, než je škoda vzniklá služebním úrazem nebo nemocí z povolání.

Bezpečnostní sbor je povinen uhradit příslušníkovi skutečnou škodu v penězích nebo uvedením do předešlého stavu, jestliže s tím příslušník souhlasí. Výše škody na věci se určí podle ceny věci v době poškození nebo ztráty.

Zvláštní odpovědnost se rozděluje na zvláštní odpovědnost za škodu na věci a odpovědnost za škodu při služebním úrazu nebo nemocí z povolání.

Bezpečnostní sbor odpovídá příslušníkovi též za škodu na věci, kterou nosí běžně do služby, jestliže si ji odloží ve službě na místě k tomu určeném nebo obvyklém. Za věc, kterou příslušník nenosí běžně do služby nebo kterou nepřevzal bezpečnostní sbor do zvláštní úschovy, odpovídá bezpečnostní sbor do částky 10 000 Kč.

Bezpečnostní sbor odpovídá příslušníkovi za škodu způsobenou služebním úrazem. Služebním úrazem je také úraz, který příslušník utrpěl při cestě do místa plnění služebních úkolů a zpět

při vyslání na služební cestu, na studijní pobyt nebo při převelení. Bezpečnostní sbor odpovídá příslušníkovi také za škodu způsobenou nemocí z povolání, jestliže příslušník před jejím jistěním konal službu v podmínkách, za nichž nemoc z povolání vzniká. Nemocemi z povolání jsou nemoci uvedené v nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání.

Příslušník, který utrpěl služební úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, má nárok na

- náhradu za ztrátu na služebním příjmu
- náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění
- náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením
- jednorázové odškodnění
- náhradu věcné škody

Náhrada za ztrátu na služebním příjmu se příslušníkovi poskytuje po dobu jeho neschopnosti ke službě z důvodu služebního úrazu nebo nemoci z povolání v takové výši, aby spolu se služebním příjmem nebo s nemocenským se rovnala jeho průměrnému služebnímu příjmu před vznikem škody.

Náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě se poskytuje po dobu trvání služebního poměru nebo v případě, že služební poměr skončil v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání. Po skončení služebního poměru však náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě nenáleží, jestliže příslušník není výdělečně činný ani nepobírá plný nebo částečný invalidní důchod anebo hmotné zabezpečení uchazeče o zaměstnání.

Náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě se příslušníkovi poskytuje ve výši, která se spolu se služebním příjmem nebo jiným výdělkem po služebním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání, popřípadě s plným invalidním nebo s částečným invalidním důchodem poskytovaným z téhož důvodu anebo hmotným zabezpečením uchazeče o zaměstnání rovná průměrnému služebnímu příjmu před vznikem škody; ke zvýšení plného invalidního důchodu pro bezmocnost se nepřihlíží. Za dosahovaný výdělek se považuje výdělek alespoň ve výši minimální mzdy. Z minimální mzdy se vychází též v případě, že skončila výplata hmotného zabezpečení uchazeče o zaměstnání z důvodu uplynutí doby, po kterou se hmotné zabezpečení poskytuje.

Náhrada za bolest a náhrada za ztížení společenského uplatnění se poskytne jednorázově, a to za podmínek stanovených ve vyhlášce č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění.

The logo of the Czech Fire and Rescue Service is a shield-shaped emblem. It features a central fire helmet, crossed axes, and a wreath of oak leaves. The text "HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR" is arched across the top, and "ČESKÉ REPUBLIKY" is arched across the bottom.

III.
**INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ
SYSTÉM A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ**

III.

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Charakteristika a použití integrovaného záchranného systému

Integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) je určen pro koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech včetně havárií a živelních pohrom. IZS není institucí. Je to systém s nástroji spolupráce a modelovými postupy součinnosti (typovými činnostmi) a je součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti státu. Je jím naplněno ústavní právo občana na pomoc při ohrožení zdraví nebo života.

Základním právním předpisem pro IZS je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IZS“). Zákonem o IZS se upravuje také problematika ochrany obyvatel na úrovni státní správy a samosprávy, fyzických osob, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Ochrana obyvatel zde stojí vedle IZS. Nepochybně i ochrana obyvatel, což v pojetí zákona o IZS znamená především varování, evakuaci, ukrytí, nouzové přežití obyvatel, je součástí záchranných a likvidačních prací při řešení mimořádných událostí a tedy součástí IZS, ale její úkoly mohou být soustředěny i na tu fázi řešení mimořádné události, které je za hranicí záchranných a likvidačních prací, je využívána zejména pro řešení krizových situací.

IZS vznikl z potřeby každodenní činnosti záchranářů, zejména při složitých haváriích, nehodách a živelních pohromách, kdy je třeba organizovat společnou činnost všech, kdo mohou svými silami a prostředky, kompetencemi nebo jinými možnostmi přispět k provedení záchrany osob, zvířat, majetku nebo životního prostředí. Je to systém spolupráce a koordinace složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací, tak aby stručně řečeno „nikdo nebyl opomenut, kdo pomoci může a vzájemně si nikdo z nich nepřekážel“. To je zejména v hektickém období mimořádných událostí velice nesnadný úkol, který musí mít svá pravidla.

Platnost zákona o IZS se vztahuje i na případy kdy je vyhlášen některý z tzv. krizový stavů na území postiženém mimořádné událostí nebo na celou ČR:

- stav nebezpečí (vyhlašuje jej hejtmán kraje)
- stav nouzový – (vyhlašuje jej předseda vlády a potvrzuje vláda)
- stav ohrožení nebo stav válečný – (vyhlašuje jej Parlament ČR v případě vnějšího ohrožení státu)

Pokud tedy bude použito k řešení mimořádných událostí krizového stavu jako prostředku jímž se zvyšují pravomoci, těch kdo krizový stav vyhlásili, bude koordinace záchranných a likvidačních

prací nadále postupovat podle zákona o IZS. I ve válce musí fungovat složky, které vytváří IZS. Tady je také vazba IZS na systém obranného plánování.

Zákon o IZS se naopak nevztahuje na předcházení mimořádných událostí tzn. prevenci vzniku takových událostí nebo na činnosti spojené s obnovou mimořádnou událostí postiženého území.

Některé pojmy v IZS

Mimořádná událost - IZS se zabývá koordinací záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech což je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Tato definice také do jisté míry dává působnost zákona o IZS, neboť ne každá událost z mimořádných příčin splňuje podmínky uvedené definice.

Záchrannými pracemi - je činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin. **Likvidačními pracemi** jsou činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí. Hranice mezi oběma činnostmi je někdy těžko rozpoznatelná, ale má svůj význam z hlediska náhrad v případě tzv. havárií. Zákon o IZS stanoví, že ten, u něhož vznikla havárie, je povinen uhradit krajskému úřadu nebo složkám integrovaného záchranného systému náklady spojené s poskytnutím věcné a osobní pomoci, s likvidačními pracemi a se škodami prokazatelně vzniklými havárií.

Havárií se při tom rozumí mimořádná událost v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich přepravě nebo při nakládání s nebezpečnými odpady.

Složky IZS

Zákon o IZS začíná platit pokud záchranné a likvidační práce provádí alespoň dvě složky IZS. Složky se v IZS rozdělují na základní a ostatní.

Základními složkami IZS podle §4 odst. a) zákona o IZS jsou Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území kraje, jednotkami požární ochrany, dále Policie ČR a zdravotnická záchranná služba ČR, které jsou:

- schopny rychle a nepřetržitě zasahovat
- mají celoplošnou působnost na území celého státu
- obsluhují telefonní linku tísňového volání

Pokud tedy má obec jednotku sboru dobrovolných hasičů, která je začleněna do plošného pokrytí území kraje (vydává se naří-

zení kraje na základě zákona o požární ochraně), je tato jednotka základní složkou IZS. Celý systém pak řeší i plánovitou pomoc **ostatních složek IZS** podle § 4 odst. 2 zákona o IZS. Ostatními složkami jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armády ČR), ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. městská policie), ostatní záchranné sbory (Báňská záchranná služba), orgány ochrany veřejného zdraví (hygienická stanice), havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (např. tzv. komunální služby), zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů. Pro ostatní složky IZS je specifické, že mají uzavřenou dohodu o plánované pomoci na vyžádání.

Pro podporu složek IZS při rozsáhlých mimořádných opatřeních mohou být za jistých podmínek použity i hospodářská opatření pro krizové stavy.

Aby bylo zřejmé, jaké ostatní složky IZS do systému patří, je sestaven poplachový plán IZS kraje, ve kterém jsou registrovány síly a prostředky složky, způsob jejich vyrozumění pro případ povolání k mimořádné události a doba uvedení složky IZS do akceschopnosti zasáhnout. Do poplachového plánu IZS kraje zařazuje ostatní složku Hasičský záchranný sbor kraje (dále jen „HZS kraje“) poté, co s ní uzavře dohodu o poskytnutí plánované pomoci na vyžádání podle § 21 zákona o IZS. Důležité je, že také poplachový plán IZS kraje je vydáván nařízením kraje jako požární poplachový plán, jehož je součástí.

S poplachovým plánem IZS kraje pracuje operační a informační středisko IZS, jehož úkoly plní operační a informační středisko HZS kraje (KOPIS), s výpisem poplachového plánu pro území okresu (více okresů) pracuje operační a informační středisko územního odboru HZS kraje (OPIS ÚO).

Prostřednictvím KOPIS a podle poplachového plánu IZS kraje mohou starostové obcí s rozšířenou působností nebo hejman kraje, pokud provádí koordinaci záchranných a likvidačních prací, vyžadovat síly prostředky pro záchranné a likvidační práce pro nasazení v jejich správním obvodu. Je důležité také vědět, že zařazení složky v IZS se nemění její právní subjektivita, způsob zřízení, organizace nebo způsob financování. Složka IZS se však musí podřídit zásadám koordinace při společném zásahu.

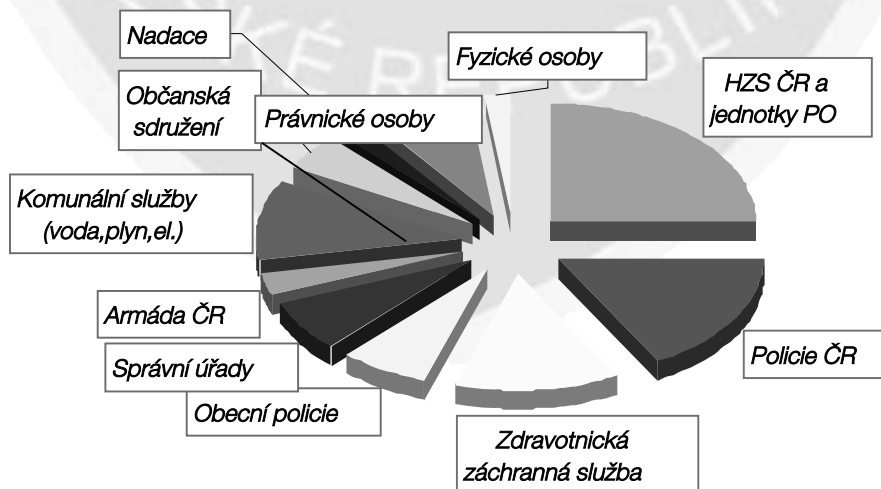
Úrovně řízení v IZS

Řízení záchranných a likvidačních prací se odehrává na třech úrovních:

Taktická – na místě zásahu, kde se mimořádná událost projevuje přímo svými účinky nebo kde se předpokládají účinky mimořádné události. Za záchranné a likvidační práce odpovídá **velitel zásahu**. Velitelem zásahu složek IZS je velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení (vyhl. 247/2001 Sb.). To znamená, že velitelem zásahu složek IZS může být i velitel jednotky SDH obce. Velitel zásahu složek IZS řídí provádění záchranných a likvidačních prací a koordinuje činnost složek IZS na místě zásahu. Pro jeho činnost jsou připraveny typové činnosti složek IZS při společném zásahu. Velitel zásahu má ze zákona o IZS pravomoc

- **zakázat nebo omezit vstup osob** na místo zásahu a nařídit, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, **nařídit evakuaci osob**, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět
- nařídit bezodkladné provádění nebo **odstraňování stavů, terénních úprav** za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí
- vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí **osobní nebo věcné pomoci**
- zřídit **štáb velitele zásahu** jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé a vedoucí složek integrovaného záchranného systému. Členy tohoto štábu mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky integrovaného záchranného systému spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc
- **rozdělit místo zásahu na sektory**, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly

SLOŽKY IZS

a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků

Velitel zásahu se v případě, kdy se mimořádná událost dotýká okruhů spojených s ochranou obyvatelstva (např. nouzové přežití), obrací se žádostí o spolupráci na orgány obce – obecní úřad, starostu obce. Je to tím, že mají v uvedených činnostech své úkoly a kompetence.

Operační – tzn. úroveň operačních středisek základních složek IZS, přičemž operační střediska Hasičského záchranného sboru ČR jsou současně **operačními a informačními středisky IZS**. Střediska jsou zřízena v okresích, krajích i na Ministerstvu vnitra. Operační střediska – zajišťují obsluhu linek tísňového volání (150, 155, 158) a jsou pro každého občana místem, kde může přivolat pomoc v nouzi. KOPIS má mezi středisky koordinační roli, může požadovat uveřejnění informací ve sdělovacích prostředcích, ovládá systémy varování a vyzoomění pro obyvatelstvo a je spojovým uzlem mezi místem zásahu a třetí řídicí úrovní IZS - strategickou. Sem je také svedena tísňová linka 112 určená pro ohlášení jakékoliv tísně pro občany z cizích zemí. Operační a informační středisko IZS povolává na žádost velitelů zásahu k zásahu ostatní složky IZS podle poplachového plánu IZS (krajského, ústředního – MV), tento plán také hodnotí mimořádné události do čtyř kategorií podle závažnosti. Prostřednictvím operačních a informačních středisek IZS také hejtman kraje a starosta obce s rozšířenou působností jsou při své koordinaci záchranných a likvidačních prací povinni předávat Ministerstvu vnitra zprávy o mimořádné události a vyžadují pomoc.

Strategická – představuje přímé zapojení starosty obce s rozšířenou působností, hejtmána kraje nebo Ministerstva vnitra do koordinace záchranných a likvidačních prací. To nastává v situaci, kdy velitel zásahu o jejich koordinaci požádá, v případě hejtmána kraje a Ministerstva vnitra stačí, když je mimořádná událost ohodnocena nejvyšším stupněm poplachu podle poplachového plánu IZS. Ke svému rozhodování jako pracovní orgán mohou použít **krizové štáby**.

Přípravu na řešení mimořádných událostí v kraji zajišťuje havarijní plán kraje, který schvaluje hejtman kraje a zpracovává jej hasičský záchranný sbor kraje. Obsahuje analýzu nebezpečí vzniku mimořádných událostí a tzv. plány konkrétních činností – plán evakuace, traumatologický plán apod.

U významných zdrojů rizika (jaderné elektrárny, velké chemické továrny) se také pro potřeby záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva zpracovávají vnější havarijní plány těchto podniků.

Účelem strategické úrovně při koordinaci záchranných a likvidačních prací je:

- zapojení sil a prostředků a oprávnění v působnosti Ministerstva vnitra, ostatních ministerstev a jiných správních úřadů, hejtmánů krajů a starostů obcí ve prospěch a v souladu s potřebami záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva podle územně příslušného poplachového plánu IZS, v souladu s vnějšími havarijními plány a havarijním plánem kraje, popřípadě s využitím zahraniční pomoci
- stanovení priorit záchranných a likvidačních prací při roz-

sáhlých mimořádných událostech zejména mezi různými místy zásahu

- zabezpečení materiálních a finančních podmínek pro činnost složek při provádění záchranných a likvidačních prací
- zajištění návaznosti záchranných a likvidačních prací s opatřeními pro krizové stavy

Podrobnosti o úkolech na jednotlivých úrovních řízení záchranných a likvidačních prací stanoví prováděcí předpis k zákonu o IZS vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Tato vyhláška provádí ustanovení zákona o IZS v těch zmocněních, kterými se stanoví

- zásady koordinace složek IZS při společném zásahu
- dokumentace integrovaného záchranného systému zejména obsah a způsob zpracování územních nebo vnějších havarijních plánů
- zásady způsobu krizové komunikace a spojení v IZS
- podrobnosti o úkolech operačních a operačních středisek

Úkoly územních správních úřadů v IZS

Působnosti stanovené krajskému úřadu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a obecním úřadům ostatních obcí při koordinaci záchranných a likvidačních prací zákonem o IZS jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti.

Usměrňování a výstavba IZS přísluší Ministerstvu vnitra podle § 12 písm. ods. 1 písm. m) a § 7 zákona o IZS.

Hasičský záchranný sbor ČR - Úkoly Ministerstva vnitra a rozhodující část úkolů krajského úřadu a obcí s rozšířenou působností v IZS a v ochraně obyvatel plní Hasičský záchranný sbor ČR (jeho generální ředitelství na Ministerstvu vnitra a HZS krajů vůči orgánům krajským úřadů a orgánům obcí s rozšířenou působností), který je organizační složkou státu a orgánem státní správy. Poskytuje tak krajům a obcím s rozšířenou působností „servis“. Hejtmani krajů a starostové obcí s rozšířenou působností tak mají zejména kontrolní funkci a výkonnou funkci mají v případě, že převzou koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Úkoly obecních úřadů ostatních obcí plní obecní úřad ve své působnosti, jejich úkoly příslušný hasičský záchranný sbor kraje neplní.

IZS byl až do konce roku 2002 budován především jako systém okresní. Jedním z důvodů bylo, že i základní složky IZS byly organizovány na okresní úrovni a přednosta okresního úřadu jako představitel státní správy měl zákonem stanoveny pravomoci při přípravě a koordinaci záchranných a likvidačních prací. S reformou státní správy došlo k 1.1. 2003 k přenesení některých úkolů okresního úřadu a pravomocí přednosta okresního úřadu na obecní úřad obce s rozšířenou pravomocí a starostu této obce.

Obecní úřady s rozšířenou pravomocí, obce

Obecní úřad obce s rozšířenou působností při výkonu státní správy v oblasti IZS kromě úkolů obecního úřadu podle § 15 zákona o IZS, které má ve vztahu k IZS každá obec, zajišťuje také

připravenost správního obvodu obce s rozšířenou působností na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva podle § 12 zákona o IZS.

Je důležité, že řadu úkolů, které ukládá zákon o IZS obcím s rozšířenou působností, plní HZS kraje svými příslušnými organizačními články a to zpravidla tzv. územními odbory HZS kraje a stanicemi tohoto sboru, které mají sílo ve správním obvodu obce s rozšířenou působností. HZS kraje pro potřebu správních obvodů obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, přípravu a provádění záchranných a likvidačních prací

- koordinuje záchranné a likvidační práce, popřípadě plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené Ministerstvem vnitra
- organizuje součinnost mezi obecním úřadem obce s rozšířenou působností a územními správními úřady s působností v jeho správním obvodu a ostatními obcemi
- řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí IZS
- organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v přípravě složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost
- zabezpečuje varování a vyrozumění
- organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření
- organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva
- organizuje a koordinuje humanitární pomoc
- organizuje hospodaření s materiálem civilní ochrany
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany v kraji
- shromažďuje a používá pro zpracování vnějších havarijních plánů a havarijního plánu kraje potřebné údaje
- seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení obyvatel s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi
- zpracovává vnější havarijní plán, pokud to vyplývá ze zvláštního právního předpisu a zóna havarijního plánování nebezpečného podniku nepřesahuje správní obvod obecního úřadu obce s rozšířenou působností
- spolupracuje při zpracování vnějšího havarijního plánu a při koordinovaném řešení mimořádné události s krajským úřadem, pokud zóna havarijního plánování nebezpečného podniku přesahuje území správního obvodu obce s rozšířenou působností
- zajišťuje havarijní připravenost stanovenou havarijním plánem kraje a vnějšími havarijními plány a ověřuje ji cvičeními

Starosta obce s rozšířenou působností má vedle pravomoci a úkolů starosty každé obce podle § 16 zákona o IZS, má podle §13 zákona o IZS navíc, následující úkoly:

- koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pokud jej velitel zásahu

o koordinaci požádal. Pro koordinaci záchranných a likvidačních prací může starosta obce s rozšířenou působností použít krizový štáb své obce

- schvaluje vnější havarijní plány

Jak bylo uvedeno, obce s rozšířenou působností budou plnit i své další úkoly jako každá jiná obec. Zákon o IZS stanoví orgánům obce, aby zajišťovaly připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva. Za tím účelem obecní úřad každé obce:

- organizuje přípravu obce na mimořádné události
- podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací s IZS
- zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,
- hospodaří s materiálem civilní ochrany
- poskytuje HZS kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu
- podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci

Starosta každé obce má pro zajištění úkolů obce při jejich podílu na provádění záchranných a likvidačních prací:

- zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím
- organizuje v dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou obce s rozšířenou působností evakuaci osob z ohroženého území obce
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce
- je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci

Je třeba znovu zdůraznit, že v případech výše uvedených úkolů obce je obec plní v přenesené působnosti státní správy a tyto úkoly nejsou zákonem přeneseny na HZS kraje jako je tomu u obecního úřadu s rozšířenou působností.

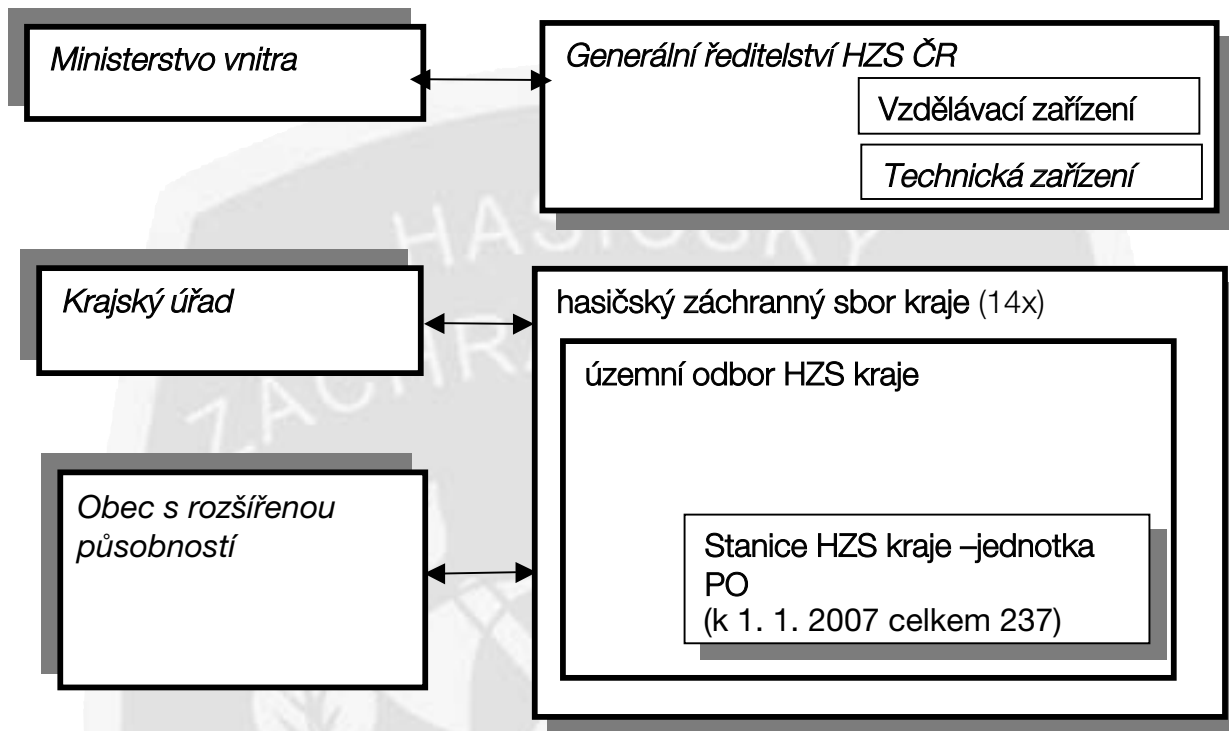
Významným nástrojem obce při provádění záchranných a likvidačních prací i v úkolech na úseku ochrany obyvatelstva je jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, kterou obec zřizuje na základě § 68 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Jak bude probíhat spolupráce mezi starostou obce s rozšířenou působností, popř. každého starosty obce, s HZS kraje?

Organizační složky HZS ČR navazující na územní a správní členění jsou:

- **krajské ředitelství HZS kraje** mající sídlo v kraji – to bude plnit úkoly krajského úřadu v oblasti koordinace záchranných a likvidačních prací, které mu ukládá zákon o IZS

STRUKTURA HZS ČR A VZTAH K ÚZEMNÍM SPRÁVNÍM ÚŘADŮM V IZS

a pomáhat ve strategickém řízení IZS hejtmanům krajů. V čele HZS kraje je ředitel HZS kraje. Součástí krajských ředitelství je pro koordinaci záchranných a likvidačních prací:

- odbor IZS a služeb, který řídí výkon služby v jednotkách požární ochrany v kraji a zabývá se koordinací záchranných a likvidačních prací
- operační a informační středisko IZS kraje
- připravené prostory stálé pracovní skupiny krizového štábu kraje

Krajské ředitelství HZS kraje připravuje prostory pro stálé pracovní skupiny krizového štábu kraje.

- **územní odbory HZS kraje** mající sídlo (zpravidla v bývalém) v okresním městě, které je současně obcí s rozšířenou působností. Územní odbor je podřízen ředitelství HZS kraje a v jeho čele je **ředitel územního odboru HZS kraje**. Zde je také dislokována na stanici HZS:
 - jednotka HZS kraje
 - oddělení IZS a služeb, které se zabývá koordinací záchranných a likvidačních prací na území okresu
 - okresní operační a informační středisko IZS a navazujícími prostory pro koordinaci záchranných a likvidačních prací
 - prostory pro práci štábu územního odboru HZS kraje a pracovní skupiny krizového štábu obce s rozšířenou působností, ve které územní odbor sídlí

Územní odbor řídí činnost stanic HZS kraje a je podřízen krajskému ředitelství HZS kraje. Územní odbor HZS kraje plní úko-

ly obcí s rozšířenou působností, které mu ukládá zákon o IZS v územním obvodu okresu přímo nebo prostřednictvím jemu podřízených stanic HZS kraje.

Do budoucna se počítá u některých krajů s určitou optimalizací počtu územních odborů HZS kraje a vytvoření na území kraje několika sekcí HZS kraje, které by pokryly svoji působností území kraje, tzn. jedna sekce by byla pro několik okresních území.

- **stanice HZS kraje**, mající sídlo v 95% obcí s rozšířenou působností a jejichž dislokace je odvozena od plošného pokrytí území kraje. Stanice je podřízena územnímu odboru HZS kraje a v její činnosti řídí **velitel stanice**. Ve stanici sídlí jednotka HZS kraje a jsou zde spojové prostředky pro spojení s operačním a informačním střediskem IZS i prostory pro práci stálých pracovních skupin krizového štábu obce s rozšířenou působností

Velitel stanice má za úkol připravovat a koordinovat záchranné a likvidační práce v správním území obce s rozšířenou působností a spolupracovat se všemi starosty obcí v uvedeném správním území a z hlediska přípravy IZS nebo z hlediska práce s jednotkami sboru dobrovolných hasičů obcí (např. odborná příprava velitelů, strojníků).

Pokud ve správním obvodu obce s rozšířenou působností není sídlo stanice HZS kraje, stanovuje územní odbor HZS kraje kompetentní osobu, která zajišťuje kontakt mezi ním a obcí s rozšířenou působností.

Krizové štáby a IZS

Jak bylo uvedeno v popisu strategického řízení IZS mohou hejtmani krajů a starostové obcí využívat při koordinaci záchranných

ných a likvidačních prací krizový štáb. Je to jich pracovní a poradní orgán pokud budou koordinovat záchranné a likvidační práce nebo provádět krizová opatření při vyhlášeném krizovém stavu.

Krizový štáb se sice svolává při řešení mimořádné události, ale jeho členové jsou předem jmenováni z členů bezpečnostní rady, zástupců složek IZS, apod. Krizový štáb má při koordinaci záchranných a likvidačních v podstatě dvě funkce:

- zajistit **nepřetržitou práci**, pokud to koordinace záchranných a likvidačních prací vyžaduje. Tuto nepřetržitou práci zajišťuje stálá pracovní skupina krizového štábu, jejíž strukturu stanoví zřizovatel krizového štábu. Stálou skupinu krizového štábu se doporučuje organizovat do odborných skupin zaměřených na:
 - spojení a komunikaci s veřejností
 - týlové zabezpečení nasazených sil a opatření a na ochrany obyvatel
 - analýzu mimořádné situace
 - nasazení sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce
 - ochranu obyvatelstva včetně humanitární pomoci
- zabezpečit na svém **zasedání** projednání důležitých postupů na úrovni strategického řízení při mimořádné události a navrhnout hejtmanovi kraje nebo starostovi obce s rozšířenou působností postup nebo jeho rozhodnutí. Zasedání krizového štábu se obvykle nezúčastňují členové ze stálé pracovní skupiny, ale zpravidla její vedoucí. Zasedání se zúčastňují členové bezpečnostní rady, tajemník bezpečnostní rady a vedoucí složek IZS, případně další osoby, které určí vedoucí krizového štábu (hejtman kraje, starosta obce s rozšířenou působností). Pro podporu zasedání krizového štábu může sloužit tzv. sekretariát, vytvořený zpravidla z oddělení nebo odboru zabývajícího se bezpečností na příslušném krajském úřadě nebo obecním úřadě. Počet a dobu zasedání krizového štábu volí jeho vedoucí podle potřeby. Jde také o to, aby se vedoucí složek nebo jiných orgánů mohli věnovat svým úkolům při záchranných a likvidačních pracích a nepřetržitě nezasedali v krizovém štábu.

Popisovaná spolupráce HZS kraje s krajským úřadem, obcemi s rozšířenou působností, obcemi s hejtmany a starosty obcí se odráží ve struktuře IZS, který je do krajské úrovně na obr. č. 3.

Princip financování IZS

Základním aspektem IZS je skutečnost, že složka IZS neztrácí svoji účast v něm svoji právní subjektivitu ani princip dosavadního samostatného financování. Požadavky na vybavení jednotlivých složek proto nelze zahrnovat do výdajů na vybudování IZS. Výjimku tvoří vybavení složek sloužící výhradně pro společné potřeby složek nebo pro koordinaci IZS, např. vybavení operačního a informačního střediska, spojení apod. Uvedené uplatňuje ve svém rozpočtu Ministerstvo vnitra a krajský úřad v návrhu svého rozpočtu.

Poskytnutí osobní a věcné pomoci je za náhradu, stejně tak je řešena náhrada za omezení vlastnického nebo užívacího práva. Stát odpovídá za škodu způsobenou právníky a fyzickými osobám, vzniklou v příčinné souvislosti se záchrannými a likvi-

dačními pracemi a cvičeními, odškodnění zranění toho, kdo se na záchranných a likvidačních pracích podílel.

Právo na náhradu škody s uvedením důvodů je třeba uplatnit písemně u příslušného krajského úřadu do šesti měsíců od doby, kdy se právnícká nebo fyzická osoba o škodě dozvěděla, nejdéle do pěti let od vzniku škody, jinak právo zaniká.

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR

Základními funkcemi bezpečnostního systému ČR je:

- Zajištění základních funkcí státu, ochrana demokratických hodnot a zabezpečení lidských a občanských práv při vzniku krizové situace nebo v případě, kdy vznik krizové situace objektivně hrozí
- Prosazování a ochrana životních, strategických a dalších důležitých zájmů státu a zajištění adekvátní a efektivní reakce na bezpečnostní hrozby a rizika

Bezpečnostní systém ČR - je vytvořen jako **systém komplexní**, který zajišťuje bezpečnost ČR ve vzájemné propojenosti roviny politické (vnitřní a zahraniční), vojenské, vnitřně-bezpečnostní, oblasti ochrany obyvatelstva, hospodářské, finanční, legislativní a sociální.

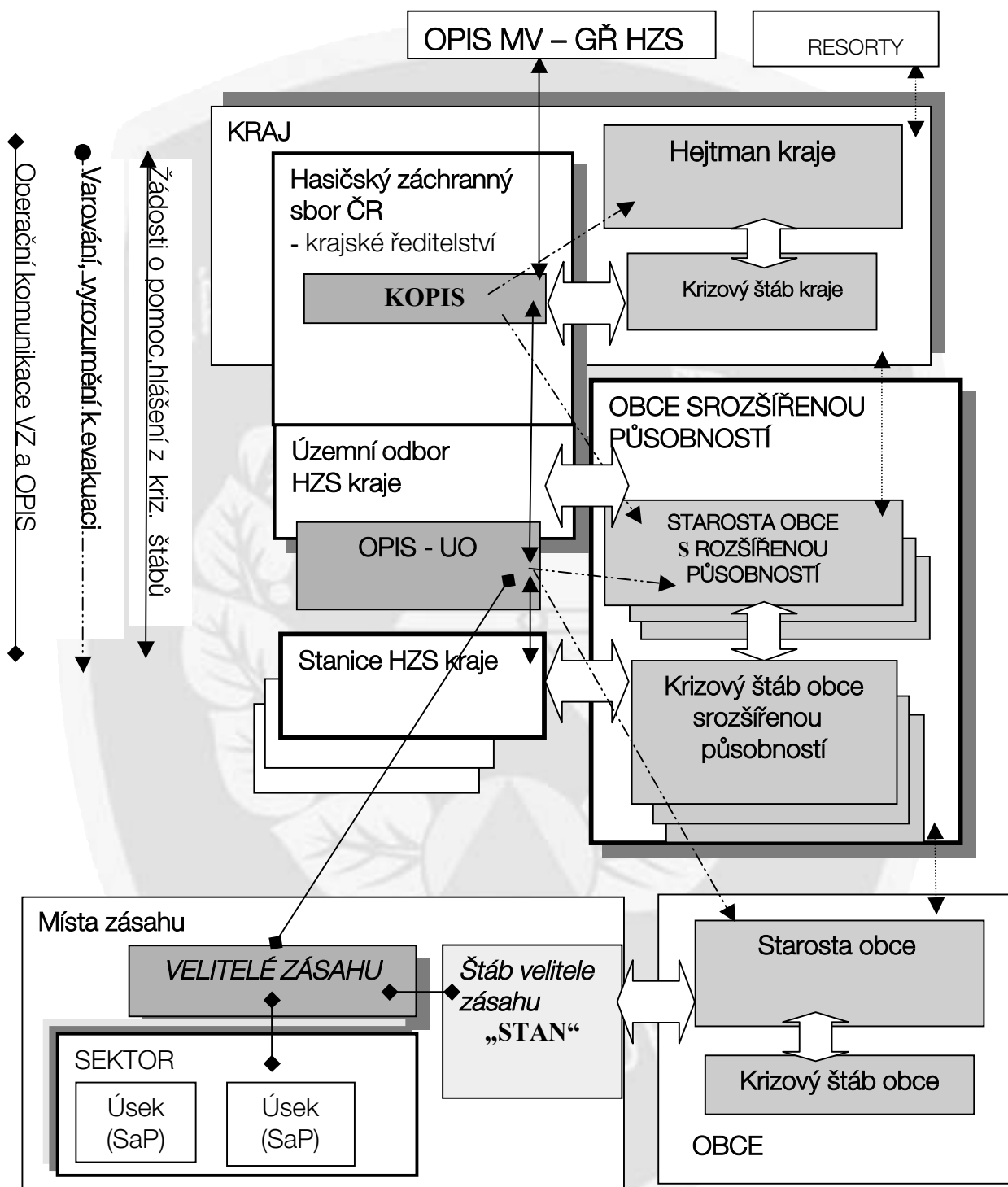
V této souvislosti je třeba definovat pojmy hrozba a riziko, resp. jejich vzájemný vztah. **Hrozbou** se rozumí objektivní skutečnost, která může znamenat negativní dopad pro ČR (pro některý chráněný zájem). Hrozbě lze čelit protipatřeními, která však mohou být velice nákladná, a přitom nikoli sto procentní. S ohledem na konkrétní cíl (jeho důležitost, polohu - v centru nebo na periferii země. atd.) je odstupňována intenzita opatření. **Rizikem** se výsledně chápe "to, co stát podstupuje", aby jeho snaha redukovat hrozby nepřekročila únosnou míru.

Funkční bezpečnostní systém musí být schopen rizika a hrozby nejen efektivně a včas vyhodnocovat, ale také jim předcházet či maximálně snížit jejich důsledky.

Pro přijímání adekvátních a včasných rozhodnutí a efektivitu řízení je nepostradatelný dostatek kvalitních informací a údajů. Za shromažďování potřebných informací jsou v rozsahu své působnosti zodpovědné zpravodajské služby. Množství potřebných informací je shromažďováno i na úrovni ministerstev, dalších ústředních orgánů státní správy, ale i v rámci výkonných složek bezpečnostního systému (Armáda ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR, atd.) a na úrovni samospráv.

Na sběr dat navazuje procesy hodnocení rizik, plánování opatření a uskutečňování opatření a to jak v rámci jednotlivých dílčích prvků systému, tak na centrální úrovni. Na realizační fázi plynule navazuje fáze **vyhodnocování**, která primárně probíhá na úrovni jednotlivých prvků bezpečnostního systému, sekundárně pak na centrální úrovni. Na základě vyhodnocení jsou do dalšího průběhu bezpečnostního cyklu vnášeny nové podněty, čímž je zároveň udržována trvalá dynamika cyklu. Jedině tak bude systém moci adekvátně a operativně reagovat na bezpečnostní hrozby a rizika a bude schopen koncepčně a dlouhodobě reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí.

STRUKTURA IZS

Rámec, v němž jsou konkrétní bezpečnostní opatření realizována, stejně jako kompetence a povinnosti jednotlivých složek bezpečnostního systému, je dán příslušnými zákonnými normami. Všechny procedury bezpečnostního systému musí být dostatečně transparentní, podléhat veřejné kontrole a být v souladu s platnými standardy v oblasti ochrany lidských práv a svobod.

Pojem „krize“

O „běžném fungování“ společnosti (státu) lze hovořit, jestliže systému nehrozí žádné závažné nebezpečí, pokud je míra rizika konkrétních hrozeb zanedbatelná, popř. únosná pro fungování systému. Pokud je míra rizika vyšší než míra „obecně přijatelná“, je normální stav narušen. Míra rizika a intenzita působení a mož-

Druh	Vyhlašující orgán	Důvod	Územní rozsah	Časová účinnost
Válečný stav	Parlament na návrh vlády	Je-li ČR napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení	Celý stát	Bez omezení
Stav ohrožení státu	Parlament na návrh vlády	Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy	Celý stát nebo jeho část	Bez omezení
Nouzový stav	Vláda (předseda vlády)	V případě živelních pohrom ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost	Celý stát nebo, jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné po předchozím souhlasu Parlamentu

Druh	Vyhlašující orgán	Důvod	Územní rozsah	Časová účinnost
Stav nebezpečí	Hejtmán (primátor hl.m. Prahy)	Jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek IZS	Celý kraj nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné jen se souhlasem vlády

né následky poruchy jsou rozhodující pro určení způsobu jeho odstranění.

V případě, že prostředky a postupy nejsou dostačující a státní mechanismus není schopen situaci běžně zvládnout, vyhláší se k jejímu řešení příslušný krizový stav. Krizový stav v důsledku nevojenského ohrožení může být vyhlášen např. při násilném ohrožení demokratického zřízení, chodu hospodářství, základních lidských práv a svobod nebo při masovém narušení státních hranic migrujícími cizinci, jiném vážném narušení veřejného pořádku, hrozbě nebo vzniku živelních pohrom, ekologických katastrof, technologických havárií velkého rozsahu, zhroucení zásobování nezbytnými produkty, ztrátě jejich zdrojů, ohrožení strategických infrastruktur nebo při jiných ohroženích, která přímo nesouvisí s obranou státu.

Zákony krizové a branné legislativy upravující další úkoly v oblasti vnitřní bezpečnosti:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., (Ústava ČR), čl. 43 odst. 1;
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, čl. 2, 5, 6 a 7, který obsahuje následující ustanovení:
- Zákon č. 240/2000 Sb. (krizový zákon), který stanoví vedle obecné odpovědnosti orgánů krizového řízení a dalších subjektů i specifickou u MV - koordinace příprav na krizové stavy a jejich řešení. Novela krizového zákona ještě posiluje v § 10 působnost MV a Policie ČR v oblasti odpovědnosti za vnitřní bezpečnost a pořádek:

Průřezový základ pro zajišťování bezpečnosti představuje finanční a hospodářská politika státu, oblast přírodních zdrojů a kritické infrastruktury. Systém hospodářských opatření pro krizové stavy je představován souborem nástrojů pro zabezpečení věcných zdrojů (materiálních prostředků a služeb) od právnických a podnikajících fyzických osob, tvorbu a ochraňování státních hmotných rezerv a přípravu výroby těch předem identifikovaných produktů nezbytných pro řešení krizových situací, které nejsou běžně vyráběny a dodávány.

Pro řešení nevojenských krizových situací vyžadují orgány krizového řízení věcné zdroje prioritně od právnických a podnikajících fyzických osob - z věcných prostředků souvisejících s jejich běžnou činností a z prostředků, které mají k dispozici. K tomu jsou pro tyto orgány vytvořeny nástroje informační podpory, zajišťující přehled o dostupnosti těchto zdrojů na území ČR. Při řešení vojenských krizových situací plní nezastupitelnou roli předem připravená výroba výzbroje a výstroje podle požadavků Armády ČR.

Bezpečnostní strategie ČR, současná bezpečnostní situace České republiky

Základním dokumentem bezpečnostní politiky ČR je Bezpečnostní strategie, přijatá usnesením vlády ze dne 10. prosince 2003 č. 1254. Její text konstatuje například:

- Bezpečnostní systém ČR je nastaven tak, aby byl schopen řešit krizové situace a jiné závažné situace související

se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, při plnění spojeneckých závazků v zahraničí nebo při účasti ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru („vojenské krizové situace“), ale také všechny ostatní druhy krizových situací na území ČR („nevojenské krizové situace“)

- V dohledné budoucnosti lze vyloučit možnost rozsáhlého přímého vojenského útoku proti území ČR i území jejich spojenců
- V důsledku souběžného a vzájemně se podporujícího působení řady negativních trendů se však v posledním období zhoršila bezpečnostní situace na globální úrovni, což má následky i pro bezpečnost v euroatlantickém prostoru.
- Původci hrozeb a rizik jsou stále častěji nestátní aktéři (teroristické organizace, radikální náboženská, sektářská a extremistická hnutí a skupiny), kteří vytvářejí účelová spojení mezi sebou či s totalitními, diktátorskými a ideologicky nesnášenlivými režimy
- Obtížné předvídání hrozeb a možnost jejich rychlého šíření vyžadují kvalitnější a účinnější analýzy a prostředky a systémy včasného varování
- Životní zájmy ČR mohou ohrozit například rozsáhlé úniky strategicky důležitých informací či zásahy do informačních systémů státních institucí nebo podniků a společností, které zajišťují základní funkce společnosti a státu
- Znepokojení vyvolávají i důsledky globálních klimatických změn způsobené vlivem lidské činnosti vytvářejí hrozby v podobě rozsáhlých živelních pohrom, které zejména v posledních letech postihly i ČR (např. povodně 1997, 1998 a 2002). Vývojová tendence ukazuje, že četnost a rozsah těchto hrozeb a s nimi spojených rizik se neustále zvyšuje
- Kromě „nových hrozeb“ globálního charakteru však přetrvávají mnohé „hrozby tradiční“ – korupce, organizovaný zločin, obchod se zbraněmi, hrozba technologických havárií atd.

Prvky bezpečnostního systému České republiky

Bezpečnostní systém ČR je tvořen prvky disponujícími funkčními kompetencemi stanovenými příslušnými zákony. Jednotlivé prvky vytvářejí hierarchickou strukturu, jsou centrálně řízeny a koordinovány, případně na jednotlivých úrovních působí samostatně v rozsahu své působnosti. Bezpečnostní systém ČR vytvářejí prvky zákonodárné, výkonné a soudní moci, územní samosprávy, ale i právnické a fyzické osoby.

Základem úspěšného fungování bezpečnostního systému je včasná a koordinovaná příprava rozhodujících činností a příslušných řídicích a výkonných bezpečnostních orgánů na všech úrovních státní správy a samosprávy.

Pro bezpečnostní systém je klíčové, aby byly jeho prvky schopny za všech situací stabilně reagovat a fungovat, a aby dokázal maximálně absorbovat rizikový potenciál bezpečnostního prostředí, popř. se úspěšně vyrovnával se zvládáním mimořádných

událostí či krizových situací. Vnitřní mechanismy systému musí umožňovat rychlý a koordinovaný přechod z běžného stavu do krizové situace.

Základními prvky - bezpečnostního systému ČR jsou ústavní instituce a činitelé, tj. prezident republiky, Parlament ČR, vláda, jednotlivá ministerstva a další ústřední orgány státní správy. Klíčovým koordinačním tělesem je Bezpečnostní rada státu a její stálé pracovní orgány včetně Ústředního krizového štábu. Nezastupitelnou úlohu zaujímají orgány krajů, obcí s rozšířenou působností, které vykonávají státní správu v přenesené působnosti na určeném správním území, a obcí. Nelze opomíjet ani podíl právnických a fyzických osob. Za zajištění základních funkcí státu v běžném stavu, za jeho přípravu na krizové situace, ale i za zajištění základních funkcí státu při krizových situacích odpovídají ústavní instituce a činitelé.

- Prezident ČR prostřednictvím Prezidentské kanceláře může na návrh vlády nařídit provedení některého z mimořádných opatření. Takový způsob rozhodování závisí na vážnosti situace, resp. zda je vyhlášen stav ohrožení státu nebo válečný stav. Stav ohrožení státu je vyšší opatření k zajištění bezpečnosti a přípravou na vedení války. Prezident není za stavu ohrožení státu povinen nařídit povolání vojáků v záloze k mimořádné službě. Návrh vlády může odmítnout nebo může nařídit povolání vojáků v záloze v menším rozsahu než jaký požaduje vláda (§ 43 odst. 1). Toto ustanovení je výjimkou z ústavního pravidla odpovědnosti vlády za rozhodnutí učiněná prezidentem. Vláda musí prezidentovo negativní rozhodnutí respektovat a ne nese za něj odpovědnost. Odpovědnost nese prezident, ale jen ve smyslu ustanovení čl. 65 odst. 2 Ústavy o velezradě.
- V rámci Parlamentu ČR funguje Výbor pro obranu a bezpečnost, do jehož činnosti jsou zapojeni zástupci obou komor Poslanecké sněmovny.
- Vláda řeší bezpečnostní problematiku v rámci Úřadu vlády cestou odboru obrany a bezpečnosti, koordinačním pracovním orgánem na úrovni silových ministrů je Bezpečnostní rada státu (BRS), která řeší bezpečnostní problémy i mimo krizové řízení. Pracovními orgány BRS jsou pracovní výbory na úrovni náměstků ministrů pro řešení problematik obranného plánování, civilního nouzového plánování, koordinace zahraniční bezpečnostní politiky a zpravodajskou činnosti.
- Ministerstva a další ústřední úřady mají podle svého významu a postavení v bezpečnostním systému ČR odborná pracoviště a výkonné složky, které zajišťují bezpečnost na celostátní úrovni a prostřednictvím svých územních složek i bezpečnost na vymezeném teritoriu.

Systém Bezpečnostní rady státu

Bezpečnostní rada státu (BRS) je stálý pracovní orgán vlády, který v rozsahu pověření stanoveném vládou koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti ČR a připravuje vládě návrhy k jejímu zajišťování (plánování).

BRS tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Prezident má právo účastnit se schůzí BRS, vyžadovat

od ní a jejich členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti. Jednání BRS se mohou na základě usnesení vlády o BRS zúčastnit podle potřeby i další ústavní činitelé, vedoucí jiných správních úřadů, kteří nejsou členy BRS, guvernér ČNB a představitelé orgánů územní samosprávy a další odborníci.

Předseda BRS svolává schůze BRS pravidelně, nejméně však jednou za tři měsíce, případně podle potřeby. Činnost BRS zabezpečuje sekretariát BRS. Funkci sekretariátu BRS vykonává odbor obrany a bezpečnosti Úřadu vlády ČR.

Přestože byla BRS ustavena na základě ústavního zákona, není ústavním orgánem a není jí tímto ani žádným jiným zákonem dána pravomoc přijímat rozhodnutí v oblasti zajištění bezpečnosti ČR. Na základě usnesení vlády o BRS může BRS v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR žádat informace a analýzy od všech ministrů a vedoucích jiných správních úřadů a ukládat jim úkoly spojené se zajišťováním bezpečnosti ČR.

BRS může podle potřeby, zpravidla na návrh členů BRS, zřizovat a rušit odborné pracovní skupiny, v jejichž čele stojí zpravidla člen BRS, které se zabývají dílčími otázkami v oblasti působnosti BRS, zejména připravují podklady pro zasedání BRS.

V rámci BRS působí

• čtyři stálé pracovní výbory:

- **Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (VKZBP)** - Hlavním úkolem VKZBP je koordinace zahraniční bezpečnostní politiky ČR s důrazem na mezinárodní postavení ČR a na vztahy s mezinárodními bezpečnostními organizacemi. Kromě projednávání relevantních materiálů pro BRS zajišťuje VKZBP informovanost zainteresovaných resortů o aktuální zahraniční bezpečnostní situaci a jejích aspektech s důrazem na mezinárodní postavení ČR. Je v gesci místopředsedy vlády a ministra zahraničních věcí.
- **Výbor pro obranné plánování (VOP)** - Hlavním úkolem VOP je koordinace plánování opatření k zajištění obrany ČR. Je v gesci ministra obrany.
- **Výbor pro civilní nouzové plánování (VCNP)** - Hlavním úkolem VCNP je koordinace a plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu, obyvatelstva a ekonomiky, kritické infrastruktury, zabezpečování preventivních opatření proti použití ZHN včetně řešení odstraňování následků jejich použití a koordinaci požadavků na civilní Výbor pro zpravodajskou činnost (VZČ).
- **Výbor pro zpravodajskou činnost (VZČ)** - Hlavním úkolem VZČ je koordinace činností zpravodajských služeb ČR a plánování opatření k zajištění zpravodajské činnosti a spolupráci státních orgánů, které získávají, shromažďují a vyhodnocují informace nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR. VZČ samostatně nevyvíjí zpravodajskou činnost. Je v gesci předsedy vlády. Výkonným místopředsedou je 1. místopředseda vlády

a ministr vnitra, který řídí jednání a činnost VZČ, nerozhodne-li předseda VZČ jinak.

• Ústřední krizový štáb

- **Ústřední krizový štáb (ÚKŠ)** je podle krizového zákona pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací. ÚKŠ není výkonným orgánem, ale pouze předkládá návrhy na řešení krizových situací na schůzi BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě. ÚKŠ zejména zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy. Podle charakteru krizové situace předseda vlády jmenuje předsedou ÚKŠ ministra obrany (krizová situace vojenského charakteru – vnější vojenské ohrožení ČR, plnění spojeneckých závazků v zahraničí a účast ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru) nebo ministra vnitra (krizová situace nevojenského charakteru – ostatní druhy ohrožení ČR, při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí a při zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom).

V případě vyhlášení krizového stavu se součástí Ústředního krizového štábu stává Ústřední povodňová komise a Ústřední nákazová komise. K řešení mimořádných událostí a krizových situací spojených s bioterorismem a ochraně veřejného zdraví je při ÚKŠ zřízena Odborná pracovní skupina pro biologickou ochranu.

Ministerstva a další ústřední orgány státní správy

Úkoly ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů při zajišťování bezpečnosti ČR vycházejí z platných zákonů, počínaje „kompetenčním zákonem“ a z dalších právních norem včetně krizového zákona. Dále vyplývají z usnesení vlády, z usnesení BRS a v neposlední řadě z krizových plánů a plánů obrany. Koordinaci plnění těchto úkolů v rámci ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů zajišťují jejich pracoviště krizového řízení. V uvedené souvislosti je klíčová role Ministerstva vnitra, které je podle kompetenčního zákona ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci a ochranu obyvatelstva při krizových stavech nevojenského charakteru. Ve vztahu k bezpečnostnímu systému ČR a relevantním hrozbám a rizikům vyplývají Ministerstvu vnitra i zásadní povinnosti a kompetence z krizového zákona, zákona o Integrovaném záchranném systému, zákona o Hasičském záchranném sboru a zákona o požární ochraně. Ministerstvo vnitra proto v rámci státu koordinuje přípravu na krizové stavy a jejich řešení a k tomu účelu:

- sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob
- organizuje instruktáže, školení a další přípravu k získání zvláštní odborné způsobilosti pracovníků orgánů krizového řízení; k tomu účelu zřizuje vzdělávací zařízení

- provádí kontrolu krizových plánů zpracovaných ostatními ministerstvy a ve spolupráci s příslušným ministerstvem kontrolu krizových plánů krajů
- vede ústřední evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob
- odpovídá za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a přitom určuje a kontroluje postupy Policie ČR
- řeší rozpory v oblasti krizového řízení

V souladu s § 9 odst. 1 písm. a) krizového zákona bylo v rámci Ministerstva vnitra zřízeno pracoviště krizového řízení, které zabezpečuje vnitřní připravenost resortu MV na řešení krizových situací a přípravu k obraně státu. Meziresortně pak zabezpečuje připravenost na řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem. Pracoviště zároveň plní úlohu sekretariátu Ústředního krizového štábu a ve vymezených případech úlohu sekretariátu krizového štábu ministra vnitra.

Územní prvky bezpečnostního systému ČR

V současnosti **orgány kraje** zajišťují připravenost kraje, **orgány obce s rozšířenou působností** zajišťují připravenost v rámci správního území, v němž tato obec vykonává státní správu v přenesené působnosti, a **orgány obce** zajišťují připravenost obce na řešení krizových situací. Jejich pravomoci a odpovědnost jsou stanoveny v platné legislativě.

Bezpečnostní systém ČR byl vytvářen v době existence okresních úřadů, které byly základním prvkem státní správy na území ČR a jejich role v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR byla proto jasnější a zřetelnější. Úlohu spojovacího článku mezi kraji a obcemi převzaly po reformě veřejné správy obce s rozšířenou působností.

Na úrovni krajů a určených obcí jako koordinační orgány pro přípravu na krizové situace působí bezpečnostní rady krajů a bezpečnostní rady určených obcí. Pracovním orgánem hejtmána nebo starosty k řešení krizových situací jsou u krajů krizové štáby krajů a u obcí krizové štáby obcí. V případě vyhlášení krizového stavu se součástí krizových štábů krajů stávají povodňové komise krajů a krajské nákazové komise.

Své nezastupitelné místo mají na území krajů Hasičské záchranné sbory krajů (dále jen „HZS kraje“), a to zejména při výkonu státní správy oblasti požární ochrany a plnění úkolů v oblasti krizového a havarijního plánování, ochrany obyvatelstva a provádění záchranných a likvidačních prací. V oblasti zajištění veřejného pořádku hrají důležitou roli krajské správy Policie ČR, v oblasti obrany pak Krajská vojenská velitelství.

Výkonné prvky bezpečnostního systému ČR

Hlavními výkonnými prvky bezpečnostního systému ČR jsou ozbrojené síly ČR, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory, záchranné služby a havarijní služby.

Policie ČR je ozbrojený bezpečnostní sbor, který plní úkoly v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti a další úkoly v rozsahu a způsobem stanoveným právními předpisy. Základem činnosti PČR je:

- ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, zejména státu, ústavních základů a institucí, zabezpečení nerušeného

výkonu funkce všech orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní

- ochrana fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti, jakož i právnických osob
- ochrana majetku, a to bez rozdílu jeho vlastníků

Základním posláním Hasičského záchranného sboru ČR (HZS ČR) je chránit životy lidí a zdraví obyvatel a majetek před požáry, poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech a zajistit ochranu obyvatelstva. Plní rovněž další úkoly, v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy: zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., (dále jen „zákon o IZS“), zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií).

V rámci svěřené působnosti Generální ředitelství HZS ČR koordinuje civilní nouzové plánování a zabezpečuje oblast havarijního plánování a v rámci svěřené působnosti i oblast krizového plánování. HZS ČR je také orgánem státní správy (vykonává státní správu) ve věcech krizového řízení, ochrany obyvatelstva, IZS a požární ochrany. V daných oblastech vykonává koordinační, řídicí plánovací i výkonné působnosti. V oblasti ochrany obyvatelstva zabezpečuje a koordinuje činnost při plnění úkolů v této oblasti, včetně některých úkolů souvisejících s přijímáním a distribucí humanitární pomoci.

Občané a bezpečnostní systém ČR

Důležitá role při zajištění bezpečnosti patří občanskému sektoru. Může se jednat o aktivity občanů individuální či skupinové. Může se jednat o dobrovolnickou činnost krátkodobou nebo dlouhodobější, prováděnou nevládními organizacemi či individuálními dobrovolníky. Občan vstupuje do bezpečnostního systému ve dvou základních rovinách:

- V **restriktivně-právní rovině** (popř. rovině přestupkového správního řízení) se občan dostává do kontaktu s bezpečnostním systémem v roli oběti, pachatele či svědka. Bezpečnostní systém v tomto kontextu disponuje odpovídajícími procedurami a režimy. Vzhledem k zákonu č. 140/1961 Sb., trestní zákon, má občan tzv. **oznamovací povinnost**, vyjádřenou v §167 (nepřekážení trestného činu a §168 (neoznámení trestného činu)

- Pro akceschopnost bezpečnostního systému je podstatnější role občana jako **aktéra bezpečnosti**. Ta může mít obecně dvě základní polohy. V té první je občan **povinným aktérem bezpečnosti**, tj. vykonává činnost v bezpečnostním systému na základě povinnosti plynoucí ze zákona. Jedná se např. o povinnosti občana vyplývající z branného zákona, krizového zákona, zákona o policii atd., které se vztahují k řešení mimořádných událostí, krizových situací či válečného stavu. V některých zákonech jde o **obecnou povinnost fyzické osoby** (tedy i cizinců na území ČR), v případě branného

zákona pak o **povinnost vztahující se pouze na občany ČR**

Podle krizového zákona lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví; vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku; svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací; právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací apod. Vláda je v době trvání nouzového stavu oprávněna nařídít evakuaci osob a majetku z vymezeného území, zakázat vstup, pobyt a pohyb osob na vymezených místech nebo území, rozhodnout o ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace apod. Občan je povinen uvedená opatření respektovat a poskytovat požadovanou součinnost.

Branný zákon - branným zákonem je občanům ČR uložena branná povinnost, tj. povinnost připravovat se k obraně státu a osobně se účastnit plnění úkolů ozbrojených sil ČR.

Zákon o policii - na základě zákona o Policii ČR je občan povinen na vyžádání poskytnout součinnost Policii ČR. Podobně na základě **zákona o HZS ČR** je příslušník HZS oprávněn požadovat od právnických a fyzických osob informace potřebné k plnění základních úkolů HZS, popř. vyzvat každého občana, aby se podrobil omezením vyplývajícím z provedení služebního zásahu, přičemž občan je povinen výzvy uposlechnout.

BEZPEČNOSTNÍ A BRANNÁ LEGISLATIVA - PŘEHLED

Ústava a ústavní zákony:

- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, (v textu jen „Ústava ČR“)
- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, (v textu jen „ústavní zákon o bezpečnosti“)
- ústavní zákon č. 300/2000 Sb., změna Ústavy a ústavního zákona č. 110/1998 Sb
- Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Klíčové zákony:

- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), (v textu jen „krizový zákon“)
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, (v textu jen „zákon o zajišťování obrany“)
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, (v textu jen „zákon o HOPKS“)
- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR (v textu jen „kompetenční zákon“)

Další právní předpisy:

- zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon), (v textu jen „branný zákon“)
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, (v textu jen „zákon o IZS“)
- zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů, (v textu jen „zákon o HZS ČR“)
- zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, (v textu jen „zákon o PČR“)
- vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě, (v textu jen „vyhláška o ZZS“)
- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR
- zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR
- zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, (v textu jen „zákon o OUS“)
- zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
- zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), (v textu jen „zákon o prevenci závažných havárií“)
- zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, (v textu jen „atomový zákon“)
- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), (v textu jen „veterinární zákon“)
- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), (v textu jen „vodní zákon“)
- zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)
- zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území), (v textu jen „zákon o státní pomoci při obnově území“)

- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů (v textu jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“)
- zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů
- zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní ČR
- zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů
- zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxických zbraní a o změně živnostenského zákona
- zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě
- zákon č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství
- zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- zákon č. 362/2003 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- zákon č. 238/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)
- zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě
- zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- zákon č. 189/1999, o nouzových zásobách ropy, o řešení stavu ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy)
- zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů
- zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu
- zákon č. 290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách a o změně zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky, ve znění zákona č. 10/2001 Sb. a zákona č. 20/1996 Sb. o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 160/1992 Sb., o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních
- zákon č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku ČR do majetku krajů
- zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství
- zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům
- zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích
- zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv
- zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů;
- zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství

Prováděcí předpisy:

- nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst.8 a § 28 odst.5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb., (v textu jen „nařízení vlády k provedení krizového zákona“)
- nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění nařízení vlády č. 527/2002 Sb., (v textu jen „nařízení vlády k provedení zákona o IZS“)
- nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu, (v textu jen „nařízení vlády o plánování obrany státu“)
- nařízení vlády č. 6/2000 Sb., kterým se stanoví způsob hodnocení bezpečnostního programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávy, obsah ročního plánu kontrol, postup při provádění kontroly, obsah informace a obsah výsledné zprávy o kontrole
- nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně
- nařízení vlády č. 397/1992 Sb., kterým se stanoví podrobnější úprava vztahu Policie ČR k orgánům obcí a obecní policii
- vyhláška Ministerstva vnitra č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)
- vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany
- vyhláška Ministerstva obrany č. 280/1999 Sb., kterou se stanoví postup při uplatňování požadavku na určení věcných prostředků a jejich převzetí, postup při uplatňování

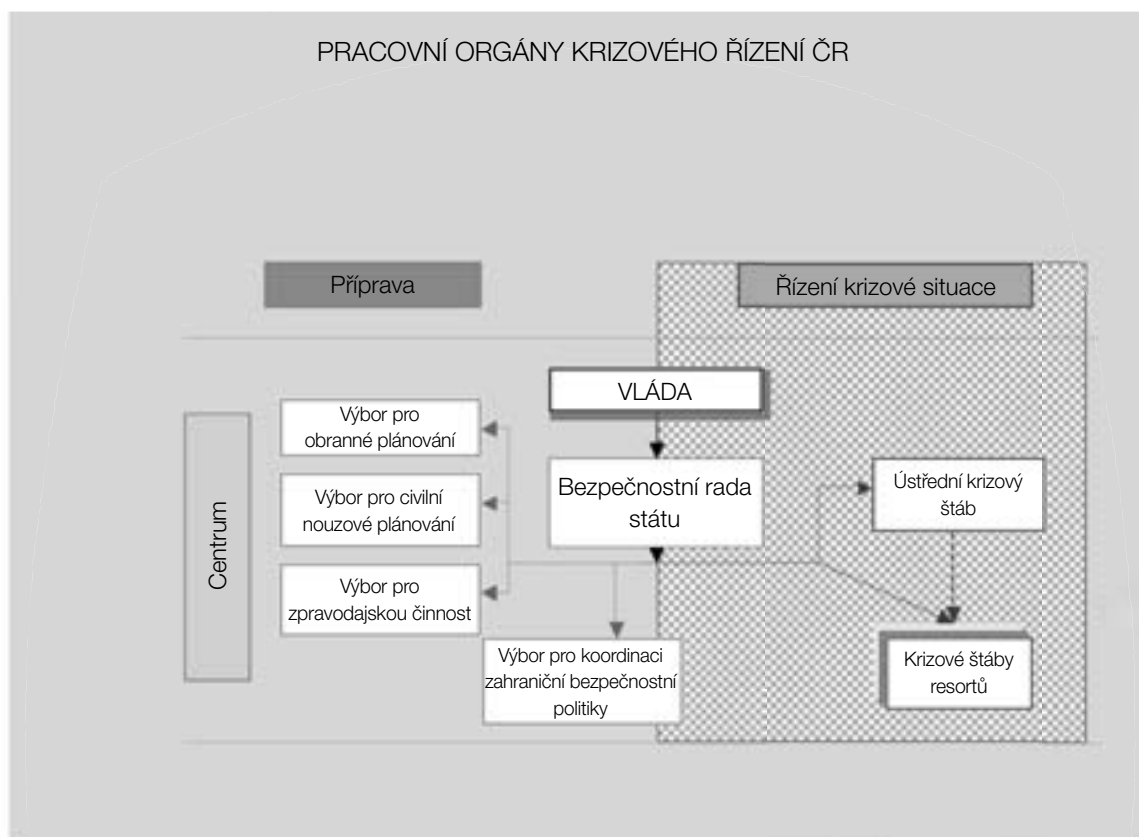
požadavku na určení fyzických osob k pracovní výpomoci nebo k pracovní povinnosti a kterou se stanoví náležitosti a vzor dodávacího příkazu, náležitosti a vzor dokladu o převzetí věcného prostředku, náležitosti a vzor dokladu o vrácení věcného prostředku a náležitosti a vzor povolávacího příkazu, ve znění vyhlášky č. 56/2003 Sb.

- vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému; ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.
- vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
- vyhláška Ministerstva vnitra č. 383/2000 Sb., kterou se stanoví zásady pro stanovení zóny havarijního plánování a rozsah a způsob vypracování vnějšího havarijního plánu pro havárie způsobené vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 281/2001 Sb., kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění vyhlášky č. 237/2003 Sb.
- vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb.
- vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě
- vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 7/2000 Sb., kterou se stanoví rozsah a způsob zpracování hlášení o závažné havárii a konečné zprávy o vzniku a následcích závažné havárie
- vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 8/2000 Sb., kterou se stanoví zásady hodnocení rizik závažné havárie, rozsah a způsob zpracování bezpečnostního programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávy, zpracování vnitřního havarijního plánu, zpracování podkladů pro stanovení zóny havarijního plánování a pro vypracování vnějšího havarijního plánu a rozsah a způsob informací určených veřejnosti a postup při zabezpečování informování veřejnosti v zóně havarijního plánování
- vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 167/2001 Sb., o stavech nouze v plynárenství
- vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 219/2001 Sb., o postupu v případě hrozícího nebo stávajícího stavu nouze v elektroenergetice
- vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 225/2001 Sb., kterou se stanoví postup při vzniku a odstraňování stavu nouze v teplárenství

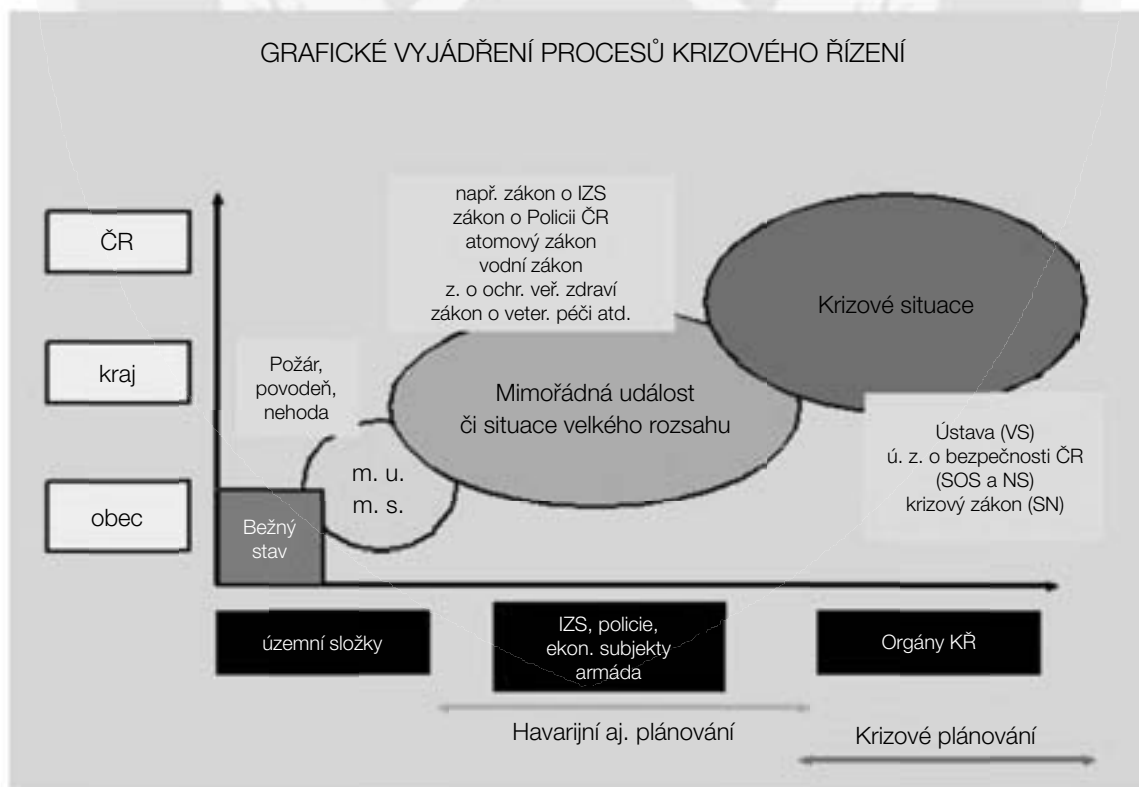
PŘEHLED HLAVNÍCH DOKUMENTŮ V OBLASTI BEZPEČNOSTI ČR A GESTOR JEJICH ZPRACOVÁNÍ

Název dokumentu	Schvaluje	Gestor zpracování	Spolupráce	Cyklus aktualizace
Bezpečnostní strategie ČR	vláda	MZV	MO, MV, ÚV, MF	Podle potřeby
Vojenská strategie ČR	vláda	MO	MZV, MV, MF	Podle potřeby
Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti ČR	vláda	ÚV	MZV, MO, MV	2-letý cyklus
Zpráva o stavu zajištění obrany ČR	BRS	MO	MZV, MV, další ÚSÚ	2-letý cyklus
Zpráva o stavu zajištění vnitřní bezpečnosti ČR	BRS	MV	MO, MZV, další ÚSÚ, kraje	2-letý cyklus
Zpráva o stavu zajištění ochrany obyvatelstva ČR	BRS	MV	MO, další ÚSÚ, kraje	2-letý cyklus
Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015	vláda	MV	ÚSÚ, kraje	Podle potřeby v návaznosti na BS ČR
Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení	BRS	MV	MO, MZ, SSHR	Podle potřeby
Národní akční plán boje proti terorismu	vláda	MV	ÚSÚ, kraje	Podle potřeby
Plán obrany státu	vláda	MO	ÚSÚ, kraje	5- letý cyklus
Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví před protiprávními činy	BRS	MD	MV	Podle potřeby, v závislosti na Annex 17 (ICAO)
Priority činnosti zpravodajských služeb ČR	Vláda, BRS	ÚV	ÚSÚ, ZS ČR	Roční upřesnění
Ústřední poplachový plán Integrovaného záchranného systému	MV	MV	ÚSÚ a složky IZS	Podle potřeby

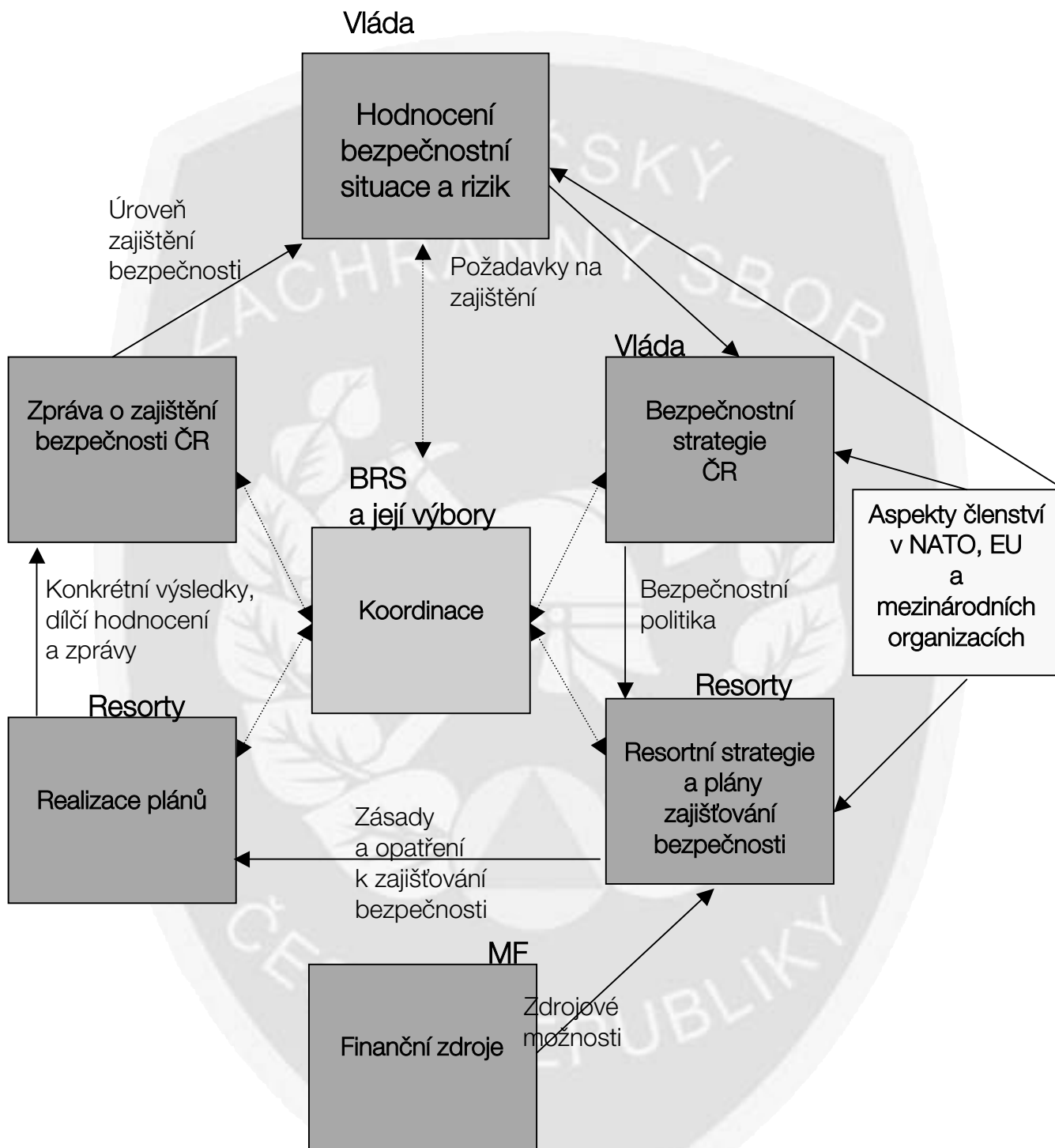
POSTAVENÍ ÚSTŘEDNÍCH ORGÁNŮ STÁTU V BEZPEČNOSTNÍM SYSTÉMU ČR

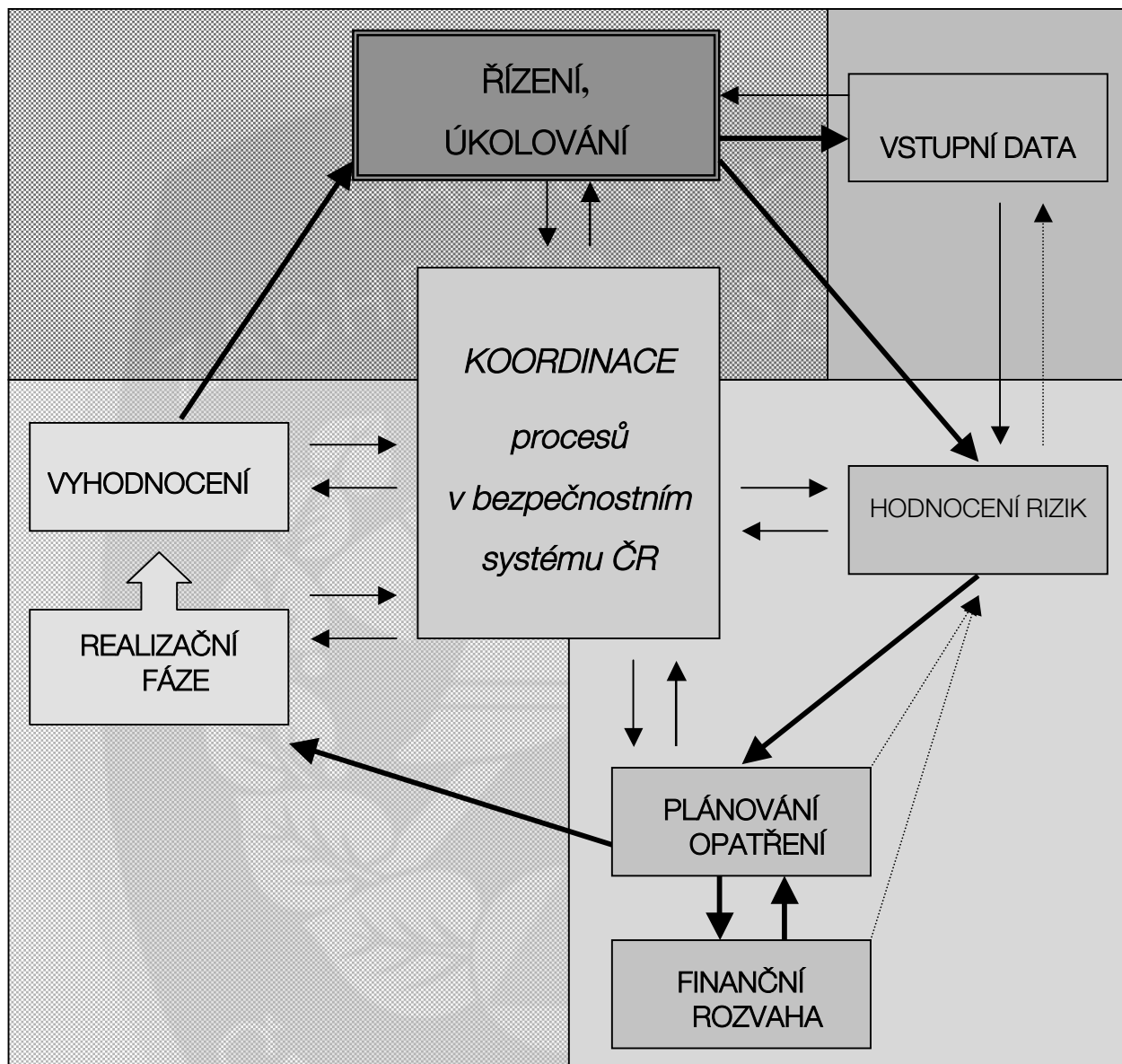
GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ ZÁVAŽNOSTÍ MOŽNÝCH OHROŽENÍ A NÁSTROJŮ ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ VYUŽÍVANÝCH PRO JEJICH ŘEŠENÍ Z HLEDISKA STÁVAJÍCÍ LEGISLATIVY

PROCES PLÁNOVÁNÍ ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI ČR

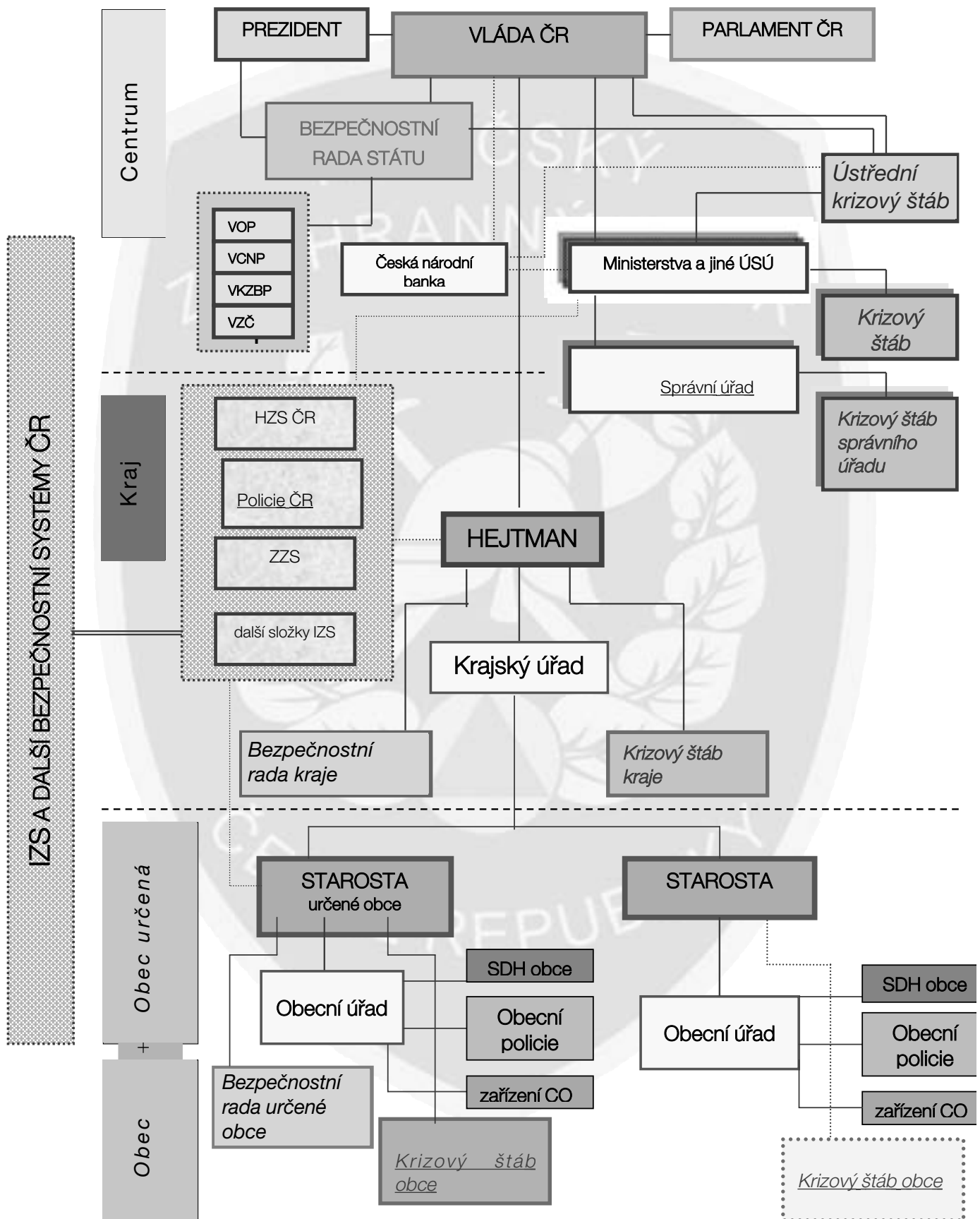
OPTIMALIZOVANÝ BEZPEČNOSTNÍ CYKLUS

LEGENDA

PROCESY	FÁZE CYKLU	ZODPOVĚDNÁ SOUČÁST BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU
	vstupní data	zpravodajské služby, ministerstva, ÚSÚ, výkonné složky bezpečnostního systému (AČR, HZS, PČR, OP, IZS ad.), samosprávy
ŘÍZENÍ	řízení, úkolování	vláda, BRS, ministerstva, ÚSÚ, samosprávy
PLÁNOVÁNÍ	hodnocení rizik	zpravodajské služby, ministerstva, ÚSÚ, výkonné složky bezpečnostního systému, VCNP, VOP, VKZBP, Společná zpravodajská skupina, VZČ
	plánování opatření	výbory BRS, BRS
	finanční rozvaha	ministerstva, výbory BRS
REALIZACE	realizace opatření	ministerstva, ÚSÚ, výkonné složky bezpečnostního systému, samosprávy
	vyhodnocení	výbory BRS, BRS, vláda
KOORDINACE	koordinace fází bezpečnostního cyklu	BRS, vláda

OPTIMALIZOVANÝ BEZPEČNOSTNÍ CYKLUS

IV.
**TRESTNĚ PRÁVNÍ
A SPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST**

The background features a large, light gray watermark of the official emblem of the Fire and Rescue Service of the Czech Republic. The emblem is shield-shaped and contains the text 'HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR' at the top and 'ČESKÉ REPUBLIKY' at the bottom. The central part of the emblem depicts a fire helmet, crossed axes, and a wreath of oak leaves.

IV.

TRESTNĚ PRÁVNÍ A SPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

TRESTNÍ PRÁVO

Trestní právo je jedním z odvětví veřejného práva. Rozlišujeme:

- **trestní právo hmotné** (materiální) - které stanoví, co je trestným činem a jaký trest lze za něj uložit
- **trestní právo procesní** (formální) - které upravuje procedurální postup trestních orgánů v trestních věcech

Nejvýznamnější právní normy

- Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

Trestní zákon

se dělí na

- **obecnou část**, která upravuje podmínky trestní odpovědnosti a ukládání sankcí
- **část zvláštní**, která popisuje jednotlivé skutkové podstaty trestných činů

Funkce trestního práva

- **ochranná** – ochrana společnosti před kriminalitou, tj. ochrana před nebezpečnými činy fyzických osob
- **regulativní** – spočívá ve stanovení podmínek trestní odpovědnosti, ukládání trestů a ochranných opatření pachatelům trestných činů
- **preventivní** – generálně preventivní působení na potenciální pachatele, prostřednictvím individuálně preventivního působení na konkrétního pachatele; prevenci zajišťuje také samotná existence trestního práva
- **represivní** – směřuje k ochrannému cíli výlučně individuálním působením na pachatele, opírá se o donucovací formy

Zásady trestního práva

- **zásada zákonnosti** – trestní právo může být čerpáno pouze z takových pramenů, jakými jsou Ústava, ústavní zákony, zákony a obecně závazné předpisy
- **zásada pomocné úlohy trestní represe** – trestní právo se použije teprve v případě, že neexistuje jiné řešení
- **zásada individuální odpovědnosti** – lze trestat pouze člověka jako jedince za vlastní jednání, trestní právo nezná

kolektivní odpovědnost, nezná ani odpovědnost za cizí vinu, ani odpovědnost právnických osob

- **zásada odpovědnosti za zavinění** – osoba buď chce čín spáchat nebo si možnosti spáchání trestného činu je nebo může být vědoma; trestá se pouze za jednání, které fyzická osoba provedla zaviněně
- **zásada přiměřenosti** – úměrnost trestu musí odpovídat povaze trestného činu, osobnosti jeho pachatele i dalším v zákoně uvedeným hlediskům, neboť pouze přiměřený a spravedlivý trest je účelný; újma obsažená v trestu nemá převyšovat nezbytně nutnou potřebu společnosti

Základy trestní odpovědnosti

Základem trestní odpovědnosti je spáchání trestného činu, čímž vzniká povinnost strpět sankce stanovené trestním zákonem.

Trestný čin

Trestný čin - trestným činem podle trestního zákona je čin nebezpečný pro společnost, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, popřípadě v jiném zákoně. Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá **proviněním**.

Znaky uvedenými v trestním zákoně, popřípadě v jiném zákoně, jsou

- **znaky skutkové podstaty trestného činu** (objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka, protiprávnost)
- **stanovený věk a přičetnost**

Trestnými činy mohou být jen činy nedovolené, protiprávní. Ne každý nedovolený čin je zároveň trestným činem, některé z nich jsou jen přestupky, kázeňskými nebo disciplinárními delikty, některé jsou jen postiženy občanskoprávními sankcemi, zejména povinností k náhradě škody.

Ke vzniku trestní odpovědnosti vyžaduje trestní zákon naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu. Hovoříme o **dokonání trestného činu**. Trestní zákon však připouští trestní postih i v případě, že chybí jeden z těchto znaků – následek. Jedná se o **přípravu k trestnému činu** a **pokus o trestný čin**. Příprava je trestná jen u závažných úmyslných trestných činů, pokus je obecně trestný.

Trestným činem se proto rozumí také

- **příprava zvlášť závažného trestného činu**
- **pokus trestného činu**
- **účastenství na trestném činu ve formě organizátorství, návodu a pomoci**

Trestným činem však není

čin, který sice naplňuje formální znaky některého trestného činu podle trestního zákona, ale není pro společnost nebezpečným,

nebo čin, který je sice pro společnost nebezpečným, ale nespadá pod formální znaky některého ustanovení trestního zákona.

Některé takové případy uvádí přímo trestní zákon:

- **nutná obrana** - tedy čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útokem na zájem chráněný trestním zákonem; o nutnou obranu nejde, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku
- **krajní nouze** - tedy čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem; o krajní nouzi nejde, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil
- **oprávněné použití zbraně** - tedy skutečnost, kdy někdo použije zbraně v mezích zmocnění příslušných zákonných předpisů

Trestně odpovědný není

- ten, kdo v době spáchání trestného činu **nedovršil patnáctého roku věku**

Trestně odpovědný také není

- ten, kdo **pro duševní poruchu** v době spáchání trestného činu nemohl rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání

Zánik trestnosti a trestu

Trestní zákon uvádí v hlavě páté obecné části pod společným názvem „Zánik trestnosti a trestu“ důvody zániku trestní odpovědnosti. Jedná se o okolnosti, které nastanou po spáchání trestného činu, ale dříve než je o něm pravomocně rozhodnuto, a které způsobují jednou provždy zánik práva státu na potrestání pachatele. Vůči pachateli tedy nemohou být vyvozovány důsledky, které jinak vyplývají ze spáchání trestného činu.

Důvody zániku trestní odpovědnosti

- zánik nebezpečnosti trestného činu pro společnost
- účinná lítost
- promlčení trestního stíhání

Patří sem také

- zánik trestnosti přípravy
- zánik trestnosti pokusu
- zánik trestnosti účastenství (který výslovně upraven v zákoně ale není)
- smrt pachatele (upraveno pouze v trestním řádu)
- milost prezidenta republiky

Zánik nebezpečnosti činu pro společnost

- **změna situace** (zejména změna sociálně politických poměrů v době rozhodování, v důsledku níž se jednání nejvíce již jako nebezpečné pro společnost
- **osoba pachatele přestala být nebezpečnou pro společnost** (pachatel svým chováním po spáchání trestného činu prokázal, že z jeho strany zřejmě nehrozí opětovné spáchání trestného činu)

Účinná lítost

- zánik trestnosti z důvodu účinné lítosti nastává pouze u trestných činů uvedených v § 66 trestního zákona. V souladu s účelem účinné lítosti jsou zde taxativně uvedeny trestné činy, jejichž škodlivé následky jsou tak těžké, že jim je třeba zabránit i za cenu beztrestnosti pachatele

Účinná lítost spočívá v tom, že

- pachatel vlastní aktivní činností dobrovolně zamezí nebo napraví škodlivý následek trestného činu
- v době, kdy škodlivému následku činu může být ještě zabráněno, učiní o trestném činu dobrovolné oznámení
- státnímu zástupci
- policejnímu orgánu
- voják může místo toho učinit oznámení veliteli nebo náčelníku

Promlčení trestního stíhání

Při promlčení trestního stíhání zaniká trestnost činu uplynutím doby stanovené zákonem.

Důvody promlčení

- **hmotněprávní** – tj. uplynutím času postupně slábne až docela zaniká potřeba trestu, nebezpečnost činu se zmenšuje, negativní reakce společenského vědomí slábne, pachatele, který nespáchal další čin lze považovat za napraveného, takže není třeba ukládat trest
- **procesní** – tj. nastávají potíže s dokazováním, neboť uplynutím času oslabuje sílu důkazů, důkazy pozbývají spolehlivosti nebo je již není možné opatřit

Promlčecí doba je odstupňována podle závažnosti trestného činu (rozhodující je druh a výše sazby trestu).

Promlčecí doba činů

- 3 roky
- 5 let
- 12 let
- 20 let

!!!Některé nejzávažnější trestné činy se nepromlčují!!!

Promlčení výkonu trestu

Po uplynutí promlčecí doby nelze uložený trest vykonat. Promlčecí doba je upravena podle druhu a výše uloženého trestu od 5 do 20 let.

Začíná běžet

- **právní mocí rozsudku**
- při podmíněném odsouzení, **právní mocí rozhodnutí**, že se trest vykoná

Promlčení výkonu trestu nelze použít u ochranných opatření.

Zahlazení odsouzení

Soud zahladí odsouzení, pokud jsou splněny obě následující podmínky

- trest byl **vykonán, prominut**, anebo jeho **výkon promlčen**

- odsouzený vedl po výkonu, prominutí, anebo promlčení jeho výkonu **řádný život** nepřetržitě nejméně po dobu stanovenou v zákoně

Na odsouzeného se hledí, jako by nebyl odsouzen, zahlazené odsouzení se neuvádí ve **výpisu** z evidence Rejstříku trestů. Zahlazené odsouzení se však vykazuje v **opise** z evidence Rejstříku trestů.

Trestné činy proti republice, cizímu státu nebo mezinárodní organizaci

Jsou rozděleny do tří oddílů

Trestné činy proti základům republiky, cizího státu nebo mezinárodní organizaci

Většinou jde o různorodé násilné útoky na následující zákonem chráněné zájmy:

- ústavní zřízení
- samostatnost
- územní celistvost
- bezpečnost a obranyschopnost

Jde o trestné činy

- vlastizrada
- rozvracení republiky
- teror
- teroristický útok
- záškodnictví
- sabotáž

K dokonání těchto trestných činů se zásadně nevyžaduje poškození uvedených zájmů. Pachatelem může být kdokoliv, kromě trestného činu **vlastizrady**, kterého se může dopustit **pouze občan České republiky**. Všechny trestné činy v tomto oddílu musí být spáchány úmyslně.

Trestné činy proti bezpečnosti republiky

Jde o ochranu vnější bezpečnosti republiky, a to prostřednictvím ochrany utajovaných skutečností podle zvláštního zákona.

Jde o trestné činy

- vyzvědačství
- ohrožení utajované skutečnosti

Vyzvědačství - K dokonání trestného činu vyzvědačství postačí, když pachatel podnikne jednání, které k získání příslušných údajů směřuje. Pachatelem může být nejen osoba, která má oprávněný přístup k příslušným údajům, ale také osoba, která má přístup k dílčím údajům, ale z jejichž souhrnu lze utajovanou skutečnost zjistit, a hodlá je vyrazit cizí moci. Vyžaduje se úmyslné jednání.

Ohrožení utajované skutečnosti - k dokonání trestného činu ohrožení utajované skutečnosti je třeba, aby se s utajovanou skutečností podle zvláštního zákona seznámila alespoň jedna nepovolovaná osoba. Ke spáchání tohoto trestného činu postačí i nedbalost.

Trestné činy proti obraně vlasti

Jde o nejnebezpečnější útoky na obranyschopnost republiky.

Jde o trestné činy

- spolupráce s nepřitelem
- válečná zrada

Pachatelem obou trestných činů může být pouze občan České republiky. Ke spáchání obou trestných činů je třeba úmyslného jednání.

Trestné činy veřejných činitelů

Patří do skupiny trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných. Jde o ochranu zákonného a řádného výkonu pravomoci veřejného činitele. Společnost má zájem, aby se v činnosti veřejných činitelů dodržovala zákonnost, disciplína a zásady morálky.

Veřejným činitelem je mimo jiné i příslušník bezpečnostního sboru. K trestní odpovědnosti a ochraně veřejného činitele se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s jeho pravomocí a odpovědností.

Jde o trestné činy

- zneužívání pravomoci veřejného činitele
- maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti

Pro dokonání trestného činu **zneužívání pravomoci veřejného činitele** se nevyžaduje skutečný vznik škody nebo opatření prospěchu. Postačuje samotné jednání vedené úmyslem škodu způsobit nebo opatřit prospěch.

Trestný čin **maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti** spočívá ve zmaření nebo podstatném ztížení splnění úkolu veřejným činitelem. Pachatelem může být v obou případech jen veřejný činitel.

Trestné činy úplatkářství

Patří do skupiny trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných. U těchto trestných činů jde o ochranu řádné, nestranné rozhodovací a jiné činnosti související nejen s výkonem pravomoci veřejného činitele, ale také jiné činnosti při plnění společensky významných úkolů (např. rozhodování o přijetí ke studiu na vysoké škole, vydávání potvrzení lékařem o zdravotní způsobilosti pro výkon určitého povolání).

Jde o trestné činy

- přijímání úplatku
- podplácení
- nepřímé úplatkářství

Přijímání úplatku - trestný čin přijímání úplatku je dokonán nejen přijetím úplatku, ale také přijetím slibu úplatku anebo žádosti o úplatek. Pachatelem může být pouze osoba, která má účast na obstarání věci obecného zájmu.

Podplácení - u trestného činu podplácení jde kromě poskytnutí úplatku také o nabídku úplatku a slibu úplatku, které souvisejí s obstaráním věci obecného zájmu. Pachatelem může být kdokoliv.

Nepřímého úplatkářství - u trestného činu nepřímého úplatkářství jde o působení výlučně na výkon pravomoci veřejného

činitele. Přitom není rozhodující, že pachatel působí na veřejného činitele v tom směru, aby svoji pravomoc řádně vykonal a splnil svoje povinnosti.

U všech těchto trestných činů se vyžaduje úmysl.

Zločinné spolčení

Patří do skupiny trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných. Je charakterizováno těmito zákonnými znaky:

- je to společenství více osob, které se vyznačuje jistou trvalostí, stálostí, vnitřní organizační strukturou, rozdělením funkcí a dělbou činnosti
- jeho činnost je zaměřena na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti z hlediska činnosti organizace jako celku, nikoliv z hlediska činnosti jejích jednotlivých členů

U tohoto trestného činu jde o ochranu společnosti před organizovanou kriminalitou, a to i těch jednání, která usnadňují činnost zločineckých organizací.

Jde o trestný čin

- účast na zločinném spolčení

Trestný čin je naplněn nejen založením zločinného spolčení, ale také účastí na jeho činnosti nebo jeho podporou. Pachatelem může být jak člen tohoto spolčení, tak i nečlen. Musí jít o úmyslné jednání.

Neoprávněné nakládání s osobními údaji

Patří do skupiny trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných.

U trestného činu neoprávněné nakládání s osobními údaji jde o ochranu práva občana na ochranu před neoprávněným nakládáním s údaji o jeho osobě, shromážděných v souvislosti s výkonem povolání, zaměstnání nebo funkce, pokud jsou kryty právními předpisy, které stanoví povinnost mlčenlivosti. Trestný čin spočívá v jejich sdělení či zpřístupnění, případně v jejich zpracování nebo přisvojení. Pachatelem může být kdokoli. Trestný čin může být spáchán úmyslně i z nedbalosti.

Trestné činy vojenské

Postihují jen nejzávažnější případy narušení vnitřních vztahů v ozbrojených silách a bezpečnostních sborech, protože méně závažné činy, které nedosahují potřebného stupně nebezpečnosti pro společnost, jsou řešeny v rámci kázeňské pravomoci nadřízených funkcionářů. Trestných činů vojenských se proto mohou dopustit pouze vojáci. Vojákem se podle trestního zákona rozumí

- voják v činné službě
- osoba, která se povoláním k zvláštní službě stala příslušníkem ozbrojených sil
- voják mimo činnou službu, je-li ve služebním stejnokroji
- válečný zajatec

Jde například o trestné činy

- **neuposlechnutí rozkazu**
- **násilí vůči nadřízenému**
- **porušování povinnosti strážní služby**

- **porušování povinnosti dozorcí služby**
- **porušování služebních povinností**

Některé zákonem stanovené trestné činy vojenské se vztahují také na příslušníky bezpečnostních sborů.

Trestný čin neuposlechnutí rozkazu (§ 273 až 275 trestního zákona)

U trestného činu neuposlechnutí rozkazu je chráněn vztah nadřízenosti a podřízenosti. Jeho typickým projevem je právo nadřízených vydávat podřízeným rozkazy a povinnost podřízených splnit rozkazy řádně a včas. Jde o odepření provést rozkaz a tím zmaření nebo ztížení splnění důležitého služebního úkolu. Pachatelem podle § 273 a 274 může také příslušník bezpečnostního sboru. Trestný čin může být spáchán úmyslně nebo z nedbalosti.

Trestný čin násilí vůči nadřízenému (§ 279)

U trestného činu násilí vůči nadřízenému je chráněn nerušený výkon služebních povinností nadřízeným funkcionářem, který je zabezpečen jeho ochranou proti násilným útokům podřízených v souvislosti s jeho služebními povinnostmi. Trestný čin spočívá v užití násilí vůči nadřízenému. Pachatelem může také příslušník bezpečnostního sboru, který je podřízeným poškozeného nadřízeného služebního funkcionáře. Trestný čin může být spáchán pouze úmyslně.

Trestné činy porušování povinnosti strážní služby a porušování povinností dozorcí služby (§ 285 a 286)

U uvedených trestných činů je chráněn řádný výkon příslušného druhu služby. Spáchání trestného činu spočívá v porušení předpisů nebo pravidel strážní nebo jiné obdobné služby nebo zvláštních nařízení podle nich vydaných. Je nerozhodné, zda k porušení dojde konáním (např. svévolným odchodem ze stanoviště) nebo opomenutím (např. nezakročením proti narušiteli). Pachatelem může také příslušník bezpečnostního sboru, který takovou službu vykonává. Uvedené trestné činy mohou být spáchány úmyslně i z nedbalosti.

Trestný čin porušování služebních povinností

U trestného činu porušování služebních povinností je chráněna osobní svoboda vojáků a příslušníků bezpečnostních sborů proti zneužití služební nadřízenosti k ukládání mimoslužebních úkonů a dále řádná péče o věcné prostředky ozbrojených sil a bezpečnostních sborů proti nedostatečné údržbě a proti zneužití. Pachatelem může být také příslušník bezpečnostního sboru, který má uložené služební povinnosti, které se vztahují k údržbě výzbroje, výstroje nebo jiných věcných prostředků bezpečnostních sborů. Zneužít nebo umožnit zneužití podřízených k mimoslužebním úkonům může jen nadřízený služební funkcionář. U některých z těchto trestných činů je vyžadován úmysl u některých postačí i nedbalost.

Základní zásady trestního řízení

Trestné činy lze projednávat pouze v rámci trestního řízení. Trestnou činnost pachatele objasňují podle trestního řádu **pouze orgány činné v trestním řízení**, jimiž jsou soud, státní zástupce a policejní orgán. Trestní řízení je zákonem stanovený postup orgánů činných v trestním řízení a dalších subjektů, které se podí-

lejí na tomto postupu. Jeho úkolem je zjistit, zda se trestný čin stal, zjistit pachatele a uložit mu trest nebo ochranné opatření. Trestní řízení musí zajistit, aby nikdo nevinný nebyl odsouzen.

Základní zásady trestního řízení jsou

- **stíhání jen ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví trestní řád**
- **spolupráce se zájmovými sdruženími občanů** - ta mohou nabídnout převzetí záruky za chování obviněného, jehož trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno nebo za převýchovu odsouzeného nebo za dovršení nápravy odsouzeného, za odsouzeného může také podat žádost o udělení milosti a žádost o zhlazení odsouzení
- **zajištění práva na obhajobu** – tj. práva na osobní obhajobu (např. právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, navrhnout důkazy), práva zvolit si obhájce, práva na poučení ze strany orgánů činných v trestním řízení; prostřednictvím obhajoby se má dosáhnout toho, aby nevinný byl ospravedlněn a viník byl odsouzen jen za trestný čin, který spáchal a za tento čin mu byl uložen spravedlivý trest
- **zásada přiměřenosti** – orgány činné v trestním řízení musí projednávat trestní věci co nejrychleji a musí být šetřena občanská práva zaručená Listinou základních práv a svobod a příslušných mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána; tato zásada se uplatňuje především při zajišťování osob a věcí důležitých pro trestní řízení (vazba, odposlech)
- **zásada rychlého procesu** – orgány činné v trestním řízení musí trestní věci projednávat co nejrychleji, ne však na úkor řádného objasnění věci; proto jsou např. stanoveny maximální lhůty trvání vazby, pro předání zadržené osoby soudu (48 hodin), nebo pro rozhodnutí soudce o zadržené osobě (24 hodin)
- **zásada oficiality** – orgány činné v trestním řízení provádějí procesní úkony na základě úřední povinnosti; smyslem této zásady je, aby trestné činy nezůstaly nepotrestány a aby byla dodržena zákonem předepsaná pravidla pro jejich stíhání,
- **zásada legality** – povinnost státního zástupce stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozvěděl, výjimky stanoví zákon nebo příslušná mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána
- **zásada obžalovací** – trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby nebo návrhu na potrestání, které podává státní zástupce, jež zastupuje v řízení před soudem veřejnou žalobu; bez tohoto návrhu nemůže být soudní řízení vedeno
- **zásada dokazování a zásada vyhledávání** – plně se uplatňují v přípravném řízení; policejní orgán vyhledává a za stanovených podmínek provádí i důkazy bez ohledu na to, zda svědčí ve prospěch či neprospěch obviněného; obviněný nesmí být žádným způsobem k výpovědi nebo doznání donucován

- **zásada bezprostřednosti** – soud musí rozhodovat jen na základě důkazů, které byly před soudem provedeny, a přímo se se všemi důkazy, které jsou mu podkladem pro rozhodnutí, seznámit; pro tuto zásadu dále platí pravidlo nepřerušitelnosti soudního jednání s výjimkou jeho odročení
- **zásada ústnosti** – soud rozhoduje na základě ústního přednesu a ústně provedených důkazů; soud osobně vyslýchá svědky, obžalované i znalce
- **zásada presumpce nevinny** – na toho, proti němuž je vedeno trestní řízení, není možné hledět jako by byl vinen, dokud není pravomocným odsuzujícím rozsudkem vyslovena vina; pokud není vina dostatečně prokázána, tedy bez důvodných pochybností, musí soud rozhodnout ve prospěch obžalovaného a zprostit ho obžaloby
- **zásada volného hodnocení důkazů** – orgán činný v trestním řízení hodnotí důkazy vzhledem k jejich závažnosti, pravdivosti a zákonnosti podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu, a to jednotlivě i v jejich souhrnu; hodnocení důkazů podléhá kontrole
- **zásada veřejnosti** – trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání účastnit a jednání sledovat; veřejnost lze vyloučit jen ze zákonných důvodů, rozsudek však musí být vyhlášen vždy veřejně
- **zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností** – v případě důvodných pochybností je nutno pochybnosti rozptýlit dalším prováděním důkazů; pokud se však nepodaří pochybnosti rozptýlit, je třeba rozhodnout ve prospěch obviněného; samotné doznání nezabavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti vyhledávat a provádět další důkazy k objasnění věci

Zajišťovací úkony v trestním řízení

Pro dosažení účelu trestního řízení je třeba zajistit přítomnost potřebných osob i věcí důležitých pro trestní řízení.

Trestní řád upravuje zajištění přítomnosti obviněného (např. u výslechů, při hlavním líčení, výkonu rozhodnutí)

- předvoláním
- předvedením
- zadržením
- příkazem k zatčení
- vazbou

Zadržení - představuje krátkodobé omezení osobní svobody obviněného za účelem rozhodnutí o podání návrhu na vzetí do vazby či propuštění zadržované osoby na svobodu.

Zadržená osoba musí být předána soudu do 48 hodin od zadržení. Soudce pak musí do 24 hodin od doručení návrhu

- rozhodnout o propuštění obviněného ze zadržení na svobodu
- rozhodnout o vzetí do vazby

Podmínky vzetí do vazby jsou

- jde o osobu, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání, tj. obviněného
- z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá **důvodná obava**, že
 - uprchne nebo se bude skrývat (tzv. vazba útěková)
 - bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné, nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání (tzv. vazba koluzní)
 - bude opakovat trestnou činnost, pro kterou je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval, nebo kterým hrozil (tzv. vazba předstízná)

Celková doba vazby v trestním řízení **nesmí přesáhnout jeden až čtyři roky** podle závažnosti trestného činu. Všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny průběžně zkoumat, zda důvody vazby trvají nebo zda se nezměnily. Obviněný má kdykoliv právo žádat o propuštění na svobodu; soud musí o jeho žádosti bezodkladně rozhodnout; byla-li žádost zamítnuta a neuvede-li obviněný jiné důvody, může svou žádost opakovat nejdříve po 14 dnech od právní moci rozhodnutí.

Vazba může být nahrazena (kromě vazby koluzní)

- zárukou zájmového sdružení občanů nebo důvěryhodné osoby
- písemným slibem obviněného
- dohledem probačního úředníka
- peněžitou zárukou

Přítomnost svědků, znalců a tlumočnicků se zajišťuje předvoláním, přítomnost svědků i předvedením.

Trestní řád dále v zájmu opatření věcí důležitých pro trestní řízení stanoví povinnost vydat takovou věc či ji odejmout. Dále upravuje pravidla pro provedení domovní a osobní prohlídky.

SPRÁVNÍ PRÁVO

Správní řízení je právem upravený postup orgánů moci výkonné, územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pověřených výkonem veřejné správy, při rozhodování prakticky ve všech oblastech a na všech úsecích veřejné správy (vydávání povolení, nebo ukládání různých sankcí).

Nejvýznamnější právní norma

- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Správní řád je obecnou úpravou správního řízení. Souběžně působí i řada právních předpisů, které jej pro různá řízení více či méně přizpůsobují, doplňují či nahrazují určitá jeho ustanovení svými vlastními. Někde se dokonce vůbec neužije a je zastoupen samostatnými úpravami. Přesto je význam správního řádu značný, neboť se vztahuje na většinu postupů při vydávání individuálních správních aktů ve veřejné správě.

Základní pravidla správního řízení

Správní řád uvádí pod základními pravidly řízení některé jeho zásady:

- **zásada zákonnosti** – správní orgány jsou povinny postupovat v řízení v souladu se zákony a jinými právními předpisy a nepřekročit zákonné meze správy a povinnost aktivně a iniciativně právní normy naplňovat
- **zásada spolehlivého zjištění skutkového stavu, o němž se rozhoduje** – jde o zjištění všech právně významných skutečností pro posouzení a rozhodnutí v dané věci bez ohledu na to, v čí prospěch svědčí; zjištěný stav musí odpovídat skutečnosti
- **zásada rovnosti všech účastníků** – jde o obecnou zásadu procesního práva v právním státu; účastníci řízení mají rovná procesní práva a povinnosti a žádný z nich nemůže vnutit svoji vůli jinému nebo nabyt nadřazeného či zvýhodněného postavení
- **zásada aktivní součinnosti subjektů správního řízení** – zahrnuje jak vztahy k účastníkům řízení, tak i k dalším osobám, např. svědkům; správní orgány jsou povinny dát jim vždy příležitost, aby mohli svá práva a zájmy účinně hájit, dále jsou povinny poskytovat pomoc a poučení, aby pro neznalost právních předpisů neutrpěli účastníci řízení v řízení újmu
- **zásada rychlého a hospodárneho projednávání a rozhodování** – jde o povinnost vyřizovat věci ve stanovených lhůtách a používat takové prostředky, které nezvyšují zbytečně náklady řízení a přitom vedou ke správnému rozhodnutí

Dalšími zásadami, jež se uplatňují ve správním řízení, jsou:

- **zásada volného hodnocení důkazů** – jde o povinnost správního orgánu zhodnotit všechny provedené důkazy, a to jak jednotlivě tak i ve vzájemných souvislostech; výsledkem je jeho vnitřní myšlenkový postup a přesvědčení
- **zásada dvouinstančního řízení** – je zaručena možnost odvolání proti každému prvoinstančnímu rozhodnutí vydanému ve správním řízení. Výjimky z této zásady stanoví zákon
- **zásada písemnosti, zásada ústnosti** – je na úvaze správního orgánu, kromě případů stanovených zvláštními předpisy, jež povinnost ústního jednání stanoví, zda ústní jednání svolá či nikoliv; ústní jednání se svolá, pokud lze předpokládat, že ústní jednání povede k objasnění věci
- **zásada neveřejnosti, zásada veřejnosti** – převládá neveřejné ústní jednání, kterého se mohou účastnit pouze účastníci řízení, popř. jejich zástupci, svědci či znalci a pracovníci správního orgánu; veřejné projednávání upravuje zákon

Zahájení správního řízení

Správní řízení se zahajuje

- **na návrh (žádost) účastníka správního řízení** – řízení je zahájeno dnem, kdy bylo podání doručeno příslušnému správnímu orgánu.

Podání musí být

- písemné

- ústně do protokolu
- elektronicky, s následným písemným nebo ústním doplněním do protokolu, elektronickým podpisem
- **z podnětu správního orgánu** – řízení je zahájeno dnem, kdy tento orgán projevem své vůle učinil vůči účastníkovi správního řízení první úkon; správní orgán je povinen uvědomit o zahájení správního řízení všechny účastníky řízení.

Přerušení správního řízení

Správní orgán přeruší řízení

- jestliže bylo zahájeno řízení o **předběžné otázce** (jde o otázku, jejíž řešení nepřísluší správnímu orgánu, který ve věci rozhoduje, ale o které si musí učinit úsudek, aby mohl vydat rozhodnutí)
- jestliže byl účastník řízení vyzván, aby ve stanovené lhůtě **odstranil nedostatky podání**

V uvedených případech přeruší správní orgán řízení povinně. Doba přerušení není stanovena.

Správní orgán může dále řízení přerušit nejdéle na dobu **30 dnů**, pokud to z důležitých důvodů navrhnou shodně účastníci řízení. V tomto případě není přerušení povinné.

Proti rozhodnutí o přerušení řízení se nelze odvolat.

Když pomínou důvody (překážky), pro které bylo řízení přerušeno, nebo uplynula lhůta 30 dnů, bylo-li řízení přerušeno na návrh účastníků řízení, správní orgán v řízení pokračuje. Pokud je řízení přerušeno, neběží lhůty uvedené ve správním řádu.

Náležitosti rozhodnutí

Každé rozhodnutí správního orgánu, které je vyhotovováno písemně, musí obsahovat předepsané náležitosti

- **výrok** – jde o část rozhodnutí, ve kterém správní orgán vyjadřuje, jakým způsobem v projednávané věci, která byla předmětem řízení, rozhodl; výrok musí být jasný a srozumitelný, přesný a určitý, neboť jen takový je závazný, schopný právní moci a vykonatelný; musí být z něho patrné, co bylo předmětem rozhodování a na základě jakého ustanovení právního předpisu správní orgán rozhodl; pokud je ve výroku uložena povinnost, je nezbytné, aby v něm byla stanovena lhůta, ve které má být povinnost splněna
- **odůvodnění** – má z něho být zřejmé, jaké podklady pro rozhodnutí správní orgán shromáždil, jak hodnotil provedené důkazy a jakými úvahami se při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů při rozhodování řídil; odůvodnění má reagovat na všechny návrhy účastníků řízení; odůvodnění není třeba, pokud se vyhoví všem účastníkům řízení v plném rozsahu
- **poučení o odvolání** – je nezbytnou náležitostí rozhodnutí, a to i tehdy, jestliže je rozhodnutí oznámeno ústním vyhlášením a účastníci se vzdali práva na doručení písemného vyhotovení; poučení musí mít i ta rozhodnutí, která není třeba odůvodňovat, i ta, proti kterým se nelze odvolat; pokud v rozhodnutí poučení chybí, prodlužuje se lhůta k podání odvolání na 3 měsíce od dne oznámení rozhodnutí; v poučení o odvolání se uvede

- údaj, zda je rozhodnutí konečné nebo
- zda je možné se proti němu odvolat, pak se dále uvádí
 - lhůta, v níž je možné se odvolat
 - správní orgán, jemuž se odvolání podává

V rozhodnutí je také možné kdykoliv opravit chybu v psaní, počtech nebo jinou zřejmou nesprávnost, nesmí jít o vadu závažnější. Oprava se provede bez vydání rozhodnutí a účastníci řízení jsou vyrozuměni o tom, co a jak se v rozhodnutí opravuje.

Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí

Právní moc rozhodnutí znamená, že proti vydanému rozhodnutí není možné podat řádný opravný prostředek. Aby mohla nastat právní moc rozhodnutí, musí být splněn i předpoklad oznámení rozhodnutí všem účastníkům řízení.

Oznámení rozhodnutí musí být učiněno zákonem stanoveným způsobem, a to

- **doručeno do vlastních rukou**
- **oznámeno ústně za současného vzdání se nároku na písemné vyhotovení rozhodnutí**

Pokud by rozhodnutí nebylo doručeno všem účastníkům řízení, nemůže nabýt právní moci.

Vykonatelným (vymahatelným) je rozhodnutí pravomocné, a to

- je-li ve výroku rozhodnutí stanovena lhůta k plnění, nebo určí-li ji dodatečně orgán, který provádí výkon rozhodnutí, **uplynutím této lhůty**
- **okamžikem právní moci**, pokud není ve výroku rozhodnutí uložena povinnost k plnění

Rozhodnutí je také vykonatelné, i když není v právní moci uplynutím lhůty k plnění, pokud je ze zákonných důvodů **vyložen odkladný účinek**.

Řádné a mimořádné opravné prostředky

Řádné opravné prostředky lze použít proti nepravomocnému rozhodnutí v příslušné odvolací lhůtě.

Řádnými opravnými prostředky jsou

- **odvolání** – o odvolání zpravidla rozhoduje orgán instancně vyšší; o odvolání může rozhodnout i orgán, který napadené rozhodnutí vydal, pokud odvolání v plném rozsahu vyhoví a jestliže se rozhodnutí netýká jiného účastníka řízení než odvolatele nebo jestliže s tím ostatní účastníci řízení souhlasí
- **rozklad** – podává se proti rozhodnutí ústředních orgánů státní správy, u nichž není instancně vyšší orgán; o rozkladu rozhoduje jeho vedoucí na návrh odborné komise

Odvolání se podává u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Musí být podáno **v zákonem stanovené lhůtě**, která počíná běžet ode dne oznámení napadeného rozhodnutí. Pokud byl účastník řízení v rozhodnutí nesprávně poučen nebo nebyl poučen vůbec a podal opravný prostředek po lhůtě, má se za to, že ho podal včas, pokud to učinil do 3 měsíců ode dne oznámení.

Správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, má povinnost vyrozumět o jeho podání a jeho obsahu všechny účastníky řízení s výzvou, aby se k němu vyjádřili, a podle potřeby doplní řízení provedením nově navržených důkazů.

Pokud toto prvoinstanční orgán neučiní, může to učinit, je-li to nutné, odvolací orgán.

Pokud jsou proto důvody, odvolací orgán rozhodnutí

- změnit
- zruší
- odvolání zamítne a rozhodnutí potvrdí

Odvolací orgán, pokud je to vhodnější zejména z důvodu rychlosti nebo hospodárnosti, rozhodnutí **zruší a věc vrátí k novému projednání a rozhodnutí.**

Proti rozhodnutí o odvolání se nelze dále odvolat.

Pokud je podáno odvolání opožděně, tedy nebylo podáno v zákonem stanovené lhůtě, nebo je nepřipustné, tedy zákon podání odvolání nepřipouští, je přesto odvolací orgán povinen přezkoumat i toto odvolání z toho hlediska, zda neodůvodňuje mimořádný opravný prostředek. Pokud tomu tak není, odvolání zamítne.

Na rozklad se vztahuje ustanovení o odvolání řízení přiměřeně.

Mimořádné opravné prostředky se použijí proti pravomocnému rozhodnutí.

Mimořádnými opravnými prostředky jsou

- **obnova řízení**
- **přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení**

Obnova řízení - je určena především k nápravě skutkových omylů. Na obnovu řízení má účastník řízení právní nárok, pokud jsou splněny stanovené podmínky, které jsou taxativně vymezené v zákoně. Obnovu řízení povoluje orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni; návrh je třeba podat v zákonné lhůtě, zmeškání této lhůty nelze prominout. Obnovu řízení může nařídit i správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni z úřední moci, pokud je na nařízení obnovy obecný zájem, avšak pouze z těch důvodů, pro které se obnovu řízení může domáhat účastník řízení.

Zákonné důvody lze rozdělit na ty, které

- vytýkají, že nesprávnost rozhodnutí byla způsobena nedostatečným zjištěním skutkového stavu věci
- ukazují na tak závažné nedostatky v řízení, že již jejich samotná existence zpochybňuje věcnou správnost rozhodnutí

Proces obnovy řízení má 2 stadia. V prvním se rozhoduje o povolení nebo nařízení obnovy řízení. Druhé stádium tvoří vlastní provedení nového obnoveného řízení.

Vydáním nového rozhodnutí ve věci se původní rozhodnutí ruší. Proti novému rozhodnutí lze podat odvolání.

Přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení je určeno především k nápravě právních omylů, tj. k odstranění rozporu rozhodnutí se zákony nebo jinými právními předpisy. Na zrušení nebo

změnu správního rozhodnutí však nemá účastník řízení právní nárok. Podnět může podat jakýkoliv subjekt – účastník řízení, nebo kterákoliv osoba nebo státní orgán. Pokud správní orgán neshledá podnět důvodným, vyrozumí o tom toho, kdo je podal neformálním sdělením. K přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení je nadřízený správní orgán. Pokud je podnět opodstatněný, zahájí příslušný orgán řízení z úřední moci. Řízení skončí vydáním prvoinstančního rozhodnutí, kterým se původní rozhodnutí, pokud bylo vydáno v rozporu s právním předpisem, změnit nebo zruší. Rozhodnutí není možné zrušit nebo změnit po uplynutí 3 let od právní moci napadeného rozhodnutí.

Přestupky

Přestupky jsou jednou z nejvýznamnějších skupin správních deliktů. Zahrnují širokou škálu protiprávních jednání z různých oborů veřejné správy.

Pojem přestupku

Přestupkem - je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek označeno v zákoně o přestupcích nebo v jiném zákoně a nejde o trestný čin nebo jiný správní delikt, který je možné postihnout podle zvláštních předpisů.

Přestupkem není

- jednání, kterým někdo odvrací přiměřeným způsobem **v nutné obraně** útok přímo hrozící nebo trvající na zájem chráněný zákonem; k nutné obraně je oprávněn každý, tedy nejen ten, kdo je útokem sám ohrožen, ale je také možné chránit i zájmy jiné osoby
- jednání uskutečněné **v krajní nouzi**, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem. Při posuzování možného následku hrozícího nebezpečí a následku způsobeného odvracením nebezpečí je třeba vycházet ze skutečné situace v době činu i z psychického stavu osoby, která odvracela nebezpečí

Zavinění

K odpovědnosti za přestupek postačí **zavinění z nedbalosti**. Pokud je třeba úmyslného zavinění, musí to stanovit výslovně zákon.

Z nedbalosti je přestupek spáchán, jestliže pachatel

- věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí
- nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl

Úmyslně je přestupek spáchán, jestliže pachatel

- chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem
- věděl, že svým jednáním může ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, byl s tím srozuměn

Jednáním se rozumí i **opomenutí** takového konání, k němuž byl pachatel podle okolností a svých osobních poměrů povinen.

Pachatel přestupku

Pachatelem přestupku - může být osoba po dosažení takového stupně fyzické, duševní a mravní vyspělosti, jež umožňuje této osobě rozpoznat nedovolenost, škodlivost, a protiprávnost svého jednání a podle tohoto úsudku se chovat.

Za přestupek není odpovědný ten

- kdo v době jeho spáchání **nedovršil patnáctý rok věku**

Za přestupek není odpovědný ani ten

- kdo **pro duševní poruchu** v době jeho spáchání nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem, nebo nemohl ovládat své jednání

Odpovědný za přestupek je však ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl byť i z nedbalosti požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky.

Za porušení povinnosti uložené právnícké osobě odpovídá podle zákona o přestupcích ten, kdo

- za právníckou osobu jednal nebo měl jednat
- dal k jednání příkaz, jedná-li se o příkaz

Poškozený

Poškozeným podle zákona o přestupcích je ten, komu byla přestupkem způsobena majetková škoda, tj. škoda vyjádřená v penězích. Má právo uplatnit nárok na její náhradu

- **v řízení o přestupku**
- **u orgánu policie**
 - při oznamování přestupku
 - v trestním řízení, které se zabývalo jednáním, jež státní zástupce postoupil později správnímu orgánu jako přestupek

Povinností a zájmem poškozeného je, aby způsobenou výší škody doložil a řádně vyčíslil.

O náhradě škody se nerozhodne, pokud poškozený zemřel.

Poškozený má právo podat odvolání proti rozhodnutí o přestupku pouze ve věci náhrady škody.

Pokud správní orgán nerozhodne o výši náhrady škody, odkáže poškozeného s nárokem na náhradu škody na okresní soud.

Zánik odpovědnosti za přestupek

Přestupek nelze projednat

- **pokud uplynul od jeho spáchání jeden rok**
- **vztahuje-li se na něj amnestie**

Pokud se na přestupek vztahuje amnestie, nelze vykonat uloženou sankci nebo její zbytek.

Do běhu jednoleté lhůty se nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení podle zvláštního právního předpisu.

LITERATURA

- Tomancová, J., Schelle, K. a kol. Právní nauka pro školy a praxi. Praha: EUROLEX, 2004.
- Novotný, O., Dolenský, A., Jelínek, J., Vanduchová, M. Trestní právo hmotné – 1. Obecná část. Praha: ASPI Publishing, 2003.
- Novotný, O., Dolenský, A., Navrátilová, J., Púry, F., Rizman, S., Vanduchová, M., Vokoun, R. Trestní právo hmotné – 2. Zvláštní část. Praha: ASPI Publishing, 2004.
- Matrasová, E., Příhoda, P., Šmíd, L., Šlauf, V. Správní řád – komentář. Praha: LINDE Praha, 1997.
- Vopálka, V., Šimůnková, V., Šolín, M. Správní řád – Komentář. Praha: C. H. BECK, 1999.
- Černý, J. Přestupkové řízení – Příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních úřadů a dalších správních orgánů. Praha: LINDE Praha, 2000.

The logo of the Czech Fire and Rescue Service is a shield-shaped emblem. It features a central fire helmet, crossed axes, and a wreath of oak leaves. The text "HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOŘ" is arched across the top, and "ČESKÉ REPUBLIKY" is arched across the bottom. The entire logo is rendered in a light gray color.

V.
**OCHRANA UTAJOVANÝCH
INFORMACÍ**

V.

OCHRANA UTAJOVANÝCH INFORMACÍ

UTAJOVANÉ INFORMACE

Právní úprava ochrany utajovaných informací

Ochranu utajovaných informací upravuje **zák. č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti** (dále jen „zákon“) a prováděcí předpisy k tomuto zákonu. Jedná se o **nařízení vlády č. 522/2005 Sb.**, kterým se stanoví seznamy utajovaných informací, **vyhlášku č. 523/2005 Sb.**, o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor **vyhlášku č. 524/2005 Sb.**, o zajištění kryptografické ochrany utajovaných informací, **vyhlášku č. 525/2005 Sb.**, o provádění certifikace při zabezpečování kryptografické ochrany utajovaných informací, **vyhlášku č. 526/2005 Sb.**, o stanovení vzorů používaných v oblasti průmyslové bezpečnosti a o seznamech písemnosti a jejich náležitostech nutných k ověření splnění podmínek pro vydání osvědčení podnikatele a o způsobu podání žádosti podnikatele (vyhláška o průmyslové bezpečnosti), **vyhlášku č. 527/2005 Sb.**, o stanovení vzorů v oblasti personální bezpečnosti a bezpečnostní způsobilosti a o seznamech písemností příkládaných k žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby a k žádosti o doklad o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby a o způsobu podání těchto žádostí (vyhláška o personální bezpečnosti), **vyhlášku č. 528/2005 Sb.**, o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků a o **vyhlášku č. 529/2005 Sb.**, o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací.

Klasifikace utajovaných informací

Pro základní orientaci klasifikace a členění všech informací a dat ve svém souhrnu, je nezbytné provést jejich základní členění, které vyjadřuje, že informace a data, se kterými se setkáváme nejen v rámci Hasičského záchranného sboru, ale v rámci celé státní správy lze rozdělit do dvou základních skupin a to **neutajované informace a utajované informace**. V této souvislosti je nezbytné upozornit na skutečnost, že i neutajované informace jsou ve vymezených případech určitým způsobem chráněny a jejich manipulace podléhá různým režimům ochrany. Do této kategorie patří skutečnosti, na které se váže povinnost mlčenlivosti (v podmínkách Hasičského záchranného sboru je tato povinnost stanovena v § 19 zák. č. 238/2000 Sb.), ochrana osobních údajů ve smyslu zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a zvláštní skutečnosti ve smyslu zák. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Pro přehlednost se uvádí tabulka tohoto členění:

Utajované informace	Neutajované informace
Přísně tajné	Neklasifikované Nepodléhají žádné ochraně
Tajné	Skutečnosti, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti
Důvěrné	Osobní údaje Chráněné dle zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
Vyhrazené	Zvláštní skutečnosti Chráněné dle zák. č. 240/2000 Sb., krizový zákon

Bylo by tedy základním omylem domnívat se, že je nutné chránit pouze utajované informace a ostatní skutečnosti žádnou ochranu nevyžadují. Toto členění je uvedeno pro základní orientaci v problematice ochrany s tím, že není předmětem tohoto materiálu podrobně rozebírat způsoby a systém ochrany neutajovaných informací, což je oblast značně složitá a zasluhuje si samostatný rozbor.

Předmětem tohoto studijního materiálu jsou utajované informace a proto se budeme věnovat v dalších částech výhradně utajovaným informacemi.

Utajovaná informace

Utajovanou informací je informace v jakékoliv podobě zaznamenaná na jakémkoliv nosiči označená v souladu se zákonem, jejíž vyžazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu České republiky nebo může být pro tento zájem nevýhodné, a která je uvedena v seznamu utajovaných informací. Návrh seznamů utajovaných informací zpracovává Národní bezpečnostní úřad (dále jen "Úřad"). Seznam utajovaných informací vydá vláda svým nařízením. **Zájmem České republiky** se rozumí zachování její ústavnosti, svrchovanosti a územní celistvosti, zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, mezinárodních závazků a obrany, ochrana ekonomiky a ochrana života nebo zdraví fyzických osob. **Újmou zájmu České republiky** se ve smyslu zákona rozumí poškození nebo ohrožení zájmu České republiky. Podle závažnosti poškození nebo ohrožení zájmu České republiky se újma člení na mimořádně vážnou újmu, vážnou újmu a prostou újmu.

Utajované informace se na základě možné způsobené újmy či nevýhodnosti zájmům České republiky klasifikují do stupňů utajení:

- **přísně tajné** - do tohoto stupně utajení se utajovaná infor-

mace klasifikuje v případě, jestliže její vyzaření neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit **mimořádně vážnou újmu** zájmům České republiky

- **tajné** - do tohoto stupně utajení se utajovaná informace klasifikuje v případě, jestliže její vyzaření neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit vážnou újmu zájmům České republiky
- **důvěrné** - do tohoto stupně utajení se utajovaná informace klasifikuje v případě, jestliže její vyzaření neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit prostou újmu zájmům České republiky
- **vyhrazené** - do tohoto stupně utajení se utajovaná informace klasifikuje v případě, jestliže její vyzaření neoprávněné osobě nebo zneužití může být nevýhodné pro zájmy České republiky

Do uvedených stupňů se rovněž klasifikují utajované informace cizí moci poskytnuté České republice nebo utajované informace cizí moci, k jejichž ochraně se Česká republika zavázala.

Mimořádně vážná újma - zájmu České republiky vznikne vyzařením utajované informace neoprávněné osobě nebo zneužitím utajované informace, které může mít za následek

- bezprostřední ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti nebo demokratických základů České republiky
- rozsáhlé ztráty na lidských životech nebo rozsáhlé ohrožení zdraví obyvatel
- mimořádně vážné nebo dlouhodobé poškození ekonomiky České republiky
- značné narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky
- mimořádně vážné ohrožení významných bezpečnostních operací nebo činnosti zpravodajských služeb
- mimořádně vážné ohrožení činnosti nebo existence Organizace Severoatlantické smlouvy, Evropské unie nebo členského státu
- mimořádně vážné ohrožení bojeschopnosti ozbrojených sil České republiky, Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jejího členského státu nebo členského státu Evropské unie
- mimořádně vážné poškození diplomatických nebo jiných vztahů České republiky k Organizaci Severoatlantické smlouvy, Evropské unii nebo členskému státu

Vážná újma - zájmu České republiky vznikne vyzařením utajované informace neoprávněné osobě nebo zneužitím utajované informace, které může mít za následek

- ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti a demokratických základů České republiky
- značnou škodu České republiky ve finanční, měnové nebo hospodářské oblasti
- ztráty na lidských životech nebo ohrožení zdraví obyvatel
- narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky

- vážné ohrožení bojeschopnosti ozbrojených sil České republiky, Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jejího členského státu nebo členského státu Evropské unie
- vážné ohrožení významných bezpečnostních operací nebo činnosti zpravodajských služeb
- vážné ohrožení činnosti Organizace Severoatlantické smlouvy, Evropské unie nebo členského státu
- vážné narušení diplomatických vztahů České republiky k Organizaci Severoatlantické smlouvy, Evropské unii nebo členskému státu nebo jinému státu
- vážné zvýšení mezinárodního napětí

Prostá újma - zájmu České republiky vznikne vyzařením utajované informace neoprávněné osobě nebo zneužitím utajované informace, které může mít za následek

- zhoršení vztahů České republiky s cizí mocí
- ohrožení bezpečnosti jednotlivce
- ohrožení bojeschopnosti ozbrojených sil České republiky, Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jejího členského státu nebo členského státu Evropské unie
- ohrožení bezpečnostních operací nebo činnosti zpravodajských služeb
- ohrožení činnosti či existence Evropské unie nebo jejího členského státu
- zmaření, ztížení anebo ohrožení prověřování nebo vyšetřování zvláště závažných trestných činů (viz § 41 odst. 2 trestního zákona) nebo usnadnění jejich páčání
- vznik nezanedbatelné škody České republice
- závažné narušení ekonomických zájmů České republiky

Nevýhodné pro zájmy - České republiky je vyzaření utajované informace neoprávněné osobě nebo zneužitím utajované informace, které může mít za následek

- narušení činnosti ozbrojených sil České republiky, Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jejího členského státu nebo členského státu Evropské unie
- zmaření, ztížení anebo ohrožení prověřování nebo vyšetřování ostatních trestných činů než uvedených v odstavci 4 písm. f) nebo usnadnění jejich páčání
- poškození významných ekonomických zájmů České republiky nebo Evropské unie nebo jejího členského státu
- narušení důležitých obchodních nebo politických jednání České republiky s cizí mocí
- narušení bezpečnostních nebo zpravodajských operací

Pro obor působnosti hasičského záchranného sboru je předpoklad zpracování utajovaných informací stupně utajení Vyhrazené, popřípadě Důvěrné. Vyšší stupně utajení mohou být poskytnuty pouze ve výjimečných případech a pro vymezené funkce.

Utajované informace existují ve dvou základních formách. Za prvé jako **verbální informace**, tj. informace, které jsou v duševním vlastnictví fyzických osob a které jsou chráněny institutem mlčenlivosti a **informace v materiální podobě**, pro které se používá jednotný pojem utajované dokumenty, jež zahrnuje všechny listi-

ny, nosná media (zejména média prostředků výpočetní techniky) a jiné materiály, obsahující utajované informace vyjádřené v jakékoli podobě (tzn. nejen materiály v grafické podobě, jako je text na papíru, popřípadě nákres, ale i v podobě audiovizuální, jako jsou audio a video záznamy, popřípadě v podobě fotografické, jako jsou fotografie, mikrofilmy, mikrofiše či diapozitivy).

Příslušný stupeň utajení navrhuje zpracovatel dokumentu (původce) a za správné stanovení stupně utajení odpovídá ten, kdo daný dokument schvaluje (zpravidla vedoucí pracovník). Při stanovování stupně utajení se posuzuje každý nově vznikající dokument nebo jeho část samostatně. Skládá-li se utajovaný dokument z více částí, stanoví se stupeň utajení podle části s nejvyšším stupněm utajení nebo vyšší.

Na utajovanou informaci je původce povinen vyznačit svůj název (název útvaru), stupeň jejího utajení, její evidenční označení a datum jejího vzniku. Na utajované informaci poskytnuté České republice cizí mocí vyznačí orgán státu, pokud tuto utajovanou informaci eviduje jako první, stupeň utajení, a to v souladu s mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána a na jejímž základě je utajovaná informace poskytována, včetně případné zkratky podle této smlouvy (například zkratka „EU“, „EURA“ nebo „NATO“), nebo v souladu s požadavkem cizí moci a nebo se stupněm utajení cizí moci na poskytnuté utajované informaci vyznačeným; název původce a datum vzniku utajované informace se v těchto případech nevyznačuje. Na utajované informaci, která vyžaduje zprísněné podmínky při zajišťování jednotlivých druhů ochrany utajovaných informací v oblastech stanovených zejména mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána, nebo předpisy mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, se vyznačí též příslušné doplňující označení (například označení „KRYPTO“, jde-li o utajovanou informaci z oblasti kryptografické ochrany, popřípadě označení „ATOMAL“, jde-li o utajovanou informaci z oblasti zbraní hromadného ničení). Nelze-li na informaci uvedené údaje vyznačit, uvedou se tak, aby je bylo možné kdykoliv zjistit.

Utajovaná informace se eviduje v administrativních pomůckách určených prováděcím právním předpisem (vyhláška č. 529/2005 Sb.); v nich se zaznamenává též její předávání, přebírání nebo jiný pohyb. Opis, kopie nebo překlad utajované informace stupně utajení Přísně tajné nebo výpis z ní mohou být vyhotoveny pouze na základě písemného souhlasu původce; jde-li o utajovanou informaci stupně utajení Tajné nebo Důvěrné, mohou být vyhotoveny pouze s písemným souhlasem přímo nadřízené osoby. Utajovanou informaci lze přepravovat nebo přenášet pouze v přenosných schránkách nebo v uzavřeném obalu v závislosti na jejím stupni utajení a na jejím nosiči; přepravovat ji lze pouze prostřednictvím kurýrní služby nebo držitele poštovní licence. Převzetí utajované informace příjemce potvrdí. Formu potvrzení při převzetí utajované informace stupně utajení Vyhrazené v rámci orgánu státu stanoví odpovědná osoba. V podmínkách Ministerstva vnitra je stanovena odpovědnou osobou (tj. ministrem vnitra) forma potvrzení při převzetí utajované informace stupně utajení Vyhrazené vždy oproti podpisu (to platí pro Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky). Formu potvrzení při převzetí utajované informace stupně utajení Vyhrazené v rámci (tj. uvnitř) jednotlivých hasičských záchranných sborů krajů stanoví

odpovědná osoba, kterou je ve smyslu zákona ředitel příslušného hasičského záchranného sboru kraje.

Utajovanou informaci lze v průběhu její skartační lhůty, stanovené podle zvláštního právního předpisu (zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů), zapůjčit pouze fyzickým osobám, které jsou k orgánu státu ve služebním poměru nebo v pracovněprávním či obdobném vztahu. Při vyřazování utajované informace ve skartačním řízení se postupuje podle příslušného skartačního řádu.

Stupeň utajení se na utajované informaci vyznačí při jejím vzniku. Vyznačení stupně utajení na utajované informaci musí být zachováno po celou dobu trvání důvodů utajení. Bez souhlasu původce nebo poskytlující cizí moci nesmí být stupeň utajení změněn nebo zrušen. Vyžaduje-li to charakter utajované informace, musí původce vyznačit na utajované informaci dobu, po kterou bude informace utajována; stupeň utajení zaniká uplynutím vyznačené doby. Stupeň utajení původce neprodleně zruší nebo změní po zjištění, že pominul důvod pro utajení informace, důvody pro utajení neodpovídají stanovenému stupni utajení nebo byl-li stupeň utajení stanoven neoprávněně a na utajované informaci toto zrušení nebo změnu jejího stupně utajení vyznačí. Původce je povinen prověřit, zda důvod pro utajení informace trvá, a to nejméně jednou za pět let ode dne jejího vzniku. Provedl-li původce zrušení nebo změnu stupně utajení, oznámí tuto skutečnost neprodleně písemně adresátům utajované informace. Adresáti utajované informace oznámí neprodleně písemně tuto skutečnost všem dalším adresátům, kterým utajovanou informaci zpřístupnili. Adresát po obdržení oznámení o zrušení nebo změně stupně utajení na utajované informaci zrušení nebo změnu stupně utajení vyznačí.

Utajované informace v rámci Evropské unie a Severoatlantické aliance

V souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii a v Severoatlantické alianci dochází k vzájemné výměně utajovaných informací v rámci uvedených společenství. Vzhledem k tomu, že naše národní zásady a principy ochrany utajovaných informací jsou plně kompatibilní se zásadami a principy ostatních mezinárodních subjektů, jsou požadavky na ochranu těchto utajovaných informací stejné a pomocí stanovených ekvivalentů jsou jim při jejich doručení do České republiky přidělovány odpovídající stupně utajení. Na tyto utajované informace, s výjimkou utajovaných informací stupně utajení Vyhrazené, jsou uplatňovány pouze odlišné požadavky na jejich evidenci a ukládání s tím, že se utajované informace vzniklé v rámci Evropské unie a Severoatlantické aliance evidují odděleně do samostatných evidenčních pomůcek a ukládají se odděleně od ostatních utajovaných informací. V této souvislosti se dá do budoucna předpokládat stále se zvyšující počet vzájemně poskytovaných utajovaných informací.

Povinnosti při ochraně utajovaných informací

Výkon státní správy

Úřad je ústřední správní úřad pro oblast ochrany utajovaných informací a vykonává státní správu v oblasti utajovaných informací. Úřad zejména zajišťuje jednotné provádění ochrany utajovaných

informací v České republice, vykonává státní dozor a metodickou činnost, vede ústřední registry utajovaných informací poskytovaných v rámci mezinárodních styků a plní úkoly v souladu se závazky vyplývajícími z členství České republiky v Evropské unii, Organizaci Severoatlantické smlouvy a z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, v oblasti ochrany utajovaných informací. V rozsahu stanoveném platnou právní úpravou rozhoduje o žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby a žádosti o doklad a o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby a dokladu. Současně rozhoduje v dalších věcech a plní další úkoly na úseku ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti stanovené zákonem

Odpovědnost za ochranu utajovaných informací

Za ochranu utajovaných informací u Ministerstva vnitra (včetně Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky) odpovídá **odpovědná osoba**, tj. ministr vnitra. Ministr vnitra ve smyslu zákona pověřil plněním svých povinností bezpečnostního ředitele Ministerstva vnitra (tím je v rámci organizace Ministerstva vnitra ředitel bezpečnostního odboru). **Bezpečnostní odbor** v této souvislosti plní funkci odborného útvaru ochrany utajovaných informací pro rozsah působnosti Ministerstvo vnitra, tzn. i pro Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Z hlediska své působnosti zajišťuje jednotné provádění ochrany utajovaných informací, analyzuje stav ochrany utajovaných informací a navrhuje ministru vnitra příslušná opatření, koordinuje aplikaci druhů ochrany utajovaných informací, zpracovává zprávu o stavu ochrany utajovaných informací za kalendářní rok za rozsah působnosti Ministerstva vnitra a předkládá ji ministru vnitra ke schválení. V oblasti ochrany utajovaných informací spolupracuje s Úřadem, podílí se na šetření příčin porušení ochrany utajovaných informací, organizuje a ve vymezeném rozsahu provádí preventivní opatření na úseku ochrany utajovaných informací.

Jiná situace je u hasičských záchranných sborů krajů. U těchto útvarů **je odpovědnou osobou** ve smyslu zákona ředitel hasičského záchranného sboru kraje, kterému zákon dává možnost buď zřídit a obsadit funkci bezpečnostního ředitele, který zajišťuje a plní povinnosti stanovené mu písemně odpovědnou osobou v rozsahu zákona, nebo mohou funkci bezpečnostního ředitele vykonávat ředitelé hasičského záchranného sboru krajů sami (viz § 71 zákona). Funkci bezpečnostního ředitele nelze vykonávat u více orgánů státu souběžně.

Ředitelé hasičských záchranných sborů krajů v rámci dané působnosti odpovídají za ochranu utajovaných informací na řízeném úseku a k tomu jsou zejména povinni vytvářet podmínky pro zabezpečení ochrany utajovaných informací, kontrolovat dodržování ochrany utajovaných informací, přijímat opatření při zjištění porušení povinností k ochraně utajovaných informací, zabezpečit, aby všichni podřízení zaměstnanci a příslušníci hasičského záchranného sboru byli seznámeni nejméně jednou ročně s předpisy upravujícími ochranu utajovaných informací a s povinnostmi a omezeními v rozsahu jejich služebního nebo pracovního zařazení, projednat nejméně jednou ročně stav a úroveň ochrany utajovaných informací a zpracovat přehled funkcí a pracovních míst, u kterých je nezbytné seznamovat se s utajovanými informacemi

a tento přehled zpracovat do systemizace pracovních míst.

U Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, které je součástí Ministerstva vnitra se zřizuje odborné pracoviště ochrany utajovaných informací. Toto pracoviště zajišťuje a plní opatření na úseku ochrany utajovaných informací u útvaru a zabezpečuje praktický výkon ochrany utajovaných informací v daném rozsahu.

Povinnosti fyzických osob

S utajovanými informacemi se mohou seznamovat osoby, které podle zákona mají přístup k utajované informaci. Podmínky, které musí tyto osoby splňovat, jsou podrobně rozebrány v části týkající se personální bezpečnosti. Pro **fyzické osoby**, které mají přístup k utajované informaci stanoví platná právní úprava základní povinnosti, kterými jsou:

- dodržovat povinnosti při ochraně utajovaných informací
- odevzdat tomu, kdo osvědčení fyzické osoby vydal, do 5 dnů své osvědčení fyzické osoby, jehož platnost zanikla podle § 56 odst. 1 písm. b), f) a g) zákona
- neprodleně písemně oznámit tomu, kdo osvědčení fyzické osoby nebo osvědčení fyzické osoby pro cizí moc vydal, ztrátu nebo odcizení svého osvědčení fyzické osoby nebo osvědčení fyzické osoby pro cizí moc
- neprodleně oznámit Úřadu změny údajů, které byly uvedeny v její žádosti fyzické osoby podle § 94 odst. 2 písm. a), c) a d) zákona
- neprodleně oznamovat tomu, kdo provedl její poučení podle § 9 odst. 1 nebo § 11 odst. 2 zákona, porušení povinností stanovených zákonem
- účastnit se proškolení podle § 67 odst. 1 písm. b) zákona.

V souvislosti s ochranou utajovaných informací stanoví platná právní úprava obecné povinnosti všem fyzickým osobám tzn.:

- každý je povinen neprodleně odevzdat nalezenou utajovanou informaci nebo utajovanou informaci získanou v rozporu se zákonem anebo osvědčení fyzické osoby, osvědčení podnikatele, osvědčení fyzické osoby pro cizí moc nebo osvědčení podnikatele pro cizí moc Úřadu, policii nebo zastupitelskému úřadu České republiky
- každý, kdo měl nebo má přístup k utajované informaci, je povinen zachovávat o ní mlčenlivost a nesmí k ní umožnit přístup neoprávněné osobě
- každý, kdo podal žádost podle § 94 zákona, je povinen neprodleně oznámit Úřadu změny údajů, které jsou v ní uvedeny
- každý je povinen při výkonu státní kontroly Úřadem plnit pokyny kontrolního pracovníka při provádění neodkladných opatření podle § 144 odst. 1 zákona

Druhy ochrany utajovaných informací

Ochrana utajovaných informací je zajišťována

- personální bezpečností, kterou tvoří výběr fyzických osob, které mají mít přístup k utajovaným informacím, ověřování

podmínek pro jejich přístup k utajovaným informacím, jejich výchova a ochrana

- průmyslovou bezpečností, kterou tvoří systém opatření k zjišťování a ověřování podmínek pro přístup podnikatele k utajovaným informacím a k zajištění nakládání s utajovanou informací u podnikatele v souladu se zákonem (v podmínkách Ministerstva vnitra a Hasičského záchranného sboru se neaplikuje)
- administrativní bezpečností, kterou tvoří systém opatření při tvorbě, příjmu, evidenci, zpracování, odesílání, přepravě, přenášení, ukládání, skartačním řízení, archivaci, případně jiném nakládání s utajovanými informacemi
- fyzickou bezpečností, kterou tvoří systém opatření, která mají neoprávněné osobě zabránit nebo ztížit přístup k utajovaným informacím, popřípadě přístup nebo pokus o něj zaznamenat
- bezpečností informačních nebo komunikačních systémů, kterou tvoří systém opatření, jejichž cílem je zajistit důvěrnost, integritu a dostupnost utajovaných informací, s nimiž tyto systémy nakládají, a odpovědnost správy a uživatele za jejich činnost v informačním nebo komunikačním systému
- kryptografickou ochranou, kterou tvoří systém opatření na ochranu utajovaných informací použitím kryptografických metod a kryptografických materiálů při zpracování, přenosu nebo ukládání utajovaných informací

Personální bezpečnost

Personální bezpečnost je jedním z nejdůležitějších prostředků ochrany utajovaných informací. Vychází se ze zásady, že možnost seznamovat se s utajovanou informací nemůže být pojmána jako nárokový faktor. Vzhledem k tomu, že se jedná o informace, jejichž ochrana je pojmána ve vztahu k zájmům České republiky je samozřejmé, že je v zájmu České republiky, aby byly stanoveny takové podmínky, které dávají garance, že utajované informace budou svěřovány osobám, které splňují státem stanovené podmínky a současně splňují podmínky osobnostní a bezpečnostní spolehlivosti. Skutečnost, že stát stanoví podmínky pro seznamování osob s utajovanými informacemi, znamená provedení volby a výběru mezi možnými kandidáty. Stát proto stanoví kritéria podle nichž se tento výběr vhodných osob provádí, resp. podle nichž se provádí vyloučení osob nevhodných. Stanovení těchto kritérií je možné samozřejmě pouze zákonem. Je v souladu s principem svobodné volby povolání, aby každý jedinec sám rozhodl, zda je ochoten umožnit státu, aby o jeho vhodnosti či naopak nevhodnosti ve vztahu k přístupu k utajovaným informacím rozhodl. Osoby, které požadují od státu, aby se mohly seznamovat s utajovanými informacemi, neboť se dobrovolně rozhodly vykonávat takové povolání nebo zastávat takovou funkci, s níž stát možnost přístupu k utajovaným informacím spojuje, se nutně musí podrobit těm omezením, které stát pro přístup k utajovaným informacím stanoví. Je to totiž nejen právo státu, ale především jeho povinnost vyplývající i z mezinárodních smluv.

V tomto smyslu se s utajovanými informacemi může seznamovat pouze fyzická osoba, která je nezbytně nutně potřebuje k výkonu své funkce, pracovní nebo jiné činnosti, je držitelem

oznámení o splnění podmínek pro přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené (dále jen „oznámení“) nebo osvědčení fyzické osoby vydané Úřadem a poučena.

Podmínky přístupu fyzické osoby k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené:

Pro stupeň utajení Vyhrazené splňuje podmínky pro vydání oznámení osoba, která je způsobilá k právním úkonům v plném rozsahu, dosáhla alespoň 18 let věku a je bezúhonná (bezúhonnost se posuzuje podle výpisu z Rejstříku trestů, tzn. že osoba nebyla pravomocně odsouzena za spáchání úmyslného trestného činu nebo trestného činu vztahujícího se k ochraně utajovaných informací).

Před prvním přístupem k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené ten, kdo je vůči fyzické osobě v rámci služebního poměru nebo pracovněprávního, členského či obdobného vztahu osobou odpovědnou, zajistí její poučení. Jde-li o fyzickou osobu, vůči níž není odpovědná osoba podle věty první, zajistí poučení odpovědná osoba toho, kdo přístup k utajované informaci umožní. Poučení podepisuje fyzická osoba a ten, kdo poučení provedl; jeden výtisk poučení jí předá a jeden výtisk uloží.

Ten, kdo vydal oznámení, je povinen každé 3 roky ode dne jeho vydání ověřovat splnění podmínek stanovených v § 6 odst. 2 písm. a) a c) zákona; ověřovat splnění těchto podmínek je oprávněn i před uplynutím této lhůty, existují-li důvodné pochybnosti o tom, že osoba přestala některou z nich splňovat.

Platnost oznámení zaniká

- doručením písemného vyrozumění toho, kdo oznámení vydal, že fyzická osoba přestala splňovat podmínku uvedenou v § 6 odst. 2 písm. a) nebo c) zákona
- skončením služebního poměru nebo pracovněprávního, členského či obdobného vztahu, ve kterém byl fyzické osobě umožněn přístup k utajovaným informacím
- vznikem služebního poměru nebo pracovněprávního, členského či obdobného vztahu, ve kterém má být fyzické osobě umožněn přístup k utajovaným informacím, pokud oznámení vydal Úřad podle § 6 odst. 3 zákona
- úmrtím nebo prohlášením osoby za mrtvou
- odcizením nebo ztrátou
- takovým poškozením, že zápisy v něm uvedené jsou nečitelné nebo je porušena jeho celistvost
- doručením písemného vyrozumění toho, kdo oznámení vydal, že fyzická osoba nesplnila ve stanovené lhůtě povinnost podle § 10 odst. 2 písm. b) zákona

Při zániku platnosti oznámení podle písm. a) a g) je ten, kdo oznámení vydal, povinen zajistit, aby fyzická osoba neměla přístup k utajované informaci, a o tomto zániku je povinen fyzickou osobu písemně vyrozumět. V písemném vyrozumění uvede důvod zániku platnosti oznámení. Při zániku platnosti oznámení podle písm. b), c), d) nebo f) je ten, kdo oznámení vydal, povinen o tomto zániku učinit písemný záznam, který uloží. Přístup fyzické osoby k utajované informaci není dotčen zánikem platnosti oznámení podle písm. e) a f); ten, kdo oznámení vydal, v tomto případě na základě písemné žádosti vydá

do 5 dnů od doručení žádosti nové oznámení, které nahrazuje oznámení původní. Při zániku platnosti oznámení podle písm. a) je fyzická osoba povinna odevzdat oznámení do 5 dnů ode dne doručení písemného vyrozumění a v případě zániku platnosti oznámení podle písm. b) nebo c) do 5 dnů ode dne tohoto zániku tomu, kdo oznámení vydal. V případě zániku platnosti oznámení se má za to, že fyzická osoba poučena není.

Podmínky pro přístup (s výjimkou věku) musí fyzická osoba, která je držitelem oznámení, splňovat po celou dobu přístupu k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené. Fyzická osoba je v této souvislosti povinna písemně sdělovat tomu, kdo vydal oznámení, změnu týkající se těchto podmínek a dále změnu údajů, které se v oznámení uvádějí, a to ve lhůtě 5 dnů ode dne, kdy tato změna nastala. V případech ověřování splnění podmínek každé 3 roky, je osoba povinna předložit ve stanovené lhůtě na žádost toho, kdo vydal oznámení, výpis z evidence Rejstříku trestů a prohlášení fyzické osoby o způsobilosti k právním úkonům; tyto doklady nesmějí být starší než 3 měsíce.

Podmínky přístupu fyzické osoby k utajované informaci stupně utajení Důvěrné,

Tajné nebo Přísně tajné:

Pro stupeň utajení Důvěrné, Tajné nebo Přísně tajné splňuje podmínky pro vydání oznámení osoba, která je státním občanem České republiky nebo státním občanem členského státu Evropské unie nebo Organizace Severoatlantické smlouvy, splňuje podmínky stanovené pro stupeň utajení Vyhrazené, je osobnostně způsobilá a je bezpečnostně spolehlivá. Tyto podmínky musí fyzická osoba splňovat po celou dobu platnosti osvědčení fyzické osoby.

Podmínku **osobnostní způsobilosti** splňuje fyzická osoba, která netrpí poruchou či obtížemi, které mohou mít vliv na její spolehlivost nebo schopnost utajovat informace. Osobnostní způsobilost se ověřuje na základě prohlášení k osobnostní způsobilosti a v případech stanovených zákonem (tj. pro stupeň utajení Přísně tajné a v případech, kdy se zjistí skutečnost vyvolávající pochybnost o osobnostní způsobilosti) i na základě znaleckého posudku o osobnostní způsobilosti.

Podmínku **bezpečnostní spolehlivosti** splňuje fyzická osoba, u níž není zjištěno bezpečnostní riziko. Bezpečnostním rizikem je závažná nebo opakovaná činnost proti zájmům České republiky, nebo činnost, spočívající v potlačování základních práv a svobod, anebo podpora takové činnosti. Za bezpečnostní riziko lze též považovat:

- zařazení do složky bývalé Státní bezpečnosti s rozvědčným nebo kontrarozvědčným zaměřením, zpravodajské správy Generálního štábu Československé lidové armády nebo odboru vnitřní ochrany Sboru nápravné výchovy anebo prokazatelnou spolupráci s bývalou Státní bezpečností nebo zpravodajskou správou Generálního štábu Československé lidové armády nebo odborem vnitřní ochrany Sboru nápravné výchovy
- užívání jiné identity

- úmyslné porušení právních předpisů, na jehož základě může nastat újma zájmu České republiky
- chování, které má vliv na důvěryhodnost nebo ovlivnitelnost osoby a může ovlivnit její schopnost utajovat informace
- styky s osobou, která vyvíjí nebo vyvíjela činnost proti zájmu České republiky
- pravomocné odsouzení pro trestný čin
- uvedení nepravdivé informace nebo zamlčení informace rozhodné pro objektivní zjištění skutečného stavu věci v řízení podle části čtvrté nebo nenahlášení změny údajů uvedených v příloze k této žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby (§ 94) nebo v jiném materiálu poskytnutém Úřadu v příloze k této žádosti
- porušení povinnosti při ochraně utajovaných informací
- zřejmě nepřiměřené finanční nebo majetkové poměry vzhledem k řádně přiznaným příjmům fyzické osoby

Bezpečnostní rizika uvedená v úvodu předchozího odstavce a bezpečnostní riziko uvedené pod písm. a) se v případě žádosti zjišťují za období od 15 let věku; bezpečnostní rizika uvedená v písm. b) až i) se zjišťují 10 let zpětně od podání žádosti pro stupeň utajení Důvěrné, 15 let zpětně pro stupeň utajení Tajné a 20 let zpětně pro stupeň utajení Přísně tajné, nebo za období od 15 let věku podle toho, které z nich je kratší. Při posuzování, zda skutečnost uvedená v písm. a) až i) je bezpečnostním rizikem, se přihlíží k tomu, do jaké míry může ovlivnit schopnost utajovat informace, k době jejího výskytu, k jejímu rozsahu, charakteru a k chování fyzické osoby v období uvedeném v předchozí větě.

Administrativní bezpečnost

Administrativní bezpečnost je pojímána jako systém opatření, jehož cílem je ochrana utajovaných informací při jejich tvorbě, příjmu, evidenci, zpracovávání, přepravě, ukládání, vyřazování, skartaci a archivaci, případně i jiné manipulaci. Tuto oblast upravuje vyhl. č. 529/2005 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti. Smyslem administrativní bezpečnosti je zabezpečení utajované informace vyjádřené v materiální formě, stanovení základních evidenčních a manipulačních režimů s takovou utajovanou informací. Pro potřeby administrativní bezpečnosti se pro utajovanou informaci používá pojem „utajovaný dokument“.

Za základní **administrativní pomůcky** pro evidenci a zaznamenávání pohybu utajovaných písemností se považují:

- jednacím protokol, kterým je kniha nebo sešit pro evidování utajovaného dokumentu
- pomocný jednacím protokol, kterým je kniha nebo sešit pro zaznamenávání pohybu utajovaného dokumentu v rámci orgánu státu, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby
- manipulační kniha, kterou je kniha nebo sešit pro zaznamenávání utajovaného dokumentu při jeho vytváření, převzetí a předávání
- doručovací kniha, kterou je kniha nebo sešit pro zaznamenávání předání utajovaného dokumentu

- zápůjční kniha, kterou je kniha nebo sešit pro zaznamenávání zápůjček uloženého utajovaného dokumentu
- kontrolní list utajovaného dokumentu stupně utajení Důvěrné, Tajné, nebo Přísně tajné (dále jen „kontrolní list“) pro vedení přehledu osob, které se s obsahem utajovaného dokumentu u orgánu státu, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby seznámily
- sběrný arch pro rozšíření evidenčního záznamu v jednacím protokolu v případě evidování většího počtu utajovaných dokumentů k jedné věci

Kromě uvedených administrativních pomůcek je možné, v odůvodněných případech, použít další administrativní pomůcky. Další administrativní pomůcky sloužící k evidenci utajovaných dokumentů musí obsahovat podle účelu, pro který jsou používány, položky jako jednacím protokol.

Náležitosti utajovaných dokumentů

Náležitosti utajovaných dokumentů jsou nezbytné údaje, které musí utajovaný dokument obsahovat. Na utajovaný dokument v listinné podobě se uvede název orgánu státu (útvary), u které utajovaný dokument vznikl, číslo jednacím utajovaného dokumentu nebo jiné evidenční označení, stupeň utajení, datum vyhotovení, číslo výtisku, počet listů, počet utajovaných a neutajovaných příloh v listinné podobě a počet jejich listů, případně počet a druh utajovaných a neutajovaných příloh v nelistinné podobě. Na utajovaném dokumentu se mohou vyznačit další údaje. Jsou-li k dokumentu připojeny přílohy, z nichž některé jsou utajované, vyznačí se stupeň utajení a další údaje podle věty první i v případě, kdy sám dokument neobsahuje utajované informace. Na utajovaný dokument v nelistinné podobě se uvede název orgánu státu (útvary), u které utajovaný dokument vznikl, stupeň utajení, číslo jednacím utajovaného dokumentu, nebo, je-li utajovaný dokument evidován v administrativních pomůckách mimo jednacím protokol, jiné evidenční označení, nebo, je-li přílohou, označení „Příloha k č. j...“ nebo „Příloha k evid. ozn...“. Nelze-li tyto údaje vyznačit přímo na utajovaný dokument v nelistinné podobě, vyznačí se na popisném štítku nebo jiným vhodným způsobem. Na doručený utajovaný dokument se vyznačí název příjemce, datum zaevidování, evidenční označení příjemce (zpravidla číslo jednacím), počet listů, počet příloh a počet jejich listů; u příloh v nelistinné podobě jejich počet a druh, případně další údaje.

Příjem utajovaných dokumentů

Příjem utajovaných dokumentů - zásilku přijímá osoba určená k přebírání zásilek, popřípadě osoba pověřená vedením jednacím protokolu. Převzetí zásilky se doručiteli potvrdí podpisem s uvedením data a otiskem razítka orgánu státu, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby. Přijme-li zásilku osoba určená k přebírání zásilek, předá ji neprodleně k zaevidování. Utajovaný dokument musí být prokazatelným způsobem zaevidován. K evidenci lze použít jednacím protokol nebo další administrativní pomůcka. Evidenci provádí osoba pověřená vedením jednacím protokolu. Utajovaný dokument stupně utajení Přísně tajné se eviduje v samostatném jednacím protokolu. Utajované dokumenty stupně utajení Tajné a Důvěrné se mohou evidovat v jednom

jednacím protokolu společně s utajovanými dokumenty stupně utajení Vyhrazené. Oprava zápisu v evidenci se provede tak, že se původní zápis přeškrtně tak, aby zůstal čitelný a provede se zápis nový s uvedením data, příjmení a podpisu osoby, která opravu zápisu provedla.

Číslo jednacím

Číslo jednacím je číselná identifikace utajovaného dokumentu a vyjadřuje stupeň utajení dokumentu, jeho evidenční číslo, rok vzniku, původce, respektive držitele utajovaného dokumentu a případně další bližší identifikační údaje. Je nezbytné upozornit, že jeho struktura je odlišná od čísla jednacím neutajované písemnosti a jako vzor lze uvést např. číslo jednacím: V99/2006-HZS/01, které vyjadřuje, že stupeň utajení dokumentu je Vyhrazené, pořadové číslo podle jednacím protokolu je 99, rokem vzniku je rok 2006, původcem utajovaného dokumentu je útvar používající spisovou značku HZS s bližším označením organizačního celku 01.

Opis, kopie, překlad a výpis

Opis, kopie, překlad a výpis utajované informace lze provádět pouze za stanovených podmínek. Opis, kopie nebo překlad utajované informace stupně utajení Přísně tajné nebo výpis z ní mohou být vyhotoveny pouze na základě písemného souhlasu původce; jde-li o utajovanou informaci stupně utajení Tajné nebo Důvěrné, mohou být vyhotoveny pouze s písemným souhlasem přímo nadřízené osoby. U informace stupně utajení Vyhrazené není třeba souhlasu nadřízeného a je věcí držitele této písemnosti, zda je nezbytné a nutné provádět opis, kopii, překlad nebo výpis, musí však být splněny ostatní evidenční náležitosti. Písemnost, ze které se vyhotovuje opis, kopie, překlad nebo výpis, se opatří záznamem s datem pořízení, počtem výtisků (kopií), důvodem, jménem souhlasujícího, jménem a podpisem toho, kdo zhotovuje. Písemnost, která se vytváří (vlastní opis, kopie, překlad nebo výpis) musí obsahovat zřizovací položku např. "Kopie souhlasí s originálem", kopie č. 1 z výtisku č. 5, počet listů a podpis.

Předávání utajovaných dokumentů

Předávání utajovaných dokumentů lze uskutečnit mimo útvar pouze přes jednacím protokol (oproti podpisu v doručovací knize, popř. oproti podpisu přímo na utajované dokumenty určené k uložení). Uvnitř útvaru se utajované dokumenty předávají prostřednictvím manipulační knihy, zápůjční knihy, přes jednacím protokol nebo prostřednictvím doručovací knihy.

Odesílání utajovaného dokumentu

Odesílání utajovaného dokumentu se provádí v rámci rezortu Ministerstva vnitra prostřednictvím rezortní kurýrní služby (do stupně utajení Důvěrné). Výjimečně lze také utajovanou písemnost zaslat prostřednictvím držitele poštovní licence, ve dvou obálcích a za dodržení náležitostí stanovených právní a interní úpravou; tento způsob lze použít pouze výjimečně, pokud nelze zaslat prostřednictvím kurýrní služby. Odesílání utajovaných dokumentů stupňů utajení Tajné a Přísně tajné zabezpečuje původce utajované písemnosti, resp. útvar původce a to pouze kurýrem, který musí být osobou, která má přístup k utajované informaci příslušného stupně utajení.

Přeprava utajovaných dokumentů

Přeprava utajovaných dokumentů je pojmána vždy jako pohyb dokumentu mimo objekt útvaru a jeho doručení příslušnému adresátu k jinému jednacímu protokolu, tj. kurýrem, poštou nebo certifikovanými technickými prostředky (krypto). Kurýr je každý, kdo přepravuje utajovaný dokument a musí být osobou, která má přístup k utajované informaci na příslušný stupeň utajení. Přeprava utajovaného dokumentu se provádí vždy za použití přenosné schránky (ta se pečeti, je uzamčená a označená příslušnými náležitostmi).

Přenášením utajovaného dokumentu

Přenášením utajovaného dokumentu se rozumí jeho pohyb mimo úložný prostor s tím, že se nedoručuje jinému adresátu a nemění se jeho evidence. Uskutečňuje se v rámci objektu volně a mimo objekt v přepravní schránce. Za přenášení se považuje i přeprava utajovaného dokumentu vně objektu v případě, že se dokument vrací zpět k evidenčnímu místu (jednání, porady).

Ukládání utajovaných dokumentů

Ukládání utajovaných dokumentů se provádí do certifikovaných úschovných objektů (trezory) v zabezpečených oblastech v rámci jednacích protokolů.

Zapůjčovat utajovaný dokument

Zapůjčovat utajovaný dokument lze na dobu nezbytně nutnou, pouze oprávněné osobě s příslušným souhlasem a v rámci útvaru, kde je evidován.

Vyřazování utajovaných dokumentů se provádí v souladu s platným skartačním řádem Ministerstva vnitra. Ustanovuje se tříčlenná skartační komise, kdy vedoucí komise nesmí být pracovník pověřený vedením jednacích protokolů. Všichni členové komise musí mít osobami, které mají přístup k utajovaným informacím odpovídající nejvyššímu stupni utajení dokumentů, které mají být vyřazeny.

Utajovaný dokument (doručený i vlastní) se eviduje v jednacím protokolu u útvaru. Přes jednací protokol (zápisem v jednacím protokolu), popřípadě prostřednictvím

doručovací knihy se přiděluje zpracovateli a ten ji zapisuje do své manipulační knihy (u stupně utajení Vyhrazené i jiná forma zápisu). V průběhu zpracování může být utajovaná písemnost přenášena (na jednání, porady ap.), popřípadě může být zhotovována její kopie, opis, výpis či překlad. Po zpracování se přes manipulační knihu zpracovatele vrací k jednacímu protokolu k vyřízení. Od jednacích protokolů se přes doručovací knihu zasílá adresátu a průpis se ukládá u útvaru u jednacích protokolů. Uloženou utajovanou písemnost lze v případě potřeby zapůjčit přes zápůjční knihu a písemnost se zaznamenává v manipulační knize toho, kdo si ji zapůjčil. Po uplynutí skartační doby se utajovaná písemnost vyřazuje, tzn. ukládá se do archivu nebo se ničí.

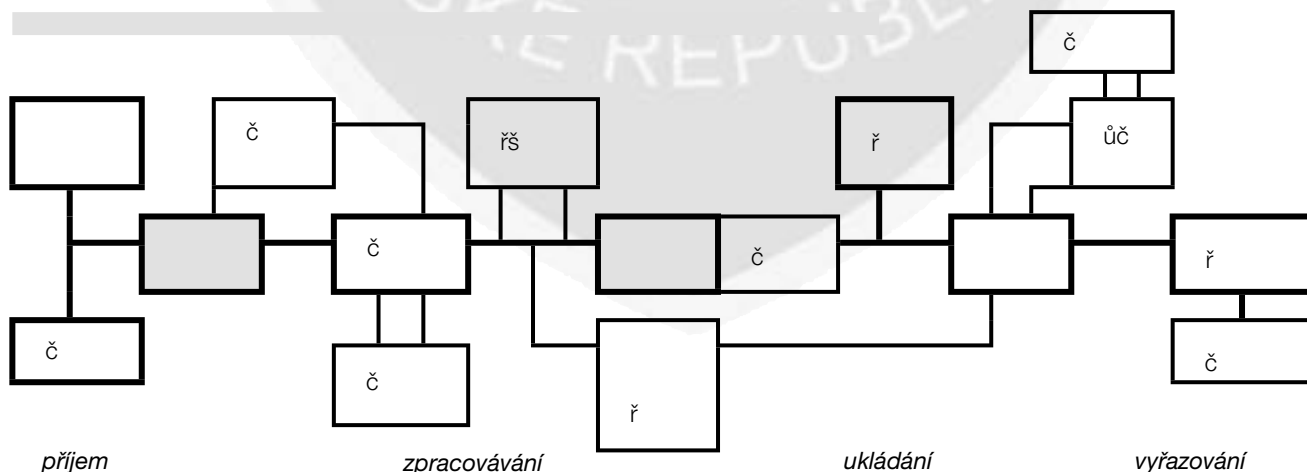
Toto schéma je pouze orientační a během manipulace mohou nastat i jiné okolnosti a stavy, které je nutno evidenčně zaznamenat.

Registry utajovaných informací

Registry utajovaných informací se používají k evidování utajovaných dokumentů ze zahraničí a poskytovaných z České republiky do zahraničí pro stupně utajení Důvěrné, Tajné a Přísně tajné. Jedná se zejména o utajované dokumenty v rámci Evropské unie a Severoatlantického společenství. Tímto systémem je zaručena oddělená evidence utajovaných dokumentů poskytovaných v rámci mezinárodní spolupráce. V rámci České republiky je veden „ústřední registr“ u Úřadu a orgány státu si zřizují vlastní „registry utajovaných informací“. Registr utajovaných informací pro rozsah působnosti Ministerstva vnitra, tedy i pro Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, vede bezpečnostní odbor.

Pokud to vyžaduje praxe, tzn. pokud je nezbytné poskytovat utajované dokumenty Evropské unie a Severoatlantického společenství hasičským záchranným sborům krajů, musí být u těchto sborů zřízeny registry utajovaných informací. V praxi to pak znamená, že utajovaný dokument, který má být doručen do zahraničí, musí být doručen přes registr utajovaných informací ústřednímu registru a jeho prostřednictvím je tento utajovaný dokument doručen příslušnému zahraničnímu bezpečnostnímu úřadu a ten

STRUČNÉ SCHÉMA MANIPULACE S UTAJOVANÝM DOKUMENTEM

zabezpečí jeho doručení adresátu. Tato cesta platí i naopak při doručování do České republiky. Je nutné upozornit na případy, kdy určená osoba přiveze utajované dokumenty ze zahraničí osobně (např. z pracovního jednání) a i v těchto případech povinnost evidence tohoto utajovaného dokumentu poskytnutého v rámci mezinárodní spolupráce v příslušných registrech trvá.

Fyzická bezpečnost

Fyzickou bezpečnost tvoří systém opatření, která mají neoprávněné osobě zabránit nebo ztížit přístup k utajovaným informacím, popřípadě přístup nebo pokus o něj zaznamenat. Pro zabezpečení ochrany utajovaných informací v rámci fyzické bezpečnosti se určují objekty, zabezpečené oblasti a jednacích oblasti. Objektem je budova nebo jiný ohraničený prostor, ve kterém se nachází zabezpečená oblast nebo jednacích oblast. Zabezpečenou oblastí je ohraničený prostor v objektu. Jednacích oblastí je ohraničený prostor v objektu. Utajovanou informaci stupně utajení Přísně tajné nebo Tajné lze pravidelně projednávat pouze v jednacích oblastech.

Utajovanou informaci lze se zpracovávat

- v zabezpečených oblastech
- v objektu mimo zabezpečenou oblast, pokud je zajištěno, že k utajované informaci nemá přístup neoprávněná osoba
- v odůvodněných případech s písemným souhlasem odpovědné osoby nebo bezpečnostního ředitele mimo objekt, pokud je zajištěno, že k utajované informaci nemá přístup neoprávněná osoba

Opatřeními fyzické bezpečnosti jsou ostraha, režimová opatření a technické prostředky.

Utajovaná informace se ukládá v zabezpečené oblasti a v ní popřípadě v trezoru, uzamykatelné skříni nebo jiné schránce za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem. Způsob zabezpečení ochrany objektů upravuje vyhláška č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a o certifikaci technických prostředků.

Bezpečnost informačních a komunikačních systémů

Informačním systémem nakládajícím s utajovanými informacemi se rozumí jeden nebo více počítačů, jejich programové vybavení, k tomu patřící periferní zařízení, správa tohoto informačního systému a k tomuto systému se vztahující procesy nebo prostředky schopné provádět sběr, tvorbu, zpracování, ukládání, zobrazení nebo přenos utajovaných informací. Informační systém musí být certifikován Úřadem a písemně schválen do provozu odpovědnou osobou. Prováděcí právní předpis (vyhláška č. 523/2005 Sb., o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor stanoví požadavky na informační systém a podmínky jeho bezpečného provozování v závislosti na stupni utajení utajovaných informací, s nimiž nakládá, a na bezpečnostním provozním módu a obsah bezpečnostní dokumentace informačního systému.

Komunikačním systémem nakládajícím s utajovanými informacemi se rozumí systém zajišťující přenos těchto informací mezi

koncovými uživateli a zahrnující koncové komunikační zařízení, přenosové prostředí, kryptografické prostředky, obsluhu a provozní podmínky a postupy. Komunikační systém nelze provozovat bez projektu bezpečnosti komunikačního systému schváleného Úřadem. O schválení projektu bezpečnosti komunikačního systému písemně žádá u Úřadu orgán státu, který jej bude provozovat.

V podmínkách Ministerstva vnitra a Hasičského záchranného sboru lze utajované informace zpracovávat výhradně na certifikovaných prostředcích výpočetní techniky, které jsou označeny jako systém „Vydra“ (pro zpracovávání utajovaných informací stupně utajení Vyhrazené) a systém „Dudek“ (pro zpracovávání utajovaných informací stupně utajení Důvěrné). Bezpečnostní dokumentace uvedených systémů pak stanoví režimová a organizační opatření, která je nutno dodržovat při zpracovávání utajovaných informací daných stupňů utajení.

Při zpracování utajované informace v elektronické podobě v kopírovacím zařízení, zobrazovacím zařízení nebo psacím stroji s pamětí, které nejsou součástí informačního nebo komunikačního systému, musí být zajištěna ochrana této utajované informace. V podmínkách Ministerstva vnitra se při zpracovávání utajované informace v uvedených zařízeních postupuje podle bezpečnostní provozní směrnice kopírovacího zařízení, zobrazovacího zařízení nebo psacího stroje s pamětí. U hasičských záchranných sborů krajů se postupuje podle bezpečnostních provozních směrnic vydaných řediteli krajů.

Kryptografická ochrana

Kryptografickou ochranou se rozumí systém opatření na ochranu utajovaných informací použitím kryptografických metod a kryptografických materiálů při zpracování, přenosu nebo ukládání utajovaných informací.

Průmyslová bezpečnost

Pro přehlednost je nezbytné zmínit se o tzv. průmyslové bezpečnosti, která ve svém souhrnu upravuje systém opatření na ochranu utajovaných informací k zjišťování a ověřování podmínek pro přístup podnikatele k utajovaným informacím a k zajištění nakládání s utajovanou informací u podnikatele v souladu se zákonem. V podmínkách Ministerstva vnitra a Hasičského záchranného sboru se neuplatňuje.

Následky porušení povinností při ochraně utajovaných informací

Porušení povinností při ochraně utajovaných informací je platnou právní úpravou pojímáno jako porušení povinnosti uložené zákonem nebo na základě zákona. Obecně by se dalo charakterizovat jako vyzrazení, zneužití, poškození, znehodnocení nebo zničení utajované informace, porušení její ochrany nebo její ztráta. Současně lze za porušení povinností při ochraně utajovaných informací považovat neoznačení nebo nesprávné stanovení stupně utajení utajované informace, její manipulace v rozporu se zákonem a prováděcími předpisy a nedodržení ostatních povinností zákonem stanovených.

Vyzrazením utajované informace se rozumí její úmyslné vyzrazení nepovolané osobě. Zneužití utajované informace je jakékoliv

užití utajované informace bez souhlasu subjektu oprávněného k nakládání s předmětnými informacemi. Za poškození, znehodnocení nebo zničení utajované informace je třeba považovat zlikvidování nebo poškození vlastní podstaty informací, např. fyzickým zničením nosiče, nezvratným vymazáním informací, zrušením záznamu a poškozením záznamu způsobem měnícím jeho původní obsah. Za poškození utajované informace se považuje rovněž ohrožení účelu, ke kterému mají utajované informace sloužit, snížení jejich informační hodnoty buď trvale (např. takovým zásahem do podstaty informací, který způsobí, že je nelze trvale použít k určenému účelu) nebo jen pro určitý čas (lze-li např. program s utajovanými informacemi použít k určenému účelu až po složitých a nákladných úpravách). Znehodnocenými utajovanými informacemi se stávají takové informace, které v důsledku jednání fyzické osoby nebyly zničeny, avšak došlo ke způsobení takového stavu, že informace nemohou vůbec plnit své původní určení. Podstatnou kategorií je poškození ochrany utajované informace, za které se považuje jakákoliv nesprávná manipulace, evidence, včetně zpracovávání utajované písemnosti způsobem odporujícím stanoveným režimům a omezením.

Porušení povinností při ochraně utajovaných informací může zakládat skutkovou podstatu **restriktivního činu**, popřípadě, nejde-li o restriktivní čin, může být klasifikováno jako **přestupek**.

Z hlediska restriktivní odpovědnosti může porušení povinností při ochraně utajovaných informací zakládat skutkovou podstatu restriktivního činu

- vyzvědačství podle § 105 restriktivního zákona. V tomto případě ten, kdo vyzvídá utajovanou informaci, jejíž zneužití může vážným způsobem ohrozit nebo poškodit ústavnost, svrchovanost, územní celistvost, obranu a bezpečnost České republiky nebo jiného státu anebo obranu a bezpečnost mezinárodní organizace, k ochraně jejichž zájmů v uvedených oblastech se Česká republika zavázala, s cílem vyzradit jí cizí moci, kdo s takovým cílem sbírá údaje obsahující utajovanou informaci, nebo kdo takovou utajovanou informaci cizí moci úmyslně vyzradí, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let. Stejně bude potrestán, kdo umožní nebo usnadní činnost pachateli tohoto restriktivního činu nebo organizaci, jejímž cílem je vyzvídat utajované informace. Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li restriktivní čin vyzvědačství jako člen organizace, jejímž cílem je vyzvídat utajované informace, spáchá-li takový čin, ačkoli mu ochrana utajovaných informací byla zvlášť uložena, získá-li takovým činem značný prospěch nebo spáchá-li takový čin ve značném rozsahu, nebo týká-li se takový čin utajované informace klasifikované stupněm utajení Přísně tajné. Odnětím svobody na dvanáct až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li restriktivní čin vyzvědačství za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu
- ohrožení utajované informace podle § 106 restriktivního zákona, tzn. úmyslné ohrožení utajované informace. V tomto případě ten, kdo vyzvídá utajovanou informaci s cílem vyzradit ji nepovolané osobě, kdo s takovým cílem sbírá údaje obsahující utajovanou informaci, nebo kdo takovou

utajovanou informaci nepovolané osobě úmyslně vyzradí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, vyzradí-li úmyslně nepovolané osobě utajovanou informaci klasifikovanou stupněm utajení Přísně tajné nebo Tajné, spáchá-li tento restriktivní čin, ačkoli mu ochrana utajovaných informací byla zvlášť uložena, nebo získá-li takovým činem značný prospěch nebo způsobí-li značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek. Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, týká-li se tento restriktivní čin utajované informace z oblasti zabezpečení obranyschopnosti republiky klasifikované ve zvláštním zákoně stupněm utajení Přísně tajné, nebo spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu

- ohrožení utajované informace podle § 107 restriktivního zákona, tzn. nedbalostní ohrožení utajované informace. V tomto případě ten, kdo z nedbalosti způsobí vyzrazení utajované informace klasifikované stupněm utajení Přísně tajné, Tajné nebo Důvěrné, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem

Dalšími restriktivními činy, které se váží k uvedeným skutkovým podstatám, jsou restriktivní činy nepřekážení restriktivního činu podle § 167 restriktivního zákona a neoznámení restriktivního činu podle § 168 restriktivního zákona, podle kterých je restriktivní ten, kdo se hodnověrným způsobem doví, že jiný připravuje nebo páchá restriktivní činy, mimo jiné, vyzvědačství podle § 105 restriktivního zákona nebo ohrožení utajované informace podle § 106 restriktivního zákona a spáchání nebo dokončení takového restriktivního činu nepřekazí, popřípadě se hodnověrným způsobem doví, že jiný spáchal restriktivní činy, mimo jiné, vyzvědačství podle § 105 restriktivního zákona nebo ohrožení utajované informace podle § 106 a § 107 restriktivního zákona a takový restriktivní čin stanoveným způsobem neoznámí.

Porušení povinností při ochraně utajovaných informací, nejde-li o restriktivní čin, může být klasifikováno jako přestupek. Při porušení povinností při ochraně utajovaných informací se může fyzická osoba dopustit přestupku, definovaného v části osmé zákona (§ 148 až 152 zákona) a za tyto přestupky lze uložit pokutu, která se podle druhu přestupku pohybuje ve výši 30 000 Kč až 5 000 000 Kč. Orgán státu se může v této souvislosti dopustit správního deliktu vymezeného § 153 zákona a pokuta se v těchto případech pohybuje v rozmezí 300 000 Kč až 1 000 000 Kč. Pokud se přestupku uvedeného v části osmé zákona dopustila fyzická osoba, která není ve služebním poměru k Hasičskému záchrannému sboru České republiky projednává tento přestupek Úřad. Pokud se přestupku uvedeného v části osmé zákona dopustila fyzická osoba, která je ve služebním poměru k Hasičskému záchrannému sboru České republiky přísluší jeho projednání příslušnému služebnímu funkcionáři, v tomto případě generálnímu řediteli.

Závěr

Toto je pouze obecný úvod do problematiky ochrany utajovaných informací. Každý, kdo se bude seznamovat s utajovanými

informacemi v rámci svého pracovního nebo služebního zařízení je povinen absolvovat úvodní poučení a pravidelná roční školení, kde se podrobně seznámí s režimy a omezeními a s podrobnostmi vyplývající ze specifík útvaru (zařízení) a ve vztahu ke stupni utajení.

Pro tento úvod do problematiky je nezbytné provést závěrečné obecné shrnutí, že kromě obecných informací a dat, se kterými se pracuje v rámci Ministerstva vnitra a Hasičského záchranného sboru, existují chráněná data (zejména osobní údaje), které je třeba chránit stanovenými postupy a zejména pak **utajované informace**, jejichž ochrana je stanovena přesnými pravidly a postupy. Tyto utajované informace se klasifikují do kategorií podle významu chráněného zájmu. Osoby, které jsou oprávněny se s nimi seznamovat, jsou systémově prověřovány. Jsou stanoveny přísné režimy pro manipulaci s utajovanými dokumenty a porušení stanovených zásad je sankcionováno.

ZVLÁŠTNÍ SKUTEČNOSTI

Zvláštními skutečnostmi jsou informace v oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí nebo podnikatelských zájmů právnických osob nebo fyzických osob vykonávajících podnikatelskou činnost. Nutno zdůraznit, že takto označené skutečnosti nemají statut utajovaných informací podle zvláštního zákona.

Všeobecně

V obecné poloze podléhá ochrana zvláštních skutečností specifickému režimu, který představuje přijímání opatření zejména v oblasti:

- personální bezpečnosti – výběr osob a jejich prověrky
- administrativní bezpečnosti – dodržování zásad označování, manipulace
- objektové bezpečnosti – ochrana prostor, ve kterých se zvláštní skutečnosti vyskytují
- technické bezpečnosti – používání certifikovaných technických prostředků – tresory, zámky, mříže, skartační zařízení
- bezpečnosti informačních systémů – certifikované počítače a počítačové sítě (přístupová hesla, HW-klíče, vyměnitelné disky,...)

Se zvláštními skutečnostmi se mohou seznamovat jen oprávnění pracovníci. Ti musí být zapsáni ve zvláštním seznamu, který schvaluje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

Pracovníci oprávnění se seznamovat se zvláštními skutečnostmi a osoby, které se s těmito skutečnostmi seznámily při plnění úkolů krizového řízení, jsou povinni zachovávat mlčenlivost. Rozumí se tím povinnost nesdělovat zvláštní skutečnost osobě, která není oprávněna se s takovou skutečností seznamovat. O zproštění povinnosti zachovávat mlčenlivost a jeho rozsahu rozhoduje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

Krizové plány a ostatní listiny, nosná média a jiné materiály, které obsahují zvláštní skutečnosti označují orgány krizového řízení slovy „Zvláštní skutečnosti“ nebo zkratkou „ZS“.

Stejným způsobem označují listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby při poskytování informací orgánům krizového řízení, pokud to tyto orgány s nimi projednají.

Listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti podléhají zvláštní evidenci. Evidují se totiž v samostatném jednacím protokolu a ukládají se odděleně od ostatních písemností.

Pracoviště, kde se ukládají listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti (musí splňovat podmínky režimového pracoviště), používá pouze jeden vstup, který musí být zajištěn proti volnému vstupu osob, které nejsou oprávněny se seznamovat se zvláštními skutečnostmi.

Dále je potřeba zdůraznit, že pokud právnická nebo fyzická osoba žádá orgán krizového řízení o informaci podle zvláštního právního předpisu a požadovaná informace je označena jako zvláštní skutečnost a žadatel k této informaci nemá oprávněný přístup, povinný subjekt žadateli tuto informaci neposkytne.

Postup při určování osob ke styku se zvláštními skutečnostmi

Určení osob ke styku se zvláštními skutečnostmi provádí vedoucí orgánu krizového řízení, a to schválením zvláštního seznamu.

V tomto seznamu se zaznamenává rozsah oprávnění pracovníků orgánu krizového řízení, zaměstnanců právnických osob nebo zaměstnanců podnikajících fyzických osob oprávněných seznamovat se se zvláštními skutečnostmi.

S osobami, které jsou určeny ke styku se zvláštními skutečnostmi se zpracovává písemný záznam, který se ukládá na pracovišti krizového řízení. Pokud takové pracoviště není zřízeno, určí vedoucí příslušného orgánu krizového řízení, statutární zástupce právnické osoby nebo podnikající fyzická osoba jiné vhodné pracoviště (dále jen „pověřené pracoviště“). Vzor písemného záznamu je uveden v příloze č. 2.

Takto určený pracovník se při jednání k zabezpečení úkolů krizového řízení prokazuje zmocněním, které se vydává na dobu 2 let. Zmocnění se nevyžaduje u vedoucího orgánu krizového řízení a osob určených ke styku s utajovanými skutečnostmi.

Došlo-li k ukončení určení pracovníka ke styku se zvláštními skutečnostmi, provede se o tom záznam ve sloupcích 6 a 7 výše zmíněného zvláštního seznamu.

Podrobnosti o označování písemností obsahujících zvláštní skutečnosti

Označení krizových plánů, ostatních listin, nosných médií a jiných materiálů obsahujících zvláštní skutečnosti (dále jen „písemnosti“) se uvádí na přední straně prvního listu v pravé horní části, na popisném štítku nebo obalu.

Je-li písemnost určena k doručení adresátovi mimo objekt orgánu krizového řízení nebo je přenášena mimo budovu z jiného vážného důvodu (dále jen „přeprava“), označuje se také v pravé horní části obálky.

Samostatný jednacím protokol pro evidenci písemností vede pověřené pracoviště.

Při příjmu písemností označených jako „zvláštní skutečnost“ tuto přijme pověřená osoba nebo osoba určena k tomuto převzetí (podatelna), neotevírá ji a předá nejkratší cestou adresátovi. Adresát předloží písemnosti po jejich otevření pracovišti krizového řízení nebo pověřenému pracovišti k doplnění údajů v samostatném jednacím protokolu.

Režim manipulace s písemností

Při manipulaci s písemnostmi označenými jako „zvláštní skutečnosti“ se postupuje podle následujících zásad:

- opis, kopii nebo výpis z písemnosti se pořizuje jen se souhlasem vedoucího pověřeného pracoviště
- na písemnost, ze které se vyhotovuje opis, kopie nebo výpis, se vyznačí datum a důvod vyhotovení, počet výtisků a jejich rozdělovník, jméno, příjmení a podpis osoby, která vydala souhlas a dále jméno, příjmení a podpis osoby, která opis, kopii nebo výpis vyhotovila
- vadné nebo nadpočetné výtisky písemnosti se předají osobě oprávněné seznamovat se s takovými písemnostmi, která pak neprodleně zabezpečí jejich zničení
- písemnosti určené k přepravě vybavuje pověřené pracoviště; k odeslání je předává pověřené osobě nebo osobě určené k tomuto převzetí (podatelna) proti podpisu
- přeprava písemností se provádí
- kurýrní službou
- technickými prostředky
- držitelem poštovní licence
- osobou určenou ke styku se zvláštními skutečnostmi
- písemnosti se přepravují způsobem určeným pro přepravu písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení „Vyhrazené“

V souvislosti s neoprávněnou manipulací se zvláštními skutečnostmi má vedoucí pověřeného pracoviště zvláštní povinnost. Jakmile se o neoprávněné manipulaci s písemnostmi dozví, má to písemně oznámit vedoucímu příslušného orgánu krizového řízení, statutárnímu zástupci právnické osoby nebo podnikající fyzická osoby. Zároveň má za povinnost zajistit objektivní zjištění všech okolností této neoprávněné manipulace, zejména rozsah nastalých či hrozících následků. Po provedení úkonů přijme bez zbytečného odkladu opatření k zamezení nebo zmírnění následků neoprávněné manipulace s písemnostmi.

Stanovení režimu ukládání písemností obsahujících zvláštní skutečnosti

V průběhu zpracování a po jejich vyřízení se písemnosti ukládají způsobem stanoveným zvláštním právním předpisem pro ukládání písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení „Vyhrazené“.

Vyřazování, archivování a skartace písemností se provádí podle zvláštních právních předpisů.

Shrnutí

Text upozorňuje na základní zásady spojené s ochranou citlivých informací, které se objevují v krizových plánech. K ochraně tohoto druhu informací se využívá institut zvláštních skutečností. Využití tohoto institutu je spojeno s opatřeními v oblasti personální, administrativní, objektové i technické. Využívání těchto opatření ztěžuje nepovolané osobě přístup k takovému druhu informací. Nutno si však uvědomit, že zvláštní skutečnost není skutečností utajovanou. Přesto platí zásada, že takto označené informace nejsou přístupné jako veřejné v režimu svobodného přístupu k informacím [4].

PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [2] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.
- [3] Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti
- [4] Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů
- [5] Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací
- [6] Vyhláška č. 117/1974 Sb., kterou se stanoví kritéria na posuzování písemností jako archiválií a podrobnosti skartačního řízení

§ 1 odst. 1 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

zákon č. 148/1998 Sb.

§ 27, zákona č. 240/2000 Sb.

§ 14 odst. 3. zákona č. 240/2000 Sb.

zákon č. 106/1999 Sb.

§ 5 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

§ 27 odst. 4 zákona č. 240/2000 Sb.

§ 43 zákona č. 148/1998 Sb.

§ 1 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

§ 27 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

§ 3 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

§ 26 odst. 5 vyhlášky č. 244/1998 Sb.

§ 17 vyhlášky č. 244/1998 Sb.

§ 4 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

§ 23 vyhlášky č. 244/1998 Sb.

vyhláška č. 117/1974 Sb.

VI.

OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

VI. OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Smyslem právní úpravy ochrany osobních údajů je Listinou základních práv a svobod zaručené právo na ochranu občana před neoprávněným zasahováním do jeho soukromého a osobního života neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním osobních údajů.

Za základní právní prameny pro současnou právní úpravu ochrany osobních údajů můžeme označit již výše zmíněnou Listinu základních práv a svobod (dále jen „LSZP“), Směrnici č. 95/46/EC Evropského parlamentu a Rady z roku 1995 o ochraně jednotlivců ve vztahu ke zpracování osobních dat a o volném pohybu těchto dat (dále jen „Směrnice“) a Úmluvu č. 108 Rady Evropy na ochranu osob ve vztahu k automatizovanému zpracování dat z roku 1981, která vstoupila pro ČR v platnost 1.11. 2001.

PŮSOBNOST ZÁKONA (ZOOÚ)

Tento zákon se vztahuje na osobní údaje, které zpracovávají státní orgány, orgány územní samosprávy, jiné orgány veřejné moci, jakož i fyzické a právnické osoby.

Platnost tohoto zákona je stanovena dnem 26.7.2004 (některé části dnem 1.1.2005).

ZOOÚ je postaven na dvou základních principech:

- a to principu využití údajů výhradně v souladu s cílem, pro který byly shromážděny
- a na principu podílu občana na ochraně údajů, které o něm vypovídají, a to zejména udělením či neudělením souhlasu se zpracováním, prohlášením určitých údajů za veřejné, požadavky na opravy či výmazy aj.

Účelem ZOOÚ - je zajištění ochrany osobních údajů, jakož i způsobu jejich zpracování, a to jak v České republice, tak i v případě přenosu do zahraničí a regulace vztahů, které v souvislosti s nimi vznikají.

ZOOÚ se vztahuje na osobní údaje shromažďované a zpracovávající právníky a fyzickými osobami, bez ohledu na to, zda vykonávají veřejnou moc nebo se jedná o subjekty soukromoprávní a rovněž tak, jak již bylo uvedeno výše, neodvisle od toho, zda k tomuto zpracování dochází automatizovaně v informačních systémech nebo manuálně.

Obdobně i správní úřady působící na úseku sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovny zpracovávají osobní údaje v souladu se ZOOÚ a se zřetelem ke zvláštní úpravě dané právními předpisy upravujícími sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění.

Výklad legálních definic

Osobní údaj

Osobním údajem rozumíme jakýkoli údaj týkající se určeného nebo určitého subjektu údajů. Znakem osobního údaje tedy je,

že vypovídá o subjektu údajů, který nelze zaměnit s jiným subjektem údajů, tedy možnost zjištění identity subjektu údajů (určenost či určitelnost). Je tedy nutno vycházet ze skutečnosti, zda správce může vytvořit přímou vazbu mezi údajem a fyzickou osobou. Tento vztah se vytváří převážně pomocí přesného identifikátoru nebo pomocí několika jiných údajů, které jednoznačnou identifikaci fyzické osoby tvoří (přímá identifikace). Osoba je určená či určitelná, lze-li pomocí jednoho či více osobních údajů určit její identitu. Objekt údajů je třeba považovat za určený vždy, je-li známo současně jeho jméno, příjmení a rodné číslo. Určitelností tedy rozumíme stav, kdy na základě osobních údajů, které má správce k dispozici, nebo z osobních údajů, k nimž má správce přístup, lze subjekt údajů jednoznačně odlišit od jiných subjektů údajů. Určenost je stavem, kdy správce má k dispozici přímé identifikační údaje subjektů údajů.

Osobní údaj se ne vždy musí vztahovat pouze k jedné fyzické osobě, ale může se vztahovat i ke skupině osob, např. ke spolujednatelům nemovitosti. Jsou-li však jednotlivé osoby rozlišeny, i v tomto případě se bude jednat o osobní údaj.

Pojem osobní údaj není možné zaměňovat s pojmem „projev osobní povahy“ tak, jak jej zná občanskoprávní úprava. Jde o dva samostatné právní instituty, přičemž však projev osobní povahy může za určité situace obsahovat osobní údaj a pak dochází k jejich překrývání.

Subjekt údajů

Subjektem údajů je zásadně pouze fyzická osoba. Aplikace ZOOÚ na ochranu údajů právnických osob není pojmově myslitelná, neboť o osobním údaji lze hovořit vždy pouze u fyzické osoby.

Zpracování osobních údajů

Zpracováním osobních údajů ZOOÚ rozumí jakoukoli operaci či soustavu operací, které správce nebo zpracovatel systematicky, tedy nikoli nahodile, provádějí s osobními údaji, ať už automatizovaně či jinými prostředky. ZOOÚ zároveň demonstrativním výčtem uvádí, co je třeba chápat pojmem zpracování a umožňuje tak v budoucnu zahrnout pod tento pojem i další způsoby či techniky, které nejsou v současné době známy.

Správce ZOOÚ

Za správce ZOOÚ označuje každý subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj. Správcem tak bude jednak státní nebo jiný orgán, eventuálně subjekt, jemuž je zákonem uloženo, aby zpracovával osobní údaje a dále též soukromý subjekt či nepodnikající fyzická osoba, která zpracovává osobní údaje pro účely podnikatelské nebo pro jakékoli účely jiné. Správce může pověřit nebo zmocnit ke zpracování osobních údajů jiný subjekt, zpracovatele, ledaže by mu ZOOÚ ukládal, aby údaje zpracoval sám.

Zpracovatel

Zpracovatelem je každý subjekt, který zpracovává osobní údaje na základě výslovného zákonného zmocnění nebo je-li k tomu zmocněn správcem. Zpracovatel tedy, na rozdíl od správce, neurčuje účel a prostředky zpracování osobních údajů a vzhledem k tomu, že zpracovatel může provádět pouze některé operace v souvislosti se zpracováním, nemusí jít vždy ani o subjekt, který údaje shromáždil.

STRUKTURA PLATNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Práva a povinnosti při zpracování osobních údajů

Správce je v první řadě povinen stanovit účel, k němuž mají být údaje zpracovány, tedy proč a k jakému cíli se shromažďují. Vymezení účelu shromažďování je předpokladem splnění dalších povinností správce. Jde zejména o povinnosti shromažďovat osobní údaje odpovídající pouze stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném k naplnění tohoto účelu. Rozsah, v němž mohou být údaje shromažďovány je stanoven buď přímo zákonem (zejména u státních orgánů) nebo plyne z účelu, pro který jsou shromažďovány.

Shromažďovat a zpracovávat lze pouze údaje pravdivé a přesné, získané v souladu se ZOOÚ. Je na správci, aby zjistil, zda jim shromažďované a popřípadě zpracovávané údaje, odpovídají těmto požadavkům ZOOÚ a pokud těmto požadavkům neodpovídají, je povinen je blokovat, tj. učinit osobní údaj nepřístupný a nijak jej nezpracovávat, a bez zbytečného odkladu tyto údaje opravit nebo doplnit. Nelze-li údaje opravit či doplnit, je povinen je zlikvidovat.

Správce je povinen uchovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nezbytná k účelu jejich zpracování. Jakmile tato lhůta pomine, je možné tyto údaje uchovávat pouze pro účely statistické, vědecké a pro účely archivnictví, jinak je třeba tyto údaje zlikvidovat.

Shromažďovat osobní údaje smí správce pouze otevřeně, tj. tak, aby o tom subjekt údajů věděl. Shromažďování osobních údajů proto není možné provádět pod záminkou jiné činnosti.

Souhlas subjektu údajů

Správce může zpracovávat osobní údaje jen se souhlasem subjektu údajů. Bez ohledu na souhlas subjektu údajů je možné údaje zpracovávat pouze v ZOOÚ taxativně vymezených případech, např. tehdy, je-li toho třeba k ochraně důležitých zájmů subjektu údajů nebo děje-li se tak ve prospěch subjektu údajů např. při plnění povinností plynoucích ze smluvních vztahů. Souhlasu není rovněž třeba ke zpracování údajů, které byly zřejmé, jejich zpracování však bude omezeno právem subjektu údajů na ochranu soukromí. Zpracovávat osobní údaje bez souhlasu subjektu údajů je možné i tehdy, je-li to nezbytné pro ochranu práv správce, nikoli ovšem pro ochranu práv třetích osob.

Jméno, příjmení a adresu subjektu údajů lze použít pokud byly takové údaje získány z veřejného seznamu nebo vlastní činností správce a za předpokladu, že jsou zpracovány k nabízení

obchodu či služeb. Další zpracování těchto údajů je možné jen pokud s tím subjekt údajů nevysloví nesouhlas, a to písemnou formou. Správce, jemuž byly takto údaje předány, je však již nesmí poskytnout třetí osobě.

Při všech výše uvedených činnostech je správce, jakož i zpracovatel, povinen dbát toho, aby subjekt údajů neutrpěl újmu na svých právech, zejména pokud jde o právo na zachování lidské důstojnosti a ochrany před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života subjektu. ZOOÚ tak s ohledem na možné vysoké riziko porušování základních práv při zpracování osobních údajů opakuje požadavek ochrany základních práv upravený v čl. 10 LZPS.

Zpracování údajů osobou odlišnou od správce

Zpracování osobních údajů může místo správce provádět zpracovatel, a to na základě zákona nebo smlouvy o zpracování osobních údajů uzavřené mezi správcem a zpracovatelem. V zájmu právní jistoty nejen správce a zpracovatele, ale i subjektu údajů je ZOOÚ stanoven požadavek písemné formy této smlouvy, jehož nedostatek je sankcionován její neplatností. Podstatnými náležitostmi této smlouvy je rozsah, účel a doba na niž se uzavírá.

Na zpracovatele je třeba přiměřeně aplikovat ustanovení o povinnostech správce, neboť i on má přístup k osobním údajům a je proto povinen zajistit, aby se jejich zpracování dělo podle ZOOÚ. Zjistí-li, že správce porušuje své povinnosti, musí jej na to upozornit a ukončit zpracování osobních údajů. Pokud tak neučiní, vzniká mu odpovědnost za škodu, která vznikla subjektu údajů, a to v rozsahu, v němž v důsledku tohoto opomenutí ke škodě došlo. ZOOÚ v tomto případě, v zájmu zajištění práv subjektu údajů, zakotvuje zvláštní režim solidární odpovědnosti správce a zpracovatele. Zároveň je porušení této povinnosti zpracovatele sankcionováno správním deliktem.

Informační povinnost

Správce je před zahájením zpracování osobních údajů povinen subjekt údajů řádně a včas písemně informovat o tom, v jakém rozsahu a pro jaký účel budou osobní údaje zpracovány, kdo a jakým způsobem bude osobní údaje zpracovávat a komu mohou být osobní údaje zpřístupněny či komu jsou určeny. Subjektu údajů se tak musí dostat přehledné, jasné a obsažné informace o tom, že jsou o něm shromažďovány údaje. Subjekt údajů musí být poučen nejen o své povinnosti údaje poskytnout stanoví-li tak zákon, ale i o důsledcích, jež vyplynou z toho, že tak neučiní, jakož i o možnosti odepřít poskytnutí údajů či o tom, zda poskytnutí osobních údajů je dobrovolné.

Subjekt údajů musí mít zajištěn přístup k údajům o něm vedeným a správce je povinen jej o tomto právu, jakož i o dalších právech stanovených ZOOÚ (např. právo obrátit se na Úřad pro ochranu osobních údajů při porušení povinnosti správce), informovat. Správce je povinen jednou ročně bezplatně a kdykoli za přiměřenou úhradu poskytnout subjektu údajů informace o osobních údajích, které jsou o něm zpracovávány, za předpokladu, že o to subjekt písemně požádá. Získá-li správce osobní údaje jiným

způsobem než přímo od subjektu, je povinen poskytnout subjektu údajů na základě písemné žádosti informace o zdroji osobních údajů.

Z informační povinnosti stanoví ZOOÚ určité výjimky, většinou pro případ, kdy určité zpracování osobních údajů ukládá správci zvláštní zákon, zejména pro potřeby statistické, vědecké nebo pro zpravodajské služby.

Povinnosti osob při zabezpečení osobních údajů a povinnost mlčenlivosti

ZOOÚ stanoví obecnou povinnost pro všechny správce přijmout taková opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití osobních údajů, a to i po ukončení zpracování osobních údajů. Povinnost zachovávat mlčenlivost o osobních údajích a bezpečnostních opatřeních jsou povinni zachovávat zaměstnanci správce či zpracovatele, jiné fyzické osoby, které zpracovávají osobní údaje na základě smlouvy se správcem nebo zpracovatelem, jakož i další osoby, které přicházejí do styku s osobními údaji u správce nebo zpracovatele. Mlčenlivosti se nemůže dovolat ten, komu vznikla povinnost oznámit trestný čin.

Oznamovací povinnost

Hodlá-li někdo zpracovávat osobní údaje nebo změnit jejich zpracování, je povinen tuto skutečnost oznámit Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen Úřad), a to před započítím zpracování, písemnou formou. Podnikatelům vzniká oznamovací povinnost zejména v případě, kdy si vedou databázi svých klientů – fyzických osob.

Smyslem oznamovací povinnosti je zajistit výkon dozoru ze strany Úřadu. ZOOÚ stanoví rozsah údajů, které musí oznámení obsahovat. Z oznamovací povinnosti ZOOÚ vyjímá určitá zpracování, a to zejména ta, která jsou správci uložena zvláštním zákonem a jejichž kontrola Úřadem není oznámením ovlivněna, za předpokladu, že správce shromažďuje osobní údaje pouze v rozsahu stanoveném zvláštním zákonem. Jakýkoli sběr údajů nad rámec zvláštního zákona by však již registraci podléhal.

Oznamovací povinnost je správci uložena i v případě, kdy hodlá ukončit svoji činnost. Správce musí zároveň Úřadu oznámit, jak naložil s osobními údaji. Smyslem tohoto ustanovení je umožnění následné kontrolní činnosti úřadu.

Ochrana práv subjektů údajů

Zjistí-li subjekt údajů, že došlo k porušení povinností správcem nebo zpracovatelem, je oprávněn obrátit se na Úřad se žádostí o zajištění opatření k nápravě. Uplatněním těchto práv není dotčena možnost domáhat se nároků na ochranu osobnosti. Subjekt údajů je oprávněn požadovat, aby se správce či zpracovatel zdržel takového jednání, odstranil takto vzniklý stav či poskytl omluvu nebo jiné zadostiučinění, aby opravil nebo doplnil osobní údaje tak, aby byly přesné.

Zákon poskytuje subjektu údajů rovněž možnost domáhat se úpravy nemajetkové újmy, vzniklé porušením povinností osoby,

kteřá vykonává pro správce či zpracovatele činnosti na základě smlouvy. Tím opětovně není dotčena možnost domáhat se nároků na ochranu osobnosti dle občanskoprávních předpisů.

Výše uvedené nároky je subjekt údajů oprávněn uplatňovat i vůči těm, kdo získali jeho osobní údaje neoprávněně, bez ohledu na to, zda se tak stalo úmyslně či z nedbalosti.

Citlivý údaj

Kvalifikovanou formou osobního údaje je údaj citlivý, tj. údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, trestné činnosti, zdravotním stavu či sexuální životě subjektu údajů. Tyto údaje podléhají speciální úpravě a lze je zpracovávat pouze s výslovným písemným souhlasem subjektu údajů a subjekt údajů musí být výslovně o svých právech vždy poučen.

Bez souhlasu subjektu údajů je možné tyto údaje zpracovávat jen v ZOOÚ taxativně vymezených případech, např. je-li to nutné v zájmu zachování života nebo zdraví subjektu údajů nebo jiné osoby nebo odvrácení bezprostředního závažného nebezpečí hrozícího jejich majetku.

PRÁVNÍ A FAKTICKÁ RIZIKA ZNEUŽITÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Zpracovávání údajů cestujících v městské hromadné dopravě.

Dopravní podnik může jako správce zpracovávat osobní údaje cestujících pro účely prodeje jízdních dokladů, pokud současně splňuje další podmínky stanovené ZOOÚ, pouze se souhlasem subjektu údajů, neboť zpracování osobních údajů cestujících k tomuto účelu není zpracováním nutným pro plnění povinností stanovených zvláštním zákonem.

Zpracování osobních údajů cestujících, kteří se neprokázali v okamžiku přepravní kontroly platným jízdním dokladem, je možné považovat za zpracování osobních údajů, kterých je třeba k uplatnění práv vyplývajících ze zvláštních zákonů.

Pokud dopravní podnik zpracovává pro účely přepravní kontroly a vymáhání pohledávek z přepravy osobní údaje cestujících bez souhlasu subjektu údajů a jako nezbytné pro ochranu práv správce, je povinen bez zbytečného odkladu subjekt údajů o tomto postupu informovat.

Nepřípustné propojování databází pro marketingové účely.

Smlouvou uzavřenou mezi správcem a zpracovatelem osobních údajů dle ustanovení § 6 ZOOÚ však nelze dohodnout slučování databází jednotlivých správců. Každý správce totiž může pověřit zpracovatele zpracováním osobních údajů maximálně v takovém rozsahu, v němž je má sám.

Jak již bylo uvedeno výše, pro účel nabízení obchodu a služeb ZOOÚ umožňuje použít jméno, příjmení a adresu subjektu údajů, jestliže byly tyto údaje získány z veřejného seznamu nebo v souvislosti s činností správce nebo zpracovatele. Tyto údaje lze

používat i bez souhlasu a to až do doby, kdy subjekt údajů vysloví s tímto zpracováním písemný nesouhlas.

Pokud však správce hodlá předat takto zpracovávané osobní údaje jinému správci, ZOOÚ umožňuje jejich předání jinému správci pouze při splnění stanovených podmínek.

Aby tedy správce mohl zpracovávat osobní údaje zákazníků pro účely marketingu, musí k tomu získat souhlas subjektu údajů. Před zahájením takového zpracování je povinen tuto skutečnost oznámit Úřadu. Propojování databází zpracovatelem při zpracování prováděných pro různé správce, a tedy vytváření „mega-databází“, zákon neumožňuje.

Předávání osobních údajů Policii ČR

Poskytnutí osobních údajů z evidence Policie České republiky (dále jen „Policie“) představuje zpracování osobních údajů bez souhlasu subjektu údajů, které je možné, jestliže se jedná o zpracování stanovené zvláštním zákonem nebo nutné pro plnění povinností stanovených zvláštním zákonem.

Zvláštním zákonem je v tomto případě zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Podle ustanovení § 47 jsou policejní útvary oprávněny při plnění svých úkolů požadovat od státních orgánů, orgánů obcí, právnických a fyzických osob pomoc při plnění svých úkolů, zejména potřebné podklady a informace. Podle ustanovení § 47a je Policie oprávněna žádat z evidence provozované na základě zvláštního právního předpisu poskytnutí informací od příslušného správce evidence nebo zpracovatele, a to na jeho náklady. Správce evidence nebo zpracovatel je povinen bez zbytečného odkladu žádosti vyhovět, nestanoví-li zvláštní právní předpis pro výdej informací Policii jiný režim. Zároveň musí rozsah požadovaných údajů odpovídat potřebám plnění konkrétního úkolu Policie. Způsob předávání údajů musí umožňovat uchovávání identifikačních údajů o útvaru Policie nebo o policistovi, který o výdej informací žádal a o účelu, k němuž byl výdej informací žádán, a to nejméně po dobu pěti let.

Nahlížení do spisu podle správního řádu

Podle § 38 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád mají účastníci a jejich zástupci právo nahlížet do spisů, a to i v případě, že je rozhodnutí ve věci již v právní moci. Jiným osobám může správní orgán umožnit nahlédnutí do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude-li porušeno právo některého z účastníků, popřípadě dalších dotčených osob anebo veřejný zájem (odst. 2).

Umožnit nahlédnutí do spisu účastníkům řízení a jejich zástupcům, případně umožnit pořízení výpisů či pořízení kopie spisu nebo jeho části je zákonnou povinností správního orgánu.

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Zřizuje se na základě zákona č. 439/2004 Sb. a má sídlo v Praze. V čele úřadu je předseda, kterého do funkce jmenuje a odvolává prezident republiky na návrh Senátu a Parlamentu České republiky. Předseda je jmenován na dobu 5 let. S výkonem funkce předsedy je neslučitelná funkce poslance nebo senátora, soudce, státního zástupce, jakákoliv funkce ve veřejné správě, funkce člena orgánů územní samosprávy a členství v politických stranách a hnutích.

Zaměstnanci Úřadu jsou předseda, inspektoři a další zaměstnanci. Inspektor vykonává kontrolu, řídí kontrolu a vypracovává kontrolní protokol.

Úřad vede registr zpracování osobních údajů a vykonává povinnosti a působnosti stanovené zákonem:

- provádí dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem
- vede registr zpracování osobních údajů
- spolupracuje s obdobnými úřady jiných států, s orgány Evropské unie přijímá podněty a stížnosti na porušení tohoto zákona a informuje o jejich vyřízení
- zpracovává a veřejnosti zpřístupňuje výroční zprávu o své činnosti
- vykonává další působnosti stanovené mu zákonem
- projednává přestupky a jiné právní delikty a uděluje pokuty podle tohoto zákona
- zajišťuje plnění požadavků vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána
- poskytuje konzultace v oblasti ochrany osobních údajů
- a s orgány mezinárodních organizací působícími v oblasti ochrany osobních údajů. Úřad v souladu s právem Evropských společenství plní oznamovací povinnost vůči orgánům Evropské unie

Informaci o prováděné kontrolní činnosti a jejím zhodnocení, informace o zhodnocení stavu v oblasti zpracování a ochrany údajů v České republice a zhodnocení činnosti Úřadu pro ochranu osobních údajů se předkládá vládě, parlamentu a senátu ČR **výroční zprávou.**

Zjistí-li kontrolující, že došlo k porušení povinností uložených tímto zákonem, uloží inspektor, jaká opatření je třeba uložit a stanoví lhůtu pro jejich odstranění. Za hrubé porušení zákona je možné uložit pokuty až do výše 10 000 000 Kč.

VII.

**ZÁKLADNÍ ZNALOSTI
O EVROPSKÉ UNII**

VII.

ZÁKLADNÍ ZNALOSTI O EVROPSKÉ UNII

ZÁKLADNÍ PRINCIPY

Evropská unie byla založena na základě tří Evropských společenství, která vznikla v průběhu 50. let minulého století. Byl to výraz přání evropských států vytvořit uspořádání v Evropě, které by bylo zárukou udržení trvalejšího míru na evropském kontinentě, který prošel v rychlém sledu dvěma zničujícími válkami. S tímto cílem se rozhodlo prvních šest států – Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko – založit Evropské společenství uhlí a oceli v roce 1951. Toto společenství mělo vytvořit podmínky pro kontrolu průmyslu nutného pro zbrojní výrobu, a tím i zajistit mírový vývoj v těchto státech. Po šesti letech se týchž šest států rozhodlo svoji spolupráci prohloubit i do dalších oblastí – oblasti mírového využívání atomové energie a celkové hospodářské spolupráce. Výsledkem bylo založení Evropského společenství pro atomovou energii a Evropského hospodářského společenství.

Tato tři společenství se postupně vyvíjela a prohlubovala. Navíc se i rozšiřovala o další státy: Velkou Británií, Irsko a Dánsko v roce 1973, Řecko v roce 1981 a Španělsko a Portugalsko v roce 1986.

V devadesátých letech evropské státy rozhodly o dalším prohloubení spolupráce v oblastech zahraniční politiky, obranné politiky a v oblastech justice a vnitra. Výsledkem bylo založení Evropské unie, která zahrnuje nejen původní Evropská společenství, ale i tyto výše vyjmenované oblasti spolupráce. Evropská unie je tedy složena ze tří různých součástí (tzv. pilířů):

- Evropská společenství
- Společná zahraniční a bezpečnostní politika
- Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech

Evropská unie prošla dalšími rozšířeními: v roce 1995 o Švédsko, Finsko a Rakousko a v roce 2004 o Českou republiku, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Kypr a Maltu. V současné době Evropskou unii tak tvoří 25 států.

Evropská společenství se odlišují svým uspořádáním od ostatních mezinárodních organizací. Do vzniku prvního Evropského společenství státy používaly pro svou spolupráci výhradně formy mezinárodní organizace, která je založena na zásadě svrchované rovnosti, kdy si každý stát ponechává zcela nedotčenu svou státní svrchovanost. Znamená to, že svrchovaný stát je na samém vrcholu hierarchie a nikdo a nic nemá právo mu do jeho vnitřních věcí zasahovat. To má samozřejmě své výhody: každý stát dokonale kontroluje dění na svém území a rozhodně se nemusí podřizovat rozhodnutí jiných států nebo nadstátního orgánu. Takováto organizace ale má i své zřejmé nevýhody: je nevhodnou formou v případě, že cílem je vytvořit pevně propojený celek s jednotnými pravidly a zákony. Nelze totiž přinutit žádný stát, aby v zájmu integrace podnikl kroky, které jsou z jeho pohledu nevhodné. Integrace v rámci takovéto organizace může proto mít jen dosti omezené cíle.

Evropská společenství ovšem přicházejí s požadavkem velmi ambiciózních integračních cílů. Zakladatelé se tedy vydali cestou zcela novou: vytvořením nadstátního celku. Celku, který má svou vlastní svrchovanost, který je nadřazen členským státům a který je dokonce vybaven vlastní zákonodárnou mocí a pravomocemi vůči všem členským státům.

Tento prvek nadstátnosti, supranacionality, je charakteristický pro obě Evropská společenství. Princip znamená, že členské státy dobrovolně odevzdají v určitých oblastech část své svrchovanosti nově vzniklému nadstátnímu celku, jemuž se potom v těchto vymezených oblastech podřizují, a to i proti své vůli. Tímto nadstátním celkem jsou Evropská společenství. Ta mají možnost v přesně vymezených oblastech vytvářet vlastní právo, které je podle principu supranacionality nadřazeno právním úpravám jakéhokoliv členského státu.

- **Evropská unie (EU)** - vznikla v roce 1993 na základě Smlouvy o Evropské unii (SEU, zvané též Maastrichtská). EU je založena na Evropských společenstvích (ES), doplněných o další politiky a formy spolupráce, a to zejména o Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP) a spolupráci v oblasti justice a vnitra. EU nemá právní subjektivitu.
- **Evropská společenství** - se formovala od 50. let 20. století jako integrační seskupení pro hospodářskou spolupráci členských zemí. Evropská společenství zahrnovala původně tři společenství: ESUO, EHS a EURATOM.
- **ESUO (Evropské společenství uhlí a oceli)** - bylo založeno tzv. Pařížskou smlouvou, podepsanou v r. 1951, a jeho činnost byla ukončena v r. 2002.
- **EHS (Evropské hospodářské společenství) a EURATOM (Evropské společenství pro atomovou energii)** - byly založeny příslušnými Smlouvami (zvanými rovněž Římské), podepsanými v r. 1957. Smlouva o založení EHS byla v r. 1993 přejmenována na **Smlouvu o založení ES (SES)**.

Struktura EU je znázorňována modelem tří pilířů, které nesou zastřešující „chrám“ EU. ES a EURATOM se staly součástí tzv. **I. pilíře**. SEU ustanovila další dva pilíře, které byly výrazem vůle členských zemí EU k postupné politické integraci: **II. pilíř EU** - SZBP, jejíž součástí je rovněž Evropská bezpečnostní a obranná politika (ESDP), a **III. pilíř EU** - policejní a soudní spolupráce v trestních věcech. Tyto tři pilíře se liší především formou rozhodovacích procesů a podobou instrumentů a aktérů, kteří se v těchto procesech uplatňují (viz články k jednotlivým pilířům).

Tento princip znamená, že rozhodování v členských státech se děje podle dvou modelů: v jedné oblasti předaly státy svou suverenitu a pravomoci na nadstátní útvar, Evropská společenství,

a ty v těchto oblastech rozhodují ve jménu všech členských států dohromady. V jiných oblastech, kde členské státy svou suverenitu nepředaly, rozhoduje každý stát samostatně a svrchovaně. To znamená, že v těch druhých oblastech nemají Evropská společenství žádné přímé nástroje k ovlivňování suverénního rozhodování členských států a snaží se nejvýš o nepřímou koordinaci.

Velmi zjednodušeně řečeno – Evropská unie může podstatně ovlivňovat hospodářství vytvářením společných pravidel v oblasti jednotného trhu, v oblastech ostatních jsou její pravomoci velmi omezeny. Není to tedy nadstát, který by automaticky zasahoval do všech oblastí života členských států.

ORGÁNY EVROPSKÉ UNIE A JEJICH ÚKOLY

Přehled institucí a jejich funkce

V době, kdy vznikalo první Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO, 1951), musely státy, které se rozhodly vytvořit společenství, vyřešit otázku společných institucí. Tato problematika se znovu objevila o několik let později v době před podpisem Římských smluv (1957). Zásadní otázkou nebyl sám vznik institucí, ale především rozdělení moci a kompetencí mezi ně.

Komise

V zásadě lze říci, že v tomto celku působí dvě hlavní síly: na jedné straně Společenství, představující zájmy Evropy jako celku, a na straně druhé jednotlivé členské státy, hájící své vlastní zájmy. Z této situace vykristalizovaly dvě základní instituce: Komise, která zastupuje zájmy Společenství.

Rada

Hájí zájmy členských států. (Pro Radu se používá i označení Rada Evropské unie a někdy i Rada ministrů. Zde bude používán zejména termín Rada tak, jak je i uveden v současné době platné Niceské smlouvě.)

Byl vyřešen i problém rozdělení zákonodárné moci mezi tyto subjekty při vytváření vlastního práva Společenství. Zákonodárny proces byl rozdělen v zásadě na dvě poloviny. Komise získala výhradní právo navrhnout legislativu. Nikdo jiný iniciovat zákonodárny proces nemůže. Radě pak bylo přiděleno právo tuto legislativu schvalovat.

Evropský parlament

Tento jednoduchý a průhledný princip rozdělení moci mezi Radu a Komisi fungoval řadu let vcelku dobře. Ale postupem času se stále hlasitěji začaly ozývat hlasy, že je to princip nedemokratický, protože Komise ani Rada nejsou přímo volené orgány. Proto byla zavedena další instituce, která je přímo volena – Evropský parlament. Ve svých počátcích plnil jen úlohu poradní, ale postupné novelizace zakládajících smluv mu přinášely a přinášejí nové a nové pravomoci. Tím se Evropský parlament stal důležitou figurou na šachovnici rozhodovacího procesu EU.

Evropská rada

V roce 1974 přišel francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing s návrhem, aby se vedoucí političtí představitelé členských států, kteří se do té doby setkávali jen občas, setkávali

pravidelně. Schůzky šéfů vlád a hlav členských států se od uvedeného roku konají pravidelně a jsou nazývány Evropskou radou. Ta je nejvyšším politickým orgánem EU a její existence je zakotvena ve smlouvách.

Evropský soudní dvůr

Nutností bylo vyřešit i otázku sporů, které by pramenily z různého výkladu evropského práva. Byla tedy vytvořena instituce, která zajišťuje soulad mezi právem Evropských společenství a faktickou činností EU, jednotlivých členských států, jejich právnických osob a občanů – **Evropský soudní dvůr**. Je vrcholným vykladačem evropského práva, dbá na dodržování a jednotu interpretace práva Evropských společenství. Ve věcech evropského práva je tato instituce nejvyšší instancí.

S pokračujícím vývojem Společenství a prohlubováním integrace byly vytvořeny další instituce:

Evropský účetní dvůr

Evropský účetní dvůr, který kontroluje hospodaření Evropských společenství.

Evropská centrální banka

Evropská centrální banka, která se stará o stabilitu společné měny.

Hospodářský a sociální výbor

Hospodářský a sociální výbor, poradní orgán, který je složen z představitelů různých oblastí hospodářského a sociálního života, zejména výrobců, zemědělců, dopravců, zaměstnanců, řemeslníků, obchodníků, spotřebitelů, příslušníků svobodných povolání a veřejnosti.

Výbor regionů

Výbor regionů je poradním orgánem, který je složen ze zástupců regionálních a místních orgánů.

Komise, Rada či Evropský parlament s oběma poradními výbory čas od času konzultují své návrhy (v některých případech dokonce tak musí činit povinně, jak jim předepisuje smlouva). Zasahovat do rozhodovacího procesu tyto výbory však příliš nemohou.

Evropská investiční banka

Evropská investiční banka, která pomáhá zejména spolufinancovat rozvojové projekty v členských zemích.

Mimo to byly vytvořeny mnohé **agentury a výbory**, které se účastní rozhodovacích, kontrolních a dohlížecích mechanismů uvnitř Evropské unie.

EVROPSKÁ KOMISE

Evropská komise je orgán hájící zájmy Společenství. Je výkonným orgánem Evropských společenství. Vystupuje jako iniciátor zákonodárství Evropských společenství. Má monopol na předkládání návrhů - nikdo jiný návrh předložit nemůže. V tom je výsadní postavení Komise.

Poslání Komise

Navrhuje zákonodárství

Legislativní proces Unie začíná návrhem Komise. Rada může v rámci prvního pilíře rozhodovat jen o návrzích předložených Komisí. Toto výhradní právo iniciativy však Komise nemá ve druhém a třetím pilíři. Při zpracování legislativních návrhů respektuje Komise na prvním místě zájem Společenství, přitom ale důkladně všechny návrhy konzultuje s členskými státy a významnými skupinami.

Dohlíží na dodržování smluv

Komise bývá nazývána strážkyní smluv. Zajišťuje, aby legislativa Evropských společenství byla dodržována a správně aplikována ve všech členských státech. Pokud někdo poruší své závazky, vystavuje se nejen možným sankcím, ale i řízení před Evropským soudním dvorem. Komise bedlivě hlídá např. oblast hospodářské soutěže.

Rozhoduje

Hlavním rozhodovacím orgánem Společenství je Rada. Ale i Komise může rozhodovat. Týká se to některých legislativních pravomocí stanovených ve smlouvách, nebo zmocní-li ji k tomu Rada. Potom může Komise vydávat nařízení, směrnice a rozhodnutí stejně jako Rada. Komise rozhoduje prostou většinou, v praxi se však častěji uplatňuje zásada konsensu.

Spravuje fondy

Komise spravuje rozpočet Unie a zodpovídá za její hospodaření. Vybírá peníze do rozpočtu, kontroluje a spravuje fondy.

Organizace Evropské komise

Komisaři

Komisi tvoří 25 komisařů. Z každého členského státu je jmenován jeden komisař.

Rada ve složení hlav států nebo vlád kvalifikovanou většinou určí osobnost, kterou zamýšlí jmenovat předsedou Komise; toto určení schvaluje Evropský parlament. Rada přijme kvalifikovanou většinou a společnou dohodou s designovaným předsedou seznam ostatních osob, které zamýšlí jmenovat za členy Komise.

se, vytvořený podle návrhů všech členských států. Nová Komise musí být odsouhlasena Evropským parlamentem.

Komisaři jsou jmenováni na pětileté funkční období. Každý komisař dostane přidělen nějaký resort, za který pak zodpovídá. Komisař musí slíbit, že bude jednat pouze v zájmu Evropských společenství, nenechá se ovlivňovat svým mateřským státem, ani nikým jiným. (Čl. 213 Smlouvy o ES stanoví: „Členové Komise vykonávají své funkce zcela nezávisle v obecném zájmu Společenství“.)

Kabinet

Nejbližšími spolupracovníky komisařů jsou členové jeho kabinetu. Komisař si je jmenuje sám. Pracovníci kabinetu zajišťují informace pro komisaře, vytvářejí podporu pro jeho návrhy a v neposlední řadě fungují jako spojovací článek řetězu mezi ostatními částmi Komise.

Generální ředitelství (Directorate General, DG)

Generální ředitelství jsou nejdůležitějším článkem aparátu Komise. Existují např. DG pro zemědělství, rybolov, vnitřní trh, hospodářskou soutěž. Jsou různě velká. Velké je např. DG pro zemědělství.

Vedle generálních ředitelství fungují ještě oddělení zajišťující služby pro Komisi. Jsou to např. služby právní, personalistika a administrativa, finanční kontrola, Evropský antikorupční úřad – OLAF apod. Mezi nimi je nejvýznamnější oddělení, které poskytuje služby překladatelské a tlumočnické. Překladatelé a tlumočníci tvoří asi pětinu z celkového počtu všech úředníků Komise.

Dnes tedy úředníci připravují legislativu pro více než 450 milionů lidí, občanů Evropské unie. Co se týče vysokého počtu překladatelů a tlumočnicků, je i zde vysvětlení zřejmé. Každý občan EU má právo se na úředníky Komise obracet ve svém mateřském jazyce. A také všechny oficiální dokumenty EU jsou překládány do všech dvaceti oficiálních jazyků. K zajištění takového objemu práce už je opravdu nutná přímo armáda překladatelů.

Generální ředitelství jsou dělena ještě na ředitelství a divize.

V rámci aparátu Komise pracují poradní, řídicí a regulační výbory. Komise rovněž najímá podle momentální potřeby rozsáhlý sbor externích spolupracovníků. S Komisí spolupracuje i řada agentur.

Komise sídlí v Bruselu.

SLOŽENÍ KOMISE A PORTFOLIA JEDNOTLIVÝCH KOMISAŘŮ (PLATNOST K 1.1.2007)

Komisař/ka	Odpovědnost	Resort
JOSÉ MANUEL DURAO BARROSO (Portugalsko) Předseda	Politické vedení Komise Organizování Komise s cílem zajistit konzistentní a efektivní fungování na základě kolegiality Přidělování pravomocí a odpovědností Předseda pracovní skupiny pro Lisabonskou strategii Předseda pracovní skupiny pro vnější vztahy	Generální sekretariát Právní služby Mluvčí Tým poradců (GOPA) Předseda pracovní skupiny pro vnější vztahy.

<p>JOSÉ MANUEL DURAO BARROSO (Portugalsko) Předseda</p>	<p>Politické vedení Komise Organizování Komise s cílem zajistit konzistentní a efektivní fungování na základě koležiality Přidělování pravomocí a odpovědností Předseda pracovní skupiny pro Lisabonskou strategii Předseda pracovní skupiny pro vnější vztahy</p>	<p>Generální sekretariát Právní služby Mluvčí Tým poradců (GOPA) Předseda pracovní skupiny pro vnější vztahy.</p>
<p>MARGOT WALLSTRÖM (Švédsko) Místopředsedkyně Komisařka pro vztahy s evropskými institucemi a komunikační strategii</p>	<p>Vztahy s Evropským parlamentem, Radou a zastoupením Komise, s národními parlamenty s Výborem regionů, Hospodářským a sociálním výborem a ombudsmanem Zastupování předsedy v jeho nepřítomnosti Koordinační mediální a komunikační strategie Předsedkyně pracovní skupiny pro komunikaci a program</p>	<p>GŘ tisk a komunikace včetně zastoupení v členských zemích</p>
<p>GÜNTER VERHEUGEN (SRN) Místopředseda Komisař pro průmysl a podnikání</p>	<p>Průmysl a podnikání Koordinační aktivit Komise v rámci Rady pro konkurenceschopnost Předseda pracovní skupiny pro Radu pro konkurenceschopnost Místopředseda pracovní skupiny pro Lisabonskou strategii</p>	<p>GŘ průmysl a podnikání (přejmenováno), přidáno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vesmír (z GŘ RTD) • výzkum v oblasti bezpečnosti (z GŘ INFISO/RTD) • aplikace pravidel pro volný pohyb zboží (z GŘ MARKET) <p>Agentury: EMEA (Evropská agentura pro posuzování farmaceutických produktů) ECA (Evropská agentura pro chemické látky)</p>
<p>JACQUES BARROT (Francie) Místopředseda Komisař pro dopravu</p>	<p>Doprava</p>	<p>Oblast dopravy na GŘ doprava a energetika Agentury: EMSA (Evropská agentura pro námořní bezpečnost) EASA (Evropská agentura pro leteckou bezpečnost) ERA (Evropská agentura pro železnice)</p>
<p>JACQUES BARROT (Francie) Místopředseda Komisař pro dopravu</p>	<p>Doprava</p>	<p>Oblast dopravy na GŘ doprava a energetika Agentury: EMSA (Evropská agentura pro námořní bezpečnost) EASA (Evropská agentura pro leteckou bezpečnost) ERA (Evropská agentura pro železnice)</p>

<p>SIIM KALLAS (Estonsko) Místopředseda Komisař pro administrativní záležitosti, audit a boj s podvody</p>	<p>Reforma administrativy Lidské zdroje a administrativa Rozpočtové výdaje Interní audit Boj s podvody Bezpečnost Předseda Výboru pro audit</p>	<p>GŘ lidské zdroje a administrativa Vnitřní audit Evropský úřad pro boj s podvody (OLAF) GŘ informatika Úřad pro správu a výplatu individuálních nároků Úřady pro infrastrukturu a logistiku Vztahy s náborovou kanceláří pro evropské instituce</p>
<p>ROCCO BUTTIGLIONE (Itálie) Místopředseda Komisař pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost</p>	<p>Justice a vnitřní záležitosti</p>	<p>GŘ spravedlnost, svoboda a bezpečnost (přejmenováno) Agentury: EMCDDA (Evropské centrum pro sledování drog a drogových závislostí) EUMC (Evropské centrum pro sledování rasismu a xenofobie) – bude spojeno se základními právy Ostraha hranic (Evropská agentura pro koordinaci ostrahy vnějších hranic)</p>
<p>VIVIANE REDING (Lucembursko) Komisařka pro informační společnost a sdělovací prostředky</p>	<p>Informační společnost Politika v oblasti audiovizí Koordinace mediálních záležitostí</p>	<p>GŘ informační společnost, přidáno:</p> <ul style="list-style-type: none"> politika v oblasti audiovizí a odbory programů médií z GŘ EAC <p>Agentury: ENISA (Evropská agentura pro bezpečnost sítí a informací)</p>
<p>STAVROS DIMAS (Řecko) Komisař pro životní prostředí</p>	<p>Hospodářské a finanční záležitosti Měnové záležitosti Statistický úřad</p>	<p>GŘ hospodářské a finanční záležitosti Statistický úřad</p>
<p>JOAQUÍN ALMUNIA (Španělsko) Komisař pro hospodářské a měnové záležitosti</p>	<p>Doprava</p>	<p>Oblast dopravy na GŘ doprava a energetika Agentury: EMSA (Evropská agentura pro námořní bezpečnost) EASA (Evropská agentura pro leteckou bezpečnost) ERA (Evropská agentura pro železnice)</p>
<p>DANUTA HÜBNER (Polsko) Komisařka pro regionální politiku</p>	<p>Regionální politika Fond soudržnosti Fond solidarity</p>	<p>GŘ regionální politika</p>

<p>JOE BORG (Malta) Komisař pro rybolov a námořní záležitosti</p>	<p>Rybolov Koordinační námořních záležitostí Předseda pracovní skupiny, která má navrhnout námořní politiku</p>	<p>GŘ rybolov a námořní záležitosti, (přejmenováno), přidáno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odpovědnost za námořní právo z GŘ RELEX <p>Agentury: CFCA (Agentura pro kontrolu rybolovu)</p>
<p>DALIA GRYBAUSKAITE (Litva) Komisařka pro finanční plánování a rozpočet</p>	<p>Finanční plánování Rozpočet</p>	<p>GŘ rozpočet</p>
<p>JANEZ POTOČNIK (Slovinsko) Komisař pro vědu a výzkum</p>	<p>Věda, výzkum a vývoj Společné výzkumné centrum (JRC)</p>	<p>GŘ výzkum JRC</p>
<p>JÁN FIGEL (Slovensko) Komisař pro školství, vzdělání, kulturu a vícejazyčnost</p>	<p>Školství a vzdělání Mládež, tělovýchova, občanská společnost Kultura Překlady a tlumočení</p>	<p>GŘ školství a kultura GŘ tlumočnickví (SCIC) GŘ překladatelství Vztahy s kanceláří pro tiskoviny evropských institucí (OPOCE) Agentury: CEDEFOP (Evropské centrum pro rozvoj učňovského školství) ETF (Evropská nadace pro vzdělání) CdT (překladatelské středisko pro evropské orgány)</p>
<p>MARKOS KYPRIANOU (Kypr) Komisař zdravotnictví a ochranu spotřebitele</p>	<p>Veřejné zdraví Ochrana spotřebitele</p>	<p>GŘ zdraví a ochrana zákazníka Agentury: CPVO (Úřad pro rostlinnou diverzitu) ECDC (Evropské centrum pro prevenci a kontrolu chorob) EFSA (Evropský úřad pro bezpečnost potravin)</p>
<p>OLLI TEJN (Finsko) Komisař pro rozšíření</p>	<p>Kandidátské země (Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko, Turecko) Západní Balkán</p>	<p>GŘ rozšíření, přidáno Ředitelství pro západní Balkán z GŘ RELEX Agentury: EAR (Evropská agentura pro obnovu)</p>
<p>LOUIS MICHEL (Belgie) Komisař pro rozvojovou a humanitární pomoc</p>	<p>Rozvojová pomoc a spolupráce Humanitární pomoc</p>	<p>GŘ rozvoj Kancelář pro humanitární pomoc (ECHO)</p>
<p>LÁSZLÓ KOVÁCS (Maďarsko) Komisař pro energetiku</p>	<p>Energetickou politiku Jadernou bezpečnost</p>	<p>Záležitosti energetiky v GŘ doprava a energetika</p>

<p>NEELIE KROES (Nizozemsko) Komisařka pro hospodářskou soutěž</p>	<p>Hospodářská soutěž</p>	<p>GŘ hospodářská soutěž</p>
<p>MARIANN FISCHER BOEL (Dánsko) Komisařka pro zemědělství a rozvoj venkova</p>	<p>Zemědělství Rozvoj venkova</p>	<p>GŘ zemědělství a rozvoj venkova (přejmenováno)</p>
<p>BENITA FERRERO -WALDNER (Rakousko) Komisařka pro vnější vztahy a evropskou sousedskou politiku</p>	<p>Vnější vztahy Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropská sousedská politika Delegace v nečlenských zemích Místopředsedkyně pracovní skupiny pro vnější vztahy</p>	<p>GŘ vnější vztahy Úřad pro spolupráci EuropeAid</p>
<p>CHARLIE MCCREEVY (Irsko) Komisař pro vnitřní trh a služby</p>	<p>Vnitřní trh Finanční služby</p>	<p>GŘ vnitřní trh a služby(přejmenováno), přidáno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • volný pohyb kapitálu z GŘ ECFIN • odpovědnost za služby spojené s obchodem a správa upozornění na navrhovaná pravidla pro služby od GŘ ENTR <p>Agentury: OHIM (Úřad pro harmonizaci vnitřního trhu – obchodní známky a průmyslové vzory)</p>
<p>VLADIMÍR ŠPIDLA (Česká republika) Komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti</p>	<p>Zaměstnanost Sociální věci Rovné příležitosti Předseda pracovní skupiny pro rovné příležitosti</p>	<p>GŘ zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti (přejmenováno) Agentury: EUROFOUND (Evropská nadace pro zlepšování životních a pracovních podmínek) EU-OSHA (Evropská agentura pro bezpečnost a zdraví při práci)</p>
<p>PETER MANDELSON (Velká Británie) Komisař pro obchod</p>	<p>Obchodní politika Mezinárodní dimenze konkurenceschopnosti Člen pracovní skupiny pro Radu pro konkurenceschopnost</p>	<p>GŘ obchod</p>
<p>INGRIDA UDRE (Lotyšsko) Komisařka pro daňové záležitosti a celní unii</p>	<p>Cla Daně</p>	<p>GŘ daňová a celní unie</p>

RADA

Rada (Rada Evropské unie, či Rada ministrů) je hlavním schvalovacím orgánem Evropské unie.

Poslání Rady

Hlavním úkolem je schvalovat legislativní návrhy.

Má pravomoc rozhodovat v rámci všech tří pilířů.

Vydává závazné akty sekundární legislativy v prvním pilíři (někdy sama, někdy společně s Evropským parlamentem).

Rozhoduje ve druhém a třetím pilíři.

Je platformou členských států Unie, prezentuje a hájí jejich zájmy.

Koordinuje společné politiky Evropských společenství.

Organizace Rady

Radu si můžeme představit jako pyramidu o třech stupních. Základnu budou tvořit pracovní skupiny, prostřední stupeň Výbor stálých představitelů (COREPER) a špičku pyramidy představují setkání ministrů členských států.

Ministři

Rada se tedy skládá z ministrů vlád jednotlivých členských států. Legálně je jen jedna Rada, ale v praxi jich je asi dvacet. Nejznámější rada je Rada ministrů zahraničních věcí (General Council). Ta se schází nejčastěji, asi jednou za měsíc. Také Rada ministrů hospodářství a financí (ECOFIN) se setkává většinou v pravidelných měsíčních intervalech, stejně jako Rada ministrů zemědělství. Pravidelně se schází i Rady, v nichž zasednou ministři průmyslu, životního prostředí, dopravy, rybolovu, sociálních věcí. Méně často se scházejí ministři ostatní.

COREPER

Každý členský stát má v Bruselu svou delegaci, svůj Úřad stálé mise. V čele toho úřadu stojí Stálý představitel, „velvyslanec“ členského státu při Evropských společenstvích. Stálí představitelé či jejich zástupci se setkávají právě ve Výboru stálých představitelů, COREPER. Tato zkratka vznikla z francouzského Comité des Représentants Permanents.

COREPER je tedy dalším stupněm pyramidy. V něm se dále diskutuje o návrhu Komise. I zde je cílem, aby jednající došli pokud možno ke shodě. Odtud putuje návrh již do samotné špičky pyramidy, do Rady ministrů. Ta hlasuje o návrhu. Ta o něm s konečnou platností rozhodne.

Pracovní skupiny

V nich se scházejí úředníci, delegovaní vládou každé členské země. Jednají o návrhu Komise a jejich cílem je dosáhnout shody mezi pohledem Komise a názorem členských států. Výsledky své práce postupují pracovní skupiny Výboru stálých představitelů, označovaný zkratkou COREPER

Radě slouží její sekretariát. V jeho čele stojí Generální tajemník Rady, který je současně Vysokým zmocněncem pro zahraniční a bezpečnostní politiku. Sekretariát zajišťuje zázemí pro vlastní jednání Rady. Značná část organizační práce tak zůstává na úřednících země, která předsedá Radě.

Předsednictví v Radě

Jednání Rady řídí, a to na všech úrovních, představitel státu, který Radě předsedá.

V předsednictví se státy střídají vždy po půl roce.

V současnosti platí následující pořadí předsednictví:

Rok	1. polovina roku	2. polovina roku
1996	Itálie	Irsko
1997	Nizozemsko	Lucembursko
1998	Velká Británie	Rakousko
1999	Německo	Finsko
2000	Portugalsko	Francie
2001	Švédsko	Belgie
2002	Španělsko	Dánsko
2003	Řecko	Itálie
2004	Irsko	Nizozemsko
2005	Lucembursko	Velká Británie
2006	Rakousko	Finsko
2007	Německo	Portugalsko
2008	Slovinsko	Francie
2009	Česká republika	Švédsko
2010	Španělsko	Belgie

Předsednická země má své úkoly. Patří mezi ně svolávat a řídit zasedání Rady. Usilovat o přijatelné kompromisy, nacházet řešení problémových témat. Zaručit návaznost a konzistentnost politik. Úkolem předsedající země je i příprava summitů Evropské rady a zajištění jejich hladkého průběhu. Výhodou je, že předsedající země má do určité míry možnost ovlivňovat politiku EU např. výběrem témat, o kterých se bude jednat. I proto je předsednictví pro členské státy velmi důležité.

Hlasování v Radě

Rada je hlavní schvalovací orgán. Rozhoduje hlasováním. Existuje několik způsobů hlasování, jakými může Rada dojít k rozhodnutí:

Hlasování prostě většiny

Hlasováním prostou většinou se rozhoduje pouze o některých procedurálních otázkách a o některých tarifech a pro důležitá rozhodování se ho neužívá.

Jednomyslné hlasování

Jednomyslné hlasování znamená, že, má-li být návrh přijat, žádný stát se nesmí vyslovit proti návrhu. Pokud jeden jediný stát řekne návrhu ne, návrh přijat být nemůže. Tento způsob hlasování je v prvním pilíři stále více a více omezován. Důvody jsou patrné: je stále těžší při zvyšujícím se počtu členských států nalézat řešení, se kterým souhlasí bez výhrad všechny členské státy.

Jiná situace je ve druhém a třetím pilíři, kde je při řešení otázek v převážné většině nutné získat souhlas všech členských států.

Jednomyslně musí hlasovat Rada také tehdy, jestliže změnila návrh Komise.

Hlasování kvalifikovanou většinou

Hlasování kvalifikovanou většinou je nejobvyklejší. Právě tento způsob umožňuje i přes nesouhlas několika států přijmout rozhodnutí, které se však stává závazným i pro ty země, které hlasovaly proti. Právě zde je velmi zřetelně uplatněn princip supranacionality.

Jednotlivým členskými státy jsou v Radě přiděleny různé počty hlasů. Na jejich celkovém počtu a rozdělení se dohodly samy členské státy.

Rozvržení hlasů při hlasování kvalifikovanou většinou

počet hlasů	stát
29	Německo, Francie, Velká Británie, Itálie
27	Polsko, Španělsko
13	Nizozemsko
12	Belgie, Česká republika, Maďarsko, Portugalsko, Řecko
10	Rakousko, Švédsko
7	Slovensko, Finsko, Dánsko, Irsko, Litva
4	Slovinsko, Lotyšsko, Estonsko, Lucembursko, Kypr
3	Malta
321	cekem
232	Kvalifikovaná většina

Počet hlasů byl přidělen jednotlivým státům na základě společných jednání v Nice v roce 2000.

Při jednáních se podařilo rovněž rozšířit hlasování kvalifikovanou většinou na 29 dalších oblastí, kde se dosud muselo rozhodovat jednomyslně.

Rada sídlí v Bruselu.

EVROPSKÝ PARLAMENT

Evropský parlament je jediný demokraticky volený orgán Evropských společenství. Poslanci jsou voleni od roku 1979 v přímých volbách ve všech členských státech.

Dnešní Evropský parlament vzešel z voleb, které proběhly v červnu 2004 ve všech 25 státech EU. U nás v České republice se volby konaly ve dnech 11. – 12. 6. 2004.

Poslání

- Hlavním úkolem je účast na legislativním procesu
- Kontrola rozpočtu
- Kontrola orgánů Společenství

Práce Evropského parlamentu

Evropský parlament se legislativního procesu účastní různými způsoby: závisí to na druhu procedury. Jsou čtyři základní druhy procedur: konzultační, kooperační neboli procedura spolupráce, spolurozhodovací a procedura souhlasu. Tyto procedury mohou mít ve skutečnosti ještě další různé drobné odchylky, takže je celkem je procedur více než jen tyto čtyři základní. Podívejme se alespoň na základní:

Konzultační procedura

Rada si musí před svým rozhodnutím vyžádat názor Evropského parlamentu. Neučiní-li tak, je její rozhodnutí neplatné. Na druhou stranu při svém rozhodování nemusí přihlížet k názoru Evropského parlamentu. (Je to např. u cen zemědělských výrobků).

Procedura spolupráce (kooperační procedura)

Umožňuje Evropskému parlamentu zlepšit navrhovanou legislativu tím, že může vytvořit pozměňovací návrhy k návrhu Komise. V rámci této procedury se návrh projednává ve dvou čteních v Evropském parlamentu. Nepřijme-li Rada pozměňovací návrhy Evropského parlamentu, musí potom svůj názor prosadit jednomyslně. Dnes se tato procedura používá jen velmi řídky pro otázky související s Hospodářskou a měnovou unií.

Procedura spolurozhodování

V tomto případě se Evropský parlament a Rada podílejí rovným dílem na rozhodování. Rozhodování probíhá v několika krocích, které odpovídají několika čtením v parlamentu. Záleží na tom, má-li Evropský parlament k návrhu Komise výhrady. Je-li tomu tak, vrátí se návrh k projednání jak Komisi, tak Radě. V případě rozdílných názorů se po čteních v Evropském parlamentu vytváří Dohodovací výbor, který je sestaven ze stejného počtu zástupců Evropského parlamentu i Rady a ze zástupce Komise. Cílem Dohodovacího výboru je dosáhnout kompromisního textu, který by mohla schválit jak Rada, tak Evropský parlament. Nedojde-li k dohodě, může Evropský parlament návrh odmítnout, a tím návrh vlastně smést ze stolu. Tato procedura je velmi důležitá, neboť se týká široké oblasti legislativy jednotného vnitřního trhu, školství, kultury, zdravotnictví, transevropských sítí... Dnes se více méně stala tato procedura obecným pravidlem.

Procedura souhlasu

Souhlas Evropského parlamentu je vyžadován pro uzavírání mezinárodních smluv, jako je např. u přistoupení nových zemí, dohod s třetími státy o přidružení. Souhlas se požaduje i při důležitých opatřeních v rámci Společenství, jako např. organizace a cíle strukturálních a kohezních fondů, úkoly a pravomoci Evropské centrální banky. Parlament vyslovuje souhlas s novým předsedou Komise a se složením celé Komise. Evropský parlament musí dát svůj souhlas i s trestem, jež uvalí Rada na některý z členských států. Jestliže Evropský parlament neudělí souhlas, nemůže být věc schválena.

Další pravomoci Evropského parlamentu

- Žádost o předložení návrhu Komisi
- Evropský parlament má ze smlouvy dānu možnost požádat Komisi, aby předložila návrh. Komise je povinna na tuto žádost Evropského parlamentu reagovat
- Kontrola rozpočtu a hospodaření
- Evropský parlament každý rok schvaluje rozpočet Unie a následně hodnotí, jak byly prostředky z rozpočtu Komisi vynaloženy. Podpis předsedy Evropského parlamentu je

nezbytný, bez něho by se rozpočet nestal zákonem. Evropský parlament může navrhnout změny a dodatky k návrhu rozpočtu, který předkládá Komise

- Kontrola orgánů
- Evropský parlament vykonává politickou kontrolu výkonných orgánů Unie, tj. Komise a Rady. V praxi se však tato kontrola vztahuje jen na omezenou kontrolu Komise:
 - Schvaluje nominaci předsedy Komise
 - Také následně celá Komise podléhá schválení Evropského parlamentu. Může i odvolat Komisi jako celek
 - Projednává souhrnnou zprávu Komise a závěrečný účet hospodaření

Organizace Evropského parlamentu

Evropský parlament se skládá ze 732 poslanců. Ti jsou voleni v členských státech přímými volbami a jejich funkční období je pětileté. V čele Evropského parlamentu stojí předseda Josep Borrell, zvolený z jeho středu. Tento španělský socialista bude svou funkci zastávat dva a půl roku, tj. polovinu volebního období parlamentu. Vystřídat by ho měl současný šéf klubu Evropské lidové strany / Evropských demokratů Hans Gert Pötering. Na vedení této instituce se podílejí i místopředsedové. Jedním z nich se stal i český poslanec Miroslav Ouzký.

Poslanci zasedají podle politických uskupení. Nejsilnější frakci v EP po volbách 2004 je Skupina Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů) a Evropských demokratů.

Počet poslanců z jednotlivých zemí po volbách v roce 2004

počet poslanců	stát
99	Německo
78	Velká Británie, Francie, Itálie
54	Španělsko, Polsko
27	Nizozemsko
24	Řecko, Belgie, Portugalsko, Česká republika, Maďarsko
19	Švédsko
18	Rakousko
14	Slovensko, Dánsko, Finsko
13	Irsko, Litva
9	Lotyšsko
7	Slovinsko
6	Estonsko, Kypr, Lucembursko
5	Malta
732	celkem

Evropský parlament má sídla ve Štrasburku, Bruselu a Lucemburku.

EVROPSKÁ RADA

Hlavní politický orgán Evropské unie.

Pravidelná setkání nejvyšších politických představitelů členských států, kterých se účastní také předseda Komise.

Poslání

- Poskytuje podněty pro rozvoj Unie a definuje všeobecné politické směry
- Určuje střednědobé a dlouhodobé cíle
- Snaží se vyřešit problémy, kterými se neúspěšně zabývala Rada
- Je iniciátorkou hlavních politik a směrů
- Tvoří zásady zahraniční politiky
- Přispívá ke koordinaci cílů a aktivit EU
- Rozhoduje i o obraně EU
- Evropská rada neschvaluje právní normy, není zákonodárce, ale přijímá politická rozhodnutí o prioritách budoucího vývoje Unie

Organizace Evropské rady

Složení Evropské rady a četnost jednání

Evropská rada je složena z hlav států a předsedů vlád členských zemí a z předsedy Komise. Setkávají se zde prezidenti (hlavy států např. Francie a Finsko, které mají prezidentské uspořádání výkonné moci) a předsedové vlád ostatních členských zemí. Jednání se od roku 1986 účastní i předseda Komise.

Spolu s ním se od téhož roku těchto jednání na nejvyšší úrovni obvykle účastní i ministři zahraničních věcí členských států EU a další člen Komise.

Zasedání Evropské rady se konají alespoň dvakrát do roka. Běžnou praxí v posledních letech však je, že se Evropská rada setkává častěji, zpravidla čtyřikrát do roka, a to buď v Bruselu nebo v předsedajících státech.

EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR

Evropský soudní dvůr (ESD) je nadstátní orgán, který zajišťuje dodržování práva při výkladu a provádění Smluv.

Má pozici srovnatelnou s ústavním soudem - je hlavní vykladačem a rozhodčím ve věcech práva Evropských společenství.

K ESD je přidružen Soud prvního stupně, známý též jako Soud první instance.

Rozhodování

Evropský soudní dvůr rozhoduje zásadní spory v oblasti komunitárního práva (práva Evropských společenství), zejména mezi orgány EU, orgány EU a členskými státy, mezi členskými státy navzájem. Rozhoduje rovněž o žalobách fyzických a právnických osob proti rozhodnutí orgánů EU.

Působnost Evropského soudního dvora se vztahuje i na následující oblasti:

- působí jako ústavní soud, objasňuje práva a povinnosti orgánů EU, kontroluje právní normy, zkoumá slučitelnost sekundárního práva s primárním
- vystupuje jako soud správný
- působí jako občanský soud, zkoumá nároky na náhradu škody

- plní i funkci soudu rozhodčího, dohodnou-li se na tom strany sporu

Rozhoduje zpravidla většinou svých hlasů.

Výklad práva

Evropský soudní dvůr zajišťuje jednotný výklad práva Společenství v rámci celé Unie. Vydává předběžná rozhodnutí s výkladem práva Evropských společenství pro národní soudy nejvyššího stupně, které se zabývají případy, které zasahují do oblasti práva Společenství. Národní soudy se v takových případech obracují na Evropský soudní dvůr ve formě tzv. předběžné otázky, kde žádají o stanovisko Evropského soudního dvora k oblasti komunitárního práva, které se soudní případ týká. Evropský soudní dvůr vysvětlí národnímu soudu tuto pasáž práva. Konečné rozhodnutí (např. kdo měl ve sporu pravdu) přísluší národnímu soudu. Výklad Evropského soudního dvora je pro daný národní soud závazný.

S předběžnou otázkou se mohou na Evropský soudní dvůr obrátit i nižší soudy, když mají pochyby o výkladu části komunitárního práva.

Rozhoduje výlučně v oblasti komunitárního práva (tzn. v prvním pilíři EU)!!!

Druhy komunitární legislativy

Sekundární právní akty mohou orgány Společenství přijímat v I. pilíři EU (viz čl. II-8). Tato pravomoc jim však nepřísluší v II. a III. pilíři, kde jsou využívány specifické nástroje čerpající mj. z klasického mezinárodního práva veřejného (viz příslušné články k II. a III. pilíři). Smlouvy definují následující sekundární právní akty:

- **nařízení (regulation, r glement)** jsou obecně závazná ve všech svých částech a bezprostředně použitelná v každém členském státě (mají přímý účinek – viz čl. II-2)
- **směrnice (directive, directive)** jsou závazné pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, a pro každý stát, jemuž jsou určeny. Volba prostředků k transpozici do národního právního systému je záležitostí členských států. Pokud členský stát netransponuje směrnici do svého právního řádu, mohou mít ustanovení směrnice za jistých podmínek přímý účinek
- **rozhodnutí (decision, décision)** jsou závazná ve všech svých částech, ale jen pro ty, kterým jsou určena, ať už členskými státy, tak fyzickým či právnickým osobám. Rozhodnutí jsou bezprostředně použitelná (mají přímý účinek)
- **doporučení a názory (recommendations and opinions, recommendation et avis)** nemají právní závaznost; obsahují stanoviska EK nebo Rady. Doporučení musejí být v určitých případech brána v potaz při výkladu práva ES. V Radě panuje stále rozšířenější praxe přijímání tzv. „**měkčkého práva**“ (**soft law**), tj. dokumentů, jejichž forma nevyčází ze Smluv. Jde nejčastěji o **rezoluce Rady či závěry Rady** (viz čl. III-10). K přijímání aktů, které nemají formální oporu ve Smlouvách, se předpokládá konsensus. Podle vyjádření ESD nejsou tyto dokumenty právně závazné, mají však význam pro výklad práva

Organizace Evropského soudního dvora

Evropský soudní dvůr dnes tvoří 25 soudců - jeden soudce z každého členského státu, a osm generálních advokátů. Ti jsou jmenováni společnou dohodou vlád všech členských států na dobu 6 let. Soudci po svém jmenování zvolí ze svého středu předsedu, jehož funkční období je tříleté. Úkolem generálních advokátů je předkládat veřejně, s veškerou nestranností a v plné nezávislosti odůvodněné závěry o věcech, ve kterých podle statutu Evropského soudního dvora je nutná jeho součinnost.

Počet podání k Evropskému soudnímu dvoru soustavně roste. Proto byl v roce 1989 založen Soud prvního stupně. Je složen alespoň z jednoho soudce z každého členského státu. Vyřizuje stížnosti jednotlivých osob proti rozhodnutím institucí Společenství, řeší spory mezi institucemi Společenství a jejich zaměstnanci. Proti rozhodnutí Soudu prvního stupně se lze odvolat k Evropskému soudnímu dvoru, ale tato možnost je omezena jen na právní otázky.

Právní rámec, na jehož základě rozhoduje Evropský soudní dvůr:

- rozhoduje především na podkladě zakládajících smluv (ve znění jejich novelizací)
- dále pak na základě aktů orgánů Společenství, mezinárodního práva, obecných právních principů a právních interpretací

Rozsudky soudů jsou zveřejňovány v úřední Sbírce, jejichž podstatné části jsou publikovány v Úředním listě Evropské unie.

Evropský soudní dvůr i Soud prvního stupně mají sídlo v Lucemburku.

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR

Evropský účetní dvůr je institucí, která chrání zájmy evropských daňových poplatníků. Reviduje účetnictví EU a hlídá, zda EU vydává finanční prostředky podle rozpočtových pravidel, která si schválila, a na účely, pro něž jsou určeny.

Poslání Evropského účetního dvora

Prezkoumává účetnictví, řádnost a právoplatnost všech finančních operací EU a jejich orgánů

- kontroluje hospodárné využívání rozpočtu EU
- vydává pravidelné i mimořádné zprávy o finančním hospodaření
- upozorňuje na eventuelní nedostatky v hospodaření a navrhuje způsoby, jak je odstranit
- vydává zvláštní prohlášení, jímž stvrzuje, že prostředky na určené účely byly čerpány podle platných pravidel
- má právo kontrolovat jakoukoliv jednotku, která vydává prostředky jménem Společenství. Nalezne-li nějaké nesprávnosti, týkající se příjmů a výdajů, je povinen o nich podat zprávu.

Účetní dvůr má 25 členů – z každého členského státu jednoho. Ze svého středu si volí předsedu.

Evropský účetní dvůr sídlí v Lucemburku.

PORADNÍ ORGÁNY EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Během vývoje Evropských společenství byly zřízeny i poradní orgány, které se nemohou spolupodílet na rozhodování, ale mohou svými stanovisky pomáhat především Komisi a Radě při přípravě legislativních aktů.

Jsou to Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů.

Hospodářský a sociální výbor

Hospodářský a sociální výbor byl zřízen Smlouvou o Evropském společenství jako poradní orgán, který zastupuje zájmy různých skupin hospodářského a sociálního života. Najdeme v něm zástupce výrobců, zemědělců, dopravců, zaměstnanců, zaměstnavatelů, řemeslníků, obchodníků, spotřebitelů, příslušníků svobodných povolání a veřejnosti.

Výbor má právo vydávat stanoviska k jakékoliv otázce, která se týká zájmů Společenství.

Vydává informace a zprávy o aktuálních problémech.

Je kvalifikován se vyjadřovat k otázkám Jednotného vnitřního trhu.

V některých případech smlouva určuje, že Hospodářský a sociální výbor musí být před rozhodnutím Rady konzultován.

Hospodářský a sociální výbor má 344 členy, kteří pracují ve výborech.

Členy výboru navrhuje vlády členských států a jmenuje je Rada hlasováním kvalifikovanou většinou na 4 roky. Členové jsou organizováni ve třech skupinách: zaměstnavatelé, zaměstnanci a ostatní povolání. Ti pracují v 6 pracovních sekcích.

Hospodářský a sociální výbor sídlí v Bruselu.

Výbor regionů

Poradní orgán, který začal pracovat v roce 1994. Jeho posláním je zastupovat zájmy regionálních a komunálních územních správ v EU.

Výbor regionů má stejně jako Hospodářský a sociální výbor 344 členy.

Jsou to zástupci regionálních a místních orgánů, starostové měst a jiné osobnosti. Jsou navrhováni členskými státy. Jmenuje je kvalifikovanou většinou Rada a očekává se od nich nezávislé rozhodování v zájmu Společenství.

Výbor vypracovává stanoviska k otázkám např. strukturálních fondů, komunálního volebního práva pro občany EU, k otázkám rozvoje transevropských sítí, k rozvoji venkovské turistiky, k veřejné zdravotní péči, vzdělávání, práci s mládeží, kultury aj.

V některých případech stanovených smlouvou, musí být Výbor regionů povinně konzultován.

Výbor regionů má sídlo v Bruselu.

OSTATNÍ ORGÁNY

Evropská centrální banka

Evropská centrální banka je právní subjekt, který zajišťuje plnění úkolů Evropského systému centrálních bank buď vlastní čin-

ností, nebo prostřednictvím národních ústředních bank. Je plně nezávislá, což znamená, že nemůže dostávat instrukce ani od vlád členských států, ani od institucí EU, ani od žádného jiného orgánu.

Určuje zásady měnové politiky států eurozóny – tedy států, které přijaly společnou měnu euro. Má koordinační a řídicí roli v této problematice. Evropská centrální banka má mj. výhradní právo povolovat vydávání bankovek v rámci Společenství.

Evropská centrální banka sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem.

Evropská investiční banka

Evropská investiční banka je finanční institucí Evropských společenství, jež poskytuje dlouhodobé půjčky a záruky na investice, které napomáhají rozvoji hospodářství členských států EU a přispívají k prohlubování evropské integrace.

Členy této banky jsou členské státy EU. Ty vytvořily základní kapitál banky tím, že upsaly podíl ve stanovené výši.

Evropská investiční banka sídlí v Lucembursku.

SCHENGENSKÉ DOHODY

Hlavním cílem založeného Evropského společenství se stalo vytvoření jednotného vnitřního trhu. Jeho nedílnou součástí je i zajištění volného pohybu zboží, osob a služeb. Postupně byly vytvářeny podmínky pro naplnění těchto cílů.

Volnost pohybu osob je chápána velmi obecně a široce. Myšlenka ničím neomezeného pohybu lidí na území členských států v 80. letech minulého století vyústila v úvahu o odstranění kontrol na vnitřních hranicích. Ne všechny členské země však souhlasily s návrhem, aby byly odstraněny kontroly na hraničních přechodech na vnitřních hranicích a posíleny kontroly na hranici vnější (hranice státu členského s nečlenským). Díky neschopnosti sjednotit se na pro všechny přijatelném návrhu, vytvořilo pět členských států, které prosazovaly zrušení kontrol na vnitřní hranici, samostatnou úmluvu, jejímž cílem bylo odstranit kontroly na vnitřních hranicích a společně postupovat při řešení otázek spojených s kontrolou vstupu a pohybu osob a zboží na jejich území. Úmluvu podepsaly 14.7.1985 Francie, Německo, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko. Byla nazvána Schengenskou úmluvou.

Brzy se ukázalo, jak citlivou oblastí se Schengenské dohoda zabývá. Úmluva byla sice slavnostně podepsána, ale trvalo dalších deset let, než byla ratifikována. Bylo nutné v souvislosti s odstraněním kontrol na vnitřních hranicích zavést řadu bezpečnostních opatření. Proto byla podepsána 19. června 1990 druhá rozšířená dohoda, tzv. Schengenská prováděcí dohoda.

Postupem času k Schengenským dohodám přistupovaly i další země. Schengenský prostor dnes zahrnuje území těchto států: Francie, Německo, Belgie, Lucembursko, Nizozemsko, Itálie, Španělsko, Portugalsko, Řecko, Rakousko, Finsko, Švédsko, s určitými výjimkami Dánsko. Island a Norsko mají podepsány dohody o přidružení.

Přestože tato dohoda vznikla mimo rámec Evropských společenství, je dnes Protokol č. 2 ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o založení ES Schengenská úmluva začleněna do právního systému ES. Současně byly začleněny i na ni navazující úmlu-

vy a opatření. Tím se stala Schengenská úmluva, Schengenská prováděcí úmluva, protokoly a úmluvy o přistoupení dalších států k Schengenské úmluvě součástí právní soustavy Evropských společenství.

Základním principem, na kterém je Schengenská prováděcí dohoda založena, je možnost překračovat vnitřní hranice na kterémkoliv místě a bez kontroly. Toto právo se vztahuje jak na občany EU, tak na občany ostatních zemí.

V souvislosti se odstraněním kontrol na vnitřních hranicích jsou harmonizována a posilována bezpečnostní opatření na hranicích vnějších. Zavádí se jednotná vízová politika. Byl zřízen a je provozován počítačový pátrací a informační systém, tzv. Schengenský informační systém (SIS. Původní systém dostal označení SIS I. Nový, který je připravován, je označován SIS II). Přísně je střežena ochrana dat v tomto systému. Je řešena oblast soudní spolupráce v kriminální oblasti. Harmonizují se předpisy, které se týkají této problematiky, např. předpisy týkající se střelných zbraní a střeliva, omamných prostředků aj.

Schengenská prováděcí dohoda se skládá z 8 hlav, které obsahují vymezení pojmů v této oblasti, zabývají se rušením kontrol na vnitřních hranicích a pohybem osob, policejní spoluprací a s ní spojenou bezpečností, Schengenským informačním systémem, přepravou a pohybem zboží, ochranou osobních údajů.

Česká republika se stane plnoprávnou součástí Schengenského prostoru teprve kolem roku 2007. Pilně se připravuje, aby splnila požadavky kladené na státy, které se chtějí této spolupráce zúčastnit. Zlepšuje vybavení policie kvalitní výpočetní technikou, školí lidi, investuje do jazykového vzdělání příslušníků, kteří v budoucnu budou přicházet do styku třeba se Schengenským informačním systémem, zavádí postupně schengenské standardy. Byla již přijata část schengenského *acquis*, ale zatím nejsme zapojeni do Schengenského informačního systému. V současné době přizpůsobuje Česká republika národní databázi SIS. Po té proběhnou výběrová řízení na národní část SIS II a v roce 2005 budou zřejmé technické specifikace systému i v EU. Od prosince 2006 by mělo v České republice probíhat testování připojení k SIS II. Předpokládá se, že pro nové členské státy bude SIS II plně zpřístupněn v roce 2007 a také v této době bychom se měli stát součástí Schengenského prostoru.

POLICEJNÍ A JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCE V TRESTNÍCH VĚCECH – (3. PILÍŘ EVROPSKÉ UNIE)

V roce 1993 vstoupila v platnost Smlouva o Evropské unii, která je součástí tzv. Maastrichtské smlouvy. Vytvořila právní základ pro fungování dnešní Evropské unie. Rozdělna oblasti působení Evropských společenství a Evropské unie a vytvořila strukturu EU. Do smlouvy byly zapracovány dvě velmi citlivé oblasti spolupráce: Společná zahraniční a bezpečnostní politika na straně jedné a na straně druhé Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.

Cílem vytvoření 3. pilíře z oblasti vnitra je prohlubovat vzájemnou spolupráci justičních, policejních a celních složek členských států. Svoboda pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu, o kterou

se opírá fungování jednotného vnitřního trhu a která je základním stavebním kamenem hospodářské spolupráce, s sebou přináší řadu problémů i v jiných než hospodářských oblastech, např. v oblasti občanského práva. Přenáší zároveň na mezinárodní úroveň boj proti kriminalitě, a tím nutně i prohloubení spolupráce orgánů policie a justice.

Spolupráce celních, policejních a justičních složek se stejně jako spolupráce politická neobjevila ze dne na den v devadesátých letech dvacátého století v podobě novelizace zakládajících smluv a přípravy Smlouvy o EU. Prvními kroky na této cestě byly mezivládní dohody, které stanovily společný postup některých členských států vůči třetím zemím. Spolupráce se výrazně prohloubila poté, co byla tato problematika zapracována do rámce Maastrichtské smlouvy. Tím získala Rada nové kompetence. Mohla na základě iniciativy vlád členských zemí či Komise zaujímat společné postoje a přijímat rámcová rozhodnutí.

Současně s prohloubením spolupráce v rámci 3. pilíře došlo i k zavedení vízové a azylové politiky v rámci pilíře prvního. To znamená, že věci, které se do té doby mohly rozhodovat jen na úrovni mezivládní, budou nyní podléhat rozhodování na základě principu supranacionality podle principů Společenství.

Evropská unie si klade za cíl poskytovat svým občanům v prostoru svobody, bezpečnosti a práva vysokou úroveň ochrany tím, že rozvíjí společný postup členských států v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech, a tím, že předchází rasismu a xenofobii a potírá je.

Tohoto cíle se má dosáhnout předcházením organizované i neorganizované trestné činnosti a bojem proti ní. Týká se to zejména boje proti terorismu, obchodu s lidmi, trestných činů proti dětem, nedovoleného obchodu s drogami, se zbraněmi, korupce a podvodů.

Prostředky, jimiž má být dosaženo vytčených cílů:

- užší spolupráce policejních, celních a jiných příslušných orgánů členských států přímo nebo prostřednictvím Evropského policejního úřadu (Europolu)
- užší spolupráce soudních a jiných příslušných orgánů členských států, též prostřednictvím Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust)
- sblížení předpisů trestního práva členských států, je-li to nezbytné

Společný postup v oblasti policejní spolupráce zahrnuje:

- operativní spolupráci příslušných orgánů včetně policie, celních orgánů a jiných donucovacích orgánů členských států při předcházení trestným činům, jejich odhalování a objasňování
- shromažďování, uchovávání, zpracovávání, analýzu a výměnu příslušných informací, včetně informací o podezřelých finančních operacích
- spolupráci a společné iniciativy v oblasti vzdělávání, výměny styčných důstojníků, služebních pobytů, využití prostředků a forenzního výzkumu
- společné vyhodnocování kriminalistických metod při odhalování závažných forem organizované trestné činnosti

Společný postup v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech zahrnuje:

- usnadňování a urychlování spolupráce příslušných ministerstev a soudních nebo obdobných orgánů členských států v řízení a při výkonu rozhodnutí, a to též prostřednictvím Eurojustu
- usnadňování vydávání mezi členskými státy
- zajišťování slučitelnosti příslušných předpisů členských států, pokud je to nezbytné ke zlepšení této spolupráce
- předcházení kompetenčním konfliktům mezi členskými státy
- postupné přijímání opatření k zavedení minimálních pravidel o znacích skutkových podstat trestných činů a trestech v oblasti organizované trestné činnosti, terorismu a nedovoleného obchodu s drogami

Spolupráce v této oblasti se postupně prohlubuje: např. v oblasti součinnosti soudů nebo vytvořením zásad vydávání občanů k trestnímu stíhání v jiných členských zemích – tzv. Evropský zatykač.

Stejně tak se prohlubuje i spolupráce v rámci prvního pilíře v oblasti vízové a azylové politiky a v otázkách přistěhovalectví.

Ovšem ani v této oblasti neprobíhají integrační snahy bez problémů. Naopak integrace v oblasti týkající se bezpečnosti země, policejních složek a justice je velice složitá. Dokazují to výjimky, které si vymohly Velká Británie a Irsko. Tyto státy mohou nadále kontrolovat na svých hranicích oprávnění občanů ostatních členských států ke vstupu a pobytu na svém území, rozhodovat o povolení ke vstupu a pobytu příslušníků třetích zemí. Výjimky si vynutilo i Dánsko.

VIII.

**ZÁKLADNÍ ZNALOSTI ZÁSAD
PRVNÍ POMOCI**

VIII.

ZÁKLADNÍ ZNALOSTI ZÁSAD PRVNÍ POMOCI

ÚVOD

První pomoc je nedílnou součástí léčby různých poranění a náhlých onemocnění. Správně poskytnutá první pomoc již zachránila mnoho životů a přispěla k rychlejšímu a plnému uzdravení postižených.

Tato skripta mají za cíl stručnou na výstižnou formou zachytit nejdůležitější postupy při poskytování první pomoci, které odpovídají současnému stavu poznání. Hlavní důraz je kladen na stav bezprostředního ohrožení života. Znalost základních jednotlivých postupů, uplatněných včas a správně, je právě u těchto postižených nejdůležitější.

Aby byl splněn účel těchto skript je nutné spojovat získané teoretické znalosti s praktickým nácvikem. Jedině takto lze nacvičit většinu základních postupů a po jejich zvládnutí si vymýšlet a řešit i situace, které budou modelem skutečnosti. Umět účinně pomoci je nejen přirozenou lidskou povinností, ale přináší člověku také jedno z největších uspokojení.

POSKYTOVÁNÍ PRVNÍ POMOCI PŘI PORANĚNÍCH OHROŽUJÍCÍCH ŽIVOT A PŘI OŠETŘOVÁNÍ MENŠÍCH A VĚTŠÍCH PORANĚNÍ

Obecné zásady první pomoci

Soustava první pomoci

Náhlé postižení zdraví - je neočekávaná příhoda, která může vzniknout kdykoliv a kdekoliv. Méně závažné příhody (oděrky, malé řezné rány apod.) nevyžadují ve většině případů pomoci druhé osoby. Postižený si poradí sám a bez zvláštních znalostí. Bezprostřední zásah další osoby nebo osob vyžaduje závažné postižení zdraví (dopravní úrazy, tonutí, otravy, srdeční příhody apod.). V těchto případech je okamžitá a správně poskytnutá první pomoc nejen nezbytná, ale zhusta i rozhodující pro další osud postiženého.

Obecně můžeme první pomoc definovat jako soubor jednoduchých a účelných opatření, která mohou být poskytnuta kdekoliv a kdykoliv a která slouží k bezprostřední pomoci při náhlém postižení zdraví.

Cílem první pomoci - je poskytnout pomoc tak, aby následky pro postiženého i pro společnost byly co nejmenší, aby se předešlo komplikacím a docílilo se rychlého a uspokojivého uzdravení. První pomoc, která sleduje jasně definovaný cíl a která je podložena nezbytnými teoretickými a praktickými znalostmi, je základní první pomoc.

Základní první pomoc - je soubor základních odborných a technických opatření, která jsou zpravidla poskytována bez specializovaného vybavení. Součástí základní první pomoci je

v případě nezbytnosti také improvizovaný převoz postiženého na místo, kde je dosažitelná zdravotnická pomoc.

Zdravotnická první pomoc - navazuje na základní první pomoc a jsou v ní zahrnuty: aplikace léků, použití diagnostických a léčebných přístrojů (EKG, defibrilátor apod.) a řada dalších výkonů, z nichž většinu je oprávněn provádět lékař.

Postup při poskytování základní první pomoci

Správné poskytnutí první pomoci vyžaduje **účelnost, rychlost a rozhodnost**. Tyto vlastnosti může mít jen ten, kdo přesně ví, co má dělat. Způsob vašeho počínání je nejen důležitý pro kvalitu první pomoci, ale má i důležitý **psychologický vliv**. U každého člověka, který utrpěl akutní újmu na zdraví a je při vědomí, musíme počítat se změnou osobnosti – je vystrašený, trpí bolestí a úzkostí o svůj osud. Účelným, klidným, ale rozhodným vystupováním si získáte důvěru jak postiženého, tak i svědků. **Způsob vystupování, uklidňující slovo a povzbuzení mají potom přírný léčebný vliv a jsou důležitou součástí první pomoci.**

Na místě akutní příhody posuďte celkovou situaci. V některých musíte nejprve vytvořit podmínky pro poskytnutí první pomoci:

- zajistit bezpečnost postiženému i sobě a předejít dalšímu postižení;
- přerušit působení vyvolávající příčiny;
- vyprostit postiženého.

Vyšetření - postiženého se věnuje bez zbytečných průtahů. Neztrácejte čas zdlouhavým vyptáváním, jak a kdy k akutní příhodě došlo.

Při vyšetřování postiženého v **bezvědomí** dodržujte tyto zásady:

- **postupujte rychle, systematicky a šetrně;**
- **zaměřte se nejdříve na životně důležité funkce. Posuďte stav dýchání, oběhu a vědomí. Nejistíte-li nutnost zahájit ihned neodkladnou resuscitaci, potom vyšetřete další zevní známky tělesného postižení;**
- **dotazujte se svědků na nejnutnější informace během vyšetřování.**

Vyšetřujete-li postiženého **při vědomí**, postupujte takto:

- **uklidněte a povzbudte postiženého;**
- **zjistěte zda má bolesti a kde. Vyšetřete nejdříve tuto oblast;**
- **zjistěte, zda má postižený nějaké další potíže (nevolnost, točí se mu hlava apod.);**
- **vyšetřete pohmatem vždy celé tělo postiženého, byli-li příčinou akutní příhody úraz. Postupujte pečlivě a metodicky. Začněte hlavou a krkem, potom vyšetřete páteř, trup, dolní a horní končetiny;**

- **posuďte celkový vzhled postiženého, výraz jeho obličeje, barvu a teplotu kůže, zbarvení rtů a nehtových lůžek;**
- **posuďte charakter dýchání postiženého;**
- **spočítejte tepovou frekvenci, zhodnoťte pravidelnost a kvalitu tepu;**
- **nepohybujte zbytečně postiženým (zvláště u úrazů);**
- **oděv odstraňujte jen na těch místech, kde je to nezbytné.**

Podle **závažnosti stavu** lze rozdělit postižení do dvou skupin:

- Akutní stavy, které bezprostředně ohrožují život.
- Méně závažné akutní stavy.

U akutních stavů, které bezprostředně ohrožují život, je postižení organismu natolik závažné, že může ohrozit životní funkce postiženého (vědomí, dýchání a oběh). Stupeň ohrožení je závislý na druhu a rozsahu postižení, ne věku a na předchozím zdravotním stavu postiženého a na včasnosti a kvalitě první pomoci a zdravotnické pomoci.

Při poskytování první pomoci vycházejte z těchto obecných zásad:

- **Soubor výkonů, které jsou v rámci první pomoci prováděny, řídí se druhem postižení a je zaměřen především na podporu životně důležitých funkcí. První pomoc musí být poskytnuta neprodleně.**
- **Po poskytnutí první pomoci je vždy nutná stálá kontrola postiženého až do doby, kdy jej převezme zdravotnická pomoc.**
- **Zdravotnická pomoc musí být zajištěna vždy a co nejdříve. V případě nutnosti zajistíte improvizovaný transport.**

Neodkladná resuscitace - je souborem výkonů, které mají zajistit nebo obnovit oběh okysličené krve u postiženého v bezvědomí, u kterého selhalo dýchání nebo oběh.

Při poskytování první pomoci vycházejte z těchto obecných zásad:

- **Neodkladná resuscitace vyžaduje naprosto přesné a jednotné uplatnění základních postupů. Může být prováděna bez jakýchkoliv pomůcek.**
- **Při selhání dýchání se provádí umělé dýchání z plic do plic.**
- **Při selhání dýchání a oběhu se provádí umělé dýchání v kombinaci s nepřímou srdeční masáží.**
- **Neodkladnou resuscitaci je nutné zahájit ihned a pokračovat v ní až do návratu spontánních funkcí postiženého nebo do doby, kdy postiženého převezme zdravotnická pomoc.**
- **Zdravotnická pomoc musí navazovat na první pomoc co nejdříve.**
- **Improvizovaný transport v běžném dopravním prostředku je většinou nemožný.**

U méně závažných akutních stavů nejsou životní funkce postiženého přímo ohroženy, ale vhodná a včasná první pomoc může zabránit dalšímu poškození zdraví.

Při poskytování první pomoci vycházejte z těchto obecných zásad:

- **Soubor výkonů první pomoci je většinou zaměřen na prevenci následných komplikací.**
- **Zdravotnická pomoc bývá nezbytná, ale jen výjimečně musí následovat bezprostředně. Je obvykle poskytována až ve zdravotnickém zařízení.**

Jednotlivé skupiny tvoří spojitě nádoby a stupeň ohrožení se může měnit v kladném i záporném smyslu. Proto je nutné **sledovat a kontrolovat** stav postiženého, dokud ho nepřevzme zdravotnická pomoc.

Struktura a základní funkce organismu

Správné poskytování první pomoci vyžaduje alespoň základní znalosti o složení lidského těla a o nejdůležitějších funkcích jeho orgánů nebo orgánových systémů.

Stavební jednotkou lidského těla je buňka. Skupiny buněk stejného tvaru a funkce tvoří tkáň. Tkáň se spojuje do útvarů – orgánů, které vykonávají přesně určenou práci. Ty orgány, jejichž činnost je na sobě úzce závislá, vytvářejí orgánové systémy.

Mezi orgánové systémy patří:

- **nervový systém** - zajišťující spojení mezi všemi orgánovými systémy. Závisí na něm integrita celého těla i spojení s vnějším světem
- **dýchací systém** - umožňuje dýchání;
- **oběhový systém** (srdce a cévy) - se podílí přenosem krevních plynů na dýchání, rozvádí k jednotlivým orgánům živné látky, hormony a zprostředkuje mnoho dalších funkcí;
- **systém žláz s vnitřním vylučováním** - produkuje látky, které jsou důležitým regulátorem činnosti mnoha orgánových systémů;
- **pohybový systém** (kostra a svalstvo) - zabezpečuje pohyb člověka;
- **trávicí systém** - obstarává výživu;
- **kůže** - chrání tělo a vylučuje potem odpadové látky, podobně jako močový systém vylučuje přebytečné tekutiny močí.

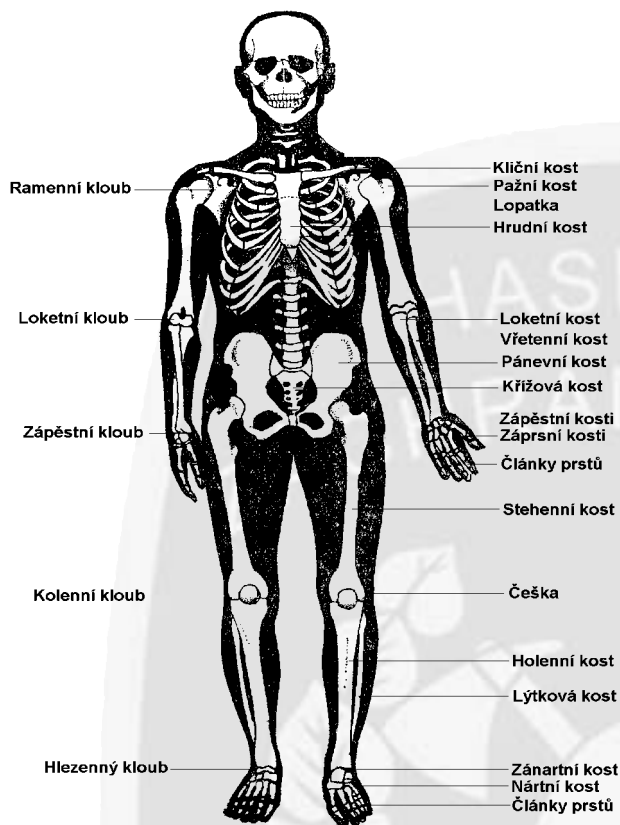
Souhrn všech orgánových systémů vytváří organismus. Jeho normální existence je podmíněna dokonalou souhrou funkcí všech orgánových systémů. Škodlivý zásah (např. poranění) do některého systému se odrazí v různém stupni na funkci všech ostatních systémů.

Největší nebezpečí vznikne při poškození **životně nejdůležitějších (vitálních) orgánových systémů**: oběhového, dýchacího a nervového.

Pohybový systém

Pohybový systém tvoří kostra a svaly.

Kostra (soubor všech kostí v těle – viz.obr.č.1) - slouží tělu jako opora a kryt pro důležité orgány. Je tvořena kostní tkání, chrupavkou a vazivem.

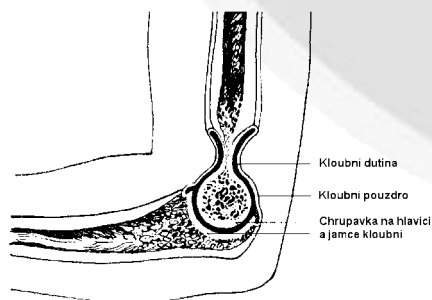
Obr.č.1: Kostra člověka

Kostra člověka se skládá s **kostry osově**: lebka, páteř a hrudník a **kostry končetin**: horní a dolní končetiny. Celkem je v lidském těle více než 200 kostí.

Kosti jsou navzájem spojeny dvojm způsobem:

- **Spojení pevné**, kterého nedochází k pohybu mezi kostmi (např.spojení lebečních kostí ve švech).
- **Spojení volné – klouby** (obr.č.2). Kosti se vzájemně jen dotýkají. Styčné plochy jsou kryty chrupavkou. Jedna styčná plocha tvoří obvykle jamku, do níž zapadá vypouklá hlavice druhé styčné plochy. Kosti tvořící kloub jsou spojeny kloubním pouzdem, které je ještě zesíleno kloubními vyzy.

Mezi hlavní klouby patří kloub ramenní, loketní, zápěstní, kyčelní, kolenní a hlezenní.

Obr.č.2: Kloubní spojení

Svalstvo - umožňuje pohyb těla, některých orgánů a ovlivňuje také průsvit cév.

Svalstvo, které se upíná na kosti, nazýváme **kosterním** a ovládáme je svou vůlí.

Hladké svalstvo - např. v žaludku, ve střevěch a v cévách, je ovládáno autonomním (vegetativním) nervstvem a jeho činnost je nezávislá na vůli člověka.

Nervový systém

Nervový systém dělíme na ústřední (centrální) a obvodový (periferní) – viz obr.č.4.

Ústřední nervový systém - tvoří mozek a mícha.

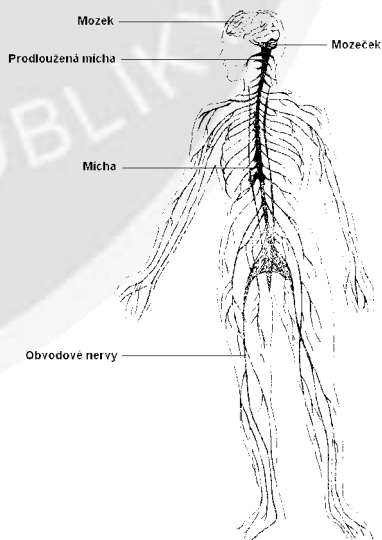
Mozek (obr.č.3) - je uložen v lebeční dutině a je rozdělen v čelní, temenní, spánkový a týlní lalok. Povrchovou vrstvu mozku tvoří šedá hmota, která je sídlem vnímavých a pohybových center. Pod šedou hmotou je bílá hmota, obsahující velké množství vláken, které spojují buňky šedé hmoty s tělem. Mozeček ovlivňuje rovnováhu a souhrn pohybů.

Obr.č.3: Mozek

Mícha - je uložena v páteřním kanálu. V její horní části – prodloužené míše – jsou uložena centra, která řídí dýchání a oběh. Jinak mícha spojuje obvodové nervstvo s mozkem.

Obvodový nervový systém - vytváří spleť nervových vláken **mozkomíšních nervů**, které jednak informují ústřední nervový systém prostřednictvím podnětů z periferie (např.senzorické ner-

Obr.č.4: Nervový systém

vy z kůže apod.), jednak vedou vzruchy z mozku přes míchu např. do svalových vláken.

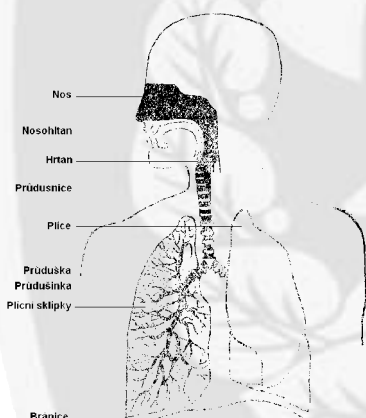
K obvodovému nervovému systému patří i **autonomní (vegetativní) nervy**, řídící činnost vnitřních orgánů.

Dýchací systém

Dýchací systém (obr.č.5) zajišťuje dýchání. Dýcháním získává organismus ze vzduchu potřebné množství kyslíku a vydává oxid uhličitý, který vzniká při přeměně látek ve tkáních.

Dýchací systém začíná **nosem**, kde se vdechovaný vzduch ohřívá a čistí. Proto je dýchání nosem zdravější než dýchání ústy. **Nosohltanem** jde vzduch do **hrtanu** a odtud do **průdušnice**, která je uložena v hrudníku pod hrudní kostí. Z průdušnice odstupují dvě **hlavní průdušky**, které vstupují do plic, kde se postupně větví na menší **průdušky a průdušinky**. Koncové průdušinky přechází do sklípkové chodbičky na ně nasedají **plicní sklípky**. V nich se uskutečňuje vlastní výměna dýchacích plynů (kyslíku a oxidu uhličitého) mezi krví a plicemi.

Plice jsou pokryty blanou – **poplicnicí** a hrudní dutina **pohrudnicí**. Mezi těmito blanami je pohrudniční dutina, v níž je nižší tlak než tlak atmosférický. Tím je zabezpečeno rozepětí plic.

Obr.č.5: Dýchací systém

Dýchací pohyby uskutečňuje hlavní dýchací sval – **brániče** (odděluje hrudní dutinu od dutiny břišní) a **mezižební svalstvo**.

Klidová dechová frekvence u dospělého člověka je asi 16 dechů za minutu. Klidový dechový objem asi 0,5 až 0,6 litrů.

Oběhový systém

Základní úlohou oběhového systému (obr.č.6) je udržovat stálý oběh krve a tím i stálý přísun kyslíku ke tkáním.

Krev proudí v těle v uzavřeném **cévním systému**. Pohyb krve je výsledkem činnosti **srdce**. Okysličenou krev ze srdce vedou **tepny** a do srdce se vrací neokysličená krev **žilami**. Z tepen do žil přechází krev přes síť **vlásečnic**.

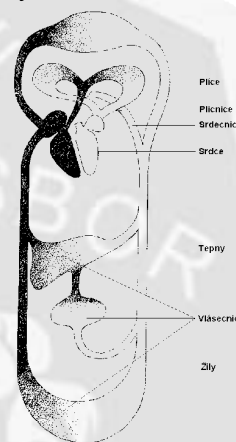
Srdce je dutý sval, rozdělený na pravou a levou část, z nichž každá má předsíň a komoru. Pracuje jako tlakové čerpadlo.

Oběh začíná v pravé srdeční komoře, odtud proudí krev **plicnicí** do plic, kde se zbavuje oxidu uhličitého a sytí kyslíkem. Okys-

ličená krev se vrací do levé srdeční předsíně a komory, odkud je rozváděna **srdečnicí** do celého těla. Odkysličená krev se pak vrací žilami do pravé srdeční předsíně.

Klidová srdeční frekvence u dospělého člověka je asi 72 tepů za minutu. Srdce přečerpá za minutu (za klidových podmínek) asi 5 až 6 litrů krve (minutový srdeční objem).

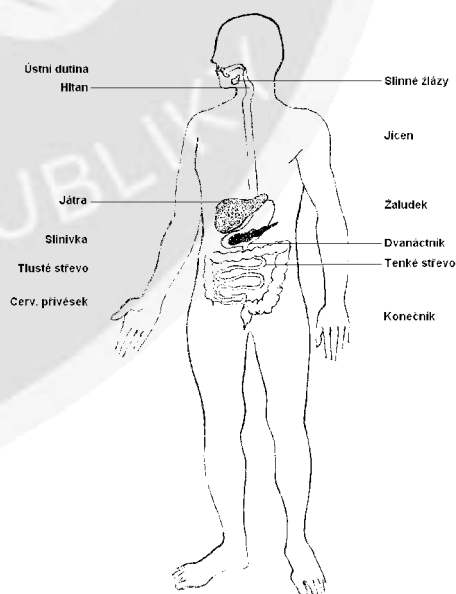
Obr.č.6: Oběhový systém

Trávicí systém

Trávicí systém (obr.č.7) umožňuje využití a zpracování požívané potravy. Je uzpůsoben tak, aby potravou přijímal a vstřebával látky, které se z potravy uvolní při trávení.

Trávicí systém začíná **ústí a jazykem**, na kterém jsou chuťové buňky. Potrava prochází dále **hltanem a jícnem** do **žaludku**. Ze žaludku se natrávená potrava dostává do **dvanácterníku** – přechod mezi žaludkem a tenkým střevem – do něhož ústí vývody z **jater** a ze **slinivky břišní**. V **tenkém střevě** přebírá krev z natrávené potravy živné látky. V **tlustém střevě** se ze zbytků potravy vstřebává voda a zahušťuje stolice, která odchází konečníkem z těla. V počáteční části tlustého střeva visí červovitý přívěšek (apendix).

Obr.č.7: Trávicí systém

Výkony zachraňující život

Při zástavě dýchání nebo při zástavě dýchání a oběhu se přeruší dodávka kyslíku do tkání. Časový úsek, ve kterém je ještě možné zachránit postiženému život, závisí na rychlosti rozkladu životně důležitých tkání, způsobeného naprostým nedostatkem kyslíku. Nejcitlivější jsou mozkové buňky, které jsou nenávratně ztraceny obvykle do 3 až 5 minut od zástavy oběhu. Jen ve výjimečných případech – zejména u podchlazeného organismu nebo u dítěte – zbývá naděje i po uplynutí této doby.

Jestliže se nenávratně poškodí mozkové buňky, nastává smrt – úplné zhroutilí funkce organismu jako celku. V praxi se nesmíme spoléhat na nejisté časové údaje. K tomu abychom nezahájili resuscitaci, nás opravňuje náleží jistých známek smrti:

- posmrtné skvrny
- posmrtná ztuhlost
- mrtvolný pach

Ve všech ostatních případech jsme povinni zahájit neodkladnou resuscitaci a pokračovat v ní. Právo ukončit neodkladnou resuscitaci náleží pouze lékaři.

Bezvědomí

Ztráta vědomí - bezvědomí je stavem svědčícím o selhání mozkové činnosti. Mezi nejčastější příčiny patří:

Poranění mozku:

- otřes mozku
- pohmoždění mozku

Poruchy krevního zásobení mozku:

- velká krevní ztráta
- náhlá cévní mozková příhoda

Akutní otravy:

- požití uspávacích prášků
- vdechnutí některých plynů

Choroby mozku:

- epilepsie
- záněty

Nedostatek kyslíku v krvi:

- dušení

Selhání srdeční činnosti:

- srdeční infarkt provázený zástavou oběhu

Poruchy celkové látkové výměny:

- cukrovka
- selhání jater
- selhání ledvin

Tepelné vlivy:

- přehřátí
- podchlazení

Bez ohledu na příčinu, musíte u každého postiženého v bezvědomí, počítat se závažnou poruchou mozkových funkcí a s přímým ohrožením života.

Člověk v bezvědomí většinou bezvládně leží, nereaguje na oslovení, dotek či jiný podnět. Postižený v hlubokém bezvědomí vůbec nereaguje nebo reaguje jen na bolestivé podněty (např. štípnutí do ušního lalůčku).

Obnovení a udržení průchodnosti dýchacích cest při zachovaném spontánním dýchání

V hlubokém bezvědomí chybí obranné reflexy včetně kašle. Postižený je bezprostředně ohrožen obstrukcí horních cest dýchacích, zapadlým kořenem jazyka, tuhým předmětem (např. i zubní protézou) nebo zatečením či vdechnutím krve a zvratků do dýchacích cest.

Vůbec nejčastější příčinou obstrukce dýchacích cest v hlubokém bezvědomí je zapadlý kořen jazyka, který při svalovém ochabnutí a současném předklonu postiženému ucpává vchod do hrtanu. Pouhý záklon hlavy může být v těchto případech rozhodujícím léčebným faktorem.

Výkony k obnovení průchodnosti horních cest dýchacích

První léčebné výkony, při poskytování první pomoci bezvědomému, směřují k obnovení průchodnosti dýchacích cest. Neuvolníme-li včas jeho dýchací cesty, může se zadusit. Postiženého v bezvědomí umístíte nejprve do polohy vleže na zádech. Leží-li tvář dolů, obraťte ho směrem k sobě a přitom mu opatrně podpírejte hlavu, zvláště byl-li příčinou bezvědomí úraz hlavy, při němž je vždy podezření na současnou poranění krční páteře. Poloha vleže na zádech je nejvýhodnější pro vyšetření i ošetření.

Vyčištění úst a hltanu postiženému

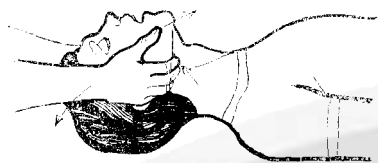
Postupujeme takto:

- Za pomoci kolena otočte ramena, krk a hlavu postiženého na stranu.
- Otevřete mu násilím ústa. Tlačte palcem na dolní zuby a ukazovákem na horní zuby.
- Vyčistěte dutinu ústní a hrdlo prsty, kapesníkem, mulem apod.

Podobně postupujte, začne-li během dalšího ošetřování a vyšetřování postižený zvracet. Kombinací záklonu hlavy, otevření úst a předsunutí dolní čelisti nazýváme trojitý manévr. Zajistíme jím optimální průchodnost horních cest dýchacích.

Trojité manévr (obr.č.8) - je zvláště užitečný u postižených s podezřením na poranění krční páteře, protože uvolnění dýchacích cest dosáhneme i bez velkého záklonu hlavy.

Pokud tužší předmět zcela blokuje horní cesty dýchací a spontánní dýchání je ještě zachováno, neslyšíme ani necítíme proudění vzduchu z úst a nosu postiženého, pozorujeme však usilovné napínání svalů na přední straně krku a hrudníku při každém pokusu o vdech.

Obr.č.8: Trojitý manévr

Částečná neprůchodnost dýchacích cest je provázena charakteristickými zvuky slyšitelnými při spontánním i umělém dýchání - chrápáním, pískáním, bubláním apod. Částečnou neprůchodnost dýchacích cest se pokuste odstranit opětovným vyčištěním úst a hrdla a předsunutím dolní čelisti.

Je-li spontánní dýchání zachováno a dýchací cesty jsou volné, musíte ještě posoudit, zda je dýchání dostatečné.

Nedostatečné spontánní dýchání

- Přetrvává-li i při volných cestách dýchacích cyanóza - namodralé zbarvení obličeje, zejména rtů, nosu, tváří a ušních boltců. (Pozor! Cyanosa nemusí být vždy patrná, např. u postižených, kteří ztratili mnoho krve).
- Je-li dýchání mělké (hrudník se zvedá nedostatečně) nebo paradoxní (jedna polovina hrudníku vklesává při vdechu).
- Je-li dechová frekvence rychlá (40 nebo více vdechů za minutu) nebo nápadně pomalá (méně než 8 dechů za minutu).

Výkony k udržení průchodnosti horních cest dýchacích

Jakmile ukončíte vyšetření a ošetření, uložte postiženého do stabilizované polohy na boku.

Stabilizovaná poloha na boku je výhodná pro krevní oběh i dýchání, pomáhá udržovat průchodné cesty dýchací a brání vdechnutí žaludečního obsahu i zatékání krve do dýchacích cest.

Při ukládání do stabilizované polohy postupujte takto:

- Klečte u boku postiženého. Dolní končetinu, která je k vám blíže, ohněte tak, aby koleno bylo v ostrém úhlu.
- Přeložte horní končetinu, která je od vás dále, přes žaludek postiženého a horní končetinu, která je k vám blíže, zasuňte pod jeho hýždě.
- Uchopte nyní paži ležící přes žaludek a převalte postiženého na bok. Pomáhejte si přitom druhou rukou, položenou na koleně postiženého.
- Upravte polohu postiženého tak, aby měl hlavu v záklonu a ústa co nejnižší. Hlava je podložena vlastní rukou postiženého a nemůže se otočit obličejem dolů.
- Přikryjte postiženého přikrývkou nebo pláštěm, abyste zabránili jeho prochladnutí.

Umělé dýchání při zástavě dýchání a při nedostatečném spontánním dýchání

Zjistíte-li, že postižený v bezvědomí nedýchá nebo dýchá nedostatečně, musíte okamžitě zahájit umělé dýchání.

Nejúčinnější způsob umělého dýchání, který můžeme při první pomoci použít, je umělé dýchání přerušovaným přetlakem. Krátkodobý přetlak vytvořený na počátku dýchacích cest postiženého umožní naplnění plic plynou směsí - fáze umělého vdechu. Přerušením přetlaku dochází k vyrovnání tlakových rozdílů mezi dýchacími cestami a atmosférou - fáze výdechu. Následující způsoby umělého dýchání jsou založeny na tomto principu.

Dýchání z plic do plic ústy

- Zakláníte hlavu postiženého dozadu levou rukou a tlakem pravé ruky na čelo. Palcem a ukazovákem stlačujete nosní dírky postiženého (obr.9a).
- Otevřete zeširoka ústa, zhluboka se nadechněte a překryjte svými ústy ústa postiženého tak, aby mezi vašimi ústy a jeho obličejem neunikal vzduch ústy. Pokud se hrudník zvedá, vydechovaný vzduch proniká do plic (obr.9b)
- Oddalte ústa a nechte postiženého pasivně vydechnout. Mezi tím se opět zhluboka nadechněte k dalšímu umělému vdechu. Pozorujte hrudník postiženého i během výdechu. Pokles hrudníku ukazuje, že vzduch volně uniká z plic (obr.9c)
- Dýchejte frekvencí 12 dechů za minutu.

Obr.č.9 a-c: Dýchání z plic do plic ústy

Umělé dýchání ručním dýchacím přístrojem je méně namáhavé, lze ho s výhodou použít při převozu nemocného a navíc umožňuje dýchání směsi vzduchu s kyslíkem nebo dokonce čistý kyslík.

Prohlubované dýchání, při němž se do jisté míry přizpůsobujeme dechovému rytmu postiženého, volíme při zachovaném, ale nedostatečném dýchání.

U každého postiženého, který vyžaduje řízené nebo podpůrné dýchání, musíte na počátku i v průběhu umělého dýchání kon-

trolovat pohmatem tep na velké tepně. Nejvhodnějším místem k pohmatu tepu jsou krční tepny. Procházejí po obou stranách hrtanu. Správným místem, kde lze hmatat tep na krčních tepnách, je prohlubeň mezi průdušnicí a kývačem hlavy.

Nepřímý způsob umělého dýchání - který je dnes používán, je neúčinnější z dříve používaných způsobů umělého dýchání. Přesto je jeho účinnost asi 20 % ve srovnání s umělým dýcháním z plic do plic. Tohoto způsobu umělého dýchání použijte jen ve výjimečných případech:

- znemožňuje-li poranění obličeje dýchání z plic do plic,
- je-li záchránce ohrožen vysoce nakažlivou infekcí ze strany postiženého nebo může-li být potřísněn otravnou látkou (např. požil-li postižený Gramofox, Fridex nebo organofosfáty).

Postup při tomto umělém dýchání:

- Uložte postiženého na záda, podložte mu pod lopatky přeloženou přikrývku nebo přeložený kabát, zakloňte mu hlavu a otočte ji na levou tvář.
- Poklekněte obkročmo za hlavou postiženého, uchopte obě jeho horní končetiny za předloktí, zvedněte a přitáhněte je až ke svým stehnům.
- Stejným způsobem vraťte končetiny zpět a lokty po připažení pomalu a důrazně tiskněte ze stran na dolní polovinu hrudníku.
- Dýchejte frekvencí asi 12 až 15 dechů za minutu.

Výkony k uvolnění tuhé překážky v dýchacích cestách

V případě obstrukce dýchacích cest zkontrolujte záklon hlavy, předsuňte postiženému dolní čelist a opět se pokuste o umělý dech. Nedaří-li se umělé dýchání i nyní, pokuste se uvolnit cizí předmět úderem mezi lopatky a stlačením podbřišku. Oběma způsoby krátkodobě zvyšujeme tlak v dýchacích cestách a snažíme se tak napodobit kašel.

Zástava oběhu

Nejzávažnější příčinou bezvědomí je zástava oběhu. Vyžaduje okamžitou pomoc, která spočívá v kombinaci umělého dýchání a nepřímé srdeční masáže - v kardiopulmonální resuscitaci.

Zástavou oběhu rozumíme buď úplné zastavení srdeční činnosti, nebo funkčně zcela nedostatečnou srdeční činnost, např. fibrilaci srdečních komor.

Dojde-li k zástavě oběhu přímým poškozením srdce, např. při srdečním infarktu nebo úrazu elektrickým proudem, nastává nejpozději do 1 minuty také zástava dýchání. V řadě případů však může zástava dýchání nebo nedostatečné dýchání předcházet oběhu a být její primární příčinou.

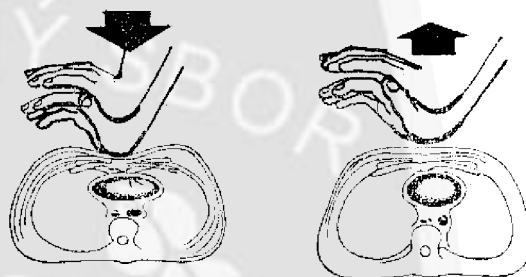
Srdeční zástavu rozpoznáme při společném výskytu těchto příznaků:

- bezvědomí,
- zástava dýchání nebo občasné lapavé dechy,
- nehmatný tep na velkých tepnách (krkavici nebo stehenní tepně).

Nejdůležitějším příznakem je vymizení tepu na velkých tepnách. V praxi se nejčastěji orientujeme pohmatem tepu na krkavici.

Technika nepřímé srdeční masáže (obr.č.10)

- Vyhmatejte prostředníkem hrot mečíku hrudní kosti.
- položte prostředník a ukazovák přes mečovitý výběžek.
- Hranu dlaně druhé ruky položte vedle těchto prstů. Hrana vaší dlaně nyní leží na dva prsty nebo asi 3,5 cm od hrotu mečíku - rovnoběžně s hrudní kostí - vymezuje tlakové místo.

Obr.č.10: Nepřímá srdeční masáž – podstata funkce

Po přiložení rukou na hrudník při nepřímé srdeční masáži:

- stlačujeme hrudní kost pravidelně, plynule a nepřerušovaně, stlačení hrudní kosti musí být dostatečné,
- po každé kompresi uvolněte okamžitě tlak rukou na hrudní kost, během uvolnění udržujte lehký styk rukou s hrudníkem, abyste neztratili správné místo pro stlačování,
- postižený musí ležet na pevném podkladě - na zemi, podlaze, desce pro podložení páteře nebo na vyztužených nosítkách.

Kardiopulmonální resuscitace

Zjistíte-li u postiženého zástavu oběhu, musíte vždy kombinovat nepřímou srdeční masáž s umělým dýcháním. Nejvhodnější je provádět resuscitaci ve dvojici. V případě nezbytnosti provádí resuscitaci jeden záchránce. Tento způsob je ovšem fyzicky značně náročný.

Poskytování první pomoci ve dvojici:

- Jeden záchránce provádí umělé dýchání z plic do plic a druhý nepřímou srdeční masáž.
- Poměr mezi umělým dýcháním a masáží je jeden umělý vdech na 5 stlačení hrudní kosti.
- Záchránce provádějící nepřímou srdeční masáž stlačuje hrudní kost v rovnoměrném rytmu 80 - 100 stlačení za minutu. Vždy po pátém stlačení masáž přerušit a druhý záchránce provede během jedné sekundy umělý vdech.
- Záchránce, který provádí umělé dýchání, kontroluje asi po 2 - 3 minutách hmatatelnost tepu na krčních tepnách. Resuscitace však nepřerušujte déle než 5 sekund.

Musíte-li provádět nepřímou masáž a umělé dýchání jako jeden záchránce, postupujte takto:

- Proveďte 15 stlačení hrudní kosti frekvencí 80 - 100 stlačení za minutu.
- Rychle se skloňte nad hlavu postiženého, zakloňte mu ji a 2x zhluboka vydechněte do jeho plic. Dechy proveďte rychle za sebou, během 5 sekund. Nečekejte na úplný výdech postiženého.

Krvácení

Náhlá ztráta většího množství krve bezprostředně ohrožuje život člověka těžkým šokem. Pokračující krvácení způsobí smrt vykrvácením. Proto musíte každé větší krvácení zastavit co nejdříve!

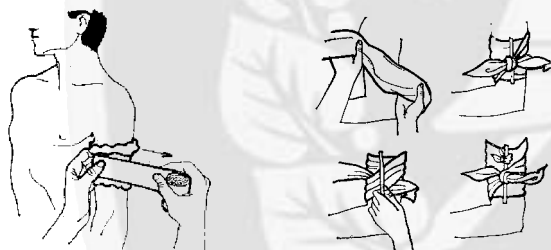
Krvácení zevní

U zevního krvácení velkého rozsahu je poraněné místo rychle zalito periodicky vystřikující krví nebo proudem krve. Obvykle je v těchto případech poraněna tepna.

Prudké zevní krvácení patří k nejnebezpečnějším akutním stavům a vyžaduje okamžitou a účinnou pomoc, protože jakákoliv ztráta času ohrožuje život postiženého.

Při poskytování první pomoci postupujeme takto:

- stlačte krvácející ránu rukou, nejlépe přes složený kapesník nebo jakýkoliv kus pokud možno nejčistší dostupné tkaničky. Ránu můžete stlačit i dlaní holé ruky.

Obr.č. 11: Přiložení standardního zaškrcovadla

Obr.č. 12: Přiložení improvizovaného zaškrcovadla na horní končetinu na horní končetinu

PAMATUJTE !!!

Téměř každé velké krvácení může být zastaveno přímým stlačením krvácející rány rukou - nejlépe přes tlakový polštářek. Tlakovým polštářkem může být kapesník, čtverec mulu nebo jakýkoliv pokud možno nejčistší kus silnější tkaniny. Neváhejte použít i část svého oděvu nebo oděvu postiženého. Tlakový polštářek tvoří krycí vrstvu budoucího tlakového obvazu a stlačením rány je bezpečnější a šetrnější.

Tlakové body (obr.č.13) jsou nouzovým prostředkem k zastavení prudkého krvácení na končetinách. Použijte jich ke stavění krvácení jen v těch řídkých případech, kdy se vám nepodaří zastavit krvácení přímým stlačením rány. Stlačením tlakového bodu přitisknete tepnu na kost ležící pod ní a zpomalíte nebo zcela přerušíte průtok okysličené krve celou končetinou.

Tlakový bod pro horní končetinu leží nad pažní tepnou na vnitřní straně paže - asi uprostřed mezi podpaždím a loktem v prohlubni mezi svaly.

Tlakový bod pro dolní končetinu leží v místech, kde stehenní tepna přechází přes pánevní kost na přední straně trupu v prohlubni mezi trupem a dolní končetinou - ne na samotné dolní končetině.

Obr.č. 13: Tlakové body

Krvácení vnitřní

Vnitřní krvácení může lehce uniknout pozornosti, protože není bezprostředně viditelné. Nejčastěji k němu dochází po úrazech a při některých specifických orgánových onemocněních.

Po úrazech dochází ke krvácení do tělesných dutin a mezi vrstvy měkkých tkání. Např. krvácení do dutiny břišní a hrudní, do oblasti pánevní, mezi svalové vrstvy na hýždích a stehnech. Zejména úrazy břicha a zlomeniny dlouhých kostí jsou často provázeny vnitřním krvácením.

Vředová onemocnění žaludku a dvanácterníku, jícnové městky při jaterní cirhóze a prasklé mimoděložní těhotenství patří k nejčastějším příčinám neúrazového vnitřního krvácení.

Na vnitřní krvácení můžete mít podezření již z anamnézy.

Předpokládejte je u:

- postižených se skrytým poraněním břicha,
- u postižených s podezřením na zlomeninu pánve nebo kosti stehenní,
- postižených, kteří utrpěli i menší úraz a užívají látky proti srážení krve (např. Paletan),
- postižených, kteří se léčí s vředovým onemocněním žaludku nebo dvanácterníku,
- postižených, kteří udávají, že ztratili větší množství krve stolicí nebo zvracením.

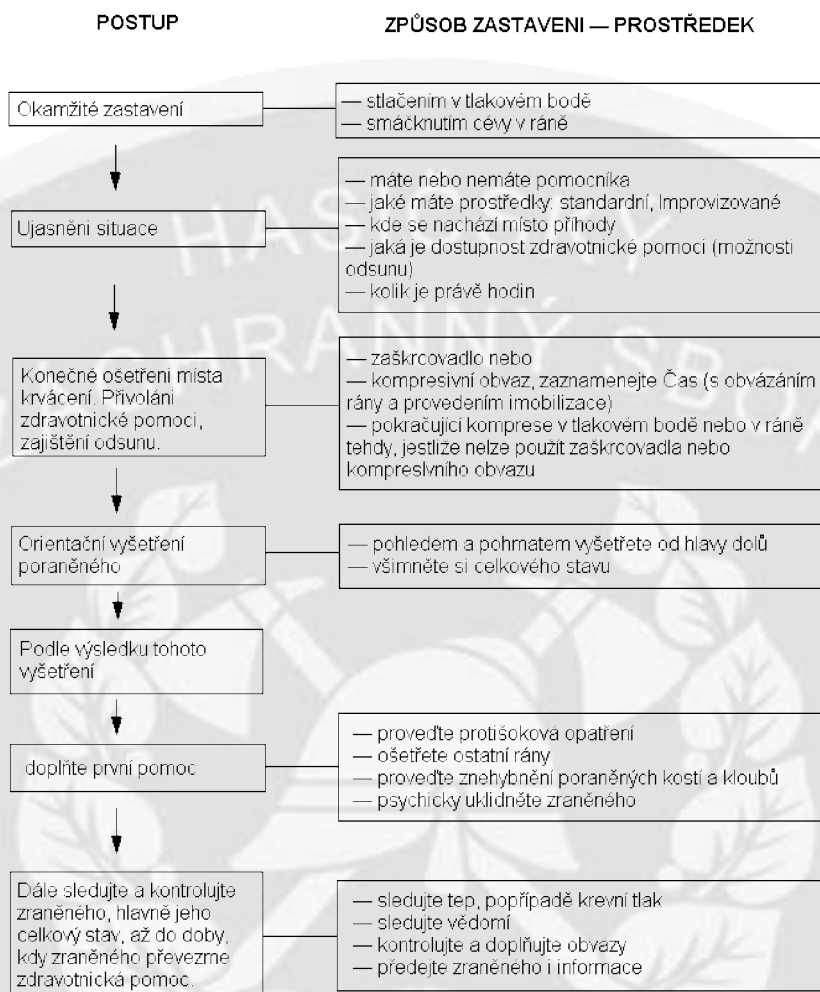
Objektivně můžete zjistit:

- bolest v postižené oblasti (bolest břicha apod.),
- příznaky rozvinutého šoku.

PAMATUJTE!!!

Pokud se u postižených s pozitivní anamnézou začnou projevovat příznaky šoku, je pravděpodobnost vnitřního krvácení velká.

POSTUP PŘI PRUDKÉM ZEVNÍM KRVÁCENÍ

Při poskytování první pomoci postupujeme takto:

- Co nejdříve zajistíte lékařskou pomoc - odsun.
- Proveďte protišoková opatření.

Krvácení z nosu

Při poskytování první pomoci postupujte takto:

- Umístěte postiženého do polohy vsedě s podepřenou a lehce předkloněnou hlavou. Na zátylek postiženého můžete přiložit studený obklad.
- Stiskněte pevně jeho nosní dírky palcem a ukazováčkem a tiskněte je asi 4 - 5 minut.
- Zajistěte převoz postiženého (nebo ho převezte) do zdravotnického zařízení, pokud krvácení trvá déle než 10 minut.

Vykašlávání krve

Příčinou bývá poranění hrudníku a plic nebo zánětlivá či nádorová plicní onemocnění.

Při poskytování první pomoci postupujeme takto:

- Umístěte postiženého do polohy vpolosedě s podloženými zády. Na hrudník mu můžete přikládat studené obklady. Zakaž-

te mu tělesný pohyb a mluvení. Při chrlení krve postiženého uložte tak, aby krev měla volný odtok z dýchacích cest - na boku s dostatečně podloženým hrudníkem.

- Zajistěte převoz postiženého (nebo ho převezte) do zdravotnického zařízení.

Ošetření popálenin, opaření, poleptání, omrzlin

Popáleniny, opaření

Popálení je poranění vyvolané přímým působením vysoké teploty na tělesný povrch.

Je-li postiženo více než 15% povrchu těla, bez ohledu na stupeň popálení, je postižený vždy ohrožen šokem ze ztráty plazmy.

Stupně popálení:

- **Popáleniny I.stupně** postihují vrchní vrstvy kůže. Projevují se zarudnutím (připomínají kůži po prvním opalování) a palčivou bolestivostí (zejména těsně po popálení). Popáleniny prvního stupně se obvykle zhojí do týdne.
- **Popáleniny II. stupně** pronikají hlouběji s tvorbou puchýřů. Někdy se puchýře tvoří až za několik hodin po popálení,

V těchto případech je kůže nejprve rudá a zvlhlá. Pro druhý stupeň je zvláště charakteristická prudká palčivá bolest, vznikající drážděním nervových zakončení v podkoží. Popáleniny druhého stupně ohrožují ztrátou plazmy a infekcí. Nedojde-li ke komplikacím, zhojí se obvykle do dvou až třech týdnů.

- **Popáleniny III. stupně** - kůže a podkoží jsou zcela zničeny a mohou být poškozeny i hlubší struktury - např. svaly a kosti. Kůže může být zčernalá a tuhá nebo suchá, drolicí se bledá až sinalá. Popáleniny III. stupně obvykle nebolí, protože nervová zakončení byla zničena. Tento stupeň je vždy spojen s velkou ztrátou plazmy a vznik šoku proto předpokládáme, je-li postiženo již 10 % povrchu těla. Rovněž riziko infekce je velké.

První pomoc při popáleninách a opařeninách

- Poskytněte technickou první pomoc - uhasťte hořící oděv vodou, pokrývkou, kabátem apod.. Nepoužívejte látky z umělých hmot, které se taví a způsobují další popáleniny. Odstraňte zápalné hořlavé látky z okolí.
- Z popálené plochy nestrhávejte přichycený oděv a neodstraňujte přiškvařené pevné látky např. asfalt. Sejměte však těsné předměty - hodinky, prstýnek, náramek apod., dříve než mohou zaškrtit otékající popálenou část těla.
- Jinak se popálené plochy nedotýkejte, nepřetahujte přes ní špinavou látku, nezasypávejte ji a nevtírejte do ní olej ani masti.
- Co nejdříve ponořte popálenou plochu do studené čisté vody, tj. pitné vody. Pokud je to možné, přidržíte popálenou plochu pod vodovodním kohoutkem nebo sprchou. Ochlazujte, pokud se nezmiří bolest.
- Není-li možné popálenou plochu ponořit, přiložte na ni nebo ji obalte vlhkým čistým kusem tkaniny, kterou jste namočili do studené vody. Můžete na ní také přiložit plastický sáček nebo sáčky naplněné ledovou tříští. Vlhké studené obklady jsou zvláště vhodné u popálenin obličeje.
- Neochlazujte příliš rozsáhlé popáleniny, popáleniny se strženými puchýři a popáleniny třetího stupně. Tyto popáleniny pouze přikryjte nebo je zabalte do čistého kusu tkaniny.

PAMATUJTE!!!

Chlazení popálené plochy podstatně mírní bolest a snižuje průnik tepla působícího odumřené tkáně.

- Po chlazení kryjte popálenou plochu sterilním obvazem (je-li po ruce) nebo čistým, nejlépe přezheleným kapesníkem, ručníkem, prostěradlem apod.. Přes toto krytí, zvláště trvá-li bolest, můžete přiložit igelitový sáček nebo sáčky naplněné studenou vodou, ledovou tříští.

PAMATUJTE!!!

Zejména popáleniny druhého a třetího stupně se snadno infikují.

- Proveďte i další protišoková opatření - zajistěte postiženému klidné prostředí, přikryjte ho zlehka tak, aby udržel svoje tělesné teplo, uklidněte ho.
- Pokud má postižený žízeň, dejte mu napít podle chuti. Máte-li kuchyňskou sůl, přidejte do 1 litru vody zarovnanou čajovou lžičku soli. Vodu nesmíte podat popáleným, kteří nejsou při plném vědomí nebo zvrací.

PAMATUJTE!!!

V prvních 4 - 8 hodinách je popálený člověk ohrožen především šokem z velké ztráty krevní plazmy. Zajistěte zdravotnické ošetření všem postiženým, u nichž je popálená plocha větší než dlaň ruky.

Poleptání

Poleptání je poranění, které vzniká působením kyselin nebo louhů na kůži a sliznici.

Závažnost poranění je závislá na stupni koncentrace a na místě, jež bylo postiženo. Zvláště nebezpečné je poleptání trávicího systému a poleptání oka.

Poleptání kůže

Účinkem kyseliny vznikají na kůži suché, ohraničené přiškvarky žlutohnědé až černé barvy.

Louhy vytvářejí šedavé, mazlavé přiškvarky bez přesného ohraničení.

První pomoc při poleptání kůže:

- Co nejdříve, vydatně a nejméně 5 minut oplachujte poleptané místo vodou. Nejlépe proudem čisté vody. Neutralizační roztoky nebudete mít většinou po ruce a velké množství vody, zvláště proudící, je i tak účinnější.
- Poté opatrně odstraňte kontaminovaný oděv. Pozor! Nepotřísněte sami sebe! Obnaženou kůži můžeme oplachovat dalších 10 až 15 minut. Nyní, je-li po ruce, můžete použít slabý roztok jedlé sody, mýdlovou vodu, alkalickou minerálku (u kyselin) nebo slabý roztok octa či kyseliny citrónové (u louhů).
- Po oplachování postižené místo čistě překryjte a dále postupujte jako u popálenin.

Poleptání oka

Vnikne-li do oka koncentrovaný kyselý nebo alkalický roztok, může vážnému poškození zabránit jen okamžitý výplach oka. Používejte k němu čistou vodu. Neutralizační roztoky doporučené u poleptání kůže do oka nepatří.

Omrzliny

Poškození chladem je postupné snížení normální fyziologické teploty lidského organismu až ke ztrátě vědomí, ke zpomalení až zástavě životně důležitých funkcí, jež vede ke smrti organismu.

Účinky chladu na organismus se projevuje účinky:

- celkovými
- místními

Celkové účinky:

Vlivem uvedených zevních a vnitřních faktorů nastane vážné podchlazení organismu s pomalým dýcháním, se špatně hmatným tepem, se studenou, bledou, nezpocenou až voskově zbarvenou kůží, s nastupujícím bezvědomím.

První pomoc:

Postiženého ihned přeneste do slabě vytopené místnosti, nebo alespoň do závětrí, svlékněte mu vlhký promrzlý oděv, zabalte do mírně teplých přikrývek a pozvolna oteplujte místnost (popřípadě venku započněte s pozvolnou masáží a pohybem údů). Při bezvědomí, při nedostatečném dýchání zahajte resuscitaci. Je-li postižený při vědomí, zahřívajte ho, podejte teplé nebo alespoň vlažné tekutiny – čaj s citronem.

Místní účinky:

Projevují se omrzlinami – to jsou ohraničené, působením chladu vzniklé odumrtí tkáně, nejčastěji na konečných částech těla – nos, brada, prsty na ruce a na noze – projevující se voskově žlutou barvou. Podle hloubky postižení je rozdělujeme do tří stupňů:

I.stupeň – kůže nabývá fialového mramorového zbarvení, nejprve s pocitem zábnutí a svírání, které postupně ustává, při oteplování je cítit jakoby píchání jehličkami;

II.stupeň – povrch kůže nabývá typicky voskově bělavé, žlutavé barvy, tvoří se puchýře, které mohou splývat, zvláště při zahřívání. Krevní oběh v postiženém místě zcela ustal.

III.stupeň – ložiska ještě více zvoskovatí, ztvrdnou, jsou bolestivá, vzniká nenávratné odumírání tkáně.

První pomoc:

Při prvním stupni stačí zabalit do teplé přikrývky, vlny, postižené místo lehce třít čistou látkou, popřípadě ponořit do vlažné vody, lehce masírovat a pohybovat. Celkově podejte horký čaj.

Při II. a III.stupni (po šetrném zutí obuvi nebo stažení rukavic) hlavně chraňte postižené místo před poraněním, které by bylo branou vstupu infekce. Přikryjte je sterilním mulem, rouškou, čistým kapesníkem apod. Zacházejte s ním jako s popáleninou. Místi lehce mněte a pohybujte končetinami. Postiženého uložte v teplé místnosti, je-li zachováno vědomí, podejte mu teplé tekutiny – čaj, kávu.

Ošetření po tepelném úpalu

Přehřátím organismu neboli úpalem rozumíme stav, kdy selhává jeho termoregulační mechanismus a nadměrné teplo, vzniklé v organismu, není odčerpáno. Příčiny mohou být:

- **vnitřní** – nedostatečná funkce štítné žlázy, nedostatek tekutin a solí k tvorbě potu a odpařování, nebo
- **zevních** – prostředí přesycené nadměrnou, až 100% vlhkostí, teplota přes 35°C spojená s vlhkostí, těsné pracovní prostory, prostředí přehřáté vodními parami.

Příznaky:

Člověk se potí, ale pot vzhledem k nasycení prostředí vlhkem a horkem teplo neodvádí. Objevují se příznaky celkové malátnosti, bolesti hlavy, nevolnost, zvracení, křeče v lýtkách. Teplota

stoupá, později dochází ke křečím, ke ztrátě vědomí, tep je velmi rychlý, zcela povrchní, zsinálá bledost obličeje. Případná smrt nastává za příznaků centrálního oběhového a dechového selhání.

První pomoc:

Zasaženého vyneste do stínu a chladnějšího prostředí s lehkým průvanem. Postiženému uvolněte oděv, hlavu obložte studenými obklady nebo ledem. Je-li postižený při vědomí, dejte mu pít v menším množství slané studené nápoje, popřípadě s citronem. Při bezvědomí zajistěte dýchací cesty stabilizovanou polohou, tělo šetrně omývejte nepříliš studenou vodou. Objeví-li se zcela povrchní dýchání a profialovělí rtů a obličeje, podpořte dýchání několika v dechy z úst do úst. Nastane-li zástava dýchání srdeční činnosti, provádějte oživování.

Ošetření ran, znehybnění při poranění kostí a kloubů**Obecné zásady ošetření ran**

Ošetřením ran se snažíme omezit nepříznivé následky, k nimž může dojít tj. zastavit krvácení, zabránit infekci a porušení funkce a zmírnit bolest.

První pomoc u malých ran:

- Drobné řezné a bodné ranky a drobné odřeny dezinfikujeme sprejem Septonex a kryjeme polštářkovým rychloobvazem Spofaplast. Drobné rány a odřeny na obličeji pouze dezinfikujeme. (Pozor! Septonex se nesmí stříkat do očí a na sliznice a do dýchacích cest.).
- Drobné zhmožděné rány, např. přiskřípnutí prstu nebo rána do holenní kosti, jsou značně bolestivé. Přiložte na ně co nejdříve studený obklad s tlakovým obvazem, aby nevznikl velký krevní výron.
- Tato ošetření jsou ve většině případů definitivní.

První pomoc u ostatních ran:

- Ošetřujte rány v poloze, která je pro postiženého nejvýhodnější. Vždy však vsedě nebo vleže.
- Nedotýkejte se rány, nevyplachujte jí vodou, lihem či dezinfekčními látkami. Nenanášejte na ni masti, nezasypávejte pudrem. Otřete pouze nečisté okraje rány dezinfekčním prostředkem.
- Neodstraňujte cizí tělesa, pevně tkvící v ráně. Při jejich násilném odstraňování hrozí krvácení.

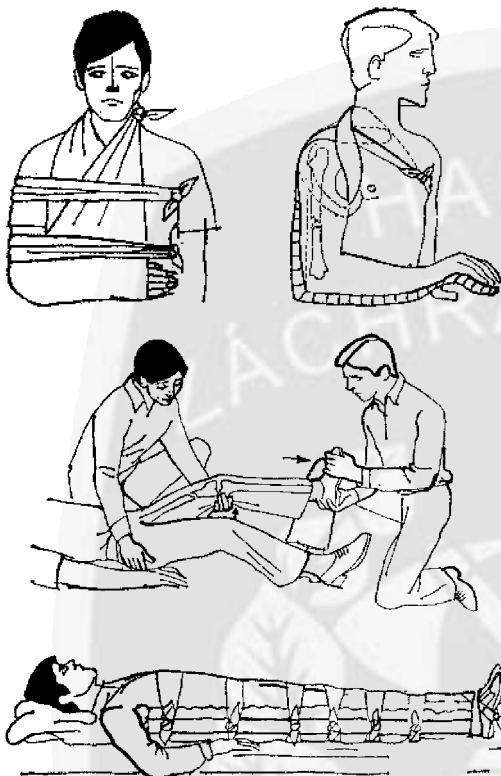
Zlomeniny

U zavřených zlomenin není porušena kůže nad místem zlomu. U otevřených zlomenin je kůže nad místem zlomu porušena buď vlivem zevního násilí, nebo zevnitř, pohybem ostrých kostních úlomků. Riziko infekce rány i kosti je za těchto okolností mnohem větší.

Hlavní příznaky zlomeniny:

- Silná bolestivost, která se zvětšuje i mírným pohybem.
- Poruchy hybnosti poraněné části.
- Změna tvaru (zkrácení, ohnutí, pokřivení).
- Otok a krevní výron nad zlomeným místem.
- U otevřených zlomenin je porušena kůže. Rána krvácí a mohou z ní vyčnívat úlomky kostí.

Hlavním ošetřením v rámci první pomoci je znehybnění zlomeniny. Znehybnění zabrání dalšímu poškození, tiší bolest a působí protišokově.

Obr.č. 14a: Ošetření při zlomenině pažní kosti – pomocí šátků

Obr.č. 14b: Ošetření při zlomenině pažní kosti – dlahou

Obr.č. 15: Ošetření při zlomenině stehenní kosti

První pomoc poskytujeme pokud možno na místě, kde došlo k poranění.

Zavřené zlomeniny znehybníte přes oděv. Místo u otevřené zlomeniny musíte široce obnažit - nejlépe rozříznutím nebo roztržením oděvu - a ošetřit ránu. Teprve po přiložení obvazu znehybníte zlomeninu.

Vymknutí a podvrtnutí

K hlavním příznakům patří:

- Prudká bolest i při pokusu o nepatrný pohyb postiženou končetinou.
- Deformace kloubu otokem a krevním výronem. Může nastat zdánlivé zkrácení či prodloužení končetiny nebo vymknutá část ustrne ve vychýlené poloze.
- Při otevřeném vymknutí je porušena kůže a kloubní dutina je otevřena navenek. Otevřené vymknutí provází zevní krvácení různého rozsahu.
- Vymknutí větších kloubů a otevřená vymknutí bývají provázena příznaky šoku.

První pomoc při vymknutí:

- Umístěte postiženého do polohy vsedě při vymknutí na horní končetině nebo do polohy vleže nznak při vymknutí na dolní končetině a při známkách šoku.

- Postiženou končetinu znehybníte i přes oděv a v poloze vzniklé vymknutím. Nesnažte se o napravení nebo o změnu polohy vymknuté části.
- Vymknutí na horní končetině znehybníte závěsem. U dolní končetiny svažte obě nohy k sobě tak, že zdravá končetina tvoří dlahu pro poraněnou.
- Pokud je to možné použijte ke znehybnění dlah.
- U otevřených vymknutí postupujte stejně jako u otevřených zlomenin.
- Protišoková opatření a způsob odsunu zvolte podle lokality vymknutí a celkového stavu postiženého.

Podvrtnutí

Postižený kloub je bolestivý při pohybu a na pohmat. Kloub bývá deformován otokem a v podkoží může být patrný krevní výron.

První pomoc při podvrtnutí:

- Ponechte kloub v úlevové poloze.
- Přiložte na kloub pevný studený obklad.
- Při značném otoku a bolesti kloub znehybníte stejně jako při vymknutí a zajistíte odsun.

Poranění hlavy a mozku

Každá zlomenina lebeční kosti je provázena i poraněním mozku.

Při poskytování první pomoci u postiženého v bezvědomí postupujte takto:

- Zajistěte především průchodnost dýchacích cest a dostatečné dýchání
- Ošetřete případná zevní poranění.
- Přiložte sterilní obvaz.
- Uložte postiženého po ošetření do stabilizované polohy na boku.
- Zajistěte co nejrychleji odbornou lékařskou pomoc.

PAMATUJTE!!!

Po nárazu do hlavy, i když je postižený při vědomí, nelze vyloučit postupnou ztrátu vědomí (např. následkem krvácení do mozku mezi mozkové pleny).

Poranění páteře a míchy

U postižených v bezvědomí po úrazu hlavy musíme počítat i s poraněním krční páteře. Výkony směřující k zajištění průchodnosti dýchacích cest však musíme vykonat.

Při poskytování první pomoci postupujte takto:

- Poučte postiženého, že musí ležet ve vodorovné poloze, nesmí otáčet hlavu a obracet se na bok.
- Ošetřete jeho případná další poranění.
- Přikryjte postiženého a vyčkejte příjezdu zdrav. pomoci.
- Pokud musíte postiženého přenést, pak ho bezpečně můžete přenést v trojici na menší vzdálenost. Delší vzdálenost vyžaduje vyztužená nosítka a 4 zachránce.
- Při podezření na poranění krční páteře znehybníte hlavu postiženého před přesunem.

Pronikající poranění hrudníku

Při poskytování první pomoci postupujte takto:

- Umístěte postiženého do polohy se zvýšenou horní polovinou těla.
- Překryjte co nejrychleji ránu na hrudníku.
- Podle možností přiložte na ránu poloprodyšný obvaz.
- Pokud postižený dýchá nedostatečně, je na prvním místě umělé dýchání z plic do plic.
- Co nejrychleji zajistěte odbornou lékařskou pomoc.

Poranění břicha a nitrobršních orgánů

Při poskytování první pomoci postupujte takto:

- Uložte postiženého do polohy naznak s lehce podloženou hlavou a s dolními končetinami pokrčenými a podloženými v podkolení.
- Kryjte pokud možno sterilně ránu. Došlo-li k výhřezu nitrobršních orgánů, nedotýkejte se jich.
- Zakažte jakýkoliv příjem potravy nebo tekutin.
- Zajistěte co nejdříve lékařskou pomoc.

Obvazové krytí a obvazy, základní pravidla pro přikládání obvazů

Obvazová technika

Správné přiložení obvazu je v mnoha případech poskytování první pomoci její nedílnou součástí a stává se, že obvaz (např. tlakový při krvácení) je základním úkonem první pomoci. Na jeho správném přiložení a funkci pak záleží záchrana života. Proto praktická znalost základních druhů obvazů a způsobů jejich přikládání je jednou ze základních povinností, kterou musí nejen zdravotník, ale každý občan ovládat.

Způsob přikládání obvazů při první pomoci má některé zvláštnosti, které tuto činnost odlišují od přikládání obvazů zdravotníky ve zdravotnických zařízeních. Tyto zvláštnosti jsou dány podmínkami, za kterých je obvaz při první pomoci přikládán. Přikládání obvazu se řídí těmito hlavními zásadami:

- Základním požadavkem na přiložení obvazu je splnění funkce, pro kterou jej přikládáme (zda má krýt ránu nebo stavět krvácení, či znehybnit končetinu);
- Obvaz musíte přiložit rychle, neztrácet čas jeho přikládáním na úkor zhoršení celkového stavu postiženého;
- Musíte dokázat podle potřeby obvaz vhodně improvizovat a volit takový jeho druh, který je v dané situaci nejsnáze dosažitelný a správným přiložením zabezpečí poraněného do doby, než mu bude poskytnuta zdravotnická pomoc.

Podle funkce, kterou má obvaz při první pomoci plnit, a podle účelu, kterého se má jeho přiložením dosáhnout, dělíme obvazy, které:

- zastaví krvácení (obvaz tlakový — kompresivní);
- zakrývají ránu a chrání ji proti infekci (krycí);
- ránu vzduchotěsně uzavírají (neprodyšné);
- znehybní poraněnou končetinu (znehybnující).

Někdy obvazy kombinujeme: jeden obvaz plní několik funkcí současně (např. obvaz přiložený na silně krvácející ránu ji jednak kryje, a jednak svým tlakem zastavuje krvácení).

Podle druhu materiálu a tvaru rozlišujeme obvazy na:

- šátkové (třícípý šátek a jeho improvizace);
- obinadlové (včetně elastických obinadel);
- náplastové (určené k rychlému krytí, k neprodyšnému uzavření, ale i k znehybnění);
- navlékací rychloobvazy (svým rourovitým tvarem, elasticitou a snadností manipulace plní funkci obvazu krycího) - typ „Pruban“.

Při přikládání obvazu dodržujte vždy tento základní postup:

- Před přikládáním a při přikládání obvazu manipulujte poraněnými co nejméně;
- Na ránu přikládejte vždy sterilní krytí tak, aby rouška, mul, pohotovostní obvaz ve sterilním balení, který přijde přímo na ránu, nedostal se předtím do styku s okolím (s prsty záchránce, s okolními předměty apod.);
- Před přiložením obvazu, hlavně na končetinách, nesvlékejte postiženého, oděv, jen sesuňte, popřípadě rozstříhnete nad místem poranění (toto místo poznáte podle event. prosakování krve) a obvaz pak omotejte přes oděv;
- Postižený při přikládání obvazu nejčastěji sedí nebo leží, nepřikládejte obvaz stojícímu postiženému (jen výjimečně — ležící postižený v nepříznivých přírodních podmínkách apod.);
- Postiženému přikládejte obvaz tak, abyste zraněného mohli stále sledovat, tzn. stojíte před ním, popřípadě z boku a udržujete s ním slovní kontakt;
- Při přikládání obvaz pevně přidržujte, aby neklouzal a nesesouval se. Pracujte rychle, ale s klidem a s rozvahou, při eventuálním prosakování krve přes přikládané obtáčky obvazu přiložte na toto místo další sterilní krytí (roušku) nebo alespoň obvaz několikrát přeložte, a tak vytvoříte tlakový polštářek nad ranou. Pak pokračujte v dalších obtáčkách. Obvaz pevně ukončete (uzlem, náplastí, zavíracím špendlíkem);
- Přikládejte obvaz, kterým znehybníte končetinu (popř. v kombinaci s dlahami), dbejte především na dobré upevnění obvazu nebo dlah na okrajích, aby se manipulací (nakládání, doprava apod.) neuvolnil;
- Každý přiložený obvaz ještě jednou zkontrolujte (nejlépe po 5 až 10 minutách), zda neprosakuje krví, nesesouvá se apod., a podle potřeby jej doplňte. Jestliže obvaz končetinu zaškrcuje, uvolněte jej;
- Přikládání obvazu a obvazovou techniku je nutno předem dokonale prakticky nacvičit. V případě potřeby není čas na uvažování, jak se obvaz přikládá.

Obvazy šátkové

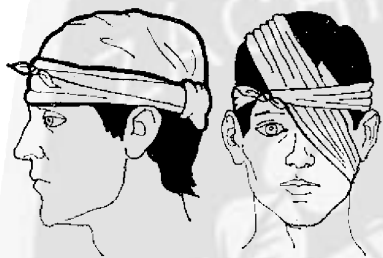
- **hotové třícípé šátky** - plátěné nebo kalikové, standardně zabalené, tvaru rovnoramenného trojúhelníku o délce základny 120 cm a ramen 90 cm;
- **improvizované** - připravíte si je ze čtyřcípých šátků, kapesníků apod. složením, popřípadě úpravou z jiných tvarů přeložením;

- složením šátkových obvazů dostanete obvaz, který se nazývá **kravatový** - je to vlastně druh obvazu šátkového.

Přiložení šátkových obvazů zakončujete vždy uzlem mimo místo poranění. Těmto obvazům je třeba dát při poskytování první pomoci přednost, a to pro jejich jednoduchost, rychlou manipulaci s nimi a možnost rozsáhlého improvizovaného použití. Před přiložením šátkového obvazu ránu vždy sterilně kryjte.

a) Šátkový obvaz hlavy (obr.č.16)

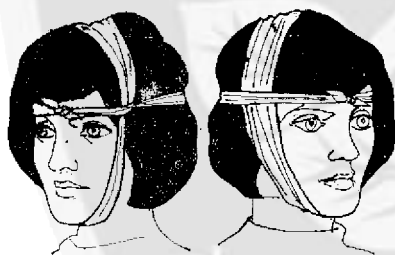
Příkládá se na nepříliš rozsáhlé, ne silně krvácející poranění na hlavě, kdy jde především o to, chránit poraněnou plochu před znečištěním. Použijete jej také u popálenin ve vlasaté části hlavy. Postižený při obvazování sedí.

Obr.č.16: Šátkový obvaz hlavy + šátkový (kravatový) obvaz oka

b) Šátkový (kravatový) obvaz hlavy, oka, ucha (obr.č.17)

Tímto obvazem obvážete jednotlivé rány na hlavě, rány na uchu, spánkové krajíně, stejně jako na čele a krajíně oka. Použijete jej také při krvácení ze zvukovodu. Nutno dbát na jeho dostatečné podložení sterilním krytím. Postižený při příkládání nejčastěji sedí. Šátkový (kravatový) obvaz krku

Obr.č.17: Šátkový (kravatový) obvaz ucha

c) Šátkový (kravatový) obvaz krku (obr.č.18)

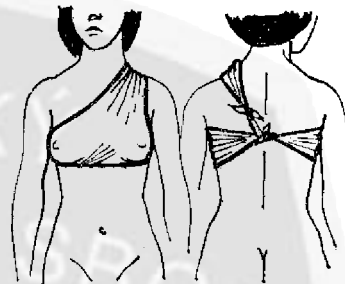
Šátkem složeným v kravatu obvážete ránu na krku, popř. v zátylku; tento obvaz příkládáte volně a vážete po straně krku. Postižený nejčastěji při obvazování sedí.

Obr.č.18: Šátkový (kravatový) obvaz krku

d) Šátkový obvaz hrudníku a prsou (obr.č.19)

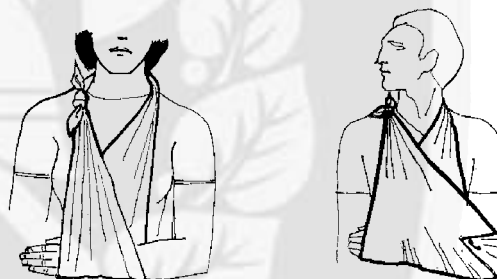
Tento obvaz použijete při plošných, ne příliš krvácejících poraněních této krajiny, také při hlubokých oděrkách a popáleninách. Příkládáte nejčastěji u sedícího postiženého.

Obr.č.19: Šátkový obvaz hrudníku a prsou

e) Šátkový závěs horní končetiny (obr.č.20)

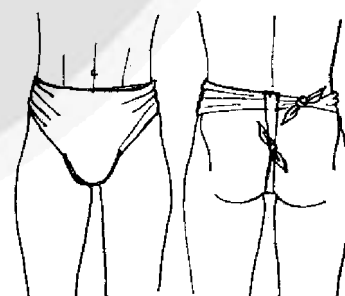
Při znehybnění horní končetiny použijete jednoduchého závěsu — na ruku a zápěstí, popř. širokého závěsu na předloktí a loket. S přiložením dalšího šátku přes hrudník a paži máte možnost znehybnit horní končetinu i při poranění paže (např. u zlomeniny). Zraněný při příkládání obvazu nejčastěji sedí.

Obr.č.20: Šátkový závěs horní končetiny – zápěstí a ruky, předloktí a lokte

f) Šátkový obvaz břicha, pánve a pohlavních orgánů (obr.č.21)

Tento obvaz použijte při poraněních uvedené krajiny, kterou předtím kryjete vrstvou mulu. Také při krvácení z konečníku nebo z pohlavních Ústí s podložení dostatečné vrstvy mulu. Při upevnění, jak je patrné z obrázku, vypomůžete si popř. pruhem obinadla vzadu. Příkládáte u ležícího nemocného.

Obr.č.21: Šátkový obvaz břicha, pánve a pohlavních orgánů

g) Šátkové obvazy na horní končetině

Obvazují se jíím krvavá poranění ruky, která dostatečně kryjete sterilní vrstvou mulu nebo rouškou. Použijete jej (ve formě šátkového obvazu) i při popálení celé ruky, které (pokud možno) napřed ještě kryjete sterilní rouškou.

Kravatový obvas zápěstí, předloktí, lokte a paže šátek ve tvaru různé široké kravaty (podle potřeby) přikládáte na poraněné místo horní končetiny. Pokud možno kryjete poranění sterilní vrstvou a obvas uzlíte zevně.

h) Šátkové obvazy na dolní končetině

Šátkovým-kravatovým obvazem nohy a hlezna kryjete krvavá poranění v této oblasti po předchozím krytí sterilní vrstvou. Použijete jej také při pohmoždění a podvrtnutí nohy, včetně paty i hlezna. Šátkovým obvazem obvážete také popáleniny, poleptání nebo omrzlinu nohy po předchozím sterilním krytí.

Šátkový-kravatový obvas bérce a kolena. Tímto obvazem kryjete krvavá poranění v této oblasti, jakož i popáleniny, poleptání a omrzliny. Použijete jej také k provizornímu zklidnění kolena při zřetelně lehčím poranění kloubu.

Obvazy obinadlové

Jsou zhotoveny většinou z tkaného mulu, jejich okraje bývají řezané, popřípadě mají okraj pevný (výhodnější). Mohou být však také vyrobeny z jiného materiálu, podle účelu, jakému mají sloužit (např. obinadla elastická, škrabová, zinkoklihoá).

V praxi se užívá většinou obinadel jednohlavých (viz obr. 62) standardní šíře. Délka těchto obinadel bývá 3 - 10 m. Na jednotlivé oblasti těla se většinou používá této šíře:

- na prsty a ruce 5 a 8 cm,
- na hlavu a krk 10 cm,
- na předloktí, loket, bérce, hlezno 10—15 cm,
- na ramena a stehno až 15 cm, popř. 1 více;
- na hrudník, břicho, kyčel až 20 cm.

Při přikládání obinadlových obvasů dodržujte tento postup a zásady:

- Hlavu obinadla držte vždy ve své zručnější ruce (většinou pravé) a druhou rukou si přidržujte volný konec, aby obvas neklouzal.
- Obvas začněte zpevňovací cirkulační obtáčkou. U končetiny začínáte vždy od užší části.
- Obvas obtáčejte tak, aby se jednotlivé obtáčky střechovitě přes sebe postupně překrývaly (asi polovinou až dvěma třetinami).
- Nestačí-li vám jedno obinadlo, nastavíte obvas dalším tak, že začátek druhého (volný konec) podsunete asi 15 až 20 cm pod konec prvního, přidržíte a obtočíte přes něj cirkulační obláčku. Poté pokračujete v přikládání dalších obláček.
- Obinadlo vždy pevně zakončete, nejlépe zalepením leukoplastí nebo koncem obinadla rozpúleným po délce (délku těchto rozpúlených konců volíte podle obvodu obvazové krajiny); konce svážete při rozdvojení uzlem, obtočíte kolem

končetiny proti sobě a zauzlíte. Nikdy nepodkládejte konec obvazu pod předchozí obtáčku, uvolní se a vlaje. Jedním z druhů obinadlových obvasů jsou obvazy prakové, které vzniknou podélným rozstřížením (rozpúlením) obou konců širšího různě dlouhého (60—80 cm) obinadla. Přitom střední úsek - v délce 10—15 cm - se ponechá nerostřížen a přikládá se na poraněné, sterilně kryté místo (nejčastěji brada, nos) a volné čtyři konce se rozbíhavě obtočí a po dvou vzájemně zaváží.

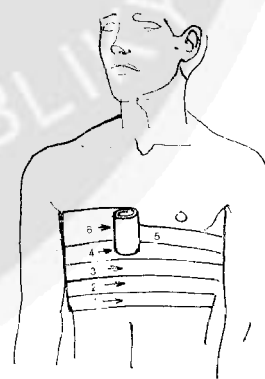
Obinadlové obvazy jsou složitější než např. šátkové a jejich zhotovení je náročnější. Některé mají své klasické postupy a názvy. V rámci první pomoci však postačí znát základní obtáčky, kterými zhotovíme obvas poraněné krajiny tak, aby splnil dokonale funkci po dobu, než se postiženému dostane odborného ošetření. Znovu připomínáme, že je nutno si obvazovou techniku zavčas prakticky osvojit, při poskytování první pomoci nezbyvá čas na rozmýšlení a uvažování, jak se která obtáčka dělá.

a) Obinadlový obvas hlavy

Zhotovíte jej několika způsoby, podle účelu, jaký má plnit, popřípadě použijete kombinaci. Jednotlivé rány obvážete jednoduchým obvazem hlavy, avšak pevným, na rozsáhlejší poranění (např. skalpaci, popálení, poleptání apod.) užijete obvazu, který kryje celou plochu a pevně drží. Obvas zhotovujete podle označení obtáček na obrazech, základní obtáčku začínáte vždy tak, aby začátek obvazu byl mimo poraněné místo.

b) Obinadlový obvas hrudník a břicha

Kryjete jíím krvavá poranění hrudníku, která zřetelně nepronikají do pohrudniční dutiny. Můžete jej použít také v případě bolesti hrudníku po poranění, kdy je podezření na zlomeninu žeber. K tomuto účelu je vhodnější obinadlo elastické, avšak nepřilš utažené, aby se nezhorsilo zraněnému dýchání. Stejně tak jej nebudete přikládat tehdy, jestliže manipulace s obinadlem by zraněnému způsobila bolest a zhoršila jeho stav. Při přikládání obinadla postižený zpravidla sedí v předklonu s oporou horních končetin. Podobným způsobem jako obvas hrudníku provedete cirkulační obvas břicha (přikládáný však většinou vleže za pomoci druhé osoby, která pomůže zraněného nadzvednout).

Obr.č.22: Obinadlový obvas hrudníku

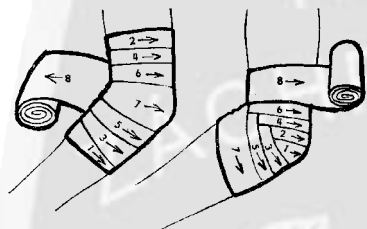
c) Obinadlové obvazy horní končetiny přikládáme sedícímu nebo ležícímu zraněnému.

Obinadlový obvaz ruky

Kryjete jí krvavá poranění na ruce, obtáčky podle potřeby způsobíte poraněnému místu. Je vhodné jej přikládat v poněkud zvýšené poloze končetiny.

Obinadlový obvaz předloktí a lokte (obr.č.23)

Přikládáte jej sedícímu nebo ležícímu tak, že postupujete obtáčkami od periferie končetiny směrem k rameni. I v tomto případě zvýšíte při obvazování polohu poraněné končetiny.

Obr.č.23: Obinadlový obvaz lokte

Obinadlový obvaz paže a ramene

Přikládáte jej sedícímu nebo ležícímu při nadzvednutí (jeden pomocník) ramena a paže. Postupujete podle označení obtáček centrálním směrem.

d) Obinadlový obvaz dolní končetiny přikládáte ležícímu, ve výjimečných případech sedícímu poraněnému.

Obinadlový obvaz nohy a hlezna

Přiložíte ležícímu při poranění v oblasti prstu a hlezenního kloubu. Osmičkový obvaz kotníku přiložíte také jako improvizované znehybnění hlezenního kloubu.

Obinadlový obvaz bérce, stehna a kyčle

U bérce začínáte nad hlezenním kloubem a postupujete ke kolenům. Při obvazu kolena postupujete buď Od středu kloubu, stříškovitě střídavě na obě strany Od kloubu, nebo opačným postupem.

Při obvazu stehna v dolní polovině postupujete Od kolena směrem nahoru s klasovitým překládáním obtáček na přední straně stehna. Při poranění v horní části stehna nebo v oblasti kyčle obvazujete za pomoci nejlépe dvou pomocníků, kteří nadzvedávají zraněného po obou stranách. Obvaz kyčle neprovádíte při podezření na zlomení kostí pánve a stehna (manipulace s raněným by zhoršila jeho stav).

Náplastové obvazy

Tento druh obvazů slouží ke krytí oděrek a povrchních ran, které příliš nekrvácejí. Jejich hlavním úkolem při první pomoci je zabránit znečištění poraněného místa. Pruhy náplasti přilepujete na sterilní roušku, kryjící poranění. Při přelepování roušky volíte raději delší a užší pruhy, které lepíte na suchou pokožku. Leukoplast také můžeme užít při uzavření otevřeného pneumotoraxu.

Navlékací rychloobvazy

Je to nový druh a typ obvazu, Jehož výhodou je rychlá a snadná manipulace, dobrá a bezpečná fixace I v místech ohybu na

končetinách, což právě vhodně uplatníte při krytí ran při první pomoci. Nemají však tlakový účinek, proto je nemůžete použít tam, kde rána silněji krvácí, sterilním krytím prosakuje a musí se provést její stlačení.

a) Navlékací obvaz ruky

Na ránu přiložíte sterilní krytí, které jednou rukou přidržíte (nebo si ho přidržíte zraněný druhou rukou sám), a punčochovitým způsobem navléknete obvaz; ten na konci prstu zatočíte a jeho konec zalepíte leukoplastem nebo sepnete zavíracím špendlíkem apod. Otvor pro palec rozstříhnete. Také můžete jeden konec navlékacího obvazu uzavřít uzlem, takto vytvořenou punčošku obrátit a navléknout na ruku.

b) Navlékací obvaz lokte

Po překrytí poraněného místa na lokti sterilním krytím navlékněte obvaz zvolené délky přes tento kryt. Důležité je volit dostatečnou délku návleku vzhledem k tomu, že roztažením na končetině se jeho délka zkrátí a pak by návlek málo přesahoval krytí (musí přesahovat v místech ohybu krytí na každé straně 8 - 10 cm).

c) Navlékací obvaz kolena

Přikryjte poranění, rány, hlubokou oděrku, popáleninu apod. sterilním krytím a přes ně navlékněte dostatečně dlouhý návlek obvazu. I zde je nutno volit větší délku vzhledem k objemu končetiny.

Šátků i obinadel používáme rovněž ke zhotovování fixačních obvazů u znehybnění končetin. Rovněž tak je možno je použít k improvizaci zaškrcovadla.

Obvazový pohotovostní balíček

Je to standardní druh obvazu, který je určen ke krytí krvavých poranění a ran. Je v pohotovostním balení a používá se ho také jako obvazu tlakového ke stavění krvácení.

Obvaz je zabalen v neprodyšném obalu (plátěném) a v impregnovaném papíru, z něhož vyčnívá tenký motouz. Zatáhnutím za motouz roztrhnete obal ve dvě části a objeví se obvaz, označený na dvou stranách křížem. V místě těchto křížů uchopíte obvaz prsty a palcem jedné ruky a druhou rukou uchopíte volný konec obvazu, čímž se celý rozloží a je připraven k přiložení.

PAMATUJTE!!!

Neznalosti v obvazové technice a špatné přiložení obvazů mohou mít nepříznivý vliv na stav postiženého i v pozdějším průběhu. V některých případech (špatný tlakový obvaz, špatně přiložené zaškrcovadlo) mohou způsobit i smrt vykrvácením.

Organizace první pomoci při hromadných neštěstích – mimořádných událostech

První pomoc na místě hromadného neštěstí nebo katastrofy je souborem zdravotnických a technických opatření, jež při náhlém ohrožení nebo postižení zdraví účinně omezují rozsah a důsledky dějů působících na člověka nebo skupinu lidí. Zpravidla se první pomoc poskytuje bez specializovaných prostředků a její součástí je i přivolání odborné pomoci (technické a zdravotnické) a péče o postiženého do jeho předání složkám integrovaného záchranného systému (IZS).

Při mimořádných událostech (MU) se uplatňuje staré rozdělení první pomoci na svépomoc, vzájemnou pomoc, laickou první

pomoc, předlékařskou první pomoc a lékařskou první pomoc. Jedná se vždy o neodkladné výkony poskytnuté ihned po MU do doby příjezdu prvních výjezdových skupin IZS.

Poskytování první technické pomoci je téměř vždy znesnadňováno prováděním vyprošťovacích prací v zamořených prostorech, při radioaktivní kontaminaci, v troskách staveb, při závalech, zátopách atd. Toto vše prodlouží časový interval k poskytnutí první pomoci laické i zdravotnické, což jednoznačně zhorší prognózu onemocnění a zejména včasnost odborného ošetření.

Rozdělení první pomoci při hromadných neštěstích – MU:

- základní první pomoc technická, tj. vyproštění, vyvedení do nezamořených míst, odnesení na improvizované obvažiště prostoru MU;
- základní první pomoc zdravotnická, tj. polohování, uvolnění dýchacích cest, umělé dýchání z plic do plic, zevní srdeční masáž, zástava krvácení, znehybnění, protišoková opatření;
- přivolání odborné pomoci zdravotnické (ZZS) a odborné technické pomoci (hasiči);
- zajištění místa MU (police).

Třídění raněných při MU

Při hromadném výskytu raněných (větší počet než 200) v krátké časové jednotce by bylo optimální zahájit léčbu všech postižených ihned. Výkonnost zdravotnické služby je ale limitována počtem záchranářů, vybavení zdravotnickými pomůckami, léky a zdravotnickou technikou. Proto je důležitým prvkem poskytování první pomoci při MU proces třídění, které rozdělí postižené podle druhu a tíže poranění a prognózy a skýtá předpoklad přežití nebo minimalizace následků při přiměřeně včasném poskytnutí odborné první pomoci, případně definitivní léčby. Postup třídění raněných vychází z bohatých zkušeností válečné medicíny a v současné době má následující podobu:

- zemřelí a postižení, jejichž poranění je natolik rozsáhlé a nebo devastující, že může být hodnoceno jako neřešitelné;
- neodkladná pomoc (ranění, kteří potřebují okamžitou chirurgickou pomoc);
- odložená pomoc (ranění, kterým je možno lékařskou pomoc odložit o jeden i více dní);
- lehce ranění.

Smyslem třídění není „nikomu brát šanci na poskytnutí první pomoci, ale naopak ji dát těm, jejichž poranění či postižení zdraví skýtá předpoklad přežití nebo minimalizaci následků při přiměřeně včasném poskytnutí odborné první pomoci, případně definitivní léčby. Jedná se tedy o neodkladné poskytnutí život zachraňujících výkonů nebo rozhodnutí o urgentním transportu k naléhavému definitivnímu výkonu. Středně těžce nebo lehce ranění vyžadují tzv. odloženou pomoc, vzájemnou pomoc, svépomoc.

Identifikační štítek a visačka

Vzhledem k možnému velkému počtu zraněných a zasažených při hromadných neštěstích a katastrofách není v silách záchraných skupin zdravotnických i nezdravotnických všechny pacienty identifikovat, vytřídit, ošetřit a transportovat. Proto již od 2. světové války se zaváděly různé štítky, karty nebo visačky, které se

vyplňovaly velmi jednoduchým způsobem, zejména pokud šlo o způsob poskytnutí první pomoci a navržení rychlosti a druhu odsunu. Soupravy těchto štítků by měly být připraveny v každém záchranném vozidle, respektive u všech zdravotnických i nezdravotnických skupin. Velmi se osvědčilo barevné označení v angličtině, které určuje priority ošetření následovně:

Priorita 1:

- **R red (červená)** také „top priority“ – kritický stav, který mohou postižení přežít jenom tehdy, dostanou-li jednoduchou neodkladnou první pomoc a provedení život zachraňujících výkonů v nekratším možném čase, tedy ještě bez zdravotnických specialistů. Z mnoha stavů je třeba zmínit nejzávažnější: **obstrukce dýchacích cest, prudké zevní krvácení, tenzí pneumotorax, popáleniny obličeje s možným inhalačním poraněním, zasažení toxickými látkami, hypovolemický šok, rychle se prohlubující bezvědomí, všechna penetrující poranění;**
- **B blue (modrá)** – katastrofická kategorie, kdy postižení mají naději na přežití, je-li zajištěna urgentní pomoc během několika minut: **kraniocerebrální poranění s bezvědomím, zástava krevního oběhu v důsledku krevní ztráty, narůstající obstrukce dýchacích cest (cizí tělesa, zvratky), popáleninové poranění s rozsahem více než 70 %, penetrující poranění hrudníku a břicha s poklesem krevního tlaku.**

Priorita 2

- **Y – yellow (žlutá)** – označuje „2nd priority“ nebo také naléhavou pomoc (urgent). Přežití je velmi reálné, bude-li poskytnuta pomoc do 1 hodiny od vzniku poranění. Zahrnuje **šokový stav reagující na léčbu, velké zevní krvácení s přiloženým tlakovým obvazem, škrtidlem nebo hemostopem, otevřené zlomeniny dlouhých kostí a zlomeniny pánevních kostí bez šokového stavu, popáleniny s menším postižením než 70 %, záchvaty krátkodobého bezvědomí bez anizokorie**, náhle vzniklou bolest, zmatenost, dezorientaci, psychomotorickou poruchu.

Priorita 3

- **G – green (zelená)** – označuje lehká zranění – „walking wounded“ – doložitelnou pomoc (delayed). Zdravotní stav nevyžaduje resuscitaci nebo intenzivní péči, všechna poškození jsou odkladná, pacient může případně odejít sám na určené místo, kde je poskytována první pomoc;

- **D – dead (černá)** – označuje mrtvé.

Štítek nebo náramek s číslem je přidělován každému pacientovi, který je identifikovatelný nebo neznámý. Napomáhá vlastnímu třídění a přesunu na příslušné obvažiště, mnohdy v improvizovaných podmínkách, kde by měla být postiženému přidělena visačka, která umožňuje provádět záznamy o provedených výkonech, předběžné diagnóze, odsunu apod.

Časová škála při hromadných neštěstích a katastrofách – MU

Čas a prostor jsou nejdůležitější činitele při záchranných akcích. Proto se v lokálním i mezinárodním měřítku záchranné akce hodnotí v časovém určení.

Fáze 0 - záchrana, první pomoc a vzájemná pomoc poskytovaná - **minuty – 1 hodina** lidmi v zasažené oblasti

Fáze 2 - činnost záchranných týmů v terénu, poskytování - **od 15 min do 12 hod** neodkladné péče

Fáze 2 - specializovaná lékařská pomoc v nemocničních centrech - **od 12 hod – několik dnů**

Fáze 3 - definitivní ošetření, rehabilitace - **týdny – měsíce**

Postfáze - dokončení záchranných prací, vyproštění mrtvol, protiepidemická opatření, sanitární činnost v zasažené oblasti

Sjednocení postupů i organizace likvidace následků hromadných katastrof či neštěstí - MU je základním opatřením, vedoucím ke kvalitnější léčebným metod. Dobrá organizace systému může vést ke zmírnění následků MU, záchraně životů, ale může platit i opačné pravidlo: špatný systém – více zraněných, více mrtvých, větší následky.

Přenášení a odsun postižených

Součástí komplexní první pomoci při náhlé poruše zdraví je mimo poskytnutí neodkladných úkonů první pomoci také uložení do správné polohy a v nezbytných případech i improvizovaný odsun v této poloze k definitivnímu ošetření. Je velká chyba, jestliže dokonalé poskytnutí první pomoci na místě, kde vzniklo poranění (zvláště u více postižených), skutečně se za cenu časového zdržení, čímž dojde k prodloužení (např. u šokového stavu, vnitřního krvácení apod.) a poškození nebo smrti nemocného. Stejně tak je chybný postup, při němž v zajmu rychlého odsunu k definitivnímu ošetření není poskytnuta správná první pomoc (např. uložení do nesprávné polohy, nezabezpečení polohy u zlomenin páteře apod.) a nastane zadušení nebo poškození postiženého během transportu.

Základním požadavkem proto je:

- Vždy před odsunem je nutno zjistit stav zraněného a provést orientační vyšetření především se zřetelem k poranění hlavy, břicha, páteře a hrudníku. Toto je pak podkladem k neodkladným zákrokům první pomoci, jakož i ke způsobu odsunu a odsunové poloze.
- I během odsunu je nutno neustále sledovat celkový stav nemocného a podle dynamiky stavu a jeho vývoje doplňovat první pomoc.

Před odsunem je nutno zvážit, kam postiženého odsunete k správnému definitivnímu ošetření. Musíte dbát, aby způsob odsunu, vzdálenost a doba k odsunu potřebná byly únosné stavu postiženého. (Například zraněného se zlomeninou, vyžadující polohu vleže, neodsunout za cenu rychlosti odsunu v osobním automobilu apod.)

Vyproštění zraněného souvisí bezprostředně s technikou první pomoci a úzce na ni navazuje. Podle druhu úrazu a postižení dbejte vždy na to, aby vyproštění bylo rychlé a dostatečně šetrné.

Vyproštění z havarovaného vozidla: Zachránce uchopí zraněného zezadu za loketní a zápěstní část předloktí, položeného přes nadbříšek zraněného, a pozpátku ho vytáhne z vozidla. Pak ho uloží na přikrývku nebo nosítka a poskytne první pomoc.

I při ostatních druzích poranění je zásadou nejprve vyprostit a uvolnit horní část těla (hlava, hrudník - např. v lavině), aby

bylo umožněno dýchání, event. masáž, a vytáhnout zraněného pozpátku ve směru osy těla za podpaží. Nikdy nevyprošťujte zraněného tak, že byste jím pohybovali do stran, popřípadě otáčeli jeho trupem. Při zlomeninách končetin, páteře nebo trupu by se tím jeho stav podstatně zhoršil.

Další zásadou je co nejmenší manipulace a překládání poraněného.

Musíte vystačit s dvojitou polohou (někdy jde o jednu a tutéž);

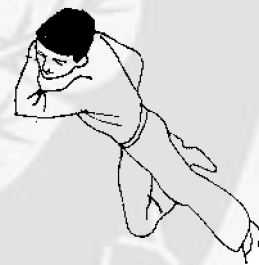
- s polohou, při níž poskytujeme první pomoc (např. autotransfúzní);
- s polohou, při níž odsunujeme odsunová, např. stabilizovaná.

Dále ve všech případech, kdy předpokládáte nutnost svědectví o poloze zraněného (zvláště při dopravních a kriminálních úrazech), dobře si polohu zapamatujte nebo zajistěte její označení, alespoň orientační (nejlépe vyfotografováním, náčrtkem nebo alespoň čarami na zemi, v písku apod.).

Základní polohy při poskytování první pomoci a při odsunu

a) Stabilizovaná poloha (obr.č.24)

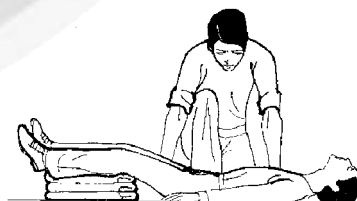
Postižený leží na boku tak, že dolní končetina, spočívající na podložce (níže uložená), je ohnuta v kyčli a kolenním kloubu a podpírá ostatní část těla. Výše uložená dolní končetina je natažena. Trup je mírně skloněn dopředu a horní končetina, spočívající blíže podložce, leží za zády postiženého, rovnoběžně s trupem. Druhá horní končetina, pokrčená v lokti, podpírá tvář a obličej postiženého a pomáhá udržovat záklon hlavy. Tak je zabráněno vdechnutí zvratků nebo krve do dýchacích cest a zabezpečen volný odtok tekutého obsahu z úst. Do této polohy uložte všechny postižené v bezvědomí.

Obr.č.24: Stabilizovaná poloha

b) Autotransfúzní poloha (obr.č.25)

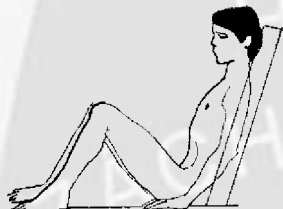
Při větší krevní ztrátě nebo při podezření na ni uložíme postiženého - pokud je při vědomí - rovně na záda a dolní končetiny podložíme od kolen níže tak, aby byly zvýšeny asi 30 cm nad podložku. Kolena zůstávají pokrčená.

Obr.č.25: Autotransfúzní poloha

c) Poloha vpolosedě, s pokrčenými dolními končetinami (Fowlerova poloha) (obr.č.26)

Zraněného do této polohy uložte při poranění v oblasti obličeje a krku, kde není větší krvácení, při poranění hrudníku s bolestivým dýcháním (příčemž se postižený opírá o natažené horní končetiny), při poranění klíční kosti, ramen a paže. Fowlerova poloha (s nataženými končetinami) ulehčuje zraněnému a nemocnému dýchání i při ztíženém žilním návratu a otoku plic.

Obr.č.26: Poloha vpolosedě s pokrčenými dolními končetinami

d) Poloha vleže naznak (obr.č.27)

Do této polohy uložte každého zraněného s poškozením páteře. Podložte pod něho tvrdou podložku k zajištění rovné polohy a obložte hlavu z obou stran, aby se nemohla posunem odklonit. Polohy lze užít i při poranění pánve a dolních končetin, stejně jako při poranění břicha, kdy zraněnému pokrčíte a mírně podložíte dolní končetiny.

Obr.č.27: Poloha vleže naznak s nataženými nebo pokrčenými dolními končetinami

e) Poloha vleže na břicho (obr.č.28)

Čelo a horní oblast hrudníku v úrovni ramen musí být podloženy. Polohy používejte při rozsáhlých krvácejících poraněních obličeje, oblasti úst a čelistí (vždy za dozoru a sledování během transportu) a u postiženého při vědomí. Pro ztížené sledování postiženého se tato poloha užívá vzácně a vždy jen u postiženého po plném vědomí.

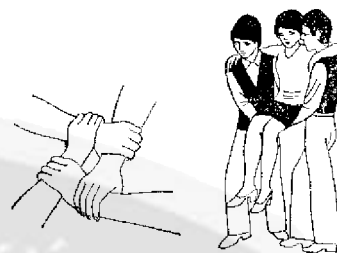

Obr.č.28: Poloha vleže na břicho

Technika přenášení

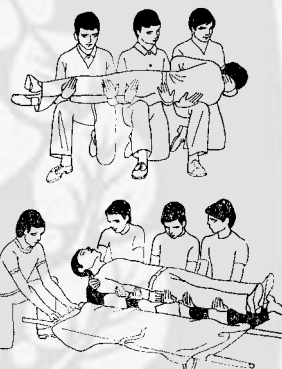
a) Více zachránců

Vsedě - zraněný se posadí na zkřížené ruce zachránců, popřípadě na tyč, desku apod. Přidrží se horními končetinami obou nosičů přes jejich zátylek („židlička“ – obr.č.29). V této poloze odsunujte a přenášejte zraněného s lehčím poraněním, který je při vědomí a není v šoku.

Obr.č.29: Přenášení postiženého vsedě dvěma zachránci – zkřížené ruce

Vleže - této techniky použijte tehdy, když jde o závažné poranění nebo postižení při šoku, při omezení hybnosti, při zlomeninách kostí trupu a dolních končetin, při ochrnutí, bolesti apod. Zraněného přenášejí nejméně tři zachránci rozmístění stejnoměrně podél jeho těla, kteří mají své horní končetiny podsunuty pod tělem zraněného viz.obr.č.30.

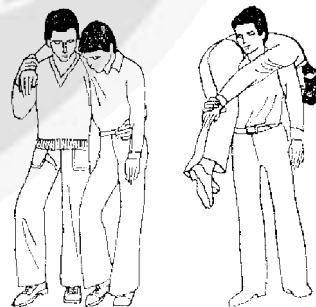
Obr.č.30: Přenášení postiženého třemi zachránci:

- technika přenášení
- nakládání postiženého na nosítka

b) jedním zachráncem

Podpírání - při lehčích poraněních, kdy zraněný je zachráncem podpírán a s jeho pomocí je schopen sám jít (obr.č.31a).

Nesení přes záda (břímě) - Nouzové řešení, není-li poraněný schopen chůze a je v relativně dobrém stavu, tj. nemá poraněny kosti trupu a netrpí poruchami dýchání (obr. č.31b).

Obr.č.31a + b: Přenášení postiženého jedním zachráncem – podpírání nebo nesení na zádech

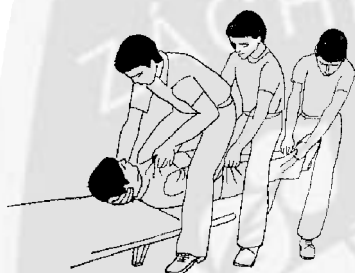
Odsunové prostředky

a) Nosítka:

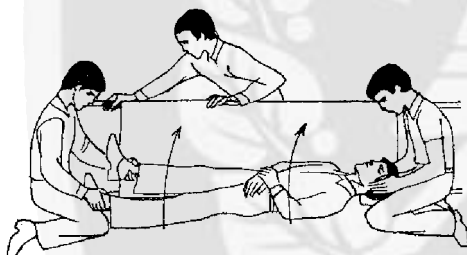
- standardní
- improvizovaná (popřípadě se zpevněním při poranění páteře).

Nakládání na nosítka:

- raněného rozkročmo zvednou tři zachránci a čtvrtý podsunou nosítka v podélném směru (obr.č.32);
- dva zachránci částečně ze strany nadzvednou raněného z polohy na zádech nebo na boku a třetí přiloží šikmo ze strany nosítka, přidrží. Je, dva zachránci zraněného přidrží k nosítkám a společně s ním nosítka sklopí (obr.č.33).

Obr.č.32: Nakládání na nosítka rozkročmo

Obr.č.33: Nakládání na nosítka sklopením s podsunutím

Při nakládání na nosítka, popřípadě na jiné odsunové prostředky, zraněného nikdy nebereme za ruce a za nohy.

Nesení nosítek - dva nebo čtyři nosiči nesou postiženého vždy hlavou napřed a výše (do schodů, do auta). Jeden z nosičů se vždy ujme řízení: vydá povel k současnému zdvižení nosítek a dbá na to, aby měli nosiči seřazený krok.

b) Záchranný vůz - typizovaný sanitní vůz s normalizovaným vybavením individuálně přizpůsobený a vylepšený i pro zásah v rámci rychlé zdravotnické pomoci.

c) Improvizovaný vůz - osobní, event. dodávkový automobil. Lze jej použít v krajním případě. Jen tehdy, kdy je časové nebezpečí z prodlení. Při poranění hrudníku, břicha a dolních končetin. Je nutné provést lůžkovou úpravu. (Nutno uvažovat jedině o čtyřdvéřovém automobilu, dostatečně prostorném, aby nenastalo poškození zraněného.) Nikdy takto neodsunujte zraněného s podezřením na poranění páteře! Vsedě odsunujeme v automobilu jen lehčí poranění na horní končetině a na obličej při celkově dobrém stavu postiženého.

d) Jiné improvizované prostředky - nákladní automobil, valník traktoru, autobus apod. Odsunu v takovém prostředku

použijte jen v případech nejvyšší nouze, popřípadě při hromadných neštěstích, kdy by časovým prodlením jednoznačně nastalo závažné poškození nebo smrt postižených (např. při prudkém krvácení, které je zastavitelné jen smáčknutím prstem nebo ruky — podklíčková, podpažní tepna, krkavice, břišní aorta apod.).

e) Prostředky improvizované podle podmínek (např. v horách saně, lyže, na vodě loďka apod.) - V těchto případech vždy dostatečně takový prostředek vypodložíme a zpevníme, přičemž dbáme na dobré připevnění zraněného. Při transportu na saních nebo na lyžích jede jeden zachránce vpředu, druhý vzadu, podle možností třetí jako doprovod. Je nutná pomalá a opatrná jízda. V našich podmínkách je horská služba dobře školená a vybavena standardními záchrannými odsunovými saněmi.

PAMATUJTE!!!

Odsun a transport raněného jsou součástí poskytování první pomoci, musí být prováděny tak, aby byly šetrné, rychlé, cílevědomé a aby během odsunu mohla být poskytována nebo doplňována první pomoc podle potřeby postiženého a podle rozvoje příznaků jeho chorobného stavu.

ZÁSADY PRVNÍ POMOCI PŘI ZASAŽENÍ BOJOVÝMI OTRAVNÝMI LÁTKAMI (BOL), NEBEZPEČNÝMI CHEMICKÝMI LÁTKAMI (NCHL), RADIOAKTIVNÍMI LÁTKAMI (RAL) A V PROSTORU KONTAMINOVANÉM BIOLOGICKÝMI AGENS A TOXINY (BAT)

Pro zásady první pomoci při zasažení osob BOL, NCHL, RaL a BAT je společné:

- do zasaženého prostoru musí osoby poskytující první pomoc vstupovat zásadně v předepsaných prostředcích individuální ochrany (PIO);
- provedení třídění podle potřeby naléhavosti pomoci (komu poskytnout pomoc dříve), kdo si poskytne pomoc sám, koho musí ošetřovat dva zachránci, koho jeden;
- pokud nemají zasažené osoby prostředky individuální ochrany v ochranné poloze – musí jím být nasazeny, případně kontrolují správné nasazení ochranné masky a použití ostatních PIO;
- při kontaminaci zasaženého se před nasazením PIO provádí částečná dekontaminace odkrytých částí těla;
- život zachraňující zákroky je nutno provést předem (při dušení, tepenném krvácení), zpravidla jeden zachránce provádí tyto zákroky a druhý pečuje o ochranu před kontaminujícím prostředím, podává antidota;
- po co nejrychlejší vyvedení (vynesení) zasažených osob z kontaminovaného prostoru se opět provede částečná dekontaminace;

Příznaky zasažení osob jsou patrné pouze při zasažení BOL a NCHL a proto jsou dále ve skriptech popsány a jsou uvedeny i zásady poskytování první pomoci.

V případě zasažení RaL a BAT nastupují příznaky až po určité době (nemoc z ozáření, doba latence při zasažení BAT). Poskyt-

nutí první pomoci v těchto případech je zúženo na případná traumatologická poranění, která mohou být se zasažením spojena (krvácení, zlomeniny, popáleniny atd.).

První pomoc při zasažení chemickými látkami je nejdůležitější částí léčebného postupu. Může odvrátit závažná poškození zdraví i smrtelný průběh. Proto je při práci s chemickými látkami nezbytné být na tuto možnost připraven. K nehodám zpravidla dochází za dramatických okolností, vždy nevhod a neočekávaně.

Oblast první pomoci při expozici chemickými látkami je problematická i proto, že se jedná o málo časté situace, nové údaje se získávají jen těžce. Kromě obecně platných faktorů (dávka, koncentrace, pH látky, interval expozice do první pomoci) při nich hraje roli mnoho individuálních faktorů, jako je třeba hmotnost postiženého, jeho zdravotní stav, předcházející požití jídla, pH v žaludku apod. Jednotný soulad u řady léčebných postupů neexistuje. Právě proto jsou informace o postupu při akutních intoxikacích a zejména o počáteční fázi - první pomoci velmi potřebné.

Mechanismus účinku nebezpečných látek je velmi rozmanitý a rozdílné jsou i vnější projevy otravy. Přesto je možné v některých případech usoudit na příčinu otravy podle příznaku zasažení. V následujících bodech si uvedeme některé základní příznaky otrav a příslušné nebezpečné látky, které je způsobují.

Příznaky zasažení organismu BOL a nebezpečnými chemickými látkami

Intoxikaci nebezpečnými látkami lze úspěšně léčit tehdy, pokud je včas a správně poznána. Mechanismus účinku nebezpečných látek je velmi rozmanitý a rozdílné jsou i vnější projevy otravy. Přesto je možné v některých případech usoudit na příčinu otravy podle příznaků zasažení. V následujících bodech jsou uvedeny některé základní příznaky otrav a příslušné nebezpečné látky, které je způsobují:

- **bolest hlavy** - organofosfáty, dusitan, dusičnany, oxid uhelnatý, chlorované uhlovodíky;
- **rozšíření zornic** - atropin, kokain, nikotin, rozpouštědla, léky, otrava houbami, rostlinami, halogenuhlovodíky (také při hlubokém bezvědomí při úrazu mozku, při cukrovce);
- **zúžení zornic (mióza)** - organofosfáty, morfin, psychofarmaka (též při úrazu mozku);
- **zápach z úst** - alkoholy, chlorované uhlovodíky, kyanidy, fosfor (také při diabetickém a uremickém komatu);
- **svalové křeče** - organofosfáty, strychnin, atropin, kyanidy, alkohol, nikotin, houby a jedovaté rostliny, některé léky a drogy, digitalis, kyselina borová (pozor na možnost epilepsie a nervový šok);
- **namodralé zbarvení kůže** - šok, anilin, nitrobenzen, dusitany ve vodě či potravě, barviva;
- **načervenalé zbarvení kůže** - oxid uhelnatý;
- **bezvědomí** - barbituráty a další léčiva, alkoholy, rozpouštědla, organofosfáty, atropin, detergenty, těžké kovy, kyanidy, oxid uhelnatý (také při mozkové a srdeční mrtvici, při předávkování insulinem a při cukrovce);
- **rychlý tep** - atropin a rostliny, které jej obsahují;

- **pomalý nebo nepravidelný tep** - houby, organofosfáty, digitalis, léčiva;
- **kašel** - nitrosní plyny, kouř, berylium, uhlovodíky, dráždivé plyny, páry rtuti a těžkých kovů;
- **zvracení** - běžná reakce při proniknutí látek do žaludku, insekticidy, otrava potravinami a houbami, soli mědi, nikotin, jedovaté rostliny;
- **krev ve zvratkách** - požití leptavých látek, látek snižujících srážlivost krve;
- **bolesti břicha** - při požití řady škodlivin, typické pro organofosfáty, intoxikace potravinami a houbami.

Zvláštnosti první pomoci v kontaminovaném prostoru

Znalost zásad první pomoci, která musí být rychlá a správná, je podstatou veškeré činnosti v případě provozních nehod a havárií. **Hlavními obecnými zásadami první pomoci** při zasažení nebezpečnými látkami jsou:

- **zamezit dalšímu pronikání nebezpečné látky do organismu** - nasazení ochranné masky, okamžitý odsun z místa expozice do nezamořeného prostředí, odstranění kontaminovaného oděvu, výplach očí fyziologickým roztokem nebo alespoň vodou, dekontaminace povrchu těla vhodným odmořovacím roztokem, nejlépe alkalickým mýdlem,
- **zabezpečení životně důležitých funkcí** - při zachování srdeční činnosti a dýchání je důležitá tzv. stabilizovaná poloha zasaženého, která by měla zajišťovat průchodnost dýchacích cest a v případě zvracení zabránit vdechnutí zvratků,
- **zajistit umělé dýchání z plíc do plíc** - zahájit okamžitě, nezačne-li postižená osoba po uvolnění dýchacích cest sama dýchat,
- v případě nutnosti provádět **nepřímou masáž srdce**,
- **zabránit podchlazení** - u všech intoxikovaných osob,
- neprodleně **zajištění rychlé zdravotnické pomoci** - předání zbytků požitých škodlivých látek a všech dostupných informací o intoxikaci. V žádném případě nepodceňovat lékařské vyšetření i v těch případech, které se z počátku nezdaří být vážné.

Uvedené zásady první pomoci jsou pro všechny druhy nebezpečných látek obecně platné, liší se pouze v některých krocích podle druhu látky. Tak např. při požití je třeba ve většině případů vyvolat intenzivní zvracení způsobem „prst v krku“; to se netýká případů požití silných kyselin, louhů a organických rozpouštědel, poněvadž by vyvolání zvracení tímto způsobem vedlo k poleptání sliznice. Okamžitého vyvolání zvracení se dosáhne podáním většího množství vody, které současně ředí obsah žaludku. Při náhodném vypití kyselin velmi dobře působí mléko, popřípadě bílek. U louhů je úspěch podstatně menší, ale přesto významný. Pokud je k dispozici aktivní uhlí, které je při řadě intoxikací záživacího ústrojí jedním z nezákladnějších léků, důkladně se rozetře 50 g (3-4 lžičky) práškové substance v 500 ml vody a dá se postiženému vypít. Mezi standardní léčebné postupy patří i aplikace 150 až 200 ml parafinového oleje (nelze nahradit stol-

ním olejem) při intoxikaci rozpouštědly a halogenovanými uhlovodíky. Není-li znám druh požití škodliviny, je přísně zakázáno podávat mléko, stolní olej a jiné látky s obsahem tuků, které by mohly zdravotní stav postiženého zhoršit.

První pomoc při zasažení nejvýznamnějšími nebezpečnými látkami

Nejméně závažnou skupinu tvoří látky, jejichž škodlivý účinek je vyvolán tím, že **vytěšňují z ovzduší kyslík**. Hlavním představitelem těchto látek je dusík. Dále sem patří oxid uhličitý, metan, propan-butan.

V blízkosti havárie s únikem **dusíku** může vedle nedostatku kyslíku dojít rovněž k prudkému snížení teploty a následnému postižení omrzlinami.

První pomoc: postiženého přenést na čerstvý vzduch, pohodlně uložit, uvolnit těsné části oděvu. Při zástavě dechu ihned aplikovat umělé dýchání, příp. kyslík. Potřísněné části oděvu ihned svléci a postižená místa na těle důkladně opláchnout velkým množstvím vlažné vody (ne horké). Nepoužívat přímého tepla. Omrzliny netřít, ale přikrýt sterilním obvazem. Přivolat lékaře.

- **Propan-butan** - vedle dusivých účinků působí také na centrální nervový systém. Otravy se projevují neklidem, nevolností, zvracením a později i narkotickými účinky, jejichž příznakem je ospalost nebo spánek.

První pomoc - přenést postiženého na čerstvý vzduch, uložit ho do stabilizované polohy, uvolnit oděv, zavést umělé dýchání, sejmut potřísněné součásti oděvu, postižená místa opláchnout, omrzlá místa netřít.

- **Acetylen** - je plyn, který způsobuje nevolnost, bolest hlavy, zvracení, otupělost, bezvědomí, vysoké koncentrace působí narkoticky.

První pomoc - uvolnit těsné součásti oděvu, při zástavě dechu provádět umělé dýchání, přivolat lékaře, nenechat postiženého prochladnout, přepravovat pouze vleže.

- V případě úniku **oxidu uhličitého** je známo, že koncentrace v ovzduší okolo 10 % obj. (pro představu je to koncentrace CO₂, při které zhasíná plamen svíčky) vyvolávají příznaky intoxikace spojené s pocitem dušnosti, prohloubeným dýcháním, bolestí hlavy, nevolností a později bezvědomím. Při vysokých koncentracích může nastat smrt během několika minut. V těžkých případech intoxikace těmito látkami může dojít k závažnému poškození mozku.

První pomoc - postiženého přenést na čerstvý vzduch, pohodlně uložit. Uvolnit těsné části oděvu. Při zástavě dechu okamžitě zavést umělé dýchání, příp. zavést kyslík. Podchlazené (omrzlé) části těla omývat studenou vodou. Zraněného nenechat prochladnout. Přivolat lékaře. Při nebezpečí ztráty vědomí uložit a transportovat ve stabilizované poloze.

- **Etylen** - ve zkapalněném stavu je bezbarvá kapalina s nasládlým zápachem dráždící dýchací cesty. Plyn je málo jedovatý, má narkotický účinek, může způsobit ochrnutí dýchacích center, způsobuje omrzliny, ospalost, závrať a bezvědomí.

První pomoc - přenést postiženého na čerstvý vzduch, uložit ho do stabilizované polohy, uvolnit oděv, sejmut potřísněné části oděvu, opláchnout postižená místa vodou a pokrýt obvazem, netřít omrzlá místa, zasažené oči důkladně promývat asi 10 - 15 minut vodou směrem od nosu při násilném otevření víček.

- **Benzín** - je bezbarvá kapalina, jejíž páry tvoří výbušné směsi těžší než vzduch. Delší vdechování výparů vede k pocitu opilosti, bolestem hlavy, stavu oblužení a zvracení, vysoké koncentrace k bezvědomí a zástavě dechu.

První pomoc - postiženého vynést ze zamořeného prostředí, zasažené oči důkladně promývat asi 10 - 15 minut vodou směrem od nosu při násilném otevření víček. Uložit do stabilizované polohy, uvolnit těsné části oděvu, sejmut potřísněný oděv, postižená místa opláchnout, zavést umělé dýchání, k uklidnění opatrně aplikovat uklidňující látky.

- **Zemní plyn** - obsahuje hlavně **metan**, což je ve zkapalněném stavu bezbarvá kapalina, která odpařováním tvoří chladné mlhy a výbušné směsi těžší než vzduch. Plyn je bezbarvý a lehčí než vzduch. Působí narkoticky, vyvolává bolesti hlavy, závrať, ospalost a bezvědomí.

První pomoc - přenést postiženého na čerstvý vzduch, uložit do stabilizované polohy, uvolnit těsné části oděvu, provádět umělé dýchání, omrzlá místa netřít a pokrýt je sterilním obvazem.

Jinou skupinou nebezpečných látek jsou ty, které **zamezují přenosu kyslíku** do tkání. Jedná se o látky, které snižují schopnost přenosu kyslíku krevním barvivem a zamezují využití kyslíku přímo ve tkáních.

- Základním představitelem této skupiny je **oxid uhelnatý**, bezbarvý plyn bez zápachu. Tvoří jedovaté výbušné směsi lehčí než vzduch. Oxid uhelnatý se snadno váže s krevním barvivem, jeho afinita je až 3000krát vyšší než u kyslíku. Vazba krevního barviva - oxid uhelnatý je vratná, a je-li přiotrávená osoba vynesena ze zamořeného prostředí, začne kyslík okamžitě oxid uhelnatý vytěšňovat. Průvodními znaky otravy jsou bolest hlavy, nevolnost, bolesti břicha, hučení v uších, mžítka před očima a výrazný neklid postiženého. Objevuje se jahodové zbarvení kůže, zvláště kolem rtů a v okolí nehtů. Otravy oxidem uhelnatým o koncentraci 1 %obj vedou ke smrti během několika minut.

První pomoc - co nejrychlejší odsun kontaminované osoby z ohroženého prostoru. Postiženého pohodlně uložit, uvolnit těsné části oděvu. Při zástavě dechu okamžitě zavést umělé dýchání po provedení kontroly průchodnosti dýchacích cest s následnou inhalací kyslíku, nenechat postiženého prochladnout. Při nebezpečí ztráty vědomí uložit a transportovat ve stabilizované poloze. V případě křečí podat diazepam.

- Zamezení přenosu kyslíku přímo ve tkáních způsobují **kyanovodík a sulfan (sirovodík)**.
- Při inhalaci velkých koncentrací **kyanovodíku** nastává smrt okamžitě. Průvodními znaky otravy jsou bolest hlavy, pocit tíže v dolních končetinách, svírání na prsou, bezvědomí. Při požití kyanidu draselného je vývoj příznaků závislý na kyselosti žaludečních šťáv, intoxikace se projevuje pálením v ústech, žaludku, zvracením, následuje těžká dušnost a rychlé bezvě-

domí. U otravy kyanovodíkem je nápadná rychlost příznaků, dech a zvratky zapáchají po hořkých mandlích.

První pomoc - je základním činitelem při záchraně postižené osoby. Postiženého přenést okamžitě na čerstvý vzduch, uložit do klidové polohy, uvolnit těsné části oděvu a provést okamžitou inhalaci Amylnitritu již během transportu. Amylnitrit je v ampulcích, jejichž obsah se po rozlomení intenzivně vdechuje až do zčervenání obličeje. Aplikují se 2 až 3 ampule v intervalu 3 minut. Aplikace kyslíku nemá bez předešlého vdechování Amylnitritu a bez následné lékařské pomoci žádný význam. Potřísněné části oděvu okamžitě sundat a odstranit. Při zasažení očí ihned promývat 10 - 15 minut vodou. Přivolat lékaře. Zraněného nenechat prochládnout. Při poskytování první pomoci použít ochranný oděv a dýchací přístroj.

- **Sulfan** - je bezbarvý hořlavý jedovatý plyn, který je cítit již v malých koncentracích, avšak při vdechnutí větších koncentrací se čich otupuje. Sirovodík silně dráždí sliznice, zejména pak dýchací cesty, celkové účinky jsou pravděpodobně způsobeny bloádou činnosti enzymů. V menších koncentracích dráždí oční spojivky a rohovku, objevuje se kašel, bolesti hlavy. Při inhalaci vysokých koncentrací dochází velmi rychle k bezvědomí až smrti obrnou dýchacího centra. Často dochází k otoku plic a poruchám srdeční činnosti.

První pomoc - spočívá v odsunu postižené osoby z nebezpečného prostředí. V případě zástavy dechu je nutno rychle provést umělé dýchání, inhalaci kyslíku a podávat léky zvyšující činnost životně důležitých orgánů. Omrzlá místa (vlivem styku s kapalinou nebo chladným plynem) hojně omýt studenou vodou. Zraněného nenechat prochládnout. Transport zraněného jen vleže, při dušnosti povoleno v polosedě.

Další skupinu nebezpečných látek tvoří **látky dráždivé**, které vyvolávají značné podráždění dýchacích cest, končící obvykle toxickým edémem plic. Většina těchto látek má velmi nízký čichový práh. Tyto látky lze rozdělit podle účinků na organismus na látky poškozující:

- horní cesty dýchací (sliznice nosu, úst, hrtanu) a oční spojivky - chlorovodík, amoniak, formaldehyd a rozpadové produkty při hoření některých umělých hmot,
- průdušky - chlor, brom, oxid siřičitý,
- plice - fosgen, nitrosní plyny, ozón, tetrakarbonyl niklu.

Při působení většiny plynů se objevuje dráždivý kašel, hlenovité někdy i krvavé vykašlávání, pocit pálení za hrudní kostí. Vznikají pocity dušení a při těžkých intoxikacích modravé zabarvení kůže. Výjimku v této skupině tvoří nitrosní plyny a fosgen, které jsou zákeřně bezpříznakovou dobou latence.

- **Chlor** - je žlutohnědý plyn, těžší než vzduch, značně jedovatý a žíravý. Nadýchání chlorem vede k těžkému poleptání dýchacích cest a plic, je možný vznik edému plic a to i seznáčením do dvou dnů. Plyn vyvolává těžké poleptání očí a podráždění kůže až po tvorbu puchýřů, kapalný může vyvolat omrzliny.

První pomoc - spočívá v okamžitém přerušení expozice přenesením postižené osoby na čerstvý vzduch. Je nutné zabezpečit tělesný a duševní klid (**postižený nesmí chodit!**). Uložit

postiženého do stabilizované polohy, uvolnit těsné části oděvu. Při bezvědomí provést umělé dýchání a inhalaci kyslíku, doporučuje se inhalace 1-2% roztoku hydrogenuhličitanu sodného. Sejmout potřísněný oděv, postižená místa na těle okamžitě opláchnout vodou a pokrýt sterilním obvazem, zasažené oči promývat vodou 10 - 15 minut směrem od nosu při násilném rozevření víček. Při první pomoci používat úplný ochranný oblek. Přivolat lékařskou pomoc.

- **Oxid siřičitý** - ve zkapalněném stavu je nereaktivní, při odpařování tvoří mlhy těžší než vzduch s leptavým účinkem. Plyn je bezbarvý se štiplavým zápachem. Oxid siřičitý dráždí extrémně oči, dýchací cesty i plice s následným edémem plic, nadýchání může vést k poškození hlasivek, ke vzniku dráždivého kašle, dušnosti, bezvědomí až smrti.

První pomoc - vynést postiženého na čerstvý vzduch, pohodlně uložit, uvolnit těsné části oděvu. Při zástavě dýchání zahájit umělé dýchání, příp. inhalaci kyslíku. Potřísněné části oděvu odstranit. Postižená místa na těle důkladně opláchnout vodou a pokrýt sterilním obvazem, zasažené oči promývat asi 10 - 15 minut vodou (od nosu s násilným rozevřením víček). Zraněného nenechat prochládnout. Omrzliny netřít, ale přikrýt sterilním obvazem. Transport pouze vleže ve stabilizované poloze na boku. Při poskytování první pomoci použít ochrannou masku nebo vdechovaný zamořený vzduch filtrovat přes mokrou kapesník nebo tampón.

- **Amoniak (čpavek)** - je bezbarvý plyn, lehčí než vzduch, s ostrým štiplavým zápachem, se vzduchem tvoří leptavé výbušné směsi, je málo hořlavý. Kapalný i plyný silně dráždí a leptá oči, dýchací cesty, plice a kůži. Způsobuje dráždivý kašel a dušnost, křeče při dýchání mohou vést až k udušení. Kapalný dále vyvolává silné omrzliny. Nadýchání vyšších koncentrací může způsobit smrt.

První pomoc - přenést postiženého na čerstvý vzduch, uložit do stabilizované polohy, uvolnit těsné části oděvu, při zástavě dechu okamžitě zavést umělé dýchání, doporučuje se inhalace 1% roztoku kyseliny octové nebo citrónové. Potřísněný oděv sejmout a postižená místa na těle okamžitě opláchnout vodou a pokrýt sterilním obvazem. Omrzlá místa na těle netřít, zasažené oči důkladně promývat vodou asi 10 - 15 minut. Postiženého nenechat prochládnout.

- **Fosgen** - je velmi jedovatý plyn charakteristického zápachu po tlejícím listí. Nebezpečnost fosgenu plyne z jeho dráždivých účinků při inhalační expozici, po kratší expozici se objevuje kašel a někdy bolesti v žaludeční krajině. Hlavní nebezpečí tkví ve vážném poškození plic, které se však projevuje až po době latence, kdy bývá postižený zcela bez potíží. Teprve potom se projeví otrava fosgenem, trýznivý kašel, postižený trpí žízní, nedostatkem dechu, stává se cyanotickým, zůstává však při vědomí. Smrt je vyvolána edémem plic.

První pomoc - postiženého přenést na čerstvý vzduch, pohodlně uložit a uvolnit těsné části oděvu. Dodržovat absolutní klid. Při zástavě dechu okamžitě zavést umělé dýchání, doporučuje se inhalace mlhy (voda nebo Vincentka po dobu 30 minut). Potřísněné části oděvu okamžitě sundat a odstranit, postižená místa na

těle opláchnout vodou, zasažené oči promývat vodou po dobu 10 - 15 minut. Přivolat lékaře. Zraněného nenechat prochládnout. I kdyby se jevil bez obtíží, nenechat zasaženého odejít. Transport jen vleže, při dušnosti je povolen v polosedě.

Mezi závažné nebezpečné látky patří také organické sloučeniny fosforu - **organofosfáty**, používané v zemědělství jako kontaktní a systémové insekticidy. Do organismu pronikají dýchacími a zažívacími cestami, kůží a oční spojivkou. Hlavní účinek organofosfátů spočívá v inhibici cholinesterázy. Projevy otrav a doba latence závisí na druhu organofosfátů. Nejkratší doba latence je u inhalačních a nejdéle u perkutánních otrav. Pro diagnózu otravy jsou typické tři základní příznaky: břišní kolika, zúžení zornic a nadměrné pocení. U těžkých otrav je to dušnost, zvýšená sekrece v průduškách, křečovitě stahy průdušek, edém plic, křeče a bezvědomí. Smrt nastává obrnou dýchacího svalstva nebo selháním srdeční činnosti

První pomoc - vynést intoxikovanou osobu ze zamořeného prostoru, svléknout potřísněný oděv, kontaminovanou pokožku dokonale omýt 2 %ním roztokem sody nebo alkalickým mýdlem a vodou, aplikovat atropin, při zasažení oka vykapat spojivkový vak 1% roztokem atropinu. V případě požití organofosfátů vyvolat zvracení, nedávat žádné tuky a alkohol. V případě potřeby provést umělé dýchání z úst do úst, před zahájením umělého dýchání zajistit průchodnost dýchacích cest a provést hygienu v okolí úst, aby nemohlo dojít k vlastní otravě záchranáře. Při křečích aplikovat diazepam v injekcích. Převoz postiženého do nemocnice, do příchodu lékaře zaznamenávat stav postiženého - velikost zornic, dechovou a tepovou frekvenci.

Častými jsou případy otravy **chlorovanými uhlovodíky**, které jsou široce používány jako rozpouštědla tuků, prostředky k odmašťování a čištění oděvů. Chlorované uhlovodíky mají narkotické a toxické účinky. Intoxikace chlorovanými rozpouštědly je tzv. dvoufázová, přičemž první fází se rozumí příznaky narkotického působení a druhou fází příznaky celkového toxického působení. Klinickým obrazem toxického působení těchto látek jsou většinou vážné poruchy jater, ledvin, ústrojí krevního oběhu a u některých látek i nervové poruchy. Při zasažení těmito látkami se může jednat buď o inhalační nebo perorální otravu.

Mezi chlorované uhlovodíky s narkotickým účinkem bez hepatotoxického působení (poškození jater) patří: dichlormetan, chloretan, chloretylen, dichloretylen a tetrachloretylen.

Mezi látky s narkotickým i hepatotoxickým účinkem patří: tetrachloretylen, tetrachlormetan, dichloretylen, trichlormetan (chloroform), trichlorpropan, chloropren, pentachloretylen, hexachloretylen aj.

První pomoc - v případě inhalační otravy vynést postiženého na čerstvý vzduch, svléknout potřísněný oděv, kůži omýt mýdlem a vodou, zasažené oči vymýt vodou, při poruchách dýchání zavést umělé dýchání a zajistit postiženému klid. Při požití okamžitě vyvolat zvracení, po vypití půl litru vody dát vypít emulzi živočišného uhlí a 200 ml parafinového oleje. V takovýchto případech otrav **je zakázáno podávat tuky a mléko**.

Podobným způsobem se postupuje i při požití jiných organických rozpouštědel a vyšších alkoholů. Při intoxikaci methanolem, kromě vyvolání okamžitého zvracení, je nutné co nejrychleji podat 100 ml vodky nebo jiného silného alkoholu.

První pomoc při zasažení bojovými chemickými látkami

Celý průběh otravy organismu bojovými otravnými látkami (BOL) je přímo závislý na kvalitě a rychlosti první pomoci. První pomoc proto představuje rozhodující léčebný zásah.

Při zasažení organismu všemi typy BOL platí všeobecná zásada **přerušit co nejdříve styk BOL s organismem**. Toho se dosáhne těmito způsoby:

- přerušení styku s dýchacími cestami a očima - zadržení dechu, zavření očí, rychlé nasazení ochranné masky, vyvedení nebo vynesení postiženého z kontaminovaného prostoru;
- přerušení styku s kůží, oděvem - co nejrychlejší prvotní dekontaminace pomocí individuálních zdravotnických prostředků, odstranění kontaminované části oděvu;
- přerušení styku s očima a sliznicemi - výplach očí a nosohltanu nezávadnou vodou nebo 2% roztokem hydrogenuhličitanu sodného a následný důkladný výplach nezávadnou vodou nebo fyziologickým roztokem;
- mechanickým vyvoláním zvracení u perorálních otrav.

U těžkých a nejčastěji očekávaných otrav nervově-paralytickými látkami bezprostředně ohrožuje život zasažených zástava dýchání. V takových případech je možno udržet život jen **umělým dýcháním nebo řízeným dýcháním**. Podobný význam má umělé dýchání i u otrav kyanovodíkem a dusivými BOL. Z možných metod umělého dýchání je nutno považovat za plně účinné jen přímé metody dýchání z plic do plic. Různé dříve používané nepřímé metody se neuplatní. Velmi důležité je uvolnění dýchacích cest odstraněním hlenů a maximálním záklonem hlavy. Je-li třeba uskutečňovat umělé dýchání po delší dobu, je vhodné používat jednoduché kříscí přístroje.

Při prvních subjektivních příznacích otravy **nervově-paralytickými BOL** (dušnost, kašel, zhoršené vidění, nucení na zvracení, napětí ve svalectech) nebo podezření, že došlo k zasažení těmito látkami, si zasažený kromě dodržení všeobecných zásad první pomoci ihned vstříkne do svalů antidotum první pomoci z autoinjektoru (Combo-pen, Multi-pen aj.). Nejvýhodnější je vstříknout antidotum do svalstva na přední straně stehna. Není-li možno odhalit přední plochu stehna (zamořená atmosféra, zranění, nehybnost aj.), lze antidotum vstříknout do svalstva na přední straně stehna přes oděv. Po podání antidota se musí ihned odmořit zamořené nebo ze zamoření podezřelé plochy kůže a oděvu pomocí individuálních zdravotnických prostředků. Ustoupily-li příznaky otravy po podání antidotní směsi pomocí autoinjektoru pouze přechodně, je vhodné aplikovat antidotní směs v průběhu prvních hodin po intoxikaci. Došlo-li k zástavě dechu, uskutečňuje se po podání antidotní směsi v rámci vzájemné pomoci přímé umělé dýchání.

Při otravě **zpuchřujícími látkami** je třeba dodržet všechny všeobecné zásady první pomoci, jak jsou uvedeny u nervově-paralytických látek. V první řadě je nezbytné co nejrychleji odmořit zamořená místa kůže a oděvu pomocí individuálních zdravotnických prostředků, u lokalizovaných zasažení po odmoření přiložit sterilní obvaz. Dále je nutno svléci zamořené části oděvu. Oči se

vyplachují čistou vodou nebo dvou až tříprocentním roztokem hydrogenuhličitanu sodného nebo 0,9% roztokem chloridu sodného. Při perorální otravě se vyvolává zvracení drážděním hltanu. Všechny formy zasažení je třeba od počátku ošetřovat tak, aby se zabránilo sekundární infekci.

Všeobecně jedovaté a dusivé látky patří mezi běžně používané látky v chemickém průmyslu, zásady první pomoci v případě zasažení těmito látkami uvádí kap. 2.1.

První pomoc při zasažení **dráždivými látkami** spočívá ve vdechování čichacího excitansu, ve výplachu očí, nosu, úst a hrdla čistou vodou, jedno až dvouprocentním roztokem hydrogenuhličitanu sodného, borovou vodou nebo fyziologickým roztokem. Dalšími hlavními zásadami první pomoci jsou opuštění zamořené atmosféry a nasazení ochranné masky. Je třeba zabránit tomu, aby si postižený mnul oči.

První pomoc při zasažení **psychoaktivními látkami** je založena na dodržování běžných opatření. Postiženého je třeba izolovat od ostatních pracovníků, zabezpečit mu klid, teplo a podávat tekutiny (nikoli kávu, čaj nebo alkohol!). V případě rizika sebepoškození nebo ohrožení jiných osob je nutno postiženého sledovat, zajistit, popř. znehybnit. O možnosti návratu k plnění úkolů musí rozhodnout psychiatr.

První pomoc při zasažení radioaktivními látkami a biologickými agens a toxiny

První pomoc při traumatologických poraněních se současným zasažením RaL a BAT musí být zaměřena na vlastní provedení první zdravotnické pomoci a na provedení co nejrychlejší částečné dekontaminace postiženého a jeho vyvedení (odsunu) se zamořeného prostoru. Jedině včasným provedením těchto úkonů se dá zabránit a nebo přinejmenším zmírnit dopady působení radioaktivních látek, které v případě, že ulpí na povrchu těla, mohou způsobit vznik choroby z ozáření, případně prohloubit tuto chorobu, pokud byl zasažen vystaven záření při atomovém výbuchu. Stejně tak lze včasným odsunem zmírnit působení BAT. Vlastní činnost zdravotníků v kontaminovaném prostoru RaL je popsána v kapitole 2.5. Po vyvedení (odsunu) zasažených osob z kontaminovaných prostor RaL či BAT, je nezbytné vždy provést úplnou hygienickou očistu (úplnou dekontaminaci) takto zasažených osob a teprve následně je v případě potřeby transportovat na vyšší stupně zdravotnické pomoci.

Metody a postupy přepravy postižených do nemocnic

Doprava raněných a nemocných – zdravotnický odsun – není pouhé přemístění raněného nebo nemocného z jednoho místa na druhé, zdravotnický odsun je v těsném spojení s léčením poraněného nebo nemocného a je tedy, zejména v léčebně odsunovém systému, stejně důležitý jako vlastní výkon zdravotnické pomoci. Naopak lze říci, že odsun provedený správně, tj. včas, šetrně a cíleně, dává předpoklad k úspěšné práci v zařízení, kam je raněný odsunován.

Zdravotnický odsun definujeme jako včasné, šetrné a cílené přemísťování poraněných nebo nemocných s cílem uspišit jim poskytnutí náležitých zdravotnických pomoci co nejdříve v podmínkách,

které jsou nejvýhodnější pro poraněného i pro zdravotníka, jenž má pomoc poskytnout.

Včasnost odsunu záleží v urychlení přepravy podle situace a možností tak, aby mohlo být další ošetření provedeno ještě úspěšně.

Šetrnost záleží na volbě takového způsobu odsunu (tj. použití nejvhodnějšího dopravního prostředku a stanovení vhodné polohy odsunovaného), kterým by nebyl během odsunu zdravotní stav poraněného (zasaženého) zhoršen.

Cílenost odsunu záleží v zaměření odsunu do takového místa (k lékaři, do nemocnice, do zvláštního léčebného ústavu), kde může být poskytnuta náležitá pomoc, tj. nejvhodnější pro přepravovaného z hlediska jeho poranění (onemocnění, zasažení) a z hlediska jeho současného stavu. Způsoby odsunu a prostředky, kterých se k odsunu používá, jsou velmi různé od nejprostších až po nejdokonalejší. Přenášení na rukou, přenášení s použitím zdravotnického popruhu, přenášení na nosítkách, přeprava na vozech nebo automobilech, po železnici, na lodích nebo v letadlech. Správná volba odsunového dopravního prostředku a volba způsobu odsunu patří k důležitým taktickým rozhodnutím.

Zvláštností odsunu osob z prostorů zamořených RaL, BOL, NCHL a BAT je nutnost provedení úplné dekontaminace (hygienické očisty osob) před jejich transportem na vyšší stupně zdravotnické pomoci. V případě BOL, NCHL a BAT se tato úplná dekontaminace musí provést vždy. V případě RaL je nutná pouze tehdy, zůstává-li po částečné dekontaminaci (hygienické očištění) kontaminace pokožky, prádla a oděvu nad přípustnou normou.

Zásady chování zdravotníků v kontaminovaném prostoru

Chování zdravotníků v kontaminovaném prostoru se liší v závislosti na tom, čím je daný prostor kontaminován.

a) V prostoru kontaminovaném radioaktivními látkami se jednotliví příslušníci zdravotnického družstva řídí těmito pravidly:

- Do prostoru vstupují jen v prostředcích individuální ochrany (PIO), tj. v lehkém protichemickém oděvu (např. tyčkového typu) s holínkami a rukavicemi a ochrannou maskou. Místo ochranného oděvu mohou být opatření improvizovanými prostředky – pláštěnkou do deště s kapucí nebo čepicí, gumovými holínkami, gumovými rukavicemi. Podle možnosti alespoň někteří příslušníci mají být vybaveni osobním dozimetrem.
- Před vstupem získají informaci o úrovni radiace – podle úrovně se povoluje doba pobytu v prostoru;
- Mezi zasaženými provedou třídění podle potřeby naléhavosti pomoci, tj. kdo si poskytne pomoc sám, koho musí ošetřovat dva zachránci, koho jeden;
- Zasaženému se kontroluje správné nasazení ochranné masky a použití ostatních PIO, podle potřeby se provede úprava, nasadí se ochranná maska, improvizuje se ochranný oděv, nebo se zasažený přikrývá přikrývkou, foliovou plenu;
- Život zachraňující zákroky je nutno provést předem (např. při dušení, tepenném krvácení), zpravidla jeden zdravotník

provádí tyto zákroky a druhý pečuje o ochranu před kontaminujícím prostředím;

- Při kontaminaci zasaženého se před nasazením PIO provádí částečná dekontaminace odkrytých částí těla;
- Po vynesení ze zamořeného prostoru se opět provede částečná dekontaminace;
- Výkony první pomoci se neliší od běžných zákroků v nezaamořeném prostředí;
- Rozhoduje se o pořadí, poloze, způsobu a místě odsunu.

b) V prostoru kontaminovaném bojovými otravnými látkami a nebezpečnými chemickými látkami se jednotlivý příslušníci zdravotnického družstva řídí těmito pravidly:

- Do prostoru vstupují vždy v předepsaných prostředcích individuální ochrany;
- V součinnosti s chemickým průzkumem zjistit typ použité látky;
- Rozhodnout, kdo bude ošetřován napřed, které výkony se provedou, koho ošetří jeden zachránce, u koho musí být dva;
- Pořadí výkonů:
 - u nervověparalytických látek podání antidota;
 - kontrola ochranné masky, upravit nasazení OM, v případě nasazování provést částečnou dekontaminaci obličeje;
 - při život zachraňujících výkonech jeden poskytuje ošetření, druhý podává antidotum a pečuje o ochrannou masku a kontroluje těsnost jejího nasazení;
 - provést částečnou dekontaminaci okolí rány, na ránu sterilní obvaz;
 - při zasažení očí provést jejich výplach oční vodou ze ZPJ-80.
- Vždy kontrolovat celkový stav;
- Rozhodnout o odsunu: pořadí, poloha, na nosítkách či pěšky, v poloze na zádech, břiše, zabezpečené, jiné, kam odsunout.

c) V prostoru kontaminovaném biologickými agens a toxiny (BAT) se jednotlivý příslušníci zdravotnického družstva řídí těmito pravidly:

- Do prostoru podezřelého ze zamoření biologickými agens vstupují jen s nasazenými PIO;
- Podílejí se na vytýčení prostoru zamořeného BAT, provádí průzkum, který zahrnuje vyšetřování formou dotazů, nález bomb, rozprašovačů, zjištění viditelného oblaku padajícího z letadel, nález podezřelého hmyzu atd.;
- Provádí odběry vzorků – půdy, vody, potravin, hmyzu, hlodavců atd.;
- Zabezpečí izolaci osob se známkami onemocnění na infekčních odděleních;
- Provádí průběžnou dezinfekci (i v případě pouhého podezření na přítomnost infekce);
- Po likvidaci ohniska zamoření provádí konečnou dezinfekci.

LITERATURA

- ZÁKON č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
- VYHLÁŠKA Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
- VYHLÁŠKA Ministerstva vnitra č.328/2001 Sb. o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.
- ZÁKON č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) (Změna: 320/2002 Sb., Změna: 127/2005 Sb.).
- DVOŘÁČEK, I. a HRABOVSKÍ, J. První pomoc. Avicenum, zdravotnické nakladatelství 1981.
- JUNAS, J. Příruční atlas první pomoci. Avicenum, zdravotnické nakladatelství 1972.
- ŠTĚTINA, J. a kol. Medicína katastrof a hromadných neštěstí. Avicenum Grada Publishing 2000.
- JANDEČKA, J., HOLUB, J. a DUBINA, J. Zdravotnická branná příprava. Avicenum, zdravotnické nakladatelství 1975.
- KOČÍ, J. Branná výchova. Avicenum, zdravotnické nakladatelství 1980.
- CO-3-1: Speciální očista v civilní obraně. MO – HÚCO 1997.

MINISTERSTVO VNITRA

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR

SLUŽEBNÍ ZKOUŠKA PŘÍSLUŠNÍKŮ HZS ČR

ÚSTNÍ ČÁST

STUDIJNÍ TEXTY KE SLUŽEBNÍ ZKOUŠCE

**ve smyslu ustanovení
§ 12 zákona č. 361/2003 Sb.**

The logo of the Czech Fire and Rescue Service is a shield-shaped emblem. It features a central fire helmet, crossed axes, and a wreath of oak leaves. The text "HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR" is arched across the top, and "ČESKÉ REPUBLIKY" is arched across the bottom. The entire logo is rendered in a light gray color.

I.
**PLÁNOVÁNÍ
A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ**

I.

PLÁNOVÁNÍ A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

MANAGEMENT A JEHO FUNKCE

Management lze definovat jako určitý proces, ve kterém provádíme koordinaci činnosti skupiny pracovníků nebo jednotlivců s využitím souboru činností a metod k dosahování cílů a zvládnání různých specifických činností a funkcí managementu.

Tento proces může být realizovaný jednotlivcem (vedoucí pracoviště, velitel zásahu, apod.) nebo skupinou (představenstvo společnosti, management určitého stupně řízení). Smyslem manažerské práce je dosáhnout efektivní činnosti lidí, naplnění plánovaných cílů nebo dosažení požadovaného stupně úspěšnosti při plnění stanovených úkolů. Z této definice vyplývá, že nedílnou součástí managementu jsou „manažeři“, které lze definovat jako řídicí pracovníky odpovědné za dosažení cílů svěřených jim organizačních jednotek, včetně osobního podílu na tvorbě podkladů, implementaci rozhodnutí a kontrolní činnosti. Ke své činnosti využívají další spolupracovníky, kteří jsou dočasně nebo trvale pověřeni řídicími pravomocemi a výkonnými funkcemi v rámci příslušné organizační jednotky.

Řízení je uplatňováno v jednotlivých organizačních strukturách zpravidla jako proces koordinování činností jednotlivých složek (jednotek), realizovaný řídicími pracovníky (veliteli) za účelem dosažení určitých výsledků, které nelze dosáhnout individuální činností.

Řízení (management) má pět základních funkcí, a to:

- plánování
- organizování
- lidské zdroje
- vedení
- kontrolu

Všechny uvedené funkce musí manažer (velitel zásahu) uplatňovat při naplňování tří základních úkolů, kterými jsou:

1. řízení organizační složky (jednotky)
2. řízení příslušníků organizační složky (jednotky)
3. řízení činností (procesů) organizační složky (jednotky)

Manažerská práce zahrnuje mnoho řídicích činností. Stát se manažerem vyžaduje množství dovedností, potřebných pro zvládnání uvedených úkolů. Při plnění úkolů musí manažer (velitel) v první řadě využívat znalosti z klasického řízení organizační složky (jednotky), tj. využívání znalostí získaných vzděláním a praxí. Při řízení lidí uplatňuje v řízení behavioristické znalosti, tj. schopnost dobře komunikovat s lidmi, činit správná rozhodnutí, vést podřízené, vytvářet motivační prostředí a řešit konfliktní situace. Pro řízení procesů (činností) jsou užitečné znalosti z manažerské vědy, tj. pomocí analýzy informací s využitím vhodných metod a za podpory PC, získávat hodnověrné podklady pro přijetí optimálního rozhodnutí. Správně uplatňovaný management přinese zjednodušování postupů, úsporu času, zkvalitnění a efektivnost činností.

Neexistuje žádný nový záměr, výstup z výzkumu nebo technika, které by nebylo možné zorganizovat pomocí funkcí řízení, tj. pomocí plánování, organizování, vedení, kontrolování a lidskými zdroji.

FUNKCE ŘÍZENÍ A ÚROVNĚ JEJICH USKUTEČŇOVÁNÍ

Řízení (management) má pět základních funkcí, a to:

- plánování
- organizování
- lidské zdroje
- vedení
- kontrolu

Plánování - zahrnuje výběr úkolů, k nimž manažer (velitel) stanovuje cíle a určuje jakou činností jich dosáhnout. Je předpoklad, že se bude rozhodovat na základě připravených alternativních řešení.

Organizování - je ta část řízení, která zahrnuje zřízení účelné struktury rolí pro příslušníky organizační složky (jednotky). Účelnost je potřebné chápat tak, že všechny úkoly potřebné pro dosažení cílů jsou přiděleny. Smyslem organizační struktury je pomáhat při vytváření prostředí pro kvalitní splnění úkolů. Tehdy se stává nástrojem managementu a neexistuje samoučelně. Taková struktura musí nejen určit, které úkoly mají být vykonány, ale také, aby odpovídaly schopnostem příslušníků organizační složky (jednotky). Při realizaci aspektů procesního řízení se předpokládá vložit do organizační struktury organizační složky (jednotky) další prvek (procesní tým) po dobu řešení určitého úkolu. Vložený prvek zpravidla bývá vytvořen z odborníků, kteří jsou potřební při řešení daného problému.

Lidské zdroje - cílem lidských zdrojů je doplňování a udržování zaplněných tabulkových míst organizační složky (jednotky). To je prováděno identifikováním požadavků na obsazování systemizovaných míst, nábořem, výběrem, umístováním, oceňováním, plánováním míst, kompenzací, vzděláváním příslušníků jednotek, stabilizováním a optimálním využíváním lidských zdrojů v organizaci.

Vedení - při vedení lidí je vyvinuto úsilí k jejich ovlivnění tak, aby byli prospěšní organizační složce (jednotce), v níž jsou zařazeni a v níž se zapojili do procesu plnění cílů. Ve vedení převládá interpersonální hledisko. Vedení vyžaduje následování. Lidé mají tendenci následovat toho, kdo s nimi komunikuje, kdo je motivuje, uplatňuje styl řízení, jenž u podřízených vzbuzuje osobní důvěru.

Kontrolování - nejméně populární část funkcí managementu je kontrolování. Ta zahrnuje nejen měření a korekci činností organizačních složek (jednotek), ale i odstranění odchylek od plánovaných cílů, případně úpravu rozhodnutí. Z obecného pohledu se kontrolní činnosti vztahují k měření úspěšnosti. Nic nebude kontrolní činnost platná, když nebude vyspecifikováno, kdo je odpovědný za odchylku od rozhodnutí nebo neplnění cíle. Kontrolní činnost má také napomáhat koordinovat jednotlivé pracovní činnosti. Smyslem koordinace je odstranění rozporů mezi jednotlivými přístupy, odstranění rozporů v různém načasování, také rozporů mezi různými úsilími a zájmy.

Manažeři zastávají v organizační struktuře určité pozice a vykonávají úměrně svému postavení dané činnosti. V závislosti na zastávané pozici je jim také přidělen určitý díl odpovědnosti a pravomocí. Ke zvládnutí požadavků náležejících k zastávané pozici je od manažerů vyžadováno mít všeobecné a zvláštní dovednosti.

Svou manažerskou úlohu zpravidla uskutečňují na třech úrovních řízení, tj. na:

- **taktické úrovně**
- **operační úrovně**
- **strategické úrovně**

Taktická úroveň - je realizována zpravidla na nejnižších stupních řízení (jednotka, místo zásahu apod.). Na této úrovni manažeři zabezpečují:

- řízení operačních činností (určuje se, jak mají být činnosti uskutečňovány)
- kooperaci mezi vykonavateli činností a těmi, v jejichž prospěch jsou činnosti vykonávány (řídí velitel zásahu (provádění záchranných a likvidačních prací). Také koordinuje činnost jednotlivých složek integrovaného záchranného systému na místě zásahu. Může si vytvořit svůj štáb (poradní a výkonný orgán).

Operační úroveň - je zaměřena na efektivní provádění všeho, co příslušná organizace potřebuje a co má tato organizace v gesci. Operační úroveň v krizovém managementu je úroveň operačních středisek a základních složek integrovaného záchranného systému.

Strategická úroveň - je realizována v širším sociálním prostředí, vůči kterému má určitou odpovědnost. Pravomoc organizace musí být v souladu s její odpovědností. Na této úrovni je snaha, aby strategická úroveň fungovala v souladu s obecnými požadavky společnosti.

KRIZOVÝ MANAGEMENT A JEHO OBSAH

Je zpravidla chápán jako systém opatření (souhrn vědeckých poznatků, odborných postupů, aplikačních nástrojů, rozhodovacích a technologických opatření apod.) ke zvládnutí mimořádných nebo krizových situací, a to pracovníky státní správy a samosprávy nebo manažery odpovídajícími za určitou oblast nebo výrobu v domácím i mezinárodním měřítku.

Krizový management je brán jako běžná součást života, která je uplatňovaná při řešení preventivních opatření ke zvládnutí mimořádných nebo krizových situací a při jejich zvládnutí v případech, kdy reálně nastanou. Vychází z legislativy ČR, Národní obranné strategie ČR a dlouhodobých potřeb a vývojových trendů. Odráží současný stav poznání, technologický a informační pokrok i efektivní využívání zdrojů s využitím poznatků z minulosti a prognostiky budoucnosti.

Obsahem krizového managementu je zejména:

- komplex preventivních opatření a úkolů k eliminaci vzniku mimořádných a krizových situací a ke zvládnutí jejich průběhu v případě, že vzniknou
- komplex opatření a úkolů, které plní státní správa a samospráva spolu s dalšími organizacemi v mimořádných a krizových situacích

- souhrn zkušeností, vědeckých poznatků, metod a nástrojů řízení, technických a technologických opatření pro řešení mimořádných a krizových situací
- obranné a civilní nouzové plánování
- řízení ozbrojených sil za mimořádných a krizových situací
- příprava civilního sektoru na plnění hospodářských opatření za krizových stavů
- likvidace následků mimořádných a krizových situací
- zabezpečení akceschopnosti složek integrovaného záchranného systému pro řešení mimořádných nebo krizových situací
- řešení mezinárodních mimořádných a krizových situací

MANAŽERSKÉ DOVEDNOSTI A ETAPY ROZHODOVACÍHO PROCESU

Manažer musí poskytovat podřízeným potřebné informace, řešit interpersonální vztahy, pracovní problémy, musí s lidmi komunikovat, umět vést své podřízené a účinně je motivovat. Kromě toho využívá ve své činnosti manažerské dovednosti, jako jsou:

- technické dovednosti, které se vyznačují tím, že manažer umí používat specifické znalosti, techniky, metody, postupy pro realizaci výkonných činností a procesů
- koncepční dovednosti, které představují vidění společnosti jako systém procesů, které je třeba usměrňovat k dosažení strategického cíle. Manažer (velitel) s těmito dovednostmi umí koordinovat podstatné procesy organizace. Jeho koncepční dovednosti rostou s úrovní managementu organizace

Manažer je řídicí pracovník a současně je také v roli řešitele problémů. Jedna z jeho povinností je hledat efektivní způsoby řešení úkolů a volit variantní řešení problémů. Manažer v běžném rozhodovacím procesu, kdy řeší opakované problémy, používá tzv. programové rozhodnutí. Výsledky řešení ojedinělých, nestrukturovaných problémů se nazývají neprogramová rozhodnutí.

Etapy rozhodovacího procesu

- poznávání a hodnocení
- vlastní rozhodování
- příprava rozhodnutí
- vedení a kontrola

Identifikace situace: Je to důležitý bod rozhodování. Pokud je situace nesprávně identifikovaná, potom i přijaté rozhodnutí nepovede k naplnění cíle.

Při této činnosti manažeři se mohou dopouštět několika chyb:

Vnímání informací o negativních situacích se jim jeví jako nepravděpodobné, čímž individuální vlastnosti osobnosti manažera ho ochraňují před stresovými nepříjemnými skutečnostmi. Stává se, že manažer takové informace ignoruje. Někteří manažeři mají dokonce tendence pokračovat v plnění jimi přijatého rozhodnutí, i když se ukazuje jako neefektivní a nevede k dosažení cíle. Manažeři vnímají převážně krizové problémy a běžné problémy. Těm proto věnují pozornost. Problémy plnění úkolů, které můžeme pojmenovat jako nahodilé, musí manažer vyhledávat. Často se však stává, že jsou tyto problémy míjeny bez povšimnutí a ve svém důsledku jsou příčinou nesplnění úkolů. Na pořad svého řešení se dostávají, až přerostou svůj rámec a stanou se

Plánovací proces - základní body	Základní manažerské otázky
Cíle	Jaké cíle chceme dosáhnout?
	Jak se navzájem stanovené cíle ovlivňují, jak jsou na sobě závislé apod.?
	Časový horizont dosažení stanovených cílů?
	Jaká jsou kritéria pro hodnocení jednotlivých cílů?
	Kdo bude odpovědný za dosažení cíle?
Činnosti	Jaké činnosti přispějí k dosažení cíle?
	Jaké informace máme pro plnění úkolů a jaké informace potřebujeme získávat v průběhu plnění úkolů?
	Jaké uplatníme metody k prognóze výsledku?
	Kdo bude řídit jednotlivé činnosti, tedy bude odpovědný za dosažení cíle?
Síly a prostředky	Jaké jsou potřebné síly a prostředky?
	Kdo jednotlivé síly a prostředky vyčlení?
	Odkud budou přiděleny prostředky na pokrytí nákladů?
Implementace	Jaké metody řízení budou při implementaci uplatněny?
	Jaké zásady budou uplatňovány při implementaci plánu?
	Jaké budou voleny způsoby získávání informací?
	Jak bude organizována kontrolní činnost?
	Jaké budou využity metody vyhodnocování informací ze situace a kontrolní činnosti?

Plánování

Při plánování je třeba stanovit čtyři zásadní body:

Plánovací proces			
1. Cíle	2. Úkoly	3. Síly a prostředky	4. Implementace rozhodnutí
Výsledek činnosti			

krizovými nebo běžnými. To však již může znamenat vznik značných ztrát. V krizové situaci to znamená ztráty, které mohou být nenahraditelné. U dobře řízené složky (jednotky) manažer (velitel) věnuje větší pozornost hlavním úkolům, které mohou být z jeho pohledu brány za rozhodující, tedy na tomto stupni hodnoceny jako strategické.

FUNKCE PLÁNOVÁNÍ A PLÁNOVACÍ PROCES

Plánování je nejvýznamnější funkcí manažera (velitele), která je zaměřena do budoucnosti, a to blízké nebo více či méně vzdálené. Při plánování je určováno, čeho má být dosaženo a jak toho má být dosaženo. Můžeme říci, že plánovací funkce je orientována na stanovení cílů a vhodných prostředků pro jejich dosažení. Manažer (velitel) při plánování by měl dát odpověď na několik základních otázek.

Cíle - jsou charakterizované jako určitý stav, o kterém manažer (velitel) předpokládá, že mohou být dosaženy v čase a v prostoru s plánovaným množstvím sil a prostředků.

Plánování začíná stanovením cílů. Hlavním úkolem plánování manažerů (velitelů) je potom určování priorit, pořadí, způsobů a termínů plnění úkolů.

Cíle by měly být definovány takto:

- cíl má definovat výsledek, ne činnost
- cíl má obsahovat termín splnění

- cíl má být dosažitelný
- cíl má podněcovat k aktivitě
- cíl má být propojen na procesy
- cíl má být vyhodnocen pomocí stanovených kritérií

Důležitou podmínkou v rozhodovacím procesu je přijímat na jednotlivých stupních řízení taková rozhodnutí, aby směřovala k naplnění stanoveného cíle nadřazeným stupněm. Při tom musíme dodržovat následující zásady:

- jednotlivé cíle se musí hierarchicky dělit na cíle nižších stupňů až do úrovně přiřaditelné k definovaným procesům. Všechny cíle musí být cestou vybraných procesů reálně zabezpečeny
- naplnění nižších cílů musí zabezpečovat dosažení vyšších cílů a naplnění kritérií úspěšnosti nižších cílů musí zabezpečit dosažení kritérií úspěšnosti vyšších cílů. Kritéria úspěšnosti splnění cílů musí být využitelná na ovlivnitelné faktory procesů

Úkoly - představují různé činnosti, i specifické, které musíme vykonat pro dosažení určených cílů. Pro určení cílů a volbu vhodných činností potřebných k jejich dosažení je potřebné mít k dispozici dostatek informací o situaci.

Síly a prostředky - pro uskutečnění jednotlivých činností znamenají různá omezení, která musí manažer (velitel) při plánování respektovat.

Implementace - rozhodnutí zahrnuje realizaci úkolů plánu jednotlivých manažerů (velitelů) s organickými i přidělenými silami a prostředky.

Plánování se uskutečňuje na všech stupních řízení v rozsahu odpovídajícím danému stupni řízení a dávající prostor pro koordinaci a plánování úkolů na nižším stupni řízení, což je jedna ze zásad procesního řízení.

Účinný plán také umožňuje realizovat změny. Čím větší vznikne časové rozpětí mezi stanovením cílů a předpokládaným okamžikem jejich dosažení, o to víc je potřebný plán činností pro jejich dosažení. Manažeři (velitelé) musí mít však jasnou představu o účincích dosažené změny a také o tom, jak důsledky změny využít nebo organizačně zabezpečit. Jestliže známe slabá místa naší činnosti, je naší povinností se na řešení vzniklé situace v této oblasti připravit.

Při plánování preventivních opatření, anebo při přijímání rozhodnutí k řešení mimořádné nebo krizové situace budou zvláštní přístup vyžadovat procesy, které se aktivují pouze v těchto situacích. Takové procesy budou nejvíce ovlivňovat plnění úkolů. V závislosti na množství času, který bude mít příslušný manažer (velitel) vyčleněných jednotek k dispozici, a podmínkách určitosti, rizika nebo neurčitosti, bude volit obsah rozhodovacího procesu. Manažer (velitel) bude také moci eliminovat přijatá rozhodnutí, která neodpovídají predikovanému průběhu situace v průběhu implementace přijatého rozhodnutí. Menší korekce v praxi bude manažer (velitel) muset řešit, když při přípravě rozhodnutí využije podpory některé z metod pro přípravu podkladů pro rozhodnutí a pro hodnocení alternativ.

Plánování začíná stanovením cílů. Hlavním úkolem plánování manažerů (velitelů) je následně určování priorit, pořadí, způsobů a termínů plnění úkolů.

Plánovací proces přestává mít smysl, jestliže není možné přijaté plány realizovat, a to jak v oblasti prevence nebo při řešení mimořádné (krizové) situace.

BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ ČR A JEHO NÁVAZNOST NA BEZPEČNOSTNÍ STRATEGII ČR

Základním dokumentem bezpečnostní politiky ČR ovlivňující celkový koncepční rámec problematiky bezpečnosti v ČR je Bezpečnostní strategie ČR (dále jen „BS ČR“). Na tento dokument navazují dílčí strategie a koncepce – ke klíčovému patří: Vojenská strategie ČR Koncepce zahraniční politiky ČR (v příslušných částech) a další dokumenty (např. aktualizovaná Koncepce ochrany obyvatelstva).

Základní rámec pro formulaci a realizaci BS ČR je dán ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR a dalšími navazujícími zákony. Jeho nedílnou součástí jsou také spojenecké a další mezinárodní závazky vycházející z členství ČR v NATO, EU, Organizaci spojených národů (OSN) a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).

Bezpečnost - BS ČR chápe pojem bezpečnost jako žádaný stav, kdy jsou na nejnižší míru snížena rizika pro ČR plynoucí

z hrozeb vůči obyvatelstvu, svrchovanosti a územní celistvosti, demokratickému zřízení a principům právního státu, vnitřnímu pořádku, majetku, životnímu prostředí, plnění mezinárodních bezpečnostních závazků a dalším definovaným zájmům.

Bezpečnostní prostředí - pak chápe jako soubor vnitřních a vnějších faktorů ovlivňujících bezpečnostní politiku státu. Lze jím rozumět prostor nacházející se uvnitř státu i vně státních hranic, v němž se realizují a střetávají zájmy státu se zájmy jiných aktérů mezinárodních vztahů a v němž se odehrávají procesy, které mají významný vliv na úroveň bezpečnosti státu.

Bezpečnostní prostředí je charakterizováno překonáním globální blokové konfrontace. Důsledek jejího zániku je podstatné snížení možnosti vypuknutí globálního válečného konfliktu. Na druhé straně se zvýšila možnost vzniku některých rizik a hrozeb nižší intenzity, které však ve své kombinaci mohou přerůst v ohrožení velkého rozsahu. Došlo k rozptylu moci a odpovědnosti ve světě. Bezpečnostní rizika jsou četnější, různorodější, různých řádů a různé intenzity. Mohou přicházet z rozličných směrů a geografických oblastí. Rizika působící zvenčí se mohou ve svých důsledcích kombinovat s riziky uvnitř země. Jejich zdrojem jsou, kromě státních, v rostoucí míře nestátní subjekty, které nerespektují mezinárodní závazky a principy.

BS ČR definuje základní hodnoty, zájmy, postoje a ambice ČR při zajišťování její bezpečnosti: jsou zde formulovány principy, na nichž je bezpečnostní politika ČR založena; definovány životní, strategické a další významné zájmy ČR; identifikovány trendy a hrozby a z nich plynoucí rizika, jež formují prostředí, v němž ČR ochraňuje a prosazuje své zájmy; vymezeny přístupy k ochraně zájmů ČR v oblastech zahraniční, obranné a hospodářské politiky a v oblasti politiky vnitřní bezpečnosti a veřejné informovanosti; a je stanoven základní rámec bezpečnostního systému ČR - jeho struktura, úkoly, kompetence a odpovědnosti jednotlivých jeho součástí apod.

Možnost vojenských ohrožení státu se snížila na úroveň minimální pravděpodobnosti. Zvyšuje se závislost na společenském a účinném postupu mezinárodního společenství proti zdrojům ohrožení a při řešení možných mimořádných nebo krizových situací. Je nutno počítat rovněž se silícími vnějšími vlivy, které se vymykají kontrole jednotlivých států. Tyto vlivy, vyplývající z procesu globalizace, se nejzřetelněji projevují v oblasti ekonomické, finanční a informační. Jejím projevem je nárůst některých nevojenských a tzv. „asymetrických“ bezpečnostních hrozeb. Ty jsou charakterizovány použitím takových způsobů a prostředků ze strany protivníka, kterým nemůžeme stejným způsobem čelit. Bezpečnost státu je v posledním období stále více vymezována jeho schopností čelit nevojenským ohrožením.

BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA A HROZBY DEFINOVANÉ BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIÍ ČR

Pojem riziko pochází z italského (risico) a znamená nebezpečí, vysokou mírou pravděpodobnosti nezdaru; škody nebo ztráty.

Hrozba - pod pojmem hrozba Bezpečnostní strategie ČR (BS ČR) rozumí jakýkoli fenomén, který má potenciální schopnost

poškodit zájmy ČR. Hrozba může být přírodním, tedy na lidské činnosti přímo nezávislým, jevem, nebo může být způsobena aktérem nadaným vůlí a úmyslem - jedincem, skupinou, organizací, státem. BS ČR zohledňuje hrozby plynoucí z úmyslného jednání, které mohou poškodit zájmy a hodnoty ČR.

Bezpečnostní rizika jsou jevy a procesy, které mohou přímo nebo nepřímo negativně působit na společnost, funkce státu nebo jeho občany. Bezpečnostní riziko je definované jako možné vznikající nebezpečí za předpokladu, že nebezpečné jevy mohou a nemusí nastat.

Riziko - bezpečnostní strategie ČR pod pojmem riziko rozumí možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost z bezpečnostního hlediska nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě tzv. analýzy rizik, která vychází i z posouzení připravenosti hrozbám čelit.

Pojem bezpečnostní riziko slouží také k pojmenování určitého prostředí, ve kterém je naděje, že bude zachována rovnováha probíhajících jevů a procesů.

V praxi se nesetkáme s tzv. čistými riziky, zpravidla jich současně působí více. Bezpečnostní rizika jsou zdroje potenciálního ohrožení bezpečnosti státu, které nelze jednoznačně vyloučit. Zahrnují možnosti do jisté míry pravděpodobného vzniku krizové či konfliktní situace (stavu ohrožení, válečného stavu) s těžko předvídatelným vývojem.

Bezpečnostní hrozby - bezpečnostní rizika mohou v některých případech přerůst v bezpečnostní hrozby. Bezpečnostní hrozbou se rozumí situace, která ohrožuje stát a je způsobila jej poškodit. Při zajištění bezpečnosti se vychází z průběžného identifikování bezpečnostních rizik a hrozeb pro společnost, pro občany a stát a z jejich klasifikace z hlediska aktuálnosti, negativního potenciálu ohrožení jeho zájmů a míry pravděpodobnosti jejich uskutečnění, a to průběžným získáváním a vyhodnocováním relevantních informací a vytvářením bezpečnostního prostředí.

ZÁJMY ČR V NÁVAZNOSTI NA BEZPEČNOSTNÍ STRATEGII ČR

Životní a strategické zájmy ČR, jejichž vzájemné hranice jsou proměnlivé v závislosti na konkrétní situaci, jsou definovány v Bezpečnostní strategii ČR.

Bezpečnostní zájmy ČR - jsou podle stupně důležitosti rozděleny do tří kategorií: *životní, strategické a další významné zájmy*.

Životní zájmy

Životním zájmem je zajištění existence ČR, její suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti; dále pak je životním zájmem obrana demokracie a právního státu a ochrana základních lidských práv a svobod obyvatel. Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády ČR. Pro jejich zajištění a obranu je ČR připravena využít všech možných přístupů a použít všechny dostupné prostředky.

Strategické zájmy

Naplnění strategických zájmů slouží k ochraně životních zájmů. Zároveň slouží k zajištění společenského rozvoje

a prosperity ČR. K jejich prosazování jsou voleny přístupy a prostředky přiměřené situaci. Strategickými zájmy ČR jsou zejména:

- bezpečnost a stabilita – především v euroatlantickém prostoru
- zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivnosti OSN
- pevná transatlantická vazba v rámci NATO a budování strategického partnerství mezi NATO a EU
- komplementární rozvíjení obranných schopností NATO a EU
- rozvíjení role OBSE v oblasti prevence ozbrojených konfliktů, stabilizace a demokratizace
- potírání mezinárodního terorismu
- snižování rizika šíření zbraní hromadného ničení (ZHN) a jejich nosičů
- eliminace organizovaného zločinu a nelegální migrace
- snížení rizika napadení území ČR zbraněmi hromadného ničení – pomocí raket či jiných prostředků
- podpora regionální spolupráce
- zajištění ekonomické bezpečnosti ČR prostřednictvím posilování globální ekonomické stability, diverzifikací zdrojů strategických surovin, výrobků, služeb, zdrojů a forem kapitálových toků a ochrany strategických infrastruktur
- posilování konkurenceschopnosti domácího obranného průmyslu a zajištění adekvátní úrovně strategických rezerv
- podpora šíření svobody a demokracie a principů právního státu

Další významné zájmy

Účelem naplnění dalších významných zájmů je přispět k zajištění životních a strategických zájmů, zvyšování kvality života občanů ČR a efektivitu veřejné správy. Mezi další významné zájmy patří zejména:

- snižování ekonomické a sociální nerovnováhy mezi Severem a Jihem ;
- ochrana životního prostředí a prosazování principů trvale udržitelného rozvoje;
- snižování kriminality a zejména eliminování korupce, nelegálních obchodů a daňových úniků;
- potlačování extremismu včetně eliminace jeho příčin a vytváření podmínek pro multikulturní, tolerantní a občanskou společnost;
- zvyšování efektivitu a profesionalitu státních institucí a soudnictví, a v této souvislosti posilování spolupráce státní správy a samosprávy a občanů ČR;
- podpora vědecko-technického rozvoje s důrazem na nové technologie s vysokou přidanou hodnotou inovace;
- rozvíjení technických a technologických schopností při ochraně a přenosu utajovaných informací;
- prevence a příprava na nepředvídatelné živelní, ekologické či průmyslové havárie a katastrofy;
- prevence a příprava na nepředvídatelný vznik a šíření nakažlivých smrtelných chorob.

Z hodnocení hrozeb a rizik v Bezpečnostní strategii ČR vyplývá, že **v dohledné budoucnosti lze vyloučit možnost rozsáhlého přímého vojenského útoku proti území ČR i území jejich spojenců.** V důsledku souběžného a vzájemně se podporujícího působení řady negativních trendů se však v posledním období zhoršila bezpečnostní situace na globální úrovni, což má následky i pro bezpečnost v euroatlantickém prostoru. Trendy ústí v jen obtížně předvídatelné hrozby. Jejich vznik a rychlé šíření usnadňuje globalizace.

Původci hrozeb a rizik jsou stále častěji nestátní aktéři (teroristické organizace, radikální náboženská, sektářská a extremistická hnutí a skupiny), kteří vytvářejí účelová spojení mezi sebou či s totalitními, diktátorskými a ideologicky nesnášenlivými režimy. Cíleně ohrožují demokratický systém chránící základní lidská práva a svobody.

Obtížné předvídaní hrozeb a možnost jejich rychlého šíření vyžadují kvalitnější a účinnější analýzy a prostředky a systémy včasného varování. Státní i nestátní aktéři se snaží tyto systémy, včetně elektronických, komunikačních a informačních sítí, ovládnout, poškodit či eliminovat. Existuje vysoké riziko útoků tohoto druhu. Rozsáhlé úniky strategicky důležitých informací či zásahy do informačních systémů státních institucí nebo podniků a společností, které zajišťují základní funkce společnosti a státu, mohou ohrozit nejen strategické, ale i životní zájmy ČR.

Teroristické útoky na počátku 21. století ukazují, že působnost terorismu je ve stále rostoucí míře globálně koordinovaná. Terorismus ve spojení s extremistickými ideologiemi v kombinaci se šířením ZHN vytváří pro ČR a její spojence hrozbu strategického významu. Terorismus je asymetrickou strategií: proti definovanému protivníkovi neútočí přímo, přičemž objektem útoku bývají zpravidla přímo nezainteresované subjekty. Někteří teroristé usilují o získání ZHN. Riziko teroristických útoků na území ČR nebo proti zájmům ČR v zahraničí se zvýšilo.

Důsledky globálních klimatických změn způsobené vlivem lidské činnosti vytvářejí hrozby v podobě rozsáhlých živelních pohrom, které zejména v posledních letech postihly i ČR (např. povodně 1997, 1998 a 2002). Vývojová tendence ukazuje, že četnost a rozsah těchto hrozeb a s nimi spojených rizik se neustále zvyšuje.

Kromě „nových hrozeb“ globálního charakteru však v globálních kulisách přetrvávají mnohé „hrozby tradiční“ – korupce, organizovaný zločin, proliferační, hrozba technologických havárií ad.

PROBLEMATIKA VNĚJŠÍ A VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI ČR VE SMYSLU BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY

Vnější bezpečnost

V rámci vnější bezpečnosti se jedná zejména o udržení spolehlivých spojeneckých svazků vycházejících z principů kolektivní obrany, prohlubování transatlantických vazeb a posilování funkčnosti struktur kooperativní bezpečnosti. Strategickým zájmem jsou také, přátelské a korektní vztahy se sousedními státy a s dalšími zeměmi regionu.

V ekonomické oblasti jsou strategickými zájmy nerušený chod svobodné, konkurenceschopné tržní ekonomiky spolu se zajištěním podmínek pro další hospodářský rozvoj a minimalizaci závislosti na jednom zdroji strategických surovin. S tím úzce souvisí další pozitivní vývoj evropské integrace.

Vnější bezpečnostní prostředí se pro ČR zásadním způsobem změnilo vstupem ČR do NATO. Byl tak splněn jeden ze strategických cílů bezpečnostní politiky ČR. Současně ČR převzala příslušný díl odpovědnosti za naplňování bezpečnostní politiky NATO.

Pro bezpečnost euroatlantického regionu sehrává zásadní roli udržování a rozvoj transatlantické vazby, v jejíž bezpečnostní a strategické dimenzi hraje NATO ústřední roli. Vývoj bezpečnostního prostředí a zejména zapojení do boje proti terorismu vedou ke zvýraznění a přesunu některých priorit a rozšíření spektra úkolů.

Současně se posiluje význam Evropské unie (EU) pro zajišťování evropské bezpečnosti. Postupně vzniká akceschopnost EU v rámci Společné evropské bezpečnostní obranné politiky (CESD P), která EU poskytuje nástroje k samostatnému vedení mírových, záchranných a humanitárních operací. V rámci naplňování tzv. Evropského základního cíle (EHG European Headline Goal) vznikají příslušné vojenské kapacity, které budou doplněny o policejní síly a další civilní složky.

Vnitřní bezpečnost

Vnitřní bezpečnost je ovlivňována řadou hrozeb a rizik, jejichž úroveň se pravidelně posuzuje a následně promítá do úkolů příslušných složek. Současné trendy nárůstu rozsahu a významu konkrétních směrů hrozeb a rizik se přenášejí do zvýšených nároků na asistenční roli ozbrojených sil ČR.

Na základě vyhodnocení bezpečnostních rizik a hrozeb definovaných v Bezpečnostní strategii ČR, Strategické koncepci NATO a příslušných zpravodajských hodnoceních je bezpečnostní situace ČR z hlediska možných dopadů do oblasti obrany a působení ozbrojených sil souhrnně charakterizována následujícími aspekty:

- Vznik rozsáhlejší konvenční agrese proti ČR i NATO je v předvídatelném horizontu vysoce nepravděpodobná a případnou hrozbu bude možné odhalit s dostatečným předstihem umožňujícím přijmout adekvátní opatření. V dlouhodobé perspektivě však tuto možnost nelze vyloučit a je nutné ji zohlednit v koncepci výstavby a přípravy ozbrojených sil ČR.
- Vážnou bezpečnostní hrozbu představují státy, nevládní skupiny a organizace, které nerespektují principy mezinárodního práva a demokracie a dopouštějí se násilí, potlačování lidských práv a svobod na vlastním území, teroristických útoků a akcí v celosvětovém měřítku.
- Aktuálnost hrozby teroristických útoků, v rámci nichž mohou být zákeřným způsobem použity nejúčinnější druhy zbraní a nebezpečné prostředky, se podstatně zvýraznila a získala nový rozměr v podobě šíření ZHN. Velmi obtížná předvídatelnost takového útoku vytváří specifické požadavky jak v oblasti odhalování a prevence, tak z hlediska účinných prostředků k jejich odvracení či odstraňování následků.

- Nadále přetrvávají a v mnoha případech se i zvyšují bezpečnostní rizika nevojenského charakteru, pramenící zejména z náboženských a etnických konfliktů nebo hospodářských problémů a nestability politického systému, přičemž tato rizika mohou vyústit v omezené ozbrojené konflikty, u nichž hrozí možnost rozšíření.
- Další hrozby nevojenského charakteru jsou spojeny zejména s možným zneužitím nebezpečných látek a technologií, přírodními a průmyslovými katastrofami, organizovaným zločinem, masivními a nelegálními migracemi osob, šířením drog, narušením informačních a řídicích systémů, ohrožením pořádku a majetku občanů.
- Bezpečnostní hrozby a rizika, jimiž může být ČR ohrožena, jsou diferencovaná a jejich vznik a působení se prolínají v oblastech civilizačních a společenských, politicko-vojenských, ekonomických, ekologických, v oblasti kriminality a organizovaného zločinu.

BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA CHARAKTERIZOVANÁ BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIÍ ČR

Vojenská rizika

Vznik globálního ozbrojeného konfliktu je v nejbližších 10 - 15 letech málo pravděpodobný. Lze očekávat řadu lokálních konfliktů, které mohou za určitých podmínek eskalovat na regionální úroveň. Vojenským aktivitám bude předcházet působení diplomatických a zpravodajských služeb. Tato rizika lze dlouhodobě předvídat v horizontu měsíců, v případě globálního konfliktu až roků. K odstranění protivníka a eliminaci vojenského rizika bude postupně aktivován obranný systém státu, použití ozbrojených sil bude mít převážně charakter bojové činnosti v rámci NATO.

Proliferační rizika

Projevují se snahou řady státních i nestátních subjektů získat a zneužít zbraně hromadného ničení a prostředky jejich dopravy na cíl. Zahrnují i nezákonné šíření dalších moderních technologií dvojího použití i mimo sféru vojenského využití. Charakter rizik je proměnlivý s možností přechodu z vojenského na nevojenský charakter a naopak. Jejich aktivace je střednědobá v rozmezí měsíců až roků.

Destabilizační rizika

Vyplyvají z etnických, náboženských, kulturních a ekonomických rozporů mezi státními či nestátními subjekty. Přerůstají hranice státu, obvykle rychle přecházejí v lokální ozbrojené konflikty, v některých případech i bez použití pravidelných ozbrojených sil. Jsou zpravidla doprovázeny terorismem, masovou a násilnou migrací. Mají vojenský i nevojenský charakter, mohou přerůst v přímé ohrožení s velmi různorodým a obtížně předvídatelným rozsahem a vojensko-technickým charakterem, včetně možnosti použití zbraní hromadného ničení s pravděpodobnou délkou aktivity v rozsahu měsíců až roků.

Globalizační rizika

Představují nejrozsáhlejší spektrum bezpečnostních rizik, zahrnující organizovaný zločin, nezákonné obchody a toky finan-

cí, transfery osob, ohrožení státní infrastruktury, narušení komunikačních a spojovacích sítí, rozsáhlé živelní katastrofy, průmyslové, vojensko-technické a ekologické havárie a katastrofy, epidemie a pandemie, základní životní, surovinové a přepravní kolapsy. Rizika mají nevojenský charakter s těžko definovatelnou aktuálností a možností aktivace během několika hodin až dnů, s obtížně předvídatelným rozsahem, s možností přeměny v ohrožení dosud neznámého rozsahu a charakteru.

Obyvatele ČR mohou nejvíce ohrožovat rizika spadající do kategorie rozšíření obchodu s drogami, terorismus, rasismus a etnická nesnášenlivost, hospodářská kriminalita, krádeže, prostituce, obchod se ženami a dětmi, vznik domácích zločineckých organizací, praní špinavých peněz, korupce apod., ale také mimořádné a krizové situace, ať už jsou způsobeny přírodními živly, technickými či technologickými haváriemi, ekonomickými nebo sociálními formami ohrožení, dále jaderných zbraní nebo jiných ZHN, následky ozbrojeného konfliktu a s tím spojená masová migrace a kriminalita. Lidé znají příčiny i způsoby řešení mimořádné nebo krizové situace. Jak ale ukazují poznatky, je vidět, že na zvládnutí mimořádných nebo krizových situací nebyli a nejsou dokonale připraveni nikde na světě. To však neznamená, že následky nelze zmírnit a využít zkušenosti z již řešených situací pro zkvalitnění ochrany obyvatelstva a jejich majetku. Základem úspěšnosti je zvládnutí řízení a uplatňování jeho funkce v praxi.

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR A JEHO ZÁKLADNÍ OBLASTI

K zajištění základních funkcí státu, k ochraně demokratických hodnot a k zabezpečení lidských a občanských práv slouží ČR její bezpečnostní systém. Jeho základním cílem je prosazování a ochrana životních, strategických a dalších důležitých zájmů státu a zajištění adekvátní a efektivní reakce na bezpečnostní hrozby a rizika. Systém musí být nejen schopen rizika a hrozby efektivně a včas vyhodnocovat, ale také jim předcházet či maximálně snížit jejich důsledky.

Základem úspěšného fungování bezpečnostního systému je včasná a koordinovaná příprava rozhodujících činností a příslušných řídicích a výkonných orgánů na všech úrovních státní správy a samosprávy, které se podílejí na zajišťování bezpečnosti. V demokratickém státě mají zároveň všechny procedury bezpečnostního systému probíhat v souladu s platným právním základem, být dostatečně transparentní a podléhat veřejné kontrole.

Klíčovým předpokladem efektivního fungování bezpečnostního systému je jeho právní zakotvení, adekvátnost standardních a připravenost mimořádných postupů a prostředků. Ty musejí odpovídat nárokům, jež na systém klade měnící se bezpečnostní prostředí, stejně jako možné krizové situace. Pro ČR je tedy nezbytný dostatečně flexibilní, účelově upravený a centralizovaný bezpečnostní systém řízený státem, stejně jako jednotný a koordinovaný postup na všech úrovních systému při realizaci potřebných opatření.

Vytváření a optimalizace účinného bezpečnostního systému je permanentní procedurou, která mj. vyžaduje nezanedbatelné lidské a finanční zdroje.

Pro bezpečnostní systém je žádoucí, aby byly jeho prvky schopny za všech situací stabilně reagovat a fungovat, a aby dokázal maximálně absorbovat rizikový potenciál bezpečnostního prostředí, popř. se úspěšně vyrovnával se zvládnutím mimořádných událostí či krizových situací. Vnitřní mechanismy systému musí umožňovat rychlý a koordinovaný přechod z běžného stavu do krizové situace.

Bezpečnostní systém ČR - je institucionálním nástrojem pro zajištění bezpečnosti státu, udržení a prosazení životních, strategických a dalších významných zájmů ČR (definovaných BS ČR), a pro tvorbu a realizaci bezpečnostní politiky. Bezpečnostní systém je úzce propojen s orgány NATO a EU a je nastaven tak, aby byl schopný kooperace s mezinárodními organizacemi (OSN, OBSE).

Zajišťování bezpečnosti ČR - bezpečnostní systém ČR musí disponovat institucionálními nástroji a strategiemi k zajištění definovaných zájmů a ke snížení či eliminaci všech hrozeb a rizik, která brání definované zájmy naplňovat. Zajišťování bezpečnosti ČR se děje v základních oblastech – pilířích, a to: politice vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, zahraniční politice a obranné politice. Průřezový základ pro zajišťování bezpečnosti představuje finanční a hospodářská politika státu, oblast přírodních zdrojů a kritické infrastruktury.

Oblast vnitřní bezpečnosti - pilíře bezpečnostního systému¹⁾ Cílem politiky v oblasti vnitřní bezpečnosti je formulovat a realizovat zásady směřující k ochraně demokratických základů státu, zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v ČR. Na zajištění vnitřní bezpečnosti aktivně participují všechny prvky bezpečnostního systému. Velmi důležitou roli sehrává zodpovědnost a podpora občanů.

Ochrana obyvatelstva - cílem ochrany obyvatelstva je zabezpečit ochranu životů, zdraví a majetkových hodnot při mimořádných událostech a krizových situacích. Jde o základní povinnost a tedy i funkci státu. Základním nástrojem pro koordinování činností a postupů jeho jednotlivých složek při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu je IZS. Dominantní úlohu v něm sehrává HZS ČR, který plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva, technických zásahů a požární ochrany při jakýchkoliv mimořádných událostech a krizových stavech včetně válečného.²⁾ Prostřednictvím zahraniční politiky (diplomacie) prosazuje ČR své zájmy navenek, přičemž usiluje o upevňování svého postavení v mezinárodním společenství. Vzhledem k povaze bezpečnostního prostředí prosazuje ČR své zájmy aktivním působením v bilaterálních a multilaterálních vztazích.

Obrana - cílem v oblasti obrany a obranné politiky je zajišťování svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším ohrožením. ČR k tomu, v souladu se svou zahraniční politikou, formuluje základní zásady pro výstavbu, přípravu a použití příslušných prvků bezpečnostního systému ČR. Obranná politika je založena na komplexním charakteru zajišťování obrany, spočívajícím v nedělitelnosti jejích vnějších, vnitřních, vojenských a nevojenských aspektů, a v preventivním i operačním působení jednotlivých prvků bezpečnostního systému.

Průřezový základ pro zajišťování bezpečnosti ČR tvoří

Hospodářská politika - vytváří podmínky pro zajišťování bezpečnosti státu a eliminuje existující a potenciální bezpečnostní rizika v ekonomice země a ve vnějších ekonomických vztazích. Zásadním způsobem ovlivňuje produkci zdrojů k zajištění bezpečnosti země. Cílem hospodářské politiky je i minimalizace závislosti ekonomiky ČR na dodávkách z hospodářsky nebo politicky nestabilních oblastí.

Základní funkcí bezpečnostního systému ČR je **řízení a koordinace činnosti jeho jednotlivých prvků, plánování, realizace, a vyhodnocování činnosti při zajišťování bezpečnosti ČR, v době přímé hrozby nebo při vzniku krizové situace**. Systém musí adekvátně a operativně reagovat na bezpečnostní hrozby a rizika a musí být schopen koncepčně a dlouhodobě reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí.

Bezpečnostní systém ČR je tvořen prvky disponujícími funkčními kompetencemi stanovenými příslušnými zákony. Jednotlivé prvky vytvářejí hierarchickou strukturu, jsou centrálně řízeny a koordinovány, případně na jednotlivých úrovních působí samostatně v rozsahu své působnosti. Bezpečnostní systém ČR vytvářejí prvky zákonodárné, výkonné a soudní moci, územní samosprávy, ale i právnické a fyzické osoby.

Bezpečnostní systém ČR je nastaven tak, aby byl schopen řešit krizové situace a jiné závažné situace související se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, při plnění spojeneckých závazků v zahraničí nebo při účasti ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru, ale také všechny ostatní druhy krizových situací na území ČR.

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR – ČLENĚNÍ JEHO PRVKŮ A JEHO ZAJIŠTĚNÍ

Odpovědnost za zajištění bezpečnosti státu mají složky spadající do bezpečnostního systému státu. Vláda a Parlament ČR zajišťují nezbytné lidské, věcné a finanční zdroje pro vnitřní a vnější bezpečnost ČR. Řídí se principem minimální dostatečnosti v možnostech české ekonomiky a státu jako celku a sledují jejich optimální využití. Prostředky vyčleněné k zajištění vnější a vnitřní bezpečnosti musí odpovídat naléhavosti jednotlivých rizik, musí být vyvážené a vzájemně se doplňovat. Zde se promítá úloha obranného a civilního nouzového plánování v celém komplexu a využívání všech zdrojů. Zajištění bezpečnosti závisí nejenom na výši a efektivitě využití vynaložených prostředků, ale též na podílu a přístupu občanů a na jejich vůli přispět k bezpečnosti státu. Rodina a škola zde mají nezastupitelnou úlohu.

Odpovědnost za zajištění bezpečnosti státu mají složky zákonodárné, výkonné, ozbrojené a soudní. Bezpečnostní systém je koncipován tak, aby každá z jeho součástí byla schopna realizovat zákonem stanovené úkoly samostatně. Za funkčnost komplexního působení celého bezpečnostního systému odpovídá vláda ČR.

Členění prvků bezpečnostního systému ČR

Ústřední prvky

- prezident republiky, Parlament ČR, vláda ČR s jednotlivými

resorty, Bezpečnostní rada státu a její stálé pracovní orgány, Ústřední krizový štáb

Hlavní prvky

- jednotlivá ministerstva, ostatní ústřední správní orgány (např. Správa státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost)
- orgány s celostátní působností (např. Bezpečnostní informační služba, Česká národní banka, Nejvyšší kontrolní úřad)

Územní prvky

- orgány krajů
- orgány obcí

Výkonné prvky

- ozbrojené síly ČR (např. Armáda ČR, Hradní stráž), ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Policie ČR, Vězeňská služba), zpravodajské služby, záchranné, havarijní a jiné sbory a služby (Hasičský záchranný sbor ČR, zdravotnická záchranná služba)

Další prvky

- obecní policie, veřejná stráž (lesní, rybářská), soukromé bezpečnostní služby, občanský sektor, dobrovolnická služba, aj.

Bezpečnostní systém ČR dále zahrnuje:

- integrovaný záchranný systém
- zpravodajský systém
- hospodářská opatření k zajištění bezpečnosti
- opatření v oblasti finančního zajištění bezpečnosti
- vazby a komunikace bezpečnostního systému
- procesy v bezpečnostním systému

Zajištění bezpečnostního systému státu:

- Legislativní zajištění bezpečnostního systému představuje vymezení jeho jednotlivých součástí, jejich funkcí a vzájemných vazeb v obecně závazných právních předpisech a vyhláškách
- Hospodářským zajištěním systému se rozumí příprava a provádění opatření, která zajišťují chod hospodářství za krizové situace. Vede k optimálnímu využití státních hmotných rezerv. Zajišťují distribuci surovin, energií, potravin a jiných nezbytných materiálních prostředků a racionální využití pracovních sil, využití připravených regulačních opatření ve výrobě a spotřebě, veřejných rozpočtech a v oblasti finanční a měnové
- Finanční zajištění systému spočívá ve vyčlenění přiměřených finančních zdrojů nezbytných pro bezpečnostní systém jako celek a pro jednotlivé složky
- Logistické zajištění představuje zejména zabezpečení infrastruktury nutné pro činnost bezpečnostního systému. Jedná se především o vybudování kvalitního komunikačního systému, vytvoření nezbytných zásob, skladovacích kapacit, opravárenských kapacit, míst řízení či koordinace, vybudování dopravních cest, zásobovacích vedení nebo získání nových typů výzbroje a výstroje, přípravy hospodářské mobilizace země apod.

- Zdravotnické zajištění systému spočívá v zabezpečení lékařské pomoci a další zdravotní péči za krizové situace. Zahrnuje vytvoření nezbytných zásob a skladovacích kapacit zdravotnického materiálu, rozmístění zdravotnických zařízení a zdravotního personálu
- Informačním zajištěním se rozumí podíl orgánů a institucí státu, včetně zpravodajských služeb na zajišťování informací důležitých pro identifikaci a specifikaci bezpečnostních rizik a hrozeb a na realizaci přiměřených opatření
- Udržení přiměřené průmyslové základny pro obranu je důležitým předpokladem zabezpečení bezpečnosti státu. Jedná se o souhrn státních a soukromých kapacit pro výzkum, vývoj, výrobu a zkoušení výzbroje a techniky

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ - CHARAKTERISTIKA, CÍL A JEHO NAPLŇOVÁNÍ

Krizové řízení - je definováno krizovým zákonem jako souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace (§ 2 písm. a) krizového zákona).

Cíl - cílem krizového řízení je zajištění nejenom připravenosti odražení vojenského útoku proti svému území či území smluvních spojenců, ale současně účinně reagovat i na nevojenská bezpečnostní rizika. Zároveň musí být zajištěna schopnost zapojit se do úsilí mezinárodního společenství při předcházení destabilizujícím situacím a ozbrojeným konfliktům, i když neznamenají bezprostřední ohrožení životních zájmů ČR. Krizové plánování a krizové řízení se uskutečňuje v organizační struktuře bezpečnostního systému státu. Bezpečnostní systém státu respektuje faktory vnitřní, zejména ekonomické možnosti ČR, a vnější, zejména vazby státu na mezinárodní bezpečnostní organizace.

Za koordinaci přípravy na krizové stavy (na krizové situace nevojenského charakteru) a jejich řešení odpovídá Ministerstvo vnitra, a to včetně přípravy a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem, které přitom určuje a kontroluje postupy Policie ČR (§ 10 odst. 1 a § 3 zákona č. 240/2000 Sb.).

Za proces obranného plánování a koordinaci jeho přípravy (krizových situací vojenského charakteru) odpovídá Ministerstvo obrany (§ 6 odst. 1 písm. b) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR).

Oblast hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv při přípravě a řešení krizových situací nevojenského i vojenského charakteru spadá do působnosti (gesce) Správy státních hmotných rezerv,

Za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a za válečného stavu plní orgány krizového řízení i právnické a fyzické osoby úkoly stanovené krizovým zákonem, pokud zákon o zajišťování obrany ČR nestanoví jinak.

Při krizových stavech se postupuje podle krizového zákona, avšak tam, kde konkrétní situaci tento zákon výslovně neupravuje, se přiměřeně použijí např. ustanovení o provádění záchranných

a likvidačních prací podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Podle zákona o krizovém řízení se postupuje i tehdy, jsou-li nařízena mimořádná veterinární opatření podle zvláštních právních předpisů (§ 15 zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon) a vzniklé ohrožení má povahu mimořádné události, jejíž následky vedou ke vzniku krizové situace; v těchto případech se stává krajská nákazová komise součástí krizového štábu kraje a Ústřední nákazová komise součástí Ústředního krizového štábu.

V případech, kdy je v době povodní vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, se povodňové komise (zákon č. 245/2001 Sb., vodní zákon) stávají součástí krizového štábu kraje a Ústřední povodňová komise součástí Ústředního krizového štábu.

Za stavu ohrožení státu podle krizového zákona a za nouzového stavu se přiměřeně použijí ustanovení o osvobození od dovozního cla (vyhláška 199/2004 Sb., která nahrazuje vyhlášku 136/1998 Sb., o osvobození od dovozního cla), která se týká vybraných léčebných látek, nástrojů a přístrojů, zařízení, zboží a darů.

KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

- CHARAKTERISTIKA, CÍLE A STRUKTURA

Zajištění bezpečnosti ČR, udržení a prosazení životních a strategických zájmů vychází z komplexního pojetí bezpečnosti. V případě vzniku rizikových a krizových situací jsou aktivovány mechanismy krizového řízení. Tyto mechanismy využívají připravené síly, prostředky a zdroje vyplývající ze stanovených zásad v dokumentaci krizového plánování.

Charakteristika krizového plánování

Krizové plánování v ČR je nástrojem krizového řízení a je souhrnem plánovacích činností, procedur a vazeb uskutečňovaných orgány krizového řízení a jimi určenými státními nebo veřejnými institucemi, právníky nebo podnikajícími osobami k realizaci cílů a úkolů při zajišťování bezpečnosti státu a jeho obyvatelstva za krizových situací.

Krizové plánování se soustřeďuje na proces zpracovávání, aktualizace a ověřování krizových plánů a dokumentů s nimi souvisejících.

Cílem krizového plánování je:

- připravit podmínky pro eliminaci možností vzniku mimořádných nebo krizových situací a odstraňování jejich následků

- zabezpečit připravenost potřebných sil, prostředků a zdrojů pro zvládnutí mimořádných a krizových situací
- vytvořit organizační strukturu pro aktivaci bezpečnostního systému ke zvládnutí mimořádných nebo krizových situací

Struktura krizového plánování:

- Krizové plánování k řešení vojenských krizových situací zahrnuje plánování opatření k řešení následujících druhů krizových situací vzniklých v souvislosti s:
 - násilnými akcemi subjektů cizí moci za použití vojenských sil proti chráněným zájmům státu, zpravidla jako reakce na zapojení ČR do mezinárodních mírových a humanitárních misí nebo plnění spojeneckých závazků v zahraničí
 - rozsáhlou a závažnou diverzní činností spojenou se zjevnou přípravou vojenské agrese cizí moci
 - vnějším vojenským napadením státu
 - plněním spojeneckých závazků v zahraničí
 - ohrožením základních hodnot demokracie, svobody, životů a zdraví občanů v jiných zemích takového rozsahu, že dojde k ohrožení bezpečnosti mezinárodního prostředí a nutnosti nasazení ozbrojených sil k provedení mezinárodní mírové operace, do které by byly zapojeny ozbrojené síly ČR
- Krizové plánování k řešení nevojenských krizových situací zahrnuje plánování opatření k řešení následujících druhů krizových situací vzniklých zejména:
 - při ohrožení veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti ČR velkého rozsahu, zejména v souvislosti s:
 - ohrožením demokratických základů státu
 - násilnými akcemi subjektů cizí moci spojenými s použitím nevojenských sil proti chráněným zájmům státu, zpravidla jako reakce na zapojení ČR do mezinárodních mírových a humanitárních misí nebo plnění spojeneckých závazků v zahraničí
 - rozsáhlými migračními vlnami
 - aktivitami mezinárodního zločinu nebo mezinárodního terorismu velkého rozsahu
 - hrozbou nebo provedením závažných teroristických akcí
 - závažným a dlouhotrvajícím narušením veřejného pořádku

ZÁKLADNÍ TRÍDĚNÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ A JEJICH NÁVAZNOST NA VYHLÁŠENÍ KRIZOVÝCH STAVŮ

Krizové situace:	Nesouvisející s obranou (nevojenského charakteru)		Související s obranou (vojenského charakteru)
	Nesouvisející s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem	Související s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem	
Krizové stavy:	Stav nebezpečí	Stav nebezpečí	Stav ohrožení státu
	Nouzový stav	Nouzový stav	Válečný stav
		Stav ohrožení státu	

- nekontrolovatelným nárůstem závažné majetkové a násilné kriminality
- v důsledku ohrožení ekonomické bezpečnosti ČR, zejména v souvislosti s:
 - narušením finančního a devizového hospodářství státu
 - narušením dodávek ropy a ropných produktů, elektrické energie, plynu nebo tepelné energie, potravin, pitné vody, léčiv, zdravotnického materiálu a surovin nezbytně nutných k chodu hospodářství
 - narušením funkčnosti dopravní soustavy, veřejných informačních a komunikačních soustav
- v důsledku jiného ohrožení zdraví a životů velkého počtu osob, majetků a životního prostředí velkého rozsahu, zejména v souvislosti s:
 - radiačními haváriemi, haváriemi způsobenými vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a dalšími technickými a technologickými haváriemi
 - havarijním znečištěním vodních zdrojů, ovzduší a přírodního prostředí
 - povodněmi a ostatními živelnými pohromami
 - hromadnými onemocněními a epidemiemi lidí
 - hromadnými nákazami hospodářských zvířat a chorobami polních kultur
- při ohrožení základních hodnot demokracie, svobody, životů a zdraví občanů v jiných zemích takového rozsahu, že je nutné a účelné za účasti ČR okamžitě poskytnout mezinárodní humanitární materiální pomoc, vyslat civilní humanitární pracovníky, nasadit policejní nebo záchranné síly a prostředky

KRIZOVÉ STAVY A JEJICH VZTAH KE KRIZOVÝM SITUACÍM

V některých případech může nabýt mimořádná událost takových rozměrů, že v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí jsou ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, a kterou již není možné odvrátit běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Dále může být bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické zásady ČR nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí, nebo je třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně.

V těchto případech, popř. i v případě jejich hrozby, se může v návaznosti na intenzitu, území rozsah a charakter situace vyhlásit krizový stav.

Krizový stav je tedy vyhlášen v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu.

S ohledem na charakter krizové situace lze v návaznosti na zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, zákon č. 110/1998 Sb., o bez-

pečnosti ČR, a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, dovodit základní třídění krizových situací a jejich návaznost na vyhlášení krizových stavů.

Jedná-li se o krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před napadením (bezprostřední ohrožení svrchovanosti státu nebo územní celistvosti státu), nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení (krizové situace nevojenského charakteru), lze vyhlásit:

- stav nebezpečí (§ 3 zákona č. 240/2000 Sb.)
- nouzový stav (čl. 5 a 6 úst. zákona č. 110/1998 Sb.)
- stav ohrožení státu (čl. 7 úst. zákona č. 110/1998 Sb.)

Jedná-li se o krizové situace, které souvisejí se zajišťováním obrany ČR před napadením (bezprostřední ohrožení svrchovanosti státu nebo územní celistvosti státu), nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení (krizové situace vojenského charakteru), lze vyhlásit:

- stav ohrožení státu (čl. 7 úst. zákona č. 110/1998 Sb.)
- válečný stav (čl. 43 odst. 1 úst. zákona č. 1/1993 Sb.)

Při vyhlášení krizových stavů je nutno vzít v úvahu rovněž časovou aktuálnost tohoto aktu. Např. vyhlášení stavu nebezpečí je ve smyslu § 3 odstavce 1 krizového zákona bezodkladným opatřením, které umožňuje v závislosti na intenzitě a původu působících negativních faktorů využít k řešení situace dalších, zákonem stanovených, krizových opatření.

Hodnocení intenzity zmíněných negativních faktorů je věcí individuálního posuzování, zejména s ohledem na rozsah zasaženého nebo ohroženého teritoria a charakteru ohrožení.

Lze konstatovat, že rozsah krizové situace je legislativně deklarován vyhlášeným krizovým stavem, jinými slovy je postiženo území určité velikosti, tedy při vyhlášení stavu nebezpečí se může jednat o území kraje nebo jeho části. Při vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu je postiženo území větší než kraj, maximálně však celé území republiky.

Otázkou však spíše zůstává, jak prezentovat intenzitu působení negativních faktorů. Jednou z podmínek vyhlášení nouzového stavu a stavu ohrožení státu totiž je to, že se jedná o poškození území v rozsahu větším než značném.

KRIZOVÉ STAVY – „VÁLEČNÝ STAV“, „STAV OHROŽENÍ STÁTU“, „NOUZOVÝ STAV“

Válečný stav

Válečný stav se vyhláší, je-li Česká republika napadena (bezprostřední ohrožení svrchovanosti státu nebo územní celistvosti státu), nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

O vyhlášení válečného stavu rozhoduje Parlament ČR (čl. 43 odst. 1 úst. zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR) na návrh vlády ČR.

K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, jakož i k přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech

mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů (čl. 39 odst. 3 úst. zákona č. 1/1993 Sb.).

Pokud je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, rozhoduje o vyhlášení válečného stavu Senát (čl. 11 úst. zákona 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.).

Vyhlášení válečného stavu je spojeno výlučně s napadením ČR zevně v důsledku agrese nebo plněním mezinárodních smluvních závazků o společné obraně proti napadení. Za obranu státu v této souvislosti se nepovažuje ohrožení republiky v důsledku vnitřních nepokojů způsobených například rasovými nepokoji, separatismem či v důsledku občanské války.

Rozhodnutí o válečném stavu se zveřejňují v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhláší stejně jako zákon (čl. 12 úst. zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.) a účinnosti nabývají okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

Stav ohrožení státu (vyhlášený v důsledku krizové situace vojenského charakteru)

Stav ohrožení státu může na návrh vlády vyhlásit Parlament ČR, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy (čl. 7 odst. 1 úst. zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.).

K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů (čl. 7 odst. 2 úst. zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.).

Rozsah omezení práv, ukládání povinnosti a jejich rozsah nařizuje vláda ČR podle § 5 a § 7 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

Rozhodnutí o stavu ohrožení státu se zveřejňují v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhláší stejně jako zákon (čl. 12 úst. zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.) a účinnosti nabývají okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

Stav ohrožení státu (vyhlášený v důsledku krizové situace nevojenského charakteru)

Stav nebezpečí může Parlament ČR vyhlásit i za situací, které nemusí nutně souviset s agresí nebo negativním působením vnějších vlivů na bezprostřední ohrožení svrchovanosti nebo územní celistvosti státu, popř. jeho demokratických zásad. Zpravidla půjde o situace, které mají původ ryze v tuzemských příčinách, jako jsou například rasové či politické nepokoje přerůstající v občanskou válku.

Procesní otázky spojené s vyhlášením stavu ohrožení státu, zveřejněním a vyhlášením rozhodnutí a jeho účinnosti jsou shodné jako u stavu ohrožení státu vyhlášeného v důsledku vojenské krizové situace.

Nouzový stav

Nouzový stav může vyhlásit vláda ČR, v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

V případě nebezpečí z prodlení jej může vyhlásit i předseda vlády ČR. V tomto případě jej však vláda ČR musí do 24 hodin od vyhlášení schválit nebo zrušit. O vyhlášení nouzového stavu vláda ČR neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR, která může nouzový stav zrušit.

Nouzový stav **nelze** vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

Nouzový stav může vláda vyhlásit jen s **uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území nebo i pro celé území státu**.

Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která **práva stanovená krizovým zákonem a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práva svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají**.

Nouzový stav lze vyhlásit **nejdéle na dobu 30 dnů**, přičemž uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda ČR nebo Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.

Procesní otázky spojené s vyhlášením nouzového stavu, jeho zveřejněním a vyhlášením jsou shodné jako u stavu ohrožení státu vyhlášeného v důsledku vojenské krizové situace.

Rozhodnutí o stavu ohrožení státu se zveřejňují v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhláší stejně jako zákon (čl. 12 úst. zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.).

Problematika vyhlášení nouzového stavu je řešena čl. 5 a 6 úst. zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.

Rozsah omezení práv, ukládání povinnosti a jejich rozsah stanoví § 5 a § 6 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

Problematika zveřejnění a vyhlášení rozhodnutí a jeho účinnosti jsou shodné jako u stavu ohrožení státu vyhlášeného v důsledku vojenské krizové situace.

KRIZOVÝ STAV – „STAV NEBEZPEČÍ“

Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému.

Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část **vyhláší hejtman kraje**, v Praze **primátor hlavního města Prahy** (dále jen „hejtman“). Hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom

neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny.

Stav nebezpečí lze vyhlásit **na dobu nejvýše 30 dnů**. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády. Není-li možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí, hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu.

Obdobně jako nouzový stav, lze i stav nebezpečí vyhlásit jen **s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo pro jeho část**.

Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí **obsahovat krizová opatření a jejich rozsah**. Změna krizových opatření musí být rovněž vyhlášena.

Stav nebezpečí **nelze** vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práva oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

Rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhláší stejně jako nařízení kraje. **Rozhodnutí nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví**.

Rozhodnutí se vyvěšuje na **úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů** na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Krajský úřad zveřejní rozhodnutí též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu.

Stav nebezpečí **končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda ČR nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby**. Vláda ČR stav nebezpečí zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.

Rozhodnutí vlády ČR o zrušení stavu nebezpečí se vyvěsí na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde byl stav nebezpečí vyhlášen a zveřejní se v hromadných informačních prostředcích a vyhlásí se ve Sbírce zákonů. Rozhodnutí vlády ČR nabývá účinnosti okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí, v rámci krizových opatření, obsahovat, mimo jiné, i **rozsah omezení práv a ukládání povinností**.

V této souvislosti hejtman kraje (primátor hl. města Prahy):

je oprávněn:

- rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace
- nařídit bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení

Uvedené povinnosti může uložit pouze tehdy, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení.

dále je oprávněn:

- nařídit hlášení přechodné změny pobytu osob
- nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce

- zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů
- zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče) a jejich výplatě

Opatření uvedená v odstavcích a) a b) však hejtman může nařídit a využít pouze v rozsahu, která jsou **nezbytná pro překonání krizové situace**.

KRIZOVÉ PLÁNY, PLÁNY KRIZOVÉ PŘIPRAVENOSTI A JEJICH ČLENĚNÍ

Dokumentace krizového plánování je plánovacím podkladem pro řešení krizových situací. Rozsah a struktura dokumentace zpracovávané jednotlivými subjekty zapojenými do procesů krizového plánování je dána v závislosti na jejich začlenění do organizační struktury soustavy bezpečnostního systému státu (orgánů krizového řízení).

Krizový plán je zpracováván, aktualizován a ověřován mimo období hrozby vzniku mimořádné nebo krizové situace příslušnými orgány krizového řízení (ústřední správní úřady, krajské úřady, obce s rozšířenou působností) v rozsahu vycházejícím z jejich věcné a územní působnosti.

Krizové plány zpracovávají:

- ústřední správními úřady
- jiné správní úřady
- orgány kraje
- další orgány uvedené v § 28 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb. (Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády, Nejvyšší kontrolní úřad a Bezpečnostní informační služba)

Obecní úřad určené obce rozpracovává úkoly krizového plánu kraje na podmínky určené obce (pro zjednodušení můžeme hovořit o krizovém plánu určené obce).

Plán krizové připravenosti zpracovávají vybrané právnické nebo podnikající fyzické osoby, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu. V plánu krizové připravenosti je upravena jejich příprava k řešení krizových situací.

Krizový plán je souhrnný plánovací dokument, kterým orgány krizového řízení plánují ve své věcné a územní působnosti opatření a postupy pro případ vzniku krizových situací.

Členění krizového plánu:

- základní část
- přílohová část

Základní část - obsahuje:

- vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů správních úřadů a jiných státních orgánů a orgánů samosprávy, jimž zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán s ohledem na charakteristiku území
- charakteristiku organizace krizového řízení
- výčet a hodnocení možných krizových rizik, jejich dopad na území a činnost orgánů a organizačních složek státu, jejich organizačních celků, právnických nebo podnikajících

fyzických osob podléjících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování

- další podklady a zásady potřebné pro používání přílohové části krizového plánu

Přílohová část - je tvořena dokumenty nezbytnými ke zvládnutí krizové situace, zejména:

- přehled sil a prostředků včetně jejich počtu a využitelnosti
- katalog krizových opatření
- typové plány
- povodňové a havarijní plány a další operační plány, které pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví postupy, zásady, opatření, síly a prostředky pro její řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení
- plán nezbytných dodávek
- plán hospodářské mobilizace
- plán akceschopnosti zpracovatele krizového plánu
- plány spojení, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení a topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením ohrožení

Rozpracování krizového plánu kraje obecním úřadem určené obce (krizový plán určené obce) se člení na část:

- základní
- přílohou, přičemž tato část obsahuje dokumenty určené hasičským záchranným sborem kraje

Členění plánu krizové připravenosti

- základní část
- přílohou část

Základní část - obsahuje:

- vymezení předmětu podnikání a úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti
- charakteristiku organizace krizového řízení a havarijní připravenosti
- výčet a analýzu krizových ohrožení, jejich možný dopad na činnost
- zásady pro používání plánu krizové připravenosti

Přílohová část - je tvořena dokumenty nezbytnými k zvládnutí krizové situace:

- výpis z krizového plánu příslušného orgánu krizového řízení s uvedením požadavku zpracovatele krizového plánu na účast právnických nebo podnikajících fyzických osob při zabezpečení krizových opatření
- plán akceschopnosti pro zajištění pohotovosti, připravenosti k plnění krizových opatření a ochrany před účinky krizových situací
- plán krizových opatření k řešení krizových stavů
- vnitřní havarijní plán
- plán opatření hospodářské mobilizace u stanovených subjektů hospodářské mobilizace

- plány spojení, topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením krizových situací
- přehled uzavřených smluv a dalších dokumentů mezi právnickou nebo podnikající fyzickou osobou a příslušným orgánem krizového řízení nebo zpracovatelem krizového plánu
- další dokumentace potřebná pro řešení krizových stavů, zejména statuty a jednací řády, vzory hlášení, předpisy, dohody o spolupráci

Dokumentace krizového plánování se zpracovává v písemné a elektronické podobě.

BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU – JEJÍ POSTAVENÍ A PRACOVNÍ ORGÁNY

BRS je zřízena ústavním zákonem o bezpečnosti. Její složení a činnost je dále upřesněna usnesením vlády ze dne 10. června 1998 č. 391 o Bezpečnostní radě státu a o plánování opatření k zajištění bezpečnosti ČR, v platném znění.

BRS je stálý pracovní orgán vlády, který v rozsahu pověření stanoveném vládou koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti ČR a připravuje vládě návrhy k jejímu zajišťování (plánování).

Základním úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého a funkčního bezpečnostního systému ČR, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajištění bezpečnosti ČR a mezinárodních závazků.

V návaznosti na současná rizika a hrozby v oblasti bezpečnosti ČR je BRS koncipována jako orgán pro přípravu opatření v této oblasti, ale současně i pro řešení vzniklé krizové situace. Je orientována na komplexní zajišťování bezpečnosti ČR.

BRS tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Prezident má právo účastnit se schůzí BRS, vyžadovat od ní a jejich členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Jednání BRS se mohou, na základě usnesení vlády o BRS, zúčastnit podle potřeby i další ústavní činitelé, vedoucí jiných správních úřadů, kteří nejsou členy BRS, guvernér ČNB a představitelé orgánů územní samosprávy a další odborníci.

Předseda BRS svolává schůze BRS pravidelně, nejméně však jednou za tři měsíce, případně podle potřeby.

BRS má předsednictvo, které na svých jednáních zejména posuzuje aktuální bezpečnostní situaci ve světě a v ČR. Předsednictvo BRS je složeno z předsedy BRS (premiér), místopředsedy BRS, ministra zahraničních věcí, ministra obrany a ministra financí. Jednání předsednictva BRS se zúčastňuje ředitel sekretariátu BRS.

Činnost BRS zabezpečuje sekretariát BRS. Funkci sekretariátu BRS vykonává odbor obrany a bezpečnosti Úřadu vlády ČR.

Přestože byla BRS ustavena na základě ústavního zákona, není ústavním orgánem a není jí tímto ani žádným jiným zákonem dána pravomoc přijímat rozhodnutí v oblasti zajištění bezpečnosti ČR. Na základě usnesení vlády o BRS může BRS v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR žádat informace a analýzy od všech ministrů a vedoucích jiných správních úřadů a ukládat jim úkoly spojené se zajišťováním bezpečnosti ČR.

BRS může podle potřeby, zpravidla na návrh členů BRS, zřizovat a rušit odborné pracovní skupiny, v jejichž čele stojí zpravidla člen BRS, které se zabývají dílčími otázkami v oblasti působnosti BRS, zejména připravují podklady pro zasedání BRS.

BRS je tělesem, které na centrální úrovni vyhodnocuje rizika a hrozby a přijímá příslušná opatření. K tomu využívá své pracovní orgány.

V rámci BRS působí čtyři stálé pracovní výbory BRS:

- **Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (VKZBP)**

Hlavním úkolem VKZBP je koordinace zahraniční bezpečnostní politiky ČR s důrazem na mezinárodní postavení ČR a na vztahy s mezinárodními bezpečnostními organizacemi. Kromě projednávání relevantních materiálů pro BRS zajišťuje VKZBP informovanost zainteresovaných resortů o aktuální zahraniční bezpečnostní situaci a jejich aspektech s důrazem na mezinárodní postavení ČR. Je v gesci ministra zahraničních věcí.

- **Výbor pro obranné plánování (VOP)**

Hlavním úkolem VOP je koordinace plánování opatření k zajištění obrany ČR. Je v gesci ministra obrany.

- **Výbor pro civilní nouzové plánování (VCNP)**

Hlavním úkolem VCNP je koordinace a plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu, ochrany obyvatelstva a ekonomiky, ochrany kritické infrastruktury včetně zabezpečování opatření pro případ radiální havárie, preventivních opatření proti použití zbraní hromadného ničení, včetně řešení odstraňování následků jejich použití, a sladění požadavků na civilní zdroje, nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR. Je v gesci ministra vnitra.

- **Výbor pro zpravodajskou činnost (VZČ)**

Hlavním úkolem VZČ je koordinace činností zpravodajských služeb ČR a plánování opatření k zajištění zpravodajské činnosti a spolupráci státních orgánů, které získávají, shromažďují a vyhodnocují informace nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR. VZČ samostatně nevyvíjí zpravodajskou činnost. Je v gesci předsedy vlády.

Ústřední krizový štáb (ÚKŠ)

V systému BRS je zařazen také ÚKŠ, který je podle krizového zákona pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací. ÚKŠ není výkonným orgánem, ale pouze předkládá návrhy na řešení krizových situací na schůzi BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě. ÚKŠ zejména zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy.

KRIZOVÉ ŠTÁBY – SLOŽENÍ A ÚKOLY

Krizový štáb zřizují orgány krizového řízení v případě hrozby nebo při řešení krizových situací. Krizové štáby jsou pouze pracovními orgány, tzn. že nemají žádné výkonné pravomoci. Složení

krizového štábu a jeho působnost je zpravidla vymezena statutem. Náležitosti týkající se jednání, resp. způsoby jejich zasedání, pak řeší jednací řád, který je vnitřním předpisem.

Na ústřední úrovni je zřizován **Ústřední krizový štáb** (dále jen „ÚKŠ“), který je pracovním orgánem vlády. V rámci své působnosti předkládá návrhy na řešení krizových situací na schůzi BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě. ÚKŠ zejména zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy.

Podle charakteru krizové situace předseda vlády jmenuje předsedou ÚKŠ ministra obrany (krizová situace vojenského charakteru – vnější vojenské ohrožení ČR, plnění spojeneckých závazků v zahraničí a účast ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru) nebo ministra vnitra (krizová situace nevojenského charakteru – ostatní druhy ohrožení ČR, při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí a při zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom). Složení ÚKŠ stanovuje vláda ČR svým usnesením, resp. schválením Statutu ÚKŠ.

V případě vyhlášení krizového stavu se součástí ÚKŠ stává Ústřední povodňová komise a Ústřední nákazová komise.

Krizové štáby ministerstev a jiných správních úřadů (§ 9 odst. 1 písm. c) zákona č. 240/2000 Sb.) jsou jako pracovní orgány zřizovány k řešení krizových situací. Činnost krizových štábů při řešení krizové situace je zaměřena zejména na řešení úkolů, které vyplývají z jejich působnosti při zajišťování bezpečnosti ČR. Vycházejí z platných zákonů a dalších právních norem, včetně krizového zákona, a dále z úkolů vyplývajících z usnesení vlády, z usnesení BRS a v neposlední řadě z krizových plánů a plánů obrany.

Konkrétní úkoly a složení krizového štábu ministerstva nebo jiného správního úřadu určuje příslušný ministr nebo vedoucí správního úřadu.

V rámci kraje zřizuje k řešení krizových situací hejtman kraje jako svůj pracovní orgán **krizový štáb kraje** (§ 14 odst. 2 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb.).

V rámci správního území určené obce zřizuje k řešení krizových situací starosta určené obce [§§ 15 odst. 4 písm.a) a 21 odst. 2 písm.b) zákona č. 240/2000 Sb.] jako svůj pracovní orgán **krizový štáb určené obce**.

V rámci správního území obce může zřídit k řešení krizových situací starosta obce (§ 23 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb.) jako svůj pracovní orgán krizový štáb obce.

Složení krizového štábu kraje a určené obce

Členy krizového štábu kraje nebo obce jsou (nařízení vlády č. 462/2000 Sb.):

- členové příslušné bezpečnostní rady
- členové stálé pracovní skupiny krizového štábu, kterými jsou:

- tajemník krizového štábu, který je současně tajemníkem příslušné bezpečnostní rady
- pracovníci krajského úřadu nebo obecního úřadu určené obce
- zástupci složek integrovaného záchranného systému a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

Pokud zřídí krizový štáb obce starosta *jiné než určené obce*, pak z hlediska určení jednotlivých členů přihlédne v přiměřené míře ke struktuře složení krizového štábu určené obce, a to zejména s ohledem na reálnou možnost obsazení funkcí fyzickými osobami.

O uvedení pracovní skupiny nebo její části do pohotovosti a o povolání osob je oprávněn rozhodnout vedoucí krizového štábu, a to v návaznosti na druh krizové situace nebo mimořádné události.

Krizový štáb kraje nebo **určené obce** svolává hejtman kraje nebo starosta určené obce operativně, a to zejména k projednání zásadních záležitostí týkajících se řešení krizových situací a přijetí krizových opatření spojených s nezbytným omezením základních práva svobod.

Krizový štáb kraje dále posuzuje přiměřenost krizových opatření přijatých v určených obcích a navrhuje jejich pozastavení, změnu nebo zrušení. V případě závažných nedostatků v době krizového stavu doporučuje převedení plnění úkolů starosty na zmocněnce.

Krizový štáb kraje a určené obce musí být svolán vždy v případě, že

- je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do působnosti orgánu krizového řízení
- je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do působnosti orgánu krizového řízení nebo pro jeho část
- jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací
- je k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací
- jde o úkol prováděný při cvičení

K úkolům stálé pracovní skupiny krizového štábu patří:

- nepřetržité jednání při řešení krizové situace nebo při koordinaci záchranných a likvidačních pracích
- analyzovat vývoj krizové situace nebo mimořádné události a dokumentovat postup řešení
- podávat vedoucímu krizového štábu návrh na způsob řešení, postup při ochraně obyvatelstva a na vyhlášení, změnu nebo odvolání krizového stavu (využívá při tom zejména havarijní plán, vnější havarijní plány a krizový plán)
- soustřeďovat informace o stavu sil a prostředků, vést celkový přehled jejich nasazení a rozpracovávat návrhy jejich využití,
- organizovat spojení s krizovými štáby určených obcí, krajů a krizovým štábem Ministerstva vnitra
- zabezpečovat informování veřejnosti o přijatých opatřeních a postupu řešení krizové situace nebo mimořádné události

- připravovat technickou a informační podporu nasazeným silám a prostředkům, vést evidenci finančních výdajů a nákladů na opatření při krizové situaci nebo mimořádné události
- organizovat ochranu obyvatel postiženého území včetně zajištění zásobování a humanitární pomoci
- zabezpečovat ukládání a využívání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci a povinnosti poskytovat věcné prostředky

HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY – JEDNOTLIVÉ SYSTÉMY A ČLENĚNÍ STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV

Krizové stavy, kterými jsou stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav, odůvodňují zavedení zvláštních hospodářských opatření, za které se považují organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v těchto krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez nichž nelze překonání uvedených krizových stavů zajistit.

V rámci těchto opatření pro krizové stavy, včetně jejich přípravy a přijetí, jsou konkrétními povinnostmi vedle státních orgánů a správních úřadů, zavázány i fyzické či právnické osoby.

Hospodářská opatření jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena:

- k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území ČR umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví
- pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů
- hasičských záchranných sborů a havarijních služeb
- pro podporu výkonu státní správy

Systém hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje:

- systém nouzového hospodářství
- systém hospodářské mobilizace
- použití státních hmotných rezerv
- výstavbu a údržbu infrastruktury
- regulační opatření

Systém nouzového hospodářství

Systém nouzového hospodářství při krizových stavech zabezpečuje, aby nezbytné dodávky probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy. V případech, kdy odborně příslušný ústřední správní úřad prokazatelně nemůže zajistit nezbytnou dodávku, lze příslušné zásoby pořídit z prostředků státu a udržovat je jako pohotovostní zásoby.

Zásoby pro humanitární pomoc

Součástí systému nouzového hospodářství jsou i zásoby pro humanitární pomoc, které jsou vytvářeny Správou státních hmotných rezerv (SSHR) v systému státních hmotných rezerv.

O vydání zásob pro humanitární pomoc rozhoduje předseda SSHR na základě požadavku krajského úřadu, obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo určené obce. Za přidělení zásob pro humanitární pomoc fyzickým osobám vážně postiženým krizovou situací odpovídá hejtman, starosta obce s rozšířenou působností nebo starosta určené obce, kterému byly tyto zásoby poskytnuty. Vydané zásoby se neuhrazují ani nevracejí.

Systém hospodářské mobilizace

Systémem hospodářské mobilizace jsou organizační, materiální, personální a jiná opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávku pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů za stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Na základě požadavků ozbrojených sil a ozbrojených a bezpečnostních sborů zpracovává ústřední správní úřad, kterému je svěřena pravomoc k jejich řízení, plán hospodářské mobilizace, který je součástí krizového plánu.

Výstavba a údržba infrastruktury

Požadavky na výstavbu infrastruktury vyplývají z krizových plánů. Infrastrukturou se rozumí:

- stavby určené pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy ve vlastnictví ČR, k nimž má právo hospodaření správní úřad
- stavby sloužící pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy, k nimž má ČR zřízeno věcné břemeno a které jsou ve vlastnictví právnických nebo podnikajících fyzických osob
- technické zabezpečení staveb vnitřními rozvody inženýrských a telekomunikačních sítí, počínaje přípojkou k veřejnému rozvodu těchto sítí
- technologické vybavení staveb
- pozemní komunikace, dráhy, přístavy a letiště sloužící pro dopravní obsluhu staveb

Regulační opatření

Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo usměrnění spotřeby v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné.

Regulační opatření mohou být přijata jen v případě, že účinku s nimi spojeného nelze dosáhnout jinak. Mohou být vyhlášena jen na nezbytně nutnou dobu. K jejich zrušení musí dojít nejpozději při zrušení krizových stavů.

Státní hmotné rezervy

Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc.

Hmotné rezervy - tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, po odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.

Mobilizační rezervy - tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek.

Pohotovostní zásoby - tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů, v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem.

Zásoby pro humanitární pomoc - tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené.

Tvorba státních hmotných rezerv je součástí krizových plánů.

INFORMAČNÍ SYSTÉM ARGIS (INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO PLÁNOVÁNÍ CIVILNÍCH ZDROJŮ) A JEHO VYUŽITÍ V NOUZOVÉM HOSPODÁŘSTVÍ

Informační systém ARGIS (Informační systém pro plánování civilních zdrojů) byl zpracováván s cílem dosáhnout informačního zabezpečení činností směřujících k naplnění povinností uložených zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2001.

Informační systém ARGIS slouží pro správu informací z oblasti hospodářské mobilizace a civilního nouzového plánování. S ohledem na celostátní využití systému je budován tak, aby splňoval požadavky vyplývající jak z platné, tak i připravované legislativy.

Posláním informačního systému ARGIS je ekonomicky efektivní správa zdrojů, kterými orgány krizového řízení mohou disponovat v případě krizových situací velkého rozsahu. Takovými zdroji jsou například suroviny, pohonné hmoty, dopravní prostředky a jiná technika, potraviny, lidé se speciální kvalifikací atd. Vedle toho může informační systém ARGIS uchovávat i řadu dalších informací, které nejsou zákonem stanovené, ale jejichž znalost může podstatně zefektivnit zejména humanitární či obnovovací aktivity.

Systém pro plánování civilních zdrojů umožňuje zachycovat veškeré potřebné informace o výrobních či skladových kapacitách na daném teritoriu a i případné smluvní vztahy hospodářských subjektů se státem. Současně umožňuje operativně vyhledávat jednotlivé typy zdrojů, analyzovat výrobní řetězce a plánovat jejich efektivní využití.

Základním smyslem systému je sběr a udržování informací o zdrojích a jejich vazbách. Jedná se jak o zdroje podporované státem pro případ válečné situace (tj. mobilizační zásoby či vytvoření a uchování schopností transformace výroby při stavu ohrožení a válečném stavu), tak obecně o jakékoliv zdroje, které se na vymezeném území nacházejí a patří třeba podnikům či jiným ekonomickým subjektům.

Sběr informací o zdrojích na daném teritoriu je jedním z důležitých úkolů hasičských záchranných sborů krajů. Podle § 15 odst. 3 krizového zákona je hasičský záchranný sbor kra-

je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat vybrané údaje pokud jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací.

PŘEDMĚT ZÁKONA Č. 110/1998 Sb., O BEZPEČNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY, V PLATNÉM ZNĚNÍ

Zákon o bezpečnosti České republiky je základní specifickou legislativní normou upravující problematiku bezpečnosti země a je pilířem nového moderního pohledu na strukturu a působnost orgánů krizového řízení ČR. Stanovuje, že „Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejich demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je **základní povinností státu.**“

Tato ústavně právní norma je základní platformou pro řešení situací při krizových stavech a zároveň specifikuje podmínky, za kterých může být buď pro omezené nebo pro celé území státu vyhlášen některý z druhů obecně definovaného krizového stavu – **nouzový stav, stav ohrožení státu** nebo **válečný stav**. Důvodem pro vyhlášení krizového stavu je bezprostřední ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti, demokratických základů České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně. Podmínkami pro vyhlášení určitého krizového stavu je intenzita, územní rozsah a charakter situace v důsledku konkrétního ohrožení.

Zákon stanovuje, kterými subjekty je zajišťována bezpečnost ČR. Těmito subjekty jsou:

- ozbrojené síly
- ozbrojené bezpečnostní sbory
- záchranné sbory
- havarijní služby

Státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se na zajišťování bezpečnosti ČR podílet.

Dále jsou blíže specifikovány podmínky vyhlášení, trvání a ukončení nouzového stavu s tím, že vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. V případě nebezpečí z prodlení může nouzový stav vyhlásit předseda vlády a jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. Poslanecká sněmovna musí být o vyhlášení nouzového stavu vládou informována a může toto vyhlášení zrušit.

Nouzový stav může být vyhlášen jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí být vládou vymezeno, která práva a v jakém rozsahu se omezují a naopak, které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Vyhlášení nouzového stavu může být nejdéle na dobu 30 dnů a uvedená doba může být prodloužena jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny. Nouzový stav končí uplynutím

doby, na kterou byl vyhlášen (pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby).

Stav ohrožení státu vyhláší Parlament na návrh vlády, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.

Zákon dále ustanovuje Bezpečnostní radu státu (BRS), kterou tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. BRS v rozsahu pověření, kterou stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti ČR.

PŘEDMĚT ZÁKONA Č. 240/2000 Sb., O KRIZOVÉM ŘÍZENÍ A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ (KRIZOVÝ ZÁKON), V PLATNÉM ZNĚNÍ

Krizový zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob **při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a při jejich řešení.**

V rámci **Hlavy I** - krizový zákon vymezuje pojmy jako krizové řízení, krizová situace, pracovní povinnost, pracovní výpomoc, věcné prostředky. Podrobně řeší problematiku stavu nebezpečí, kdo jej vyhláší a způsob vyhlášení, jaké náležitosti musí obsahovat, dobu trvání a způsob jeho ukončení.

Hlava II - ve svých dílech 1 až 7 charakterizuje jednotlivé orgány krizového řízení, jejich úkoly při zajišťování připravenosti a vlastním řešení krizových situací. Ustanovuje konkrétní úkoly, které plní vláda a jaká práva a svobody může omezit za nouzového stavu a stavu ohrožení státu a za jakých podmínek. Obdobně jaká opatření je za uvedených stavů oprávněna nařídit. Dále stanovuje úkoly ministerstvům a jiným správním úřadům s důrazem na zpracování krizového plánu a zřízení krizových štábů. Blíže specifikuje postavení Ministerstva vnitra jako koordinačního resortu v přípravě na krizové stavy a jejich řešení a speciální úkoly Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva dopravy a České národní banky.

Stanovuje úkoly orgánů kraje a ostatních orgánů s územní působností (kraj, hejtman, HZS kraje, Policie ČR, orgánů obcí - starosta, obecní úřad).

Dále řeší postavení bezpečnostní rady kraje a určené obce, finanční zabezpečení, zabezpečení informačních systémů krizového řízení a vymezuje oblast zvláštních skutečností. Současně uvádí, které další orgány jsou povinny zpracovat krizový plán.

Hlava III - řeší problematiku práv a povinností právnických a fyzických osob ve vztahu ke zpracování plánu krizové připravenosti, poskytování věcných prostředků a poskytování pracovní výpomoci. Za nouzového stavu a stavu ohrožení státu vykonávání pracovní povinnosti. Současně řeší výjimky při poskytnutí věcných prostředků, pracovní výpomoci nebo pracovní povinnosti fyzických osob a možnosti poskytovat dobrovolnou pomoc.

Hlava IV - řeší provádění kontrol stanovenými orgány v mezích své působnosti, ukládání pokut za nesplnění uložených povinností podle krizového zákona a řešení náhrad za omeze-

ní vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcného prostředku, vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci. Současně řeší náhradu škod způsobenou právníky a fyzickým osobám a poskytování státní podpory fyzickým osobám a obcím při haváriích nebo živelních pohromách.

Hlava V – stanovuje, že narozhodování a ukládání povinností podle krizového zákona se nevztahuje správní řád s výjimkou ukládání pokut. Dále stanovuje, že zastavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a za válečného stavu plní orgány krizového řízení i právníky a fyzické osoby úkoly stanovené tímto zákonem, pokud zvláštní předpis (zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky) nestanoví jinak. Zároveň stanovuje, že působnosti stanovené krajskému úřadu nebo hejtmanovi nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo jejímu starostovi nebo obecnímu úřadu nebo starostovi jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti.

POVODŇOVÉ PLÁNY

Problematiku mimo jiné i povodňových plánů řeší zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) v platném znění.

Povodňové plány jsou dokumenty, které obsahují způsob včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací, způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlášené a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

Základní strukturu povodňových plánů územních celků tvoří:

- povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni
- povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které zpracovávají obce s rozšířenou působností
- povodňové plány správních obvodů krajů, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správci povodí
- povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí

Pro stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. Při pochybnostech o rozsahu této povinnosti rozhoduje vodoprávní úřad, který rovněž může uložit povinnost zpracovat povodňový plán vlastníkům pozemků, které se nacházejí v záplavových územích, je-li to nutné s ohledem na způsob jejich užívání.

Obsah povodňových plánů se dělí na :

- věcnou část, která zahrnuje zejména údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce,

povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity

- organizační část, která obsahuje zejména seznamy, adresy a spojení na účastníky ochrany před povodněmi, jejich úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlášené a hlídkové služby
- grafickou část, která obsahuje zpravidla zákresy záplavových území, území ohrožená zvláštní povodní, evakuační trasy a místa soustředění, informační místa atd.

V povodňových plánech je kladen důraz na včasnou a spolehlivou informovanost o vývoji povodně, na možnosti ovlivnění odtokového režimu, na včasnou aktivaci povodňových orgánů, zabezpečení hlídkové služby a ochrany objektů, přípravu a organizaci zabezpečovacích a záchranných prací a zajištění nezbytných povodní narušených funkcí v postiženém území.

Zpracovatelé povodňové plány každoročně přezkoumávají a podle potřeby doplňují a upravují. Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků předkládají zpracovatelé nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. Organizační část průběžně opravují a poskytují povodňovým orgánům a dalším zainteresovaným účastníkům k využití.

PŘEDMĚT ZÁKONA Č. 59/2006 Sb., O PREVENCI ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ, V PLATNÉM ZNĚNÍ - VE VZTAHU KE ZPRACOVÁNÍ HAVARIJNÍCH PLÁNŮ

Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, stanoví v souladu s právem Evropských společenství systém prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek.

Stanoví povinnosti právníků osob a podnikajících fyzických osob, které vlastní nebo užívají objekt nebo zařízení podle odstavce 1, jakož i povinnosti ostatních právníků osob a podnikajících fyzických osob při zabezpečování prevence závažných havárií podle tohoto zákona.

Každá právníky osoba nebo podnikající fyzická osoba, která užívá anebo bude vlastnit nebo užívat objekt nebo zařízení, v němž je nebo bude umístěna nebezpečná látka, je povinna zařadit objekt nebo zařízení do příslušné skupiny v případě, kdy množství nebezpečné látky umístěné v objektu nebo zařízení je stejné nebo vyšší, než je množství uvedené v příloze 1 k tomuto zákonu. V případě, že se v objektu nachází více nebezpečných látek v množství menším, než je uvedeno v příloze č. 1, musí každá právníky nebo podnikající fyzická osoba, která užívá takový objekt nebo zařízení, provést součet poměrných množství umístěných nebezpečných látek podle vzorce uvedeného v příloze č. 1. (§ 3 odst. 2).

Krajský úřad (dále jen „KÚ“) zařazení objektu nebo zařízení do skupiny A nebo B posoudí a vyhodnotí možnost vzniku domino efektu vyplývajícího z polohy okolních objektů nebo zařízení a z druhu a množství v nich umístěné nebezpečné látky. Na zákla-

dě toho vydá KÚ rozhodnutí o zařazení tohoto objektu nebo zařízení do skupiny A nebo B. KÚ přitom není vázán tím, zda navrhnul provozovatel zařazení do skupiny A nebo B. Provozovatelé zařazení do příslušné skupiny jsou povinni plnit všechny povinnosti vyplývající pro ně ze zákona o prevenci závažných havárií. V případě, že se na provozovatele nevztahují povinnosti podle zákona o prevenci závažných havárií (nezařadili se ani do skupiny A ani B), je povinen tuto skutečnost protokolárně zaznamenat, protokol včetně seznamu uložit pro účely předložení kontrolním orgánům a stejnopis protokolu včetně seznamu zaslat KÚ.

Povinnosti provozovatelů zařazených do skupiny:

- nezařazení: protokol o nezařazení,
- skupina A:
 - návrh na zařazení
 - pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku závažné havárie
 - analýzu a hodnocení rizik závažné havárie
 - bezpečnostní program prevence závažné havárie
 - plán fyzické ochrany objektu nebo zařízení
- skupina B:
 - návrh na zařazení
 - pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku závažné havárie
 - analýza a hodnocení rizik závažné havárie
 - bezpečnostní zpráva
 - plán fyzické ochrany objektu nebo zařízení
 - vnitřní havarijní plán
 - podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a pro vypracování vnějšího havarijního plánu

Havarijní plány podle zákona o prevenci závažných havárií (§ 10)

HP jsou dokumenty, v nichž jsou uvedeny popisy činností a opatření prováděných při vzniku závažné havárie vedou ke zmírnění jejich dopadů, zejména scénáře odezvy na závažnou havárii, modifikované na místní specifika a případně i na časový souběh několika událostí:

- uvnitř objektu nebo u zařízení (vnitřní havarijní plán). Podrobnosti ke zpracování, obsah a rozsah jsou stanoveny prováděcí vyhláškou č. 256/2006 Sb., o podrobnostech systému prevence závažných havárií
- v okolí objektu nebo zařízení (vnější havarijní plán). Obsah, rozsah a způsob zpracování je podrobně popsán ve vyhlášce č. 103/2006 Sb., o stanovení zásad pro vymezení zóny havarijního plánování a o rozsahu a způsobu vypracování vnějšího havarijního plánu

Dále zákon upravuje:

- způsob projednávání a schvalování bezpečnostního programu, bezpečnostní zprávy nebo jejich aktualizace
- informování veřejnosti

- poskytování informací o vzniku a dopadech závažné havárie
- výkon státní správy (Hlava VI):
 - orgány státní správy
 - integrovaná inspekce prevence závažných havárií
 - práva a povinnosti zaměstnanců provádějících kontrolu
 - správní delikty

PŘEDMĚT ZÁKONA Č. 239/2000 Sb., O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ, V PLATNÉM ZNĚNÍ - A JEHO VZTAH K HAVARIJNÍMU PLÁNOVÁNÍ

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Předmět úpravy (§ 1)

Tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému (základní a ostatní složky) a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (dále jen „krizové stavy“).

Vztah k havarijnímu plánování

Hlava III zákona č. 239/2000 Sb. vymezuje postavení a úkoly státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. V této hlavě, mimo jiné, nalezneme ustanovení, že krajský úřad při výkonu státní správy zajišťuje havarijní připravenost a ověřuje ji cvičeními, zpracovává plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje (dále jen „havarijní plán kraje“), zpracovává (v případné spolupráci s dotčenými obecními úřady obcí s rozšířenou působností) plán k provádění záchranných a likvidačních prací v okolí zdroje nebezpečí (dále jen „vnější havarijní plán“) aj. Vyše uvedené úkoly plní hasičský záchranný sbor kraje

LEGISLATIVA ZABÝVAJÍCÍ SE ZAJIŠTĚNÍM SVRCHOVANOSTI A ÚZEMNÍ CELISTVOSTI ČR, OCHRANOU JEJÍCH DEMOKRATICKÝCH ZÁKLADŮ A OCHRANOU ŽIVOTŮ, ZDRAVÍ A MAJETKOVÝCH HODNOT

Úkoly k zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochranu jejích demokratických základů a ochranu životů, zdraví a majetkových hodnot jsou zakotveny v ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., kterým je vydána Ústava České republiky, resp. jsou blíže specifikovány a zakotveny v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Z tohoto ústavního zákona vyplývá:

- Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.
- Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace:
 - nouzový stav, (vyhlašuje vláda)
 - stav ohrožení státu, (vyhlašuje Parlament na návrh vlády)
 - válečný stav (vyhlašuje Parlament na návrh vlády).

**PŘEDMĚT ÚPRAVY ZÁKONA
Č. 240/2000 Sb., O KRIZOVÉM ŘÍZENÍ
A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ (KRIZOVÝ
ZÁKON), A JEHO VZTAH K ZÁKONU
Č. 222/1999 Sb., O ZAJIŠŤOVÁNÍ OBRANY
ČESKÉ REPUBLIKY**

Krizovým zákonem (§ 1) se stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení.

Problematiku zajišťování obrany České republiky řeší zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

Přitom platí, že za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a za válečného stavu plní orgány krizového řízení i právnické a fyzické osoby úkoly stanovené krizovým zákonem (§ 39 odst. 4), pokud zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, nestanoví jinak.

Zákon o zajišťování obrany České republiky, v § 9a, definuje vztah ke krizovému řízení takto:

Ústřední správní úřady, správní úřady, orgány krajů a orgány obcí jsou povinny při plnění úkolů zajišťování obrany státu vzájemně spolupracovat a vyměňovat si v nezbytně nutném rozsahu informace z informačních systémů, které vedou. Při plnění úkolů zajišťování obrany státu využívají **pracovišť krizového řízení**, pracovních a poradních orgánů zřízených podle krizového zákona. Vzájemnou spolupráci a výměnu informací koordinuje ministerstvo obrany.

Za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a za válečného stavu mohou orgány krizového řízení nařizovat také opatření podle krizového zákona, nejsou-li v rozporu s tímto zákonem.

Krizové plány, zpracované podle krizového zákona, za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a za válečného stavu, **tvorí samostatnou část plánu obrany státu.**

Ministerstvo obrany vydá metodiku pro zpracování dílčího plánu obrany zpracovatele k zajištění úkolů obrany, který se stane součástí přílohové části krizového plánu, jako jeden z jeho operačních plánů.

Těmito kroky dojde k žádoucí provázanosti obou plánů resp. i obou systémů.

**VYMEZENÍ POJMŮ PRO ÚČELY ZÁKONA
Č. 240/2000 Sb., O KRIZOVÉM ŘÍZENÍ
A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ
(KRIZOVÝ ZÁKON), V PLATNÉM ZNĚNÍ**

Krizové řízení - je souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.

Krizové řízení lze chápat jako komplex opatření a úkolů, které plní veřejná správa spolu s dalšími organizacemi při náhlých situacích ohrožení pro zajištění ochrany a bezpečnosti obyvatelstva, tj. udržení funkčnosti veřejné správy, fyzického a duševního zdraví obyvatelstva, zajištění dostupnosti životně důležitého zboží a služeb, uchování soukromého a veřejného majetku, podpora činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb.

Krizová situace - je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu nebo válečný stav. Mimořádná událost může mít charakter přírodní nebo civilizační (technogenní, sociální, ekonomický).

Krizové situace související s obranou státu (stav ohrožení státu, válečný stav) jsou řešeny v souladu se zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Krizové situace související s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem (stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu) řeší zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

Pracovní povinnost - je povinnost fyzických osob vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné pro řešení krizové situace a které jsou tyto osoby povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech.

Obsah, rozsah a místo prací v rámci pracovní povinnosti v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu stanoví fyzické osobě hejtman pracovním příkazem, který obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den a místo nástupu pracovní povinnosti, druh práce, předpokládanou délku plnění povinnosti, poučení a označení orgánu, který pracovní příkaz vydal.

Pracovní výpomoc - je povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech.

Pracovní výpomoc v době krizového stavu fyzické osobě ukládá hejtman nebo obec, které po ukončení této povinnosti vydají fyzické osobě potvrzení, které obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den zahájení a ukončení pracovní výpomoci, počet odpracovaných hodin, druh a místo práce, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

Věcné prostředky - jsou movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, územních samosprávních celků a právnických a fyzických osob nebo jimi poskytované služby, které lze využít při řešení krizových situací.

Povinnost poskytnout věcný prostředek při krizových stavech ukládá právníkům osobám a podnikajícím fyzickým hejtman. Při nebezpečí z prodlení je oprávněn tuto povinnost uložit také starosta, který o uložení povinnosti následně informuje hejtmana. Hejtman nebo starosta, který uložil povinnost poskytnout věcný prostředek, zabezpečí jeho vrácení tomu, jenž věcný prostředek poskytl, a současně mu vydá potvrzení o využití tohoto prostředku. Potvrzení obsahuje údaje o uživateli, nebo vlastníkově věcného prostředku, nezbytné identifikační údaje věcného prostředku, datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku, stav opotřebení a poškození, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

Zaproskytnutí věcného prostředku, vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci náleží právníkům nebo fyzické osobě peněžní náhrada, kterou je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o uložení povinnosti rozhodl. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu. Jde-li o vykonání pracovní povinnosti nebo výpomoci, u nichž nelze určit vši náhrady dohodou nebo postupem podle zvláštních právních předpisů, stanoví se náhrada ve výši, která odpovídá obvyklé mzdě za stejné či podobné práce. Při stanovení náhrady za poskytnutí věcného prostředku se vychází z výše nákladů za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku v době jeho poskytnutí.

Orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu za poskytnutí věcných prostředků, vykonání pracovní povinnosti nebo výpomoci po původci havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření. Těmito úhradami se kompenzují vynaložené výdaje.

Poskytnutí věcných prostředků, pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci nelze uložit fyzickým osobám, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva. Pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc ostatním cizincům lze uložit, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem ČR a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

Od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci jsou osvobozeni osoby ve věku do 18 let a od 62 let, osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných druhů práce, plně invalidní osoby, poslanci a senátoři Parlamentu ČR a členové vlády a dále osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké. Orgán krizového řízení může osvobodit od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci také osoby, kterým by v tom bránila důležitá okolnost, jejíž opominutí by mohlo vést k ohrožení života, zdraví nebo majetku. Závažnost důležité okolnosti posuzuje orgán krizového řízení.

KRIZOVÝ STAV - „STAV NEBEZPEČÍ“

Problematika spojená se stavem nebezpečí je řešena krizovým zákonem především ustanoveními §§ 3, 14, 22 a 23. Stav nebezpečí se může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému.

Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část vyhláší hejtman kraje a v Praze primátor hlavního města Prahy (dále jen „hejtman“). Tento stav lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo pro jeho část. Lze jej vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů a tuto dobu může hejtman prodloužit jen souhlasem vlády. Jestliže však není možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu.

Vyhlášení stavu nebezpečí se vyhláší formou rozhodnutí hejtmana o vyhlášení stavu nebezpečí, které musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah. Rozhodnutí se vyhláší stejně jako nařízení kraje a nabyvá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví. Rozhodnutí se vyvěšuje na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Krajský úřad zveřejní rozhodnutí též dalšími způsoby v místě obvyklými (prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu). Změna přijatých krizových opatření musí být rovněž vyhlášena.

Hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny. Vláda stav nebezpečí zruší, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení. Stav nebezpečí končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.

Pro další doplnění problematiky spojené s vyhlášením stavu nebezpečí je nutno uvést, že hejtman je za stavu nebezpečí oprávněn:

- rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace
- nařídit bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení
- nařídit hlášení přechodné změny pobytu osob
- nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný výkonný zástupce
- zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů

Uvedená opatření se však využijí jen v rozsahu, který je nezbytný pro překonání krizové situace.

Úkoly starostů obcí v době krizového stavu (včetně stavu nebezpečí) a možnost vydat nařízení obce k zajištění provedení

krizových opatření v podmínkách obce je řešeno ustanovením § 22 a § 23 krizového zákona.

KRIZOVÝ STAV - „NOUZOVÝ STAV“

Nouzový stav - podle Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky se může, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace **nouzový stav**, stav ohrožení státu nebo válečný stav.

Nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost, může vyhlásit vláda. Nouzový stav nemůže být vyhlášen z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

Nouzový stav a stav ohrožení státu se vyhláší pro omezené nebo pro celé území státu.

Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší.

Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit.

Nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se, v souladu s Listinou základních práv a svobod, omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Podrobnosti stanoví zákon. Nouzový stav se může vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny.

Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Rozhodnutí o nouzovém stavu, se zveřejňuje v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhláší se stejně jako zákon. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

V době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší rozhodnout o prodloužení nebo o zrušení nouzového stavu senátu (ústavní zákon č. 300/2000, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky).

PROBLEMATIKA ROZHODNUTÍ O VYHLÁŠENÍ „STAVU NEBEZPEČÍ“

Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému.

Stav nebezpečí lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo pro jeho část. Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah. Změna krizových opatření musí být rovněž vyhlášena.

Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část vyhláší hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy (dále jen „hejtman“). Hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny.

Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.

Není-li možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí, hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu.

Rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhláší stejně jako nařízení kraje. Rozhodnutí nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví. Rozhodnutí se vyvěšuje na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Krajský úřad zveřejní rozhodnutí též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu.

Stav nebezpečí nelze vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

Stav nebezpečí končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Vláda stav nebezpečí zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.

Rozhodnutí vlády o zrušení stavu nebezpečí se vyvěsí na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde byl stav nebezpečí vyhlášen, zveřejní se v hromadných informačních prostředcích a vyhlásí se ve Sbírce zákonů. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

PROBLEMATIKA ROZHODNUTÍ O VYHLÁŠENÍ „NOUZOVÉHO STAVU“

Nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost, může vyhlásit vláda. Nouzový stav nemůže být vyhlášen z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

Nouzový stav a stav ohrožení státu se vyhláší pro omezené nebo pro celé území státu.

Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit.

Nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se, v souladu s Listinou základních práv a svobod, omezují, a které povinnosti a v jakém rozsahu se

ukládají. Nouzový stav se může vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny.

Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Rozhodnutí o nouzovém stavu, se zveřejňuje v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhláší se stejně jako zákon. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

V době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší rozhodnout o prodloužení nebo o zrušení nouzového stavu Senátu (ústavní zákon č. 300/2000, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky).

Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu může vláda na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit některá práva a svobody a současně uložit některé povinnosti (§§ 5,6,7 krizového zákona):

Konkrétní stanovená rozhodnutí vlády se zveřejňují v hromadných informačních prostředcích a vyhláší se stejně jako zákon. Účinnosti nabývají okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, POSTAVENÍ VLÁDY PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ PŘIPRAVENOSTI ČESKÉ REPUBLIKY NA KRIZOVÉ SITUACE

Orgány krizového řízení jsou stanoveny v Hlavě II a následně v příslušných ustanoveních jednotlivých paragrafů krizového zákona. Orgány krizového řízení jsou:

- Vláda
- Ministerstva a jiné správní úřady (MV, MZdr., MD)
- Česká národní banka
- Orgány kraje a ostatní orgány s územní působností (hejtman, HZS K, PČR)
- Orgány obce
- *Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář presidenta republiky, Úřad vlády, Nejvyšší kontrolní úřad, Bezpečnostní informační služba*

K výše uvedenému výčtu orgánů krizového řízení je nezbytné uvést, že v části krizového zákona, kde jsou řešeny úkoly **ministerstev a jiných správních úřadů**, jsou blíže rozpracovány úkoly Ministerstva vnitra, které koordinuje přípravu na krizové stavy. Obdobně pak oprávnění Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva dopravy ukládat úkoly a vyhlášovat opatření v době krizových stavů.

Pro bližší objasnění úkolů **orgánů kraje a ostatních orgánů s územní působností** jsou stanoveny úkoly orgánů kraje při zajišťování připravenosti kraje na řešení krizových situací a úloha hejtmána a jeho oprávnění při vyhlášení krizových stavů. Konkrétně jsou stanoveny úkoly hasičského záchranného sboru kraje a rámcově úkoly Policie ČR.

U **orgánů obcí** jsou úkoly k zajištění připravenosti obce na řešení krizových situací stanoveny jak obecnímu úřadu tak starostovi.

Vláda jako nejvyšší orgán moci výkonné při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace plní tyto úkoly:

- ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost
- určuje ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení konkrétní krizové situace v případě, kdy příslušnost ke koordinující funkci nevyplývá z působnosti stanovených ve zvláštním právním předpisu
- zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací
- při přípravě na krizové situace a při jejich řešení projednává s Českou národní bankou opatření, která se týkají působnosti této banky

OMEZENÍ PŘIJÍMANÁ PŘI VYHLÁŠENÍ KRIZOVÝCH STAVŮ

Krizový zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob **při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a při jejich řešení.**

V souladu s ustanovením § 5 krizového zákona za **nouzového stavu** nebo za **stavu ohrožení státu** lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit některá práva a svobody:

- právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví
- vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku, pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, za toto omezení je poskytnuta přiměřená náhrada
- svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací
- právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací
- právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění
- právo na stávku, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchranných a likvidačních prací

Vláda v době trvání nouzového stavu je oprávněna za výše uvedených podmínek:

- nařídít evakuaci osob a majetku z vymezeného území
- zakázat vstup, pobyt a pohyb osob na vymezených místech nebo území
- rozhodnout o ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace

- rozhodnout o bezodkladném provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení veřejného ohrožení vyplývajícího z krizové situace

Vláda je dále oprávněna:

- nařídit povinné hlášení přechodné změny pobytu osob
- přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti, v oblasti zbraní, výbušnin, nebezpečných chemických látek a přípravků, jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření
- nařídit přemístění osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody do jiné věznice nebo vyloučit volný pohyb těchto osob mimo věznici
- nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce

Vláda je v době trvání stavu ohrožení státu (mimo výše uvedená opatření vztahujících se k vyhlášení nouzového stavu) oprávněna nařídit:

- omezení vstupu na území České republiky osobám, které nejsou občany České republiky
- povinné hlášení místa trvalého pobytu, popřípadě i místa, kde se osoba dočasně zdržuje
- omezení držení a nošení střelných zbraní a střeliva
- zvýšenou kontrolní činnost na úseku zabezpečení skladovaných střelných zbraní
- střeliva, munice, výbušnin, jaderných materiálů a zdrojů ionizujícího záření, nebezpečných chemických a jiných nebezpečných látek.

ÚKOLY ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ K ZAJIŠTĚNÍ PŘIPRAVENOSTI NA ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ

Ministerstva a jiné správní úřady (dále jen „správní úřad“) k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti mají tyto úkoly (podle § 15 odst. 1 a 2 krizového zákona):

- zřizují pracoviště krizového řízení
- zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací (dále jen „krizový plán“); tento krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí správního úřadu
- zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací; složení a úkoly určí ministr nebo vedoucí správního úřadu,
- zajišťují na základě vyžádání jiného správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti
- poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností
- vyžadují prostřednictvím Ministerstva vnitra potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností

- stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů

Dále správní úřady :

- vedou přehled možných zdrojů rizik, provádí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů* odstraňují nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace
- rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků, pokud zvláštní právní předpis* nestanoví jinak
- organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy
- vytváří podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právníckým a fyzickým osobám.

*** Prováděcími předpisy jsou :**

- vyhláška č. 281/2001 Sb., kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- vyhláška č. 75/2001 Sb., kterou se stanoví báňsko technické podmínky pro zřizování, využití a ochranu důlních děl vybraných pro využití při krizových situacích pro uplatňování preventivních technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol

ÚLOHA HEJTMANA KRAJE PŘI PŘÍPRAVĚ NA ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ A PŘI VYHLÁŠENÍ KRIZOVÝCH STAVŮ

Hejtmán řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, obcemi, právníckými a fyzickými osobami.

Jako svůj pracovní orgán zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje.

Zastavuje nebezpečí hejtman koordinuje záchranné a likvidační práce, poskytování zdravotnické pomoci, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a bezodkladných pohřebních služeb. Dále organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva. Hejtmán zajišťuje ochranu majetku a podílí se na zajištění veřejného pořádku na území, kde byla provedena evakuace a organizuje a koordinuje humanitární pomoc. Dále chrání práva a oprávněné zájmy bezprostředně ohrožených osob, které jsou povinny strpět záchranné práce prováděné v zájmu ochrany životů a zdraví osob.

Tyto činnosti je hejtmán povinen vykonávat tak, aby byly přiměřené a svým obsahem a rozsahem odpovídající účelu a podmínkám konkrétní krizové situace.

Hejtmán je za stavu nebezpečí oprávněn rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace a nařídit bezodkladné provádění

staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení.

Dále je hejtman je za stavu nebezpečí oprávněn

- nařídít hlášení přechodné změny pobytu osob
- nařídít použití občanů povinných civilní službou k realizaci krizových opatření
- nařídít vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce
- zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů
- zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče) a jejich výplatě.

Výše uvedené povinnosti lze uložit pouze tehdy, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení. Opatření se využijí jen v tom rozsahu, který je nezbytný pro překonání krizové situace

Hejtman je v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu povinen zajistit provedení stanovených krizových opatření v podmínkách kraje.

ÚLOHA HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU KRAJE PŘI PŘÍPRAVĚ NA KRIZOVÉ SITUACE A PŘI JEJICH ŘEŠENÍ

HZS kraje je orgánem krizového řízení s územní působností a správním úřadem. HZS kraje plní úkoly kraje, při přípravě na krizové situace, které nesouvisí s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a s jejich řešením.

V rámci zajišťování připravenosti kraje na řešení krizových situací (podle § 15 odst. 2 krizového zákona):

- organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji
- zabezpečuje zpracování krizového plánu kraje, který schvaluje hejtman
- plní při řešení krizových situací [kromě úkolů vyplývajících z jiných právních předpisů (např. zákon č. 239/2000 Sb.)], rovněž úkoly stanovené vládou, ministerstvy a jinými správními úřady

Dále je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat vybrané údaje, pokud jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací (§ 15 odst. 3 krizového zákona).

HZS kraje dále (§ 15 odst. 4 krizového zákona)

- ukládá obcím, které určí („určené obce“), povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje
- poskytuje určeným obcím na vyžádání podklady nezbytné pro rozpracování úkolů krizového plánu kraje
- seznamuje obce, právnické a fyzické osoby s charakterem

možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení

- koordinuje pro účely krizového řízení sběr dat od územních správních úřadů
- vytváří podmínky pro činnost krizového štábu kraje

Před zpracování krizového plánu kraje HZS kraje projedná v územně příslušné bezpečnostní radě (podle nařízení vlády č. 462/2000 Sb.):

- zaměření a rozsah krizového plánu kraje
- určení osoby odpovědné za koordinaci zpracování krizového plánu kraje
- rozdělení odpovědnosti za zpracování dílčích částí krizového plánu kraje nebo jeho rozpracování mezi členy bezpečnostní rady a harmonogram jeho zpracování
- rozsah spolupráce s dalšími subjekty, které se na zpracování krizového plánu kraje podílejí
- termín projednání krizového plánu kraje nebo rozpracování krizového plánu kraje na podmínky určené obce v bezpečnostní radě
- pravidla manipulace s krizovým plánem kraje při jeho zpracování, a termíny průběžných kontrol a termín zpracování krizového plánu kraje nebo rozpracování krizového plánu kraje na podmínky určené obce

HZS kraje jako správní úřad k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti::

- zřizuje pracoviště krizového řízení
- zpracovává krizový plán
- zřizuje krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací
- zajišťuje na základě vyžádání jiného správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti
- poskytuje na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností
- vyžaduje prostřednictvím Ministerstva vnitra potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností
- stanovuje podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů

Dále HZS kraje jako správní úřad za stavu nebezpečí:

- vede přehled možných zdrojů rizik, provádí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace
- rozhoduje o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak
- organizuje okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy
- vytváří podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právnickým a fyzickým osobám.

HZS kraje rovněž:

- zabezpečuje varování a vyrozumění,
- organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření.

HZS kraje je také oprávněn v mezích své působnosti kontrolovat dodržování krizového zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Při vykonávání kontrolní činnosti se řídí základními pravidly stanovenými zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů (§ 33 odst. 1 krizového zákona).

ÚLOHA ORGÁNŮ OBCE PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ PŘIPRAVENOSTI NA ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ

Povinností orgánů obce je zajišťování připravenosti obce na řešení krizových situací a za tímto účelem obecní úřad (§ 21 krizového zákona):

- organizuje přípravu obce na krizové situace
- rozpracovává úkoly krizového plánu kraje, pokud jde o obec určenou podle [§ 15 odst. 4 písm. a), tj. HZS kraje ukládá obcím, které určí, povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje]; v takovém případě starosta zřizuje bezpečnostní radu obce (§ 24 krizového zákona a § 9 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.) a jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací krizový štáb obce (§§ 12 a 13 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.)
- poskytuje hasičskému záchrannému sboru podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu kraje
- shromažďuje údaje o počtu a totožnosti osob, které v době krizového stavu přechodně změnily pobyt a nachází se na správním území obce, a předává tyto údaje krajskému úřadu a do ústřední evidence o přechodných změnách pobytu osob
- podílí se na zajištění veřejného pořádku
- plní další úkoly stanovené krajským úřadem při přípravě na krizové situace a jejich řešení

Obecní úřad dále seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

Starosta obce - odpovídá za připravenost obce k řešení krizových situací, za údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

V době krizového stavu starosta:

- zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím
- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce
- je oprávněn požádat právnické a fyzické osoby o poskytnutí dobrovolné pomoci
- plní úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu kraje,
- zajišťuje organizaci dalších nezbytných opatření

K řešení krizových situací *může* starosta zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán (tj. na rozdíl od určených obcí,

kteří jej musí zřídit). Pokud starosta neplní v době krizového stavu úkoly stanovené krizovým zákonem, může hejtman převést jejich výkon na předem stanovenou dobu na zmocněnce, kterého za tím účelem jmenuje. O této skutečnosti hejtman neprodleně informuje obec a ministra vnitra, který může rozhodnutí hejtmána zrušit.

Při vyhlášení nouzového stavu nebo stavu nebezpečí jsou orgány obce povinny zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce a je-li k tomuto účelu nutné vydat nařízení obce, nabývá nařízení obce účinnosti okamžikem jeho vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce se zveřejní též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu.

ÚLOHA STAROSTY OBCE V DOBĚ VYHLÁŠENÍ KRIZOVÉHO STAVU

Starosta obce odpovídá za připravenost obce k řešení krizových situací, za údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

V době vyhlášení krizového stavu starosta:

- zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím
- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce
- je oprávněn požádat právnické a fyzické osoby o poskytnutí dobrovolné pomoci
- plní úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu kraje
- zajišťuje organizaci dalších nezbytných opatření

K řešení krizových situací může starosta (starosta určené obce musí) zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán. Krizový štáb obce je svoláván operativně, zejména k projednání zásadních záležitostí týkajících se řešení krizové situace a plnění krizových opatření spojených s nezbytným omezením základních práv a svobod.

Pokud starosta neplní v době krizového stavu úkoly stanovené tímto zákonem, může hejtman převést jejich výkon na předem stanovenou dobu na zmocněnce, kterého za tím účelem jmenuje. O této skutečnosti hejtman neprodleně informuje obec a ministra vnitra, který může rozhodnutí hejtmána zrušit.

BEZPEČNOSTNÍ RADA KRAJE A BEZPEČNOSTNÍ RADA URČENÉ OBCE

Bezpečnostní rada kraje a bezpečnostní rada obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) krizového zákona (dále jen „určené obce“) jsou koordinačními orgány pro přípravu na krizové situace.

Předsedou bezpečnostní rady kraje je hejtman, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje. Bezpečnostní rada kraje má nejvíce 10 členů.

Bezpečnostní rada kraje projednává

- stav připravenosti kraje na řešení krizových situací
- krizový plán kraje

- havarijní plán kraje
- vnější havarijní plány, je-li jejich zpracovatelem kraj
- návrh koncepce ochrany obyvatelstva na území kraje a její rozpracování do plánů pro jednotlivá ochranná opatření
- zprávu o stavu monitorovacích, informačních a spojovacích systémů na území kraje a návrhy rozvoje těchto systémů
- finanční zabezpečení přípravy a řešení MU a krizových situací na území kraje včetně informace o náhradách za omezení vlastnického nebo užívacího práva a poskytnutí pomoci a náhrady škody vzniklé v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi nebo cvičením při zásahu IZS
- návrhy dohod o spolupráci při řešení krizových situací s jinými kraji a při poskytování pomoci s územními celky sousedního státu, závěry z kontrol prováděných v rámci prověřování krizové připravenosti kraje
- dokumenty související s krizovou připraveností kraje a činností IZS v kraji
- závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních a navrhuje způsob odstranění nedostatků
- způsob seznámení obcí, právnických a fyzických osob s charakterem ohrožení na území kraje a s krizovými opatřeními

Bezpečnostní rada kraje posuzuje vždy

- možná rizika vzniku krizové situace v kraji
- dokumentaci obcí, kterým HZS kraje uložil povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje
- roční zprávy o činnosti a připravenosti složek IZS v kraji

a v případě potřeby navrhuje posílení těchto složek

Předsedou bezpečnostní rady určené obce je starosta příslušné obce, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce. Bezpečnostní rada určené obce má nejvíce 8 členů.

Bezpečnostní rada určené obce projednává

- zajištění připravenosti správního obvodu určené obce na krizové situace včetně návrhů opatření
- rozpracování úkolů krizového plánu kraje, uložených HZS kraje
- roční zprávu o stavu prostředků pro varování osob ve správním obvodu určené obce a způsob zajištění náhradního varování,
- plán evakuace osob z ohroženého území správního obvodu určené obce
- zprávu o činnosti a připravenosti složek IZS umístěných ve správním obvodu určené obce
- návrh objemu finančních prostředků v rozpočtu určené obce, vyčleněných k zajištění přípravy na krizové situace ve správním obvodu určené obce
- informaci o financování krizových opatření ve správním obvodu určené obce při vyhlášeném krizovém stavu v uplynulém rozpočtovém roce
- způsob seznámení právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení ve správním obvodu určené obce,

s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení

- způsob shromažďování nezbytných údajů o osobách, které v době krizového stavu přechodně změní pobyt
- zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních
- vnější havarijní plán
- podmínky nouzového přežití obyvatelstva

PROBLEMATIKA ZVLÁŠTNÍCH SKUTEČNOSTÍ

Zvláštní skutečnosti jsou informace v oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí nebo podnikatelského zájmu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby. Právnické nebo podnikající fyzické osoby označují nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti po projednání s příslušným orgánem krizového řízení.

Krizové plány a ostatní listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti (dále jen písemnosti obsahující zvláštní skutečnosti) se označují slovy „Zvláštní skutečnosti“ nebo zkratkou „ZS“. Uvedené označení není stupněm utajení podle zvláštního právního předpisu zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací, který tímto není dotčen. V tomto případě se postupuje podle zákona o ochraně utajovaných skutečností, který stanoví přísnější režim zejména pro evidenci, manipulaci a ukládání takových materiálů a písemností (zejména u „D“ a vyšších stupňů). Písemnost tedy nelze označovat jako „zvláštní skutečnost – utajovaná skutečnost“.

Oprávnění seznamovat se se zvláštními skutečnostmi mají osoby, které byly určeny ke styku se ZS vedoucím zaměstnancem orgánu krizového řízení. Určené osoby musí být zapsány ve zvláštním seznamu, je na ně zpracován záznam o určení ke styku se zvláštními skutečnostmi v oblasti krizového řízení a při jednáních se prokazují zmocněním „ZS“. Zmocnění „ZS“ se nevyžaduje pouze u vedoucího orgánu krizového řízení a osob určených ke styku s utajovanými skutečnostmi podle zákona o ochraně utajovaných informací (prezident republiky, předseda Poslanecké sněmovny a Senátu, členové vlády, členové NKÚ, soudci a veřejný ochránce práv a jeho zástupce). Obecně pak platí zásada, že osoba určená ke styku s utajovanými skutečnostmi se nemůže bez určení ke styku se zvláštními skutečnostmi s písemnostmi označenými „ZS“ seznamovat.

Jako osoby oprávněné se seznamovat se zvláštními skutečnostmi jsou určováni zejména zaměstnanci zařazení na pracovišti krizového řízení a krizových pracovišť a dále zaměstnanci resortu Ministerstva vnitra, kteří jsou členy krizového štábu ministra vnitra, krizového štábu generálního ředitele HZS ČR a zaměstnanci, kteří resort zastupují v Ústředním krizovém štábu, v krizových štábech dalších správních úřadů, v bezpečnostních radách krajů a obcí. Dále je možno určit k seznamování i osoby všech subjektů, se kterými zpracovatel krizového plánu a rozpracování krizového plánu spolupracuje na realizaci plánovaných krizových opatření.

Pracovníci oprávnění se seznamovat se zvláštními skutečnostmi a osoby, které se s těmito skutečnostmi seznámily při plnění úkolů

krizového řízení, jsou povinni zachovávat mlčenlivost, tj. povinnost nesdělovat zvláštní skutečnost osobě, která není oprávněna se s takovou skutečností seznamovat. O zproštění povinnosti zachovávat mlčenlivost a jeho rozsahu rozhoduje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

Manipulace se zvláštními skutečnostmi se řídí v souladu s ustanoveními krizového zákona, nařízením vlády č. 462/2000 Sb., a nařízením Ministerstva vnitra č. 13/2004, k zajištění plnění úkolů za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu a připravenosti na jejich řešení.

Písemnosti ZS se přepravují a ukládají způsobem stanoveným zvláštním právním předpisem pro ukládání písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení „Vyhrazené“.

ÚLOHA PRÁVNICKÝCH A PODNIKAJÍCÍCH FYZICKÝCH OSOB – PLÁN KRIZOVÉ PŘIPRAVENOSTI

Úkoly právnických a podnikajících fyzických osob jsou specifikovány v § 29 krizového zákona. Další podrobnosti, jako například plán krizové připravenosti, jsou uvedeny v jeho prováděcím právním předpisu, tj. nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby (dále jen „PO a PFO“) jsou povinny se při přípravě na krizové situace na výzvu příslušného orgánu krizového řízení podílet na zpracování krizových plánů. V případě, že tyto osoby zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizových plánů, jsou také povinny zpracovávat plány krizové připravenosti (plán, ve kterém je upravena příprava příslušné PO a PFO k řešení krizových situací) (§ 29, odst. 1 krizového zákona).

PO a PFO, které správní úřad zahrne do krizového plánu, jsou povinny bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady (podle § 15 odst. 3 krizového zákona) a další související údaje. Ke splnění povinností vyplývajících z krizových plánů mohou správní úřady, územní správní úřady nebo obce uzavřít s PO a PFO smlouvu (§ 29 odst. 2 krizového zákona). Informace v oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí nebo podnikatelského zájmu právnícké osoby nebo fyzické osoby, vykonávající podnikatelskou činnost, se považují za zvláštní skutečnosti. Krizový zákon přitom stanoví přísné podmínky pro nakládání s listinami, nosnými médii a jinými materiály obsahujícími zvláštní skutečnosti.

Náležitosti a způsob zpracování plánu krizové připravenosti jsou uvedeny v §§ 17 a 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

Krizový plán a plán krizové připravenosti se zpracují nejdéle do 4 let po nabytí účinnosti nařízení vlády č. 462/2000 Sb. (§19 NV)

PRÁVA A POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB V DOBĚ KRIZOVÉHO STAVU

Práva a povinnosti fyzických osob v době krizového stavu jsou definována v § 31 krizového zákona. Fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku.

Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení je fyzická osoba povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady uvedené v § 15 odst. 3 krizového zákona a další související údaje.

Fyzická osoba je v době krizového stavu povinna

- uposlechnout výzvy oprávněných orgánů krizového řízení k zaevidování na stanoveném místě z důvodu uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci
- hlásit přechodnou změnu svého pobytu v obci, v jejímž správním území bude pobývat, pokud jí tato povinnost vyplývá z krizových opatření nařízených orgánem krizového řízení
- strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu
- vykonávat uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc
- poskytnout požadované věcné prostředky

Plnění povinností uvedených v předcházejícím odstavci může fyzická osoba odmítnout, pokud by jejich plněním ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud jsou povinnosti jí ukládané v rozporu se zákonem.

Obsah, rozsah a místo prací v rámci pracovní povinnosti v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu podle tohoto zákona stanoví fyzické osobě hejtman pracovním příkazem. Pracovní příkaz obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den a místo nástupu pracovní povinnosti, druh práce, předpokládanou délku plnění povinnosti, poučení a označení orgánu který pracovní příkaz vydal.

Pracovní výpomoc v době krizového stavu fyzické osobě ukládá hejtman nebo obec, které po ukončení této povinnosti vydají fyzické osobě potvrzení. Potvrzení obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den zahájení a ukončení pracovní výpomoci, počet odpracovaných hodin, druh a místo práce, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

V případě, že fyzická osoba není schopna ze zdravotních důvodů uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc konat, doloží tuto skutečnost lékařským posudkem, který vystaví zdravotnické zařízení určené orgánem, jenž vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc. Toto zdravotnické zařízení je povinno přednostně provést lékařskou prohlídku příslušné fyzické osoby a posoudit zdravotní způsobilost osoby k předpokládané práci. Úhrada nákladů vynaložených na provedení prohlídky bude vyúčtována k tíži orgánu, který vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc.

Při ukládání povinnosti poskytnout věcný prostředek se postupuje obdobně podle § 29 odst. 5 krizového zákona.

VÝJIMKY PŘI POSKYTOVÁNÍ VĚCNÝCH PROSTŘEDKŮ NEBO PŘI ULOŽENÍ PRACOVNÍ POVINNOSTI NEBO PRACOVNÍ VÝPOMOCI

Výjimky při poskytování věcných prostředků nebo při uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci jsou uvedeny v ustanovení § 32 krizového zákona.

Poskytnutí věcných prostředků, pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc **nelze uložit fyzickým osobám**, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva. Ostatním cizincům lze uložit pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

Od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci jsou osvobozeny

- osoby ve věku do 18 let a od 62 let
- osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných druhů práce
- plně invalidní osoby
- poslanci a senátoři Parlamentu České republiky a členové vlády
- osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké
- ženy a osamělí muži pečující o dítě do 15 let věku
- těhotné ženy,
- ženy do konce třetího měsíce po porodu, jestliže se dítě narodilo mrtvé, zemřelo anebo žena o něj nepečuje

Orgán krizového řízení může osvobodit od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci také osoby, kterým by v tom bránila důležitá okolnost, jejíž opominutí by mohlo vést k ohrožení života, zdraví nebo majetku. Závažnost důležité okolnosti posuzuje orgán krizového řízení.

Ženám lze uložit pouze takovou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc, která není v rozporu se zvláštním právním předpisem (zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce).

Osoby osvobozené od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci mohou poskytnout dobrovolnou pomoc.

VYMEZENÍ KRIZOVÉHO PLÁNU – ZPRACOVÁNÍ KRIZOVÉHO PLÁNU KRAJE

Krizový plán lze obecně charakterizovat jako souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Skládá se ze základní části a přílohové části (§ 15 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.).

Základní část obsahuje:

- vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů správních úřadů a jiných státních orgánů samosprávy, jimž krizový zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán (dále jen „zpracovatel krizového plánu“) (tj. ministerstva a jiné správní úřady, ČNB, kraje a vyjmenované orgány v ustanovení § 28 krizového zákona) s ohledem na charakteristiku území
- charakteristiku organizace krizového řízení
- výčet a hodnocení možných krizových rizik, jejich dopad na území a činnost orgánů a organizačních složek státu, jejich organizačních celků, právnických nebo podnikajících fyzických osob podílejících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování (dále jen „subjekt krizového plánování“)
- další podklady a zásady potřebné pro používání přílohové části krizového plánu

Přílohovou část krizového plánu tvoří dokumenty nezbytné ke zvládnutí krizové situace, zejména:

- přehled sil a prostředků včetně jejich počtu a využitelnosti
- katalog krizových opatření, obsahující zásady a postup realizace krizových opatření
- typové plány, kterými ústřední správní úřad podle své působnosti stanoví pro jednotlivé druhy krizových situací doporučené typové postupy, zásady a opatření pro jejich řešení
- povodňové a havarijní plány zpracované podle zvláštních právních předpisů (např. zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon; zákon č. 18/1997 Sb., atomový zákon; zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií; zákon č. 239/2000 Sb., zákon o integrovaném záchranném systému; vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému) a další operační plány, které pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví postupy, zásady, opatření, síly a prostředky pro její řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení
- plán nezbytných dodávek zpracovaný podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů)
- plán hospodářské mobilizace zpracovaný podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 241/2000 Sb.)
- plán akceschopnosti zpracovatele krizového plánu, který stanoví postupy a termíny zabezpečení připravenosti k plnění úkolů při krizových situacích a opatření k zajištění vlastní ochrany před následky krizových situací
- plány spojení, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení a topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením ohrožení

Způsob zpracování krizového plánu kraje - před zpracování krizového plánu kraje HZS kraje projedná v územně příslušné bezpečnostní radě (§ 16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.):

- zaměření a rozsah krizového plánu kraje
- určení osoby odpovědné za koordinaci zpracování krizového plánu kraje
- rozdělení odpovědnosti za zpracování dílčích částí krizového plánu kraje nebo jeho rozpracování mezi členy bezpečnostní rady a harmonogram jeho zpracování
- rozsah spolupráce s dalšími subjekty, které se na zpracování krizového plánu kraje podílejí
- termín projednání krizového plánu kraje nebo rozpracování krizového plánu kraje na podmínky určené obce v bezpečnostní radě
- pravidla manipulace s krizovým plánem kraje při jeho zpracování
- termíny průběžných kontrol a termín zpracování krizového plánu kraje nebo rozpracování krizového plánu kraje na podmínky určené obce

PLÁN KRIZOVÉ PŘIPRAVENOSTI

Plánem krizové připravenosti se rozumí **plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací.**

Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby povinny při přípravě na krizové situace podílet se na zpracování krizových plánů. V případě, že jde o právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, jsou tyto osoby dále povinny zpracovávat plány krizové připravenosti.

Plán krizové připravenosti se skládá ze **základní části a přílohové části** (§ 17 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.).

Základní část obsahuje:

- vymezení předmětu podnikání právnické nebo podnikající fyzické osoby a úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti
- charakteristiku organizace krizového řízení a havarijní připravenosti
- výčet a analýzu krizových ohrožení, jejich možný dopad na činnost právnické nebo podnikající fyzické osoby
- zásady pro používání plánu krizové připravenosti

Přílohou část tvoří dokumenty nezbytné ke zvládnutí krizové situace, zejména:

- výpis z krizového plánu příslušného orgánu krizového řízení s uvedením požadavku zpracovatele krizového plánu na účast právnických nebo podnikajících fyzických osob při zabezpečení krizových opatření
- plán akceschopnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby pro zajištění pohotovosti, připravenosti k plnění krizových opatření a ochrany před účinky krizových situací
- plán krizových opatření řešení krizových stavů v rámci působnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby
- vnitřní havarijní plán, pokud ho právnická nebo podnikající fyzická osoba zpracovává podle zvláštních právních předpisů (např. zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií)
- plán opatření hospodářské mobilizace u stanovených subjektů hospodářské mobilizace (§ 16 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů)
- plány spojení, topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením krizových situací
- přehled uzavřených smluv a dalších dokumentů mezi právnickou nebo podnikající fyzickou osobou a příslušným orgánem krizového řízení nebo zpracovatelem krizového plánu
- další dokumentace potřebná pro řešení krizových stavů, zejména statuty a jednací řády, vzory hlášení, předpisy, dohody o spolupráci

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

Havarijní plán kraje se zpracovává pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu (§§ 23 a 24 vyhláška č. 328/2001 Sb.).

Havarijní plán kraje zpracovává HZS kraje za použití

- analýzy vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení území kraje
- podkladů poskytnutých právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami
- podkladů poskytnutých dotčenými správními úřady, obecními úřady, jednotlivými složkami a ve spolupráci s nimi

Analýza vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení území kraje se zhotovuje na základě analytických podkladů připravených jednotlivými složkami v rozsahu jejich působnosti.

Jejím obsahem jsou

- přehled zdrojů mimořádných událostí
- přehled pravděpodobných mimořádných událostí, včetně možnosti jejich vzniku, rozsahu a ohrožení pro území kraje
- předpokládané záchranné a likvidační práce

Způsob zpracování havarijního plánu kraje je uveden v příloze č. 1 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.

Havarijní plán kraje se člení na **informační část, operativní část** (síly a prostředky pro záchranné a likvidační práce) a **plány konkrétních činností** (plán vyrozumění; traumatologický; varování obyvatelstva; ukrytí obyvatelstva; individuální ochrany obyvatelstva; evakuace obyvatelstva; nouzového přežití obyvatelstva; monitorování; pohotovostní plán veterinárních opatření; veřejného pořádku a bezpečnosti; ochrany kulturních památek; hygienických a protiepidemických opatření; komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky; odstranění odpadů).

Havarijní plán kraje obsahuje textové dokumenty doplněné grafickou dokumentací, kterou tvoří mapy, grafy a schémata.

Havarijní plán kraje se zpracovává v minimálně dvou vyhotoveních. Jedno vyhotovení havarijního plánu kraje se ukládá jako součást krizového plánu kraje pro jednání bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje, druhé vyhotovení se ukládá na operačním a informačním středisku kraje.

HZS kraje předá složkám, správním úřadům a obcím, které plní úkoly z havarijního plánu kraje, výpisy z havarijního plánu kraje pro rozpracování jejich činnosti pro případ vzniku mimořádných událostí.

Havarijní plán kraje se zpracovává a předává vždy v listinné a podobě; výpisy z plánu mohou být zpracovány a předány jen v elektronické podobě. Dojde-li ke změně, která má dopad na obsah havarijního plánu kraje, provádí se bezodkladně jeho aktualizace.

Ucelené samostatné části havarijního plánu kraje a výpisy z něj, které neobsahují zvláštní skutečnosti, utajované skutečnosti nebo skutečnosti, na které se nevztahuje povinnost mlčenlivosti

ti, mohou být zveřejňovány, pokud to umožňuje zvláštní právní předpis (§ 2 odst. 3, § 9 a 11 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 101/2000 Sb., zákona č. 159/2000 Sb. a zákona č. 39/2001 Sb.).

VNĚJŠÍ HAVARIJNÍ PLÁNY

Vnější havarijní plán (dále jen „VHP“)

VHP se zpracovává

- pro objekty a zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky podle vyhlášky č. 256/2006 Sb. a vyhlášky č. 103/2006 Sb. a
- pro jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie podle § 27 vyhlášky č. 328/2001 Sb.

VHP pro zónu havarijního plánování nepřesahující správní obvod obecního úřadu obce s rozšířenou působností schvaluje starosta této obce.

Pokud zóna havarijního plánování zasahuje území více než jednoho správního obvodu obce s rozšířenou působností vlastního kraje nebo zasahuje na území kraje z území jiného kraje nebo zasahuje na území dvou a více krajů, pak VHP schvaluje hejtmán kraje, na jehož území se zdroj nebezpečí nachází.

Pokud se zdroj nebezpečí nachází na území dvou nebo více krajů a příslušné krajské úřady se nedohodnou o tom, který z nich stanoví zónu havarijního plánování a vypracuje pro ni VHP, určí Ministerstvo vnitra, který krajský úřad v takovém případě zónu havarijního plánování stanoví a vypracuje pro ni VHP. VHP v tomto případě schvaluje hejtmán kraje, na jehož krajský úřad připadlo vypracování vnějšího havarijního plánu.

ad a) VHP

Provozovatel, který zpracovává bezpečnostní zprávu podle zákona o prevenci závažných havárií (je zařazen do skupiny B), je povinen

- vypracovat a předložit krajskému úřadu písemné podklady pro stanovení zóny havarijního plánování (dále jen „ZHP“) a pro vypracování VHP současně s předložením bezpečnostní zprávy
- spolupracovat s krajským úřadem a dále jím pověřenými organizacemi a institucemi na zajištění havarijní připravenosti v ZHP

Písemné podklady pro stanovení ZHP a pro vypracování VHP musí obsahovat zejména:

- popis závažné havárie, která může vzniknout v objektu nebo zařízení a její dopady se mohou projevit mimo objekt nebo zařízení
- přehled možných dopadů závažné havárie na život a zdraví lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek, včetně způsobů účinné ochrany před těmito dopady
- přehled preventivních bezpečnostních opatření ke zmírnění dopadů závažné havárie
- seznam a popis technických prostředků využitelných při

odstraňování následků závažné havárie, které jsou umístěny mimo objekt nebo zařízení provozovatele

Krajský úřad

- stanoví ZHP a vypracuje pro ni VHP
- při vypracování VHP postupuje podle zákona o integrovaném záchranném systému
- aktualizuje VHP po obdržení aktualizovaných údajů od provozovatele o každé změně
- zajistí prověření VHP z hlediska jeho aktuálnosti
- postupuje podle VHP v případě, kdy závažnou havárii nelze odvrátit nebo k závažné havárii již došlo
- zašle VHP po jeho schválení územně příslušným základním složkám integrovaného záchranného systému

Pokud se objekt nebo zařízení, v němž je umístěna nebezpečná látka, nachází na území dvou nebo více krajů a příslušné krajské úřady se nedohodnou o tom, který z nich stanoví ZHP a vypracuje pro ni VHP, určí Ministerstvo vnitra, který krajský úřad v takovém případě ZHP stanoví a vypracuje pro ni VHP. Příslušné krajské úřady při stanovení ZHP a vypracování VHP vzájemně spolupracují. Krajský úřad, který VHP vypracoval, jej poskytne ostatním krajským úřadům vykonávajícím působnost v ZHP.

ad b) VHP

VHP jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie zpracovává HZS kraje, v jehož územním obvodu se nachází jaderné zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření, u kterého je stanovena ZHP (tu, případně její další členění, stanovuje Státní úřad pro jadernou bezpečnost. SÚJB také stanovuje požadavky na zajišťování havarijní připravenosti držitelů povolení a také u těchto pracovišť schvaluje vnitřní havarijní plán a jejich změny.).

VHP se zpracovává minimálně ve dvou vyhotoveních. Jedno vyhotovení VHP se ukládá jako součást krizového plánu kraje pro jednání bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje, druhé vyhotovení se ukládá na operačním a informačním středisku kraje.

Pokud ZHP zasahuje na území více krajů, zpracují příslušné HZS těchto krajů dílčí části VHP pro příslušnou část území svého kraje a předají je HZS kraje, v jehož územním obvodu se nachází jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie se stanovenou HP (dále jen „koordinující HZS“). Koordinující HZS navrhuje a projednává změny VHP, sestavuje VHP pro celou ZHP, projednává je s držitelem povolení k jednotlivým činnostem a s dotčenými ústředními správními úřady.

Zpracování VHP nebo jeho dílčí části vychází z podkladů žadatele o povolení k jednotlivým činnostem a držitele povolení podle § 13 a 19 atomového zákona a dílčích podkladů připravených příslušnými krajskými úřady, složkami a obcemi.

Koordinující HZS nebo HZS kraje, který zpracoval VHP, zajistí předání vyhotovení VHP žadateli o povolení nebo držiteli povolení, ministerstvu, Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost a HZS kraje, do jejichž územního obvodu zasahuje ZHP.

Obce, správní úřady s krajskou působností, správní úřady s okresní působností a složky uvedené ve VHP kraje a dotčené

předpokládanou mimořádnou událostí obdrží od koordinujícího HZS po jednom vyhotovení výpisu z VHP v rozsahu potřebném pro rozpracování jejich činnosti pro případ vzniku mimořádné události.

VHP se prověřuje minimálně jedenkrát za 3 roky cvičením.

VHP se zpracovává a předává vždy v listinné a elektronické podobě; výpisy z VHP mohou být zpracovány a předány jen v elektronické podobě. Dojde-li ke změně, která má dopad na obsah VHP, provádí se bezodkladně jeho aktualizace.

Způsob zpracování VHP je uveden v příloze č. 2 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.

VHP obsahuje textovou a grafickou část. Textová část obsahuje údaje informačního a operativního charakteru a plány konkrétních činností. Grafická část obsahuje mapy, grafy, schémata, rozmístění sil a prostředků, způsoby vedení záchranných a likvidačních prací, směry možnosti šíření radioaktivních látek při radiační havárii apod.

VHP se člení na informační část, operativní část a plány konkrétních činností (plán vyrozumění; varování obyvatelstva; záchranných a likvidačních prací; ukrytí obyvatelstva; jodové profylaxe; evakuace osob; individuální ochrany osob; dekontaminace; monitorování; regulace pohybu osob a vozidel; traumatologický; pohotovostní plán veterinárních opatření; regulace distribuce a požívání potravin, krmiv a vody; opatření při úmrtí osob v zamořené oblasti; zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti; komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky).

POVODŇOVÉ ORGÁNY A POVODŇOVÉ KOMISE PODLE ZÁKONA Č. 254/2001 Sb., O VODÁCH A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ (VODNÍ ZÁKON)

Ochrana před povodněmi je řízena povodňovými orgány (§ 77), které ve své územní působnosti odpovídají za organizaci povodňové ochrany, řídí, koordinují a kontrolují činnost ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány. Postavení a činnost povodňových orgánů jsou specifikovány ve dvou časových úrovních:

- mimo povodeň jsou povodňovými orgány:
 - orgány obcí a v hlavním městě Praze orgány městských částí
 - obecní úřady obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze úřady městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy
 - krajské úřady
 - Ministerstvo životního prostředí; zabezpečení přípravy záchranných a likvidačních prací přísluší Ministerstvu vnitra
- po dobu povodně jsou povodňovými orgány povodňové komise, které zřizují orgány státní správy a samosprávy jako své výkonné složky k plnění mimořádných úkolů v době povodně:

- povodňové komise obcí a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí
- povodňové komise obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy
- povodňové komise krajů
- Ústřední povodňová komise

Povodňové komise zřizují povodňové orgány jako své výkonné složky k plnění mimořádných úkolů v době povodně.

Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity (§ 70) a končí odvoláním třetího stupně povodňové aktivity, není-li v době odvolání třetího stupně povodňové aktivity vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity (§ 64 odst. 2).

Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu v souvislosti s povodní podle krizového zákona, přejímá řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný (§ 77 odst. 9).

V případech, kdy je v době povodní **vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav**, se povodňové komise stávají součástí krizového štábu kraje a Ústřední povodňová komise součástí Ústředního krizového štábu (§ 39 odst. 2 krizový zákon).

Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Tyto příkazy nejsou rozhodnutím podle správního řádu a není proti nim opravný prostředek. Orgány státní správy a jiné orgány jsou povinny povodňovým orgánům pomáhat na jejich výzvu při zajišťování řízení ochrany před povodněmi.

Povodňový orgán, který převezme řízení ochrany před povodněmi, je povinen oznámit příslušným nižším povodňovým orgánům datum a čas převzetí, rozsah spolupráce, ukončení řízení ochrany před povodněmi a provést o tom zápis v povodňové knize. Nižší povodňové orgány zůstávají dále činné, provádějí ve své územní působnosti opatření podle svých povodňových plánů v koordinaci s vyšším povodňovým orgánem nebo podle jeho pokynů.

Povodňové orgány obcí (§ 78) obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi obce, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností. Zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí.

Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností (§ 77 a 79) jsou obecní úřady s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze úřady městských částí stanovených Statutem hlavním městě Prahy.

Starosta obce s rozšířenou působností zřizuje povodňovou komisi obce s rozšířenou působností a je jejím předsedou. Povodňové orgány obcí s rozšířenou působností ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před

povodněmi zpracovávají povodňový plán správního obvodu obce s rozšířenou působností a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí. Povodňový orgán obce s rozšířenou působností je podřízen povodňovému orgánu kraje.

Povodňové orgány krajů - krajský úřad (§ 80).

Hejtman kraje zřizuje povodňovou komisi kraje a je jejím předsedou. Povodňový orgán kraje je podřízen ústřednímu povodňovému orgánu. Povodňové orgány krajů ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi zpracovávají povodňový plán správního obvodu kraje a předkládají jej ústřednímu povodňovému orgánu.

Ústřední povodňový orgán - Ministerstvo životního prostředí (§ 81).

Ministerstvo životního prostředí jako ústřední povodňový orgán v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi řídí ochranu před povodněmi a výkon dozoru nad ní, s výjimkou řízení povodňových záchranných prací, které přísluší Ministerstvu vnitra. Zpracovává po projednání s dotčenými orgány veřejné správy povodňový plán ČR a předkládá jej ke schválení Ústřední povodňové komisi.

Ústřední povodňovou komisi (§ 81 odst. 2 a 3) zřizuje vláda, která též schvaluje její statut. Předsedou Ústřední povodňové komise je ministr životního prostředí a místopředsedou ministr vnitra. Ústřední povodňová komise řídí, kontroluje, koordinuje a v případě potřeby ukládá úkoly v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi v době povodně ohrožující rozsáhlá území, pokud povodňové komise krajů vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření.

STUPNĚ POVODŇOVÉ AKTIVITY PODLE ZÁKONA Č. 254/2001 Sb., O VODÁCH A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ (VODNÍ ZÁKON)

Stupně povodňové aktivity (SPA)

Stupni povodňové aktivity (§ 70) se pro účely vodního zákona rozumí **míra povodňového nebezpečí vázaná na směrodatné limity**, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích, popřípadě mezní nebo kritické hodnoty jiného jevu uvedené v příslušném povodňovém plánu.

Rozsah opatření prováděných při řízení ochrany před povodněmi se řídí nebezpečím nebo vývojem povodňové situace, která se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity:

1. Stupeň povodňové aktivity = STAV BDĚLOSTI

- nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pomínou-li příčiny takového nebezpečí
- na vodních dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti vodního díla, jenž by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně
- aktivuje se a zahajuje činnost hlásná a hlídková služba na vodních tocích

2. Stupeň povodňové aktivity = STAV POHOTOVOSTI

- vyhláší příslušný povodňový orgán, přerůstá-li nebezpečí přirozené povodně v povodeň

- vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jenž by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně

- aktivují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu

3. Stupeň povodňové aktivity = STAV OHROŽENÍ

- vyhláší příslušný povodňový orgán při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů, zdraví a majetků v zaplaveném území
- vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření
- provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace

Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Podkladem je:

- dosažení nebo předpověď dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech
- zpráva předpovědní nebo hlásné povodňové služby
- doporučení správce vodního toku
- oznámení vlastníka vodního díla

Směrodatné limity vodních stavů pro vyhlásování stupňů povodňové aktivity jsou obsaženy v konkrétních povodňových plánech. O vyhlášení a odvolání povodňové aktivity je povodňový orgán povinen informovat subjekty uvedené v povodňovém plánu a vyšší povodňový orgán.

DOPLŇKOVÁ TÉMATA Z PROBLEMATIKY EVROPSKÉ UNIE, CIVILNÍHO NOUZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ A CIVILNÍ OCHRANY

1. Pojetí civilní ochrany v Evropské unii

V strukturách Evropské unie je stále zaveden a používán pojem civilní ochrana, namísto v ČR zavedeného a používaného pojmu ochrana obyvatelstva. Účelem spolupráce Společenství v oblasti civilní ochrany je napomáhat zajišťování lepší ochrany osob, životního prostředí a majetku v případě přírodní a technologické (antropogenní) katastrofy. Podrobněji je účelem spolupráce:

- podporovat a doplňovat úsilí na národní, regionální (krajské) a místní úrovni s požadavkem prevence katastrof, připravenosti odpovědných orgánů v oblasti civilní ochrany a zásahu v případě katastrofické události
- přispívat k informovanosti veřejnosti v pohledu zvyšování stupně sebeochrany občanů Evropy

- založit rámec pro efektivní a okamžitou spolupráci mezi národními organizacemi civilní ochrany v případě vzniku potřeby vzájemné pomoci
- zvýšit soudržnost akcí podniknutých na mezinárodní úrovni v oblasti civilní ochrany

Civilní ochranu Evropské unie lze obecně definovat jako **meziministerskou činnost** (*tzn. za účasti více složek*). Jejím účelem je zajistit ochranu obyvatelstva, životního prostředí a majetku. Pojímá v sobě čtyři hlavní fáze:

- **Prevence nehod** (bezpečnostní opatření)
- **Připravenost na okamžitý zásah**
- **Reakce (zásah) na krizovou situaci**
- **Opatření pro obnovení** (konsolidaci, návrat do normálu) po katastrofě

Kromě výše uvedených systémů týkajících se usnadnění vzájemné pomoci lze základní prvky všeobecné aktivity EU, týkající se významným způsobem civilní ochrany, shrnout do **tří hlavních oblastí**:

Civilní ochrana - 9. prosince 1999 přijala Rada pětiletý (2000-2004) Akční program v oblasti civilní ochrany. Tento program nemá v úmyslu vytěsnit vlastní opatření členských zemí na tomto poli, ale v souladu s principem vzájemné pomoci má tento systém podporovat a doplňovat. Dvěma hlavními prioritami Programu jsou prevence katastrof a veřejná informovanost. Program rovněž nabízí další různé akce a opatření – pracovní semináře, výměnu expertů a společná cvičení. Cílem těchto akcí je zkvalitnit stupeň připravenosti Společenství a vzájemně se podělit o zkušenosti a nové poznatky.

Znečištění moří (únik nebezpečných látek na moři) - spolupráce Společenství v této oblasti ohrožení se rozvíjí od r. 1978. Hlavním smyslem opatření Společenství na tomto poli je přispět a podporovat úsilí členských zemí ke zkvalitnění jejich kapacit při řešení situací spojených se znečištěním mořských vod.

Seveso II - směrnice Rady č. 96/82/EC o řešení mimořádných událostí velkého rozsahu je zaměřena na zabránění nehod způsobených manipulací s nebezpečnými látkami a omezení následků těchto nehod na člověka a životní prostředí. Směrnice zavádí nové požadavky týkající se bezpečnostního systému řízení, nouzového plánování a celostního plánování, rovněž jako opatření, kterým jsou členské země povinovány.

Rovněž řada dalších činností Evropské komise zahrnuje prvky které také přispívají k plnění úkolů civilní ochrany (tj. ochrana obyvatelstva, životního prostředí a majetku), mezi ně patří:

- **Radiační ochrana** - včasná výměna informací v případě radiačního ohrožení
- **Strukturované finanční fondy** - finanční podpora přidělovaná oblastem (regionům), které jsou vytipované pro případné ohrožení
- **Průmyslové (technické) projekty** – použití staveních produktů tak, aby umožnilo stavební a další konstrukční

práce, které by zajistily základní bezpečnostní požadavky, včetně mechanické stability, požární bezpečnosti a bezpečného užívání

- **Zemědělství** - předpis Rady EEC č. 2158/92 z 23. července 1992 o ochraně lesů zemí Společenství zdůrazňuje úsilí členských zemí o prevenci lesních požárů, a současně zdůrazňuje, že lesní opatření za podpory dalších složek, jako je rozvoj venkova v oblastech spojených s rizikem požárů, jsou propojena s ochranným systémem prostřednictvím realizace integrovaných plánů pro zabránění lesních požárů. Kromě toho tento předpis umožňuje Společenství vypracovat Informační systém o lesních požárech, takže lze zajistit výměnu informací mezi mezinárodními a nadnárodními organizacemi, které se těmito otázkami zabývají,
- **Energie a doprava** - ve věci bezpečnosti při silniční dopravě mají příslušné právní předpisy Společenství formu různých postupů a technických opatření. Jsou zavedena všeobecná opatření která obsahují podmínky pro získání řídičského oprávnění, podmínky stanovující dobu řízení a odpočinku řidičů služebních vozidel (kamionů), rovněž jako podmínku používat bezpečnostní pásy. Z hlediska technických opatření jsou prováděny kontroly bezpečnosti silnic a existuje mnoho způsobů pro ověření technického stavu vozidla. Jsou rovněž stanoveny předpisy pro převážení nebezpečných nákladů, které stanovují maximální rychlost, hmotnost a rozměry těžkotonážních vozidel. Velké úsilí je rovněž vynakládáno na zlepšení kultury cestování po silnicích,
- **Opatření v oblasti námořní bezpečnosti** - jsou zaměřena na prevenci možných katastrof a ochranu životů, životního prostředí a na bezpečnost navigace. Zvláštní důraz je položena na bezpečnost ropných tankerů, zvláště pak v souvislosti s přijetím řady návrhů Komise k zabránění neštěstí jako v případě Eriky nebo Prestige. Jako součást projektu „Galileo“, připravuje Komise další opatření Společenství, která budou mít značný vliv na organizaci vyhledávacích a záchranných služeb, především pak v oblasti vyhledání obětí katastrofy,
- **Bezpečnost v oblasti jaderné energie** - zodpovědnost spočívá převážně na systému národních organizací jednotlivých členských zemí. Platné mezinárodní dohody zahrnují včasné vyrozumění a pomoc v případě jaderné nehody nebo úniku radioaktivních látek,
- **Výzkum** - podle pátého a šestého rámcového programu a prostřednictvím základních aktivit Výzkumného programu sekce životního prostředí je poskytována podpora projektům týkajících se boje proti velkým živelním a technologickým pohromám. Mezi hlavní přírodní kalamity jsou z hlediska priorit zařazeny hrozba zemětřesení, záplavy a hydrogeologická rizika, sopečná aktivita a lesní požáry. Opatření týka-

jící se technologických pohrom jsou zaměřena na vyjasnění postupů, vyhodnocení situace, prognózu, snížení škod a zvládnutí rizik spojených s provozem staveb a průmyslových zařízení,

- **Společné výzkumné středisko** - podle pátého a šestého rámcového programu poskytuje Společné výzkumné středisko vědecké a technické expertízy pro spolupráci Společenství na poli civilní ochrany, včetně monitorování možných záplav a lesních požárů, dále pak umožňuje vytvářet systém Společenství pro vzájemnou výměnu informací o krizových jevech, rozhodovat o systému pomoci, odhadovat situaci a možné škody, zabránit technologickým katastrofám a hodnotit kvalitu životního prostředí. Společné výzkumné středisko je schopno rovněž poskytnout technickou pomoc v případě přírodních a průmyslových katastrof, včetně vyhodnocení rizik a preventivních opatření,
- **Oblast informací** - v rámci programu Mezevropské telekomunikační sítě (TEN-Telecom – Trans-European Telecommunications Networks) jsou rozvíjeny podpůrné projekty v oblasti rizik a nouzového řízení, jako je řešení záplav, lesních požárů, zemětřesení, průmyslové havárie, pohyb ledovců a pobřežní sledování počasí na moři a informování izolovaných (nedostupných) prostorů,
- **Výchova a osvěta** - v rámci civilní ochrany jsou realizovány různé projekty, především pak v rámci tzv. Leonardova programu a v rámci evropských dobrovolných záchranných služeb,
- **Vnější vztahy** - v rámci společné evropské bezpečnostní a obranné politiky rozpracovává Unie kapacity pro řešení krizí nevojenského charakteru. Prostřednictvím Komise již Společenství sehrává vlivnou zahraniční roli za využití široké škály prostředků rozmanitého účelu a zaměřené na různé krizové oblasti. Komise zejména využívá kapacity Mechanismu pro civilní ochranu.
- **Ochrana spotřebitelů a zdraví** - akční program týkající se prevence zranění přispívá ke všeobecným zdravotnickým aktivitám, které sledují cíl snížit počet nehod a zranění. Kromě toho byla vytvořena meziresortní skupina, která řeší otázky spojené s požárním zabezpečením provozu hotelů.
- **ECHO** (Humanitární úřad Evropského společenství - je jedním z největších světových subjektů zaměřených na pomoc mimo teritorium Evropské unie. V nedávných letech ECHO ročně vynaložil celkovou částku 500 až 800 milionů Euro (EUR) na pomoc v 60 zemích. Humanitární pomoc pro oběti přírodních katastrof ve třetích zemích dosáhla v roce 1999 částku 64 milionů Euro. Program ECHO pro přípravu na katastrofy (tzv. DIPECHO) sponzoruje modelové projekty v několika nejpostihovanějších oblastech světa. Program je založen na směrnicích Evropské komise

č. 1257/96 o humanitární pomoci, která stanovuje, že jedním z hlavních úkolů humanitární pomoci je „zajistit připravenost na rizika přírodní povahy nebo srovnatelných výjimečných událostí a využít vhodné prostředky rychlého vyrozumění a zásahové kapacity,“(článek 2f).

2. Akční program Společenství v oblasti civilní ochrany

Legislativa Evropské unie vztahující se k civilní ochraně obsahuje mimo jiné rozhodnutí Rady č. Rady č. 1999/847/EC z 9. prosince 1999 ustavující Akční program Společenství v oblasti civilní ochrany (dále jen „program“). Program byl přijat 9. prosince 1999 na pětileté období (2000 - 2004). Program nemá v úmyslu nahradit vlastní opatření členských zemí, ale v souladu s principem vzájemné pomoci má tento systém podporovat a doplňovat. Dvěma hlavními prioritami programu jsou **prevence katastrof a veřejná informovanost**. Platnost programu bude/byla dodatkem prodloužena na roky 2005 – 2006.

Akční program Společenství pro oblast civilní ochrany byl ustaven k tomu, aby přispěl k ochraně obyvatelstva, životního prostředí a majetku v případě přírodních a antropogenních katastrof. Účelem programu je napomáhat rozvoji spolupráce v této oblasti, doplňovat národní postupy a metody činnosti v civilní ochraně, podělit se o zkušenosti, vzájemně si pomáhat snižovat ztráty na lidských životech, počtu zraněných, materiálních a ekonomických škodách a škodách na životním prostředí.

Program neurčuje jednotný postup pro členské státy, ale především podporuje a doplňuje činnost členských států na centrální, regionální i místní úrovni. Program představuje obecný rámec pro realizaci jednotlivých projektů, vybraných v rámci Řídící komise.

3. Mechanismus Společenství pro oblast civilní ochrany

Z důvodu zajištění potřebné pomoci a lepší koordinace zásahu intervenčních jednotek členských zemí Evropské unie schválila Rada EU na podzim roku 2001 rozhodnutí č. 2001/792/ES, Euroatom ustavující Mechanismus Společenství na podporu zesílené spolupráce při asistenčních zásazích v oblasti civilní ochrany (CO). Pro složitost celého názvu dokumentu se v praxi vžil zkrácený název „Mechanismu Společenství pro oblast CO.“

Rozhodnutím byly pro dosažení stanovených cílů stanoveny čtyři základní prvky:

- Včasná identifikace zásahových sil a prostředků.

Cíl - s předstihem identifikovat využitelné zásahové týmy civilní ochrany ze členských zemí které mohou být vyrozuměny v co nejkratším čase (zhruba v rozpětí 2 až 24 hodin po vypuknutí neštěstí) a které mohou být mobilizovány. Jejich složení závisí na druhu a rozsahu neštěstí a na konkrétních opatřeních, které daná situace vyžaduje.

- **Výcvikový program ke zkvalitnění zásahových kapacit.**
Cíl - zavést výcvikový program ke zkvalitnění schopností těchto týmů pracovat společně a rozvíjet mezi sebou optimální součinnost a vzájemnou podporu. Tento program zahrnuje společné výcvikové kurzy a cvičení a vytváří příležitosti pro krátkodobé zapojení týmů do výcviku týmů z jiné členské země.
- **Hodnotící a koordinační týmy.**
Cíl - vytvořit kapacity pro **mobilizaci malé hodnotící a koordinační skupiny a vyslat je okamžitě na místo neštěstí** s cílem zkvalitnit účinnost a koordinaci zásahu na místě neštěstí a posoudit nejvhodnější zdroje a prostředky, které mají být nasazeny na řešení situace a v případě potřeby rovněž k navázání kontaktů s odpovědnými představiteli země, která pomoc vyžaduje.
- **Vytvoření společného systému nouzové komunikace.**
Cíl - vypracovat společný operační systém nouzového spojení mezi orgány Civilní ochrany členských zemí a příslušnými složkami, které má Komise k dispozici.

Mechanismus společenství pro civilní ochranu, který využívá společné síly civilní ochrany 30 zúčastněných států (EU-25, Bulharsko, Rumunsko, Island, Lichtenštejnsko a Norsko), je k dispozici pro usnadnění a podporu asistenční pomoci při nouzových situacích. Mechanismus je v podstatě „one-stop shop“ (místo, kde lze získat veškeré informace najednou) civilní ochrany, který v případě katastrofy umožňuje postižené zemi uspořít čas, životy a peníze a který umožňuje členským státům poskytovat pomoc efektivním, logickým a koordinovaným způsobem.

Základní služby nabízené v Mechanismu Společenství

Mechanismus nabízí množství základních služeb, které jsou všechny zaměřené na podporu a usnadnění asistenční pomoci CO v případě katastrofy nebo teroristického útoku. Na tyto služby lze spoléhat při přeměně závazku vzájemné pomoci na účinnou a funkční akci.

1. One-stop shop“ (místo, kde lze získat veškeré informace najednou) pro asistenci CO:

- Monitorovací a Informační centrum (MIC), které je založené v rámci Komise a je k dispozici 24 hodin denně poskytuje zemím postiženým větší katastrofou přístup k základně prostředků CO nabídnutých 30ti zúčastněnými státy. Každá země, postižená větší katastrofou, může vyslat žádost o pomoc prostřednictvím MIC, které okamžitě rozešle požadavek na národní informační centra zúčastněných států. Potom už záleží na jednotlivých státech, které rozhodnou, zda je stát v situaci, kdy může nabídnout asistenci (týmy, zařízení) a jestli si v této konkrétní situaci přeje asistence účastnit. Na základě shromážděných odpovědí informuje MIC postiženou zemi, většinou během několika hodin po požadavku, o veškeré nabídnuté pomoci.

2. Odborná a technická podpora:

- Kromě toho, jestliže je požadováno postiženou zemí, může MIC během několika hodin zaktivizovat a vyslat na postižené území malý tým odborníků pro zhodnocení potřeb, který koordinuje asistenční operace a zajišťuje spojení s příslušnými orgány, případně mezinárodními organizacemi (OSN). MIC může též nabídnout technickou podporu pro usnadnění asistenčních zásahů, včetně např. satelitních snímků, jiných prognostických nástrojů (za pomoci JRC – Joint Research Centre – Společné výzkumné centrum), pomoci specializovaných skupin, atd.

3. Zajištění spolehlivých informací a zabezpečení předávání informací:

- Dále je Mechanismus podporován databází s informacemi o dosažitelných národních silách CO (týmy a odborníci) – které jsou pro asistenční zásahy k dispozici v reálném čase. Je zpracováván společný komunikační a informační systém pro nouzové situace (CECIS), který má zajistit a zabezpečit předávání informací mezi MIC a národními kontaktními místy.

4. Kvalitnější připravenost prostřednictvím výcviku, cvičení a výměn odborníků:

- Kvůli zlepšení připravenosti byl založen výcvikový program pro oblast asistenčních zásahů CO. Tento program zahrnuje výcvikové kurzy, plně simulovaná cvičení a systém výměny odborníků.

5. Informační centrum:

- MIC také pracuje jako informační centrum, které shromažďuje potvrzené informace během nouzové situace a rozesílá pravidelné aktualizace všem zúčastněným zemím. Tato informační služba pomáhá postižené zemi s časově náročným úkolem při nevyhnutelném reagování na velké množství dotazů o stavu nouzové situace.

Od svého vytvoření Mechanismus ukázal, že může fungovat ke prospěchu zúčastněných států. Přidaná hodnota koordinace v rámci EU spočívá v:

- Mechanismus Společenství především umožňuje zemi postižené větší katastrofou šetřit čas a držet ztráty na životech na minimu,
- rychlý zásah pomáhá snížit materiální škody, což může také působit na snížení nákladů na rekonstrukci a obnovu,
- koordinovanější akce umožňují zúčastněným státům ušetřit peníze u investic CO, např. u specializovaného vybavení, které je zapotřebí u specifických typů katastrof,
- v poslední řadě, co se týče asistenčních zásahů ve třetích zemích, Mechanismus Společenství umožní EU reagovat souvisle a efektivně na požadavky třetích zemí a zajistit na postiženém místě významnou aktivitu EU, jako doplněk jiných strategií Společenství.

4. Komunitární programy pro oblast civilní ochrany

Komunitární programy patří mezi nástroje prohlubování spolupráce a řešení společných problémů členských zemí EU ve specifických oblastech, mimo jiné i pokud se jedná o výzkum a technologický rozvoj, informační služby, životní prostředí, vzdělávání, sociální politiku a zdraví a také civilní ochranu. Programy jsou financovány přímo z rozpočtu Evropské unie a po našem vstupu představují pro státní instituce, podnikatelské subjekty a asociace, akademické a pedagogické kruhy i místní samosprávu další možnost získávat finanční prostředky na rozvoj podnikatelských a výzkumných kapacit a pro potřebu rozvoje infrastruktury. Využívání těchto programů bude záviset na iniciativě uvedených subjektů, profesionální zdatnosti při formulaci jejich cílů a záměru a při přípravě projektů.

Ministerstvo vnitra – Hasičských záchranný sbor ČR má prioritně v gesci komunitární program nazvaný „Akční program Společenství pro oblast civilní ochrany“ (rozhodnutí Rady č. 1999/847/EC z 9. prosince 1999). Oficiální platnost programu končí v roce 2004. Doplněním k rozhodnutí bude/byla prodloužena platnost programu pro roky 2005-2006 a to z důvodu přípravy nové finanční perspektivy EU pro roky 2007-2013.

Cílem programu je podporovat akce Společenství, které přispívají k ochraně osob, životního prostředí a majetku v případě vzniku živelních pohrom a technologických katastrof a k většímu uvědomění si vzájemného vztahu mezi lidskou činností a přírodou. Cílem je také usnadnění spolupráce, výměna zkušeností a vzájemná pomoc mezi členskými státy v této oblasti.

Jednotlivé členské státy předkládají návrhy vlastních projektů, dle vyhlášených priorit pro jednotlivé roky. Projekty by měly být ukončeny do 2 let. Přednost mají projekty do kterých se zapojí více členských států. Pro naplňování programu jsou každoročně vyčleněny finanční prostředky ve výši 1,5 mil. Do roku 2003 bylo realizováno 35 projektů v celkové výši 3,83 mil. Zde se otvírá možnost předkládat národní projekty pro danou oblast, zaměřené například na aplikaci nových technologií, pilotní projekty, společné semináře, zkvalitňování předpovědní služby, zkvalitňování vzdělávání všech vrstev obyvatelstva. Příspěvek Komise na realizaci projektu může činit maximálně 75%. Účast je otevřená především státnímu sektoru, i když privátní sektor a další nevládní organizace se do výběrových řízení mohou také zapojit.

MV-GŘ HZS ČR má dále v gesci komunitární program, který se pracovně nazývá „Mechanismus civilní ochrany“ („Civil Protection Mechanism“). Tento program byl zahájen od 1. ledna 2002 a jeho platnost není časově omezena. Účast v programu se stala pro ČR závazná v souladu s rozhodnutím Rady č. 2001/792/ES, EURATOM dnem našeho řádného členství v EU, tzn. k 1.5.2004.

V rámci tohoto programu jsou vynakládány finanční prostředky především na:

- Školení a výcvik členů Mechanismu, včetně společných cvičení (členové asistenčních intervenčních týmů, členové koordinačních/vyhodnocovacích týmů, vrcholový management)
- Zřízení společné komunikační a informační sítě civilní ochrany (CECIS)
- Výměnné pobyty vrcholového managementu, včetně velitelských kádrů
- Společné semináře

Pro implementaci uvedeného dokumentu Komise spravuje rozpočet, který pro roky 2002-2003 činil 3,0 mil. . Do tohoto rozpočtu bude přispívat i Česká republika v rámci podílu z odváděného celkového příspěvku do rozpočtu EU. Z příspěvku jsou hrazeny náklady na výše uvedené aktivity, tzn. účastníci Mechanismu mají vše hrazeno z celkového rozpočtu (mimo kapesného).

Komise EU navíc každoročně vyhláší pro členské země výběrová řízení na zajištění programu a to zejména na zajištění školení a výcviku, seminářů a společných cvičení. Pokud by se ČR přihlásila do tohoto výběrového řízení, a byla v rámci vyhodnocení vybrána, dostala by od Komise finanční příspěvek. Účast je možná jak pro státní sektor, tak pro podnikatelskou sféru.

5. Civilní ochrana ve světle schválené Ústavy pro Evropu

Smlouva o Ústavě pro Evropu (dále jen „smlouva“) slučuje dosavadní základní smluvní dokumenty Evropské unie a Evropských společenství, zavádí přehledné rozdělení kompetencí mezi Evropskou unií a členskými státy, výrazně redukuje počet právních nástrojů Evropské unie a reformuje rozhodovací procedury, přičemž základní procedurou se stává spolurozhodování Rady Evropské unie s Evropským parlamentem. Podpisový akt se uskutečnil dne 29. října 2004 v Římě. V případě schválení ve všech členských zemích Evropské unie vstoupí smlouva v platnost 1. listopadu 2006.

Návrh smlouvy rovněž obsahuje mnoho nástrojů Evropské unie pro oblast humanitární pomoci a civilní ochrany. V rámci kapitoly V – Oblasti, ve kterých se Unie může rozhodnout vést koordinační, doplňkovou či podpůrnou činnost, je také zařazen samostatný oddíl 5, který upravuje oblast Civilní ochrany. Činnost Unie je v rámci uvedené oblasti zaměřena na podporu a doplňování činností členských států na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, týkajících se předcházení rizikům, přípravy subjektů na civilní ochranu v členských státech a zásahu v případě živelních pohrom nebo pohrom způsobených člověkem uvnitř Unie, dále na podporu rychlé a účinné operativní spolupráce uvnitř Unie mezi vnitrostátními útvary civilní ochrany a napomáhání ucelenosti akcí podniknutých v oblasti civilní ochrany na mezinárodní úrovni. Jako zásadní se jeví že, evropský zákon nebo rámcový zákon stanoví opatření nezbytná jako příspěvek k uskutečňování cílů uvedených v předchozí části, s vylou-

čením jakékoliv harmonizace právních a správních předpisů členských států.

6. Civilní ochrana Evropské unie jako součást civilních kapacit pro mise na zvládání krizí v rámci Evropské bezpečnostní a obranné politiky.

Mezinárodní společenství stále častěji zapojuje civilní komponent do operací a misí mezinárodních organizací, které se tak stávají civilně-vojenskými. Civilisté mají své místo v podobě Provinčních rekonstrukčních týmů, např. operace NATO v Afghánistánu, či v misích jiných mezinárodních vládních organizací. Zvláště progresivní je v této práci Evropská unie, která zahájila práce na vytvoření konsolidovaného rámcového cíle v oblasti civilních kapacit pro zvládání krizí, čímž hodlá posílit svoje civilní schopnost v rámci Evropské bezpečnostní a obranné politiky (ESDP).

Základy pro budování byly stanoveny v roce 1999 v Hel sinkách. Operace na zvládání krizí (někdy se také používají pojmy – operace krizového managementu, nebo krizového řízení) Evropské unie jsou vždy operacemi ve třetích zemích, tzn. mimo prostor členských a kandidátských států EU, nebo států zóny volného obchodu. Odpovědnost za naplňování této politiky v podmínkách České republiky má Ministerstvo zahraničních věcí.

Tato oblast obsahuje čtyři kvalitativně rozdílné nástroje použitelné v různých fázích vývoje krizové situace, resp. mimořádné události. Jedná se o oblasti:

- civilní správa
- policie
- posilování právního státu
- **civilní ochrana**

Česká republika deklarovala prostředky a schopnosti v červnu 2004, konkrétně se jedná o následující subjekty:

- vyhledávací a záchranných tým, (v působnosti MV-GŘ HZS ČR)
- experti civilní ochrany (v působnosti MV-GŘ HZS ČR)
- mobilní zdravotnický tým a experti-lékaři (působnost Ministerstvo zdravotnictví)

Předpokládá se, že experti civilní ochrany by mohli působit i ve speciálních monitorovacích misích a úřadovnách zvláštních představitelů EU.

7. Civilní nouzové plánování a pět základních úloh dle Ministerské směrnice pro CNP NATO na roky 2000 – 2002.

Civilní nouzové plánování (CNP) souvisí se vznikem a vývojem Severoatlantické aliance (NATO). Potřeba vytvořit systém plánování civilních zdrojů pro případy nouze se v Severoatlantické alianci začala objevovat hned po jejím

vzniku v padesátých letech minulého století. Od počátku existence Aliance se projevovaly mezi některými členskými zeměmi snahy o spolupráci a vzájemnou pomoc v nevojenské oblasti. Tyto aktivity byly především zaměřeny na podporu vojenské činnosti, později také na pomoc při obnově společnosti po válečném konfliktu a na ochranu civilního obyvatelstva.

Potřeba plánovat využití civilních zdrojů vyplynula z nutnosti zajistit tyto zdroje pro námořní, pozemní a letecké přesuny značného počtu osob a materiálu, pro které armády NATO neměly a nemají dostatečné vlastní kapacity. K dopravě se postupně přidaly další oblasti - telekomunikace, potraviny, ropa, průmysl, civilní ochrana a zdravotnictví.

Všechny aktivity byly zahrnuty do systému CNP a tvořily ucelenou oblast plánování ochrany společností členských států NATO před následky krizových situací. Krizovou situací byla chápána především válka, později rovněž i operace s použitím vojenských sil k udržení nebo nastolení míru.

Původní zaměření CNP v NATO na systém civilní podpory vojenským aktivitám, se v průběhu historie změnilo, přestože požadavek zajištění zdrojů pro vojenské složky NATO dále přetrvává. Aktuální rozsah úkolů zahrnuje nejdůležitější prvky, které tvoří fungující hospodářskou sféru života společnosti s prioritním úkolem ochrany obyvatelstva a nyní i ochrany životně důležité infrastruktury.

V této souvislosti a v souladu s novými úkoly CNP vyplývajícími z mezinárodních jednání a dokumentů se hlavní pozornost soustřeďuje na minimalizaci ztrát lidských životů, ekonomických ztrát a nebezpečí ztráty suverenity, neboli na ochranu obyvatelstva, ekonomiky a státu.

Změna strategické koncepce NATO počátkem devadesátých let se zákonitě projevila v principech i systémech CNP a krizového řízení v členských zemích NATO i v zemích, které o členství usilovaly.

Stále přetrvává základní myšlenka existence CNP jako základního prvku celkového konceptu bezpečnosti a stability euro-atlantického regionu. Především se jedná o:

- podporu a ochranu obyvatelstva a snižování jeho zranitelnosti
- zajištění kontinuity fungování veřejné správy v krizích a projevech nepřátelství,
- maximálně efektivním využití a ochraně národních civilních zdrojů a kritické infrastruktury s ohledem na požadavky civilního i vojenského sektoru

V současném bezpečnostním prostředí ve světě bylo určeno pět základních úloh pro civilní nouzové plánování, které byly detailně analyzovány v základním koncepčním dokumentu Aliance pro civilní oblast – Ministerské směrnici civilního nouzového plánování na období 2000 – 2002.

Těmito úlohami jsou:

- civilní podpora pro vojenské operace NATO dle článku 5,
- podpora pro zásahy při krizích mimo článek 5,
- podpora národním orgánům v případech nevojenských krizových situací,
- podpora národním orgánům při ochraně obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení,
- spolupráce s partnerskými zeměmi.

8. Akční plán civilního nouzového plánování na ochranu civilního obyvatelstva a kritické infrastruktury proti účinkům použití CBR prostředků, včetně aktů terorismu.

Základním politickým dokumentem pro činnost orgánů civilního nouzového plánování NATO je mimo jiné Deklarace Pražského summitu NATO. V rámci této deklarace se členské státy zavázaly k posílení schopnosti poskytnout, v případě žádosti, pomoc národním orgánům při vyrovnávání se s následky teroristických útoků, včetně útoků chemickými, biologickými a radiologickými prostředky.

K tomu byl na summitu přijat Akční plán civilního nouzového plánování ke zlepšení připravenosti na možné útoky proti civilnímu obyvatelstvu chemickými, biologickými a radiologickými (CBR) prostředky.

Jedná se o základní civilní nástroj Aliance na podporu národních orgánů v ochraně obyvatelstva. Cílem programu je zvýšit připravenost a snížit zranitelnost civilního obyvatelstva ve státech Aliance, včetně případných projevů terorismu. Jedná se o aktivity, které se promítají do činnosti všech plánovacích výborů a komisí Vyššího výboru pro civilní nouzové plánování NATO (SCEPC), včetně Euroatlantického koordinačního střediska pro řešení situace při katastrofách (EADRCC). Na plnění úkolů se podílí i další vojenské orgány NATO. Program obsahuje seznam prioritních akcí pro zvyšování civilní připravenosti členských a partnerských států pro případy možných útoků proti civilnímu obyvatelstvu za použití CBR prostředků.

Program je nastaven na principu vzájemné spolupráce, při využití národních prostředků a schopností pro vzájemnou asistenční pomoc. Obsahuje řadu konkrétních podprogramů například zaměřených na:

- civilně – vojenskou spolupráci při ochraně proti zbraním hromadného ničení (ZHN)
- zpracování přehledu (databáze) schopností a kapacit členských a partnerských států pro danou oblast
- koordinaci využívání civilních dopravních prostředků (například pro zajištění evakuace vzduchem, po zemi nebo po moři)
- ochranu kritické infrastruktury před následky útoku CBR prostředky

- studium účinků CBR prostředků na jednotlivé sektory (zemědělství, zdravotnictví, dopravu, civilní obyvatelstvo, komunikační služby apod.)

9. Vyšší výbor pro civilní nouzové plánování NATO a Plánovací výbory a komise

Nejvyšším orgánem v Organizaci Severoatlantické smlouvy je Severoatlantická rada, která činí rozhodnutí na nejvyšší úrovni. Severoatlantická rada ustanovila Vyšší výbor pro civilní nouzové plánování (SCEPC), kterému je svěřena celková koordinace mezi různými oblastmi CNP. V působnosti SCEPC je osm plánovacích výborů, které jsou odpovědné za koordinované plánování s ohledem na jednotlivé ekonomické sféry civilního sektoru. Kromě zajišťování materiálních zdrojů je povinností těchto orgánů zabezpečovat kvalitní odborníky v dostatečném počtu a v požadované úrovni kvalifikace a specializace. Členy uvedených výborů a komisí jsou odborníci z příslušných ministerstev, ústředních správních úřadů, či agentur členských i partnerských zemí. Významným prvkem pro koordinaci řešení následků závažných katastrof je Euroatlantické středisko koordinace pomoci při pohromách (EADRCC).

V současné době působí ve struktuře SCEPC následující plánovací výbory (PB&CS):

- Plánovací výbor pro civilní letectví (Civil Aviation Planning Committee - CAPC)

Plánovací výbor zajišťuje veškeré letecké dopravní kapacity včetně odborníků.

- Plánovací výbor pro civilní spoje (Civil Communications Planning Committee – CCPC)

Plánovací výbor je zodpovědný za záležitosti civilních komunikací (elektronických komunikací a poštovních služeb) v rámci civilního nouzového plánování NATO. CNP v této oblasti zajišťuje dostupnost komunikačních služeb pro politické, ekonomické a vojenské účely.

- Plánovací výbor pro vnitrozemskou povrchovou dopravu (Planning Board for Inland Surface Transport - PBIST)

Plánovací výbor zajišťuje dopravní zdroje včetně příslušné infrastruktury a expertů týkající se vnitrozemské povrchové dopravy (železnice, silnice, přístavy, vnitrozemské vodní cesty, kontejnerizace).

- Plánovací výbor pro oceánskou lodní dopravu (Planning Board for Ocean Shipping - PBOS)

Plánovací výbor zabezpečuje dopravu osob a zboží po moři se zřetelem na mezinárodní charakter obchodní lodní dopravy, včetně pojištění těchto dopravních prostředků. Zajišťuje rovněž příslušné odborníky.

- Plánovací výbor pro potraviny a zemědělství (Food and Agriculture Planning Committee - FAPC)

Plánovací výbor zabezpečuje potravinové zdroje včetně odborníků. V rámci práce výboru je věnována zvýšená pozornost zranitelnosti agro potravinářskému sektoru v oblasti jednotlivých komodit potravních řetězců. Přípravují se kroky ke zlepšení spolupráce s ostatními plánovacími výbory.

- Průmyslový plánovací výbor (Industrial Planning Committee - IPC)

Plánovací výbor zajišťuje oblast průmyslových zdrojů včetně odborníků.

Na základě přijaté Dohody o systémech priorit a alokací zdrojů je v oblasti průmyslu rozvíjena vzájemná spolupráce při zajišťování požadavků obrany a civilního nouzového plánování v rámci hospodářské mobilizace.

V souvislosti se vzrůstajícím nebezpečím teroristických útoků proti civilnímu obyvatelstvu za použití chemických, biologických a radiologických látek je v členských a partnerských státech mapována oblast výzkumu, vývoje a výroby ochranných prostředků, zařízení a pomůcek.

Se vzrůstajícím nebezpečím útoků proti základním prvkům kritické infrastruktury jsou na mezinárodní úrovni projednávány způsoby analýzy možných rizik a ohrožení životně důležitých průmyslových zařízení a energetických systémů a způsoby snižování jejich zranitelnosti.

- Výbor pro civilní ochranu (Civil Protection Committee - CPC)

Výbor se zabývá veškerými aspekty, které podporují ochranu obyvatelstva, jako je tvorba národních plánů ochrany obyvatelstva, snižování zranitelnosti a ochrana proti účinkům zbraní hromadného ničení, otázky přesunu a migrace obyvatelstva včetně uprchlíků, humanitární pomoci, varování a informování veřejnosti, včetně zajištění expertů.

Činnost orgánů civilní ochrany členských a partnerských zemí je především zaměřena na mírové využití při řešení následků všech závažných mimořádných událostí od požárů, železničních nehod, úniků chemických látek až po povodně, hurikány a zemětřesení.

- Společný zdravotnický výbor (Joint Medical Committee - JMC)

Výbor zajišťuje zdravotnickou oblast se zaměřením na speciální zdravotnické prostředky, léky a vakcíny, včetně příslušných odborníků.

10. Ochrana kritické infrastruktury

Problematika ochrany infrastruktury se vlivem změny bezpečnostního prostředí dostala do popředí zájmu celého mezinárodního společenství, především s ohledem na ochranu klíčových a životně důležitých – kritických - oblastí infrastruktury po 11. září 2004. Zahrnuje jak fyzickou tak i kybernetickou (informační systémy) infrastrukturu.

První kroky ČR v této oblasti souvisí s oblastí ochrany obyvatelstva, zejména s činností Výboru pro ochranu oby-

vatelstva NATO (CPC), kde byla ustavena pracovní skupina k řešení problematiky ochrany kritické infrastruktury. Gestorem za zpracování celého materiálu a jednotlivých kroků při řešení projektu ochrany kritické infrastruktury v ČR je MV GR HZS ČR, v jehož působnosti je ochrana obyvatelstva, civilní nouzové plánování a odpovědnost za činnost Výboru pro civilní nouzové plánování (VCNP), pracovního orgánu Bezpečnostní rady státu Mimoto v aktualizovaném Statutu VCNP, schváleného vládou ČR dne 12. května 2004, usnesení č. 461 je řešení problematiky ochrany kritické ochrany jednou ze základních povinností a působností tohoto Výboru.

Definice používané v ČR v souladu s pojetím mezinárodních organizací včetně zahraničních vědeckých institucí:

Kritickou infrastrukturou (KI) se rozumí výrobní i nevýrobní systémy infrastruktury státu, jejichž nefunkčnost by měla vážné dopady na bezpečnost, ekonomiku a zachování nezbytného rozsahu dalších základních funkcí státu při krizových situacích.

Národní kritickou infrastrukturou se rozumí kritická infrastruktura, po jejímž narušení nebo rozbití by došlo k vážnému dopadu na zdraví, bezpečnost nebo ekonomický blahobyt států nebo efektivní fungování vládních systémů zemí.

Ochrana kritické infrastruktury zahrnuje opatření pro zabezpečení všech systémů a zařízení, jejichž nefunkčnost nebo zničení by měly zeslabující účinek na národní bezpečnost a ekonomický a sociální blahobyt státu.

Kritická informační infrastruktura zahrnuje prvky jako jsou telekomunikace, výpočetní technika/software, internet, satelity, optická vlákna atd. Tento pojem je rovněž používán pro souhrn vzájemně propojených počítačů (výpočetní techniky) a sítí a tok životně důležitých informací.

Ochrana kritické informační infrastruktury je podskupinou ochrany kritické infrastruktury. Soustřeďuje se na ochranu systémů a zařízení včetně prvků jako jsou telekomunikace, výpočetní technika/software, Internet, satelity, optická vlákna atd a na vzájemně propojené počítače a sítě, a služby, které poskytují.

Subjekty kritické infrastruktury v ČR jsou vybrané subjekty výrobní i nevýrobní sféry provozující zařízení a objekty nebo poskytující služby, popřípadě vytvářející produkty ve stanovených oblastech kritické infrastruktury.

Oblasti kritické infrastruktury v ČR

V rámci činnosti VCNP byla ustavena pracovní skupina kontaktních osob, zástupců ústředních správních úřadů (ÚSÚ) – členů VCNP. Jmenovaní zástupci ÚSÚ projednali a upravili oblasti kritické infrastruktury, které členové VCNP schválili při jednání VCNP v březnu a červnu 2004. Bylo schváleno celkem 10 oblastí kritické infrastruktury, ke kterým byly přiděleny gesce a spolugesce, a to v sou-

ladu s kompetencemi a působností přidělenými níže uvedeným ÚSU.

Jedná se o tyto oblasti KI:

Pořadí	Oblast KI
	energetika (elektřina, plyn, tepelná energie, ropa)
	vodní hospodářství
	potravinářství a zemědělství
	zdravotní péče
	doprava
	komunikační a informační systémy
	bankovní a finanční sektor
	nouzové služby
	veřejná správa
	odpadové hospodářství

Kromě toho byl zpracován přehled subjektů KI, a to na národní, regionální a místní úrovni. Zohlednění problematiky kritické infrastruktury je součástí metodiky pro zpracování krizových plánů jednotlivých subjektů, které jsou povinny krizové plány zpracovat a předložit MV GŘ HZS

ČR. Celkový projekt ochrany kritické infrastruktury v ČR tak v současné době zahrnuje jak horizontální tak i vertikální úroveň, tj. státní správu a územní samosprávu s těsnou spoluprací s relevantními mezinárodními institucemi. Další částí řešení projektu ochrany KI je zjištění závislostí, vzájemných vazeb a zranitelných míst jednotlivých oblastí a subjektů KI. Kromě toho je zapotřebí rozvíjet vědecký výzkum a vývoj nejen pro posilování ochrany klíčové infrastruktury ale zároveň zkvalitňovat analýzy rizik a zapojit do celkového procesu, kromě subjektů státní správy, především soukromý sektor. Zapojení soukromého sektoru do řešení a podpory problematiky KI bude vyžadovat zvýšit vzdělávání v této oblasti tak, aby jednotliví účastníci procesu chápali závažnost celé situace a aktivně se podíleli při investiční podpoře ochrany fyzické a kybernetické kritické infrastruktury.

OJ L 217, 31.07, 1992, str. 3

Posílíme naši schopnost poskytnout, v případě žádosti, pomoc národním orgánům při vyrovnání se s následky teroristických útoků včetně útoků CBRN proti kritické infrastruktuře, jak to předpokládá Akční plán CNP.

I.

PREVENCE

II. PREVENCE

ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ OBLAST POŽÁRNÍ PREVENCE

K základním předpisům patří zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Účelem tohoto zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Zákon stanoví povinnosti ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, působnost orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany a povinnosti jednotek požární ochrany. V úvodním ustanovení je stanovena obecná povinnost každému počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a majetek. Podrobněji je řešen výkon státní správy prováděný Ministerstvem vnitra - generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky a hasičskými záchrannými sbory krajů, včetně výkonu státního požárního dozoru. Obsahem zákona je také odborná způsobilost fyzických osob k plnění některých povinností na úseku požární ochrany. Dále zákon upravuje postihy právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob za neplnění stanovených povinností. Zvláštní část zákona je věnována jednotkám požární ochrany, jejich zřízení, rušení a jejich povinnostem.

Některé podrobnosti k zákonu o požární ochraně upravuje vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). Jedná se např. o vymezení některých základních pojmů, např. požární bezpečnost, požární nebezpečí, požár, požárně bezpečnostní zařízení, hořlavá látka, veřejnost atd. Dále v podrobnostech rozvádí povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob. Zejména se jedná o provozování požárně bezpečnostních zařízení, provádění školení o požární ochraně, zpracovávání a vedení dokumentace požární ochrany. Upravuje také některé podmínky požární bezpečnosti u fyzických osob. Zvláštní část vyhlášky o požární prevenci je věnována způsobu výkonu státního požárního dozoru.

Vyhláška č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách, obsahuje kompletní vymezení podmínek pro požárně bezpečné provádění těchto činností.

Zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky se zřizuje Hasičský záchranný sbor ČR, jehož základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. Řeší organizaci, řízení a úkoly Hasičského záchranného sboru ČR a stanoví práva a povinnosti příslušníků.

POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH OSOB A PODNIKAJÍCÍCH FYZICKÝCH OSOB

Obecně

Zákon o požární ochraně ukládá právnickým osobám a fyzickým osobám vykonávajícím podnikatelskou činnost podle zvláštních předpisů (podnikajícím fyzickým osobám) zabezpečovat plnění povinností, vyplývajících pro ně ze zákona o požární ochraně, předpisů vydaných na jeho základě (vyhláška o požární prevenci, vyhláška č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách) nebo z jiných předpisů, upravujících povinnosti na úseku požární ochrany jako nedílnou součást své řídicí, hospodářské nebo jiné základní činnosti a neodkladně odstraňovat zjištěné nedostatky.

Rozsah povinností, stanovený zákonem o požární ochraně, je odlišný podle toho, jaké činnosti jsou konkrétním provozovatelem vykonávány. Povinnosti jsou směřovány k jednotlivým **činnostem** a nikoli k objektům. Činnosti jsou charakterizovány určitými konkrétními znaky, definovanými zákonem o požární ochraně. Proto musí být každá činnost posouzena individuálně. Je nutné zhodnotit skutečně prováděnou činnost ze všech hledisek, uvedených v zákoně o požární ochraně uvedených. Tyto údaje mohou být pro jeden „typ“ činnosti rozdílné, takže se může v praxi stát, že činnosti obecně nazvané např. obrábění dřeva, svařování, administrativní práce, mohou být jedním provozovatelem vykonávány jako činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím, u druhého provozovatele jako činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí a v určitých případech i jako činnosti s vysokým požárním nebezpečím.

Provozovateli činnosti je dána možnost, aby si v rámci plnění svých povinností v závislosti na míře požárního nebezpečí upravil celkovou organizaci požární ochrany optimálním způsobem. Předpisy o požární ochraně nevyžadují žádné duplicitní dokumenty, dokumentaci apod. a dávají možnost zapracovat požadavky požární ochrany do celkového systému bezpečnosti. Musí být dodržena určitá pravidla, týkající se zejména odbornosti osob, které mohou určité činnosti vykonávat, rozsahu a obsahu dokumentace.

provozovatel činnosti - právnícké osoby a podnikající fyzické osoby plní povinnosti na úseku požární ochrany ve všech prostorách, které užívají k provozování činnosti. Povinnosti jsou vždy směřovány k provozovateli činnosti a nikoli k vlastníku nebo majiteli objektu. To znamená, že není rozhodující, zda je činnost provozována ve vlastním nebo pronajatém prostoru. Existuje pouze jedna výjimka, a to, provozuje-li činnost v prostorách více právnických osob nebo podnikajících fyzických osob, plní povinnosti na úseku požární ochrany na místech, která užívají společně, vlastník těchto prostor, není-li smlouvou mezi nimi sjednáno jinak.

Součástí smlouvy musí být i určení osoby odpovědné za plnění povinností na úseku požární ochrany.

Za plnění povinností na úseku požární ochrany u právnických osob odpovídá statutární orgán a u podnikající fyzické osoby tyto osoby nebo jejich odpovědný zástupce.

Plnění některých povinností vyplývajících ze zákona o požární ochraně musí být zabezpečeno osobou s odbornou způsobilostí. Těmito osobami jsou odborně způsobilá osoba, technik požární ochrany a preventista požární ochrany. Činnost osoby odborně způsobilé a technika požární ochrany může být vykonávána v pracovně právním vztahu anebo na základě zvláštního zákona.

Provozované činnosti se dělí podle míry požárního nebezpečí do tří kategorií:

- bez zvýšeného požárního nebezpečí
- se zvýšeným požárním nebezpečím
- s vysokým požárním nebezpečím

Zákonem o požární ochraně jsou definovány charakteristika činností se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím. Všechny ostatní činnosti, které nevykazují v zákoně uvedené charakteristiky, se považují za činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí.

SHODNÉ POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ ČINNOSTÍ VŠECH TŘÍ KATEGORIÍ ČINNOSTÍ

- bez zvýšeného požárního nebezpečí
- se zvýšeným požárním nebezpečím (plní další povinnosti – viz dále)
- s vysokým požárním nebezpečím (plní další povinnosti – viz dále)

Všichni provozovatelé činností, tzn. všechny právnické osoby a podnikající fyzické osoby plní určitý rozsah povinností, který se odlišuje podle míry požárního nebezpečí. Činnosti bez zvýšeného nebezpečí požáru jsou činnostmi, které mají z hlediska zákona o požární ochraně nejmenší rozsah stanovených povinností, přičemž tyto povinnosti zabezpečují i provozovatelé činností se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím.

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny:

- a) obstarávat a zabezpečovat v potřebném množství a druzích požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení se zřetelem na požární nebezpečí provozované činnosti a udržovat je v provozuschopném stavu. U vyhrazené požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, kromě výrobků stanovených podle zvláštních právních předpisů, lze instalovat a používat pouze schválené druhy,

Mezi požárně bezpečnostní zařízení patří např. zařízení pro požární signalizaci (elektrická požární signalizace, zařízení pro detekci hořlavých plynů a par, autonomní požární signalizace apod.), zařízení pro potlačení požáru nebo výbuchu (např. stabilní hasicí zařízení, automatické protivýbuchové systémy), zařízení pro usměrňování pohybu kouře při požáru (např. zařízení pro odvod

kouře a tepla, kouřová klapka), zařízení pro únik osob při požáru (nouzové osvětlení, funkční vybavení dveří, požární nebo evakuační výtah, bezpečnostní a výstražné zařízení apod.), zařízení pro zásobování požární vodou (vnější a vnitřní požární vodovod, nezavodněné požární potrubí), zařízení pro omezení šíření požáru (požární klapka, vodní clony, požární uzávěry otvorů apod.), náhradní zdroje a prostředky určené k zajištění provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení, zdroje vody určené k hašení požárů.

Potřebné množství a druhy požární techniky, věcných prostředků požární ochrany nebo požárně bezpečnostních zařízení vyplývá z požárně bezpečnostního řešení stavby nebo z obdobné dokumentace, která je součástí projektové dokumentace, ověřené stavebním úřadem podle zvláštního předpisu nebo je stanoveno v jiném právním předpisu. Není-li k dispozici uvedená dokumentace, stanoví se určitý počet věcných prostředků požární ochrany na půdorysnou plochu podlaží objektu. Takto se postupuje při posuzování činností bez zvýšeného požárního nebezpečí. U činností se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím mohou být stanovené počty rozšířeny např. na základě schválené dokumentace požární ochrany.

Provozuschopnost hasicích přístrojů se prokazuje dokladem o jeho kontrole provedené podle podmínek, stanovených vyhláškou o požární prevenci, kontrolním štítkem a plombou spouštěcí armatury. Kontrola se provádí v rozsahu a způsobem stanoveným právními předpisy, normativními požadavky a průvodní dokumentací výrobce po každém jeho použití nebo tehdy, vznikne-li pochybnost o jeho provozuschopnosti a nejméně 1x za rok, pokud průvodní dokumentace výrobce, ověřená projektová dokumentace nestanoví pro některé případy instalací (např. v agresivním prostředí) lhůty kratší.

U požárně bezpečnostních zařízení se provádí kontrola provozuschopnosti jednou za rok, pokud výrobce, ověřená projektová dokumentace nebo podrobnější dokumentace nestanoví lhůty kratší, a prokazuje se dokladem o kontrole provozuschopnosti. Je-li požárně bezpečnostní zařízení shledáno nezpůsobilým plnit svoji funkci, musí být tato skutečnost na zařízení a v prostoru, kde je zařízení instalováno, zřetelně vyznačena. Provozovatel provede opatření k jeho neprodlenému uvedení do provozu a prostřednictvím odborně způsobilé osoby nebo technika požární ochrany zabezpečí v potřebném rozsahu náhradní organizační, popřípadě technická opatření. Náhradní opatření se zajišťují do doby opětovného uvedení zařízení do provozu.

- b) vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, zejména udržovat volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty a volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům požární ochrany a k ručnímu ovládání požárně bezpečnostních zařízení,

Podmínkami pro hašení požárů a pro záchranné práce se rozumí souhrn organizačních a popřípadě i technických opatření, umožňujících při využití existujících předpokladů, zejména stavebně technických, provedení rychlého a účinného zásahu, evakuace osob, zvířat a materiálu a záchranných prací. K tomu je zapotřebí:

- zřetelně označit číslo tísňového volání (150 hasiči, 112, 155 zdravotnická záchranná služba, 158 Policie ČR),
- umožnit přístup ke spojovacím prostředkům (zabezpečení jejich provozuschopnosti a použitelnosti pro účely tísňového volání),
- dodržovat trvale průjezdné šířky příjezdových komunikací nejméně 3 m k objektům, k nástupním plochám pro požární techniku a ke zdrojům vody, určeným pro hašení; zajištění této povinnosti je značně problematické zejména v obytné zástavbě, kdy parkující motorová vozidla zcela znemožňují příjezd zasahujících vozidel,
- provést značení a umožnění použití nástupních ploch pro požární techniku a požárních výtahů; nástupní plocha slouží k nástupu požárních jednotek a požární techniky k protipožárnímu zásahu, požární výtah zajišťuje rychlou dopravu požárních jednotek a požární techniky do všech podlaží objektu - jeho provoz musí být po stanovenou dobu v průběhu požáru bezpečný,
- zajistit trvalou použitelnost vnitřních a vnějších zásahových cest (např. požární výtahy, požární žebříky) a trvale volný přístup k zařízení pro zásobování požární vodou,
- označit rozvodná zařízení elektrické energie, hlavní vypínače elektrického proudu, uzávěry vody, plynu, produktovodů, uzávěry rozvodů ústředního topení.

K provedení evakuace osob, zvířat a materiálu a provedení záchranných prací zajišťují právnické osoby a podnikající fyzické osoby, aby:

- byly označeny nouzové (únikové) východy, evakuační výtahy a směry úniku osob ve všech objektech, kde se při provozovaných činnostech může vyskytovat veřejnost nebo osoby v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu; toto označení nemusí být provedeno v objektech s východy do volného prostoru, které jsou zřetelně viditelné a dostupné z každého místa,
 - byly trvale volně průchodné komunikační prostory (chodby, schodiště apod.), které jsou součástí únikových cest tak, aby nebyla omezena nebo ohrožena evakuace nebo záchranné práce,
 - chráněné únikové cesty a všechny jejich součásti nebyly využívány způsobem, zvyšujícím požární riziko.
- c) dodržovat technické podmínky a návody, vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností,
- d) označovat pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně, a to včetně míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení,
- e) pravidelně kontrolovat prostřednictvím odborně způsobilé osoby, technika požární ochrany nebo preventisty požární ochrany dodržování předpisů o požární ochraně a neprodleně odstraňovat zjištěné závady,

Pravidelné kontroly dodržování předpisů o požární ochraně se zabezpečují formou preventivních požárních prohlídek a pro-

věřováním dokladů o plnění povinností, stanovených předpisy o požární ochraně. Jejich předmětem je vždy zjišťování stavu zabezpečení požární ochrany u právnických osob a podnikajících fyzických osob, způsob dodržování podmínek požární bezpečnosti a prověřování dokladů o plnění povinností stanovených předpisy o požární ochraně.

Provedení preventivní požární hlídky se dokládá záznamem do požární knihy, popř. jiným prokazatelným způsobem a záznam musí být sepsán bezprostředně po provedení preventivní požární prohlídky.

U činností bez zvýšeného požárního nebezpečí se preventivní požární prohlídky provádějí v provozech, ve kterých se na pracovištích pravidelně vyskytují současně nejméně tři osoby v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu k provozovateli nebo veřejnost, popř. v dalších objektech nebo zařízeních, pokud tak určí provozovatelé těchto činností.

V objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí se preventivní požární prohlídky provádějí ve lhůtě nejméně jednou za rok.

U činností se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím se provádějí ve všech objektech a zařízeních, kde právnické osoby a podnikající fyzické osoby tyto činnosti provádějí.

V objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím, se preventivní požární prohlídky provádějí ve lhůtě nejméně jednou za 6 měsíců.

V objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti s vysokým požárním nebezpečím se preventivní požární prohlídky provádějí ve lhůtě nejméně jednou za 3 měsíce.

- f) umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení kontroly plnění povinností na úseku požární ochrany, poskytovat mu požadované doklady, dokumentaci a informace, vztahující se k zabezpečování požární ochrany v souladu se zákonem o požární ochraně a ve stanovených lhůtách splnit jím uložená opatření

Požární kontrola s výjimkou komplexní kontroly nemusí být oznamována předem. Na vyzvání kontrolního pracovníka je kontrolovaná osoba povinna předložit všechny doklady, kterými je možné doložit plnění povinností na úseku požární ochrany. Např. jsou to dokumentace požární ochrany, projektová dokumentace stavby, podklady potřebné pro ověření správnosti začlenění, doklady o kontrolách a revizích technických zařízení.

- g) poskytovat bezúplatně orgánu státního požárního dozoru výrobky nebo vzorky nezbytné k provedení požárně technické expertizy ke zjištění příčiny vzniku požáru,
- h) bezodkladně oznamovat územně příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje každý požár vzniklý při činnostech, které provozují, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívají,
- i) právnické osoby a podnikající fyzické osoby nesmí vypalovat porosty. Při spalování hořlavých látek na volném prostranství jsou povinny, se zřetelem na rozsah této činnosti, stanovit opatření proti vzniku a šíření požáru. Spalování hořlavých látek na volném prostranství, včetně navrhovaných

opatření, jsou povinny předem oznámit územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje, který může stanovit další podmínky pro tuto činnost, popřípadě může takovou činnost zakázat,

- j) vlastník nebo uživatel zdrojů vody pro hašení požárů je povinen tyto udržovat v takovém stavu, aby bylo umožněno použití požární techniky a čerpání vody pro hašení požárů,
- k) vlastník nebo uživatel lesů v souvislých lesních porostech o celkové výměře vyšší než 50 hektarů je povinen zabezpečit v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru, nad rámec povinností stanovených v § 5, opatření pro včasné zjištění požáru v lesích a proti jeho rozšíření pomocí hlídkové činnosti a potřebným množstvím sil a prostředků požární ochrany, pokud tak neučiní Ministerstvo zemědělství podle zvláštního zákona.

Podrobnosti k písmenu j) a k) stanovuje kraj nařízením kraje.

SHODNÉ POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ ČINNOSTÍ SE ZVÝŠENÝM POŽÁRNÍM NEBEZPEČÍM A S VYSOKÝM POŽÁRNÍM NEBEZPEČÍM

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby provozující činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím dále povinny:

- a) stanovit organizaci zabezpečení požární ochrany s ohledem na požární nebezpečí provozované činnosti

Stanovením organizace si provozovatel činnosti upravuje vlastní organizační systém, nezbytný pro plnění povinností. Vždy obsahuje přiřazení úkolů na úseku požární ochrany k určeným funkcím s uvedením požadované odborné kvalifikace nebo způsobilosti a dále např. příkazy, zákazy, pokyny, požadavky na údržbu, kontroly a opravy technických zařízení, systém provádění preventivních požárních prohlídek, stanovení požadavku na provádění cvičného požárního poplachu, zajištění požární ochrany v době sníženého provozu a mimopracovní době.

- b) prokazatelným způsobem stanovit a dodržovat podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností, případně technologických postupů a zařízení, nejsou-li podmínky provozování činností a zabezpečování údržby a oprav zařízení stanoveny zvláštním právním předpisem

Podmínky požární bezpečnosti se stanoví k zabránění vzniku požáru a k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření. Prokazatelně se vyhodnotí např. vyskytující se možné zdroje zapálení, požárně technické charakteristiky, základní charakteristiky požární bezpečnosti staveb a technologií. Na základě vyhodnocení se stanoví podmínky požární bezpečnosti, např. oprávnění a povinnosti osob, potřebný počet preventivních požárních hlídek, požadavky na bezpečný pobyt a pohyb osob, způsob zabezpečení volných únikových cest.

Podmínky požární bezpečnosti se zapracují do příslušných druhů dokumentace požární ochrany.

Za rozsah a způsob stanovení podmínek požární bezpečnosti odpovídá zpracovatel (osoba odborně způsobilá nebo technik

požární ochrany), přičemž vychází ze stavu vědeckých a technických poznatků známých v době jejich stanovení. Za splnění tohoto požadavku se považuje dodržení podmínek stanovených normativními požadavky.

- c) zajišťovat údržbu, kontroly a opravy technických a technologických zařízení způsobem a ve lhůtách stanovených podmínkami požární bezpečnosti nebo výrobcem zařízení

Podmínky požární bezpečnosti mohou být uvedeny v návodech od výrobce nebo dovozce – tyto musí provozovatel dodržovat přímo. Nebo mohou být uvedeny v nezávazných předpisech např. v ČSN, pak je může provozovatel využívat a zpracovat si tyto podmínky do své dokumentace nebo si je může stanovit sám, přičemž musí dodržet stanovenou míru bezpečnosti a takto stanovené podmínky musí dodržovat.

- d) stanovit z hlediska požární bezpečnosti požadavky na odbornou kvalifikaci osob pověřených obsluhou, kontrolou, údržbou a opravami technických a technologických zařízení, pokud to není stanoveno zvláštními právními předpisy, a zabezpečit provádění prací, které by mohly vést ke vzniku požáru, pouze osobami s příslušnou kvalifikací

Tento bod navazuje na předchozí. V případě, kdy neexistuje právní předpis ke stanovení podmínek požární bezpečnosti je provozovatel povinen si je stanovit sám.

- e) mít k dispozici požárně technické charakteristiky vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek a materiálů, potřebné ke stanovení preventivních opatření k ochraně života a zdraví osob a majetku

Zde se jedná o požárně technické charakteristiky, které ovlivňují požární bezpečnost. Nejedná se prostý výčet všech požárně technických charakteristik všech vyskytujících se materiálů.

- f) zřídit preventivní požární hlídku v prostorách s nejméně třemi zaměstnanci, ve kterých provozují činnosti se zvýšeným/vysokým požárním nebezpečím a v případech, kdy tak stanoví nařízení kraje nebo obecně závazná vyhláška obce

Počet členů preventivní požární hlídky není stanoven a stanovuje se dle místních podmínek. Je nutné zohlednit zejména případnou absenci jednotlivých členů preventivní požární hlídky (dovolená, nemoc, služební cesta apod.) a jejich fyzickou a psychickou zdatnost včetně výborné znalosti provozu.

- g) zpracovávat předepsanou dokumentaci požární ochrany, plnit podmínky požární bezpečnosti v ní stanovené a udržovat ji v souladu se skutečným stavem

Dokumentaci požární ochrany se stanovují podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností a prokazuje se plnění některých povinností, stanovených předpisy o požární ochraně.

Dokumentaci požární ochrany tvoří:

- dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím
- stanovení organizace zabezpečení požární ochrany,
- požární řád,
- požární poplachové směrnice,

- požární evakuační plán,
- dokumentace zdolávání požárů,
- řád ohlašovy požárů,
- tematický plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany,
- dokumentace o provedeném školení a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany,
- požární kniha,
- dokumentace o činnosti a akceschopnosti jednotky požární ochrany, popřípadě požární hlídky,
- další dokumentace obsahující podmínky požární bezpečnosti, zpracovávaná a schvalovaná, popř. vedená podle zvláštních předpisů, např.:
- požárně bezpečnostní řešení,
- bezpečnostní dokumentace podle zákona o prevenci závažných havárií,
- bezpečnostní listy podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích,
- doklady prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností,
 - zpráva o revizi nebo zpráva o kontrole, zabezpečené ve stanoveném termínu nebo lhůtě osobou, která je oprávněna tuto činnost provést,
 - záznamy o provedené údržbě nebo opravách,
 - návody a technické podmínky vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností,
 - doklady, prokazující splnění zvláštních požadavků na části zařízení nebo vybavení objektů (zvýšenou požární odolnost stavebních konstrukcí, sníženou hořlavost stavebních hmot, textilií, dekorací apod.),
 - doklady, prokazující dodržování podmínek požární bezpečnosti stanovených zvláštními právními předpisy,
 - požárně technické charakteristiky látek, popř. technicko bezpečnostní parametry,
 - rozhodnutí a stanoviska správních úřadů, týkající se požární bezpečnosti při provozovaných činnostech.

Dokumentaci požární ochrany, uvedenou pod body 1 až 11 zpracovává, popř. vede odborně způsobilá osoba nebo technik požární ochrany.

Dokumentaci požární ochrany uvedenou pod body 1 až 8 schvaluje statutární orgán právnické osoby nebo jím pověřený vedoucí zaměstnanec, podnikající fyzická osoba nebo její odpovědný zástupce před zahájením činnosti, k níž se dokumentace vztahuje.

Dokumentace požární ochrany uvedená pod body 1 až 8 se kontroluje jednou za rok nebo po každém požáru anebo po každé provedené změně, která měla vliv na její obsah. O kontrole se provádí záznam.

Požadavky, stanovené na některé druhy dokumentace požární ochrany, uvedené pod body 1 až 11, mohou být zpracovány do jiné organizační nebo provozní dokumentace vedené právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou.

Při činnostech, které se vykonávají pouze mimořádně a jednorázově a podmínky požární bezpečnosti nejsou stanoveny jiným právním předpisem, se určí druhy a způsob zpracování a vedení nezbytné dokumentace.

Dokumentace požární ochrany se pracovává a vede v jazyce českém a pokud se předkládá orgánu státního požárního dozoru, tak ve dvou vyhotoveních.

Ukládá se takovým způsobem, aby byla dostupná osobám zaměstnancům jichž se týká, jakož i orgánům státního požárního dozoru. Musí být vedena takovým způsobem, aby v případě požáru bylo možné prokázat plnění povinností, stanovených zákonem.

Vznikne-li pochybnost zda, popř. v jakém rozsahu má být zpracována nebo vedena dokumentace požární ochrany, rozhodne o tom na základě místních podmínek a po posouzení potřebných podkladů orgán státního požárního dozoru.

- h) zabezpečit pravidelné školení zaměstnanců o požární ochraně a odbornou přípravu zaměstnanců, zařazených do preventivních požárních hlídek, jakož i preventistů požární ochrany

Povinnost školení zaměstnanců o požární ochraně se vztahuje na všechny fyzické osoby, které jsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru k právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě. Školení se provádí zvlášť pro vedoucí zaměstnance a pro ostatní zaměstnance.

Pro fyzické osoby, které se příležitostně zdržují na pracovištích právnických osob nebo podnikajících fyzických osob, se školení o požární ochraně zabezpečuje, jestliže tyto osoby vykonávají činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím nebo přicházejí do styku s těmito činnostmi.

Školení zaměstnanců se provádí pro zaměstnance, kteří přímo vykonávají činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím a dále pro ty, kteří se mohou vyskytovat na pracovištích, kde se provozují činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím nebo kterých se mohou dotýkat podmínky požární bezpečnosti, stanovené pro činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím. Současně nesmí být opomenuta řídicí linie vedoucích zaměstnanců. Důraz se klade na komplexní vyhodnocení ve všech souvislostech. Výše uvedeným není dotčena povinnost zaměstnavatele, vyplývající ze zákoníku práce, zajistit zaměstnancům školení o právních předpisech a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou ve smyslu zákoníku práce také předpisy o požární ochraně.

Školení zaměstnanců o požární ochraně se provádí při nástupu do zaměstnání a při každé změně pracoviště nebo pracovního zařazení zaměstnance, pokud se tím mění i obsah jeho předchozího školení o požární ochraně. Školení se opakuje nejméně jednou za 2 roky.

Školení vedoucích zaměstnanců o požární ochraně se provádí při nástupu do funkce. Školení se opakuje jednou za 3 roky.

Školení osob, pověřených zabezpečováním požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době, se zabezpečuje před zahájením činnosti a opakuje se nejméně jednou za rok.

Školení osob, které vykonávají činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím na pracovištích právnických osob nebo podnikajících fyzických osob a nejsou k nim v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu, se provádí v rozsahu školení zaměstnanců.

Školení o požární ochraně pro osoby, které se příležitostně zdržují na pracovištích právnických osob nebo podnikajících fyzických osob provozujících činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím, nebo které s těmito činnostmi přicházejí do styku, se zabezpečuje v nezbytném rozsahu a způsobem stanoveným provozovatelem těchto činností v dokumentaci požární ochrany.

Odborná příprava zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek se provádí před zahájením činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím. U opakovaných činností se provádí nejméně jednou za rok.

Na odbornou přípravu osob, které jsou zařazeny do preventivních požárních hlídek a nejsou zaměstnanci právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, se vztahují stejné požadavky jako na odbornou přípravu zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek.

Odborná příprava preventistů požární ochrany se provádí před zahájením jejich činnosti a opakuje se nejméně jednou za rok.

Rozsah a obsah školení a odborné přípravy určuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba tematickým plánem a časovým rozvrhem. Rozsah a obsah musí odpovídat vykonávaným činnostem a pracovním zařazením zaměstnanců.

Znalosti, získané při školení zaměstnanců, odborné přípravě preventivních požárních hlídek a odborné přípravě preventistů požární ochrany, se ověřují v rozsahu a způsobem určeným v dokumentaci požární ochrany, např. v dokumentaci o školení a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany.

POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ ČINNOSTÍ S VYSOKÝM POŽÁRNÍM NEBEZPEČÍM

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby, provozující činnosti s vysokým požárním nebezpečím jsou dále povinny prostřednictvím odborně způsobilé osoby zabezpečit posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku a plnění dalších povinností na úseku požární ochrany.

Posouzení požárního nebezpečí obsahuje:

- zjištění a zhodnocení rozhodujících vlivů z hlediska možnosti vzniku a šíření požáru, vyjádření a posouzení rizik ohrožení osob, zvířat a majetku, zhodnocení možností provedení záchranných prací a účinné likvidace požáru včetně popisu jeho možných následků,

- stanovení systému řízení požární ochrany se zaměřením na snížení pravděpodobnosti vzniku požáru, jeho šíření a ohrožení osob, zvířat a majetku,
- návrhy na opatření včetně stanovení lhůt j jejich plnění.

Posouzení požárního nebezpečí činností s vysokým požárním nebezpečím podle dříve platné právní úpravy se považují za posouzení požárního nebezpečí činností s vysokým požárním nebezpečím ve smyslu platného zákona o požární ochraně. Ostatní posouzení požárního nebezpečí, schválená podle dříve platné právní úpravy, se za posouzení požárního nebezpečí nepovažují.

ODBORNÁ ZPŮSOBILOST FYZICKÝCH OSOB PODLE ZÁKONA O POŽÁRNÍ OCHRANĚ

Podle zákona o požární ochraně rozlišujeme - odborně způsobilé osoby, techniky požární ochrany a preventisty požární ochrany.

Odborně způsobilými osobami se rozumí:

- znalci a znalecké ústavy v základním oboru požární ochrany zapsaní v seznamu znalců a znaleckých ústavů vedených krajskými soudy,
- fyzické osoby, které jsou absolventy škol požární ochrany nebo absolventy vysokoškolského studia, jehož součástí je ověřovací program pro odbornou způsobilost na úseku požární ochrany schválený ministerstvem,
- fyzické osoby, které složily zkoušku odborné způsobilosti před komisí ustavenou ministerstvem,
- příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR, kteří jsou zařazeni ve funkcích na úseku státního požárního dozoru nebo vykonávají funkci velitele jednotky a kteří získali osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu funkce u HZS ČR.

Odborně způsobilá osoba je oprávněna k plnění stanovených povinností vyplývajících ze zákona o požární ochraně a je způsobilá i k výkonu činnosti technika a preventisty požární ochrany.

Fyzickým osobám vydá Ministerstvo vnitra osvědčení na základě jejich žádosti doplněné prokazatelným dokladem o ukončení studia, a splnění dalších stanovených podmínek např. ze zákona o správních poplatcích.

Zkouška z odborné způsobilosti se skládá před komisí ministerstva, která má lichý počet členů, nejméně 3. Zkouška má dvě části, písemný test a ústní přezkoušení a zjišťují se při ní znalosti v rozsahu tematických okruhů podle přílohy vyhlášky o požární prevenci.

Odborná způsobilost k výkonu funkce technika požární ochrany se získává složením zkoušky odborné způsobilosti před komisí ustavenou Ministerstvem vnitra.

Preventista požární ochrany vykonává činnost na základě absolvování odborné přípravy, která se provádí před zahájením jejich činnosti a opakuje se nejméně jednou za rok. Podrobnosti stanoví vyhláška o požární prevenci.

POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB

Fyzická osob může být vlastníkem společných prostor v objektu, ke provozují činnosti jiné právnické nebo podnikající fyzické osoby a také může být vlastníkem nebo uživatelem zdrojů vody pro hašení požárů a tyto musí udržovat v takovém stavu, aby bylo umožněno použití požární techniky a čerpání vody pro hašení požárů anebo může být vlastníkem nebo uživatelem lesů v souvislých lesních porostech o celkové výměře vyšší než 50 hektarů, přičemž je povinna zabezpečit opatření pro včasné zjištění požárů v lesích a proti jeho rozšíření pomocí hlídkové činnosti s potřebným množstvím sil a prostředků požární ochrany.

Fyzická osoba je dále povinna:

- počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů a komínů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek, manipulaci s nimi nebo s otevřeným ohněm či jiným zdrojem zapálení, zejména ukládání paliv, látek majících sklon k samovznícení nebo ukládání a používání těchto látek ve specifických prostorech, např. v garážích, ve sklepích apod.
- zajistit přístup k rozvodným zařízením elektrické energie a k uzávěrům plynu, vody a topení,
- plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany na označených místech,
- obstarat požárně bezpečnostní zařízení a věcné prostředky požární ochrany v rozsahu stanoveném zákonem,
- zajistit přístup k požárně bezpečnostním zařízením a věcným prostředkům požární ochrany za účelem jejich včasného použití a dále udržovat tato zařízení a věcné prostředky v provozuschopném stavu; uvedené povinnosti se vztahují na osoby, které mají uvedená zařízení a věcné prostředky ve vlastnictví či užívání,
- vytvářet v prostorách ve svém vlastnictví nebo užívání podmínky pro rychlé zdoání požáru a pro záchranné práce,
- umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení potřebných úkonů při zjišťování příčiny vzniku požáru a v odůvodněných případech mu bezúplatně poskytnout výrobky nebo vzorky k provedení požárně technické expertizy ke zjištění příčiny vzniku požáru,
- oznamovat bez odkladu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru každý požár vzniklý při činnostech, které vykonává, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívá,
- dodržovat podmínky nebo návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností.

Fyzická osoba nesmí:

- vědomě bezdůvodně přivolat jednotku požární ochrany nebo zneužít linku tísňového volání,
- provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemá odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními právními předpisy,

- poškozovat, zneužívat nebo jiným způsobem znemožňovat použití hasičích přístrojů nebo jiných věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení,
- omezit nebo znemožnit použití označených nástupních ploch pro požární techniku,
- používat barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany,
- provádět vypalování porostů.

SPRÁVNÍ ÚŘADY NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY

Správními úřady na úseku požární ochrany jsou ministerstvo vnitra a hasičský záchranný sbor kraje. Úkoly státní správy na úseku požární ochrany plní v přenesené působnosti také orgány krajů a orgány obcí.

Ministerstvo vnitra na úseku požární ochrany:

- schvaluje koncepci organizace a rozvoje požární ochrany,
- předkládá Ministerstvu financí návrh rozpočtu hasičského záchranného sboru a návrh na poskytnutí dotací občanským sdružením,
- předkládá Ministerstvu financí návrh účelové dotace pro jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí,
- zabezpečuje ve spolupráci s Ministerstvem financí uvolňování finančních prostředků ze státního rozpočtu na investiční dotace na pořízení a obnovu požární techniky pro obce, jejichž jednotky požární ochrany jsou určeny požárním poplachovým plánem kraje k zásahům mimo svůj územní obvod,
- po projednání s Ministerstvem obrany organizuje požární ochranu pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu a zabezpečuje přípravu na činnost v tomto období,
- řídí výkon státní správy,
- vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany,
- kontroluje plnění úkolů, které tento zákon ukládá hasičským záchranným sborům krajů,
- řídí odbornou přípravu a usměrňuje po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany,
- zabezpečuje výzkum a vývoj,
- stanoví postup zjišťování příčin vzniku požárů a v závažných případech se zjišťování těchto příčin zúčastňuje; zpracovává rozbor příčin vzniku požárů,
- stanoví zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úseku požární ochrany a podílí se na jejím zabezpečování,
- vytváří a provozuje informační systém požární ochrany,
- na vyžádání hasičského záchranného sboru kraje poskytuje odbornou a metodickou pomoc při posuzování dokumentace staveb a technologií zvláštního významu,
- soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany a ústřední řízení záchranných prací,

- zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany,
- zabezpečuje provádění požárně technických expertíz.

Ministerstvo vnitra je orgánem státní správy ve věcech škol požární ochrany.

Hasičský záchranný sbor kraje:

- zpracovává koncepci požární ochrany kraje,
- vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany,
- kontroluje plnění nařízení orgánů kraje vydaných na úseku požární ochrany,
- odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek hasičského záchranného sboru kraje,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů pro potřeby hasičského záchranného sboru,
- řídí po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany,
- koordinuje zabezpečování požární ochrany v kraji s ostatními orgány,
- soustřeďuje podklady pro zabezpečení materiálních a finančních prostředků jednotek sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí,
- zpracovává podklady k vydání právních předpisů pro příslušné správní orgány kraje v oblastech, které vymezuje zákon,
- soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany a řízení záchranných prací,
- zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany na území kraje,
- v rozsahu stanoveném ministerstvem řídí a organizuje odbornou přípravu příslušníků, velitelů jednotek hasičských záchranných sborů podniků, velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů podniků,
- projednává přestupky a správní delikty na úseku požární ochrany,
- zpracovává jedenkrát ročně zprávu o stavu požární ochrany v kraji a předkládá ji krajskému úřadu,
- zabezpečuje preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany podle zaměření stanoveného ministerstvem.

Krajské úřady:

- projednávají koncepci požární ochrany v kraji,
- vytvářejí podmínky pro dislokaci a vybavení jednotek hasičského záchranného sboru,
- organizují s hasičským záchranným sborem kraje požární ochranu v období stavu ohrožení státu a válečného stavu,
- hradí k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany náklady jednotkám sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí spojené se zásahy mimo jejich

územní obvod a podílí se na financování jejich akceschopnosti, pořízení a obnově požární techniky.

Rada kraje:

- vydává nařízením kraje požární poplachový plán kraje,
- stanoví nařízením kraje podmínky k zabezpečení
 - plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany,
 - zdrojů vody k hašení požárů a tyto zdroje určí,
 - požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru,
 - požární ochrany v budovách zvláštního významu,
 - požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob.

Kraj:

- projednává roční zprávu o stavu požární ochrany v kraji,
- k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany přispívá
 - hasičskému záchrannému sboru kraje na financování jeho potřeb,
 - obcím na financování potřeb jejich jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

Obecní úřad na úseku požární ochrany:

- zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na jejich odborné přípravě,
- zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Obec:

- zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce
- udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce
- pracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany
- zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze hlásit požár
- obecně závaznou vyhláškou vydává požární řád obce a stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob,
- plní obdobně povinnosti uložené právními osobám a podnikajícími fyzickými osobám.

VÝKON STÁTNÍHO POŽÁRNÍHO DOZORU

Dotčenými orgány státní správy na úseku požární ochrany a orgány vykovávající státní požární dozor jsou

- Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
- hasičské záchranné sbory krajů.

Souhrnný název státní požární dozor zahrnuje jednotlivé oblasti činností, které jsou vykonávány příslušnými orgány, které zde zastupují stát. Cílem jednotlivých oblastí činností je zajištění odpovídající míry požární bezpečnosti občanů. Způsob dosahování tohoto cíle se u jednotlivých oblastí činností liší. Např. při

posuzování stavební dokumentace se jedná o dohled nad správným vyprojektováním stavby, tak, aby splňovala stanovená kritéria na požární bezpečnost. U kontrolní činnosti se jedná o průběžný dohled státu nad dodržováním povinností např. při provozování činností v již postavených stavbách. Zjišťováním příčin vzniku požáru se zjišťuje nejen příčina požáru ale také kdo je odpovědný za vzniklý požár, tzn. za vzniklou škodu.

Státní požární dozor vykonává:

- místně příslušný hasičský záchranný sbor kraje s výjimkou posuzování výrobků a funkčnosti systémů vyhrazených požárně bezpečnostních systémů,
- Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR pouze posuzováním dokumentace podle stavebního zákona a ověřováním dodržení podmínek požární bezpečnosti staveb u staveb, které se mají uskutečnit na území dvou nebo více krajů, nebo u staveb, které si vyhradí.

Příslušníci pověřeni plněním úkolů na úseku požární ochrany jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob mají zůstat utajeny před nepovolanými osobami. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení pracovního poměru nebo po splnění úkolu.

Příslušníci jsou oprávněni provádět potřebná zjištění a služební úkony, nahlížet do příslušné dokumentace a požadovat potřebnou součinnost. Při provádění úkonů jsou oprávněni ke vstupu do objektů a zařízení, ke vstupu na nemovitost na dobu nutnou k řádnému provedení těchto činností.

Státní požární dozoru mohou vykonávat příslušníci, kteří mají odpovídající odbornou způsobilost, která je stanovena vnitřním předpisem HZS ČR.

Hrozí-li bezprostřední nebezpečí vzniku požáru a k odstranění tohoto nebezpečí nestačí jiná opatření, orgán vykonávající státní požární dozor je oprávněn:

- vyloučit věc z užívání,
- zastavit činnost,
- zastavit provoz (lze i tehdy, jestliže byla znemožněna záchrana osob nebo majetku v případě požáru).

Užívat věc, obnovit provoz nebo činnost lze až po odstranění nedostatků a jen s písemným souhlasem orgánu státního požárního dozoru, který ve výše uvedených věcech rozhodl.

Působnost Ministerstva vnitra a hasičských záchranných sborů při výkonu státního požárního dozoru se nevztahuje např. na:

- útvary a zařízení Policie ČR, Bezpečnostní informační služby by a Vězeňské služby
- báňská díla, zařízení, pracoviště a činnosti v podzemí podléhající dozoru orgánů státní báňské správy,
- námořní lodě a civilní letadla,
- drážní vozidla a říční plavidla s výjimkou zjišťování příčin vzniku požárů,
- objekty Ministerstva zahraničních věcí nacházející se mimo území ČR,

- vojenské objekty, vojenské útvary, vojenská zařízení, vojenské záchranné útvary a právnické osoby založené nebo zřízené Ministerstvem obrany.

Státní požární dozor se vykonává:

- kontrolou dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně,
- posuzováním územně plánovací dokumentace, podkladů pro vydání rozhodnutí, projektové dokumentace stavby ke stavebnímu řízení, dokumentace k povolení změny stavby před jejím dokončením a posuzováním dokumentace k řízení o změně v užívání stavby, k nařízení nezbytných úprav, k nařízení zabezpečovacích prací, k řízení o zjednání nápravy a k povolení výjimky v rozsahu požárně bezpečnostního řešení podle zvláštních právních předpisů,
- (posuzování stavební dokumentace k novým i měněným stavbám se nevykonává u jednoduchých a drobných staveb, kromě staveb určených pro výrobu a skladování a zemědělských staveb a stavebních úprav včetně udržovacích prací, jejichž provedení by mohlo ovlivnit požární bezpečnost stavby),
- ověřováním, zda byly dodrženy podmínky požární bezpečnosti staveb vyplývající z posouzených podkladů a dokumentace podle předchozího bodu včetně podmínek vyplývajících z vydaných stanovisek,
- schvalováním posouzení požárního nebezpečí činností s vysokým požárním nebezpečím,
- zjišťováním příčin vzniku požárů,
- kontrolou připravenosti a akceschopnosti jednotek požární ochrany,
- ukládáním opatření k odstranění zjištěných nedostatků a kontrolou plnění těchto opatření.

Státní požární dozor u fyzických osob se vykonává v omezeném rozsahu plnění povinností např. pokud je fyzická osoba vlastníkem společných prostor v objektu, ke provozují činnosti jiné právnické nebo podnikající fyzické osoby nebo je fyzická osoba vlastníkem nebo uživatelem zdrojů vody pro hašení požárů nebo vlastníkem nebo uživatelem lesů v souvislých lesních porostech o celkové výměře vyšší než 50 hektarů.

Požární kontroly

Při kontrolách se kontroluje plnění povinností stanovených předpisy o požární ochraně. Za předpisy o požární ochraně se považují zákon o požární ochraně, předpisy vydané na jeho základě nebo jiné předpisy upravující povinnosti na úseku požární ochrany.

Požární kontrolou se zjišťuje skutečný stav věci, přičemž může být kontrolována požární ochrana v celém rozsahu zákonem stanovených povinností, tato kontrola se nazývá komplexní nebo částečně v rozsahu, který si určí orgán státního požárního dozoru, pak se jedná o tematickou kontrolu. Odstranění nedostatků zjištěných při komplexní nebo tematické kontrole se kontroluje v rámci kontrolní dohlídky. Povinnost oznámit požární kontrolu je upravena zákonem o požární ochraně pouze v případě komplexní kontroly. V ostatních případech není orgán státního požárního dozoru povinen svou kontrolu oznamovat.

Z požárních kontrol se vyhotovuje zápis, ve kterém je popsán zjištěný stav, uvedeny zjištěné nedostatky a uložena opatření k jejich odstranění. Zápis se projednává se statutárním zástupcem právnické osoby nebo s podnikající fyzickou osobou nebo jejím odpovědným zástupcem, kteří jsou povinni podat orgánu státního požárního dozoru písemnou zprávu o odstranění závad uvedených v zápise z požární kontroly ve stanoveném termínu.

Posuzování a ověřování dokumentace podle stavebního zákona

Výsledkem posuzování podkladů, dokumentace a ověřování splnění stanovených požadavků je stanovisko, které je podkladem k řízení podle stavebního zákona. Stanovisko může být souhlasné, souhlasné s podmínkami nebo nesouhlasné, v závislosti na tom, zda dokumentace nebo stavba vykazují nedostatky nebo ne. Při posuzování dokumentace se např. zjišťuje možnost bezpečné evakuace osob, zvířat a majetku, zachování stability a nosnosti stavebních konstrukcí, rozdělení stavby do požárních úseků, vymezení zásahových cest. Orgán státního požárního dozoru zde vystupuje jako dotčený orgán chránící veřejné zájmy na úseku požární ochrany.

Zjišťování příčin vzniku požárů

Při zjišťování příčin vzniku požárů se např. zjišťuje místo a doba vzniku požáru, příčina vzniku požáru, okolnosti mající vliv na vznik požáru, následky požáru, výše uchráněných hodnot při hasební zásahu a porušení předpisů o požární ochraně. Výsledky a závěry zjišťování příčin vzniku požárů se uvádějí do odborných vyjádření a znaleckých posudků, které slouží k dalšímu řízení. Při tomto výkonu zpravidla orgán státního požárního dozoru spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení.

Schvalování posouzení požárního nebezpečí činností s vysokým požárním nebezpečím

Schvalováním posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku se zjišťuje, zda toto splňuje požadavky a obsahuje všechny náležitosti stanovené zákonem o požární ochraně a vyhláškou o požární prevenci. Schvalují se také změny této dokumentace, popř. doplnění nebo přepracování. Výsledkem je rozhodnutí o schválení, popř. neschválení této dokumentace požární ochrany.

POSTIH PRÁVNICKÝCH OSOB, PODNIKAJÍCÍCH FYZICKÝCH OSOB A FYZICKÝCH OSOB

Pokuty právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám

Za porušení každé povinnosti stanovené zákonem o požární ochraně (povinnosti jsou uvedeny výše) může být uložena pokuta, jejíž výše je závislá na druhu provozované činnosti. Skutkové podstaty správních deliktů jsou v zákoně přesně specifikovány. U činností s vysokým požárním nebezpečím může výše pokuty dosáhnout až 1 000 000 Kč. V případě zrušení jednotky požár-

ní ochrany bez souhlasu hasičského záchranného sboru kraje je možné uložit pokutu ve výši 10 000 000 Kč. Za opětovné porušení povinnosti, za kterou jí byla v předchozích třech letech uložena pokuta pravomocným rozhodnutím, může být uložena další pokuta až do výše dvojnásobku.

Uložení pokuty nezbavuje podnikatele povinnosti odstranit závadný stav ve stanovené lhůtě. Uložení pokuty zůstává nedotčena odpovědnost za způsobenou škodu a postih zaměstnanců podle pracovněprávních předpisů.

Postih fyzických osob

Jestliže fyzická osoba poruší povinnosti stanovené jí zákonem o požární ochraně (povinnosti jsou uvedeny výše), dopouští se přestupku a může jí být uložena pokuta od 10 000 Kč do 25 000 Kč, podle druhu přestupku. Přestupky jsou zákonem přesně vymezeny.

PODMÍNKY POŽÁRNÍ BEZPEČNOSTI PŘI SVAŘOVÁNÍ

(ve smyslu vyhlášky č. 87/2000Sb.)

Svařováním se rozumí tepelné spojování, drážkování a tepelné dělení kovových i nekovových materiálů, pokud jsou prováděny otevřeným plamenem, elektrickým obloukem, plazmou, elektrickým odporem, laserem, třením, aluminotermickým svařováním jakož i používáním elektrických pájedel a benzínových pájecích lamp. Předpis se vztahuje jak na právnické a podnikající fyzické osoby a omezeně i na fyzické osoby.

Před zahájením činnosti se vyhodnotí podmínky požární bezpečnosti v prostorech, ve kterých se bude svařovat a také v přílehlých prostorech, zda se nejedná o svařování vyžadující zvláštní požárně bezpečnostní opatření.

Podmínky požární bezpečnosti stanovené touto vyhláškou se vztahují na svařování provozované právnickými osobami a fyzickými osobami, vykonávajícími podnikatelskou činnost podle zvláštních předpisů. Na ostatní fyzické osoby se podmínky požární bezpečnosti rovněž vztahují jen, pokud není ve vyhlášce stanoveno jinak.

Před zahájením svařování se vyhodnotí podmínky požární bezpečnosti v prostorech, ve kterých se bude svařovat, jakož i v přílehlých prostorech, zda se nejedná o svařování, vyžadující zvláštní požárně bezpečnostní opatření. Při tom se hodnotí i požární nebezpečí, které představují hořlavé látky, obsažené ve stavebních konstrukcích (např. stěnách, stropech, přepážkách). Změní-li se podmínky požární bezpečnosti v průběhu svařování, lze v něm pokračovat až po novém vyhodnocení a zajištění odpovídajících základních nebo zvláštních požárně bezpečnostních opatření.

Před zahájením svařování se:

- stanoví a vyhodnotí možné požární nebezpečí ve vztahu k druhu svařování, stavu svařovacího pracoviště a přílehlých prostorů, použitých zařízení a materiálů a reaguje se na ně v požárně bezpečnostních opatřeních,
- vymezí oprávnění a povinnosti osob k zajištění požární bezpečnosti při zahájení svařování, v jeho průběhu, při přerušování svařování a po jeho skončení,

- c) stanoví požadavky na účastníky svařování, vyžadující zvláštní požárně bezpečnostní opatření a na osoby, provádějící požární dohled, včetně intervalů pro výkon tohoto dohledu při přerušení a po skončení svařování, pokud není požární dohled,
- d) stanoví požadavky pro bezpečný pobyt a pohyb osob včetně zákazů,
- e) zabezpečí volné únikové cesty včetně přístupu k nim,
- f) určí provozní podmínky technických zařízení a technologického procesu, včetně podmínek případných odstávek zařízení nebo omezení provozu,
- g) stanoví další opatření s ohledem na druh činnosti, případně specifické riziko svářečského pracoviště.

Proti vzniku a šíření požáru nebo vzniku výbuchu s následným požárem na svářečských pracovištích a v přílehlých prostorech se provedou základní požárně bezpečnostní opatření a dle konkrétního nebezpečí též zvláštní požárně bezpečnostní opatření. S ohledem na dané provozní podmínky se může jednat o jedno nebo více opatření spočívajících zejména:

- a) v odstranění hořlavých nebo hoření podporujících nebo výbušných látek,
- b) v překrytí nebo utěsnění hořlavých látek nebo hořlavým nebo nesnadno hořlavým materiálem izolujícím hořlavou látku od zdroje zapálení tak, aby nedošlo k vznícení. Při obloukovém svařování lze pro závěsy, pásy nebo zástěny použít materiál, odpovídající požadavkům normových hodnot, a to způsobem a ve vzdálenosti, která bezpečně chrání proti žhavým částicím ze svářečských prací dle určení výrobce nebo dovozce; překrytí se provede tak, aby nedocházelo k nasáknutí hořlavé látky do krycího materiálu,
- c) v úpravě dopadové plochy nebo krytí dráhy vedení přímého i odraženého laserového záření z laserů třídy 3. B a 4.,
- d) ve vybavení hasebními prostředky podle charakteru pracoviště a použité technologie svařování,
- e) v měření koncentrace hořlavých plynů, par hořlavých kapalin a prachů ve směsi se vzduchem nebo jiným oxidovadlem a udržování koncentrace pod hranicí nebezpečné koncentrace,
- f) v ochlazování konstrukce,
- g) v provětrávání pracoviště pro odstranění nebezpečné koncentrace hořlavých plynů, par, prachů,
- h) v rozmístění technického vybavení proti rozstříku žhavých částic tak, aby spolehlivě zabraňovala působení jisker, částic kovu i strusky.

Svařování se nesmí zahájit, jestliže:

- a) nejsou stanovena požárně bezpečnostní opatření s ohledem na druh a místo těchto prací,
- b) svářeč a pracovníci, zúčastnění na svařování a souvisejících činnostech, nejsou prokazatelně seznámeni s podmínkami požární bezpečnosti,

- c) nejsou splněny podmínky požární bezpečnosti,
- d) svářeč na svářečském pracovišti nemůže prokázat svou odbornou způsobilost ke svařování doklady odpovídajícími normovým požadavkům nebo normativním nebo vydanými v rámci oprávnění certifikačního orgánu akreditovaného v České republice; v případě, že není pro určitý druh svařování těmito předpisy odborná způsobilost stanovena, pak oprávněním odpovídajícím návodům výrobce nebo dovozce zařízení.

Po skončení svařování vyžadujícího zvláštní požárně bezpečnostní opatření se v rámci požárního dohledu zkontroluje požární bezpečnost svářečského pracoviště i přilehlých prostorů a zajistí se požární dohled ve stanovených intervalech. Intervaly se stanoví se zřetelem na základní případně specifické riziko svářečského pracoviště. Nejkratší doba požárního dohledu je 8 hodin. V odůvodněných případech, zejména při tepelném dělení kovů a u členitých prostorů, je třeba při stanovování doby, po kterou je třeba požární dohled provádět, přihlídnout k možnosti vzniku požáru i po 8 hodinách. Vyhláška stanovuje případy, kdy není nutné vykonávat požární dohled po skončení svařování. Takových případů není mnoho.

Přechodná svářečská pracoviště jsou vybavena vhodnými hasicími přístroji a jinými hasebními prostředky podle zvláštních právních předpisů. Mimo tyto hasicí přístroje se vybaví ještě nejméně dvěma přenosnými hasicími přístroji s vhodnou náplní, z toho jedním přenosným hasicím přístrojem práškovým o hmotnosti hasební látky nejméně 5 kg. V případě svařování v bytě s ohledem na druh svařování, pokud nejsou bezprostředně ohrožovány ostatní prostory objektu, je minimálním vybavením jeden přenosný hasicí přístroj práškový o hmotnosti hasební látky nejméně 5 kg.

ZÁKON O CHEMICKÝCH LÁTKÁCH A CHEMICKÝCH PŘÍPRAVKÁCH

Zákon o chemických látkách a chemických přípravcích upravuje práva a povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob při klasifikaci a zkoušení nebezpečných vlastností, balení a označování, uvádění na trh nebo do oběhu a při vývozu a dovozu chemických látek a přípravků, při oznamování a jejich registraci, vymezuje působnost správních úřadů při zajišťování ochrany zdraví a životního prostředí před škodlivými účinky chemických látek a přípravků.

Klasifikace je postup zjišťování nebezpečných vlastností látky nebo přípravku, hodnocení zjištěných vlastností a následné zařazení takové látky nebo přípravku do jednotlivých skupin nebezpečnosti.

Oxidující jsou látky a přípravky, které vyvolávají vysoce exotermní reakci ve styku s jinými látkami, zejména hořlavými.

Extrémně hořlavé jsou kapalné látky a přípravky, které mají extrémně nízký bod vzplanutí a nízký bod varu, nebo plynné látky a přípravky, které jsou hořlavé ve styku se vzduchem při pokojové teplotě a tlaku.

Vysoce hořlavé jsou:

- kapalně látky a přípravky, které mají velmi nízký bod vzplanutí, nebo
- látky a přípravky, které se mohou samovolně zahřívat a nakonec se vznítí ve styku se vzduchem při pokojové teplotě bez jakéhokoliv dodání energie, nebo
- pevné látky a přípravky, které se mohou snadno zapálit po krátkém styku se zdrojem zapálení a které pokračují v hoření nebo vyhořely po jeho odstranění, nebo
- látky a přípravky, které ve styku s vodou nebo vlhkým vzduchem uvolňují vysoce hořlavé plyny v nebezpečných množstvích,

Hořlavé jsou kapalně látky a přípravky, které mají nízký bod vzplanutí.

Základní metody pro zkoušení uvedených nebezpečných vlastností (tj. z hlediska hořlavosti a oxidační schopnosti) jsou stanoveny vyhláškou.

Látky a přípravky klasifikované jako nebezpečné, nesmějí být uvedeny na trh nebo do oběhu, jestliže jejich obaly a uzávěry nesplňují následující základní požadavky stanovené uvedeným zákonem, např.:

- obal musí být navržen a konstruován tak, aby jeho obsah nemohl uniknout,
- materiály obalu a uzávěru nesmí být obsahem narušovány a nesmí s ním vytvářet nebezpečné sloučeniny,
- uzávěry obalů musí být odolné proti otevření dětmi a musí obsahovat hmatatelné výstrahy pro nevidomé,
- na každém obalu nebezpečné látky musí být jasně, čitelně a nesmazatelně v českém jazyce uvedeny zejména následující údaje
- název event. obchodní název látky nebo přípravku;
- jméno (název), úplná adresa a telefonní číslo osoby se sídlem v České republice, která je odpovědná za uvedení přípravku na trh a do oběhu;
- výstražné symboly a písmenné označení nebezpečnosti;
- označení specifické rizikovosti nebezpečné látky/přípravku („R věta“);
- pokyny pro bezpečné nakládání s nebezpečnou látkou/přípravkem („S věta“)
- informace uvedené na obalu nebo na etiketě musí zřetelně vystupovat z jejich pozadí a musí mít takovou velikost a uspořádání, aby byly snadno čitelné. Barva a provedení označení musí být takové, aby symbol nebezpečí a jeho pozadí zřetelně vynikaly.

Bezpečnostní list je souhrn identifikačních údajů o výrobcí nebo dovozci, o nebezpečné látce nebo přípravku a údajů potřebných pro ochranu zdraví člověka nebo životního prostředí. Osoba, která je odpovědná za uvedení nebezpečné látky nebo nebezpečného přípravku do oběhu, je povinna bezplatně poskytnout při prvním předání nebezpečné látky nebo nebezpečného přípravku jiné osobě bezpečnostní list pro tuto nebezpečnou látku nebo nebezpečný přípravek.

ZÁKON O PREVENCI ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ ZPŮSOBENÝCH VYBRANÝMI NEBEZPEČNÝMI CHEMICKÝMI LÁTKAMI A CHEMICKÝMI PŘÍPRAVKY

Zákon stanoví systém prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek s cílem snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata a životní prostředí a majetek v objektech a zařízeních a v jejich okolí.

Zákon stanoví povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob, které vlastní, užívají nebo budou uvádět do užívání objektu nebo zařízení a působnost orgánů veřejné správy na úseku prevence závažných havárií. Tento zákon se nevztahuje např. na vojenské objekty a vojenská zařízení, silniční, drážní, leteckou a vodní přepravu mimo objekty a zařízení, přepravu v potrubích postavených mimo objekt a zařízení, dobývání ložisek nerostů v dolech, skládky odpadů.

Některé důležité pojmy:

- Objektem se rozumí celý prostor, popř. soubor prostorů, v němž je umístěna jedna nebo více nebezpečných látek v jednom nebo více zařízeních, vč. společných nebo souvisejících infrastruktur a činností, v užívání právnických osob a podnikajících fyzických osob.
- Zařízením se rozumí technická nebo technologická jednotka, ve které je nebezpečná látka vyráběna, zpracovávána, používána, přepravována nebo skladována a která zahrnuje také všechny části nezbytné pro provoz.
- Nebezpečnou látkou je vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek, uvedené v tomto zákoně, přítomné v objektu nebo zařízení jako surovina, výrobek, vedlejší produkt, zbytek nebo meziprodukt, vč. těch látek, u kterých se dá důvodně předpokládat, že mohou vzniknout v případě havárie.
- Povinné osoby dle tohoto zákona jsou povinny navrhnout zařazení objektu nebo zařízení do skupiny A nebo B v závislosti na množství nebezpečné látky umístěné v objektu nebo zařízení dle podmínek stanovených tímto zákonem.
- Území v okolí objektu nebo zařízení, které spadá pod opatření zákona o prevenci závažných havárií se nazývá zónou havarijního plánování, v němž krajský úřad uplatňuje požadavky havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu. Zásady pro stanovení zóny havarijního plánování a rozsah a způsob vypracování vnějšího havarijního plánu jsou stanoveny prováděcí vyhláškou k zákonu.

ZÁKLADNÍ DOKUMENTY – BEZPEČNOSTNÍ PROGRAM PREVENCE ZÁVAŽNÉ HAVÁRIE, BEZPEČNOSTNÍ ZPRÁVA, VNITŘNÍ HAVARIJNÍ PLÁN, VNĚJŠÍ HAVARIJNÍ PLÁN

Bezpečnostní program prevence závažné havárie (dále jen „program“) je dokument, zpracovaný provozovatelem objektu nebo zařízení skupiny A, který stanoví zásady prevence závažné

havárie a strukturu a systém řízení bezpečnosti zajišťující ochranu zdraví a životů lidí, hospodářských zvířat, životního prostředí a majetku. Na základě rozhodnutí krajského úřadu obsahuje též preventivní bezpečnostní opatření vztahující se k možnému vzniku domino efektu. Krajský úřad na základě vyjádření Ministerstva životního prostředí, dotčených orgánů veřejné správy a dotčených obcí a veřejnosti vydá rozhodnutí, který program schválí nebo vyzve provozovatele k odstranění zjištěných nedostatků. Provozovatel je povinen seznámit zaměstnance v potřebném rozsahu se schváleným programem.

Bezpečnostní zpráva je provozovatelem zpracovaný dokument, ve kterém provozovatel objektu nebo zařízení skupiny B uvede např. informace o systému řízení u provozovatele s ohledem na prevenci závažné havárie, o složkách životním prostředí v lokalitě objektu nebo zařízení, technický popis objektu nebo zařízení, postup a výsledky identifikace zdrojů rizika (nebezpečí), opatření pro ochranu a zásah k omezení dopadů závažné havárie.

Provozovatel je povinen v bezpečnostní zprávě např. stanovit politiku prevence závažné havárie a zavést systém řízení bezpečnosti pro její provádění, vyhodnotit nebezpečí závažné havárie a navrhnout a zavést nezbytná opatření k zabránění vzniku těchto havárií a omezení jejich důsledků na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek.

Krajský úřad na základě vyjádření Ministerstva životního prostředí, dotčených orgánů veřejné správy a dotčených obcí a veřejnosti vydá rozhodnutí, který program schválí nebo vyzve provozovatele k odstranění zjištěných nedostatků. Provozovatel je povinen seznámit zaměstnance v potřebném rozsahu se schváleným zprávou.

Provozovatel je povinen zajistit aktualizaci programu a bezpečnostní zprávy.

Havarijní plán je dokument, v němž jsou uvedeny popisy činností a opatření prováděných při vzniku závažné havárie vedoucí ke zmírnění jejich dopadů:

- uvnitř objektu nebo u zařízení (vnitřní havarijní plán), nebo
- v okolí objektu nebo zařízení (vnější havarijní plán).

Provozovatel, který zpracovává bezpečnostní zprávu je povinen zpracovat vnitřní havarijní plán a předložit krajskému úřadu podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a pro vypracování vnějšího havarijního plánu. Rovněž je povinen spolupracovat s krajským úřadem a dalšími organizacemi a institucemi na zajištění havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování.

Zónu havarijního plánování stanoví krajský úřad a vypracuje pro ni vnější havarijní plán.

POŽÁRNÍ BEZPEČNOST STAVEB

Při řešení požární bezpečnosti staveb se vychází z požadavků národních předpisů a evropských dokumentů, kde je, mimo jiné, specifikován jeden ze základních požadavků na stavbu tj. požární bezpečnost. Stavba musí být navržena a postavena takovým způsobem, aby v případě požáru:

- byla po určité době zachována nosnost a stabilita konstrukce,

- byl omezen rozvoj šíření ohně a kouře ve stavebním objektu,
- bylo omezeno šíření požáru na sousední stavby,
- mohly osoby opustit stavbu nebo být zachráněny jiným způsobem,
- byla brána v úvahu bezpečnost záchranných jednotek.

Požární bezpečnosti stavby se dosahuje vhodným urbanistickým začleněním stavby, jejím dispozičním, konstrukčním a materiálovým řešením, popřípadě požárně bezpečnostními zařízeními a věcnými prostředky požární ochrany. Každá stavba musí být provedena v souladu s veřejnými zájmy, tj. s územně plánovací dokumentací, s cíli a záměry územního plánování, obecnými technickými požadavky na výstavbu, technickými požadavky na stavby a zájmy chráněnými zvláštními předpisy.

Některé stavební úpravy a údržovacích pracích, jejichž provedení by mohlo ovlivnit požární bezpečnost stavby:

- zvýšení požárního rizika,
- zvětšení požárního úseku,
- zhoršení podmínek evakuace osob,
- zhoršení podmínek pro zásah požárních jednotek,
- zhoršení vlastností konstrukcí z hlediska požární ochrany,
- snížení požární odolnosti konstrukcí,
- zvětšení požárně otevřených ploch,
- vytvoření nových prostupů v požárně dělicích konstrukcích.

Důležité pojmy a požadavky z oblasti řešení požární bezpečnosti staveb

Požární úseky

Z hlediska požární bezpečnosti se stavební objekty dělí na menší požárně ohraničené celky – požární úseky, jejichž účelem je bránit šíření požáru mimo požární úsek. Stavební objekt, který není dělen do požárních úseků, se považuje za jeden požární úsek.

Požárně dělicí konstrukce

Stavební konstrukce, která brání šíření požáru mimo požární úseky, schopná odolávat po stanovenou dobu účinkům vzniklého požáru. Jsou jimi požární stěny (projektem určené - vnitřní, obvodové, štítové apod.), požární stropy, popř. střechy s funkcí požárního stropu a požární uzávěry otvorů v těchto konstrukcích. Obvodové stěny brání šíření požáru jednak vně požárního úseku na jiný objekt, jednak na jiný požární úsek téhož objektu.

Stupeň požární bezpečnosti

Klasifikační zatřídění požárního úseku nebo jeho vymezené části, vyjadřující schopnost stavebních konstrukcí jako celku odolávat pravděpodobným účinkům požáru z hlediska rozšíření požáru a stability konstrukcí objektu. Požární bezpečnost stavebního objektu je charakterizována stupněm požární bezpečnosti jednotlivých požárních úseků, na které je stavební objekt rozdělen. Stupeň požární bezpečnosti požárního úseku je závislý na výpočtovém požárním zatížení, na hořlavosti stavebních kon-

strukcí a na výšce objektu, ve kterém se požární úsek nachází. Stupňů požární bezpečnosti je normativně dáno sedm, přičemž nejnižší požadavky na stavební konstrukce z hlediska požární ochrany jsou kladeny v požárních úsecích zařazených do I. stupně požární ochrany.

Požární odolnost konstrukce

Doba, po kterou je konstrukce schopna odolávat účinkům požáru, aniž by došlo k porušení její funkce, specifikované mezními stavy požární odolnosti – mezní stav únosnosti nebo stability, celistvosti, teploty na odvrácené straně, hustoty tepelného toku a prostupu zplodin hoření. Určuje se podle stupně požární bezpečnosti požárního úseku v minutách, zároveň je určen i druh konstrukce podle použitých hmot. Požární odolnost některých konstrukčních prvků stavby je zvýšena na projektem požadovanou pomocí úprav – např. speciální nátěry, nástřiky, obklady pro zvýšení požární odolnosti jednotlivých stavebních konstrukcí, které však může provádět pouze výrobce příslušného nátěru, nástřiku nebo obkladu, popřípadě proškolená a schválená firma a to v souladu s technologickým předpisem výrobce. Stavební konstrukce se podle požární odolnosti zařazují do této stupnice požární odolnosti: 15, 30, 45, 60, 90, 120 a 180 minut.

Požárně technické vlastnosti hmot

Soubor vlastností vyjadřující pravděpodobné chování hmot v podmínkách požáru. Je to zejména stupeň hořlavosti, index šíření plamene, odkapávání hořících hmot, normová a požární výhřevnost, rychlost odhořívání apod. Normativně je předepsáno u vybraných druhů stavebních konstrukcí, v závislosti na jejich umístění ve stavebním objektu, jaké požárně technické vlastnosti mohou mít, aby byly zabezpečeny zásady požární ochrany stavebních objektů.

Hořlavost – Stavební hmoty se z hlediska hořlavosti třídí na: A – nehořlavé, B – nesehadno hořlavé, C – hořlavé (C1 – těžce hořlavé, C2 – středně hořlavé, C3 – lehce hořlavé). Stavební hmoty lze zařazovat do uvedených stupňů hořlavosti pouze na základě provedených zkoušek.

Požární riziko

Pravděpodobná intenzita případného požáru v posuzovaném požárním úseku nebo jeho části. Je vyjádřeno dobou trvání požáru a teplotami plynů v hořícím prostoru (u výrobních objektů) nebo výpočtovým požárním zatížením (u nevýrobních objektů). Závisí na charakteru objektu, jeho funkcích, tedy na množství a druhu hořlavých látek, na rychlosti jejich odhořívání, technickém a technologickém zařízení, konstrukčním a dispozičním řešení, tepelně technických vlastnostech konstrukcí ohraničujících posuzovaný požární úsek, požárně bezpečnostních zařízeních a opatřeních.

Pravděpodobná doba trvání požáru

Doba plně rozvinutého požáru, během které dojde k odhoření většiny požárního zatížení při zohlednění vlivu požárně bezpečnostních zařízeních a opatření.

Požární zatížení

Pomyslná hmotnost dřeva na ploše požárního úseku, jehož normová výhřevnost je stejná jako součet normových výhřevností

všech hořlavých látek, které se na této půdorysné ploše vyskytují. Požární zatížení je vztaženo na jednotku půdorysné plochy, vyjadřuje se v kg.m² a sestává se ze stálého (zabudované) a nahodilého (volně uložené hořlavé látky) požárního zatížení. Vzhledem k tomu, že výše požárního zatížení má dominantní vliv na požární riziko a tedy i na požadavky požární odolnosti stavebních konstrukcí, jejich hořlavosti, velikosti požárních úseků, charakteru a délky únikových cest apod., je nutno při každém výrazném zvýšení požárního zatížení (většinou vyplývá ze změny účelu užívání stavby) posoudit, zda stavba plní ještě svou požárně bezpečnostní funkci – tzn. zpracovat nové požárně bezpečnostní řešení stavby.

Požárně bezpečnostní zařízení a opatření

Jsou technická nebo organizační opatření ke snížení intenzity případného požáru a ke snížení rizika ztrát způsobených požárem ve stavebním objektu nebo jeho části (např. elektrická požární signalizace, možnost zásahu požárních jednotek, samočinné stabilní hasící zařízení, samočinné odvětrací zařízení). Požárně bezpečnostní zařízení musí odpovídat normativním požadavkům, musí být navržena projektantem oprávněným k jejich navrhování, instalována oprávněnou firmou a musí být pravidelně zkoušena a revidována, aby byla jejich účinnost zajištěna po celou dobu provozu stavby.

Úniková cesta

Trvale volná komunikace, popř. komunikační prostor umožňující bezpečnou evakuaci všech osob z objektu ohroženého požárem nebo z jeho části na volné prostranství, popř. využitelná i pro přístup jednotek požární ochrany do prostorů zasažených požárem. Člení se na chráněné, částečně chráněné a nechráněné. Chráněné únikové cesty se dále podle doby, po kterou se při požáru mohou osoby v únikové cestě bezpečně zdržovat (závisí na způsobu větrání a oddělení od ostatních požárních úseků) dělí na chráněnou únikovou cestu typu A, typu B a typu C. Evakuaci osob po chráněné únikové cestě je možné pokládat za bezpečnou, pokud buď tlakovými poměry je omezen tok zplodin hoření a kouře do chráněné únikové cesty (infiltrací apod.), nebo pokud je zajištěno takové zředění přitékajících zplodin hoření do chráněné únikové cesty, že se tyto vyskytují v koncentraci 1%, nejvýše však 2%. Nechráněné únikové cesty nemusí být od ostatních prostorů v objektu požárně odděleny stavebními konstrukcemi. Evakuaci osob po nechráněné únikové cestě je možné považovat za bezpečnou, pokud unikající osoby jsou evakuovány z hořícího prostoru či požárního úseku v časovém limitu, kdy zplodiny hoření a kouře a kouř nezaplní prostor či požární úsek do úrovně 2,5 m nad podlahou.

Požárně nebezpečný prostor

Kolem hořícího objektu vzniká požárně nebezpečný prostor, ve kterém je nebezpečí přenesení požáru sáláním tepla nebo padajícími částmi konstrukcí hořícího objektu. Šířka požárně nebezpečného prostoru je vymezena odstupovými vzdálenostmi od požárně otevřených ploch požárních úseků hořícího objektu. Normativně jsou určeny podmínky, za kterých je možno do požárně nebezpečného prostoru umístit jiný objekt.

Odstupová vzdálenost

Kolmá vzdálenost od požárně otevřené plochy (roviny) objektu (požárního úseku) k hranici požárně nebezpečného prostoru, kde končí nebezpečí přenesení požáru sáláním tepla nebo padajícími částmi konstrukce hořícího objektu.

Přístupová komunikace

Komunikace umožňující příjezd požárních vozidel.

Nástupní plocha

Plocha vně objektu sloužící k nástupu jednotek požární ochrany a požární techniky k vedení protipožárního zásahu z vnější strany objektu.

Zásahová cesta

Komunikace v objektu nebo na objektu, umožňující vedení protipožárního zásahu, člení se na vnitřní a vnější.

Zásobování vodou pro hašení

Stavební objekty, ke kterým je zajištěn přístup požárních jednotek, musí mít zajištěno zásobování vodou pro hašení požárními jednotkami. V případech, kdy nelze použít vody jako hasící látky, musí být k dispozici odpovídající množství jiné hasební látky.

Reakce a na oheň

Odezva výrobku na oheň, kterému je za určitých podmínek vystaven, vyvolaná jeho vlastním rozkladem.

SPECIÁLNÍ CHEMIE

K tomu, aby došlo k hoření, je zpravidla třeba splnit **3 podmínky**: aby byla přítomna hořlavá látka, oxidační činidlo a zdroj zapálení.

Hořlavou látkou je látka v tuhém, kapalném nebo plynném stavu, která je za předvídatelných podmínek schopna hořet nebo při své látkové nebo fázové změně vytvářet produkty schopné hořet.

Hořlavá látka

Zda se jedná o hořlavou látku, lze poznat:

- především z údajů dodaných výrobcem, údajů obsažených v registrech pořízených na základě povinnosti předepsané právními předpisy, z označení obalu (podle ADR na přepravních obalech černým nebo bílým plamenem na červeném, bíločerveném nebo modrém podkladu ve čtverci postaveném na vrcholu, podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích a prováděcích předpisů k němu černým plamenem na oranžovém podkladu ve čtverci postaveném na stranu a písmenem F nebo F+, nebo slovně na obalu větou R9, R10, R11, R12, R14, R15, R17, nebo R18, případně označením třídy nebezpečnosti hořlavých kapalin podle ČSN 65 0201).
- z chemického složení: pokud látka obsahuje uhlík a vodík (C, H), je vždy hořlavá, pokud obsahuje od 1 do 4 C, mohla by být plynná, do 15 C kapalná a s více C pevná. Hořlavá

látka kromě uhlíku a vodíku může obsahovat kyslík, síru, fosfor (O, S, P) a dusík (ve skupině -NO₂ je vždy hořlavá, případně je i výbušinou, v aminové skupině -NH₂, -NH, -N záleží na počtu těchto skupin, čím víc jich látka má, tím méně je hořlavá, podobnou úlohu mají v hořlavých látkách atomy halových prvků F, Cl, Br, I). Zastoupení ostatních prvků je již menší.

- z požárně technických charakteristik (vlastnosti látky vyjádřené měřitelnou hodnotou nebo stanovené na základě měřitelných hodnot více dílčích vlastností anebo jev vystihující chování látky při procesu hoření nebo s ním související), hlavně z teploty vzplanutí, teploty hoření, teploty vznícení a mezi výbušnosti.

Hodnoty požárně technických charakteristik najdeme v bezpečnostním listu k dané látce nebo přípravku podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích, v tabulkách k tomu určených, v počítačových databázích typu MEDIS-ALARM, NEBEL aj., u nových látek podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích stanoví požárně technické charakteristiky laboratoř s osvědčením o dodržování zásad správné laboratorní praxe nebo akreditovaná zkušebna.

Teplota vzplanutí - určuje teplotu kapaliny (nebo pevné látky), kdy její páry (nebo produkty rozkladu) jsou již zapalitelné (nad hladinou kapaliny vzplanou a uhasnou). U hořlavých kapalin klasifikovaných jako extrémně hořlavé nebo vysoce hořlavé podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích nebo hořlavých kapalin I. třídy nebezpečnosti² to znamená, že již při pokojové teplotě jsou připraveny k zapálení.

Teplota hoření - se využívá pro vyloučení nebo potvrzení hořlavosti ve smyslu ČSN 65 0201. Jinak udává teplotu, při které páry kapaliny jsou schopny hořet déle než 5s, jinými slovy po zapálení hoří dále.

Teplota vznícení - je z uvedených tří hodnot nejvyšší, protože vyjadřuje teplotu, kdy se látka bez působení vnějšího zdroje zapálení, pouze působením okolní teploty, vznítí. Průměrné hodnoty teplot vznícení hořlavých plynů, par a pevných látek se pohybují v rozmezí 350-550°C. U prachů hořlavých pevných látek záleží teplota vznícení na jeho formě – jestli je prach usazený (aerogel) nebo rozvířený (aerosol). U usazeného prachu je hodnota teploty vznícení nižší.

Meze výbušnosti - udávají koncentrační nebo teplotní rozmezí, ve kterém ke vznícení vůbec dochází. Je ale třeba mít na paměti, že všechny hodnoty požárně technických charakteristik byly získány v laboratorních podmínkách a nemusí odpovídat praktickým podmínkám.

Proto se stanovují ještě technicko bezpečnostní parametry (požárně technické charakteristiky, které kvalitativně nebo kvantitativně vyjadřují vlastnosti hořlavé látky, při jejichž dodržování za předvídatelných podmínek se činnost považuje z hlediska nebezpečí vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem za bezpečnou). Takovými hodnotami jsou např. 80% teploty vznícení pro zařízení podle ČSN EN 1127-1 nebo 25% dolní meze výbušnosti podle vyhlášky o požární prevenci a vyhlášky o svařování.

Oxidační činidlo

Pojmy oxidace a redukce vyjadřují obecně přenos elektronů mezi látkou, která se oxiduje a látkou, která se redukuje. A právě ta látka, která se redukuje tím, že jiné látky odnímá elektrony je oxidačním činidlem, je to tedy proces obecný, nesvázaný s konkrétní látkou a může jím být i látka jiná než všeobecně známý kyslík.

Kromě kyslíku a vzduchu jsou to z prvků především halogeny fluor, chlor, brom a jod (zvláště fluor je ještě nebezpečnější než čistý kyslík), případně síra; z oxidů to jsou oxidy dusíku, oxidy chloru, oxid manganistý, manganičitý, oxid chromový, oxid olovičitý; peroxid vodíku, peroxid sodíku, peroxid barya; koncentrovaná kyselina sírová, kyselina dusičná, kyselina chlorečná, kyselina chloristá; soli kyselin jako dusičnany, chlorečnany, chloristany, chlornany, manganistany, chromany a dvochromany.

Oxidační činidlo lze poznat:

- podle výše uvedeného názvu, eventuálně chemického vzorce,
- podle označení na obalu, např. černý plamen nad kruhem na žlutém pozadí ve čtvrtci postaveném na vrchol podle ADR, černým plamenem nad kruhem na oranžovém pozadí ve čtvrtci postaveném na stranu s písmenem O podle prováděcích předpisů k zákonu o chemických látkách a přípravcích nebo slovně větou R8 nebo R9 podle nařízení vlády č. 25/1999 Sb.,
- podle údajů z bezpečnostního listu.

Zdroj zapálení

Při zapálení dochází k hoření působením zdroje zapálení, kdy tento zdroj nahřívá pouze část hořlavé látky na teplotu vznícení a z této části se hoření rozšíří na zbytek hořlavé látky. K přímým tepelným zdrojům zapálení patří plamen (zápalky, zapalovače, plynový hořák apod.), jiskra (z výfuku, z topidla, z ohniště) a žhavý povrch (topidla, kouřovodu, výfuku, cigarety). Mezi **zdroje vzniklé přeměnou** elektrické energie patří zkrat, elektrické jiskry, přechodový odpor, elektrický oblouk, přetížení vodičů, statická elektřina, atmosférická elektřina; mezi zdroje z mechanické energie patří tření (hřídele, ložiska), jiskry mechanické (při pádu, úderu, nárazu, broušení, tření např. lopatek ventilátoru), stlačování plynů; mezi zdroje chemické patří všechny typy exotermických (teplo uvolňujících) reakcí, např. reakce páleného vápna s vodou („hašení“ vápna); za zdroje z různých typů vlnění a záření považujeme nejen klasické sluneční záření a jeho zesílení vhodnou optickou soustavou (čočkami, zakřivenými skleněnými povrchy, vydutými zrcadly), ale i zdroje kvantové – laser (s výkonem nad 10 W), tak i zdroje vysokofrekvenčních vln (generátory určené k ohřevu, sušení, kalení, svařování, řezání), ionizujícího záření (Roentgenovy trubice, radioaktivní látky), ultrazvuku.

Plamen je zóna hoření v plynné fázi, která emituje světlo. Znamená to, že látky, které jsou v plynném skupenství (všechny hořlavé plyny) nebo mohou přejít do tohoto skupenství (všechny hořlavé kapaliny, u nich hoří pouze jejich páry, a pevné látky, které jsou schopny plyny a páry uvolnit), mohou hořet plamenem, kdežto pevné látky, které nemohou uvolňovat hořlavé plyny nebo páry hoří **bez plamene** – žhnou nebo doutnají (oxidace probíhá na pevné fázi).

Výbuch - je rovněž jev, který ohrožuje životy a zdraví lidí a majetek. Ať už jde o výbuch **fyzikální** (výbuch parního kotle, roztržení tlakové nádoby s plynem zvýšením tlaku v případě požáru, výbuch nádoby aerosolového rozprašovače v blízkosti zdroje tepla) nebo **chemický**, kdy jde o rychlejší oxidaci (průmyslové trhaviny, střelný prach, směsi par a plynů v mezích výbušnosti vytvořené v určitém prostoru - pokud se tato koncentrace teprve tvoří, plyn nebo kapalina pouze hoří bez výbuchu) nebo kdy jde o exotermický rozklad látky (třaskaviny, případ acetylenu v tlakové lahvi). Výbuch nás ohrožuje navíc oproti hoření tlakovými účinky – buď výbuchovým tlakem působícím na člověka nebo odlétávajícími částmi zařízení.

zda je látka výbušná lze poznat:

- pokud je plyn hořlavý nebo kapalina hořlavá (viz výše), je plyn výbušný nebo páry kapaliny výbušné,
- z požárně technických charakteristik. Buď u ní existují meze výbušnosti koncentrační nebo teplotní, nebo je u ní stanovena alespoň teplota vzplanutí, která je vlastně dolní teplotní mezí výbušnosti a pokud zdroj neuvádí meze výbušnosti, vždy raději počítáme s větším nebezpečím, tj. že nad teplotou vzplanutí může být látka výbušná. Koncentrační meze výbušnosti se udávají u plynů a par v % obj., u prachů v g.m^{-3} (vybuchuje prach rozvířený neboli aerosol a uvádějí se pouze dolní meze výbušnosti, protože horní meze výbušnosti jsou prakticky v běžných podmínkách nedosažitelné. U nebezpečných prachů se pohybuje dolní mez výbušnosti v jednotkách až desítkách g.m^{-3}).
- z označení (výbušné látky pro přepravu na obalech černým symbolem vybuchující bomby na oranžovém podkladu ve čtvrtci postaveném na vrchol ADR a podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích černým symbolem vybuchující bomby na oranžovém podkladu ve čtvrtci postaveném na stranu a písmenem E, hořlavé plyny podle ADR černým nebo bílým plamenem na červeném podkladu ve čtvrtci postaveném na vrchol, podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích a podle nařízení vlády č. 25/1999 Sb. černým plamenem na oranžovém podkladu ve čtvrtci postaveném na stranu a písmenem F+ a slovně větami R1, R2, R3, R4, R5, R6, R12, R16, R18 nebo R19),
- z bezpečnostního listu podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích.

Ohrožení při požáru

Kromě sálavého tepla ohrožují **zplodiny hoření**. V závislosti na složení hořlavé látky se při hoření mohou uvolňovat až desítky různých látek typu uhlovodíků, alkoholů, aldehydů, ketonů, karboxylových kyselin aj., které mají minimálně dráždivé nebo narkotické účinky, znamenají nebezpečí při pobytu v tomto prostoru bez ochranných prostředků, znesnadňují evakuaci a záchranu osob a zvířat, ale vyjmenovávat je nemá smysl pro jejich velké množství a proměnlivost jejich zastoupení v průběhu požáru. Přesto těch nejjednodušších, nejznámějších a kromě tzv. ultrajedů (chlorované organické látky, benzo/a/pyren) i nejnebezpečnějších

je šest: oxid uhelnatý, oxid uhličitý, oxid siřičitý, nitrozní plyny, chlorovodík a kyanovodík.

Oxid uhelnatý CO - je plyn bezbarvý, bez zápachu, za normálních podmínek lehčí než vzduch a způsobuje zadušení tím, že se váže na červené krevní barvivo. Můžeme ho očekávat u všech požárů, kde se vyskytují uhlíkaté látky a probíhá nedokonalé spalování.

Oxid uhličitý CO₂ - je plyn bezbarvý, nakyslé chuti, za normálních podmínek těžší než vzduch a způsobuje zadušení tím, že při vyšší koncentraci (nad 5%) ochrnuje dýchací centra. Můžeme ho očekávat u všech požárů, kde hoří látky obsahující uhlík dokonalým hořením.

Oxid siřičitý SO₂ - je plyn bezbarvý s dráždivými účinky, za normálních podmínek těžší než vzduch, vyskytovat se může např. u požárů síry, sirouhliku, sulfanu, výrobků z vulkanizovaného kaučuku (pneumatiky) a paliv s obsahem síry.

Nitrozní plyny NO_x - jsou žluto až červenohnědé plyny s dráždivým účinkem, za normálních podmínek těžší než vzduch, teplem se uvolňují z kyseliny dusičné a dusičnanů (např. hnojiva), při hoření se budou vyskytovat u požárů nitrolátek (celuloid, nitrolaky, nitroceluloza).

Chlorovodík HCl - je bezbarvý plyn s dráždivým účinkem, za normálních podmínek těžší než vzduch, vzniká při tepelném rozkladu hlavně polyvinylchloridu PVC (trubky, obkladový materiál, igelitové obaly, pláštěnky, podlahoviny, dopravní pásy, dětské hračky, izolace elektrických kabelů).

Kyanovodík HCN - je jedním z nejnebezpečnějších plynů, protože vstupuje do organismu nejen dýchacími orgány, ale i neporušenou kůží. Je bezbarvý, s hořkomandlovým zápachem, lehčí než vzduch. Očekávat ho můžeme při požárech výrobků z polyamidů (PA), polyakrylonitrilu (PAN), akrylonitril/butadien/styrenu (ABS), styren/akrylonitrilu (SAN), polyuretanu (PUR), močovinoformaldehydové pryskyřice (UF) a také vlny a přírodního hedvábí.

Všechny zplodiny hoření nás nejvíce ohrožují v uzavřeném prostoru, kde, pokud došlo k zakouření a pohybujeme se tam bez ochranných prostředků, je lepší pohybovat se níže při podlaze. Na otevřeném prostranství v bezprostředním okolí požáru je nebezpečí zasažení zplodinami malé, protože i látky normálně těžší vzduchu zahřátím stoupají vzhůru a v okolí požářiště se nevyskytují, ale po ochlazení klesají k zemi ve větších vzdálenostech od požářiště.

Samozápané a samovznětlivé látky

Látky s teplotou vznícení nižší než je teplota místnosti nebo blízkou teplotě místnosti jsou látky samozápalné, které nepo-

třebují k iniciaci zdroj zapálení a pouze stykem se vzduchem u nich dochází k samovznícení. Školním příkladem takových látek je bílý fosfor, ale mohou to být i organokovové sloučeniny používané v průmyslu jako katalyzátory při polymeraci aj. Poznáme je podle již zmiňované teploty vznícení, na obalech pro přepravu podle ADR označením černým plamenem na bílém podkladu v horní polovině, dolní polovina čtverce postaveného na vrchol je červená, podle zákona o chemických látkách a chemických přípravcích označením černým plamenem na oranžovém podkladu ve čtverci postaveném na stranu s písmenem F a slovně větou R17 a dále z údajů v bezpečnostním listu.

Dále existují látky, které při splnění určitých podmínek jsou náchylné k samovznícení. Nekvalitní uhlí (lignit, hnědé uhlí, horší druhy černého uhlí, brikety) ve velké hromadě, s určitou vlhkostí, se zbytky jiných hořlavých látek, v přítomnosti sloučenin železa (pyrit, železitá škvára, cihlová drť, jíla), může podléhat samovznícení na principu fyzikálně chemické adsorpcí plynů a par na uhlík v uhlí obsažený. Celý děj je otázkou hodin.

Hnědé uhlí, dřevěné uhlí, rašelina, materiály na bázi celulózy – dřevo, piliny, dřevotřískové desky, seno, sláma, bavlna, papír mohou dlouhodobým (až několik let) stykem s horkým povrchem akumulovat tolik tepla, že dochází k samovznícení, které nazýváme tepelné.

U sena, slámy, plev, luskovin, tabáku pokud jsou nedosušené, ve velké hromadě a určitou dobu uskladněny, mohou probíhat nežádoucí biologické procesy, které později při vyšší teplotě (kolem 70°C) přecházejí do procesů fyzikálně chemických až chemických a dochází u nich rovněž k samovznícení.

U mnoha látek probíhají děje chemické, vedoucí rovněž k samovznícení. Jedná se o reakce uvolňující teplo při styku se vzduchem (fermež, lněný olej, konopný olej, sulfidy železa), s vodou (alkalické kovy, hydridy, fosfidy, karbidy kovů – ty uvolňují reakcí s vodou hořlavé produkty schopné hořet, ale mohou to být i reakce, při nichž sice nevzniká hořlavý produkt, ale uvolňuje se teplo, které působí na okolní hořlavé látky, např. již zmiňovaná reakce páleného vápna s vodou) nebo oxidačním činidlem (např. reakcí glycerinu s manganistanem draselným).

Kol.: Požárně a bezpečnostně technické charakteristické hodnoty nebezpečných látek, SPO ČSSR, Praha 1990

III.

**OCHRANA
OBYVATELSTVA**

III.

OCHRANA OBYVATELSTVA**CIVILNÍ OBRANA (OCHRANA)
VE SMYSLU MEZINÁRODNÍHO
HUMANITÁRNÍHO PRÁVA
(ČL. 61 DODATKOVÉHO PROTOKOLU
I K ŽENEVSKÝM ÚMLUVÁM)**

Dodatkový protokol I řeší civilní obranu (ochranu) pro situace ozbrojeného konfliktu, zdůrazňuje nutnost připravit se na plnění úkolů již v míru.

Dále vyjmenovává úkoly civilní obrany (hlásné služby, evakuace, organizování a poskytování úkrytů, zatemňování, záchranné práce, zdravotnické služby, včetně první pomoci a také náboženská pomoc, boj s požáry, zjišťování a označování nebezpečných oblastí, dekontaminace a podobná ochranná opatření, poskytování nouzového ubytování a zásobování, okamžitá pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech, okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení, bezodkladné pohřební služby, pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití, doplňující činnost nezbytná ke splnění uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost.) kromě humanitárního poslání je cílem chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím v důsledku ozbrojeného nepřátelství a pohrom, pomáhat civilnímu obyvatelstvu vzpamatovat se z bezprostředních následků ozbrojeného nepřátelství a pohrom a vytvářet podmínky potřebné pro přežití civilního obyvatelstva.

Organizace civilní obrany tvoří stanovy instituce a jednotky.

Přesně vymezuje personál organizací civilní obrany jako osoby, určené stranou v konfliktu výhradně k plnění úkolů civilní obrany (ochrany) dle Dodatkového protokolu I, včetně personálu určeného výhradně k řízení těchto organizací. Materiálem organizací civilní obrany (ochrany) jsou pak zařízení, zásoby a přepravní prostředky používané těmito organizacemi k plnění úkolů civilní obrany (ochrany).

**OCHRANA OBYVATELSTVA Z POHLEDU
ZÁKONA Č. 239/2000 Sb., O INTEGROVANÉM
ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU A O ZMĚNĚ
NĚKTERÝCH ZÁKONŮ, VE ZNĚNÍ
POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ.
POJMY CIVILNÍ OCHRANA A OCHRANA
OBYVATELSTVA**

Zákon definuje ochranu obyvatelstva jako plnění úkolů civilní ochrany (čl. 61 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám), zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové

přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení jeho života, zdraví a majetku, dále pak úkoly civilní ochrany souvisejí především s ozbrojeným konfliktem.

Stanoví také působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při ochraně obyvatelstva před a podobu vyhlášení krizových stavů.

**PŘEDMĚT ÚPRAVY ZÁKONA Č. 239/2000
Sb., O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM
SYSTÉMU A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH
ZÁKONŮ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH
PŘEDPISŮ? HLAVNÍ PROBLÉMY Z OBLASTI
OCHRANY OBYVATELSTVA**

Zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky IZS a jejich působnost, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů.

**VYHLÁŠKA MINISTERSTVA VNITRA
Č. 380/2002 Sb., K PŘÍPRAVĚ A PROVÁDĚNÍ
ÚKOLŮ OCHRANY OBYVATELSTVA.
STRUČNÝ OBSAH TÉTO VYHLÁŠKY**

Výše uvedená vyhláška řeší:

- postup při zřizování zařízení CO a při odborné přípravě jejich personálu
- způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení
- technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyrozumění a způsob poskytování tísňových informací
- způsob provádění evakuace a jejího všestranného zabezpečení
- zásady postupu při poskytování úkrytů a způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva
- požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany
- stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany

ÚKOLY OBCE V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

Obecní úřad:

- zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím
- hospodaří s materiálem civilní ochrany
- poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu
- podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci
- seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva a za tímto účelem organizuje jejich školení
- obec je oprávněna zřizovat zařízení civilní ochrany

ÚKOLY OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

Úkoly obce s rozšířenou působností v oblasti ochrany obyvatelstva, dle zákona 239/2000 Sb., plní hasičský záchranný sbor kraje,

- úkoly, uvedené v § 12 výše uvedeného zákona
- obec s rozšířenou působností ale plní i úkoly, stanovené orgánům obce

POVINNOSTI V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA PRO PRÁVNICKÉ OSOBY A PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY

Pokud krajský úřad zahrne do havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu konkrétní právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu, je tato povinna zajistit vůči svým zaměstnancům dotčeným předpokládanou mimořádnou událostí informování o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních, varování, evakuaci, popřípadě ukrytí, organizování přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci (§23 a §24 zákona č. 239/2000 Sb.).

SYSTÉM PRO VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ, CHARAKTERISTIKA TOHOTO SYSTÉMU

Jedná se o jednotný systém varování a vyrozumění (JSVV), provozovaný Ministerstvem vnitra, který je technicky, provozně a organizačně zabezpečen vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění. Tento systém slouží k varování obyvatelstva a k poskytování tísňových informací a dále k ověřování provozuschopnosti koncových prvků JSVV.

OBSAH POJMU VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA A ZPŮSOBY VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA

Jde o souhrn technických a organizačních opatření, zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku.

Zahrnuje zejména varovný signál „Všeobecná výstraha“, po jehož provedení je neprodleně realizováno informování obyvatelstva o povaze nebezpečí a o opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku.

Způsoby varování:

- koncovými prvky varování
- hromadnými informačními prostředky
- náhradní způsoby varování

ROZDÍL MEZI VAROVÁNÍM A VYROZUMĚNÍM

Varování je souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku; zahrnuje zejména varovný signál po jehož provedení je neprodleně realizováno informování obyvatelstva o povaze nebezpečí a o opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku,

Vyrozumění je souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné předávání informací o hrozící nebo nastalé mimořádné události orgánům krizového řízení, právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám podle havarijních plánů krajů nebo krizových plánů.

PROSTŘEDKY, KTERÉ JSOU VYUŽÍVÁNY PRO VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA

- sirény (rotační sirény, elektronické sirény, místní informační systémy s vlastnostmi elektronických sirén)
- mobilní prostředky (rozhlasové vozy, megafony...)
- rozhlas, televize
- ostatní prostředky (osobní sdělení např. neslyšícím osobám, psací telefon, faxy, SMS)

POČET SIGNÁLŮ K VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA PŘI VZNIKU MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI, UŽÍVANÝCH V SOUČASNÉ DOBĚ V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika má v současné době **jeden varovný signál** pod názvem „**Všeobecná výstraha**“ (kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin. Signál může být vyslán třikrát po sobě v cca tříminutových intervalech),

Kromě tohoto varovného signálu má však další signály, které neslouží k varování obyvatelstva:

- **signál „Požární poplach“** – přerušovaný tón sirény po dobu 1 minuty (25 vteřin trvalý tón, 10 vteřin přestávka,

25 vteřin trvalý tón), vyhlašuje se za účelem svolání jednotek požární ochrany

- **zkušební tón sirény** – nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 vteřin (spouští se při ověřování provozuschopnosti sirén zpravidla každou první středu v měsíci ve 12.00 hodin)

CHARAKTERISTIKA VAROVNÉHO SIGNÁLU „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“. ODLIŠNOST VAROVNÉHO SIGNÁLU OD OSTATNÍCH SIGNÁLŮ (SIGNÁL „POŽÁRNÍ POPLACH“, ZKUŠEBNÍ SIGNÁL K OVĚŘENÍ PROVOZUSCHOPNOSTI SIRÉN).

Varovný signál – stanovený způsob akustické aktivace koncových prvků varování před hrozcí nebo nastalou mimořádnou událostí:

- **varovný signál „Všeobecná výstraha“** – kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin. Signál může být vyslán třikrát po sobě v cca třiminutových intervalech
- **signál „Požární poplach“** – přerušovaný tón sirény po dobu 1 minuty (25 vteřin trvalý tón, 10 vteřin přestávka, 25 vteřin trvalý tón); vyhlašuje se za účelem svolání jednotek požární ochrany
- **zkušební tón sirény** – nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 vteřin (zpravidla každou první středu v měsíci ve 12.00 hodin)

VERBÁLNÍ INFORMACE, KTERÉ MOHOU NÁSLEDOVAT PO ZAZNĚNÍ SIGNÁLU U ELEKTRONICKÝCH SIRÉN

- při akustické zkoušce sirén: **„Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén. Právě proběhla zkouška sirén. Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén.“**
- při vyhlášení varovného signálu „Všeobecná výstraha“ podle druhu hrozby nebo mimořádné události:
 - **„Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha.“**
 - **„Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny. Ohrožení zátopovou vlnou. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny.“**
 - **„Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie, Ohrožení únikem škodlivin. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie.“**
 - **„Radioaktivní havárie, radioaktivní havárie, radioaktivní havárie. Ohrožení únikem radioaktivních látek. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Radioaktivní havárie, radioaktivní havárie, radioaktivní havárie.“**

- **„Konec poplachu, konec poplachu, konec poplachu. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Konec poplachu, konec poplachu, konec poplachu.“**
- při vyhlášení signálu **„Požární poplach“**: **„Požární poplach, požární poplach, požární poplach. Svolání hasičů, svolání hasičů. Byl vyhlášen požární poplach, požární poplach.“**

ČINNOST OBYVATELSTVA PO VYHLÁŠENÍ VAROVNÉHO SIGNÁLU „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“.

- okamžitě se ukryt (vyhledat úkryt v nejbližší budově; úkrytem může být výrobní závod, úřad, kancelář, obchod, veřejná budova i soukromý dům (byť))
- zavřít dveře a okna, vypnout ventilaci (siréna může s velkou pravděpodobností signalizovat únik toxických látek, plynů, radiačních zplodin a jedů; uzavřením prostoru snížíte pravděpodobnost vlastního zamoření)
- zapnout rádio nebo televizi (informace o tom, co se stalo, proč byla spuštěna siréna a varováno obyvatelstvo a co dělat dále, uslyšíte v mimořádných zpravodajstvích hromadných informačních prostředků)

OBJASNĚNÍ OBSAHU POJMU „TÍŠŇOVÁ INFORMACE“. PROSTŘEDKY POSKYTOVÁNÍ TÍŠŇOVÝCH INFORMACÍ

Tíšňovou informací se obyvatelstvu sdělují údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a údaje o opatřeních k ochraně obyvatelstva,

K poskytování tíšňových informací se využívá koncových prvků varování a všech hromadných informačních prostředků: Český rozhlas (Čro 1), televize (ČT 1, ČT 2, PRIMA, NOVA), soukromé rozhlasové stanice a televize, městské, obecní a objektové rozhlasové vozy, megafony...), s ohledem na čas lze využít i tištěné informace,

Tíšňová informace je předávána bezodkladně po vyhlášení varovného signálu.

ZPŮSOB A ČETNOST OVĚŘOVÁNÍ PROVOZUSCHOPNOSTI JEDNOTNÉHO SYSTÉMU VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ

Ověřování se provádí každou první středu v měsíci ve 12 hodin akustickou zkouškou koncových prvků varování zkušebním tónem nepřerušovaným tónem sirény po dobu 140 vteřin.

KONCOVÉ PRVKY PRO VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA U JSV A ZPŮSOB JEJICH AKTIVACE

Koncové prvky varování jsou technická zařízení, schopná vydávat varovný signál:

- **elektrické sirény** - rotační, kdy zvuk vzniká rozkmitáním vzduchové masy rotací akustické části poháněné elektrickým motorem,
- **elektronické sirény** - kdy je signál elektronicky generován v tónovém generátoru řídicí jednotky nebo reprodučován v audiopaměti, zesílen výkonovými zesilovači a na zvuk přeměněn v elektrostatických měničích (tlakových reproduktorů)
- **místní informační systémy** - mají vlastnosti elektronických sirén a využívají technologické principy (technologie využívající klasické 100 V rozvody -rozšíření rozhlasové ústředny místního rozhlasu např. AUDIO 232; technologie využívající televizní kabelové rozvody-ORKAN, IVVS; technologie využívající bezdrátový rozhlas např. BOR-2, VIDO 2002),
- **aktivování koncových prvků** - místním ovládním (pomocí tlačítka pro místní spuštění) přímo u koncového prvku varování a dálkovým ovládním (pomocí přijímače pro ovládním koncového prvku varování) systémem selektivního rádiového návěštění, a to z vyznámovacích center u HZS ČR.

CHARAKTERISTIKA ZPŮSOBU A ROZSAHU KOLEKTIVNÍ OCHRANY

Způsob a rozsah kolektivní ochrany stanoví plán úkrytí, který je součástí havarijního plánu.

Úkrytí obyvatelstva se při mimořádných událostech zajišťuje v improvizovaných a ve stálých úkrytech,

V mírových podmínkách se využívá především improvizovaného úkrytí, za válečného stavu i stálých úkrytů.

CHARAKTERISTIKA STÁLÝCH ÚKRYTŮ A IMPROVIZOVANÝCH ÚKRYTŮ.

Stálé úkryty - slouží k úkrytí obyvatelstva a tvoří je trvalé ochranné prostory v podzemní části staveb nebo stavby samostatně stojící. Stálé úkryty se dělí na tlakově odolné úkryty, stálé tlakově neodolné úkryty a ochranné systémy podzemních dopravních staveb.

Improvizované úkryty - se budují k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě nouzového stavu ohrožení státu a v době válečného stavu v místech, kde nelze k ochraně obyvatelstva využít stálých úkrytů.

HLAVNÍ ZÁSADY POSTUPU PŘI POSKYTOVÁNÍ ÚKRYTŮ

- postupuje se dle zpracovaných plánů úkrytí
- úkrytí obyvatelstva při vzniku mimořádných událostí v mírových podmínkách se zabezpečuje především improvizovaným úkrytím
- za válečného stavu se využívají i stálé úkryty (kapacita úkrytu může být překročena nejvýše o 20%)

- zařízení CO pro zabezpečení úkrytí osob ve stálých úkrytech (krytové družstvo)
- krytové družstvo zabezpečuje vstup obyvatelstva do úkrytu, jeho rozmístění a poučení o chování v úkrytu

STAVBY CIVILNÍ OCHRANY A STAVBY DOTČENÉ POŽADAVKY CIVILNÍ OCHRANY

Stavby určené k ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a úkrytí obsluh důležitých provozů,

Stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky civilní ochrany zahrnují požadavky na stálé úkryty, ochranné systémy podzemních dopravních staveb, stavby financované s využitím prostředků státního rozpočtu, stavby škol a školských zařízení, ubytovny a stavby pro poskytování zdravotní nebo sociální péče z hlediska jejich využitelnosti jako improvizované úkryty, stavby pro průmyslovou výrobu a skladování.

PROSTŘEDKY INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY A JEJICH POUŽITÍ

Prostředky individuální ochrany jsou prostředky pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla člověka před některými účinky zbraní hromadného ničení a průmyslových škodlivin.

Zahrnují ochranné vaky a kazajky pro děti, ochranné masky pro děti i dospělé, ochranné filtry a ochranné oděvy.

V širším pojetí jsou to také prostředky pro ochranu pracovníků, které jsou předepsané zákoníkem práce, prostředky ochrany jednotlivce pro potřeby armády, dýchací přístroje, protichemické a ochranné oděvy pro záchranáře, jednoduché prostředky individuální ochrany únikového typu a prostředky improvizované ochrany.

KATEGORIE OSOB, KTERÝM SE PŘI STAVU OHROŽENÍ STÁTU A VÁLEČNÉHO STAVU VYDÁVAJÍ PROSTŘEDKY INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY

- dětské ochranné vaky pro děti do 1,5 roku
- dětské ochranné kazajky pro děti od 1,5 do 6 let
- dětské ochranné masky pro děti od 1,5 do 18 let
- ochranné masky pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních
- ochranné masky pro doprovod výše uvedených osob

JAKÁ OPATŘENÍ SE PROVÁDĚJÍ K ZABEZPEČENÍ VÝDEJE PROSTŘEDKŮ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY

- výběr a příprava prostorů pro uskladnění

- příprava personálu zabezpečujícího v zařízeních CO výdej prostředků individuální ochrany k distribuci těchto prostředků obyvatelstvu
- evidence prostředků individuální ochrany a jejich výdej

PROSTŘEDKY IMPROVIZOVANÉ OCHRANY DÝCHACÍCH CEST, OČÍ A POVRCHU TĚLA A JEJICH POUŽITÍ

Jsou to veškeré prostředky, které si můžeme vyrobit svépomočí, jako např. kapesníky, ručníky navlhčené vodou nebo roztokem zaživací sody, octa, dále pláštěnky, holínky rukavice, těsné brýle apod.

Improvizovaná ochrana dýchacích cest a povrchu těla je určena:

- k přesunu osob do stálých úkrytů
- k úniku z kontaminovaného území
- k překonání kontaminovaného prostoru
- k ochraně v ochranném prostoru jednoduchého typu (OPJT)
- k evakuaci obyvatelstva

POJEM „EVAKUACE“ A SKUPINY OBYVATEL, NA KTERÉ SE VZTAHUJE

Jedná se o přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí,

Provádí se z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění,

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost,

Přednostně se plánuje pro děti do 15 let, pacienty ve zdravotnických zařízeních, osoby umístěné v sociálních zařízeních, osoby zdravotně postižené a doprovod výše uvedené osob.

UDÁLOSTI, PRO KTERÉ SE EVAKUACE PLÁNUJE

Evakuace se plánuje:

- pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu
- ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření
- ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami, při hrozbě možného ozbrojeného konfliktu z území vyčleněného pro potřeby operační přípravy, předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů ozbrojených sil v souladu s potřebami zajištění obrany státu

PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ K PROVEDENÍ EVAKUACE

- stanovení evakuačních prostorů a pořadí jejich evakuace
- vymezení evakuačních tras s dostatečnou propustností vozidel
- stanovení potřeby a zajištění dopravních prostředků
- zabezpečení činnosti evakuačních a přijímacích středisek
- stanovení míst nouzového ubytování a vytvoření podmínek pro ubytování evakuovaného obyvatelstva
- příprava k zajištění označení míst shromažďování, stanovení postupu při evakuaci ohroženého prostoru a kontrole opuštění obydlí, zajištění ostrahy evakuovaného prostoru
- organizace přepravy evakuovaných osob a věcí
- příprava dokumentace pro příjem evakuovaných

JEDNOTLIVÉ OBLASTI ZABEZPEČENÍ EVAKUACE

- pořádkové zabezpečení evakuace zahrnuje zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti v průběhu celé evakuace
- dopravní zabezpečení evakuace (vozidla, dopravní trasy, organizace přepravy, organizace zásobování pohonnými hmotami při organizované hromadné přepravě osob...)
- zdravotnické zabezpečení zahrnuje zabezpečení poskytování předlékařské zdravotnické pomoci, převozu do zdravotnických zařízení a zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření
- zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce zásob zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu na základě uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí. Zahrnuje v první řadě zabezpečení nouzového stravování a zásobování pitnou vodou, potravinami a nouzovými příděly předmětů nezbytných k přežití

STUČNÁ CHARAKTERISTIKA ORGÁNŮ PRO ŘÍZENÍ EVAKUACE

Evakuaci zajišťují:

- pracovní skupina krizového štábu (řídí a koordinuje celý průběh evakuace)
- evakuační středisko (zařízení zřetelně označené nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany) zajišťuje řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska, vede evidenci o příjmu evakuovaných osob, podává základní informace, zajišťuje první zdravotnickou pomoc a převoz nemocných do zdravotnických zařízení, nocleh a stravování pro personál a evakuované obyvatelstvo, které se zdrží v evakuačním středisku déle než 12 hodin
- přijímací středisko (zařízení zřetelně označené nápisem, pří-

padně mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany) zajišťuje příjem evakuovaných osob, první zdravotnickou pomoc a případný odvoz nemocných do vyčleněných zdravotnických zařízení, podává informace evakuovaným osobám, zejména o místě nouzového ubytování a stravování

POJEM „NOUZOVÉ PŘEŽITÍ OBYVATELSTVA“ A JEHO OBSAH

Nouzové přežití je soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady mimořádných událostí na zdraví a životy postiženého obyvatelstva.

Opatření nouzového přežití navazují na evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo jsou realizována přímo v prostoru ohroženém následky mimořádných událostí, jsou součástí havarijního plánu kraje a zahrnují nouzové ubytování, nouzové zásobování základními potravinami a vodou, nouzové dodávky energií, nouzové základní služby obyvatelstvu, organizování humanitární pomoci.

POSKYTOVÁNÍ A PŘIJÍMÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI A JEJÍ ORGANIZACE

Humanitární pomoc se dělí na:

- **vnitřní humanitární pomoc** - dle zákona č. 241/2000 Sb., zabezpečuje vláda prostřednictvím SSHR, jednotlivé rezorty, orgány státní správy a samosprávy, nevládní církevní a charitativní organizace, právnické osoby, jednotlivci
- **zahraniční humanitární pomoc** - vyslání záchranné jednotky, odborníků, poskytnutí odborných informací, poskytnutí materiální, finanční případně jiné formy pomoci

Obsah humanitární pomoci: materiální, finanční, poradenská, duchovní a psychologická pomoc

POJEM „ZAŘÍZENÍ CO BEZ PRÁVNÍ SUBJEKTIVITY“ A POSTUP PŘI JEHO ZŘIZOVÁNÍ

Zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity je součástí právnické osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva; tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky,

Druhy zařízení: zařízení pro zajištění evakuace, nouzového přežití a organizované humanitární pomoci, pro nouzové zásobování vodou, pro poskytování první pomoci, pro provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí, pro zjišťování a označování nebezpečných oblastí, pro zabezpečení dekontaminace terénu, osob, oděvů a věcných prostředků, pro zabezpečení ukrytí osob a pro zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany,

Postup při zřizování: obec, jiná právnická osoba nebo podnikající osoba může požádat hasičský záchranný sbor kraje o vyjádření účelnosti zřízení zařízení CO,

Hasičský záchranný sbor kraje zašle zřizovateli vyjádření do 30dnů ode dne doručení žádosti a uvede v něm, pro jaký účel je vhodné zařízení CO zřídit z hlediska potřeb zabezpečení úkolů vyplývajících z vnějšího havarijního plánu nebo havarijního plánu kraje a doporučí personální složení zařízení CO.

ZŘIZOVATEL ZAŘÍZENÍ CO, POSTUP PŘI JEHO ZŘIZOVÁNÍ

Zřizovatelem zařízení CO může být obec, právnická osoba, podnikající fyzická osoba.

Postup při zřizování: obec, jiná právnická osoba nebo podnikající osoba může požádat hasičský záchranný sbor kraje o vyjádření účelnosti zřízení zařízení CO,

Hasičský záchranný sbor kraje zašle zřizovateli vyjádření do 30dnů ode dne doručení žádosti a uvede v něm, pro jaký účel je vhodné zařízení CO zřídit z hlediska potřeb zabezpečení úkolů vyplývajících z vnějšího havarijního plánu nebo havarijního plánu kraje a doporučí personální složení zařízení CO.

DRUHY ZAŘÍZENÍ CO

- zařízení pro zajištění evakuace
- zařízení pro nouzového přežití a organizované humanitární pomoci
- zařízení pro nouzové zásobování vodou
- zařízení pro poskytování první pomoci
- zařízení pro provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí
- zařízení pro zjišťování a označování nebezpečných oblastí
- zařízení pro zabezpečení dekontaminace terénu
- zařízení pro dekontaminaci osob a oděvů
- zařízení pro dekontaminaci věcných prostředků
- zařízení pro zabezpečení ukrytí osob
- zařízení pro zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany

CHARAKTERISTIKA ODBORNÉ PŘÍPRAVY PERSONÁLU ZAŘÍZENÍ CO

Odborná příprava personálu zařízení CO se skládá z teoretické a praktické přípravy. Teoretická příprava se uskutečňuje zpravidla ve vzdělávacích zařízeních HZS ČR dle schválených učebních programů. Praktická příprava se provádí v objektu zřizovatele zařízení CO.

Za odborně připraveného je považován velitel, zdravotník, chemik, laborant, průzkumník a dozimetrista, který absolvoval nejméně 16 hodin teoretické přípravy a 4 hodiny praktické přípravy a který jednou za 2 roky tuto přípravu ve stejném rozsahu opakuje,

Pomocník, obsluha, řidič, pozorovatel, směrník, nosič, člen zabezpečující dekontaminaci a člen výdeje prostředků individuální ochrany je považován za odborně připraveného po absolvování praktické přípravy v rozsahu 4 hodin za 2 roky.

POJMY „MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST“ A „KRIZOVÁ SITUACE“ A JEJICH KLASIFIKACE

Mimořádná událost - je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací,

Krizová situace - je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jedná se o takové stavy, kdy hrozící nebezpečí nelze odvrátit nebo způsobené následky odstranit běžnou činností správních orgánů a složek integrovaného záchranného systému.

CHARAKTERISTIKA A OBSAH POJMU „ŽIVELNÍ POHROMA“, PŘÍKLADY NEJZÁVAŽNĚJŠÍCH ŽIVELNÍCH POHROM V ČESKÉ REPUBLICE A ZÁKLADNÍ OPATŘENÍ, PŘIJATÁ K OCHRANĚ OBYVATELSTVA

Živelní pohroma je mimořádná událost vzniklá v důsledku škodlivého působení přírodních sil. Přináší škody na majetku, přírodě, poškozuje zdraví a mnohdy má za následek smrt lidí. Vzniká rychlým nebo pozvolným procesem mimořádných rozměrů, který je způsoben ději probíhajícími uvnitř i vně země, vlivem rozdílů teplot nebo jiných faktorů. Živelní pohromy postihují pevninu, vodstvo i atmosféru.

Zemětřesení, sesuvy půdy, sopečná činnost, povodně, orkány, bouře, dlouhotrvající sucha, sněhové kalamity atd. (v ČR např. povodně, rok 1997 a 2002).

Základní opatření k ochraně obyvatelstva : varování a informování obyvatelstva o hrozícím nebezpečí, evakuace ohroženého území, ukrytí, nouzové přežití.

CHARAKTERISTIKA A OBSAH POJMU „HAVÁRIE S ÚNIKEM NEBEZPEČNÝCH LÁTEK“; OPATŘENÍ K OCHRANĚ OBYVATELSTVA PŘI ÚNIKU NEBEZPEČNÝCH LÁTEK

Havárie s únikem nebezpečných látek je mimořádná událost vzniklá v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, užitím, zpracováním, výrobou, skladováním nebo přepravou nebezpečných látek nebo nakládáním s nebezpečnými odpady.

K úniku nebezpečných chemických látek může dojít z různých důvodů, a to především:

- následkem působení člověka: havárie způsobená ve výrobě, při skladování nebo nehodou při přepravě nebezpečné látky
- vlivem přírodních účinků: k úniku látek dojde vlivem povodně, větru, sesuvem půdy apod.

- při teroristických útocích
- následkem válečných operací

Opatření k ochraně obyvatelstva:

- varování
- evakuace
- ukrytí
- nouzové přežití

CHARAKTERISTIKA A OBSAH POJMU „HAVÁRIE JADERNÉHO ENERGETICKÉHO ZAŘÍZENÍ“; OPATŘENÍ K OCHRANĚ ZDRAVÍ LIDÍ PŘI RADIČNÍ HAVÁRII V JADERNÉ ELEKTRÁRNĚ

Jedná se o událost v jaderném energetickém zařízení, která má za následek nepřipustné uvolnění radioaktivních látek nebo ionizujícího záření nebo nepřipustné ozáření fyzických osob a jejíž následky vyžadují naléhavá opatření na ochranu obyvatelstva:

- **neodkladná ochranná opatření** – ukrytí, jodová profylaxe a evakuace
- **následná ochranná opatření** – přesídlení, regulace distribuce a požívání kontaminovaných potravin, krmiv a vody

PRINCIP JODOVÉ PROFYLAXE

- chrání před inhalací radiojodu (zejména 131 I)
- princip: pozřením tablety obsahující stabilní jód (jodid draselný) se štítná žláza zasytí jódem, a nepřijímá tak radiojód
- má smysl před inhalací, popř. do 1 hodiny od začátku inhalace (po 6 hodinách již nemá význam), možno aplikovat opakovaně, dávkování dle relace v TV

CHARAKTERISTIKA JADERNÝCH, BIOLOGICKÝCH, CHEMICKÝCH A RADIOLOGICKÝCH ZBRANÍ

Při explozi jaderné zbraně dojde k uvolnění obrovského množství energie z probíhajících jaderných reakcí. Ničivé účinky uvolněné energie se projeví jako tlaková vlna, světelné a tepelné záření, pronikavá radiace, seismická vlna a elektromagnetický impulz. Po explozi jaderné zbraně vzniká radioaktivní oblak, který je větrem zanášen do značných vzdáleností. Částice, které vypadávají z tohoto oblaku, způsobují radioaktivní kontaminaci terénu,

Biologické zbraně - obsahují bojovou biologickou látku a prostředek její dopravy na cíl a převedení této látky do bojového stavu (bojové hlavice raket, letecké biologické bomby, rozstříkovač a rozprašovací zařízení). Bojové biologické látky jsou živé organismy nebo z nich odvozený infekční a toxický materiál, který je určen pro vyvolání nemoci nebo usmrcení osob, zvířat nebo rostlin. Jejich účinek závisí na schopnosti rozmnožit se v napačených osobách, zvířatech nebo rostlinách (s výjimkou toxinů). Mezi bojové biologické látky patří bakterie, rickettsie, viry, plísňe a toxiny,

Chemické zbraně - obsahují bojovou chemickou látku a prostředek její dopravy na cíl a převedení této látky do bojo-

vého stavu (letecká bomba, bojová hlavice rakety, dělostřelecký granát). Bojové chemické látky jsou chemické látky, ať plynulé, kapalné nebo pevné, které mohou svými toxickými účinky způsobit smrt nebo újmu na zdraví lidem nebo zvířatům anebo zničení rostlin. Bojové chemické látky se podle nejcharakterističtějšího účinku příslušné látky dělí na dráždivé (chloracetofenon), dusivé (fosgen), všeobecně jedovaté (kyanovodík), zpuchýřující (yperit), nervově paralytické (sarin, soman) a psychoaktivní (BZ). Pro teroristické účely mohou být zneužity i běžné chemické látky, vyráběné ve velkých množstvích pro průmyslové účely (chlor, amoniak, apod.).

Radiologické zbraně - jsou zbraně, využívající škodlivé účinky radioaktivního záření. Jejich podstatou je rozptýlení radioaktivní látky v určitém prostoru.

K rozptýlení se může použít nálož klasické trhavy, čímž dochází k rozsáhlé radioaktivní kontaminaci území.

STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA HAVARIJNÍHO PLÁNU KRAJE (PLÁNY KONKRÉTNÍCH ČINNOSTÍ NA ÚSEKU OCHRANY OBYVATELSTVA)

Havarijní plán kraje se člení na informativní a operativní část a plány konkrétních činností.

Za účelem konkrétních činností pro provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje se podle vyhlášky č. 429/2003 Sb. zpracovává např. plán:

- vyrozumění a varování obyvatelstva
- ukrytí obyvatelstva
- traumatologický
- evakuace obyvatelstva
- individuální ochrany obyvatelstva
- nouzového přežití obyvatelstva
- monitorování
- komunikace s veřejností a hromadnými sdělovacími prostředky

STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA VNĚJŠÍHO HAVARIJNÍHO PLÁNU (PLÁNY KONKRÉTNÍCH ČINNOSTÍ NA ÚSEKU OCHRANY OBYVATELSTVA)

- zpracovává se pro:
 - jaderná zařízení nebo pracoviště IV. kategorie
 - objekty nebo zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky
- v rámci vnějšího havarijního plánu se za účelem provádění opatření na ochranu obyvatelstva a záchranných a likvidačních prací v zóně havarijního plánování zpracovávají plány konkrétních činností, které na rozdíl od havarijního plánu kraje obsahují navíc:
- plán záchranných a likvidačních prací

- plán jodové profylaxe
- plán dekontaminace
- plán regulace pohybu osob a vozidel
- plán regulace, distribuce a požívání potravin, krmiv a vody
- opatření při úmrtí osob v zamořené oblasti

ZÁKLADNÍ ROZDÍLY MEZI DEKONTAMINACÍ SLOŽEK IZS A ZASAŽENÝCH OSOB V MÍSTĚ ZÁSAHU A DEKONTAMINACÍ OBYVATELSTVA

Složky IZS provádějí zásah v ochranných prostředcích, které dekontaminují v dekontaminačních sprchách a po jejich výměně jsou schopny dále pokračovat v plnění úkolů.

K dekontaminaci obyvatelstva k tzv. hromadné dekontaminaci jsou určena improvizovaná stanoviště, mobilní specializovaná stanoviště nebo stacionární zařízení (sportovní areály, městské lázně, auqaparky apod.), kde obyvatelstvo odloží kontaminovaný oděv a po omytí celého těla dostanou náhradní oblečení.

MONITOROVÁNÍ RADIAČNÍ, CHEMICKÉ A BIOLOGICKÉ SITUACE

Sladěná a systematická činnost určených sil a prostředků, které zabezpečují orgány státní správy včasnými informacemi o radiační, chemické a biologické situaci potřebnými k rozhodování o ochranných opatřeních.

Jeho obsahem je monitorování jaderných výbuchů, monitorování prostorů použití chemických zbraní, radiačních a chemických havárií; radiační, chemický a biologický průzkum; dozimetrická a chemická kontrola; shromažďování, vyhodnocování a předávání informací (dat) o použití zbraní hromadného ničení, vzniku radiačních havárií a chemických havárií, radiační situaci, chemické situaci a biologické situaci a vybraných informací o meteorologické situaci,

Zvláštním úkolem monitorování je zjišťování ohnisek pravděpodobného použití biologických zbraní, nespecifická detekce biologických látek a odběr vzorků.

ZPŮSOB PŘÍPRAVY OBYVATELSTVA K SEBEOCHRANĚ A VZÁJEMNÉ POMOCI PŘI VZNIKU MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE

- příprava žáků základních a středních škol probíhá na základě pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, dle kterého se žáci každý rok v šesti vyučovacích hodinách seznamují s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí
- učí se zásadám chování při vzniku mimořádných událostí jako jsou živelní pohromy (povodně, požáry, zemětřesení...), havárie s únikem nebezpečných látek do životní

ho prostředí (únik chemických látek, havárie JEZ, ropné havárie...)

- hasiči a další složky IZS pomáhají školám různými formami (besedy, ukázky techniky, ukázková cvičení, dny otevřených dveří, výtvarné soutěže...)
- ostatní obyvatelstvo se připravuje za využití všech dostup-

ných forem (tisk, rozhlas, televize, ukázky techniky, přednášky, besedy...)

- hlavní odpovědnost za organizaci přípravy obyvatelstva mají obecní úřady k obyvatelům své obce a zaměstnavatelé ke svým zaměstnancům za přispění všech základních a ostatních složek IZS

IV.
**INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ
SYSTÉM**

IV. INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

ZÁKON

133/1985 Sb.

České národní rady ze dne 17. prosince 1985 o požární ochraně

Změna: 425/1990 Sb., Změna: 40/1994 Sb., Změna: 203/1994 Sb., Změna: 163/1998 Sb.

Změna: 71/2000 Sb., Změna: 237/2000 Sb., Změna: 320/2002 Sb., Změna: 413/2005 Sb.,

Změna: 186/2006 Sb., Změna: 267/2006 Sb.

ČESKÁ NÁRODNÍ RADA SE USNESLA NA TOMTO ZÁKONĚ:

§ 1

Úvodní ustanovení

(1) Účelem zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany.

(2) Každý je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a majetek; při zdolávání požárů, živelních pohrom a jiných mimořádných událostí je povinen poskytovat přiměřenou osobní pomoc, nevystaví-li tím vážnému nebezpečí nebo ohrožení sebe nebo osoby blízké anebo nebrání-li mu v tom důležitá okolnost, a potřebnou věcnou pomoc. Ustanovení § 20 tím není dotčeno.

§ 17

Základní povinnosti fyzických osob

(1) Fyzická osoba je povinna

- a) počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů a komínů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek, manipulaci s nimi nebo s otevřeným ohněm či jiným zdrojem zapálení,
- b) zajistit přístup k rozvodným zařízením elektrické energie a k uzávěrům plynu, vody a topení,
- c) plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany na označených místech,
- d) obstarat požárně bezpečnostní zařízení a věcné prostředky požární ochrany v rozsahu stanoveném zákonem,
- e) zajistit přístup k požárně bezpečnostním zařízením a věcným prostředkům požární ochrany za účelem jejich

včasného použití a dále udržovat tato zařízení a věcné prostředky v provozuschopném stavu; uvedené povinnosti se vztahují na osoby, které mají uvedená zařízení a věcné prostředky ve vlastnictví či užívání,

- f) vytvářet v prostorách ve svém vlastnictví nebo užívání podmínky pro rychlé zdoání požáru a pro záchranné práce,
- g) umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení potřebných úkonů při zjišťování příčiny vzniku požáru a v odůvodněných případech mu bezúplatně poskytnout výrobky nebo vzorky k provedení požárně technické expertizy ke zjištění příčiny vzniku požáru,
- h) oznamovat bez odkladu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru každý požár vzniklý při činnostech, které vykonává, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívá,
- i) dodržovat podmínky nebo návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností.

(2) Ten, kdo je povinen vykonávat dohled nad osobami, které nemohou posoudit následky svého jednání, je povinen podle zvláštních zákonů dbát, aby tyto osoby svým jednáním nezpůsobily požár.

(3) Fyzická osoba nesmí

- a) vědomě bezdůvodně přivolat jednotku požární ochrany nebo zneužít linku tísňového volání,
- b) provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemá odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními právními předpisy, 1)
- c) poškozovat, zneužívat nebo jiným způsobem znemožňovat použití hasičích přístrojů nebo jiných věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení,
- d) omezit nebo znemožnit použití označených nástupních ploch pro požární techniku,
- e) používat barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany,
- f) provádět vypalování porostů.

(4) Fyzická osoba je povinna umožnit výkon státního požárního dozoru podle § 35 a ve stanovené lhůtě splnit opatření uložená orgánem státního požárního dozoru.

(5) Prováděcí právní předpis stanoví některé podmínky požární bezpečnosti podle odstavce 1 písm. a).

/11) § 13 odst. 1 zákona ČNR č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů./

ODDÍL DRUHÝ POMOC PŘI ZDOLÁVÁNÍ POŽÁRŮ

§ 18

Osobní pomoc

Každý je povinen v souvislosti se zdoláváním požáru

- provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob,
- uhasit požár, jestliže je to možné, nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření,
- ohlásit neodkladně na určeném místě zjištěný požár nebo zabezpečit jeho ohlášení,
- poskytnout osobní pomoc jednotce požární ochrany na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce.

§ 19

Věcná pomoc

Každý je povinen na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce poskytnout dopravní prostředky, zdroje vody, spojová zařízení a jiné věci potřebné ke zdolání požáru.

§ 20

Vynětí z povinnosti poskytnout osobní a věcnou pomoc

(1) Povinnost poskytovat pomoc uvedenou v § 18 a 19 se nevztahuje na

- útvary a vojáky ozbrojených sil České republiky, útvary a příslušníky Policie České republiky, Bezpečnostní informační služby a Vězeňské služby, jestliže by poskytnutím pomoci byl vážně ohrožen důležitý zájem služby,
- právnícké osoby a podnikající fyzické osoby v oblasti veřejné hromadné dopravy, energetiky a spojů a jejich zaměstnance, jestliže by poskytnutí pomoci mohlo mít za následek závažnou poruchu provozu u těchto právnických osob a podnikajících fyzických osob, nebo jiný závažný následek,
- právnícké osoby a podnikající fyzické osoby v oblasti zdravotnictví a jejich zaměstnance, jestliže by poskytnutím pomoci bylo vážně ohroženo plnění úkolů podle zvláštních předpisů.1p)

(2) Fyzická osoba není povinna poskytnout pomoc uvedenou v § 18 a 19, jestliže jí v tom brání důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké.

/1p) Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů./

§ 20a

Náhrada ušlého výdělků

(1) Poskytne-li fyzická osoba, která podniká nebo je samostatně výdělečně činná, osobní pomoc jednotce požární ochrany na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce, náleží jí náhrada ušlého výdělků v prokázané výši.

(2) O náhradě rozhoduje a tuto poskytuje hasičský záchranný sbor kraje, v jehož územním obvodu požár vznikl. Náhradu je nutno uplatnit do tří měsíců, nejpozději však do dvou let ode dne vzniku nároku, jinak tento nárok zanikne.

§ 21

Náhrada výdajů

(1) Jestliže jsou s poskytnutím věcné pomoci spojeny výdaje, patří tomu, kdo je poskytl, náhrada výdajů. Právo na náhradu výdajů může oprávněný uplatnit do tří měsíců ode dne, kdy je zjistil, nejpozději do dvou let od jejich vzniku; jinak toto právo zanikne. Právo na náhradu výdajů se uplatňuje u hasičského záchranného sboru kraje, v jehož územním obvodu požár vznikl. Hasičský záchranný sbor kraje o náhradě výdajů rozhoduje a tuto náhradu poskytuje.

(2) Jestliže právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba poskytly věcnou pomoc při zdolávání požárů jiné právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, mají právo na náhradu výdajů s touto pomocí spojených. Náhradu výdajů poskytuje ten, komu byla věcná pomoc poskytnuta.

(3) Ustanoveními odstavců 1 a 2 není dotčeno právo na náhradu škody.

§ 22

Vstup na nemovitosti

(1) Vlastník (správce, uživatel) nemovitosti je povinen umožnit vstup na nemovitost k provedení opatření nutných ke zdolání požáru nebo k zamezení jeho šíření, popřípadě k provedení jiných záchranných prací, zejména vyklidit nebo strpět vyklizení pozemku, odstranit nebo strpět odstranění staveb, jejich částí nebo porostů. O potřebě a rozsahu těchto opatření rozhoduje velitel zásahu.

(2) Je-li to nezbytně nutné pro účely cvičení jednotky požární ochrany, vlastník (správce, uživatel) nemovitosti je povinen umožnit vstup na nemovitost; o tomto vstupu musí být hasičským záchranným sborem kraje nebo obcí, které cvičení jednotky požární ochrany organizují, předem uvědoměn, a to nejméně 24 hodiny před zahájením cvičení. Přitom se musí dbát, aby cvičením jednotky požární ochrany bylo co nejméně rušeno užívání nemovitosti a aby nevznikly škody, kterým lze zabránit.

(3) Nesouhlasí-li vlastník (správce, uživatel) nemovitosti se vstupem na nemovitost podle odstavce 2, rozhodne hasičský záchranný sbor kraje nebo obec, které cvičení jednotky požární ochrany organizují, o tom, zda vstup na nemovitost je pro cvičení této jednotky nutný. To neplatí, jde-li o obydlí, kam lze vstupovat jen s předchozím souhlasem vlastníka nebo uživatele.

ČÁST DRUHÁ

STÁTNÍ SPRÁVA A SAMOSPRÁVA NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY

ODDÍL PRVNÍ ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY A JEJICH PŮSOBNOST

§ 23

Správními úřady na úseku požární ochrany jsou ministerstvo a hasičský záchranný sbor kraje. Úkoly státní správy na úseku požární ochrany stanovené na základě tohoto zákona plní *v přenesené působnosti také orgány krajů^{2a}) a orgány obcí.*

/2a) Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)./

Ministerstvo

§ 24

- (1) Ministerstvo na úseku požární ochrany
 - a) schvaluje koncepci organizace a rozvoje požární ochrany,
 - b) předkládá Ministerstvu financí návrh rozpočtu hasičského záchranného sboru a návrh na poskytnutí dotací občanským sdružením,
 - c) předkládá Ministerstvu financí návrh účelové dotace pro jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí,
 - d) zabezpečuje ve spolupráci s Ministerstvem financí uvolňování finančních prostředků ze státního rozpočtu na investiční dotace na pořízení a obnovu požární techniky pro obce, jejichž jednotky požární ochrany jsou určeny požárním poplachovým plánem kraje k zásahům mimo svůj územní obvod (dále jen „vybrané obecní úřady“),
 - e) po projednání s Ministerstvem obrany organizuje požární ochranu pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu a zabezpečuje přípravu na činnost v tomto období,^{2b})
 - f) řídí výkon státní správy,
 - g) vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany,
 - h) kontroluje plnění úkolů, které tento zákon ukládá hasičským záchranným sborům krajů,
 - i) řídí odbornou přípravu a usměrňuje po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany,
 - j) zabezpečuje výzkum a vývoj,
 - k) stanoví postup zjišťování příčin vzniku požárů a v závažných případech se zjišťování těchto příčin zúčastňuje; zpracovává rozbor příčin vzniku požárů,
 - l) stanoví zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úseku požární ochrany a podílí se na jejím zabezpečování,

- m) vytváří a provozuje informační systém požární ochrany,
- n) na vyžádání hasičského záchranného sboru kraje poskytuje odbornou a metodickou pomoc při posuzování dokumentace staveb a technologií zvláštního významu,
- o) soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany a ústřední řízení záchranných prací,
- p) zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany,
- r) zabezpečuje provádění požárně technických expertíz,^{*)}

/) v úplném znění 67/2001 Sb. označeno jako písm. q)./*

/s) zajišťuje mezinárodní spolupráci hasičského záchranného sboru.//*

/) v úplném znění 67/2001 Sb. označeno jako písm. r)./*

(2) Ministerstvo je oprávněno stanovit prováděcím právním předpisem technické podmínky požární ochrany staveb a technologií, podmínky požární bezpečnosti výrobků a činností, u nichž hrozí nebezpečí vzniku požárů a technické podmínky požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení.

/2b) Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky./

§ 25

(1) Ministerstvo je orgánem státní správy ve věcech škol požární ochrany.³⁾ V rámci této působnosti zřizuje, zrušuje a řídí střední školy požární ochrany a vyšší odborné školy požární ochrany, provádí v nich inspekci výchovy a vzdělávání a hospodářsky je zabezpečuje.

(2) Výkon státní správy ve škole požární ochrany provádí ředitel, který

- a) řídí školu, plní povinnosti vedoucího organizace, jmenuje a odvolává své zástupce, odpovídá za plnění učebních plánů a učebních osnov, za odbornou a pedagogickou úroveň výchovně vzdělávací práce školy, za vytvoření podmínek pro výkon školní inspekce a přijetí následných opatření, kontroluje práci pedagogických pracovníků a ostatních pracovníků a studijní výsledky žáků,
- b) rozhoduje o přijetí ke studiu, o přerušení studia, o přiznání a odnětí stipendia a hmotného zabezpečení žákům škol, o podmíněném vyloučení ze studia a o vyloučení ze studia, o žádosti žáka ke změně studijního oboru a opakování ročníku,
- c) zajišťuje, aby zákonní zástupci nezletilého žáka a zletilí žáci byli informováni o průběhu vzdělávání a výchovy žáka.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví finanční a hmotné zabezpečení žáků, organizaci přijímacího řízení, průběh studia a jeho ukončování.

/3) § 55 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění zákona č. 138/1995 Sb./

NADPIS VYPUŠTĚN

§ 26

Hasičský záchranný sbor

(1) Generální ředitelství hasičského záchranného sboru (dále jen „generální ředitelství“) plní úkoly ministerstva na úseku požární ochrany uvedené v § 24 odst. 1 a § 25 odst. 1.

(2) Hasičský záchranný sbor kraje

- a) zpracovává koncepci požární ochrany kraje,
- b) vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany,
- c) kontroluje plnění nařízení orgánů kraje vydaných na úseku požární ochrany, odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek hasičského záchranného sboru kraje,
- d) zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů pro potřeby hasičského záchranného sboru,
- e) řídí po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany,
- f) koordinuje zabezpečování požární ochrany v kraji s ostatními orgány,
- g) soustřeďuje podklady pro zabezpečení materiálních a finančních prostředků jednotek sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí,
- h) zpracovává podklady k vydání právních předpisů pro příslušné správní orgány kraje v oblastech, které vymezuje zákon,
- i) soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany a řízení záchranných prací,
- j) zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany na území kraje,
- k) v rozsahu stanoveném ministerstvem řídí a organizuje odbornou přípravu příslušníků, velitelů jednotek hasičských záchranných sborů podniků, velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů podniků,
- l) projednává přestupky a správní delikty na úseku požární ochrany,
- m) zpracovává jedenkrát ročně zprávu o stavu požární ochrany v kraji a předkládá ji krajskému úřadu,
- n) zabezpečuje preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany podle zaměření stanoveného ministerstvem.

§ 27

Kraj

(1) Krajské úřady

- a) projednávají koncepci požární ochrany v kraji,

- b) vytvářejí podmínky pro dislokaci a vybavení jednotek hasičského záchranného sboru,
- c) organizují s hasičským záchranným sborem kraje požární ochranu v období stavu ohrožení státu a válečného stavu,
- d) hradí k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany náklady jednotkám sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí spojené se zásahy mimo jejich územní obvod a podílí se na financování jejich akceschopnosti, pořízení a obnově požární techniky,

(2) Rada kraje

- a) vydává nařízením kraje požární poplachový plán kraje,
- b) stanoví nařízením kraje podmínky k zabezpečení
 1. plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany,
 2. zdrojů vody k hašení požárů a tyto zdroje určí,
 3. požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru,
 4. požární ochrany v budovách zvláštního významu,
 5. požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob.

(3) Kraj

- a) projednává roční zprávu o stavu požární ochrany v kraji,
- b) k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany přispívá
 1. hasičskému záchrannému sboru kraje na financování jeho potřeb,
 2. obcím na financování potřeb jejich jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

§ 29

Obec a obecní úřad

(1) Obec v samostatné působnosti na úseku požární ochrany

- a) zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly podle zvláštního právního předpisu^{3a)} ve svém územním obvodu; členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech v mimopracovní době poskytuje odměnu,
- b) udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- c) zabezpečuje odbornou přípravu členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- d) zabezpečuje materiální a finanční potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a požární ochrany,

- e) zajišťuje péči o členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jakož i péči o zaměstnance zařazené v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, členy jiných jednotek sborů dobrovolných hasičů obce nebo podniků, popřípadě i o osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci podle 18, jestliže zasahují za ztížených podmínek nebo u déle trávícího zásahu na území obce,
- f) poskytuje náhradu ušlého výdělku členu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, který se ve své pracovní době (3b) nebo v době, ze které mu plyne příjem z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, zúčastní zásahu při požáru nebo jiných záchranných prací při živelních pohromách nebo jiných mimořádných událostech nebo nařízeného cvičení anebo nařízené odborné přípravy,
- g) zabezpečuje a hradí pro členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky,
- h) zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, zejména pro potřeby svého územního obvodu,
- i) zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
- j) zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze hlásit požár,
- k) zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanoví další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti,
- l) umožňuje dislokaci jednotek hasičského záchranného sboru v katastrálním území obce podle nařízení kraje a přispívá na provoz a vybavení těchto jednotek,
- m) spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany; za tím účelem mohou obce soustřeďovat finanční prostředky,
- n) organizuje preventivně výchovnou činnost,
- o) obecně závaznou vyhláškou
1. vydává požární řád obce,
 2. stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.
- (2) Obec plní obdobně povinnosti uložené tímto zákonem právníky osobám a podnikajícími fyzickými osobám.
- (3) Obecní úřad na úseku požární ochrany
- a) zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na jejich odborné přípravě,
 - b) zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.
- (4) Vybrané obecní úřady
- a) zabezpečují podle požárního poplachového plánu kraje hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech mimo svůj územní obvod,

- b) zabezpečují akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce k zásahům mimo svůj územní obvod,
- c) na základě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany, zabezpečují nepřetržitou pracovní pohotovost mimo pracoviště v počtu nejméně jednoho požárního družstva o sníženém početním stavu.3c)

/3a) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

3b) § 17 odst. 1 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony.

3c) § 32 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 21/1996 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady o požární ochraně./

ČÁST ČTVRTÁ JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

§ 65

Druhy jednotek požární ochrany

- (1) Jednotkami požární ochrany jsou
- a) jednotka hasičského záchranného sboru kraje, která je složena z příslušníků hasičského záchranného sboru (dále jen „příslušník“) určených k výkonu služby na stanicích hasičského záchranného sboru kraje,
 - b) jednotka hasičského záchranného sboru podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání (dále jen „zaměstnanec podniku“),
 - c) jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání,
 - d) jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání.
- (2) Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce při hašení požáru, provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech se považuje za výkon občanské povinnosti.3b) Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce při nařízeném cvičení nebo nařízené odborné přípravě je jiným úkonem v obecném zájmu.4a)
- (3) Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů vybrané obce je vykonávána zpravidla v pracovněprávním vztahu k obci nebo v pracovněprávním vztahu k hasičskému záchrannému sboru kraje.
- (4) Zaměstnanci podniků, členové jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a členové jednotek sborů dobrovolných hasičů podniků musí být starší 18 let a zdravotně způsobilí.
- (5) Ministerstvo může k plnění mimořádných úkolů na úseku požární ochrany zřídit jednotku generálního ředitelství.

(6) Vnitřní organizace a vybavení jednotek požární ochrany včetně dislokace jednotlivých druhů a kategorií jednotek požární ochrany musí být volena tak, aby území obce bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím sil a prostředků při splnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu podle základní tabulky plošného pokrytí uvedené v příloze zákona.

(7) Jednotky požární ochrany používají jednotné barevné označení vozidel, lodí a letadel. Stanovené barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany^{4b)} mohou používat jen jednotky požární ochrany uvedené v odstavci 1.

- (8) Prováděcí právní předpis stanoví
- organizaci plošného pokrytí území jednotkami požární ochrany,
 - organizaci, druhy a termíny preventivních zdravotních prohlídek zaměstnanců podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a podniků, obsah lékařského posudku, seznam nemocí, vad a stavů, pro které nelze vydat kladný posudkový závěr,
 - barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany,
 - způsob zřizování, vnitřní organizaci a vybavení jednotek požární ochrany požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany, jakož i jejich používání.

/3b) § 17 odst. 1 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony.

4a) § 124 zákoníku práce.

4b) Vyhláška č. 254/1999 Sb., o technických podmínkách požární techniky./

§ 70

Základní úkoly jednotek požární ochrany

- (1) Jednotka požární ochrany plní tyto základní úkoly
- provádí požární zásah podle příslušné dokumentace požární ochrany nebo při soustředění a nasazování sil a prostředků,
 - provádí záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech,
 - podává neprodleně zprávy o svém výjezdu a zásahu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje.

(2) Výkonem služby příslušníků, zaměstnanců podniků a členů zařazených v jednotkách požární ochrany se podle tohoto zákona rozumí veškerá činnost směřující k předcházení požárům a jejich zdolávání, snižování následků živelních pohrom a jiných mimořádných událostí včetně zvyšování akceschopnosti jednotky požární ochrany. Výkon služby se člení na organizační a operační řízení.

(3) Organizačním řízením se rozumí činnost k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů jednotek požární ochrany. Operačním řízením se rozumí činnost od přijetí zprávy o skutečnostech vyvolávajících potřebu nasazení sil a prostředků požární ochrany, provedení požárního zásahu a záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech, do návratu sil a prostředků požární ochrany na základnu.

(4) Při zdolávání požáru spolupracují jednotky požární ochrany s Policií České republiky a dalšími orgány podle zvláštních předpisů.⁵⁾

(5) Jednotky požární ochrany plní úkoly na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel.^{5a)}

- (6) Prováděcí právní předpis stanoví
- organizaci řízení v jednotkách požární ochrany,
 - podmínky akceschopnosti jednotek požární ochrany,
 - zásady velení a činnosti velitelů, příslušníků, zaměstnanců podniku a členů dobrovolných jednotek požární ochrany při zásahu,
 - zásady činnosti jednotek požární ochrany na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel.

/5) Například zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5a) Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)./

§ 71

Řízení činnosti v jednotkách požární ochrany

(1) Příslušníci, zaměstnanci podniku a členové dobrovolných jednotek požární ochrany jsou při činnosti v jednotce požární ochrany podřízeni svým velitelům a při zdolávání požáru veliteli zásahu.

(2) Velitel jednotky požární ochrany odpovídá za připravenost a činnost jemu podřízené jednotky zřizovateli této jednotky.

VÝŇATEK

ZÁKON

239/2000 Sb.

ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Změna: 320/2002 Sb., Změna: 20/2004 Sb., Změna: 186/2006 Sb., Změna: 267/2006 Sb.

PARLAMENT SE USNESL NA TOMTO ZÁKONĚ ČESKÉ REPUBLIKY:

ČÁST PRVNÍ

HLAVA I ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (dále jen „krizové stavy“).

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- integrovaným záchranným systémem koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací,
- mimořádnou událostí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací,
- záchrannými pracemi činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin,
- likvidačními pracemi činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí,
- ochranou obyvatelstva plnění úkolů civilní ochrany,¹⁾ zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku,

- zařízením civilní ochrany bez právní subjektivity (dále jen „zařízení civilní ochrany“) součástí právní subjektivity osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva; tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky,
- věcnou pomocí je poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce; věcnou pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce,
- osobní pomocí je činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce; osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce.

/1) Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I), přijatého v Ženevě dne 8. června 1977 a publikovaného sdělením pod č. 168/1991 Sb. /

§ 5

Stálé orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému

(1) Stálými orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému jsou operační a informační střediska integrovaného záchranného systému, kterými jsou operační střediska hasičského záchranného sboru kraje a operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru.

(2) Operační a informační střediska integrovaného záchranného systému jsou povinna

- přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech,
- zprostředkovávat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu podle § 19 odst. 3,
- plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce,
- zabezpečovat v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek integrovaného záchranného

systému a vyzkoušení státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace integrovaného záchranného systému.

(3) Operační a informační střediska integrovaného záchranného systému jsou oprávněna

- a) povolávat a nasazovat síly a prostředky hasičského záchranného sboru a jednotek požární ochrany, dalších složek integrovaného záchranného systému podle poplachového plánu integrovaného záchranného systému nebo podle požadavků velitele zásahu; při tom dbají, aby uvedené požadavky nebyly v rozporu s rozhodnutím příslušného funkcionáře hasičského záchranného sboru, hejtmana nebo Ministerstva vnitra při jejich koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- b) vyžadovat a organizovat pomoc (§ 20), osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu (§ 19),
- c) provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.⁸⁾

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) zásady koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu, spolupráce operačních středisek základních složek integrovaného záchranného systému a podrobnosti o úkolech operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému,
- b) obsah dokumentace integrovaného záchranného systému, způsob jejího zpracování a podrobnosti o stupních poplachů poplachového plánu integrovaného záchranného systému.

/8) Například zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 11/1999 Sb., o zóně havarijního plánování, zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)./

HLAVA IV

ORGANIZACE ZÁCHRANNÝCH A LIKVIDAČNÍCH PRACÍ V MÍSTĚ ZÁSAHU

DÍL 1 VELITEL ZÁSAHU

§ 19

(1) Koordinování záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek integrovaného záchranného systému

a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události (dále jen „místo zásahu“) a řízení součinnosti těchto složek provádí velitel zásahu, který vyhlásí podle závažnosti mimořádné události odpovídající stupeň poplachu podle příslušného poplachového plánu integrovaného záchranného systému. Pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,⁵⁾ je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany³⁾ nebo příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení.¹⁵⁾

(2) Pokud na místě zásahu není ustanoven velitel zásahu podle odstavce 1, řídí součinnost těchto složek velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky integrovaného záchranného systému, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

(3) Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn

- a) zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídit, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídit evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
- b) nařídit bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí,
- c) vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- d) zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé a vedoucí složek integrovaného záchranného systému. Členy tohoto štábu mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky integrovaného záchranného systému spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc,
- e) rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.

/3) Zákon č. 133/1985 Sb, o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

5) Například zákon č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 238/2000 Sb.

15) § 13 vyhlášky č. 22/1996 Sb., kterou se upravují podrobnosti o úkolech jednotek požární ochrany, stanoví se činnost osob zúčastněných na jejich plnění a zásady velení při zásahu./

VÝŇATEK

ZÁKON

240/2000 Sb.

ze dne 28. června 2000 o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Změna: 320/2002 Sb.

PARLAMENT SE USNESL NA TOMTO ZÁKONĚ ČESKÉ REPUBLIKY:

ČÁST PRVNÍ

HLAVA I ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, 1) a při jejich řešení.

/1) Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky./

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) krizovým řízením souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace,
- b) krizovou situací mimořádná událost, 2) při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizové stavy“),
- c) pracovní povinností povinnost fyzických osob vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné pro řešení krizové situace a které jsou tyto osoby povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech,
- d) pracovní výpomocí povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pra-

covní doby stanovené v pracovněprávních předpisech,

- e) věcnými prostředky movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob nebo jimi poskytované služby, které lze využít při řešení krizových situací.

/2) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

3) Například zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. /

§ 3

Stav nebezpečí

(1) Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, 4) a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému.

(2) Stav nebezpečí lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo pro jeho část. Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah. Změna krizových opatření musí být rovněž vyhlášena.

(3) Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část vyhláší hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy (dále jen „hejtman“). Hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny.

(4) Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.

(5) Není-li možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí, hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu.

(6) Rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhláší stejně jako nařízení kraje. 5) Rozhodnutí nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví. Rozhodnutí se vyvšuje na úřední

desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Krajský úřad zveřejní rozhodnutí též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu.

(7) Stav nebezpečí nelze vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

(8) Stav nebezpečí končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Vláda stav nebezpečí zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.

(9) Rozhodnutí vlády o zrušení stavu nebezpečí se vyvěsí na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde byl stav nebezpečí vyhlášen, zveřejní se v hromadných informačních prostředcích a vyhlásí se ve Sbírce zákonů. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

/4) Čl. 5 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

5) § 8 a 9 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)./

Vláda nařizuje podle § 30 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 237/2000 Sb., (dále jen „zákon“):

VÝŇATEK

NAŘÍZENÍ VLÁDY

172/2001 Sb.

ze dne 18. dubna 2001 k provedení zákona o požární ochraně

Změna: 498/2002 Sb.

§ 4

Obsah požárního poplachového plánu kraje

- (1) Požární poplachový plán kraje obsahuje
- výčet jednotek požární ochrany v kraji,
 - zásady součinnosti jednotek požární ochrany při zdolávání požárů, při provádění záchranných prací na území kraje a při poskytování pomoci mezi kraji a pomoci do sousedního státu,
 - úpravu povolávání jednotek požární ochrany v rámci operačního řízení ke zdolávání požárů a k záchranným pracím,
 - způsob vyhlásování jednotlivých stupňů požárního poplachu,
 - úpravu činnosti ohlašoven požárů,
 - poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje⁴⁾ a

g) úpravu činností operačních a informačních středisek hasičského záchranného sboru kraje⁵⁾ (dále jen „operační a informační středisko“).

(2) V příloze požárního poplachového plánu kraje se stanoví rozdělení jednotek požární ochrany do jednotlivých stupňů požárního poplachu a jejich předurčenost pro obce a objekty.

/4) § 10 odst. 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb., ve znění zákona/

Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“) podle § 101 písm. a) stanoví k provedení § 6b, § 11 odst. 8, § 15 odst. 2, § 16 odst. 4, § 17 odst. 5 a § 31a zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 40/1994 Sb., zákona č. 203/1994 Sb., zákona č. 163/1998 Sb., zákona č. 71/2000 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb. (dále jen „zákon“):

VÝŇATEK

VYHLÁŠKA

246/2001 Sb.

Ministerstva vnitraze dne 29. června 2001 o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)

ČÁST PRVNÍ ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Základní pojmy

Pro účely této vyhlášky se rozumí

- a) požární bezpečností - souhrn organizačních, územně technických, stavebních a technických opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem, k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření,
- b) požární technikou - zásahové požární automobily, požární přívěsy, návěsy, kontejnery, plavidla, vznášedla a letadla,
- c) věcnými prostředky požární ochrany - prostředky používané k ochraně, záchraně a evakuaci osob, k hašení požáru a prostředky používané při činnosti jednotky požární ochrany při záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva při plnění úkolů civilní ochrany, popřípadě při činnosti požární hlídky,
- d) požárně bezpečnostním zařízením - systémy, technická zařízení a výrobky pro stavby podmiňující požární bezpečnost stavby nebo jiného zařízení,
- e) vyhrazenými druhy požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení - požární technika, pro kterou jsou stanoveny technické podmínky zvláštním právním předpisem,¹⁾ věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení, na jejichž projektování, instalaci, provoz, kontrolu, údržbu a opravy jsou kladeny zvláštní požadavky,
- f) normativním požadavkem - konkrétní technický požadavek obsažený v české technické normě, jehož dodržení se považuje za požadavek příslušného ustanovení vyhlášky za splněný; neexistuje-li pro příslušnou oblast platná česká technická norma, považuje se za normativní požadavek konkrétní technická specifikace obsažená ve veřejně dostupném uznávaném normativním dokumentu,²⁾
- g) hořlavou látkou - látka v tuhém, kapalném nebo plynovém stavu, která je za předvídatelných podmínek schopna hořet nebo při své látkové nebo fázové změně vytvářet produkty schopné hořet,
- h) požárním nebezpečím - pravděpodobnost vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem,
- i) požárně technickou charakteristikou - vlastnost látky vyjádřená měřitelnou hodnotou nebo stanovená na základě měřitelných hodnot více dílčích vlastností anebo jev vystihující chování látky při procesu hoření nebo s ním související,
- j) technicko bezpečnostním parametrem - požárně technická charakteristika, která kvalitativně nebo kvantitativně vyjadřuje vlastnosti hořlavé látky, při jejímž dodržení za předvídatelných podmínek se činnost považuje z hlediska nebezpečí vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem za bezpečnou,
- k) průvodní dokumentací - montážní návod, technické podmínky pro projektování nebo provoz, návod k obsluze, požadavky na kontroly, údržbu nebo opravy, podmínky požární bezpečnosti pro používání výrobku nebo zařízení, bezpečnostní listy apod.,
- l) veřejností - osoby, které se oprávněně mohou vyskytovat při provozovaných činnostech a nejsou v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu³⁾ k jejím provozovatelům, nejsou vlastníky objektů, v nichž jsou činnosti provozovány ani provozovateli těchto činností,
- m) požárem - každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k smrcení nebo zranění osob nebo zvířat, ke škodám na materiálních hodnotách nebo životním prostředí a nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata, materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy,
- n) ohlašovou požárů - místo s trvalou obsluhou vybavené potřebnými komunikačními prostředky, které je určeno k přijímání hlášení o vzniku požáru nebo jiné mimořádné události a k vyhlášení požárního poplachu, jakož i k plnění dalších úkolů podle příslušné dokumentace požární ochrany.

¹⁾ Vyhláška č. 254/1999 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění nařízení vlády č. 352/2000 Sb.

²⁾ ČSN EN 45 020 Normalizace a souvisící činnosti - Všeobecný slovník./

3) Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů./

30) § 14 zákona č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a o chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 352/1999 Sb. a zákona č. 258/2000 Sb./

ODDÍL SEDMÝ DRUHY, OBSAH A VEDENÍ DOKUMENTACE POŽÁRNÍ OCHRANY

[K § 15 odst. 2 zákona]

§ 27

Druhy dokumentace požární ochrany

(1) Dokumentací požární ochrany se stanovují podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností a prokazuje se plnění některých povinností stanovených předpisy o požární ochraně. Dokumentaci požární ochrany tvoří

- a) dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím,
- b) posouzení požárního nebezpečí,
- c) stanovení organizace zabezpečení požární ochrany,
- d) požární řád,
- e) požární poplachové směrnice,
- f) požární evakuační plán,
- g) dokumentace zdolávání požárů,
- h) řád ohlašovny požárů,
- i) tematický plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany,
- j) dokumentace o provedeném školení zaměstnanců a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany,
- k) požární kniha,
- l) dokumentace o činnosti a akceschopnosti jednotky požární ochrany, popřípadě požární hlídky.²⁹⁾

(2) Součástí dokumentace požární ochrany je také další dokumentace obsahující podmínky požární bezpečnosti, zpracovávaná a schvalovaná, popřípadě vedená podle zvláštních předpisů, například požárně bezpečnostní řešení,⁴⁾ bezpečnostní dokumentace,²⁴⁾ bezpečnostní listy,³⁰⁾ jakož i doklady prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností, rozhodnutí a stanoviska správních úřadů týkající se požární bezpečnosti při provozovaných činnostech.

/ 4) § 18 odst. 1 vyhlášky č. 132/1998 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona.

24) Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

29) § 69 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

§ 29

Posouzení požárního nebezpečí

(1) Součástí posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku je

- a) údaj o firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání provozovatele činnosti s vysokým požárním nebezpečím a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; u právnické osoby její statutární orgán (jméno, funkce, eventuálně určená osoba z vícečlenného statutárního orgánu), u podnikající fyzické osoby tato osoba nebo její odpovědný zástupce,
- b) určení provozovaných činností s přiřazením charakteristik, kterými jsou definovány činnosti s vysokým požárním nebezpečím (§ 4 odst. 3 zákona), identifikace místa, kde právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby tyto činnosti provozují, s uvedením názvu a přesné adresy, předpokládaný termín zahájení činnosti s vysokým požárním nebezpečím, resp., kdy byla tato činnost zahájena v případě, že se tak stalo před nabytím účinnosti této právní úpravy,
- c) jméno a příjmení zpracovatele posouzení požárního nebezpečí, je-li zpracovatelem podnikatel, pak též údaj o firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; prohlášení zpracovatele o jeho odborné způsobilosti s uvedením čísla, popřípadě jiné identifikace dokladu, kterým se tato způsobilost prokazuje; v případě, že se na zpracování posouzení požárního nebezpečí podílí 2 a více zpracovatelů, pak se uvedou stejné údaje o zpracovatelích jeho jednotlivých částí a osoba, která odpovídá za věcné a funkční sestavení dokumentu jako celku,
- d) rozpracování požadavků stanovených v § 6a odst. 2 zákona podle postupu uvedeného v § 16 této vyhlášky,
- e) přesné uvedení podkladů, ze kterých byly čerpány použité údaje a obsah dokumentu.

(2) V případech, kdy je právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě provozující činnosti s vysokým požárním nebezpečím současně jiným právním předpisem²⁴⁾ předepsáno zpracování zvláštních dokumentů a tyto obsahují i hodnocení požárního nebezpečí včetně stanovení příslušných opatření odpovídající způsobem zpracování požadavků § 6a zákona a rozsahem této vyhlášky, považuje se toto hodnocení včetně navržených opatření za posouzení požárního nebezpečí podle zákona.

/24) Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami

a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií). /

§ 31 Požární řád

(1) Požární řád upravuje základní zásady zabezpečování požární ochrany na místech, kde se vykonávají činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím.

(2) Požární řád obsahuje

- stručný popis vykonávané činnosti a charakteristiky požárního nebezpečí provozované činnosti,
- požárně technické charakteristiky, popřípadě technicko bezpečnostní parametry látek potřebné ke stanovení preventivních opatření,
- nejvýše přípustné množství látek uvedených v písmenu b), které se mohou vyskytovat v místě provozované činnosti,
- stanovení podmínek požární bezpečnosti k zamezení vzniku a šíření požáru nebo výbuchu s následným požárem,
- vymezení oprávnění a povinností osob při zajišťování stanovených podmínek požární bezpečnosti, a to pro zahájení, průběh, přerušování a ukončení činnosti,
- stanovení podmínek pro bezpečný pobyt a pohyb osob a způsob zabezpečení volných únikových cest,
- jméno a příjmení odpovědného vedoucího zaměstnance.

(3) Přílohou požárního řádu jsou pokyny pro činnost preventivní požární hlídky a přehled o umístění výstražných a bezpečnostních značek, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení.

(4) Pokyny pro činnost preventivní požární hlídky vždy obsahují určení prostor nebo činností, pro které je preventivní požární hlídka zřízena, jmenný seznam, stanovení úkolů jednotlivých zaměstnanců zařazených do preventivní požární hlídky a potřebného vybavení k provedení prvotního zásahu, popřípadě další skutečnosti podle zvláštního právního předpisu.31)

(5) Požární řád se zveřejňuje tak, aby byl dobře viditelný a trvale přístupný pro všechny osoby vyskytující se v místě provozované činnosti.

(6) V odůvodněných případech (např. pro značný rozsah) nemusí být některé údaje podle odstavce 1 v požárním řádu uvedeny. V takovém případě se do požárního řádu uvede odkaz na druh dokumentace požární ochrany, do které jsou tyto údaje zpracovány.

/31) Například vyhláška č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců./

§ 32 Požární poplachové směrnice

(1) Požární poplachové směrnice vymezují činnosti zaměstnanců, popřípadě dalších osob při vzniku požáru.

(2) Požární poplachové směrnice obsahují

- postup osoby, která upozoruje požár, způsob a místo ohlášení požáru,
- způsob vyhlášení požárního poplachu pro zaměstnance, popřípadě jednotku hasičského záchranného sboru podniku nebo jednotku sboru dobrovolných hasičů podniku,
- postup osob při vyhlášení požárního poplachu (evakuace, pomoc při zdolávání požáru),
- telefonní číslo ohlašovacího požárů,
- telefonní čísla tísňového volání,
- telefonní čísla pohotovostních a havarijních služeb dodavatelů elektrické energie, plynu a vody.

(3) Požární poplachové směrnice se zveřejňují tak, aby byly dobře viditelné a trvale přístupné pro všechny osoby vyskytující se v místě provozované činnosti.

(4) Stanoví-li tak schválené posouzení požárního nebezpečí nebo dokumentace požární ochrany zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti (např. § 30), prováděje se účinnost opatření uvedených v požárních poplachových směrnících nejméně jednou za rok formou cvičného požárního poplachu. Vyhlášení cvičného požárního poplachu se předem oznámí příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje.

(5) Cvičný požární poplach se vyhláší pro osoby, které jsou v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu k provozovateli činnosti.

§ 33 Požární evakuační plán

(1) Požární evakuační plán upravuje postup při evakuaci osob, zvířat a materiálu z objektů zasažených nebo ohrožených požárem.

(2) Požární evakuační plán obsahuje

- určení osoby, která bude organizovat evakuaci, a místo, ze kterého bude evakuace řízena,
- určení osob a prostředků, s jejichž pomocí bude evakuace prováděna,
- určení cest a způsobu evakuace, místa, kde se evakuované osoby, popřípadě zvířata budou soustřeďovat, a určení zaměstnance, který provede kontrolu počtu evakuovaných osob,
- způsob zajištění první pomoci postiženým osobám,
- určení místa, na kterém se bude soustřeďovat evakuovaný materiál, a určení způsobu jeho střežení,
- grafické znázornění směru únikových cest v jednotlivých podlažích.

(3) Požární evakuační plán se zpracovává pro objekty a prostory, ve kterých jsou složité podmínky pro zásah (§ 18) nebo kde se provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím a v případě, že tak stanoví dokumentace požární ochrany zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti (např. § 30),

i pro další provozované činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím.

(4) Úplnost a správnost požárního evakuačního plánu se ověřuje formou cvičného požárního poplachu za podmínek uvedených v § 32 odst. 4 a 5.

(5) Požární evakuační plán je uložen u jednotky hasičského záchranného sboru podniku. Není-li tato jednotka zřízena, je požární evakuační plán uložen na trvale dosažitelném místě. Grafické znázornění směru únikových cest se umísťuje na dobře viditelném a trvale přístupném místě v jednotlivých podlažích objektů a zařízení podle odstavce 3. Ve stavbách ubytovacích zařízení²⁶⁾ se grafické znázornění směru únikových cest umísťuje také uvnitř ubytovacích jednotek, zpravidla u vstupu do únikových cest.

/26) § 3 písm. g) vyhlášky č. 137/1998 Sb. /

§ 40

Způsob vedení dokumentace požární ochrany

(1) Není-li zákonem nebo touto vyhláškou stanoveno jinak, zpracovává, popřípadě vede dokumentaci požární ochrany podle § 27 odst. 1 odborně způsobilá osoba nebo technik požární ochrany.

(2) Součástí dokumentace požární ochrany podle § 27 odst. 1 je také uvedení místa a rozsahu její účinnosti, datum zpracování nebo provedení záznamu, jméno a odborná způsobilost zpracovatele, popřípadě osoby, která dokumentaci vede.

(3) Dokumentaci požární ochrany uvedenou v § 27 odst. 1 písm. a) až i) schvaluje statutární orgán právnické osoby nebo jím pověřený vedoucí zaměstnanec, podnikající fyzická osoba nebo její odpovědný zástupce před zahájením činnosti, k níž se dokumentace vztahuje.

(4) Kontrola dokumentace požární ochrany uvedené v § 27 odst. 1 písm. a) až i), včetně záznamu o jejím výsledku, se provádí v rámci preventivních požárních prohlídek, a to nejméně jednou za rok nebo po každém požáru anebo po každé provedené změně, která měla vliv na její obsah.

(5) Požadavky stanovené na obsah některých druhů dokumentace požární ochrany podle § 27 odst. 1 mohou být zapra-

covány do jiné organizační nebo provozní dokumentace vedené právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou (např. organizační řád, provozní řád, technologické postupy). Jsou-li v takovém případě splněny podmínky uvedené v odstavcích 1 až 3, považují se tyto části jiné organizační nebo provozní dokumentace za příslušné druhy dokumentace požární ochrany.

(6) Při činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím, které právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby vykonávají mimořádně a jednorázově a podmínky požární bezpečnosti nejsou stanoveny jiným právním předpisem,³¹⁾ určí se druhy a způsob zpracování a vedení nezbytné dokumentace požární ochrany nebo některých jejích částí na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti podle § 15 (např. pokyny pro činnost preventivní požární hlídky).

(7) Průvodní dokumentace a dokumentace požární ochrany se zpracovává, vede, popřípadě předkládá orgánu státního požárního dozoru ke schválení, kontrole nebo k posouzení v jazyce českém.

(8) Dokumentace požární ochrany, kterou orgán státního požárního dozoru schvaluje, a požárně bezpečnostní řešení, které je součástí posuzované dokumentace (§ 31 odst. 1 zákona), se předkládají ve 2 vyhotoveních.

(9) Dokumentace požární ochrany se ukládá takovým způsobem, aby byla dostupná osobám zaměstnancům, jichž se týká, jakož i orgánům státního požárního dozoru. Dokumentace požární ochrany musí být vedena, popřípadě její stejnopisy nebo kopie musí být uloženy takovým způsobem, aby v případě požáru bylo možno prokázat plnění povinností stanovených zákonem.

(10) Vznikne-li pochybnost zda, popřípadě v jakém rozsahu má být zpracována nebo vedena dokumentace požární ochrany, rozhodne o tom na základě místních podmínek a po posouzení potřebných podkladů orgán státního požárního dozoru.

/31) Například vyhláška č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živic./

VÝŇATEK

VYHLÁŠKA

247/2001 Sb.

Ministerstva vnitra ze dne 22. června 2001

o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.

Ministerstvo vnitra podle § 101 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 237/2000 Sb., stanoví k provedení § 65 odst. 8 písm. a), c) a d), § 70 odst. 6, § 72 odst. 7, § 88 odst. 2, § 91 odst. 1 a § 93 odst. 3 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 40/1994 Sb., zákona č. 203/1994 Sb., zákona č. 163/1998 Sb., zákona č. 71/2000 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb. (dále jen „zákon“) a podle § 25 odst. 2 písm. a) zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, po jednání s odborovým svazem hasičů:

§ 11

Výjezd jednotky

(1) Jednotky k výjezdu vysílá operační středisko, zřízené pro území, kde má být zásah uskutečněn, nebo operační středisko, které převezme zásah do působnosti (dále jen „příslušné operační středisko“).

(2) Při vyhlášení poplachu vyjíždějí z místa své dislokace nejpozději do

- 2 minut jednotky složené výlučně z hasičů z povolání,
- 10 minut jednotky složené výlučně z hasičů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako své zaměstnání,
- 5 minut jednotky složené z hasičů uvedených v písmenech a) a b) nebo z členů, kterým byla určena pracovní pohotovost mimo pracoviště nebo
- 5 minut jednotky hasičského záchranného sboru kraje zřízené na stanici typu PO podle přílohy č. 3

(3) Pro výjezd jednotek dislokovaných v prostoru letiště platí časové limity podle odstavce 2, pokud mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, nestanoví jinak.³⁾

13) Úmluva o mezinárodním civilním letectví vyhlášená pod č. 147/1947 Sb., ve znění vyhlášky č. 29/1957 Sb./

§ 14

Záchrana osob, zvířat a majetku

(1) Při zásahu má záchrana osob přednost před záchranou zvířat a majetku. Cílem činnosti jednotky při záchraně osob a zvířat je odstranění bezprostředního ohrožení jejich života.

(2) Velitel zásahu je oprávněn na nezbytnou dobu záchranu osob, zvířat nebo majetku přerušit v případě, kdy již nelze, ani

přes vynaložení všech dostupných sil a prostředků, osoby, zvířata nebo majetek zachránit anebo pokračování v zásahu by bezprostředně ohrožovalo život zasahujících hasičů.

§ 15

Zdolávání požárů

(1) Cílem činnosti jednotek při zdolávání požáru je

- lokalizace požáru v případech, kdy bylo zásahem zamezeno dalšímu šíření požáru a síly a prostředky zasahujících jednotek jsou pro likvidaci požáru dostačující, a poté
- likvidace požáru až do ukončení nežádoucího hoření.

(2) Jednotky při zásahu používají dokumentaci zdolávání požárů nebo havarijní plány zpracovávané na základě zvláštních právních předpisů¹⁾ a dále využívají podmínky vytvořené podniky podle § 5 odst. 1 písm. b) zákona.

(3) V případě, že by náklady na zdolání požáru osamocené stojícího objektu, jako je například stoh nebo sklad píce, mohly být s ohledem na hodnotu takového objektu považovány za náklady vynaložené nevhodně a průzkumem bylo potvrzeno, že nejsou ohroženy životy osob nebo zvířat anebo životní prostředí, je velitel zásahu povinen zvážit účelnost zásahu a případně jej ukončit, aniž by bylo dosaženo cíle činnosti jednotek při zdolávání požáru podle odstavce 1 písm. b).

11) Například § 12 zákona č. 239/2000 Sb./

§ 17

Předání místa zásahu

(1) Pokud je nutné zabezpečit dohled nad místem, kde jednotky zasahovaly, provede velitel zásahu předání místa zásahu vlastníku nebo jiné oprávněné osobě. Pokud tak nelze ihned učinit, velitel zásahu zabezpečí po dobu hrozícího nebezpečí dohled nad místem zásahu.

(2) Předání místa zásahu se provádí písemně, pokud se určí opatření nutná k odstranění nebezpečí opětovného vzniku požáru podle § 88 odst. 1 zákona.

§ 19

O akceschopnosti jednotky se vede dokumentace, která může být vedena i v elektronické podobě. Dokumentací o akceschopnosti jednotky se rozumí

- a) strážní kniha, pokud jde o jednotku, ve které vykonávají službu hasiči z povolání,
- b) dokumentace o pravidelné odborné přípravě podle § 36 až 39,
- c) dílčí zpráva o zásahu nebo zpráva podle § 26 odst. 2,
- d) taktické postupy pro jednotlivé činnosti jednotky při zásahu a dokumenty pro orientaci v územním obvodu jednotky,
- e) staniční protokol rádiových služeb a záznamy o zkouškách spojovacích prostředků pro operační řízení,
- f) záznamy podle § 8 odst. 5.

§ 20

(1) Strážní kniha obsahuje záznamy o výkonu služby. Za správnost těchto záznamů odpovídá velitel jednotky. Strážní knihu jednotky uchovávají po dobu 10 let od data posledního zápisu.

(2) Dokumentace o pravidelné odborné přípravě podle § 36 až 39 obsahuje

- a) roční plány pravidelné odborné přípravy, které mohou být rozpracovány do měsíčních plánů,
- b) protokol o pravidelné odborné přípravě obsahující údaje podle § 36 odst. 4 a záznamy o odborné přípravě obsahující téma odborné přípravy, datum odborné přípravy a seznam na školení přítomných hasičů, a je-li tématem ochrana zdraví a života hasičů při zásahu, i jejich podpisy a podpisy školitelů.

(3) Staniční protokol rádiových služeb obsahuje stvrzení převzetí a převzetí radiostanice při předání a převzetí služby.

(4) Dílčí zpráva o zásahu obsahuje časové údaje o činnosti jednotky při zásahu, jmenovitý seznam hasičů jednotky, kteří se zásahu zúčastnili, údaje o technickém vybavení a o postupu na místě zásahu, zvláštnosti o zásahu a záznam o využití osobní a věcné pomoci. Dílčí zprávu o zásahu zpracovává velitel jednotky a odevzdává ji veliteli zásahu nejpozději 3 dny po skončení zásahu.

HLAVA V ZÁSADY VELENÍ A ČINNOSTI HASIČŮ PŘI ZÁSAHU

[K § 70 odst. 6 písm. c) zákona]

§ 21

Převzetí velení společně zasahujících jednotek a složek integrovaného záchranného systému

(1) Při zásahu 2 nebo více jednotek řízení zásahu převezme velitel jednotky, která zahájila činnost na místě zásahu jako první. To neplatí, jestliže některý z velitelů zasahujících jednotek využije právo přednostního velení podle § 22. Pokud to technické prostředky umožní oznámí velitel jednotky, která přijela na místo zásahu jako první, příslušnému operačnímu středisku převzetí velení zásahu a upřesní místo zásahu a charakter zásahu.

(2) Jestliže jedna nebo více jednotek zasahuje u mimořádné

události s ostatními složkami integrovaného záchranného systému¹²⁾ a některé ze zasahujících složek integrovaného záchranného systému, s ohledem na charakter záchranných a likvidačních prací, přísluší podle zvláštních předpisů¹³⁾ řízení těchto prací, velitel zásahu s takovou složkou integrovaného záchranného systému spolupracuje. Nejsou-li příslušné složky integrovaného záchranného systému na místě zásahu, velitel zásahu zajistí jejich vyrozumění. Do doby jejich příjezdu, nebo je-li spor o tom, která složka má záchranné a likvidační práce řídit, řízení záchranných a likvidačních prací převezme velitel zásahu.

(3) Při soustředění většího množství sil a prostředků a při organizačně složitém nebo rozsáhlém zásahu anebo při zásahu v rámci integrovaného záchranného systému může velitel zásahu zřídit štáb velitele zásahu (dále jen „štáb“), jednotlivé úseky a určit velitele úseků. Zřídí-li velitel zásahu úseky, stanoví úkoly, které budou úseky plnit a vyčlení pro plnění těchto úkolů potřebné síly a prostředky. Pro několik úseků může velitel zásahu společný sektor a určit jeho velitele. Pokud nestanoví velitel zásahu jinak, jsou hasiči přímo podřízeni svým velitelům jednotek. Velitelé jednotek jsou podřízeni veliteli úseku, veliteli sektoru a veliteli zásahu. Při nebezpečí z prodlení může velitel úseku, velitel sektoru nebo velitel zásahu vydat hasičům rozkaz nebo pokyn přímo.

/12) § 4 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb.

13) Například zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 23/1992 Sb. a zákona č. 114/1995 Sb. /

§ 22

Právo přednostního velení

(1) V případě, kdy jsou na místě zásahu 2 nebo více jednotek, může být řízení zásahu převzato podle práva přednostního velení. Právem přednostního velení se rozumí, že

- a) velitel jednotky hasičského záchranného sboru kraje má přednost před všemi veliteli jednotek s výjimkou velitele jednotky hasičského záchranného sboru podniku v případě uvedeném v písmenu b),
- b) velitel jednotky hasičského záchranného sboru podniku má přednost před všemi veliteli jednotek v případě, že místem zásahu je podnik, pro který byla tato jednotka zřízena,
- c) velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů obce má přednost před velitelem jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku s výjimkou případu uvedeného v písmenu d),
- d) velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku má přednost před velitelem jednotky sboru dobrovolných hasičů obce v případě, je-li místem zásahu podnik, pro který byla tato jednotka zřízena,
- e) velitel jednotky, v jejíž územní působnosti se místo zásahu nachází, má přednost před ostatními veliteli jednotek stejného druhu; to neplatí, jestliže jednotka, v jejíž územní působnosti se místo zásahu nachází, se do činnosti na místě zásahu nezapojí nebo pokud se velitelé jednotek dohodnou jinak.

(2) Řízení zásahu podle odstavce 1 převzít nelze, jestliže generální ředitel Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „generální ředitel“) nebo jím pověřený zástupce, ředitel hasičského záchranného sboru kraje nebo ředitel územního odboru hasičského záchranného sboru kraje anebo jimi pověření funkcionáři hasičského záchranného sboru kraje určí velitele zásahu nebo velení sami převezmou.

(3) Při předávání a přebírání velení odstupující velitel zásahu nového velitele zásahu informuje o postupu jednotek při zásahu a jednotkám své odstoupení oznámí. Nový velitel se ujme řízení zásahu prohlášením, že velení přebírá. Není-li účast odstupujícího velitele možná, nový velitel převzetí velení jednotkám oznámí sám a tuto okolnost poznamená ve zprávě o zásahu podle § 26 odst. 2.

§ 25

Činnost hasičů na místě zásahu

Hasiči na místě zásahu

- plní rozkazy a pokyny svých velitelů jednotek,
- dodržují pravidla spojení,
- provádějí průzkum v místě svého nasazení a zjištěné poznatky hlásí veliteli jednotky nebo veliteli úseku či sektoru anebo veliteli zásahu,
- používají osobní ochranné pracovní prostředky,
- nepoužívají oděvní doplňky a předměty nošené na těle nebo při sobě, kterých není pro činnost na místě zásahu třeba a které mohou být při zásahu poškozeny nebo které mohou ohrozit jejich zdraví.

HLAVA VI

ZÁSADY ČINNOSTI JEDNOTEK NA ÚSEKU CIVILNÍ OCHRANY A OCHRANY OBYVATEL

[K § 70 odst. 6 písm. d) zákona]

§ 30

Na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel¹⁵⁾ jednotky provádí zásah podle zásad uvedených v § 21 až 28. Při zásahu

- zdlouvají požáry,
- provádí záchranné a likvidační práce,
- podílí se na evakuaci obyvatel,
- podílí se na označování oblastí s výskytem nebezpečných látek,
- podílí se na varování obyvatel,
- podílí se na dekontaminaci postižených obyvatel nebo majetku,

- podílí se na humanitární pomoci obyvatelstvu a *zajištění podmínek pro jeho nouzové přežití*.

/15) § 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb. /

§ 31

Jednotka vykonává na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel jen takovou činnost uvedenou v § 30, která odpovídá jejímu zařazení v plošném pokrytí a její dislokaci ve vztahu k vnější zóně havarijního plánování¹⁶⁾ a k havarijnímu plánu kraje¹⁷⁾

/16) § 10 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

/17) § 12 odst. 2 písm. g) zákona č. 239/2000 Sb./

HLAVA III

ZPŮSOB PROVÁDĚNÍ, OVĚŘOVÁNÍ A OSVĚDČOVÁNÍ PRAVIDELNÉ ODBORNÉ PŘÍPRAVY A ZÁKLADNÍ ODBORNÉ PŘÍPRAVY

§ 36

(1) Pravidelné odborné přípravy (dále jen „odborná příprava“) se zúčastňují všichni hasiči a ostatní příslušníci. Odborná příprava zahrnuje

- prohlubování odborných znalostí,
- tělesnou přípravu,
- ověřovací a taktické cvičení.

(2) Základní zaměření odborné přípravy stanoví ministerstvo. Podle tohoto zaměření se v jednotce zpracuje plán odborné přípravy, v němž se zohlední předurčenost jednotky k záchranným pracím. Součástí odborné přípravy mohou být i instrukčně metodická zaměstnání nebo specializační kurzy ve vzdělávacích zařízeních ministerstva nebo hasičského záchranného sboru kraje.

(3) Odbornou přípravu zaměstnanců podniků a členů řídí, organizují a ověřují velitelé jednotek; u příslušníků zařazených v jednotce hasičského záchranného sboru kraje a u ostatních příslušníků, kteří zastávají funkce u hasičského záchranného sboru kraje, ředitel hasičského záchranného sboru kraje a u ostatních příslušníků, kteří zastávají funkce u generálního ředitelství, generální ředitel.

(4) Odborná příprava se ověřuje jedenkrát v každém kalendářním roce. Ověřením odborné přípravy se rozumí přezkoušení znalostí a praktických dovedností (§ 32) u každého hasiče jednotky. O výsledku ověření odborné přípravy se vyhotoví protokol, který je součástí dokumentace o odborné přípravě.

(5) Hasiči, který neuspěje při ověření odborné přípravy, se umožní nejpozději do 3 měsíců toto ověření opakovat.

VÝŇATEK

VYHLÁŠKA

328/2001 Sb.

Ministerstva vnitra ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému

Změna: 429/2003 Sb.

Ministerstvo vnitra stanoví podle § 35 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, (dále jen „zákon“) k provedení § 5 odst. 4, § 12 odst. 3 a § 18 odst. 4 písm. a) zákona:

Podrobnosti o stupních poplachů

§ 20

(1) Stupeň poplachu předurčuje potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce v závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události a také na úrovni koordinace složek při společném zásahu uvedeném v § 2.

(2) V rámci integrovaného záchranného systému se vyhláší čtyři stupně poplachu. Čtvrtý stupeň, který je označen jako zvláštní, je stupněm nejvyšším.

(3) Potřebný stupeň poplachu vyhláší pro jedno místo zásahu velitel zásahu nebo operační a informační středisko³⁶⁾ při prvotním povolávání složek na místo zásahu. Operační a informační středisko může vyhlásit stupeň poplachu pro určité území postižené mimořádnou událostí, pokud je na něm více jak jedno místo zásahu.

/36) § 5 odst. 3 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb./

§ 21

První stupeň poplachu

První stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- a) mimořádná událost ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, s výjimkou objektu, kde jsou složité podmínky pro zásah,³⁷⁾ jednotlivé dopravní prostředky osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500 m², nebo
- b) záchranné a likvidační práce provádí základní složky, které není nutno při společném zásahu nepřetržitě koordinovat.

/37) § 18 vyhlášky 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). /

§ 22

Druhý stupeň poplachu

Druhý stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- a) mimořádná událost ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m²,
- b) záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky z kraje, kde mimořádná událost probíhá, nebo
- c) je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu při společném zásahu.

§ 23

Třetí stupeň poplachu

(1) Třetí stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- a) mimořádná událost ohrožuje více jak 100 a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě, nebo
- b) záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů, nebo
- c) je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky.

(2) Na základě rozhodnutí řídicího důstojníka hasičského záchranného sboru kraje oznamuje operační a informační středisko kraje vyhlášení třetího stupně poplachu poplachového plánu kraje hejtmanovi. Stejným způsobem nebo na základě žádosti velitele zásahu se oznamuje vyhlášení třetího stupně poplachu poplachového plánu kraje starostovi obce s rozšířenou působností.

§ 24

Zvláštní stupeň poplachu

(1) Zvláštní stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- a) mimořádná událost ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce nebo plochy území nad 1 km²,
- b) záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky včetně využití sil a prostředků z jiných krajů, popřípadě je nutno použít pomoc podle § 22 zákona nebo zahraniční pomoci,

- c) je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky, nebo
- d) společný zásah složek vyžaduje koordinaci na strategické úrovni podle § 2 písm. c).
- (2) Vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje oznamuje operační a informační středisko kraje hejtmánovi. Stejným způsobem nebo na základě rozhodnutí velitele zásahu se vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje oznamuje starostovi dotčené obce s rozšířenou působností.
- (3) Po vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje operační a informační středisko kraje povolává a nasazuje síly a prostředky z kraje, koordinuje pomoc se sousedními kraji a informuje o vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje generální ředitelství. Obdobným způsobem koordinuje pomoc operační a informační středisko generálního ředitelství.

OSTATNÍ

OSTATNÍ

MANAGEMENT, JEHO FUNKCE A ÚROVNĚ ŘÍZENÍ

Management lze definovat jako určitý proces, ve kterém provádíme koordinaci činnosti skupiny pracovníků nebo jednotlivců s využitím souboru činností a metod k dosahování cílů a zvládnutí různých specifických činností a funkcí managementu.

Tento proces může být realizovaný jednotlivcem (vedoucí pracoviště, velitel zásahu, apod.) nebo skupinou (představenstvo společnosti, management určitého stupně řízení). Smyslem manažerské práce je dosáhnout efektivní činnosti lidí, naplnění plánovaných cílů nebo dosažení požadovaného stupně úspěšnosti při plnění stanovených úkolů. Z této definice vyplývá, že nedílnou součástí managementu jsou „manažeři“, které lze definovat jako řídicí pracovníky odpovědné za dosažení cílů svěřených jim organizačních jednotek, včetně osobního podílu na tvorbě podkladů, implementaci rozhodnutí a kontrolní činnosti. Ke své činnosti využívají další spolupracovníky, kteří jsou dočasně nebo trvale pověřeni řídicími pravomocemi a výkonnými funkcemi v rámci příslušné organizační jednotky.

Řízení je uplatňováno v jednotlivých organizačních strukturách zpravidla jako proces koordinování činností jednotlivých složek (jednotek), realizovaný řídicími pracovníky (veliteli) za účelem dosažení určitých výsledků, které nelze dosáhnout individuální činností.

Řízení (management) má pět základních funkcí, a to:

- plánování
- vedení
- organizování
- kontrolu
- lidské zdroje

Plánování - zahrnuje výběr úkolů, k nimž manažer (velitel) stanovuje cíle a určuje jakou činnost jich dosáhnout. Je předpoklad, že se bude rozhodovat na základě připravených alternativních řešení.

Organizování - je ta část řízení, která zahrnuje zřízení účelné struktury rolí pro příslušníky organizační složky (jednotky). Účelnost je potřebné chápat tak, že všechny úkoly potřebné pro dosažení cílů jsou přiděleny. Smyslem organizační struktury je pomáhat při vytváření prostředí pro kvalitní splnění úkolů. Tehdy se stává nástrojem managementu a neexistuje samostatně. Taková struktura musí nejen určit, které úkoly mají být vykonány, ale také, aby odpovídaly schopnostem příslušníků organizační složky (jednotky). Při realizaci aspektů procesního řízení se předpokládá vložit do organizační struktury organizační složky (jednotky) další prvek (procesní tým) po dobu řešení určitého úkolu. Vložený prvek zpravidla bývá vytvořen z odborníků, kteří jsou potřební při řešení daného problému.

Cíl lidských zdrojů - cílem lidských zdrojů je doplňování a udržování zaplněných tabulkových míst organizační složky (jed-

notky). To je prováděno identifikováním požadavků na obsazování systemizovaných míst, nábořem, výběrem, umisťováním, oceňováním, plánováním míst, kompenzací, vzděláváním příslušníků jednotek, stabilizováním a optimálním využíváním lidských zdrojů v organizaci.

Vedení - při vedení lidí je vyvinuto úsilí k jejich ovlivnění tak, aby byli prospěšní organizační složce (jednotce), v níž jsou zařazeni a v níž se zapojili do procesu plnění cílů. Ve vedení převládá interpersonální hledisko. Vedení vyžaduje následování. Lidé mají tendenci následovat toho, kdo s nimi komunikuje, kdo je motivuje, uplatňuje styl řízení, jenž u podřízených vzbuzuje osobní důvěru.

Nejméně populární část funkcí managementu je kontrolování. Ta zahrnuje nejen měření a korekci činností organizačních složek (jednotek), ale i odstranění odchylek od plánovaných cílů, případně úpravu rozhodnutí. Z obecného pohledu se kontrolní činnosti vztahují k měření úspěšnosti. Nic nebude kontrolní činnost platná, když nebude vyspecifikováno, kdo je odpovědný za odchylku od rozhodnutí nebo neplnění cíle. Kontrolní činnost má také napomáhat koordinovat jednotlivé pracovní činnosti. Smyslem koordinace je odstranění rozporů mezi jednotlivými přístupy, odstranění rozporů v různém načasování, také rozporů mezi různými úsilími a zájmy.

Všechny uvedené funkce musí manažer (velitel zásahu) uplatňovat při naplňování tří základních úkolů, kterými jsou:

- řízení organizační složky (jednotky)
- řízení příslušníků organizační složky (jednotky)
- řízení činností (procesů) organizační složky (jednotky)

Manažerská práce zahrnuje mnoho řídicích činností. Stát se manažerem vyžaduje množství dovedností, potřebných pro zvládnutí uvedených úkolů. Při plnění úkolů musí manažer (velitel) v první řadě využívat znalosti z klasického řízení organizační složky (jednotky), tj. využívání znalostí získaných vzděláním a praxí. Při řízení lidí uplatňuje v řízení behavioristické znalosti, tj. schopnost dobře komunikovat s lidmi, činit správná rozhodnutí, vést podřízené, vytvářet motivační prostředí a řešit konfliktní situace. Pro řízení procesů (činností) jsou užitečné znalosti z manažerské vědy, tj. pomocí analýzy informací s využitím vhodných metod a za podpory PC, získávat hodnověrné podklady pro přijetí optimálního rozhodnutí. Správně uplatňovaný management přinese zjednodušování postupů, úsporu času, zkvalitnění a efektivnost činností.

Neexistuje žádný nový záměr, výstup z výzkumu nebo technika, které by nebylo možné zorganizovat pomocí funkcí řízení, tj. pomocí plánování, organizování, vedení, kontrolování a lidskými zdroji.

Manažeři zastávají v organizační struktuře určité pozice a vykonávají úměrně svému postavení dané činnosti. V závislosti

na zastávané pozici je jim také přidělen určitý díl odpovědnosti a pravomocí. Ke zvládnutí požadavků náležejících k zastávané pozici je od manažerů vyžadováno mít všeobecné a zvláštní dovednosti

Svou manažerskou úlohu zpravidla uskutečňují na třech úrovních řízení, tj. na:

- **taktické úrovní**
- **operační úrovní**
- **strategické úrovní**

Taktická úroveň - je realizována zpravidla na nejnižších stupních řízení (jednotka, místo zásahu apod.). Na této úrovni manažeři zabezpečují:

- řízení operačních činností (určuje se, jak mají být činnosti uskutečňovány)
- kooperaci mezi vykonavateli činností a těmi, v jejichž prospěch jsou činnosti vykonávány (řídí velitel zásahu (provádění záchranných a likvidačních prací). Také koordinuje činnost jednotlivých složek integrovaného záchranného systému na místě zásahu. Může si vytvořit svůj štáb (poradní a výkonný orgán)

Operační úroveň - je zaměřena na efektivní provádění všeho, co příslušná organizace potřebuje a co má tato organizace v gesci. Operační úrovní v krizovém managementu je úroveň operačních středisek a základních složek integrovaného záchranného systému.

Strategická úroveň - je realizována v širším sociálním prostředí, vůči kterému má určitou odpovědnost. Pravomoc organizace musí být v souladu s její odpovědností. Na této úrovni je snaha, aby strategická úroveň fungovala v souladu s obecnými požadavky společnosti.

MANAŽERSKÉ DOVEDNOSTI A ETAPY ROZHODOVACÍHO PROCESU

Manažer musí poskytovat podřízeným potřebné informace, řešit interpersonální vztahy, pracovní problémy, musí s lidmi komunikovat, umět vést své podřízené a účinně je motivovat. Kromě toho využívá ve své činnosti manažerské dovednosti, jako jsou:

- technické dovednosti, které se vyznačují tím, že manažer umí používat specifické znalosti, techniky, metody, postupy pro realizaci výkonných činností a procesů
- koncepční dovednosti, které představují vidění společnosti jako systém procesů, které je třeba usměrňovat k dosažení strategického cíle. Manažer (velitel) s těmito dovednostmi umí koordinovat podstatné procesy organizace. Jeho koncepční dovednosti rostou s úrovní managementu organizace

Manažer je řídicí pracovník a současně je také v roli řešitele problémů. Jedna z jeho povinností je hledat efektivní způsoby řešení úkolů a volit variantní řešení problémů. Manažer v běžném rozhodovacím procesu, kdy řeší opakované problémy, používá tzv. programové rozhodnutí. Výsledky řešení ojedinělých, nestrukturovaných problémů se nazývají neprogramová rozhodnutí.

Etapy rozhodovacího procesu:

- poznávání a hodnocení
- vlastní rozhodování
- příprava rozhodnutí
- vedení a kontrola

Identifikace situace - Je to důležitý bod rozhodování. Pokud je situace nesprávně identifikovaná, potom i přijaté rozhodnutí nepovede k naplnění cíle.

Při této činnosti manažeři se mohou dopouštět několika chyb:

Vnímání informací o negativních situacích se jim jeví jako nepravděpodobné, čímž individuální vlastnosti osobnosti manažera ho ochraňují před stresovými nepříjemnými skutečnostmi. Stává se, že manažer takové informace ignoruje. Někteří manažeři mají dokonce tendence pokračovat v plnění jimi přijatého rozhodnutí, i když se ukazuje jako neefektivní a nevede k dosažení cíle. Manažeři vnímají převážně krizové problémy a běžné problémy. Těm proto věnují pozornost. Problémy plnění úkolů, které můžeme pojmenovat jako nahodilé, musí manažer vyhledávat. Často se však stává, že jsou tyto problémy míjeny bez povšimnutí a ve svém důsledku jsou příčinou nesplnění úkolů. Na pořad svého řešení se dostávají, až přerostou svůj rámec a stanou se krizovými nebo běžnými. To však již může znamenat vznik značných ztrát. V krizové situaci to znamená ztráty, které mohou být nenahraditelné. U dobře řízené složky (jednotky) manažer (velitel) věnuje větší pozornost hlavním úkolům, které mohou být z jeho pohledu brány za rozhodující, tedy na tomto stupni hodnoceny jako strategické.

Plánování je nejvýznamnější funkcí manažera (velitele), která je zaměřena do budoucna, a to blízké nebo více či méně vzdálené. Při plánování je určováno, čeho má být dosaženo a jak toho má být dosaženo. Můžeme říci, že plánovací funkce je orientovaná na stanovení cílů a vhodných prostředků pro jejich dosažení. Manažer (velitel) při plánování by měl dát odpověď na několik základních otázek.

Cíl - cíle jsou charakterizované jako určitý stav, o kterém manažer (velitel) předpokládá, že mohou být dosaženy v čase a v prostoru s plánovaným množstvím sil a prostředků.

Plánování začíná stanovením cílů. Hlavním úkolem plánování manažerů (velitelů) je potom určování priorit, pořadí, způsobů a termínů plnění úkolů.

Cíle by měly být definovány takto:

- cíl má být vztažen k přesně vypsované situaci
- cíl má definovat výsledek, ne činnost
- cíl má obsahovat termín splnění
- cíl má být dosažitelný
- cíl má podněcovat k aktivitě
- cíl má být propojen na procesy
- cíl má být vyhodnocen pomocí stanovených kritérií

Důležitou podmínkou v rozhodovacím procesu je přijímat na jednotlivých stupních řízení taková rozhodnutí, aby směřovala k naplnění stanoveného cíle nadřazeným stupněm. Při tom musíme dodržovat následující zásady:

Plánovací proces - základní body	Základní manažerské otázky
Cíle	Jaké cíle chceme dosáhnout?
	Jak se navzájem stanovené cíle ovlivňují, jak jsou na sobě závislé apod.?
	Časový horizont dosažení stanovených cílů?
	Jaká jsou kritéria pro hodnocení jednotlivých cílů?
	Kdo bude odpovědný za dosažení cíle?
Činnosti	Jaké činnosti přispějí k dosažení cíle?
	Jaké informace máme pro plnění úkolů a jaké informace potřebujeme získávat v průběhu plnění úkolů?
	Jaké uplatníme metody k prognóze výsledku?
	Kdo bude řídit jednotlivé činnosti, tedy bude odpovědný za dosažení cíle?
Síly a prostředky	Jaké jsou potřebné síly a prostředky?
	Kdo jednotlivé síly a prostředky vyčlení?
	Odkud budou přiděleny prostředky na pokrytí nákladů?
Implementace	Jaké metody řízení budou při implementaci uplatněny?
	Jaké zásady budou uplatňovány při implementaci plánu?
	Jaké budou voleny způsoby získávání informací?
	Jak bude organizována kontrolní činnost?
	Jaké budou využity metody vyhodnocování informací ze situace a kontrolní činnosti?

Plánování

Při plánování je třeba stanovit čtyři zásadní body:

Plánovací proces			
1. Cíle	2. Úkoly	3. Síly a prostředky	4. Implementace rozhodnutí
Výsledek činnosti			

- jednotlivé cíle se musí hierarchicky dělit na cíle nižších stupňů až do úrovně přiřaditelné k definovaným procesům. Všechny cíle musí být cestou vybraných procesů reálně zabezpečeny
- naplnění nižších cílů musí zabezpečovat dosažení vyšších cílů a naplnění kritérií úspěšnosti nižších cílů musí zabezpečit dosažení kritérií úspěšnosti vyšších cílů. Kritéria úspěšnosti splnění cílů musí být využitelná na ovlivnitelné faktory procesů

Úkol - úkoly představují různé činnosti, i specifické, které musíme vykonat pro dosažení určených cílů. Pro určení cílů a volbu vhodných činností potřebných k jejich dosažení je potřebné mít k dispozici dostatek informací o situaci.

Síla a prostředky - síly a prostředky pro uskutečnění jednotlivých činností znamenají různá omezení, která musí manažer (velitel) při plánování respektovat.

Implementace rozhodnutí - implementace rozhodnutí zahrnuje realizaci úkolů plánu jednotlivých manažerů (velitelů) s organizačními i přidělenými silami a prostředky.

Plánování se uskutečňuje na všech stupních řízení v rozsahu odpovídajícím danému stupni řízení a dávající prostor pro koordinaci a plánování úkolů na nižším stupni řízení, což je jedna ze zásad procesního řízení.

Účinný plán také umožňuje realizovat změny. Čím větší vznikne časové rozpětí mezi stanovením cílů a předpokládaným okamžikem jejich dosažení, o to víc je potřebný plán činností pro jejich dosažení.

Manažeři (velitelé) musí mít však jasnou představu o účincích dosažené změny a také o tom, jak důsledky změny využít nebo organizačně zabezpečit. Jestliže známe slabá místa naší činnosti, je naší povinností se na řešení vzniklé situace v této oblasti připravit.

Při plánování preventivních opatření, anebo při přijímání rozhodnutí k řešení mimořádné nebo krizové situace budou zvláštní přístup vyžadovat procesy, které se aktivují pouze v těchto situacích. Takové procesy budou nejvíce ovlivňovat plnění úkolů. V závislosti na množství času, který bude mít příslušný manažer (velitel) vyčleněných jednotek k dispozici, a podmínkách určitosti, rizika nebo neurčitosti, bude volit obsah rozhodovacího procesu. Manažer (velitel) bude také moci eliminovat přijatá rozhodnutí, která neodpovídají predikovanému průběhu situace v průběhu implementace přijatého rozhodnutí. Menší korekce v praxi bude manažer (velitel) muset řešit, když při přípravě rozhodnutí využije podpory některé z metod pro přípravu podkladů pro rozhodnutí a pro ohodnocení alternativ.

Plánování začíná stanovením cílů. Hlavním úkolem plánování manažerů (velitelů) je následně určování priorit, pořadí, způsobů a termínů plnění úkolů.

Plánovací proces přestává mít smysl, jestliže není možné přijaté plány realizovat, a to jak v oblasti prevence nebo při řešení mimořádné (krizové) situace.

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR A JEHO ZÁKLADNÍ OBLASTI

K zajištění základních funkcí státu, k ochraně demokratických hodnot a k zabezpečení lidských a občanských práv slouží ČR její bezpečnostní systém. Jeho základním cílem je prosazování a ochrana životních, strategických a dalších důležitých zájmů státu a zajištění adekvátní a efektivní reakce na bezpečnostní hrozby a rizika. Systém musí být nejen schopen rizika a hrozby efektivně a včas vyhodnocovat, ale také jim předcházet či maximálně snížit jejich důsledky.

Základem úspěšného fungování bezpečnostního systému je včasná a koordinovaná příprava rozhodujících činností a příslušných řídicích a výkonných orgánů na všech úrovních státní správy a samosprávy, které se podílejí na zajišťování bezpečnosti. V demokratickém státě mají zároveň všechny procedury bezpečnostního systému probíhat v souladu s platným právním základem, být dostatečně transparentní a podléhat veřejné kontrole.

Klíčovým předpokladem efektivního fungování bezpečnostního systému je jeho právní zakotvení, adekvátnost standardních a připravenost mimořádných postupů a prostředků. Ty musejí odpovídat nárokům, jež na systém klade měnící se bezpečnostní prostředí, stejně jako možné krizové situace. Pro ČR je tedy nezbytný dostatečně flexibilní, účelově upravený a centralizovaný bezpečnostní systém řízený státem, stejně jako jednotný a koordinovaný postup na všech úrovních systému při realizaci potřebných opatření.

Vytváření a optimalizace účinného bezpečnostního systému je permanentní procedurou, která mj. vyžaduje nezanedbatelné lidské a finanční zdroje.

Pro bezpečnostní systém je žádoucí, aby byly jeho prvky schopny za všech situací stabilně reagovat a fungovat, a aby dokázal maximálně absorbovat rizikový potenciál bezpečnostního prostředí, popř. se úspěšně vyrovnával se zvládním mimořádných událostí či krizových situací. Vnitřní mechanismy systému musí umožňovat rychlý a koordinovaný přechod z běžného stavu do krizové situace.

Bezpečnostní systém ČR - je institucionálním nástrojem pro zajištění bezpečnosti státu, udržení a prosazení životních, strategických a dalších významných zájmů ČR (definovaných BS ČR), a pro tvorbu a realizaci bezpečnostní politiky. Bezpečnostní systém je úzce propojen s orgány NATO a EU a je nastaven tak, aby byl schopný kooperace s mezinárodními organizacemi (OSN, OBSE).

Zajišťování bezpečnosti ČR - bezpečnostní systém ČR musí disponovat institucionálními nástroji a strategiemi k zajištění definovaných zájmů a ke snížení či eliminaci všech hrozeb a rizik, která brání definované zájmy naplňovat. Zajišťování bezpečnosti ČR se děje v základních oblastech – pilířích, a to: politice vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, zahraniční politice a obranné politice. Průřezový základ pro zajišťování bezpečnosti představuje finanční a hospodářská politika státu, oblast přírodních zdrojů a kritické infrastruktury.

Oblast vnitřní bezpečnosti - pilíře bezpečnostního systému¹⁾ Cílem politiky v oblasti vnitřní bezpečnosti je formulovat

a realizovat zásady směřující k ochraně demokratických základů státu, zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v ČR. Na zajištění vnitřní bezpečnosti aktivně participují všechny prvky bezpečnostního systému. Velmi důležitou roli sehrává zodpovědnost a podpora občanů.

Ochrana obyvatelstva - cílem ochrany obyvatelstva je zabezpečit ochranu životů, zdraví a majetkových hodnot při mimořádných událostech a krizových situacích. Jde o základní povinnost a tedy i funkci státu. Základním nástrojem pro koordinování činností a postupů jeho jednotlivých složek při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu je IZS. Dominantní úlohu v něm sehrává HZS ČR, který plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva, technických zásahů a požární ochrany při jakýchkoliv mimořádných událostech a krizových stavech včetně válečného.²⁾ Prostřednictvím **zahraniční politiky** (diplomacie) prosazuje ČR své zájmy navenek, přičemž usiluje o upevňování svého postavení v mezinárodním společenství. Vzhledem k povaze bezpečnostního prostředí prosazuje ČR své zájmy aktivním působením v bilaterálních a multilaterálních vztazích.

Obrana - cílem v oblasti obrany a obranné politiky je zajišťování svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším ohrožením. ČR k tomu, v souladu se svou zahraniční politikou, formuluje základní zásady pro výstavbu, přípravu a použití příslušných prvků bezpečnostního systému ČR. Obranná politika je založena na komplexním charakteru zajišťování obrany, spočívajícím v nedělitelnosti jejich vnějších, vnitřních, vojenských a nevojenských aspektů, a v preventivním i operačním působení jednotlivých prvků bezpečnostního systému.

Průřezový základ pro zajišťování bezpečnosti ČR tvoří

Hospodářská politika - vytváří podmínky pro zajišťování bezpečnosti státu a eliminuje existující a potenciální bezpečnostní rizika v ekonomice země a ve vnějších ekonomických vztazích. Zásadním způsobem ovlivňuje produkci zdrojů k zajištění bezpečnosti země. Cílem hospodářské politiky je i minimalizace závislosti ekonomiky ČR na dodávkách z hospodářsky nebo politicky nestabilních oblastí.

Základní funkcí bezpečnostního systému ČR je **řízení a koordinace činnosti jeho jednotlivých prvků, plánování, realizace, a vyhodnocování činnosti při zajišťování bezpečnosti ČR, v době přímé hrozby nebo při vzniku krizové situace**. Systém musí adekvátně a operativně reagovat na bezpečnostní hrozby a rizika a musí být schopen koncepčně a dlouhodobě reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí.

Bezpečnostní systém ČR je tvořen prvky disponujícími funkčními kompetencemi stanovenými příslušnými zákony. Jednotlivé prvky vytvářejí hierarchickou strukturu, jsou centrálně řízeny a koordinovány, případně na jednotlivých úrovních působí samostatně v rozsahu své působnosti. Bezpečnostní systém ČR vytvářejí prvky zákonodánné, výkonné a soudní moci, územní samosprávy, ale i právnické a fyzické osoby.

Bezpečnostní systém ČR je nastaven tak, aby byl schopen řešit krizové situace a jiné závažné situace související se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, při plnění spojeneckých závazků v zahraničí nebo při účasti ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru, ale také všechny ostatní druhy krizových situací na území ČR.

POSTAVENÍ A ÚLOHA BEZPEČNOSTNÍ RADY STÁTU, JEJÍ ORGÁNY A JEJICH STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA

BRS je zřízena ústavním zákonem o bezpečnosti. Její složení a činnost je dále upřesněna usnesením vlády ze dne 10. června 1998 č. 391 o Bezpečnostní radě státu a o plánování opatření k zajištění bezpečnosti ČR, v platném znění.

BRS je stálý pracovní orgán vlády, který v rozsahu pověřené stanovené vládou koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti ČR a připravuje vládě návrhy k jejímu zajišťování (plánování).

Základním úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého a funkčního bezpečnostního systému ČR, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajištění bezpečnosti ČR a mezinárodních závazků.

V návaznosti na současná rizika a hrozby v oblasti bezpečnosti ČR je BRS koncipována jako orgán pro přípravu opatření v této oblasti, ale současně i pro řešení vzniklé krizové situace. Je orientována na komplexní zajišťování bezpečnosti ČR.

BRS tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Prezident má právo účastnit se schůzí BRS, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Jednání BRS se mohou, na základě usnesení vlády o BRS, zúčastnit podle potřeby i další ústavní činitelé, vedoucí jiných správních úřadů, kteří nejsou členy BRS, guvernér ČNB a představitelé orgánů územní samosprávy a další odborníci.

Předseda BRS svolává schůze BRS pravidelně, nejméně však jednou za tři měsíce, případně podle potřeby.

BRS má předsednictvo, které na svých jednáních zejména posuzuje aktuální bezpečnostní situaci ve světě a v ČR. Předsednictvo BRS je složeno z předsedy BRS (premiér), místopředsedy BRS, ministra zahraničních věcí, ministra obrany a ministra financí. Jednání předsednictva BRS se zúčastňuje ředitel sekretariátu BRS.

Činnost BRS zabezpečuje sekretariát BRS. Funkci sekretariátu BRS vykonává odbor obrany a bezpečnosti Úřadu vlády ČR.

Přestože byla BRS ustavena na základě ústavního zákona, není ústavním orgánem a není jí tímto ani žádným jiným zákonem dána pravomoc přijímat rozhodnutí v oblasti zajištění bezpečnosti ČR. Na základě usnesení vlády o BRS může BRS v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR žádat informace a analýzy od všech ministrů a vedoucích jiných správních úřadů a ukládat jim úkoly spojené se zajišťováním bezpečnosti ČR.

BRS může podle potřeby, zpravidla na návrh členů BRS, zřizovat a rušit odborné pracovní skupiny, v jejichž čele stojí zpravidla

člen BRS, které se zabývají dílčími otázkami v oblasti působnosti BRS, zejména připravují podklady pro zasedání BRS.

BRS je tělesem, které na centrální úrovni vyhodnocuje rizika a hrozby a přijímá příslušná opatření. K tomu využívá své pracovní orgány.

V rámci BRS působí čtyři stálé pracovní výbory BRS:

- **Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (VKZBP)**

Hlavním úkolem VKZBP je koordinace zahraniční bezpečnostní politiky ČR s důrazem na mezinárodní postavení ČR a na vztahy s mezinárodními bezpečnostními organizacemi. Kromě projednávání relevantních materiálů pro BRS zajišťuje VKZBP informovanost zainteresovaných resortů o aktuální zahraniční bezpečnostní situaci a jejích aspektech s důrazem na mezinárodní postavení ČR. Je v gesci ministra zahraničních věcí.

- **Výbor pro obranné plánování (VOP)**

Hlavním úkolem VOP je koordinace plánování opatření k zajištění obrany ČR. Je v gesci ministra obrany.

- **Výbor pro civilní nouzové plánování (VCNP)**

Hlavním úkolem VCNP je koordinace a plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu, ochrany obyvatelstva a ekonomiky, ochrany kritické infrastruktury včetně zabezpečování opatření pro případ radiální havárie, preventivních opatření proti použití zbraní hromadného ničení, včetně řešení odstraňování následků jejich použití, a sladění požadavků na civilní zdroje, nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR. Je v gesci ministra vnitra.

- **Výbor pro zpravodajskou činnost (VZČ)**

Hlavním úkolem VZČ je koordinace činností zpravodajských služeb ČR a plánování opatření k zajištění zpravodajské činnosti a spolupráci státních orgánů, které získávají, shromažďují a vyhodnocují informace nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR. VZČ samostatně nevyvíjí zpravodajskou činnost. Je v gesci předsedy vlády.

Ústřední krizový štáb (ÚKŠ)

V systému BRS je zařazen také ÚKŠ, který je podle krizového zákona pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací. ÚKŠ není výkonným orgánem, ale pouze předkládá návrhy na řešení krizových situací na schůzi BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě. ÚKŠ zejména zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy.

Bezpečnostní systém ČR

Odpovědnost za zajištění bezpečnosti státu mají složky spadající do bezpečnostního systému státu. Vláda a Parlament ČR zajišťují nezbytné lidské, věcné a finanční zdroje pro vnitřní a vnější bezpečnost ČR. Řídí se principem minimální dostatečnosti v možnostech české ekonomiky a státu jako celku a sledují jejich

optimální využití. Prostředky vyčleněné k zajištění vnější a vnitřní bezpečnosti musí odpovídat naléhavosti jednotlivých rizik, musí být vyvážené a vzájemně se doplňovat. Zde se promítá úloha obranného a civilního nouzového plánování v celém komplexu a využívání všech zdrojů. Zajištění bezpečnosti závisí nejenom na výši a efektivitě využití vynaložených prostředků, ale též na podílu a přístupu občanů a na jejich vůli přispět k bezpečnosti státu. Rodina a škola zde mají nezastupitelnou úlohu.

Odpovědnost za zajištění bezpečnosti státu mají složky zákonodárné, výkonné, ozbrojené a soudní. Bezpečnostní systém je koncipován tak, aby každá z jeho součástí byla schopna realizovat zákonem stanovené úkoly samostatně. Za funkčnost komplexního působení celého bezpečnostního systému odpovídá vláda ČR.

Členění prvků bezpečnostního systému ČR

Ústřední prvky

- prezident republiky, Parlament ČR, vláda ČR s jednotlivými resorty, Bezpečnostní rada státu a její stálé pracovní orgány, Ústřední krizový štáb

Hlavní prvky

- jednotlivá ministerstva, ostatní ústřední správní orgány (např. Správa státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost)
- orgány s celostátní působností (např. Bezpečnostní informační služba, Česká národní banka, Nejvyšší kontrolní úřad)

Územní prvky

- orgány krajů
- orgány obcí

Výkonné prvky

- ozbrojené síly ČR (např. Armáda ČR, Hradní stráž), ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Policie ČR, Vězeňská služba), zpravodajské služby, záchranné, havarijní a jiné sbory a služby (Hasičský záchranný sbor ČR, zdravotnická záchranná služba)

Další prvky

- obecní policie, veřejná stráž (lesní, rybářská), soukromé bezpečnostní služby, občanský sektor, dobrovolnická služba, aj.

Bezpečnostní systém ČR dále zahrnuje:

- integrovaný záchranný systém
- zpravodajský systém
- hospodářská opatření k zajištění bezpečnosti
- opatření v oblasti finančního zajištění bezpečnosti
- vazby a komunikace bezpečnostního systému
- procesy v bezpečnostním systému

Zajištění bezpečnostního systému státu:

- Legislativní zajištění bezpečnostního systému představuje vymezení jeho jednotlivých součástí, jejich funkcí a vzájemných vazeb v obecně závazných právních předpisech a vyhláškách.

- Hospodářským zajištěním systému se rozumí příprava a provádění opatření, která zajišťují chod hospodářství za krizové situace. Vede k optimálnímu využití státních hmotných rezerv. Zajišťují distribuci surovin, energií, potravin a jiných nezbytných materiálních prostředků a racionální využití pracovních sil, využití připravených regulačních opatření ve výrobě a spotřebě, veřejných rozpočtech a v oblasti finanční a měnové.
- Finanční zajištění systému spočívá ve vyčlenění přiměřených finančních zdrojů nezbytných pro bezpečnostní systém jako celek a pro jednotlivé složky.
- Logistické zajištění představuje zejména zabezpečení infrastruktury nutné pro činnost bezpečnostního systému. Jedná se především o vybudování kvalitního komunikačního systému, vytvoření nezbytných zásob, skladovacích kapacit, opravárenských kapacit, míst řízení či koordinace, vybudování dopravních cest, zásobovacích vedení nebo získání nových typů výzbroje a výstroje, přípravy hospodářské mobilizace země apod.
- Zdravotnické zajištění systému spočívá v zabezpečení lékařské pomoci a další zdravotní péči za krizové situace. Zahrnuje vytvoření nezbytných zásob a skladovacích kapacit zdravotnického materiálu, rozmístění zdravotnických zařízení a zdravotního personálu.
- Informačním zajištěním se rozumí podíl orgánů a institucí státu, včetně zpravodajských služeb na zajišťování informací důležitých pro identifikaci a specifikaci bezpečnostních rizik a hrozeb a na realizaci přiměřených opatření.

Udržení přiměřené průmyslové základny pro obranu je důležitým předpokladem zabezpečení bezpečnosti státu. Jedná se o souhrn státních a soukromých kapacit pro výzkum, vývoj, výrobu a zkoušení výzbroje a techniky.

ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, ÚKOLY VLÁDY PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ PŘIPRAVENOSTI ČESKÉ REPUBLIKY NA KRIZOVÉ SITUACE

Krizové řízení - je definováno krizovým zákonem jako souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace (§ 2 písm. a) krizového zákona).

Cíl - cílem krizového řízení je zajištění nejenom připravenosti odražení vojenského útoku proti svému území či území smluvních spojenců, ale současně účinně reagovat i na nevojenská bezpečnostní rizika. Zároveň musí být zajištěna schopnost zapojit se do úsilí mezinárodního společenství při předcházení destabilizujícím situacím a ozbrojeným konfliktům, i když neznamenají bezprostřední ohrožení životních zájmů ČR. Krizové plánování a krizové řízení se uskutečňuje v organizační struktuře bezpečnostního systému státu. Bezpečnostní systém státu respektuje faktory vnitřní, zejména ekonomické možnosti ČR, a vnější, zejména vazby státu na mezinárodní bezpečnostní organizace.

Za koordinaci přípravy na krizové stavy (na krizové situace nevojenského charakteru) a jejich řešení odpovídá Ministerstvo

vnitřní bezpečnosti a veřejným pořádkem, které přitom určuje a kontroluje postupy Policie ČR (§ 10 odst. 1 a § 3 zákona č. 240/2000 Sb.).

Za proces obranného plánování a koordinaci jeho přípravy (krizových situací vojenského charakteru) odpovídá Ministerstvo obrany (§ 6 odst. 1 písm. b) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR).

Oblast hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv při přípravě a řešení krizových situací nevojenského i vojenského charakteru spadá do působnosti (gesce) Správy státních hmotných rezerv,

Za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a za válečného stavu plní orgány krizového řízení i právnické a fyzické osoby úkoly stanovené krizovým zákonem, pokud zákon o zajišťování obrany ČR nestanoví jinak.

Při krizových stavech se postupuje podle krizového zákona, avšak tam, kde konkrétní situaci tento zákon výslovně neupravuje, se přiměřeně použijí např. ustanovení o provádění záchranných a likvidačních prací podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Podle zákona o krizovém řízení se postupuje i tehdy, jsou-li nařízena mimořádná veterinární opatření podle zvláštních právních předpisů (§ 15 zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon) a vzniklé ohrožení má povahu mimořádné události, jejíž následky vedou ke vzniku krizové situace; v těchto případech se stává krajská nálezová komise součástí krizového štábu kraje a Ústřední nálezová komise součástí Ústředního krizového štábu.

V případech, kdy je v době povodní vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, se povodňové komise (zákon č. 245/2001 Sb., vodní zákon) stávají součástí krizového štábu kraje a Ústřední povodňová komise součástí Ústředního krizového štábu.

Za stavu ohrožení státu podle krizového zákona a za nouzového stavu se přiměřeně použijí ustanovení o osvobození od dovozního cla (vyhláška 199/2004 Sb., která nahrazuje vyhlášku 136/1998 Sb., o osvobození od dovozního cla), která se týkají vybraných léčebných látek, nástrojů a přístrojů, zařízení, zboží a darů.

Orgány krizového řízení jsou stanoveny v Hlavě II a následně v příslušných ustanoveních jednotlivých paragrafů krizového zákona. Orgány krizového řízení jsou:

- Vláda
- Ministerstva a jiné správní úřady (MV, MZdr., MD)
- Česká národní banka
- Orgány kraje a ostatní orgány s územní působností (hejtman, HZS K, PČR)
- Orgány obce
- Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády, Nejvyšší kontrolní úřad, Bezpečnostní informační služba

K výše uvedenému výčtu orgánů krizového řízení je nezbytné uvést, že v části krizového zákona, kde jsou řešeny úkoly

ministerstev a jiných správních úřadů, jsou blíže rozpracovány úkoly Ministerstva vnitra, které koordinuje přípravu na krizové stavy. Obdobně pak oprávnění Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva dopravy ukládat úkoly a vyhlášovat opatření v době krizových stavů.

Pro bližší objasnění úkolů **orgánů kraje a ostatních orgánů s územní působností** jsou stanoveny úkoly orgánů kraje při zajišťování připravenosti kraje na řešení krizových situací a úloha hejtmana a jeho oprávnění při vyhlášení krizových stavů. Konkrétně jsou stanoveny úkoly hasičského záchranného sboru kraje a rámcově úkoly Policie ČR.

U **orgánů obcí** jsou úkoly k zajištění připravenosti obce na řešení krizových situací stanoveny jak obecnímu úřadu tak starostovi.

Vláda jako nejvyšší orgán moci výkonné při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace plní tyto úkoly:

- ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost
- určuje ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení konkrétní krizové situace v případě, kdy příslušnost ke koordinující funkci nevyplývá z působnosti stanovených ve zvláštním právním předpisu
- zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací
- při přípravě na krizové situace a při jejich řešení projednává s Českou národní bankou opatření, která se týkají působnosti této banky

Krizový zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob **při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a při jejich řešení.**

V souladu s ustanovením § 5 krizového zákona za **nouzového stavu** nebo za **stavu ohrožení státu** lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit některá práva a svobody:

- právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví
- vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku, pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, za toto omezení je poskytnuta přiměřená náhrada
- svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací
- právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací
- právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění

- právo na stávku, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchraných a likvidačních prací

Vláda v době trvání nouzového stavu je oprávněna za výše uvedených podmínek:

- nařídit evakuaci osob a majetku z vymezeného území
- zakázat vstup, pobyt a pohyb osob na vymezených místech nebo území
- rozhodnout o ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace
- rozhodnout o bezodkladném provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení veřejného ohrožení vyplývajícího z krizové situace

Vláda je dále oprávněna:

- nařídit povinné hlášení přechodné změny pobytu osob
- přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti, v oblasti zbraní, výbušnin, nebezpečných chemických látek a přípravků, jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření
- nařídit přemístění osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody do jiné věznice nebo vyloučit volný pohyb těchto osob mimo věznici
- nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce

Vláda je v době trvání stavu ohrožení státu (mimo výše uvedená opatření vztahujících se k vyhlášení nouzového stavu) oprávněna nařídit:

- omezení vstupu na území České republiky osobám, které nejsou občany České republiky
- povinné hlášení místa trvalého pobytu, popřípadě i místa, kde se osoba dočasně zdržuje
- omezení držení a nošení střelných zbraní a střeliva
- zvýšenou kontrolní činnost na úseku zabezpečení skladovaných střelných zbraní
- střeliva, munice, výbušnin, jaderných materiálů a zdrojů ionizujícího záření, nebezpečných chemických a jiných nebezpečných látek

ZVLÁŠTNÍ SKUTEČNOSTI, JEJICH VZTAH K STUPŇŮM UTAJENÍ PODLE ZVLÁŠTNÍHO PRÁVNÍHO PŘEDPISU A OPRAVNĚNÍ SE SE ZVLÁŠTNÍMI SKUTEČNOSTMI, ZPROŠTĚNÍ POVINNOSTI ZACHOVÁVAT MLČENLIVOST, PRÁVNÍ PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ MANIPULACI S TĚMITO SKUTEČNOSTMI

Zvláštními skutečnostmi (§ 1 odst. 1 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.) jsou informace v oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k ohrožení života, zdraví, majetku, životního

prostředí nebo podnikatelských zájmů právnických osob nebo fyzických osob vykonávajících podnikatelskou činnost. Nutno zdůraznit, že takto označené skutečnosti nemají statut utajovaných informací podle zvláštního zákona (zákon č. 148/1998 Sb.).

Všeobecně

V obecné poloze podléhá ochrana zvláštních skutečností specifickému režimu, který představuje přijímání opatření zejména v oblasti:

- personální bezpečnosti – výběr osob a jejich prověrky
- administrativní bezpečnosti – dodržování zásad označování, manipulace,...
- objektové bezpečnosti – ochrana prostor, ve kterých se zvláštní skutečnosti vyskytují
- technické bezpečnosti – používání certifikovaných technických prostředků – tresory, zámky, mříže, skartační zařízení,...
- bezpečnosti informačních systémů – certifikované počítače a počítačové sítě (přístupová hesla, HW-klíče, vyměnitelné disky,...).

Se zvláštními skutečnostmi se mohou seznamovat jen oprávnění pracovníci. Ti musí být zapsáni ve zvláštním seznamu, který schvaluje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

Pracovníci oprávnění se seznamovat se zvláštními skutečnostmi a osoby, které se s těmito skutečnostmi seznámily při plnění úkolů krizového řízení, jsou povinni zachovávat mlčenlivost. Rozumí se tím povinnost nesdělovat zvláštní skutečnost osobě, která není oprávněna se s takovou skutečností seznamovat. O zproštění povinnosti zachovávat mlčenlivost a jeho rozsahu rozhoduje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

Krizové plány a ostatní listiny, nosná média a jiné materiály, které obsahují zvláštní skutečnosti označují orgány krizového řízení slovy „Zvláštní skutečnosti“ nebo zkratkou „ZS“.

Stejným způsobem označují listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby při poskytování informací orgánům krizového řízení, pokud to tyto orgány s nimi projednají.

Listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti podléhají zvláštní evidenci. Evidují se totiž v samostatném jednacím protokolu a ukládají se odděleně od ostatních písemností.

Pracoviště, kde se ukládají listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti (musí splňovat podmínky režimového pracoviště), používá pouze jeden vstup, který musí být zajištěn proti volnému vstupu osob, které nejsou oprávněny se seznamovat se zvláštními skutečnostmi.

Dále je potřeba zdůraznit, že pokud právnická nebo fyzická osoba žádá orgán krizového řízení o informaci podle zvláštního právního předpisu a požadovaná informace je označena jako zvláštní skutečnost a žadatel k této informaci nemá oprávněný přístup, povinný subjekt žadateli tuto informaci neposkytne.

Postup při určování osob ke styku se zvláštními skutečnostmi (§ 5 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.)

Určení osob ke styku se zvláštními skutečnostmi provádí vedoucí orgánu krizového řízení, a to schválením zvláštního seznamu (§ 27 odst. 4 zákona č. 240/2000 Sb.).

V tomto seznamu se zaznamenává rozsah oprávnění pracovníků orgánu krizového řízení, zaměstnanců právnických osob nebo zaměstnanců podnikajících fyzických osob oprávněných seznamovat se se zvláštními skutečnostmi.

S osobami, které jsou určeny ke styku se zvláštními skutečnostmi se zpracovává písemný záznam, který se ukládá na pracovišti krizového řízení. Pokud takové pracoviště není zřízeno, určí vedoucí příslušného orgánu krizového řízení, statutární zástupce právnické osoby nebo podnikající fyzická osoba jiné vhodné pracoviště (dále jen „pověřené pracoviště“).

Takto určený pracovník se při jednání k zabezpečení úkolů krizového řízení prokazuje zmocněním, které se vydává na dobu 2 let. Zmocnění se nevyžaduje u vedoucího orgánu krizového řízení a osob určených ke styku s utajovanými skutečnostmi.

Došlo-li k ukončení určení pracovníka ke styku se zvláštními skutečnostmi, provede se o tom záznam ve sloupcích 6 a 7 výše zmíněného zvláštního seznamu.

Podrobnosti o označování písemností obsahujících zvláštní skutečnosti

Označení krizových plánů, ostatních listin, nosných médií a jiných materiálů obsahujících zvláštní skutečnosti (dále jen „písemnosti“) se uvádí na přední straně prvního listu v pravé horní části, na popisném štítku nebo obalu.

Je-li písemnost určena k doručení adresátovi mimo objekt orgánu krizového řízení nebo je přenášena mimo budovu z jiného vážného důvodu (dále jen „přeprava“), označuje se také v pravé horní části obálky.

Samostatný jednací protokol pro evidenci písemností vede pověřené pracoviště.

Při příjmu písemností označených jako „zvláštní skutečnost“ tuto přijme pověřená osoba nebo osoba určena k tomuto převzetí (podatelna), neotevírá ji a předá nejkratší cestou adresátovi. Adresát předloží písemnosti po jejich otevření pracovišti krizového řízení nebo pověřenému pracovišti k doplnění údajů v samostatném jednacím protokolu.

Režim manipulace s písemnostmi

Při manipulaci s písemnostmi označenými jako „zvláštní skutečnosti“ se postupuje podle následujících zásad:

- opis, kopii nebo výpis z písemnosti se pořizuje jen se souhlasem vedoucího pověřeného pracoviště
- na písemnost, ze které se vyhotovuje opis, kopie nebo výpis, se vyznačí datum a důvod vyhotovení, počet výtisků a jejich rozdělovník, jméno, příjmení a podpis osoby, která vydala souhlas a dále jméno, příjmení a podpis osoby, která opis, kopii nebo výpis vyhotovila

- vadné nebo nadpočetné výtisky písemnosti se předají osobě oprávněné seznamovat se s takovými písemnostmi, která pak neprodleně zabezpečí jejich zničení
- písemnosti určené k přepravě vybavuje pověřené pracoviště; k odeslání je předává pověřené osobě nebo osobě určené k tomuto převzetí (podatelna) proti podpisu
- přeprava písemností se provádí
- kurýrní službou
- technickými prostředky
- držitelem poštovní licence
- osobou určenou ke styku se zvláštními skutečnostmi,
- písemnosti se přepravují způsobem určeným pro přepravu písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení „Vyhrazené“

V souvislosti s neoprávněnou manipulací se zvláštními skutečnostmi má vedoucí pověřeného pracoviště zvláštní povinnost. Jakmile se o neoprávněnou manipulaci s písemnostmi dozví, má to písemně oznámit vedoucímu příslušného orgánu krizového řízení, statutárnímu zástupci právnické osoby nebo podnikající fyzická osoby. Zároveň má za povinnost zajistit objektivní zjištění všech okolností této neoprávněné manipulace, zejména rozsah nastalých či hrozících následků. Po provedení úkonů přijme bez zbytečného odkladu opatření k zamezení nebo zmírnění následků neoprávněné manipulace s písemnostmi.

Stanovení režimu ukládání písemností obsahujících zvláštní skutečnosti

V průběhu zpracování a po jejich vyřízení se písemnosti ukládají způsobem stanoveným zvláštním právním předpisem pro ukládání písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení „Vyhrazené“.

Vyřazování, archivování a skartace písemností se provádí podle zvláštních právních předpisů.

PRÁVA A POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB V DOBĚ KRIZOVÉHO STAVU

Práva a povinnosti fyzických osob v době krizového stavu jsou definována v § 31 krizového zákona. Fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku.

Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení je fyzická osoba povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady uvedené v § 15 odst. 3 krizového zákona a další související údaje.

Fyzická osoba je v době krizového stavu povinna

- uposlechnout výzvy oprávněných orgánů krizového řízení k zaevidování na stanoveném místě z důvodu uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci
- hlásit přechodnou změnu svého pobytu v obci, v jejímž správním území bude pobývat, pokud jí tato povinnost vyplývá z krizových opatření nařízených orgánem krizového řízení

- strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu
- vykonávat uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc
- poskytnout požadované věcné prostředky

Plnění povinností uvedených v předcházejícím odstavci může fyzická osoba odmítnout, pokud by jejich plněním ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud jsou povinnosti jí ukládané v rozporu se zákonem.

Obsah, rozsah a místo prací v rámci pracovní povinnosti v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu podle tohoto zákona stanoví fyzické osobě hejtmán pracovním příkazem. Pracovní příkaz obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den a místo nástupu pracovní povinnosti, druh práce, předpokládanou délku plnění povinnosti, poučení a označení orgánu který pracovní příkaz vydal.

Pracovní výpomoc v době krizového stavu fyzické osobě ukládá hejtmán nebo obec, které po ukončení této povinnosti vydají fyzické osobě potvrzení. Potvrzení obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den zahájení a ukončení pracovní výpomoci, počet odpracovaných hodin, druh a místo práce, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

V případě, že fyzická osoba není schopna ze zdravotních důvodů uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc konat, doloží tuto skutečnost lékařským posudkem, který vystaví zdravotnické zařízení určené orgánem, jenž vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc. Toto zdravotnické zařízení je povinno přednostně provést lékařskou prohlídku příslušné fyzické osoby a posoudit zdravotní způsobilost osoby k předpokládané práci. Úhrada nákladů vynaložených na provedení prohlídky bude vyúčtována k tíži orgánu, který vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc.

Při ukládání povinnosti poskytnout věcný prostředek se postupuje obdobně podle § 29 odst. 5 krizového zákona.

ZÁKLADNÍ PŘEDPISY NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY (ZÁKON Č. 133/1985 SB., VYHLÁŠKA Č. 246/2001 SB., ZÁKON Č. 238/2000 SB.)

K základním předpisům patří zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Účelem tohoto zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Zákon stanoví povinnosti ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, působnost orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany a povinnosti jednotek požární ochrany. V úvodním ustanovení je stanovena obecná povinnost každému počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a majetek. Zákon upravuje členění provozovaných činností podle míry požárního nebezpečí do tří kategorií, povinnosti právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob na úseku požární ochrany a postih těchto osob za neplnění těchto povinností. Rovněž obsahuje část pojed-

návající o výkonu státního požárního dozoru a jednotkách požární ochrany a další.

Některé podrobnosti k zákonu o požární ochraně upravuje vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). Jedná se zejména o vymezení některých základních pojmů, např. požární bezpečnost, požární nebezpečí, požár, požárně bezpečnostní zařízení, hořlavá látka, veřejnost atd. Dále stanoví:

- způsob stanovení podmínek požární bezpečnosti a posuzování požárního nebezpečí
- druh, obsah a způsob vedení dokumentace požární ochrany
- podrobnosti k výkonu státního požárního dozoru
- lhůta a způsob provádění pravidelných kontrol, dodržování předpisů o požární ochraně
- způsob vytváření podmínek pro hašení požárů a pro záchranné práce, atd.

Zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky se zřizuje Hasičský záchranný sbor ČR, jehož základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. Stanoví práva a povinnosti příslušníků, a další podrobnosti ke služebnímu poměru jako např.:

- povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob mají zůstat utajeny před nepovolanými osobami (§ 19)
- oprávnění příslušníka vyzvat každého, aby nevstupoval na určená místa nebo aby se podrobil omezením vyplývajícím ze služebního zásahu (§ 4)
- oprávnění provádět potřebná zjištění a služební úkony (§ 5)
- obsah služební přísahy (§ 11)

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB NA ÚSEKU PREVENCE

Základní povinnosti fyzických osob upravuje § 17 zákona o požární ochraně.

Fyzická osoba je povinna:

- počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů a komínů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek, manipulaci s nimi nebo s otevřeným ohněm či jiným zdrojem zapálení
- zajistit přístup k rozvodným zařízením elektrické energie a k uzavěrům plynu, vody a topení
- plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany na označených místech
- obstarat požárně bezpečnostní zařízení a věcné prostředky požární ochrany v rozsahu stanoveném zákonem
- zajistit přístup k požárně bezpečnostním zařízením a věcným prostředkům požární ochrany za účelem jejich včasné-

ho použití a dále udržovat tato zařízení a věcné prostředky v provozuschopném stavu; uvedené povinnosti se vztahují na osoby, které mají uvedená zařízení a věcné prostředky ve vlastnictví či užívání

- vytvářet v prostorách ve svém vlastnictví nebo užívání podmínky pro rychlé zdoštění požáru a pro záchranné práce
- umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení potřebných úkonů při zjišťování příčiny vzniku požáru a v odůvodněných případech mu bezúplatně poskytnout výrobky nebo vzorky k provedení požárně technické expertizy ke zjištění příčiny vzniku požáru
- oznamovat bez odkladu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru každý požár vzniklý při činnosti, které vykonává, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívá
- dodržovat podmínky nebo návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností

Dále je v zákoně o požární ochraně uvedeno, že fyzická osoba nesmí:

- vědomě bezdůvodně přivolat jednotku požární ochrany nebo zneužít linku tísňového volání
- provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemá odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními právními předpisy, 11)
- poškozovat, zneužívat nebo jiným způsobem znemožňovat použití hasičích přístrojů nebo jiných věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení
- omezit nebo znemožnit použití označených nástupních ploch pro požární techniku
- používat barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany
- provádět vypalování porostů

DRUHY ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI PODLE ZÁKONA O POŽÁRNÍ OCHRANĚ A ZPŮSOB ZÍSKÁVÁNÍ ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI

Odborná způsobilost je upravena § 11 a § 72 zákona o požární ochraně. Podrobnosti stanoví vyhláška o požární prevenci.

Podle zákona o požární ochraně rozlišujeme - **odborně způsobilé osoby, techniky požární ochrany a preventisty požární ochrany.**

Podle § 11 zákona o požární ochraně se **odborně způsobilými osobami** rozumí:

- znalci a znalecké ústavy v základním oboru požární ochrany zapsaní v seznamu znalců a znaleckých ústavů vedených krajskými soudy
- fyzické osoby, které jsou absolventy škol požární ochrany nebo absolventy vysokoškolského studia, jehož součástí je ověřovací program pro odbornou způsobilost na úseku požární ochrany schválený ministerstvem
- fyzické osoby, které složily zkoušku odborné způsobilosti před komisí ustavenou ministerstvem

- příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR vykonávající funkce stanovené prováděcím předpisem k zákonu o HZS ČR

Odborně způsobilá osoba je oprávněna k plnění stanovených povinností vyplývajících ze zákona o požární ochraně a je způsobilá i k výkonu činnosti technika a preventisty požární ochrany.

Fyzickým osobám vydá Ministerstvo vnitra osvědčení na základě jejich žádosti doplněné prokazatelným dokladem o ukončení studia, a splnění dalších stanovených podmínek např. ze zákona o správních poplatcích.

Zkouška z odborné způsobilosti se skládá před komisí ministerstva, která má lichý počet členů, nejméně 3. Zkouška má dvě části, písemný test a ústní přezkoušení a zjišťují se při ní znalosti v rozsahu tematických okruhů podle přílohy vyhlášky o požární prevenci.

Odborná způsobilost k výkonu **funkce technika požární ochrany** se získává složením zkoušky odborné způsobilosti před komisí ustavenou ministerstvem.

Preventista požární ochrany vykonává činnost na základě absolvování odborné přípravy, která se provádí před zahájením jejich činnosti a opakuje se nejméně jednou za rok. Podrobnosti stanoví vyhláška o požární prevenci.

Příslušníci HZS ČR, zaměstnanci podniku a velitelé, strojníci a technici speciálních služeb ostatních jednotek požární ochrany mohou své funkce vykonávat jen s požadovanou odbornou způsobilostí. Odborná způsobilost se ověřuje zkouškou a prokazuje se osvědčením. Podrobnosti stanoví prováděcí právní předpis.

POSTUP FYZICKÝCH OSOB PŘI POUŽÍVÁNÍ TEPELNÝCH, ELEKTRICKÝCH, PLYNOVÝCH A JINÝCH SPOTŘEBIČŮ, ZEJMÉNA STARŠÍ VÝROBY, U KTERÝCH NENÍ K DISPOZICI PRŮVODNÍ DOKUMENTACE (NÁVOD VÝROBCE NA OBSLUHU, PROVOZ, KONTROLY, POPŘÍPADĚ ÚDRŽBU ATD.)

Při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů, u kterých není k dispozici průvodní dokumentace (návod výrobce na provoz, kontroly, údržbu, obsluhu apod.), se postupuje podle dokumentace technicky a funkčně srovnatelných druhů a typů spotřebičů.

V případech uvedených výše nebo není-li bezpečná vzdálenost spotřebiče od povrchů stavební konstrukce, podlahové krytiny a zařizovacích předmětů z hořlavých hmot doložena zkouškou nebo předepsána technickou dokumentací, stanoví se bezpečné vzdálenosti podle normativních požadavků, např. ČSN 06 1008 Požární bezpečnost tepelných zařízení.

Při používání tepelných spotřebičů se nevychladlý popel ukládá do nehořlavých uzavíratelných nádob.

ZÁKLADNÍ DRUHY PŘENOSNÝCH HASIČÍCH PŘÍSTROJŮ A JEJICH UMÍSTĚNÍ

Hasicí přístroje se nazývají podle typu hasiva, které obsahují (ČSN EN 3-7).

V současné době to jsou:

- vodní hasicí přístroje, včetně pěnových (mohou být vyráběny s přísadou proti zamrznutí nebo bez této přísady)
- práškové hasicí přístroje
- hasicí přístroje CO₂
- hasicí přístroje s čistým hasivem

Podle konstrukce se rozlišují hasicí přístroje:

- pod stálým tlakem
- s tlakovou patronou

Umístění hasicích přístrojů

Umístění hasicích přístrojů musí umožňovat jejich snadné a rychlé použití.

Hasicí přístroje se umísťují tak, aby byly snadno viditelné a volně přístupné. Je-li to nezbytné (např. z provozních důvodů), lze hasicí přístroje umístit i do skrytých prostor. V případech, kdy je omezena nebo ztížena orientace osob z hlediska rozmístění hasicích přístrojů (např. v nepřehledných, rozlehlých nebo skrytých prostorách) se k označení umístění hasicích přístrojů použije příslušná požární značka umístěná na viditelném místě.

Hasicí přístroje se umísťují v místech, kde je nejvyšší pravděpodobnost vzniku požáru nebo v jejich dosahu. Volba druhů a typů přenosných hasicích přístrojů se provede v závislosti na charakteru předpokládaného požáru, vyskytujících se hořlavých látkách nebo provozované činnosti; přitom musí být vyloučeno, že bude v případě potřeby použit hasicí přístroj s nevhodnou hasební látkou.

Přenosné hasicí přístroje se umísťují na svislé stavební konstrukci a v případě, že jsou k tomu konstrukčně přizpůsobeny, na vodorovné stavební konstrukci. Rukojeť hasicího přístroje umístěného na svislé stavební konstrukci musí být nejvýše 1,5 m nad podlahou. Hasicí přístroje umístěné na podlaze nebo na jiné vodorovné stavební konstrukci musí být vhodným způsobem zajištěny proti pádu.

V dopravních prostředcích a na strojích se přenosné hasicí přístroje umísťují tak, aby nemohly ohrozit bezpečnost osob.

PODMÍNKY POŽÁRNÍ BEZPEČNOSTI PŘI UMÍSŤOVÁNÍ NÁDOB S HOŘLAVÝMI NEBO HOŘENÍ PODPORUJÍCÍMI PLYNY FYZICKÝMI OSOBAMI

Nádoby s hořlavými nebo hoření podporujícími plyny (např. lahve, sudy, kontejnery, nádrže) se umísťují na snadno přístupných a dostatečně větraných a proti nežádoucím vlivům chráněných místech. Tyto nádoby nelze nikdy ukládat v prostorách pod úrovní okolního terénu, ve světlících, v garážích, kotelnách, místnostech určených ke spaní, ve společných prostorách bytových domů a ubytovacích zařízeních. (§ 44 odst. 6 vyhl. č. 246/2001 Sb.)

PODMÍNKY POŽÁRNÍ BEZPEČNOSTI PŘI UKLÁDÁNÍ HOŘLAVÝCH KAPALIN FYZICKÝMI OSOBAMI

V jednotlivých a řadových garážích lze ukládat nejvýše 40 litrů pohonných hmot pro osobní automobily a 80 litrů pohonných

hmot pro nákladní automobily v nerozbitných přenosných obalech a nejvýše 20 litrů olejů na jedno stání. V hromadných garážích se pohonné hmoty ani oleje neukládají, s výjimkou provozních náplní a záložního paliva, které jsou součástí vozidel. (§ 44 odst. 5 vyhl. č. 246/2001 Sb.)

OCHRANA OBYVATELSTVA Z POHLEDU ZÁKONA Č. 239/2000 SB., O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ, V PLATNÉM ZNĚNÍ, POJMY CIVILNÍ OCHRANA A OCHRANA OBYVATELSTVA

Rozumí se tím plnění úkolů civilní ochrany (čl. 61 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám), zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení jeho života, zdraví a majetku, dále pak úkoly civilní ochrany souvisejí především s ozbrojeným konfliktem.

Stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při ochraně obyvatelstva před a podobu vyhlášení krizových stavů řeší zákon č. 239/2000 Sb.

Zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky IZS a jejich působnost, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů.

Ochrana obyvatelstva - ochranou obyvatelstva pro účely krizového zákona se rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

ÚKOLY ORGÁNŮ OBCE A ORGÁNŮ OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA**Obecní úřad:**

- zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím
- hospodář s materiálem civilní ochrany
- poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu
- podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci
- seznamuje právníké a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva a za tímto účelem organizuje jejich školení
- obec je oprávněna zřizovat zařízení civilní ochrany

Obec s rozšířenou působností - plní stejné úkoly jako obec (výše uvedené úkoly), dále zajišťuje připravenost správního obvodu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva.

Dle zákona 239/2000 Sb. plní úkoly obce s rozšířenou působností hasičský záchranný sbor kraje.

CHARAKTERISTIKA SYSTÉMU PRO VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ, POJEM VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA A ZPŮSOBY VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA, ROZDÍL MEZI VAROVÁNÍM A VYROZUMĚNÍM

Jedná se o jednotný systém varování a vyrozumění (JSVV), provozovaný Ministerstvem vnitra, který je technicky, provozně a organizačně zabezpečen vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění. Tento systém slouží k varování obyvatelstva a k poskytování tísňových informací a dále k ověřování provozuschopnosti koncových prvků JSVV.

Jde o souhrn technických a organizačních opatření, zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku.

Zahrnuje zejména varovný signál „Všeobecná výstraha“, po jehož provedení je neprodleně realizováno informování obyvatelstva o povaze nebezpečí a o opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku.

Způsoby varování:

- koncovými prvky varování
- hromadnými informačními prostředky
- náhradní způsoby varování

Varování - je souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku; zahrnuje zejména varovný signál po jehož provedení je neprodleně realizováno informování obyvatelstva o povaze nebezpečí a o opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku,

Vyrozumění - je souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné předávání informací o hrozící nebo nastalé mimořádné události orgánům krizového řízení, právníkům osobám a podnikajícím fyzickým osobám podle havarijních plánů krajů nebo krizových plánů.

PROSTŘEDKY PRO VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA, CHARAKTERISTIKA SIGNÁLŮ K VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA PŘI VZNIKU MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

- sirény (rotační sirény, elektronické sirény, místní informační systémy s vlastnostmi elektronických sirén)
- mobilní prostředky (rozhlasové vozy, megafony...)

- rozhlas, televize
- ostatní prostředky (osobní sdělení např. neslyšícím osobám, psací telefony, faxy, SMS)

VAROVNÝ SIGNÁL „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“, ROZDÍLNOST VAROVNÉHO SIGNÁLU OD OSTATNÍCH SIGNÁLŮ (SIGNÁL „POŽÁRNÍ POPLACH“, ZKUŠEBNÍ SIGNÁL K OVĚŘENÍ PROVOZUSCHOPNOSTI SIRÉN)

Česká republika má v současné době jeden varovný signál:

„Všeobecná výstraha“ - (kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin. Signál může být vysílán třikrát po sobě v cca tříminutových intervalech),

Kromě tohoto varovného signálu má však další signály, které neslouží k varování obyvatelstva:

- **signál „Požární poplach“** – přerušovaný tón sirény po dobu 1 minuty (25 vteřin trvalý tón, 10 vteřin přestávka, 25 vteřin trvalý tón), vyhlašuje se za účelem svolání jednotek požární ochrany
- **zkušební tón sirény** – nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 vteřin (spouští se při ověřování provozuschopností sirén zpravidla každou první středu v měsíci ve 12.00 hodin)

Varovný signál – stanovený způsob akustické aktivace koncových prvků varování před hrozící nebo nastalou mimořádnou událostí:

- **při akustické zkoušce sirén** - „Zkouška sirén, zkouška sirén. Právě proběhla zkouška sirén. Zkouška sirén, zkouška sirén, zkouška sirén.“
- **při vyhlášení varovného signálu „Všeobecná výstraha“ podle druhu hrozby nebo mimořádné události:**
- „Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha.“
- „Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny. Ohrožení zátopovou vlnou. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny.“
- „Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie. Ohrožení únikem škodlivin. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie.“
- „Radiální havárie, radiální havárie, radiální havárie. Ohrožení únikem radioaktivních látek. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Radiální havárie, radiální havárie, radiální havárie.“
- „Konec poplachu, konec poplachu, konec poplachu. Sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Konec poplachu, konec poplachu, konec poplachu.“

- při vyhlášení signálu „Požární poplach“: „Požární poplach, požární poplach, požární poplach. Svolání hasičů, svolání hasičů. Byl vyhlášen požární poplach, požární poplach.“

ČINNOST OBYVATELSTVA PO VYHLÁŠENÍ VAROVNÉHO SIGNÁLU „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“

- okamžitě se ukryt (vyhledat úkryt v nejbližší budově; úkrytem může být výrobní závod, úřad, kancelář, obchod, veřejná budova i soukromý dům (byt))
- zavřít dveře a okna, vypnout ventilaci (siréna může s velkou pravděpodobností signalizovat únik toxických látek, plynů, radiačních zplodin a jedů; uzavřením prostoru snížíte pravděpodobnost vlastního zamoření)
- zapnout rádio nebo televizi (informace o tom, co se stalo, proč byla spuštěna siréna a varováno obyvatelstvo a co dělat dále, uslyšíte v mimořádných zpravodajstvích hromadných informačních prostředků)

Ověřování provozuschopnosti jednotného systému varování a vyzkoušení se provádí každou první středu v měsíci ve 12 hodin akustickou zkouškou koncových prvků varování zkušebním tónem nepřerušovaným tónem sirény po dobu 140 vteřin.

ZPŮSOB A ROZSAH KOLEKTIVNÍ OCHRANY

Způsob a rozsah kolektivní ochrany stanoví plán úkrytí, který je součástí havarijního plánu.

Úkrytí obyvatelstva se při mimořádných událostech zajišťuje v improvizovaných a ve stálých úkrytech,

V mírových podmínkách se využívá především improvizovaného úkrytí, za válečného stavu i stálých úkrytů.

PROSTŘEDKY INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY, JEJICH POUŽITÍ A KATEGORIE OSOB, JIMŽ SE PŘI STAVU OHROŽENÍ STÁTU A VÁLEČNÉHO STAVU VYDÁVAJÍ PROSTŘEDKY INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY

Prostředky individuální ochrany - jsou prostředky pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla člověka před některými účinky zbraní hromadného ničení a průmyslových škodlivin.

Zahrnují ochranné vaky a kazajky pro děti, ochranné masky pro děti i dospělé, ochranné filtry a ochranné oděvy.

V širším pojetí jsou to také prostředky pro ochranu pracovníků, které jsou předepsané zákoníkem práce, prostředky ochrany jednotlivce pro potřeby armády, dýchací přístroje, protichemické a ochranné oděvy pro záchranáře, jednoduché prostředky individuální ochrany únikového typu a prostředky improvizované ochrany.

Prostředky individuální ochrany podle kategorie osob, jimž se při stavu ohrožení státu a válečného stavu vydávají

- dětské ochranné vaky pro děti do 1,5 roku
- dětské ochranné kazajky pro děti od 1,5 do 6 let
- dětské ochranné masky pro děti od 1,5 do 18 let
- ochranné masky pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních
- ochranné masky pro doprovod výše uvedených osob

Improvizovaná ochrana dýchacích cest a povrchu těla je určena:

- k přesunu osob do stálých úkrytů
- k úniku ze zamořeného území
- k překonání zamořeného prostoru
- k ochraně v ochranném prostoru jednoduchého typu (OPJT)
- k evakuaci obyvatelstva

„MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST“ A „KRIZOVÁ SITUACE“

Mimořádná událost - je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací,

Krizová situace - je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jedná se o takové stavy, kdy hrozící nebezpečí nelze odvrátit nebo způsobené následky odstranit běžnou činností správních orgánů a složek integrovaného záchranného systému.

„ŽIVELNÍ POHROMA“ A NEJZÁVAŽNĚJŠÍ ŽIVELNÍ POHROMY V ČESKÉ REPUBLICĚ, NUTNÁ ZÁKLADNÍ OPATŘENÍ K OCHRANĚ OBYVATELSTVA

Živelní pohroma je mimořádná událost vzniklá v důsledku škodlivého působení přírodních sil. Přináší škody na majetku, přírodě, poškozuje zdraví a mnohdy má za následek smrt lidí. Vzniká rychlým nebo pozvolným procesem mimořádných rozměrů, který je způsoben ději probíhajícími uvnitř i vně země, vlivem rozdílů teplot nebo jiných faktorů. Živelní pohromy postihují pevninu, vodstvo i atmosféru.

Zemětřesení, sesuvy půdy, sopečná činnost, povodně, orkány, bouře, dlouhotrvající sucha, sněhové kalamity atd. (v ČR např. povodně, rok 1997 a 2002).

Základní opatření k ochraně obyvatelstva:

- varování a informování obyvatelstva o hrozícím nebezpečí
- evakuace ohroženého území
- ukrytí
- nouzové přežití

PŘÍPRAVA OBYVATELSTVA K SEBEOCHRANĚ A VZÁJEMNÉ POMOCI PŘI VZNIKU MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE

- příprava žáků základních a středních škol probíhá na základě pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, dle kterého se žáci každý rok v šesti vyučovacích hodinách seznamují s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí
- učí se zásadám chování při vzniku mimořádných událostí jako jsou živelní pohromy (povodně, požáry, zemětřesení...), havárie s únikem nebezpečných látek do životního prostředí (únik chemických látek, havárie JEZ, ropné havárie...)
- hasiči a další složky IZS pomáhají školám různými formami (besedy, ukázky techniky, ukázková cvičení, dny otevřených dveří, výtvarné soutěže...)
- ostatní obyvatelstvo se připravuje za využití všech dostupných forem (tisk, rozhlas, televize, ukázky techniky, přednášky, besedy...)
- hlavní odpovědnost za organizaci přípravy obyvatelstva mají obecní úřady k obyvatelům své obce a zaměstnavatelé ke svým zaměstnancům za přispění všech základních a ostatních složek IZS

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI FYZICKÝCH OSOB Z HLEDISKA POŽÁRNÍ OCHRANY

Fyzická osoba je povinna

- počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů a komínů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek, manipulaci s nimi nebo s otevřeným ohněm či jiným zdrojem zapálení
- zajistit přístup k rozvodným zařízením elektrické energie a k uzávěrům plynu, vody a topení
- plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany na označených místech
- obstarat požárně bezpečnostní zařízení a věcné prostředky požární ochrany v rozsahu stanoveném zákonem
- zajistit přístup k požárně bezpečnostním zařízením a věcným prostředkům požární ochrany za účelem jejich včasného použití a dále udržovat tato zařízení a věcné prostředky v provozuschopném stavu; uvedené povinnosti se vztahují na osoby, které mají uvedená zařízení a věcné prostředky ve vlastnictví či užívání
- vytvářet v prostorách ve svém vlastnictví nebo užívání podmínky pro rychlé zdolání požáru a pro záchranné práce
- umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení potřebných úkonů při zjišťování příčiny vzniku požáru a v odůvodněných případech mu bezúplatně poskytnout výrobky nebo vzorky k provedení požárně technické expertizy ke zjištění příčiny vzniku požáru

- oznamovat bez odkladu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru každý požár vzniklý při činnostech, které vykonává, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívá
- dodržovat podmínky nebo návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností

Ten, kdo je povinen vykonávat dohled nad osobami, které nemohou posoudit následky svého jednání, je povinen podle zvláštních zákonů dbát, aby tyto osoby svým jednáním nezpůsobilý požár.

Fyzická osoba nesmí

- vědomě bezdůvodně přivolat jednotku požární ochrany nebo zneužít linku tísňového volání
- provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemá odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními právními předpisy
- poškozovat, zneužívat nebo jiným způsobem znemožňovat použití hasicích přístrojů nebo jiných věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení
- omezit nebo znemožnit použití označených nástupních ploch pro požární techniku
- používat barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany
- provádět vypalování porostů

Fyzická osoba je povinna - umožnit výkon státního požárního dozoru a ve stanovené lhůtě splnit opatření uložená orgánem státního požárního dozoru.

POVINNOSTI V SOUVISLOSTI SE ZDOLÁVÁNÍM POŽÁRU, VÝJIMKY Z POVINNOSTI POSKYTNOUT TZV. OSOBNÍ NEBO VĚCNOU POMOC, POVINNOST VLASTNÍKA (SPRÁVCE, UŽIVATELE) NEMOVITOSTI UMOŽNIT VSTUP NA NEMOVITOST K PROVEDENÍ OPATŘENÍ NUTNÝCH KE ZDOLÁNÍ POŽÁRU, POVINNOST STRPĚT I ODSTRANĚNÍ ČÁSTI STAVBY

Osobní pomoc

Každý je povinen v souvislosti se zdoláváním požáru

- provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob
- uhasit požár, jestliže je to možné, nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření
- ohlásit neodkladně na určeném místě zjištěný požár nebo zabezpečit jeho ohlášení
- poskytnout osobní pomoc jednotce požární ochrany na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce

Věcná pomoc

Každý je povinen na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce poskytnout dopravní prostředky,

zdroje vody, spojová zařízení a jiné věci potřebné ke zdolání požáru.

Vynětí z povinnosti poskytnout osobní a věcnou pomoc

Povinnost poskytovat pomoc se nevztahuje na

- útvary a vojáky ozbrojených sil České republiky, útvary a příslušníky Policie České republiky, Bezpečnostní informační služby a Vězeňské služby, jestliže by poskytnutím pomoci byl vážně ohrožen důležitý zájem služby
- právnické osoby a podnikající fyzické osoby v oblasti veřejné hromadné dopravy, energetiky a spojů a jejich zaměstnanci, jestliže by poskytnutí pomoci mohlo mít za následek závažnou poruchu provozu u těchto právnických osob a podnikajících fyzických osob, nebo jiný závažný následek
- právnické osoby a podnikající fyzické osoby v oblasti zdravotnictví a jejich zaměstnanci, jestliže by poskytnutím pomoci bylo vážně ohroženo plnění úkolů podle zvláštních předpisů.

Fyzická osoba není povinna

poskytnout pomoc, jestliže jí v tom brání důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké.

Náhrada ušlého výdělků

Poskytne-li fyzická osoba, která podniká nebo je samostatně výdělečně činná, osobní pomoc jednotce požární ochrany na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce, náleží jí náhrada ušlého výdělků v prokázané výši.

O náhradě rozhoduje a tuto poskytuje hasičský záchranný sbor kraje, v jehož územním obvodu požár vznikl. Náhradu je nutno uplatnit do tří měsíců, nejpozději však do dvou let ode dne vzniku nároku, jinak tento nárok zanikne.

Náhrada výdajů

Jestliže jsou s poskytnutím věcné pomoci spojeny výdaje, patří tomu, kdo je poskytl, náhrada výdajů. Právo na náhradu výdajů může oprávněný uplatnit do tří měsíců ode dne, kdy je zjistil, nejpozději do dvou let od jejich vzniku; jinak toto právo zanikne. Právo na náhradu výdajů se uplatňuje u hasičského záchranného sboru kraje, v jehož územním obvodu požár vznikl. Hasičský záchranný sbor kraje o náhradě výdajů rozhoduje a tuto náhradu poskytuje.

Jestliže právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba poskytly věcnou pomoc při zdolávání požárů jiné právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, mají právo na náhradu výdajů s touto pomocí spojených. Náhradu výdajů poskytuje ten, komu byla věcná pomoc poskytnuta.

Právo na náhradu škody není dotčeno.

Vstup na nemovitosti

Vlastník (správce, uživatel) nemovitosti je povinen umožnit vstup na nemovitost k provedení opatření nutných ke zdolání požáru nebo k zamezení jeho šíření, popřípadě k provedení jiných záchranných prací, zejména vyklidit nebo strpět vyklizení pozemku, odstranit nebo strpět odstranění staveb, jejich částí nebo porostů. O potřebě a rozsahu těchto opatření rozhoduje velitel zásahu.

Je-li to nezbytně nutné pro účely cvičení jednotky požární ochrany, vlastník (správce, uživatel) nemovitosti je povinen umožnit vstup na nemovitost; o tomto vstupu musí být hasičským záchranným sborem kraje nebo obcí, které cvičení jednotky požární ochrany organizují, předem uvědoměn, a to nejméně 24 hodiny před zahájením cvičení. Přitom se musí dbát, aby cvičením jednotky požární ochrany bylo co nejméně rušeno užívání nemovitosti a aby nevznikly škody, kterým lze zabránit.

Nesouhlasí-li vlastník (správce, uživatel) nemovitosti se vstupem na nemovitost podle odstavce 2, rozhodne hasičský záchranný sbor kraje nebo obec, které cvičení jednotky požární ochrany organizují, o tom, zda vstup na nemovitost je pro cvičení této jednotky nutný. To neplatí, jde-li o obydlí, kam lze vstupovat jen s předchozím souhlasem vlastníka nebo uživatele.

ORGÁNY VYKONÁVAJÍCÍ STÁTNÍ SPRÁVU A SAMOSPRÁVU NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY A JEJICH PŮSOBNOST

Správními úřady na úseku požární ochrany jsou ministerstvo a hasičský záchranný sbor kraje. Úkoly státní správy na úseku požární ochrany stanovené na základě tohoto zákona plní v přenesené působnosti také orgány krajů a orgány obcí.

Ministerstvo na úseku požární ochrany

- schvaluje koncepci organizace a rozvoje požární ochrany
- předkládá Ministerstvu financí návrh rozpočtu hasičského záchranného sboru a návrh na poskytnutí dotací občanským sdružením
- předkládá Ministerstvu financí návrh účelové dotace pro jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí
- zabezpečuje ve spolupráci s Ministerstvem financí uvolňování finančních prostředků ze státního rozpočtu na investiční dotace na pořízení a obnovu požární techniky pro obce, jejichž jednotky požární ochrany jsou určeny požárním poplachovým plánem kraje k zásahům mimo svůj územní obvod
- po projednání s Ministerstvem obrany organizuje požární ochranu pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu a zabezpečuje přípravu na činnost v tomto období
- řídí výkon státní správy
- vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany
- kontroluje plnění úkolů, které tento zákon ukládá hasičským záchranným sborům krajů
- řídí odbornou přípravu a usměrňuje po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany
- zabezpečuje výzkum a vývoj
- stanoví postup zjišťování příčin vzniku požárů a v závažných případech se zjišťování těchto příčin zúčastňuje; zpracovává rozbor příčin vzniku požárů
- stanoví zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úseku požární ochrany a podílí se na jejím zabezpečování

- vytváří a provozuje informační systém požární ochrany
- na vyžádání hasičského záchranného sboru kraje poskytuje odbornou a metodickou pomoc při posuzování dokumentace staveb a technologií zvláštního významu
- soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany a ústřední řízení záchranných prací
- zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany
- zabezpečuje provádění požárně technických expertíz
- zajišťuje mezinárodní spolupráci hasičského záchranného sboru

Ministerstvo je oprávněno stanovit prováděcím právním předpisem technické podmínky požární ochrany technologií, podmínky požární bezpečnosti výrobků a činností, u nichž hrozí nebezpečí vzniku požárů a technické podmínky požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení.

Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem technické podmínky požární ochrany pro navrhování, výstavbu nebo užívání staveb, a to za účelem omezení rozvoje a šíření ohně a kouře ve stavbě, omezení šíření požáru na sousední stavby, evakuace osob a zvířat v případě ohrožení stavby požárem nebo při požáru a umožnění účinného a bezpečného zásahu jednotek požární ochrany. Pro podrobnější vymezení těchto podmínek lze využít hodnot a postupů stanovených českou technickou normou nebo jiným technickým dokumentem upravujícím podmínky požární ochrany staveb.

Hasičský záchranný sbor

Generální ředitelství hasičského záchranného sboru plní úkoly ministerstva na úseku požární ochrany.

Hasičský záchranný sbor kraje

- zpracovává koncepci požární ochrany kraje
- vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany
- kontroluje plnění nařízení orgánů kraje vydaných na úseku požární ochrany
- odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek hasičského záchranného sboru kraje
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů pro potřeby hasičského záchranného sboru
- řídí po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany
- koordinuje zabezpečování požární ochrany v kraji s ostatními orgány
- soustřeďuje podklady pro zabezpečení materiálních a finančních prostředků jednotek sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí
- zpracovává podklady k vydání právních předpisů pro příslušné správní orgány kraje v oblastech, které vymezuje zákon
- soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany a řízení záchranných prací

- zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany na území kraje
- v rozsahu stanoveném ministerstvem řídí a organizuje odbornou přípravu příslušníků, velitelů jednotek hasičských záchranných sborů podniků, velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů podniků
- projednává přestupky a správní delikty na úseku požární ochrany
- zpracovává jedenkrát ročně zprávu o stavu požární ochrany v kraji a předkládá ji krajskému úřadu
- zabezpečuje preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany podle zaměření stanoveného ministerstvem

Krajské úřady

- projednávají koncepci požární ochrany v kraji
- vytvářejí podmínky pro dislokaci a vybavení jednotek hasičského záchranného sboru
- organizují s hasičským záchranným sborem kraje požární ochranu v období stavu ohrožení státu a válečného stavu
- hradí k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany náklady jednotkám sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí spojené se zásahy mimo jejich územní obvod a podílí se na financování jejich akceschopnosti, pořízení a obnově požární techniky

Rada kraje

- vydává nařízením kraje požární poplachový plán kraje
- stanoví nařízením kraje podmínky k zabezpečení
 - plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany
 - zdrojů vody k hašení požárů a tyto zdroje určí
 - požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru
 - požární ochrany v budovách zvláštního významu
 - požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje většinou počet osob

Kraj

- projednává roční zprávu o stavu požární ochrany v kraji
- k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany přispívá
 - hasičskému záchrannému sboru kraje na financování jeho potřeb
 - obcím na financování potřeb jejich jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí

Obec a obecní úřad

Obec v samostatné působnosti na úseku požární ochrany

- zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly podle zvláštního právního předpisu (3a) ve svém územním obvodu; členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech v mimopracovní době poskytuje odměnu

- udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce
- zabezpečuje odbornou přípravu členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce
- zabezpečuje materiální a finanční potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a požární ochrany
- zajišťuje péči o členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jakož i péči o zaměstnance zařazené v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, členy jiných jednotek sborů dobrovolných hasičů obce nebo podniků, popřípadě i o osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci podle § 18, jestliže zasahují za ztížených podmínek nebo u déle trvajícího zásahu na území obce
- poskytuje náhradu ušlého výdělku členu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, který se ve své pracovní době 3b) nebo v době, ze které mu plyne příjem z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, zúčastní zásahu při požáru nebo jiných záchranných prací při živelních pohromách nebo jiných mimořádných událostech nebo nařízeného cvičení anebo nařízené odborné přípravy
- zabezpečuje a hradí pro členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, zejména pro potřeby svého územního obvodu
- zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany
- zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze hlásit požár
- zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanoví další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti
- umožňuje dislokaci jednotek hasičského záchranného sboru v katastrálním území obce podle nařízení kraje a přispívá na provoz a vybavení těchto jednotek
- spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany; za tím účelem mohou obce soustřeďovat finanční prostředky
- organizuje preventivně výchovnou činnost
- obecně závaznou vyhláškou
 - vydává požární řád obce
 - stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob

Obec plní obdobně povinnosti uložené zákonem právními osobám a podnikajícím fyzickým osobám

Obecní úřad na úseku požární ochrany

- zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na jejich odborné přípravě
- zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu

Vybrané obecní úřady

- zabezpečují podle požárního poplachového plánu kraje hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech mimo svůj územní obvod
- zabezpečují akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce k zásahům mimo svůj územní obvod
- na základě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany, zabezpečují nepřetržitou pracovní pohotovost mimo pracoviště v počtu nejméně jednoho požárního družstva o sníženém početním stavu

DRUHÝ JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY, ZÁKLADNÍ ÚKOLY JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY A JEJICH ČINNOST PŘI VÝKONU SLUŽBY SPADAJÍCÍ DO TZV. ORGANIZAČNÍHO A OPERAČNÍHO ŘÍZENÍ

Jednotkami požární ochrany jsou

- jednotka hasičského záchranného sboru kraje, která je složena z příslušníků hasičského záchranného sboru (dále jen „příslušník“) určených k výkonu služby na stanicích hasičského záchranného sboru kraje
- jednotka hasičského záchranného sboru podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání (dále jen „zaměstnanec podniku“)
- jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání
- jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání

Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce

- při hašení požáru, provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech se považuje za výkon občanské povinnosti. Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce při nařízeném cvičení nebo nařízené odborné přípravě je jiným úkonem v obecném zájmu. Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů vybrané obce je vykonávána zpravidla v pracovněprávním vztahu k obci nebo v pracovněprávním vztahu k hasičskému záchrannému sboru kraje.

Zaměstnanci podniků, členové jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a členové jednotek sborů dobrovolných hasičů podniků musí být starší 18 let a zdravotně způsobilí.

Vnitřní organizace a vybavení jednotek požární ochrany včetně dislokace jednotlivých druhů a kategorií jednotek požární ochrany musí být volena tak, aby území obce bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím sil a prostředků při splnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu podle základní tabulky plošného pokrytí uvedené v příloze zákona.

Jednotky požární ochrany používají jednotné barevné označení vozidel, lodí a letadel. Stanovené barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany mohou používat jen jednotky požární ochrany uvedené v odstavci 1.

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR A JEHO ÚKOLY

Hasičský záchranný sbor České republiky:

- plní úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy a jeho základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech
- při plnění svých úkolů spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právními a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty
- předmětem spolupráce je zejména stanovení práv a povinností při vzájemném poskytování pomoci a informací při mimořádných událostech, pokud tomu nebrání ustanovení jiných právních předpisů nebo povinnost mlčenlivosti
- v čele generálního ředitelství je generální ředitel hasičského záchranného sboru
- v čele hasičského záchranného sboru kraje je ředitel hasičského záchranného sboru kraje

Hasičský záchranný sbor České republiky tvoří:

- generální ředitelství hasičského záchranného sboru, které je součástí Ministerstva vnitra
- hasičské záchranné sbory krajů
- Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku

Úkoly Hasičského záchranného sboru České republiky:

OPRÁVNĚNÍ, ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PŘÍSLUŠNÍKA HZS ČR A VYNĚTÍ Z POVINNOSTI PROVÉST ZÁSAH OPRÁVNĚNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ

Příslušník je oprávněn, vyžaduje-li to účinné zabezpečení plnění úkolů hasičského záchranného sboru, vyzvat každého, aby nevstupoval na určená místa nebo aby se podrobil omezením vyplývajícím z provedení služebního zásahu (dále jen „zásah“); zásahem se rozumí zejména ochranná, záchranná a likvidační opatření prováděná hasičským záchranným sborem. Každý je povinen výzvy příslušníka uposlechnout. Příslušník je oprávněn vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost, a tato osoba je povinna výzvě vyhovět.

Příslušník s odpovídající odbornou způsobilostí je oprávněn v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti osob a ochrany majetku používat výbušniny a výbušné předměty.

Příslušník je oprávněn požadovat od právnických a fyzických osob informace potřebné k plnění základních úkolů hasičského záchranného sboru.

Příslušníci jsou oprávněni provádět potřebná zjištění a služební úkony, nahlížet do příslušné dokumentace a požadovat potřebnou součinnost; úkonem se rozumí činnost prováděná při výkonu státní správy v oboru působnosti hasičského záchranného sboru. Při provádění úkonů jsou příslušníci oprávněni ke vstupu do objektů a zařízení a ke vstupu na nemovitost na dobu nutnou k řádnému provedení těchto činností.

Příslušník je k provedení zásahu, který nesnese odkladu, oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor a vstoupit do něj. Při tom je povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Po provedení zásahu je příslušník povinen neprodleně vyrozumět orgány Policie České republiky.

O vstupu do vojenských objektů, do objektů Policie České republiky, Bezpečnostní informační služby, Vězeňské služby České republiky a Celní správy České republiky platí zvláštní právní předpisy.

Zvláštní povinnosti příslušníků

Příslušník je i v době mimo službu povinen provést zásah, popřípadě učinit jiná opatření k provedení zásahu.

Při provádění zásahu nebo úkonu je příslušník povinen dbát, aby v souvislosti s touto činností nevznikla osobám bezdůvodná újma a aby případný zásah do jejich práv a svobod nepřekročil míru nutnou k dosažení účelu prováděného zásahu nebo úkonu. Je rovněž povinen dbát, aby na majetku, který je předmětem zásahu, nevznikly odcizením nebo poškozením škody, kterým lze zabránit, a to do doby jeho převzetí vlastníkem, uživatelem nebo Policií České republiky.

Příslušník není povinen provést zásah, jestliže

- je pod vlivem léků nebo jiných látek, které závažným způsobem snižují jeho schopnost jednání,
- není k jeho provedení odborně vyškolen ani vycvičen nebo vybaven odpovídajícími technickými prostředky, přičemž povaha zásahu takové odborné vyškolení, vycvičení nebo vybavení technickými prostředky vyžaduje.

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A JEHO ZÁKLADNÍ A OSTATNÍ SLOŽKY

Pod pojmem integrovaný záchranný systém - se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací,

Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.

Složky integrovaného záchranného systému

- Základní složky integrovaného záchranného systému
 - Hasičský záchranný sbor České republiky
 - jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
 - zdravotnická záchranná služba
 - Policie České republiky
- Ostatní složky integrovaného záchranného systému

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory
- ostatní záchranné sbory
- orgány ochrany veřejného zdraví
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby
- zařízení civilní ochrany
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.

V době krizových stavů se stávají ostatními složkami integrovaného záchranného systému také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakulturních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu.

Základní složky integrovaného záchranného systému zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem rozmísťují své síly a prostředky po celém území České republiky.

Působením základních a ostatních složek v integrovaném záchranném systému není dotčeno jejich postavení a úkoly stanovené zvláštními právními předpisy.

Složky integrovaného záchranného systému jsou při zásahu povinny se řídit příkazy velitele zásahu, popřípadě pokyny starosty obce s rozšířenou působností, hejtmána kraje, v Praze primátora hlavního města Prahy nebo Ministerstva vnitra, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Složka integrovaného záchranného systému zařazená v příslušném poplachovém plánu integrovaného záchranného systému kraje je povinna při poskytnutí pomoci jinému kraji nebo kraje o tom informovat své místně příslušné operační a informační středisko integrovaného záchranného systému; poplachovým plánem integrovaného záchranného systému okresu se rozumí požární poplachový plán okresu vydaný podle zvláštního právního předpisu.

Při provádění záchranných a likvidačních prací za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se složky integrovaného záchranného systému řídí pokyny Ministerstva vnitra. Za stavu nebezpečí se složky integrovaného záchranného systému na území příslušného kraje řídí pokyny toho, kdo vyhlásil stav nebezpečí podle zvláštního právního předpisu.

OBSAH A ZÁVAZNOST PRAVIDELNÉ ODBORNÉ PŘÍPRAVY A SYSTÉM OVĚŘOVÁNÍ

Pravidelná odborná příprava

- zúčastňují se jí všichni hasiči a ostatní příslušníci
- zahrnuje:**
- prohlubování odborných znalostí
 - tělesnou přípravu
 - prověřovací a taktické cvičení

Základní zaměření stanoví ministerstvo. Podle tohoto zaměření se v jednotce zpracuje plán odborné přípravy, v němž se zohlední předurčenost jednotky k záchranným pracím. Součástí odborné přípravy mohou být i instrukčně metodická zaměstnání nebo specializační kurzy ve vzdělávacích zařízeních ministerstva nebo hasičského záchranného sboru kraje.

Pravidelnou odbornou přípravu zaměstnanců podniků a členů řídí, organizují a ověřují velitelé jednotek; u příslušníků zařazených v jednotce hasičského záchranného sboru kraje a u ostatních příslušníků, kteří zastávají funkce u hasičského záchranného sboru kraje, ředitel hasičského záchranného sboru kraje a u ostatních příslušníků, kteří zastávají funkce u generálního ředitelství, generální ředitel.

Ověřuje se jedenkrát v každém kalendářním roce. Ověřením se rozumí také přezkoušení znalostí a praktických dovedností u každého hasiče jednotky. O výsledku ověření se vyhotoví protokol, který je součástí dokumentace o odborné přípravě.

Hasiči, který neuspěje při ověření pravidelné odborné přípravy, se umožní nejpozději do 3 měsíců toto ověření opakovat.

Za účelem udržení a prohloubení odborných znalostí se organizují specializační kurzy, přednášky, semináře, instrukčně metodická zaměstnání a jiné formy teoretického a praktického výcviku hasičů.

V rámci prohlubování odborných znalostí se hasiči a ostatní příslušníci podrobí jedenkrát za 2 roky přezkoušení znalostí bezpečnosti práce, pokud předpisy o bezpečnosti práce nestanoví jinak

- hasiči a ostatní příslušníci určení k používání dýchacích přístrojů procvičí nejméně jedenkrát za 3 měsíce použití těchto přístrojů
- hasiči určení k používání protichemických ochranných oděvů a oděvů proti sálavému teplu a ohni procvičí nejméně jedenkrát za půl roku použití těchto oděvů
- hasiči určení k používání prostředků pro detekci plynů a nebezpečných látek procvičí nejméně jedenkrát za měsíc použití těchto prostředků
- určení k řízení vozidel s právem přednostní jízdy, kteří v průběhu 4 týdnů neřídili požární automobil určený pro výjezd k zásahu anebo jiné motorové vozidlo stejné hmotnostní kategorie, absolvují bezodkladně kondiční jízdu v délce nejméně 10 km bez použití výstražného zařízení
- hasiči z povolání, jimž má být svěřeno řízení vozidla s právem přednostní jízdy nebo jestliže jako řidiči vozidla s právem přednostní jízdy měli dopravní nehodu, při které došlo k úmrtí nebo těžké újmě na zdraví, se podrobí bezodkladně psychodiagnostickému vyšetření

Procvičením se rozumí i použití požární techniky a věcných prostředků požární ochrany při zásahu.

Tělesná příprava - zahrnuje všeobecnou tělesnou přípravu zaměřenou na udržení fyzické zdatnosti a rozvoj pohybových vlastností a speciální tělesnou přípravu odpovídající charakteru činnosti při zásahu jednotek. Speciální tělesnou přípravou jsou disciplíny požárního sportu a také cvičení s prvky hasičské, lezecké, potápěčské a záchranné činnosti a práce na vodě.

V rámci tělesné přípravy mohou být organizovány sportovní soutěže, včetně mistrovství České republiky a mezinárodní soutěže. Náklady spojené s organizací soutěží nese ten, kdo soutěž organizuje. Náklady spojené s reprezentací Hasičského záchranného sboru České republiky nesou generální ředitelství a hasičské záchranné sbory krajů.

Prověřovací cvičení - je určeno k prověrce akceschopnosti jednotek, k prověření požárního řádu obce, k prověření dokumentace zdolávání požárů, havarijních plánů nebo k ověření součinnosti mezi jednotkami a složkami integrovaného záchranného systému. Součástí tohoto cvičení může být i vyhlášení cvičného požárního poplachu. Taktické cvičení se provádí za účelem přípravy jednotek nebo štábů na zdolávání požárů nebo záchranné práce při mimořádných událostech.

Prověřovací cvičení je oprávněn nařídít

- generální ředitel nebo jeho zástupce
- ředitel hasičského záchranného sboru kraje nebo jeho zástupce
- ředitel územního odboru hasičského záchranného sboru kraje nebo jeho zástupce
- velitel jednotky a příslušníci, kteří v rámci výkonu státního požárního dozoru kontrolují akceschopnost jednotky
- starosta obce pro jednotku, kterou obec zřídila
- statutární zástupce právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby pro jednotku, kterou zřídily

Taktická cvičení - organizují velitelé jednotek v souladu s ročním plánem odborné přípravy. Dokumentaci taktického cvičení schvaluje ředitel územního odboru hasičského záchranného sboru kraje v případě, že se do taktického cvičení zapojují dvě a více jednotek nebo ředitel hasičského záchranného sboru kraje, pokud cvičení svým rozsahem přesáhne územní působnost územního odboru hasičského záchranného sboru kraje.

VODA JAKO HASEBNÍ LÁTKA

Voda pro svůj široký výskyt a různorodost hasebních efektů je dosud nejpoužívanější hasební látkou.

Pro požární účely se používá buď jako:

- chemický jedinec, t.j. bez jakýchkoliv přísad
- ve směsi s různými chemikáliemi, které její hasební vlastnosti zlepšují

Výskyt a úprava vody

Voda tvoří v podobě oceánů hlavní část zemského povrchu, účastní se i výstavby těl živočichů a rostlin. V atmosféře je voda obsažena ve formě páry a při ochlazení se z ní sráží v podobě mlhy, mraků, deště, jínovatky, sněhu a krup. Ke všem uvedeným formám výskytu vody je potřeba ještě připočítat řeky a potoky na naší planetě, přehrady, jezera, rybníky a rovněž vodu podpovrchovou. Přírodní voda není nikdy chemicky čistá. Podle svého původu jsou v ní rozpuštěny různé minerální látky. Mnoho rozpuštěných látek obsahuje např. mořská voda. Tvzení, že relativně nejčistší povrchovou vodou je voda dešťová dnes již neplatí. Kyselá deště,

zejména v průmyslových oblastech, obsahují všechny ve vodě rozpustné odpadní látky technologických procesů.

Fyzikální vlastnosti vody, důležité v hasební technice

Čistá voda je bezbarvá kapalina bez chuti a zápachu, v silné vrstvě namodralá. V životě lidí sehraje důležitou roli, a proto řada fyzikálních konstant látek je odvozena právě od vlastností vody. Např. základní body Celsiovy teplotní stupnice jsou odvozeny od skupenských změn vody. Teplota, při níž existuje voda a led za normálního tlaku vedle sebe, byla vzata za nulový bod Celsiovy stupnice. Při tuhnutí vody se zvětšuje její objem o 1/10. To je příčinou roztržení stěn nádob, potrubí a hadic, jestliže nejsou dostatečně elastické. Teplota 100°C je definována bodem, při němž voda vře za normálního tlaku. Přechemem kapalné vody na vodní páru se rovněž mění její objem, a to 1700 krát. Měrná hmotnost vody se mění s měnící se teplotou, maximální hodnoty měrné hmotnosti dosahuje voda při teplotě 4°C a tato měrná hmotnost se rovná jedné. Nad teplotou 4°C a pod ní měrná hmotnost vody je menší. Tomuto chování vody říkáme anomálie vody. Má svůj velký význam pro život v přírodě, ale i pro požární techniku. Voda o teplotě 4°C klesá ke dnu a lehčí led plave na povrchu a vytváří ochrannou vrstvu proti dalšímu zamrznání. Z hlediska požární techniky musíme uvažovat i s takovými vlastnostmi vody, jako jsou termický rozklad a elektrická vodivost vody.

Chemické vlastnosti vody, důležité v hasební technice

Molekuly vody - H₂O vznikají slučováním atomů kyslíku s atomy vodíku. Vzhledem k rozdílné elektronegativitě uvedených prvků má molekula vody na straně kyslíku záporný náboj (přebytek elektronů) a na straně vodíku náboj kladný (nedostatek elektronů). Říkáme, že molekuly vody mají polární charakter a nebo že voda je nejznámějším a nejpoužívanějším polárním rozpouštědlem anorganických a mnohdy i organických sloučenin.

Přísady pro zvýšení hasebního účinku vody

Hasební účinek vody lze zvyšovat přidávkem různých chemikálií do vody, např. různé typy smáčedel od „klasických“ anionaktivních až po Pyrocool, nebo různé, často velice dokonalé typy pěnотvorných přísad. Smáčedla jsou povrchové aktivní organické sloučeniny, které výrazně snižují povrchové napětí vody. Této jejich vlastnosti se využívá v hasební technice a v ještě širším měřítku také v jiných oblastech. Některé tuhé látky, např. gumu, rašelinu, dřevitou moučku, uhelný prach, tkaniny, případně materiály speciálně zabalené, v případě požáru hasit vodou buď vůbec nelze, nebo jen velmi obtížně a s velkým přebytkem vody. Pro hašení těchto látek se doporučuje použít roztoků klasických smáčedel. V hasební technice se smáčedla uplatňují pouze ve spojení s vodou. První dávka vody se smáčedlem zasahující ohnisko požár pouze tlumí a omezuje vývoj plamenů a plynů, další roztok smáčedla ve vodě, díky svému smáčecímu účinku snáze zatéká do popraskaného materiálu a hasí velmi intenzivně. S úspěchem lze použít roztoky smáčedel při hašení lesních požárů. Při použití 0,3% roztoku (tj. 3 litry na 1000 litrů) anionaktivního smáčedla se snižuje spotřeba vody o 30 až 50% a zkracuje se doba potřebná

k uhašení požáru. Roztoky smáčedel lze použít při hašení tam, kde je možno použít vodu jako hasební látku. Omezení platná pro vodu, platí v plném rozsahu i pro vodu se smáčedly. Jako smáčedel se kromě různých průmyslových smáčedel používá s úspěchem syntetických pěnidel, např. Pyr, Finiflam. Pyrocool patří z chemického hlediska do skupiny neionogenních smáčedel. Používá se ve formě 0,4% vodného roztoku ve vodě k hašení požárů tříd A, B i C. Je hasební látkou s vysokým ochlazujícím účinkem a umožňuje razantní zásah při současně zvýšené ochraně zasahujících hasičů. Podstatou ojedinělého hasebního účinku je prudké ochlazení požářiště vlivem fyzikálních dějů uvnitř plamene. Současné rozptýlení aktivní látky v okolí plamene vytváří vrstvu s vysokou tepelnou vodivostí, která zajistí odvod tepla a jeho vyzáření do okolního prostoru. Pyrocool s vodou vytváří homogenní roztok, je netoxický, manipulace s ním nevyžaduje žádná zvláštní opatření. Vodní roztok při doporučeném způsobu použití neohrožuje zdraví člověka, zvířat ani rostlin. Je biologicky odbouratelný a není závadný pro životní prostředí.

Hasební efekty vody

Nejvýznamnějším hasebním efektem vody je **efekt chladicí**. Voda má neobyčejně vysokou hodnotu tepla výparného (teplo potřebné k převedení 1 kg kapaliny při bodu varu do skupenství plynného) a proto může z požářiště pohltit veliké množství tepla. Hořící látka se ochladí pod teplotu vzplanutí a hoření je přerušeno.

Kromě chladicího efektu působí voda jako hasební látka i svým **dusivým efektem**. Odpařením vody se zvětší její objem a vzniklá pára vytěsňuje z požářiště vzdušný kyslík. U žhnoucích látek (dřevo, textilie a další) však není dusivý efekt vody významný. Molekuly žhnoucích látek totiž zpravidla obsahují dostatek kyslíku potřebného pro hoření, čímž může být žhnutí udržováno. Voda jako výborné rozpouštědlo se mísí i s řadou hořlavých kapalin (např. líh, glykol, aceton, kyselina octová a další).

Při hašení požáru hořlavých ve vodě rozpustných kapalin, působí voda i svým **zředovacím účinkem**.

Mechanickým účinkem vodní clony lze oddělit hořlavé látky od zdroje požáru. Voda zde působí svým **dělicím efektem**.

Hasební účinek vody je ovlivněn:

- vlastnostmi hořlavých látek
- velikostí kapiček vody, optimální účinnosti dosahují kapičky o průměru 0,1 až 1 mm, této velikosti je dosaženo u proudnic při tlaku kolem 0,4 MPa
- intenzitou dodávky
- přísadami chemikálií

Hasební účinek vody je rovněž závislý na způsobu, jakým je hasební látka k ohnisku požáru přivedena. Voda jako hasební látka se převážně používá při požárech:

- žhnoucích látek v podobě sprchového nebo plného proudu
- kapalných uhlovodíků s teplotou varu vyšší než 80°C, a to v podobě sprchového proudu
- v uzavřených místnostech v podobě mlhového proudu, či vodní páry

Přednosti a nedostatky vody v hasební technice

K přednostem náleží zejména:

- vysoký chladicí efekt-používá se proto nejen k hašení požáru, ale i k chlazení objektů v blízkosti požáru
- dostupná cena a výskyt téměř všude
- relativně jednoduchá dopravitelnost
- chemická neutralita a nejedovatost
- možnost využití její mechanické energie ke stržení požárních mostů, uvolnění otvorů, k rozbití střech, komínů apod.

K nedostatkům vody jako hasiva patří:

- při nízkých teplotách tuhne a mění svůj objem
- vodou nelze hasit hořlavé kapaliny s teplotou varu pod 80°C, protože chladicí efekt je neúčinný, problematické hašení hořlavých kapalin obecně
- škody způsobené vodou na budovách, zařízeních a skladovaných materiálech, zejména v prostorách požárem ještě nezachvácených, mohou být neúměrně vysoké
- u požárů prашných produktů je voda bez smáčedla velmi málo účinná
- požáry zařízení pod elektrickým napětím – nutnost zvláštních opatření z důvodu nebezpečí úrazu elektrickým proudem

Klady a nedostatky je vždy nutno pečlivě zvážit a vodu jako hasební látku nasadit především tam, kde díky jejím dobrým vlastnostem můžeme očekávat zaručené výsledky.

Zákaz hašení vodou:

- plné proudy se nesmí používat při požárech objektů, kde se nacházejí usazené hořlavé prachy – nebezpečí zviření prachu a výbuchu
- požáry hořlavých kovů a jejich slitin – hořčík, hliník, dural, sodík, draslík, lithium atd.) – nebezpečí výbuchu (lze pouze v případě velkého přebytku vody)
- požáry objektů, kde se nachází karbid vápnicku – nebezpečí výbuchu
- hořící saze, rozžhavené železo a uhlí – nebezpečí výbuchu

POŘADOVÁ PŘÍPRAVA, VZDÁVÁNÍ POCTY, ZÁSADY PRO JEDNÁNÍ A VYSTUPOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ PŘI VÝKONU SLUŽBY

Obecné zásady při provádění pořadového výcviku

Základní pojmy

- **Tvar** - je určené seskupení hasičů při společné činnosti.
- **Rozestup** - je mezera mezi hasiči (jednotkami PO) v tvaru do šířky.
- **Vzdálenost** - je mezera mezi hasiči (jednotkami PO) v tvaru do hloubky.
- **Krajník** - je hasič stojící (pohybující se) na začátku řady nebo zástupu na boku tvaru.

- **Šířka** - tvaru je vzdálenost mezi boky tvaru.
- **Čelo** - tvaru je přední strana tvaru, má pravý a levý bok.

Druhy tvarů

- **Nástupový tvar** - je tvar, v němž hasiči (jednotky PO) nastupují vedle sebe v řadu se stanovenými rozestupy.
- **Řad** - je tvar, v němž hasiči stojí vedle sebe na stejné úrovni.
- **Dvojřad** (trojřad, čtyřřad) - je tvar, který tvoří řady za sebou na vzdálenost předpažení. Je-li v dvojřadu lichý počet hasičů, nastoupí poslední hasič vždy do prvního řadu.
- **Pochodový tvar** - je zástup, dvojstup, trojstup, sloužící pro přesun z místa na místo.
- **Zástup** - je pochodový tvar, v němž jsou hasiči seřazeni v zákrytu za sebou na vzdálenost předpažení.
- **Dvojstup** (trojstup, čtyřstup a víceštup) - je pochodový tvar, skládající se z více zástupů vedle sebe na základě stanoveného rozestupu.
- **Sevržený tvar** - je tvar, v němž hasiči nastupují vedle sebe tak, že opřou-li levou paži pěstí do pasu hřbetem ruky dopředu, dotýkají se loktem svého souseda. Za sebou stojí na vzdálenost na předpažení tak, že se prsty levé ruky dotýkají levé lopatky hasiče stojícího před ním.
- **Rozevržený tvar** - je tvar, v němž hasiči stojí vedle sebe s rozestupy na upažení levé paže, kde se prsty dotýkají ramene souseda nebo s rozestupy nařízenými velitelem.
- **Pochodový proud** - je tvar, který tvoří jednotky PO seřazené (jdoucí, jedoucí) za sebou.
- **Sraz** - je tvar, v němž jednotky PO stojí vedle sebe v proudech se stanovenými rozestupy.

Provádění pořadového výcviku

- Hasiči nastupují v tvaru podle velikosti.
- Velitel nenechává hasiče dlouho stát v postoji pro ně namáhaném nebo nepříznivém. Velitel stojí při provádění pořadového výcviku před tvarem na vzdálenost dvou kroků nebo na vzdálenost šířky tvaru. Při výcviku si všímá hasičů a opravuje jejich chyby.

Povely a povelová technika pro pořadový výcvik

Velitel ovládá činnost jednotky PO a hasičů při pořadovém výcviku pomocí povelů. Povel musí být dostatečně hlasitý, zřetelný, jasný i stručný a především srozumitelný. Musí také obsahovat všechny nutné údaje pro provedení příslušného cviku nebo úkonu. Velitel při vydávání povelů musí stát v základním postoji, za pochodu respektuje pochodový krok nařízený tvaru.

Povel se zpravidla skládá z:

- **Oslovení** - jímž se určuje adresát povelu a slouží také k vyvolání pozornosti hasičů v tvaru popř. mimo něj. Příklad oslovení: „**Jednotko,!**“, „**Velitelé družstev,.....!**“, „**Četo,.....!**“, „**Útvare,.....!**“.
- **Obsahu** - **návěští**, které určuje provedení povelu. Obsahem povelu může být, např. směr nástupu a druh tvaru.

Pokud jde o jednoduchý úkon, např. základní postoj, nemusí být v povelu obsah definován.

- **Výkonného povelu** - po jehož odeznění se povel provede. Příklad povelu: „**Družstvo, směr požární stanice, v řad - NASTOUPIT!**“. Mezi oslovením nebo obsahem povelu a výkonným povelu je vhodné udělat pomlku.

Oslovení ve zvláštních případech použití

- Jestliže chce nadřízený dát povel nebo rozkaz **podřízeným velitelům** v průběhu zaměstnání stojících mimo tvar, provádí oslovení následovně: „**Velitelé družstev!**“. Na tento povel se velitelé družstev otočí čelem k nadřízenému a vzpaží pravou ruku. Ruku připažuje po vydání další části povelu. Pokud po oslovení následuje ihned výkonný povel (např. „**Velitelé družstev, KE MNĚ!**“), velitel ruku po oslovení nezdvihá.
- **K upoutání pozornosti hasičů** a velitelů se před výkonnými povelu „**POZOR!**“, a „**Vpravo HLEĎ!**“ tvar oslovuje: „**Družstvo, vpravo HLEĎ!**“.
- **Konkrétní hasič v tvaru nebo mimo něj se oslovuje** hodnotí a jménem, popř. jen jménem nebo hodnotí. Příklad: „**Pane podplukovníku Nováku!**“, „**Pane Nováku!**“, „**Pane podplukovníku !**“. U jednotek PO, které používají jen funkční označení může být použito oslovení funkcí. Příklad: „**Pane veliteli družstva!**“. Hasič stojící mimo tvar se postaví čelem k tomu, kdo jej oslovil. Hasič stojící v tvaru pouze otočí hlavu ve směru k tomu, kdo jej oslovil.

Přebírání velení při pořadovém výcviku Došlo-li ke změně velitele, vydává nový velitel po převzetí velení povel, který se skládá z oslovení a obsahu - informace o převzetí velení. Pokud hasič stojí mimo tvar, obrátí se po odeznění povelu čelem k velícímu. Příklad : „**Družstvo, na můj povel!**“.

Použití některých výkonných povelů bez předchozího oslovení nebo obsahu povelu.

- „**POZOR!**“ - velí se před povelu k provedení určité činnosti, jestliže jednotka PO nestojí v základním postoji nebo nepochoduje pořadovým krokem.
- „**ZPĚT!**“ - velí se pokud byl vydán chybný povel, nebo byl povel špatně vykonán.

Základní povely na místě

Základní postoj Základní postoj na místě zaujímá hasič při svém oslovení nebo při oslovení celé jednotky PO v rozchodu, před povelu k nástupu a po zaujmutí místa v tvaru. Základní postoj se zaujímá i bez povelu, při hlášení, při vzdávání pocty a velitelem při vydávání povelů. Základní postoj se zaujímá při následujících výkonných povelu:

- Povel: „**POZOR!**“. Provedení: Hasič se postaví zpříma, patami nohou u sebe a špičkami na stejné úrovni rozevrženými na šířku chodidla. Tělo je vzpřímené a lehce nachýleno kupředu. Nohy jsou v kolenou napříměné, prsa vypjatá, břicho mírně vtažené. Ramena jsou vyrovnaná, paže volně spuštěné tak, že dlaně jsou obrácené dovnitř a přiléhají ke

stehněm. Prsty na rukou jsou přirozeně sevřeny. Hasič má hlavu vzpřímenou a hledí přímo před sebe.

- Povel: **„Družstvo, KONČIT!“**. Provedení: Hasič zaujme základní postoj.
- Povel: **„NASTOUPIT!“**. Provedení: Po zaujetí místa v tvaru hasič zaujme základní postoj.

Pohov

- Pohov je postoj, který se velí v případech, kdy by další setrvávání v základním postoji bylo neúnosné nebo nepraktické z hlediska činnosti tvaru. Postoj se provádí na výkonný povel **„POHOV!“**.
- Provedení: Hasič zůstává na svém místě v tvaru. Ukročí levou nohou vlevo, ruce dá za záda a skřížené drží za zápěstí tak, že pravá ruka uchopí levou. Nemluví a nesnižuje svou pozornost.

Volno

- Postoj na výkonný povel **„VOLNO!“** se vydává zejména při delším setrvávání hasičů v tvaru a v případě, že delší dobu nebudou následovat další povel.
- Provedení: Hasič zůstává na svém místě v tvaru, stojí volně, upraví si výstroj a může polohlasně rozmlouvat. Vystoupit z tvaru nebo kouřit smí jen se souhlasem velitele. Povel **„VOLNO!“** se může dávat přímo bez předchozího povelu **„POHOV!“**.

Otáčení hlavy

- Otáčení hlavy se používá zejména při zdravení a vzdávání pocty v tvaru. Povel se skládá z oslovení a výkonného povelu, kterým se určuje směr otočení hlavy. Otočení hlavy zpět se provádí na povel **„Přímo HLEĎ!“**. Uvedeného povelu se rovněž použije při ukončení vyrovnání nástupového tvaru.
- Provedení: Hasič otočí hlavu v daný směr. Při tom nehýbá rameny.

Obraty na místě

- Povel: **„Čelem VZAD!, Vlevo V BOK!“, Vpravo V BOK !“**
- Provedení: Obraty vzad, vlevo v bok, se provádějí otočení doleva na podpatku levé a na špičce pravé nohy - první doba (raz). Na druhou dobu se pravá noha přisune k levé (dva). Celý obrat se provádí po odeznění výkonném povelu a to v intervalu a rychlosti povelu, např. vlevo .v bok - raz .dva, vlevo....v bok - raz....dva. Obrat vpravo v bok se provádí otočením na podpatku pravé nohy a špičce levé nohy. Obraty na místě provádí velitel tvaru i bez povelu, je -li v základním postoji.

Vzdávání pocty

Hasiči a jednotka PO vzdávají poctu:

- státní vlajce nesené v čele tvaru nebo slavnostně vztyčované nebo snímané
- standartě prezidenta České republiky
- při státní hymně

- při pohřbech po dobu, po kterou je kolem nich nesena nebo vezena rakev se zemřelým

Hasič ve stejnokroji vzdává poctu

- ve tvaru - velí velitel tvaru
- mimo tvar - vzdává poctu každý hasič samostatně. Pokud je hasič přítomen vzdávání pocty u jiné složky (Armáda ČR, Policie ČR, apod) přizpůsobí se

Hasiči nevzdávají poctu při

- zásahu, pokud to situace nedovoluje
- provádění fyzické přípravy a disciplín požárního sportu, v dopravních prostředcích, při divadelních představeních, na koncertech apod.
- výkonu práce, kterou nelze přerušit vzdáváním pocty
- jídle a provádění osobní hygieny. 4. Velitel nebo hasič s pokrývkou hlavy mimo tvar, vzdávají poctu tak, že zdraví rukou. Pokud je hasič mimo tvar a nemá pokrývkou hlavy, vzdává poctu základním postojem

Pocta v tvaru na místě

- Povel: **„Družstvo (četo) POZOR!“**, **„Družstvo, (četo), vpravo HLEĎ!“**.
- Provedení: Po tomto povelu provede velitel tvaru obrat ve směru k objektu pocty a pozdraví. Hasiči na výkonný povel **„HLEĎ“** současně otočí hlavu k objektu pocty kromě pravého krajníka tvaru. Po pozdravu provede velitel tvaru obrat bokem k tvaru a velí: **„Přímo HLEĎ! POHOV!“**.

Pocta v tvaru za pochodu

- Povel: **„Družstvo (četo), POZOR!, Družstvo (četo), vpravo HLEĎ!“**. Velitel tvaru velí ve vzdálenosti asi 10 kroků před objektem pocty.
- Provedení: Hasiči přejdou do pořadového kroku a na výkonný povel **„HLEĎ“** současně otočí hlavu k objektu pocty kromě pravého krajníka tvaru a zastaví pohyb svých rukou. Velitel tvaru zdraví rukou. Jakmile tvar mine objekt pocty, velitel tvaru velí **„Přímo HLEĎ!, POHOV!“**.

Podávání hlášení

Při služebním styku nadřízeného s podřízenými záležití především na chování a jednání nadřízeného, který služební styk s podřízenými může podstatně ovlivňovat.

Dostaví - li se k jednotce hasičského záchranného sboru nadřízený, podává mu nejvyšší přítomný velitel hlášení a zdraví jej.

- Povel: **„Jednotko, KONČIT ! POZOR!“**.
- Provedení: Příslušníci zaujmou základní postoj čelem k místu hlášení a velitel podá hlášení. Při hlášení velitel zdraví rukou.

Hlášení se podává pouze jednou, při prvním příchodu nadřízeného a obsahuje

- oslovení nadřízeného hodností nebo funkcí
- sdělení funkce, hodnosti a jména toho, kdo hlášení podává

- stručnou informaci o jednotce (např. název, prováděná činnost...)

Hlášení se nepodává

- v dopravních prostředcích, při divadelních představeních, na koncertech apod.
- při výkonu práce, kterou nelze přerušit podáváním hlášení
- při jídle a provádění osobní hygieny

Při příchodu ke zkoušce z odborné přípravy se příslušník hlásí: **„Pane poručíku, hodnost a příjmení zkoušeného, dostavil jsem se ke zkoušce z odborné přípravy předmětu ...“**.

Při příchodu podřízeného k nadřízenému mimo služební místnost bez povelu příslušník

- s pokrývkou hlavy se postaví do základního postoje, pozdraví rukou a hlásí se: **„Pane poručíku ,hodnost a příjmení“**; pak pokračuje ve sdělení
- bez pokrývky hlavy se postaví do základního postoje a hlásí se; pak pokračuje ve sdělení

Do služební místnosti vstupuje příslušník vždy bez pokrývky hlavy. Čepici drží v levé ruce odznakem dopředu, dnem od stehna levé nohy. Přilbu drží v levé ruce za řemen. Příslušník může do místnosti vstupovat s pokrývkou hlavy při zásahu (např. místnost štábu velitele zásahu apod.).

Při příchodu podřízeného k nadřízenému do služební místnosti se příslušník postaví do základního postoje asi metr od zavřených dveří

- hlásí se „Pane poručíku ,hodnost a příjmení“ a čeká na oslovení
- pokud nadřízený příslušníka před jeho hlášením osloví, nehlásí se a jedná ve věci, pro kterou se dostavil. Pokud jsou v místnosti kromě nadřízeného další osoby pozdraví je příslušník občanským pozdravem, zpravidla **„Dobrý den“**.

Odchod ze služební místnosti od nadřízeného provede podřízený po vyzvání k odchodu. V místě asi metr od dveří se postaví do základního postoje čelem k nadřízenému, pak udělá čelem vzad a odchází beze slova. Pokud jsou v místnosti další osoby rozloučí se pozdravem **„Nashledanou“**.

Zásady jednání a vystupování příslušníků při výkonu služby

Za projev zdvořilosti při výkonu služby mezi nadřízenými a podřízenými příslušníky se považuje zejména:

- zdravení
- představování se hodností a jménem
- udržování pořádku ve služebních místnostech a v osobních věcech na pracovišti
- zdržení se projevů familiárnosti, osobních poznámek a nepodstatných komentářů, které by mohly vést ke snížení autority a vážnosti nadřízeného nebo podřízeného

Za zdvořilé, důstojné a taktní chování ve služebním styku s občany, na veřejnosti i mezi příslušníky se nepovažuje zejména:

- opomenutí pozdravu při zahájení jednání
- tykání osobám starším 15 let bez jejich souhlasu
- konzumace jídla, alkoholu a žvýkání na veřejnosti
- kouření v uzavřených místnostech a služebních dopravních prostředcích za přítomnosti nekuřáků
- nošení rukou v kapsách
- viditelné umístování pornografických nebo jinak neestetických tiskovin a předmětů ve služebních prostorách

Příslušník dbá na svůj vzhled, na veřejnosti vystupuje rádně a čistě ustrojen, ostříhán a hladce oholen, případně s upravenými vousy.

Za rádné ustrojení se nepovažuje zejména:

- kombinace částí stejnokroje s civilním nebo sportovním oděvem
- sportovní nebo plážové oblečení mimo sportoviště, rekreační objekty a mimo dobu fyzické přípravy
- nošení náušnic, náhrdelníků, náramků a jiných ozdob nebo doplňků, pokud by byly nošeny viditelně, s výjimkou u žen
- znečištěný nebo zmačkaný oděv a znečištěná obuv

Za rádnou úpravu vlasů se nepovažuje zejména:

- úprava vlasů barevnými přelivy, melíry a copánky, s výjimkou u žen
- dlouhé vlasy přesahující bez úpravy límeček košile, linii obočí a ušní boltce, s výjimkou u žen

Převzetí odměny

Příslušník, který při nástupu přebírá odměnu nebo se mu vyslovuje pochvala odpoví po vyslovení svého jména **„Zde, sloužím vlasti!“** nebo po převzetí odměny jen **„Sloužím vlasti!“**.

TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ

Stát zaručuje občanům v případě mimořádných událostí ochranu a pomoc. Obecně je systém založen na tom že:

- pro vyžadování pomoci jsou v rámci územního celku zřízena kontaktní místa
- tato kontaktní místa jsou dostupná formou „tísňového volání“
- po příjmu tíšňového volání následuje reakce přiměřená vzniklé situaci.

Kontaktními místy pro příjem žádostí o poskytnutí pomoci v nouzi jsou operační střediska základních složek IZS a TCTV / telefonní centra tíšňového volání/.

Tíšňové volání – je nouzové volání občana záchranné složce, pro potřebu záchrany osob, zvířat nebo majetku.

Způsoby ohlášení:

- telefonní tíšňové volání
- rádiové tíšňové volání
- osobní ohlášení
- **Telefonní TV**

Pevná telefonní linka – u HZS ČR, PČR, ZZS je svedeno tísňové volání na OS územních odborů

Mobilní telefony – HZS svedeny na TCTV

- PČR svedeny na příslušné kraje
- ZZS na územní střediska

Vyžadování pomoci v nouzi je v ČR jednotné na telefonních číslech

Národní tísňová čísla:

- 150 – HZS ČR
- 155 – ZZS
- 158 – PČR

Jednotné evropské tísňové číslo 112 – TCTV

Rádiové TV

Občanské radiostanice – možnost volání na občanském kanálu č. 9

133

ZÁKON

České národní rady

ze dne 17. prosince 1985

o požární ochraně

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

§ 1

Úvodní ustanovení

(1) Požáry způsobují ztráty na životech, poškození zdraví i závažné škody na majetku. Proto je povinností orgánů, organizací a občanů požárům předcházet a v případě vzniku požáru přispět k jeho zdoání.

(2) Účelem zákona je stanovit povinnosti orgánů, organizací a občanů, postavení a působnost orgánů státní správy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinnosti jednotek požární ochrany tak, aby byly vytvořeny podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech.

ČÁST PRVNÍ

POVINNOSTI ORGÁNŮ, ORGANIZACÍ
A OBČANŮ NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY

Oddíl první

Povinnosti orgánů a organizací

§ 2

Obecná ustanovení

(1) Orgány a organizace zabezpečují plnění povinností vyplývajících pro ně z tohoto zákona, předpisů vydaných na jeho základě nebo z jiných předpisů upravujících povinnosti na úseku požární ochrany (dále jen „předpisy o požární ochraně“) jako nedílnou součást své řídicí, hospodářské nebo jiné základní činnosti a neodkladně odstraňují zjištěné nedostatky.

(2) Za plnění úkolů na úseku požární ochrany v orgánech a organizacích odpovídají jejich vedoucí. Je-li v čele organizace kolektivní orgán, organizační předpisy určují, kdo odpovídá za plnění úkolů na úseku požární ochrany.

Povinnosti ústředních orgánů

§ 3

(1) Ústřední orgány státní správy a jiné ústřední orgány (dále jen „ústřední orgány“) ve vztahu k jimi řízeným orgánům a organizacím

- a) upravují v dohodě s ministerstvem vnitra České socialistické republiky (dále jen „ministerstvo vnitra“) organizaci a provádění požární ochrany podle podmínek jimi řízeného odvětví,
- b) kontrolují plnění úkolů na úseku požární ochrany a dodržování předpisů o požární ochraně,
- c) zabezpečují v plánu prostředky na kádrové a materiálně technické vybavení požární ochrany podle zvláštních předpisů,¹⁾
- d) dbají na to, aby součástí hodnocení činnosti organizací bylo i hodnocení účinnosti opatření na úseku požární ochrany.

(2) Ve vztahu k organizacím řízeným nebo spravovaným národními výbory plní povinnosti ústředních orgánů podle odstavce 1 krajské národní výbory; při úpravě organizace a provádění požární ochrany vycházejí ze zásad, které stanoví v dohodě s ministerstvem vnitra ústřední orgán, do jehož působnosti náleží příslušné odvětví. Krajské národní výbory si mohou vyžádat součinnost tohoto ústředního orgánu při kontrole plnění úkolů na úseku požární ochrany a dodržování předpisů o požární ochraně.

§ 4

(1) Ústřední orgány, do jejichž působnosti patří výroba, dovoz nebo prodej prostředků požární ochrany, jsou povinny zabezpečovat tuto činnost tak, aby byly uspokojeny odůvodněné potřeby požární ochrany.

(2) Ústřední orgány, do jejichž působnosti patří řízení výkonu státní správy na úseku školství, zabezpečují, aby obsah výchovy a vzdělávání na všech stupních byl v přiměřeném rozsahu zahrnoval i otázky požární ochrany.

¹⁾ Zákon č. 145/1970 Sb., o národohospodářském plánování.

{3} Při plnění povinností uvedených v odstavcích 1 a 2 ústřední orgány spolupracují s ministerstvem vnitra.

§ 5

Povinnosti nadřízených orgánů

Nadřízené orgány ve vztahu k organizacím, které přímo řídí nebo spravují,

- a) zabezpečují a kontrolují plnění povinností vyplývajících z předpisů o požární ochraně a z opatření uložených ústředním orgánem nebo orgánem vykonávajícím státní požární dozor,
- b) zabezpečují v plánu prostředky na kádrové a materiálně technické vybavení požární ochrany podle zvláštních předpisů,¹⁾
- c) zabezpečují a kontrolují při výzkumu a vývoji nových výrobků, materiálů a technologií požadavky požární bezpečnosti,
- d) dbají na to, aby součástí hodnocení činnosti organizací bylo i hodnocení účinnosti opatření na úseku požární ochrany.

§ 6

Povinnosti organizací

(1) Organizace

- a) obstarávají a instalují v potřebném množství a druzích požární signalizaci, hasicí zařízení, požární techniku a jiné věcné prostředky požární ochrany se zřetelem na požární nebezpečí v organizaci a udržují je v řádném stavu,
- b) provádějí stanovená opatření při činnostech nebo v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru a při akcích, kterých se účastní větší počet osob,
- c) oznamují neodkladně okresnímu národnímu výboru a nadřízenému orgánu každý požár, který vznikl v organizaci,
- d) uplatňují při výzkumu a vývoji nových výrobků, materiálů a technologií požadavky požární bezpečnosti,
- e) provádějí pravidelnou kontrolu dodržování předpisů o požární ochraně a plnění příkazů, zákazů a pokynů týkajících se požární ochrany,
- f) plní ostatní povinnosti vyplývající pro ně z předpisů o požární ochraně a z opatření uložených jim nadřízeným orgánem nebo orgánem vykonávajícím státní požární dozor.

{2} Obecně závazný právní předpis stanoví

- a) způsob vybavení organizací požární signalizací, hasicími zařízeními a dalšími věcnými prostředky požární ochrany, jakož i jejich montáž, údržbu, opravy a kontrolu,
- b) povinnosti organizací při činnostech nebo v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru a

při akcích, kterých se účastní větší počet osob.

Technik požární ochrany

§ 7

{1} Ústřední orgány, nadřízené orgány a organizace ustanovují k plnění svých povinností na úseku požární ochrany technika požární ochrany. Ústřední orgány ho ustanovují po vyjádření ministerstva vnitra, nadřízené orgány po vyjádření krajského národního výboru a organizace po vyjádření národního výboru, který v nich vykonává státní požární dozor.

{2} Obecně závazný právní předpis stanoví úkoly techniků požární ochrany a dále, v kterých organizacích

- a) plní povinnosti na úseku požární ochrany dva nebo více techniků požární ochrany,
- b) nelze spojovat funkci technika požární ochrany s jinou funkcí,
- c) se výjimečně nevyžaduje ustanovení technika požární ochrany,
- d) technik požární ochrany je přímo podřízen vedoucímu organizace.

§ 8

Místo funkce technika požární ochrany může ústřední orgán zřídít s ohledem na specifické podmínky v jím řízeném odvětví jinou funkci nebo organizační útvar k plnění povinností na úseku požární ochrany, a to po předchozím souhlasu ministerstva vnitra.

§ 9

{1} Zjistí-li technik požární ochrany nedostatky, které mohou vést bezprostředně ke vzniku požáru v organizaci, je oprávněn nařídít provedení nutných opatření směřujících k odstranění tohoto nebezpečí. O nařízených opatřeních neodkladně informuje příslušného vedoucího organizace a orgán vykonávající státní požární dozor.

{2} Stejně oprávnění mají pracovníci zařazení ve funkcích zřízených podle § 8.

§ 10

Specialista požární ochrany

{1} Organizace oprávněné k projektové činnosti²⁾ ustanovují pro řešení požadavků požární ochrany v dokumentaci staveb specialistu požární ochrany.

{2} Specialistu požární ochrany ustanovují také organizace provádějící výzkum a vývoj, pokud tyto organizace posuzují ve své činnosti i otázky zabezpečení požární ochrany.

{3} Organizace pověřené výkonem funkce státní zkušebny ustanovují specialistu požární

²⁾ § 43 odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

ochrany, pokud tak určí se zřetelem na charakter jejich činností příslušný ústřední orgán v dohodě s ministerstvem vnitra.

(4) Ustanoveními odstavců 1 až 3 nejsou dotčena ustanovení § 7 a 8.

(5) Úkoly specialistů požární ochrany stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 11

Odborná způsobilost

(1) Funkci technika požární ochrany, specialisty požární ochrany nebo funkci zřízenou podle § 8 mohou vykonávat jen pracovníci s požadovanou odbornou způsobilostí.

(2) Obsah odborné způsobilosti, způsob a podmínky jejího ověřování a osvědčování, jakož i vydávání a odnímání osvědčení o odborné způsobilosti, stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 12

Jiní pracovníci pověřeni plněním úkolů na úseku požární ochrany

(1) Prováděním kontroly dodržování předpisů o požární ochraně a na jejich základě vydaných příkazů, zákazů a pokynů na určených pracovištích může pověřit vedoucí organizace podle potřeby kromě technika požární ochrany i jiné způsobilé pracovníky.

(2) Povinnosti jiných pracovníků pověřených plněním úkolů na úseku požární ochrany stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 13

Požární hlídky

(1) Organizace zřizují požární hlídky

- a) v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru,
- b) na pracovištích se zvýšeným požárním nebezpečím,
- c) v případech určených místním národním výborem, popřípadě národním výborem vyššího stupně, zejména při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.

(2) Organizace zřizuje požární hlídku také tehdy, není-li v organizaci zřízena jednotka požární ochrany.

(3) Úkoly požárních hlídek stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 14

Požárně technická komise

(1) Požárně technická komise je poradním orgánem vedoucího organizace pro posuzování a zabezpečování úkolů na úseku požární ochrany.

(2) Obecně závazný právní předpis stanoví, v kterých organizacích se požárně technická komise zřizuje, její složení a úkoly.

§ 15

Dokumentace požární ochrany

(1) Ústřední orgány, nadřízené orgány a organizace jsou povinny zpracovávat a udržovat v souladu se skutečným stavem předepsanou dokumentaci požární ochrany.

(2) Druhy dokumentace požární ochrany, její obsah a vedení této dokumentace stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 16

Školení a odborná příprava pracovníků o požární ochraně

(1) Organizace jsou povinny provádět pravidelné školení pracovníků o požární ochraně a odbornou přípravu pracovníků zařazených do požárních hlídek a jednotek požární ochrany, pokud tuto přípravu nevykonávají jiné orgány.

(2) Ústřední orgány a nadřízené orgány zabezpečují školení určených pracovníků a odbornou přípravu techniků požární ochrany, specialistů požární ochrany a pracovníků zařazených ve funkcích zřízených podle § 8.

(3) Okruh pracovníků, kteří se zúčastňují školení o požární ochraně, druhy, obsah a rozsah tohoto školení, jakož i druhy, obsah a rozsah odborné přípravy techniků požární ochrany, specialistů požární ochrany, pracovníků zařazených ve funkcích zřízených podle § 8 a pracovníků zařazených do jednotek požární ochrany a požárních hlídek, stanoví obecně závazný právní předpis.

Oddíl druhý

Základní povinnosti občanů

§ 17

(1) Občané jsou povinni

- a) počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požárů, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek a při manipulaci s otevřeným ohněm,
- b) umožnit pravidelné čištění komínů v rodinných domech a jiných objektech v jejich vlastnictví nebo užívání,
- c) plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany na označených místech,
- d) obstarat a udržovat v použitelném stavu hasicí zařízení a jiné věcné prostředky požární ochrany v rozsahu stanoveném předpisy o požární ochraně,
- e) vytvářet v rodinných domech a v jiných objektech ve svém vlastnictví nebo užívání podmínky pro rychlé zdoání požáru a pro záchranné práce,
- f) umožnit kontrolním skupinám (§ 40) provést preventivní požární kontrolu k ověření do-

držování předpisů o požární ochraně v rodinných domech a v jiných objektech ve svém vlastnictví nebo užívání a odstranit zjištěné nedostatky ve lhůtě určené těmito orgány.

(2) Ten, kdo je povinen vykonávat dohled nad osobami, které nemohou posoudit následky svého jednání, je povinen dbát, aby tyto osoby svým jednáním nezpůsobili požár.

(3) Občan nesmí

- a) provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemá odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními předpisy,
- b) poškozovat nebo zneužívat hasicí přístroje nebo jiné věcné prostředky požární ochrany.

(4) Obecně závazný právní předpis stanoví podrobnosti o povinnostech občanů při předcházení požárům a při jejich zdolávání.

Oddíl třetí

Pomoc při zdolávání požárů

§ 18

Osobní pomoc

Každý je povinen v souvislosti se zdoláváním požáru

- a) provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob,
- b) uhasit požár, jestliže je to možné, nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření,
- c) ohlásit neodkladně na určeném místě zjištěný požár nebo zabezpečit jeho ohlášení,
- d) poskytnout osobní pomoc jednotce požární ochrany na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo národního výboru.

§ 19

Věcná pomoc

Každý je povinen na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo národního výboru poskytnout dopravní prostředky, zdroje vody, spojová zařízení a jiné věci potřebné ke zdolání požáru.

§ 20

Vynětí z povinnosti poskytnout osobní a věcnou pomoc

(1) Povinnost poskytnout pomoc uvedenou v § 18 a 19 se nevztahuje na

- a) útvary a vojáky Československé lidové armády, vojsk ministerstva vnitra, útvary a příslušníky Sboru národní bezpečnosti a Sboru ná-

pravné výchovy, jestliže by poskytnutím pomoci bylo vážně ohroženo plnění bojového úkolu nebo výkonu služby,

- b) organizace a pracovníky veřejné hromadné dopravy, energetiky a spojů, jestliže by poskytnutí pomoci mohlo mít za následek závažnou poruchu provozu v těchto organizacích nebo jiný závažný následek,
- c) organizace a pracovníky zdravotnictví, jestliže by poskytnutím pomoci bylo vážně ohroženo plnění úkolů podle zvláštních předpisů.³⁾

(2) Občan není povinen poskytnout pomoc uvedenou v § 18 a 19, jestliže mu v tom brání důležitá okolnost nebo jestliže by tím vystavil vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké.⁴⁾

§ 21

Náhrada výdajů

(1) Jestliže jsou s poskytnutím věcné pomoci spojeny výdaje, patří tomu, kdo je poskytl, náhrada výdajů. Právo na náhradu výdajů může oprávněný uplatnit do tří měsíců ode dne, kdy je zjištěl, nejpozději do dvou let od jejich vzniku; jinak toto právo zanikne. Právo na náhradu výdajů se uplatňuje u okresního národního výboru, v jehož územním obvodu požár vznikl. Tento národní výbor o náhradě výdajů rozhoduje a tuto náhradu poskytuje.

(2) Jestliže poskytla organizace věcnou pomoc při zdolávání požáru jiné organizaci, o náhradě výdajů s tím spojených platí zvláštní předpisy.⁵⁾

(3) Ustanoveními odstavců 1 a 2 není dotčeno právo na náhradu škody.

§ 22

Vstup na nemovitosti

(1) Vlastník (správce, uživatel) nemovitosti je povinen umožnit vstup na nemovitost k provedení opatření nutných ke zdolání požáru nebo k zamezení jeho šíření, popřípadě k provedení jiných záchranných prací, zejména vyklidit nebo strpět vyklizení pozemku, odstranit nebo strpět odstranění staveb, jejich částí nebo porostů. O potřebě a rozsahu těchto opatření rozhoduje velitel zásahu.

(2) Je-li to nutné pro účely cvičení jednotky požární ochrany, vlastník (správce, uživatel) nemovitosti je povinen umožnit vstup na nemovitost; o tomto vstupu musí být národním výborem, který cvičení jednotky požární ochrany organizuje, předem uvědoměn. Přitom se musí dbát, aby cvičením jednotky požární ochrany bylo co nejméně rušeno užívání nemovitosti a aby nevznikly škody, kterým lze zabránit.

(3) Nesouhlasí-li vlastník (správce, uživatel) nemovitosti se vstupem na nemovitost podle od-

³⁾ Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu.

⁴⁾ § 116 občanského zákoníku.

⁵⁾ § 15 a 122 hospodářského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 45/1983 Sb.).

stavce 2, rozhodne národní výbor, který cvičení jednotky požární ochrany organizuje, o tom, zda vstup na nemovitost je pro cvičení této jednotky nutný. Vstupovat do rodinných domků a jiných objektů ve vlastnictví nebo užívání občanů při cvičení jednotky požární ochrany lze jen se souhlasem jejich vlastníka nebo uživatele.

(4) O vstupu do zařízení na obranu vlasti a do objektů Sboru nápravné výchovy platí zvláštní předpisy.⁶⁾

ČÁST DRUHÁ

STÁTNÍ SPRÁVA NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY

Oddíl první

Orgány státní správy a jejich působnost

§ 23

Orgány státní správy na úseku požární ochrany jsou ministerstvo vnitra a národní výbory.

Ministerstvo vnitra

§ 24

(1) Ministerstvo vnitra jako ústřední orgán státní správy na úseku požární ochrany

- a) řídí výkon státní správy na úseku požární ochrany,
- b) vypracovává koncepci organizace a rozvoje požární ochrany,
- c) vykonává státní požární dozor a hlavní státní požární dozor,
- d) ústředně plánuje podle zvláštních předpisů bilanční a finanční krytí na vybranou požární techniku a jiné věcné prostředky požární ochrany určené pro národní výbory; pro organizace tuto techniku bilančně zabezpečuje,
- e) řídí odbornou přípravu na úseku požární ochrany,
- f) usměrňuje po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany,
- g) zabezpečuje a provádí výzkum a vývoj na úseku požární ochrany,
- h) stanoví postup zjišťování příčin vzniku požárů a v závažných případech se na zjišťování těchto příčin zúčastňuje; zpracovává rozbor příčin vzniku požárů,
- i) stanoví zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti a podílí se na jejím zabezpečování,
- j) řídí a organizuje požární službu civilní obrany.

(2) Ministerstvo vnitra je oprávněno stanovit technické podmínky požární ochrany staveb.

§ 25

(1) Ministerstvo vnitra je orgánem státní správy ve věcech středních škol požární ochrany.⁷⁾ V rámci této působnosti zřizuje a zrušuje střední školy požární ochrany, provádí v nich inspekci výchovy a vzdělávání a hospodářsky je zabezpečuje.

(2) Žákům středních škol požární ochrany se poskytuje finanční a hmotné zabezpečení, kterým se sledují výchovné cíle v souladu s potřebami státní správy a národního hospodářství. Finanční zabezpečení se poskytuje formou odměn a stipendií. Hmotné zabezpečení zahrnuje zejména stravování a ubytování.

(3) Podrobnosti o finančním a hmotném zabezpečení žáků středních škol požární ochrany stanoví obecně závazný právní předpis.

Národní výbory

§ 26

(1) Národní výbory na úseku požární ochrany zaměřují svoji činnost na účinné předcházení požárům a jejich zdolávání. Za tím účelem

- a) zabezpečují po materiální a finanční stránce potřeby požární ochrany,
- b) spolupracují s ostatními státními orgány a dobrovolnými společenskými organizacemi při zabezpečování úkolů na úseku požární ochrany,
- c) vytvářejí předpoklady pro aktivní účast občanů na plnění úkolů podle předpisů o požární ochraně,
- d) pravidelně projednávají stav na úseku požární ochrany a přijímají potřebná opatření,
- e) zabezpečují výstavbu a údržbu objektů a zařízení požární ochrany pro potřeby svého územního obvodu.

(2) Národní výbory při plnění úkolů na úseku požární ochrany si poskytují vzájemnou pomoc, zejména při zdolávání požárů.

§ 27

Krajský národní výbor

- a) vykonává státní požární dozor,
- b) zabezpečuje a v rozsahu stanoveném ministerstvem vnitra provádí odbornou přípravu na úseku požární ochrany,
- c) řídí po odborné stránce výkon služby v útvarch Sboru požární ochrany národních výborů v rozsahu stanoveném ministerstvem vnitra,
- d) zjišťuje v závažných případech příčiny vzniku požárů a zpracovává rozbor příčin jejich vzniku,
- e) organizuje preventivně výchovnou a propagační činnost,

⁶⁾ Zákon č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech.

§ 22 zákona č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky.

§ 17 a 18 zákona č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství.

⁷⁾ § 55 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon).

- f) koordinuje zabezpečování požární ochrany s ostatními orgány ve svém územním obvodu,
- g) zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
- h) organizuje a zabezpečuje požární službu civilní obrany.

§ 28

Okresní národní výbor

- a) vykonává státní požární dozor,
- b) řídí po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany, pokud toto řízení není svěřeno ministerstvu vnitra nebo krajskému národnímu výboru,
- c) zabezpečuje požární techniku a jiné věcné prostředky požární ochrany pro místní národní výbory,
- d) řídí, organizuje a v rozsahu stanoveném ministerstvem vnitra provádí odbornou přípravu zejména velitelů závodních požárních útvarů, velitelů a strojníků dobrovolných jednotek požární ochrany a preventistů požární ochrany národních výborů,
- e) zjišťuje příčiny vzniku požárů a zpracovává rozbor příčin jejich vzniku,
- f) zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
- g) organizuje a provádí preventivně výchovnou a propagační činnost,
- h) koordinuje zabezpečování požární ochrany s ostatními orgány ve svém územním obvodu,
- 1) organizuje požární službu civilní obrany a provádí její přípravu.

§ 29

Místní národní výbor

- a) provádí preventivní požární kontroly,
- b) zabezpečuje odbornou přípravu svých jednotek požární ochrany a požárních hlídek,
- c) zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
- d) zřizuje ohlašovny požárů,
- e) provádí preventivně výchovnou činnost,
- f) pomáhá plnit úkoly na úseku požární služby civilní obrany.

§ 30

Obecně závazný právní předpis stanoví

- a) postup zjišťování příčin vzniku požárů,
- b) postup zpracování rozborů požárů,
- c) druhy dokumentace požární ochrany národních výborů, jejich obsah a vedení.

Oddíl druhý

Státní požární dozor

§ 31

Výkon státního požárního dozoru

(1) Státní požární dozor se vykonává

- a) kontrolou dodržování povinností orgánů a organizačních stanovených předpisy o požární ochraně,
- b) posuzováním typizačních prací z hlediska požární bezpečnosti staveb,
- c) posuzováním dokumentace staveb včetně technologií z hlediska jejich požární bezpečnosti,
- d) posuzováním výrobků z hlediska jejich požární bezpečnosti,
- e) kontrolou připravenosti a akceschopnosti jednotek požární ochrany a materiálně technického vybavení požární ochrany v organizacích,
- f) ukládáním opatření k odstranění zjištěných nedostatků a kontrolou plnění těchto opatření.

(2) Podrobnosti o vykonávání státního požárního dozoru stanoví obecně závazný právní předpis.

Orgány vykonávající státní požární dozor

§ 32

(1) Ministerstvo vnitra vykonává státní požární dozor

- a) v ústředních orgánech a krajských národních výborech z hlediska plnění jejich povinností stanovených v § 3 a 5,
- b) posuzováním
 1. typizačních úkolů, typových podkladů a typizačních směrnic podle zvláštních předpisů,⁸⁾
 2. dokumentace staveb⁹⁾ včetně technologií v případech stanovených obecně závazným právním předpisem,
 3. výrobků, které nebyly určeny ke schvalování státním zkušebnám a u nichž si posuzování vyhradí.

(2) Vyhradí-li si ministerstvo vnitra podle odstavce 1 písm. b) č. 3 k posouzení výrobek, je organizace, která takový výrobek vyrábí nebo dováží, povinna na svůj náklad bezplatně předložit ministerstvu vnitra vzorek výrobku v nezbytně nutném množství a s požadovanou dokumentací. Ministerstvo vnitra vrátí vzorky organizací ve stavu, v jakém se nacházejí po zkouškách. Jestliže je to technicky možné a hospodářsky účelné, dohodne se ministerstvo vnitra s organizací, že si vzorek ponechá jako doklad.

(3) Zjistí-li ministerstvo vnitra, že výrobek má závažné nedostatky z hlediska požární bez-

⁸⁾ Vyhláška federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj č. 95/1977 Sb., o typizaci ve výstavbě.

⁹⁾ Vyhláška federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj č. 105/1981 Sb., o dokumentaci staveb.

pečnosti, může zakázat jeho výrobu, uvádění do oběhu nebo dovoz anebo uložit provedení jiných opatření.

[4] Posudek vydaný ministerstvem vnitra Slovenské socialistické republiky v rámci jeho působnosti ve věcech uvedených v odstavci 1 písm. b) č. 3 platí i v České socialistické republice.

§ 33

Ministerstvo vnitra ve vztahu ke krajským národním výborům a okresním národním výborům vykonává hlavní státní požární dozor. Při výkonu tohoto dozoru zjišťuje, jak krajské národní výbory a okresní národní výbory plní úkoly státního požárního dozoru; přitom je oprávněno provést kontrolu v kterémkoliv orgánu a organizaci.

§ 34

[1] Krajský národní výbor vykonává státní požární dozor

- a) v orgánech nadřazených organizacím z hlediska plnění jejich povinností stanovených v § 5, pokud tento dozor nepřísluší ministerstvu vnitra,
- b) posuzováním dokumentace staveb včetně technologií v případech stanovených obecně závazným právním předpisem,
- c) v organizacích určených mlisterstvem vnitra v rozsahu § 31 písm. a), c), e) a f), pokud tento dozor nepřísluší ministerstvu vnitra.

[2] Krajský národní výbor dohlíží, jak okresní národní výbory plní úkoly při výkonu státního požárního dozoru; přitom je oprávněn provést kontrolu v kterémkoliv organizaci ve svém územním obvodu.

§ 35

Okresní národní výbor vykonává státní požární dozor v rozsahu § 31 písm. a), c), e) a f), pokud tento dozor nepřísluší ministerstvu vnitra nebo krajskému národnímu výboru.

Vyloučení věcí z užívání a zastavení provozu

§ 36

[1] Jestliže věc nebo provoz vyvolávají bezprostřední nebezpečí vzniku požáru a k odstranění tohoto nebezpečí nestačí jiná opatření, orgán vykonávající státní požární dozor rozhodne o

- a) vyloučení věcí z užívání,
- b) zastavení provozu v objektech, které toto nebezpečí vyvolávají.

[2] O zastavení provozu lze rozhodnout i tehdy, jestliže by byla znemožněna záchrana osob nebo majetku v případě vzniku požáru.

[3] Vyžaduje-li to naléhavost situace, lze rozhodnutí uvedené v odstavcích 1 a 2 oznámit ústně a uvést je do zápisu; písemné vyhotovení tohoto rozhodnutí je nutno doručit neprodleně.

[4] Proti rozhodnutí o opatřeních uvedených v odstavcích 1 a 2 je možno podat odvolání do tří dnů ode dne doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí. Odvolání nemá odkladný účinek. Odvolací orgán o něm rozhodne neodkladně.

§ 37

Zastavení provozu musí být předem projednáno s vedoucím organizace. Dojde-li vyloučením věci z užívání nebo zastavením provozu v jednotlivých objektech k podstatnému omezení nebo zastavení provozu v celém závodě nebo v celé organizaci, orgán vykonávající státní požární dozor o tom neodkladně uvědomí orgán nadřazený organizaci.

§ 38

Užívat věc, která byla vyloučena z užívání [§ 36 odst. 1 písm. a)], nebo obnovit zastavený provoz [§ 36 odst. 1 písm. b)] lze až po odstranění nedostatků vyvolávajících bezprostřední nebezpečí vzniku požáru a jen s písemným souhlasem orgánu, který vyloučil věc z užívání nebo rozhodl o zastavení provozu.

Oddíl třetí

Preventivní požární kontroly

§ 39

[1] Účelem preventivních požárních kontrol je проверка dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně

- a) v objektech organizací, které určí okresní národní výbor,
- b) v rodinných domcích a jiných objektech ve vlastnictví nebo užívání občanů.

[2] Okresní národní výbor určí k provedení preventivních požárních kontrol takové objekty, ve kterých se zřetelem k jejich velikosti a významu, malému požárnímu nebezpečí a malému rozsahu chráněných hodnot, není nutné vykonávat státní požární dozor.

§ 40

[1] Místní národní výbor vytváří k provádění preventivních požárních kontrol kontrolní skupiny. Do těchto skupin zařazuje členy Svazu požární ochrany, popřípadě i jiné osoby; přitom přihlíží zejména k jejich odborným předpokladům. Vedoucího kontrolní skupiny ustanovuje po projednání se Svazem požární ochrany.

[2] Místní národní výbor může ustanovit pro organizování a vyhodnocování preventivních požárních kontrol preventistu požární ochrany národního výboru, zpravidla z členů Svazu požární ochrany.

§ 41

[1] Kontrolní skupiny při provádění preventivních požárních kontrol upozorní občany a při-

slušné pracovníky organizací na zjištěné nedostatky, požadují jejich neodkladné odstranění a pro tyto účely poskytují potřebné informace a vysvětlení; nedostatky, které není možné odstranit neodkladně, oznamují místnímu národnímu výboru.

(2) Místní národní výbor

- a) ukládá opatření k odstranění nedostatků, které mohou vést ke vzniku požáru nebo ke ztížení záchrany osob a majetku, a kontroluje plnění těchto opatření,
- b) rozhoduje o vyloučení věci z užívání; ustanovení § 36 a 38 platí obdobně,
- c) navrhuje okresnímu národnímu výboru vydat rozhodnutí o zastavení provozu.

§ 42

Podrobnosti o provádění preventivních požárních kontrol stanoví obecně závazný právní předpis.

Č Á S T T Ř E T Í

SBOR POŽÁRNÍ OCHRANY

Oddíl první

Postavení a organizace Sboru požární ochrany

§ 43

(1) Zřizuje se Sbor požární ochrany. Jeho základním posláním je chránit před požáry život a zdraví občanů a majetek.

(2) Sbor požární ochrany je budován podle zásady nadřazenosti a podřízenosti. Ministr vnitra České socialistické republiky (dále jen „ministr vnitra“) je představeným příslušníků Sboru požární ochrany.

(3) V rámci Sboru požární ochrany se vytvářejí správy Sboru požární ochrany a útvary Sboru požární ochrany.

§ 44

(1) Ministerstvo vnitra, krajské národní výbory a okresní národní výbory zřizují k plnění svých úkolů na úseku požární ochrany správy Sboru požární ochrany.

(2) Náčelníka správy Sboru požární ochrany národního výboru ustanovuje do funkce a odvolává z ní plenární zasedání příslušného národního výboru na návrh náčelníka správy Sboru požární ochrany vyššího stupně.

(3) Zástupce náčelníka správy Sboru požární ochrany národního výboru a velitele útvaru Sboru požární ochrany ustanovuje do funkce a odvolává z ní rada příslušného národního výboru na návrh náčelníka správy Sboru požární ochrany po projednání s náčelníkem správy Sboru požární ochrany vyššího stupně.

§ 45

(1) Správa Sboru požární ochrany národního výboru je zvláštním orgánem národního výboru.¹⁰⁾ Je řízena radou národního výboru a správou Sboru požární ochrany vyššího stupně. Za svou činnost odpovídá radě národního výboru.

(2) Správa Sboru požární ochrany národního výboru

- a) vykonává státní správu na úseku požární ochrany s výjimkou věcí patřících do pravomoci plenárního zasedání národního výboru, jeho rady, komisí a správních komisí,
- b) řídí útvar Sboru požární ochrany,
- c) zpracovává odborné podklady pro jednání národního výboru, jeho rady, komisí a správních komisí a zabezpečuje plnění usnesení národního výboru a jeho orgánů,
- d) informuje poslance o své činnosti.

(3) Příslušníci správy Sboru požární ochrany národního výboru se zúčastňují schůzí a besed poslanců s voliči.

§ 46

(1) Vláda České socialistické republiky určí celkové početní stavy Sboru požární ochrany.

(2) Ministr vnitra po projednání s krajskými národními výbory stanoví organizaci a určí početní stavy správ Sboru požární ochrany národních výborů a útvarů Sboru požární ochrany.

Oddíl druhý

Pracovněprávní vztahy příslušníků Sboru požární ochrany

§ 47

Podmínky přijetí

(1) Příslušníkem Sboru požární ochrany (dále jen „příslušník“) může být jen československý státní občan, který je bezúhonný, morálně a zdravotně způsobilý pro předpokládaný druh práce ve Sboru požární ochrany, dosáhl požadovaného vzdělání a dovršil věk 18 let.

(2) Podmínku dovršení věku podle odstavce 1 nemusí splňovat absolventi středních škol požární ochrany. Tím nejsou dotčena ustanovení obecných předpisů o pracovních podmínkách mladistvých.

(3) Podrobnosti o podmínkách přijetí a výjimky z podmínky vzdělání stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 48

Slib

(1) Po vzniku pracovního poměru, nejdříve však po dovršení 18 let věku, skládá příslušník tento slib:

¹⁰⁾ § 63b zákona č. 69/1967 Sb., o národních výborech, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 31/1983 Sb.).

„Slíbují na svou čest a svědomí, že budu věrný Československé socialistické republice a jejímu socialistickému společenskému zřízení, budu chránit životy a zdraví občanů a majetek před požáry.

Své povinnosti budu vykonávat svědomitě, důsledně pít rozkazy a pokyny náčelníků a velitelů Sboru požární ochrany a při svém jednání budu mít stále na zřeteli zájmy socialistické společnosti.“

(2) Složení slibu se nevyžaduje, jestliže příslušník tento slib složil v bezprostředně předcházejícím pracovním poměru.

§ 49

Pracovní poměr a zkušební doba

(1) Příslušník je v pracovním poměru

- a) k okresnímu národnímu výboru nebo
- b) ke krajskému národnímu výboru nebo
- c) k ministerstvu vnitra nebo jím řízené organizaci na úseku požární ochrany.

(2) S příslušníkem může být při přijetí do pracovního poměru sjednána zkušební doba až na šest měsíců.

§ 50

Převedení na jinou práci a přeložení

(1) Příslušníka lze převést i bez jeho souhlasu na jinou práci (funkci) až na 90 pracovních dnů v kalendářním roce, vyžaduje-li to důležitá potřeba služby.

(2) Příslušníka lze přeložit i bez jeho souhlasu do jiného místa výkonu služby v rámci organizace i na dobu delší než 90 dnů, nejdéle však na jeden rok, vyžaduje-li to důležitá potřeba služby. Obětovně lze příslušníka přeložit nejdříve po uplynutí jednoho roku od doby, kdy skončilo jeho dřívější přeložení, pokud se s organizací nedohodne jinak.

§ 51

Pracovní cesta při plnění mimořádných úkolů Sboru požární ochrany

(1) Správa Sboru požární ochrany je povinna na požádání správy Sboru požární ochrany vyššího stupně vyslat potřebný počet příslušníků na pracovní cestu k plnění mimořádných úkolů Sboru požární ochrany. Obecně závazný právní předpis stanoví, co se rozumí mimořádnými úkoly Sboru požární ochrany.

(2) K plnění mimořádných úkolů Sboru požární ochrany může být příslušník vyslán na pracovní cestu na dobu nezbytné potřeby, nejdéle celkem na 30 pracovních dnů v kalendářním roce. Přitom může být pověřen i jinou prací, než bylo sjednáno v pracovní smlouvě.

(3) Při plnění mimořádných úkolů na pracovní cestě podle odstavce 1 podléhá příslušník rozkazům a pokynům náčelníka správy Sboru požární ochrany nebo velitele útvaru Sboru požární ochrany, v jehož působnosti se mimořádné úkoly plní.

(4) Náklady spojené s vysláním příslušníka na pracovní cestu k plnění mimořádných úkolů Sboru požární ochrany uhradí ten národní výbor, jehož správa Sboru požární ochrany o vyslání požádala; totéž platí, jestliže o vyslání požádalo ministerstvo vnitra.

(5) Jestliže národní výbor, u něhož je příslušník v pracovním poměru, uhradil tomuto příslušníkovi škodu, ke které došlo při plnění mimořádných úkolů Sboru požární ochrany, má nárok na náhradu vůči národnímu výboru, jehož správa Sboru požární ochrany o vyslání požádala; totéž platí, jestliže o vyslání požádalo ministerstvo vnitra.

§ 52

Okamžité zrušení pracovního poměru

S příslušníkem se může okamžitě zrušit pracovní poměr také tehdy, jestliže odmítne složit předepsaný sňb nebo jestliže mu byla odňata hodnost.

§ 53

Povinnosti příslušníků

(1) Příslušník je povinen vedle ostatních povinností vyplývajících z jeho pracovního poměru

- a) plnit důsledně a přesně úkoly vyplývající ze základního posláni Sboru požární ochrany a z rozkazů a pokynů náčelníků a velitelů Sboru požární ochrany; splnění rozkazu smí odmítnout, jestliže by jeho splněním spáchal trestný čin nebo přečin,
- b) zvyšovat své politické a odborné znalosti a udržovat si potřebnou fyzickou zdatnost,
- c) dodržovat zásady služební zdvořilosti.

(2) Podrobnosti výkonu služby příslušníků stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 54

Odměny a kárná opatření

(1) Ministr vnitra, náčelníci správ a velitelé útvarů Sboru požární ochrany mohou příslušníkům udělovat odměny a ukládat kárná opatření. Rozsah jejich pravomocí udělovat odměny a ukládat kárná opatření stanoví obecně závazný právní předpis.

(2) Odměnami jsou

- a) písemná pochvala,
- b) věcný dar,
- c) peněžitá odměna,
- d) mimořádné povýšení nebo jmenování do první důstojnické hodnosti.

(3) Dalším kárným opatřením je snížení hodnoty o jeden stupeň na dobu jednoho roku.

(4) Náčelníkovi správy Sboru požární ochrany národního výboru může udělovat odměny s výjimkou odměny uvedené v odstavci 2 písm. d) a ukládat kárná opatření s výjimkou kárného opatření uvedeného v odstavci 3 předseda tohoto národního výboru, a to zpravidla na návrh náčelníka správy Sboru požární ochrany vyššího stupně.

Pracovní doba

§ 55

(1) Pracovní doba příslušníků může být rozvržena nerovnoměrně. Délka pracovní směny při nerovnoměrně rozvržené pracovní době může být nejvýše 24 hodin; přitom délka pracovní doby v této směně může být nejvýše 18 hodin.

(2) Příslušníkovi se poskytuje nejpozději po každých pěti hodinách nepřetržité práce pracovní přestávka na jídlo a oddech v trvání nejméně 15 minut. Jednotlivé přestávky na jídlo a oddech se započítávají do pracovní doby v rozsahu 15 minut, nejvýše však v rozsahu 45 minut za směnu.

(3) Začátek a konec pracovní doby příslušníků stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 56

(1) Příslušníkům se může nařídit pracovní pohotovost na pracovišti nebo mimo pracoviště.

(2) Příslušníkům s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou se nařizuje v rámci pracovní směny pracovní pohotovost na pracovišti.

(3) U příslušníka, který je v době pracovní pohotovosti na pracovišti povolán k výkonu práce nad rozsah stanovené a rozvržené týdenní pracovní doby, jde o výkon práce přesčas.

(4) Pracovní pohotovost na pracovišti, při které příslušník nevykonává práci, se v kalendářním roce započítává do pracovní doby v rozsahu nejvýše týdenní pracovní doby včetně pracovní pohotovosti a posuzuje se jako práce přesčas. To neplatí u příslušníků s kratší pracovní dobou.

(5) Příslušníkovi se za práci přesčas podle odstavce 4 poskytuje náhradní volno, a to jen v případě, jestliže jeho pracovní pohotovost na pracovišti trvala v kalendářním roce nejméně 180 hodin, v nichž nebyl povolán k výkonu práce. Toto náhradní volno se poskytuje v témže kalendářním roce; jen výjimečně je lze poskytnout tak, aby bylo vyčerpáno nejpozději do 30. dubna následujícího roku. Za nevyčerpané náhradní volno nelze poskytnout mzdu ani náhradu mzdy; mzda se však poskytne, jestliže náhradní volno nebylo vyčerpáno z důvodů na straně organizace.

(6) Podrobnosti o poskytování náhradního volna podle odstavce 5 a způsob jeho čerpání stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 57

Péče o příslušníky

(1) Náčelník správy Sboru požární ochrany je povinen zabezpečit příslušníkům, kteří vykonávají službu za ztížených podmínek při zásahu nebo v souvislosti s ním, v potřebném rozsahu bezplatné stravování a vhodné ubytování; při plnění tohoto úkolu jsou organizace povinny poskytnout pomoc.

(2) Podrobnosti o poskytování bezplatného stravování a ubytování stanoví obecně závazný právní předpis.

Společná ustanovení

o pracovněprávních vztazích příslušníků

§ 58

V pracovněprávních vztazích příslušníků, kteří jsou v pracovním poměru k okresnímu národnímu výboru nebo ke krajskému národnímu výboru, plní úkoly vedoucího organizace náčelníci správ Sboru požární ochrany těchto národních výborů; v pracovněprávních vztazích náčelníka správy Sboru požární ochrany okresního národního výboru nebo krajského národního výboru plní úkoly vedoucího organizace předseda tohoto národního výboru.

§ 59

Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, vztahují se na pracovněprávní vztahy příslušníků zákoník práce a obecně závazné právní předpisy vydané na jeho základě.

Oddíl třetí

Hodnosti a stejnokroj

§ 60

Hodnosti

(1) Příslušníkům náleží hodnosti s označením příslušnosti ke Sboru požární ochrany. Příslušnost ke Sboru požární ochrany se vyjadřuje zkratkou „PO“ u každé hodnosti.

(2) Stanoví se tyto hodnosti

- a) praporčické: rotný PO, rotmistr PO, nadrotmistr PO, podpraporčík PO, praporčík PO, nadpraporčík PO;
- b) důstojnické: podporučík PO, poručík PO, nadporučík PO, kapitán PO, major PO, podplukovník PO, plukovník PO.

§ 61

Jmenování a povyšování do hodností

(1) Po vzniku pracovního poměru je příslušník jmenován do hodnosti rotného PO; jestliže má úplné střední vzdělání, do hodnosti rotmistra PO a jestliže má vysokoškolské vzdělání, do hodnosti podporučíka PO.

(2) Do praporčické nebo důstojnické hodnosti jmenuje a povyšuje příslušníky příslušný náčelník správy Sboru požární ochrany nebo ministr vnitra.

(3) Příslušník má nárok na povýšení, jestliže

- a) vykonává po určenou dobu funkci, pro kterou je stanovena vyšší hodnost,
- b) dosahuje dobrých výsledků ve službě,
- c) uplynula mu určená doba výsluhy let v hodnosti a
- d) splňuje podmínky požadovaného vzdělání nebo mu byl nedostatek tohoto vzdělání prominut.

(4) Povýšování do hodnosti plukovníka PO je výběrové.

§ 62

Odnětí hodnosti

Ministr vnitra může odejmout praporčickou nebo důstojnickou hodnost příslušníkovi, který se dopustil jednání, jež je v příkrém rozporu s požadavky kladenými na příslušníka.

§ 63

Stejnokroj

(1) Příslušníkům náleží stejnokroj.

(2) Příslušníci, kterým je pro výkon služby předepsán stejnokroj, jsou povinni jej při výkonu služby nosit.

§ 64

Podrobnosti o hodnostech a stejnokroji příslušníků, výjimky z § 61 odst. 1, z § 63 odst. 2 a řízení ve věcech hodností příslušníků upraví obecně závazný právní předpis.

Č Á S T Č T V R T Ā

JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

§ 65

Druhy jednotek požární ochrany

(1) Jednotkami požární ochrany jsou:

- a) útvar Sboru požární ochrany, který je složený z příslušníků,
- b) závodní požární útvar, který je složený z pracovníků organizace (dále jen „pracovníci“),
- c) dobrovolný veřejný požární sbor a dobrovolný závodní požární sbor, které jsou složeny z osob vykonávajících činnost v těchto jednotkách požární ochrany dobrovolně vedle svého zaměstnání (dále jen „členové“) a jsou zpravidla členy Svazu požární ochrany.

(2) Zřizování, vnitřní organizací a vybavení jednotek požární ochrany požární technikou a jinými věcnými prostředky požární ochrany, jakož i jejich používání stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 66

Útvary Sboru požární ochrany

(1) Okresní národní výbor zřizuje okresní útvar Sboru požární ochrany.

(2) Krajský národní výbor zřizuje krajský útvar Sboru požární ochrany.

(3) Ministerstvo vnitra může k plnění zvláštních úkolů zřídit útvar Sboru požární ochrany ministerstva vnitra.

(4) Ministerstvo vnitra může v odůvodněných případech udělit výjimku z povinnosti zřídit útvar Sboru požární ochrany podle odstavce 1 nebo 2. Se souhlasem ministerstva vnitra může výjimečně zřídit útvar Sboru požární ochrany i jiný než okresní národní výbor nebo krajský národní výbor.

(5) Na základě dohody mezi ministerstvem vnitra, ústředním orgánem a krajským národním výborem může být zřízen útvar Sboru požární ochrany i v organizaci. Zásady zřizování útvarů Sboru požární ochrany v organizacích stanoví vláda České socialistické republiky.

§ 67

Závodní požární útvar

(1) Závodní požární útvar zřizuje organizace, kterou určí krajský národní výbor v dohodě s orgánem nadřazeným organizaci. Přitom se přihlíží zejména k velikosti organizace, jejímu významu pro národní hospodářství, k požárnímu nebezpečí vyplývajícímu z technologie nebo z povahy skladovaných materiálů.

(2) Organizace může zrušit závodní požární útvar jen se souhlasem krajského národního výboru.

(3) Odůvodňují-li to hospodářské nebo jiné důležité okolnosti, může být zřízen závodní požární útvar pro dvě nebo více organizací na základě smlouvy o sdružení; ke zřízení takového závodního požárního útvaru je třeba souhlas krajského národního výboru, v jehož územním obvodu má tento útvar působit.

Dobrovolné jednotky požární ochrany

§ 68

(1) Místní národní výbor zřizuje a spravuje dobrovolný veřejný požární sbor. Velitele tohoto sboru jmenuje a odvolává po projednání s okresním národním výborem, a to zpravidla na návrh Svazu požární ochrany.

(2) Organizace, kterou určí okresní národní výbor, zřizuje dobrovolný závodní požární sbor; se souhlasem okresního národního výboru jmenuje a odvolává jeho velitele.

(3) Ke zvýšení akceschopnosti a zkvalitnění činnosti dobrovolného veřejného požárního sboru nebo dobrovolného závodního požárního sboru se mohou do něj zařadit v nezbytném počtu i osoby

vykonávající tuto službu jako svoje povolání. O tomto opatření rozhodne okresní národní výbor; u organizace se souhlasem orgánu nadřízeného organizací.

§ 69

(1) V organizaci, v níž se nezřizuje jednotka požární ochrany, plní úkoly této jednotky požární ochrany požární hlídky.

(2) Místní národní výbor může místo dobrovolného veřejného požárního sboru zřídit požární hlídku jen se souhlasem okresního národního výboru.

§ 70

Základní úkoly jednotek požární ochrany

(1) Jednotka požární ochrany plní tyto základní úkoly

- provádí požární zásah podle příslušné dokumentace požární ochrany nebo při soustředění a nasazování sil a prostředků,
- provádí záchranné práce při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech.

(2) Při zdolávání požáru spolupracují jednotky požární ochrany s útvary Sboru národní bezpečnosti a dalšími orgány podle zvláštních předpisů.¹¹⁾

(3) Podrobnosti o úkolech jednotek požární ochrany stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 71

Rízení činnosti v jednotkách požární ochrany

(1) Příslušníci, pracovníci a členové jednotek požární ochrany jsou při činnosti v jednotce požární ochrany podřízeni svým velitelům a při zdolávání požáru veliteli zásahu.

(2) Velitel jednotky požární ochrany odpovídá za připravenost a činnost jemu podřízené jednotky tomu národnímu výboru nebo organizaci, která jednotku zřídila.

(3) Činnost velitelů, příslušníků, pracovníků a členů jednotek požární ochrany a zásady velení při společném zásahu stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 72

Odborná způsobilost a příprava

(1) Určené funkce v jednotkách požární ochrany mohou zastávat příslušníci, pracovníci

a členové s požadovanou odbornou způsobilostí. Okruh těchto funkcí, obsah odborné způsobilosti, způsob a podmínky jejího ověřování a osvědčování, jakož i vydávání a odnímání osvědčení o odborné způsobilosti stanoví obecně závazný právní předpis.

(2) Příslušníci, pracovníci a členové jednotek požární ochrany mohou samostatně vykonávat službu při zdolávání požárů až po absolvování základní odborné přípravy.

(3) Pracovníci [§ 65 odst. 1 písm. b)], členové dobrovolných jednotek požární ochrany [§ 65 odst. 1 písm. c)] a členové požárních hlídek [§ 69] jsou povinni se zúčastňovat v určeném rozsahu odborné přípravy. Zúčastňují-li se odborné přípravy členové dobrovolných jednotek požární ochrany a členové požárních hlídek ve své pracovní době, považuje se to za překážku na straně pracovníka z důvodu obecného zájmu.¹²⁾

(4) Odborná příprava jednotek požární ochrany zahrnuje teoretickou přípravu, praktický výcvik a tělesnou přípravu. Součástí odborné přípravy je i požární sport. Podrobnosti o odborné přípravě jednotek požární ochrany a o organizování soutěží v požárním sportu stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 73

Poskytování pomoci při zdolávání požárů

(1) Národní výbory a organizace jsou povinny si poskytovat při zdolávání požárů vzájemnou pomoc.

(2) Krajské národní výbory a okresní národní výbory jsou oprávněny ve svém územním obvodu v případě naléhavé potřeby při zdolávání požárů soustřeďovat a nasazovat jednotky požární ochrany bez ohledu na to, komu jsou podřízeny, a věcné prostředky požární ochrany bez ohledu na to, kdo s nimi disponuje. Obdobné oprávnění má ministerstvo vnitra při potřebě nasazení jednotek a věcných prostředků požární ochrany z více krajů nebo hrozil-li nebezpečí z prodlení.

(3) Orgán, který rozhoduje o opatřeních uvedených v odstavci 2, je povinen přihlídnout k tomu, aby byla v nutném rozsahu zabezpečena požární ochrana v územních obvodech národních výborů nebo v organizacích, které takovou pomoc poskytnou.

(4) O vyžadování vojenské výpomoci a o poskytování mezistátní pomoci platí zvláštní předpisy.¹³⁾

¹¹⁾ Např. § 6 vyhlášky ministerstva zdravotnictví č. 42/1966 Sb., o poskytování léčebné preventivní péče, § 16 zákona č. 28/1984 Sb., o státním dozoru nad jadernou bezpečností jaderných zařízení.

¹²⁾ § 124 zákoníku práce.

¹³⁾ Např. směrnice federálního ministerstva národní obrany ze dne 25. června 1974 pro poskytování vojenských výpomocí, uveřejněné pod č. 7 v částce 7/1974 Ú. v. ČSR, vyhláška ministra zahraničních věcí č. 80/1971 Sb., o Smlouvě mezi ČSSR a PLR o právních vztazích na československo-polských státních hranicích, o spolupráci a vzájemné pomoci v hraničních otázkách, vyhláška ministra zahraničních věcí č. 25/1978 Sb., o Smlouvě mezi ČSSR a NDR o spolupráci na společných státních hranicích a o vzájemné pomoci v hraničních otázkách.

Č Á S T P Á T Á**SPOLUPRÁCE S DOBROVOLNÝMI
SPOLEČENSKÝMI ORGANIZACEMI****§ 74**

Ministerstvo vnitra, národní výbory a ostatní orgány a organizace při plnění úkolů podle tohoto zákona spolupracují s příslušnými orgány dobrovolných společenských organizací, zejména Svazu požární ochrany, Revolučního odborového hnutí a Socialistického svazu mládeže.

§ 75**Svaz požární ochrany**

Svaz požární ochrany pomáhá národním výborům při plnění úkolů na úseku požární ochrany zejména tím, že

- a) se zúčastňuje organizování a provádění preventivních požárních kontrol,
- b) spolupracuje při zřizování a zabezpečování činnosti dobrovolných veřejných požárních sborů a požárních hlídek, při údržbě požární techniky a jiných věcných prostředků požární ochrany,
- c) se podílí na odborné přípravě členů dobrovolných veřejných požárních sborů a požárních hlídek, jakož i na odborné přípravě členů kontrolních skupin,
- d) se podílí na preventivně výchovné činnosti na úseku požární ochrany,
- e) se podílí na zpracování dokumentace požární ochrany místních národních výborů,
- f) předkládá návrhy na materiálně technické vybavení dobrovolných veřejných požárních sborů,
- g) se podílí na plnění úkolů na úseku civilní obrany.

Č Á S T Š E S T Á**POSTIH ORGANIZACÍ A OBČANŮ****Pokuty organizacím****§ 76**

(1) Ministerstvo vnitra, krajský národní výbor nebo okresní národní výbor při výkonu státního požárního dozoru může uložit pokutu až do 100 000 Kčs organizaci, která porušila povinnost vyplývající z předpisů o požární ochraně tím, že

- a) neoznačí pracoviště se zvýšeným požárním nebezpečím příslušnými příkazy, zákazy a pokyny,
- b) neprovádí pravidelně kontrolu dodržování předpisů o požární ochraně a plnění příkazů, zákazů a pokynů týkajících se požární ochrany,
- c) neprovádí pravidelně školení pracovníků organizace o požární ochraně a odbornou přípravu jednotky požární ochrany a požárních hlídek,
- d) neumožní nebo ztěžuje výkon státního požárního dozoru,

- e) nevyhotoví předepsanou dokumentaci požární ochrany nebo ji neudrzuje v souladu se skutečným stavem,
- f) nezabezpečí vybavení objektu požární signalizací, hasicími zařízeními, požární technikou a jinými věcnými prostředky požární ochrany v množství a druhích odpovídajících požárnímu nebezpečí v organizaci nebo tyto neudrzuje v použitelném stavu,
- g) neposkytne na výzvu velitele cvičení, velitele jednotky požární ochrany nebo národního výboru potřebnou věcnou pomoc nebo neumožní vstup na nemovitost k provedení potřebných opatření v souvislosti s cvičením jednotek požární ochrany, ačkoliv k tomu byla povinna podle rozhodnutí národního výboru,
- h) neoznámí okresnímu národnímu výboru vznik požáru v organizaci.

(2) Ministerstvo vnitra, krajský národní výbor a okresní národní výbor při výkonu státního požárního dozoru může uložit pokutu až do 250 000 Kčs organizaci, která porušila povinnost vyplývající z předpisů o požární ochraně tím, že

- a) znemožní přístup k nouzovým východům, únikovým cestám nebo k rozvodným zařízením elektrické energie, plynu a vody, zejména nesprávným uskladněním materiálů,
 - b) poruší rozhodnutí o vyloučení věci z užívání nebo rozhodnutí o zastavení provozu,
 - c) neustanoví technika požární ochrany nebo specialistu požární ochrany, nezřídí požární hlídku nebo požárně technickou komisi,
 - d) nezřídí jednotku požární ochrany, ačkoliv byla podle rozhodnutí příslušného národního výboru povinna ji zřídit nebo ji nevybaví potřebnou požární technikou a jinými věcnými prostředky požární ochrany nebo ji používá k činnosti, která nesouvisí s požární ochranou,
 - e) nedodrží předpisy o skladování a manipulaci hořlavými látkami nebo neprovede potřebná opatření při činnostech spojených se zvýšeným požárním nebezpečím nebo při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob,
 - f) neprovede ve stanovené lhůtě opatření uložená k odstranění zjištěných nedostatků.
 - g) postupuje v rozporu s rozhodnutím, kterým jí byla zakázána výroba, uvádění do oběhu nebo dovoz anebo jí bylo uloženo provedení jiných opatření u výrobků vykazujících závažné nedostatky z hlediska požární bezpečnosti,
 - h) neposkytne na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo národního výboru potřebnou věcnou pomoc, neumožní vstup na nemovitost k provedení potřebných opatření v souvislosti se zdoláváním požáru nebo záchrannými pracemi, ačkoliv k tomu byla povinna.
- (3) Ministerstvo vnitra nebo krajský národní výbor při výkonu státního požárního dozoru

může uložit pokutu až do 250 000 Kčs nadřazenému orgánu, který porušil povinnosti stanovené v § 5.

{4} Organizaci nebo nadřazenému orgánu, které opětovně porušily povinnost, za kterou jim byla v předchozích třech letech uložena pokuta, může ministerstvo vnitra, krajský národní výbor nebo okresní národní výbor při výkonu státního požárního dozoru uložit další pokutu až do dvojnásobku pokuty stanovené v odstavcích 1 až 3.

{5} Při stanovení výše pokuty se přihlíží zejména k závažnosti a době trvání protiprávního jednání a k rozsahu způsobené škody.

{6} Uložením pokuty podle odstavců 1 až 4 zůstává nedotčena odpovědnost organizace nebo nadřazeného orgánu za způsobenou škodu a postih jejich pracovníků podle pracovněprávních předpisů.

§ 77

{1} Pokutu podle § 76 lze uložit do jednoho roku ode dne, kdy se o porušení povinnosti dozvěděl orgán vykonávající státní požární dozor, nejpozději do tří let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo.

{2} Pokuta je příjmem národního výboru, který ji uložil. Pokuta uložená ministerstvem vnitra je příjmem státního rozpočtu České socialistické republiky.

Přestupky

§ 78

{1} Za přestupek na úseku požární ochrany může národní výbor uložit

- a) důtku,
- b) pokutu ve výši uvedené v odstavcích 2, 3 nebo 4.

{2} Důtku nebo pokutu až do 1000 Kčs lze uložit občanovi, který se dopustil přestupku na úseku požární ochrany tím, že

- a) porušil předpisy a příkazy o vybavení hasičskými zařízeními a jinými věcnými prostředky požární ochrany,
- b) neumožnil nebo ztížil provedení preventivní požární kontroly nebo jiných opatření na úseku požární ochrany,
- c) neuposlechl nařízení velitele zásahu nebo velitele jednotky požární ochrany vydaného podle § 88 odst. 2 písm. a).

{3} Důtku nebo pokutu až do 3000 Kčs lze uložit občanovi, který se dopustil přestupku na úseku požární ochrany tím, že

- a) porušil zásady bezpečného provozu tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů nebo neumožnil pravidelné čištění komínů,

- b) neprovedl ve stanovené lhůtě opatření uložené národním výborem,
- c) poškodil, odstranil, zneužil nebo jinak snížil účinnost zařízení a prostředků sloužících na ochranu před požáry nebo vědomě bezdůvodně přivolal jednotku požární ochrany,
- d) neposkytl osobní nebo věcnou pomoc v souvislosti se zdoláváním požáru, ačkoliv k tomu byl povinen,
- e) neumožnil vstup na nemovitost při cvičení jednotky požární ochrany, ačkoliv k tomu byl povinen podle rozhodnutí národního výboru.

{4} Důtku nebo pokutu až do 5000 Kčs lze uložit občanovi, který se dopustil přestupku na úseku požární ochrany tím, že

- a) nedodržel předpisy o skladování a manipulaci hořlavými látkami nebo nesprávným skladováním materiálů znemožnil přístup k rozvodným zařízením elektrické energie, plynu a vody,
- b) porušil příkazy a zákazy o kouření a o manipulaci otevřeným ohněm na místech se zvýšeným požárním nebezpečím,
- c) neumožnil jednotce požární ochrany vstup na nemovitost při zdolávání požáru nebo jinak ztížil provedení opatření nutných ke zdolání požáru nebo záchranných prací,
- d) porušil rozhodnutí o vyloučení věcí z užívání nebo rozhodnutí o zastavení provozu,
- e) prováděl práce, které mohou vést ke vzniku požáru, ačkoliv neměl odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními předpisy,
- f) zanedbal z hlediska požární ochrany dohled nad osobami, které nemohou posoudit následky svého jednání.

§ 79

{1} Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, platí o přestupcích a jejich projednávání obecně předpisy.¹⁴⁾

{2} Pokuta uložená podle § 78 je příjmem národního výboru, který ji uložil.

Č Á S T S E D M Á

N Á H R A D A Š K O D Y

§ 80

Odškodňování úrazů

{1} Došlo-li u občana k poškození na zdraví nebo k jeho smrti

- a) při jeho činnosti v dobrovolném veřejném požárním sboru, v požární hlídce nebo v kontrolní skupině,
- b) v souvislosti s pomocí, kterou poskytl při zdolávání požáru nebo při odstraňování jeho

¹⁴⁾ Např. zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

následků anebo při cvičení jednotky požární ochrany,

(dále jen „poškozený“), uhradí škodu tím vzniklou stát, obdobně podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů,¹⁵⁾ pokud mu nevznikl nárok na náhradu této škody již z pracovněprávního vztahu.

(2) Náhradu škody podle odstavce 1 poskytuje v zastoupení státu okresní národní výbor, v jehož územním obvodu k poškození na zdraví nebo k smrti poškozeného došlo.

§ 81

Jednorázové mimořádné odškodnění

(1) Vláda České socialistické republiky stanoví nařízením, v kterých případech a v jakém rozsahu náleží poškozenému a pozůstalým po poškozeném, kromě nároků podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů, i jednorázové mimořádné odškodnění, a kdy je možné takové odškodnění přiznat osobám, které byly na poškozeného odkázány výživou.

(2) Toto nařízení upraví také jednorázové mimořádné odškodnění i příslušníci, pracovníci jednotky požární ochrany a členové dobrovolného závodního požárního sboru a pozůstalým po nich.

(3) Jednorázové mimořádné odškodnění pracovníkům závodního požárního útvaru, členům dobrovolného závodního požárního sboru, jakož i jiným pracovníkům organizace a pozůstalým po nich, poskytuje organizace, pokud ke škodě na zdraví došlo v souvislosti s činností jednotek požární ochrany v objektech vlastní organizace. V ostatních případech poskytuje jednorázové mimořádné odškodnění ministerstvo vnitra.

(4) Nárok na odškodnění podle odstavců 1 až 3 se promlčuje ve lhůtě tří let ode dne vzniku škody.

Náhrada věcné škody

§ 82

Občan má nárok na náhradu věcné škody, která mu vznikla při pomoci poskytnuté při zdolávání požáru, popřípadě při cvičení jednotky požární ochrany. Ve zvlášť odůvodněných případech se může přiznat náhrada nákladů spojených s pořízením nové věci za věc poškozenou.

§ 83

(1) Občanovi se nahrazuje také věcná škoda, která mu vznikla v důsledku opatření nutných ke zdolání požáru, zamezení jeho šíření nebo záchranných prací provedených na příkaz velitele

zásahu nebo velitele jednotky požární ochrany nebo při cvičení jednotky požární ochrany; to neplatí, jestliže škoda vznikla použitím hasicích látek v souvislosti se zdoláváním požáru.

(2) Náhrada věcné škody podle odstavce 1 se neposkytuje občanovi, jehož objekty byly zasaženy požárem.

§ 84

(1) Náhradu škody podle § 82 a 83 poskytuje a o ní rozhoduje okresní národní výbor, v jehož územním obvodu požár vznikl nebo se konalo cvičení jednotky požární ochrany.

(2) Jestliže vznikla občanovi věcná škoda v souvislosti s pomocí poskytnutou v zájmu organizace, má okresní národní výbor vůči této organizaci právo na náhradu toho, co občanovi poskytl.

(3) Právo na náhradu škody podle § 82 a 83 je třeba uplatnit do tří měsíců ode dne, kdy se poškozený dověděl o škodě, nejpozději do dvou let od vzniku škody; jinak toto právo zanikne.

ČÁST OSMÁ

SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 85

(1) Působnost ministerstva vnitra, krajského národního výboru a okresního národního výboru při výkonu státního požárního dozoru, jakož i působnost místního národního výboru při provádění preventivních požárních kontrol se nevztahuje na

- a) útvary a zařízení Československé lidové armády, vojsk ministerstva vnitra, Sboru národní bezpečnosti a Sboru nápravné výchovy; v těchto útvarech a zařízeních se zabezpečují a provádějí uvedené úkoly podle zvláštních předpisů,
- b) báňská díla, zařízení, pracoviště a činnosti v podzemí podléhající dozoru orgánů státní báňské správy,
- c) drážní vozidla, říční plavidla, námořní lodě a civilní letadla; v těchto dopravních prostředcích se zabezpečují a provádějí uvedené úkoly podle zvláštních předpisů.

(2) Působnost ministerstva vnitra, krajského národního výboru a okresního národního výboru při zjišťování příčin vzniku požárů se nevztahuje na případy uvedené v odstavci 1, s výjimkou drážních vozidel a říčních plavidel.

§ 86

Ustanovení tohoto zákona se vztahují na železniční, vodní a leteckou dopravu, pokud mezi-

¹⁵⁾ § 190 až 203, § 260 zákoníku práce.

§ 41 odst. 1 a 2 nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 54/1975 Sb., kterým se provádí zákon k práci.

národní smlouvy, kterými je Československá socialistická republika vázána, nestanoví jinak.

§ 87

(1) Ustanovení tohoto zákona se nedotýkají výsad a imunit přiznávaných podle mezinárodního práva nebo mezinárodních smluv, kterými je Československá socialistická republika vázána.

(2) Při zdolávání požárů lze vstoupit do objektů, které požívají ochrany podle odstavce 1, jen na základě příslušného souhlasu.

§ 88

Oprávnění osob pověřených plněním úkolů na úseku požární ochrany

(1) Příslušníci při výkonu státního požárního dozoru a při zjišťování příčin vzniku požárů a členové kontrolních skupin při provádění preventivních požárních kontrol jsou oprávněni vstupovat do objektů a zařízení, provádět potřebná zjištění a úkony, nahlížet do příslušné dokumentace, požadovat potřebné údaje a vysvětlení a potřebnou součinnost od vedoucích a ostatních pracovníků organizací a občanů.

(2) Příslušníci, velitelé závodních požárních útvarů, velitelé dobrovolných veřejných požárních sborů nebo dobrovolných závodních požárních sborů a velitelé zásahů jsou při plnění svých úkolů na úseku požární ochrany oprávněni

a) nařídit v souvislosti se zdoláváním požáru nebo při cvičení jednotky požární ochrany, aby se z místa zásahu vzdálily osoby, jejichž přítomnost není potřebná nebo aby se podílely jiným omezením nutným k úspěšnému provedení zásahu,

b) vyzvat občana, který porušil předpisy o požární ochraně, aby prokázal svoji totožnost; pokud ji hodnověrně neprokáže, jsou oprávněni předvést tohoto občana na místní národní výbor nebo na útvar Sboru národní bezpečnosti.

(3) Oprávnění podle odstavců 1 a 2 se prokazuje způsobem, který stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 89

Povinnost mlčenlivosti

(1) Osoby pověřené plněním úkolů na úseku požární ochrany jsou povinny zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob mají zůstat utajeny před nepovolanými osobami. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení pracovního poměru nebo po splnění úkolu.

(2) O zproštění mlčenlivosti a jeho rozsahu rozhoduje

a) náčelník správy Sboru požární ochrany, pokud jde o podřízené příslušníky,

b) náčelník správy Sboru požární ochrany okresního národního výboru, pokud jde o ostatní osoby pověřené plněním úkolů na úseku požární ochrany.

§ 90

Předpisy o ochraně státního, hospodářského a služebního tajemství¹⁶⁾ nejsou ustanoveními § 88 a 89 dotčeny.

§ 91

Ocenění mimořádné odvahy

(1) K ocenění mimořádné odvahy a obětavosti příslušníků, pracovníků a členů jednotek požární ochrany a občanů při záchraně života a majetku může ministr vnitra udělit věcný nebo peněžitý dar.

(2) Zásady poskytování darů uvedených v odstavci 1 stanoví vláda České socialistické republiky.

§ 92

Živelní pohromy a jiné mimořádné události

Pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak, vztahují se ustanovení tohoto zákona o poskytování osobní a věcné pomoci, o jednotkách požární ochrany, o právech a povinnostech příslušníků, pracovníků a členů jednotek požární ochrany, o náhradě škody a o ocenění mimořádné odvahy přiměřeně také na záchrané práce při živelních pohromách. Totéž platí při záchraných pracích při mimořádných událostech, pokud jsou bezprostředně ohroženy lidské životy nebo hrozí značná škoda.

§ 93

Hodnosti a stejnokroje pracovníků a členů

(1) Pracovníkům závodních požárních útvarů náleží hodnosti s označením příslušnosti k závodnímu požárnímu útvaru a stejnokroj.

(2) Členům dobrovolných veřejných požárních sborů a dobrovolných závodních požárních sborů náleží stejnokroj a funkční označení.

(3) Podrobnosti o hodnostech, funkčních označeních a stejnokrojích pracovníků a členů jednotek požární ochrany stanoví obecně závazný právní předpis. Tento předpis může též stanovit, kterým dalším osobám plnicím úkoly na úseku požární ochrany náleží stejnokroj.

§ 94

Působnost Národního výboru hlavního města Prahy

(1) Působnost krajských a okresních národních výborů podle tohoto zákona vykonává na

¹⁶⁾ Zákon č. 102. 1971 Sb.

území hlavního města Prahy Národní výbor hlavního města Prahy. V územních obvodech, pro které nejsou na území hlavního města Prahy zřízeny místní národní výbory, vykonává Národní výbor hlavního města Prahy také působnost, která podle tohoto zákona patří místním národním výborům.

(2) Národní výbor hlavního města Prahy může podle zvláštního předpisu¹⁷⁾ svěřit svoji působnost v rozsahu působnosti okresních a místních národních výborů podle tohoto zákona obvodním národním výborům na území hlavního města Prahy; tyto národní výbory pak zřizují obvodní správy Sboru požární ochrany.

§ 95

Vztah zákona k obecným předpisům o správním řízení

Na vydávání a odnímání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu funkce technika požární ochrany, specialisty požární ochrany nebo funkce zřízené podle § 8 a dále na rozhodování podle § 32 odst. 1 písm. b) č. 1 a 2, § 38, § 67 odst. 2 a 3 a § 73 odst. 2 tohoto zákona se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.¹⁸⁾

§ 96

Vznikne-li pochybnost o povinnosti organizace

- a) ustanovit k plnění povinností na úseku požární ochrany dva nebo více techniků požární ochrany nebo ustanovit technika požární ochrany, jehož funkce nebude spojena s jinou funkcí [§ 7 odst. 2 písm. a), b)],
- b) ustanovit specialistu požární ochrany v organizaci provádějící výzkum a vývoj (§ 10 odst. 2),
- c) zřídit požární hlídku (§ 13),
- d) zřídit požárně technickou komisi (§ 14),

rozhodne o této povinnosti orgán, který v organizaci vykonává státní požární dozor.

§ 97

Zákaz používat jednotky požární ochrany a věcné prostředky požární ochrany

Pokud tento zákon nestanoví jinak (§ 92), jednotky požární ochrany, požární techniku a jiné věcné prostředky požární ochrany nelze používat k činnostem nesouvisejícím s požární ochranou.

Přechodná ustanovení

§ 98

Organizace, ve kterých ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona byl zřízen závodní požární útvar nebo dobrovolný závodní požární sbor, se

považují za organizace určené ke zřízení těchto jednotek požární ochrany příslušným národním výborem (§ 67 odst. 1 a § 68 odst. 2).

§ 99

(1) Inspekce požární ochrany národních výborů zřízené podle dosavadních předpisů¹⁹⁾ se považují dnem nabytí účinnosti tohoto zákona za správy Sboru požární ochrany národních výborů podle tohoto zákona.

(2) Veřejné požární útvary se považují dnem nabytí účinnosti tohoto zákona za útvary Sboru požární ochrany podle tohoto zákona.

§ 100

Pracovníci ministerstva vnitra zařazení na úseku požární ochrany, pracovníci inspekci požární ochrany národních výborů a příslušníci veřejných požárních útvarů se považují ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona za příslušníky Sboru požární ochrany; složení slibu u těchto příslušníků zabezpečí náčelníci správ Sboru požární ochrany nejpozději do pěti dnů po nástupu příslušníka do práce po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

Závěrečná ustanovení

§ 101

Ministerstvo vnitra vydá

- a) obecně závazné právní předpisy k provedení § 6 odst. 2, § 7 odst. 2, § 10 odst. 5, § 11 odst. 2, § 12 odst. 2, § 13 odst. 3, § 14 odst. 2, § 15 odst. 2, § 16 odst. 3, § 17 odst. 4, § 30, § 31 odst. 2, § 32 odst. 1 písm. b) č. 2, § 34 odst. 1 písm. b), § 42, § 51 odst. 1, § 57 odst. 2, § 65 odst. 2, § 70 odst. 3, § 71 odst. 3, § 72 odst. 1 a 4 a § 88 odst. 3 tohoto zákona,
- b) v dohodě s ministerstvem práce a sociálních věcí České socialistické republiky a příslušným odborovým orgánem obecně závazné právní předpisy k provedení § 47 odst. 3, § 53 odst. 2, § 54 odst. 1, § 55 odst. 3 a § 56 odst. 6 tohoto zákona,
- c) v dohodě s ministerstvem školství České socialistické republiky, ministerstvem financí České socialistické republiky a ministerstvem práce a sociálních věcí České socialistické republiky obecně závazný právní předpis k provedení § 25 odst. 3 tohoto zákona,
- d) po projednání s federálním ministerstvem národní obrany a federálním ministerstvem vnitra obecně závazný právní předpis k provedení § 64 a § 93 odst. 3 tohoto zákona.

¹⁷⁾ § 10 odst. 2 zákona č. 111/1967 Sb., o hlavním městě Praze.

¹⁸⁾ Zákon č. 71/1967 Sb.

¹⁹⁾ Nařízení vlády České socialistické republiky č. 151/1982 Sb., o zřizování odborů a jiných útvarů národních výborů.

§ 102

(1) V zákoně č. 69/1967 Sb., o národních výborech, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 31/1983 Sb.), se v § 20 odst. 1 vypouštějí slova „zejména veřejné požární útvary“.

(2) Zákon České národní rady č. 77/1978 Sb., o státní správě ve školství, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 48/1984 Sb.), se mění a doplňuje takto

1. v § 33 odst. 2 se vypouštějí slova „školy požární ochrany“,

2. v § 33 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Na střední školy požární ochrany se vztahují ustanovení § 22a, § 22b, § 23, § 24 odst. 1, 2, 3, 4, 7 a 8, § 26, § 26a, § 26b, § 27, § 32a odst. 1, § 32b a 32e. Působnost, která patří podle těchto ustanovení ministerstvu školství nebo krajskému národnímu výboru, vykonává ve věcech středních škol požární ochrany ministerstvo vnitřní České socialistické republiky.“

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 3 a 4.

(3) V nařízení vlády České socialistické republiky č. 151/1982 Sb., o zřizování odborů a jiných útvarů národních výborů, se vypouštějí slova

a) v § 1 odst. 1 „krajskou inspekci požární ochrany“.

b) v § 2 odst. 1 „městskou inspekci požární ochrany“,

c) v § 3 odst. 1 „okresní inspekci požární ochrany“.

d) v § 4 odst. 1 „městskou inspekci požární ochrany“.

§ 103

(1) Zrušují se:

1. zákon č. 13/1958 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona České národní rady č. 146/1971 Sb. (pol. 40 a 41 přílohy C), zákona České národní rady č. 130/1974 Sb., zákona č. 20/1975 Sb. a zákona České národní rady č. 49/1982 Sb. (pol. 23 přílohy),

2. § 18 zákona č. 69/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, pokud upravuje skutkové podstaty přešlapků proti ochraně před požáry,

3. vládní nařízení č. 12/1951 Sb., o náhradě škody příslušníkům hasičstva a jiným osobám v oboru ochrany před požáry a jinými živelnými pohromami,

4. vyhláška ministerstva vnitřní č. 248/1951 Ú. l., kterou se upravují podrobnosti o náhradě škody v oboru ochrany před požáry a jinými živelnými pohromami,

5. vyhláška ministerstva vnitřní č. 91/1952 Ú. l., kterou se vydává služební a disciplinární řád pro příslušníky požárních sborů, požárních hlídek a pro příslušníky velitelství požární ochrany,

6. vyhláška ministra vnitřní č. 169/1955 Ú. l., o zajištění a organizaci požární ochrany v závodech ve znění vyhlášky ministra vnitřní č. 119/1958 Ú. l. a vyhlášky ministerstva vnitřní České socialistické republiky č. 60/1976 Sb.,

7. vyhláška ministerstva vnitřní č. 198/1958 Ú. l., o opatřování, rozdělování a zkoušení věcných prostředků požární ochrany,

8. vyhláška ministerstva vnitřní č. 106/1959 Ú. l., o organizaci požární ochrany, ve znění zákona České národní rady č. 146/1971 Sb. (pol. 42 přílohy C),

9. vyhláška ministerstva vnitřní č. 70/1960 Sb., o zajištění pohotovosti hasičích zařízení,

10. vyhláška ministerstva školství a kultury a ministerstva vnitřní č. 87/1960 Sb., o zavedení bezpečného filmu,

11. vyhláška ministerstva vnitřní České socialistické republiky č. 60/1976 Sb., kterou se vydávají zásady školení pracovníků o požární ochraně,

12. vyhláška ministerstva vnitřní České socialistické republiky č. 35/1977 Sb., o požární bezpečnosti při skladování a používání topné naftý, ve znění vyhlášky č. 46/1981 Sb.,

13. směrnice ministerstva vnitřní České socialistické republiky čj. PO-2065 ze dne 3. července 1972 o ochraně úrody před požáry, registrované v částce 14/1972 Sb.

(2) Platnosti pozbývají

1. pro příslušníky směrnice ministerstva vnitřní České socialistické republiky čj. PO-2403 ze dne 1. října 1976 o jmenování a povyšování pracovníků požární ochrany do hodností, registrované v částce 25/1976 Sb.,

2. předpisy, které byly ponechány v platnosti podle vyhlášky předsedy vlády č. 129/1967 Sb. a uvedeny v částce 47/1967 Sb. (část XVIII).

§ 104

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 1986.

Kemrný v. r.

Korčák v. r.

ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 16. prosince 1992

Česká národní rada se usnesla na tomto ústavním zákoně:

PREAMBULE

My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku,

v čase obnovy samostatného českého státu,

věrní všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české
i státnosti československé,

odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu
nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody
jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých
povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku,
jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a
na zásadách občanské společnosti,
jako součást rodiny evropských a světových demokracií,

odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní,
hmotné a duchovní bohatství,

odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu,

prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto
Ústavu České republiky

HLAVA PRVNÍ

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Čl. 1

Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Čl. 2

(1) Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

(2) Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.

(3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

(4) Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Čl. 3

Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod.

Čl. 4

Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.

Čl. 5

Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

Čl. 6

Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.

Čl. 7

Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.

Čl. 8

Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.

Čl. 9

(1) Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony.

(2) Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.

(3) Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.

Čl. 10

Ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem.

Čl. 11

Území České republiky tvoří nedílný celek, jehož státní hranice mohou být měněny jen ústavním zákonem.

Čl. 12

(1) Nabývání a pozbývání státního občanství České republiky stanoví zákon.

(2) Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.

Čl. 13

Hlavním městem České republiky je Praha.

Čl. 14

(1) Státními symboly České republiky jsou velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť a státní hymna.

(2) Státní symboly a jejich používání upraví zákon.

HLAVA DRUHÁ

MOC ZÁKONODÁRNÁ

Čl. 15

(1) Zákonodárná moc v České republice náleží Parlamentu.

(2) Parlament je tvořen dvěma komorami, a to Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Čl. 16

(1) Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let.

(2) Senát má 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let. Každé dva roky se volí třetina senátorů.

Čl. 17

(1) Volby do obou komor se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí.

(2) Byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se volby do šedesáti dnů po jejím rozpuštění.

Čl. 18

(1) Volby do Poslanecké sněmovny se konají taj-

ným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení.

(2) Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad většinového systému.

(3) Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

Čl. 19

(1) Do Poslanecké sněmovny může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 21 let.

(2) Do Senátu může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 40 let.

(3) Mandát poslance nebo senátora vzniká zvolením.

Čl. 20

Další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu stanoví zákon.

Čl. 21

Nikdo nemůže být současně členem obou komor Parlamentu.

Čl. 22

(1) S funkcí poslance nebo senátora je neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, funkce soudce a další funkce, které stanoví zákon.

(2) Dnem, kdy se poslanec nebo senátor ujal úřadu prezidenta republiky, nebo dnem, kdy se ujal funkce soudce nebo jiné funkce neslučitelné s funkcí poslance nebo senátora, zaniká jeho mandát poslance nebo senátora.

Čl. 23

(1) Poslanec složí slib na první schůzi Poslanecké sněmovny, které se zúčastní.

(2) Senátor složí slib na první schůzi Senátu, které se zúčastní.

(3) Slib poslance a senátora zní: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“

Čl. 24

Poslanec nebo senátor se může svého mandátu vzdát prohlášením učiněným osobně na schůzi komory, jejímž je členem. Brání-li mu v tom závažné okolnosti, učiní tak způsobem stanoveným zákonem.

Čl. 25

Mandát poslance nebo senátora zaniká

- a) odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
- b) uplynutím volebního období,
- c) vzdáním se mandátu,
- d) ztrátou volitelnosti,
- e) u poslanců rozpuštěním Poslanecké sněmovny,
- f) vznikem neslučitelnosti funkcí podle čl. 22.

Čl. 26

Poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přítom vázání žádnými příkazy.

Čl. 27

(1) Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.

(2) Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.

(3) Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.

(4) Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.

(5) Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.

Čl. 28

Poslanec i senátor má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu, a to i poté, kdy přestal být poslancem nebo senátorem.

Čl. 29

(1) Poslanecká sněmovna volí a odvolává předsedu a místopředsedu Poslanecké sněmovny.

(2) Senát volí a odvolává předsedu a místopředsedu Senátu.

Čl. 30

(1) Pro vyšetření věci veřejného zájmu může Poslanecká sněmovna zřídit vyšetřovací komisi, navrhne-li to nejméně pětina poslanců.

(2) Řízení před komisí upraví zákon.

Čl. 31

(1) Komory zřizují jako své orgány výbory a komise.

(2) Činnost výborů a komisí upraví zákon.

Čl. 32

Poslanec nebo senátor, který je členem vlády, nemůže být předsedou či místopředsedou Poslanecké sněmovny nebo Senátu ani členem parlamentních výborů, vyšetřovací komise nebo komisí.

Čl. 33

(1) Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přísluší Senátu přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona.

(2) Senátu však nepřísluší přijímat zákonné opatření ve věcech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv podle čl. 10.

(3) Zákonné opatření může Senátu navrhnout jen vláda.

(4) Zákonné opatření Senátu podepisuje předseda Senátu, prezident republiky a předseda vlády; vyhláší se stejně jako zákony.

(5) Zákonné opatření Senátu musí být schváleno Poslaneckou sněmovnou na její první schůzi. Neschválí-li je Poslanecká sněmovna, pozbývá další platnosti.

Čl. 34

(1) Zasedání komor jsou stálá. Zasedání Poslanecké sněmovny svolává prezident republiky tak, aby bylo zahájeno nejpozději třicátý den po dni voleb; ne učiní-li tak, sejde se Poslanecká sněmovna třicátý den po dni voleb.

(2) Zasedání komory může být usnesením přerušeno. Celková doba, po kterou může být zasedání přerušeno, nesmí překročit sto dvacet dnů v roce.

(3) V době přerušování zasedání může předseda Poslanecké sněmovny nebo Senátu svolat komoru ke schůzi před stanoveným termínem. Učiní tak vždy, požádá-li jej o to prezident republiky, vláda nebo nejméně pětina členů komory.

(4) Zasedání Poslanecké sněmovny končí uplynutím jejího volebního období nebo jejím rozpuštěním.

Čl. 35

(1) Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky, jestliže

a) Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem

republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny,

b) Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry,

c) zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné,

d) Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolána ke schůzi.

(2) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit tři měsíce před skončením jejího volebního období.

Čl. 36

Schůze komor jsou veřejné. Veřejnost může být vyloučena jen za podmínek stanovených zákonem.

Čl. 37

(1) Společnou schůzi komor svolává předseda Poslanecké sněmovny.

(2) Pro jednání společné schůze komor platí jednací řád Poslanecké sněmovny.

Čl. 38

(1) Člen vlády má právo účastnit se schůzí obou komor, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

(2) Člen vlády je povinen osobně se dostavit do schůze Poslanecké sněmovny na základě jejího usnesení. To platí i o schůzi výboru, komise nebo vyšetřovací komise, kde však se člen vlády může dát zastupovat svým náměstkem nebo jiným členem vlády, není-li výslovně požadována jeho osobní účast.

Čl. 39

(1) Komory jsou způsobilé se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny svých členů.

(2) K přijetí usnesení komory je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců nebo senátorů, nestanoví-li Ústava jinak.

(3) K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s pobytem cizích vojsk na území České republiky je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.

(4) K přijetí ústavního zákona a ke schválení mezinárodní smlouvy podle čl. 10 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů.

Čl. 40

K přijetí volebního zákona a zákona o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i nave-

nek a zákona o jednacím řádu Senátu je třeba, aby byl schválen Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Čl. 41

(1) Návrhy zákonů se podávají Poslanecké sněmovně.

(2) Návrh zákona může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.

Čl. 42

(1) Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda.

(2) Tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnází se o nich jen Poslanecká sněmovna.

Čl. 43

(1) Parlament může rozhodnout o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

(2) Vyslat ozbrojené síly mimo území České republiky lze jen se souhlasem obou komor.

Čl. 44

(1) Vláda má právo vyjádřit se ke všem návrhům zákonů.

(2) Nevyjádří-li se vláda do třiceti dnů od doby, kdy jí byl návrh zákona doručen, platí, že se vyjádřila kladně.

(3) Vláda je oprávněna žádat, aby Poslanecká sněmovna skončila projednávání vládního návrhu zákona do tří měsíců od jeho předložení, pokud s tím vláda spojí žádost o vyslovení důvěry.

Čl. 45

Návrh zákona, se kterým Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas, postoupí Poslanecká sněmovna Senátu bez zbytečného odkladu.

Čl. 46

(1) Senát projedná návrh zákona a usnese se k němu do třiceti dnů od jeho postoupení.

(2) Senát svým usnesením návrh zákona schválí nebo zamítne nebo vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy anebo vyjádří vůli nezabývat se jím.

(3) Jestliže se Senát nevyjádří ve lhůtě podle odstavce 1, platí, že je návrh zákona přijat.

Čl. 47

(1) Jestliže Senát návrh zákona zamítne, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna znovu. Návrh zákona je

přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.

(2) Jestliže Senát návrh zákona vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna ve znění schváleném Senátem. Jejím usnesením je návrh zákona přijat.

(3) Jestliže Poslanecká sněmovna neschválí návrh zákona ve znění schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu zákona ve znění, ve kterém byl postoupen Senátu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.

(4) Pozměňovací návrhy nejsou při projednávání zamítnutého nebo vráceného návrhu zákona v Poslanecké sněmovně přípustné.

Čl. 48

Jestliže Senát vyjádří vůli nezabývat se návrhem zákona, je tímto usnesením návrh zákona přijat.

Čl. 49

(1) Mezinárodní smlouvy, vyžadující souhlas Parlamentu, schvaluje Parlament obdobně jako návrhy zákonů.

(2) Souhlas Parlamentu vyžadují smlouvy o lidských právech a základních svobodách, politické smlouvy a hospodářské smlouvy všeobecné povahy, jakož i smlouvy, k jejichž provedení je třeba zákona.

Čl. 50

(1) Prezident republiky má právo vrátit přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního, s odůvodněním do patnácti dnů ode dne, kdy mu byl postoupen.

(2) O vráceném zákonu hlasuje Poslanecká sněmovna znovu. Pozměňovací návrhy nejsou přípustné. Jestliže Poslanecká sněmovna setrvá na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí. Jinak platí, že zákon nebyl přijat.

Čl. 51

Přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády.

Čl. 52

K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen. Způsob vyhlášení stanoví zákon. Totéž platí o mezinárodních smlouvách schválených Parlamentem.

Čl. 53

(1) Každý poslanec má právo interpelovat vládu nebo její členy ve věcech jejich působnosti.

(2) Interpelovaní členové vlády odpovědí na interpelaci do třiceti dnů ode dne jejího podání.

HLAVA TŘETÍ MOC VÝKONNÁ

Prezident republiky

Čl. 54

(1) Prezident republiky je hlavou státu.

(2) Prezidenta republiky volí Parlament na společné schůzi obou komor.

(3) Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.

Čl. 55

Prezident republiky se ujímá úřadu složením slibu. Volební období prezidenta republiky trvá pět let a začíná dnem složení slibu.

Čl. 56

Volba se koná v posledních třiceti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba do třiceti dnů.

Čl. 57

(1) Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.

(2) Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.

Čl. 58

(1) Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně deset poslanců nebo deset senátorů.

(2) Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců i nadpoloviční většinu hlasů všech senátorů.

(3) Nezáiská-li žádný z kandidátů nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců a všech senátorů, koná se do čtrnácti dnů druhé kolo volby.

(4) Do druhého kola postupuje kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, a kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Senátu.

(5) Je-li více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, nebo více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Senátu, sečtou se hlasy odevzdané pro ně v obou komorách. Do druhého kola postupuje kandidát, který takto získal nejvyšší počet hlasů.

(6) Zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců i nadpoloviční většinu hlasů přítomných senátorů.

(7) Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve druhém kole, koná se do čtrnácti dnů třetí kolo volby,

v němž je zvolen ten z kandidátů druhého kola, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců a senátorů.

(8) Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve třetím kole, konají se nové volby.

Čl. 59

(1) Prezident republiky složí slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny na společné schůzi obou komor.

(2) Slib prezidenta republiky zní: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“

Čl. 60

Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl zvolen.

Čl. 61

Prezident republiky se může vzdát svého úřadu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny.

Čl. 62

Prezident republiky

- a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,
- b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,
- c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,
- e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zhlazuje odsouzení,
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky.

Čl. 63

(1) Prezident republiky dále

- a) zastupuje stát navenek,
- b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na

vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,

- c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
- e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
- f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- g) jmenuje a povyšuje generály,
- h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- i) jmenuje soudce,
- j) má právo udělovat amnestii.

(2) Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.

(3) Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

(4) Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.

Čl. 64

(1) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

(2) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Čl. 65

(1) Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt.

(2) Prezident republiky může být stíhán pro velezradu, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Senátu. Trestem může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.

(3) Trestní stíhání pro trestné činy spáchané po dobu výkonu funkce prezidenta republiky je navždy vyloučeno.

Čl. 66

Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), h), i), j), čl. 63 odst. 2 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a), b), c), d), e), k); uvolní-li se úřad prezidenta republiky v době, kdy

je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu.

Vláda

Čl. 67

(1) Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci.

(2) Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.

Čl. 68

(1) Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně.

(2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

(3) Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry.

(4) Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, postupuje se podle odstavců 2 a 3. Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny.

(5) V ostatních případech prezident republiky jmenuje a odvolává na návrh předsedy vlády ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Čl. 69

(1) Člen vlády skládá slib do rukou prezidenta republiky.

(2) Slib člena vlády zní: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony a uvádět je v život. Slibuji na svou čest, že budu zastávat svůj úřad svědomitě a nezneužiji svého postavení.“

Čl. 70

Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha odporuje výkonu jeho funkce. Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 71

Vláda může předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry.

Čl. 72

(1) Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru.

(2) Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně padesáti poslanci. K přijetí návrhu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.

Čl. 73

(1) Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky. Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády.

(2) Vláda podá demisi, jestliže Poslanecká sněmovna zamítla její žádost o vyslovení důvěry nebo jestliže jí vyslovila nedůvěru. Vláda podá demisi vždy po ustavující schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny.

(3) Podá-li vláda demisi podle odstavce 2, prezident republiky demisi přijme.

Čl. 74

Prezident republiky odvolá člena vlády, jestliže to navrhne předseda vlády.

Čl. 75

Prezident republiky odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv jí byla povinna podat.

Čl. 76

(1) Vláda rozhoduje ve sboru.

(2) K přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.

Čl. 77

(1) Předseda vlády organizuje činnost vlády, řídí její schůze, vystupuje jejím jménem a vykonává další činnosti, které jsou mu svěřeny Ústavou nebo jinými zákony.

(2) Předsedu vlády zastupuje místopředseda vlády nebo jiný pověřený člen vlády.

Čl. 78

K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Čl. 79

(1) Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.

(2) Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.

(3) Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Čl. 80

(1) Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.

(2) Postavení a působnost státního zastupitelství stanoví zákon.

HLAVA ČTVRTÁ

MOC SOUDNÍ

Čl. 81

Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.

Čl. 82

(1) Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.

(2) Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.

(3) Funkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce neslučitelný.

Ústavní soud

Čl. 83

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Čl. 84

(1) Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.

(2) Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu.

(3) Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

Čl. 85

(1) Složením slibu do rukou prezidenta republiky se soudce Ústavního soudu ujímá své funkce.

(2) Slib soudce Ústavního soudu zní: „Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně.“

(3) Odmítne-li soudce složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl jmenován.

Čl. 86

(1) Soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu. Odepře-li Senát souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.

(2) Soudce Ústavního soudu lze zadržet jen, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, anebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržeti ihned oznámit předsedovi Senátu. Nedá-li předseda Senátu do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadržného soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi Senát rozhodne o přípustnosti trestního stíhání s konečnou platností.

(3) Soudce Ústavního soudu má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, a to i poté, kdy přestal být soudcem Ústavního soudu.

Čl. 87

(1) Ústavní soud rozhoduje

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním zákonem, zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,
- h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,
- i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
- j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
- k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřislúší-li podle zákona jinému orgánu.

(2) Zákon může stanovit, že namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud

- a) o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem,
- b) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřislúší-li podle zákona jinému orgánu.

Čl. 88

(1) Zákon stanoví, kdo a za jakých podmínek je oprávněn podat návrh na zahájení řízení a další pravidla o řízení před Ústavním soudem.

(2) Soudci Ústavního soudu jsou při svém rozhodování vázáni pouze ústavními zákony a mezinárodními smlouvami podle čl. 10 a zákonem podle odstavce 1.

Čl. 89

(1) Rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak.

(2) Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.

Soudy

Čl. 90

Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

Čl. 91

(1) Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Zákon může stanovit jejich jiné označení.

(2) Působnost a organizaci soudů stanoví zákon.

Čl. 92

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud nebo Nejvyšší správní soud.

Čl. 93

(1) Soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez časového omezení. Své funkce se ujímá složením slibu.

(2) Soudcem může být jmenován bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání. Další předpoklady a postup stanoví zákon.

Čl. 94

(1) Zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v senátu a jaké je jeho složení. V ostatních případech rozhodují jako samosoudci.

(2) Zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané.

Čl. 95

(1) Soudce je při rozhodování vázán zákonem; je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem.

(2) Dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním zákonem, předloží věc Ústavnímu soudu.

Čl. 96

(1) Všichni účastníci řízení mají před soudem rovná práva.

(2) Jednání před soudem je ústní a veřejné; výjimky stanoví zákon. Rozsudek se vyhláší vždy veřejně.

HLAVA PÁTÁ NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD

Čl. 97

(1) Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.

(2) Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

(3) Postavení, působnost, organizační strukturu a další podrobnosti stanoví zákon.

HLAVA ŠESTÁ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Čl. 98

(1) Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o stabilitu měny; do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.

(2) Postavení, působnost a další podrobnosti stanoví zákon.

HLAVA SEDMÁ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA

Čl. 99

Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky. Vyššími územními samosprávnými celky jsou země nebo kraje.

Čl. 100

(1) Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Zákon stanoví, kdy jsou správními obvody.

(2) Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.

(3) Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.

Čl. 101

(1) Obec je samostatně spravována zastupitelstvem.

(2) Vyšší územní samosprávný celek je samostatně spravován zastupitelstvem.

(3) Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

(4) Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Čl. 102

(1) Členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

(2) Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. Zákon stanoví, za jakých podmínek se vyhlásí nové volby zastupitelstva před uplynutím jeho funkčního období.

Čl. 103

O názvu vyššího územního samosprávného celku rozhoduje jeho zastupitelstvo.

Čl. 104

(1) Působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem.

(2) Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku.

(3) Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.

Čl. 105

Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon.

HLAVA OSMÁ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Čl. 106

(1) Dnem účinnosti této Ústavy se Česká národní rada stává Poslaneckou sněmovnou, jejíž volební období skončí dnem 6. června 1996.

(2) Do doby zvolení Senátu podle Ústavy vykonává funkce Senátu Prozatímní Senát. Prozatímní Senát se ustaví způsobem, který stanoví ústavní zákon. Do nabytí účinnosti tohoto zákona vykonává funkce Senátu Poslanecká sněmovna.

(3) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit, dokud vykonává funkci Senátu podle odstavce 2.

(4) Do přijetí zákonů o jednacím řádu komor se postupuje v jednotlivých komorách podle jednacího řádu České národní rady.

Čl. 107

(1) Zákon o volbách do Senátu stanoví, jakým způsobem se při prvních volbách do Senátu určí třetina senátorů, jejichž volební období bude dvouleté, a třetina senátorů, jejichž volební období bude čtyřleté.

(2) Zasedání Senátu svolá prezident republiky tak, aby bylo zahájeno nejpozději třicátý den po dni voleb; neučiní-li tak, sejde se Senát třicátý den po dni voleb.

Čl. 108

Vláda České republiky jmenovaná po volbách v roce 1992 a vykonávající svou funkci ke dni účinnosti Ústavy se považuje za vládu jmenovanou podle této Ústavy.

Čl. 109

Do doby zřízení státního zastupitelství vykonává jeho funkce prokuratura České republiky.

Čl. 110

Do 31. prosince 1993 tvoří soustavu soudů též vojenské soudy.

Čl. 111

Soudci všech soudů České republiky vykonávající funkci soudce ke dni nabytí účinnosti této Ústavy se považují za soudce jmenované podle Ústavy České republiky.

Čl. 112

(1) Ústavní pořádek České republiky tvoří tato Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle této Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.

(2) Zrušují se dosavadní Ústava, ústavní zákon o československé federaci, ústavní zákony, které je měnily a doplňovaly, a ústavní zákon České národní rady č. 67/1990 Sb., o státních symbolech České republiky.

(3) Ostatní ústavní zákony platné na území České republiky ke dni účinnosti této Ústavy mají sílu zákona.

Čl. 113

Tato Ústava nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1993.

Uhde v. r.

Klaus v. r.

2

USNESENÍ

předsednictva České národní rady

ze dne 16. prosince 1992

o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD
jako součásti ústavního pořádku České republiky

Předsednictvo České národní rady se usneslo takto:

Předsednictvo České národní rady vyhláší LISTINU ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součást ústavního pořádku České republiky.

Uhde v. r.

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

Federální shromáždění na základě návrhů České národní rady a Slovenské národní rady,

uznávajíc neporušitelnost přirozených práv člověka, práv občana a svrchovanost zákona,

navazujíc na obecně sdílené hodnoty lidství a na demokratické a samosprávné tradice našich národů,

pamětlivo trpkých zkušeností z dob, kdy lidská práva a základní svobody byly v naší vlasti potlačovány,

vkládajíc naděje do zabezpečení těchto práv společným úsilím všech svobodných národů,

vycházejíc z práva českého národa a slovenského národa na sebeurčení,

připomínajíc si svůj díl odpovědnosti vůči budoucím generacím za osud veškerého života na Zemi

a vyjadřujíc vůli, aby se Česká a Slovenská Federativní Republika důstojně zařadila mezi státy, jež tyto hodnoty ctí,

usneslo se na této Listině základních práv a svobod:

HLAVA PRVNÍ
OBEČNÁ USTANOVENÍ

Čl. 1

Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, neprohlášené a nezrušitelné.

Čl. 2

(1) Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.

(2) Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

(3) Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Čl. 3

(1) Základní práva a svobody se zaručují všem bez

rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

(2) Každý má právo svobodně rozhodovat o své národnosti. Zakazuje se jakékoli ovlivňování tohoto rozhodování a všechny způsoby nátlaku směřující k odnárodňování.

(3) Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod.

Čl. 4

(1) Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

(2) Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) upraveny pouze zákonem.

(3) Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.

(4) Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

HLAVA DRUHÁ LIDSKÁ PRÁVA A ZÁKLADNÍ SVOBODY

Oddíl první Základní lidská práva a svobody

Čl. 5

Každý je způsobilý mít práva.

Čl. 6

(1) Každý má právo na život. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením.

(2) Nikdo nesmí být zbaven života.

(3) Trest smrti se nepřipouští.

(4) Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.

Čl. 7

(1) Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.

(2) Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Čl. 8

(1) Osobní svoboda je zaručena.

(2) Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.

(3) Obviněného nebo podezřelého z trestného činu je možno zadržet jen v případech stanovených v zákoně. Zadržaná osoba musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do 24 hodin propuštěna na svobodu nebo odevzdána soudu. Soudce musí zadržanou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě, nebo ji propustit na svobodu.

(4) Zatknout obviněného je možno jen na písemný odůvodněný příkaz soudce. Zatčená osoba musí být do 24 hodin odevzdána soudu. Soudce musí zatčenou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě nebo ji propustit na svobodu.

(5) Nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu.

(6) Zákon stanoví, ve kterých případech může být osoba převzata nebo držena v ústavní zdravotnické péči bez svého souhlasu. Takové opatření musí být do 24 hodin oznámeno soudu, který o tomto umístění rozhodne do 7 dnů.

Čl. 9

(1) Nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na:

- a) práce ukládané podle zákona osobám ve výkonu trestu odnětí svobody nebo osobám vykonávajícím jiný trest nahrazující trest odnětí svobody,
- b) vojenskou službu nebo jinou službu stanovenou zákonem namísto povinné vojenské služby,
- c) službu vyžadovanou na základě zákona v případě živelních pohrom, nehod, nebo jiného nebezpečí,

keré ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty,

- d) jednání uložené zákonem pro ochranu života, zdraví nebo práv druhých.

Čl. 10

(1) Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.

(2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.

(3) Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Čl. 11

(1) Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.

(2) Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice.

(3) Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.

(4) Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

(5) Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.

Čl. 12

(1) Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.

(2) Domovní prohlídka je přípustná jen pro účely trestního řízení, a to na písemný odůvodněný příkaz soudce. Způsob provedení domovní prohlídky stanoví zákon.

(3) Jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí mohou být zákonem dovoleny, jen je-li to v demokratické

společnosti nezbytné pro ochranu života nebo zdraví osob, pro ochranu práv a svobod druhých anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku. Pokud je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou být takové zásahy zákonem dovoleny, též je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy.

Čl. 13

Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.

Čl. 14

(1) Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.

(2) Každý, kdo se oprávněně zdržuje na území České a Slovenské Federativní Republiky, má právo svobodně je opustit.

(3) Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.

(4) Každý občan má právo na svobodný vstup na území České a Slovenské Federativní Republiky. Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.

(5) Cizinec může být vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem.

Čl. 15

(1) Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.

(2) Svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby je zaručena.

(3) Nikdo nemůže být nucen vykonávat vojenskou službu, pokud je to v rozporu s jeho svědomím nebo s jeho náboženským vyznáním. Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 16

(1) Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými,

soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.

(2) Církve a náboženské společnosti spravují své záležitosti, zejména ustavují své orgány, ustanovují své duchovní a zřizují řeholní a jiné církevní instituce nezávisle na státních orgánech.

(3) Zákon stanoví podmínky vyučování náboženství na státních školách.

(4) Výkon těchto práv může být omezen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých.

Oddíl druhý

Politická práva

Čl. 17

(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

(3) Cenzura je nepřipustná.

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

Čl. 18

(1) Petiční právo je zaručeno; ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu má každý právo sám nebo s jinými se obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.

(2) Peticí se nesmí zasahovat do nezávislosti soudu.

(3) Peticemi se nesmí vyzývat k porušování základních práv a svobod zaručených Listinou.

Čl. 19

(1) Právo pokojně se shromažďovat je zaručeno.

(2) Toto právo lze omezit zákonem v případech shromáždění na veřejných místech, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, ochranu veřejného pořádku, zdraví, mravnosti, majetku nebo pro bezpečnost státu. Shromáždění však nesmí být podmíněno povolením orgánu veřejné správy.

Čl. 20

(1) Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolicích, společnostech a jiných sdruženích.

(2) Občané mají právo zakládat též politické strany a politická hnutí a sdružovat se v nich.

(3) Výkon těchto práv lze omezit jen v případech stanovených zákonem, jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých.

(4) Politické strany a politická hnutí, jakož i jiná sdružení jsou odděleny od státu.

Čl. 21

(1) Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.

(2) Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem.

(3) Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.

(4) Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.

Čl. 22

Zákonná úprava všech politických práv a svobod a její výklad a používání musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti.

Čl. 23

Občané mají právo postavit se na odpor proti každému, kdo by odstraňoval demokratický řád lidských práv a základních svobod, založený Listinou, jestliže činnost ústavních orgánů a účinné použití zákonných prostředků jsou znemožněny.

HLAVA TŘETÍ PRÁVA NÁRODNOSTNÍCH A ETNICKÝCH MENŠIN

Čl. 24

Příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu.

Čl. 25

(1) Občanům tvořícím národnostní nebo etnické menšiny se zaručuje všestranný rozvoj, zejména právo společně s jinými příslušníky menšiny rozvíjet vlastní kulturu, právo rozšiřovat a přijímat informace v jejich mateřském jazyku a sdružovat se v národnostních sdruženích. Podrobnosti stanoví zákon.

(2) Občanům příslušejícím k národnostním a etnickým menšinám se za podmínek stanovených zákonem zaručuje též

- a) právo na vzdělání v jejich jazyku,
- b) právo užívat jejich jazyka v úředním styku,
- c) právo účasti na řešení věcí týkajících se národnostních a etnických menšin.

HLAVA ČTVRTÁ HOSPODÁŘSKÁ, SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ PRÁVA

Čl. 26

(1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

(2) Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.

(3) Každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje; podmínky stanoví zákon.

(4) Zákon může stanovit odchylnou úpravu pro cizince.

Čl. 27

(1) Každý má právo svobodně se sdružovat s jinými na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů.

(2) Odborové organizace vznikají nezávisle

na státu. Omezovat počet odborových organizací je nepřijatelné, stejně jako zvýhodňovat některé z nich v podniku nebo v odvětví.

(3) Činnost odborových organizací a vznik a činnost jiných sdružení na ochranu hospodářských a sociálních zájmů mohou být omezeny zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu bezpečnosti státu, veřejného pořádku nebo práv a svobod druhých.

(4) Právo na stávkou je zaručeno za podmínek stanovených zákonem; toto právo nepřísluší soudcům, prokurátorům, příslušníkům ozbrojených sil a příslušníkům bezpečnostních sborů.

Čl. 28

Zaměstnanci mají právo na spravedlivou odměnu za práci a na uspokojivé pracovní podmínky. Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 29

(1) Ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky.

(2) Mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvláštní ochranu v pracovních vztazích a na pomoc při přípravě k povolání.

(3) Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 30

(1) Občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele.

(2) Každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek.

(3) Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 31

Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

Čl. 32

(1) Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena.

(2) Ženě v těhotenství je zaručena zvláštní péče, ochrana v pracovních vztazích a odpovídající pracovní podmínky.

(3) Děti narozené v manželství i mimo ně mají stejná práva.

(4) Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.

(5) Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu.

(6) Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 33

(1) Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

(2) Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

(3) Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu.

(4) Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.

Čl. 34

(1) Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.

(2) Právo přístupu ke kulturnímu bohatství je zaručeno za podmínek stanovených zákonem.

Čl. 35

(1) Každý má právo na příznivé životní prostředí.

(2) Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.

(3) Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhotné bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.

HLAVA PÁTÁ PRÁVO NA SOUDNÍ A JINOU PRÁVNÍ OCHRANU

Čl. 36

(1) Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

(2) Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.

(3) Každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.

(4) Podmínky a podrobnosti upravuje zákon.

Čl. 37

(1) Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.

(2) Každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.

(3) Všichni účastníci jsou si v řízení rovni.

(4) Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka.

Čl. 38

(1) Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.

(2) Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.

Čl. 39

Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.

Čl. 40

(1) Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

(2) Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.

(3) Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.

(4) Obviněný má právo odepřít výpověď; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven.

(5) Nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Tato zásada nevylučuje uplatnění mimořádných opravných prostředků v souladu se zákonem.

(6) Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.

HLAVA ŠESTÁ

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ

Čl. 41

(1) Práv uvedených v čl. 26, čl. 27 odst. 4, čl. 28 až 31, čl. 32 odst. 1 a 3, čl. 33 a 35 Listiny je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí.

(2) Kde se v Listině mluví o zákonu, rozumí

se tím zákon Federálního shromáždění, jestliže z ústavního rozdělení zákonodárné pravomoci nevyplývá, že úprava přísluší zákonům národních rad.

Čl. 42

(1) Pokud Listina používá pojmu „občan“, rozumí se tím státní občan České a Slovenské Federativní Republiky.

(2) Cizinci požívají v České a Slovenské Federativní Republice lidských práv a základních svobod zaručených Listinou, pokud nejsou přiznána výslovně občanům.

(3) Pokud dosavadní předpisy používají pojmu „občan“, rozumí se tím každý člověk, jde-li o základní práva a svobody, které Listina přiznává bez ohledu na státní občanství.

Čl. 43

Česká a Slovenská Federativní Republika poskytuje azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod. Azyl může být odepřen tomu, kdo jednal v rozporu se základními lidskými právy a svobodami.

Čl. 44

Zákon může soudcům a prokurátorům omezit právo na podnikání a jinou hospodářskou činnost a právo uvedené v čl. 20 odst. 2; zaměstnancům státní správy a územní samosprávy ve funkcích, které určí, též právo uvedené v čl. 27 odst. 4; příslušníkům bezpečnostních sborů a příslušníkům ozbrojených sil též práva uvedená v čl. 18, 19 a čl. 27 odst. 1 až 3, pokud souvisí s výkonem služby. Osobám v povoláních, která jsou bezprostředně nezbytná pro ochranu života a zdraví, může zákon omezit právo na stávkou.

110

ÚSTAVNÍ ZÁKON

ze dne 22. dubna 1998

o bezpečnosti České republiky

Parlament se usnesl na tomto ústavním zákoně České republiky:

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Čl. 1

Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.

Čl. 2

(1) Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav.

(2) Nouzový stav a stav ohrožení státu se vyhláší pro omezené nebo pro celé území státu, válečný stav se vyhláší pro celé území státu.

Čl. 3

(1) Bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby.

(2) Státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky. Rozsah povinností a další podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 4

(1) Ozbrojené síly jsou doplňovány na základě branné povinnosti.

(2) Rozsah branné povinnosti, úkoly ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů a havarijních služeb, jejich organizací, přípravu a doplňování a právní poměry jejich příslušníků stanoví zákon, a to tak, aby byla zajištěna civilní kontrola ozbrojených sil.

NOUZOVÝ STAV

Čl. 5

(1) Vláda může vyhlásit nouzový stav v případě

živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

(2) Nouzový stav nemůže být vyhlášen z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

(3) Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší.

(4) Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit.

Čl. 6

(1) Nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Podrobnosti stanoví zákon.

(2) Nouzový stav se může vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny.

(3) Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.

STAV OHROŽENÍ STÁTU

Čl. 7

(1) Parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.

(2) K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

ZKRÁCENÉ JEDNÁNÍ O NÁVRZÍCH ZÁKONŮ

Čl. 8

(1) Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného

stavu může vláda požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání.

(2) O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.

(3) Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu prezident republiky nemá právo vracet zákon přijatý ve zkráceném jednání.

(4) Ve zkráceném jednání nemůže vláda předložit návrh ústavního zákona.

BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU

Čl. 9

(1) Bezpečnostní radu státu tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády.

(2) Bezpečnostní rada státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.

(3) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí Bezpečnostní rady státu, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

PRODLOUŽENÍ VOLEBNÍHO OBDOBÍ

Čl. 10

Jestliže po dobu nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu podmínky na území České republiky neumožní konat volby ve lhůtách, které jsou stanoveny pro pravidelná volební období, lze zákonem lhůty prodloužit, nejdéle však o šest měsíců.

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

Čl. 11

V době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší rozhodnout o prodloužení nebo o zrušení nouzového stavu, vyhlásit stav ohrožení státu nebo válečný stav, rozhodnout o vyslání ozbrojených sil mimo území České republiky a vyslovit souhlas s pobyttem cizích vojsk na území České republiky Senátu.

Čl. 12

Rozhodnutí o nouzovém stavu, o stavu ohrožení státu nebo válečném stavu se zveřejňují v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhláší se stejně jako zákon. Účinnosti nabývají okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

ZÁVĚREČNÉ USTANOVENÍ

Čl. 13

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Zeman v. r.

Havel v. r.

Tošovský v. r.

222

ZÁKON

ze dne 14. září 1999

o zajišťování obrany České republiky

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon stanovuje povinnosti státních orgánů, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob k zajišťování obrany České republiky (dále jen „obrana státu“) před vnějším napadením a odpovědnost za porušení těchto povinností.

§ 2

Vymezení pojmů

(1) Obrana státu je souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému.

(2) Pracovní povinnost je povinnost fyzických osob vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné k zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu a které jsou tyto fyzické osoby povinny konat v místě a podle potřeb zajišťování obrany státu i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech.

(3) Pracovní výpomoc je povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné k zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(4) Věcnými prostředky jsou movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob nebo jimi poskytované služby, které lze využít v zájmu zajišťování obrany státu.

(5) Poskytováním údajů a informací se rozumí povinnost právnických a fyzických osob poskytnout na výzvu správních úřadů a územních samosprávných celků údaje a informace o věcných prostředcích, které vlastní, o výrobních programech a výrobních kapacitách, o kvalifikaci svých zaměstnanců, o zdravotní

způsobilosti fyzických osob povolávaných k pracovní povinnosti a pracovní výpomoci, kterých lze využít při přípravě zajišťování obrany státu, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu; fyzické osoby jsou povinny sdělit údaje o svém vzdělání a o svém zdravotním stavu.

(6) Operační přípravou státního území je souhrn opatření vojenského, ekonomického a obranného charakteru, která se plánují a uskutečňují v míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu s cílem vytvořit na území státu nezbytné podmínky pro splnění úkolů ozbrojených sil a zabezpečení potřeb obyvatelstva.

(7) Subjektem hospodářské mobilizace se rozumí podnikatel, který se zavázal za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu dodávat výrobky, práce nebo služby nezbytné pro zajištění ozbrojených sil a ozbrojených sborů a byl jím jmenován.

(8) Obranným plánováním se rozumí soubor opatření plánovaných k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením a ke splnění požadavků na zajišťování obrany státu a zabezpečení mezinárodních závazků.

ČÁST DRUHÁ

ŘÍZENÍ A ORGANIZACE OBRANY STÁTU

Obecná ustanovení

§ 3

Řízení a organizace obrany státu zahrnují výstavbu, přípravu a řízení ozbrojených sil, operační přípravu státního území, obranné plánování a opatření v národním hospodářství a na všech úsecích veřejného života v zájmu zajišťování obrany státu.

§ 4

Za přípravu a zajišťování obrany státu odpovídá vláda.

§ 5

Vláda

- (1) Vláda k zajišťování obrany státu v míru
- vyhodnocuje rizika ohrožení státu, která mohou být příčinou ozbrojeného konfliktu, a činí ne-

- zbytná opatření ke snížení, popřípadě vyloučení těchto rizik,
- b) schvaluje strategickou koncepci obrany státu,
 - c) řídí proces obranného plánování,
 - d) rozhoduje o základních opatřeních přípravy státu k obraně a jejím organizování,
 - e) rozhoduje o základních směrech výstavby, přípravy a použití ozbrojených sil a o zajištění obrany státu,
 - f) schvaluje koncepci mobilizace ozbrojených sil,
 - g) rozhoduje o prověření opatření pro zabezpečení obrany státu podle § 41 odst. 2,
 - h) schvaluje koncepci přípravy občanů k obraně státu,
 - i) stanoví k provedení svých rozhodnutí při zajišťování obrany státu úkoly ministrům, vedoucím jiných správních úřadů a obcím při výkonu jejich přenesené působnosti,
 - j) rozhoduje o dalších nepředvídatelných úkolech nezbytných k zajišťování obrany státu.

(2) Vláda k zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu

- a) činí závěry z vojensko politického hodnocení mezinárodních vztahů a rozhoduje o realizaci potřebných opatření k odvrácení ozbrojeného konfliktu a ke zvýšení připravenosti k obraně státu,
- b) rozhoduje o opatřeních k účinnému fungování systému obrany státu,
- c) rozhoduje o prioritách plnění úkolů, které souvisejí se zajišťováním obrany státu,
- d) rozhoduje o opatřeních potřebných pro vedení války.

§ 6

Ministerstva, jiné ústřední správní úřady a Česká národní banka

(1) Ministerstvo obrany (dále jen „ministerstvo“) k zajišťování obrany státu

- a) navrhuje vládě základní opatření k přípravě a organizování obrany státu; k tomu může vyžadovat od příslušných ministerstev, jiných správních úřadů a obcí podkladové materiály; ministerstva, jiné správní úřady a obce jsou povinny požadavkům vyhovět,
- b) odpovídá za proces obranného plánování a koordinuje jeho přípravu; k tomu může vyžadovat od příslušných ministerstev, jiných správních úřadů a obcí součinnost; ministerstva, jiné správní úřady a obce jsou povinny požadavkům vyhovět,

- d) vede soubornou evidenci věcných prostředků určených k zabezpečení ozbrojených sil navazující na evidenci vedenou územními vojenskými správami,
- e) přezkouvá prostřednictvím svých orgánů přípravu mobilizace ozbrojených sil; k tomu jsou pracovníci, které pověřilo ministerstvo, oprávněni vstupovat do objektů kontrolovaných subjekty,
- f) prověřuje opatření pro zabezpečení obrany státu v rozsahu stanoveném vládou podle § 41 odst. 2,
- g) řídí přípravu občanů k obraně státu; rozsah přípravy občanů k obraně státu je součástí plánů obranného plánování.

(2) Ministerstva a jiné ústřední správní úřady k zajišťování obrany státu v oboru své působnosti

- a) vyhodnocují mezinárodněpolitickou situaci a navrhují potřebná opatření k zajišťování obrany státu,
- b) stanoví a realizují opatření k zajišťování obrany státu včetně plánování prostředků na ně,
- c) odpovídají za výstavbu, provoz a údržbu objektů důležitých pro obranu státu,
- d) plní úkoly k zajišťování obrany státu podle rozhodnutí vlády.

(3) Česká národní banka v oboru své působnosti stanoví a uskutečňuje opatření k zajišťování obrany státu včetně plánování prostředků na ně.

§ 7

Okresní úřady

Okresní úřady k zajišťování obrany státu

- a) vyhodnocují objekty, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny, a navrhují způsob jejich ochrany; tato opatření se nevztahují na objekty v působnosti Kanceláře Poslanecké sněmovny, Kanceláře Senátu, Nejvyššího kontrolního úřadu, Kanceláře prezidenta republiky, Úřadu vlády České republiky, ministerstev, Správy státních hmotných rezerv, zpravodajských služeb České republiky, České národní banky a na objekty, které stráž ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory,
- b) podílejí se na procesu obranného plánování,
- c) stanovují a realizují opatření k zabezpečení mobilizace ozbrojených sil podle rozhodnutí ministerstva a další opatření k obraně státu,
- d) podílejí se na evakuaci obyvatel,
- e) plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí ministerstva,
- f) rozhodují o určení věcných prostředků pro účely zajišťování obrany státu podle druhu a množství;

k tomuto účelu provádějí rozpis věcných prostředků podle druhu a množství na obce,

- g) rozhodují o povolání fyzických osob k pracovním výpomocem a k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu a za válečného stavu; koordinují jejich výběr a spolupracují s obcemi, úřady práce a dalšími správními úřady,
- h) vedou evidenci o věcných prostředcích a o fyzických osobách, které lze určit k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci; zvláště vedou evidenci zdravotnických pracovníků pro doplnění ozbrojených sil za válečného stavu,
- i) zabezpečují ve spolupráci s obcemi přípravu občanů k obraně státu.

§ 8

Obce

Obce v přenesené působnosti k zajišťování obrany státu

- a) plní úkoly a poskytují údaje pro zabezpečení obrany státu podle pokynů ministerstev a jiných správních úřadů,
- b) zabezpečují dodání určených věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu podle rozhodnutí okresního úřadu,
- c) zabezpečují výběr a povolávání fyzických osob k pracovním výpomocem nebo k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu podle rozhodnutí okresního úřadu,
- d) plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí okresního úřadu,
- e) poskytují potřebnou součinnost v případě výcviku ozbrojených sil mimo území vojenských újezdů; sepisují škody způsobené právními a fyzickými osobám a škody způsobené na majetku obce, došlo-li ke škodě v přímé souvislosti s výcvikem ozbrojených sil nebo s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu,
- f) organizují přípravu občanů k obraně státu,
- g) poskytují potřebnou pomoc při evakuaci obyvatel.

§ 9

Práva a povinnosti pracovníků správních úřadů a územních samosprávních celků

(1) Pověření pracovníci správních úřadů a územních samosprávních celků (dále jen „pověření pracovníci“) jsou oprávněni v nezbytně nutném rozsahu

- a) vyžadovat a shromažďovat potřebné údaje pro zajišťování obrany státu,
- b) vstupovat, popřípadě vjíždět na cizí pozemky a vstupovat do cizích objektů v souvislosti s plně-

ním úkolů potřebných pro zajišťování obrany státu.

(2) Pověření pracovníci jsou povinni

- a) zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se dověděli v souvislosti s plněním úkolů při zajišťování obrany státu,
 - b) před vstupem do cizího objektu informovat majitele nebo provozovatele objektu a prokázat se plnou mocí.
- (3) Za škodu způsobenou pověřenými pracovníky při kontrolních činnostech podle tohoto zákona odpovídá stát; této odpovědnosti se nemůže zprostit.

ČÁST TŘETÍ

POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

§ 10

Povinnosti právnických osob

Právnické osoby jsou povinny

- a) poskytovat podle rozhodnutí okresního úřadu nebo na výzvu územní vojenské správy určené věcné prostředky pro potřeby zajišťování obrany státu, které vlastní,
- b) strpět činnosti spojené s výběrem, evidencí, určením a dodáváním věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu nebo s jejich kontrolou, včetně vstupu pověřených pracovníků okresních úřadů, ministerstva a jiných správních úřadů, pokud o věcné prostředky požádaly, do objektů,
- c) bezodkladně oznamovat příslušnému okresnímu úřadu podstatné změny určených věcných prostředků, které mají význam pro jejich využitelnost,
- d) uposlechnout výzvy k dodání věcných prostředků k prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu,
- e) poskytovat na žádost příslušných správních úřadů údaje a informace v nezbytně nutném rozsahu pro potřeby přípravy a realizace opatření v zájmu zajišťování obrany státu.

§ 11

Povinnosti fyzických osob

Fyzické osoby, pokud jde o věcné prostředky, mají stejné povinnosti, jaké mají podle § 10 právnické osoby. Nevyužívá-li fyzická osoba své obydlí pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou pověřenými pracovníky uvedení v § 10 písm. b) vstupovat do jejího obydlí jen s jejím souhlasem, a to za účelem výběru, evidence, určením a dodání věcných prostředků nebo jejich kontroly.

§ 12

Právnícké a fyzické osoby, které mají zaměstnání, jsou povinny poskytovat pracovní volno těmto zaměstnancům, kteří budou povoláni k pracovním výpomocem nebo k plnění pracovních povinností v zájmu zajišťování obrany státu.

ČÁST ČTVRTÁ

VĚCNÉ PROSTŘEDKY, PRACOVNÍ POVINNOST A PRACOVNÍ VÝPOMOC

HLAVA I

VĚCNÉ PROSTŘEDKY

Obecná ustanovení

§ 13

(1) Za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu stát zajišťuje obranu především vlastními věcnými prostředky.

(2) Věcné prostředky státu se k zajišťování obrany státu použijí v souladu se schválenými plány obranného plánování.

§ 14

(1) Nepostačují-li věcné prostředky státu, může okresní úřad právnícké nebo fyzické osobě, která má věcné prostředky potřebné k zajišťování obrany státu, (dále jen „vlastník“) uložit povinnost tyto prostředky pro obranu státu poskytnout.

(2) Movité a nemovité věci a služby se stávají věcnými prostředky rozhodnutím okresního úřadu.

(3) Okresním úřadem příslušným pro vydání rozhodnutí

- a) o nemovitém věcném prostředku je okresní úřad, v jehož obvodu se nemovitost nachází,
- b) o movitém věcném prostředku je okresní úřad, v jehož obvodu má vlastník movité věci místo trvalého pobytu nebo právnícká osoba sídlo,
- c) o požadované službě je okresní úřad, v jehož obvodu má fyzická osoba trvalý pobyt nebo právnícká osoba sídlo.

(4) Proti rozhodnutí okresního úřadu o určení věcného prostředku není přípustné odvolání. Na rozhodování o určení věcných prostředků se nevztahuje správní řád.

§ 15

Na základě rozhodnutí příslušného okresního úřadu je vlastník věcných prostředků povinen tyto věc-

né prostředky odevzdat nebo poskytnout a strpět, aby s nimi bylo naloženo určeným způsobem.

Rozhodování o dodání a převzetí věcných prostředků

§ 16

O povinnosti poskytnout věcné prostředky ve prospěch zajišťování obrany státu rozhoduje příslušný okresní úřad dodávacím příkazem. O povinnosti poskytnout věcné prostředky pro potřeby ozbrojených sil rozhoduje příslušný okresní úřad v souladu s návrhem příslušné územní vojenské správy.

§ 17

(1) Dodávací příkaz má tři části:

- a) část „A. Rozhodnutí o dodání věcného prostředku“ obsahuje zejména název a identifikační údaje věcného prostředku, údaje o vlastníkovi věcného prostředku, osobní údaje o osobě odpovědné za dodání věcného prostředku, kterou vlastník určí, poučení a označení správního úřadu, který je vydal,
- b) část „B. Výzva k dodání věcného prostředku“ obsahuje zejména způsob, místo a dobu předání věcného prostředku, poučení a označení správního úřadu, který výzvu učinil,
- c) část „C. Potvrzení o doručení výzvy k dodání věcného prostředku“ obsahuje zejména název a identifikační údaje věcného prostředku, na který byl dodávací příkaz vydán, údaje o vlastníkovi věcného prostředku, údaje o doručení dodávacího příkazu potvrzené podpisem vlastníka nebo osoby odpovědné za doručení výzvy.

(2) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem vnitra stanoví vyhláškou postup při uplatňování požadavku na určení věcných prostředků, náležitosti dodávacího příkazu a jeho vzor.

§ 18

(1) Každý, komu bylo uloženo poskytnout určené věcné prostředky ve prospěch zajištění obrany státu, je povinen je předat na výzvu podle § 17 odst. 1 písm. b) příslušného okresního úřadu a u věcných prostředků určených pro potřeby ozbrojených sil na výzvu příslušné územní vojenské správy ve stanovené době, na určeném místě, v použitelném stavu a s potřebným příslušenstvím. Věcné prostředky převezme okresní úřad. Věcné prostředky pro potřeby ozbrojených sil převezmou příslušné územní vojenské správy.

(2) Orgán, který věcný prostředek přebírá, je povinen vydat doklad o převzetí věcného prostředku. Doklad o převzetí věcného prostředku obsahuje zejména označení orgánu, který věcný prostředek přebírá, údaje o vlastníkovi věcného prostředku, osobní údaje fyzické osoby, která jej předává, identifikační

údaje věcného prostředku a jeho příslušenství, údaje o zjevných vadách, poškození a celkovém stavu věcného prostředku v době převzetí a potvrzení uvedených údajů podpisem odpovědné fyzické osoby orgánu, který věcný prostředek přebírá, a fyzické osoby, která věcný prostředek předává.

(3) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem vnitra stanoví vyhláškou postup při převzetí věcného prostředku, náležitosti dokladu o převzetí věcného prostředku a jeho vzor.

§ 19

Osvobození od povinnosti poskytnout věcné prostředky

(1) Od povinnosti poskytnout věcné prostředky jsou osvobozeny obce, subjekty hospodářské mobilizace a zdravotnická záchranná služba, a to jen v takovém rozsahu, který je nezbytný pro plnění jejich úkolů v zájmu zajišťování obrany státu. Od povinnosti poskytnout věcné prostředky jsou osvobozeny fyzické osoby se změněnou pracovní schopností¹⁾ v takovém rozsahu, aby poskytnutí věcných prostředků nezpůsobilo újmu na jejich zdraví.

(2) Věcné prostředky nelze požadovat od cizích diplomatických a zvláštních misí, konzulárních úřadů a fyzických osob, které požívají imunitu a výsady podle mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána,²⁾ a od cizích států. Věcné prostředky od ostatních cizinců³⁾ lze požadovat jen v tom případě, nestanoví-li mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, jinak.

(3) Okresní úřad může zprostit fyzické osoby povinnosti poskytnout věcné prostředky, byla-li by ohrožena výživa vlastníka věcného prostředku nebo bylo-li by ohroženo plnění vyživovací povinnosti vlastníka věcného prostředku.⁴⁾

§ 20

Vrácení věcných prostředků

(1) Poskytnuté věcné prostředky se bezprostředně po zániku důvodů, pro které byly poskytnuty, vrátí vlastníkovi. Za vlastníka věcného prostředku se

pro účely jeho vrácení, pro účely náhrady za poskytnutí věcného prostředku nebo náhrady majetkové újmy považují osoby uvedené na dodávacím příkazu; neexistují-li takové osoby, jejich právní nástupce nebo dědic. Věcné prostředky vrací příslušný okresní úřad, a byly-li věcné prostředky převzaty do užívání ozbrojených sil, vrací je příslušná územní vojenská správa. Nemůže-li příslušná územní vojenská správa vrátit věcný prostředek vlastníkovi, předá jej okresnímu úřadu.

(2) Orgán, který věcný prostředek vrací, je povinen vydat doklad o vrácení věcného prostředku. Doklad o vrácení věcného prostředku obsahuje zejména označení orgánu, který věcný prostředek vrací, údaje o vlastníkovi věcného prostředku, osobní údaje fyzické osoby, která jej přebírá, identifikační údaje věcného prostředku a jeho příslušenství a údaje o jejich stavu v době předání. Fyzická osoba, která věcný prostředek přebírá, má právo v dokladu o vrácení věcného prostředku písemně uplatnit námitky vůči jeho obsahu a povinnost potvrdit převzetí věcného prostředku a tohoto dokladu. Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem vnitra stanoví vyhláškou náležitosti a vzor dokladu o vrácení věcného prostředku.

(3) K převzetí věcného prostředku za účelem jeho vrácení okresní úřad písemně vyzve vlastníka věcného prostředku. Nelze-li písemnou výzvu vlastníkovi doručit po dobu 3 měsíců, okresní úřad doručí výzvu veřejnou vyhláškou.⁵⁾

(4) Nepřihlásí-li se vlastník o vydání věcného prostředku do 12 měsíců ode dne doručení písemné výzvy nebo ode dne vyvěšení veřejné vyhlášky okresnímu úřadu, prodá se věcný prostředek ve veřejné dražbě. Veřejnou dražbu organizuje okresní úřad, který také jmenuje licitátora. Výtěžek z dražby se použije k úhradě nákladů za dražbu a úschovu věcného prostředku; zbytek výtěžku náleží vlastníkovi. Nárok na náhradu za poskytnutí věcného prostředku podle části deváté zůstává nedotčen.

(5) Zbytek výtěžku z dražby věcného prostředku podle odstavce 4, o jehož vydání se vlastník nepřihlásil do 3 let od ukončení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, připadá státu.

¹⁾ § 21 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 160/1995 Sb.

²⁾ Například vyhláška č. 52/1956 Sb., o přístupu Československé republiky k Úmluvě o výsadách a imunitách Organizace spojených národů schválené Valným shromážděním Organizace spojených národů dne 13. února 1946, vyhláška č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích, vyhláška č. 21/1968 Sb., o Úmluvě o výsadách a imunitách mezinárodních odborných organizací, vyhláška č. 32/1969 Sb., o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích, vyhláška č. 40/1987 Sb., o Úmluvě o zvláštních misích, zákon č. 125/1992 Sb., o zřízení Sekretariátu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě a o výsadách a imunitách tohoto sekretariátu a dalších institucí Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

³⁾ § 1 odst. 3 zákona č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky.

⁴⁾ § 85 až 94 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ § 26 správního řádu.

HLAVA II

PRACOVNÍ POVINNOST

§ 21

Rozsah pracovní povinnosti

(1) Pracovní povinnost za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu může být uložena všem fyzickým osobám, nebyly-li od ní osvobozeny nebo nebyly-li povolány k mimořádné službě.⁶⁾ Pracovní povinnost se vykonává zejména v těch oborech práce, které jsou nevyhnutelné k zajišťování životně důležitých funkcí státu nebo k zabezpečení ozbrojených sil.

(2) Fyzické osoby, kterým byla uložena pracovní povinnost, jsou povinny podrobit se lékařské prohlídce, nastoupit k výkonu práce u určeného zaměstnavatele (dále jen „zaměstnavající“) ve stanoveném čase a do určeného místa a podle potřeb zajišťování obrany státu zde konat určené práce i nad časový limit stanovený ve zvláštních právních předpisech, včetně prací v noci, ve dnech pracovního klidu a ve dnech státních svátků.

Rozhodování o pracovní povinnosti

§ 22

Dnem vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu mají pracovní povinnost podle tohoto zákona fyzické osoby, které po stanovenou týdenní pracovní dobu vykonávají práci na základě pracovního poměru ke Kanceláři Poslanecké sněmovny, ke Kanceláři Senátu, k Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, ke Kanceláři prezidenta republiky, k Úřadu vlády České republiky, ke správním úřadům, k obcím, k Policii České republiky, ke zpravodajským službám České republiky, ke zdravotnickým záchranným službám, k České národní bance, k Vězeňské službě České republiky, k České poště, k subjektům hospodářské mobilizace a k jiným právnickým a fyzickým osobám, které převzaly závazek k zajišťování obrany státu, ke státním podnikům a k rozpočtovým a příspěvkovým organizacím, jejichž zakladatelem nebo zřizovatelem je ministerstvo nebo Ministerstvo vnitra, soudci, státní zástupci a příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky, pokud tyto fyzické osoby nebyly povolány k mimořádné službě,⁶⁾ aniž by k ní byly povolány rozhodnutím okresního úřadu, nestanoví-li vláda jinak.

§ 23

(1) O povolání k plnění pracovní povinnosti rozhoduje příslušný okresní úřad povolávacím příkazem. Povolávací příkaz obsahuje zejména osobní údaje po-

volávané fyzické osoby, základní údaje o zaměstnavajícím, den a místo nástupu pracovní povinnosti, odvětví, ve kterém bude pracovní povinnost konána, druh práce, předpokládanou délku plnění pracovní povinnosti, adresu určeného zdravotnického zařízení, které provede lékařskou prohlídku povolávané fyzické osoby za účelem posouzení zdravotní způsobilosti pro určený druh práce, poučení a označení orgánu, který jej vydal.

(2) Po obdržení povolávacího příkazu je povolávaná fyzická osoba povinna neodkladně se dostavit k lékařské prohlídce do určeného zdravotnického zařízení. Toto zdravotnické zařízení je povinno přednostně provést lékařskou prohlídku povolávané fyzické osoby a posoudit zdravotní způsobilost k navrhované práci. Podle výsledku lékařské prohlídky zapíše lékař posudkový závěr o zdravotní způsobilosti nebo zdravotní nezpůsobilosti povolávané fyzické osoby k navrhované práci do povolávacího příkazu.

(3) Nástup pracovní povinnosti je povinen oznámit zaměstnavající příslušnému okresnímu úřadu.

(4) Ženy se v rámci pracovní povinnosti povolávají pouze k takovým pracím, které jsou pro ně fyzicky přiměřené a neškodí jejich zdraví.

(5) Není-li povolávaná fyzická osoba zdravotně způsobilá konat určený druh práce, je povinna tuto skutečnost oznámit příslušnému okresnímu úřadu. Okresní úřad podle výsledku posudkového závěru určí povolávané fyzické osobě druh práce, pro který je zdravotně způsobilá, nebo takovou fyzickou osobu pracovní povinnosti zproští podle § 26 odst. 4.

(6) Proti rozhodnutí okresního úřadu o povolání k pracovní povinnosti ani proti lékařskému posudku není přípustné odvolání. Na rozhodování o povolání k pracovní povinnosti se nevztahuje správní řád.

(7) Náklady spojené s lékařskou prohlídkou za účelem stanovení zdravotní způsobilosti povolávané fyzické osoby hradí příslušný okresní úřad.

HLAVA III

PRACOVNÍ VÝPOMOC

§ 24

Rozsah pracovní výpomoci

(1) Pracovní výpomocí za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu jsou povinny všechny fyzické osoby, nebyly-li od ní osvobozeny nebo nebyla-li jim uložena pracovní povinnost anebo nebyly-li povolány k mimořádné službě.⁶⁾

⁶⁾ § 47 zákona č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon).

(2) Fyzické osoby určené k pracovní výpomoci jsou povinny konat práce nad časový limit stanovený zvláštním právním předpisem, včetně prací v noci, ve dnech pracovního klidu a ve dnech státních svátků.

§ 25

Rozhodování o pracovní výpomoci

(1) O povolání k pracovní výpomoci rozhoduje příslušný okresní úřad povolávacím příkazem.

(2) Výběr fyzických osob pro určení k pracovní výpomoci ve prospěch ozbrojených sil zabezpečuje příslušný okresní úřad podle požadavku územní vojenské správy. Fyzické osoby povolané k pracovní výpomoci ve prospěch ozbrojených sil jsou podřízeny velitelským orgánům vojenských útvarů a zařízení ozbrojených sil, ke kterým byly přiděleny, a plní úkoly podle jejich pokynů.

(3) Na rozhodování o určení k pracovní výpomoci se obdobně použije ustanovení § 23.

HLAVA IV

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ O PRACOVNÍ POVINNOSTI A PRACOVNÍ VÝPOMOCI

§ 26

(1) Od pracovní povinnosti nebo od pracovní výpomoci jsou osvobozeny fyzické osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných druhů práce, plně invalidní osoby, fyzické osoby mladší 18 let a starší 62 let, těhotné ženy a ženy do konce třetího měsíce po porodu, jestliže se dítě narodilo mrtvé nebo zemřelo; osvobození se vztahuje též na ženy a osamělé muže, kteří pečují o dítě ve věku do 15 let.

(2) Pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc nelze požadovat od poslanců a senátorů Parlamentu a členů vlády.

(3) Pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc nelze požadovat od fyzických osob, které požívají imunitu a výsady podle mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána.²⁾ Pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc od ostatních cizinců³⁾ lze požadovat jen v případě, nebrání-li tomu mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

(4) Od pracovní povinnosti nebo od pracovní výpomoci zprostředkuje příslušný úřad fyzické osoby, u kterých nastane po povolání k těmto povinnostem některá z podmínek uvedených v odstavcích 1 až 3.

(5) Fyzické osoby osvobozené od pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci se mohou potřebných činností zúčastnit dobrovolně.

§ 27

(1) O propuštění z pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci rozhoduje příslušný okresní úřad na základě oznámení zaměstnavajícího bezodkladně po zániku jejich potřeby. Zaměstnavající, u kterého se pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc vykonávají, je povinen zánik jejich potřeby ohlásit příslušnému okresnímu úřadu v dostatečném časovém předstihu.

(2) Nemůže-li příslušný okresní úřad o propuštění z pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci rozhodnout bezodkladně po zániku jejich potřeby, o propuštění rozhodne zaměstnavající, u kterého je povinné fyzické osoby vykonávají, a tuto skutečnost bezodkladně oznámí příslušnému okresnímu úřadu.

(3) Pro úpravu vztahů mezi povinnými fyzickými osobami a zaměstnavajícími, které vznikly z nařízené pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, se přiměřeně použijí zvláštní právní předpisy.

§ 28

Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem práce a sociálních věcí stanoví vyhláškou postup při uplatňování požadavku na určení fyzických osob k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, náležitosti povolávacího příkazu a jeho vzor.

ČÁST PÁTÁ

OBJEKTY DŮLEŽITÉ PRO OBRANU STÁTU

§ 29

(1) Objekty důležité pro obranu státu jsou pozemky a stavby umístěné ve vojenských újezdech a jejich příslušenství, které mají z politického, vojenského nebo hospodářského hlediska význam pro zajišťování obrany státu, zejména pro zabezpečení základních funkcí státu a zabezpečení ozbrojených sil.

(2) Objekty důležité pro obranu státu jsou dále

- a) pozemky a stavby, k nimž výkon vlastnického práva státu a jiných majetkových práv státu vykonává ministerstvo nebo právnická osoba jím zřízená nebo založená,
- b) pozemky a stavby určené k ochraně obyvatel,
- c) pozemky, stavby a další objekty strategického významu, které určí vláda,
- d) pozemky a stavby, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou mít strategický význam a které určí vláda.

(3) Do objektů důležitých pro obranu státu z důvodu veřejného zájmu nebo z důvodu bezpečnosti fyzických osob může být statutárním orgánem nebo jím pověřenou osobou, do jehož působnosti objekty dů-

ležité pro obranu státu náleží, vstup omezen nebo zakázán.

ČÁST ŠESTÁ VOJENSKÉ ÚJEZDY

§ 30

(1) Vojenský újezd (dále jen „újezd“) je vymezená část území státu určená k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Újezd tvoří územní správní jednotku. Způsob evidování nemovitostí na území újezdu a označování hranic újezdu stanoví zvláštní právní předpis.

(2) Újezd a újezdní úřady se zřizují, mění a ruší zvláštním zákonem.

§ 31

(1) Majetek na území újezdu, s výjimkou vneseného majetku, smí být jen ve vlastnictví státu.

(2) Z důvodů veřejného zájmu a hospodářského využití území újezdu rozhodne ministerstvo po projednání s příslušnými ministerstvy a jinými ústředními správními úřady, jaké právnické osoby budou založeny k provozování podnikatelské činnosti na území újezdů.

§ 32

(1) Fyzické osoby, které ke dni zřízení nebo změny újezdu mají na jeho území pobyt a neobdrží povolení újezdního úřadu k pobytu na jeho území nebo kterým se takové povolení dodatečně odejme z důvodu veřejného zájmu, jsou povinny se z území újezdu vystěhovat.

(2) Fyzické osoby uvedené v odstavci 1 mají nárok na náhradní byt a náhradu stěhovacích nákladů. Nároky uplatňují prostřednictvím újezdního úřadu u ministerstva. Pro poskytnutí bytu a náhrady stěhovacích nákladů se použije zvláštní právní předpis.⁷⁾

§ 33

(1) Fyzické osoby, které v důsledku zřízení,

změny újezdu nebo z důvodu odejmutí povolení k pobytu ne vlastní vinou ztratily na jeho území zaměstnání nebo možnost podnikat, mají nárok na náhradu ušlé mzdy nebo ušlého příjmu do té doby, než si opatří nové zaměstnání nebo nové možnosti pro podnikání, nejvýše však po dobu 3 měsíců.

(2) Náhrada ušlé mzdy se poskytuje ve výši podle zvláštního právního předpisu.⁸⁾

(3) Náhrada ušlého příjmu fyzické osoby, která je samostatně výdělečně činná, činí za každý den,

- a) nevyživuje-li žádnou osobu, 60 %,
- b) vyživuje-li jednu osobu, 75 %,
- c) vyživuje-li dvě osoby, 90 %,
- d) vyživuje-li tři a více osob, 95 %

z částky denního vyměřovacího základu.⁹⁾ U fyzických osob samostatně výdělečně činných, které nejsou plátcí záloh na pojistné na nemocenské pojištění,¹⁰⁾ je denním vyměřovacím základem jedna třicetina z částky, která se stanoví z částky osobního vyměřovacího základu pro stanovení výpočtového základu pro vyměření důchodu z důchodového pojištění,⁹⁾ která je platná k prvnímu dni kalendářního měsíce, za který náhrada náleží, snížená o jednu čtvrtinu vynásobená třemi.

(4) O nároku na náhradu ušlé mzdy a ušlého příjmu rozhoduje újezdní úřad a zajišťuje jejich výplatu.

§ 34

Nároky, které vyplývají z jiných zvláštních právních předpisů,¹¹⁾ zůstávají ustanovením § 33 nedotčeny.

Správa újezdu

§ 35

(1) Státní správu na území újezdu vykonává v rozsahu úkolů, které stanoví tento zákon nebo jiné zvláštní právní předpisy,¹²⁾ správní úřad s názvem újezdní úřad.

⁷⁾ § 710 až 712 občanského zákoníku.

⁸⁾ § 125 odst. 3 zákoníku práce.

§ 20 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony.

⁹⁾ § 145e zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 160/1995 Sb.

¹⁰⁾ § 145b zákona č. 100/1988 Sb.

¹¹⁾ Například zákon č. 1/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁾ Například § 13 odst. 2 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, § 2 zákona č. 135/1982 Sb., o hlášení a evidenci pobytu občanů, zákon č. 268/1949 Sb., o matrikách, ve znění pozdějších předpisů, § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 24/1999 Sb., kterým se stanoví na rok 1999 podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny a programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí, vyhláška č. 51/1998 Sb., kterou se stanoví předpoklady pro výkon funkcí vyžadujících zvláštní odbornou způsobilost v okresních úřadech a obecních úřadech (vyhláška o zvláštní odborné způsobilosti), ve znění vyhlášky č. 121/1999 Sb.

(2) Újezdni úřad je současně vojenským orgánem, který plní úkoly při zajišťování obrany státu. Je podřízen ministerstvu.

(3) Výdaje na činnost újezdního úřadu se hradí z rozpočtu ministerstva.

§ 36

V čele újezdního úřadu je přednosta, kterým je voják z povolání; o jeho služebním zařazení rozhoduje ministr obrany.

Úkoly újezdního úřadu

§ 37

(1) Újezdni úřad, jako správní úřad podle § 35 odst. 1, plní k zajišťování obrany státu, k výcviku ozbrojených sil, vojenského a hospodářského využití území újezdu zejména tyto úkoly:

- a) zpracovává podklady pro tvorbu územního plánu újezdu a zajišťuje koordinaci vojenského a hospodářského využití spravovaného území,
- b) zabezpečuje podmínky pro výcvik ozbrojených sil v polních podmínkách,
- c) rozhoduje o vstupu a pobytu fyzických osob na území újezdu.

(2) Pro zajišťování práv a povinností fyzických osob, kterým byl povolen pobyt na území újezdu podle § 40, (dále jen „obyvatel újezdu“) újezdni úřad zabezpečuje hospodářský, sociální a kulturní rozvoj území újezdu, ochranu a tvorbu zdravého životního prostředí a uspokojuje potřeby obyvatel újezdu, které by jinak zabezpečovala obec podle zvláštních právních předpisů,¹³⁾ zejména

- a) plněním úkolů v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví a kultury, s výjimkou výkonu státní správy; k tomuto účelu zřizuje a spravuje předškolní zařízení, základní školy a zařízení jim sloužící a podílí se na zabezpečování zdravotní a sociální péče,
- b) výstavbou a správou účelových komunikací a zabezpečováním dopravní obslužnosti,
- c) výstavbou a správou veřejného osvětlení,
- d) plněním úkolů požární ochrany,
- e) zabezpečováním čistoty na území újezdu, odvozem domovních odpadů a jejich nezávadnou likvidací,
- f) zásobováním vodou, odváděním a čištěním odpadních vod,
- g) zabezpečováním místních záležitostí veřejného pořádku.

(3) Újezdni úřad při výkonu státní správy plní další úkoly pro zabezpečování potřeb obyvatel újezdu, které by jinak zabezpečovala obec podle zvláštního právního předpisu.

(4) Pro zabezpečení úkolů podle odstavců 2 a 3 vytváří újezdni úřad podmínky pro podnikání zejména obyvatelům újezdu a právnickým osobám, které mají sídlo na území újezdu.

§ 38

K zabezpečení úkolů podle § 37 odst. 2 a 3 může újezdni úřad podle místních podmínek zřizovat občanské aktivity jako své poradní orgány; své zástupce do občanských aktivit navrhuje shromáždění obyvatel újezdu. Újezdni úřad je povinen aktiv zřídit, požádal-li o jeho zřízení nejméně polovina obyvatel újezdu.

§ 39

Povolení ke vstupu na území újezdu

(1) Újezdni úřad může vydat povolení ke vstupu na území újezdu. Újezdni úřad při vydání povolení ke vstupu na území újezdu zabezpečí seznámení fyzických osob, kterým takové povolení bylo vydáno, s platnými režimovými a bezpečnostními opatřeními. Fyzické osoby, kterým byl povolen vstup na území újezdu, jsou povinny dodržovat režimová a bezpečnostní opatření, dbát zásad ochrany přírody a veřejného pořádku.

(2) Vydané povolení ke vstupu na území újezdu může újezdni úřad odejmout kdykoli, a to bez udání důvodů.

(3) Na rozhodování o povolení ke vstupu a jeho odejmutí se nevztahuje správní řád.

§ 40

Pobyt na území újezdu

(1) Újezdni úřad vydává povolení k pobytu na území újezdu.

(2) Újezdni úřad může odejmout povolení k pobytu fyzickým osobám, které mají na území újezdu bydliště, z důvodu veřejného zájmu, nebo vyžaduje-li to bezpečnost a ochrana zdraví obyvatel újezdu. Rozhodnutí o odejmutí povolení k pobytu se musí odůvodnit.

(3) Na rozhodování o odejmutí povolení k pobytu se použije správní řád.

¹³⁾ Například § 13, 14, 16 a 17 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 29 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 203/1994 Sb.

ČÁST SEDMÁ

DALŠÍ OPATŘENÍ V ZÁJMU OBRANY STÁTU

§ 41

Prověření opatření pro zabezpečení obrany státu

(1) Prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu se rozumí praktické ověření nebo realizace úkolů uložených jednotlivým subjektům podle tohoto zákona (dále jen „prověření“). Prověření uskutečňuje ministerstvo.

(2) Přesahuje-li rozsah prověření působnost ministerstva, kterou stanoví tento zákon nebo zvláštní právní předpisy, uloží vláda usnesením provést prověření většího rozsahu a oznámí to předem Parlamentu a prezidentovi republiky.

(3) Prověřením většího rozsahu se rozumí takové praktické ověření, kterého se účastní ozbrojené síly, povolávají se vojáci mimo činnou službu a použijí se i věcné prostředky ve vlastnictví právnických a fyzických osob.

§ 42

Výcvik ozbrojených sil mimo území újezdů

(1) Ozbrojené síly mohou po dohodě s příslušnými správními úřady, orgány územních samosprávných celků a s vlastníky používat ke svému výcviku pozemky, vodní toky, pozemní komunikace, stavby určené k demolici a jiné stavby, nepostačuje-li jim k tomu území újezdů. Přitom jsou povinny co nejvíce šetřit zemědělské a lesní kultury, pozemní komunikace, stavby a jiný majetek. Škodu způsobenou vojenským cvičením hradí stát.

(2) Po dobu výcviku ozbrojených sil a při jejich přesunech může z důvodu bezpečnosti fyzických osob příslušný správní úřad na návrh ministerstva omezit, zakázat nebo jinak upravit přístup do určených prostorů, jakož i pobyt a dopravu v nich.

§ 43

Zvláštní stavby

Na stavby určené ke speciálnímu využití, popřípadě na jiné stavby, které slouží k zajišťování obrany státu, u nichž výkon vlastnického práva státu přísluší ministerstvu, se nevztahují zvláštní právní předpisy pro výstavbu staveb a jejich technické vybavení s výjimkou právních předpisů o územním řízení. Právní předpisy pro výstavbu staveb a jejich technické vybavení se však v plném rozsahu vztahují na stavby určené ke stálému ubytování příslušníků ozbrojených sil, školy a stavby obdobného charakteru. Při výstavbě a provozu těchto staveb a zařízení přísluší ministerstvu vykonávat dozor, který by jinak vykonávaly příslušné správní úřady.

§ 44

Bezpečnostní a ochranná pásma

(1) Bezpečnostní nebo ochranná pásma lze zřídit z důvodů zabezpečování objektů důležitých pro obranu státu před účinky nepředvídatelných stavů, havárií nebo poruch anebo z důvodů ochrany života, zdraví nebo majetku osob.

(2) Bezpečnostním pásmem se rozumí prostor uvnitř objektu důležitého pro obranu státu určený k jeho ochraně před účinky vnitřních vlivů nebo nepředvídatelných stavů, pro zabezpečení spolehlivého provozu a k ochraně života, zdraví nebo majetku osob. O bezpečnostních pásmech rozhoduje ministerstvo a v terénu se vyznačují výstražnými tabulemi.

(3) Ochranným pásmem se rozumí prostor kolem objektu důležitého pro obranu státu určený k jeho ochraně před účinky vnějších vlivů, pro zabezpečení jeho spolehlivého provozu a k ochraně života, zdraví nebo majetku osob.

(4) O hranici ochranného pásma rozhoduje ministerstvo po dohodě s příslušným správním úřadem a po projednání s vlastníkem přilehlého pozemku. Zřízení ochranného pásma se oznámí veřejnou vyhláškou. Veřejná vyhláška musí být vystavena na místě tomu obvyklém po dobu 30 dnů k veřejnému nahlédnutí. Hranice ochranných pásem se v terénu vyznačují tabulemi.

Vyvlastnění ve zkráceném řízení

§ 45

(1) Za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu lze výjimečně vyvlastnit ve zkráceném řízení nezbytné nemovitě a movité věci a práva k nim pro účely zajišťování obrany státu, nelze-li je získat jinak.

(2) Vyvlastnění lze uskutečnit pouze za náhradu.

§ 46

(1) Návrh na vyvlastnění ve zkráceném řízení může podat jen správní úřad (dále jen „navrhovatel“).

(2) Navrhovatel v návrhu na vyvlastnění ve zkráceném řízení označí nemovitou nebo movitou věc, jejíž vyvlastnění navrhuje, důvody vyvlastnění, důvody, pro něž nelze věc získat jinak, a účastníky, jichž se vyvlastnění týká. Není-li navrhovatelem ministerstvo, je nezbytnou náležitostí návrhu potvrzení ministerstva o tom, že jde o vyvlastnění k účelům zajišťování obrany státu.

§ 47

Příslušným k vyvlastnění nemovitosti ve zkráceném řízení je okresní úřad, v jehož obvodu se nemovitost nachází. Nachází-li se nemovitost v obvodu několika okresních úřadů, podá se návrh Ministerstvu

vnitru, které určí, který okresní úřad vyvlastnění uskuteční.

§ 48

Příslušným k vyvlastnění movité věci ve zkráceném řízení je okresní úřad, v jehož obvodu má vlastník movité věci místo trvalého pobytu nebo právnická osoba sídlo.

§ 49

(1) Řízení se zahajuje podáním návrhu na vyvlastnění příslušnému okresnímu úřadu.

(2) Okresní úřad o zahájení řízení bezodkladně uvědomí účastníky řízení a stanoví jim lhůtu pro vyjádření. Lhůta pro vyjádření nesmí být kratší než 3 dny.

(3) Okresní úřad před uplynutím lhůty, kterou stanovil účastníkům řízení pro vyjádření, uskuteční místní šetření. V průběhu místního šetření se ocení věc, která je předmětem vyvlastnění. K ocenění se použijí zvláštní právní předpisy platné v době zahájení řízení.

(4) Rozhodnutí se musí vydat do 7 dnů ode dne zahájení tohoto řízení.

(5) Rozhodnutí obsahuje výrok, odůvodnění, rozhodnutí o náhradě za vyvlastnění a poučení o odvolání. Odůvodnění neobsahuje utajované skutečnosti a údaje, kterými může dojít k ohrožení ochrany utajovaných skutečností. Poučení o odvolání obsahuje označení správního úřadu, ke kterému se lze odvolat, lhůtu pro odvolání a poučení o tom, že odvolání nemá odkladný účinek.

§ 50

(1) Účastníci řízení se mohou proti vyvlastňovacímu výměru odvolat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení.

(2) Při řízení o odvolání se použije správní řád.

§ 51

(1) Náhrady za vyvlastnění vyplácí Ministerstvo financí na návrh příslušného okresního úřadu, který jej podá do 6 měsíců od právní moci rozhodnutí o vyvlastnění. Nárok na náhradu se nepromlčuje.

(2) Byla-li předmětem vyvlastnění nemovitost, okresní úřad podá návrh na zápis do katastru nemovitostí u příslušného katastrálního úřadu.

§ 52

Příprava občanů k obraně státu

(1) Příprava občanů k obraně státu je dobrovolná, pokud tento zákon nebo zvláštní právní předpis¹⁴⁾ nestanoví jinak.

(2) Příprava občanů k obraně státu zahrnuje zejména zdravotnickou přípravu, přípravu k civilní ochraně, zájmovou činnost s technickým a sportovním zaměřením, přípravu obyvatelstva k sebeobraně a vzájemné pomoci a další činnosti spojené s branností a se zabezpečením přípravy k obraně státu.

(3) Příprava občanů k obraně státu má charakter vzdělávání a provádí se v rámci základního a středního vzdělávání i v rámci jině státem uznané vzdělávací činnosti. Občany k obraně státu připravují zejména školy, školská zařízení a další vzdělávací zařízení.

(4) Na přípravě občanů k obraně státu se mohou podílet i občanská sdružení, církve, náboženské společnosti a další právnické osoby podle svého účelu a poslání v součinnosti s příslušnými okresními úřady, školskými úřady a obcemi.

(5) Za přípravu občanů k obraně státu podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů¹⁵⁾ odpovídají ministerstva, jiné správní úřady a obce. Ministerstvo spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na zabezpečení odborné složky obsahu vzdělávání ve vydávaných učebních dokumentech v oblasti přípravy občanů k obraně státu.

§ 53

Omezení základních lidských práv a svobod

(1) K zajištění obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu se v nezbytně nutné míře omezuje svoboda pohybu a pobytu a právo pokojně se shromažďovat.

(2) Omezení svobody pohybu a pobytu spočívá v povinnosti uposlechnout

- a) zákaz vstupu do vyznačených prostor,
- b) příkaz zdržovat se v místě trvalého pobytu nebo pobývat v příkázaném místě,
- c) zákaz vycházení z budov nebo staveb určených k ochraně obyvatel.

(3) Omezení práva pokojně se shromažďovat spočívá v povinnosti uposlechnout zákaz svolávání shromáždění na veřejném prostranství včetně pouličních průvodů a manifestací.

(4) Ustanovení odstavce 2 se nevztahuje na fyzické osoby provádějící záchranné práce nebo zabez-

¹⁴⁾ Například branný zákon.

¹⁵⁾ Například zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, branný zákon.

pečující poskytování pomoci v případě bezprostředního ohrožení zdraví nebo života.

(5) Místní, osobní a časovou působnost a konkrétní stanovení omezení lidských práv a základních svobod uvedených v odstavcích 2 a 3 nařizuje vláda. Nařízení se vyhláší stejným způsobem jako právní předpis a zveřejňuje se v hromadných sdělovacích prostředcích. Omezení lidských práv a základních svobod nabývají účinnosti okamžikem, který se v nařízení stanoví.

(6) Ustanovení předchozích odstavců nejsou na újmu práva České republiky omezit i jiná lidská práva, pokud to připouští smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána.

ČÁST OSMÁ

VZTAH KE SPOJENECKÝM OZBROJENÝM SILÁM

§ 54

Použití zákona k plnění mezinárodních závazků

Povinnosti ukládané podle tohoto zákona pro potřeby ozbrojených sil se mohou ukládat i ve prospěch spojeneckých ozbrojených sil, je-li to třeba ke splnění mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

ČÁST DEVÁTÁ

FINANCOVÁNÍ OBRANY STÁTU

§ 55

Výdaje na obranu státu

Výdaje spojené s přípravou k obraně státu a s obranou státu za stavu ohrožení státu a za válečného stavu hradí stát.

Obecná ustanovení o náhradách

§ 56

(1) Náhradou poskytovanou podle tohoto zákona se rozumí finanční nebo věcné plnění za poskytnuté věcné prostředky a majetkovou újmu způsobenou na nich a za poskytnutou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc.

(2) Náhrady podle tohoto zákona se zpravidla vyplácejí v penězích. Místo náhrady v penězích se může náhrada uskutečnit vydáním jiného věcného prostředku stejného druhu a stejné hodnoty.

§ 57

(1) Náhrady podle tohoto zákona je povinen vyplácet okresní úřad, který o poskytnutí věcných prostředků, pracovní výpomoci nebo pracovní povinnosti rozhodl.

(2) Náhrady podle odstavce 1 se vyplácejí zpravidla ve lhůtě 6 měsíců od odvolání stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Nárok na náhradu se nepromlčuje.

§ 58

Náhrada za poskytnutí věcných prostředků

(1) Náhrada za poskytnutí věcného prostředku v souvislosti s prověřením podle § 41 se určí, nedošlo-li k dohodě o její výši, ve výši ceny zjištěné podle zvláštního právního předpisu.¹⁶⁾

(2) Náhrada za poskytnutí věcného prostředku za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu se určí odvozením od pořizovací ceny, popřípadě reprodukční pořizovací ceny¹⁷⁾ věcného prostředku s přihlédnutím k době používání a k míře opotřebení věcného prostředku v době převzetí a s přihlédnutím ke stavu věcného prostředku v době jeho vrácení a za podmínek, které stanoví regulační opatření vyhlášené podle zvláštního právního předpisu.

§ 59

Náhrada majetkové újmy na věcných prostředcích

(1) Majetkovou újmu na věcných prostředcích se rozumí každé poškození nebo opotřebení nad obvyklou míru dodaného věcného prostředku, ke kterému došlo v příčinné souvislosti s jeho dodáním, používáním a vrácením.

(2) Došlo-li k poškození věcného prostředku a nebyl-li uveden do původního stavu ke dni vrácení, náleží jeho majiteli náhrada majetkové újmy.

(3) Není-li uplatněno právo na náhradu majetkové újmy u zjevného poškození věcného prostředku nejpozději do 6 měsíců ode dne jeho vrácení a v ostatních případech nejpozději do 1 roku ode dne jeho vrácení, zaniká.

Náhrada za pracovní výpomoc a za výkon pracovní povinnosti

§ 60

(1) Za pracovní výpomoc se poskytuje náhrada podle druhu a náročnosti přidělené práce.

(2) Fyzickým osobám, kterým byla určena pracovní výpomoc, náleží náhrada ve výši a za podmínek

¹⁶⁾ § 2 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku).

¹⁷⁾ § 25 odst. 4 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

stanovených v mzdových a platových předpisech platných u zaměstnavajícího, kde se pracovní výpomoc vykonává, jako kdyby byl stejný druh práce vykonáván u zaměstnavajícího v pracovním poměru. Náhrada škody za pracovní úrazy a nemoci z povolání se poskytuje podle pracovněprávních předpisů.

§ 61

(1) Fyzické osoby, které pracovní výpomoc vykonávají ve prospěch ozbrojených sil, mají nárok na stejné náležitosti jako vojáci v mimořádné službě⁶⁾ zařazení do obdobných funkcí, s výjimkou hodnostního příplatku.

(2) Pracovní úrazy a nemoci z povolání fyzických osob povoláných k pracovní výpomoci ve prospěch ozbrojených sil se odškodňují za stejných podmínek jako u vojáků v mimořádné službě.⁶⁾ Pozůstalým po fyzických osobách povoláných k pracovní výpomoci náleží odškodnění jako pozůstalým po vojácích v mimořádné službě.⁶⁾

§ 62

Fyzickým osobám, kterým byla uložena pracovní povinnost, náleží náhrada ve výši a za podmínek stanovených ve mzdových a platových předpisech platných u zaměstnavajícího, kde se pracovní povinnost vykonává. Za stejných podmínek jim náleží odškodnění za pracovní úrazy a nemoci z povolání.

§ 63

(1) Odškodňují se pouze pracovní úrazy, nemoci z povolání a úmrtí, ke kterým došlo při plnění úkolů po dobu pracovní výpomoci nebo pracovní povinnosti nebo v přímé souvislosti s plněním těchto úkolů.

(2) Pracovní úrazy, nemoci z povolání a úmrtí podle odstavce 1 odškodňují okresní úřady příslušné podle místa trvalého pobytu oprávněné osoby.

ČÁST DESÁTÁ

SANKCE A VÝKON ROZHODNUTÍ

HLAVA I

POKUTY

§ 64

(1) Za nesplnění povinností stanovených v § 10 až 12, § 15, 18, § 21 až 24 a § 53 lze uložit pokutu

- a) právnické osobě až do výše 5 000 000 Kč,
- b) fyzické osobě až do výše 1 000 000 Kč.

(2) Spolu s uložením pokuty se stanoví lhůta ke zjednání nápravy; nebyla-li učiněna náprava ve stanovené lhůtě, lze uložit novou pokutu. Výše pokuty spolu s uložením nové pokuty nesmí přesáhnout dvojnásobek částek uvedených v odstavci 1.

§ 65

(1) Za nesplnění povinností stanovených v § 64 odst. 1 lze za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu uložit pokutu až do výše pětinašobku částek uvedených v § 64 odst. 1.

(2) Spolu s uložením pokuty se stanoví lhůta ke zjednání nápravy; nebyla-li učiněna náprava ve stanovené lhůtě, lze uložit novou pokutu. Výše pokuty spolu s uložením nové pokuty nesmí přesáhnout šestinásobek částek uvedených v § 64 odst. 1.

§ 66

Pokutu lze uložit do 1 roku ode dne, kdy se o nesplnění povinnosti dověděl orgán, který je oprávněn uložit pokutu, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy k nesplnění povinnosti došlo. Doba stavu ohrožení státu a válečného stavu se do běhu lhůt nezapočítává.

§ 67

(1) Pokuty ukládá okresní úřad nebo obec, v jejichž obvodu působnosti k nesplnění povinnosti došlo. Pokuty jsou příjmem státního rozpočtu nebo rozpočtu obce.

(2) Právnická nebo fyzická osoba, které byla pokuta uložena, je povinna ji zaplatit do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí o jejím uložení. Za prodlení s úhradou pravomocně uložené pokuty zaplatí příslušná osoba penále z prodlení ve výši 0,25 % z neuhrazené částky za každý den prodlení s úhradou, nejméně však 200 Kč za každý i započatý měsíc prodlení.

(3) Výkon rozhodnutí o uložení pokuty se provádí podle zvláštního právního předpisu.¹⁸⁾

§ 68

Není-li v tomto nebo zvláštním zákoně stanoveno jinak, vztahuje se na řízení o pokutách správní řád.

HLAVA II

VÝKON ROZHODNUTÍ ZA STAVU OHROŽENÍ STÁTU A VÁLEČNÉHO STAVU

§ 69

(1) Nesplní-li vlastník povinnost, která mu byla

¹⁸⁾ § 1, 73 a 73a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

uložena dodávacím příkazem za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, popřípadě ve lhůtě stanovené ke zjednání nápravy podle § 65 odst. 2, provede se výkon rozhodnutí.

(2) Hrozí-li nebezpečí z prodlení, lze výkon rozhodnutí provést okamžitě po nesplnění povinnosti uložené dodávacím příkazem. V ostatních případech lze výkon rozhodnutí provést nejpozději do 7 dnů po uplynutí lhůty stanovené ke zjednání nápravy.

§ 70

Výkon rozhodnutí nařídí a provede příslušný okresní úřad. Byly-li věcné prostředky určeny pro potřeby ozbrojených sil, výkon rozhodnutí provede územní vojenská správa.

§ 71

Námítky proti jednotlivým úkonům a opatřením spojeným s výkonem rozhodnutí nemají odkladný účinek.

§ 72

Není-li v tomto nebo zvláštním zákoně stanoveno jinak, použije se na výkon rozhodnutí správní řád.

ČÁST JEDENÁCTÁ

USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 73

(1) Újezdy, újezdní úřady a sídla újezdních úřadů, uvedené v příloze č. 1 tohoto zákona, které byly zřízeny podle dosavadních právních předpisů, jsou újezdy, újezdními úřady a sídly újezdních úřadů podle tohoto zákona. Příslušnost území újezdu k okresu, uvedená v příloze č. 1 tohoto zákona, stanovená podle dosavadních předpisů, je příslušností území újezdu k okresu podle tohoto zákona. Hranice jednotlivých existujících újezdů, vyznačené v příloze č. 2 až č. 6 tohoto zákona, stanovené podle dosavadních právních předpisů, jsou zobrazením hranic újezdů podle tohoto zákona, evidovaných ke dni jeho účinnosti v katastru nemovitostí. Do dokumentace o podrobném průběhu hranic jednotlivých újezdů lze nahlédnout u příslušného katastrálního úřadu nebo u ministerstva.

(2) Nebyla-li vlastnická práva právnických nebo fyzických osob k nemovitostem na území újezdů a věcná práva k cizím nemovitostem na území újezdů zřízená ve prospěch právnických a fyzických osob ke dni účinnosti tohoto zákona převedena na stát a nebude-li do 2 let od účinnosti tohoto zákona zahájeno řízení o povolení vkladu do katastru nemovitostí po vzájemné dohodě mezi vlastníkem a ministerstvem, všechny tyto nemovitosti a věcná práva k nim se vyvlastní.

(3) Tam, kde dosavadní právní předpisy uvádějí pojem vojenská správa, rozumí se jím ministerstvo.

(4) Požádá-li ministerstvo do 1 roku ode dne účinnosti tohoto zákona Pozemkový fond České republiky o bezúplatné převedení nemovitosti ve vlastnictví státu a jsou-li tyto nemovitosti v den účinnosti zákona objekty důležitými pro obranu státu podle § 29 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a Pozemkový fond České republiky je spravuje, převede je do 30 dnů od doručení žádosti ministerstvu nebo určené právnické osobě, kterou ministerstvo založilo nebo zřídilo; ministerstvo nebo určená právnická osoba začne vykonávat vlastnická práva státu k těmto nemovitostem dnem následujícím po jejich převedení. Návrh na zápis do katastru nemovitostí podá ministerstvo nebo jím zřízená právnická osoba. Náklady spojené s převedením nemovitosti a se zápisem do katastru nemovitostí hradí stát.

§ 74

Zrušují se

1. Zákon č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech.
2. Zákon č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky.
3. Zákonné opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 17/1976 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o obraně Československé socialistické republiky, zákon o působnosti federálních ministerstev a zákon o branné výchově.

§ 75

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. prosince 1999.

Klaus v. r.

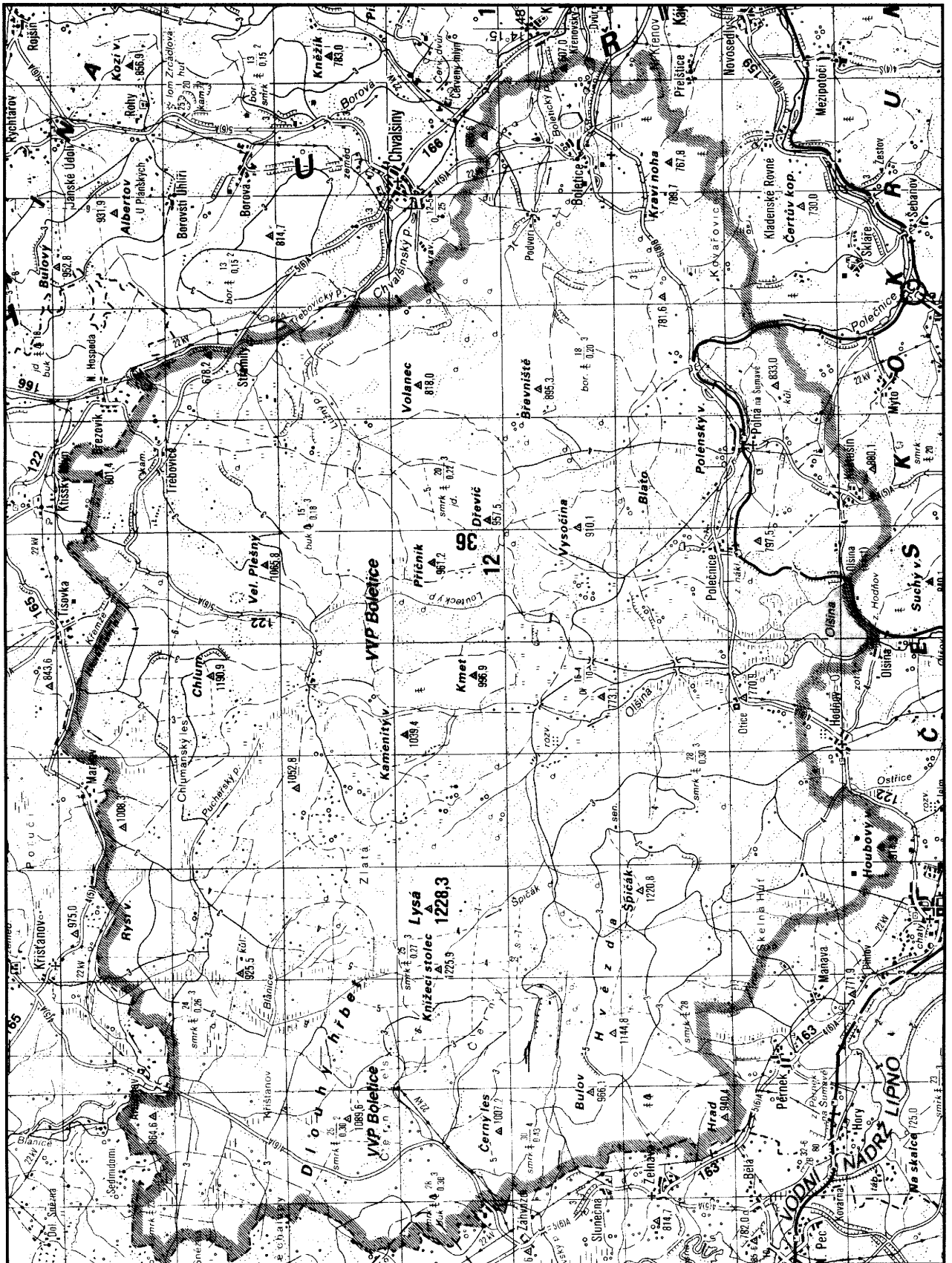
Havel v. r.

Zeman v. r.

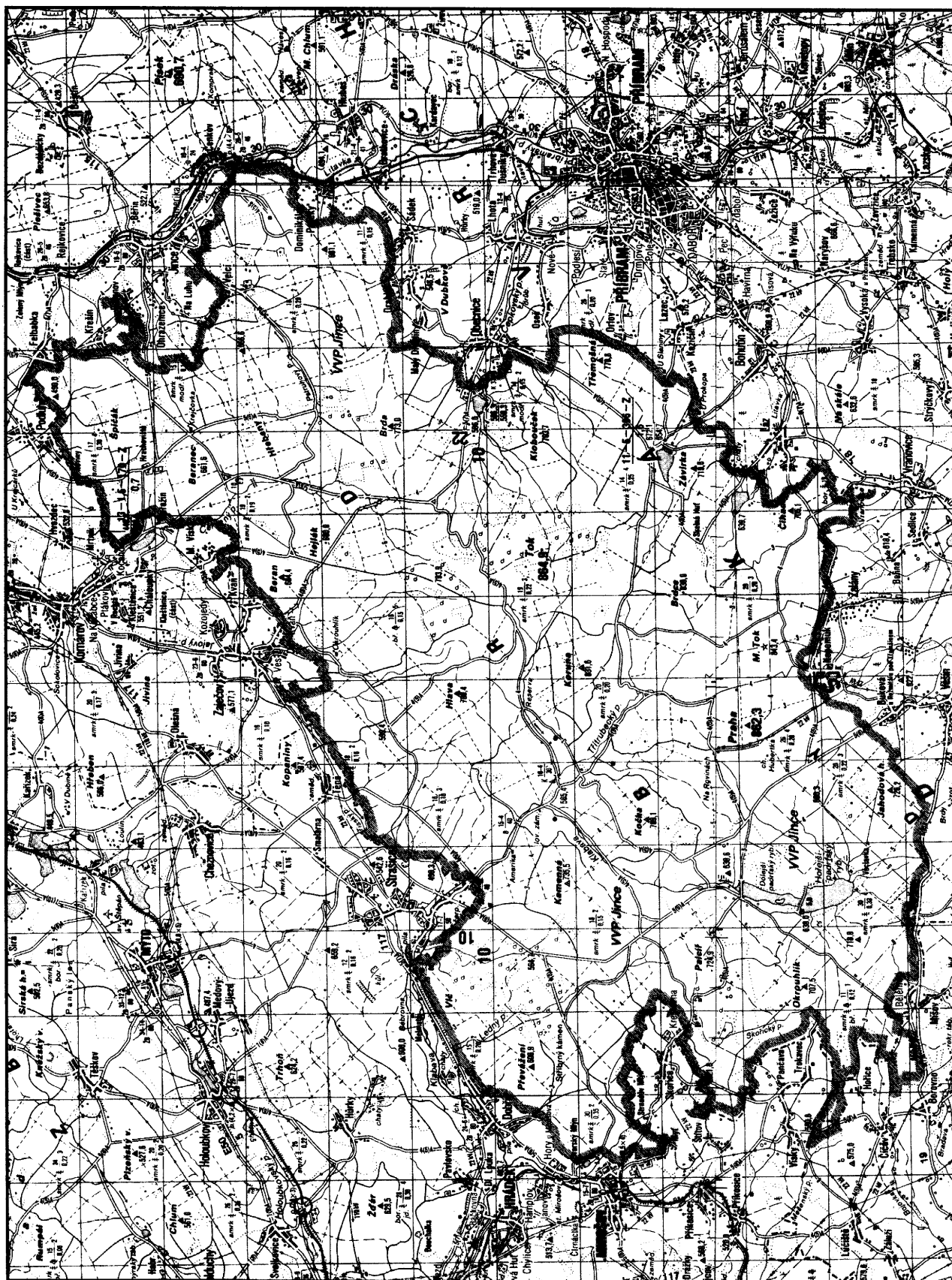
**Seznam vojenských újezdů a újezdních úřadů, sídla újezdních úřadů
a příslušnost území újezdu k okresu**

1. Vojenský újezd Boletice; Újezdní úřad vojenského újezdu Boletice; sídlem újezdního úřadu jsou Boletice; území újezdu náleží do okresu Český Krumlov.
2. Vojenský újezd Brdy; Újezdní úřad vojenského újezdu Brdy; sídlem újezdního úřadu je obec Jince; území újezdu náleží do okresu Příbram.
3. Vojenský újezd Březina; Újezdní úřad vojenského újezdu Březina; sídlem újezdního úřadu je město Vyškov; území újezdu náleží do okresu Vyškov.
4. Vojenský újezd Hradiště; Újezdní úřad vojenského újezdu Hradiště; sídlem újezdního úřadu je město Karlovy Vary; území újezdu náleží do okresu Karlovy Vary.
5. Vojenský újezd Libavá; Újezdní úřad vojenského újezdu Libavá; sídlem újezdního úřadu je Město Libavá; území újezdu náleží do okresu Olomouc.

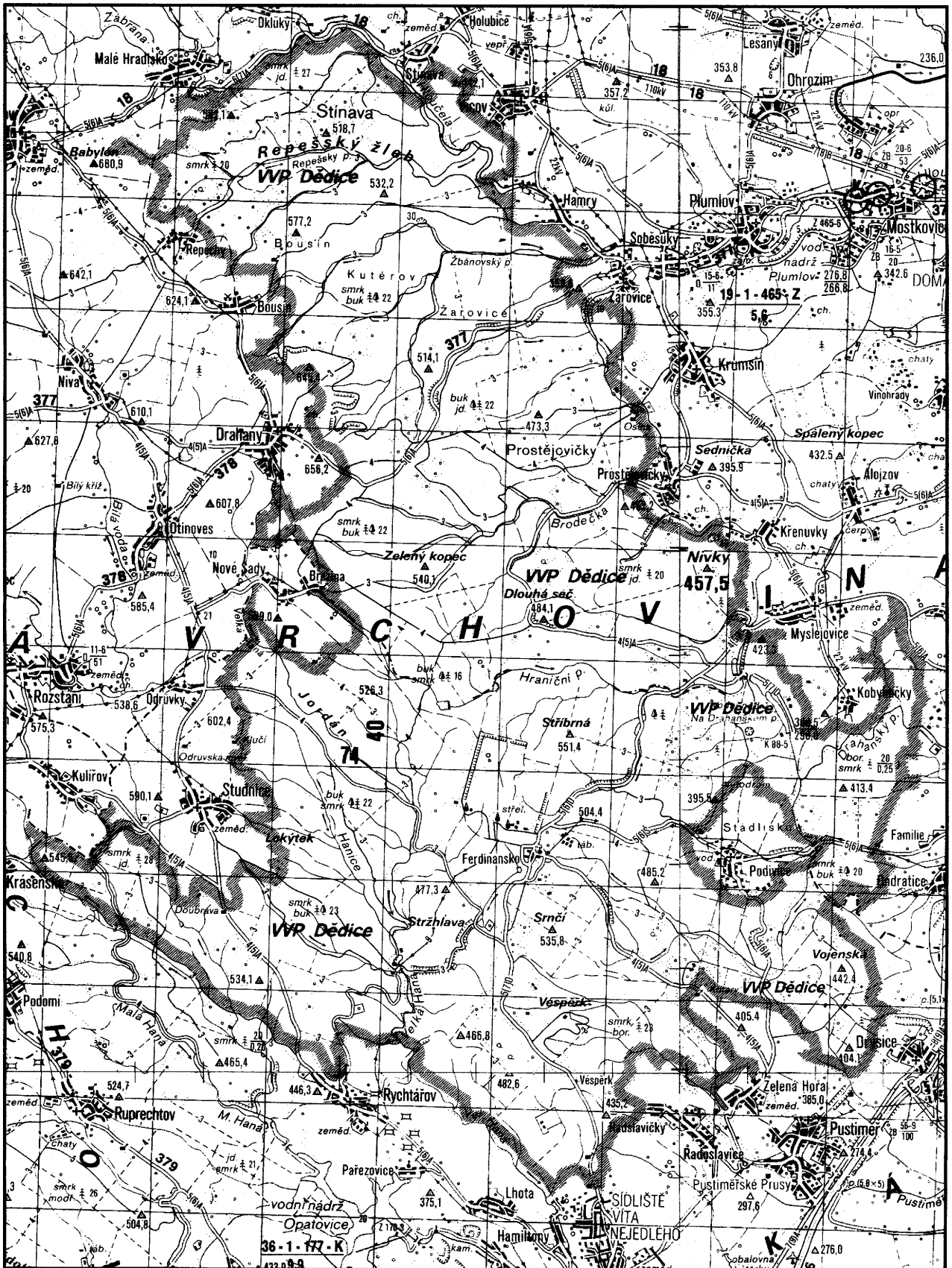
Hranice vojenského újezdu Boletice

Hranice vojenského újezdu Brdy

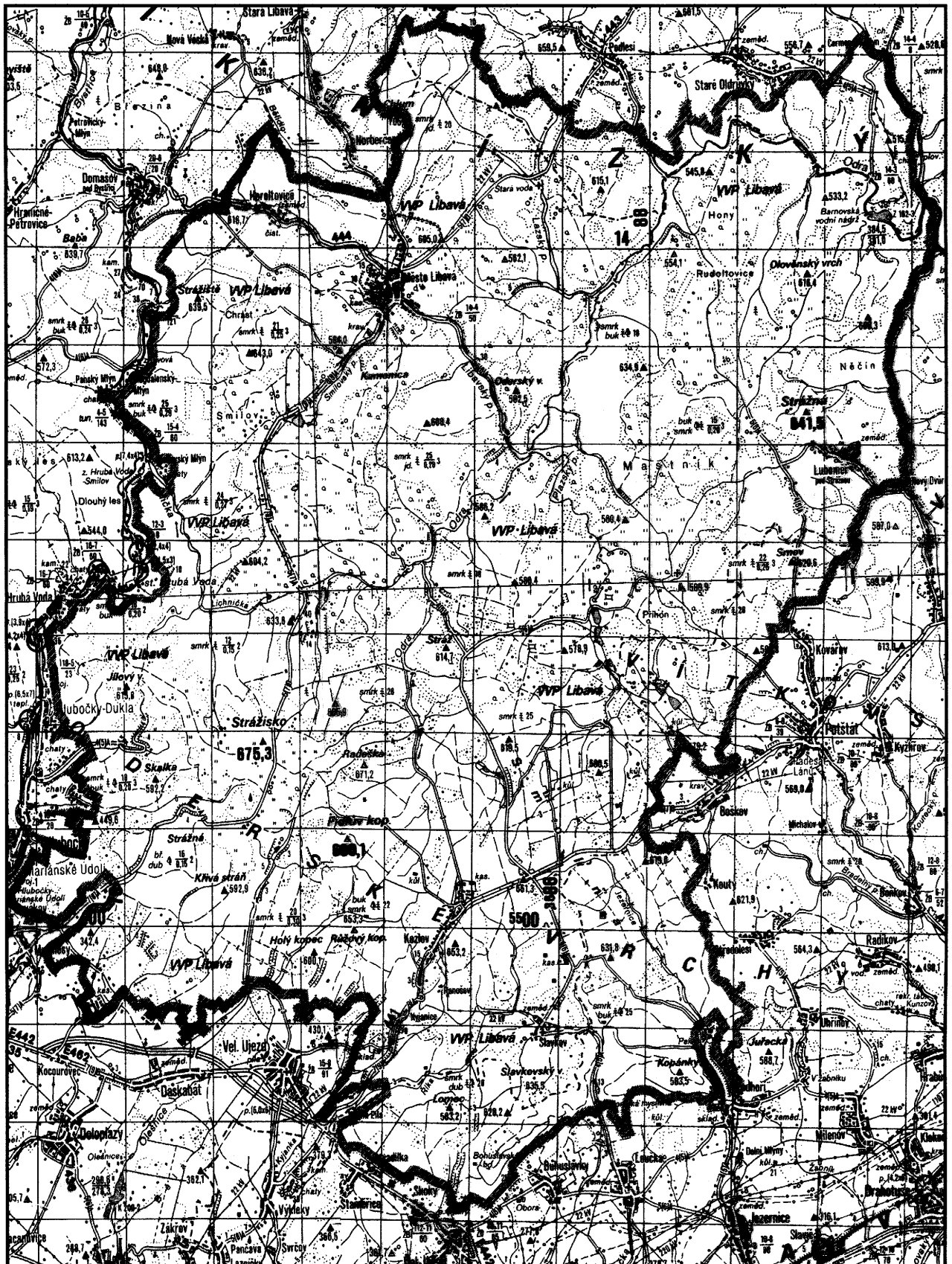
Hranice vojenského újezdu Březina

Hranice vojenského újezdu Hradiště

Hranice vojenského újezdu Libavá

238

ZÁKON

ze dne 28. června 2000

o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR
ČESKÉ REPUBLIKY

HLAVA I

ORGANIZACE, ŘÍZENÍ A ÚKOLY
HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU
ČESKÉ REPUBLIKY

§ 1

(1) Zřizuje se Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „hasičský záchranný sbor“), jehož základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech.¹⁾

(2) Hasičský záchranný sbor plní úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy.¹⁾²⁾³⁾

(3) Hasičský záchranný sbor při plnění svých úkolů spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. Předmětem spolupráce je zejména stanovení práv a povinností při vzájemném poskytování pomoci a informací při mimořádných událostech, pokud tomu nebrání ustanovení jiných právních předpisů nebo povinnost mlčenlivosti.

(4) Hasičský záchranný sbor je oprávněn uzavírat jménem České republiky se všemi subjekty uvedenými v odstavci 3 dohody upravující bližší podmínky a způsob vzájemné spolupráce.

§ 2

(1) Hasičský záchranný sbor tvoří

- a) generální ředitelství hasičského záchranného sboru (dále jen „generální ředitelství“), které je

součástí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“),

- b) hasičské záchranné sbory krajů.

(2) Sídlo kraje je sídlem hasičského záchranného sboru kraje, s výjimkou Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje, jehož sídlem je Kladno.

(3) Pokud zvláštní právní předpis stanoví v mezích úkolů hasičského záchranného sboru působnost ministerstva, vykonává ji generální ředitelství.

(4) Ministerstvo zřizuje na úrovni generálního ředitelství operační a informační středisko. Hasičský záchranný sbor kraje zřizuje operační a informační střediska jako součást hasičského záchranného sboru kraje.

(5) V čele generálního ředitelství je generální ředitel hasičského záchranného sboru (dále jen „generální ředitel“). Generálního ředitele jmenuje a odvolává ministr vnitra (dále jen „ministr“). Náměstky generálního ředitele jmenuje a odvolává ministr na návrh generálního ředitele.

(6) V čele hasičského záchranného sboru kraje je ředitel hasičského záchranného sboru kraje (dále jen „krajský ředitel“). Krajského ředitele jmenuje a odvolává na návrh generálního ředitele ministr po projednání s hejtnanem kraje a v hlavním městě Praze po projednání s primátorem hlavního města Prahy. Náměstky krajského ředitele jmenuje a odvolává generální ředitel na návrh krajského ředitele.

(7) Generální ředitelství řídí hasičské záchranné sbory krajů, které jsou organizačními složkami státu a účetními jednotkami; jejich příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly ministerstva.

(8) Generální ředitelství a hasičské záchranné sbory krajů zřizují vzdělávací, technická a účelová zařízení hasičského záchranného sboru.

§ 3

(1) Úkoly hasičského záchranného sboru plní příslušníci hasičského záchranného sboru ve služebním poměru (dále jen „příslušník“) a občanskí zaměstnanci

¹⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

²⁾ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

³⁾ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

hasičského záchranného sboru v pracovním poměru (dále jen „občanský zaměstnanec“).

(2) Celkové početní stavy příslušníků a občanských zaměstnanců stanoví vláda.

HLAVA II

PŘÁVA A POVINNOSTI PŘÍSLUŠNÍKŮ

Díl 1

Oprávnění příslušníků

§ 4

(1) Příslušník je oprávněn, vyžaduje-li to účinné zabezpečení plnění úkolů hasičského záchranného sboru, vyzvat každého, aby nevstupoval na určená místa nebo aby se podrobil omezením vyplývajícím z provedení služebního zásahu (dále jen „zásah“); zásahem se rozumí zejména ochranná, záchranná a likvidační opatření prováděná hasičským záchranným sborem. Každý je povinen výzvy příslušníka uposlechnout. Příslušník je oprávněn vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost, a tato osoba je povinna výzvě vyhovět.

(2) Příslušník s odpovídající odbornou způsobilostí⁴⁾ je oprávněn v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti osob a ochrany majetku používat výbušniny a výbušné předměty.

(3) Příslušník je oprávněn požadovat od právnických a fyzických osob informace potřebné k plnění základních úkolů hasičského záchranného sboru.

§ 5

(1) Příslušníci jsou oprávněni provádět potřebná zjištění a služební úkony (dále jen „úkon“), nahlížet do příslušné dokumentace a požadovat potřebnou součinnost; úkonem se rozumí činnost prováděná při výkonu státní správy v oboru působnosti hasičského záchranného sboru. Při provádění úkonů jsou příslušníci oprávněni ke vstupu do objektů a zařízení a ke vstupu na nemovitost na dobu nutnou k řádnému provedení těchto činností.

(2) Příslušník je k provedení zásahu, který nese odkladu, oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor a vstoupit do něj. Při tom je povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Po provedení zásahu je příslušník

povinen neprodleně vyrozumět orgány Policie České republiky.

(3) O vstupu do vojenských objektů, do objektů Policie České republiky, Bezpečnostní informační služby, Vězeňské služby České republiky a Celní správy České republiky platí zvláštní právní předpisy.⁵⁾

Díl 2

Zvláštní povinnosti příslušníků

§ 6

(1) Příslušník je i v době mimo službu povinen provést zásah, popřípadě učinit jiná opatření k provedení zásahu.

(2) Příslušník není povinen provést zásah, jestliže

- a) je pod vlivem léků nebo jiných látek, které závažným způsobem snižují jeho schopnost jednání,
- b) není k jeho provedení odborně vyškolen ani vycvičen nebo vybaven odpovídajícími technickými prostředky, přičemž povaha zásahu takové odborné vyškolení, vycvičení nebo vybavení technickými prostředky vyžaduje.

(3) Při provádění zásahu nebo úkonu je příslušník povinen dbát, aby v souvislosti s touto činností nevznikla osobám bezdůvodná újma a aby případný zásah do jejich práv a svobod nepřekročil míru nutnou k dosažení účelu prováděného zásahu nebo úkonu. Je rovněž povinen dbát, aby na majetku, který je předmětem zásahu, nevznikly odcizením nebo poškozením škody, kterým lze zabránit, a to do doby jeho převzetí vlastníkem, uživatelem nebo Policií České republiky.

Díl 3

Služební stejnokroj příslušníků a prokazování příslušnosti k hasičskému záchrannému sboru

§ 7

Služební stejnokroj s označením příslušnosti k hasičskému záchrannému sboru je oprávněn nosit jen příslušník.

§ 8

(1) Příslušnost k hasičskému záchrannému sboru prokazuje příslušník služebním stejnokrojem, služeb-

⁴⁾ Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Například zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, § 29 odst. 3 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

ním průkazem nebo ústním prohlášením „hasičský záchranný sbor“.

(2) Ústním prohlášením „hasičský záchranný sbor“ prokazuje příslušník svou příslušnost k hasičskému záchrannému sboru pouze v případech, kdy okolnosti zásahu nedovolují prokázat příslušnost ostatními způsoby uvedenými v odstavci 1. Příslušník se prokáže ihned, jakmile to okolnosti zásahu dovolí.

(3) Při úkonech prokazuje příslušník příslušnost k hasičskému záchrannému sboru služebním průkazem.

§ 9

(1) Přestupku podle tohoto zákona se dopustí ten, kdo na veřejném nebo veřejnosti přístupném místě neoprávněně užívá služební stejnokroj s označením příslušnosti k hasičskému záchrannému sboru.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 10 000 Kč.

(3) Přestupek podle odstavce 1 projednává hasičský záchranný sbor kraje. Odvolacím orgánem je generální ředitelství.

(4) Na přestupek podle odstavce 1 a jeho projednávání se jinak vztahují zvláštní zákony.⁶⁾

Díl 4

Služební poměr příslušníků

§ 10

(1) Na služební poměr příslušníků se použije zákon o služebním poměru příslušníků Policie České republiky⁷⁾ (dále jen „zákon o služebním poměru“) s odchylkami uvedenými v § 10 až 18 tohoto zákona s tím, že

- kde se v zákoně o služebním poměru hovoří o Policii České republiky, rozumí se tím také hasičský záchranný sbor,
- kde se v zákoně o služebním poměru hovoří o příslušníku Policie České republiky, rozumí se tím také příslušník,
- působnost podle § 2 odst. 2 zákona o služebním poměru vykonává generální ředitel a v rozsahu jím stanoveném další funkcionáři hasičského záchranného sboru,
- kázeňskou odměnou udělovanou příslušníkovi je kromě kázeňských odměn uvedených v § 31 zákona o služebním poměru též medaile.

(2) Pro služební poměr příslušníků se nepoužijí ustanovení § 3 písm. d), § 6 odst. 2, § 7 odst. 3, § 28 odst. 1 písm. b), § 42, 43 a 45, § 63 odst. 2 písm. d), § 66, § 114 odst. 2 a § 152 odst. 2 písm. a) zákona o služebním poměru.

§ 11

Služební přísaha

Služební přísaha příslušníka zní: „Slibuji, že budu chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi, a to i s nasazením vlastního života. Při plnění svých povinností se budu řídit Ústavou, zákony a dalšími právními předpisy, důsledně plnit rozkazy a pokyny svých nadřízených a při svém jednání budu mít stále na zřeteli obecný zájem.“.

§ 12

Zkušební doba

Ve zkušební době nesmí být příslušník zařazen do samostatného výkonu služby při zásahu.

§ 13

Základní povinnosti příslušníka

Příslušník je povinen vykonávat svědomitě a řádně službu podle svých sil, znalostí a schopností, prohlubovat své odborné znalosti, udržovat fyzickou zdatnost a toto prokazovat zkouškou odborné a fyzické způsobilosti.

§ 14

Doba služby

(1) Doba služby příslušníků může být rozvržena nerovnoměrně. Délka výkonu služby při nerovnoměrně rozvržené době služby může činit nejvýše 16 hodin. Celková délka výkonu služby a na ní bezprostředně navazující služební pohotovost v místě výkonu služby (dále jen „pravidelná směna“) je 24 hodin.

(2) Příslušníkovi se poskytne nejpozději po každých 5 hodinách nepřetržité služby přestávka na jídlo a oddech v trvání nejméně 30 minut. Jednotlivé přestávky na jídlo a oddech se nezapočítávají do doby výkonu služby.

(3) Nepřetržitý odpočinek mezi koncem jedné pravidelné směny a počátkem následující pravidelné směny může být omezen příslušníkovi, který v době služební pohotovosti v místě výkonu služby nebyl povolán k výkonu služby, pokud je toto omezení nezbytně nutné k zabezpečení akceschopnosti jednotky hasičského záchranného sboru. Doba omezení nepřetr-

⁶⁾ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ Zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

žitého odpočinku však nesmí přesáhnout dobu rovnající se délce pravidelné směny.

§ 15

Pohotovost ve službě

(1) Příslušníkovi lze nařídit služební pohotovost v místě výkonu služby nebo na jiném určeném místě.

(2) Příslušníkovi s nerovnoměrně rozvrženou dobou služby se v rámci pravidelné směny nařizuje služební pohotovost v místě výkonu služby.

§ 16

Péče o příslušníky

Hasičský záchranný sbor je povinen umožnit příslušníkům stravování v místě výkonu služby; příslušníkům, kteří vykonávají službu za ztížených podmínek při zásahu nebo v souvislosti s ním, poskytuje v potřebném rozsahu bezplatné stravování.

§ 17

Ozdravný pobyt

(1) Ozdravný pobyt k upevnění tělesného a duševního zdraví v trvání 14 kalendářních dnů nepřetržitě v kalendářním roce se poskytuje příslušníkům

- starším 40 let, kteří jsou ve služebním poměru po dobu nejméně 10 let, nebo
- kteří vykonávají službu zvláště obtížnou a zdraví škodlivou po dobu nejméně 10 let, nebo
- u nichž o tom rozhodne lékař závodní preventivní péče.

(2) Ozdravný pobyt organizuje hasičský záchranný sbor. Účast na ozdravném pobytu se považuje za výkon služby.

§ 18

Zvýšené odchodné

Základní výše odchodného se zvyšuje za každý další ukončený rok služebního poměru o jednu polovinu posledního hrubého měsíčního služebního příjmu, pokud byl příslušník alespoň po jednu polovinu této doby zařazen v jednotkách provádějících zásahy.

HLAVA III

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZMOCŇOVACÍ

§ 19

(1) Příslušníci, občanští zaměstnanci a osoby po-

věřené plněním úkolů podle zvláštních zákonů¹⁾2)³⁾ jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob mají zůstat utajeny před nepovolanými osobami. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení služebního nebo pracovního poměru anebo po splnění úkolu.

(2) O zproštění mlčenlivosti a jeho rozsahu rozhoduje

- ministr nebo jím pověřená osoba, jde-li o generálního ředitele,
- generální ředitel nebo jím pověřená osoba, jde-li o podřízené příslušníky,
- ředitel hasičského záchranného sboru kraje, jde-li o podřízené příslušníky nebo o osoby uvedené v odstavci 1.

(3) Předpisy o ochraně utajovaných skutečností tím nejsou dotčeny.⁸⁾

§ 20

(1) Práva a povinnosti z ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky přecházejí dnem nabytí účinnosti tohoto zákona na generální ředitelství. Práva a povinnosti z hasičských záchranných sborů okresů, hlavního města Prahy a měst Brna, Ostravy a Plzně přecházejí dnem nabytí účinnosti tohoto zákona na příslušné hasičské záchranné sbory krajů.

(2) Pokud se v právních předpisech používá pojem „hasičský záchranný sbor okresu“, rozumí se tím hasičský záchranný sbor kraje. Pokud se v právních předpisech používá pojem „ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky“, rozumí se tím generální ředitelství.

(3) Uživací vztahy k nemovitým a movitým prostředkům ve vlastnictví hlavního města Prahy a měst Brna, Ostravy a Plzně, užívaným dosud hasičskými záchrannými sbory těchto měst, se po nabytí účinnosti tohoto zákona nemění, a to až do doby nabytí platnosti smluv o sdružení, kterými budou zřízeny společné jednotky požární ochrany, uzavřených podle zvláštního zákona.⁹⁾ Pokud smlouvy o sdružení nebudou z důvodů na straně státu uzavřeny do 3 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, je ministerstvo povinno provést s těmito městy majetkové vypořádání.

§ 21

(1) Příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky, kteří jsou ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona v pracovním poměru podle dosavadních předpisů, se považují za příslušníky ve služebním poměru. Jestliže příslušník do 2 měsíců po nástupu do

⁸⁾ Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ § 69a odst. 1 a 2 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

výkonu služby nesloží služební přísahu, služební poměr zaniká.

(2) Za složení služební přísahy podle odstavce 1 se považuje složení slibu podle dosavadních předpisů, jestliže příslušník svým podpisem potvrdí text služební přísahy podle tohoto zákona.

(3) Příslušníkům se do doby trvání služebního poměru rozhodně pro přiznání nároků vyplývajících ze služebního poměru započítávají doby, které byly započítávané podle dosavadních předpisů pro pracovní poměr příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky. Tyto doby se započtou též do doby trvání služebního poměru rozhodně pro přiznání nároků souvisejících se skončením služebního poměru.

(4) K posuzování zdravotní nebo duševní způsobilosti před vznikem, v průběhu a v souvislosti se skončením služebního poměru je příslušný lékař závodní preventivní péče, pokud toto oprávnění nepřísluší lékařské komisi.

§ 22

Náhrada za ztrátu na platu, která byla přiznána příslušníkovi Hasičského záchranného sboru České republiky podle dosavadních předpisů, zůstává zachována.

§ 23

Dosavadní hodnosti rotmistra a nadrotmistra se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona mění na hodnosti strážmistra a nadstrážmistra. Doba výsluhy let v hodnosti rotmistr a nadrotmistr se považuje za dobu výsluhy let v hodnosti strážmistr a nadstrážmistr.

§ 24

Řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních předpisů.

§ 25

(1) Ministerstvo stanoví vyhláškou po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví a po projednání s odborovým svazem hasičů požadavky na fyzickou a zdravotní způsobilost příslušníků, druhy služeb zvláště obtížných nebo zdraví škodlivých a postup při udělování ozdravného pobytu.

(2) Ministerstvo stanoví vyhláškou po projednání s odborovým svazem hasičů

- požadavky na odbornou způsobilost³⁾ příslušníků,
- činnosti, které vykonávají občanští zaměstnanci,
- podrobnosti o době služby a o nařizování služební pohotovosti,
- vzor medaile a postup při jejím udělování,

- pravidla pro zabezpečení dokumentace u stanovených činností,
- vzory služebních stejnokrojů, vzory služebních průkazů, jejich používání a způsob vnějšího označení.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o nemocenském pojištění zaměstnanců

§ 26

Na konci § 5 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 308/1993 Sb., zákona č. 241/1994 Sb. a zákona č. 113/1997 Sb., se tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno f), které zní:

„f) příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky.“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o nemocenské péči v ozbrojených silách

§ 27

Zákon č. 32/1957 Sb., o nemocenské péči v ozbrojených silách, ve znění zákona č. 58/1964 Sb., zákona č. 87/1968 Sb., zákona č. 98/1971 Sb., zákonného opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 8/1982 Sb., zákona č. 109/1984 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 308/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 113/1997 Sb., zákona č. 61/1999 Sb. a zákona č. 225/1999 Sb., se mění takto:

1. V § 2 odst. 1 se za písmeno c) vkládá nové písmeno d), které zní:

„d) příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „příslušníci hasičského záchranného sboru“),“.

Dosavadní písmeno d) se označuje jako písmeno e).

2. V § 4 odst. 1 se za slovo „celníků“ vkládají slova „ , příslušníků hasičského záchranného sboru“ a za slova „služby v Celní správě České republiky“ se vkládají slova „ , služby v Hasičském záchranném sboru České republiky“.

3. V § 7 odst. 1 se za slova „Celní správy České republiky“ vkládají slova „ , Hasičského záchranného sboru České republiky“.

4. V § 8 se za slova „Celní správě České republiky“ vkládají slova „ , Hasičském záchranném sboru České republiky“.

5. V § 15 odst. 1 se za slovo „Celníkovi“ vkládají slova „ , příslušníkovi hasičského záchranného sboru“.

6. V § 15 odst. 2 se za slovo „celníkovi“ vkládají slova „ , příslušníkovi hasičského záchranného sboru“.

7. V § 16 odst. 1 se za slovo „celníkovi“ vkládají slova „ , příslušníkovi hasičského záchranného sboru“.

8. V § 16 odst. 2 větě třetí se za slovo „celník“ vkládají slova „ , příslušník hasičského záchranného sboru“ a ve větě čtvrté se za slovo „celníkovi“ vkládají slova „ , příslušníkovi hasičského záchranného sboru“.

9. V § 20 odst. 2 se v části věty před středníkem za slovo „celníka“ vkládají slova „ , příslušníka hasičského záchranného sboru“ a v části věty za středníkem se za slovo „celníkovi“ vkládají slova „ , příslušníkovi hasičského záchranného sboru“.

10. V § 21 odst. 2 větě první se za slova „Celní správy České republiky“ vkládají slova „ , Hasičského záchranného sboru České republiky“.

11. V § 26 odst. 1 se za slovo „celník“ vkládají slova „ , příslušník hasičského záchranného sboru“.

12. V § 31 odst. 1 větě druhé se slovo „a“ nahrazuje čárkou a na konci věty se doplňují slova „a Hasičský záchranný sbor České republiky“.

13. V § 31 odst. 2 se v části věty před středníkem za slova „příslušníky Policie České republiky“ vkládají slova „a pro příslušníky hasičského záchranného sboru“.

14. V § 34 odst. 2 se za slovo „celníka“ vkládají slova „ , příslušníka hasičského záchranného sboru“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákoníku práce

§ 28

1. V § 5 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 111/1984 Sb., zákona č. 188/1988 Sb., zákona č. 3/1991 Sb. a zákona č. 155/2000 Sb., se slova „příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky,“ zrušují.

2. V § 73 odst. 2 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 231/1992 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 155/2000 Sb., se za slova „Policie České republiky,“ vkládají slova „Hasičského záchranného sboru České republiky,“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění

§ 29

Zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti

z nemocenského pojištění, ve znění zákona č. 99/1972 Sb., zákona č. 73/1982 Sb., zákona č. 57/1984 Sb., zákona č. 109/1984 Sb., zákona č. 51/1987 Sb., zákona č. 103/1988 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 306/1991 Sb., zákona č. 582/1991 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 266/1993 Sb., zákona č. 308/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 113/1997 Sb. a zákona č. 61/1999 Sb., se mění takto:

1. V § 33 odst. 1 se za slova „a příslušnice Celní správy České republiky“ vkládají slova „a příslušnice Hasičského záchranného sboru České republiky“.

2. V § 33 odst. 4 se za slova „a příslušníky Celní správy České republiky“ vkládají slova „a příslušníky Hasičského záchranného sboru České republiky“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

§ 30

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 590/1992 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 93/1998 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., zákona č. 356/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 133/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb. a zákona č. 159/2000 Sb., se mění takto:

1. V § 9 odst. 1 písm. b) se za slova „příslušníků Policie České republiky“ vkládají slova „ , příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky“.

2. V § 110 odst. 1 větě druhé se za slova „útvary Policie České republiky“ vkládají slova „anebo u Hasičského záchranného sboru České republiky“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

§ 31

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 113/1997 Sb., zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb., se mění takto:

V § 25 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Ustanovení § 2 až 24 se použijí i pro příslušníky Hasičského záchranného sboru České republiky s těmito odchylkami:

- a) tam, kde podle těchto ustanovení vykonává působnost Česká správa sociálního zabezpečení, rozumí se tím Ministerstvo vnitra,
- b) tam, kde se v těchto ustanoveních hovoří o organizaci a malé organizaci, rozumí se tím příslušný orgán Hasičského záchranného sboru České republiky.“

Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 5.

ČÁST OSMÁ

Změna branného zákona

§ 32

Zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon), se mění takto:

1. V § 22 odst. 1 se slova „služebního¹⁰⁾ nebo pracovního¹¹⁾ poměru“ nahrazují slovy „služebního poměru¹⁰⁾“ a poznámka pod čarou č. 11) se zrušuje.

2. V § 22 odst. 4 se slova „služební nebo pracovní poměr podle zvláštních právních předpisů,¹⁰⁾¹¹⁾“ nahrazují slovy „služební poměr podle zvláštních právních předpisů¹⁰⁾“.

3. V § 34 odst. 1 se slova „nebo pracovním“ a odkaz na poznámku pod čarou č. 11) zrušují.

4. V § 34 odst. 2 se slova „nebo pracovního“ zrušují.

5. V § 35 odst. 2 se slova „nebo pracovního“ zrušují.

ČÁST DEVÁTÁ

ÚČINNOST

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

Klaus v. r.

Havel v. r.

Zeman v. r.

239

ZÁKON

ze dne 28. června 2000

o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

HLAVA I

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (dále jen „krizové stavy“).

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- integrovaným záchranným systémem koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací,
- mimořádnou událostí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací,
- záchrannými pracemi činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin,
- likvidačními pracemi činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí,
- ochranou obyvatelstva plnění úkolů civilní ochra-

ny,¹⁾ zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku,

- zařízením civilní ochrany bez právní subjektivity (dále jen „zařízení civilní ochrany“) součástí právní osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva; tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky,
- věcnou pomocí je poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací na výzvu velitele zásahu, starosty obce nebo přednosta okresního úřadu; věcnou pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, starosty obce nebo přednosta okresního úřadu,
- osobní pomocí je činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací na výzvu velitele zásahu, starosty obce nebo přednosta okresního úřadu; osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, starosty obce nebo přednosta okresního úřadu.

HLAVA II

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

§ 3

Použití integrovaného záchranného systému

Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.

§ 4

Složky integrovaného záchranného systému

(1) Základními složkami integrovaného záchranného systému jsou Hasičský záchranný sbor České republiky²⁾ (dále jen „hasičský záchranný sbor“), jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí

¹⁾ Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I), přijatého v Ženevě dne 8. června 1977 a publikovaného sdělením pod č. 168/1991 Sb.

²⁾ Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

okresu jednotkami požární ochrany,³⁾ zdravotnická záchranná služba a Policie České republiky.

(2) Ostatními složkami integrovaného záchranného systému jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví,⁴⁾ havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání (§ 21).

(3) V době krizových stavů se stávají ostatními složkami integrovaného záchranného systému také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu.

(4) Základní složky integrovaného záchranného systému zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem rozmísťují své síly a prostředky po celém území České republiky.

(5) Působením základních a ostatních složek v integrovaném záchranném systému není dotčeno jejich postavení a úkoly stanovené zvláštními právními předpisy.⁵⁾

(6) Složky integrovaného záchranného systému jsou při zásahu povinny se řídit příkazy velitele zásahu, popřípadě pokyny přednosta okresního úřadu, hejtmána kraje, v Praze primátora hlavního města Prahy (dále jen „hejtman“) nebo Ministerstva vnitra, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací.

(7) Složka integrovaného záchranného systému zařazená v příslušném poplachovém plánu integrovaného záchranného systému na úrovni kraje nebo okresu je povinna při poskytnutí pomoci jinému kraji nebo okresu o tom informovat své místně příslušné operační a informační středisko integrovaného záchranného systému; poplachovým plánem integrovaného záchranného systému okresu se rozumí požární poplachový plán okresu vydaný podle zvláštního právního předpisu.³⁾

(8) Při provádění záchranných a likvidačních prací za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo

válečného stavu se složky integrovaného záchranného systému řídí pokyny Ministerstva vnitra. Za stavu nebezpečí se složky integrovaného záchranného systému na území příslušného kraje nebo okresu řídí pokyny toho, kdo vyhlásil stav nebezpečí podle zvláštního právního předpisu.⁶⁾

(9) Personál a prostředky základních a ostatních složek jsou za válečného stavu označeny mezinárodně platnými rozpoznávacími znaky pro zdravotnickou službu, duchovní personál a civilní ochranu.⁷⁾

§ 5

Stálé orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému

(1) Stálými orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému jsou operační a informační střediska integrovaného záchranného systému, kterými jsou operační střediska hasičského záchranného sboru kraje a operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru.

(2) Operační a informační střediska integrovaného záchranného systému jsou povinna

- a) přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádných událostech,
- b) zprostředkovávat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu podle § 19 odst. 3,
- c) plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce,
- d) zabezpečovat v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek integrovaného záchranného systému a vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace integrovaného záchranného systému.

(3) Operační a informační střediska integrovaného záchranného systému jsou oprávněna

- a) povolávat a nasazovat síly a prostředky hasičského záchranného sboru a jednotek požární ochrany, dalších složek integrovaného záchranného systému podle poplachového plánu integrovaného záchranného systému nebo podle požadavků velitele zásahu; při tom dbají, aby uvedené požadavky nebyly v rozporu s rozhodnutím příslušného funkcionáře hasičského záchranného sboru, přednosta okresního úřadu, hejtmána nebo

³⁾ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Například zákon č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 238/2000 Sb.

⁶⁾ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

⁷⁾ Například sdělení č. 168/1991 Sb., zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži.

- Ministerstva vnitra při jejich koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- b) vyžadovat a organizovat pomoc (§ 20), osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu (§ 19),
 - c) provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.⁸⁾
- (4) Prováděcí právní předpis stanoví
- a) zásady koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu, spolupráce operačních středisek základních složek integrovaného záchranného systému a podrobnosti o úkolech operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému,
 - b) obsah dokumentace integrovaného záchranného systému, způsob jejího zpracování a podrobnosti o stupních poplachů poplachového plánu integrovaného záchranného systému.

HLAVA III

POSTAVENÍ A ÚKOLY STÁTNÍCH ORGÁNŮ A ORGÁNŮ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ PŘI PŘÍPRAVĚ NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A PŘI PROVÁDĚNÍ ZÁCHRANNÝCH A LIKVIDAČNÍCH PRACÍ

Díl 1

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady

§ 6

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady (dále jen „ministerstvo“) při přípravě na mimořádné události, při provádění záchranných a likvidačních prací a při ochraně obyvatelstva v oboru své působnosti

- a) vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů⁹⁾ sjednávají nápravu skutečností a stavů, které by mohly způsobit vznik mimořádné situace,

- b) rozhodují o činnostech k provádění záchranných a likvidačních prací a ke zmírnění jejich následků, pokud zvláštní právní předpis¹⁰⁾ nestanoví jinak,
- c) organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro ochranu obyvatelstva.

§ 7

Ministerstvo vnitra

(1) Ministerstvo vnitra plní úkoly v oblasti¹¹⁾

- a) přípravy na mimořádné události, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva,
- b) zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí; humanitární pomoci se pro účely tohoto zákona rozumí opatření prováděná za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, v jejichž rámci se využívají lidské a materiální zdroje.

(2) Ministerstvo vnitra při plnění úkolů uvedených v odstavci 1

- a) sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, okresních úřadů, obecních úřadů, právnických osob a fyzických osob vykonávajících podnikatelskou činnost podle zvláštních právních předpisů¹²⁾ (dále jen „podnikající fyzické osoby“),
- b) usměrňuje integrovaný záchranný systém,
- c) provádí kontrolu a koordinaci poplachových plánů integrovaného záchranného systému krajů a okresů a zpracovává ústřední poplachový plán integrovaného záchranného systému, který schvaluje ministr vnitra,
- d) řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí a služeb integrovaného záchranného systému,
- e) zpracovává koncepci ochrany obyvatelstva,
- f) zajišťuje a provozuje jednotný systém varování a vyrozumění, stanoví způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného

⁸⁾ Například zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 11/1999 Sb., o zóně havarijního plánování, zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

⁹⁾ Například zákon č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 353/1999 Sb.

¹⁰⁾ Například zákon č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁾ § 12 odst. 2 písm. m) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁾ Například zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

- ohrožení, připravovaných opatřeních, způsobu a době jejich provedení,
- g) organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a pro přípravu složek integrovaného záchranného systému zaměřené na jejich vzájemnou součinnost; k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení,
- h) stanoví, po projednání s Ministerstvem pro místní rozvoj, stavebně technické požadavky na stavby určené k ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů (dále jen „stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany“),
- i) rozhoduje v dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí o humanitární pomoci poskytované státem do zahraničí a zapojování do mezinárodních záchranných operací,
- j) usměřuje postup při zřizování zařízení civilní ochrany.

(3) Ministerstvo vnitra zabezpečuje ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, jestliže

- a) mimořádná událost přesahuje státní hranice České republiky a je nutná koordinace záchranných a likvidačních prací nad rámec příhraničních styků, nebo
- b) mimořádná událost přesahuje území kraje a velitel zásahu (§ 19) vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu, anebo
- c) o tuto koordinaci požádá velitel zásahu (§ 19), přednosta okresního úřadu nebo hejtman.

(4) Úkoly Ministerstva vnitra uvedené v odstavcích 2 a 3 plní generální ředitelství hasičského záchranného sboru zřízené podle zvláštního zákona.²⁾

(5) Ministerstvo vnitra je oprávněno vyžádat si účast zástupců ostatních ministerstev a zástupců složek uvedených v § 4 odst. 2 a popřípadě jiných odborníků při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

(6) Ministerstvo vnitra určí způsob zajištění nepřetržité obsluhy telefonní linky jednotného evropského čísla tísňového volání.

(7) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) pravidla pro zapojování do mezinárodních záchranných operací,
- b) pravidla poskytování a přijímání humanitární pomoci,
- c) postup při zřizování zařízení civilní ochrany a při odborné přípravě jejich personálu,
- d) způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení,

- e) technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyrozumění a způsob poskytování tísňových informací,
- f) způsob provádění evakuace a jejího všestranného zabezpečení,
- g) zásady postupu při poskytování úkrytů a způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatel,
- h) požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany,
- i) postup územního rozhodování a povolování staveb a jejich změn při uplatňování požadavků ochrany obyvatelstva a postup orgánů územního plánování a stavebních úřadů při řešení těchto požadavků.

§ 8

Ministerstvo zdravotnictví

(1) Ministerstvo zdravotnictví koordinuje územní střediska zdravotnické záchranné služby a střediska zdravotnické záchranné služby v krajích a v okresech v případech, kdy mimořádná událost přesahuje rámec působnosti okresního střediska zdravotnické záchranné služby nebo je to nutné z odborných, popřípadě z kapacitních důvodů.

(2) Při koordinaci podle odstavce 1 jsou okresní střediska zdravotnické záchranné služby povinna uposlechnout pokynů Ministerstva zdravotnictví a územních středisek zdravotnické záchranné služby.

§ 9

Ministerstvo dopravy a spojů

(1) Ministerstvo dopravy a spojů zabezpečuje pro potřeby správních úřadů a základních složek integrovaného záchranného systému celostátní informační systém pro záchranné a likvidační práce v oblasti mobilních zdrojů nebezpečí v dopravě (dále jen „dopravní informační systém“).

(2) Správní úřady a dopravci jsou povinni Ministerstvu dopravy a spojů poskytnout potřebné podklady a údaje pro účely dopravního informačního systému před každým provedením přepravy nebezpečných věcí v silniční, železniční, letecké a vnitrozemské vodní dopravě. Údaje z dopravního informačního systému se použijí jen pro účely stanovené tímto zákonem.

(3) Provozovatel dopravního informačního systému zabezpečí ochranu poskytnutých informací a údajů, jejichž případné zneužití by mohlo vést k ohrožení zdraví, života, majetku, životního prostředí nebo podnikatelských zájmů právnických osob nebo podnikajících fyzických osob.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví způsob zřízení a vedení dopravního informačního systému a obsah a rozsah podkladů a údajů poskytovaných pro účely dopravního informačního systému.

Díl 2

Orgány kraje

§ 10

(1) Orgány kraje zajišťují přípravu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva.

(2) Krajský úřad při výkonu státní správy za účelem uvedeným v odstavci 1

- a) organizuje součinnost mezi okresními úřady a dalšími správními úřady a obcemi v kraji, zejména při zpracování poplachového plánu integrovaného záchranného systému, zajišťuje havarijní připravenost a ověřuje ji cvičeními (§ 17),
- b) usměrňuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje,
- c) sjednocuje postupy okresních úřadů a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva,
- d) spolupracuje při zpracování a aktualizaci povodňového plánu uceleného povodí podle zvláštního právního předpisu,¹³⁾
- e) uzavírá dohody s příslušným územním celkem sousedního státu, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

(3) Pokud zóna havarijního plánování⁸⁾ zasahuje území více než jednoho okresu vlastního kraje nebo zasahuje na území kraje z území jiného kraje, zpracovává krajský úřad s dotčenými okresními úřady plán k provádění záchranných a likvidačních prací v okolí zdroje nebezpečí (dále jen „vnější havarijní plán“). V případě, že zóna havarijního plánování zasahuje území více krajů, zabezpečuje koordinaci zpracování vnějšího havarijního plánu a společné řešení mimořádné události krajský úřad, na jehož území se zdroj nebezpečí nachází. Vnější havarijní plán je součástí krizového plánu kraje.

(4) Pro zpracování vnějších havarijních plánů je krajský úřad oprávněn za podmínek ochrany údajů využívat, shromažďovat a evidovat údaje z krizových plánů krajů a okresů podle zvláštního právního předpisu.⁶⁾

(5) Úkoly orgánů kraje uvedené v odstavcích 1 až 4 plní hasičský záchranný sbor kraje zřízený podle zvláštního zákona.²⁾ Ten pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací dále

- a) řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí a služeb integrovaného záchranného systému,
- b) organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v přípravě složek integrovaného záchranného systému zaměřené na jejich vzájemnou součinnost; k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení,
- c) provádí kontrolu a koordinaci poplachových plánů integrovaného záchranného systému okresů a zpracovává poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje,
- d) zabezpečuje varování a vyrozumění,
- e) koordinuje záchranné a likvidační práce a plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené Ministerstvem vnitra,
- f) organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření,
- g) organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- h) organizuje a koordinuje humanitární pomoc,
- i) organizuje hospodaření s materiálem civilní ochrany,
- j) vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany v kraji.

(6) Hasičský záchranný sbor kraje je dotčeným orgánem v územním a stavebním řízení¹⁴⁾ z hlediska ochrany obyvatelstva.

(7) Krajský úřad vykonává činnosti uvedené v odstavcích 1 až 5 tak, aby byly přiměřené a svým obsahem a rozsahem odpovídaly účelu a podmínkám konkrétní mimořádné události.

§ 11

Hejtman

- a) organizuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje,
- b) koordinuje a kontroluje přípravu na mimořádné události prováděnou orgány kraje, územními správními úřady s krajskou působností, přednosty

¹³⁾ Například zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁾ Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

- okresních úřadů, právníckými a fyzickými osobami,
- c) koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé na území kraje, pokud přesahuje území jednoho okresu a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu nebo jej o to požádal anebo jej o koordinaci požádal přednosta okresního úřadu. Pro koordinaci záchranných a likvidačních prací může hejtman použít krizový štáb kraje zřízený podle zvláštního právního předpisu,⁶⁾
- d) schvaluje vnější havarijní plán a poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje.

Díl 3

Orgány okresu

§ 12

Okresní úřad

(1) Okresní úřad zajišťuje připravenost okresu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva.

(2) Úkoly okresního úřadu uvedené v odstavci 1 plní hasičský záchranný sbor kraje, který pro potřebu okresu a přípravu záchranných a likvidačních prací dále

- a) usměrňuje integrovaný záchranný systém na úrovni okresu,
- b) plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené Ministerstvem vnitra a krajským úřadem,
- c) organizuje součinnost mezi okresním úřadem a územními správními úřady s okresní působností a obcemi,
- d) pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací vykonává obdobně činnosti uvedené v § 10 odst. 5 za podmínek stanovených v § 10 odst. 7,
- e) za podmínek stanovených v § 10 odst. 4 shromažďuje a používá pro zpracování vnějších havarijních plánů a havarijního plánu okresu potřebné údaje,
- f) seznamuje obce, právnícké a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení obyvatel s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi,
- g) zpracovává plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území okresu (dále jen „havarijní plán okresu“), popřípadě i vnější havarijní plán, pokud to vyplývá ze zvláštního právního předpisu⁸⁾ a zóna havarijního plánování nepřesahuje území okresu. Havarijní plán okresu a vnější havarijní plán jsou součástmi krizového plánu okresu podle zvláštního zákona,⁶⁾
- h) spolupracuje při zpracování vnějšího havarijního plánu a při koordinovaném řešení mimořádné

události s krajským úřadem, pokud zóna havarijního plánování přesahuje území okresu,

- i) zajišťuje havarijní připravenost stanovenou havarijním plánem okresu a vnějšími havarijními plány a ověřuje ji cvičeními (§ 17).

(3) Prováděcí právní předpis stanoví zásady a způsob zpracování, schvalování a používání havarijního plánu okresu a vnějšího havarijního plánu.

§ 13

Přednosta okresního úřadu

- a) organizuje integrovaný záchranný systém na úrovni okresu,
- b) koordinuje a kontroluje přípravu na mimořádné události prováděnou okresním úřadem, územními správními úřady s okresní působností, obcemi, právníckými a fyzickými osobami,
- c) koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé na území okresu, pokud velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu nebo jej o koordinaci požádal. Pro koordinaci záchranných a likvidačních prací může přednosta okresního úřadu použít krizový štáb okresu zřízený podle zvláštního právního předpisu,⁶⁾
- d) schvaluje havarijní plán okresu a vnější havarijní plány,
- e) je oprávněn vyzvat právnícké a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci při koordinaci záchranných a likvidačních prací.

§ 14

Hejtman a přednosta okresního úřadu jsou při koordinaci záchranných a likvidačních prací povinni předávat Ministerstvu vnitra zprávy o jejich průběhu prostřednictvím operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému (§ 5).

Díl 4

Orgány obce

§ 15

(1) Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva.

(2) Obecní úřad při výkonu státní správy za účelem uvedeným v odstavci 1

- a) organizuje přípravu obce na mimořádné události,
- b) podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací s integrovaným záchranným systémem,
- c) zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,⁸⁾
- d) hospodaří s materiálem civilní ochrany,

- e) poskytuje okresnímu úřadu podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu okresu nebo vnějšího havarijního plánu,
- f) podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce,
- g) vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci.

(3) K plnění úkolů uvedených v odstavci 2 je obec oprávněna zřízovat zařízení civilní ochrany. Při zřizování těchto zařízení a plnění úkolů ochrany obyvatel jsou orgány obce povinny postupovat podle tohoto zákona a zvláštního právního předpisu.³⁾

(4) Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Za tímto účelem organizuje jejich školení.

(5) Z hlediska ochrany obyvatel je obec považována za dotčený orgán ve stavebním a územním řízení.¹⁴⁾

§ 16

Starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací

- a) zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- b) organizuje v dohodě s velitelem zásahu nebo s přednostou okresního úřadu evakuaci osob z ohroženého území obce,
- c) organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- d) je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

Díl 5

Cvičení a komunikace složek integrovaného záchranného systému

§ 17

Prověřovací cvičení a taktické cvičení

(1) Prověřovací cvičení se provádí za účelem ověření přípravy složek integrovaného záchranného systému k provádění záchranných a likvidačních prací. Součástí cvičení může být i vyhlášení cvičného poplachu pro složky integrovaného záchranného systému.

(2) Taktické cvičení se provádí za účelem přípravy složek integrovaného záchranného systému a orgánů podílejících se na provedení a koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádné události. Konání taktického cvičení se předem projedná se zúčastněnými složkami a orgány.

(3) Prověřovací cvičení nebo taktické cvičení je oprávněn nařídit ministr vnitra, generální ředitel hasičského záchranného sboru, hejtmán, ředitel hasičského záchranného sboru kraje nebo přednosta okresního úřadu.

§ 18

Komunikace složek integrovaného záchranného systému

(1) Při přípravě na mimořádnou událost a při provádění záchranných a likvidačních prací se použije krizová komunikace; krizovou komunikací se pro účely tohoto zákona rozumí přenos informací mezi státními orgány, územními samosprávnými orgány a mezi složkami integrovaného záchranného systému za využití prostředků hlasového a datového přenosu informací veřejné telekomunikační sítě i vybrané části neveřejných telekomunikačních sítí.

(2) Ministerstvo vnitra je povinno umožnit orgánům a složkám uvedeným v odstavci 1 krizovou komunikaci v účelové telekomunikační síti Ministerstva vnitra.

(3) Poskytovatelé služeb v oblasti komunikací jsou povinni spolupracovat s Ministerstvem vnitra při přípravě a řešení způsobu krizové komunikace a jednotného evropského čísla tísňového volání (§ 7 odst. 6).

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) zásady způsobu krizové komunikace a spojení v integrovaném záchranném systému a strukturu sdílených dat,
- b) způsob využívání telekomunikačních sítí složkami integrovaného záchranného systému.

HLAVA IV

ORGANIZACE ZÁCHRANNÝCH A LIKVIDAČNÍCH PRACÍ V MÍSTĚ ZÁSAHU

Díl 1

Velitel zásahu

§ 19

(1) Koordinování záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek integrovaného záchranného systému a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události (dále jen „místo zásahu“) a řízení součinnosti těchto složek provádí velitel zásahu, který vyhlásí podle závažnosti mimořádné události odpovídající stupeň poplachu podle příslušného poplachového plánu integrovaného záchranného systému. Pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,⁵⁾ je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany³⁾ nebo

příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení.¹⁵⁾

(2) Pokud na místě zásahu není ustanoven velitel zásahu podle odstavce 1, řídí součinnost těchto složek velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky integrovaného záchranného systému, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

(3) Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn

- a) zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařít, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařít evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
- b) nařít bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí,
- c) vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- d) zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé a vedoucí složek integrovaného záchranného systému. Členy tohoto štábu mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky integrovaného záchranného systému spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc,
- e) rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.

Díl 2

Vyžadování pomoci pro provádění záchranných a likvidačních prací

§ 20

Oprávnění vyžadovat pomoc

(1) Ministerstvo vnitra vyžaduje pomoc podle ústředního poplachového plánu integrovaného záchranného systému prostřednictvím operačního a informačního střediska generálního ředitelství hasičského záchranného sboru; pomocí se pro účely tohoto zákona rozumí poskytnutí sil, věcných prostředků nebo činností složek integrovaného záchranného systému pro účely záchranných a likvidačních prací, v případě ostatních složek integrovaného záchranného systému se takto realizuje plánovaná pomoc na vyžádání (§ 21).

(2) Hejtman a přednosta okresního úřadu vyžadují pomoc podle příslušného poplachového plánu integrovaného záchranného systému. Tuto i další pomoc vyžadují prostřednictvím příslušného operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému.

(3) Velitel zásahu vyžaduje pomoc přímo u velitelů a vedoucích složek integrovaného záchranného systému na místě zásahu, v ostatních případech vyžaduje pomoc prostřednictvím místně příslušného operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému.

(4) Pro provádění záchranných a likvidačních prací na území České republiky vyžaduje Ministerstvo vnitra zahraniční pomoc po dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí a připravuje její využití, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

(5) Hejtman a přednosta okresního úřadu jsou oprávněni vyžadovat pomoc z příslušného územního celku sousedního státu a připravovat její využití pro provádění záchranných a likvidačních prací, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

(6) Přednosta okresního úřadu nebo starosta obce při výzvě k poskytnutí věcné pomoci postupují při evidenci poskytnutého věcného prostředku podle zvláštního právního předpisu.⁶⁾ Jde-li o poskytnutí věcné pomoci na základě výzvy velitele zásahu, zaznamenává velitel zásahu tuto skutečnost do dokumentace o vedení zásahu. Obsah záznamu tvoří údaje o osobě, která věcný prostředek poskytla, identifikační údaje tohoto prostředku a údaje o době a účelu využití vyžádaného prostředku.

§ 21

Plánovaná pomoc na vyžádání

(1) Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu integrovaného záchranného systému; plánovanou pomocí na vyžádání se pro účely tohoto zákona rozumí předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci ostatními složkami integrovaného záchranného systému okresnímu úřadu, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací.

(2) Plánovanou pomoc na vyžádání jsou povinny poskytnout

¹⁵⁾ § 13 vyhlášky č. 22/1996 Sb., kterou se upravují podrobnosti o úkolech jednotek požární ochrany, stanoví se činnost osob zúčastněných na jejich plnění a zásady velení při zásahu.

- a) ministerstva, územní správní úřady, orgány krajů a obcí v mezích své působnosti,
- b) právnické a fyzické osoby, které jsou vlastníkem nebo uživatelem stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany,
- c) zdravotnická zařízení,
- d) ostatní složky integrovaného záchranného systému uvedené v § 4 odst. 2,
- e) vojenské záchranné útvary,¹⁶⁾
- f) ostatní osoby, které se k tomu smluvně zavázaly.

(3) Plánovanou pomoc na vyžádání není povinen poskytnout ten, kdo by poskytnutím této pomoci vážně ohrozil plnění vlastních závažnějších úkolů stanovených podle zvláštních právních předpisů.⁵⁾

(4) Ostatní složky integrovaného záchranného systému jsou povinny při stanovení rozsahu plánované pomoci na vyžádání na základě žádosti operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému sdělit

- a) osoby pověřené pro zabezpečování pomoci a způsob jejich vyrozumění,
- b) síly a prostředky určené k poskytnutí pomoci,
- c) dobu potřebnou pro poskytnutí sil a prostředků v případě vyžádání pomoci.

§ 22

Ostatní pomoc

Na žádost okresního úřadu, krajského úřadu nebo Ministerstva vnitra mohou být pro potřebu složek integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací využita hospodářská opatření, vojenské útvary a vojenská zařízení ozbrojených sil České republiky podle zvláštních právních předpisů.¹⁷⁾

ČÁST DRUHÁ

PRÁVA A POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH

HLAVA I

PRÁVNICKÉ OSOBY A PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY A FYZICKÉ OSOBY

§ 23

(1) Pokud okresní úřad zahrne do havarijního plánu okresu nebo vnějšího havarijního plánu kon-

krétní právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu, je tato povinna

- a) bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady,
- b) zajistit vůči svým zaměstnancům dotčeným předpokládanou mimořádnou událostí opatření uvedená v § 24 odst. 1 písm. b) tohoto zákona.

(2) Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi povinny

- a) poskytnout osobní nebo věcnou pomoc na přímou výzvu velitele zásahu (§ 19), přednosta okresního úřadu (§ 13) nebo starosty obce (§ 16) nebo prostřednictvím operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému,
- b) strpět vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na pozemky a do staveb a použití nezbytné techniky, provedení terénních úprav, budování ochranných staveb, vyklizení pozemku a odstranění staveb, jejich částí a porostů, pokud jsou vlastníky nebo uživateli nemovitostí a pokud zvláštní právní předpis⁹⁾ nestanoví jinak,
- c) strpět umístění zařízení systému varování a vyrozumění na nemovitostech, které mají ve vlastnictví, a umožnit k nim přístup příslušným orgánům okresního úřadu nebo jimi zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav,
- d) pokud jsou vlastníky stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany, dbát při užívání těchto nemovitostí a veškerých činnostech s tím spojených, aby nedošlo ke změně charakteru této stavby ve vztahu k jejímu účelu, a umožnit její využití pro potřeby civilní ochrany a přístup orgánům hasičského záchranného sboru nebo jimi zmocněným osobám do těchto objektů za účelem používání, kontroly, údržby a oprav,
- e) pokud provozují školská, zdravotnická, sociální nebo obdobná zařízení, vytvořit v nich podmínky pro výdej ochranných masek, dětských ochranných vaků, dětských ochranných kazajek, ochranných oděvů, filtrů pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla a dalších ochranných prostředků.

(3) K plnění úkolů podle odstavce 1 mohou právnické osoby a podnikající fyzické osoby zřizovat zařízení civilní ochrany podle tohoto zákona a podle zvláštního právního předpisu.³⁾

(4) Prováděcí právní předpis stanoví náhrady výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.

¹⁶⁾ § 19 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

¹⁷⁾ Například § 15 až 18 zákona č. 219/1999 Sb., zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

§ 24

(1) Pokud dojde k mimořádné události v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami¹⁸⁾ a při jejich přepravě nebo při nakládání s nebezpečnými odpady (dále jen „havárie“), je právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je vlastníkem, správcem nebo uživatelem uvedených zařízení, budov, látek nebo odpadů, povinna

- a) podílet se na přípravě záchranných a likvidačních prací a na zpracování havarijního plánu okresu nebo vnějšího havarijního plánu tím, že poskytne na vyžádání okresnímu úřadu, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,⁸⁾ informace o
 1. zdrojích rizik,
 2. pravděpodobných následcích havárií a možných způsobech jejich likvidace,
 3. možných účincích na obyvatele a životní prostředí,
 4. opatřeních připravených ve své působnosti pro zajištění nezbytných sil a prostředků k provedení záchranných a likvidačních prací ve svém objektu nebo zařízení,
- b) vůči svým zaměstnancům zajistit, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,⁸⁾
 1. informování o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních,
 2. varování, evakuaci, popřípadě ukrytí,
 3. organizování záchranných prací,
 4. organizování přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci.

(2) Právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, u které došlo k havárii, je povinna

- a) provádět neprodleně záchranné a likvidační práce,
- b) ohlásit neprodleně havárii místně příslušnému operačnímu a informačnímu středisku integrovaného záchranného systému, dále okresnímu úřadu a ohroženým obcím; tím není dotčena oznamovací povinnost stanovená podle zvláštních právních předpisů,
- c) podílet se na varování osob ohrožených havárií v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem,⁸⁾
- d) poskytnout veliteli zásahu informace o skutečnostech, které by mohly ohrozit životy nebo zdraví osob provádějících zásah nebo ostatního obyvatelstva, zejména informace o výbušninách, nebezpečných chemických látkách, zdrojích ionizujícího záření, dravých či nebezpečných zvířatech,
- e) spolupracovat při odstraňování havárie se slož-

- kami integrovaného záchranného systému, správními úřady a orgány krajů a obcí,
- f) uhradit okresnímu úřadu nebo složkám integrovaného záchranného systému náklady spojené s poskytnutím věcné a osobní pomoci, s likvidačními pracemi a se škodami prokazatelně vzniklými havárií,
- g) zabezpečit asanační práce podle pokynů příslušných správních úřadů nebo obcí,
- h) zabezpečit zneškodnění odpadů, které vznikly v důsledku havárie i v důsledku její likvidace,
- i) spolupracovat při zpracování dokumentace o záchranných a likvidačních pracích.

§ 25

Fyzické osoby

(1) Fyzická osoba pobývajíc na území České republiky má právo na informace o opatřeních k zabezpečení ochrany obyvatelstva a na poskytnutí instruktaže a školení ke své činnosti při mimořádných událostech.

(2) Fyzická osoba je povinna

- a) strpět omezení vyplývající z opatření stanovených při mimořádné události a omezení nařízená velitelem zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací,
- b) poskytnout na výzvu starosty obce, přednosta okresního úřadu nebo velitele zásahu osobní nebo věcnou pomoc,
- c) strpět, pokud je to nutné k provádění záchranných a likvidačních prací a pokud je vlastníkem, uživatelem nebo správcem nemovitosti, vstup osob provádějících záchranné nebo likvidační práce na pozemky nebo do objektů, použití nezbytné techniky, provedení terénních úprav, budování ochranných staveb, vyklizení pozemku a odstranění staveb, jejich částí, zařízení a porostů,
- d) poskytnout veliteli zásahu informace o skutečnostech, které by mohly ohrozit životy nebo zdraví osob provádějících zásah nebo ostatního obyvatelstva, zejména informace o výbušninách, nebezpečných chemických látkách, zdrojích ionizujícího záření, dravých či nebezpečných zvířatech,
- e) strpět umístění zařízení systému varování a vyznamování na nemovitostech, které má ve vlastnictví, a umožnit k nim přístup příslušným orgánům okresního úřadu nebo jimi zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav,
- f) pokud je vlastníkem stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany, dbát

¹⁸⁾ § 3 až 5 zákona č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 352/1999 Sb.

při užívání těchto nemovitostí a veškerých činnostech s tím spojených, aby nedošlo ke změně charakteru této stavby ve vztahu k jejímu účelu, a umožnit její využití pro potřeby civilní ochrany a přístup příslušným orgánům okresního úřadu nebo jimi zmocněným osobám do těchto staveb za účelem používání, kontroly, údržby a oprav.

(3) Plnění povinností uvedených v odstavci 2 může fyzická osoba odmítnout, pokud by tím ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud ji v tom brání důležité okolnosti, které by zjevně způsobily závažnější následek než ohrožení, kterému se má předcházet.

HLAVA II

VÝJIMKY

§ 26

(1) K poskytnutí věcné nebo osobní pomoci nelze vyzvat fyzické osoby, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva.

(2) Od osobní pomoci jsou osvobozeny osoby ve věku do 18 let a od 62 let a osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných činností, plně invalidní osoby, poslanci a senátoři Parlamentu České republiky a členové vlády a dále osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké.

(3) Ženám lze nařídit pouze takovou osobní pomoc, která není v rozporu se zvláštním právním předpisem.¹⁹⁾

(4) Osoby osvobozené od osobní pomoci mohou poskytnout dobrovolnou pomoc.

HLAVA III

KONTROLA, POKUTY,

NÁHRADA A FINANČNÍ ZABEZPEČENÍ

§ 27

Kontrola

(1) Ministerstvo, okresní úřad a orgány krajů a obcí, které zajišťují přípravu na mimořádné události, záchranné a likvidační práce a ochranu obyvatelstva, jsou oprávněny v mezích své působnosti kontrolovat dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Při vykonávání kontrolní činnosti se řídí

základními pravidly stanovenými zvláštním právním předpisem.²⁰⁾

(2) Kontrolu uvedenou v odstavci 1 vykonává u obce okresní úřad, u okresního úřadu krajský úřad a u krajského úřadu Ministerstvo vnitra ve spolupráci s příslušným ministerstvem.

§ 28

Pokuty

(1) Za nesplnění povinnosti podle tohoto zákona může orgán, který porušení povinnosti zjistil, uložit

- a) fyzické osobě pokutu do výše 20 000 Kč,
- b) právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě pokutu do výše 3 000 000 Kč.

(2) Nebyla-li povinnost splněna ani ve lhůtě stanovené při uložení pokuty, lze uložit pokutu opětovně.

(3) Řízení o uložení pokuty lze zahájit do 1 roku ode dne, kdy se o porušení povinnosti dozvěděl orgán, který pokutu ukládá, a musí být pravomocně skončeno do 3 let od porušení povinnosti. Pokuta je splatná do 30 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí, jímž byla pokuta uložena.

(4) Pokutu vybírá a vymáhá orgán, který ji uložil.

(5) Výnos pokut je příjmem státního rozpočtu, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

§ 29

Náhrada za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné a osobní pomoci

(1) Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcné nebo osobní pomoci náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada. Náhradu poskytuje okresní úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení záchranných nebo likvidačních prací.

(2) Pokud dojde k omezení výkonu vlastnického práva k nemovitosti, poskytne se jejímu vlastníku náhrada odpovídající míře omezení jeho majetkových práv podle zvláštního právního předpisu.²¹⁾

(3) Jde-li o vykonání osobní pomoci, u níž nelze určit výši náhrady dohodou nebo postupem podle zvláštních právních předpisů, stanoví se náhrada ve

¹⁹⁾ Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 261/1997 Sb., kterou se stanoví práce a pracovní místa, které jsou zakázány všem ženám, těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání, ve znění vyhlášky č. 185/1998 Sb.

²⁰⁾ Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁾ Například občanský zákoník, obchodní zákoník.

výši, která odpovídá obvyklé mzdě za stejné či podobné práce nebo služby. Při stanovení náhrady za věcnou pomoc se vychází z výše výdajů vzniklých povinnému nebo z výše náhrady obvykle účtované za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku v době jeho poskytnutí, zjištěné podle zvláštního právního předpisu.

(4) Poskytne-li podnikající fyzická osoba, která má příjmy pouze z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti²²⁾ osobní pomoc na výzvu velitele zásahu nebo v rámci plánované pomoci na vyžádání, náleží jí náhrada ušlého výdělku za dobu, po kterou pomoc poskytne. Náhradu poskytuje okresní úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována. Při výpočtu náhrady ušlého výdělku se postupuje přiměřeně podle zvláštního právního předpisu.²³⁾

(5) Obce, okresní úřad, orgány krajů, popřípadě základní složky integrovaného záchranného systému jsou oprávněny požadovat uhrazení nákladů, které vynaložily jako náhradu za poskytnutí věcné nebo osobní pomoci po původci havárie. Těmito úhradami se kompenzují vynaložené výdaje.²⁴⁾

§ 30

Náhrada škody

(1) Stát odpovídá za škodu způsobenou právnickým a fyzickým osobám vzniklou v přičinné souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a cvičeními prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám nebo způsobil havárii.

(2) Peněžní náhrada se poskytne právnickým a fyzickým osobám, které utrpěly škodu na zdraví nebo věcnou škodu při

- a) činnosti složek integrovaného záchranného systému nebo orgánů koordinujících záchranné a likvidační práce,
- b) poskytnutí osobní nebo věcné pomoci.

(3) Škoda na zdraví se uhrazuje obdobně podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů,²⁵⁾ pokud nevznikl nárok na náhradu této škody již z pracovní-právního vztahu. V případě úmrtí poškozeného se peněžní náhrada poskytne dědicům.

(4) Peněžní náhradu poskytne okresní úřad, v jehož územním obvodu při záchranných a likvidačních

pracích nebo cvičení škoda či újma vznikla. Při poskytování této náhrady za věcnou škodu se postupuje podle zvláštních právních předpisů platných v době vzniku škody.

(5) Právo na náhradu škody s uvedením důvodů je třeba uplatnit písemně u příslušného okresního úřadu do 6 měsíců od doby, kdy se právnícká nebo fyzická osoba o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Okresní úřad může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti, nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.

(6) Vznikne-li škoda složkám integrovaného záchranného systému nebo osobám v nich zařazeným při poskytování pomoci v zahraničí, hradí tuto škodu Ministerstvo vnitra, pokud ke škodě došlo při mezistátní pomoci schválené Ministerstvem vnitra. V případě poskytování pomoci v příhraničí hradí škodu okresní úřad, z jehož území byla pomoc poskytnuta. Odškodnění se provádí tak, jako kdyby škoda vznikla na území České republiky.

(7) Náhrada škody se neposkytuje právnickým a fyzickým osobám, které zavinily vznik havárie.

§ 31

Finanční zabezpečení integrovaného záchranného systému

(1) Finanční prostředky ke krytí výdajů potřebných pro zpracování dokumentace, ochranu obyvatelstva, ověřování připravenosti k záchranným a likvidačním pracím a na budování a provozování společně užívaných zařízení pro potřeby integrovaného záchranného systému, zejména v oblasti telekomunikací a informačních systémů, uplatňuje Ministerstvo vnitra a návrhu svého rozpočtu. Krajský úřad a okresní úřad uplatňují požadavek na tyto prostředky prostřednictvím Ministerstva vnitra.

(2) K úhradě mimořádných výdajů vzniklých v důsledku prováděných záchranných a likvidačních prací může být použita rezerva finančních prostředků vyčleněná v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa.

(3) Vláška, orgány kraje nebo okresní úřad hradí náklady vynaložené složkami integrovaného záchranného systému ke krytí výdajů vzniklých při nasazení

²²⁾ § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁾ § 2 odst. 1 vyhlášky č. 298/1993 Sb., o stanovení výše nároku náhrady ušlého výdělku při správě daní.

²⁴⁾ § 49 odst. 9 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

²⁵⁾ § 190 až 203, § 260 zákoníku práce.

Nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony.

sil a prostředků složek integrovaného záchranného systému v případě, že neuhrazení těchto nákladů by mohlo ohrozit funkčnost složek integrovaného záchranného systému k provádění záchranných a likvidačních prací.

(4) Způsob finančního zabezpečení jednotlivých složek integrovaného záchranného systému při výkonu činností stanovených těmito složkám zvláštními právními předpisy není tímto zákonem dotčen.

HLAVA IV

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 32

Hromadné informační prostředky

Každý, kdo provozuje hromadné informační prostředky, včetně televizního a rozhlasového vysílání, je povinen bez náhrady nákladů na základě žádosti operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit tísňové informace potřebné pro záchranné a likvidační práce.

§ 33

Vztah k zvláštním právním předpisům

(1) Na rozhodování a ukládání povinností podle tohoto zákona, s výjimkou pokut podle § 29, se nevztahuje správní řád.

(2) Za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a za válečného stavu plní složky integrovaného záchranného systému i právnické a fyzické osoby úkoly stanovené tímto zákonem, pokud zvláštní právní předpis²⁶⁾ nestanoví jinak.

§ 34

Zvláštní případy

Tento zákon se vztahuje i na případy, kdy jde o mimořádnou událost, kterou je ohroženo veřejné zdraví a orgán ochrany veřejného zdraví požádá okresní úřad, orgán kraje nebo Ministerstvo vnitra o společné řešení mimořádné události.

§ 35

Zmocňovací ustanovení

(1) Vláda vydá nařízení k provedení § 7 odst. 7 písm. a) a b) a § 23 odst. 4.

(2) Ministerstvo vnitra vydá vyhlášku k provedení § 5 odst. 4, § 7 odst. 7 písm. c) až g), § 12 odst. 3 a § 18 odst. 4 písm. a).

(3) Ministerstvo vnitra vydá po projednání s Ministerstvem pro místní rozvoj vyhlášku k provedení § 7 odst. 7 písm. h).

(4) Ministerstvo pro místní rozvoj vydá po projednání s Ministerstvem vnitra vyhlášku k provedení § 7 odst. 7 písm. i).

(5) Ministerstvo dopravy a spojů vydá po projednání s Ministerstvem vnitra vyhlášku k provedení § 9 odst. 4 a § 18 odst. 4 písm. b).

ČÁST TŘETÍ

HLAVA I

Změna zákona o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

§ 36

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění zákona č. 34/1970 Sb., zákona č. 125/1970 Sb., zákona č. 147/1970 Sb., zákona č. 60/1988 Sb., zákona č. 173/1989 Sb., zákonného opatření č. 9/1990 Sb., zákona č. 126/1990 Sb., zákona č. 203/1990 Sb., zákona č. 288/1990 Sb., zákonného opatření č. 305/1990 Sb., zákona č. 575/1990 Sb., zákona č. 173/1991 Sb., zákona č. 283/1991 Sb., zákona č. 19/1992 Sb., zákona č. 23/1992 Sb., zákona č. 103/1992 Sb., zákona č. 167/1992 Sb., zákona č. 239/1992 Sb., zákonného opatření č. 350/1992 Sb., zákona č. 358/1992 Sb., zákona č. 359/1992 Sb., zákona č. 474/1992 Sb., zákona č. 548/1992 Sb., zákona č. 21/1993 Sb., zákona č. 166/1993 Sb., zákona č. 285/1993 Sb., zákona č. 47/1994 Sb., zákona č. 89/1995 Sb., zákona č. 289/1995 Sb., zákona č. 135/1996 Sb., zákona č. 272/1996 Sb., zákona č. 152/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 63/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb. a zákona č. 154/2000 Sb., se mění takto:

1. V § 12 odst. 1 se na konci písmene l) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno m), které zní:

„m) krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém.“.

2. V § 12 odstavec 2 zní:

„(2) Ministerstvo vnitra zajišťuje komunikační síť pro Policii České republiky, složky integrovaného záchranného systému a územní orgány státní správy.“.

3. V § 16 odst. 1 písmeno c) zní:

„c) správu vojenských újezdů.“.

Dosavadní písmeno e) se zrušuje.

²⁶⁾ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

4. V § 16 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů ve věcech státní správy na úseku civilní ochrany přecházejí z Ministerstva obrany na Ministerstvo vnitra dnem nabytí účinnosti zákona o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.“.

HLAVA II

Změna stavebního zákona

§ 37

Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 137/1982 Sb., zákona č. 103/1990 Sb., zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 262/1992 Sb.,

zákona č. 43/1994 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., zákona č. 83/1998 Sb., zákona č. 95/2000 Sb., zákona č. 96/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 151/2000 Sb., se mění takto:

V § 2 odst. 1 se na konci písmene k) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno l), které zní:

„l) vymezuje území dotčená požadavky ochrany obyvatelstva.“.

ČÁST ČTVRTÁ

ÚČINNOST

§ 38

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

Klaus v. r.

Havel v. r.

Zeman v. r.

240

ZÁKON

ze dne 28. června 2000

o krizovém řízení a o změně některých zákonů
(krizový zákon)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

HLAVA I

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením,¹⁾ a při jejich řešení.

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) krizovým řízením souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace,
- b) pracovištěm krizového řízení pracoviště v přímé podřízenosti vedoucího zaměstnance příslušného správního úřadu pověřené koordinací krizového řízení,
- c) krizovou situací mimořádná událost,²⁾ při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizové stavy“),
- d) zvláštními skutečnostmi informace v oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí nebo podnikatelských zájmů právnických osob nebo fyzických osob vykonávajících

podnikatelskou činnost podle zvláštních právních předpisů³⁾ (dále jen „podnikající fyzické osoby“),

- e) pracovní povinností povinnost fyzických osob vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné pro řešení krizové situace a které jsou tyto osoby povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech,
- f) pracovní výpomocí povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech,
- g) věcnými prostředky movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob nebo jimi poskytované služby, které lze využít při řešení krizových situací.

§ 3

Stav nebezpečí

(1) Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí nebo vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu,⁴⁾ a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému.

(2) Stav nebezpečí lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo okresu nebo pro jejich část. Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah. Změna krizových opatření musí být rovněž vyhlášena.

¹⁾ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

²⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

³⁾ Například zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Čl. 5 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

(3) Stav nebezpečí pro území okresu nebo jeho část vyhláší přednosta okresního úřadu. Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část vyhláší hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy (dále jen „hejtman“), pokud rozsah ohrožení přesahuje území okresu nebo jej o to požádá přednosta okresního úřadu. Ten, kdo stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje nebo okresy, pokud mohou být krizovou situací dotčeny.

(4) Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 20 dnů. Tuto dobu může přednosta okresního úřadu prodloužit o 10 dnů se souhlasem hejtmana. Další prodloužení uvedené doby vyhlášení stavu nebezpečí nebo prodloužení doby vyhlášeného stavu nebezpečí hejtmanem lze jen se souhlasem vlády.

(5) Není-li možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí, hejtman nebo přednosta okresního úřadu neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu.

(6) Rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhláší stejně jako nařízení kraje⁵⁾ nebo nařízení okresního úřadu.⁶⁾ Rozhodnutí nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví. Rozhodnutí se vyvěšuje na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách okresních úřadů a obecních úřadů na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Krajský úřad a okresní úřad zveřejní rozhodnutí též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu.

(7) Stav nebezpečí nelze vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

(8) Stav nebezpečí končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud přednosta okresního úřadu, hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Vláda stav nebezpečí zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.

(9) Rozhodnutí vlády o zrušení stavu nebezpečí se vyvěsí na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách okresních úřadů a obecních úřadů na území, kde byl stav nebezpečí vyhlášen, zveřejní se v hromadných informačních prostředcích a vyhlásí se ve Sbírce zákonů. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

HLAVA II ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Díl 1

Vláda

§ 4

(1) Vláda při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace

- a) ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost,
- b) určuje ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení konkrétní krizové situace v případě, kdy příslušnost ke koordinující funkci nevyplývá z působnosti stanovených ve zvláštním právním předpisu,⁷⁾
- c) zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.

(2) Vláda při přípravě na krizové situace a při jejich řešení projednává s Českou národní bankou opatření, která se týkají působnosti této banky.

§ 5

Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu podle tohoto zákona lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit⁸⁾

- a) právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví,
- b) vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku (§ 29 a 31), pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta přiměřená náhrada,
- c) svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,
- d) právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,
- e) právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění,

⁵⁾ § 8 a 9 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁶⁾ § 6 zákona č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech.

⁷⁾ Například zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ Čl. 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb.

- f) právo na stávkou, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchranných a likvidačních prací.

§ 6

(1) Vláda v době trvání nouzového stavu je oprávněna za podmínek uvedených v § 5

- a) nařídit evakuaci osob a majetku z vymezeného území,
- b) zakázat vstup, pobyt a pohyb osob na vymezených místech nebo území,
- c) rozhodnout o ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,
- d) rozhodnout o bezodkladném provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení veřejného ohrožení vyplývajícího z krizové situace.

(2) Vláda v době trvání nouzového stavu je dále oprávněna

- a) nařídit povinné hlášení přechodné změny pobytu osob, kterou se rozumí opuštění místa trvalého pobytu osoby, k němuž je hlášena v místě, ze kterého byla organizovaně evakuována nebo které o své vůli opustila z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví, pokud tato změna pobytu bude delší než 3 dny,
- b) přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti, v oblasti zbraní, výbušnin, nebezpečných chemických látek a přípravků, jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření,
- c) nařídit přemístění osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody do jiné věznice nebo vyloučit volný pohyb těchto osob mimo věznici,
- d) nařídit použití občanů povinných civilní službou a vojáků v činné službě k provádění krizových opatření,
- e) nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- f) zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů,
- g) zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče), kterými se ro-

zumí dávky nemocenského pojištění, důchodového pojištění, důchodového zabezpečení, státní sociální podpory a dávky sociální péče,⁹⁾ a o jejich výplatě.

(3) Povinnosti uvedené v odstavci 1 písm. c) lze uložit pouze tehdy, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení.

§ 7

Vláda v době trvání stavu ohrožení státu podle tohoto zákona je vedle opatření uvedených v § 6 odst. 1 a 2 oprávněna nařídit

- a) omezení vstupu na území České republiky osobám, které nejsou občany České republiky,
- b) povinné hlášení místa trvalého pobytu, popřípadě i místa, kde se osoba dočasně zdržuje,
- c) omezení držení a nošení střelných zbraní a střeliva,
- d) zvýšenou kontrolní činnost na úseku zabezpečení skladovaných střelných zbraní, střeliva, munice, výbušnin, jaderných materiálů a zdrojů ionizujícího záření, nebezpečných chemických a jiných nebezpečných látek.

§ 8

Rozhodnutí o krizových opatřeních uvedených v § 6 odst. 1 a 2 a v § 7 se zveřejňují v hromadných informačních prostředcích a vyhláší se stejně jako zákon. Účinnosti nabývají okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

Díl 2

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady

§ 9

(1) Ministerstva a jiné ústřední správní úřady (dále jen „ministerstvo“) k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti

- a) zřizují pracoviště krizového řízení,
- b) zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, (dále jen „krizový plán“); krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí ústředního správního úřadu,

⁹⁾ Například zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.

- c) zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací, jehož složení a úkoly určí ministr nebo vedoucí ústředního správního úřadu,
- d) zajišťují na základě vyžádání jiného ministerstva provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti,
- e) poskytují na vyžádání podklady jiným ministerstvům, krajským úřadům a okresním úřadům,
- f) vyžadují prostřednictvím Ministerstva vnitra potřebné podklady od krajských úřadů a okresních úřadů,
- g) stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů a krizových plánů okresů.

(2) Ministerstva

- a) vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů¹⁰⁾ odstraňují nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace,
- b) rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků, pokud zvláštní právní předpis¹¹⁾ nestanoví jinak,
- c) organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy,
- d) vytvářejí podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právníkům a fyzickým osobám.

(3) Pro přípravu na krizové situace a jejich řešení prováděcí právní předpis stanoví

- a) podmínky a způsob vykonávání péče o děti v předškolních zařízeních, žáky plnící ve školách povinnou školní docházku a děti a mládež ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- b) báňsko technické podmínky pro zřizování, využití a ochranu důlních děl, uplatňování preventivních, technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol.

§ 10

Ministerstvo vnitra

(1) Ministerstvo vnitra koordinuje¹²⁾ přípravu na krizové stavy a jejich řešení.

(2) Ministerstvo vnitra při činnostech uvedených v odstavci 1

- a) sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, okresních úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob,
- b) organizuje instruktáže, školení a další přípravu k získání zvláštní odborné způsobilosti¹³⁾ pracovníků orgánů krizového řízení; k tomu účelu zřizuje vzdělávací zařízení,
- c) provádí kontrolu krizových plánů zpracovaných ostatními ministerstvy a ve spolupráci s příslušným ministerstvem kontrolu krizových plánů krajů a okresů,
- d) vede ústřední evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob.

§ 11

Ministerstvo zdravotnictví

(1) Ministerstvo zdravotnictví je oprávněno na území, kde je vyhlášen krizový stav, vyhlásit opatření proti šíření přenosných nemocí.¹⁴⁾

(2) Ministerstvo zdravotnictví je v době krizového stavu oprávněno

- a) stanovit opatření k ochraně veřejného zdraví a koordinovat činnost orgánů ochrany veřejného zdraví,
- b) zajistit nákup a distribuci potřebných imunobiologických přípravků, a to i neregistrovaných podle zvláštního právního předpisu;¹⁵⁾ v tomto případě neplatí povinnost oznámení a zveřejnění výjimky podle tohoto zvláštního právního předpisu,
- c) zajistit mezinárodní spolupráci k ochraně veřejného zdraví,
- d) koordinovat činnost zdravotnických zařízení podle zvláštního právního předpisu v souladu s koncepcí krizového řízení zdravotnictví.

¹⁰⁾ Například zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁾ Například zákon č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁾ § 12 odst. 1 písm. m) zákona č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁾ Například zákon č. 129/2000 Sb., zákon č. 147/2000 Sb.

¹⁴⁾ Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁾ Zákon č. 79/1997 Sb., o léčivech a o změnách a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

§ 12

Ministerstvo dopravy a spojů

(1) Ministerstvo dopravy a spojů je v době krizového stavu oprávněno uložit

- a) provozovateli dráhy, drážní dopravy, silniční dopravy, letadel, letišť, vnitrozemské vodní dopravy a veřejných přístavů, jakož i vlastníku a provozovateli ostatních objektů a zařízení sloužících dopravě povinnost zabezpečování dopravních potřeb,
- b) provozovateli veřejných telekomunikačních sítí, jakož i vlastníku a provozovateli ostatních telekomunikačních sítí a zařízení, s výjimkou sítí a zařízení ozbrojených sil, ozbrojených sborů a složek integrovaného záchranného systému, povinnost zabezpečování spojových služeb.

(2) V případě nebezpečí z prodlení může být tato povinnost uložena rozhodnutím jiného správního úřadu podle zvláštního právního předpisu. V rozhodnutí se stanoví povinný provozovatel, předmět a rozsah veřejného závazku, způsob jeho plnění, doba platnosti rozhodnutí a poučení o následcích jeho neplnění.

*Díl 3**Česká národní banka*

§ 13

(1) Česká národní banka při přípravě na krizové situace a jejich řešení zřizuje krizový štáb, plní úkoly stanovené v § 9 odst. 2 písm. a) a d) a koordinuje s vládou opatření, která se dotýkají působnosti České národní banky.

(2) Česká národní banka zpracovává krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví a spolupracuje s ministerstvy při zpracovávání jejich krizových plánů.

(3) Krizový plán České národní banky schvaluje její guvernér.

*Díl 4**Orgány kraje*

§ 14

(1) Orgány kraje zajišťují připravenost kraje na řešení krizových situací.

(2) Krajský úřad za účelem uvedeným v odstavci 1

- a) využívá pracoviště krizového řízení zřízené u hasičského záchranného sboru kraje,¹⁶⁾
- b) organizuje součinnost mezi okresními úřady a dalšími správními úřady a obcemi v kraji,

- c) zabezpečuje zpracování krizového plánu kraje, který schvaluje hejtman,
- d) plní při řešení krizových situací úkoly stanovené vládou a ministerstvy.

(3) Krajský úřad je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace shromažďovat a evidovat údaje o

- a) kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení,
- b) předmětu a rozsahu činnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob v oblasti výroby a služeb, výrobních programech a výrobních kapacitách, rozsahu zásob surovin, polotovarů a hotových výrobků, počtech zaměstnanců a jejich kvalifikaci,
- c) počtech zaměstnanců ve výrobních provozech a počtech osob bydlících v místech předpokládané evakuace,
- d) množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek,
- e) množství zadržené vody ve vodních nádržích,
- f) počtech a typech dopravních, mechanizačních a výrobních prostředků ve vlastnictví právnických nebo fyzických osob a družích vyrobené nebo zachycené přírodní energie,
- g) uspořádání vnitřních prostorů výrobních objektů, popřípadě jiných objektů důležitých pro řešení krizových situací, vodovodech, kanalizacích, produktovodech a energetických sítích,
- h) stavbách určených k ochraně obyvatelstva při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů,
- i) výměrách pěstovaných zemědělských plodin a druhu a počtu zemědělských zvířat chovaných právnickými nebo fyzickými osobami,

pokud tyto údaje jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací.

§ 15

(1) Za stavu nebezpečí krajský úřad

- a) provádí obdobně činnosti uvedené v § 9 odst. 2,
- b) zabezpečuje varování a vyrozumění,
- c) koordinuje záchranné a likvidační práce (§ 28 odst. 4), poskytování zdravotnické pomoci, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a bezodkladných pohřebních služeb,
- d) organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření,
- e) organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubyto-

¹⁶⁾ Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

vání, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,

- f) zajišťuje veřejný pořádek a ochranu majetku na území, kde byla provedena evakuace,
- g) organizuje a koordinuje humanitární pomoc,
- h) chrání práva a oprávněné zájmy bezprostředně ohrožených osob, které jsou povinny strpět záchranné práce prováděné v zájmu ochrany životů a zdraví osob.

(2) Krajský úřad je povinen vykonávat činnosti uvedené v odstavci 1 tak, aby byly přiměřené a odpovídající svým obsahem a rozsahem účelu a podmínkám konkrétní krizové situace.

§ 16

Hejtman

- a) řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, přednosty okresních úřadů, právníky a fyzickými osobami,
- b) zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje jako svůj pracovní orgán.

§ 17

(1) Hejtman je za stavu nebezpečí oprávněn

- a) rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,
- b) nařít bezodkladně provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení.

(2) Hejtman je za stavu nebezpečí dále oprávněn

- a) nařít hlášení přechodné změny pobytu osob,
- b) nařít použití občanů povinných civilní službou k realizaci krizových opatření,
- c) nařít vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- d) zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů,
- e) zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče) a jejich výplatě.

(3) Opatření uvedená v odstavcích 1 a 2 se využijí jen v tom rozsahu, který je nezbytný pro překonání krizové situace.

(4) Povinnosti uvedené v odstavci 1 lze uložit pouze tehdy, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově

nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení.

(5) Hejtman je v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu podle tohoto zákona povinen zajistit provedení stanovených krizových opatření v podmínkách kraje.

(6) Hejtman je oprávněn vyslovit souhlas s prodloužením stavu nebezpečí vyhlášeného přednostou okresního úřadu, o čemž neprodleně informuje Ministerstvo vnitra a vládu.

(7) Hejtman zrušuje stav nebezpečí vyhlášený přednostou okresního úřadu v případech, kdy při vyhlášení stavu nebezpečí nebo v době jeho trvání nebyly dodrženy podmínky stanovené v § 17 odst. 3; při zveřejňování této skutečnosti postupuje způsobem stanoveným v § 3 odst. 6.

Díl 5

Okresní úřad

§ 18

(1) Okresní úřad zajišťuje připravenost okresu na řešení krizových situací.

(2) Okresní úřad za účelem uvedeným v odstavci 1

- a) využívá pracoviště krizového řízení zřízené u hasičského záchranného sboru kraje,
- b) zabezpečuje zpracování krizového plánu okresu, který schvaluje přednosta okresního úřadu,
- c) ukládá obcím, které mají více než 10 000 obyvatel nebo jejichž geografická poloha je v prostoru ohrožení krizovou situací, povinnost zpracovat krizový plán,
- d) poskytuje obcím na vyžádání podklady nezbytné pro zpracování jejich krizových plánů,
- e) plní úkoly stanovené v krizovém řízení vládou, Ministerstvem vnitra a krajským úřadem,
- f) organizuje součinnost mezi okresním úřadem, územními správními úřady s okresní působností a obcemi,
- g) vykonává za stavu nebezpečí obdobně činnosti uvedené v § 15 odst. 1 za podmínek stanovených v § 15 odst. 2.

(3) Okresní úřad za podmínek stanovených v § 14 odst. 3 vyžaduje, shromažďuje a eviduje údaje uvedené v tomto ustanovení a poskytuje je na vyžádání krajskému úřadu.

(4) Okresní úřad seznamuje obce, právníké a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

§ 19

(1) Přednosta okresního úřadu zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb okresu jako svůj pracovní orgán.

(2) Přednosta okresního úřadu schvaluje krizové plány obcí určených okresním úřadem, řídí a kontroluje provádění přípravných opatření, činností k řešení krizových situací a činností ke zmírnění jejich následků prováděných územními správními úřady s okresní působností, orgány obcí, právníckými a fyzickými osobami.

(3) Pokud přednosta okresního úřadu neplní v době krizového stavu úkoly stanovené tímto zákonem, může ministr vnitra jejich výkon převést na předem stanovenou dobu na zmocněnce, kterého za tím účelem jmenuje. Ministr vnitra o této skutečnosti neprodleně informuje vládu, která může rozhodnutí ministra vnitra zrušit.

§ 20

(1) Přednosta okresního úřadu může stanovit při vyhlášení stavu nebezpečí krizová opatření uvedená v § 17 odst. 1 a 2 za podmínek uvedených v § 17 odst. 3. V době nouzového stavu, stavu ohrožení státu podle tohoto zákona anebo stavu nebezpečí vyhlášeného hejtmánem je přednosta okresního úřadu povinen zajistit provedení stanovených krizových opatření v podmínkách okresu.

(2) V případě, že opatření provedená starostou obce (dále jen „starosta“) v době krizového stavu nejsou přiměřená vzniklé krizové situaci, je přednosta okresního úřadu oprávněn uložit právníckým a fyzickým osobám v této obci poskytnout věcné prostředky, pracovní výpomoc nebo požádat o dobrovolnou pomoc, varovat obyvatele obce, popřípadě nařídít evakuaci, zajistit nouzové přežití obyvatel obce a nařídít další nezbytná krizová opatření. Při využití těchto oprávnění je přednosta okresního úřadu povinen postupovat obdobně, jak je uvedeno v § 3 odst. 2 a 6 a v § 17 odst. 3. Přednosta okresního úřadu je povinen zajistit, aby občané v obci byli seznámeni s nařízenými krizovými opatřeními v nejkratší možné době. Jestliže jsou opatření přednosta okresního úřadu v rozporu s opatřeními starosty, provedou se opatření přednosta okresního úřadu.

*Díl 6**Orgány obce*

§ 21

(1) Orgány obce zajišťují připravenost obce na řešení krizových situací.

(2) Obecní úřad za účelem uvedeným v odstavci 1

- a) organizuje přípravu obce na krizové situace,
- b) zpracovává krizový plán, pokud jde o obec určenou okresním úřadem; v tomto případě starosta zřizuje bezpečnostní radu obce (§ 24),
- c) poskytuje okresnímu úřadu podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu okresu,
- d) shromažďuje údaje o počtu a totožnosti osob, které v době krizového stavu přechodně změnily pobyt a nachází se na správním území obce, a předává tyto údaje okresnímu úřadu a do ústřední evidence o přechodných změnách pobytu osob,
- e) podílí se na zajištění veřejného pořádku,
- f) plní další úkoly stanovené okresním úřadem při přípravě na krizové situace a jejich řešení.

(3) Obecní úřad seznamuje právnícké a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

§ 22

(1) Při vyhlášení nouzového stavu nebo stavu nebezpečí jsou orgány obce povinny zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce. Je-li k tomuto účelu nutné vydat nařízení obce,¹⁷⁾ nabývá nařízení obce účinnosti okamžikem jeho vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce se zveřejní též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu. Stejný postup se použije při vyhlášení změn obsahu již vydaného nařízení obce.

(2) Náklady vynaložené na provedení krizových opatření stanovených obcí uhrazuje obec z obecního rozpočtu.

§ 23

(1) V době krizového stavu starosta

- a) zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- b) nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce,
- c) organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- d) je oprávněn požádat právnícké a fyzické osoby o poskytnutí dobrovolné pomoci,
- e) plní úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu obce a krizovém plánu okresu,
- f) zajišťuje organizaci dalších nezbytných opatření.

¹⁷⁾ § 11 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

(2) K řešení krizových situací může starosta zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán.

(3) Pokud starosta neplní v době krizového stavu úkoly stanovené tímto zákonem, může přednosta okresního úřadu převést jejich výkon na předem stanovenou dobu na zmocněnce, kterého za tím účelem jmenuje. O této skutečnosti přednosta okresního úřadu neprodleně informuje obec a ministra vnitra, který může rozhodnutí přednosta okresního úřadu zrušit.

Díl 7

Společná ustanovení

§ 24

Bezpečnostní rady

(1) Bezpečnostní rada kraje, bezpečnostní rada okresu a bezpečnostní rada obce jsou koordinačními orgány pro přípravu na krizové situace.

(2) Předsedou bezpečnostní rady kraje je hejtmán, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje; předsedou bezpečnostní rady okresu je přednosta okresního úřadu, který jmenuje členy bezpečnostní rady okresu; předsedou bezpečnostní rady obce je starosta, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce.

§ 25

Finanční zabezpečení krizových opatření

Finanční zabezpečení krizových opatření na běžný rozpočtový rok se provádí podle zvláštního právního předpisu.¹⁸⁾ Za tímto účelem

- a) správní úřady vyčleňují v návrhu rozpočtu své kapitoly na příslušný rok objem finančních prostředků potřebných k zajištění přípravy na krizové situace,
- b) Ministerstvo financí po projednání s Ministerstvem vnitra navrhuje v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků; způsob jejího použití upravuje vláda ve svém usnesení ke státnímu rozpočtu na příslušný rok,
- c) Ministerstvo financí rozepíše objem finančních prostředků potřebných k zajištění přípravy na krizové situace jako dílčí specifický ukazatel rozpočtových kapitol správních úřadů.

§ 26

Zabezpečení informačních systémů krizového řízení

(1) Orgány krizového řízení při plánování krizo-

vých opatření a při řešení krizových situací využívají informační systémy krizového řízení.

(2) Zaváděné a užívané informační systémy krizového řízení musí splňovat standardy informačních systémů veřejné správy a pravidla

- a) přenosu informací nadřízeným, podřízeným a spolupracujícím orgánům krizového řízení,
- b) technického a programového přizpůsobení pro činnost v obtížných podmínkách,
- c) bezpečnosti uchovávaných informací stanovené pro informace s nejvyšším stupněm utajení obsažené ve zpracované dokumentaci.

(3) Orgány krizového řízení při plánování krizových opatření odpovídají za dodržení zásady rovnocennosti písemných a elektronických údajů obsažených v krizovém plánu.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví postup při vytváření, obsah a využívání informačních systémů krizového řízení.

§ 27

Zvláštní skutečnosti

(1) Orgány krizového řízení označují krizové plány a ostatní listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti slovy „Zvláštní skutečnosti“ nebo zkratkou „ZS“. Uvedené označení není stupněm utajení podle zvláštního právního předpisu,¹⁹⁾ který není ustanoveními tohoto paragrafu dotčen.

(2) Právníké osoby a podnikající fyzické osoby označují podle odstavce 1 po projednání s příslušným orgánem krizového řízení listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti poskytované orgánům krizového řízení podle § 14 odst. 3.

(3) Listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti se evidují v samostatném jednacím protokolu a ukládají se odděleně od ostatních písemností.

(4) Pracovníci oprávnění se seznamovat se zvláštními skutečnostmi musí být zapsáni ve zvláštním seznamu, který schvaluje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

(5) Pracovníci oprávnění se seznamovat se zvláštními skutečnostmi a osoby, které se s těmito skutečnostmi seznámily při plnění úkolů krizového řízení, jsou povinni zachovávat mlčenlivost; zachováním mlčenlivosti se pro účely tohoto zákona rozumí povinnost nesdělovat zvláštní skutečnost osobě, která není oprávněna se s takovou skutečností seznamovat.

¹⁸⁾ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁹⁾ Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

O zproštění povinnosti zachovávat mlčenlivost a jeho rozsahu rozhoduje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

(6) Pracoviště, kde se ukládají listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti, používá pouze jeden vstup, který musí být zajištěn proti volnému vstupu osob, které nejsou oprávněny se seznámat se zvláštními skutečnostmi.

(7) Jestliže právnická nebo fyzická osoba žádá orgán krizového řízení o informaci podle zvláštního právního předpisu,²⁰⁾ přičemž požadovaná informace je označena jako zvláštní skutečnost a žadatel k této informaci nemá oprávněný přístup, povinný subjekt žadateli tuto informaci neposkytne.

(8) Prováděcí právní předpis upraví

- a) podrobnosti o označování, stanovení režimu evidence, manipulace a ukládání písemností a jiných materiálů obsahujících zvláštní skutečnosti,
- b) postup při určování osob ke styku se zvláštními skutečnostmi.

§ 28

(1) Vláda, ministerstva, okresní úřady a orgány krajů a obcí stanoví, organizují a provádějí opatření uvedená v tomto zákoně v mezích své působnosti vymezené zvláštními právními předpisy.²¹⁾

(2) Působnost orgánů krajů a obcí podle tohoto zákona je přenesenou působností ve státní správě.

(3) Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády, Nejvyšší kontrolní úřad a Bezpečnostní informační služba zpracovávají svůj krizový plán, který schvaluje v případě Kanceláře Poslanecké sněmovny, Kanceláře Senátu a Kanceláře prezidenta republiky jejich vedoucí, v případě Úřadu vlády vedoucí Úřadu vlády, v případě Nejvyššího kontrolního úřadu prezident Nejvyššího kontrolního úřadu a v případě Bezpečnostní informační služby ředitel Bezpečnostní informační služby.

(4) Při řešení krizových situací se přiměřeně použijí ustanovení o provádění záchranných a likvidačních prací podle zvláštního zákona.²⁾

(5) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) obsah činnosti a složení bezpečnostní rady kraje, okresu a obce a krizového štábu kraje, okresu a obce,

- b) náležitosti krizového plánu, plánu krizové připravenosti a způsob jejich zpracování.

HLAVA III

PRÁVA A POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

§ 29

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby

(1) Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby povinny při přípravě na krizové situace podílet se na zpracování krizových plánů. V případě, že jde o právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, jsou tyto osoby dále povinny zpracovávat plány krizové připravenosti; plánem krizové připravenosti se pro účely tohoto zákona rozumí plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací.

(2) V případě, že ministerstvo, krajský úřad, okresní úřad nebo obec zahrne do krizového plánu konkrétní právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu, je tato povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady uvedené v § 14 odst. 3 a další související údaje. Ministerstva, krajské úřady, územní správní úřady, okresní úřady nebo obce mohou uzavřít s právnickými osobami a s podnikajícími fyzickými osobami smlouvy ke splnění úkolů vyplývajících z krizových plánů.

(3) Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny poskytnout věcné prostředky potřebné k řešení krizové situace na výzvu oprávněného orgánu krizového řízení, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.²²⁾

(4) Dojde-li za krizového stavu k ohrožení života, zdraví nebo hrozí-li škody velkého rozsahu na majetku nebo životním prostředí, jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby povinny splnit úkoly, které jdou nad rámec opatření uvedených v krizových plánech, pokud jim tyto úkoly uloží hejtman (§ 17), přednosta okresního úřadu (§ 20) nebo orgány obce.

(5) Povinnost poskytnout věcný prostředek²³⁾ při krizových stavech ukládá právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám okresní úřad. Při nebezpečí z prodlení je oprávněn tuto povinnost uložit právnické osobě a podnikající fyzické osobě také starosta, který

²⁰⁾ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁾ Například zákon č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 147/2000 Sb., zákon č. 128/2000 Sb.

²²⁾ Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

²³⁾ § 128 občanského zákoníku.

o uložení povinnosti následně informuje okresní úřad. Okresní úřad nebo starosta, který uložil povinnost poskytnout věcný prostředek, zabezpečí jeho vrácení tomu, jenž věcný prostředek poskytl, a současně mu vydá potvrzení o využití tohoto prostředku. Potvrzení obsahuje zejména údaje o uživateli, popřípadě vlastníkovi věcného prostředku, nezbytné identifikační údaje věcného prostředku, datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku, stav opotřebení a poškození, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

§ 30

Hromadné informační prostředky

Každý, kdo provozuje hromadné informační prostředky včetně televizního a rozhlasového vysílání, je povinen bez náhrady nákladů na základě žádosti orgánů krizového řízení neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o vyhlášení krizových stavů a nařízených krizových opatřeních při krizových stavech.

§ 31

Fyzické osoby

(1) Fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku.

(2) Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení je fyzická osoba povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady uvedené v § 14 odst. 3 a další související údaje.

(3) Fyzická osoba je v době krizového stavu povinna

- uposlechnout výzvy oprávněných orgánů krizového řízení k zaevidování na stanoveném místě z důvodu uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci,
- hlásit přechodnou změnu svého pobytu v obci, v jejímž správním území bude pobývat, pokud jí tato povinnost vyplývá z krizových opatření nařízených orgánem krizového řízení,
- strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu,
- vykonávat uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc,
- poskytnout požadované věcné prostředky.

(4) Plnění povinností uvedených v odstavci 3 může fyzická osoba odmítnout, pokud by jejich plněním ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud jsou povinnosti jí ukládané v rozporu se zákonem.

(5) Obsah, rozsah a místo prací v rámci pracovní povinnosti v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu podle tohoto zákona stanoví fyzické osobě okresní úřad pracovním příkazem. Pracovní příkaz obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den a místo nástupu pracovní povinnosti, druh práce, předpokládanou délku plnění povinnosti, poučení a označení orgánu, který pracovní příkaz vydal.

(6) Pracovní výpomoc v době krizového stavu fyzické osobě ukládá okresní úřad nebo obec, které po ukončení této povinnosti vydají fyzické osobě potvrzení. Potvrzení obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den zahájení a ukončení pracovní výpomoci, počet odpracovaných hodin, druh a místo práce, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

(7) V případě, že fyzická osoba není schopna ze zdravotních důvodů uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc konat, doloží tuto skutečnost lékařským posudkem, který vystaví zdravotnické zařízení určené orgánem, jenž vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc. Toto zdravotnické zařízení je povinno přednostně provést lékařskou prohlídku příslušné fyzické osoby a posoudit zdravotní způsobilost osoby k předpokládané práci. Úhrada nákladů vynaložených na provedení prohlídky bude vyúčtována k tíži orgánu, který vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc.

(8) Při ukládání povinnosti poskytnout věcný prostředek se postupuje obdobně podle § 29 odst. 5.

§ 32

Výjimky

(1) Poskytnutí věcných prostředků, pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci nelze uložit fyzickým osobám, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva. Pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc ostatním cizincům lze uložit, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

(2) Od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci jsou osvobozeny osoby ve věku do 18 let a od 62 let, osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných druhů práce, plně invalidní osoby, poslanci a senátoři Parlamentu České republiky a členové vlády a dále osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké. Dále jsou od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci osvobozeny ženy a osamělí muži pečující o dítě do 15 let věku, těhotné ženy, ženy do konce třetího měsíce po porodu, jestliže se dítě narodilo mrtvé, zemřelo anebo žena o něj nepečuje. Orgán krizového řízení může osvobodit od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci také osoby, kterým by v tom bránila důležitá okolnost, jejíž opominutí by mohlo

vést k ohrožení života, zdraví nebo majetku. Závažnost důležité okolnosti posuzuje orgán krizového řízení.

(3) Ženám lze uložit pouze takovou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc, která není v rozporu se zvláštním právním předpisem.²⁴⁾

(4) Osoby osvobozené od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci mohou poskytnout dobrovolnou pomoc.

HLAVA IV

KONTROLA, POKUTY A NÁHRADA

§ 33

Kontrola

(1) Ministerstvo, okresní úřad a orgány krajů a obcí, které se podílejí na krizovém řízení, jsou oprávněny v mezích své působnosti kontrolovat dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Při vykonávání kontrolní činnosti se řídí základními pravidly stanovenými zvláštním právním předpisem.²⁵⁾

(2) Kontrolu uvedenou v odstavci 1 vykonává u obce okresní úřad, u okresního úřadu krajský úřad a u okresního a krajského úřadu Ministerstvo vnitra ve spolupráci s příslušným ministerstvem.

§ 34

Pokuty

(1) Za nesplnění povinnosti podle tohoto zákona, s výjimkou porušení povinnosti mlčenlivosti, může orgán, který porušení povinnosti zjistil, uložit

- fyzické osobě pokutu do výše 20 000 Kč; poruší-li však povinnost v době krizového stavu, může jí uložit pokutu do výše 50 000 Kč,
- právníké osobě nebo podnikající fyzické osobě pokutu do výše 3 000 000 Kč; poruší-li však povinnost v době krizového stavu, může jí uložit pokutu do výše 10 000 000 Kč.

(2) Nebyla-li uložena povinnost splněna ani ve lhůtě stanovené při uložení pokuty, lze uložit pokutu opětovně.

(3) Za porušení povinnosti mlčenlivosti podle tohoto zákona může orgán uvedený v odstavci 1 uložit fyzické osobě pokutu do výše 100 000 Kč.

(4) Řízení o uložení pokuty lze zahájit do 1 roku

ode dne, kdy se o porušení povinnosti dozvěděl orgán, který pokutu ukládá, a musí být pravomocně skončeno do 3 let od porušení povinnosti. Pokuta je splatná do 30 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí, jímž byla pokuta uložena.

(5) Pokutu vybírá a vymáhá orgán, který ji uložil.

(6) Výnos pokut je příjem kraje nebo obce, které je uložily. Pokud byla pokuta uložena ministerstvem nebo jiným správním úřadem, je výnos pokut příjmem státního rozpočtu.

§ 35

Náhrada za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci

(1) Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcného prostředku, vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci náleží právníké nebo fyzické osobě peněžní náhrada. Peněžní náhradu je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl. Peněžní náhradu lze poskytnout po vzájemné dohodě též za poskytnutí dobrovolné pomoci. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu podle tohoto odstavce.

(2) V případě, že dojde k omezení výkonu vlastnického práva k nemovitosti, poskytne se jejímu vlastníku náhrada odpovídající míře omezení jeho majetkových práv podle zvláštního právního předpisu.²⁶⁾

(3) Jde-li o vykonání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci, u nichž nelze určit výši náhrady dohodou nebo postupem podle zvláštních právních předpisů, stanoví se náhrada ve výši, která odpovídá obvyklé mzdě za stejné či podobné práce. Při stanovení náhrady za poskytnutí věcného prostředku se vychází z výše nákladů vzniklých povinnému a z obvykle požadované náhrady za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku v době jeho poskytnutí.

(4) Orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu za poskytnutí věcných prostředků, vykonání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci, po původci havárie²⁾ nebo jiné události, v jejímž

²⁴⁾ Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 261/1997 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány všem ženám, těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání, ve znění vyhlášky č. 185/1998 Sb.

²⁵⁾ Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁾ Například občanský zákoník, obchodní zákoník.

důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření. Těmito úhradami se kompenzují vynaložené výdaje.²⁷⁾

§ 36

Náhrada škody

(1) Stát odpovídá za škodu způsobenou právními a fyzickými osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními (§ 39 odst. 5) prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám.

(2) Náhrada věcné škody vzniklé při činnosti orgánů provádějících krizová opatření nebo při uložení poskytnutí věcných prostředků se poskytuje podle právních předpisů platných v době vzniku škody.²⁶⁾

(3) Náhrada škody či újmy na zdraví vzniklé při výkonu uložené pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci vykonané v rámci organizované činnosti se poskytuje obdobně podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů,²⁸⁾ pokud nárok na náhradu této škody nevznikl již z pracovněprávního vztahu.

(4) Peněžní náhradu poskytne ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma.

(5) Nárok na náhradu škody s uvedením důvodů uplatňuje právnická nebo fyzická osoba písemně u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy se o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Orgán krizového řízení může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.

(6) Náhrada škody se neposkytuje právními a fyzickými osobám, které zavinily vznik škodné události.

(7) Orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu škody, po původci havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření.

§ 37

Poskytování státní podpory při haváriích nebo živelních pohromách

(1) Fyzickým osobám a obcím, které se při krizové situaci z důvodu havárie nebo živelní pohromy přechodně ocitly v mimořádně obtížných poměrech, lze poskytnout státní podporu.

(2) Státní podpora může být poskytována ze státního rozpočtu ve formě jednorázových peněžitých dávek fyzickým osobám nebo jinou mimořádnou formou finanční pomoci fyzickým osobám a obcím. Při poskytování státní podpory fyzickým osobám se přihlíží k majetkovým poměrům žadatele o státní podporu a majetkovým poměrům příslušníků jeho rodiny. Státní podpora může být poskytována i formou hmotné pomoci podle zvláštního právního předpisu.²²⁾

(3) Při poskytování jednorázových peněžitých dávek fyzickým osobám se postupuje podle zvláštních právních předpisů.²⁹⁾

(4) Rozsah, způsob a podmínky poskytování jiných mimořádných forem finanční pomoci ze státního rozpočtu fyzickým osobám a obcím může v případě havárií nebo živelních pohrom velkého rozsahu stanovit prováděcí právní předpis.

(5) Jednorázové peněžité dávky fyzickým osobám vyplácí místně příslušné pověřené obecní úřady podle zvláštních právních předpisů³⁰⁾ z neinvestiční účelové dotace na sociální dávky, kterou obdrží v rámci souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí na příslušný rozpočtový rok.

(6) K úhradě výdajů spojených s poskytováním jiných mimořádných forem finanční pomoci a případnému posílení neinvestiční účelové dotace na poskytování sociálních peněžitých dávek uvedených v odstavci 2 může vláda použít rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací vyčleněnou v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa na úhradu výdajů na státní podporu podle tohoto zákona. V mimořádném případě může vláda použít vládní rozpočtovou rezervu.

²⁷⁾ § 49 odst. 9 zákona č. 218/2000 Sb.

²⁸⁾ § 109 až 203, § 260 zákoníku práce.

Nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony.

²⁹⁾ § 23 a § 51 odst. 3 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

§ 40a písm. b), § 16 písm. a) zákona č. 114/1988 Sb.

³⁰⁾ § 63 zákona č. 128/2000 Sb.

HLAVA V

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 38

Vztah ke správnímu řádu

Na rozhodování a ukládání povinností podle tohoto zákona se nevztahuje správní řád, s výjimkou § 34.

§ 39

(1) Tento zákon se vztahuje i na případy, kdy jsou nařízena mimořádná veterinární opatření podle zvláštních právních předpisů³¹⁾ a vzniklé ohrožení má povahu mimořádné události, jejíž následky vedou ke vzniku krizové situace; v těchto případech se stává okresní nákazová komise součástí krizového štábu okresu a Ústřední nákazová komise součástí Ústředního krizového štábu.

(2) V případech, kdy je v době povodní vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, se povodňové komise³²⁾ stávají součástí krizového štábu kraje nebo okresu a Ústřední povodňová komise³²⁾ součástí Ústředního krizového štábu.

(3) Za stavu ohrožení státu podle tohoto zákona a za nouzového stavu se přiměřeně použijí ustanovení o osvobození od dovozního cla,³³⁾ která se týkají

- a) léčebných látek lidského původu a činidel k určování krevní skupiny a tkání,
- b) nástrojů a přístrojů dovážených k lékařské diagnostice nebo léčbě,
- c) lékařských, chirurgických a laboratorních zařízení,
- d) zboží dováženého k humanitárním účelům,
- e) zboží dováženého k provádění záchranných a likvidačních prací,
- f) zboží dováženého v pohraničním styku,
- g) darů věnovaných v rámci mezinárodních vztahů.

(4) Za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a za válečného stavu plní orgány krizového řízení i právnické a fyzické osoby úkoly stanovené tímto zákonem, pokud zvláštní právní předpis¹⁾ nestanoví jinak.

(5) Připravenost na krizové situace se ověřuje cvičeními obdobně podle zvláštního právního předpisu.²⁾

§ 40

Zmocňovací ustanovení

(1) Vláda vydá nařízení k provedení § 26 odst. 4, § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5.

(2) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydá vyhlášku k provedení § 9 odst. 3 písm. a).

(3) Český báňský úřad vydá vyhlášku k provedení § 9 odst. 3 písm. b).

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o státní správě ve vodním hospodářství

§ 41

Zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění zákona č. 49/1982 Sb., zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 23/1992 Sb., zákona č. 114/1995 Sb. a zákona č. 238/1999 Sb., se mění takto:

1. V § 18 odst. 2 se doplňuje věta druhá, která včetně poznámky pod čarou č. 13) zní: „Oprávnění a povinnosti povodňových orgánů v případě vyhlášení stavu nebezpečí a nouzového stavu přecházejí na orgány krizového řízení podle zvláštního právního předpisu.¹³⁾“

¹³⁾ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).“

2. V § 18 odst. 4 se za větu první vkládá nová věta, která zní: „Předsedou povodňové komise je starosta obce.“

3. V § 18 odst. 5 se věta druhá nahrazuje větou: „Předsedou povodňové komise je přednosta okresního úřadu.“

4. V § 18 odst. 6 se za větu první vkládá nová věta, která zní: „Předsedou povodňové komise je ředitel krajského úřadu určený ministerstvem v dohodě s Ministerstvem vnitra.“

ČÁST TŘETÍ

ÚČINNOST

§ 42

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

Klaus v. r.
Havel v. r.
Zeman v. r.

³¹⁾ Například § 15 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon).

³²⁾ § 18 zákona č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů.

³³⁾ Vyhláška č. 136/1998 Sb., o osvobození zboží od dovozního cla, ve znění vyhlášky č. 125/1999 Sb.

241

ZÁKON

ze dne 29. června 2000

o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ZÁKON O HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍCH PRO KRIZOVÉ STAVY

HLAVA I

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

(1) Zákon upravuje přípravu hospodářských opatření pro stav nebezpečí,¹⁾ nouzový stav,²⁾ stav ohrožení státu³⁾ a válečný stav⁴⁾ (dále jen „krizové stavy“) a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů.

(2) Zákon stanoví pravomoc vlády a správních úřadů při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy. Stanoví též práva a povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy.

§ 2

Vymezení pojmů

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) hospodářským opatřením pro krizové stavy organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů, (dále jen „nezbytná dodávka“),
- b) dodavatelem nezbytné dodávky fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí pod-

nikající na území České republiky, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky,

- c) plánem nezbytných dodávek samostatná část krizového plánu zpracovaná správním úřadem v systému nouzového hospodářství podle § 10,
- d) systémem hospodářské mobilizace organizační, materiální, personální a jiná opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávku pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů za stavu ohrožení státu a válečného stavu,
- e) plánem hospodářské mobilizace samostatná část krizového plánu zpracovaná ústředním správním úřadem v systému hospodářské mobilizace,
- f) plánem opatření hospodářské mobilizace samostatná část plánu krizové připravenosti⁵⁾ zpracovaná dodavatelem mobilizační dodávky v systému hospodářské mobilizace,
- g) mobilizační dodávkou nezbytná dodávka pro podporu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů uskutečňovaná po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu,
- h) správním úřadem ústřední správní úřad, krajský úřad, okresní úřad a příslušný orgán obce, které okresní úřad podle zvláštního právního předpisu⁶⁾ uložil povinnost zpracovat krizový plán, (dále jen „určená obec“) a správní úřad, podřízený ústřednímu správnímu úřadu, který má působnost v rámci územního obvodu kraje nebo správního obvodu okresu. Magistrát hlavního města Prahy a magistráty měst Brno, Ostrava a Plzeň mají pro účely tohoto zákona práva a povinnosti, které tento zákon svěřuje okresnímu úřadu,
- i) podnikající fyzickou osobou fyzická osoba, která je podnikatelem podle zvláštního zákona,⁷⁾

¹⁾ § 3 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

²⁾ Čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

³⁾ Čl. 7 ústavního zákona č. 110/1998 Sb.

⁴⁾ Čl. 43 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁵⁾ § 29 zákona č. 240/2000 Sb.

⁶⁾ § 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb.

⁷⁾ § 2 odst. 2 obchodního zákoníku.

- j) uchováním výrobních schopností uchování speciálních technologických zařízení ve vlastnictví dodavatele mobilizační dodávky určených k zahájení nebo rozšíření výroby předmětu mobilizační dodávky a pro jinou výrobu nevyužívaných v provozuschopném stavu,
 - k) infrastrukturou k přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy (dále jen „infrastruktura“)
1. stavby určené pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy ve vlastnictví České republiky, k nimž má právo hospodaření správní úřad,
 2. stavby sloužící pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy, k nimž má Česká republika zřízeno věcné břemeno a které jsou ve vlastnictví právnických nebo podnikajících fyzických osob,
 3. technické zabezpečení staveb podle bodu 1 vnitřními rozvody inženýrských a telekomunikačních sítí, počínaje přípojkou k veřejnému rozvodu těchto sítí,
 4. technologické vybavení staveb podle bodu 1,
 5. pozemní komunikace, dráhy, přístavy a letiště sloužící pro dopravní obsluhu staveb podle bodu 1.

(2) Dodavatel, který se podílí na splnění nezbytné dodávky, je považován za dodavatele nezbytné dodávky ve smyslu tohoto zákona.

§ 3

- (1) Hospodářská opatření pro krizové stavy jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena
- a) k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území České republiky umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví (dále jen „základní životní potřeba“),
 - b) pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb,
 - c) pro podporu výkonu státní správy.

(2) Přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy organizují správní úřady.

§ 4

System hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje

- a) systém nouzového hospodářství,
- b) systém hospodářské mobilizace,

- c) použití státních hmotných rezerv,⁸⁾
- d) výstavbu a údržbu infrastruktury,
- e) regulační opatření.

HLAVA II

PŮSOBNOST ORGÁNŮ V SYSTÉMU HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

§ 5

Vláda

Vláda v systému hospodářských opatření pro krizové stavy rozhoduje o

- a) bezplatném uvolnění státních hmotných rezerv,
- b) použití regulačních opatření,
- c) použití opatření systému hospodářské mobilizace.

§ 6

Ústřední správní úřad

(1) Ústřední správní úřad v systému hospodářských opatření pro krizové stavy v okruhu své působnosti⁹⁾

- a) vypracovává koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy jako součásti koncepce rozvoje svěřeného odvětví,
- b) zpracovává plán nezbytných dodávek,
- c) uplatňuje požadavky na vytvoření státních hmotných rezerv u Správy státních hmotných rezerv,
- d) kontroluje přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy u právnických a podnikajících fyzických osob zapojených do systému nouzového hospodářství nebo do systému hospodářské mobilizace a poskytuje potřebné informace o hospodářských opatřeních pro krizové stavy těmto osobám,
- e) odpovídá za řádnou přípravu činností umožňující uskutečnění regulačních opatření.

(2) Ústřední správní úřad v okruhu své působnosti zajišťuje nezbytnou dodávku

- a) kterou krajský úřad nebo jiný správní úřad s působností na územním obvodu kraje nemůže zajistit v rámci svého území nebo v okruhu jeho působnosti,
- b) jejíž význam přesahuje územní obvod kraje,
- c) pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných

⁸⁾ § 4 a 5 zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

ných sborů a havarijních služeb zřízených v okruhu jeho působnosti.

§ 7

Krajský úřad

Krajský úřad v systému hospodářských opatření pro krizové stavy v přenesené působnosti

- a) zpracovává plán nezbytných dodávek,
- b) zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel kraje, kterou okresní úřad nebo jiný správní úřad s působností ve správním obvodu okresu nemůže zajistit v rámci svého území nebo v okruhu své působnosti anebo jejíž význam přesahuje správní obvod okresu a nepřesahuje územní obvod kraje,
- c) rozhoduje o použití regulačních opatření.

§ 8

Okresní úřad

Okresní úřad v systému hospodářských opatření pro krizové stavy v okruhu své působnosti

- a) zpracovává plán nezbytných dodávek,
- b) zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel okresu,
- c) rozhoduje o použití regulačních opatření.

§ 9

Určená obec

Určená obec v systému hospodářských opatření pro krizové stavy v přenesené působnosti

- a) zpracovává plán nezbytných dodávek,
- b) zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel obce.

HLAVA III

SYSTÉM HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Díl 1

Systém nouzového hospodářství

§ 10

(1) Systém nouzového hospodářství zabezpečuje, aby nezbytné dodávky pro

- a) uspokojení základních životních potřeb,

b) podporu činnosti hasičských záchranných sborů a havarijních služeb,

c) podporu výkonu státní správy

probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.

(2) Správní úřad zpracuje plán nezbytných dodávek, který obsahuje jejich seznam a přehled jejich dostupných dodavatelů, kteří podnikají v jeho územním nebo správním obvodu.

(3) Nezbytnou dodávku hradí její odběratel.

(4) Pokud správní úřad ve svém územním obvodu kraje nebo správním obvodu okresu nenalezne dodavatele nezbytné dodávky, uplatní požadavek na její zajištění takto:

- a) určená obec u okresního úřadu,
- b) okresní úřad u krajského úřadu,
- c) krajský úřad u toho ústředního správního úřadu, kterému zvláštní právní předpis¹⁰⁾ svěřuje v daném okruhu působnost, (dále jen „odborně příslušný ústřední správní úřad“).

Do požadavku zahrne i požadavek, který u něho oprávněně uplatnil jiný správní úřad.

§ 11

Pohotovostní zásoby

(1) V případech, kdy odborně příslušný ústřední správní úřad prokazatelně nemůže zajistit nezbytnou dodávku podle § 10, lze příslušné zásoby pořídit z prostředků státu a udržovat je jako pohotovostní zásoby.

(2) Pohotovostní zásoby vytváří Správa státních hmotných rezerv v systému státních hmotných rezerv. Nakládání s pohotovostními zásobami se řídí stejnými zásadami jako nakládání s ostatními složkami státních hmotných rezerv, nestanoví-li zákon jinak.

(3) O použití pohotovostních zásob rozhoduje vedoucí ústředního správního úřadu, na základě jehož požadavku byly pohotovostní zásoby vytvořeny. Na základě tohoto rozhodnutí Správa státních hmotných rezerv vydá pohotovostní zásoby. Po dohodě se Správou státních hmotných rezerv může být použití pohotovostních zásob prodlouženo i po zrušení krizových stavů.

(4) O použití pohotovostních zásob po vyhlášení stavu nebezpečí může rozhodnout krajský úřad, okresní úřad nebo určená obec, pokud

¹⁰⁾ Například zákon č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění zákona č. 356/1999 Sb., zákon č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 97/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- a) jsou pohotovostní zásoby uloženy na území jejich správního či územního obvodu,
- b) použití pohotovostních zásob je v mezích jejich plánu nezbytných dodávek, a
- c) pohotovostní zásoby budou použity k odvrácení bezprostředního ohrožení života či zdraví obyvatel jejich správního či územního obvodu nebo odvrácení bezprostředně hrozící značné škody.

(5) O použití pohotovostních zásob podle odstavce 4 jsou krajský úřad, okresní úřad nebo určená obec povinny neprodleně informovat Správu státních hmotných rezerv a vedoucího ústředního správního úřadu, na základě jehož požadavku byly pohotovostní zásoby vytvořeny, a to nejpozději do 3 kalendářních dnů od jejich použití.

(6) Oprávnění podle odstavce 4 se nevztahuje na položky státních hmotných rezerv, jež nejsou pohotovostními zásobami.

(7) Vydané pohotovostní zásoby je osoba povinna vrátit do 15 kalendářních dnů po zrušení krizového stavu. Pohotovostní zásoby je po zrušení krizového stavu oprávněna užívat pouze na základě příslušné smlouvy uzavřené se Správou státních hmotných rezerv. Návrh smlouvy předloží do 15 kalendářních dnů od zrušení krizového stavu. Pokud návrh smlouvy v uvedeném termínu nepředloží, má se za to, že užívání pohotovostních zásob je neoprávněným použitím majetku, k němuž má Správa státních hmotných rezerv právo hospodaření.¹¹⁾

§ 12

Zásoby pro humanitární pomoc

(1) Zásoby pro humanitární pomoc jsou součástí systému nouzového hospodářství podle § 10. Jsou vytvářeny Správou státních hmotných rezerv v systému státních hmotných rezerv.

(2) O vydání zásob pro humanitární pomoc rozhoduje předseda Správy státních hmotných rezerv na základě požadavku krajského úřadu nebo okresního úřadu. Za přidělení zásob pro humanitární pomoc fyzickým osobám vážně postiženým krizovou situací odpovídá krajský hejtman nebo přednosta okresního úřadu, kterému byly zásoby pro humanitární pomoc poskytnuty. Vydané zásoby se neuhrazují ani nevracejí.

(3) Nakládání se zásobami pro humanitární pomoc se řídí stejnými zásadami jako nakládání s ostatními složkami státních hmotných rezerv, nestanoví-li zákon jinak.

Díl 2

Systém hospodářské mobilizace

§ 13

Mobilizační dodávka

(1) Na základě požadavků ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů zpracuje ústřední správní úřad, kterému zvláštní právní předpis¹²⁾ svěřuje pravomoc k jejich řízení, (dále jen „objednatel mobilizační dodávky“) plán hospodářské mobilizace.

(2) Objednatel mobilizační dodávky o jejím zajištění uzavře s dodavatelem mobilizační dodávky písemnou smlouvu. Pro zajištění mobilizační dodávky se nepoužije smlouva o uzavření budoucí smlouvy.

(3) Dodavatel mobilizační dodávky je oprávněn podmínit svoje plnění požadavkem na zajištění prokazatelně nezbytných materiálních prostředků, případně na finanční úhradu přípravy mobilizační dodávky, včetně úhrady za uchování výrobních schopností. Tyto výdaje jsou hrazeny z rozpočtové kapitoly Správy státních hmotných rezerv.

(4) Každé uzavření, změnu nebo zrušení smlouvy o mobilizační dodávce oznámí smluvní strany odborně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu a Správě státních hmotných rezerv.

§ 14

Postup po vyhlášení krizového stavu

(1) Dodavatel mobilizační dodávky je povinen přednostně plnit mobilizační dodávku a neprodleně informovat objednatele mobilizační dodávky o všech okolnostech, které by mohly přednostní plnění mobilizační dodávky ohrozit nebo znemožnit.

(2) Objednatel mobilizační dodávky je povinen nahradit dodavateli mobilizační dodávky škodu vzniklou v důsledku prodlení s plněním dodávky, která je předmětem plnění podle jiné smlouvy, pokud dodavatel mobilizační dodávky prokáže, že mu škoda vznikla v přímé souvislosti s přednostním plněním mobilizační dodávky a tento důvod byl jedinou příčinou jeho prodlení s plněním podle jiné smlouvy. Obdobně je objednatel mobilizační dodávky povinen nahradit dodavateli mobilizační dodávky i úrok z prodlení, poplatek z prodlení a smluvní nebo jinou pokutu.

§ 15

Plán opatření hospodářské mobilizace

Dodavatel mobilizační dodávky je povinen zpra-

¹¹⁾ § 7 odst. 1 zákona č. 97/1993 Sb.

¹²⁾ Například § 11 odst. 3, § 16 odst. 1 písm. b) zákona č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 3 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

covat plán opatření hospodářské mobilizace. Vybrané údaje tohoto plánu předává objednateli mobilizační dodávky, odborně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu, Správě státních hmotných rezerv a územně příslušnému okresnímu úřadu. Předané údaje je povinen aktualizovat

- a) v době, kdy není vyhlášen žádný z krizových stavů, nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy nastala jejich změna,
- b) v době po vyhlášení krizových stavů neprodleně.

§ 16

Subjekt hospodářské mobilizace

(1) Dodavatel mobilizační dodávky může být jmenován subjektem hospodářské mobilizace. V odůvodněných případech na návrh odborně příslušného ústředního správního úřadu může být subjektem hospodářské mobilizace jmenován i dodavatel nezbytné dodávky, který ji zajišťuje pro stav ohrožení státu a válečný stav. Při jmenování subjektu hospodářské mobilizace se zkoumá, zda mu jeho ekonomická situace a technické předpoklady umožní plnit mobilizační nebo nezbytnou dodávku v požadovaných termínech a kvalitě a zda splní požadavky kladené na ochranu utajovaných skutečností podle zvláštního právního předpisu.¹³⁾

(2) Subjekt hospodářské mobilizace je jmenován a odvolán rozhodnutím předsedy Správy státních hmotných rezerv. Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, postupuje se v řízení o jmenování a odvolání subjektu hospodářské mobilizace podle správního řádu.¹⁴⁾ Řízení o jmenování subjektu hospodářské mobilizace je možné zastavit rovněž v případě, že účastník řízení ani po opakované výzvě nepředložil potřebné důkazy nebo v průběhu řízení byl zrušen podle zvláštního právního předpisu.

(3) Subjektu hospodářské mobilizace vydá Správa státních hmotných rezerv osvědčení o jmenování, kterým se prokazuje třetím osobám při uplatnění svých práv. Osvědčení je veřejnou listinou. Osvědčení je jeho držitel povinen vrátit Správě státních hmotných rezerv nejpozději do 30 dnů poté, co rozhodnutí předsedy Správy státních hmotných rezerv o odvolání subjektu hospodářské mobilizace nabylo právní moci. Při zrušení právnické osoby nebo po smrti podnikající fyzické osoby je likvidátor, právní nástupce nebo dědic povinen vrátit osvědčení ve stejné lhůtě.

(4) Důvodem pro odvolání subjektu hospodářské mobilizace jsou tyto skutečnosti:

- a) smlouva podle § 13 odst. 2 pozbude účinnosti,
- b) je vydáno usnesení příslušného soudu o prohlášení konkursu na majetek dodavatele mobilizační dodávky,
- c) právnická osoba byla zrušena podle zvláštního právního předpisu nebo podnikající fyzická osoba zemřela.

(5) Správa státních hmotných rezerv vydá subjektům hospodářské mobilizace osvědčení o jmenování podle odstavce 3 nejpozději do 1. ledna 2002.

(6) Odborně příslušný ústřední správní úřad, který navrhl jmenování subjektu hospodářské mobilizace podle odstavce 1 věty druhé, má po dobu, po kterou trvá jmenování subjektu hospodářské mobilizace, práva a povinnosti objednatele mobilizační dodávky.

§ 17

Postavení subjektu hospodářské mobilizace

Subjekt hospodářské mobilizace je osvobozen od povinnosti poskytnout věcné prostředky stanovené zvláštním právním předpisem¹⁵⁾ a je oprávněn v souladu s plánem opatření hospodářské mobilizace požadovat pro své zaměstnance zajišťující mobilizační dodávku zproštění mimořádné služby.¹⁶⁾ Subjekt hospodářské mobilizace uplatní v době před vyhlášením krizových stavů u příslušného okresního úřadu požadavek na zajištění pracovních sil a věcných prostředků nezbytných pro splnění mobilizační dodávky.

Díl 3

Státní hmotné rezervy

§ 18

Požarování státních hmotných rezerv a nakládání s nimi se řídí zvláštním právním předpisem.¹⁷⁾

Díl 4

Infrastruktura

§ 19

(1) Požadavky na výstavbu infrastruktury vyplývají z krizových plánů.

¹³⁾ Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁾ Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁾ § 19 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

¹⁶⁾ § 49 zákona č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon).

¹⁷⁾ § 4 až 6 zákona č. 97/1993 Sb.

(2) Požadavky na výstavbu nových objektů infrastruktury k zajištění hospodářských opatření pro krizové stavy, jejichž výstavba má být hrazena z rozpočtové kapitoly Správy státních hmotných rezerv, uplatní ústřední správní úřad u Správy státních hmotných rezerv.

(3) Údržbu objektů infrastruktury zajišťuje správní úřad, který k nim má právo hospodaření.

Díl 5

Regulační opatření

§ 20

(1) Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo usměrnění spotřeby v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné.

(2) Regulační opatření mohou být přijata jen v případě, že účinku s nimi spojeného nelze dosáhnout jinak. Mohou být vyhlášena jen na nezbytně nutnou dobu. K jejich zrušení musí dojít nejpozději při zrušení krizových stavů.

(3) Pokud na vyhlášený krizový stav bezprostředně navazuje vyhlášení jiného krizového stavu, může orgán oprávněný k vyhlášení krizového stavu rozhodnout o ponechání některých dříve vyhlášených regulačních opatření v platnosti.

§ 21

(1) Za stavu nebezpečí může krajský hejtman nebo přednosta okresního úřadu na územním obvodu kraje či správním obvodu okresu nebo jeho části

- a) uložit právnícké osobě nebo podnikající fyzické osobě mající místo podnikání nebo sídlo podniku na území okresu povinnost
 1. dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, a to v přiměřeném množství,
 2. skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání stavu nebezpečí a odstranění jeho následků nebo toto skladování strpět,
 3. přemístit dopravní a mechanizační prostředky, jakož i výrobní či provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo,
- b) zavést regulaci prodávaného zboží v obchodní síti a stanovit
 1. způsob, jakým bude regulováno množství zboží prodávané spotřebiteli,
 2. maximální množství zboží, na něž vznikne spotřebiteli nárok,
 3. okruh spotřebitelů, kterým budou vybrané položky zboží dodávány přednostně,

c) přijmout regulační opatření, kterými se mění způsob řízení a organizace dopravy.

(2) Náklady a výdaje spojené s použitím některého regulačního opatření podle odstavce 1 včetně zvýšených nákladů, které by osobě uvedené v odstavci 1 písm. a) jinak nevznikly, nese správní úřad, který regulační opatření vyhlásil, pokud se s příslušným ústředním správním úřadem o způsobu jejich úhrady nedohodne jinak. O jiném způsobu úhrady může rozhodnout rovněž vláda.

§ 22

(1) Za nouzového stavu může vláda nařízením

- a) uložit právníckým a podnikajícím fyzickým osobám povinnost ve stanoveném termínu oznámit vládou určeným správním úřadům aktuální objem zásob ve stanovených druzích materiálu či věcných prostředcích, aktuální údaje o výrobní či provozní kapacitě a disponibilních zdrojích pracovních sil,
- b) přijmout opatření, která mohou omezit nebo zakázat obchodování s veřejně obchodovatelnými cennými papíry,
- c) přijmout opatření, která mohou omezit nebo zakázat provoz v oblasti silniční dopravy, drážní dopravy, letecké činnosti provozované v České republice civilními letadly, provozu na dopravně významné vodní cestě a užívání pozemních komunikací, a stanovit zvláštní podmínky pro provádění ochrany, údržby a obnovy na pozemních komunikacích a celostátní dráze,
- d) rozšířit, omezit nebo zakázat distribuci zdravotnického materiálu a léčiv,
- e) rozšířit nebo omezit distribuci pitné vody a potravin a stanovit podmínky, za nichž lze změnit organizaci a řízení této distribuce,
- f) stanovit technické, popřípadě provozní podmínky pro výstavbu telekomunikačních sítí a zařízení, pro jejich využití při krizových situacích a podmínky pro pozastavení nebo upřednostnění telekomunikačních služeb.

(2) Za nouzového stavu může vláda nařízením přijímat také opatření uvedená v § 21 odst. 1.

§ 23

(1) Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může vláda nařízením

- a) omezit, zakázat či přikázat vývoz a dovoz vybraných druhů zboží,
- b) upravit na stavbách, které určí, průběh stavebních prací včetně jejich přerušení, omezit u vybraných staveb jejich zahajování,
- c) na návrh guvernéra České národní banky omezit

nebo zakázat nakládání s prostředky v českých korunách na účtech u bank.

(2) Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může vláda nařízením přijímat také opatření uvedená v § 21 odst. 1 a v § 22 odst. 1.

(3) Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může guvernér České národní banky

- a) rozhodnout o zásadních měnově politických opatřeních České národní banky,¹⁸⁾
- b) stanovit kurs české koruny vůči cizím měnám,
- c) navrhnout vládě omezení nebo zákaz nakládání s prostředky v českých korunách na účtech u bank,
- d) omezit nebo zakázat bezhotovostní a hotovostní převody mezi bankami,
- e) přerušit nebo zastavit správní řízení vedená podle zvláštního právního předpisu,¹⁹⁾
- f) omezit nebo zakázat výkon činností uvedených v povolení působit jako banka,
- g) omezit nebo zakázat nákup a vývoz devizových hodnot a čerpání prostředků z devizových účtů, zavést nabídkovou povinnost devizových hodnot a stanovit její rozsah, omezit rozsah oprávnění v devizových povoleních a devizových licencích,
- h) omezit nebo zakázat bankám poskytování úvěrů,
- i) omezit nebo zakázat vývoz české měny.

HLAVA IV KONTROLA

§ 24

(1) Správní úřad kontroluje v okruhu své působnosti přípravu a účinnost hospodářských opatření pro krizové stavy, a to i v době před vyhlášením krizových stavů.

(2) Správa státních hmotných rezerv kontroluje správní úřady a subjekty hospodářské mobilizace v celém rozsahu přípravy plánovaných hospodářských opatření pro krizové stavy a prověřuje jejich účinnost. Kontroluje rovněž využívání finančních prostředků přidělených správním úřadům a subjektům hospodářské mobilizace z její rozpočtové kapitoly.

(3) Krajský úřad nebo okresní úřad po vyhlášení krizových stavů kontroluje plnění regulačních opatření, která vyhlásil.

(4) Dodržování regulačních opatření vyhlášených vládou kontroluje v okruhu své působnosti ústřední správní úřad.

(5) Provádění kontroly se řídí zvláštním právním předpisem.²⁰⁾

HLAVA V SANKCE

§ 25

(1) Ústřední správní úřad v okruhu své působnosti uloží za nesplnění regulačních opatření vyhlášených podle tohoto zákona vládou

- a) právnické nebo podnikající fyzické osobě pokutu až do výše 10 000 000 Kč,
- b) fyzické osobě pokutu až do výše 50 000 Kč.

(2) Správa státních hmotných rezerv uloží právnické nebo podnikající fyzické osobě za každý případ zjištěného zneužití vydaného osvědčení o jmenování subjektem hospodářské mobilizace k získání jiných výhod, než připouští tento zákon, nebo za jeho nevrácení ve lhůtě podle § 16 odst. 3 nebo za jeho zneužití v době, kdy bylo rozhodnutí o jmenování subjektem hospodářské mobilizace zrušeno, pokutu až do výše 1 000 000 Kč.

(3) Správa státních hmotných rezerv je oprávněna uložit dodavateli mobilizační dodávky, který nesplnil povinnost předat nebo aktualizovat vybrané údaje podle § 15, pokutu až do výše 100 000 Kč.

(4) Krajský úřad nebo okresní úřad uloží za každý případ nesplnění regulačních opatření jím vyhlášených

- a) právnické nebo podnikající fyzické osobě pokutu až do výše 5 000 000 Kč,
- b) fyzické osobě pokutu až do výše 20 000 Kč.

(5) Krajský úřad, okresní úřad nebo určená obec uloží subjektu hospodářské mobilizace, který uvedl v údajích plánu opatření hospodářské mobilizace vyšší potřebu energií, než kterou si ve skutečnosti vyžádá nezbytná dodávka, pokutu až do výše 1 000 000 Kč.

(6) Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může být uložena pokuta až do výše dvojnásobku částek uvedených v odstavcích 1 až 5.

§ 26

(1) Řízení o uložení pokuty se zahajuje z podnětu příslušného správního úřadu. Řízení musí být zahájeno do 1 roku od zjištění porušení povinnosti, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy byla tato povinnost porušena. Pokutu lze uložit nejpozději do 5 let ode dne,

¹⁸⁾ § 5 odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

¹⁹⁾ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁾ Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

kdy byla tato povinnost porušena. Po dobu vyhlášeného stavu ohrožení státu a válečného stavu se běh lhůty přerušuje. Není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, postupuje se v řízení o uložení pokuty podle správního řádu.¹⁴⁾

(2) Při ukládání pokut je správní úřad oprávněn uložit pokutu povinen přihlídnout k charakteru a závažnosti protiprávního jednání, zejména k rozsahu porušení povinnosti a délce trvání protiprávního stavu.

(3) Správní úřad v rozhodnutí o uložení pokuty stanoví splatnost pokuty ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci.

(4) Příjem z pokut uložených správním úřadem je příjmem státního rozpočtu.

(5) Zaplacením pokuty není dotčena odpovědnost příslušných osob podle zvláštních právních předpisů. Zaplacená pokuta se nezapočítává na náhradu škody.

(6) Uložení pokuty nezavazuje povinnou osobu povinnosti odstranit ve lhůtě stanovené příslušným správním úřadem protiprávní stav. Pokud tak povinná osoba neučiní, může jí být pokuta ukládána opakovaně.

(7) Při placení a vymáhání pokut se postupuje podle zvláštního právního předpisu.²¹⁾ Správní úřad, který pokutu uložil, zašle bez zbytečného odkladu rozhodnutí o uložení pokuty s vyznačením jeho právní moci a vykonatelnosti příslušnému finančnímu úřadu.

HLAVA VI

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 27

(1) Každý, komu jsou podle tohoto zákona sděleny informace, je povinen zajistit jejich ochranu před zneužitím.²²⁾

(2) Z povinnosti poskytovat informace jsou vyjmuty informace chráněné zvláštním právním předpisem.²³⁾

§ 28

U subjektů hospodářské mobilizace stanovených podle dosavadních právních předpisů, které do 1 roku od účinnosti tohoto zákona nebudou jmenovány postupem podle tohoto zákona, jejich postavení subjektu hospodářské mobilizace zaniká.

§ 29

Správa státních hmotných rezerv stanoví vyhláškou

- kritéria výběru subjektu hospodářské mobilizace a postup při jeho jmenování a odvolání,
- výčet vybraných údajů, které objednatel a dodavatel mobilizační dodávky poskytují příslušným správním úřadům,
- obsah a postup zpracování plánu nezbytných dodávek,
- obsah a postup zpracování plánu opatření hospodářské mobilizace a postup dodavatele mobilizační dodávky při uplatnění požadavku na materiální, organizační nebo finanční zabezpečení,
- obsah a postup zpracování plánu hospodářské mobilizace a postup objednatel mobilizační dodávky při uplatnění požadavku vyplývajícího z tohoto plánu u Správy státních hmotných rezerv.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o působnosti Správy státních hmotných rezerv

§ 30

Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění zákona č. 272/1996 Sb. a zákona č. 189/1999 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odstavec 1 zní:

„(1) Správa státních hmotných rezerv (dále jen „Správa“) je ústředním orgánem státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv.“

2. § 3 včetně poznámky pod čarou č. 1) zní:

„§ 3

Správa zabezpečuje financování hospodářských opatření pro krizové stavy a financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování a kontrolu státních hmotných rezerv a podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování. Správa plní další úkoly stanovené zvláštním právním předpisem.¹⁾ Tyto činnosti zajišťuje v součinnosti s ostatními ústředními orgány státní správy.

¹⁾ Zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy).“

²¹⁾ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁾ Například zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

²³⁾ Zákon č. 148/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

3. § 4 včetně poznámek pod čarou č. 2), 2a), 2b) a 2c) zní:

„§ 4

(1) Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc.

(2) Hmotné rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstranění následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.

(3) Mobilizační rezervy tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek.²⁾

(4) Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek^{2a)} pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů,^{2b)} v systému nouzového hospodářství,^{2c)} kterou nelze zajistit obvyklým způsobem.

(5) Zásoby pro humanitární pomoc tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené.

(6) Tvorba státních hmotných rezerv je součástí krizových plánů.

²⁾ § 2 odst. 1 písm. g) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

^{2a)} § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb.

^{2b)} § 1 odst. 1 zákona č. 241/2000 Sb.

^{2c)} § 10 až 12 zákona č. 241/2000 Sb.“

4. V § 7 odst. 1 se slova „státních hmotných rezerv a skladů určených pro jejich uskladnění“ nahrazují slovy „majetku, k němuž má Správa právo hospodaření“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o dani z přidané hodnoty

§ 31

Za § 49 zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění zákona č. 196/1993 Sb., zákona č. 321/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 136/1994 Sb., zákona č. 258/1994 Sb., zákona č. 133/1995 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 208/1997 Sb., zákona č. 129/1999 Sb., zákona č. 17/2000 Sb., zákona č. 22/2000 Sb. a zákona č. 100/2000 Sb., se vkládá nový

§ 49a, který včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 48i) zní:

„§ 49a

Regulační opatření za stavu ohrožení státu a válečného stavu

Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu⁴⁸ⁱ⁾

- provést úpravu platných sazeb daně,
- umožnit plátcům, kteří uskutečňují zdanitelná plnění pro ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory, havarijní služby a subjekty hospodářské mobilizace, dodávat stanovené druhy zboží a poskytovat stanovené služby těmto subjektům bez daně, při zachování nároku na odpočet v plně vyšší.

⁴⁸ⁱ⁾ § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o spotřebních daních

§ 32

Za § 42a zákona č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění zákona č. 199/1993 Sb., zákona č. 325/1993 Sb., zákona č. 136/1994 Sb., zákona č. 260/1994 Sb., zákona č. 148/1995 Sb., zákona č. 95/1996 Sb., zákona č. 61/1997 Sb., zákona č. 303/1997 Sb., zákona č. 129/1999 Sb. a zákona č. 22/2000 Sb., se vkládá nový § 42b, který včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 24a) zní:

„§ 42b

Regulační opatření za stavu ohrožení státu a válečného stavu

Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu^{24a)}

- provést úpravu platných sazeb daně,
- umožnit ozbrojeným silám, ozbrojeným bezpečnostním sborům, hasičským záchranným sborům, havarijním službám a subjektům hospodářské mobilizace nákup vybraných výrobků za ceny nezahrnující daň.

^{24a)} § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST PÁTÁ**Změna zákona o daních z příjmů**

§ 33

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 35/1993 Sb., zákona č. 96/1993 Sb., zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 196/1993 Sb., zákona č. 323/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 85/1994 Sb., zákona č. 114/1994 Sb., zákona č. 259/1994 Sb., zákona č. 32/1995 Sb., zákona č. 87/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 248/1995 Sb., zákona č. 316/1996 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 210/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 111/1998 Sb., zákona č. 149/1998 Sb., zákona č. 168/1998 Sb., zákona č. 333/1998 Sb., zákona č. 63/1999 Sb., zákona č. 129/1999 Sb., zákona č. 144/1999 Sb., zákona č. 170/1999 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., zákona č. 3/2000 Sb., zákona č. 17/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 72/2000 Sb., zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb., se mění takto:

1. V § 24 odst. 2 se na konci písmene zj) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno zk), které zní: „zk) výdaje na civilní ochranu vynaložené se souhlasem nebo na pokyn orgánu krizového řízení.“

2. Za § 39 se vkládá nový § 39a, který včetně poznámky pod čarou č. 36b) zní:

„§ 39a

Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu^{36b)}

- a) provést úpravy sazeb daně,
- b) osvobodit od daně příjmy ze služebního poměru příslušníků ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů a příjmy zaměstnanců hasičských záchranných sborů a havarijních služeb za činnost v těchto složkách,
- c) osvobodit od daně z příjmů právnických osob ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory a havarijní služby.

^{36b)} § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST ŠESTÁ**Změna zákona o správních poplatcích**

§ 34

V § 12 zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplat-

cích, ve znění zákona č. 273/1994 Sb., se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který včetně poznámky pod čarou č. 6) zní:

„(2) Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu⁶⁾

- a) provést úpravu předmětů a sazeb poplatků stanovených v sazebníku,
- b) osvobodit od poplatků ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu.

⁶⁾ § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST SEDMÁ**Změna zákona o soudních poplatcích**

§ 35

V § 16 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 36/1995 Sb., se doplňuje odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 6) zní:

„(3) Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým nařízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu⁶⁾

- a) provést úpravu předmětů a sazeb poplatků stanovených v sazebníku,
- b) osvobodit od poplatků ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, hasičské záchranné sbory a havarijní službu.

⁶⁾ § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST OSMÁ**Změna zákona o dani silniční**

§ 36

V § 17 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění zákona č. 302/1993 Sb., se doplňuje odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 7a) zní:

„(3) Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda České republiky na dobu trvání stavu ohrožení nebo válečného stavu svým na-

řízením v nezbytném rozsahu pro zajištění nouzového nebo válečného státního rozpočtu^{7a)})

- a) provést úpravu sazeb daně,
- b) zcela nebo částečně osvobodit od daně vozidla používaná k zajištění akcí v rámci vyhlášeného stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

^{7a)} § 31 a 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravi-

dlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).“.

ČÁST DEVÁTÁ ÚČINNOST

§ 37

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

Klaus v. r.

Havel v. r.

Zeman v. r.

254

ZÁKON

ze dne 28. června 2001

o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ZÁKON O VODÁCH (VODNÍ ZÁKON)

HLAVA I

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Účel a předmět zákona

(1) Účelem tohoto zákona je chránit povrchové a podzemní vody, stanovit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod, vytvořit podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zajistit bezpečnost vodních děl.

(2) Zákon upravuje právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám, vztahy fyzických a právnických osob k využívání povrchových a podzemních vod, jakož i vztahy k pozemkům a stavbám, s nimiž výskyt těchto vod přímo souvisí, a to v zájmu zajištění trvale udržitelného užívání těchto vod, bezpečnosti vodních děl a ochrany před účinky povodní a sucha.

§ 2

Vymezení pojmů

(1) Povrchovými vodami jsou vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu; tento charakter neztrácejí, protékají-li přechodně zakrytými úseky, přírodními dutinami pod zemským povrchem nebo v nadzemních vedeních.

(2) Podzemními vodami jsou vody přirozeně se vyskytující pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami; za podzemní vody se považují též vody protékající drenážními systémy a vody ve studních.

(3) Vodním útvarům je vymezitelné významné soustředění povrchových nebo podzemních vod v určitém prostředí charakterizované společnou formou jejich výskytu nebo společnými vlastnostmi vod a znaky hydrologického režimu; vodní útvary jsou přírodní

a umělé; umělé vodní útvary jsou vytvořené lidskou činností.

(4) Vodním zdrojem je vodní útvar povrchové nebo podzemní vody, kterou lze použít pro uspokojení potřeb člověka.

(5) Nakládáním s povrchovými nebo podzemními vodami je jejich vzdouvání pomocí vodních děl, využívání jejich energetického potenciálu, jejich využívání k plavbě nebo k plavení dřeva, k chovu ryb nebo vodní drůbeže, jejich odběr, vypouštění odpadních vod do nich a další způsoby, jimiž lze využívat jejich vlastnosti nebo ovlivňovat jejich množství, průtok, výskyt nebo jakost.

(6) Povodí je území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí vodních toků k určitému místu vodního toku (obvykle soutok s jiným vodním tokem nebo vyústění vodního toku do jiného vodního útvaru). Povodí je ohraničeno rozvodnicí, kterou je myšlená hranice geomorfologického rozhraní mezi sousedními povodími. Plocha povodí zahrnuje také plochy povrchových vodních útvarů v povodí.

(7) Hydrogeologický rajon je území s obdobnými hydrogeologickými poměry, typem zvodnění a oběhem podzemní vody.

§ 3

Práva k vodám a právní povaha vod

(1) Povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují; práva k těmto vodám upravuje tento zákon.

(2) Za povrchové a podzemní vody se nepovažují vody, které byly z těchto vod odebrány.

(3) V pochybnostech o tom, zda se jedná nebo nejedná o povrchové nebo podzemní vody, rozhoduje vodoprávní úřad.

§ 4

(1) Na vody, které jsou podle zvláštního zákona¹⁾ vyhrazenými nerosty, a na přírodní léčivé zdroje

¹⁾ Například zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů.

a zdroje přírodních minerálních vod, o nichž bylo vydáno osvědčení podle zvláštního zákona,²⁾ se tento zákon vztahuje, jen pokud tak výslovně stanoví.

(2) Důlní vody se pro účely tohoto zákona považují za vody povrchové, popřípadě podzemní a tento zákon se na ně vztahuje, pokud zvláštní zákon¹⁾ nestanoví jinak.

HLAVA II

NAKLÁDÁNÍ S VODAMI

Díl 1

Základní povinnosti

§ 5

(1) Každý, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami, je povinen dbát o jejich ochranu a zabezpečovat jejich hospodárné a účelné užívání podle podmínek tohoto zákona a dále dbát o to, aby nedocházelo k znehodnocování jejich energetického potenciálu a k porušování jiných veřejných zájmů chráněných zvláštními právními předpisy.³⁾

(2) Každý, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami k výrobním účelům, je povinen za účelem splnění povinností podle odstavce 1 provádět ve výrobě účinné úpravy vedoucí k hospodárnému využívání vodních zdrojů a zohledňující nejlepší dostupné technologie.

(3) Při provádění staveb⁴⁾ nebo jejich změn nebo změn jejich užívání jsou stavebníci povinni podle charakteru a účelu užívání těchto staveb je zabezpečit zásobováním vodou a odváděním, čištěním, popřípadě jiným zneškodňováním odpadních vod z nich v souladu s tímto zákonem. Stavební úřad nesmí bez splnění těchto podmínek vydat stavební povolení nebo rozhodnutí o dodatečném povolení stavby nebo rozhodnutí o povolení změn stavby před jejím dokončením, popřípadě kolaudační rozhodnutí ani rozhodnutí o změně užívání stavby.

Díl 2

Nakládání s povrchovými vodami

§ 6

Obecné nakládání s povrchovými vodami

(1) Každý může na vlastní nebezpečí bez povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu odebírat povrchové vody nebo s nimi jinak nakládat pro vlastní potřebu, není-li k tomu třeba zvláštního technického zařízení.

(2) Povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu rovněž není třeba k zachycování povrchových vod jednoduchými zařízeními na jednotlivých pozemcích a stavbách nebo ke změně přirozeného odtoku vod za účelem jejich ochrany před škodlivými účinky těchto vod.

(3) Při obecném nakládání s povrchovými vodami se nesmí ohrožovat jakost nebo zdravotní nezávadnost vod, narušovat přírodní prostředí, zhoršovat odtokové poměry, poškozovat břehy, vodní díla a zařízení, zařízení pro chov ryb a porušovat práva a právem chráněné zájmy jiných.

(4) Vodoprávní úřad může obecné nakládání s povrchovými vodami bez náhrady upravit, omezit, popřípadě zakázat, vyžaduje-li to veřejný zájem, zejména dochází-li při něm k porušování povinností podle odstavce 3 nebo z důvodu bezpečnosti osob. Působnost jiných správních úřadů ke stanovení podmínek k užívání těchto vod ke koupání⁵⁾ není tímto zákonem dotčena.

§ 7

Užívání povrchových vod k plavbě

(1) K užívání povrchových vod k plavbě a k odběru vody potřebné k provozu plavidel není třeba povolení vodoprávního úřadu.

(2) Provozovatelé plavidel jsou povinni vybavit je potřebným zařízením k akumulaci odpadních vod a řádně je provozovat, pokud při jejich užívání nebo provozu mohou odpadní vody vznikat, a jsou povinni zabránit únikům odpadních vod a závadných látek z plavidel do vod povrchových.

²⁾ Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon).

³⁾ Například zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zákona č. 123/1998 Sb., zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 344/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 254/2001 Sb.

(3) Provozovatelé přístavů a speciálních lodí⁶⁾ určených k dopravě pohonných hmot a odpadů z plavidel (dále jen „obslužní loď“) jsou povinni zabezpečovat zásobování plavidel pohonnými a provozními hmotami a odstraňování odpadních vod nebo závadných látek z plavidel v přístavech nebo pomocí obslužných lodí tak, aby při tom nedocházelo ke znečišťování povrchových nebo podzemních vod.

(4) Přečerpávání odpadních vod nebo závadných látek z plavidel a zásobování plavidel pohonnými nebo provozními hmotami mimo přístavy je zakázáno, pokud jejich objem je v jednotlivých případech větší než 50 litrů nebo pokud tyto činnosti nezabezpečuje obslužní loď.

(5) Na povrchových vodách v ochranných pásmech vodních zdrojů I. stupně a na nádržích určených pro chov ryb je plavba plavidel se spalovacími motory zakázána. Nejde-li o dopravně významné vodní cesty,⁷⁾ je tato plavba zakázána na vodních nádržích a vodních tocích, které stanoví Ministerstvo dopravy a spoju v dohodě s Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství vyhláškou. Ostatní povrchové vody lze užívat k plavbě jen tak, aby při tom nedošlo k ohrožení zájmů rekreace, jakosti vod a vodních ekosystémů, bezpečnosti osob a vodních děl; rozsah a podmínky užívání povrchových vod k plavbě stanoví Ministerstvo dopravy a spoju v dohodě s Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství vyhláškou.

(6) Zákaz plavby podle odstavce 5 se nevztahuje na plavidla Státní plavební správy, Hasičského záchranného sboru České republiky, ozbrojených sil České republiky, Policie České republiky a správců vodních toků, pokud jsou použita ke služebním účelům, dále na plavidla použitá v souvislosti s výstavbou, údržbou nebo provozem vodních děl nebo jiných staveb na vodních tocích nebo na pozemcích při nich, plavidla osob vykonávajících povinnosti podle tohoto zákona nebo plavidla použitá k nutnému zajištění zdravotní služby nebo při ochraně před povodněmi.

(7) O výjimkách ze zákazu a omezení podle odstavce 5 pro sportovní činnost rozhoduje v jednotlivých případech vodoprávní úřad po projednání se Státní plavební správou.

(8) Kontrolu dodržování zákazu plavby plavidel se spalovacími motory na povrchových vodách podle odstavce 5, jakož i kontrolu užívání povrchových vod k plavbě s ohledem na stanovený rozsah a podmínky jejich užívání vykonává Státní plavební správa.

Díl 3

Povolení, souhlas a vyjádření

Oddíl 1

Povolení

§ 8

Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami

(1) Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami (dále jen „povolení k nakládání s vodami“) je třeba

- a) jde-li o povrchové vody a nejde-li při tom o obecné nakládání s nimi
 1. k jejich odběru,
 2. k jejich vzdouvání, popřípadě akumulaci,
 3. k využívání jejich energetického potenciálu,
 4. k užívání těchto vod pro chov ryb nebo vodní drůbeže, popřípadě jiných vodních živočichů, za účelem podnikání,
 5. k jinému nakládání s nimi,
- b) jde-li o podzemní vody
 1. k jejich odběru,
 2. k jejich akumulaci,
 3. k jejich čerpání za účelem snižování jejich hladiny,
 4. k umělému obohacování podzemních zdrojů vod povrchovou vodou,
 5. k jinému nakládání s nimi,
- c) k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních,
- d) k čerpání povrchových nebo podzemních vod a jejich následnému vypouštění do těchto vod za účelem získání tepelné energie,
- e) k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a k jejich následnému vypouštění do těchto vod, popřípadě do vod povrchových.

(2) Povolení k nakládání s vodami se vydává fyzickým nebo právnickým osobám k jejich žádosti. Fyzická nebo právnická osoba, která má platné povolení k nakládání s vodami podle odstavce 1 nebo podle předchozích předpisů (dále jen „oprávněný“) je oprávněna nakládat s vodami v rozsahu a k účelu po dobu uvedenou v platném povolení.

(3) Povolení k nakládání s vodami není třeba

- a) k čerpacím pokusům při provádění hydrogeolo-

⁶⁾ § 2 odst. 1 písm. a) bod 8 vyhlášky č. 223/1995 Sb., o způsobilosti plavidel k provozu na vnitrozemských vodních cestách.

⁷⁾ Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 358/1999 Sb.

gického průzkumu nebo při průzkumu vydatnosti zdrojů podzemních vod, pokud mají trvat méně než 5 dnů a odběr vody v této době nepřekročí 1 l/s,

- b) k jednorázovému odběru povrchových nebo podzemních vod v případech záchranných prací při mimořádných událostech, požárech a jiných živelních pohromách,
- c) k nakládání s povrchovými vodami při cvičení a zásahu Hasičského záchranného sboru České republiky a jednotek požární ochrany, Policie České republiky nebo ozbrojených sil České republiky; toto nakládání musí být při cvičení předem projednáno s vodoprávním úřadem.

§ 9

(1) Povolení k nakládání s vodami se vydává na časově omezenou dobu. V povolení k nakládání s vodami se stanoví účel, rozsah, povinnosti a popřípadě podmínky, za kterých se toto povolení vydává. Podkladem vydání povolení k nakládání s podzemními vodami je vyjádření osoby s odbornou způsobilostí.⁸⁾

(2) Povolení k vypouštění odpadních vod nemůže být vydáno na dobu delší než 10 let.

(3) Povoluje-li vodoprávní úřad odběr povrchových nebo podzemních vod podléhající zpoplatnění (§ 88 a 101) na dobu delší než 1 rok, stanoví současně i vyšší povoleného ročního odběru.

(4) Dobu platnosti povolení k nakládání s vodami lze k návrhu oprávněného prodloužit, pokud se nezměnily podmínky, za kterých bylo povolení uděleno.

(5) Návrh na prodloužení platnosti povolení k nakládání s vodami je nutno podat nejpozději do 6 měsíců před uplynutím doby, na niž bylo toto povolení vydáno. V takovém případě povolení k nakládání s vodami nezaniká, dokud o návrhu nebude rozhodnuto.

(6) Povolení k nakládání s vodami pro využívání jejich energetického potenciálu nemůže být vydáno na dobu kratší než 25 let.

§ 10

(1) Oprávněný, který má povolení k nakládání s vodami s výjimkou povolení podle § 8 odst. 1 písm. a) bodů 2 a 3 v množství alespoň 6 000 m³ vody v kalendářním roce nebo 500 m³ vody v kalendářním měsíci, jakož i ten, kdo má povolení k nakládání s vodami v tomto množství, která je přírodním léčivým zdrojem nebo zdrojem přírodních minerálních vod nebo která je vyhrazeným nerostem, je povinen měřit množství a jakost vody, se kterým nakládá, a předávat

výsledky tohoto měření příslušnému správci povodí (§ 48 odst. 1).

(2) Oprávněný, který má povolení ke vzdouvání, případně k akumulaci povrchových vod a přesahuje-li povolený objem vody vzduť vodním dílem ve vodním toku nebo vody vodním dílem akumulované 1 000 000 m³, je povinen měřit množství vzduť nebo akumulované vody a předávat o tom údaje příslušnému správci povodí.

(3) Způsob a četnost měření množství vody a jakosti vody podle odstavce 1 pro jednotlivé druhy nakládání s vodami, měření množství vody akumulované nebo vzduť podle odstavce 2 a rozsah, způsob a četnost předávání výsledků těchto měření správcům povodí stanoví Ministerstvo zemědělství po projednání s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zdravotnictví vyhláškou.

(4) Vodoprávní úřad může stanovit v povolení k nakládání s vodami i další podrobnosti těchto měření.

§ 11

(1) Práva a povinnosti vyplývající z povolení k nakládání s vodami, které bylo vydáno pro účel spojený s vlastnictvím k pozemkům a nebo stavbám, přecházejí na jejich nabyvatele, pokud tyto pozemky a nebo stavby budou i nadále sloužit účelu uvedenému v povolení. Nabyvatelé těchto pozemků a nebo staveb jsou povinni oznámit vodoprávnímu úřadu, že došlo k převodu nebo přechodu pozemku nebo stavby, s nimiž je povolení k nakládání s vodami spojeno, a to do 2 měsíců ode dne jejich převodu nebo přechodu.

(2) Povolení k nakládání s vodami nezakládá práva k cizím pozemkům a stavbám ani nevzniká vodoprávnímu úřadu právní povinnost náhrady oprávněným za nemožnost nakládat s vodami v maximálním povoleném množství a s určitými vlastnostmi.

(3) Nestanoví-li vodoprávní úřad jinak, může oprávněný umožnit výkon svého povolení k nakládání s vodami i jinému.

(4) Je-li povolené nakládání s vodami nezbytně třeba ve veřejném zájmu a oprávněný své povolení nevyužívá zcela nebo zčásti, může mu vodoprávní úřad uložit povinnost umožnit využití jeho vodního díla nebo zařízení k povolenému nakládání s vodami jinou, vodoprávním úřadem určenou fyzickou nebo právnickou osobou, na dobu nezbytně nutnou nebo do doby rozhodnutí o jeho vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva, a to za přiměřenou náhradu.

⁸⁾ Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

§ 12

Změna a zrušení povolení k nakládání s vodami

Vodoprávní úřad může z vlastního podnětu nebo na návrh platné povolení k nakládání s vodami změnit nebo zrušit, a to,

- a) dojde-li ke změně podmínek rozhodných pro vydání povolení k nakládání s vodami,
- b) dojde-li při výkonu povolení k nakládání s vodami k závažnému nebo opakovanému porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo stanovených podle něho, popřípadě k poškozování práv jiných,
- c) nevyužívá-li oprávněný vydaného povolení k nakládání s vodami bez vážného důvodu po dobu delší 2 let,
- d) požádá-li oprávněný písemně o jeho zrušení,
- e) přesahuje-li rozsah vydaného povolení k nakládání s vodami dlouhodobě potřebu oprávněného,
- f) dojde-li ke změně právních předpisů stanovujících ukazatele přípustného znečištění vod a jejich hodnoty (§ 38 odst. 5).

§ 13

Zánik povolení k nakládání s vodami

Povolení k nakládání s vodami zaniká

- a) uplynutím doby, na kterou bylo uděleno,
- b) zánikem vodního díla (§ 55) umožňujícího povolené nakládání s vodou, pokud vodoprávní úřad do 1 roku po zániku díla nestanoví lhůtu a podmínky k uvedení stavby do původního stavu, v tomto případě povolení zaniká marným uplynutím této lhůty,
- c) zánikem právnické osoby nebo smrtí fyzické osoby, kterým bylo povolení uděleno, pokud nedošlo k přechodu oprávnění na dalšího nabyvatele podle § 11 odst. 1.

§ 14

Povolení k některým činnostem

(1) Povolení k některým činnostem je třeba

- a) k vysazování stromů nebo keřů v záplavových územích v rozsahu ovlivňujícím odtokové poměry,
- b) k těžbě písku, šterku, bahna s výjimkou bahna k léčivým účelům, valounů apod. (dále jen „říční materiál“) z pozemků, na nichž leží koryto vodního toku,
- c) ke geologickým pracím spojeným se zásahem do

pozemku v záplavových územích (§ 66) a v ochranných pásmech vodních zdrojů,

- d) k zasypávání odstavených ramen vodních toků,
- e) k vrácení vodního toku do původního koryta (§ 45).

(2) Povolení k činnostem uvedeným v odstavci 1 písm. a) nebo b) se nevyžaduje, vykonává-li je správce vodního toku (§ 48) v souvislosti s jeho správou. Dále není třeba podle odstavce 1 písm. a), vykonává-li je vlastník lesa z důvodů obnovy porostů a při činnostech uložených zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

(3) Vodoprávní úřad stanoví při povolování těžby říčního materiálu podmínky těžby tohoto materiálu, včetně případné sanace a rekultivace.

(4) Osoba oprávněná k těžbě podle odstavce 1 písm. b) je povinna po skončení těžby říčního materiálu zaměřit a zakreslit do technické dokumentace skutečný stav místa těžby a předat tuto dokumentaci vodoprávnímu úřadu a správci vodního toku.

(5) Na vydání, zrušení, změnu a zánik povolení k některým činnostem se použijí ustanovení § 9 až 13 přiměřeně.

§ 15

Stavební povolení k vodním dílům

(1) K provedení vodních děl, k jejich změnám a změnám jejich užívání, jakož i k jejich odstranění je třeba povolení vodoprávního úřadu. Slouží-li vodní dílo k nakládání s vodami a je-li vydání tohoto povolení k nakládání s vodami třeba, lze je povolit, bylo-li povoleno odpovídající nakládání s vodami nejpozději současně s povolením stavby vodního díla.

(2) Udržovací práce, které by mohly negativně ovlivnit životní prostředí nebo stabilitu vodního díla, je jeho vlastník povinen ohlásit⁹⁾ vodoprávnímu úřadu.

(3) Vodoprávní úřad ve stavebním povolení stanoví povinnosti, popřípadě podmínky, za kterých je vydává, a účel, kterému má vodní dílo sloužit; stanovené povinnosti musí být v souladu s tímto zákonem.

(4) Vodoprávní úřad vykonává působnost speciálního stavebního úřadu podle zvláštního zákona.¹⁰⁾

(5) Vodoprávní úřad může vyzvat žadatele o stavební povolení k předložení návrhu manipulačního řádu, popřípadě výpočtu povodňové vlny zvláštní povodně, a to u vodních děl vzdouvajících nebo akumu-

⁹⁾ § 57 zákona č. 50/1976 Sb., ve znění zákona č. 83/1998 Sb.

¹⁰⁾ § 120 zákona č. 50/1976 Sb., ve znění zákona č. 83/1998 Sb.

lujících povrchové vody a staveb využívajících jejich energetický potenciál.

(6) Při povolování vodních děl, jejich změn, změn jejich užívání a jejich odstranění musí být zohledněna ochrana vodních a na vodu vázaných ekosystémů. Tato vodní díla nesmějí vytvářet bariéry pohybu ryb a vodních živočichů v obou směrech vodního toku.

(7) Zanikne-li povolení vydané podle ustanovení § 8 odst. 1 nebo podle předchozích předpisů o nakládání s vodami, rozhodne vodoprávní úřad o podmínkách dalšího trvání, popřípadě odstranění vodního díla, které umožňovalo nakládání s vodami.

§ 16

Povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečné závadné látky do kanalizace

(1) Povolení je třeba k vypouštění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečné závadné látky (§ 39 odst. 3) do kanalizace.

(2) Při vydávání povolení podle odstavce 1 vodoprávní úřad postupuje přiměřeně podle ustanovení § 38 odst. 5. Ustanovení § 9 až 13 platí v těchto případech obdobně.

Oddíl 2

Souhlas

§ 17

(1) Souhlas vodoprávního úřadu je třeba ke stavbám, zařízením nebo činnostem, k nimž není třeba povolení podle tohoto zákona, které však mohou ovlivnit vodní poměry, a to

- ke stavbám a zařízením na pozemcích, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, nebo na pozemcích s takovými pozemky sousedících, pokud tyto stavby a zařízení ovlivní vodní poměry,
- ke zřizování dálkových potrubí a stavbám umožňujícím podzemní skladování látek v zemských dutinách, jakož i ke skladům, skládkám, popřípadě nádržím, pokud provoz uvedených staveb a skládek může významně ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod,
- ke stavbám, k těžbě nerostů nebo k terénním úpravám v záplavových územích; ustanovení § 67 tím není dotčeno,
- ke stavbám ve vzdálenosti do 15 m od vzdušné paty ochranné hráze vodního toku,
- ke stavbám v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Souhlasu není třeba ke stavbám, které podle zvláštních právních předpisů⁴⁾ podléhají pouze ohlášení.

(2) Vyplývá-li to z povahy věci, může vodoprávní úřad v rozhodnutí o udělení souhlasu stanovit podmínky i dobu, po kterou se souhlas uděluje.

(3) Souhlas je závazný pro orgány, které rozhodují v řízení o povolení stavby, terénních úprav nebo o těžbě nerostů v případech uvedených v odstavci 1.

(4) Souhlasu podle odstavce 1 není třeba k činností, jichž je třeba při cvičení nebo zásahu Hasičského záchranného sboru České republiky a jednotek požární ochrany, Policie České republiky a ozbrojených sil České republiky, které v případech cvičení postupují v dohodě s příslušným vodoprávním úřadem.

Oddíl 3

Vyjádření

§ 18

(1) Každý, kdo hodlá umístit, provést, změnit nebo odstranit stavbu nebo zařízení a nebo provádět jiné činnosti, pokud takový záměr může ovlivnit vodní poměry, energetický potenciál, jakost nebo množství povrchových nebo podzemních vod, má právo, aby po dostatečném doložení záměru obdržel vyjádření vodoprávního úřadu, zda je tento záměr z hlediska zájmů chráněných podle tohoto zákona možný, popřípadě za jakých podmínek.

(2) Vodoprávní úřad vydá vyjádření rovněž k využívání zdrojů přírodní minerální vody osvědčených podle zvláštního zákona.²⁾

(3) Vyjádření není rozhodnutím ve správním řízení a nenahrazuje povolení nebo souhlas vodoprávního úřadu vydaný podle tohoto zákona.

Díl 4

Vodoprávní evidence

§ 19

Evidence rozhodnutí vodoprávních úřadů

(1) Vodoprávní úřady jsou povinny vést evidenci jimi vydaných rozhodnutí podle tohoto zákona.

(2) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou stanoví rozsah a způsob vedení evidence rozhodnutí vodoprávních úřadů, vymezí rozsah údajů a způsob jejich ukládání do informačního systému veřejné správy¹¹⁾ a způsob přechodu informací z dosavadní vodohospodářské

¹¹⁾ Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

evidence a souhrnné vodohospodářské evidence¹²⁾ do tohoto informačního systému.

§ 20

Údaje zapisované do katastru nemovitostí

(1) Stavby související s vodními díly uvedenými v § 55 odst. 1 písm. a), d), f), g), h) a k) se evidují v katastru nemovitostí. Podrobnosti vymezení těchto staveb stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou.

(2) V katastru nemovitostí se dále evidují ochranná pásma vodních děl (§ 58 odst. 3) podle odstavce 1 a ochranná pásma vodních zdrojů (§ 30) jako ochrana území.¹³⁾

(3) Vodoprávní úřad je povinen zaslat příslušnému katastrálnímu úřadu údaje potřebné k evidenci ochrany území podle odstavce 2 do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, kterým byla tato ochrana území vymezena.

HLAVA III

STAV POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD

§ 21

(1) Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod slouží k zajišťování podkladů pro výkon veřejné správy podle tohoto zákona a k poskytování informací veřejnosti a provádí se podle povodí povrchových vod a hydrogeologických rajonů podzemních vod.

(2) Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod zahrnuje zejména

- a) zjišťování množství a jakosti povrchových a podzemních vod včetně jejich ovlivňování lidskou činností a zjišťování ekologického stavu povrchových vod,
- b) vedení vodní bilance (§ 22 odst. 1),
- c) vytváření a vedení evidence
 1. vodních toků a jejich povodí, hydrogeologických rajonů a umělých vodních útvarů,
 2. množství a jakosti povrchových a podzemních vod,
 3. odběrů povrchových a podzemních vod, vypouštění odpadních a důlních vod a akumulace povrchových vod ve vodních nádržích,
 4. oblastí povodí (§ 25),

5. chráněných oblastí přirozené akumulace vod (§ 28),
6. ochranných pásmech vodních zdrojů (§ 30),
7. zdrojů povrchových vod, které jsou využívány nebo u kterých se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody (§ 31),
8. citlivých oblastí (§ 32),
9. zranitelných oblastí (§ 33),
10. oblastí povrchových vod využívaných ke koupání (§ 34),
11. vodních děl k vodohospodářským melioracím pozemků (§ 56),
12. záplavových území (§ 66).

Rozsah údajů zahrnutých do evidencí a způsob jejich ukládání do informačních systémů veřejné správy (§ 22 odst. 3 a 4) stanoví Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou.

(3) Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod a provozování informačních systémů veřejné správy provádějí správci povodí a další odborné subjekty, které za tím účelem zřizuje nebo zakládá Ministerstvo zemědělství, popřípadě Ministerstvo životního prostředí (dále jen „pověřené odborné subjekty“). Správci povodí a pověřené odborné subjekty jsou povinni se při této činnosti řídit pokyny svého zakladatele nebo zřizovatele.

(4) Správci povodí a pověřené odborné subjekty jsou oprávněni požadovat pro účely zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod informace od toho, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami, jakož i od správních úřadů, popřípadě orgánů územní samosprávy, do jejichž působnosti povolování nakládání s uvedenými vodami spadá, nebo které vedou informační systémy podle zvláštních zákonů;¹⁴⁾ ti jsou povinni bezplatně sdělovat data správcům povodí a pověřeným odborným subjektům, popřípadě si správci povodí a pověřené odborné subjekty mohou u nich tato data bezplatně a za jejich pomoci zjišťovat. Ustanovení zvláštních právních předpisů chránících utajované skutečnosti tím nejsou dotčena.

(5) Správci povodí a pověřené odborné subjekty poskytují na vyžádání bezplatně správním úřadům informace o stavu povrchových a podzemních vod; zároveň bezplatně poskytují Ministerstvu zdravotnictví informace týkající se nakládání s povrchovými a podzemními vodami v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod.

(6) Pro vstup pověřených zaměstnanců správců

¹²⁾ Vyhláška č. 126/1976 Sb., o vodohospodářské a souhrnné vodohospodářské evidenci.

¹³⁾ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁾ Například zákon č. 344/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 164/2001 Sb.

povodí a pověřených odborných subjektů na cizí pozemky, stavby nebo do staveb platí obdobně ustanovení § 114 odst. 1 a 2.

§ 22

(1) Vodní bilance sestává z hydrologické bilance a vodohospodářské bilance. Hydrologická bilance porovnává přírůstky a úbytky vody a změny vodních zásob povodí, území nebo vodního útvaru za daný časový interval. Vodohospodářská bilance porovnává požadavky na odběry povrchové a podzemní vody a vypouštění odpadních vod s využitelnou kapacitou vodních zdrojů z hledisek množství a jakosti vody a jejich ekologického stavu. Obsah vodní bilance a způsob jejího sestavení stanoví Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou.

(2) Pro potřeby vodní bilance jsou odběratelé povrchových nebo podzemních vod, jakož i ti, kteří využívají přírodní léčivé zdroje nebo zdroje přírodních minerálních vod a vody, které jsou vyhrazenými nerosty, a dále ti, kteří vypouštějí do vod povrchových nebo podzemních vody odpadní nebo důlní v množství přesahujícím v kalendářním roce 6 000 m³ nebo 500 m³ v kalendářním měsíci, nebo ti, jejichž povolený objem vody vzduťe vodním dílem ve vodním toku nebo vody vodním dílem akumulované přesahuje 1 000 000 m³, povinni jednou ročně ohlašovat příslušným správcům povodí údaje o těchto odběrech a vypouštění (zejména jejich množství a jakost) a dále údaje o vzdouvání, popř. akumulaci, způsobem a v rozsahu, který stanoví Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zdravotnictví vyhláškou.

(3) Ministerstvo zemědělství spravuje informační systém veřejné správy podle § 21 odst. 2 písm. c) pro evidenci

- vodních toků a jejich povodí, hydrogeologických rajonů a umělých vodních útvarů,
- odběrů povrchových a podzemních vod, vypouštění odpadních a důlních vod a akumulace povrchových vod ve vodních nádržích,
- oblastí povodí,
- zdrojů povrchových vod, které jsou využívány nebo u kterých se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody,
- staveb k závlaze a odvodnění pozemků.

(4) Ministerstvo životního prostředí spravuje informační systém veřejné správy pro evidenci

- množství a jakosti povrchových a podzemních

vod včetně jejich ovlivňování lidskou činností a zjišťování ekologického stavu povrchových vod,

- chráněných oblastí přirozené akumulace vod,
- ochranných pásem vodních zdrojů,
- citlivých oblastí,
- zranitelných oblastí,
- oblastí povrchových vod využívaných ke koupání,
- záplavových území.

(5) Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí postupují při správě informačních systémů podle odstavců 3 a 4 podle zvláštního zákona.¹⁵⁾ Tyto informační systémy slouží zejména pro účely podle § 21 odst. 1, pro plánování v oblasti vod (§ 23 až 26) a pro správu povodí (§ 54).

HLAVA IV

PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VOD

§ 23

(1) Plánování v oblasti vod je soustavná koncepční činnost, kterou zajišťuje stát; je tvořeno Plánem hlavních povodí České republiky, plány oblastí povodí a programy opatření.

(2) Plán hlavních povodí České republiky a plány oblastí povodí jsou podkladem pro výkon veřejné správy, zejména pro územní plánování, územní rozhodování a povolování staveb.

§ 24

Plán hlavních povodí České republiky

(1) Plán hlavních povodí České republiky stanoví rámcové cíle pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami, ochranu a zlepšování stavu povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů, pro trvale udržitelné užívání těchto vod, pro ochranu před škodlivými účinky těchto vod a pro zlepšování vodních poměrů a pro ochranu ekologické stability krajiny. Plán hlavních povodí České republiky vymezuje i rámcovou strukturu potřebných opatření k prosazování veřejných zájmů, včetně zdrojů a způsobu jejich financování. Při stanovení rámcových cílů a struktury potřebných opatření respektuje Plán hlavních povodí České republiky mezinárodní závazky České republiky.

(2) Plán hlavních povodí České republiky pořizuje Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, dotčenými ústředními správními úřady a kraji pro 3 hlavní povodí, a to pro povodí Labe, pro povodí Moravy a pro povodí Odry.

¹⁵⁾ Zákon č. 365/2000 Sb.

Plán hlavních povodí České republiky podléhá posuzování vlivů na životní prostředí podle zvláštních právních předpisů.¹⁶⁾

(3) Obsah Plánu hlavních povodí České republiky, způsob jeho zpracování a postup při jeho projednávání a zveřejnění stanoví vyhláškou Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí.

(4) Plán hlavních povodí České republiky schvaluje vláda.

§ 25

Plány oblastí povodí

(1) Plány oblastí povodí stanoví konkrétní cíle pro dané oblasti povodí na základě rámcových cílů Plánu hlavních povodí České republiky, potřeb a zjištěného stavu povrchových a podzemních vod, potřeb užívání těchto vod v daném území, včetně návrhů potřebných opatření, například k zachování a zvětšování rozsahu přirozených koryt vodních toků a nákladů na ně. Plány oblastí povodí pořizují správci povodí pro 5 oblastí povodí podle své působnosti,¹⁷⁾ a to pro oblast povodí Horního a středního Labe, oblast povodí Vltavy, oblast povodí Ohře a Dolního Labe, oblast povodí Odry a oblast povodí Moravy.

(2) Ministerstvo zemědělství stanoví vyhláškou vymezení jednotlivých oblastí povodí podle odstavce 1 zahrnující příslušná povodí a hydrogeologických rajonů.

(3) Plány oblastí povodí stanoví zejména omezení pro nakládání s vodami a limity pro využití území. Tato omezení a tyto limity jsou závazné pro rozhodování vodoprávních úřadů [§ 105 odst. 2 písm. a)].

(4) Obsah plánu oblasti povodí, postup při jeho zadání, způsob zpracování plánu, postup při jeho projednávání a způsob jeho zveřejnění stanoví vyhláškou Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem vnitra.

(5) Plány oblastí povodí schvalují ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady podle své územní působnosti kraje. Plány oblastí povodí podléhají posuzování vlivů na životní prostředí podle zvláštních právních předpisů.¹⁶⁾

§ 26

Programy opatření

(1) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Mi-

nisterstvem životního prostředí, dotčenými ústředními správními úřady a dotčenými kraji zajišťuje sestavení programů opatření podle schváleného Plánu hlavních povodí České republiky, a to včetně časových plánů realizace a způsobu jejich financování; tam, kde je to vhodné, se programy opatření člení podle regionů (regionální programy opatření). Programy opatření schvaluje vláda.

(2) Kraje podle své územní působnosti zajišťují ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady sestavení a schválení programů opatření podle schválených plánů oblastí povodí, a to včetně časových plánů realizace a způsobu jejich financování.

(3) Vodoprávní úřad ukládá správcům povodí, správcům vodních toků, vlastníkům vodních děl nebo jiným osobám povinnost provést opatření, která stanoví ve veřejném zájmu schválené programy opatření podle odstavců 1 a 2.

(4) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a krajskými úřady předkládá každé 3 roky vládě souhrnnou zprávu o plnění programů opatření a o stavu povrchových a podzemních vod a hospodaření s vodou v oblastech povodí.

(5) Obsah programů opatření, postup jejich zpracování, projednávání a způsob jejich zveřejňování stanoví vyhláškou Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem vnitra.

HLAVA V

OCHRANA VODNÍCH POMĚRŮ A VODNÍCH ZDROJŮ

Díl 1

Ochrana vodních poměrů

§ 27

Vlastníci pozemků jsou povinni, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak,¹⁸⁾ zajistit péči o ně tak, aby nedocházelo ke zhoršování vodních poměrů. Zejména jsou povinni za těchto podmínek zajistit, aby nedocházelo ke zhoršování odtokových poměrů, odnosu půdy erozní činností vody a dbát o zlepšování retenční schopnosti krajiny.

¹⁶⁾ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí).

¹⁷⁾ Zákon č. 305/2000 Sb., o povodích.

¹⁸⁾ Například zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

§ 28

Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

(1) Oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod, vyhláší vláda nařízením za chráněné oblasti přirozené akumulace vod.

(2) V chráněných oblastech přirozené akumulace vod se v rozsahu stanoveném nařízením vlády zakazuje

- a) zmenšovat rozsah lesních pozemků,
- b) odvodňovat lesní pozemky,
- c) odvodňovat zemědělské pozemky,
- d) těžit rašelinu,
- e) těžit nerosty povrchoвым způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod,
- f) těžit a zpracovávat radioaktivní suroviny,
- g) ukládat radioaktivní odpady.

(3) Ministerstvo životního prostředí může po předchozím souhlasu vlády povolit výjimku ze zákazů uvedených v odstavci 2.

(4) Pokud zákazem podle odstavce 2 písm. a) až c) vznikne vlastníkovi pozemku škoda, má nárok na její úhradu.

*Díl 2**Podzemní vody*

§ 29

(1) Zdroje podzemních vod jsou přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou a pro účely, pro které je použití pitné vody stanoveno zvláštním právním předpisem.⁵⁾ K jiným účelům může vodoprávní úřad povolit použití podzemní vody, jen není-li to na úkor uspokojování uvedených potřeb.

(2) Osoba, která způsobí při provozní činnosti¹⁹⁾ ztrátu podzemní vody nebo podstatné snížení možnosti odběru ve zdroji podzemních vod, popřípadě zhoršení jakosti vody v něm, je povinna nahradit škodu, která tím vznikla tomu, kdo má povoleno odebírat podzemní vodu z tohoto vodního zdroje, a dále provést podle místních podmínek potřebná opatření k obnovení původního stavu. Náhrada spočívá v opatření náhradního zdroje vody. Není-li to možné nebo účelné, je povinna poskytnout jednorázovou náhradu odpovídající snížení hodnoty tohoto nemovitého majetku, s jehož užíváním je povoleno spojeno. Ve sporech o náhradu škody nebo o její výši rozhoduje soud. Tím nejsou dotčeny obecné předpisy o náhradě škody.

(3) Vlastník pozemku, který při jiné činnosti než při geologických pracích²⁰⁾ na něm zjistí výskyt podzemních vod v neobvyklém množství (např. v takovém množství, které si vyžádá změnu technologie zakládání stavby nebo si vynutí upuštění od realizace stavby na tomto staveništi apod.) nebo zjistí výskyt podzemních vod s napjatou hladinou (artézské vody), je povinen tuto skutečnost ohlásit příslušnému vodoprávnímu úřadu k zjištění vydatnosti zdroje podzemní vody.

*Díl 3**Ochrana vodních zdrojů*

§ 30

Ochranná pásma vodních zdrojů

(1) K ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů podzemních nebo povrchoových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou s průměrným odběrem více než 10 000 m³ za rok stanoví vodoprávní úřad ochranná pásma. Vyžadují-li to závažné okolnosti, může vodoprávní úřad stanovit ochranná pásma i pro vodní zdroje s nižší kapacitou, než je uvedeno v první větě. Vodoprávní úřad může ze závažných důvodů své rozhodnutí o stanovení ochranného pásma též změnit, popřípadě je zrušit. Stanovení ochranných pásem je vždy veřejným zájmem.

(2) Ochranná pásma se dělí na ochranná pásma I. stupně, která slouží k ochraně vodního zdroje v bezprostředním okolí jímacího nebo odběrného zařízení, a ochranná pásma II. stupně, která slouží k ochraně vodního zdroje v územích stanovených vodoprávním úřadem tak, aby nedocházelo k ohrožení jeho vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti.

(3) Ochranné pásmo I. stupně stanoví vodoprávní úřad jako souvislé území

- a) u vodárenských nádrží a u dalších nádrží určených výhradně pro zásobování pitnou vodou pro celou plochu hladiny nádrže při maximálním vzdutí,
- b) u ostatních nádrží s vodárenským využitím než uvedených pod písmenem a) s minimální vzdáleností hranice jeho vymezení na hladině nádrže 100 m od odběrného zařízení,
- c) u vodních toků
 1. s jezovým vzdutím na břehu odběru minimálně v délce 200 m nad místem odběru proti proudu, po proudu do vzdálenosti 100 m nebo k hraně vzdouvacího objektu a šířce ochranného pásma 15 m, ve vodním toku zahrnuje minimálně jednu polovinu jeho šířky v místě odběru,

¹⁹⁾ § 420a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 509/1991 Sb.

²⁰⁾ Zákon č. 62/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2. bez jezového vzdutí na břehu odběru minimálně v délce 200 m nad místem odběru proti proudu, po proudu do vzdálenosti 50 m od místa odběru a šířce ochranného pásma 15 m, ve vodním toku zahrnuje minimálně jednu třetinu jeho šířky v místě odběru,
- d) u zdrojů podzemní vody s minimální vzdáleností hranice jeho vymezení 10 m od odběrného zařízení,
- e) v ostatních případech individuálně.

(4) Vodoprávní úřad může stanovit v odůvodněných případech ochranné pásmo I. stupně v rozsahu menším, než je uveden v odstavci 3 písm. a) až d).

(5) Ochranné pásmo II. stupně se stanoví vně ochranného pásma I. stupně; může být tvořeno jedním souvislým nebo více od sebe oddělenými územími v rámci hydrologického povodí nebo hydrogeologického rajonu. Vodoprávní úřad může ochranné pásmo II. stupně, je-li to účelné, stanovovat postupně po jednotlivých územích.

(6) Ochranná pásma stanoví vodoprávní úřad na návrh nebo z vlastního podnětu. Nepodají-li návrh na jejich stanovení ti, kteří mají právo vodu z vodního zdroje odebírat, popřípadě ti, kteří o povolení k takovému odběru žádají, u vodárenských nádrží pak ti, kteří vlastní vodní díla sloužící ke vzdouvání vody v takových nádržích nebo jsou jejich stavebníky, může jim předloženi tohoto návrhu s potřebnými podklady vodoprávní úřad uložit. Za vodárenské nádrže podle předchozí věty se považují nádrže uvedené v seznamu podle odstavce 11.

(7) Odpadne-li důvod ochrany, vodoprávní úřad z vlastního podnětu nebo na návrh rozhodne o zrušení ochranného pásma.

(8) V rozhodnutí o zřízení nebo změně ochranného pásma vodního zdroje vodoprávní úřad po projednání s dotčenými orgány státní správy stanoví, které činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje nelze v tomto pásmu provádět, jaká technická opatření je třeba v ochranném pásmu provést, popřípadě způsob a dobu omezení užívání pozemků a staveb v tomto pásmu ležících.

(9) Za prokázané omezení užívání pozemků a staveb v ochranných pásmech vodních zdrojů náleží vlastníkům těchto pozemků a staveb náhrada, kterou jsou povinni na jejich žádost poskytnout v případě vodárenských nádrží vlastníci vodních děl umožňujících v nich vzdouvání vody, v ostatních případech oprávnění (§ 8) k odběru vody z vodního zdroje; je-li jich více, poměrně podle povoleného množství odebírané vody. Nedojde-li o poskytnutí náhrady k dohodě, rozhodne o jednorázové náhradě soud.

(10) Náklady spojené s technickými úpravami

v ochranných pásmech vodních zdrojů uloženými vodoprávním úřadem k ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti nesou ti, kteří jsou oprávněni vodu z těchto vodních zdrojů odebírat, popřípadě o povolení k jejímu odběru žádají, u vodárenských nádrží pak vlastníci nebo stavebníci vodních děl sloužících ke vzdouvání vody.

(11) Ministerstvo životního prostředí vyhláškou stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů.

§ 31

Pro zdroje povrchových vod, které jsou využívány nebo u kterých se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody, ukazatele a hodnoty jejich přípustného znečištění stanoví vláda nařízením.

§ 32

Citlivé oblasti

(1) Citlivé oblasti jsou vodní útvary povrchových vod,

- a) v nichž dochází nebo v blízké budoucnosti může dojít v důsledku vysoké koncentrace živin k nežádoucímu stavu jakosti vod,
- b) které jsou využívány nebo se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l, nebo
- c) u nichž je z hlediska zájmů chráněných tímto zákonem nutný vyšší stupeň čištění odpadních vod.

(2) Citlivé oblasti vymezí vláda nařízením. Vymezení citlivých oblastí podléhá přezkoumání v pravidelných intervalech nepřesahujících 4 roky.

(3) Pro citlivé oblasti a pro vypouštění odpadních vod do povrchových vod ovlivňujících kvalitu vody v citlivých oblastech stanoví vláda nařízením ukazatele přípustného znečištění odpadních vod a jejich hodnoty.

§ 33

Zranitelné oblasti

(1) Zranitelné oblasti jsou území, kde se vyskytují

- a) povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo
- b) povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody.

(2) Vláda nařízením stanoví zranitelné oblasti a v nich upraví používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření. Vymezení zranitelných oblastí podléhá pře-

zkoumání v pravidelných intervalech nepřesahujících 4 roky.

§ 34

Povrchové vody využívané ke koupání

(1) Povrchové vody využívané ke koupání osob pro vyhovující jakost vody, které obvykle používá ke koupání větší počet osob, stanoví Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou. Koupání v nich je povoleno, pokud jakost vody odpovídá požadavkům stanoveným zvláštním právním předpisem.²¹⁾

(2) Pokud povrchové vody uvedené ve vyhlášce vydané podle odstavce 1 přestanou odpovídat požadavkům na jakost vody pro koupání stanoveným ve zvláštním právním předpise,²¹⁾ uloží nebo přijme vodoprávní úřad k nápravě tohoto stavu odpovídající opatření po projednání s orgány ochrany zdraví a správcem povodí.

§ 35

Podpora života ryb

(1) Povrchové vody, které jsou vhodné pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů, s rozdělením na vody lososové a kaprové, stanoví vláda nařízením.

(2) Ukazatele a hodnoty přípustného znečištění vod uvedených v odstavci 1 stanoví vláda nařízením.

(3) U vodárenských nebo jiných vodních nádrží nebo na úsecích vodních toků může vodoprávní úřad uložit jejich vlastníkovvi, správci vodního toku a uživateli rybářského revíru též způsob rybářského obhospodařování.

(4) Vypouštět ryby a ostatní vodní živočichy nepůvodních, geneticky nevhodných a neprovořených populací přirozených druhů do vodních toků a vodních nádrží bez souhlasu příslušného vodoprávního úřadu, je zakázáno.

Díl 4

Ochrana množství vod

§ 36

Minimální zůstatkový průtok

(1) Minimálním zůstatkovým průtokem je průtok povrchových vod, který ještě umožňuje obecné nakládání s povrchovými vodami a ekologické funkce vodního toku.

(2) Minimální zůstatkový průtok stanoví vodoprávní úřad při udělení povolení k nakládání s vodami,

které může mít za následek snížení průtoku vodního toku. Vodoprávní úřad přitom vychází z plánů oblastí povodí, z metodického pokynu vydaného Ministerstvem životního prostředí a přihlédne ke zjištěnému stavu povrchových a podzemních vod, zejména k výsledkům vodní bilance v daném povodí.

(3) Vodoprávní úřad může uložit vlastníkovvi vodního díla za účelem kontroly dodržování minimálního zůstatkového průtoku povinnost osadit na vodním díle cejch nebo vodní značku a povinnost minimální zůstatkový průtok pravidelně měřit a podávat příslušnému správci povodí zprávy o výsledcích měření.

§ 37

Minimální hladiny podzemních vod

(1) Minimální hladina podzemních vod je hladina, která ještě umožňuje trvale udržitelné užívání vodních zdrojů a při které nedojde k narušení ekologické stability ekosystému vodních útvarů s nimi souvisejících.

(2) Minimální hladinu podzemních vod stanoví vodoprávní úřad v povolení k nakládání s vodami, pokud toto nakládání může mít za následek podstatné snížení hladiny podzemních vod. Vodoprávní úřad přitom vychází z plánů oblastí povodí a metodického pokynu vydaného Ministerstvem životního prostředí a přihlédne ke zjištěnému stavu povrchových a podzemních vod, zejména k výsledkům vodní bilance v daném hydrogeologickém rajonu.

(3) Vodoprávní úřad může uložit oprávněnému ve smyslu odstavce 2 povinnost předložit návrh jímacího řádu ke schválení, popřípadě povinnost hladinu podzemních vod pravidelně měřit, dále způsob měření a povinnost podávat příslušnému správci povodí zprávy o výsledcích měření.

Díl 5

Ochrana jakosti vod

§ 38

Odpadní vody

(1) Odpadní vody jsou vody použité v obytných, průmyslových, zemědělských, zdravotnických a jiných stavbách, zařízeních nebo dopravních prostředcích, pokud mají po použití změněnou jakost (složení nebo teplotu), jakož i jiné vody z nich odtékající, pokud mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod. Odpadní vody jsou i průsakové vody z odkališť nebo ze skládek odpadu.

(2) Vody z drenážních systémů odvodňovaných zemědělských pozemků, vody užití na plavidlech, u nichž došlo pouze ke zvýšení teploty, a nepoužité

²¹⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., ve znění zákona č. 254/2001 Sb.

minerální vody z přírodního léčivého zdroje nebo zdroje přírodní minerální vody nejsou odpadními vodami podle tohoto zákona.

(3) Kdo vypouští odpadní vody do vod povrchových nebo podzemních, je povinen zajišťovat jejich zneškodňování v souladu s podmínkami stanovenými v povolení k jejich vypouštění. Při stanovování těchto podmínek je vodoprávní úřad povinen přihlížet k dostupným technologiím v oblasti zneškodňování odpadních vod. Ten, kdo vypouští odpadní vody do vod povrchových nebo podzemních, je povinen v souladu s rozhodnutím vodoprávního úřadu měřit objem vypouštěných vod a míru jejich znečištění a výsledky těchto měření předávat vodoprávnímu úřadu, který rozhodnutí vydal, a příslušnému správci povodí a pověřenému odbornému subjektu. Vodoprávní úřad tímto rozhodnutím stanoví místo a způsob měření objemu a znečištění vypouštěných odpadních vod a četnost předkládání výsledků těchto měření.

(4) Vypouštění odpadních vod do vod podzemních lze povolit jen výjimečně z jednotlivých rodinných domků a staveb pro individuální rekreaci na základě individuálního posouzení jejich vlivu na jakost podzemních vod. Odpadní vody nesmějí být vypouštěny přímo do pásma nasycení (§ 2).

(5) Při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových stanoví vodoprávní úřad nejvýše přípustné hodnoty jejich množství a znečištění. Přitom je vázán ukazateli vyjadřujícími stav vody ve vodním toku, ukazateli a hodnotami přípustného znečištění povrchových vod, ukazateli a přípustnými hodnotami znečištění odpadních vod a náležitostmi a podmínkami povolení k vypouštění odpadních vod, které stanoví vláda nařízením.

(6) Při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních vodoprávní úřad

- a) přihlíží k potřebě dosažení nebo zachování vyhovujícího stavu povrchových nebo podzemních vod a na vodu vázaných ekosystémů,
- b) posuzuje možnosti omezování znečištění u jeho zdroje i omezování emisí do životního prostředí jako celku a možnosti opětovného využívání odpadních vod.

(7) Vyžadují-li to nutné zájmy ochrany vod, může vodoprávní úřad stanovit přípustné hodnoty ukazatelů znečištění odpadních vod přísnější než hodnoty stanovené vládou nařízením podle odstavce 5, případně stanovit další ukazatele a jejich přípustné hodnoty. Obdobně to platí i v případech ukazatelů znečištění a jejich hodnot stanovených vládou podle § 31 a 35.

(8) Vodoprávní úřad může při povolování vypouštění odpadních vod z průmyslových staveb a zařízení uložit zneškodňování odpadních vod z jednotlivých dílčích výrobních nebo chladících vod odděleně od ostatních odpadních vod.

(9) Vodoprávní úřad může na základě žádosti znečišťovatele povolit ve výjimečných případech na nezbytně nutnou dobu, zejména při uvádění čistírny odpadních vod do provozu, při zkušebním provozu, nezbytných opravách či změnách zařízení ke zneškodňování odpadních vod a při haváriích těchto zařízení a v případech, kdy odpadní, popřípadě zvláštní vody budou do povrchových vod vypouštěny řízeným způsobem, při současném stanovení dalších podmínek, které omezí možnost zhoršení jakosti povrchových vod, vypouštění odpadních vod s přípustnými hodnotami ukazatelů znečištění odpadních vod vyššími než hodnoty stanovené vládou nařízením podle odstavce 5 nebo podle § 31.

§ 39

Závadné látky

(1) Závadné látky jsou látky, které nejsou odpadními ani důlními vodami a které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod (dále jen „závadné látky“). Každý, kdo zachází se závadnými látkami, je povinen učinit přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod a neohrozily jejich prostředí.

(2) V případech, kdy uživatel závadných látek zachází s těmito látkami ve větším rozsahu nebo kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody, má uživatel závadných látek povinnost činit tato opatření:

- a) vypracovat plán opatření pro případy havárie (dále jen „havarijní plán“); havarijní plán schvaluje příslušný vodoprávní úřad; může-li havárie ovlivnit vodní tok, projedná jej uživatel závadných látek před předložením ke schválení s příslušným správcem vodního toku, kterému také předá jedno jeho vyhotovení,
- b) provádět záznamy o provedených opatřeních a tyto záznamy uchovávat po dobu 5 let.

(3) Seznam nebezpečných závadných látek (dále jen „nebezpečné látky“) je uveden v příloze č. 1 k tomuto zákonu; tento seznam obsahuje i zvlášť nebezpečné závadné látky (dále jen „zvlášť nebezpečné látky“).

(4) Každý, kdo zachází se zvlášť nebezpečnými látkami nebo nebezpečnými látkami nebo kdo zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím, je povinen učinit odpovídající opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod nebo do kanalizací, které tvoří součást technologického vybavení výrobního zařízení. Je povinen zejména

- a) umístit zařízení, v němž se závadné látky používají, zachycují, skladují, zpracovávají nebo dopravují tak, aby bylo zabráněno nežádoucímu úniku těchto látek do půdy nebo jejich nežádoucímu smísení s odpadními nebo srážkovými vodami,

- b) používat jen takové zařízení, popřípadě způsob při zacházení se závadnými látkami, které jsou vhodné i z hlediska ochrany jakosti vod,
- c) nejméně jednou za 6 měsíců kontrolovat sklady a skládky, jakož i zkoušet těsnosti potrubí nebo nádrží určených pro skladování a prostředků pro dopravu závadných látek a provádět jejich včasné opravy; sklady musí být zabezpečeny nepropustnou úpravou proti úniku závadných látek do podzemních vod,
- d) vybudovat a provozovat odpovídající kontrolní systém pro zjišťování úniku závadných látek,
- e) zajistit, aby nově budované stavby byly zajištěny proti nežádoucímu úniku těchto látek při hašení požáru.

(5) Opatření podle odstavce 4 se přiměřeně vztahují i na použité obaly závadných látek.

(6) Každý, kdo zachází se zvláště nebezpečnými látkami, je povinen vést záznamy o typech těchto látek, které jsou zpracovávány nebo s nimiž se nakládá, o obsahu jejich účinných složek, o jejich vlastnostech zejména ve vztahu k povrchovým a podzemním vodám prostředí a tyto informace na vyžádání poskytnout vodoprávnímu úřadu a Hasičskému záchrannému sboru České republiky.

(7) Vodoprávní úřad může při použití závadných látek povolit z ustanovení odstavce 1 výjimku, nejde-li o ropné látky, a to v nezbytně nutné míře, na omezenou dobu a za předpokladu, že jich bude použito

- a) k úpravě a udržování vodního toku,
- b) ke krmení ryb,
- c) z důvodů zdravotních,
- d) k úpravě povrchových nebo podzemních vod pro určité způsoby užívání, například srážení anorganických živin přímo ve vodním toku,
- e) k odstranění nežádoucí flóry nebo fauny ve vodním toku, nebo
- f) jako indikátorových látek pro účely měření.

(8) Náležitosti havarijního plánu a nakládání se závadnými látkami stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

(9) Mytí motorových vozidel a provozních mechanismů ve vodních tocích nebo na místech, ze kterých by pohonné hmoty nebo mazadla mohly ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod, je zakázáno.

§ 40

Havárie

(1) Havárií je mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod.

(2) Za havárii se vždy považují případy závaž-

ného zhoršení nebo mimořádného ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod ropnými látkami, zvláště nebezpečnými látkami, popřípadě radioaktivními zářiči a radioaktivními odpady, nebo dojde-li ke zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod v chráněných oblastech přirozené akumulace vod nebo v ochranných pásmech vodních zdrojů.

(3) Dále se za havárii považují případy technických poruch a závad zařízení k zachycování, skladování, dopravě a odkládání látek uvedených v odstavci 2, pokud takovému vniknutí předcházejí.

§ 41

Povinnosti při havárii

(1) Ten, kdo způsobil havárii (dále jen „původce havárie“), je povinen činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie. Přitom se řídí havarijním plánem, popřípadě pokyny vodoprávního úřadu a České inspekce životního prostředí.

(2) Kdo způsobil nebo zjistí havárii, je povinen ji neprodleně hlásit Hasičskému záchrannému sboru České republiky nebo jednotkám požární ochrany nebo Policii České republiky, případně správci povodí.

(3) Hasičský záchranný sbor České republiky, Policie České republiky a správce povodí jsou povinni neprodleně informovat o jim nahlášené havárii příslušný vodoprávní úřad a Českou inspekci životního prostředí, která bude o havárii, k níž došlo v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, informovat též Ministerstvo zdravotnictví. Řízení prací při zneškodňování havárií přísluší vodoprávnímu úřadu.

(4) Dojde-li k havárii mimořádného rozsahu, která může závažným způsobem ohrozit životy nebo zdraví lidí nebo způsobit značné škody na majetku, platí při zabraňování škodlivým následkům havárie přiměřeně ustanovení o ochraně před povodněmi.

(5) Původce havárie je povinen na výzvu orgánů uvedených v odstavci 3 při provádění opatření při odstraňování příčin a následků havárie s těmito orgány spolupracovat.

(6) Osoby, které se zúčastnily zneškodňování havárie, jsou povinny poskytnout České inspekci životního prostředí potřebné údaje, pokud si jejich poskytnutí vyžádá, a Hasičskému záchrannému sboru České republiky.

(7) Ministerstvo životního prostředí stanoví vyhláškou způsob a rozsah hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků.

§ 42

Opatření k nápravě

(1) K odstranění následků nedovoleného vypouštění odpadních vod, nedovoleného nakládání se závadnými látkami nebo havárií (dále jen „závadný stav“) uloží vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí tomu, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod (dále jen „původce“), povinnost provést opatření k nápravě závadného stavu (dále jen „opatření k nápravě“), popřípadě též opatření k zajištění náhradního odběru vod, pokud to vyžaduje povaha věci. Náklady na provedení opatření k nápravě nese ten, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo. Pokud ten, komu byla uložena opatření, je neplní a hrozí nebezpečí z prodlení, zabezpečí opatření k nápravě vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí na náklady původce. Za původce závadného stavu se považuje ten, kdo závadný stav způsobil. Pokud k havárii došlo v důsledku zásahu Hasičského záchranného sboru České republiky nebo jednotek požární ochrany, nepovažují se za původce havárie, jestliže k zásahu použili přiměřených prostředků.

(2) Vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí uloží podle potřeby opatření k nápravě nabyvateli majetku získaného způsobem uvedeným ve zvláštním zákoně,²²⁾ který není původcem závadného stavu, ale k jehož majetku takto získanému je závadný stav vázán. Takto postupuje vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí v případě, že nabyvatel tohoto majetku jej získal s vědomím ekologické zátěže a byla-li s ním o tom uzavřena zvláštní smlouva nebo byla-li mu poskytnuta sleva z kupní ceny z důvodu závadného stavu, jenž je předmětem opatření k nápravě. Tímto způsobem postupuje vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí i v případě, existuje-li dosud původce závadného stavu.

(3) Povinnosti plynoucí z opatření k nápravě uložení původci závadného stavu podle odstavce 1 nebo nabyvateli majetku podle odstavce 2 přecházejí na jejich právní nástupce.

(4) Nelze-li opatření k nápravě uložit podle odstavců 1 až 3 a hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod, zabezpečí nezbytná opatření k nápravě příslušný vodoprávní úřad z vlastního podnětu nebo z podnětu České inspekce životního prostředí. Může k tomuto účelu uložit provedení opatření k nápravě právnické osobě nebo fyzické osobě podnikající podle zvláštních právních předpisů,²³⁾ která je k provedení opatření k nápravě odborně a technicky způsobilá. Účastníkem řízení o uložení opatření je jen tato osoba; odvolání proti

tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek. K tomuto účelu zřizuje vodoprávní úřad v rámci svého rozpočtu zvláštní účet ročně doplňovaný do výše 50 000 000 Kč.

(5) Vlastníci majetku, na němž závadný stav vázne nebo jejichž majetku je nutno použít při odstranění závadného stavu a kteří nejsou těmi, jimž bylo opatření k nápravě uloženo, jsou povinni strpět provedení opatření k nápravě uloženo nebo nařízeného vodoprávním úřadem. Za tím účelem jsou povinni umožnit vstup, popřípadě vjezd na své pozemky a stavby a strpět omezení obvyklého užívání svých pozemků a staveb.

(6) Pro vstup, popřípadě vjezd do staveb a zařízení ozbrojených sil České republiky, Policie České republiky, Bezpečnostní informační služby a Vězeňské služby České republiky platí zvláštní právní předpisy.²⁴⁾

(7) Jestliže se uložena opatření k nápravě dotýkají cizích pozemků nebo staveb, je třeba co nejvíce šetřit práv vlastníků dotčených pozemků a staveb; vstup, popřípadě vjezd a zamýšlená omezení obvyklého užívání pozemků nebo staveb je třeba jim předem oznámit, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Po dokončení opatření k nápravě jsou ti, jimž byla opatření k nápravě uložena, povinni na své náklady uvést pozemky nebo stavby do předchozího stavu, pokud se s jejich vlastníky nedohodli jinak; jsou-li opatření k nápravě prováděna na základě rozhodnutí vodoprávního úřadu podle odstavce 4, hradí tyto náklady příslušný okresní úřad.

(8) Náhradu za majetkovou újmu nebo omezení vzniklá vlastníků při provádění opatření k nápravě na jejich pozemcích nebo stavbách hradí ten, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo. V případě uvedeném v odstavci 4 hradí tuto náhradu příslušný vodoprávní úřad. Právo na náhradu musí být uplatněno u toho, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo, nebo u příslušného vodoprávního úřadu do 6 měsíců od jeho vzniku, jinak zaniká. Tímto ustanovením není dotčeno právo na náhradu škody.

HLAVA VI

VODNÍ TOKY

§ 43

Vodní toky

(1) Vodní toky jsou povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo po převažující část roku, a to včetně vod v nich uměle vzdutých. Je-

²²⁾ Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁾ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁾ Například zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

jich součástí jsou i vody ve slepých ramenech a v úsecích přechodně tekoucích přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo zakrytými úseky.

(2) V pochybnostech o tom, zda jde o vodní tok, rozhoduje vodoprávní úřad. Může též rozhodnout, že vodním tokem jsou i jiné povrchové vody než uvedené v odstavci 1.

(3) Ustanovení zvláštního zákona²⁵⁾ týkající se hrazení bystrin nejsou dotčena.

§ 44

Koryta vodních toků

(1) Protéká-li vodní tok po pozemku, který je evidován v katastru nemovitostí jako vodní plocha, je korytem vodního toku tento pozemek. Protéká-li vodní tok po pozemku, který není evidován v katastru nemovitostí jako vodní plocha, je korytem vodního toku část pozemku zahrnující dno a břehy koryta až po břehovou čáru určenou hladinou vody, která zpravidla stačí protékat tímto korytem, aniž se vylévá do přilehlého území.

(2) V pochybnostech o hranici koryta vodního toku rozhodne místně příslušný vodoprávní úřad.

§ 45

Změny koryta vodního toku

(1) Opustí-li vodní tok vlivem přírodních sil při povodni své přirozené koryto a vznikne-li tím koryto nové, mohou vlastníci pozemků, správce vodního toku, jakož i oprávnění k nakládání s vodami, kteří jsou dotčeni novým stavem, žádat jednotlivě nebo společně vodoprávní úřad o povolení vrátit vodní tok na svůj náklad do původního koryta. Stát může žadatelům, kteří obdrží povolení, na obnovu koryta vodního toku po povodni přispět (§ 102).

(2) Neobnoví-li se původní stav, stát vykoupí pozemek původního nebo nového koryta vodního toku, jestliže mu tento pozemek vlastník dotčeného pozemku nabídne. Toto neplatí pro dotčené pozemky ve vlastnictví obcí.

(3) Neobnoví-li se původní stav z důvodu, že vodoprávní úřad obnovu ve veřejném zájmu nepovolí, platí pro vlastníky dotčených pozemků možnost odškodnění podle odstavce 2 a ostatním oprávněným k nakládání s vodami, dotčeným tímto rozhodnutím, náleží přiměřená náhrada.

(4) Právo na obnovu a odškodnění zaniká po třech letech od roku, v němž došlo ke změně.

§ 46

Ochrana vodních toků a jejich koryt

(1) Je zakázáno měnit směr, podélný sklon a příčný profil koryta vodního toku, poškozovat břehy, těžít z koryt vodních toků zeminu, písek nebo nerosty a ukládat do vodních toků předměty, kterými by mohlo dojít k ohrožení plynulosti odtoku vod, zdraví nebo bezpečnosti, jakož i ukládat takové předměty na místech, z nichž by mohly být splaveny do vod.

(2) Ustanovení předchozího odstavce se nevztahuje na případy, kdy se činnosti v něm uvedené provádějí v souladu s tímto zákonem.

§ 47

Správa vodních toků

(1) Vodní toky jsou předmětem správy. Člení se na významné vodní toky a drobné vodní toky. Seznam významných vodních toků stanoví Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou.

(2) Správou vodních toků se rozumí povinnost

- a) sledovat stav koryt vodních toků a pobřežních pozemků z hlediska funkcí vodního toku,
- b) pečovat o koryta vodních toků, zejména udržovat koryta vodních toků ve stavu, který zabezpečuje při odvádění vody z území dostatečnou průtočnost a hloubku vody a přitom se co nejvíce blíží přírodním podmínkám, udržovat břehové porosty na pozemcích koryt vodních toků nebo na pozemcích sousedících s korytem vodního toku tak, aby se nestaly překážkou odtoku vody při povodňových situacích, popřípadě břehové porosty na pozemcích koryt vodních toků nebo na pozemcích sousedících s korytem vodního toku vyřadit s přihlédnutím k tomu, aby jejich druhová skladba co nejvíce odpovídala původnímu přírodnímu stavu, pokud takové povinnosti nemají vlastníci pozemků s koryty vodních toků,
- c) provozovat a udržovat v řádném stavu vodní díla v korytech vodních toků nezbytná k zabezpečení funkcí vodního toku,²⁶⁾ popřípadě vodnímu toku převážně sloužící, která správci vodních toků vlastní, případně je užívají z jiného právního důvodu,
- d) připravovat a zajišťovat úpravy koryt vodních toků, pokud slouží k zajištění funkcí vodního toku,
- e) vytvářet podmínky umožňující oprávněná nakládání s vodami související s vodním tokem; při mimořádných situacích na vodním toku jen po-

²⁵⁾ § 35 zákona č. 289/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁾ Například § 3 a 4 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

kud to umožňují hydrologické podmínky a stav vodního toku,

- f) oznamovat příslušnému vodoprávnímu úřadu závažné závady, které zjistí ve vodním toku a jeho korytě, způsobené přírodními nebo jinými vlivy; současně navrhopat opatření k nápravě, obnovovat přirozená koryta vodních toků, zejména ve zvláště chráněných územích²⁷⁾ a v územních systémech ekologické stability,²⁸⁾
- g) spolupracovat při zneškodňování havárií na vodních tocích.

(3) Ministerstvo zemědělství stanoví vyhláškou způsob provádění činností uvedených v odstavci 2.

(4) Správa významných vodních toků vedle povinností správy vodních toků podle odstavce 2 zahrnuje tyto další povinnosti:

- a) provozovat a udržovat v řádném stavu vodní díla na významných vodních tocích zajišťující oprávněná nakládání s povrchovými vodami, která správci významných vodních toků vlastní, případně je užívají z jiného právního důvodu,
- b) udržovat splavnost využívaných dopravně významných vodních cest a označovat a vytyčovat plavební dráhu na vodních cestách,⁷⁾
- c) udržovat v řádném stavu a provozovat i cizí vodní díla na vodních tocích, pokud tak rozhodne vodoprávní úřad (§ 59 odst. 3),
- d) řídit a ovlivňovat podle komplexního manipulačního řádu hospodaření s vodami v soustavě vodních nádrží,
- e) podávat podněty ke zpracování, úpravám a ke koordinaci manipulačních řádů vodních děl jiných vlastníků,
- f) spolupracovat při zneškodňování havárií v povodí, pokud mohou ohrozit jakost vody ve významných vodních tocích,
- g) předložit Ministerstvu zemědělství na jeho výzvu ke schválení návrh komplexního manipulačního řádu, který koordinuje manipulační řády jednotlivých vodních děl tvořících soustavu vodních nádrží, a navrhopat vodoprávním úřadům změny povolení k nakládání s vodami, pokud jsou schváleným manipulačním řádem dotčena; vodoprávní úřad je povinen o takovém návrhu rozhodnout,
- h) spolupracovat se správci drobných vodních toků při řešení úkolů týkajících se vodních toků v celé oblasti povodí.

§ 48

Správci vodních toků

(1) Správu významných vodních toků zajišťují právnické osoby zřízené podle zvláštního zákona¹⁷⁾ (dále jen „správci povodí“).

(2) Správu drobných vodních toků jsou oprávněny vykonávat obce, jejichž územím drobné vodní toky protékají, nebo fyzické osoby nebo právnické osoby, jimž drobné vodní toky slouží nebo s jejichž činnostmi souvisejí, určené Ministerstvem zemědělství. O určení správce drobného vodního toku rozhoduje Ministerstvo zemědělství na základě žádosti.

(3) Na území vojenských újezdů²⁹⁾ zajišťuje správu drobných vodních toků Ministerstvo obrany. Na území národních parků zajišťují správu drobných vodních toků Správy národních parků.³⁰⁾

(4) Na drobných vodních tocích, ke kterým nebyl určen správce drobného vodního toku podle odstavce 2, vykonává správu drobných vodních toků stát svými organizačními složkami, které k tomuto účelu Ministerstvo zemědělství zřídí.

(5) Obsah žádosti podle odstavce 2 a její náležitosti nezbytné k rozhodnutí stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou.

(6) Na určení správce drobného vodního toku se nevztahuje správní řád.

(7) Správce povodí vykonává dohled nad správou drobných vodních toků. Pokud správce drobného vodního toku neplní povinnosti podle tohoto zákona, Ministerstvo zemědělství zruší jeho určení jako správce drobného vodního toku.

§ 49

Oprávnění při správě vodních toků

(1) Správci vodních toků jsou oprávněni

- a) při výkonu svých práv a povinností vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a stavby, pokud k tomu není třeba povolení podle zvláštních právních předpisů,
- b) z důvodu péče o koryta vodního toku a v součinnosti s vlastníky pozemků odstraňovat nebo nově vysazovat stromy a keře na pozemcích při něm,
- c) požadovat předložení povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu týkajícího se vodního toku a zjišťovat, zda jsou tato rozhodnutí dodržována,
- d) dávat pokyny pro manipulaci s vodními díly jejich

²⁷⁾ § 14 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²⁸⁾ § 4 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²⁹⁾ Zákon č. 222/1999 Sb.

³⁰⁾ Zákon č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

uživatelům v rámci komplexního manipulačního řádu soustavy vodních nádrží na vodním toku, pokud to vyžaduje mimořádná situace.

Výkonem uvedených oprávnění nejsou dotčeny zvláštní právní předpisy týkající se ochrany přírody a krajiny.³¹⁾

(2) Správci vodních toků mohou při výkonu správy vodního toku, pokud je to nezbytně nutné a po předchozím projednání s vlastníky pozemků užívat pozemků sousedících s korytem vodního toku, a to

- a) u vodních toků, které jsou vodními cestami dopravně významnými, nejvýše v šířce do 10 m od břehové čáry,
- b) u ostatních významných vodních toků jiných než pod písmenem a) nejvýše v šířce do 8 m od břehové čáry,
- c) u drobných vodních toků nejvýše v šířce do 6 m od břehové čáry.

(3) Vodoprávní úřad může pro nezbytně nutné potřeby a na nezbytně nutnou dobu stanovit k užívání i větší šířku pozemků při vodním toku, než je uvedeno v odstavci 2.

(4) Způsobí-li správce vodního toku při výkonu oprávnění podle odstavce 1 nebo 2 škodu, je povinen ji nahradit. O náhradě škody platí obecné předpisy.

§ 50

Povinnosti vlastníků pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků

Vlastníci pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, jsou povinni

- a) strpět na svém pozemku břehové porosty, jakož i obecné nakládání s vodami ve vodním toku,
- b) udržovat břehy koryta vodního toku ve stavu potřebném k zajištění neškodného odtoku vody, odstraňovat překážky a cizorodé předměty ve vodním toku, s výjimkou nánosů, pokud tyto činnosti neznamenají vynaložení zvláštních nákladů, zvláštní odbornou způsobilost nebo použití speciální techniky,
- c) strpět na svém pozemku vodní díla umístěná v korytě vodního toku, vybudovaná před účinností tohoto zákona,
- d) ohlašovat správci vodního toku zjevné závady v korytě vodního toku,
- e) strpět na svém pozemku bez náhrady umístění zařízení ke sledování stavu povrchových a podzemních vod a ekologických funkcí vodního toku, například plavebních znaků apod.,

- f) umožnit vodoprávnímu úřadu, České inspekci životního prostředí, jakož i správci vodního toku výkon jejich oprávnění,
- g) strpět po nich průchod osob podél vodních toků; výjimku z této povinnosti může povolit vodoprávní úřad po projednání s příslušným správcem vodního toku; to neplatí na pozemcích v současně zastavěném území obce a na oplocených pozemcích.

§ 51

Povinnosti vlastníků pozemků sousedících s koryty vodních toků

(1) Vlastníci pozemků sousedících s koryty vodních toků jsou povinni

- a) umožnit správci vodního toku výkon jeho oprávnění,
- b) strpět na svém pozemku bez náhrady umístění zařízení ke sledování stavu povrchových a podzemních vod a ekologických funkcí vodního toku, umístění plavebních znaků apod.,
- c) strpět, po předchozím projednání s nimi, po nich průchod osob; to neplatí na pozemcích v současně zastavěném území obce a na oplocených pozemcích.

(2) Vodoprávní úřad může vlastníkům pozemků sousedících s koryty vodních toků zakázat kácet stromy a keře zabezpečující stabilitu koryta vodního toku.

(3) Pokud výkonem těchto oprávnění vznikne vlastníkovi pozemku škoda, má nárok na její úhradu.

§ 52

Povinnosti vlastníků staveb a zařízení v korytech vodních toků nebo sousedících s nimi

(1) Vlastníci staveb a zařízení v korytech vodních toků jsou povinni odstraňovat předměty zachycené či ulpělé na těchto stavbách a zařízeních a nakládat s nimi podle zvláštního zákona.³²⁾

(2) Vlastníci staveb, které nejsou vodními díly, nebo zařízení v korytech vodních toků, popřípadě sousedících s nimi jsou povinni ve veřejném zájmu dbát o jejich statickou bezpečnost a celkovou údržbu, aby neohrožovaly plynulý odtok povrchových vod, a zabezpečit je proti škodám působeným vodou a odchodem ledu. Pokud k narušení plynulého odtoku vod dojde v důsledku zanedbání péče o tyto stavby nebo zařízení, jsou jejich vlastníci povinni na své náklady provést nápravu a plynulý odtok vody plně obnovit; jinak je vodoprávní úřad oprávněn zajistit nápravu na

³¹⁾ Například zákon č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³²⁾ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.

náklady vlastníka; odpovědnost za škodu způsobenou zanedbáním povinné péče o stavbu nebo zařízení v korytě vodního toku nebo s ním sousedícím tím není dotčena.

§ 53

Pochybnosti o rozsahu povinností a oprávnění

V pochybnostech o rozsahu povinností nebo oprávnění správců povodí a správců vodních toků rozhodne Ministerstvo zemědělství. To rozhodne i v pochybnostech o rozsahu povinností vlastníků pozemků koryta vodního toku, vlastníků pozemků sousedících s koryty vodních toků a vlastníků staveb a zařízení v korytu vodního toku nebo sousedících s ním. Vznikne-li taková pochybnost ve vodoprávním řízení, jehož je účastníkem ten, o jehož povinnostech nebo právech pochybnost vznikla, rozhodne vodoprávní úřad, který takové řízení vede.

HLAVA VII SPRÁVA POVODÍ

§ 54

(1) Správou povodí se rozumí správa významných vodních toků (§ 47 odst. 4), některé činnosti spojené se zjišťováním a hodnocením stavu povrchových a podzemních vod v dané oblasti povodí (§ 21) a další činnosti, které vykonávají správci povodí podle tohoto zákona.

(2) Správu povodí vykonávají správci povodí.

(3) Správci povodí poskytují pro činnost vodoprávních úřadů, na jejich žádost, technické, ekonomické a jiné údaje, pokud je mají k dispozici.

(4) Správci povodí v rámci své činnosti podávají podněty, návrhy a vyjádření vodoprávním úřadům zejména ve věcech ochrany vodních poměrů, ochrany vod, hospodárného využívání vodních zdrojů, minimálních zůstatkových průtoků vodních toků, minimálních hladin podzemních vod a při přechodném nedostatku vody.

(5) Správci povodí spolupracují se správci drobných vodních toků a pověřenými odbornými subjekty při řešení úkolů týkajících se celé oblasti povodí.

HLAVA VIII VODNÍ DÍLA

§ 55

Vodní díla

(1) Vodní díla jsou stavby, které slouží ke vzdou-

vání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným tímto zákonem, a to zejména

- a) přehrady, hráze, vodní nádrže, jezy a zdrže,
- b) stavby, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta vodních toků,
- c) stavby vodovodních řadů a vodárenských objektů včetně úpraven vody, kanalizačních stok a kanalizačních objektů včetně čistíren odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizací,
- d) stavby na ochranu před povodněmi,
- e) stavby k vodo hospodářským melioracím, zavlažování a odvodňování pozemků,
- f) stavby, které se k plavebním účelům zřizují v korytech vodních toků nebo na jejich březích,
- g) stavby k využití vodní energie a energetického potenciálu,
- h) stavby odkališť,
- i) stavby sloužící k pozorování stavu povrchových nebo podzemních vod,
- j) studny,
- k) stavby k hrazení bystřin a strží, pokud zvláštní zákon²⁵⁾ nestanoví jinak,
- l) jiné stavby potřebné k nakládání s vodami povolovanému podle § 8.

(2) Za vodní díla se podle tohoto zákona nepovažují jednoduchá zařízení mimo koryta vodních toků na jednotlivých pozemcích a stavbách k zachycení vody a k ochraně jednotlivých pozemků a staveb proti škodlivým účinkům povrchových nebo podzemních vod, jakož i jednoduchá zařízení mimo koryta vodních toků k akumulaci odpadních vod (žumpy) a vodovodní a kanalizační přípojky, pokud zvláštní právní předpisy nestanoví jinak.³³⁾ Za vodní díla se také nepovažují průzkumné hydrogeologické vrty a další zařízení realizovaná v rámci geologických prací.²⁰⁾

(3) V pochybnostech o tom, zda jde o vodní dílo, rozhodne místně příslušný vodoprávní úřad.

§ 56

Stavby k vodo hospodářským melioracím pozemků

(1) Za stavby k vodo hospodářským melioracím pozemků se pro účely tohoto zákona považují stavby

- a) k závlaze a odvodnění pozemků,
- b) k ochraně pozemků před erozní činností vody.

(2) Stavby k odvodnění zemědělských pozemků

³³⁾ Například vyhláška č. 144/1978 Sb., o veřejných vodovodech a veřejných kanalizacích, ve znění vyhlášky č. 185/1988 Sb.

se pro účely tohoto zákona člení na hlavní odvodňovací zařízení a podrobná odvodňovací zařízení, přičemž podrobným odvodňovacím zařízením se rozumí pro podzemní odvodnění sběrné a svodné drény, drenážní šachty a výusti, pro povrchové odvodnění sběrné příkopy a objekty na nich.

(3) Podrobné vymezení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí a způsob a rozsah péče o ně stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou.

(4) Vlastník pozemku, na kterém je umístěna stavba k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část, která souvisí s více pozemky nebo byla zřízena ve veřejném zájmu a která byla vybudována před účinností tohoto zákona, je povinen

- a) strpět stavbu k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část na svém pozemku,
- b) užívat pozemek tak, aby neovlivnil negativně funkci stavby k vodohospodářským melioracím pozemků nebo jejich částí,
- c) ohlašovat vlastníkově stavby k vodohospodářským melioracím pozemků, případně vodoprávnímu úřadu zjevné závady ve funkci stavby nebo její části,
- d) strpět, aby se jeho pozemku užilo v nezbytné míře k údržbě stavby k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její části.

(5) Vodoprávní úřad je oprávněn v pochybnostech rozhodnout o rozsahu povinnosti vlastníka pozemků, na kterých je stavba k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část umístěna, vlastníků pozemků sousedících s pozemkem, na kterém je umístěna stavba k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část, popřípadě o povinnosti správce navazujícího vodního toku k zajištění funkce stavby k vodohospodářským melioracím pozemků.

(6) Hospodaření se stavbami k vodohospodářským melioracím pozemků, které jsou v majetku státu, vykonává stát svými organizačními složkami, které k tomuto účelu Ministerstvo zemědělství zřídí, pokud se Ministerstvo zemědělství nedohodne o hospodaření s těmito stavbami s právními osobami, jimž tyto stavby slouží nebo s jejichž činnostmi souvisejí.

§ 57

Užívání vodních děl jinými osobami

Pokud má bezprostřední prospěch z vodního díla jiný oprávněný (§ 8) než vlastník tohoto vodního díla, je povinen podílet se na úhradě nákladů na údržbu tohoto vodního díla. Nedojde-li mezi vlastníkem vodního díla a oprávněným k dohodě o výši a způsobu úhrady nákladů, rozhodne soud. To neplatí v případě, že vlastník vodního díla je správcem vodního toku a osoba oprávněná k nakládání s vodami podle § 8 v tomto vodním díle je povinna platit platbu k úhradě

správy vodních toků a správy povodí podle § 101 a v případě, že osoba oprávněná k nakládání s vodami podle § 8 užívá vodu pouze za účelem využití energetického potenciálu k výrobě elektřiny ve výrobnách do výkonu 5 MW.

§ 58

Ochrana vodních děl

(1) Je zakázáno poškozovat vodní díla a jejich funkce.

(2) Zejména je zakázáno

- a) na ochranných hrázích vysazovat dřeviny, jezdit po nich vozidly, pokud se nejedná o údržbu, s výjimkou míst k tomu určených,
- b) poškozovat vodočty, vodoměry, cejchy, vodní značky, značky velkých vod a jiná zařízení sloužící k plnění úkolů stanovených tímto zákonem.

(3) Vodoprávní úřad může na návrh vlastníka vodního díla v zájmu jeho ochrany rozhodnutím stanovit ochranná pásma podél něho a zakázat nebo omezit na nich podle povahy vodního díla umístění a provádění některých staveb nebo činností. Vlastníci pozemků a staveb v ochranném pásmu mají vůči vlastníkově vodního díla nárok na náhradu majetkové újmy, která jim uvedeným zákazem nebo omezením vznikne. Nedojde-li mezi vlastníkem pozemků a staveb v ochranném pásmu a vlastníkem vodního díla k dohodě o výši náhrady, rozhodne o její výši soud.

§ 59

Povinnosti vlastníků vodních děl

(1) Vlastník vodního díla je povinen

- a) dodržovat podmínky a povinnosti, za kterých bylo vodní dílo povoleno, zejména schválený manipulační, popřípadě provozní řád, a předkládat vodoprávnímu úřadu ke schválení návrh na jeho úpravu tak, aby byla v souladu s komplexním manipulačním řádem soustavy vodních nádrží; náležitosti manipulačních a provozních řádů stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou,
- b) udržovat vodní dílo v řádném stavu tak, aby nedocházelo k ohrožování bezpečnosti osob, majetku a jiných chráněných zájmů,
- c) provádět na vlastní náklad u vodního díla technickobezpečnostní dohled, pokud tomuto dohledu vodní dílo podléhá,
- d) provádět na svůj náklad opatření, která mu vodoprávní úřad uloží k odstranění závad zjištěných na vodním díle, zejména při vodoprávním dozoru,
- e) dbát pokynů správce vodního toku v případě mimořádných situací na dotčeném vodním toku,
- f) odstraňovat předměty a hmoty zachycené či ulpělé na vodních dílech a nakládat s nimi podle zvláštního zákona,³²⁾

- g) osadit na vodním díle cejch, vodní značku nebo vodočet a zajistit zvláštní úpravu přelivu nebo vypusti podle rozhodnutí vodoprávního úřadu,
- h) osadit na vodním díle plavební znaky,
- i) u vodního díla sloužícího ke vzdouvání vody ve vodním toku udržovat na vlastní náklad v řádném stavu dno a břehy v oblasti vzdutí a starat se v něm o plynulý průtok vody, zejména odstraňovat nánosy a překážky, a je-li to technicky možné a ekonomicky únosné, vytvářet podmínky pro migraci vodních živočichů, nejde-li o stavby,
- j) odstraňovat náletové dřeviny z hrází sloužících k ochraně před povodněmi, ke vzdouvání vody nebo k akumulaci vody; na tyto povinnosti se nevztahuje zvláštní zákon³⁰⁾ s výjimkou případů, kdy se jedná o památné stromy nebo zvláště chráněné druhy rostlin. Před jejich odstraněním, není-li bezpečí z prodlení, je vlastník vodního díla povinen oznámit svůj záměr orgánu ochrany přírody.

(2) Vodoprávní úřad může svým rozhodnutím uložit povinnost zpracovat a předložit mu ke schválení manipulační, případně provozní řád vodního díla.

(3) Vyžaduje-li to veřejný zájem a jestliže ten, kdo je k tomu povinen, tyto povinnosti řádně neplní a nezjednal-li nápravu ve stanovené lhůtě, vodoprávní úřad může rozhodnout, že jiná osoba přejímá na dobu nezbytné potřeby provoz nebo údržbu vodních děl. Tento provoz a údržbu obstarává určená osoba na náklady toho, kdo byl povinen tyto povinnosti plnit; není-li taková osoba, nese tyto náklady stát.

(4) Na odstraňování překážek pro migraci vodních živočichů ve vodním toku způsobených vodními díly vybudovanými před účinností tohoto zákona se podílí stát.

§ 60

Vstup na pozemky

(1) Vlastníci pozemků sousedících s vodním dílem jsou povinni po předchozím projednání s nimi umožnit za účelem provozu a provádění údržby vodních děl v nezbytném rozsahu vstup na své pozemky těm, kteří zajišťují provoz nebo provádějí údržbu těchto vodních děl.

(2) Pokud vstupem na pozemky vznikne vlastníkově pozemku škoda, má nárok na její úhradu.

§ 61

Technickobezpečnostní dohled nad vodními díly

(1) Technickobezpečnostním dohledem nad vodními díly (dále jen „technickobezpečnostní dohled“) se rozumí zjišťování technického stavu vodního díla ke vzdouvání nebo zadržování vody, a to z hlediska bezpečnosti a stability a možných příčin jejich poruch. Provádí se zejména pozorováním a prohlídkami vodního díla, měřením jejich deformací, sledováním prů-

saku vod, jakož i hodnocením výsledků všech pozorování a měření ve vztahu k předem určeným mezním nebo kritickým hodnotám. Součástí technickobezpečnostního dohledu je i vypracování návrhů opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

(2) Z hlediska technickobezpečnostního dohledu se vodní díla rozdělují do I. až IV. kategorie podle rizika ohrožení lidských životů, možných škod na majetku v přilehlém území a ztrát z omezení funkcí a užitků ve veřejném zájmu.

(3) Vymezení vodních děl podléhajících technickobezpečnostnímu dohledu, stanovení kritérií pro jednotlivé kategorie vodních děl, rozsah a četnost provádění technickobezpečnostního dohledu u jednotlivých kategorií vodních děl a v jednotlivých etapách jejich přípravy, výstavby, rekonstrukce nebo provozu stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou.

(4) Ten, kdo žádá o povolení nového nebo změnu dokončeného vodního díla ke vzdouvání nebo zadržování vody, je povinen k žádosti o povolení předložit posudek o potřebě, popřípadě návrhu podmínek provádění technickobezpečnostního dohledu na tomto vodním díle, který zpracovala osoba uvedená v odstavci 9.

(5) O povinnosti zajistit na vodním díle technickobezpečnostní dohled, o jeho rozsahu, případně o podmínkách jeho provádění a o zařazení vodního díla do kategorie I. až IV., rozhodne vodoprávní úřad s přihlédnutím k posudku podle předchozího odstavce zpravidla v rámci povolení stavby nebo jejích změn. Vydání tohoto rozhodnutí si může vyhradit u vodních děl přesahujících svým dopadem podle odstavce 2 území příslušného vodoprávního úřadu krajský úřad, v případě dopadu podle odstavce 2 přesahujícího území kraje Ministerstvo zemědělství.

(6) Vodoprávní úřad může rozhodnout o změně kategorie vodního díla, rozsahu technickobezpečnostního dohledu, popřípadě podmínek jeho zajišťování, pokud se významně změni podmínky, za nichž bylo předchozí rozhodnutí vydáno.

(7) Vodoprávní úřad předává informace o zařazení vodního díla do I. až III. kategorie nebo o změně zařazení do příslušné kategorie Ministerstvu zemědělství.

(8) Souhrnnou evidenci zařazení vodních děl do I. až III. kategorie vede Ministerstvo zemědělství.

(9) Provádět technickobezpečnostní dohled a zpracovávat posudky pro zařazení vodních děl do kategorie z hlediska technickobezpečnostního dohledu mohou jen odborně způsobilé osoby pověřené k tomu Ministerstvem zemědělství.

(10) Pověření k provádění technickobezpečnostního dohledu lze udělit pouze osobě, která má odborné, personální a materiální vybavení a splňuje předpoklady pro kvalifikovaný výkon technickobezpečnostního dohledu.

§ 62

Povinnosti vlastníků a stavebníků vodních děl při technickobezpečnostním dohledu

(1) Technickobezpečnostní dohled je povinen zajišťovat na svůj náklad vlastník, případně stavebník vodního díla, a to v rozsahu stanoveném vyhláškou Ministerstva zemědělství podle § 61 odst. 3. Vodoprávní úřad může rozhodnutím stanovit další povinnosti k provádění tohoto dohledu.

(2) U vodních děl zařazených do I. a II. kategorie je povinen jejich vlastník, popřípadě stavebník zajistit technickobezpečnostní dohled prostřednictvím pověřené odborně způsobilé osoby a účastnit se jeho provádění v rozsahu stanoveném vyhláškou Ministerstva zemědělství.

(3) U vodních děl III. a IV. kategorie může technickobezpečnostní dohled provádět vlastník, případně stavebník sám.

(4) Při provádění technickobezpečnostního dohledu je vlastník, případně stavebník vodního díla zařazeného do I. až IV. kategorie povinen

- a) určit fyzickou osobu odpovědnou za technickobezpečnostní dohled a oznámit její jméno, příjmení, adresu bydliště, popřípadě pracoviště a číslo telefonu příslušnému vodoprávnímu úřadu; u vodního díla I. a II. kategorie jej ohlásit i pověřené odborně způsobilé právnické osobě (§ 61 odst. 9), která na dané stavbě provádí technickobezpečnostní dohled,
- b) přizvat příslušný vodoprávní úřad k prohlídce vodního díla, a to nejméně u staveb I. kategorie jedenkrát ročně, u staveb II. kategorie jedenkrát za 2 roky, u staveb III. kategorie jedenkrát za 4 roky a u staveb IV. kategorie jedenkrát za 10 let,
- c) podávat zprávy o výsledcích technickobezpečnostního dohledu v termínech podle písmene b) nebo, nastaly-li mimořádné okolnosti dotýkající se bezpečnosti vodního díla, příslušnému vodoprávnímu úřadu; u staveb I. a II. kategorie zajistit jejich předložení prostřednictvím pověřené odborně způsobilé právnické osoby.

HLAVA IX

OCHRANA PŘED POVODNĚMI

Díl 1

Ochrana před povodněmi

§ 63

(1) Ochrana před povodněmi jsou opatření

k předcházení a zamezení škod při povodních na životech a majetku občanů, společnosti a na životním prostředí prováděná především systematickou prevencí, zvyšováním retenční schopnosti povodí a ovlivňováním průběhu povodní.

(2) Ochrana před povodněmi je zabezpečována podle povodňových plánů a při vyhlášení krizové situace krizovými plány.³⁴⁾

(3) K zajištění ochrany před povodněmi je každý povinen umožnit vstup, případně vjezd na své pozemky, popřípadě stavby těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací a záchranné práce, přispět na příkaz povodňových orgánů osobní a věcnou pomocí k ochraně životů a majetku před povodněmi a řídit se příkazy povodňových orgánů.

(4) Pokud při této činnosti vznikla vlastníkovu pozemku nebo stavby škoda, má nárok na její náhradu.

§ 64

Povodně

(1) Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přírozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).

(2) Za nebezpečí povodně se považují situace zejména při

- a) dosažení stanoveného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendenci,
- b) déletrvajících vydatných dešťových srážkách, popřípadě prognóze nebezpečí intenzivních dešťových srážek, očekávaném náhlém tání, nebezpečném chodu ledů nebo při vzniku nebezpečných ledových zácp a nápěchů, nebo
- c) vzniku mimořádné situace na vodním díle, kdy hrozí nebezpečí jeho poruchy.

³⁴⁾ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Díl 2

§ 65

Povodňová opatření

(1) Přípravná opatření a opatření při nebezpečí povodně jsou

- a) stanovení záplavových území,
- b) vymezení směrodatných limitů stupňů povodňové aktivity,
- c) povodňové plány,
- d) povodňové prohlídky,
- e) příprava předpovědní a hlásné povodňové služby,
- f) organizační a technická příprava,
- g) vytváření hmotných povodňových rezerv,
- h) vyklízení záplavových území,
- i) příprava účastníků povodňové ochrany,
- j) činnost předpovědní povodňové služby,
- k) činnost hlásné povodňové služby,
- l) varování při nebezpečí povodně,
- m) zřízení a činnost hlídkové služby,
- n) evidenční a dokumentační práce.

(2) Opatření za povodně jsou

- a) řízené ovlivňování odtokových poměrů,
- b) povodňové zabezpečovací práce,
- c) povodňové záchranné práce,
- d) zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní.

(3) Součástí povodňových opatření jsou dokumentační práce, vyhodnocení povodňové situace včetně vzniklých povodňových škod, příčin negativně ovlivňujících průběh povodně, účinnosti přijatých opatření a návrhy na úpravu povodňových opatření.

(4) Povodňová opatření ve smyslu ustanovení § 65 tohoto zákona nejsou výstavba, údržba a opravy staveb a ostatních zařízení sloužících k ochraně před povodněmi, jakož i investice vyvolané povodněmi.

§ 66

Záplavová území

(1) Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad. Vodoprávní úřad může uložit správci vodního toku povinnost zpracovat a předložit takový návrh v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastí povodí.

(2) V zastavěných územích obcí a v územích určených k zástavbě podle územních plánů vymezí vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku aktivní

zónu záplavového území podle nebezpečnosti povodňových průtoků.

(3) Způsob a rozsah zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

(4) Vodoprávní úřad, který záplavové území stanovil, předává mapovou dokumentaci těchto území dotčeným stavebním úřadům a Ministerstvu životního prostředí.

(5) Pokud záplavová území nejsou určena, mohou vodoprávní a stavební úřady při své činnosti vycházet zejména z dostupných podkladů správců povodí a správců vodních toků o pravděpodobné hranici území ohroženého povodněmi.

(6) Ministerstvo životního prostředí podle podkladů správců vodních toků zajišťuje vedení dokumentace o stanovených záplavových územích na území České republiky a zabezpečuje jejich evidenci v informačním systému veřejné správy.

(7) Na stanovení záplavových území se nevztahuje správní řád.

§ 67

Omezení v záplavových územích

(1) V aktivní zóně záplavových území se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo která jinak souvisejí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury.

(2) V aktivní zóně je dále zakázáno

- a) těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím odtok povrchových vod a provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod,
- b) skladovat odplavitelný materiál, látky a předměty,
- c) zřizovat oplocení, živé ploty a jiné podobné překážky,
- d) zřizovat tábory, kempy a jiná dočasná ubytovací zařízení.

(3) Mimo aktivní zónu v záplavovém území může vodoprávní úřad stanovit omezující podmínky. Takto postupuje i v případě, není-li aktivní zóna stanovena.

§ 68

Území určená k rozlivům povodní

(1) Pro účely zmírnění účinků povodní může vodoprávní úřad jako preventivní opatření v záplavovém území na podkladě plánu oblasti povodí místo jiných

opatření na ochranu před povodněmi rozhodnutím vymezit území určená k rozlivům povodní.

(2) V rozhodnutí o stanovení území určených k rozlivům povodní omezí vodoprávní úřad po jednání s dotčenými úřady státní správy právo užívání pozemků a staveb v tomto území.

(3) Za omezení užívání pozemků a staveb náleží jejich vlastníkům náhrada. V případě potřeby může vodoprávní úřad podat ve veřejném zájmu návrh na vyvlastnění dotčených pozemků a staveb, případně může podat stavebnímu úřadu návrh na vyhlášení stavební uzávěry.

§ 69

Území ohrožená zvláštními povodněmi

Území ohrožená zvláštními povodněmi jsou území, která mohou být při výskytu zvláštní povodně zaplavena vodou. Pokud pro krizové situace předpokládán rozsah území ohrožený zvláštními povodněmi výrazně přesahuje záplavová území, vymezí se jejich rozsah v krizovém plánu. Pro jeho pořízení platí zvláštní zákon.³⁴⁾

§ 70

Stupně povodňové aktivity

(1) Stupni povodňové aktivity se pro účely tohoto zákona rozumí míra povodňového nebezpečí vázaná na směrodatné limity, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích, popřípadě na mezní nebo kritické hodnoty jiného jevu uvedené v příslušném povodňovém plánu.

(2) Rozsah opatření prováděných při řízení ochrany před povodněmi se řídí nebezpečím nebo vývojem povodňové situace, která se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity:

- a) první stupeň (stav bdělosti) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí; vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahazuje činnost hlásná a hlídková služba; na vodních dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně,
- b) druhý stupeň (stav pohotovosti) se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu,

c) třetí stupeň (stav ohrožení) se vyhláší při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů a majetku v záplavovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

(3) Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Podkladem je dosažení nebo předpověď dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech, zpráva předpovědní nebo hlásné povodňové služby, doporučení správce vodního toku, oznámení vlastníka vodního díla, případně další skutečnosti charakterizující míru povodňového nebezpečí. O vyhlášení a odvolání povodňové aktivity je povodňový orgán povinen informovat subjekty uvedené v povodňovém plánu a vyšší povodňový orgán.

(4) Směrodatné limity vodních stavů pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity jsou obsaženy v povodňových plánech.

§ 71

Povodňové plány

(1) Povodňovými plány se pro účely tohoto zákona rozumí dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací; dále obsahují způsob zajištění včasné a hlídkové služby povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

(2) Obsah povodňových plánů se dělí na

- a) věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, uceleného povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity,
- b) organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,
- c) grafickou část, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily, informační místa.

(3) Povodňovými plány územních celků jsou

- a) povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány

obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni,

- b) povodňové plány okresů, které zpracovávají okresní úřady,
- c) povodňové plány ucelených povodí, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správcí povodí,
- d) Povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí.

(4) Pro pozemky a stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. V pochybnostech o rozsahu této povinnosti rozhodne k jejich návrhu vodoprávní úřad.

(5) U povodňových plánů územních celků (odstavec 3) zpracovatelé každoročně prověřují jejich aktuálnost zpravidla před obdobím jarního tání a toto prověření dokladují. Ostatní povodňové plány (odstavec 4) zpracovatelé přezkoumávají při podstatných změnách podmínek, za nichž byly zpracovány. Pokud z přezkoumání vyplýne potřeba úpravy nebo doplnění povodňového plánu, učiní tak zpracovatelé neprodleně.

(6) Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků a jeho změny zpracovatelé předkládají nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. U povodňových plánů pozemků a staveb potvrzuje soulad povodňový orgán obce. Potvrzením souladu se stává věcná a grafická část povodňového plánu závaznou. Organizační část povodňového plánu zpracovatelé průběžně upravují a poskytují dotčeným povodňovým orgánům a účastníkům řízení ochrany před povodněmi k využití. Na potvrzení souladu se nevztahuje správní řád.

§ 72

Povodňové prohlídky

(1) Povodňovými prohlídkami se zjišťuje, zda na vodních tocích, vodních dílech a v záplavových územích, popřípadě na objektech nebo zařízeních ležících v těchto územích nejsou závady, které by mohly zvýšit nebezpečí povodně nebo její škodlivé následky.

(2) Povodňové prohlídky organizují a provádějí povodňové orgány podle povodňových plánů, a to nejméně jednou ročně.

(3) Povodňové orgány mohou na základě povodňové prohlídky vyzvat vlastníky pozemků, staveb a zařízení v záplavovém území k odstranění předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku. Pokud tito vlastníci výzvy ve stanovené lhůtě neuposlechnou, uloží takovou povinnost rozhodnutím.

§ 73

Předpovědní a hlásná povodňová služba

(1) Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány, popřípadě další účastníky ochrany před povodněmi, o možnosti vzniku povodně a o dalším nebezpečném vývoji, o hydrometeorologických prvcích charakterizujících vznik a vývoj povodně, zejména o srážkách, vodních stavech a průtocích ve vybraných profilech. Tuto službu zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správcem povodí.

(2) Hlásná povodňová služba zabezpečuje informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva v místě očekávané povodně a v místech ležících níže na vodním toku, informuje povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi o vývoji povodňové situace a předává zprávy a hlášení potřebná k jejímu vyhodnocování a k řízení opatření na ochranu před povodněmi. Hlásnou povodňovou službu organizují povodňové orgány obcí a okresů a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu.

(3) Vlastníci vodních děl vzdouvajících vodu oznamují nebezpečí zvláště povodně [§ 64 odst. 2 písm. c)] příslušným povodňovým orgánům, Hasičskému záchrannému sboru České republiky a v případě nebezpečí z prodlení varují bezprostředně ohrožené fyzické a právnické osoby.

(4) Osoby, které zajišťují telekomunikační služby, jsou povinny přednostně zabezpečovat komunikaci zpráv a hlášení předpovědní a hlásné povodňové služby.

§ 74

Povodňové záchranné práce

(1) Povodňovými záchrannými pracemi jsou technická a organizační opatření prováděná za povodně v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a evakuace obyvatelstva z těchto území, péče o ně po nezbytně nutnou dobu, zachraňování majetku a jeho přemístění mimo ohrožené území.

(2) Záchranné práce v případech, kdy jsou ohroženy lidské životy, veřejný život nebo hospodářské zájmy jako doprava, zásobování, spoje, zdravotnictví, zajišťují povodňové orgány.

§ 75

Povodňové zabezpečovací práce

(1) Povodňovými zabezpečovacími pracemi jsou technická opatření prováděná při nebezpečí povodně a za povodně ke zmírnění průběhu povodně a jejich škodlivých následků.

- (2) Povodňové zabezpečovací práce jsou zejména
- odstraňování překážek ve vodním toku a v profilu objektů (propustky, mosty) znemožňujících plynulý odtok vody,
 - rozušování ledových celin a zácp na vodním toku,
 - ochrana koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a zajišťování břehových nátrží,
 - opatření proti přelití nebo protržení ochranných hrází,
 - opatření proti přelití nebo protržení hrází vodních děl zadržujících vodu,
 - provizorní uzavírání protržených hrází,
 - instalace protipovodňových zábran,
 - opatření proti zpětnému vzduť vody, zejména do kanalizací,
 - opatření k omezení znečištění vody,
 - opatření zajišťující stabilizaci území před sesuvy.

(3) Povodňové zabezpečovací práce zajišťují správci vodních toků na vodních tocích a vlastníci dotčených objektů, případně další subjekty podle povodňových plánů nebo na příkaz povodňových orgánů. Zabezpečovací práce, které mohou ovlivnit odtokové podmínky a průběh povodně, musí být koordinovány ve spolupráci s příslušným správcem povodí na celém vodním toku nebo uceleném povodí. Zabezpečovací práce prováděné na vodních dílech zařazených do I. nebo II. kategorie se projednávají s osobou pověřenou prováděním technickobezpečnostního dohledu (§ 61 odst. 9), pokud nehrozí nebezpečí z prodlení.

§ 76

Dokumentace a vyhodnocení povodní

(1) Účelem dokumentace je zabezpečení průkazných a objektivních záznamů o průběhu povodně, o provedených opatřeních k ochraně před povodněmi, o příčině vzniku a velikosti škod a o jiných okolnostech souvisejících s povodní. K tomu zejména slouží záznamy v povodňové knize, průběžný záznam vodních stavů a orientačních hodnot rychlostí a průtoků, průběžný záznam údajů o provozu vodních děl ovlivňujících průběh povodně, označování nejvýše dosažené hladiny vody, zaměřování a zakreslování záplavy, monitorování kvality vody a možných zdrojů znečištění, fotografické snímky a filmové záznamy, účelový terénní průzkum a šetření.

(2) Povodňové orgány obcí a okresů a účastníci ochrany před povodněmi, jimž je to zákonem uloženo, zpracovávají zprávu o povodni, při které byla vyhlášena povodňová aktivita, došlo k povodňovým škodám nebo byly prováděny povodňové zabezpečovací a záchranné práce. Povodňové orgány provádějí vyhodnocení povodně, které obsahuje rozbor příčin a průběhu povodně, popis a posouzení účinnosti provedených

opatření, věcný rozsah a odborný odhad výše povodňových škod a návrh opatření na odstranění následků povodně. Zprávu zpracují do jednoho měsíce po ukončení povodně, v případě potřeby rozsáhlejších dokumentačních prací se provede doplňkové vyhodnocení do šesti měsíců po ukončení povodně.

(3) Evidenci vyhodnocených povodní zajišťují správci povodí a z hlediska hydrologického Český hydrometeorologický ústav.

(4) Zprávy o povodni jsou předávány k využití vyššímu povodňovému orgánu.

Díl 3

Povodňové orgány

§ 77

(1) Řízení ochrany před povodněmi zabezpečují povodňové orgány. Řízení ochrany před povodněmi zahrnuje přípravu na povodňové situace, řízení, organizaci a kontrolu všech příslušných činností v průběhu povodně a v období následujícím bezprostředně po povodni včetně řízení, organizace a kontroly činnosti ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány.

(2) V období mimo povodeň jsou povodňovými orgány

- orgány obcí,
- okresní úřady,
- orgány krajů v přenesené působnosti,
- Ministerstvo životního prostředí; zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší Ministerstvu vnitra.³⁴⁾

(3) Po dobu povodně jsou povodňovými orgány

- povodňové komise obcí a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí,
- povodňové komise okresů a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- povodňové komise ucelených povodí,
- Ústřední povodňová komise.

(4) Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Tyto příkazy nejsou rozhodnutími podle správního řádu.

(5) Povodňové orgány nebo jiné osoby na jejich příkaz jsou při povodni za účelem provádění záchranných a zabezpečovacích prací oprávněni vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů.

(6) Orgány státní správy a jiné orgány jsou povinny povodňovým orgánům pomáhat na jejich výzvu při zajišťování řízení ochrany před povodněmi.

(7) Povodňový orgán nižšího stupně může požádat o převzetí řízení ochrany před povodněmi v případě, že vlastními silami není schopen tuto ochranu zajistit.

(8) Vyšší povodňový orgán, který převezme řízení povodňové ochrany, je povinen oznámit příslušným nižším povodňovým orgánům datum a čas převzetí, rozsah spolupráce, ukončení řízení ochrany před povodněmi a provést o tom zápis v povodňové knize. Nižší povodňové orgány zůstávají dále činné, provádějí ve své územní působnosti opatření podle svých povodňových plánů v koordinaci s vyšším povodňovým orgánem nebo podle jeho pokynů.

(9) Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zvláštního zákona,³⁴⁾ přejímá řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný.

§ 78

Povodňové orgány obcí

(1) Obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejích územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi.

(2) Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu okresu.

(3) Povodňové orgány obcí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků (uživatelů) pozemků a staveb, pokud se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně (§ 71 odst. 4), s povodňovým plánem obce,
- b) zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí, v případě drobných vodních toků správci těchto vodních toků,
- c) provádějí povodňové prohlídky,
- d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- e) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- f) organizují a zabezpečují hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování

právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování,

- g) informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán okresu,
- h) vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- i) organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- j) zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce,
- k) zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,
- l) provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu okresu,
- m) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 79

Povodňové orgány okresů

(1) Přednosta okresního úřadu zřizuje povodňovou komisi okresu a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje ze zaměstnanců okresního úřadu a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán okresu je podřízen povodňovému orgánu uceleného povodí.

(2) Povodňové orgány okresů ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů obcí s povodňovým plánem okresu,
- b) zpracovávají povodňový plán okresu a předkládají jej správci povodí k odbornému stanovisku,
- c) organizují provádění povodňových prohlídek,
- d) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- e) organizují odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi,
- f) ukládají podle potřeby vlastníků vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- g) organizují a řídí hláskou povodňovou službu na území okresu, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních okresů,

- příslušné správce povodí a Český hydrometeorologický ústav a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- h) organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- i) vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- j) využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky,
- k) v nutných případech, pokud není svolána povodňová komise uceleného povodí, nařizují po dohodě se správou povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci okresu,
- l) v případě nebezpečí z prodlení vyžadují výpomoc ozbrojených sil České republiky nad rámec sil a prostředků vymezených v povodňových plánech,
- m) spolupracují v době povodně s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodňové narušené funkce v území,
- n) soustřeďují zprávy o rozsahu a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni,
- o) vedou záznamy v povodňové knize.
- ložených povodňových plánů okresů s povodňovým plánem uceleného povodí,
- b) zpracovávají povodňový plán uceleného povodí a předkládají jej ústřednímu povodňovému orgánu,
- c) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- d) ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- e) organizují odborná školení a výcvik členů povodňových orgánů okresů a účastníků ochrany před povodněmi,
- f) účastní se hlášené povodňové služby na území uceleného povodí, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány okresů, Český hydrometeorologický ústav a Ministerstvo životního prostředí,
- g) organizují, řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány okresů,
- h) vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- i) řídí ovlivňování odtokových poměrů v ucelených povodí manipulacemi na vodních dílech v rámci manipulačních řádů; nařizují po projednání s příslušnými povodňovými orgány okresů (při nebezpečí prodlení pouze oznamují) mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem v rámci uceleného povodí,
- j) posuzují vliv zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodních dílech na odtokový režim a koordinují jejich provádění,
- k) zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni včetně analýzy rozsahu a výše povodňových škod a účelnosti provedených opatření,
- l) vedou záznamy v povodňové knize,
- m) využívají pro řízení záchranných prací, pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací příslušné operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky.

§ 80

Povodňové orgány ucelených povodí

(1) Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem vnitra vymezí ucelená povodí. Předsedou povodňové komise uceleného povodí je hejtman kraje, v jehož územní působnosti ucelené povodí nebo jeho převážná část leží. V pochybnostech určí příslušný kraj Ministerstvo životního prostředí. Místopředseda a další členy komise jmenuje její předseda z řad zaměstnanců správy povodí, zaměstnanců krajských úřadů v uceleném povodí a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán uceleného povodí je podřízen ústřednímu povodňovému orgánu.

(2) Povodňové orgány ucelených povodí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části jim před-

§ 81

Ústřední povodňový orgán

(1) Ministerstvo životního prostředí jako ústřední povodňový orgán v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi

- a) řídí ochranu před povodněmi a výkon dozoru nad ní s výjimkou řízení povodňových záchranných prací, které přísluší Ministerstvu vnitra,
- b) metodicky řídí přípravu opatření na ochranu před

povodněmi, zejména zpracování, předkládání a schvalování povodňových plánů, organizaci předpovědní a hlásné povodňové služby,

- c) zpracovává po projednání s dotčenými orgány veřejné správy povodňový plán České republiky a předkládá jej ke schválení Ústřední povodňové komisi,
- d) potvrzuje soulad povodňových plánů ucelených povodí s povodňovým plánem České republiky,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, připravuje odborné podklady pro případné převzetí řízení ochrany před povodněmi Ústřední povodňovou komisí, poskytuje informace sdělovacím prostředkům,
- f) zajišťuje průzkumné a dokumentační práce většího rozsahu (letecká pozorování, snímkování a podobně),
- g) účastní se odborné přípravy pracovníků povodňových orgánů.

(2) Ústřední povodňovou komisí zřizuje vláda, která též schvaluje její statut. Předsedou Ústřední povodňové komise je ministr životního prostředí a místopředsedou ministr vnitra.

(3) Ústřední povodňová komise řídí, kontroluje, koordinuje a v případě potřeby ukládá v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi v době povodně ohrožující rozsáhlá území, pokud povodňové komise ucelených povodí vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření. V rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi

- a) informuje o průběhu a důsledcích povodní vládu,
- b) nařizuje po projednání s příslušnými povodňovými orgány ucelených povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem přesahujícím rámec uceleného povodí,
- c) koordinuje a kontroluje činnost povodňových komisí ucelených povodí a povodňových komisí okresů,
- d) vede záznamy v povodňové knize.

Díl 4

Ostatní účastníci ochrany před povodněmi

§ 82

Správci povodí

Správci povodí v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi kromě úkolů správce vodních toků

- a) zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům okresů,
- b) spolupracují na povodňových plánech ucelených povodí,
- c) spolupracují s povodňovými orgány okresů a uce-

lených povodí při provádění povodňových prohlídek,

- d) dávají podněty povodňovým orgánům k uložení potřebných opatření v záplavových územích, popřípadě jiných opatření k ochraně před povodněmi,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, zejména sledují a vyhodnocují hydrologickou situaci v povodí a podávají informace povodňovým orgánům, spolupracují s Českým hydrometeorologickým ústavem při provádění předpovědní povodňové služby,
- f) spolupracují s vlastníky vodních děl při oznamování nebezpečí zvláště povodně,
- g) navrhují povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity,
- h) poskytují odbornou, technickou a organizační podporu činnosti povodňovým komisím ucelených povodí,
- i) zabezpečují dokumentování průběhu povodně v uceleném povodí,
- j) po povodni vyžadují zprávy od povodňových orgánů okresů a správců vodních toků, zpracovávají souhrnnou zprávu za ucelené povodí a předkládají ji povodňovému orgánu uceleného povodí a Ministerstvu životního prostředí,
- k) spolupracují s povodňovými orgány okresů a ucelených povodí při školení a výcviku pracovníků,
- l) zpracovávají návrhy na organizační a technická zlepšení ochrany před povodněmi a uplatňují je u povodňových orgánů.

§ 83

Správci vodních toků

Správci vodních toků v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi

- a) zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům obcí,
- b) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány okresů povodňové prohlídky na vodních tocích,
- c) navrhují příslušným orgánům, aby uložily vlastníkům vodních děl nebo jiných staveb a pozemků na vodních tocích a v záplavovém území povinnost provést potřebná opatření na ochranu před povodněmi,
- d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění nejnutnějších zabezpečovacích prací na vodních tocích,
- e) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost podle povodňových plánů,
- f) sledují na vodních tocích všechny jevy rozhodné pro vznik a průběh povodně, zejména postup

- a rozsah zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápěchů, postup tání a chod ledů, vodní stavy a průtoky, popřípadě nahromadění plovoucích předmětů,
- g) účastní se hlásné povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány okresů, příslušné správce povodí, pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- h) poskytují odbornou pomoc obecním a okresním povodňovým komisím,
- i) navrhují povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity,
- j) provádějí zabezpečovací práce na vodních tocích a činí další opatření podle povodňových plánů,
- k) zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodních tocích,
- l) po povodni provádějí prohlídky vodního toku, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají zprávu o povodni a předávají ji povodňovému orgánu okresu, příslušnému správci povodí a pracovišti Českého hydrometeorologického ústavu,
- m) odstraňují povodňové škody na vodních tocích, zejména zabezpečují kritická místa pro případ další povodně, obnovují průtočný profil toku.
- povodí, pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- f) manipulují na vodních dílech v mezích schváleného manipulačního řádu tak, aby se snížilo nebezpečí povodňových škod; přitom dbají pokynů vodohospodářského dispečinku příslušného správce povodí,
- g) k mimořádným manipulacím na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů si vyžadují souhlas povodňového orgánu okresu nebo uceleného povodí podle možného dosahu vlivu manipulace,
- h) provádějí zabezpečovací práce na vodních dílech,
- i) zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodních dílech,
- j) po povodni provádějí prohlídku vodních děl, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a poskytují povodňovému orgánu okresu, správci vodního toku a příslušnému správci povodí podklady pro zprávu o povodni,
- k) odstraňují povodňové škody na vodních dílech, zejména je zabezpečují pro případ další povodně.

§ 84

Vlastníci vodních děl

(1) Vlastníci vodních děl, která mohou ovlivnit průběh přirozené povodně, v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány okresů a ucelených povodí povodňové prohlídky vodních děl, zejména prověřují stav objektů a jejich připravenost z hlediska ochrany před povodněmi a odstraňují zjištěné závady,
- b) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění zabezpečovacích prací na vodních dílech,
- c) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých zaměstnanců a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost,
- d) sledují na vodních dílech všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, zejména funkci přelivných objektů, postup a rozsah zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápěchů, postup tání a chod ledů, stav hladiny vody, popřípadě nahromadění plovoucích předmětů,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán okresu, správce vodního toku, příslušného správce
- a) poskytnou příslušným povodňovým orgánům, orgánům krizového řízení³⁴⁾ a orgánům integrovaného záchranného systému³⁵⁾ údaje o parametrech možné zvláštní povodně (zejména charakteristiky povodňových vln a rozsah ohroženého území) a o provádění technickobezpečnostního dohledu (program) v období povodňové aktivity nebo krizových stavů,
- b) oznamují neprodleně příslušným povodňovým orgánům, správčům vodních toků a Hasičskému záchrannému sboru České republiky skutečnosti rozhodné pro vyhlášení stavů pohotovosti a ohrožení při nebezpečí vzniku zvláštních povodní, pokud možno s předpovědí dalšího vývoje,
- c) při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodních děl a vývoji směřujícím k narušení jejich funkce a vzniku zvláštní povodně varují povodňové orgány níže po toku podle povodňových plánů územních celků, Hasičský záchranný sbor České republiky a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.

(2) Vlastníci vodních děl I. až III. kategorie (§ 61), kterým byla uložena povinnost zajistit provádění technickobezpečnostního dohledu dále

(3) Na rozestavěných vodních dílech plní úkoly vlastníka vodního díla (odstavce 1 a 2) stavebník.

³⁵⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

§ 85

Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně

(1) Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, zajišťují, aby nebyly zhoršovány odtokové podmínky a průběh povodně, při tom

- a) zpracovávají povodňové plány,
- b) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány povodňové prohlídky, zejména prověřují stav objektů v záplavovém území z hlediska možného ovlivnění odtokových podmínek za povodně a možného odplavení staveb, jejich částí a movitých věcí,
- c) na příkaz povodňového orgánu odstraňují své předměty a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku,
- d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky k zabezpečení svých předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku,
- e) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost podle povodňového plánu,
- f) sledují na pozemcích a stavbách všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, zejména nahromadění plovoucích předmětů a ucpání průtočného profilu,
- g) účastní se hlášené povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán, správce vodního toku a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- h) zajišťují záchranu osob a svého majetku, včetně případné předčasné sklizně,
- i) zajišťují ochranu plavidel a zařízení sloužících k plavbě; přitom se řídí pokyny orgánů státní plavební správy,
- j) provádějí povodňové zabezpečovací práce, zejména na objektech propustků a mostů, silničních a železničních náspů, aby nebyla omezena jejich průtočná kapacita,
- k) provádějí po povodni prohlídky pozemků a staveb, zjišťují rozsah a výši povodňových škod a poskytují povodňovému orgánu podklady pro zprávu o povodni,
- l) odstraňují povodňové škody, zejména zabezpečují kritická místa pro případ další povodně.

(2) Na rozestavěných stavbách plní úkoly vlastníka stavby stavebník.

(3) Vlastníci movitého majetku ve vodních tocích nebo v záplavových územích jsou povinni dbát o jeho umístění i užívání způsobem, který nebude bránit odtoku velkých vod, případně znemožní odplavení tohoto majetku.

Díl 5

Náklady na opatření na ochranu před povodněmi

§ 86

(1) Opatření na ochranu před povodněmi, která vymezí programy opatření vycházející z plánů hlavních povodí České republiky, hradí stát. Pokud jsou součástí takových opatření technická zařízení, hradí stát také jejich provoz.

(2) Opatření na ochranu před povodněmi, která vymezí programy opatření vycházející z plánů oblastí povodí, hradí kraje, které za tím účelem vyčleňují v rámci svého rozpočtu přiměřenou rezervu sloužící pro krytí ostatních opatření na ochranu před povodněmi v regionu ucelených povodí. Stát může na tato opatření přispět.

(3) Jednotlivé obce mohou činit opatření k přímé ochraně majetku na svém území. Stát a kraje mohou na tato opatření přispět. Obce mohou požádat vlastníky majetku, který je těmito opatřeními chráněn, o příspěvek na jejich výstavbu.

(4) Právníké a fyzické osoby nesou náklady, které jim vzniknou vlastními opatřeními k ochraně jejich majetku před povodněmi.

(5) Náklady na zabezpečovací práce na vodních tocích hradí jejich správci. Vlastníci vodních děl hradí náklady na zabezpečovací práce na těchto vodních dílech.

(6) Náklady na záchranné práce, kromě nákladů podle odstavce 4, hradí obce, okresní úřady, kraje a stát v souladu s působnostmi v systému povodňové ochrany podle zvláštního právního předpisu.³⁶⁾

§ 87

Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně

- a) povodňovou komisí obce hradí obec,
- b) okresní povodňovou komisí hradí okresní úřad,
- c) povodňovými komisemi ucelených povodí hradí kraj,

³⁶⁾ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

- d) ústřední povodňovou komisí hradí Ministerstvo životního prostředí.

HLAVA X POPLATKY

Díl 1

Poplatky

§ 88

Platba za odebrané množství podzemní vody

(1) Oprávněný, který odebírá podzemní vodu, je za podmínek stanovených v tomto zákoně povinen platit platbu za skutečné množství odebrané podzemní vody podle účelu odběru vody.

(2) Tato platba se platí formou poplatku. Sazby poplatku v Kč/m³ jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto zákonu.

(3) Předpokládaná roční výše poplatku se vypočte vynásobením sazby poplatku povoleným objemem podzemní vody za kalendářní rok v m³ snížením o množství podzemní vody, na které se platba nevztahuje. Odebírá-li oprávněný podzemní vodu z vodního zdroje na více místech, pak pro účely zpoplatnění se odebrané množství vody sčítá.

(4) Nepřesahuje-li roční poplatek 300 000 Kč, platí se čtvrtletně záloha ve výši jedné čtvrtiny předpokládaného ročního poplatku vždy do dvacátého pátého dne měsíce následujícího po uplynutí kalendářního čtvrtletí. Činí-li předpokládaný roční poplatek více než 300 000 Kč, platí se měsíčně ve výši jedné dvanáctiny předpokládaného ročního poplatku vždy do dvacátého pátého dne každého kalendářního měsíce. Zanikne-li povinná osoba v průběhu kalendářního roku bez právního nástupce, je povinna nejpozději ke dni zániku zaplatit poměrnou část předpokládaného ročního poplatku, na jehož úhradu se započtou do té doby provedené zálohy týkající se téhož kalendářního roku.

(5) Poplatek se neplatí za skutečný odběr podzemní vody z jednoho zdroje menší než 6 000 m³ za kalendářní rok nebo menší než 500 m³ měsíčně v kalendářním roce a za odběry povolené podle § 8 odst. 1 písm. d) a e).

(6) Oprávněný, který odebírá podzemní vodu, je povinen do 15. února předložit finančnímu úřadu poplatkové příznání za uplynulý kalendářní rok. V tomto příznání oprávněný uvede údaje o skutečném množství odebrané podzemní vody a o výši zaplacených záloh. V případě, že zaplacené zálohy jsou nižší než skutečná

výše poplatku (jednotková výše poplatku vynásobená skutečným odběrem podzemní vody) uhradí oprávněný tuto částku do 15. února po skončení kalendářního roku. V případě, že skutečná výše poplatku je nižší než zaplacené zálohy, vrátí příslušný finanční úřad oprávněnému přeplatek do 30 dnů ode dne doručení poplatkového příznání finančnímu úřadu.

(7) Vybírání a vymáhání poplatku vykonávají místně příslušné finanční úřady podle sídla jednotlivých oprávněných k nakládání s vodami na základě podkladů vydaných vodoprávním úřadem; přitom postupují podle zákona o správě daní a poplatků,³⁷⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

(8) Z poplatku za skutečný odběr podzemní vody je 50 % příjmem státního rozpočtu a 50 % je příjmem Státního fondu životního prostředí.

§ 89

Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových

(1) Právníká nebo fyzická osoba, která vypouští odpadní vody do vod povrchových, (dále jen „znečišťovatel“) je za podmínek stanovených v tomto zákoně povinna platit poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod a poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod (dále jen „poplatky“). Poplatky se platí za jednotlivé zdroje znečišťování.

(2) Povinnost platit poplatky podle odstavce 1 se nevztahuje na vypouštění

- minerálních vod osvědčených podle zvláštního zákona²⁾ jako přírodní léčivý zdroj, pokud nebyly použity při lázeňské péči,
- přírodních minerálních vod, pokud nebyly použity při výrobě balených minerálních vod,
- vod ze sanačních vrtů,
- odpadních vod z průtočného chlazení parních turbín.

§ 90

Poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod

(1) Poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod je znečišťovatel povinen platit, jestliže jím vypouštěné odpadní vody překročí v příslušném ukazateli znečištění zároveň hmotnostní a koncentrační limit zpoplatnění. Ukazatele znečištění, hmotnostní a koncentrační limity zpoplatnění a sazby poplatku členěné podle jednotlivých ukazatelů znečištění jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto zákonu.

(2) Poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod do vod povrchových je znečišťovatel povinen pla-

³⁷⁾ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

tit, jestliže objem jím vypouštěných odpadních vod překročí za kalendářní rok 30 000 m³. Ministerstvo životního prostředí může z této povinnosti stanovit výjimku, pokud znečišťovateli nevznikla za týž kalendářní rok povinnost platit poplatek za znečištění podle odstavce 1.

(3) Poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod se vypočte vynásobením objemu vypouštěných odpadních vod za kalendářní rok sazbou 0,1 Kč za 1 m³.

(4) Poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod se rovná součtu dílčích částek vypočtených podle jednotlivých ukazatelů znečištění jako násobek sazby poplatku a celkového množství znečištění za kalendářní rok. Celkové množství znečištění se zjistí vynásobením průměrné roční koncentrace znečištění u příslušného ukazatele znečištění ročním objemem vypouštěných odpadních vod.

(5) Sazba pro zpoplatnění u ukazatele znečištění „organické látky charakterizované chemickou spotřebou kyslíku“ se použije podle odpovídajícího druhu odpadních vod.

(6) Znečišťovatel může pro účely výpočtu poplatku odečíst množství znečištění obsažené v jím odebrané vodě od zjištěného celkového množství znečištění ve vypouštěných odpadních vodách. Odečtené množství znečištění odebrané vody doloží údaji o koncentracích znečištění v odebrané vodě podle příslušných ukazatelů znečištění a údajem o jejím odebraném množství v roce, za který je poplatek vypočítáván.

§ 91

Sledování, měření a evidence znečištění odpadních vod

(1) Pro účel stanovení výše poplatků je znečišťovatel, kterému vznikla poplatková povinnost podle tohoto zákona, povinen u každého zdroje a výpustě sledovat koncentraci znečištění ve vypouštěných odpadních vodách v příslušných ukazatelích, měřit objem vypouštěných odpadních vod a vést o tomto sledování a měření provozní evidenci podle jednotlivých ukazatelů znečištění. Znečišťovatel odpovídá za správnost zjištění zdrojů znečišťování vypouštěných odpadních vod, stanovení koncentrace znečištění podle příslušných ukazatelů znečištění, měření objemu vypouštěných odpadních vod a vedení provozní evidence. Veškeré podklady k vedení provozní evidence je znečišťovatel povinen uchovávat po dobu 5 let.

(2) Vypouští-li znečišťovatel odpadní vody v jedné lokalitě více výpustmi, pro účely výpočtu poplatků se do množství znečištění a objemu vypouštěných odpadních vod započítávají vypouštěné odpadní vody ze všech výpustí. Více výpustmi v jedné lokalitě se rozumějí například jednotlivé výpustě z veřejné kanalizace v rámci jedné obce, jednotlivé výpustě z areálu

průmyslové výroby. Při výpočtu poplatku se použije rozdílná sazba pro čišťené a nečištěné odpadní vody. Čišťené odpadní vody jsou vody vyčištěné např. v mechanicko-biologické nebo mechanicko-chemické čistírně odpadních vod. V pochybnostech o tom, zda jde o čišťené odpadní vody, či nikoliv, rozhodne vodoprávní úřad příslušný podle místa vypouštění.

(3) Bližší vymezení zdroje znečišťování, postup pro určování znečištění obsaženého v odpadních vodách, metody měření ukazatelů znečištění, zjišťování průměrné koncentrace znečištění a ročního objemu vypouštěných odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění podle § 90 odst. 6, provádění měření objemu vypouštěných odpadních vod a náležitosti provozní evidence stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

§ 92

Rozbory a kontrola znečištění odpadních vod

(1) Rozbory ke zjištění koncentrace znečišťujících látek v odpadních vodách pro účely tohoto zákona mohou provádět jen odborně způsobilé osoby oprávněné k podnikání (dále jen „oprávněná laboratoř“). Pro účely kontroly správnosti sledování znečištění odpadních vod mohou provádět rozborů jen oprávněné laboratoře pověřené Ministerstvem životního prostředí (dále jen „kontrolní laboratoř“).

(2) Kontrolu správnosti sledování a měření objemu vypouštěných odpadních vod mohou zajišťovat jen odborně způsobilé osoby oprávněné k podnikání pověřené Ministerstvem životního prostředí (dále jen „měřící skupina“). Způsob sledování znečištění odpadních vod, měření objemu vypouštěných odpadních vod, požadavky na způsobilost oprávněných laboratoř, kontrolních laboratoř a měřících skupin k provádění rozborů ke zjištění koncentrace znečišťujících látek v odpadních vodách a pro kontrolu správnosti měření objemu vypouštěných odpadních vod pro účely tohoto zákona stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou. Ministerstvo životního prostředí pravidelně zveřejňuje ve svém Věstníku seznam oprávněných laboratoř, kontrolních laboratoř a měřících skupin.

(3) Znečišťovatel je povinen umožnit pověřeným osobám kontrolních laboratoř a měřících skupin vstoup do kontrolovaných objektů, poskytnout jim podklady nezbytné pro provedení kontroly a zajistit podmínky k odběru vzorků ze všech výpustí kontrolovaného zdroje znečištění.

(4) Úhrady nákladů spojených s prováděním rozborů a kontrol znečištění odpadních vod pro účely výkonu státní správy zajistí Státní fond životního prostředí České republiky na základě návrhu vodoprávního úřadu podle místa zdroje znečišťování.

§ 93

Zálohy

(1) Pro stanovení výše záloh na poplatky pro následující kalendářní rok je znečišťovatel povinen zpracovat poplatkové hlášení s uvedením skutečností rozhodných k jejímu výpočtu, zejména údaje o množství i koncentraci ukazatelů znečištění a o objemu vypouštěných odpadních vod v členění podle jednotlivých zdrojů znečišťování a jejich výpustí včetně údajů pro odpočet znečištění v odebrané vodě (§ 90 odst. 6) a údajů o poskytnutých odkladech pro účely výpočtu výše poplatků. V poplatkovém hlášení znečišťovatel vypočte výši záloh na poplatky a předloží je vodoprávnímu úřadu nejpozději do 15. října běžného roku. Vzor poplatkového hlášení stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou. Poplatkové hlášení zašle vodoprávní úřad České inspekci životního prostředí.

(2) Vodoprávní úřad na podkladě poplatkového hlášení a ověření údajů rozhodných pro výpočet záloh na poplatky stanoví výši zálohy výměrem, který doručí znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu, Státnímu fondu životního prostředí České republiky a České inspekci životního prostředí do 15. prosince běžného roku. Ve výměru vodoprávní úřad stanoví rovnoměrné čtvrtletní zálohy, pokud jejich souhrnná výše se rovná nebo je nižší než 1 000 000 Kč, nebo rovnoměrné měsíční zálohy, pokud jejich souhrnná výše je vyšší než 1 000 000 Kč.

(3) Měsíční zálohy je znečišťovatel povinen zaplatit nejpozději do dvacátého pátého dne kalendářního měsíce, za který byla záloha vyměřena. Čtvrtletní zálohy je znečišťovatel povinen zaplatit nejpozději do dvacátého pátého dne posledního měsíce kalendářního čtvrtletí, za které byla záloha vyměřena.

(4) Zjistí-li vodoprávní úřad v průběhu roku, v němž jsou zálohy splatné, že skutečné údaje rozhodné pro výpočet záloh na poplatky se liší od údajů uvedených v poplatkovém hlášení o více než 30 % nebo že znečišťovatel nevedl v poplatkovém hlášení hodnoty znečištění za všechny ukazatele znečištění přesahující limitní hodnoty uvedené v příloze č. 2 k tomuto zákonu vydá podle skutečných údajů nový výměr do 30 dnů ode dne, v němž uvedené skutečnosti zjistil. V tomto novém výměru stanoví nově výši záloh pro zbývající část roku, a to obdobným způsobem podle odstavce 2; výše dosud splatných záloh se nemění.

(5) Zjistí-li znečišťovatel, že se skutečné údaje rozhodné pro výpočet záloh na poplatky liší od údajů, které uvedl v poplatkovém hlášení, o více než 30 %, je povinen podat nové poplatkové hlášení, na jehož podkladě vodoprávní úřad vydá nový výměr o stanovení záloh na poplatky, a to do 30 dnů ode dne obdržení nového poplatkového hlášení. V ostatním platí obdobně odstavce 2 a 4.

(6) Povinnosti uvedené v odstavcích 4 a 5 se nevztahují na ojedinělé jednorázové odchylky.

§ 94

Poplatkové příznání

(1) Znečišťovatel je povinen do 15. února předložit vodoprávnímu úřadu poplatkové příznání za uplynulý kalendářní rok. V tomto příznání znečišťovatel uvede skutečné údaje o množství ukazatelů znečištění podléhajících zpoplatnění, jejich koncentraci ve vypouštěných odpadních vodách a o objemu vypouštěných odpadních vod pro jednotlivé zdroje znečišťování a jejich výpustě, včetně údajů potřebných pro případný odečet v odebrané vodě (§ 90 odst. 6), údajů o poskytnutých odkladech a výši zaplacených záloh. Vzor poplatkového příznání stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

(2) Vodoprávní úřad na podkladě poplatkového příznání a ověření údajů rozhodných pro výpočet poplatků stanoví výši poplatků za uplynulý kalendářní rok poplatkovým výměrem, který doručí znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu a Státnímu fondu životního prostředí České republiky do 30. dubna běžného roku. V případě, že zaplacené zálohy jsou nižší než vyměřená výše poplatků, je znečišťovatel povinen nedoplatek zaplatit na účet příslušného finančního úřadu do 15 dnů ode dne doručení poplatkového výměru. V případě, že zaplacené zálohy jsou vyšší než vyměřené poplatky, vrátí příslušný finanční úřad znečišťovateli přeplatek bez žádosti do 30 dnů ode dne, kdy bylo příslušnému finančnímu úřadu doručeno oznámení vodoprávního úřadu o tom, že poplatkový výměr nabyl právní moci a je vykonatelný. Nedoplatky nebo přeplatky nepřesahující částku 500 Kč se převádějí do dalšího zúčtovacího období.

§ 95

Výměr o stanovení záloh na poplatky a poplatkový výměr se vydávají podle jednotlivých zdrojů znečišťování a jsou podkladem pro vybírání a vymáhání poplatků.

§ 96

Odklad placení poplatků

(1) Znečišťovatel, který prokazatelně na podkladě povolení zahájil práce na stavbě čistírny odpadních vod (dále jen „stavba“) nebo jiného zařízení investičního charakteru (dále jen „jiné zařízení“) ke snížení množství znečištění ve vypouštěných odpadních vodách a kterému vodoprávní úřad povolil (§ 38 odst. 9) po dobu výstavby vypouštění odpadních vod s přípustnými hodnotami ukazatelů znečištění odpadních vod vyššími než hodnoty stanovené zvláštním právním

předpisem,³⁸⁾ avšak po uplynutí výstavby hodnotami nepřesahujícími úroveň stanovenou zvláštním právním předpisem³⁹⁾ nebo pro tento účel smluvně sdružil prostředky, může nejpozději do jednoho roku ode dne zahájení stavby či jiného zařízení nebo uzavření smlouvy o sdružení finančních prostředků požádat vodoprávní úřad o povolení odkladu placení až o 80 % výše poplatků za zdroj znečištění, pro který tyto práce zahájil nebo finanční prostředky sdružil (dále jen „odklad“). Rozhodnutí o odkladu placení poplatků zašle vodoprávní úřad znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu a Státnímu fondu životního prostředí České republiky.

(2) Odklad lze povolit od prvního dne měsíce následujícího po dni skutečného zahájení stavby nebo výstavby jiného zařízení doloženého zápisem ve stavebním deníku nebo v případě sdružení finančních prostředků až po zahájení stavby či jiného zařízení, nejdříve od prvního dne měsíce následujícího po dni uzavření smlouvy o sdružení. Odklad trvá do posledního dne měsíce stanoveného pro dokončení stavby v pravomocném povolení vodoprávního úřadu. Vodoprávní úřad povolí odklad nejvýše do částky nákladů stavby nebo jiného zařízení.

(3) Pokud znečišťovatel nebo ten, s kým znečišťovatel uzavřel smlouvu o sdružení prostředků, dokončí stavbu nebo jiné zařízení před termínem stanoveným k jejich dokončení v pravomocném povolení vodoprávního úřadu, je povinen tuto skutečnost do jednoho měsíce ode dne jejich dokončení písemně oznámit vodoprávnímu úřadu. Odklad končí posledním dnem měsíce, ve kterém bylo písemné oznámení vodoprávnímu úřadu doručeno.

(4) Pokud znečišťovatel nebo ten, s kým znečišťovatel uzavřel smlouvu o sdružení prostředků, požádal podle zvláštního právního předpisu⁴⁾ o souhlas se zahájením zkušebního provozu nebo mu bylo vydáno povolení o prozatímním užívání stavby nebo jiného zařízení ke zkušebnímu provozu před vydáním kolaudačního rozhodnutí a tento souhlas mu byl udělen, odklad trvá po dobu zkušebního provozu, nejpozději však 2 roky od udělení souhlasu nebo povolení.

(5) V případě, že znečišťovatel nebo ten, s kým znečišťovatel uzavřel smlouvu o sdružení prostředků, nesplnil podmínky odkladu, je znečišťovatel na základě rozhodnutí vodoprávního úřadu povinen odloženou část poplatku zaplatit nejpozději do jednoho roku ode dne nabytí právní moci rozhodnutí rovnoměrnými

měsíčními splátkami. Případné odvolání proti takovému rozhodnutí nemá odkladný účinek.

(6) Znečišťovatel může požádat o odklad nejpozději do jednoho roku ode dne zahájení stavby nebo jiného zařízení nebo od data uzavření smlouvy o sdružení prostředků.

(7) Znečišťovatel je povinen předložit potřebné doklady pro přiznání odkladu a pro posouzení splnění jeho podmínek.

(8) Náležitosti žádosti o povolení odkladu a postup vodoprávního úřadu pro jejich posuzování a povolování odkladu stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

§ 97

Prominutí části poplatků

(1) Dodržel-li znečišťovatel nebo ten, s kým znečišťovatel uzavřel smlouvu o sdružení prostředků, lhůtu k dokončení stavby nebo jiného zařízení stanovenou v povolení vodoprávního úřadu a znečištění vypouštěných odpadních vod dosahuje úrovně stanovené v povolení vodoprávního úřadu k vypouštění odpadních vod, maximálně však úrovně stanovené zvláštním právním předpisem,³⁸⁾ promine vodoprávní úřad znečišťovateli část poplatků ve výši odpovídající částce, jejíž zaplacení bylo podle § 96 rozhodnutím vodoprávního úřadu odloženo.

(2) O prominutí části poplatků v případech podle odstavce 1 rozhoduje vodoprávní úřad na podkladě žádosti znečišťovatele. Rozhodnutí zasílá znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu a Státnímu fondu životního prostředí České republiky.

§ 98

Odvolání proti rozhodnutí o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových nemá odkladný účinek.⁴⁰⁾

§ 99

Správa poplatků

(1) Vybírání a vymáhání poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových vykonávají místně příslušné finanční úřady podle sídla jednotlivých znečišťovatelů na základě podkladů vydaných vodoprávním úřadem; přitom postupují podle zákona o správě daní a poplatků,³⁷⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

(2) Poplatky včetně záloh, penále³⁷⁾ a pokut⁴¹⁾

³⁸⁾ Nařízení vlády č. 82/1999 Sb., kterým se stanoví ukazatele a hodnoty přípustného stupně znečištění vod.

³⁹⁾ Zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰⁾ § 55 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

⁴¹⁾ Zákon č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

platí znečišťovatel na účet příslušného finančního úřadu a jsou příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky. Výnos poplatků a jejich příslušenství včetně záloh, vybraná penále a pokuty převádí příslušný finanční úřad na účet Státního fondu životního prostředí České republiky měsíčně.

§ 100

Poplatek za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních

(1) Za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních platí oprávněný (§ 8) poplatek.

(2) V případě, že jsou odpadní vody z rodinných domů čistěny domovní čistírnou na úroveň stanovenou v povolení k vypouštění odpadních vod, se poplatek za vypouštění takových vod do vod podzemních neplatí. Za povolené vypouštění v ostatních případech se platí poplatek ve výši 3 500 Kč za kalendářní rok.

(3) Povinnost platit poplatky podle odstavce 1 se nevztahuje na vypouštění

- a) minerálních vod osvědčených podle zvláštního zákona⁴²⁾ jako přírodní léčivý zdroj, pokud nebyly použity při lázeňské péči,
- b) přírodních minerálních vod, pokud nebyly použity při výrobě balených minerálních vod,
- c) vod ze sanačních vrtů.

(4) Poplatek se platí do 31. ledna po uplynutí roku, v němž platební povinnost vznikla.

(5) Poplatek se platí obci, na jejímž katastrálním území k vypouštění dochází, a je jejím příjmem.

(6) Vodoprávní úřad vydávající povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních předává obci potřebné údaje.

(7) Při správě poplatků postupuje obec podle zvláštního zákona.³⁷⁾

Díl 2

Platba k úhradě správy vodních toků a správy povodí a úhrada výdajů na opatření ve veřejném zájmu

§ 101

Platba k úhradě správy vodních toků a správy povodí

(1) Oprávněný, který odebírá povrchovou vodu z vodního toku, je povinen uhrazovat platbu k úhradě správy vodních toků a u odběrů povrchové vody z významných vodních toků také k úhradě správy povodí, podle účelu užití odebrané povrchové vody v jednotkové výši v Kč/m³ podle skutečně odebraného množství povrchové vody.

(2) Výše platby se vypočte vynásobením množství skutečně odebrané povrchové vody za uplynulý kalendářní měsíc (případně jiné období, nepřesahující jeden kalendářní rok, dohodnuté se správcem vodního toku, ve kterém k odběru povrchové vody dochází) snížené o množství povrchové vody, na které se platba nevztahuje (odstavec 4), cenou za odběr povrchové vody stanovenou správcem vodního toku podle zvláštního zákona.⁴²⁾ Odebírá-li oprávněný k nakládání s vodami povrchovou vodu z vodního zdroje v jedné lokalitě na více místech, pak pro účely zpoplatnění se odebrané množství povrchové vody počítá.

(3) Cena za odběr povrchové vody se stanoví zvlášť pro účely užití

- a) průtočného chlazení parních turbín,
- b) zemědělských závlah,
- c) zatápění umělých prohlubní terénu (zbytkových jam po těžbě nerostů) v případech vyžadujících čerpání vody nebo převádění vody,
- d) ostatních odběrů.

(4) Platba za odběr povrchové vody se neplatí, pokud odebrané množství povrchové vody je menší než 6 000 m³ za kalendářní rok nebo 500 m³ za měsíc. Neplatí se též za odběry povrchových vod pro provoz rybích líhní a sádek a pro napouštění rybníků a vodních nádrží pro chov ryb, pro požární účely, napouštění veřejných koupališť, odstavených ramen vodních toků a nádrží tvořících chráněný biotop rostlin a živočichů, pro výrobu sněhu vodními děly, za odběr okalových vod pro zemědělskou nebo lesní výrobu a za povolený odběr pro vyrovnání vlahového deficitu zemědělských plodin. Okalovými vodami pro zemědělskou a lesní výrobu jsou povrchové vody odebírané z vodního toku za zvýšených průtoků (vodních stavů) pro závlahy zaplavováním.

(5) Oprávněný k odběru povrchové vody je povinen platit platbu měsíčně do dvacátého pátého dne po skončení kalendářního měsíce příslušnému správci vodního toku, ve kterém k odběru povrchové vody dochází, pokud s ním nedohodne platební podmínky jinak; v této dohodě však nelze smluvit delší lhůtu než do 25. ledna následujícího kalendářního roku.

(6) Nezaplatí-li oprávněný dlužnou platbu, je příslušný správce vodního toku, ve kterém k odběru povrchové vody dochází, oprávněn domáhat se jí včetně penále (§ 103) u soudu.

§ 102

Úhrada výdajů na opatření ve veřejném zájmu

(1) Stát může poskytnout finanční prostředky k úhradě výdajů na opatření ve veřejném zájmu, zejména pro

⁴²⁾ § 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách.

- a) činnosti správy povodí podle tohoto zákona,
- b) správu drobných vodních toků,
- c) zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod,
- d) plánování v oblasti vod,
- e) studie odtokových poměrů, stanovení záplavových území a studie preventivních protipovodňových opatření,
- f) obnovu vodních děl a koryt vodních toků,
- g) zřizování, obnovu a provoz vodních děl a zařízení k ochraně před povodněmi a suchem,
- h) zkapacitnění a úpravu koryt vodních toků a zlepšování odtokových poměrů v krajině,
- i) zřizování a obnovu staveb k vodohospodářským melioracím pozemků,
- j) obnovu, odbahnění a rekonstrukci rybníků,
- k) obnovu a provoz vodních cest,
- l) správu vodních děl, o které nikdo nepečuje a u nichž není vlastník znám,
- m) další opatření podle schválených programů opatření (§ 26),
- n) obnovu koryta vodního toku po povodni (§ 45 odst. 1).

(2) Finanční prostředky na opatření ve veřejném zájmu poskytuje stát správcům povodí, správcům vodních toků, vlastníkům vodních děl a pověřeným odborným subjektům (§ 21 odst. 3) a jiným fyzickým a právnickým osobám; na finanční prostředky není právní nárok.

(3) Vláda připraví každoročně závazná pravidla poskytování finančních prostředků a způsobu kontroly jejich užití, která jsou přílohou státního rozpočtu.

Díl 3

Penále

§ 103

Za každý den v prodlení placení plateb podle § 88, 100 a 101 jsou odběratelé povinni zaplatit penále ve výši 1 promile z částky včas nezaplacené. Na prominutí penále se obdobně vztahuje zvláštní zákon.⁴³⁾

HLAVA XI

VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

§ 104

(1) Státní správu podle tohoto zákona vykonávají

vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí. Kontrolu nad jakostí povrchových vod stanovených vyhláškou ke koupání (§ 34) provádí okresní hygienik.

(2) Vodoprávními úřady jsou

- a) obce,
- b) újezdní úřady⁴³⁾ na území vojenských újezdů,
- c) okresní úřady,
- d) kraje,
- e) ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad (§ 108).

Tímto nejsou dotčena ustanovení o povodňových orgánech.

§ 105

Obce v přenesené působnosti a újezdní úřady

(1) Obce v přenesené působnosti upravují, omezuji, popřípadě zakazují podle § 6 odst. 4 tohoto zákona obecné nakládání s povrchovými vodami, nejde-li o vodní toky tvořící státní hranice.

(2) Pověřené obecní úřady

- a) povolují pro potřeby jednotlivých občanů (domácností) odběr a jiné nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, s výjimkou vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních, a zřizování, změny a odstraňování vodních děl, která s tímto odběrem nebo nakládáním souvisejí,
- b) rozhodují v případech, kdy jim přísluší povolovat vodní dílo, též o ostatních vodohospodářských záležitostech týkajících se tohoto vodního díla,
- c) vydávají souhlas podle § 17 odst. 1 písm. c), d) a e) ke stavbám jednotlivých obytných budov a k terénním úpravám v záplavových územích neovlivňujícím odtokové poměry,
- d) vyjadřují se podle § 18 tohoto zákona v případech, v nichž jsou příslušné k udělení povolení nebo souhlasu.

(3) Státní správu na území vojenských újezdů vykonávají újezdní úřady podle § 105 až 107 v rozsahu potřeb zajištění obrany státu a výcviku ozbrojených sil, nejde-li o působnost podle hlavy X a XII tohoto zákona.

§ 106

Okresní úřady

Není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vykonávají působnost vodoprávního úřadu okresní úřady.

⁴³⁾ § 35 zákona č. 222/1999 Sb.

§ 107

Orgány krajů v přenesené působnosti

Do působnosti orgánů krajů v přenesené působnosti patří

- a) vyjadřovat se podle § 18 tohoto zákona ke stavbám, pokud rozhodujícím způsobem ovlivňují nakládání s vodami, ochranu vod nebo ochranu proti povodním a pokud si to vyhradí,
- b) rozhodovat ve věcech hraničních vod po projednání s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí; má-li takové rozhodnutí vliv na průběh, povahu nebo vyznačení státní hranice, rozhodovat po projednání i s Ministerstvem vnitra; za hraniční vody se považují povrchové, popřípadě podzemní vody vymezené v mezinárodních smlouvách, kterými je Česká republika vázána,⁴⁴⁾
- c) činit za mimořádné situace, zejména při nedostatku vody a při haváriích, opatření, a to v případech přesahujících území okresu nebo možnosti okresního úřadu,
- d) spolupracovat s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí při zajišťování sestavení programů opatření v oblastech povodí a kontrole jejich plnění. Orgány krajů si mohou při zajišťování sestavení a provádění kontroly plnění programů opatření v oblastech povodí vyžádat spolupráci odborných subjektů, subjektů sledujících jakost a zdravotní nezávadnost vod, orgánů ochrany přírody, sdružení občanů působících na úsecích ochrany životního prostředí, rybářství, vlastníků a provozovatelů vodovodů a kanalizací a popřípadě dalších orgánů,
- e) ukládat opatření, která stanoví ve veřejném zájmu programy opatření podle § 26 odst. 3,
- f) kontrolovat provádění technickobezpečnostního dohledu nad vodními díly,
- g) rozhodovat o zařazení vodního díla do kategorií z hlediska technickobezpečnostního dohledu, pokud si to vyhradí,
- h) rozhodovat ve věci poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
- i) připravovat ve spolupráci se správcem povodí podklady pro rozhodnutí o určení správce drobného vodního toku.

§ 108

Ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad

(1) Není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu Ministerstvo zemědělství.

(2) Ministerstvo životního prostředí vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech

- a) ochrany množství a jakosti povrchových a podzemních vod, a to
 1. povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních [§ 8 odst. 1 písm. c)],
 2. povolení k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a k jejich následnému vypouštění do těchto vod, popřípadě do vod povrchových [§ 8 odst. 1 písm. e)],
 3. povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečných látek do kanalizací (§ 16),
 4. stanovení minimálního zůstatkového průtoku a uložení povinnosti osadit na vodním díle cejch nebo vodní značku a povinnosti pravidelně měřit minimální zůstatkový průtok a podávat vodoprávnímu úřadu a správci povodí zprávy o výsledcích měření (§ 36),
 5. stanovení minimální hladiny podzemních vod a uložení povinnosti předložit návrh jímacího řádu, popřípadě povinnosti pravidelně měřit hladinu podzemních vod, způsobu měření a povinnosti podávat vodoprávnímu úřadu a správci povodí zprávy o výsledcích měření (§ 37),
 6. činnosti při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních a přebírání výsledků měření objemu vypouštěných vod a míry jejich znečištění (§ 38),
 7. přípravy návrhu prováděcího předpisu, kterým se stanoví ukazatele a hodnoty přípustného znečištění vod (§ 31, 32, 33, 35 a 38),
- b) zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod společně s Ministerstvem zemědělství (§ 21 a 22),
- c) zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod prostřednictvím jím zřízených pověřených odborných subjektů (§ 21),
- d) tvorby a vedení informačního systému společně

⁴⁴⁾ Sdělení č. 7/2000 Sb. m. s., o sjednání Dohody mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách.

Sdělení č. 66/1998 Sb., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství.

Vyhláška č. 57/1970 Sb., o Smlouvě mezi Československou republikou a Rakouskou republikou o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách.

- s Ministerstvem zemědělství podle tohoto zákona (§ 19 a 22),
- e) sestavování a schvalování plánů v oblasti vod a sestavování programů opatření společně s Ministerstvem zemědělství (§ 24 až 26),
 - f) posuzování plánů v oblasti vod z hlediska vlivu na životní prostředí (§ 24 a 25),
 - g) chráněných oblastí přirozené akumulace vod (§ 28),
 - h) ochrany vodních zdrojů (§ 29 a 30),
 - i) citlivých oblastí (§ 32),
 - j) zranitelných oblastí (§ 33),
 - k) stanovení opatření k nápravě při nevyhovující jakosti povrchových vod využívaných ke koupání (§ 34 odst. 2),
 - l) stanovení povrchových vod, které jsou vhodné pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů společně s Ministerstvem zemědělství (§ 35),
 - m) ochrany jakosti povrchových nebo podzemních vod před závadnými látkami (§ 39),
 - n) zneškodňování havárií (§ 41) a odstraňování jejich škodlivých následků (§ 42),
 - o) ochrany před povodněmi (§ 63 až 87),
 - p) řízení Českého hydrometeorologického ústavu (§ 73),
 - q) poplatků za odběr podzemních vod společně s Ministerstvem zemědělství (§ 88),
 - r) poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a podzemních (§ 89 až 100),
 - s) spolupráce s orgány krajů v přenesené působnosti ve věcech ochrany množství a jakosti hraničních vod (§ 107),
 - t) řízení České inspekce životního prostředí (§ 112),
 - u) řízení základního a aplikovaného výzkumu v oblasti ochrany množství a jakosti vod,
 - v) plnění úkolů vyplývajících ze vztahu k Evropským společenstvím v oblasti ochrany vod, podávání zpráv o plnění příslušných směrnic Evropských společenství a koordinovat převzetí a zavádění legislativy Evropských společenství v oblasti vod,
 - w) zajišťování koordinace plánů v oblasti vod a programů opatření v rámci mezinárodní spolupráce ochrany vod v oblastech povodí Labe, Dunaje a Odry.

(3) Ministerstvo zdravotnictví vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech stanovení povrchových vod využívaných ke koupání ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí (§ 34).

(4) Ministerstvo dopravy a spojů vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech užívání povrchových vod k plavbě (§ 7).

(5) Ministerstvo obrany vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech, v nichž je založena působnost újezdních úřadů podle § 105 odst. 3.

§ 109

Pravomoci vodoprávního úřadu při mimořádných opatřeních

(1) Vyžaduje-li to veřejný zájem, zejména je-li přechodný nedostatek vody, může vodoprávní úřad bez náhrady upravit na dobu nezbytně nutnou povolené nakládání s vodami, popřípadě toto nakládání omezit nebo i zakázat. Tato opatření provede po projednání s dotčenými subjekty, pokud to mimořádnost situace nevyklučuje.

(2) Dojde-li v důsledku mimořádné situace k omezení nebo znemožnění povolených odběrů povrchové nebo podzemní vody, které vede k vážnému ohrožení veřejného zájmu, je vodoprávní úřad povinen zajistit po projednání s příslušnými orgány opatření k nápravě. Přitom může stanovit kdo, jakým způsobem a v jakém rozsahu je povinen provést opatření k zajištění náhradního odběru vody, popřípadě k jejímu dovážení. Nutné náklady spojené s uloženými opatřeními může vodoprávní úřad požadovat na tom, kdo mimořádné omezení nebo znemožnění odběrů způsobil. Obecné předpisy o odpovědnosti k náhradě škody nejsou tímto dotčeny.

(3) Na postup podle odstavce 1 a uložení opatření podle odstavce 2 se nevztahuje správní řád.

§ 110

Vodoprávní dozor vodoprávních úřadů

(1) Vodoprávní úřady dozírají na dodržování ustanovení vodního zákona a předpisů podle něj vydaných a v rozsahu své působnosti ukládají opatření k odstranění zjištěných závad.

(2) Vodoprávní úřady jsou povinny v rozsahu své působnosti dozírat, zda jsou dodržována jimi vydaná rozhodnutí.

(3) Vodoprávní úřady si mohou při provádění vodoprávního dozoru vyžádat spolupráci odborných subjektů, subjektů sledujících jakost a zdravotní nezávadnost vod, orgánů ochrany přírody, sdružení občanů působících na úsecích ochrany životního prostředí, rybářství, popřípadě dalších orgánů.

(4) Okresní úřady a orgány krajů v přenesené působnosti jako součást vodoprávního dozoru provádějí dozor nad vodními díly, jejichž stav by mohl ohrozit bezpečnost osob nebo majetku. Přitom zejména dozírají, jak vlastníci nebo uživatelé těchto staveb na nich zajišťují technickobezpečnostní dohled a jak provádějí potřebná opatření k jejich bezpečnosti.

§ 111

Vrchní vodoprávní dozor

(1) Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí dozírají v rámci vrchního vodoprávního dozoru, jak vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí provádějí ustanovení vodního zákona a předpisů podle něho vydaných.

(2) Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí jsou v rozsahu své působnosti podle tohoto zákona v rámci vrchního vodoprávního dozoru oprávněna též dozírat, jak jsou dodržována ustanovení vodního zákona a předpisů podle něho vydaných, jak jsou dodržována rozhodnutí vodoprávních úřadů, jak jsou plněny povinnosti vlastníků vodních děl, správců vodních toků a správců povodí. Zjistí-li závady, mohou uložit potřebná opatření k jejich odstranění.

(3) Ministerstvo zemědělství v součinnosti s Ministerstvem životního prostředí předkládá každoročně vládě zprávu o zhodnocení kontrolní činnosti provedené v uplynulém roce v rámci vrchního vodoprávního dozoru.

§ 112

Česká inspekce životního prostředí

(1) České inspekci životního prostředí přísluší

- a) dozor nad tím, jak fyzické nebo právnické osoby dodržují povinnosti stanovené tímto zákonem nebo uložené podle tohoto zákona jí nebo vodoprávními úřady na úseku
 1. nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami,
 2. ochrany uvedených vod včetně jejich ochrany při provozování plavby,
 3. havárií ohrožujících jakost těchto vod,
 4. vodních děl určených ke zneškodňování znečištění v odpadních vodách nebo k jejich vypouštění do vod povrchových nebo podzemních nebo do kanalizací,
 5. ochrany vodních poměrů a vodních zdrojů,
 6. uvádění vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních do souladu s požadavky zákona v případech vyžadujících zvláštní pozornost,
- b) ukládat odstranění a nápravu zjištěných nedostatků, jejich příčin a škodlivých následků, zjistí-li porušení povinností na úsecích uvedených pod písmenem a),
- c) nařídit v oblasti, ve které jí přísluší vykonávat dozor, zastavení výroby nebo jiné činnosti, pokud velmi závažným způsobem ohrožuje veřejný zájem a životní prostředí, až do doby odstranění nedostatků, popřípadě jejich příčin,
- d) spolupracovat s vodoprávními úřady,

- e) vést centrální evidenci havárií podle § 40 a násl.,
- f) dozírat nad dodržováním ustanovení o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových znečišťovateli,
- g) plnit další úkoly podle tohoto zákona.

(2) Na řízení vedená Českou inspekcí životního prostředí podle tohoto zákona se vztahují, připouští-li to povaha těchto řízení, ustanovení § 115.

§ 113

Okresní hygienik rozhoduje o zákazu koupání v povrchových vodách využívaných ke koupání. Na vydání zákazu se nevztahuje správní řád. Zákaz veřejně vyvěšením na úředních deskách místně příslušné obce a příslušného okresního úřadu.

§ 114

Oprávnění osob vykonávajících vodoprávní dozor a vrchní vodoprávní dozor

(1) Pověření zaměstnanci České inspekce životního prostředí (dále jen „inspektoři“) a pověřeni pracovníci vodoprávních úřadů jsou oprávněni při výkonu své činnosti

- a) v nezbytně nutném rozsahu vstupovat, popřípadě vjíždět na cizí pozemky a dále vstupovat do cizích objektů užívaných pro podnikatelskou činnost nebo provozování jiné hospodářské činnosti, pokud k tomu není třeba povolení podle zvláštních právních předpisů,
- b) požadovat potřebné doklady, údaje a písemná nebo ústní vysvětlení týkající se předmětu dozoru; kontrolovaný subjekt je povinen požadované doklady, údaje a vysvětlení poskytnout a v potřebném rozsahu při provádění kontroly spolupracovat.

(2) Inspektoři a pověřeni zaměstnanci vodoprávních úřadů jsou povinni

- a) vykazovat se při výkonu činnosti průkazem inspektora nebo pověřeného pracovníka,
- b) před vstupem do cizích objektů informovat provozovatele.

(3) Za škodu způsobenou postupem podle odstavce 1 písm. a) odpovídá stát; této odpovědnosti se nemůže zprostit.

§ 115

Vodoprávní řízení

(1) Pokud tento zákon nestanoví jinak, postupují vodoprávní úřady při řízení o věcech upravených vodním zákonem podle správního řádu,⁴¹⁾ popřípadě podle stavebního zákona,⁴⁾ jde-li o rozhodování týkající se vodních děl.

(2) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou stanoví, ve kterých případech a které doklady je žadatel o rozhodnutí nebo vyjádření povinen předložit, jakož i náležitosti povolení, souhlasu a vyjádření, v souladu s tímto zákonem.

(3) V případech, kdy může povolení vodoprávního úřadu ovlivnit vodní poměry v územních obvodech několika obcí, oznámí vodoprávní úřad termín a předmět ústního jednání veřejnou vyhláškou i u těchto obecních úřadů. K ústnímu jednání písemně pozve všechny jemu známé účastníky řízení.

(4) Účastníkem řízení jsou též obce, v jejichž územním obvodu může dojít rozhodnutím vodoprávního úřadu k ovlivnění vodních poměrů nebo životního prostředí, pokud tento zákon nestanoví jinak.

(5) Účastníkem řízení je správce vodního toku v případech, kdy se řízení dotýká vodního toku; vodoprávní úřad pozve k řízení též příslušného správce povodí, jestliže může rozhodnutím dojít k ovlivnění vodních poměrů v povodí.

(6) Občanské sdružení, jehož cílem je podle jeho stanov ochrana životního prostředí, je oprávněno být informováno o zahajovaných správních řízeních vedených podle tohoto zákona, pokud o tyto informace vodoprávní úřad požádá; žádost musí být co do předmětu a místa řízení specifikována.

(7) Občanské sdružení má postavení účastníka řízení vedeného podle tohoto zákona, jestliže písemně požádá o postavení účastníka řízení do 8 dnů ode dne sdělení informace podle odstavce 6.

(8) Pozvání k ústnímu jednání doručí vodoprávní úřad do vlastních rukou účastníku řízení nejméně 8 dnů, ve složitějších případech nejméně 30 dnů předem dnem ústního jednání. Po tuto dobu musí být vyvěšeny i vyhlášky o ústním jednání v případech podle odstavce 3. Vodoprávní úřad přitom účastníky upozorní, že na námítky, které nebudou sděleny nejpozději při ústním jednání, se nebere zřetel. U liniových staveb nebo u staveb zvláště rozsáhlých nebo v řízení s velkým počtem účastníků řízení může vodoprávní úřad uvědomit účastníky o zahájení řízení veřejnou vyhláškou, a to nejméně 30 dní před konáním místního šetření, popřípadě ústního jednání, a nekoná-li se ústní jednání, před uplynutím lhůty stanovené pro podání námitek. Jiným účastníkům řízení, než je žadatel o povolení nebo než je správce vodního toku, popřípadě ten, kdo vznesl námítky, může v těchto případech vodoprávní úřad doručit veřejnou vyhláškou v obcích, v jejichž územních obvodech jsou zájmy účastníků dotčeny, i rozhodnutí.

(9) Ovlivní-li rozhodnutí vodní poměry nebo jakost vod v obvodu působnosti jiného vodoprávního úřadu nebo leží-li vodní dílo, o němž se rozhoduje,

zčásti v územním obvodu jiného vodoprávního úřadu, rozhodne věcně a místně příslušný vodoprávní úřad po projednání s těmi vodoprávními úřady, jejichž územních obvodů se rozhodnutí týká.

(10) V jednoduchých věcech, zejména lze-li rozhodnout na podkladě dokladů předložených účastníkům vodoprávního řízení, rozhodne vodoprávní úřad bezodkladně. V ostatních případech rozhodne nejdéle do 60 dnů od zahájení vodoprávního řízení; ve zvlášť složitých případech nejdéle do 3 měsíců. Nelze-li vzhledem k povaze věci rozhodnout ani v těchto lhůtách, může lhůtu přiměřeně prodloužit odvolací orgán.

(11) Vydává-li vodoprávní úřad témuž žadateli současně několik rozhodnutí, může tak učinit v jediném rozhodnutí.

(12) Vyskytnou-li se nové rozhodné skutečnosti, může vodoprávní úřad v novém vodoprávním řízení měnit, popřípadě rušit i jiná svá rozhodnutí vydaná v souvislosti s povolením, které bylo změněno nebo zrušeno.

(13) Náklady na znalecké posudky, kterých je třeba ve vodoprávním řízení zahájeném z podnětu žadatele o povolení, popřípadě souhlas podle tohoto zákona, hradí žadatel.

(14) Opatření, popřípadě rozhodnutí vodoprávních úřadů učiněná podle § 109 (opatření při nedostatku vody), lze vyhlásit popřípadě zrušit veřejnou vyhláškou nebo jiným v místě obvyklým způsobem. Veřejnou vyhláškou lze vyhlásit i zákazy, omezení, popřípadě jiná opatření vodoprávního úřadu podle § 6 odst. 4, § 30, § 58 odst. 3 a § 68.

(15) K žádosti o vydání povolení ke vzdouvání povrchových vod je žadatel povinen vodoprávnímu úřadu doložit, že má právo k pozemkům a stavbám vzdouváním vody dotčeným, popřípadě, že podal návrh na jejich vyvlastnění nebo že učinil opatření k objasnění nejasných vlastnických vztahů k těmto pozemkům a stavbám nebo ke zjištění pobytu jejich vlastníků, nejsou-li mu známi.

(16) Při ukládání opatření k nápravě nedostatků zjištěných při vodoprávním dozoru, jejichž rozsah nelze stanovit bez předchozích průzkumů nebo předchozího zpracování odborných podkladů, lze uložit samostatně provedení těchto průzkumů, popřípadě zpracování uvedených podkladů a podle jejich výsledků vydávat samostatně potřebná rozhodnutí k nápravě. Je-li v rozhodnutí o opatření k nápravě uloženo nakládat s vodami způsobem, k němuž je jinak potřeba povolení podle § 8, toto povolení se již nevydává.

(17) Manipulační řády vodních děl schvaluje vodoprávní úřad rozhodnutím.

HLAVA XII

SANKCE

**Pokuty podnikajícím fyzickým osobám
nebo právnickým osobám**

§ 116

(1) Nejde-li o trestný čin, uloží Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad pokutu podnikající fyzické osobě nebo právnické osobě (dále jen „povinná osoba“), která

- a) odebere povrchové nebo podzemní vody bez potřebného povolení vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním (dále jen „nedovolené odběry vod“),
- b) vypustí odpadní nebo důlní vody do vod povrchových nebo podzemních, popřípadě do kanalizace v rozporu s tímto zákonem (dále jen „nedovolené vypouštění vod“),
- c) znečistí povrchové nebo podzemní vody nebo ohrozí jejich jakost nebo zdravotní nezávadnost nedovoleným nakládáním se závadnými látkami, popřípadě způsobí vniknutí těchto látek do kanalizace v rozporu se zákonem (dále jen „nedovolené nakládání se závadnými látkami“),
- d) poruší povinnosti týkající se vodních děl založené stavebními předpisy, nebo
- e) poruší jiné povinnosti stanovené tímto zákonem nebo povinnosti podle něj uložené.

(2) Fyzické osobě podnikající lze uložit pokutu, jen pokud se dopustila uvedeného jednání při své podnikatelské činnosti.

§ 117

Pokuty za nedovolené odběry vod

(1) Pokuta za nedovolené odebrání povrchových vod se stanoví ve výši vypočtené násobkem sazby 10 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod celkovým množstvím těchto povrchových vod.

(2) Pokuta za nedovolené odebrání podzemních vod se stanoví ve výši vypočtené násobkem sazby 50 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod celkovým množstvím těchto vod.

(3) Nelze-li stanovit neoprávněně odebrané množství vody při stanovení výše pokuty, stanoví orgán ukládající pokutu množství odebrané vody podle skutečností dovolujících stanovit odebrané množství vody nepřímo.

(4) Nedosahuje-li výše pokuty vypočtená, popřípadě stanovená podle předchozích odstavců částky 5 000 Kč, stanoví se pokuta ve výši 5 000 Kč.

(5) Pokutu lze stanovit nejvýše za období 3 let

předcházejících ke dni, kdy byl nedovolený odběr vody zjištěn.

(6) Pokuta může činit nejvýše 10 000 000 Kč.

§ 118

**Pokuty za nedovolené vypouštění odpadních
nebo důlních vod**

(1) Pokuta za nedovolené vypouštění odpadních nebo důlních vod se stanoví ve výši od 10 000 Kč do 10 000 000 Kč.

(2) Při stanovení výše pokuty přihlédne orgán ukládající pokutu zejména k míře překročení podmínek povolení k vypouštění těchto vod, k míře ovlivnění jakosti povrchových nebo podzemních vod a jejímu lokálnímu rozsahu, ke stupni ochrany dotčeného území (chráněná území) a k příčině nedovoleného vypouštění vod.

§ 119

**Pokuty za nedovolené nakládání se závadnými
látkami**

(1) Pokuta za nedovolené nakládání se závadnými látkami se stanoví ve výši od 5 000 Kč do 5 000 000 Kč.

(2) Při stanovení výše pokuty přihlédne orgán ukládající pokutu zejména k okolnostem, za nichž k nedovolenému nakládání došlo, k tomu, jak se právní subjekt přičinil o odstranění nebo zmírnění škodlivých následků, k množství a charakteru uniklé látky, k místu, kde k vlastnímu ohrožení došlo, k množství a charakteru závadné látky, která pronikla do povrchových nebo podzemních vod, ke škodlivým následkům a možnostem jejich odstranění a k vlivu závadné látky na jakost těchto vod a ke stupni ochrany dotčeného území (chráněná území).

§ 120

**Pokuty za porušení povinností týkajících
se vodních děl**

Za porušení povinností podle § 116 odst. 1 písm. d) ukládají orgány uvedené v § 116 pokuty podle stavebního zákona.⁴⁾

§ 121

**Pokuty za porušování povinností týkajících se uží-
vání povrchových vod k plavbě**

(1) Státní plavební správa může uložit pokutu až do výše 100 000 Kč provozovateli plavidla, který

- a) provozuje plavidlo se spalovacím motorem na povrchových vodách, na kterých je plavba plavidel se spalovacím motorem zakázána,
- b) provozuje plavidlo v rozporu se stanoveným rozsahem a podmínkami užívání povrchových vod k plavbě.

(2) Pokutu lze uložit do 2 let ode dne, kdy se Státní plavební správa o porušení uvedených povinností dověděla, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy k porušení došlo.

(3) Při stanovení výše pokuty se přihlíží k závažnosti významu a době trvání protiprávního jednání a k rozsahu způsobené škody.

(4) Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci. Uložené pokuty Státní plavební správa rovněž vybere. Pokuty jsou příjmem státního rozpočtu.

§ 122

Pokuty za porušení jiných povinností

(1) Pokuta za porušení jiných povinností [§ 116 odst. 1 písm. e)] se stanoví ve výši od 1 000 Kč do 1 000 000 Kč.

(2) Při ukládání pokuty se přihlíží zejména k tomu, jaké následky porušení povinností způsobilo, popřípadě mohlo způsobit, k okolnostem, za nichž k němu došlo, a jak se právní subjekt přičinil o odstranění nebo zmírnění škodlivých následků.

(3) Za porušení jiných povinností se nepovažuje porušení platebních termínů podle hlavy X tohoto zákona.

§ 123

Pokuty za opakované porušení povinností

(1) Poruší-li podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba do 1 roku od právní moci rozhodnutí o uložení pokuty jakoukoliv povinnost, za niž se ukládá pokuta podle tohoto zákona, použije se pro stanovení výše další pokuty dvojnásobná sazba. Je-li pro určení výše ukládané pokuty stanovena nejnižší hranice, zvyšuje se tato hranice na dvojnásobek.

(2) Pokuta i v případě zvýšení podle odstavce 1 může činit nejvýše 20 000 000 Kč.

§ 124

Ukládání pokut

(1) Řízení o uložení pokuty lze zahájit nejpozději do 1 roku ode dne, kdy se okresní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí dozvěděly o skutečnostech podle § 116; pokutu však lze uložit nejdéle do 3 let ode dne, kdy k nim došlo.

(2) Řízení o uložení pokuty zahájí jen jeden z orgánů uvedených v § 116, a to ten, který jako první zjistil porušení povinností. O zahájení řízení se uvedené orgány vzájemně informují. Pokud porušení povinností zjistil okresní úřad a Česká inspekce životního prostředí ve stejný den, rozhodne o uložení pokuty okresní úřad. K přezkoumání rozhodnutí České inspekce životního prostředí o uložení pokuty v odvola-

cím řízení je příslušné Ministerstvo životního prostředí.

(3) Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci.

(4) Z pokut uložených Českou inspekcí životního prostředí připadá 50 % do rozpočtu obce, v jejímž katastru došlo k porušení předpisů, a 50 % je příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky. Pokuty ukládané okresními úřady jsou příjmem státního rozpočtu.

§ 125

Upuštění od pokuty

(1) Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad mohou na návrh rozhodnout o zastavení řízení zahájeného podle § 124 v případě, že

- se povinná osoba dobrovolně přičinila o odstranění následků, a
- povinná osoba přijala opatření zamezující dalšímu znečišťování nebo ohrožování povrchových nebo podzemních vod, a
- uložení pokuty by vzhledem k opatřením učiněným povinným subjektem vedlo k nepřiměřené tvrdosti.

(2) Z důvodu provádění opatření podle odstavce 1 písm. a) a b) může orgán, který vede řízení o uložení pokuty na žádost povinného subjektu toto řízení přerušit.

HLAVA XIII

SPOLEČNÁ A PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

§ 126

Společná ustanovení

(1) Pokud se v tomto zákoně užívá pojem „vlastník“ nebo „nabyvatel“, rozumí se jím i ten, komu svědčí právo hospodaření. Pokud vlastník přenesl práva nebo povinnosti, jichž se příslušné ustanovení týká, na uživatele, hledí se na něj jako na vlastníka.

(2) Správci vodních toků, jsou-li státními organizacemi, jsou povinni na výzvu převzít od příslušných organizačních složek státu vodní díla na vodních tocích a pozemky tvořící koryta vodních toků v úsecích, které spravují, od těchto organizačních složek státu, jestliže hospodaří s uvedeným majetkem podle zvláštního zákona proto, že při jeho nabytí státem nebylo patrné, které organizační složce nebo státní organizaci s ním přísluší hospodařit, anebo se o něm zjistilo, že je majetkem státu, ale žádná organizační složka státu ani

státní organizace s ním nehosподаří.⁴⁵⁾ V pochybnostech o tom, který správce má převzít vodní dílo nebo pozemek státu, určí takového správce Ministerstvo zemědělství; toto určení nemá povahu rozhodnutí ve správním řízení.

(3) Podrobné odvodňovací zařízení ve vlastnictví státu umístěné na cizím pozemku se stává včetně příslušné technické dokumentace, je-li tato k dispozici, ode dne účinnosti tohoto zákona vlastnictvím vlastníka pozemku dotčeného touto stavbou a podrobné odvodňovací zařízení vybudované státem na pozemku, který je ve vlastnictví státu, přechází v případě převodu tohoto pozemku do vlastnictví nového nabyvatele bezúplatně spolu s pozemkem, pokud neoznámí do 6 měsíců od účinnosti tohoto zákona příslušnému vodoprávnímu úřadu, že s přechodem nesouhlasí. K přechodu těchto vlastnických práv dochází dnem následujícím po uplynutí lhůty k uplatnění nesouhlasu s přechodem.

(4) Působnost vodoprávních úřadů výslovně neuvedenou je třeba posuzovat podle oblastí, v nichž jim výkon státní správy přísluší.

§ 127

Přechodná ustanovení

(1) Práva a povinnosti založené dosavadními právními předpisy zůstávají zachovány, nestanoví-li tento zákon jinak. Řízení zahájená a neskončená do dne nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních předpisů.

(2) Při ukládání zvýšené pokuty se pokuty uložené podle dosavadních právních předpisů posuzují jako pokuty uložené podle tohoto zákona.

(3) Zařazení vodních děl do kategorií pro účely technickobezpečnostního dohledu (§ 61) podle dosavadních právních předpisů zůstává v platnosti.

(4) Pověření udělené k výkonu technickobezpečnostního dohledu podle dosavadních právních předpisů se pokládá za pověření udělené k výkonu technickobezpečnostního dohledu udělené podle tohoto zákona, pokud nedošlo na straně pověřené osoby ke změně předpokladů k výkonu technickobezpečnostního dohledu, za nichž bylo pověření uděleno.

(5) Vlastnická práva k pozemkům, které tvoří koryta vodních toků, které nejsou dosud vedeny v katastru nemovitostí jako parcely s druhem pozemku vodní plocha a které se staly podle zákona č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, státním vlastnictvím, přecházejí na vlastníky pozemků evidovaných v katastru nemovitostí, na nichž tato koryta leží, pokud neoznámí do 6 měsíců od účinnosti

tohoto zákona příslušnému vodoprávnímu úřadu, že s přechodem nesouhlasí. K přechodu těchto vlastnických práv dochází dnem následujícím po uplynutí lhůty k uplatnění nesouhlasu s přechodem.

(6) Pokud obce v době nabytí účinnosti tohoto zákona vypouštějí odpadní vody do vod povrchových v rozporu s ustanoveními tohoto zákona, může jim na jejich žádost podanou do 3 měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona vodoprávní úřad vydat nové povolení k vypouštění odpadních vod, a to nejvýše do úrovně znečištění ve vypouštěných odpadních vodách v období posledních 12 měsíců před nabytím účinnosti tohoto zákona. Toto nové povolení nahrazuje ke dni účinnosti tohoto zákona dosavadní platné povolení. Vodoprávní úřad v novém povolení stanoví přiměřenou lhůtu, ve které bude dosaženo ukazatelů a přípustných hodnot znečištění odpadních vod, které budou v souladu s tímto zákonem a předpisy podle něj vydanými, a podmínky k postupnému dosažení požadované úrovně vypouštěného znečištění; při stanovení lhůty bere vodoprávní úřad v úvahu oprávněné požadavky ochrany vod a možnosti technického řešení. Po dobu této lhůty upustí vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí od ukládání pokut podle § 116 odst. 1 písm. b) za předpokladu, že jsou plněny podmínky k dosažení požadované úrovně vypouštěného znečištění. Přiměřenou lhůtu, ve které bude dosaženo ukazatelů a přípustných hodnot znečištění odpadních vod, které budou v souladu s tímto zákonem a předpisy podle něj vydanými, a podmínky k postupnému dosažení požadované úrovně vypouštěného znečištění nesmí vodoprávní úřad stanovit u zdrojů znečištění nad 2 000 ekvivalentních obyvatel delší než do 31. prosince 2005.

(7) Platnost povolení k odběru povrchových a podzemních vod, s výjimkou povolení k odběrům podzemních vod ze zdrojů určených pro individuální zásobování domácností pitnou vodou, a k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních, která nabyla právní moci do dne účinnosti tohoto zákona, končí dnem 1. ledna 2008.

(8) Odběry podzemních, popřípadě povrchových vod, které jsou vodami důlními, se považují ode dne účinnosti tohoto zákona za povolené; toto povolení platí do 31. prosince 2004, pokud nebude jejich další odběr povolen podle § 8. Ve shora uvedené době se na tyto odběry nevztahuje ustanovení o poplatcích podle hlavy X tohoto zákona.

(9) Podklady potřebné k zajištění správy poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových podle tohoto zákona předá orgánům krajů v přenesené působnosti Česká inspekce životního prostředí nejpozději do 30 dnů ode dne jejich zřízení.

⁴⁵⁾ § 10 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

(10) Vodohospodářská evidence podle dosavadních právních předpisů se stává součástí evidence rozhodnutí vodoprávních úřadů podle § 19.

(11) Vypouštění vod do veřejných kanalizací, zásobování vodou z veřejných vodovodů a vodné a stočné se řídí dosavadními právními předpisy, včetně § 24, 30 a 46 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a to až do doby nové právní úpravy vodovodů a kanalizací.

(12) Poplatky vypočtené podle sazeb uvedených v části B přílohy č. 2 k tomuto zákonu se za rok 2002 platí jen ve výši 80 %.

(13) Poplatky vypočtené podle sazeb uvedených v části A přílohy č. 2 k tomuto zákonu se za rok 2002 platí pro účel zásobování pitnou vodou a pro účely ostatního užití dosud nezaplatněné podle zvláštního právního předpisu⁴⁶⁾ ve výši 35 % a za rok 2003 ve výši 70 %.

(14) Za vodní díla podle tohoto zákona se považují vodohospodářská díla povolená podle dosavadních právních předpisů. Pokud se v jiných právních předpisech užívá pojem „vodohospodářské dílo“, rozumí se tím vodní dílo podle tohoto zákona.

(15) Práva a povinnosti založené podle dosavadních právních předpisů na úseku poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a úplat za odběry povrchových nebo podzemních vod zůstávají v platnosti i po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

(16) Vodoprávní úřady jsou povinny při rozhodování, vydávání vyjádření a při provádění ostatních opatření podle tohoto zákona vycházet ze směrného vodohospodářského plánu v platném znění až do doby schválení nových plánů podle tohoto zákona v příslušné oblasti povodí.

(17) Vlastníci vodních děl (§ 20 odst. 1) jsou povinni nejpozději do 4 let po dni nabytí účinnosti tohoto zákona předložit příslušnému katastrálnímu úřadu podklady potřebné pro zapsání těchto staveb do katastru nemovitostí.

(18) Zátopová území stanovená podle dosavadních právních předpisů se považují za záplavová území podle § 66.

(19) Správci drobných vodních toků určených podle dosavadních právních předpisů se považují za správce drobných vodních toků podle tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o ochraně veřejného zdraví

§ 128

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, se mění takto:

1. V § 4 odstavec 3 včetně poznámky pod čarou č. 7) zní:

„(3) V minimálním rozsahu a četnosti, stanoveném prováděcím právním předpisem, je osoba uvedená v § 3 odst. 2, s výjimkou vlastníka a správce veřejného vodovodu, povinna zajistit kontrolu pitné vody v akreditované laboratoři⁷⁾ nebo u držitele autorizace (§ 83a). Rozsah a četnost kontroly může na žádost osoby upravit rozhodnutím orgán ochrany veřejného zdraví příslušný podle místa činnosti.

⁷⁾ Zákon č. 22/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.“

2. V § 80 odst. 1 se za písmeno l) vkládá čárka a doplňuje se písmeno m), které zní:

„m) uděluje a zrušuje pověření k provádění autorizace.“

3. Za § 83 se vkládají nové § 83a až 83d, které včetně poznámky pod čarou č. 47a) znějí:

„§ 83a

(1) Autorizací se pro účely tohoto zákona rozumí postup zahájený na žádost fyzické osoby, která je podnikatelem, nebo právnické osoby, na jehož základě se vydává osvědčení o tom, že osoba je způsobilá ve vymezeném rozsahu provádět

- a) odběr vzorků a vyšetření jakosti a zdravotní nezávadnosti pitné vody (§ 3 odst. 1), vody v koupalištích a vody ve zdroji pro bazén umělého koupaliště nebo sauny (§ 6),
- b) zjišťování a měření koncentrací a intenzit faktorů vnitřního prostředí staveb (§ 13 odst. 1),
- c) odběr vzorků a měření mikrobiálního a parazitárního znečištění venkovních hracích ploch (§ 13 odst. 2),
- d) odběr vzorků a vyšetření zdravotní nezávadnosti výrobků přicházejících do přímého styku s pitnou a surovou vodou, s výjimkou stavebních výrobků (§ 5), a předmětů běžného užívání, s výjimkou hraček (§ 25),
- e) kontrolu desinfekce a sterilizace (§ 17),

⁴⁶⁾ Nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatách ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů.

- f) odběr vzorků a vyšetření zdravotní nezávadnosti pokrmů [§ 24 odst. 1 písm. e)],
- g) zjišťování a měření intenzit hluku, vibrací a neionizujícího záření v komunálním a pracovním prostředí (§ 30 až 35),
- h) zjišťování a měření intenzit osvětlení a mikroklimatických podmínek a koncentrací prachu a chemických škodlivin v pracovním prostředí (§ 37 odst. 3),
- i) biologické expoziční testy a vyšetření v oboru genetické toxikologie, fyziologie a psychologie práce.

(2) Ministerstvo zdravotnictví může pověřit prováděním autorizace právnickou osobu nebo organizační složku státu, zřízenou k plnění úkolů v oboru působnosti Ministerstva zdravotnictví (dále jen „autorizující osoba“). Toto pověření je nepřevoditelné. Na vydání tohoto pověření se nevztahuje správní řád. Při autorizaci se postupuje podle podmínek, které stanoví pro jednotlivé oblasti podle odstavce 1 Ministerstvo zdravotnictví. Pověření autorizující osoby a zrušení tohoto pověření, jakož i podmínky autorizace zveřejní Ministerstvo zdravotnictví ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví.

§ 83b

(1) Autorizující osoba vydá právnické osobě nebo fyzické osobě, která je podnikatelem, na její žádost osvědčení o autorizaci. Toto osvědčení vydá, pokud žadatel splňuje podmínky autorizace, kterými jsou

- a) odborná úroveň ve vztahu k navrhované oblasti autorizace,
- b) vybavení k technickým a administrativním úkolům a přístupnost k zařízením pro speciální šetření,
- c) existence nezbytného počtu zaměstnanců s odborným výcvikem, znalostmi a schopnostmi,
- d) existence závazku zaměstnanců k mlčenlivosti o skutečnostech, o nichž se dovídají osoby provádějící autorizaci,
- e) neexistence finančních nebo jiných zájmů, které by mohly ovlivnit výsledky činnosti osoby provádějící autorizaci,
- f) bezúhonnost žadatele o autorizaci.

(2) Neexistence finančních nebo jiných zájmů podle odstavce 1 písm. e) se prokazuje čestným prohlášením.

(3) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisí s předmětem podnikání. Bezúhonnost podle odstavce 1 písm. f) prokazuje za právnickou osobu její statutární zástupce a všichni členové statutárního orgánu. Fyzická osoba prokazuje bezúhonnost výpisem z Rejstříku trestů, který nesmí být starší než 3 měsíce.

(4) V žádosti o vydání osvědčení o autorizaci žadatel uvede označení obchodní firmy, jméno a příjmení fyzické osoby nebo název právnické osoby, místo podnikání, popřípadě místo trvalého pobytu, jde-li o fyzickou osobu, sídlo právnické osoby, identifikační číslo a dále údaje prokazující splnění podmínek podle odstavce 1. Zahraniční osoba^{47a)} uvede bydliště mimo území České republiky, místo pobytu v České republice, pokud byl pobyt povolen, umístění a označení organizační složky na území České republiky, jméno a příjmení vedoucího organizační složky a adresu jeho pobytu na území České republiky a dále údaj prokazující splnění podmínek podle odstavce 1.

(5) Občané členských států Evropské unie prokazují oprávnění k výkonu autorizace podle § 83a odst. 1

- a) průkazem způsobilosti vyžadovaným v členském státě Evropské unie pro přístup k těmto činnostem a vydaným tímto členským státem Evropské unie, nebo
- b) dokladem prokazujícím kvalifikaci pro výkon těchto činností získaným v členském státě Evropské unie,

pokud poskytují záruky zejména v oblasti zdraví, bezpečnosti, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele v rozsahu upraveném v § 83a odst. 1.

(6) V případě pochybností rozhoduje o splnění požadavků podle odstavce 5 na žádost občana členského státu Evropské unie Ministerstvo zdravotnictví. Žádost musí obsahovat dokumenty vydané příslušnými orgány členského státu Evropské unie, prokazující skutečnosti uvedené v odstavci 5. Řízení o posouzení žádosti musí být ukončeno nejpozději do 4 měsíců po předložení všech dokumentů vztahujících se k dotyčné osobě.

§ 83c

(1) Osvědčení o autorizaci vymezuje předmět, rozsah a podmínky činnosti a dobu, na kterou bylo vydáno. Pro vydání osvědčení o autorizaci neplatí správní řád. Žadatel může proti sdělení o neudělení osvědčení o autorizaci podat do 3 dnů ode dne jeho doručení námitky. O námitkách rozhoduje Ministerstvo zdravotnictví. Proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví o námitkách se nelze odvolat. Náklady spojené s autorizací včetně vydání osvědčení o autorizaci hradí žadatel. Cena se sjednává podle zvláštního právního předpisu.

(2) Autorizace je nepřenosná na jinou osobu, uděluje se na dobu nejvýše 5 let ode dne udělení. Autorizace může být prodloužena vždy o dalších 5 let. Žádost o prodloužení platnosti osvědčení o autorizaci, musí osoba, které bylo vydáno osvědčení o autorizaci, (dále jen „držitel autorizace“) podat autorizující osobě nejméně 6 měsíců před skončením platnosti osvědčení.

(3) Seznam držitelů autorizace s uvedením obchodní firmy, sídla, popřípadě místa podnikání a iden-

tifikačního čísla podle § 83b odst. 4, jakož i změny v těchto údajích uveřejní Ministerstvo zdravotnictví ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví. Tyto údaje sdělí Ministerstvu zdravotnictví autorizující osoba.

(4) Držitel autorizace je povinen dodržovat podmínky autorizace a účastnit se v termínu a rozsahu stanoveném autorizující osobou mezilaboratorních zkoušek. Doklady o výsledcích mezilaboratorních zkoušek musí držitel autorizace ukládat po dobu 5 let. Náklady spojené s mezilaboratorními zkouškami hradí držitel autorizace.

(5) Autorizující osoba provádí kontrolu nad dodržováním podmínek autorizace a výsledků mezilaboratorních zkoušek. Za tím účelem je oprávněna vstupovat do objektů držitele autorizace, ověřovat splnění podmínek autorizace a požadovat předložení dokumentace včetně výsledků mezilaboratorních zkoušek. Ke kontrole si může autorizující osoba přizvat odborníka pro příslušnou oblast. Zjistí-li autorizující osoba nedostatky, podle závažnosti nedostatků pozastaví účinnost osvědčení nebo je odejme. Odejmutím osvědčení autorizace zaniká. Proti odejmutí osvědčení může držitel autorizace podat do 3 dnů ode dne jeho doručení námítky. O námítkách rozhoduje Ministerstvo zdravotnictví. Proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví o námítkách se nelze odvolat.

§ 83d

(1) Autorizace vedle důvodu podle § 83c odst. 5 dále zaniká

- a) uplynutím doby, na kterou byla udělena, pokud nedošlo na základě žádosti držitele autorizace k jejímu prodloužení,
- b) vzdáním se osvědčení o autorizaci; vzdání se osvědčení je účinné ode dne, kdy bylo doručeno autorizující osobě,
- c) u fyzických osob smrtí nebo prohlášením držitele autorizace za mrtvého,
- d) dnem zániku právnické osoby, která je držitelem autorizace,
- e) prohlášením konkursu na držitele autorizace, zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu na držitele autorizace pro nedostatek majetku nebo vstupem držitele autorizace do likvidace.

(2) Autorizující osoba v případech podle odstavce 1 písm. a) a podle § 83c odst. 5, držitel autorizace, popřípadě jeho dědic, právní nástupce právnické osoby, popřípadě její likvidátor, v případech podle odstavce 1 písm. b) až e) jsou povinni informovat Ministerstvo zdravotnictví pro účely podle § 83c odst. 3 o datu zániku autorizace.

^{47a)} § 21 odst. 2 obchodního zákoníku.“

4. V § 92 odst. 3 se na konec textu doplňuje věta, která zní: „Pokutu až do výše 1 000 000 Kč může tento

orgán ochrany veřejného zdraví uložit osobě, která neoprávněně vystupovala jako autorizující osoba nebo držitel autorizace.“

5. Za § 100 se vkládá nový § 100a, který zní:

„§ 100a

Pokud z tohoto zákona nebo zvláštního právního předpisu upravujícího působnost orgánu ochrany veřejného zdraví vyplývá pro zahraniční osobu povinnost předložit doklady potvrzující určité skutečnosti, rozumí se tím předložení dokladů včetně jejich ověřeného českého překladu, pokud ze zvláštního právního předpisu nevyplývá něco jiného. Pravost podpisů a otisku razítka na originálech předkládaných dokladů musí být ověřena.“

ČÁST TŘETÍ

Změna přestupkového zákona

§ 129

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 337/1992 Sb., zákona č. 344/1992 Sb., zákona č. 359/1992 Sb., zákona č. 67/1993 Sb., zákona č. 290/1993 Sb., zákona č. 134/1994 Sb., zákona č. 82/1995 Sb., zákona č. 237/1995 Sb., zákona č. 279/1995 Sb., zákona č. 289/1995 Sb., zákona č. 112/1998 Sb., zákona č. 168/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 361/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 52/2001 Sb. a zákona č. 164/2001 Sb., se mění takto:

§ 34 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 3i) zní:

„§ 34

Přestupky na úseku vodního hospodářství

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) odebere povrchovou nebo podzemní vodu bez potřebného povolení vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním,
- b) vypustí odpadní nebo důlní vody do vod povrchových nebo podzemních, popřípadě do kanalizace, v rozporu s vodním zákonem,³¹⁾
- c) znečistí povrchovou nebo podzemní vodu nebo ohrozí její jakost nebo zdravotní nezávadnost nedovoleným nakládáním se závadnými látkami, popřípadě způsobí vniknutí těchto látek do kanalizace v rozporu s vodním zákonem,³¹⁾
- d) poruší povinnosti týkající se vodních děl založené stavebními předpisy, nebo
- e) poruší jiné povinnosti stanovené vodním zákonem³¹⁾ nebo povinnosti na základě něho uložené.

(2) Za přestupky podle odstavce 1 písm. a), b), c) nebo e) lze uložit pokutu do výše 50 000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. d) lze uložit pokutu do výše 100 000 Kč.

(3) Pokuty ukládá Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad. Ustanovení § 124 odst. 2 vodního zákona přitom platí obdobně.

³ⁱ⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o státním fondu životního prostředí České republiky

§ 130

Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění zákona č. 334/1992 Sb., se mění takto:

1. V § 2 odst. 1 písmeno a) včetně poznámky pod čarou č. 2) zní:

„a) poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,²⁾

²⁾ § 89 až 99 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).“.

2. V § 2 odst. 1 písmeno e) včetně poznámky pod čarou č. 6) zní:

„e) poplatky za skutečný odběr podzemních vod⁶⁾ ve výši 50 % jejich celkového objemu,

⁶⁾ § 88 zákona č. 254/2001 Sb.“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o vnitrozemské plavbě

§ 131

Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 358/1999 Sb., se mění takto:

§ 49 a 50 se zrušují.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o změně trestního zákona, zákona o myslivosti, zákona o rybářství, zákona o státní správě ve vodním hospodářství, zákona o ochraně přírody a krajiny a lesního zákona

§ 132

Zákon č. 238/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších

předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), se mění takto:

Článek IV se zrušuje.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o změně zákona o státní správě ve vodním hospodářství a kompetenčního zákona

§ 133

Zákon č. 23/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění zákona č. 49/1982 Sb. a zákona č. 425/1990 Sb., a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, se mění takto:

Články I a II se zrušují.

ČÁST OSMÁ

Změna stavebního zákona

§ 134

Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 103/1990 Sb., zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 262/1992 Sb., zákona č. 43/1994 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., zákona č. 83/1998 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 95/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 96/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 239/2000 Sb. a zákona č. 59/2001 Sb., se mění takto:

V § 143 odst. 4 písmeno b) zní:

„b) Ministerstvo zemědělství právní předpisy, kterými stanoví technické požadavky pro vodní díla,“.

ČÁST DEVÁTÁ

Změna zákona o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby

§ 135

Zákon č. 500/1990 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby, ve znění zákona č. 438/1991 Sb., zákona č. 282/1992 Sb., zákona č. 473/1992 Sb., zákona č. 170/1993 Sb., zákona č. 155/1994 Sb., zákona č. 191/1994 Sb., zákona č. 218/

/1994 Sb., zákona č. 161/1997 Sb., zákona č. 164/1998 Sb., zákona č. 269/1998 Sb., zákona č. 21/2000 Sb. a zákona č. 246/2000 Sb., se mění takto:

V § 15 odst. 2 se tečka na konci písmene t) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno u), které zní:

„u) k převodu finančních prostředků ve výši 2,5 mld. Kč na zvláštní účet státních finančních aktiv k navýšení dosud vyčleněných finančních prostředků na krytí nezbytných výdajů obnovy koryt vodních toků a vodohospodářských děl ve vlastnictví státu poškozených v důsledku povodňových katastrof v letech 1997, 1998 a 2000, a na částečné financování programu protipovodňových opatření na vodních tocích a vodohospodářských zařízeních.“

ČÁST DESÁTÁ ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 136

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. Zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 114/1995 Sb., zákona č. 14/1998 Sb. a zákona č. 58/1998 Sb.
2. Zákon č. 14/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 240/2000 Sb. a zákona č. 185/2001 Sb.
4. Zákon č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových.
5. Zákon č. 281/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatách ve vodním hospodářství, ve znění nařízení vlády č. 91/1988 Sb.
6. Nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatách ve vodním hospodářství.
7. Nařízení vlády č. 91/1988 Sb., kterým se mění a do-

plňuje nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatách ve vodním hospodářství.

8. Nařízení vlády č. 141/2000 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatách ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů.
9. Nařízení vlády č. 100/1999 Sb., o ochraně před povodněmi.
10. Vyhláška č. 42/1976 Sb., o vodohospodářích.
11. Vyhláška č. 62/1975 Sb., o odborném technicko-bezpečnostním dohledu na některých vodohospodářských dílech a technicko-bezpečnostním dozoru národních výborů nad nimi.
12. Vyhláška č. 6/1977 Sb., o ochraně jakosti povrchových a podzemních vod.
13. Vyhláška č. 82/1976 Sb., o úpravě užívání povrchových vod k plavbě motorovými plavidly.
14. Vyhláška č. 422/1992 Sb., kterou se mění a doplňuje vyhláška č. 82/1976 Sb., o úpravě užívání povrchových vod k plavbě motorovými plavidly.
15. Vyhláška č. 99/1976 Sb., o vodní stráži.
16. Vyhláška č. 81/1977 Sb., kterou se doplňuje vyhláška o vodní stráži.
17. Vyhláška č. 28/1975 Sb., kterou se určují vodárenské toky a jejich povodí a stanoví seznam vodohospodářsky významných vodních toků.
18. Vyhláška č. 63/1975 Sb., o povinnostech organizací podávat zprávy o zjištění podzemních vod a oznamovat údaje o jejich odběrech.
19. Vyhláška č. 176/1999 Sb., kterou se stanoví seznam hraničních vodních toků tvořících státní hranice.

ČÁST JEDENÁCTÁ ÚČINNOST

§ 137

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2002, s výjimkou ustanovení § 20 odst. 1, které nabývá účinnosti po 5 letech po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, a ustanovení § 135, které nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Klaus v. r.

Havel v. r.

Zeman v. r.

Zvlášť nebezpečné látky

Zvlášť nebezpečné látky jsou látky náležející do dále uvedených skupin látek, s výjimkou těch, jež jsou biologicky neškodné nebo se rychle mění na látky biologicky neškodné:

1. organohalogenové sloučeniny a látky, které mohou tvořit takové sloučeniny ve vodním prostředí,
2. organofosforové sloučeniny,
3. organocínové sloučeniny,
4. látky vykazující karcinogenní, mutagenní nebo teratogenní vlastnosti ve vodním prostředí nebo jeho vlivem,
5. rtuť a její sloučeniny,
6. kadmium a jeho sloučeniny,
7. persistentní minerální oleje a uhlovodíky ropného původu,
8. persistentní syntetické látky, které se mohou vznášet, zůstávat v suspenzi nebo klesnout ke dnu a které mohou zasahovat do jakéhokoliv užívání vod,
9. kyanidy.

Nebezpečné látky

Nebezpečné látky jsou látky náležející do dále uvedených skupin:

1. Metaloidy, kovy a jejich sloučeniny:

1. zinek	6. selen	11. cín	16. vanad
2. měď	7. arzen	12. baryum	17. kobalt
3. nikl	8. antimon	13. berylium	18. thalium
4. chrom	9. molybden	14. bor	19. telur
5. olovo	10. titan	15. uran	20. stříbro

2. Biocidy a jejich deriváty neuvedené v seznamu zvlášť nebezpečných látek.
3. Látky, které mají škodlivý účinek na chuť nebo na vůni produktů pro lidskou spotřebu pocházejících z vodního prostředí, a sloučeniny mající schopnost zvýšit obsah těchto látek ve vodách.
4. Toxické nebo persistentní organické sloučeniny křemíku a látky, které mohou zvýšit obsah těchto sloučenin ve vodách, vyjma těch, jež jsou biologicky neškodné nebo se rychle přeměňují ve vodě na neškodné látky.
5. Anorganické sloučeniny fosforu nebo elementárního fosforu.
6. Nepersistentní minerální oleje a uhlovodíky ropného původu.
7. Fluoridy.
8. Látky, které mají nepříznivý účinek na kyslíkovou rovnováhu, zejména amonné soli a dusitany.
9. Silážní šťávy, průmyslová a statková hnojiva a jejich tekuté složky, aerobně stabilizované komposty.

Příloha č. 2 k zákonu č. 254/2001 Sb.

**A. SAZBY POPLATKU PRO VÝPOČET PLATEB ZA SKUTEČNĚ ODEBRANÉ
MNOŽSTVÍ PODZEMNÍ VODY**

Účel užití odebrané podzemní vody	Sazba v Kč/m³
Pro zásobování pitnou vodou	2,00
Pro ostatní užití	3,00

**B. SAZBY PRO VÝPOČET POPLATKU A HMOTNOSTNÍ A KONCENTRAČNÍ
LIMITY ZPOPLATNĚNÍ**

UKAZATEL znečištění	SAZBA Kč/kg	LIMIT ZPOPLATNĚNÍ	
		hmotnostní kg/rok	a koncentrační mg/l
1.			
a) CHSK nečištěné odpadní vody do 31. 12. 2004	16	20 000	40
od 1. 1. 2005	16	8 000	40
b) CHSK čištěné odpadní vody	8	10 000	40
c) CHSK pro odpadní vody čištěné z výroby buničiny a ze zušlechťování bavlnářských a lnářských textilí	3	10 000	40
2. RAS	0,5	20 000	1200
3. nerozpuštěné látky ⁴⁷⁾	2	10 000	30
4. fosfor celkový do 31. 12. 2004	70	13 000	3
od 1. 1. 2005	70	3 000	3
5. dusík amoniakální do 31. 12. 2001	40	15 000	15
6. dusík Nanorg od 1. 1. 2002	30	20 000	20
7. AOX od 1. 1. 2002	300	15	0,2
8. rtuť	20 000	0,4	0,002
9. kadmium	4 000	2	0,01

⁴⁷⁾ Poplatek za tento ukazatel platí pouze znečišťovatelé, kteří

a) neplatí poplatek za CHSK, ale znečištění přesahuje limit pro zpoplatnění NL, nebo

b) vypouštějí v odpadních vodách více NL, než činí trojnásobek množství zpoplatněné CHSK.

356

ZÁKON

ze dne 23. září 2003

o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

CHEMICKÉ LÁTKY A CHEMICKÉ PŘÍPRAVKY

HLAVA I

OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy a působnost zákona

(1) Tento zákon upravuje v souladu s právem Evropských společenství¹⁾ práva a povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob (dále jen „osoby“) při klasifikaci a zkoušení nebezpečných vlastností, balení a označování, uvádění na trh nebo do oběhu a při vývozu a dovozu chemických látek

a chemických přípravků, při oznamování a registraci chemických látek, a vymezuje působnost správních orgánů při zajišťování ochrany zdraví a životního prostředí před škodlivými účinky chemických látek a chemických přípravků.

(2) Tento zákon se nevztahuje na léčiva,²⁾ krmiva,³⁾ potraviny a tabákové výrobky,⁴⁾ kosmetické prostředky,⁵⁾ radionuklidové zářiče a jaderné materiály,⁶⁾ omamné a psychotropní látky,⁷⁾ zdravotnické prostředky,⁸⁾ hnojiva, pomocné půdní látky, pomocné rostlinné přípravky a substráty,⁹⁾ nerostné suroviny,¹⁰⁾ veterinární přípravky, s výjimkou dezinfekčních, dezinfekčních a deratizačních přípravků¹¹⁾ v podobě určené ke konečnému použití, a na přepravu a distribuci plynu ve veřejném zájmu,¹²⁾ nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.

(3) Na přípravky na ochranu rostlin a na pomocné prostředky ochrany rostlin¹³⁾ se z povinností

¹⁾ Směrnice Rady 67/548/EHS o sblížení právních a správních předpisů týkajících se klasifikace, balení a označování nebezpečných látek, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/45/ES o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se klasifikace, balení a označování nebezpečných přípravků, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Rady 76/796/EHS o sblížení právních a správních předpisů týkajících se omezení uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek a přípravků, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Rady 87/18/EHS o sblížení právních a správních předpisů týkajících se aplikace zásad správné laboratorní praxe a ověřování jejich používání při zkoušení chemických látek, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Rady 88/320/EHS o inspekci a ověřování správné laboratorní praxe, ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ Zákon č. 79/1997 Sb., o léčivech a o změnách a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁾ Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ Zákon č. 123/2000 Sb., o zdravotnických prostředcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁾ Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁾ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁾ Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁾ Zákon č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči a změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

stanovených v tomto zákoně vztahují pouze povinnosti klasifikace, balení, označování, vypracování bezpečnostních listů a povinnosti při dovozu a vývozu.

(4) Tento zákon se nevztahuje na výbušniny¹⁴⁾ v rozsahu, v němž je tato oblast upravena zvláštním právním předpisem.¹⁴⁾

(5) Tento zákon se nevztahuje na přepravu nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků v železniční,¹⁵⁾ silniční,¹⁶⁾ vodní vnitrozemské,¹⁷⁾ letecké¹⁸⁾ a námořní¹⁹⁾ dopravě a na přepravu nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků v celním režimu tranzit.²⁰⁾

§ 2

Základní pojmy

(1) Chemické látky (dále jen „látky“) jsou chemické prvky a jejich sloučeniny v přírodním stavu nebo získané výrobním postupem včetně případných přísad nezbytných pro uchování jejich stability a jakýchkoliv nečistot vznikajících ve výrobním procesu, s výjimkou rozpouštědel, která mohou být z látek oddělena bez změny jejich složení nebo ovlivnění jejich stability.

(2) Chemické přípravky (dále jen „přípravky“) jsou směsi nebo roztoky složené ze 2 nebo více látek.

(3) Polymer je látka, jejíž molekuly jsou tvořeny řetězcem jednoho nebo více druhů monomerních jednotek, která obsahuje více než poloviční hmotnostní podíl molekul s nejméně třemi monomerními jednotkami spojenými kovalentní vazbou s další nejméně 1 monomerní jednotkou nebo jiným reaktantem, a obsahuje méně než poloviční hmotnostní podíl molekul stejné molekulové hmotnosti. Hmotnost molekul látky se pohybuje v určitém rozmezí, přičemž hmotnostní rozdíly mezi molekulami souvisí především s rozdíly v počtu monomerních jednotek. Monomerní jednotka je zregovaná forma monomeru v polymerní molekule.

(4) Klasifikace je postup zjišťování nebezpečných vlastností látky nebo přípravku, hodnocení zjištěných vlastností a následné zařazení takové látky nebo přípravku do jednotlivých skupin nebezpečnosti.

(5) Nebezpečné látky nebo nebezpečné přípravky

jsou látky nebo přípravky, které za podmínek stanovených tímto zákonem mají jednu nebo více nebezpečných vlastností, pro které jsou klasifikovány jako

- a) výbušné; jimi jsou pevné, kapalné, pastovité nebo gelovité látky a přípravky, které mohou exotermně reagovat i bez přístupu vzdušného kyslíku, přičemž rychle uvolňují plyny, a které, pokud jsou v částečně uzavřeném prostoru, za definovaných zkušebních podmínek detonují, rychle shoří nebo po zahřátí vybuchují,
- b) oxidující; jimi jsou látky a přípravky, které vyvolávají vysoce exotermní reakci ve styku s jinými látkami, zejména hořlavými,
- c) extrémně hořlavé; jimi jsou kapalné látky a přípravky, které mají extrémně nízký bod vzplanutí a nízký bod varu, a nebo plynné látky a přípravky, které jsou hořlavé ve styku se vzduchem při pokojové teplotě a tlaku,
- d) vysoce hořlavé; jimi jsou
 1. látky a přípravky, které se mohou samovolně zahřívat a nakonec se vznítí ve styku se vzduchem při pokojové teplotě bez jakéhokoliv dodání energie,
 2. pevné látky a přípravky, které se mohou snadno zapálit po krátkém styku se zdrojem zapálení a které pokračují v hoření nebo vyhořely po jeho odstranění,
 3. kapalné látky a přípravky, které mají velmi nízký bod vzplanutí,
 4. látky a přípravky, které ve styku s vodou nebo vlhkým vzduchem uvolňují vysoce hořlavé plyny v nebezpečných množstvích,
- e) hořlavé; jimi jsou kapalné látky nebo přípravky, které mají nízký bod vzplanutí,
- f) vysoce toxické; jimi jsou látky nebo přípravky, které při vdechnutí, požití nebo při průniku kůží ve velmi malých množstvích způsobují smrt nebo akutní nebo chronické poškození zdraví,
- g) toxické; jimi jsou látky nebo přípravky, které při vdechnutí, požití nebo při průniku kůží v malých množstvích způsobují smrt nebo akutní nebo chronické poškození zdraví,
- h) zdraví škodlivé; jimi jsou látky nebo přípravky,

¹⁴⁾ Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁾ Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách, ve znění pozdějších předpisů.

Úmluva o mezinárodní přepravě (COTIF), vyhlášená pod č. 8/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁾ Například zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR), vyhlášená pod č. 64/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁾ Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁾ Vyhláška č. 17/1966 Sb., o leteckém přepravním řádu, ve znění vyhlášky č. 15/1971 Sb.

¹⁹⁾ Zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě.

²⁰⁾ Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

kteří při vdechnutí, požití nebo při průniku kůží mohou způsobit smrt nebo akutní nebo chronické poškození zdraví,

- i) žíravé; jimi jsou látky nebo přípravky, které mohou zničit živé tkáně při styku s nimi,
- j) dráždivé; jimi jsou látky nebo přípravky, které mohou při okamžitém, dlouhodobém nebo opakovaném styku s kůží nebo sliznicí vyvolat zánět a nemají žíravé účinky,
- k) senzibilizující; jimi jsou látky nebo přípravky, které jsou schopné při vdechování, požití nebo při styku s kůží vyvolat přecitlivělost, takže při další expozici dané látce nebo přípravku vzniknou charakteristické nepříznivé účinky,
- l) karcinogenní; jimi jsou látky nebo přípravky, které při vdechnutí nebo požití nebo průniku kůží mohou vyvolat rakovinu nebo zvýšit její výskyt,
- m) mutagenní; jimi jsou látky nebo přípravky, které při vdechnutí nebo požití nebo průniku kůží mohou vyvolat dědičné genetické poškození nebo zvýšit jeho výskyt,
- n) toxické pro reprodukci; jimi jsou látky nebo přípravky, které při vdechnutí nebo požití nebo průniku kůží mohou vyvolat nebo zvýšit výskyt nedědičných nepříznivých účinků na potomstvo nebo zhoršení mužských nebo ženských reprodukčních funkcí nebo schopností,
- o) nebezpečné pro životní prostředí; jimi jsou látky nebo přípravky, které při vstupu do životního prostředí představují nebo mohou představovat okamžité nebo pozdější nebezpečí pro jednu nebo více složek životního prostředí.

(6) Výrobce je pro účely tohoto zákona osoba, která vyrábí nebo i jen vyvinula látku nebo přípravek, které hodlá uvést na trh.

(7) Dovožcem je pro účely tohoto zákona fyzická osoba oprávněná k podnikání nebo právnická osoba, která má místo trvalého pobytu nebo povolení k trvalému pobytu, sídlo, místo podnikání nebo obchodního zástupce na území členského státu Evropské unie a která látku nebo přípravek dováží.

(8) Dovozelem je propuštění látky nebo přípravku do celního režimu volného oběhu nebo aktivního zúšlechťovacího styku.²⁰⁾

(9) Vývozem je propuštění zboží do celního režimu vývozu nebo celně schválené určení umístění zboží do svobodného celního pásma nebo svobodného celního skladu.²⁰⁾

(10) Uvedením na trh je pro účely tohoto zákona každé úplatné nebo bezúplatné předání látky nebo přípravku v České republice jejich výrobcem. Za uvedení na trh se považuje též dovoz látky nebo přípravku.

(11) Distributorem je pro účely tohoto zákona

osoba, která uvede látku nebo přípravek do oběhu nebo toto uvedení pro jiného zprostředkuje.

(12) Uvedení do oběhu pro účely tohoto zákona je úplatné nebo bezúplatné předání látek nebo přípravků jiné osobě po jejich uvedení na trh.

(13) Správnou laboratorní praxí je pro účely tohoto zákona zabezpečování systému jakosti týkající se organizačního procesu a podmínek, za kterých se plánují, provádějí, sledují, zaznamenávají, archivují a oznamují neklinické studie bezpečnosti pro zdraví a životní prostředí.

HLAVA II

KLASIFIKACE

A SPRÁVNÁ LABORATORNÍ PRAXE

§ 3

Obecné zásady klasifikace látek a přípravků

(1) Výrobce nebo dovozce jsou před uvedením látky nebo přípravku na trh povinni provést jejich klasifikaci.

(2) Při klasifikaci látky nebo přípravku se nepřihlíží k nebezpečným látkám, příměsím nebo nečistotám klasifikovaným podle § 2 odst. 5, jejichž koncentrace je nižší, než jsou minimální koncentrace uvedené v příloze č. 1 k tomuto zákonu, pokud nejsou stanoveny v Seznamu závazně klasifikovaných nebezpečných látek (dále jen „Seznam“) u jednotlivých nebezpečných látek koncentrace nižší.

(3) Látky se klasifikují

a) podle Seznamu,

b) v případě, že nejsou zapsány v Seznamu, podle Seznamu nových látek (dále jen „Elincs“) vydaném Ministerstvem životního prostředí (dále jen „ministerstvo“) na technickém nosiči dat po oznámení ve Věstníku Ministerstva životního prostředí,

c) v případě, že nejsou klasifikovány podle písmene a) nebo b) a jsou registrovány podle hlavy III, podle jejich klasifikace při registraci,

d) v případě, že nejsou klasifikovány podle písmen a) až c), podle obecných postupů pro hodnocení a označování nebezpečných vlastností látek a přípravků podle odstavce 7, na základě údajů o jejich nebezpečných vlastnostech získaných z odborných pramenů nebo na základě údajů získaných zkoušením podle § 8.

(4) Přípravky se klasifikují postupy podle § 4 až 6.

(5) Při klasifikaci přípravků podle odstavce 4 musí být zohledněny všechny v nich obsažené nebezpečné látky, s výjimkou látek podle odstavce 2.

(6) Výrobce nebo dovozce jsou povinni uchová-

vat údaje použité pro klasifikaci látky nebo přípravku po dobu, po kterou jsou uváděny na trh, a po dobu dalších 3 let od posledního uvedení na trh, a poskytnout je na vyžádání příslušným správním orgánům pro potřeby jejich správní činnosti.

(7) Ministerstvo průmyslu a obchodu stanoví prováděcím právním předpisem

- a) Seznam a způsob jeho používání,
- b) obecné postupy pro hodnocení a označování nebezpečných vlastností látek a přípravků,
- c) konvenční výpočtové metody hodnocení nebezpečných vlastností přípravků na základě vlastností fyzikálně-chemických, nebezpečných pro zdraví a nebezpečných pro životní prostředí.

§ 4

Hodnocení nebezpečnosti přípravků vyplývající z jejich fyzikálně-chemických vlastností

(1) Hodnocení nebezpečnosti přípravků vyplývající z jejich fyzikálně-chemických vlastností se pro účely klasifikace podle § 2 odst. 5 písm. a) až e) provádí postupy stanovenými prováděcím právním předpisem podle § 3 odst. 7 na základě stanovení výbušných, oxidujících, extrémně hořlavých, vysoce hořlavých nebo hořlavých vlastností, a to metodami uvedenými v § 8.

(2) Hodnocení nebezpečnosti přípravků podle odstavce 1 se neprovádí, pokud

- a) žádná z obsažených látek nemá vlastnosti podle odstavce 1 a pokud na základě dostupných informací přípravek nepředstavuje nebezpečí tohoto druhu,
- b) při změně složení přípravku známého složení je z vědeckých poznatků zřejmé, že nové stanovení jeho nebezpečnosti podle odstavce 1 by nevedlo ke změně klasifikace, nebo
- c) přípravek uvedený na trh nebo do oběhu v aerosolovém rozprašovači splňuje požadavky zvláštních právních předpisů.²¹⁾

(3) U přípravků na ochranu rostlin a pomocných přípravků ochrany rostlin se hodnocení provede podle odstavce 1, jen pokud nejsou stanoveny jiné metody hodnocení ve zvláštním právním předpisu.¹³⁾

§ 5

Hodnocení nebezpečnosti přípravků pro zdraví

(1) Hodnocení nebezpečnosti přípravků pro zdraví, vyplývající z jejich vlastností ovlivňujících

zdraví, pro účely klasifikace podle § 2 odst. 5 písm. f) až n) se provádí

- a) konvenční výpočtovou metodou stanovenou prováděcím právním předpisem podle § 3 odst. 7,
- b) obecnými postupy stanovenými prováděcím právním předpisem podle § 3 odst. 7 na základě stanovení vlastností ovlivňujících zdraví metodami uvedenými v § 8.

(2) Postup podle odstavce 1 písm. b) se použije pouze v případě, že vlastnosti přípravků ovlivňující zdraví nelze stanovit metodou uvedenou v odstavci 1 písm. a) nebo na základě již existujících výsledků zkoušek na zvířatech.

(3) U přípravků na ochranu rostlin a pomocných přípravků ochrany rostlin se hodnocení provede podle odstavce 1, jen pokud nejsou stanoveny jiné metody hodnocení ve zvláštním právním předpisu.¹³⁾

(4) Pokud byla nebezpečnost přípravku pro zdraví stanovena podle odstavce 1 písm. a) i b), použijí se pro klasifikaci přípravku výsledky získané podle odstavce 1 písm. b), s výjimkou stanovení vlastnosti karcinogenní, mutagenní nebo toxické pro reprodukci podle § 2 odst. 5, pro jejichž stanovení se musí vždy postupovat podle odstavce 1 písm. a).

(5) Pokud se nepříznivé účinky přípravku na zdraví člověka zjištěné na základě epidemiologických studií, vědecky ověřených případových studií nebo na základě statistických dat liší od účinků získaných hodnocením nebezpečnosti přípravku podle odstavce 1 nebo 3, klasifikuje se přípravek podle zjištěných účinků na zdraví člověka. Postup při klasifikaci stanoví prováděcí právní předpis podle § 3 odst. 7 písm. b).

(6) Pokud je možno prokázat, že by hodnocení nebezpečnosti přípravku konvenční výpočtovou metodou podle odstavce 1 písm. a) mohlo vést k podhodnocení nebo nadhodnocení skutečné nebezpečnosti přípravku v důsledku zesílení nebo zeslabení jeho nebezpečnosti vlivem vzájemného působení složek přípravku, musí být k tomuto vlivu při klasifikaci přihlédnuto.

§ 6

Hodnocení nebezpečnosti přípravků pro životní prostředí

(1) Hodnocení nebezpečnosti přípravků pro životní prostředí, vyplývající z jejich vlastností ovlivňujících životní prostředí, pro účely klasifikace podle § 2 odst. 5 písm. o) se provádí

²¹⁾ Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 194/2001 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na aerosolové rozprašovače.

- a) konvenční výpočtovou metodou stanovenou prováděcím právním předpisem podle § 3 odst. 7,
- b) obecnými postupy stanovenými prováděcím právním předpisem podle § 3 odst. 7, na základě stanovení vlastností ovlivňujících životní prostředí metodami uvedenými v § 8.

(2) U přípravků na ochranu rostlin a pomocných přípravků ochrany rostlin se hodnocení provede podle odstavce 1, jen pokud nejsou stanoveny jiné metody hodnocení ve zvláštním právním předpisu.¹³⁾

(3) Pokud byla nebezpečnost pro životní prostředí hodnocena podle odstavce 1 písm. a) i b), použijí se pro klasifikaci přípravku výsledky získané podle odstavce 1 písm. b).

§ 7

Nové hodnocení nebezpečnosti přípravků

(1) Výrobce nebo dovozce jsou u přípravků známého složení povinni provést nové hodnocení nebezpečnosti pro zdraví nebo životní prostředí postupy uvedenými v § 5 nebo 6, pokud

- a) změna výchozí koncentrace jedné nebo více nebezpečných látek obsažených v přípravku klasifikovaných podle § 2 odst. 5 je větší, než je uvedeno v příloze č. 2 k tomuto zákonu, nebo
- b) dojde k náhradě nebo přidání jedné nebo více látek.

(2) Výrobce nebo dovozce nejsou povinni provést nové hodnocení nebezpečnosti přípravku, pokud je z vědeckých poznatků zřejmé, že změny v jeho složení nezpůsobí změnu klasifikace.

(3) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na výrobce nebo dovozce přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků ochrany rostlin¹³⁾ hodnocených podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) nebo § 6 odst. 1 písm. b).

§ 8

Zkoušení látek a přípravků

(1) Zkoušení nebezpečných vlastností látek nebo přípravků pro účely tohoto zákona musí být prováděno u látek a přípravků ve stavu, v jakém se uvádějí na trh nebo do oběhu.

(2) Osoba, která provádí zkoušení nebezpečných vlastností látek nebo přípravků podle § 2 odst. 5, je povinna použít základní metody stanovené v odstavci 5 při dodržení zásad správné laboratorní praxe podle

§ 9 a zásad ochrany zvířat podle zvláštního právního předpisu.²²⁾

(3) Jestliže pro zkoušení některé vlastnosti není stanovena základní metoda podle odstavce 5, použije se metoda doporučená Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.²³⁾

(4) Zkoušení nebezpečných vlastností přípravků klasifikovaných podle § 2 odst. 5 písm. f) až o), při nichž jsou používána laboratorní zvířata, může být provedeno pouze tehdy, nelze-li ke zjištění jejich nebezpečných vlastností použít postupů podle § 5 odst. 1 písm. a) nebo § 6 odst. 1 písm. a).

(5) Základní metody pro zkoušení nebezpečných vlastností látek a přípravků stanoví prováděcím právním předpisem

- a) Ministerstvo vnitra pro zkoušení nebezpečných vlastností látek a přípravků uvedených v § 2 odst. 5 písm. b) až e),
- b) Ministerstvo zdravotnictví pro zkoušení nebezpečných vlastností látek a přípravků uvedených v § 2 odst. 5 písm. f) až n),
- c) ministerstvo pro zkoušení nebezpečných vlastností látek a přípravků uvedených v § 2 odst. 5 písm. a) a o) a pro zkoušení ostatních fyzikálně-chemických vlastností látek a přípravků.

§ 9

Správná laboratorní praxe

(1) Osoba, která provádí zkoušení nebezpečných vlastností látek nebo přípravků pro účely klasifikace podle § 2 odst. 5, musí mít osvědčení o dodržování zásad správné laboratorní praxe (dále jen „Zásady“).

(2) Ministerstvo vydá osvědčení o dodržování Zásad na základě písemné žádosti osoby po ověření dodržování Zásad touto osobou.

(3) Osoba podle odstavce 1 je povinna podrobit se kontrole dodržování Zásad, umožnit kontrolním orgánům vstup na pozemky, do objektů a pracovišť užívaných ke zkoušení a poskytnout informace o dodržování Zásad v souladu s prováděcím právním předpisem podle odstavce 10.

(4) Údaje zjištěné při kontrole dodržování Zásad podle odstavce 3, kromě názvu laboratoře, kvality dodržování Zásad a data provedené kontroly, se považují za důvěrné a mohou být poskytovány pouze správním orgánům pro potřeby jejich správní, kontrolní nebo sankční činnosti.

(5) Osoba podle odstavce 1 je povinna při před-

²²⁾ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁾ Rozhodnutí Rady Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj č. C(81)30/Final o vzájemném uznávání údajů o hodnocení nebezpečnosti chemických látek.

kládání výsledků zkoušek písemně potvrdit, že zkoušky byly provedeny v souladu se Zásadami.

(6) Ministerstvo odejme osvědčení o dodržování Zásad osobě podle odstavce 1, pokud tato osoba neplní některou z podmínek, jejichž plnění je nezbytné pro vydání osvědčení, nebo neplní povinnosti stanovené v odstavcích 3 a 5.

(7) Na území České republiky se považuje za rovnocenné osvědčení o dodržení Zásad udělené členským státem Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, pokud lze doložit, že Zásady používané v tomto členském státu, na jejichž základě bylo osvědčení vydáno, jsou shodné se Zásadami podle tohoto zákona.

(8) Na území České republiky se považuje za rovnocenné osvědčení o dodržení Zásad udělené členským státem Evropských společenství podle právních předpisů Evropských společenství.²⁴⁾

(9) Ministerstvo vede seznam držitelů osvědčení o dodržování Zásad a zveřejňuje jej vždy k 31. prosinci kalendářního roku ve Věstníku Ministerstva životního prostředí.

(10) Zásady, postup při ověřování jejich dodržování, postup při vydávání a odnímání osvědčení a postup při kontrole dodržování Zásad stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

HLAVA III REGISTRACE

§ 10

Základní podmínky

(1) Osoba, která hodlá poprvé uvést na trh látku samotnou nebo obsaženou v přípravku, je povinna, za podmínek stanovených tímto zákonem, požádat Ministerstvo zdravotnictví o registraci této látky. Součástí žádosti o registraci jsou informace podle § 12, 13 nebo 18. V případě, že žádost o registraci splňuje podmínky podle § 12, přidělí Ministerstvo zdravotnictví rozhodnutím ve lhůtě 60 dnů od podání žádosti látce referenční číslo a zapíše ji do seznamu registrovaných látek. Pokud žádost splňuje podmínky podle § 13, přidělí Ministerstvo zdravotnictví rozhodnutím ve lhůtě 30 dnů od podání žádosti látce referenční číslo a zapíše ji do seznamu registrovaných látek.

(2) Pokud žádost nesplňuje podmínky stanovené v § 12, 13 nebo 18, Ministerstvo zdravotnictví ve lhů-

tách podle odstavce 1 písemně vyzve žadatele, aby žádost v potřebném rozsahu doplnil.

(3) Je-li žadatel písemně vyzván k doplnění žádosti, řízení se dnem následujícím po dni odeslání výzvy k doplnění žádosti přerušuje. Řízení pokračuje dnem následujícím po dni, kdy doplnění žádosti bylo Ministerstvu zdravotnictví doručeno. V takovém případě rozhodne Ministerstvo zdravotnictví o žádosti ve lhůtách stanovených v odstavci 1 počítaných ode dne doručení doplněné žádosti.

(4) Trvalo-li přerušení řízení podle odstavce 3 alespoň 360 dnů, může Ministerstvo zdravotnictví řízení zastavit.

(5) Ministerstvo zdravotnictví zveřejní látky zapsané do seznamu registrovaných látek vždy k 31. prosinci kalendářního roku ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví.

(6) U látky vyrobené mimo území Evropských společenství požádá o její registraci fyzická osoba oprávněná k podnikání s místem trvalého pobytu na území České republiky, nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky, která uvádí látku samotnou nebo obsaženou v přípravku na trh, popřípadě fyzická osoba, s místem trvalého pobytu na území České republiky, nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky, která byla k podání žádosti o registraci látky výrobcem pověřena jako jediná.

(7) Osoba, která žádá o registraci podle § 12, může uvést na trh látku až po uplynutí 60 dnů od podání žádosti o registraci, popřípadě od doplnění žádosti podle odstavce 2, a to pouze tehdy, bylo-li jí přiděleno referenční číslo.

(8) Osoba, která žádá o registraci podle § 13, může uvést na trh látku až po uplynutí 30 dnů od podání žádosti o registraci, popřípadě od doplnění žádosti podle odstavce 2, a to pouze tehdy, bylo-li jí přiděleno referenční číslo.

(9) Osoba, která uvedla na trh neregistrovanou látku nebo přípravek, který neregistrovanou látku obsahuje, je povinna takovou látku nebo přípravek neprodleně stáhnout z trhu a z oběhu. Ustanovení § 38 tím není dotčeno.

(10) Povinnosti osob stanovené zvláštními právními předpisy²⁵⁾ nejsou ustanoveními této hlavy dotčeny.

(11) Ministerstvo zdravotnictví stanoví prováděcím právním předpisem náležitosti

²⁴⁾ Směrnice Rady 88/320/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁾ Například zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění zákona č. 521/2002 Sb.

- a) žádosti o plnou registraci chemických látek podle § 12 odst. 1,
- b) doplňujících zkoušek nebo studií podle § 12 odst. 2,
- c) žádosti o omezenou registraci chemických látek podle § 13 odst. 1,
- d) žádosti o omezenou registraci chemických látek podle § 13 odst. 2,
- e) žádosti o registraci polymerů podle § 18.

§ 11

Výjimky z povinnosti registrace

(1) Bez registrace lze uvést na trh

- a) látky, které jsou uvedeny v Seznamu obchodovaných látek (dále jen „Einecs“) nebo v Seznamu látek nadále nepovažovaných za polymery (dále jen „Nlp“) vydaných ministerstvem na technickém nosiči dat po oznámení ve Věstníku Ministerstva životního prostředí,
- b) přísady a látky pro výhradní použití v krmivech³⁾ pro zvířata,
- c) látky použité výhradně jako přísady do potravin a tabákových výrobků,⁴⁾
- d) látky, před jejichž uvedením na trh jako takových nebo jako součástí přípravků je nutno předložit informace podle zvláštního právního předpisu^{11),13),26)} shodné s požadavky stanovenými tímto zákonem, nebo
- e) látky, které byly výrobcem registrovány v souladu s právními předpisy Evropských společenství²⁷⁾ v členské zemi Evropských společenství.

(2) Registraci dále nepodléhají

- a) polymery, s výjimkou těch, které obsahují v souhrnu 2 nebo více procent jakékoli látky, která není uvedena v Einecs nebo v Nlp,
- b) látky uvedené na trh jednou osobou v množství menším než 10 kg za kalendářní rok, pokud tato osoba sdělí Ministerstvu zdravotnictví jím požadované informace; informace požadované Ministerstvem zdravotnictví nesmí přesahovat rozsah podle § 13 odst. 1 písm. a) a b),
- c) látky uvedené na trh jednou osobou v množství menším než 100 kg za kalendářní rok, které jsou určeny výhradně pro účely vědeckého výzkumu a vývoje prováděného za kontrolovaných podmínek; tato osoba je povinna evidovat informace o identifikaci látky, jejím označování, množství

- a osobách, kterým byla látka předána, a poskytnout je na požádání Ministerstvu zdravotnictví,
- d) látky uvedené na trh pro účely aplikovaného výzkumu a vývoje v množstvích nezbytných pro aplikovaný výzkum a vývoj, a to po dobu 1 roku od prvního uvedení na trh za předpokladu, že osoba, která látky na trh uvedla, sdělí Ministerstvu zdravotnictví informace o identifikaci látky, o označování a množství této látky, zdůvodnění tohoto množství a seznam osob, kterým byla látka poskytnuta, dále sdělí výzkumný a vývojový program a splní všechny podmínky uložené Ministerstvem zdravotnictví pro tento výzkum a vývoj. Tyto podmínky nesmějí přesahovat požadavky předložení informací podle § 13. Doba jednoroční výjimky z povinnosti podat žádost o registraci může být za výjimečných okolností prodloužena o další rok, a to když osoba, která látky na trh uvedla, prokáže Ministerstvu zdravotnictví, že je takové prodloužení odůvodněné. S těmito látkami smějí nakládat pouze zaměstnanci osob, kterým byly látky poskytnuty, a zároveň tyto látky nesmějí být poskytnuty spotřebiteli,²⁸⁾ a to ani jako látky samotné, ani jako součásti přípravku. Ministerstvo zdravotnictví může z důvodu nepřijatelného rizika pro člověka nebo životní prostředí jím stanovená omezení rozšířit.

(3) Osoba, která uvádí na trh látky podle odstavce 2, které nemůže zabalit a označit plně v souladu s ustanoveními § 19 až 22, protože ještě nemá k dispozici výsledky všech zkoušek v souladu s prováděcím právním předpisem podle § 10 odst. 11 písm. a), je povinna zabezpečit, aby označení látky obsahovalo vedle označení vyplývajícího z již provedených zkoušek také výstrahu „Pozor – látka není dosud plně otestována“.

(4) Osoba, která hodlá uvést na trh podle odstavce 2 nebezpečnou látku klasifikovanou podle § 2 odst. 5 jako vysoce toxickou, toxickou, karcinogenní, mutagenní nebo toxickou pro reprodukci, je povinna předem sdělit Ministerstvu zdravotnictví všechny dostupné informace o doporučených postupech zacházení s touto látkou, o doporučených opatřeních v případě nehody a o doporučených opatřeních v případě ohrožení zdraví osob v souladu s prováděcím právním předpisem podle § 10 odst. 11 písm. a) a údaje o akutní toxicitě, pokud jsou známy.

§ 12

Plná registrace

(1) Osoba, která žádá o registraci látky podle § 10,

²⁶⁾ Zákon č. 120/2002 Sb., o podmínkách uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh a o změně některých souvisejících zákonů.

²⁷⁾ Směrnice Rady 67/548/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸⁾ Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

je povinna předložit Ministerstvu zdravotnictví v českém jazyce, s výjimkou technických podkladů podle písmene c), které mohou být v jazyce anglickém, následující písemné informace

- a) identifikaci výrobce a osoby, která žádá o registraci, to je jméno, popřípadě jména, příjmení, obchodní firmu a místo podnikání, jde-li o fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, nebo název nebo obchodní firmu, právní formu a sídlo, jde-li o osobu právnickou,
- b) identifikaci látky, o jejíž registraci je žádáno v souladu s prováděcím právním předpisem podle § 10 odst. 11 písm. a),
- c) technické podklady poskytující informace potřebné pro hodnocení předvídatelných bezprostředních nebo opožděných rizik látky pro životní prostředí a zdraví; technické podklady musí obsahovat alespoň informace a výsledky studií uvedené v prováděcím právním předpisu podle § 10 odst. 11 písm. a) spolu s úplným popisem provedených studií a popisem použitých metod nebo bibliografických odkazů na ně,
- d) údaje o nepříznivých účincích látky pro zdraví a životní prostředí se zřetelem na předpokládané použití látky,
- e) návrh klasifikace a označení látky podle tohoto zákona,
- f) u nebezpečných látek klasifikovaných podle § 2 odst. 5 návrh bezpečnostního listu podle § 23 tohoto zákona,
- g) v případě potřeby zdůvodněnou žádost o souhlas s výjimkou z ustanovení o poskytování výsledků zkoušek na obratlovcích dalším osobám podle § 15 odst. 3, které žádají o registraci; tato výjimka může být udělena nejvýše na období 1 roku ode dne přidělení referenčního čísla,
- h) u látky vyrobené mimo území Evropských společenství, k jejíž registraci byla výrobcem pověřena osoba s místem trvalého pobytu na území Evropských společenství, písemné prohlášení výrobce, že tato osoba je jím k podání žádosti pověřena jako jediná.

(2) Každá osoba, která uvedla na trh látku podle § 10 odst. 7, je povinna bez zbytečného odkladu oznámit Ministerstvu zdravotnictví skutečnost, že

- a) množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhlo 10 tun za kalendářní rok nebo že celkové množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhlo 50 tun; v tomto případě může Ministerstvo zdravotnictví vyžadovat provedení některých nebo všech doplňujících zkoušek nebo studií stanovených prováděcím právním předpisem podle § 10 odst. 11 písm. b) během časové lhůty, kterou samo stanoví,
- b) množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhlo 100 tun za kalendářní rok nebo že celkové

množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhlo 500 tun; v tomto případě si vyžádá Ministerstvo zdravotnictví provedení doplňujících zkoušek nebo studií stanovených prováděcím právním předpisem podle § 10 odst. 11 písm. b) jako stupeň 1 během časové lhůty, kterou samo stanoví, pokud osoba neprokáže, že požadované zkoušky nebo studie nejsou vhodné, nebo pokud nenavrhne alternativní vědecké zkoušky nebo studie,

- c) množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhlo 1 000 tun za kalendářní rok nebo že celkové množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhlo 5 000 tun; v tomto případě vypracuje Ministerstvo zdravotnictví program zkoušek nebo studií v souladu s prováděcím právním předpisem podle § 10 odst. 11 písm. b) jako stupeň 2, které musí osoba provést během časové lhůty, kterou Ministerstvo zdravotnictví stanoví.

(3) Výsledky zkoušek nebo studií, které jsou prováděny podle odstavce 2, nebo aniž by tato povinnost byla zákonem uložena, musí být poskytnuty Ministerstvu zdravotnictví.

§ 13

Omezená registrace

(1) Osoba, která hodlá poprvé uvést na trh látku samotnou nebo obsaženou v přípravku v množství menším než 1 tuna za kalendářní rok od jednoho výrobce, předloží Ministerstvu zdravotnictví v českém jazyce, s výjimkou technických podkladů podle písmene c), které mohou být v jazyce anglickém, žádost o registraci obsahující následující informace

- a) identifikaci výrobce a osoby, která žádá o registraci, to je jméno, popřípadě jména, příjmení, obchodní firmu a místo podnikání, jde-li o fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, nebo název nebo obchodní firmu, právní formu a sídlo, jde-li o osobu právnickou,
- b) identifikaci látky, o jejíž registraci je žádáno v souladu s prováděcím právním předpisem podle § 10 odst. 11 písm. c),
- c) technické podklady poskytující informace potřebné pro hodnocení předvídatelných bezprostředních nebo opožděných rizik registrované látky pro zdraví a životní prostředí; technické podklady musí obsahovat alespoň informace a výsledky studií podle prováděcího právního předpisu podle § 10 odst. 11 písm. c) spolu s úplným popisem provedených studií a popisem použitých metod nebo bibliografických odkazů na ně,
- d) všechny ostatní informace uvedené v § 12 odst. 1 písm. d) až h).

(2) Pokud je množství látky uvedené na trh jedním výrobcem nižší než 100 kg za kalendářní rok, může osoba, která žádá o registraci, v žádosti o regist-

traci předložit jen informace podle odstavce 1 písm. a), b) a d) a informace uvedené v prováděcím právním předpise podle § 10 odst. 11 písm. d).

(3) Osoba, která uvede na trh látku registrovanou podle odstavce 2, je povinna předložit Ministerstvu zdravotnictví doplňující informace uvedené v prováděcím právním předpise podle § 10 odst. 11 písm. c) dříve, než množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhne 100 kg za kalendářní rok nebo než celkové množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhne 500 kg.

(4) Osoba, která požádala o registraci a předložila technické podklady podle odstavce 1 písm. c), je povinna předložit technické podklady podle § 12 odst. 1 písm. c) dříve, než množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhne 1 000 kg za kalendářní rok nebo než celkové množství látky uvedené na trh jedním výrobcem dosáhne 5 000 kg. Na tuto osobu se vztahují též požadavky § 12 odst. 2.

(5) Pokud není možno látku registrovanou podle odstavců 1 až 3 označit plně v souladu s ustanoveními § 20 až 22, protože nejsou k dispozici výsledky všech zkoušek potřebných pro její klasifikaci v souladu s tímto zákonem, musí označení látky obsahovat vedle označení odvozeného z již provedených zkoušek výstrahu „Pozor – látka ještě není plně otestována“.

§ 14

Následné informace

(1) Osoba, které bylo přiděleno referenční číslo látky podle § 10 odst. 1, je povinna bez zbytečného odkladu písemně informovat Ministerstvo zdravotnictví o

- a) změnách ročních nebo celkových množství této látky uvedené na trh Evropských společenství touto osobou nebo touto osobou a ostatními osobami, popřípadě jen ostatními osobami, pokud jde o látku vyrobenou mimo území Evropských společenství, o jejíž registraci tato osoba požádala podle § 10 odst. 6,
- b) nových poznatků o účincích látky na zdraví nebo na životní prostředí, se kterými byla seznámena,
- c) nových použití, pro která je látka uvedena na trh a s nimiž byla osoba, které bylo přiděleno referenční číslo látky, seznámena,
- d) jakýchkoliv změnách v identifikaci látky podle § 12 odst. 1 písm. b) nebo podle § 13 odst. 1 písm. b),
- e) změnách svého postavení ve vztahu k registrované látce.

(2) Každý dovozce látky vyrobené výrobcem se sídlem mimo území Evropských společenství, jejíž registrace byla uskutečněna prostřednictvím osoby pově-

řené požádat o registraci podle § 10 odst. 6, je povinen tuto osobu průběžně informovat o množství látky, které uvedl na trh.

§ 15

Zvláštní podmínky registrace

(1) Osoba, která hodlá poprvé uvést na trh látku samotnou nebo obsaženou v přípravku, která byla v České republice již registrována, a nejde-li o látku podle § 11 odst. 1 nebo 2, je povinna požádat o registraci v souladu s § 10. Ministerstvo zdravotnictví může na základě porovnání identifikace látky souhlasit, aby v tomto případě byly použity technické podklady podle § 12 odst. 1 písm. c) nebo podle § 13 odst. 1 písm. c) poskytnuté držitelem registrace, dá-li k tomu držitel registrace písemný souhlas.

(2) Osoba, která hodlá poprvé uvést na trh látku samotnou nebo obsaženou v přípravku, registrovanou nejméně před 10 lety, není povinna při registraci předkládat technické podklady podle § 12 odst. 1 písm. c) nebo podle § 13 odst. 1 písm. c).

(3) Před podáním žádosti o registraci látky, jejíž součástí jsou výsledky zkoušek provedených na obratlovcích, je osoba povinna informovat se na Ministerstvu zdravotnictví, zda tato látka již byla registrována, a poskytnout doklady o tom, že látku hodlá uvést na trh, spolu s informacemi o množství této látky, které hodlá uvést na trh. Ministerstvo zdravotnictví posoudí, zda jsou poskytnuté informace úplné, a v případě, že látka již byla registrována a držitel registrace neobdržel výjimku z ustanovení o poskytování výsledků zkoušek na obratlovcích dalším osobám, poskytne žadateli údaje o jméně, popřípadě jménech, příjmení, obchodní firmě a místě podnikání držitele registrace, je-li držitel registrace fyzickou osobou oprávněnou k podnikání, nebo názvu nebo obchodní firmě, právní formě a sídle držitele registrace, je-li držitel registrace osobou právnickou. Současně informuje držitele registrace o poskytnutí těchto údajů a vyzve obě osoby ke vzájemné spolupráci v zájmu předcházení opakovaným zkouškám na obratlovcích.

(4) Postup podle odstavce 1 se neuplatní v případě, kdy osoba hodlá uvést na trh identickou látku vyrobenou mimo území České republiky stejným výrobcem, který má již tuto látku v České republice registrovanou prostřednictvím pověřené osoby podle § 10.

§ 16

Látky vyrobené mimo Českou republiku

Pokud pro látku vyrobenou jedním výrobcem mimo Evropská společenství, registrovanou v České republice existuje v Evropském společenství další registrace, poskytne Ministerstvo zdravotnictví příslušnému orgánu Evropských společenství údaje o množství této látky uvedené na trh na základě informací předložených podle § 12 až 14 a 18. Pokud celkové

množství látky uvedené na trh Evropských společenství překročí mezní hodnoty uvedené v § 12 odst. 2, jsou všichni držitelé registrace této látky společně zodpovědní za provedení doplňujících zkoušek v souladu s § 12 odst. 2. Doplňující zkoušky může provést jedna nebo více pověřených osob, které jednájí jménem ostatních držitelů registrace této látky.

§ 17

Obchodní tajemství

(1) Osoba podle § 10 odst. 1 je oprávněna označit některé z informací poskytnutých Ministerstvu zdravotnictví v žádosti o registraci látky za předmět obchodního tajemství.

(2) Předmětem obchodního tajemství podle tohoto zákona nemůže být

- a) obchodní název látky,
- b) identifikace výrobce a osoby podle § 12 odst. 1 písm. a) a podle § 13 odst. 1 písm. a), která označila některé informace za předmět obchodního tajemství,
- c) údaje o fyzikálně-chemických vlastnostech látky,
- d) možné způsoby odstranění látky,
- e) souhrn výsledků zkoušení vlastností látky nebezpečných pro zdraví a životní prostředí,
- f) stupeň čistoty látky a identifikaci nečistot a přísad klasifikovaných jako nebezpečné podle tohoto zákona, pokud je to nezbytné pro klasifikaci a označování látky za účelem jejího zařazení do Seznamu,
- g) doporučené metody a bezpečnostní opatření pro manipulaci, skladování a přepravu látky a opatření v případě požáru, úniku a úrazu souvisejících s látkou,
- h) informace obsažené v bezpečnostním listu,
- i) u látek uvedených v Seznamu analytické metody umožňující stanovení látky v případě jejího vypuštění do životního prostředí a stanovení přímé expozice.

(3) Jestliže držitel registrace, výrobce nebo dovozce dodatečně zveřejní některé informace, které označil podle odstavce 1 za předmět obchodního tajemství, nelze tyto informace nadále za předmět obchodního tajemství považovat; o tom je povinen držitel registrace, výrobce nebo dovozce informovat Ministerstvo zdravotnictví.

(4) Informace považované za předmět obchodního tajemství podle tohoto zákona může Ministerstvo zdravotnictví poskytnout na vyžádání pouze správním orgánům pro potřeby hodnocení rizik látky nebo v souvislosti s jejich správní, kontrolní nebo sankční činností, jakož i soudům a orgánům činným v trestním řízení. Na vyžádání poskytne tyto informace také operačnímu a informačnímu středisku generálního ředitel-

ství Hasičského záchranného sboru České republiky. V případě ohrožení zdraví člověka poskytne Ministerstvo zdravotnictví informace považované za předmět obchodního tajemství podle tohoto zákona též Toxikologickému informačnímu středisku. Na toto rozhodnutí se nevztahuje správní řád.

(5) Informace považované za předmět obchodního tajemství podle tohoto zákona může Ministerstvo zdravotnictví poskytnout příslušným správním úřadům ostatních členských států Evropských společenství pouze v rozsahu podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána.

(6) Ministerstvo zdravotnictví může povolit na základě odůvodněné žádosti osoby, která žádá o registraci, s ohledem na informace označené za předmět obchodního tajemství, aby látka, která není klasifikována jako nebezpečná podle § 2 odst. 5, byla zapsána do seznamu registrovaných látek podle § 10 odst. 1 pod jejím obchodním názvem, a to na dobu 3 let. Na základě žádosti této osoby může Ministerstvo zdravotnictví tuto dobu prodloužit o další 3 roky. Látka klasifikovaná jako nebezpečná může být za stejných podmínek zapsána do seznamu registrovaných látek pod jejím obchodním názvem pouze po dobu, kdy není zařazena do Seznamu.

§ 18

Registrace polymerů

(1) Ustanovení této hlavy se vztahují, v návaznosti na § 11 odst. 2 písm. a), s výjimkou ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) a § 13 odst. 1 písm. c), na registraci polymerů obdobně.

(2) Osoba podle § 10 odst. 1, která žádá o registraci polymeru, předloží Ministerstvu zdravotnictví v českém nebo anglickém jazyce technické podklady poskytující informace potřebné pro hodnocení předvídatelných bezprostředních nebo opožděných rizik polymeru pro zdraví a životní prostředí podle § 10 odst. 11 písm. e). Technické podklady musí obsahovat alespoň informace o výsledcích studií uvedených v prováděcím právním předpise podle § 10 odst. 11 písm. e) spolu s úplným popisem provedených studií a popisem použitých metod nebo bibliografických odkazů na ně.

HLAVA IV

BALENÍ, OZNAČOVÁNÍ A BEZPEČNOSTNÍ LIST

§ 19

Balení látek a přípravků

(1) Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu látky nebo přípravky klasifikované jako nebezpečné podle § 2 odst. 5 nebo přípravky, které mohou představovat specifické nebezpečí pro zdraví nebo životní prostředí stanovené prováděcím právním předpisem podle § 20

odst. 7, je povinna opatřit tyto látky a přípravky obaly a uzávěry, které splňují tyto požadavky

- a) obal a uzávěr musí být navržen a konstruován tak, aby obsah obalu nemohl uniknout; tento požadavek neplatí tam, kde jsou předepsána zvláštní bezpečnostní opatření,
- b) materiály použité na zhotovení obalu a uzávěru nesmějí být obsahem narušovány a nesmějí s ním vytvářet nebezpečné sloučeniny,
- c) obal a uzávěr musí být vyrobeny tak, aby bylo zajištěno, že odolají tlaku a deformacím vznikajícím při běžném zacházení a že nedojde k jejich uvolnění,
- d) obal určený k opakovanému použití musí být navržen a konstruován tak, aby mohl být opakovaně uzavírán bez úniku obsahu.

(2) Obaly látek nebo přípravků podle odstavce 1 určené k prodeji spotřebiteli²⁸⁾ musí vedle požadavků uvedených v odstavci 1 vyhovovat těmto požadavkům

- a) obal obsahující látku nebo přípravek, který je označen jako vysoce toxický, toxický nebo žíravý, musí mít uzávěr odolný proti otevření dětmi a hmatatelnou výstrahu pro nevidomé,
- b) obal obsahující látku nebo přípravek, který je označen jako zdraví škodlivý, extrémně hořlavý nebo vysoce hořlavý, musí být opatřen hmatatelnou výstrahou pro nevidomé; tento požadavek se nevztahuje na přípravky v aerosolovém rozprašovači klasifikované a označené pouze jako extrémně hořlavé nebo vysoce hořlavé,
- c) obal obsahující látku nebo přípravek nesmí mít takový tvar nebo grafickou úpravu, kterou by mohl být uveden spotřebitel²⁸⁾ v omyl nebo kterou by mohlo dojít k jejich záměně za hračky,⁵⁾⁸⁾
- d) obal obsahující látku nebo přípravek nesmí mít provedení nebo označení používané pro potraviny, pitnou vodu, krmiva, léčiva nebo kosmetické prostředky.

(3) Ministerstvo průmyslu a obchodu stanoví prováděcím právním předpisem další náležitosti obalů nebezpečných přípravků určených k prodeji spotřebiteli.²⁸⁾

(4) Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu látku nebo přípravky podle odstavce 2, je povinna uchovávat doklady o splnění požadavků na obaly a na uzávěry odolné proti otevření dětmi podle odstavce 2 písm. a) a prováděcího právního předpisu podle odstavce 3 po dobu jejich uvádění na trh a následující 3 roky od posledního uvedení na trh a poskytnout je na vyžádání správním orgánům pro potřeby jejich správní, kontrolní nebo sankční činnosti.

(5) Obaly nebezpečných látek nebo nebezpečných přípravků klasifikovaných podle § 2 odst. 5 provedené v souladu s podmínkami pro přepravu nebezpečných věcí v mezinárodní dopravě^{15),16)} a s požá-

davky na přepravu nebezpečných věcí v železniční,¹⁵⁾ silniční,¹⁶⁾ vodní vnitrozemské,¹⁷⁾ letecké¹⁸⁾ a námořní dopravě¹⁹⁾ vyhovují požadavkům odstavce 1.

(6) Povinnosti osob při balení látek nebo přípravků stanovené zvláštními právními předpisy²⁵⁾ nejsou ustanoveními této hlavy dotčeny.

§ 20

Označování látek a přípravků

(1) Osoba, která uvádí na trh nebezpečné látky klasifikované podle § 2 odst. 5, je povinna zajistit, aby jejich označení na obalu splňovalo požadavky podle odstavce 4 a prováděcího právního předpisu podle odstavce 7.

(2) Osoba, která uvádí na trh nebezpečné přípravky klasifikované podle § 2 odst. 5, je povinna zajistit, aby označení na obalu splňovalo požadavky podle odstavce 5 a prováděcího právního předpisu podle odstavce 7.

(3) Osoba, která uvádí na trh přípravky, které mohou představovat specifické nebezpečí pro zdraví nebo životní prostředí, stanovené prováděcím právním předpisem podle odstavce 7, je povinna zajistit, aby jejich označení na obalu splňovalo požadavky podle odstavce 5 písm. a), b) a prováděcího právního předpisu podle odstavce 7.

(4) Na obalu nebezpečné látky podle odstavce 1 musí být jasně, čitelně a nesmazatelně v českém jazyce uvedeny následující údaje

- a) chemický název látky ve tvaru jednoho z názvů uvedených v Seznamu; pokud látka není v Seznamu uvedena, musí být chemický název látky uveden v souladu s mezinárodně uznávaným názvoslovím,
- b) jméno, popřípadě jména, příjmení, název, popřípadě obchodní firma, místo podnikání (sídlo) a telefonní číslo osoby s trvalým pobytem na území Evropských společenství, která je odpovědná za uvedení látky v daném obalu na trh nebo do oběhu, a to buď výrobce, dovozce nebo distributora,
- c) výstražné symboly a písmenné označení nebezpečných vlastností fyzikálně-chemických a vlastností nebezpečných pro zdraví nebo životní prostředí stanovené prováděcím právním předpisem podle odstavce 7,
- d) standardní věty označující specifickou rizikovitost (R-věta) stanovené prováděcím právním předpisem podle odstavce 7,
- e) standardní pokyny pro bezpečné zacházení (S-věta) stanovené prováděcím právním předpisem podle odstavce 7,
- f) číslo ES podle Einesc, Elincs nebo Nlp,
- g) slova „označení ES“, pokud jde o látky uvedené v Seznamu.

(5) Na obalu nebezpečného přípravku podle odstavce 2 musí být jasně, čitelně a nesmazatelně v českém jazyce uvedeny následující údaje

- a) obchodní název přípravku,
- b) jméno, popřípadě jména, příjmení, název, popřípadě obchodní firma, místo podnikání (sídlo) a telefonní číslo osoby s trvalým pobytem na území Evropských společenství, která je odpovědná za uvedení přípravku v daném obalu na trh nebo do oběhu, a to buď výrobce, dovozce nebo distributora,
- c) chemický název nebezpečné látky nebo látek přítomných v přípravku ve tvaru jednoho z názvů uvedených v Seznamu a v souladu s prováděcím právním předpisem podle odstavce 7. Pokud látka není v Seznamu uvedena, musí být chemický název látky nebo látek uveden v souladu s mezinárodně uznávaným názvoslovím,
- d) výstražné symboly a písmenné označení nebezpečných vlastností fyzikálně-chemických a vlastností nebezpečných pro zdraví nebo životní prostředí stanovené prováděcím právním předpisem podle odstavce 7,
- e) standardní věty označující specifickou rizikovost (R-věta) stanovené prováděcím právním předpisem podle odstavce 7,
- f) standardní pokyny pro bezpečné zacházení (S-věta) stanovené prováděcím právním předpisem podle odstavce 7; není-li možné tyto pokyny umístit na štítek nebo na obal, musí být k obalu přiloženy,
- g) hmotnost nebo objem, jde-li o přípravky určené k prodeji spotřebiteli.²⁸⁾

(6) Označení přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků ochrany rostlin¹³⁾ podle tohoto zákona musí být doprovázeno upozorněním „Dodržujte pokyny pro používání, abyste se vyvarovali rizik pro člověka a životní prostředí“.

(7) Ministerstvo průmyslu a obchodu stanoví prováděcím právním předpisem

- a) náležitosti označování nebezpečných látek, nebezpečných přípravků a přípravků, které mohou představovat specifické nebezpečí pro zdraví nebo životní prostředí,
- b) výstražné symboly a písmenné označení nebezpečných vlastností fyzikálně-chemických a vlastností nebezpečných pro zdraví nebo životní prostředí,
- c) standardní věty označující specifickou rizikovost (R-věta),

d) standardní pokyny pro bezpečné zacházení (S-věta).

(8) Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu nebezpečné přípravky, může na základě souhlasu ministerstva v jejich označení použít místo názvu určitých nebezpečných látek přítomných v přípravku názvy, které identifikují nejdůležitější funkční chemické skupiny, nebo jejich názvy alternativní. Kopii souhlasného stanoviska k použití tohoto názvu zašle ministerstvo Ministerstvu zdravotnictví. Tato osoba musí v písemné žádosti prokázat, že uvedení identifikace látky v označení nebo v bezpečnostním listě podle § 23 je předmětem obchodního tajemství podle § 17. Tento postup není možno použít, pokud je pro danou látku stanoven přípustný expoziční limit.⁵⁾ Obsah žádosti a podrobnosti tvorby názvů, které identifikují nejdůležitější funkční chemické skupiny, nebo názvů alternativních stanoví prováděcí právní předpis.

(9) Osoba podle odstavců 1 až 3 nesmí na označení obalů látek a přípravků podle odstavců 1 až 3 uváděných na trh nebo do oběhu uvádět nápisy jako například „netoxický“, „neškodný“, „neznečišťující“, „ekologický“, „eko“ nebo jakékoli jiné informace uvádějící, že látka nebo přípravek nejsou nebezpečné, nebo informace, které mohou vést k podcenění nebezpečí látky nebo přípravku.

(10) Osoba podle odstavců 1 až 3 je povinna uchovávat údaje použité pro označení látky nebo přípravku podle odstavců 1 až 3 po dobu, po kterou je tato látka nebo přípravek uváděna na trh, a další 3 roky a poskytnout je na vyžádání správním orgánům pro potreby jejich správní, kontrolní nebo sankční činnosti.

§ 21

(1) Osoba, která uvádí na trh látky nebo přípravky klasifikované jako nebezpečné podle § 2 odst. 5 v obalech, jejichž obsah nepřesahuje 125 ml, se při označování řídí prováděcím právním předpisem podle § 20 odst. 7.

(2) V případě, že údaje požadované podle § 20 uvede osoba na štítku místo na obalu, musí být štítek pevně připevněn k jedné nebo několika stranám obalu tak, aby bylo možno údaje číst v poloze, ve které je obal obvykle uložen. Rozměry štítku a plochy obalu určené k označení podle tohoto zákona jsou uvedeny v prováděcím právním předpisu podle § 20 odst. 7. Plocha obalu nebo štítku pro označení podle tohoto zákona je určena pouze pro poskytování informací požadovaných tímto zákonem, popřípadě doplňkových zdravotních a bezpečnostních informací. Uvádění dalších údajů na obalu podle zvláštních právních předpisů²⁹⁾ není tímto ustanovením dotčeno.

²⁹⁾ Například zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

(3) Štítek se nepožaduje, pokud jsou údaje zřetelně uvedeny na obalu.

(4) Informace uvedené na obalu nebo štítku podle § 20 odst. 1 až 6 musí zřetelně vystupovat z jejich pozadí a musí mít takovou velikost a uspořádání, aby byly snadno čitelné. Barva a provedení označení musí být takové, aby symbol a jeho pozadí zřetelně vynikaly.

(5) Osoba, která uvádí na trh nebezpečné přípravky klasifikované podle § 2 odst. 5 a vymezené prováděcím právním předpisem podle § 20 odst. 7, určené k nabízení nebo k prodeji spotřebiteli,²⁸⁾ je povinna tyto přípravky opatřit návodem k použití a pokyny pro předlékařskou první pomoc, které mohou být uvedeny místo na obalu nebo štítku v příbalovém letáku.

(6) Povinnost označení obalů v českém jazyce nevyklučuje možnost souběžného označení i v jiných jazycích.

(7) Ministerstvo může na základě písemné žádosti osoby, která uvádí nebezpečnou látku nebo nebezpečný přípravek klasifikované podle § 2 odst. 5 na trh nebo do oběhu, povolit výjimky z požadavků na balení a označování těchto látek nebo přípravků

- a) obaly látek a přípravků podle § 20 odst. 1 až 3, které jsou příliš malé nebo jinak nevhodné pro označování podle odstavců 2 a 3, je možno označit jiným vhodným způsobem,
- b) obaly nebezpečných látek neklasifikovaných podle § 2 odst. 5 jako výbušné, vysoce toxické nebo toxické je možno neoznačit nebo označit odlišně od požadavků uvedených v § 20 odst. 4 a v odstavcích 1 až 6, pokud obsahují tak malá množství nebezpečné látky, že nepředstavují nebezpečí pro osoby, které s nimi zacházejí, nebo pro jiné osoby,
- c) obaly nebezpečných látek klasifikovaných podle § 2 odst. 5 jako výbušné, vysoce toxické nebo toxické je možno označit odlišně od požadavků uvedených v § 20 odst. 4 a v odstavcích 1 až 6, pokud obsahují tak malá množství nebezpečné látky, že nepředstavují nebezpečí pro osoby, které s nimi zacházejí, nebo pro jiné osoby,
- d) obaly nebezpečných přípravků klasifikovaných podle § 2 odst. 5 jako zdraví škodlivé, extrémně hořlavé, vysoce hořlavé, hořlavé, dráždivé nebo oxidující je možno neoznačit nebo označit odlišně od požadavků uvedených v § 20 odst. 5 a v odstavcích 1 až 6, pokud obsahují tak malá množství nebezpečného přípravku, že nepředstavují nebezpečí pro osoby, které s nimi zacházejí, nebo pro jiné osoby,
- e) obaly nebezpečných přípravků klasifikovaných podle § 2 odst. 5 jako nebezpečné pro životní prostředí je možno neoznačit nebo označit odlišně od požadavků uvedených v § 20 odst. 5 a v odstavcích 1 až 6, pokud obsahují tak malá množství

nebezpečného přípravku, že nepředstavují nebezpečí pro životní prostředí,

- f) obaly nebezpečných přípravků, které nejsou uvedeny v písmenech d) a e), je možno označit jiným vhodným způsobem, pokud jsou obaly příliš malé pro označení podle požadavků uvedených v § 20 odst. 5 a v odstavcích 1 až 6 a pokud není důvod obávat se nebezpečí pro osoby, které s takovými přípravky zacházejí, nebo pro jiné osoby.

(8) Osoba, které byla povolena výjimka z požadavků na balení a označování podle odstavce 7, je povinna použít výstražné symboly a písmenné označení nebezpečných vlastností fyzikálně-chemických a vlastností nebezpečných pro zdraví nebo životní prostředí, standardní věty označující specifickou rizikovost (R-věta) a standardní pokyny pro bezpečné zacházení (S-věta) stanovené prováděcím právním předpisem podle § 20 odst. 7.

(9) Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem

- a) náležitosti žádosti o použití názvu, který identifikuje nejdůležitější skupiny, nebo alternativního názvu nebezpečné látky v označení nebezpečného přípravku, podrobnosti jeho tvorby a seznam stanovených skupin látek a přípravků,
- b) postup a způsob udělování výjimek na balení a označování nebezpečných látek a přípravků.

§ 22

(1) Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu látku nebo přípravku, splní pro účely tohoto zákona požadavky na označování nebezpečných látek a nebezpečných přípravků klasifikovaných podle § 2 odst. 5

- a) v případě, že vnější obal obsahuje jeden nebo několik vnitřních obalů, jestliže je vnější obal označen v souladu s podmínkami pro přepravu nebezpečných věcí v mezinárodní přepravě stanovených mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána^{15),16)} a která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv, a vnitřní obaly jsou označeny v souladu s tímto zákonem,
- b) v případě, že jsou opatřeny jedním obalem, pokud je takový obal označen v souladu s podmínkami pro přepravu nebezpečných věcí v mezinárodní přepravě, stanovených mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána^{15),16)} a která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv, a dále v souladu s § 20 odst. 4 písm. a), b), d), e) a f), jde-li o nebezpečné látky, popřípadě s § 20 odst. 5 písm. a), b), c), e) a f), jde-li o nebezpečné přípravky; nebezpečné látky nebo přípravky klasifikované jako nebezpečné pro životní prostředí musí být označeny rovněž v souladu s § 20 odst. 4 písm. c) nebo § 20 odst. 5 písm. d),

c) v případě, že jsou opatřeny zvláštním typem obalu, jako jsou lahve pro přepravu plynů, pokud je takový obal označen v souladu se zvláštními požadavky uvedenými v prováděcím právním předpisu podle § 20 odst. 7.

(2) Osoba, která uvádí do oběhu látky nebo přípravky klasifikované, balené a označené podle tohoto zákona osobou, která je uvedla na trh, je povinna je uvádět pouze v původním obalu a s původním označením nebo nově zabalené a označené v souladu s tímto zákonem.

(3) Osoby při veřejné propagaci nebo nabízení nebezpečné látky klasifikované podle § 2 odst. 5 jsou povinny současně informovat o nebezpečných vlastnostech látek v souladu s tímto zákonem. Při veřejné propagaci nebo nabízení nebezpečného přípravku klasifikovaného podle § 2 odst. 5, které umožňují nákup přípravku, aniž by měl kupující možnost vidět označení přípravku před uzavřením smlouvy, musí osoby informovat kupujícího o nebezpečných vlastnostech přípravku nejpozději při uzavírání smlouvy.

(4) Označení vyvážených nebezpečných látek nebo nebezpečných přípravků klasifikovaných podle § 2 odst. 5 se uvádí v jazyku podle požadavku země dovozu. Požadavky země dovozu na označení těchto látek nebo přípravků mohou být splněny pouze tehdy, pokud zahrnují všechny informace uvedené v § 20 odst. 4 a 5.

§ 23

Bezpečnostní list

(1) Osoba, která uvádí na trh nebezpečnou látku nebo nebezpečný přípravek klasifikované podle § 2 odst. 5 nebo přípravek podle odstavce 3, je povinna vypracovat bezpečnostní list, který je souhrnem identifikačních údajů o výrobcí nebo dovozci, to je jméno, popřípadě jména, příjmení, obchodní firma a místo podnikání, jde-li o fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, nebo název nebo obchodní firma, právní forma a sídlo, jde-li o osobu právnickou, údajů o nebezpečné látce nebo přípravku a údajů potřebných pro ochranu zdraví a životního prostředí. Bezpečnostní list umožní osobám, které zacházejí s těmito látkami nebo přípravky, přijímat příslušná opatření týkající se ochrany zdraví, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

(2) Osoba, která uvádí nebezpečné látky nebo nebezpečné přípravky klasifikované podle § 2 odst. 5 na trh nebo do oběhu, je povinna bezplatně poskytnout nejpozději při prvním předání nebezpečné látky nebo nebezpečného přípravku jiné osobě bezpečnostní list pro tuto nebezpečnou látku nebo nebezpečný přípravek. Bezpečnostní list se při dovozu nebo vývozu nebezpečných látek nebo nebezpečných přípravků předkládá rovněž celnímu úřadu.

(3) Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu pří-

pravky, které nejsou klasifikovány jako nebezpečné podle tohoto zákona, ale obsahují alespoň jednu látku, která představuje nebezpečí pro zdraví nebo životní prostředí, nebo alespoň jednu látku, pro kterou je stanoven přípustný expoziční limit,⁵⁾ v individuální koncentraci ≥ 1 % hmotnostní pro přípravky jiné než plynné nebo $\geq 0,2$ % objemová pro plynné přípravky, je povinna poskytnout bezplatně na vyžádání při prvním předání takového přípravku jiné osobě bezpečnostní list.

(4) Zjistí-li osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu nebezpečné látky nebo nebezpečné přípravky podle odstavce 2 nebo přípravky podle odstavce 3, nové závažné informace o nebezpečné látce nebo přípravku, je povinna tyto informace neprodleně poskytnout příjemci bezpečnostního listu.

(5) Bezpečnostní list může být poskytnut v podobě tištěné nebo elektronické. V elektronické podobě může být bezpečnostní list poskytnut jen po vzájemné dohodě.

(6) Osoba podle odstavce 1 je povinna uchovávat podklady použité pro vypracování bezpečnostních listů po dobu uvádění látek nebo přípravků, pro které byly tyto bezpečnostní listy vypracovány, na trh a následující 3 roky a poskytnout je na vyžádání správním orgánům pro potřeby jejich správní, kontrolní nebo sankční činnosti.

(7) Osoba podle odstavce 1 je povinna zaslat bezpečnostní list v elektronické podobě do 30 dnů ode dne, kdy látku nebo přípravek uvedla na trh poprvé, rovněž Ministerstvu zdravotnictví.

(8) Podrobný obsah bezpečnostního listu stanoví Ministerstvo průmyslu a obchodu prováděcím právním předpisem.

HLAVA V

HODNOCENÍ RIZIKA LÁTEK NEBEZPEČNÝCH PRO ZDRAVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

§ 24

Hodnocení rizika registrovaných látek

(1) Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s ministerstvem provádí hodnocení rizika pro zdraví a životní prostředí u látek registrovaných podle § 12 a 13. Ministerstvo zdravotnictví a ministerstvo mohou hodnocením rizika pověřit jinou osobu, s výjimkou osoby, která žádá o registraci.

(2) Pro hodnocení rizika se používají informace uvedené v dokumentaci podle § 12 odst. 1 písm. b) až d) nebo podle § 13 odst. 1 písm. b) až d).

(3) Osoba, která žádá o registraci látky podle § 10 odst. 1, je povinna poskytnout Ministerstvu zdravotnictví a ministerstvu další informace nad rámec od-

stavce 2 a výsledky zkoušek, které se týkají této látky nebo produktů její přeměny, pokud je to nezbytné pro hodnocení jejího rizika pro zdraví a životní prostředí. Dále je povinna na požádání poskytnout Ministerstvu zdravotnictví nebo ministerstvu takové množství látky, které je nezbytné pro provádění ověřovacích zkoušek.

(4) Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s ministerstvem aktualizují hodnocení rizika na základě dalších informací o registrované látce podle § 12 odst. 2 písm. a), b) nebo c) a podle § 13 odst. 2 až 4.

(5) Hodnocení rizika podle odstavce 1 obsahuje doporučení nejvhodnější metody zkoušení hodnocené látky a v případě potřeby může obsahovat návrh opatření zaměřených na snížení rizika hodnocených látek pro zdraví a životní prostředí.

(6) Bližší podmínky hodnocení rizika registrovaných látek pro zdraví stanoví Ministerstvo zdravotnictví prováděcím právním předpisem.

(7) Bližší podmínky hodnocení rizika registrovaných látek pro životní prostředí stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

§ 25

Hodnocení rizika látek uvedených v národním seznamu prioritních látek

(1) Ministerstvo ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví provádí hodnocení rizika pro zdraví a životní prostředí u látek uvedených v seznamu látek, které svým charakterem představují závažné riziko pro zdraví nebo životní prostředí (dále jen „národní seznam prioritních látek“) vydaném ministerstvem podle § 29. Ministerstvo zdravotnictví a ministerstvo mohou hodnocením rizika pověřit jinou osobu.

(2) Pro hodnocení rizika se používají informace poskytnuté podle § 28 odst. 2.

(3) Osoby, které oznámily některou z látek uvedených v národním seznamu prioritních látek podle § 29, jsou povinny poskytnout ministerstvu a Ministerstvu zdravotnictví další informace nad rámec odstavce 2, které jsou potřebné k hodnocení jejich rizika. Pokud některé údaje nezbytné pro hodnocení rizika nemají k dispozici, jsou tyto osoby povinné zabezpečit jejich získání, včetně provedení potřebných zkoušek. Vzhledem k požadavku omezení zkoušek na zvířatech tyto osoby zjistí, zda údaje potřebné pro hodnocení rizika dané látky jsou dostupné u jiných výrobců nebo dovozců této látky a zda je možno je získat, a to případně i za úhradu nákladů. Pokud je provedení experimentů nezbytné, tyto osoby ověří, zda zkoušky na zvířatech není možno nahradit nebo omezit použitím jiných metod.

(4) V případě, že látku uvedenou v národním seznamu prioritních látek podle § 29 vyrábí nebo dováží více osob (dále jen „dotčené osoby“), může zkoušky

požadované podle odstavce 3 provést jedna nebo více pověřených osob, které jednají jménem ostatních dotčených osob. Ostatní dotčené osoby se mohou na takto provedené zkoušky odvolat, přičemž na nákladech spojených s provedením zkoušek se v takovém případě podílejí přiměřeně.

(5) Hodnocení rizika podle odstavce 1 může obsahovat návrh opatření zaměřených na snížení rizika hodnocených látek pro zdraví a životní prostředí.

(6) Bližší podmínky hodnocení rizika nebezpečných látek uvedených v národním seznamu prioritních látek pro zdraví stanoví Ministerstvo zdravotnictví prováděcím právním předpisem.

(7) Bližší podmínky hodnocení rizika nebezpečných látek uvedených v národním seznamu prioritních látek pro životní prostředí stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

HLAVA VI

UVÁDĚNÍ VYBRANÝCH NEBEZPEČNÝCH LÁTEK A PŘÍPRAVKŮ NA TRH NEBO DO OBĚHU

§ 26

(1) Nebezpečné látky nebo nebezpečné přípravky uvedené v seznamu podle odstavce 3 mohou být uváděny na trh, do oběhu nebo používány pouze za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem. Tento prováděcí právní předpis se nevztahuje na osobu, která uvádí na trh nebo do oběhu nebezpečné látky nebo nebezpečné přípravky uvedené v prováděcím právním předpise podle odstavce 3 pro vědecké nebo výzkumné účely. Osoba, která takové nebezpečné látky nebo nebezpečné přípravky pro tyto účely dováží, je povinna předložit celnímu úřadu písemné čestné prohlášení, že nebezpečná látka nebo přípravek jsou určeny výhradně pro vědecké, výzkumné účely.

(2) Osoba, která uvádí na trh nebo do oběhu nebezpečné látky nebo nebezpečné přípravky uvedené v prováděcím právním předpise podle odstavce 3, je povinna umožnit pověřeným pracovníkům správních orgánů v souvislosti s jejich správní, kontrolní nebo sankční činností vstup na pozemky a do objektů užívaných k činnostem souvisejícím s uváděním těchto látek a přípravků na trh nebo do oběhu a poskytnout jim informace o druhu a množství těchto nebezpečných látek nebo přípravků.

(3) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem zemědělství stanoví prováděcím právním předpisem seznam nebezpečných látek a nebezpečných přípravků klasifikovaných podle § 2 odst. 5, jejichž uvádění na trh je z důvodů ochrany zdraví nebo životního prostředí zakázáno, a dále seznam nebezpečných látek a nebezpečných přípravků

klasifikovaných podle § 2 odst. 5, jejichž uvádění na trh, do oběhu nebo používání je omezeno.

(4) Povinnosti osob stanovené zvláštním právním předpisem²⁵⁾ nejsou ustanoveními této hlavy dotčeny.

HLAVA VII

VÝVOZ A DOVOZ NEBEZPEČNÝCH LÁTEK A NEBEZPEČNÝCH PŘÍPRAVKŮ

§ 27

Náležitosti vývozu a dovozu stanovených nebezpečných látek klasifikovaných podle § 2 odst. 5 samotných nebo obsažených v přípravcích upravují právní předpisy Evropských společenství.³⁰⁾

HLAVA VIII

OZNAMOVÁNÍ NEBEZPEČNÝCH LÁTEK A NÁRODNÍ SEZNAM PRIORITYNÍCH LÁTEK

§ 28

Oznamování nebezpečných látek a vedení evidence

(1) Osoba, která vyrábí nebo dováží nebezpečné látky klasifikované podle § 2 odst. 5 samotné nebo obsažené v přípravcích, které nepodléhají povinnosti registrace podle hlavy III, je povinna oznámit ministerstvu údaje o těchto látkách uvedených na trh v kalendářním roce samotných nebo jako součást přípravku, a to pouze v případě, že jejich množství je větší než 1 000 tun, a to k 15. únoru následujícího roku.

(2) Osoba podle odstavce 1 je povinna v oznámení uvést

- identifikační údaje o osobě, která podává oznámení, to je jméno, popřípadě jména, příjmení, obchodní firma, místo podnikání a identifikační číslo, pokud bylo přiděleno, jde-li o fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, nebo název nebo obchodní firma, právní forma, sídlo a přidělené identifikační číslo, bylo-li přiděleno, jde-li o právnickou osobu,
- chemický název látky a odpovídající číslo v seznamech EINECS, ELINCS nebo NLP,
- údaje o množství vyrobené nebo dovezené nebezpečné látky podle odstavce 1,
- klasifikaci látky podle § 2 odst. 5, označení nebezpečných vlastností fyzikálně-chemických a vlastností nebezpečných pro zdraví nebo životní prostředí, standardní věty označující specifickou rizikovitost (R-věta) a standardní pokyny pro bezpečné zacházení (S-věta) stanovené prováděcím právním předpisem podle § 20 odst. 7,

- informace o předpokládaném používání látky,
- údaje o fyzikálně-chemických vlastnostech látky,
- údaje o transportu a chování látky v životním prostředí,
- údaje o vlastnostech látky nebezpečných pro zdraví,
- údaje o vlastnostech látky nebezpečných pro životní prostředí,
- další údaje významné pro hodnocení rizika látky podle § 25.

(3) Osoba podle odstavce 1 je povinna použít veškeré dostupné zdroje informací k získání údajů uvedených v odstavci 2 písm. f) až j), není však povinna provádět pro získání těchto údajů zkoušky na zvířatech.

(4) Osoba, která vyrábí nebo dováží nebezpečné látky klasifikované podle § 2 odst. 5 samotné nebo obsažené v přípravcích, které nepodléhají povinnosti registrace podle hlavy III, je povinna oznámit ministerstvu údaje o těchto látkách uvedených na trh v každém kalendářním roce samotných, nebo jako součást přípravku v množství větším než 10 tun za rok, ale menším nebo rovném 1 000 tun za rok, a to vždy k 15. únoru následujícího roku.

(5) Osoba podle odstavce 4 je povinna v oznámení uvést

- identifikační údaje o osobě, která podává oznámení, to je jméno, popřípadě jména, příjmení, obchodní firma, místo podnikání a identifikační číslo, pokud bylo přiděleno, jde-li o fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, nebo název nebo obchodní firma, právní forma, sídlo a přidělené identifikační číslo, bylo-li přiděleno, jde-li o právnickou osobu,
- chemický název látky a odpovídající číslo v seznamech EINECS, ELINCS nebo NLP,
- údaje o množství vyrobené nebo dovezené nebezpečné látky podle odstavce 4,
- klasifikaci látky podle § 2 odst. 5, označení nebezpečných vlastností fyzikálně-chemických a vlastností nebezpečných pro zdraví nebo životní prostředí, standardní věty označující specifickou rizikovitost (R-věta) a standardní pokyny pro bezpečné zacházení (S-věta) stanovené prováděcími právními předpisy podle § 20 odst. 7,
- informace o předpokládaném používání látky.

(6) Ministerstvo může vyzvat osobu podle odstavce 4 k poskytnutí dalších informací o nebezpečné látce, zejména o jejích fyzikálně-chemických vlastnostech, o jejích vlastnostech nebezpečných pro zdraví a životní prostředí a o expozici člověka a životního

³⁰⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 304/2003 týkající se dovozu nebezpečných chemických látek.

prostředí této látky, které jsou nutné pro hodnocení jejího rizika podle § 25. Pro získání uvedených informací však tato osoba není povinna provádět zkoušky na zvířatech.

(7) Jde-li o nebezpečnou látku, kterou vyrábí nebo dováží více osob, může údaje uvedené v odstavci 2 písm. f) až j) poskytnout osoba, která k tomu byla ostatními osobami vyrábějícími nebo dovážejícími tuto látku pověřena. Tyto osoby jsou povinny sdělit ministerstvu údaje uvedené v odstavci 2 písm. a) až e), přičemž se odvolají na soubor ostatních údajů poskytnutý pověřenou osobou.

(8) Oznámení podle odstavce 1 nebo 4 se předává ministerstvu v podobě počítačových datových souborů ve formátu příslušného programu, který ministerstvo na vyžádání příslušným osobám bezúplatně poskytne.

(9) Osoby podle odstavců 1 a 4 jsou povinny bez zbytečného odkladu ministerstvu oznámit, že

- a) došlo k novému způsobu užívání nebezpečné látky, které podstatně změnilo typ, formu, velikost a dobu trvání expozice člověka nebo životního prostředí této látky,
- b) byly zjištěny nové údaje o fyzikálně-chemických vlastnostech látky, o jejích vlastnostech nebezpečných pro zdraví a životní prostředí nebo jiné údaje významné pro hodnocení jejího rizika,
- c) došlo ke změně klasifikace nebezpečné látky podle § 2 odst. 5.

(10) Osoba podle odstavců 1 a 4 je povinna poskytovat vždy po uplynutí 3 let aktualizované údaje o množství nebezpečné látky dovezené nebo vyrobené v průběhu 1 kalendářního roku. Uvádí se nejvyšší množství nebezpečné látky vyrobené nebo dovezené příslušnou osobou během 1 kalendářního roku v každém tříletém období počínaje rokem 2004.

(11) Způsob oznamování upravují dále právní předpisy Evropských společenství.³¹⁾

(12) Osoba, která vyrábí nebo dováží nebezpečné látky samotné nebo obsažené v přípravcích klasifikované podle § 2 odst. 5 a nepodléhající povinnosti registrace podle hlavy III tohoto zákona, je povinna pro potřeby oznamování vést jejich evidenci. Souhrnná evidence látek podle věty první za kalendářní rok se uchovává po dobu 5 let.

(13) Povinnosti osob stanovené zvláštními právními předpisy²⁵⁾ nejsou ustanoveními této hlavy dotčeny.

(14) Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem

- a) náležitosti oznámení podle odstavců 2 a 5,

- b) náležitosti vedení evidence a oznamování.

§ 29

Národní seznam prioritních látek

(1) Ministerstvo ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví vydá na základě údajů oznámených podle § 28 odst. 1 a 4 ve Věstníku Ministerstva životního prostředí a Věstníku Ministerstva zdravotnictví do 18 měsíců ode dne uplynutí lhůty pro splnění oznamovací povinnosti podle § 28 odst. 1 národní seznam prioritních látek.

(2) Při zpracovávání národního seznamu prioritních látek podle odstavce 1 zohledňuje ministerstvo ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví zejména

- a) účinky látky na zdraví nebo životní prostředí,
- b) expozici člověka nebo životního prostředí dané látky,
- c) nedostatek údajů o účincích látky na člověka a životní prostředí,
- d) informace zveřejněné o látce v rámci mezinárodní spolupráce,
- e) jiné postupy hodnocení rizika týkající se dané látky.

(3) Ministerstvo ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví zohlední při tvorbě národního seznamu prioritních látek látky s chronickými účinky, zejména látky karcinogenní, mutagenní nebo toxické pro reprodukci.

(4) Způsob tvorby seznamu prioritních látek pro Evropská společenství stanoví právní předpisy Evropských společenství.³¹⁾

HLAVA IX

VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

§ 30

Státní správu v oblasti uvádění látek a přípravků na trh a do oběhu podle tohoto zákona vykonávají

- a) ministerstvo,
- b) Ministerstvo zdravotnictví,
- c) Česká inspekce životního prostředí (dále jen „inspekce“),
- d) krajské úřady v přenesené působnosti,
- e) krajské hygienické stanice,⁵⁾
- f) celní úřady.

§ 31

Ministerstvo

- (1) Ministerstvo

³¹⁾ Nařízení Rady (EHS) č. 793/93 o hodnocení a kontrole rizik existujících látek.

- a) je ústředním správním úřadem v oblasti ochrany životního prostředí před škodlivými účinky látek a přípravků,
- b) vykonává vrchní státní dozor v oblasti ochrany životního prostředí před škodlivými účinky látek a přípravků uváděných na trh nebo do oběhu, s výjimkou dozoru podle § 32 odst. 1 písm. b),
- c) vydává Elincs, Einecs a Nlp a zveřejňuje Elincs, Einecs a Nlp na portálu veřejné správy,
- d) uděluje a odnímá osvědčení o dodržování Zásad,
- e) vede seznam držitelů osvědčení o dodržování Zásad a zveřejňuje jej ve Věstníku Ministerstva životního prostředí,
- f) provádí hodnocení rizika látek registrovaných podle hlavy III tohoto zákona pro životní prostředí podle § 24 a 25,
- g) na základě výsledků hodnocení rizika může zavést opatření zaměřená na snížení rizika hodnocených látek pro životní prostředí,
- h) vykonává funkci pověřeného národního úřadu pro dovoz a vývoz nebezpečných látek a nebezpečných přípravků podle právních předpisů Evropských společenství,³⁰⁾
- i) zajišťuje zpracování a zveřejňování seznamů nebezpečných látek a nebezpečných přípravků, jejichž uvádění na trh, do oběhu nebo používání je v České republice zakázáno nebo omezeno,
- j) eviduje oznámení podaná podle § 28 a spravuje databázi oznámených nebezpečných látek klasifikovaných podle § 2 odst. 5,
- k) uděluje souhlas s výjimkami v balení a označování látek a přípravků,
- l) uděluje souhlas s použitím názvu, který identifikuje nejdůležitější funkční chemické skupiny, nebo alternativního názvu látky,
- m) ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví se vyjadřuje k připomínkám členských států Evropských společenství k výsledkům hodnocení rizika nebezpečných látek pro zdraví a životní prostředí.

(2) Ministerstvo poskytuje příslušným orgánům Evropských společenství a příslušným orgánům členských států Evropských společenství v rámci své působnosti podle odstavce 1 informace a stanoviska v rozsahu, podobě a časových intervalech v souladu s požadavky právních předpisů Evropských společenství na úseku ochrany životního prostředí před škodlivými účinky látek a přípravků.

(3) Ministerstvo spolupracuje s příslušnými orgány Evropských společenství a příslušnými orgány členských států Evropských společenství na úseku ochrany životního prostředí před škodlivými účinky látek a přípravků.

§ 32

Ministerstvo zdravotnictví

(1) Ministerstvo zdravotnictví

- a) je ústředním správním úřadem na úseku ochrany veřejného zdraví před škodlivými účinky látek a přípravků,
- b) vykonává vrchní státní dozor na úseku ochrany veřejného zdraví před škodlivými účinky látek a přípravků uváděných na trh nebo do oběhu,
- c) zajišťuje registraci látek podle hlavy III,
- d) vede seznam registrovaných látek a zveřejňuje jej ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví,
- e) zajišťuje sběr a spravuje databázi bezpečnostních listů,
- f) provádí hodnocení rizika látek registrovaných podle hlavy III pro zdraví člověka podle § 24 a 25,
- g) na základě výsledků hodnocení rizika může zavést opatření zaměřená na snížení rizika hodnocených látek pro zdraví,
- h) postupuje příslušnému orgánu Evropských společenství kopie podkladů pro registraci látky nebo jejich souhrn,
- i) vyjadřuje se k připomínkám členských států Evropských společenství k registraci látky.

(2) Ministerstvo zdravotnictví poskytuje příslušným orgánům Evropských společenství a příslušným orgánům členských států Evropských společenství v rámci své působnosti podle odstavce 1 informace a stanoviska v rozsahu, podobě a časových intervalech v souladu s požadavky právních předpisů Evropských společenství na úseku ochrany veřejného zdraví před škodlivými účinky látek a přípravků.

(3) Ministerstvo zdravotnictví spolupracuje s příslušnými orgány Evropských společenství a příslušnými orgány členských států Evropských společenství na úseku ochrany veřejného zdraví před škodlivými účinky látek a přípravků.

§ 33

Inspekce

Inspekce

- a) kontroluje, jak jsou osobami dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí ministerstva a jiných správních úřadů v oblasti ochrany životního prostředí a souvisejících právních předpisů týkajících se látek nebo přípravků podle tohoto zákona,
- b) stanoví podmínky a lhůty pro zjednání nápravy, zjistí-li při kontrole závady při uvádění látek nebo přípravků na trh nebo do oběhu podle tohoto zákona,
- c) dává krajskému úřadu v přenesené působnosti podněty k zákazu uvádění látek nebo přípravků

podle tohoto zákona na trh nebo do oběhu, jestliže nejsou splněny podmínky pro jejich uvádění na trh nebo do oběhu stanovené zvláštními právními předpisy a rozhodnutími, a v důsledku toho došlo nebo by mohlo dojít k poškození zdraví nebo ohrožení života člověka anebo poškození životního prostředí,

- d) ukládá pokuty a nápravná opatření podle § 38,
- e) dává ministerstvu podněty k výkonu vrchního státního dozoru při uvádění látek nebo přípravků podle tohoto zákona na trh nebo do oběhu,
- f) spolupracuje s krajskými úřady v přenesené působnosti, krajskými hygienickými stanicemi⁵⁾ a celními orgány a poskytuje jim odbornou pomoc.

§ 34

Krajský úřad

(1) Krajský úřad v přenesené působnosti

- a) kontroluje, jak jsou dodržována ustanovení tohoto zákona, právních předpisů vydaných k jeho provedení, zvláštních právních předpisů a rozhodnutí týkajících se látek nebo přípravků podle tohoto zákona,
- b) informuje příslušný živnostenský úřad, který vydal živnostenské oprávnění, inspekci a krajskou hygienickou stanici⁵⁾ o závažných porušeních tohoto zákona a prováděcích právních předpisů k němu,
- c) nařizuje opatření k odstranění protiprávního stavu v oblasti uvádění látek nebo přípravků podle § 19 odst. 1 na trh nebo do oběhu; hrozí-li poškození zdraví nebo ohrožení života člověka, poškození životního prostředí, nebo jestliže k němu již došlo, může nařídit zneškodnění nebezpečné látky nebo nebezpečného přípravku na náklady jejich vlastníka, popřípadě držitele, není-li vlastník znám,
- d) zakazuje uvádění látek nebo přípravků podle tohoto zákona na trh nebo do oběhu, jestliže nejsou splněny podmínky pro jejich uvádění na trh nebo do oběhu stanovené zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutími, a v důsledku toho došlo nebo by mohlo dojít k poškození zdraví nebo ohrožení života člověka anebo poškození životního prostředí,
- e) ukládá pokuty a nápravná opatření podle § 38.

(2) Výkon přenesené působnosti podle odstavce 1 vyžaduje zvláštní odbornou způsobilost.³²⁾

(3) Působnost krajského úřadu uvedenou v odstavci 1 v ozbrojených silách, bezpečnostních sborech a službách vykonávají svými orgány Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra.

§ 35

Krajská hygienická stanice

(1) Krajská hygienická stanice⁵⁾

- a) kontroluje, zda jsou osobami dodržována ustanovení hlavy III a § 23 odst. 7,
- b) ukládá pokuty podle § 38,
- c) spolupracuje s ostatními správními úřady v oblasti ochrany zdraví před škodlivými účinky látek nebo přípravků.

(2) Úkoly příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví podle odstavce 1 v ozbrojených silách, bezpečnostních sborech a službách vykonávají svými orgány Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra.

§ 36

Celní úřad

Celní úřad

- a) vede evidenci všech zásilek nebezpečných látek a přípravků klasifikovaných podle § 2 odst. 5 propuštěných přes státní hranice. Do této evidence umožní pracovníkům ministerstva a inspekce nahlížet, pořizovat si z ní výpisy, opisy, popřípadě kopie, včetně umožnění digitálního přenosu dat,
- b) zajistí nebezpečné látky nebo přípravky, jejichž dovoz je zakázán podle § 26 odst. 3, s výjimkou látek dovážených pro vědecké a výzkumné účely nebo pro potřeby dozorové činnosti, a neprodleně informuje inspekci. Inspekce rozhodne o dalším nakládání s těmito látkami nebo přípravky, jejich umístění, vrácení zpět nebo zničení,
- c) kontroluje dovoz a vývoz chemických látek podle právních předpisů Evropských společenství.³⁰⁾

§ 37

Oprávnění a povinnosti inspektorů a pověřených pracovníků ve správních úřadech

(1) Inspektoři a pověření pracovníci správních orgánů vykonávajících působnost v oblasti ochrany zdraví a životního prostředí před škodlivými účinky látek a přípravků jsou podle tohoto zákona oprávněni při výkonu své kontrolní činnosti

- a) vstupovat nebo vjíždět v nezbytně nutném rozsahu na cizí pozemky nebo vstupovat do cizích

³²⁾ Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů.

objektů užívaných pro podnikatelskou činnost nebo provozování jiné hospodářské činnosti, pokud k tomu není třeba povolení podle zvláštních právních předpisů. Do objektů důležitých pro obranu státu³³⁾ lze vstupovat pouze se souhlasem statutárního orgánu nebo vedoucího organizační složky státu nebo jimi pověřených osob, do jejichž působnosti objekt důležitý pro obranu státu náleží,

- b) odebírat vzorky látek a přípravků a pořizovat obrazovou dokumentaci,
- c) požadovat potřebné doklady a další písemnosti týkající se předmětu kontroly,
- d) požadovat na kontrolovaných osobách poskytnutí pravdivých úplných informací o zjišťovaných a souvisejících skutečnostech,
- e) zajišťovat v odůvodněných případech doklady; jejich převzetí musí kontrolované osobě písemně potvrdit a ponechat jí kopie převzatých dokladů,
- f) požadovat, aby kontrolované osoby podaly ve stanovené lhůtě písemnou zprávu o odstranění zjištěných nedostatků.

(2) Kontrolovaný subjekt je povinen požadované doklady, písemnosti a informace poskytnout a v potřebném rozsahu při provádění kontroly spolupracovat.

(3) Inspektoři a pověřeni pracovníci správních orgánů vykonávajících působnost v oblasti ochrany zdraví a životního prostředí před škodlivými účinky látek a přípravků jsou podle tohoto zákona povinni při výkonu své kontrolní činnosti

- a) oznámit kontrolované osobě zahájení kontroly a předložit pověření k provedení kontroly,
- b) šetřit práva a právem chráněné zájmy kontrolovaných osob,
- c) předat neprodleně převzaté doklady kontrolované osobě, pominou-li důvody jejich převzetí,
- d) zajistit řádnou ochranu odebraných originálních dokladů proti jejich ztrátě, zničení, poškození nebo zneužití,
- e) pořizovat o výsledcích kontroly protokol; opis protokolu poskytnout kontrolované osobě; náležitosti protokolu stanoví zvláštní právní předpis,³⁴⁾
- f) zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděli při výkonu kontroly, a nezneužít znalosti těchto skutečností.

(4) Za škodu způsobenou postupem podle odstavce 1 odpovídá stát; této odpovědnosti se nemůže zprostit.

HLAVA X

SANKCE A NÁPRAVNÁ OPATŘENÍ

§ 38

(1) Osoba, která porušila povinnosti klasifikace, balení, označování nebo vypracování a poskytování bezpečnostního listu stanovené tímto zákonem, je povinna uvést náležitosti klasifikace, balení, označování nebo bezpečnostního listu do souladu s tímto zákonem do 1 měsíce ode dne, kdy bylo porušení zjištěno.

(2) Pokud nedojde ke zjednáání nápravy ve lhůtě uvedené v odstavci 1, zahájí příslušný správní úřad řízení o stažení látky nebo přípravku z trhu. Odvolání proti rozhodnutí o stažení látky nebo přípravku z trhu nemá odkladný účinek.

(3) Krajský úřad v přenesené působnosti nebo inspekce uloží pokutu do výše 5 000 000 Kč osobě uvádějící látku nebo přípravky podle tohoto zákona na trh nebo do oběhu, která

- a) neklasifikuje látky nebo přípravky v souladu s požadavky § 3 až 9 před jejich uvedením na trh nebo do oběhu,
- b) neopatří látku nebo přípravek obalem a uzávěrem v souladu s § 19,
- c) neoznačí látku v souladu s § 20 a 21, popřípadě s § 11 odst. 3,
- d) neposkytne řádně bezpečnostní list nebo nové závazné informace, ač je k tomu podle § 23 povinna,
- e) uvede na trh látku samotnou nebo obsaženou v přípravku, která není podle tohoto zákona registrována, nejde-li o látku, která registraci nepodléhá,
- f) neprovede doplňující zkoušky a studie, ačkoliv je k tomu podle § 12 odst. 2 nebo podle § 16 povinna,
- g) neoznámí ministerstvu skutečnosti či neposkytne výsledky zkoušek a studií uvedené v § 12, nebo neposkytne informaci podle § 10 odst. 4, § 14, § 17 odst. 3 nebo § 25 odst. 3,
- h) uvede na trh látku samotnou nebo obsaženou v přípravku, aniž by splnila zvláštní podmínky registrace podle § 15,
- i) uvede na trh vybranou nebezpečnou látku nebo vybraný nebezpečný přípravek, aniž by byly splněny požadavky § 26,
- j) nesplní podmínky pro vývoz nebo dovoz vybraných nebezpečných látek nebo vybraných nebezpečných přípravků stanovené v právních předpi-

³³⁾ § 29 odst. 2 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

³⁴⁾ Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

sech Evropských společenství upravujících vývoz a dovoz nebezpečných chemických látek,³⁵⁾

- k) poruší oznamovací povinnost nebo nevede evidenci stanovenou v § 28,
- l) neumožní výkon dozorové činnosti nebo poskytuje údaje, které jsou požadovány podle tohoto zákona, nepravdivě.

(4) Krajský úřad v přenesené působnosti nebo inspekce uloží pokutu do výše 1 000 000 Kč osobě, která nesplní další povinnosti stanovené tímto zákonem.

(5) Krajská hygienická stanice⁵⁾ uloží pokutu do výše 5 000 000 Kč osobě, která nesplnila povinnost registrace stanovenou podle § 10 až 18 nebo neposkytla bezpečnostní list podle § 23 odst. 7. Při nesplnění povinnosti podle § 10 odst. 9 lze uložit pokutu i opakovaně až do splnění stanovené povinnosti.

§ 39

(1) Dojde-li v době do 2 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty podle tohoto zákona k opětovnému porušení stejné povinnosti, za jejíž předchozí porušení již byla pokuta uložena, může příslušný správní orgán uložit pokutu další, a to až do výše dvojnásobku horní hranice sazby.

(2) Řízení o uložení pokuty lze zahájit do 2 let ode dne, kdy se příslušný správní orgán o porušení povinnosti dověděl, nejpozději však do 5 let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo.

(3) Při stanovení výše pokuty se přihlíží zejména k závažnosti porušení povinnosti, době trvání protiprávního stavu a ke škodlivým následkům porušení povinnosti, které vznikly nebo hrozily vzniknout v oblasti ochrany zdraví nebo životního prostředí.

(4) Při vybírání a vymáhání pokut se postupuje podle zvláštního právního předpisu.³⁵⁾

(5) Řízení o uložení pokuty zahájí jen jeden z orgánů uvedených v § 38 odst. 3 až 5, a to ten, který zjistil porušení povinnosti jako první. O zahájení řízení se uvedené orgány vzájemně informují. Pokud řízení o uložení pokuty zahájil ve stejný den kromě jiného orgánu i krajský úřad, řízení dokončí krajský úřad. Pokud řízení o uložení pokuty zahájily ve stejný den inspekce a krajská hygienická inspekce, řízení dokončí inspekce.

(6) O odvolání proti rozhodnutí o uložení pokuty inspekci nebo krajským úřadem v přenesené působnosti rozhoduje ministerstvo. O odvolání proti rozhodnutí krajské hygienické stanice⁵⁾ rozhoduje Ministerstvo zdravotnictví.

(7) Pokuty uložené inspekci jsou příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky.

(8) Pokuty uložené krajským úřadem v přenesené působnosti jsou příjmem rozpočtu kraje.

HLAVA XI

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 40

Společná ustanovení

(1) Na řízení podle tohoto zákona se vztahuje správní řád, nestanoví-li tento zákon jinak (§ 9 odst. 2, § 17 odst. 4).

(2) Nestanoví-li tento zákon jinak, při shromažďování, uchovávání, zpřístupňování, předávání a jiném zpracovávání osobních údajů o výrobcích, dovozcích, distributorech, držitelích osvědčení a jiných osobách se postupuje podle zvláštního právního předpisu.³⁶⁾

§ 41

Přechodná ustanovení

(1) Látky registrované podle zákona č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, se považují za registrované podle tohoto zákona.

(2) Nebezpečné látky a nebezpečné přípravky klasifikované, balené a označené, včetně příslušného bezpečnostního listu, podle zákona č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a vyrobené nebo dovezené před účinností tohoto zákona se při jejich uvádění na trh nebo do oběhu považují za klasifikované, balené a označené podle tohoto zákona ještě po dobu 2 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(3) Řízení zahájená a nedokončená do dne nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

(4) Osoby, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci k nakládání s nebezpečnými látkami a pří-

³⁵⁾ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶⁾ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

pravky,³⁷⁾ se považují za odborně způsobilé podle zvláštního právního předpisu³⁸⁾ do doby skončení platnosti rozhodnutí o udělení autorizace.

(5) Výrobce a dovozce podle dosud platných právních předpisů (§ 2 odst. 6 a § 2 odst. 7 zákona č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) splní do 31. března 2004 oznamovací povinnost podle § 22 odst. 2 zákona č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

§ 42

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. Zákon č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů.
2. Nařízení vlády č. 25/1999 Sb., kterým se stanoví postup hodnocení nebezpečnosti chemických látek a chemických přípravků, způsob jejich klasifikace a označování a vydává Seznam dosud klasifikovaných nebezpečných chemických látek.
3. Nařízení vlády č. 258/2001 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 25/1999 Sb., kterým se stanoví postup hodnocení nebezpečnosti chemických látek a chemických přípravků, způsob jejich klasifikace a označování a vydává Seznam dosud klasifikovaných nebezpečných chemických látek.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona č. 352/1999 Sb.

§ 43

V zákoně č. 352/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, a některé další zákony, ve znění zákona č. 185/2001 Sb., se část první zrušuje.

ČÁST TŘETÍ

Změna energetického zákona

§ 44

V zákoně č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětv-

vích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 262/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb. a zákona č. 278/2003 Sb., se část pátá zrušuje.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o odpadech

§ 45

V zákoně č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 477/2001 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 275/2002 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb., se část čtrnáctá zrušuje.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona č. 132/2000 Sb.

§ 46

V zákoně č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze, ve znění zákona č. 217/2000 Sb., zákona č. 143/2001 Sb. a zákona č. 86/2002 Sb., se část padesátá druhá zrušuje.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o ochraně veřejného zdraví

§ 47

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 254/2001 Sb., zákona č. 274/2001 Sb., zákona č. 13/2002 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 86/2002 Sb., zákona č. 120/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 274/2003 Sb., se mění takto:

1. V § 39 odst. 2 se písmeno a) zrušuje.

Dosavadní písmena b) a c) se označují jako písmena a) a b).

2. Za § 44 se vkládá nový díl 8, který včetně poznámek pod čarou č. 35a) až 35h) zní:

³⁷⁾ Zákon č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸⁾ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

„Díl 8

*Nakládání s nebezpečnými chemickými látkami
a chemickými přípravky*

§ 44a

(1) Nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky^{35a)} je jejich výroba, dovoz, vývoz, prodej, používání, skladování, balení, označování a vnitropodniková doprava.

(2) Při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky je každý povinen chránit zdraví lidí a životní prostředí a řídit se výstražnými symboly nebezpečnosti, standardními větami označujícími specifickou rizikovost a standardními pokyny pro bezpečné zacházení podle zvláštních právních předpisů.^{35a)}

(3) Právnícké a fyzické osoby nesmějí prodávat, darovat ani jiným způsobem poskytovat nebezpečné chemické látky a chemické přípravky klasifikované jako vysoce toxické^{35b)} jiným fyzickým nebo právníckým osobám, nejsou-li tyto osoby oprávněny k nakládání s těmito chemickými látkami a chemickými přípravky podle odstavce 8.

(4) Právnícké a fyzické osoby nesmějí prodávat ani darovat nebezpečné chemické látky a chemické přípravky klasifikované jako toxické nebo žíravé^{35c)}

- a) osobám mladším 18 let,
- b) osobám zcela nebo zčásti zbaveným způsobilosti k právním úkonům.

(5) Právnícké osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání podle zvláštních právních předpisů nesmějí prodávat nebezpečné chemické látky a chemické přípravky klasifikované jako vysoce toxické,^{35b)} toxické nebo žíravé v prodejních automatech a do přinesených nádob.

(6) Fyzické osoby starší 15 let a mladší 18 let smějí nakládat s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické, toxické nebo žíravé jen v rámci přípravy na povolání pod přímým dohledem osoby s odbornou způsobilostí podle § 44b odst. 1.

(7) Fyzické osoby starší 10 let a mladší 18 let smějí nakládat s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky klasifikovanými jako žíravé, jestliže tyto chemické látky a přípravky jsou součástí výrobků, které splňují požadavky stanovené zvláštními právními předpisy na hračky.^{35d)}

(8) Právnícké osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání podle zvláštních právních předpisů smějí nakládat s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické jen tehdy, jestliže nakládání s těmito chemickými látkami a chemickými přípravky mají zabezpe-

čeno fyzickou osobou odborně způsobilou podle § 44b odst. 1, 2 nebo 6. Jednotlivé činnosti v rámci nakládání s těmito chemickými látkami a chemickými přípravky může vykonávat i zaměstnanec, kterého fyzická osoba odborně způsobilá prokazatelně zaškolila. Opakované proškolení se provádí nejméně jedenkrát za rok. O školení a proškolení musí být pořízen písemný záznam, který je právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání povinna uchovávat po dobu 3 let. Ustanovení tohoto odstavce se nevztahuje na provozování speciální ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace (§ 58).

(9) Fyzické osoby, které v rámci svého zaměstnání nebo přípravy na povolání nakládají s nebezpečnými chemickými látkami nebo přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické, toxické, žíravé nebo karcinogenní označené R-větou 45 nebo 49, mutagenní označené R-větou 46 a toxické pro reprodukci označené R-větou 60 nebo 61, musí být prokazatelně seznámeny s nebezpečnými vlastnostmi chemických látek a chemických přípravků, se kterými nakládají, zásadami ochrany zdraví a životního prostředí před jejich škodlivými účinky a zásadami první předlékařské pomoci.

(10) Právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání je povinna vydat pro pracoviště, na němž se nakládá s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické, toxické, žíravé nebo karcinogenní označené R-větou 45 nebo 49, mutagenní označené R-větou 46 a toxické pro reprodukci označené R-větou 60 nebo 61, písemná pravidla o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s těmito chemickými látkami a chemickými přípravky. Pravidla musí být volně dostupná zaměstnancům na pracovišti a musí obsahovat zejména informace o nebezpečných vlastnostech chemických látek a chemických přípravků, se kterými zaměstnanci nakládají, pokyny pro bezpečnost, ochranu zdraví a ochranu životního prostředí, pokyny pro první předlékařskou pomoc a postup při nehodě. Text pravidel je právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání povinna projednat s orgánem ochrany veřejného zdraví příslušným podle místa činnosti.

(11) Právnícké osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání podle zvláštních právních předpisů jsou povinny skladovat nebezpečné chemické látky a chemické přípravky klasifikované jako vysoce toxické v prostorách, které jsou uzamykatelné, zabezpečené proti vloupání a vstupu nepovolaných osob. Při skladování musí být vyloučena záměna a vzájemné škodlivé působení uskladněných chemických látek a chemických přípravků a zabráněno jejich pronikání do životního prostředí a ohrožení zdraví lidí.

(12) Právnícké osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání, které nakládají s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky klasifikova-

nými jako vysoce toxické, jsou povinny vést evidenci těchto chemických látek a chemických přípravků. Evidence se vede pro každou nebezpečnou chemickou látku a chemický přípravek odděleně a evidenční záznamy musí obsahovat údaje o přijatém a vydaném množství, stavu zásob a jméno osoby (název nebo firmu), které byly chemická látka nebo chemický přípravek vydány. Evidenční záznamy se uchovávají nejméně po dobu 5 let po dosažení nulového stavu zásob nebezpečné chemické látky nebo chemického přípravku. Ustanovení tohoto odstavce se nevztahuje na provozování speciální ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace.

§ 44b

Odborná způsobilost

(1) Za fyzické osoby odborně způsobilé pro nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické, nejde-li o výrobu, dovoz nebo prodej nebezpečných chemických látek a chemických přípravků klasifikovaných jako vysoce toxické a o výkon speciální ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace, se považují

a) absolventi vysokých škol, kteří

1. získali vysokoškolské vzdělání v akreditovaném magisterském studijním programu všeobecné lékařství nebo farmacie, nebo v akreditovaných magisterských studijních programech v oblasti veterinárního lékařství a hygieny,
2. získali vysokoškolské vzdělání v oblasti oborů chemie,
3. získali vysokoškolské vzdělání v oblasti skupiny učitelství oborů se zaměřením na chemii a mají ve svém výkazu o studiu potvrzeno úspěšné vykonání zkoušky z toxikologie, nebo
4. získali vysokoškolské vzdělání a mají doklad o absolvování speciální průpravy pro výkon práce ve zdravotnictví^{35c)} nebo doklad o absolvování celoživotního vzdělávání v oboru toxikologie,^{35f)}

b) fyzické osoby, které mají jiné vzdělání, než je uvedeno v písmenu a), a které se podrobily úspěšné zkoušce odborné způsobilosti a mají osvědčení podle odstavce 5 o odborné způsobilosti k nakládání s chemickými látkami a chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické.

(2) Za fyzické osoby odborně způsobilé pro výrobu, dovoz nebo prodej nebezpečných chemických látek a chemických přípravků klasifikovaných jako vysoce toxické se považují fyzické osoby odborně způsobilé podle zvláštního právního předpisu.²⁰⁾

(3) Komisi pro přezkoušení odborné způsobilosti pro nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické (dále jen „zkušební místo“) zřizuje příslušný

orgán ochrany veřejného zdraví. Ministerstvo zdravotnictví stanoví prováděcím právním předpisem způsob zřízení komise a její složení, obsah a formu přihlášky ke zkoušce, základní obsah a podmínky provedení zkoušky.

(4) Ke zkoušce se může přihlásit u kteréhokoliv zkušebního místa fyzická osoba starší 18 let, která má trvalý pobyt na území České republiky (dále jen „uchazeč“). Pozvánku ke zkoušce doručí zkušební místo uchazeči nejpozději 30 dní před termínem konání zkoušky.

(5) Orgán ochrany veřejného zdraví vydá uchazeči, který úspěšně vykonal zkoušku, nejpozději do 30 dnů ode dne vykonání zkoušky osvědčení o odborné způsobilosti pro nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické. Za vydání osvědčení se platí správní poplatek.^{35g)} Osvědčení je platné po dobu 5 let ode dne jeho vydání.

(6) Fyzické osoby, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci^{35h)} pro chemické látky a chemické přípravky vysoce toxické, se považují za odborně způsobilé podle odstavce 1 do doby skončení platnosti rozhodnutí o autorizaci.

^{35a)} § 2 odst. 5 zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů.

^{35b)} § 2 odst. 5 písm. f) zákona č. 356/2003 Sb.

^{35c)} § 2 odst. 5 písm. g) a i) zákona č. 356/2003 Sb.

^{35d)} Nařízení vlády č. 171/1997 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na hračky, ve znění pozdějších předpisů.

^{35e)} § 54 zákona č. 20/1966 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

^{35f)} § 98 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

^{35g)} Položka 22 Sazebníku správních poplatků zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

^{35h)} § 18 až 20 zákona č. 157/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů.“.

3. V § 61 se doplňují odstavce 4 a 5, které včetně poznámky pod čarou č. 37b) znějí:

„(4) Pokud osoba oprávněná provozovat speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci hodlá provádět speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické nebo toxické, je povinna písemně oznámit tuto skutečnost orgánu ochrany veřejného zdraví a obecnímu úřadu příslušným podle místa provádění činnosti, a to nejpozději 48 hodin před započatím této činnosti. V tomto oznámení musí být uvedeno přesné označení místa, kde bude speciální ochranná dezinfekce, dezinfekce nebo deratizace prováděna, druh a přibližné množství použité chemické látky nebo chemického

přípravku, způsob provedení, den zahájení prací a předpokládaná doba trvání prací, název a sídlo provádějící firmy a jméno a spojení na odpovědného pracovníka. Do lhůty 48 hodin se nezapočítávají dny pracovního klidu a pracovního volna. Pro provádění speciální ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky, které mohou poškozovat včely, ryby, zvěř a některé další necílové organismy, platí zvláštní právní předpis.^{37b)}

(5) Příslušný orgán ochrany veřejného zdraví může nejpozději 24 hodin před zahájením činnosti oznámené podle odstavce 4 stanovit zvláštní podmínky pro její provádění.

^{37b)} § 30 zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči a změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.“

4. Část dvacátá čtvrtá se zrušuje.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona č. 320/2002 Sb.

§ 48

V zákoně č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění zákona č. 426/2002 Sb. a zákona č. 518/2002 Sb., se část sto druhá zrušuje.

ČÁST OSMÁ

Změna zákona o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní

§ 49

V zákoně č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 249/2000 Sb., se za § 7 vkládá nový § 7a, který včetně poznámky pod čarou č. 1a) zní:

„§ 7a

(1) Před prvním převodem, dovozem nebo jiným nabytím stanovené látky jsou výrobce nebo dovozce povinni zjistit, zda má stanovená látka 1 nebo více nebezpečných vlastností, a na základě toho ji klasifikovat podle tohoto zákona a podle zvláštního právního předpisu.^{1a)}

(2) Stanovené látky podléhají povinnosti registrace podle zvláštního právního předpisu.^{1a)}

(3) V případě, že stanovené látky nepodléhají povinnosti registrace podle odstavce 2, je osoba, která je vyrábí nebo dováží, povinna splnit povinnost oznamování podle zvláštního právního předpisu.^{1a)}

(4) První úplatné nebo bezúplatné předání stanovené látky, jakož i další úplatné nebo bezúplatné předání stanovené látky další osobě je možné jen tehdy, pokud jsou zabaleny, označeny a vybaveny bezpečnostním listem podle zvláštního právního předpisu.^{1a)}

^{1a)} Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů.“

ČÁST DEVÁTÁ

Změna zákona o správních poplatcích

§ 50

V Sazebníku správních poplatků, který je uveden v příloze k zákonu č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona č. 85/1994 Sb., zákona č. 273/1994 Sb., zákona č. 36/1995 Sb., zákona č. 301/1995 Sb., zákona č. 305/1997 Sb., zákona č. 149/1998 Sb., zákona č. 157/1998 Sb., zákona č. 167/1998 Sb., zákona č. 63/1999 Sb., zákona č. 166/1999 Sb., zákona č. 167/1999 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 352/1999 Sb., zákona č. 357/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 363/1999 Sb., zákona č. 46/2000 Sb., zákona č. 62/2000 Sb., zákona č. 117/2000 Sb., zákona č. 133/2000 Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 153/2000 Sb., zákona č. 154/2000 Sb., zákona č. 156/2000 Sb., zákona č. 158/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 241/2000 Sb., zákona č. 242/2000 Sb., zákona č. 307/2000 Sb., zákona č. 365/2000 Sb., zákona č. 140/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 107/2002 Sb., zákona č. 120/2002 Sb., zákona č. 146/2002 Sb., zákona č. 149/2002 Sb., zákona č. 173/2002 Sb., zákona č. 308/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 129/2003 Sb., zákona č. 131/2003 Sb., zákona č. 148/2003 Sb., zákona č. 149/2003 Sb., zákona č. 219/2003 Sb., zákona č. 274/2003 Sb. a zákona č. 276/2003 Sb., se v části IX položce 131a písmena b) a c) zrušují a zároveň se ruší označení písmene a).

ČÁST DESÁTÁ

Změna zákona o péči o zdraví lidu

§ 51

V zákoně č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění zákona č. 210/1990 Sb., zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 548/1991 Sb., zákona č. 550/1991 Sb., zákona č. 590/1992 Sb., zákona č. 15/1993 Sb., zákona č. 161/

/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona 60/1995 Sb., zákona č. 206/1996 Sb., zákona č. 14/1997 Sb., zákona č. 79/1997 Sb., zákona č. 110/1997 Sb., zákona č. 83/1998 Sb., zákona č. 167/1998 Sb., zákona č. 71/2000 Sb., zákona č. 123/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 149/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 164/2001 Sb., zákona č. 260/2001 Sb., zákona č. 285/2002 Sb., zákona č. 290/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 130/2003 Sb. a zákona č. 274/2003 Sb., § 20 včetně nadpisu zní:

„§ 20

Lékařská péče

Lékařskou péčí se rozumí zejména obstarávání, příprava, kontrola, uchovávání a výdej potřebných léčivých přípravků a zdravotnických prostředků při sou-

časně poskytované odborné informaci nemocnému, pokud mu nebyly poskytnuty přímo při výkonu léčebně preventivní péče. Léčivé přípravky nemocnému vydá na lékařský předpis lékárna nebo jiné zařízení k tomu určené.“

ČÁST JEDENÁCTÁ

ÚČINNOST

§ 52

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost.

Zaorálek v. r.

Klaus v. r.

Špidla v. r.

Příloha č. 1 k zákonu č. 356/2003 Sb.

Minimální koncentrace nebezpečných látek, které se berou v úvahu při klasifikaci látek a přípravků

Kategorie nebezpečnosti látky	Koncentrace, která se bere v úvahu pro	
	plynné přípravky % objemová	látky a přípravky jiné než plynné % hmotnostní
Vysoce toxické	0,02	0,1
Toxické	0,02	0,1
Karcinogenní, kategorie 1 nebo 2	0,02	0,1
Mutagenní, kategorie 1 nebo 2	0,02	0,1
Toxické pro reprodukci, kategorie 1 nebo 2	0,02	0,1
Zdraví škodlivé	0,2	1
Žíravé	0,02	1
Dráždivé	0,2	1
Senzibilizující	0,2	1
Karcinogenní, kategorie 3	0,2	1
Mutagenní, kategorie 3	0,2	1
Toxické pro reprodukci, kategorie 3	0,2	1
Nebezpečné pro životní prostředí s přiřazeným symbolem N		0,1
Nebezpečné pro ozonovou vrstvu Země	0,1	0,1
Nebezpečné pro životní prostředí bez přiřazeného symbolu N		1

Příloha č. 2 k zákonu č. 356/2003 Sb.

Limitní koncentrace nebezpečných látek pro změnu klasifikace nebezpečných přípravků

Výchozí rozmezí koncentrace (c) látky obsažené v přípravku	Přípustná změna ve výchozí koncentraci látky obsažené v přípravku
$c \leq 2,5 \%$	$\pm 30 \%$
$2,5 \% < c \leq 10 \%$	$\pm 20 \%$
$10 \% < c \leq 25 \%$	$\pm 10 \%$
$25 \% < c \leq 100 \%$	$\pm 5 \%$

361

ZÁKON

ze dne 23. září 2003

o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy a rozsah působnosti

(1) Tento zákon upravuje právní poměry fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu (dále jen „příslušník“), jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby (dále jen „služební vztahy“). Bezpečnostním sborem se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.

(2) V čele Policie České republiky je policejní prezident, Hasičského záchranného sboru České republiky je generální ředitel, Celní správy České republiky je generální ředitel Ministerstva financí – Generálního ředitelství cel, Vězeňské služby České republiky je generální ředitel, Bezpečnostní informační služby je ředitel a Úřadu pro zahraniční styky a informace je ředitel (dále jen „ředitel bezpečnostního sboru“).

(3) Příslušník je ve služebním poměru k České republice. Práva a povinnosti České republiky vůči příslušníkovi plní příslušný bezpečnostní sbor.

(4) Výkonem služby se pro účely tohoto zákona rozumí

- a) úkony a činnosti realizující oprávnění a povinnosti stanovené právními předpisy upravujícími působnost bezpečnostních sborů,
- b) soustřeďování, vyhodnocování a evidování informací a údajů potřebných pro výkon služby, včetně činnosti v operačních a informačních střediscích,

c) řízení výkonu služby,

d) činnost ve vzdělávacích, technických a účelových zařízeních, která pro výkon služby zabezpečují přípravu příslušníků a výzkumné, technické a další podmínky, a to v rozsahu stanoveném ředitelem bezpečnostního sboru, a

e) plnění úkolů Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace (dále jen „zpravodajská služba“).

§ 2

Pravomoc jednat a rozhodovat ve věcech služebního poměru

(1) Ředitel bezpečnostního sboru jedná a rozhoduje jménem státu ve věcech služebního poměru příslušníků, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.¹⁾ V rozsahu jím stanoveném jedná a rozhodují též vedoucí organizačních částí bezpečnostního sboru. Ve věcech služebního poměru příslušníků Policie České republiky, kteří jsou povoláni k plnění úkolů Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“), nebo ředitelů policejních škol a škol požární ochrany jedná a rozhoduje ministr vnitra.

(2) Ve věcech služebního poměru ředitele bezpečnostního sboru, není-li dále stanoveno jinak, jedná a rozhoduje ministr, jemuž je ředitel bezpečnostního sboru odpovědný za činnost bezpečnostního sboru nebo z výkonu funkce podle zvláštního právního předpisu,²⁾ a ve věcech služebního poměru ředitele Bezpečnostní informační služby jedná a rozhoduje vládou určený člen vlády, nestanoví-li zvláštní právní předpis³⁾ jinak (dále jen „nadřízený ředitele bezpečnostního sboru“).

(3) Ministr vnitra, ministr financí a ministr spravedlnosti mohou na žádost ředitele bezpečnostního sboru pověřit

- a) ředitele organizační složky státu, která je zřízena

¹⁾ Například § 3 odst. 5 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 26/1993 Sb. a zákona č. 265/2001 Sb., § 54 odst. 1 a § 55 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

²⁾ Například § 3 odst. 6 zákona č. 283/1991 Sb., ve znění zákona č. 26/1993 Sb. a zákona č. 326/1993 Sb.

³⁾ § 4 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky.

k plnění úkolů jím řízeného ministerstva,⁴⁾ rozhodáním o věcech služebního poměru příslušníků zařazených v záloze činné a vyslaných k výkonu služby v této organizační složce státu a

b) vedoucího organizační jednotky ministerstva rozhodáním o výsluhovém příspěvku příslušníků.

(4) Ředitel bezpečnostního sboru může pověřit rektora Policejní akademie České republiky rozhodáním o věcech služebního poměru příslušníků zařazených v záloze činné a vyslaných k výkonu služby v této organizační složce státu a v záloze pro studující.

(5) Nadřízený ředitele bezpečnostního sboru, ředitel bezpečnostního sboru, vedoucí organizační části bezpečnostního sboru, ředitel organizační složky státu, která je zřízena k plnění úkolů zřizovatele, rektor Policejní akademie České republiky a pověřený vedoucí organizační jednotky jsou služebními funkcionáři.

§ 3

Evidenci služebních míst

Evidenci volných služebních míst v bezpečnostních sborech a evidenci osobních údajů o příslušnících bezpečnostních sborů zařazených v záloze pro přechodně nezařazené, s výjimkou zpravodajských služeb, vede ministerstvo. Bezpečnostní sbor, s výjimkou zpravodajské služby, je povinen sdělit tyto údaje ministerstvu bez zbytečného odkladu v písemné nebo elektronické podobě a průběžně je aktualizovat. Evidenci volných služebních míst ve zpravodajské službě a evidenci osobních údajů o příslušnících zpravodajských služeb vede zpravodajská služba.

§ 4

Systemizace bezpečnostního sboru

(1) Systemizace bezpečnostního sboru zahrnuje stanovení počtu služebních míst příslušníků a objemu prostředků na jejich služební příjmy (dále jen „systemizace“).

(2) Systemizaci na příslušný kalendářní rok schvaluje vláda v předcházejícím roce.

(3) Návrh systemizace na příslušný kalendářní rok připravuje v předcházejícím roce na základě úkolů plněných bezpečnostním sborem podle zvláštního právního předpisu⁵⁾ ředitel bezpečnostního sboru v součinnosti s nadřízeným ředitelem bezpečnostního sboru. Návrh systemizace příslušníků Policie České republiky povolaných k plnění úkolů v ministerstvu připravuje nadřízený ředitel bezpečnostního sboru.

(4) Návrh systemizace předkládá vládě nadřízený ředitel bezpečnostního sboru.

(5) Návrh organizační struktury bezpečnostního sboru připravuje ředitel bezpečnostního sboru a schvaluje ji podle vlády schválené systemizace nadřízený ředitel bezpečnostního sboru; v případě zpravodajské služby ji schvaluje ředitel zpravodajské služby.

§ 5

Služební předpis

(1) Služební předpis stanoví zejména rozsah oprávnění příslušníků, kteří řídí výkon služby dalších příslušníků (dále jen „vedoucí příslušník“), dávat podřízeným příslušníkům rozkazy k výkonu služby.

(2) K vydání služebního předpisu je oprávněn služební funkcionář. Služební funkcionář je povinen zajistit vedení přehledu platných služebních předpisů a tento přehled průběžně aktualizovat.

(3) Služební předpis je pro příslušníky závazný.

§ 6

Místo služebního působení

(1) Příslušník vykonává službu podle potřeb bezpečnostního sboru na území České republiky nebo v zahraničí.

(2) Místo služebního působení na území České republiky je určeno územím obce,⁶⁾ v níž příslušník vykonává službu. Za místo služebního působení příslušníka provádějícího kontrolu cestovních dokladů⁷⁾ nebo celní kontrolu zboží a osob,⁸⁾ které překračují státní hranice, se považuje území obce v České republice, i když místem výkonu služby je oblast území

⁴⁾ § 4 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

⁵⁾ Zákon č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 153/1994 Sb., ve znění zákona č. 118/1995 Sb.

Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 309/2002 Sb.

⁶⁾ § 18 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

⁷⁾ Například zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ § 2 písm. k) zákona č. 13/1993 Sb.

sousedního státu vymezená mezinárodní smlouvou⁹⁾
(dále jen „hraniční přechod“).

§ 7

Služební hodnost, minimální stupeň vzdělání, minimální doba trvání služebního poměru pro služební hodnost a tarifní třída

(1) Pro příslušníky se stanovují tyto služební hodnosti, minimální stupně vzdělání, minimální doby trvání služebního poměru pro služební hodnost a tarifní třídy:

Služební hodnost	Minimální stupeň vzdělání	Doba trvání služebního poměru	Tarifní třída
a) referent	střední odborné	–	1.
b) vrchní referent	úplné střední, úplné střední odborné	–	2.
c) asistent	úplné střední, úplné střední odborné	–	3.
d) vrchní asistent	úplné střední, úplné střední odborné	2 roky	4.
e) inspektor	úplné střední, úplné střední odborné	3 roky	5.
f) vrchní inspektor	úplné střední, úplné střední odborné/vyšší odborné	5 let	6.
g) komisař	vysokoškolské v bakalářském studijním programu	6 let	7.
h) vrchní komisař	vysokoškolské v bakalářském studijním programu	7 let	8.
i) rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu	9 let	9.
j) vrchní rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu	10 let	10.
k) vrchní státní rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu	12 let	11.

(2) Dobou trvání služebního poměru pro služební hodnost je doba trvání služebního poměru podle tohoto zákona a doba započtená podle § 224 odst. 1 až 3 a odst. 5.

(3) Ředitel bezpečnostního sboru je oprávněn stanovit služebním předpisem pro služební místo výjimečně vyšší stupeň vzdělání, než je stanoven pro slu-

žební hodnost, jestliže to vyžadují služební činnosti vykonávané na služebním místě.

(4) Charakteristiky výkonu služby, které odpovídají služebním hodnostem, jsou uvedeny v příloze.

(5) Minimální doby trvání služebního poměru pro služební hodnost stanovené v odstavci 1 se nevztahují na příslušníky zpravodajských služeb.

⁹⁾ Například Dohoda mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Rakouskou republikou o ulehčení pohraničního odbavování v železniční, silniční a vodní dopravě, vyhlášená pod č. 27/1994 Sb.

§ 8

Hodnostní označení

(1) Příslušníkovi ve služební hodnosti náleží hodnostní označení:

Služební hodnost	Hodnostní označení
a) referent	rotný,
b) vrchní referent	strážmistr,
c) asistent	nadstrážmistr,
d) vrchní asistent	podpraporčík,
e) inspektor	praporčík nebo nadpraporčík,
f) vrchní inspektor	nadpraporčík nebo podporučík,
g) komisař	poručík nebo nadporučík,
h) vrchní komisař	kapitán nebo major,
i) rada	podplukovník nebo plukovník,
j) vrchní rada	plukovník,
k) vrchní státní rada	plukovník.

(2) Jsou-li pro služební hodnost stanovena 2 hodnostní označení, náleží vyšší hodnostní označení vedoucímu příslušníkovi.

(3) Prezident republiky může jmenovat ředitele bezpečnostního sboru, jeho náměstka nebo vedoucího organizační části bezpečnostního sboru na návrh vlády do hodnosti brigádní generál, generálmajor nebo generálporučík.

(4) Vláda stanoví nařízením vzory hodnostního označení příslušníků bezpečnostních sborů.

§ 9

Druhy služebního poměru

Druhy služebního poměru jsou:

- a) služební poměr na dobu určitou a
- b) služební poměr na dobu neurčitou.

§ 10

Služební poměr na dobu určitou

(1) Do služebního poměru na dobu určitou v trvání 3 let se zařadí příslušník při prvním přijetí do služebního poměru.

(2) Do služebního poměru na dobu určitou v trvání 1 roku se zařadí příslušník, který již byl ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru nebo vojáka z povolání a jenž trval alespoň 3 roky; to neplatí pro příslušníka, který již byl ve služebním poměru na dobu neurčitou, jestliže od skončení předchozího služebního poměru uplynulo méně než 5 let.

§ 11

Služební poměr na dobu neurčitou

(1) Do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí příslušník dnem, který následuje po uplynutí služebního poměru na dobu určitou, jestliže úspěšně vykonal služební zkoušku a podle závěru služebního hodnocení dosahuje alespoň dobrých výsledků ve výkonu služby.

(2) Do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí při přijetí do služebního poměru též příslušník, který již byl ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru na dobu neurčitou nebo ve služebním poměru vojáka z povolání po dobu alespoň 3 roky a od jeho skončení uplynulo méně než 5 let.

(3) Do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí ředitel zpravodajské služby dnem vzniku služebního poměru.

§ 12

Služební zkouška

(1) Příslušník má nárok na vykonání služební zkoušky. Služební zkouška se vykoná nejdříve 6 měsíců a nejpozději měsíc před uplynutím doby, na kterou je zařazen do služebního poměru na dobu určitou.

(2) Služební zkoušku tvoří část písemná a ústní, popřípadě též část praktická. Jejím účelem je ověřit, zda příslušník má znalosti potřebné pro zařazení do služebního poměru na dobu neurčitou.

(3) Služební zkoušku vykonává příslušník před zkušební komisí, která je nejméně tříčlenná a již jmenuje a odvolává ředitel bezpečnostního sboru nebo jím pověřený služební funkcionář. O úspěšném vykonání služební zkoušky vystaví předseda zkušební komise příslušníkovi písemné osvědčení.

(4) Brání-li příslušníkovi ve vykonání služební zkoušky závažná překážka, služební funkcionář prodlouží příslušníkovi dobu trvání služebního poměru tak, aby ji mohl příslušník vykonat do 1 měsíce po odpadnutí této překážky.

(5) Příslušník, který nevykonal služební zkoušku úspěšně, má právo na její opakování. Služební zkoušku příslušník opakuje před zkušební komisí v jiném složení. Tuto zkoušku lze vykonat nejdříve po uplynutí 2 týdnů od neúspěšné zkoušky a nejpozději před uplynutím doby, na kterou byl příslušník zařazen do služebního poměru na dobu určitou. Služební zkoušku lze opakovat jen jednou. Ustanovení odstavce 4 o prodloužení služebního poměru platí obdobně.

(6) Způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení stanoví vláda nařízením.

ČÁST DRUHÁ

VZNIK, ZMĚNY A SKONČENÍ
SLUŽEBNÍHO POMĚRU

HLAVA I

VZNIK SLUŽEBNÍHO POMĚRU

§ 13

Předpoklady k přijetí do služebního poměru

(1) Do služebního poměru může být přijat státní občan České republiky (dále jen „občan“), který

- a) o přijetí písemně požádá,
- b) je starší 18 let,
- c) je bezúhonný,
- d) splňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, na které má být ustanoven,
- e) je zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby,
- f) vykonal základní nebo náhradní službu, jestliže podléhá služební povinnosti,¹⁰⁾
- g) je plně způsobilý k právním úkonům,
- h) je oprávněn seznamovat se s utajovanými skutečnostmi podle zvláštního právního předpisu,¹¹⁾ má-li být ustanoven na služební místo, pro které se tato způsobilost vyžaduje,
- i) není členem politické strany nebo politického hnutí, a jde-li o služební poměr příslušníka zpravodajské služby, ani odborové organizace,
- j) nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost.

(2) Vyžaduje-li to důležitý zájem služby, může být příslušník zpravodajské služby ve výjimečných případech přijat do služebního poměru, i když nesplňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební hodnost, do níž má být jmenován.

(3) Předpoklady uvedené v odstavci 1 pod písmeny i) a j) prokazuje občan čestným prohlášením.

§ 14

Bezúhonnost

(1) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje občan, který byl

- a) v posledních 10 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody nepřevyšující 2 roky,
- b) v posledních 15 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody převyšující 2 roky, avšak nepřevyšující 5 let,
- c) pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody vyšší než 5 let nebo k výjimečnému trestu, nebo
- d) v posledních 5 letech pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, jestliže jeho jednání, kterým spáchal trestný čin, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka.

(2) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje též občan,

- a) jehož trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo na základě pravomocného rozhodnutí o schválení narovnání zastaveno, a od tohoto rozhodnutí ještě neuplynulo 5 let, je-li jednání, kterým spáchal trestný čin, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,
- b) jehož trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo pravomocně podmíněně zastaveno, a od uplynutí zkušební doby nebo lhůty, v níž má být rozhodnuto, že se osvědčil, neuplynulo ještě 10 let, je-li jednání, kterým spáchal trestný čin, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,
- c) který byl v posledních 5 letech pravomocně uznán vinným z přestupku nebo jiného správního deliktu, je-li jednání, kterým spáchal přestupek nebo jiný správní delikt, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, nebo
- d) který vykazuje znaky závislosti na alkoholu či jiných psychotropních látkách nebo činnostech.

(3) Při posuzování bezúhonnosti se nepřihlíží k zahlazení odsouzení podle zvláštního právního předpisu¹²⁾ nebo k rozhodnutí prezidenta republiky, v jejichž důsledku se na občana hledí, jako by odsouzen nebyl.

¹⁰⁾ § 16 odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon).

¹¹⁾ Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁾ § 69, 70 a 87 trestního zákona.
§ 363 až 365 trestního řádu.

§ 15

Zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost

(1) Zdravotní způsobilost občana posuzuje zařízení závodní preventivní péče¹³⁾ na základě výpisu ze zdravotnické dokumentace registrujícího lékaře, výsledku lékařské prohlídky a dalších potřebných vyšetření. Proti lékařskému posudku o zdravotní způsobilosti může podat občan návrh na přezkoumání vedoucímu zdravotnického zařízení.¹⁴⁾

(2) Osobnostní způsobilost občana posuzuje psycholog psychologického pracoviště bezpečnostního sboru. Proti závěru psychologa o osobnostní způsobilosti může podat občan návrh na přezkoumání vedoucímu psychologického pracoviště bezpečnostního sboru.

(3) Za osobnostně způsobilého se považuje občan, u něhož byly podle závěru psychologa bezpečnostního sboru zjištěny takové osobnostní charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru.

(4) Za fyzicky způsobilého se považuje občan, který vyhovuje požadavkům na tělesnou zdatnost, jež stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem pro výkon služebního místa, na které má být ustanoven.

(5) Náklady spojené se zjišťováním zdravotní, osobnostní a fyzické způsobilosti občana hradí bezpečnostní sbor.

(6) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem financí, Ministerstvem spravedlnosti, zpravodajskými službami a Ministerstvem zdravotnictví stanoví vyhláškou seznam nemocí, stavů nebo vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost občana pro výkon služby, obsah lékařských vyšetření, náležitosti lékařského posudku a dobu jeho platnosti.

(7) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem financí, Ministerstvem spravedlnosti a zpravodajskými službami stanoví vyhláškou osobnostní charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, důvody zjišťování osobnostní způsobilosti, postup při zjišťování osobnostní způsobilosti, náležitosti závěru psychologa bezpečnostního sboru a postup při přezkumném řízení.

§ 16

Přijímací řízení

(1) Přijímací řízení je zahájeno doručením písemné žádosti občana o přijetí do služebního poměru k bezpečnostnímu sboru. V případě, že v bezpečnostním sboru není volné služební místo, přijímací řízení se nezahájí.

(2) Bezpečnostní sbor je oprávněn si ověřit, zda občan splňuje podmínky přijetí do služebního poměru. Za tím účelem zpracovává jeho osobní údaje a je oprávněn si k osvědčení bezúhonnosti občana

- a) vyžádat opis z evidence Rejstříku trestů,¹⁵⁾
- b) vyžádat výpis z evidencí vedených ministerstvem a dalšími orgány veřejné správy a
- c) provádět šetření o bezúhonnosti občana nebo požádat Policii České republiky o provedení šetření.

(3) Bezpečnostní sbor písemně seznámí občana před jeho přijetím do služebního poměru s textem služebního smlouvy, předpokládaným dnem vzniku služebního poměru, druhem služebního poměru a dobou jeho trvání, služebním zařazením, místem služebního působiště, dobou služby, výší služebního příjmu a výplatním termínem, délkou dovolené, podmínkami výkonu služby a podmínkami skončení služebního poměru.

(4) Přijetí občana do služebního poměru nelze odepřít z důvodu věku, rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu, manželského a rodinného stavu nebo povinností k rodině, jakož i z důvodu členství v odborových organizacích a jiných sdruženích s výjimkou případů, které stanovuje tento zákon nebo zvláštní právní předpis. Tyto výjimky se nepovažují za diskriminaci. Zakazuje se i takové jednání bezpečnostního sboru, které diskriminuje občana nikoliv přímo, ale až ve svých důsledcích. Za takové jednání se považuje i navádění k diskriminaci.

(5) Občan, který se uchází o přijetí do služebního poměru, musí být o výsledku přijímacího řízení písemně vyrozuměn. Důvody nepřijetí se neoznamují.

(6) Bezpečnostní sbor uchovává osobní údaje o občani, který nebyl přijat do služebního poměru, a údaj o důvodu jeho nepřijetí po dobu 3 let. Po uplynutí této doby údaje zničí.

¹³⁾ § 9 odst. 2, § 18a, 35a a 40 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění zákona č. 548/1991 Sb., zákona č. 15/1993 Sb., zákona č. 14/1997 Sb. a zákona č. 258/2000 Sb.

¹⁴⁾ § 77 zákona č. 20/1966 Sb., ve znění zákona č. 210/1990 Sb., zákona č. 548/1991 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 285/2002 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb.

¹⁵⁾ § 10 odst. 2 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.

§ 17

Vznik služebního poměru

(1) Služební poměr se zakládá rozhodnutím služebního funkcionáře příslušného bezpečnostního sboru. Rozhodnutí o přijetí do služebního poměru obsahuje výrok o

- a) dni vzniku služebního poměru,
- b) dni nástupu k výkonu služby,
- c) druhu služebního poměru,
- d) době trvání služebního poměru,
- e) jmenování do služební hodnosti,
- f) ustanovení na služební místo,
- g) místě služebního působiště a
- h) složkách služebního příjmu.

(2) Služební poměr ředitele zpravodajské služby vzniká dnem jeho jmenování do funkce podle zvláštního právního předpisu.³⁾

(3) Služební poměr vzniká dnem, který je stanoven v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru. V den nástupu k výkonu služby skládá příslušník služební slib, který zní: „Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život.“ Služební slib se považuje za složený, jestliže jeho text stvrdí příslušník svým podpisem. V případě, že se příslušník ke složení slibu nedostaví nebo odmítne složit služební slib anebo jej složí s výhradami, služební poměr mu nevznikne.

(4) Nenastoupí-li příslušník k výkonu služby v den, který je uveden v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, aniž by mu v tom bránila závažná překážka, nebo neuvědomí-li služebního funkcionáře o vzniku této překážky do týdne, služební funkcionář rozhodnutí o přijetí do služebního poměru zruší.

§ 18

Ustanovení na služební místo při přijetí do služebního poměru a jmenování do služební hodnosti

(1) Příslušník je při přijetí do služebního poměru ustanoven na služební místo v bezpečnostním sboru, pro které je stanovena služební hodnost referent nebo vrchní referent.

(2) Příslušník je při přijetí do služebního poměru ustanoven na služební místo, pro které je stanovena vyšší služební hodnost, než je uvedena v odstavci 1,

jestliže je přijat do služebního poměru na základě výběrového řízení podle § 22 odst. 4.

(3) Příslušníka, který již byl ve služebním poměru na dobu neurčitou, lze při přijetí do služebního poměru ustanovit na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost, kterou dosáhl již v předchozím služebním poměru.

(4) Příslušník zpravodajské služby je při přijetí do služebního poměru jmenován do služební hodnosti stanovené pro služební místo, na které je ustanoven.

(5) Služební funkcionář jmenuje při přijetí do služebního poměru příslušníka do služební hodnosti stanovené pro služební místo, na něž byl ustanoven.

HLAVA II

ZMĚNY SLUŽEBNÍHO POMĚRU

Díl 1

Obsazování volných služebních míst

§ 19

Služební místo

(1) Služební místo vyjadřuje organizační a právní postavení příslušníka v bezpečnostním sboru. Je charakterizováno zejména systemizovanou služební hodností, stupněm vzdělání, oborem nebo zaměřením vzdělání, dalším odborným požadavkem, základním tarifem, náplní služební činnosti, rozsahem oprávnění a povinnostmi příslušníka.

(2) Nestanoví-li tento zákon jinak, musí příslušník pro služební místo, na které je ustanoven, splňovat vedle stupně vzdělání též požadavek oboru nebo zaměření vzdělání, jsou-li pro služební místo stanoveny, a další odborný požadavek. Obor nebo zaměření vzdělání nemusí splňovat občan při přijetí do služebního poměru, jestliže nejde o přijetí do služebního poměru na základě výběrového řízení podle § 22 odst. 4. Další odborný požadavek, nejde-li o odborný požadavek, bez jehož splnění nelze na služební místo ustanovit, nemusí občan splňovat při přijetí do služebního poměru a příslušník při ustanovení na jiné služební místo podle § 25 odst. 1 až 4, § 26 odst. 1, 2 a 4 a § 27 nebo po vynětí ze zálohy.

(3) Oborem vzdělání se pro účely tohoto zákona rozumí

- a) ucelená část vzdělání, jíž se dosahuje stupně vzdělání a která poskytuje kvalifikaci pro výkon povolání, nebo

b) studijní obor, který je součástí studijního programu vysoké školy.¹⁶⁾

(4) Zaměřením vzdělání se pro účely tohoto zákona rozumí vzdělání dosažené

a) v odborném studiu určeném k doplnění odborných vědomostí a dovedností potřebných pro výkon služebních činností, nebo

b) v programech celoživotního vzdělávání orientovaných na výkon služby.¹⁷⁾

(5) Dalším odborným požadavkem se pro účely tohoto zákona rozumí požadavek na užší vymezení odborné způsobilosti pro služební místo.

(6) Bezpečnostní sbor je povinen příslušníkovi uvedenému v odstavci 2 větě třetí, který nesplňuje pro služební místo další odborný požadavek, umožnit absolvování odborné přípravy směřující ke splnění tohoto požadavku bez zbytečného odkladu.

§ 20

Ustanovení na služební místo

(1) Služební funkcionář, s výjimkou služební funkcionáře zpravodajské služby, je povinen ustanovit na volné služební místo příslušníka jím řízeného bezpečnostního sboru, který dosáhl požadovanou nebo vyšší služební hodnost, splňuje stupeň vzdělání a obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou stanoveny pro služební místo, a který

a) byl odvolán z dosavadního služební místa z důvodů uvedených v § 25 odst. 1 až 3 nebo § 26 odst. 2 a 3,

b) je zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, nebo

c) má být vyňat ze zálohy činné, zálohy pro studující nebo zálohy neplacené.

(2) Nelze-li volné služební místo obsadit podle odstavce 1, je služební funkcionář povinen ustanovit na toto místo příslušníka jiného bezpečnostního sboru, s výjimkou zpravodajské služby, který dosáhl požadovanou nebo vyšší služební hodnost, splňuje stupeň vzdělání a obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou stanoveny pro služební místo, a

a) byl odvolán z dosavadního služební místa z důvodů uvedených v § 25 odst. 1 až 3, nebo

b) je zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené.

(3) Při obsazování volného služební místa využívá služební funkcionář evidence ministerstva o příslušnících zařazených do zálohy pro přechodně nezařazené.

(4) Nelze-li volné služební místo obsadit podle odstavce 1 nebo 2, může služební funkcionář obsadit volné služební místo

a) příslušníkem jím řízeného bezpečnostního sboru nebo jiného bezpečnostního sboru, s výjimkou zpravodajské služby, který dosáhl požadovanou nebo vyšší služební hodnost a byl odvolán z dosavadního služební místa podle § 25 odst. 4 nebo § 26 odst. 2 až 4, anebo

b) příslušníkem zpravodajské služby, který dosáhl požadovanou služební hodnost a splňuje požadovaný stupeň vzdělání.

§ 21

(1) Služební funkcionář zpravodajské služby může ustanovit na volné služební místo příslušníka jím řízeného bezpečnostního sboru, který

a) byl odvolán z dosavadního služební místa z důvodů uvedených v § 25 odst. 1 až 3, § 26 odst. 2 a 4 nebo § 27,

b) je zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, nebo

c) má být vyňat ze zálohy činné, zálohy pro studující, zálohy zvláštní nebo zálohy neplacené.

(2) Jestliže nelze volné služební místo obsadit podle odstavce 1, může služební funkcionář zpravodajské služby ustanovit na toto místo příslušníka jím řízené zpravodajské služby, který byl odvolán z dosavadního služební místa podle § 25 odst. 4, nebo příslušníka jiného bezpečnostního sboru, který má požadovanou služební hodnost, jestliže

a) byl odvolán z dosavadního služební místa z důvodů uvedených v § 25 odst. 1 písm. a),

b) je zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, nebo

c) byl odvolán z dosavadního služební místa podle § 25 odst. 4.

(3) Při obsazování volného služební místa využívá služební funkcionář zpravodajské služby evidenci ministerstva o příslušnících zařazených do zálohy pro přechodně nezařazené.

§ 22

Výběrové řízení na služební místo

(1) Nelze-li obsadit volné služební místo způsobem uvedeným v § 20, vyhlásí ředitel bezpečnostního sboru nebo jím pověřený služební funkcionář výběrové řízení. Výběrové řízení nemusí být vyhlášeno v případě obsazování volných služebních míst, pro

¹⁶⁾ § 44 odst. 2 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

¹⁷⁾ § 60 zákona č. 111/1998 Sb., ve znění zákona č. 147/2001 Sb.

které je stanovena služební hodnost referent, vrchní referent, asistent a vrchní asistent, jestliže bude na takové služební místo ustanoven příslušník, který má služební hodnost o jeden stupeň nižší, než je služební hodnost požadovaná pro volné služební místo.

(2) Do výběrového řízení se může přihlásit příslušník, který má služební hodnost o jeden stupeň nižší, než je služební hodnost požadovaná pro volné služební místo, vykonává službu v bezpečnostním sboru, jehož služební funkcionář výběrové řízení vyhlásil, nebo vykonává službu v jiném bezpečnostním sboru. Příslušník musí splňovat stupeň vzdělání a obor nebo zaměření vzdělání, jestliže jsou stanoveny pro služební místo, dobu trvání služebního poměru pro služební hodnost a podle závěru služebního hodnocení musí dosahovat alespoň velmi dobrých výsledků ve výkonu služby.

(3) Do výběrového řízení na obsazení volného služebního místa, pro které je stanovena služební hodnost o 2 a více stupňů vyšší, nejvýše však do služební hodnosti vrchní komisař, se může přihlásit příslušník, jenž získal vysokoškolské vzdělání, splňuje požadavky stanovené pro volné služební místo, s výjimkou požadavku doby trvání služebního poměru pro služební hodnost, a podle závěru služebního hodnocení dosahuje alespoň velmi dobrých výsledků ve výkonu služby.

(4) Nepodaří-li se obsadit volné služební místo výběrovým řízením podle odstavce 2 nebo 3, pro které je v systemizaci služebních míst pro účely výběrového řízení zvlášť vyznačen obor nebo zaměření vzdělání, může se do výběrového řízení přihlásit i občan, který splňuje podmínky přijetí do služebního poměru.

§ 23

Průběh výběrového řízení

(1) Výběrové řízení na volné služební místo se vyhláší v publikačním prostředí bezpečnostního sboru, popřípadě jiným vhodným způsobem. Je-li více volných služebních míst, pro které jsou stanoveny shodné požadavky, lze vyhlásit společné výběrové řízení.

(2) Po výběrovém řízení ustanoví služební funkcionář na volné služební místo příslušníka, který se umístil první v pořadí vhodnosti pro obsazované služební místo. Není-li možno tohoto příslušníka na volné služební místo ustanovit, ustanoví na něj příslušníka, který se umístil jako následující v pořadí vhodnosti.

(3) Jde-li o společné výběrové řízení na více volných služebních míst, služební funkcionář ustanoví na volná služební místa příslušníky podle pořadí vhodnosti, v jakém se umístili, a podle počtu obsazovaných volných služebních míst.

(4) Výběrové řízení může být ukončeno se závě-

rem, že žádný z účastníků výběrového řízení není vhodný pro obsazované volné služební místo; v takovém případě vyhlásí služební funkcionář nové výběrové řízení.

§ 24

Rozsah osobní působnosti výběrového řízení

Ustanovení § 22 a 23 se nepoužijí pro obsazování služebních míst ve zpravodajské službě, jestliže ředitel zpravodajské služby nerozhodne jinak.

Díl 2

Převedení na jiné služební místo

§ 25

Převedení na jiné služební místo ve stejné služební hodnosti

(1) Příslušník je odvolán z dosavadního služebního místa, jestliže

- a) jeho dosavadní služební místo bylo v důsledku organizačních změn zrušeno, nebo
- b) zanikla platnost jeho osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými skutečnostmi.¹¹⁾

(2) Příslušník, který působí jako agent nebo plní úkoly při předstíraném převodu anebo plní úkoly při zvláštní ochraně svědka, je odvolán z dosavadního služebního místa, jestliže to vyžaduje důležitý zájem služby.

(3) Z dosavadního služebního místa je odvolána též těhotná příslušnice, příslušnice do konce devátého měsíce po porodu nebo příslušnice, která kojí, jestliže to vyžaduje její bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby a nepodaří-li se odstranit rizika spojená s výkonem její služby.

(4) Příslušníka lze odvolat z dosavadního služebního místa a ustanovit na jiné služební místo, jestliže o to požádá.

(5) Příslušník, který je odvolán z dosavadního služebního místa podle odstavce 1, 2 nebo odstavce 4, je ustanoven na jiné služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost, a to i v jiném místě služebního působitě.

(6) Příslušnice odvolaná ze služebního místa podle odstavce 3 je ustanovena na jiné pro ni vhodné služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost.

§ 26

Převedení na jiné služební místo v jiné služební hodnosti

(1) Příslušník je odvolán z dosavadního služebního místa a ustanoven na jiné služební místo, pro které je stanovena vyšší služební hodnost, jestliže se

umístil ve výběrovém řízení jako první v pořadí vhodnosti pro obsazované služební místo, popřípadě jako následující v pořadí vhodnosti, a má být ustanoven na služební místo podle § 23 odst. 2.

(2) Příslušníka lze odvolat z dosavadního služebního místa a ustanovit na jiné služební místo, pro které je stanovena nižší služební hodnost, jestliže o to požádá.

(3) Příslušníka lze odvolat na jeho žádost z dosavadního služebního místa, pro které je stanovena služební hodnost referent, a ustanovit jej na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost vrchní referent, jestliže splňuje stupeň vzdělání, obor nebo zaměření vzdělání stanovené pro služební místo.

(4) Příslušníka lze též odvolat z dosavadního služebního místa a ustanovit na jiné služební místo, pro které je stanovena nižší služební hodnost, jestliže podle závěru služebního hodnocení dosahuje neuspokojivých výsledků ve výkonu služby.

(5) Příslušníka, který je odvolán z dosavadního služebního místa podle odstavců 1 až 4, lze ustanovit na služební místo i v jiném místě služebního působíště.

§ 27

Převedení na jiné služební místo ve zvláštních případech

Ředitel zpravodajské služby, který je odvolán z dosavadního služebního místa, je ustanoven na jiné služební místo ve zpravodajské službě, pro které je stanovena stejná nebo o jeden stupeň nižší služební hodnost, a to ve stejném místě služebního působíště.

Díl 3

Zálohy

§ 28

Druhy záloh

(1) Příslušník, který nemůže vykonávat službu na služebním místě, musí být odvolán z dosavadního služebního místa a zařazen do zálohy

- a) činné,
- b) pro studující,
- c) zvláštní,
- d) pro přechodně nezařazené, nebo
- e) neplacené.

(2) Příslušníkovi zařazenému do zálohy podle odstavce 1 písm. a) až c) lze stanovit i jiné místo služebního působíště.

§ 29

Záloha činná

(1) Do zálohy činné se zařadí příslušník, který je vyslán k výkonu služby

- a) k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě, anebo
- b) do zahraničí za účelem plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv.¹⁸⁾

(2) Na příslušníky v záloze činné, kteří jsou vysláni k výkonu služby do zahraničí, se vztahují ustanovení tohoto zákona, jestliže mezinárodní smlouvy, které upravují podmínky výkonu služby příslušníků, nestanoví jinak.

§ 30

Záloha pro studující

Do zálohy pro studující se zařadí příslušník, kterému bylo uděleno služební volno při denním studiu, je-li jeho studium delší než 12 měsíců.

§ 31

Záloha zvláštní

Do zálohy zvláštní se zařadí příslušník zpravodajské služby, jestliže to vyžaduje důležitý zájem služby. Na příslušníka zpravodajské služby, který je zařazen do zálohy zvláštní, se vztahují ustanovení tohoto zákona přiměřeně.

§ 32

Záloha pro přechodně nezařazené

(1) Do zálohy pro přechodně nezařazené se zařadí příslušník ve služebním poměru na dobu neurčitou,

- a) jehož dosavadní služební místo je v důsledku organizačních změn zrušeno,
 - b) jemuž zanikla platnost osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými skutečnostmi,¹¹⁾ nebo
 - c) který byl vyňat ze zálohy činné, zálohy pro studující, zálohy zvláštní nebo zálohy neplacené,
- a nelze jej ustanovit na jiné služební místo.

(2) Do zálohy pro přechodně nezařazené se zařadí též příslušník ve služebním poměru na dobu neurčitou, odvolaný z dosavadního služebního místa podle § 26 odst. 4 a jehož nelze ustanovit na jiné služební místo, pro které je stanovena nižší služební hodnost. V této záloze může být nejdéle po dobu 3 měsíců.

¹⁸⁾ Například Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Lotyšské republiky o spolupráci v boji proti terorismu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a organizovanému zločinu, vyhlášená pod č. 44/2001 Sb. m. s.

(3) Do zálohy pro přechodně nezařazené se zařadí též těhotná příslušnice, příslušnice do konce devátého měsíce po porodu nebo příslušnice, která kojí, jestliže to vyžaduje její bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby, nepodaří-li se odstranit rizika spojená s výkonem její služby a nelze ji ustanovit na jiné pro ni vhodné služební místo.

§ 33

Záloha neplacená

Do zálohy neplacené se zařadí příslušnice nebo příslušník, jimž je

- a) udělena mateřská nebo rodičovská dovolená, anebo
- b) uděleno služební volno bez poskytnutí služebního příjmu na dobu delší než 1 měsíc.

§ 34

Ustanovení na služební místo po vynětí ze zálohy

(1) Příslušník musí být po vynětí ze zálohy činné, pro studující, zvláštní nebo neplacené, do níž byl zařazen podle § 33 písm. a), ustanoven na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost jako pro služební místo, na něž byl ustanoven před zařazením do této zálohy.

(2) Příslušník musí být po vynětí ze zálohy pro přechodně nezařazené ustanoven na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost jako pro služební místo, na něž byl ustanoven před zařazením do zálohy. Nepodaří-li se do 1 roku od zařazením do zálohy ustanovit příslušníka na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost, lze jej ustanovit na služební místo, pro které je stanovena služební hodnost o 1 stupeň nižší, než je stanovena pro služební místo, které zastával před zařazením do zálohy, a to i v jiném místě služebního působení.

(3) Příslušník může být po vynětí ze zálohy neplacené, do níž byl zařazen podle § 33 písm. b), ustanoven na služební místo, pro které je stanovena i nižší služební hodnost, nelze-li jej ustanovit na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost jako pro služební místo, na něž byl ustanoven před zařazením do zálohy, a to i v jiném místě služebního působení.

Díl 4

Další změny služebního poměru

§ 35

Jmenování do jiné služební hodnosti

(1) Příslušník je jmenován do vyšší služební hod-

nosti, jestliže je ustanoven na jiné služební místo, pro které je stanovena vyšší služební hodnost.

(2) Příslušník je jmenován do nižší služební hodnosti, jestliže je ustanoven na jiné služební místo, pro které je stanovena nižší služební hodnost.

§ 36

Převelení

(1) Příslušníka lze převelet z důvodu důležitého zájmu služby k plnění

- a) úkolů vyplývajících ze služebního místa, na které je ustanoven, do dočasně zřízené služební skupiny příslušníků určené k plnění mimořádného úkolu, nebo
- b) jiných úkolů bezpečnostního sboru, jež nevyplývají ze služebního místa, na které je ustanoven, nejdéle však na dobu 60 dnů, které jsou jeho obvyklými dny služby v průběhu kalendářního roku, popřípadě na dobu delší, jde-li o úkoly vyplývající z krizové situace,¹⁹⁾

a to i v jiném místě, než je jeho místo služebního působení.

(2) Služební funkcionář může rozhodnout, že po dobu převelení bude příslušník podřízen i jinému vedoucímu příslušníkovi.

§ 37

Služební cesta

(1) Příslušníka lze k plnění služebních úkolů, které vyplývají z jím zastávaného služebního místa, vyslat na služební cestu do jiného místa, než je jeho místo služebního působení.

(2) Služební funkcionář může rozhodnout, že po dobu služební cesty bude příslušník podřízen při plnění služebních úkolů jinému vedoucímu příslušníkovi.

§ 38

Studijní pobyt

(1) Příslušníka lze za účelem získání znalostí, dovedností a zkušeností potřebných k výkonu služby vyslat na studijní pobyt, zejména na školení, do kurzu nebo na odbornou stáž, a to i do jiného místa, než je jeho místo služebního působení.

(2) Služební funkcionář může rozhodnout, že po dobu studijního pobytu bude příslušník podřízen při plnění služebních úkolů jinému vedoucímu příslušníkovi.

¹⁹⁾ § 2 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

(3) Doba vyslání na studijní pobyt se považuje za výkon služby.

§ 39

Zastupování na jiném služebním místě

(1) Příslušníka lze pověřit zastupováním na jiném služebním místě, pro které je stanovena vyšší služební hodnost, nejdéle po dobu

- a) nepřítomnosti příslušníka, který je na toto služební místo ustanoven, nebo
 - b) po kterou probíhá výběrové řízení,
- a to i v jiném místě, než je jeho místo služebního působiště.

(2) Po dobu zastupování na jiném služebním místě příslušník

- a) nevykonává dosavadní služební úkoly a
- b) má nárok na propůjčení služební hodnosti stanovené pro zastupované služební místo.

§ 40

Zproštění výkonu služby

(1) Příslušník musí být zproštěn výkonu služby na dobu, po kterou je důvodně podezřelý ze spáchání trestného činu, kázeňského přestupku nebo jednání, které má znaky přestupku²⁰⁾ nebo jiného správního deliktu,²¹⁾ jestliže by jeho ponechání ve výkonu služby ohrožovalo důležitý zájem služby nebo průběh prošetřování jeho jednání.

(2) Po dobu zproštění výkonu služby nemá příslušník oprávnění a povinnosti, které pro něj vyplývají ze zvláštních právních předpisů.⁵⁾

(3) Služební funkcionář je oprávněn nařídít příslušníkovi zproštěnému výkonu služby dosažitelnost v místě trvalého pobytu nebo na jiném místě, které stanoví na žádost příslušníka, a to v rozsahu, jenž je nezbytný pro stanovení nástupu k výkonu služby.

(4) Jestliže v souvislosti se spácháním trestného činu, kázeňského přestupku, s jednáním, které má znaky přestupku nebo jiného správního deliktu, je dán důvod k propuštění příslušníka ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. a) až d), trvá jeho zproštění výkonu služby až do skončení služebního poměru.

(5) Pominou-li důvody, pro které byl příslušník zproštěn výkonu služby, zproštění výkonu služby se ukončí.

HLAVA III

SKONČENÍ SLUŽEBNÍHO POMĚRU

§ 41

Způsoby skončení služebního poměru

Služební poměr příslušníka skončí

- a) uplynutím doby určité,
- b) propuštěním,
- c) úmrtím nebo prohlášením za mrtvého,
- d) dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž příslušník dovršil věku 65 let.

§ 42

Propuštění

(1) Příslušník musí být propuštěn, jestliže

- a) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně,
- b) byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,
- c) bylo v řízení o úmyslném trestném činu pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání²²⁾ nebo bylo pravomocně schváleno narovnání²³⁾ a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,
- d) porušil služební slib tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru,
- e) mu byl uložen kázeňský trest odnětí služební hodnosti,
- f) porušil omezení stanovená v § 47 nebo § 48,
- g) pozbyl státní občanství České republiky,
- h) podle lékařského posudku zdravotnického zařízení dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu služby, s výjimkou zdravotních důvodů souvisejících s těhotenstvím,
- i) mu bylo odňato osvědčení o tělesné zdatnosti nebo o odborné způsobilosti stanovené zvláštním právním předpisem,²⁴⁾
- j) podle posudku psychologa bezpečnostního sboru pozbyl osobnostní způsobilost k výkonu služby,

²⁰⁾ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁾ Například § 27 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

²²⁾ § 307 trestního řádu.

²³⁾ § 309 trestního řádu.

²⁴⁾ § 72 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 203/1994 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb.

- k) byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena nebo byl této způsobilosti zbaven,²⁵⁾
- l) uplynula doba uvedená v § 32 odst. 2 a důvod pro zařazení do zálohy pro přechodně nezařazené nepominul, nebo
- m) požádal o propuštění.

(2) Příslušník zpravodajské služby musí být též propuštěn, jestliže mu zanikla platnost osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými skutečnostmi,¹¹⁾ a nelze jej ustanovit na jiné služební místo, a to ani po 1 roce zařazení v záloze pro přechodně nezařazené.

(3) Příslušník ve služebním poměru na dobu určitou musí být též propuštěn, jestliže

- a) služební místo, na něž byl ustanoven, bylo zrušeno v důsledku organizačních změn a příslušníka nelze ustanovit na jiné služební místo,
- b) mu zanikla platnost osvědčení, je-li osobou určenou ke styku s utajovanými skutečnostmi,¹¹⁾ a nelze jej ustanovit na jiné služební místo, nebo
- c) dosáhl neuspokojivých výsledků ve výkonu služby podle závěru služebního hodnocení.

(4) Rozhodnutí o propuštění z důvodů uvedených v odstavci 1 písm. b) až d) a písm. f) a odstavci 3 písm. c) musí být příslušníkovi doručeno do 2 měsíců ode dne, kdy služební funkcionář důvod propuštění zjistil, nejpozději však do 1 roku ode dne, kdy tento důvod vznikl. Jde-li o propuštění z důvodu uvedeného v odstavci 3 písm. c), nezapočítává se do lhůty 2 měsíců doba, po kterou je příslušník uznán neschopným ke službě.

(5) Při propuštění příslušníka podle odstavce 1

- a) písm. a) až k) skončí jeho služební poměr dnem doručení rozhodnutí o propuštění,
- b) písm. l) skončí jeho služební poměr uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení rozhodnutí o propuštění, nebo
- c) písm. m) skončí jeho služební poměr uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení žádosti o propuštění, jestliže služební funkcionář nerozhodne na základě žádosti příslušníka o době kratší.

(6) Při propuštění příslušníka podle odstavců 2 a 3 skončí služební poměr uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení rozhodnutí o propuštění, jestliže služební funkcionář nerozhodne na základě žádosti příslušníka o době kratší.

§ 43

Potvrzení o výkonu služby a služební posudek

(1) Příslušník má při skončení služebního poměru nárok na vydání potvrzení o výkonu služby a na základě žádosti též na vydání služebního posudku.

(2) Potvrzení o výkonu služby obsahuje údaje o

- a) době trvání služebního poměru,
- b) pořadí srážek ze služebního příjmu a o osobě, v jejíž prospěch jsou prováděny,
- c) způsobu skončení služebního poměru a v případě propuštění o jeho důvodu,
- d) skutečnostech rozhodných pro posouzení nároků na dávky nemocenského pojištění,
- e) výši průměrného výdělku a o dalších skutečnostech rozhodných pro posouzení nároku na hmotné zabezpečení uchazeče o zaměstnání a
- f) závazcích k bezpečnostnímu sboru.

(3) Služební posudek obsahuje pouze skutečnosti, které se týkají výkonu služby. Podkladem pro jeho zpracování je služební hodnocení.

§ 44

Nároky po zrušení rozhodnutí o skončení služebního poměru

Dojde-li ke zrušení rozhodnutí o skončení služebního poměru příslušníka, jeho služební poměr trvá se všemi nároky.

ČÁST TŘETÍ

ZÁKLADNÍ POVINNOSTI PŘÍSLUŠNÍKA A OMEZENÍ JEHO NĚKTERÝCH PRÁV

§ 45

Základní povinnosti příslušníka

(1) Příslušník je povinen

- a) dodržovat služební kázeň,
- b) zdržet se jednání, které může vést ke střetu zájmu služby se zájmy osobními a ohrozit důvěru v nezávislý výkon služby, zejména nezneužívat ve prospěch vlastní nebo v prospěch jiných osob informace nabyté v souvislosti s výkonem služby a v souvislosti s výkonem služby nepřijímat dary nebo jiné výhody,
- c) zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděl při výkonu služby; to neplatí, jestliže byl příslušník této povinnosti zproštěn služebním

²⁵⁾ § 10 občanského zákoníku.

- funkcionářem, nestanoví-li zvláštní právní předpis²⁶⁾ jinak,
- d) prohlubovat svoji odbornost a udržovat svoji fyzickou zdatnost potřebnou pro zastávané služební místo a podrobovat se jejímu ověřování služebním funkcionářem,
- e) dodržovat pravidla služební zdvořilosti,
- f) poskytovat bezpečnostnímu sboru osobní údaje nezbytné pro rozhodování ve služebním poměru a pro plnění povinností bezpečnostního sboru podle zvláštních právních předpisů,
- g) vykonávat službu tak, aby nebyla ovlivňována jeho politickým, náboženským nebo jiným přesvědčením,
- h) ohlašovat vedoucímu příslušníkovi závady a nedostatky, které ohrožují nebo ztěžují výkon služby, a skutečnost, že byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, bez zbytečného odkladu,
- i) chovat se a jednat i v době mimo službu tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru.

(2) Vedoucí příslušník je též povinen

- a) hodnotit výkon služby podřízených příslušníků,
- b) zabezpečovat, aby příslušníci byli pro výkon služby náležitě vyškoleni a vycvičeni,
- c) oceňovat příkladné plnění služebních povinností,
- d) vyvozovat důsledky z porušení služebních povinností a
- e) přijímat podněty k odstranění závad a nedostatků, které ohrožují nebo ztěžují výkon služby.

§ 46

Služební kázeň

(1) Služební kázeň spočívá v nestranném, řádném a svědomitém plnění služebních povinností příslušníka, které pro něj vyplývají z právních předpisů, služebních předpisů a rozkazů.

(2) Je-li rozkaz vedoucího příslušníka ve zřejmém rozporu s právním předpisem, příslušník je povinen jej na tuto skutečnost upozornit. Jestliže vedoucí příslušník trvá na splnění rozkazu, příslušník je oprávněn žádat o jeho písemné vydání. Vedoucí příslušník je povinen žádosti vyhovět, umožňují-li to okolnosti výkonu služby. V případě, že to okolnosti výkonu služby neumožňují, učiní tak bez zbytečného odkladu poté, co tyto okolnosti pominou. Příslušník je povinen rozkaz splnit a oznámit tuto skutečnost bez zbytečného od-

kladu vedoucímu příslušníkovi toho, kdo takový rozkaz vydal.

(3) Příslušník nesmí splnit rozkaz, jehož splněním by zřejmě spáchal trestný čin.

Omezení práv příslušníka

§ 47

(1) Příslušník nesmí být členem politické strany nebo politického hnutí ani vykonávat činnost v jejich prospěch; volební právo příslušníka tím není dotčeno.

(2) Příslušník zpravodajské služby nesmí být členem odborové organizace.

§ 48

(1) Příslušník nesmí být členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které provozují podnikatelskou činnost, s výjimkou případů, kdy je do těchto orgánů vyslán bezpečnostním sborem; vyslaný příslušník jedná v těchto orgánech jako zástupce České republiky, je povinen prosazovat její zájmy a nesmí od příslušné právnické osoby pobírat odměnu, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Odměna podle věty první nesmí být příslušníkovi vyplacena ani po skončení služebního poměru.

(2) Příslušník nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost než službu podle tohoto zákona; toto omezení se nevztahuje na případy uvedené v § 29 a 31, na činnost znalce a tlumočnicka vykonávanou podle zvláštního právního předpisu²⁷⁾ pro soud nebo správní úřad, na činnost v poradních orgánech vlády, na činnost vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární nebo uměleckou, na činnost zastupitele, přísedícího u soudu, vedoucího a jiného pracovníka táborů pro děti a mládež, na správu vlastního majetku a na výdělečnou činnost při výkonu vazby.²⁸⁾

ČÁST ČTVRTÁ

KÁZEŇSKÉ ODMĚNY A KÁZEŇSKÉ TRESTY

§ 49

Kázeňské odměny

(1) Příslušníkovi lze za projevení osobní statečnosti nebo za splnění zvláště významného služebního úkolu anebo za účelem ocenění příkladného plnění služebních povinností udělit kázeňskou odměnu. Za příkladné plnění služebních povinností se považuje též opakované dosahování velmi dobrých výsledků ve vý-

²⁶⁾ Například zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁾ § 12 odst. 1 a § 16 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících.

²⁸⁾ § 67 a násl. trestního řádu.

§ 19 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby.

konu služby konstatované v závěru služebního hodnocení.

(2) Kázeňskou odměnou je

- a) písemná pochvala,
- b) peněžitý nebo věcný dar, anebo
- c) udělení služební medaile.

(3) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem financí, Ministerstvem spravedlnosti a zpravodajskými službami stanoví vyhláškou druh a vzor služebních medailí a důvody pro jejich udělení.

§ 50

Kázeňský přestupek

(1) Kázeňským přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje služební povinnost, ale nejde o trestný čin nebo o jednání, které má znaky přestupku nebo jiného správního deliktu. Za takové jednání se považuje i dosahování neuspokojivých výsledků ve výkonu služby uvedené v závěru služebního hodnocení.

(2) Kázeňský přestupek je spáchán z nedbalosti, jestliže příslušník

- a) věděl, že svým jednáním může porušit služební povinnost, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že služební povinnost neporuší, nebo
- b) nevěděl, že svým jednáním může porušit služební povinnost, ač to vzhledem k okolnostem vědět měl a mohl.

(3) Kázeňský přestupek je spáchán úmyslně, jestliže příslušník

- a) chtěl svým jednáním porušit služební povinnost, nebo
- b) věděl, že svým jednáním může porušit služební povinnost, a pro případ, že ji poruší, byl s tím srozuměn.

(4) Za jednání se považuje i opomenutí konání, k němuž byl příslušník povinen.

§ 51

Kázeňský trest

(1) Příslušníkovi se ukládá kázeňský trest

- a) písemné napomenutí,
- b) snížení základního tarifu až o 25 % na dobu nejvýše 3 měsíců,
- c) odnětí služební medaile,
- d) odnětí služební hodnosti,
- e) pokuta,
- f) propadnutí věci, nebo
- g) zákaz činnosti.

(2) Kázeňské tresty uvedené v odstavci 1 písm. e) až g) lze uložit pouze za jednání, které má znaky pře-

stupku.²⁰⁾ Lze je uložit společně, popřípadě společně s kázeňskými tresty uvedenými v odstavci 1 písm. a) a c).

(3) Pokuta se ukládá příslušníkovi ve výši, kterou pro přestupek stanoví zvláštní právní předpis.

ČÁST PÁTÁ

DOBA SLUŽBY, SLUŽEBNÍ POHOTOVOST A DOBA ODPOČINKU

HLAVA I DOBA SLUŽBY

§ 52

Základní doba služby v týdnu

(1) Základní doba služby příslušníka činí 37,5 hodiny týdně. Příslušníkovi lze na jeho žádost stanovit kratší dobu služby v týdnu.

(2) Za týden výkonu služby příslušníka se považuje doba, v níž byla konána služba v rozsahu základní doby služby v týdnu podle předem stanoveného rozvržení doby služby. Za 1 den výkonu služby se považuje jedna pětina rozsahu doby uvedené ve větě první.

§ 53

Rozvržení doby služby

(1) Doba služby se rozvrhuje na jednotlivé směny předem zpravidla na období 1 měsíce, a to rovnoměrně, nebo nerovnoměrně. Změna rozvržení doby služby musí být oznámena příslušníkovi zpravidla nejpozději 3 dny před nástupem do služby. Neumožňuje-li povaha služby stanovit příslušníkovi nerovnoměrné rozvržení doby služby předem, určí mu služební funkcionář nejpozději 1 den předem počátek směny. Konec směny určí podle potřeb služby.

(2) Při rovnoměrném rozvržení doby služby se doba služby rozvrhuje zpravidla na 5 dnů v týdnu tak, aby

- a) nepřetržitý odpočinek v týdnu připadl, jestliže je to možné, na sobotu a neděli,
- b) směna v jednotlivých dnech zpravidla nepřesáhla 10 hodin,
- c) rozdíl délky doby služby připadající na jednotlivé týdny nepřesáhl 5 hodin,
- d) průměrná doba služby v období 2 kalendářních měsíců nepřesahovala základní dobu služby v týdnu.

(3) Při nerovnoměrném rozvržení doby služby se rozvrhne doba služby tak, aby

- a) doba nepřetržitě služby nebyla kratší než 4 hodiny a nepřesáhla 24 hodin a
- b) průměrná doba služby za období 3 kalendářních

měsíců a v odůvodněných případech za období kalendářního roku nepřesáhla základní dobu služby v týdnu.

(4) Za dvousměnný režim služby se považuje režim služby, v němž se příslušníci vzájemně střídají ve dvou směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. Za třísměnný režim služby se považuje režim služby, v němž se příslušníci vzájemně střídají ve třech směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. Za nepřetržitý režim služby se považuje režim služby, v němž se příslušníci vzájemně střídají v rámci 24 hodin po sobě jdoucích k zajištění nepřetržitého provozu, který vyžaduje výkon služby 24 hodin denně po 7 dnů v týdnu.

(5) Za směnu v celkovém trvání 16 hodin se u příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky považuje časový úsek v rozsahu 24 hodin, v němž je mimo výkon služby v trvání 16 hodin stanovena služební pohotovost v místě, kde jinak příslušník vykonává službu (dále jen „služebna“) v trvání 8 hodin.

§ 54

Služba přesčas

(1) Příslušníkovi lze v důležitém zájmu služby nařídit výkon služby přesčas nejvýše v rozsahu 150 hodin ročně, příslušníkovi ve dvojsměnném, třísměnném či nepřetržitém režimu služby lze v důležitém zájmu služby nařídit výkon služby přesčas nejvýše v rozsahu 300 hodin ročně.

(2) Jestliže bude vyhlášen krizový stav podle zvláštního právního předpisu²⁹⁾ nebo ve výjimečných případech ve veřejném zájmu, lze příslušníkovi nařídit po dobu krizového stavu a nebo po nezbytnou dobu ve veřejném zájmu službu přesčas i nad rozsah stanovený v odstavci 1.

(3) Za službu přesčas se podle odstavců 1 a 2 považuje služba vykonávaná nad základní dobu služby v týdnu mimo rámec směn. U příslušníka s kratší dobou služby v týdnu se za službu přesčas nepovažuje služba, která nepřesahuje základní dobu služby v týdnu.

§ 55

Služba v noci

Služba v noci je služba konaná v době od 22 hodin do 6 hodin.

§ 56

Pružná doba služby

(1) Služební funkcionář může při rovnoměrně rozvržené době služby rozhodnout o uplatňování

pružné doby služby, jestliže tomu nebrání důležitý zájem služby.

(2) Při uplatňování pružné doby služby si příslušník volí začátek, popřípadě i konec směny v jednotlivých dnech podle zásad stanovených služebním funkcionářem (dále jen „volitelná doba služby“). Mezi dvě části volitelné doby služby je vložena doba, v níž je příslušník povinen být na služebně (dále jen „pevná doba služby“).

(3) Začátek a konec pevné doby služby stanoví služební funkcionář tak, aby při základní době služby v týdnu v rozsahu 37,5 hodiny činila pevná doba služby v jednotlivých dnech nejméně 5 hodin. Volitelnou dobu služby rozvrhne služební funkcionář na začátek a konec směny tak, aby volitelná doba služby na začátku směny činila nejméně hodinu.

§ 57

Formy pružné doby služby

Pružná doba služby může být uplatněna jako

- a) pružný den služby, při němž si příslušník volí začátek směny a je povinen v příslušný den vykonat celou směnu připadající na tento den,
- b) pružný týden služby, při němž si příslušník volí začátek a konec směn a je povinen v příslušném týdnu vykonat službu připadající na celou dobu služby v týdnu, nebo
- c) čtyřtýdenní pružná doba služby, při níž si příslušník volí začátek a konec směn a je povinen v období kalendářního měsíce vykonat službu připadající na celou dobu služby v kalendářním měsíci.

§ 58

Překážky ve službě při pružné době služby

(1) Překážka ve službě na straně příslušníka při uplatnění pružné doby služby se posuzuje jako výkon služby pouze v rozsahu, v němž do pevné doby služby nezbytně zasáhla. V rozsahu, v němž překážka ve službě zasáhla do volitelné doby služby, se jako výkon služby neposuzuje a neposkytuje se za ni služební příjem. Jestliže zákon při překážce ve službě stanoví přesnou délku doby, po kterou má příslušník při překážce ve službě nárok na služební volno, posuzuje se jako výkon služby celá tato doba.

(2) Překážka ve službě na straně bezpečnostního sboru se posuzuje jako výkon služby, jestliže zasáhla do doby služby příslušníka, a to za každý jednotlivý den při uplatnění

- a) pružného dne služby, nejvýše v rozsahu délky směny připadající na příslušný den, nebo
- b) pružného týdne služby anebo čtyřtýdenní pružné

²⁹⁾ Zákon č. 240/2000 Sb., ve znění zákona č. 320/2000 Sb.

doby služby, nejvýše v rozsahu průměrné délky služby připadající na týden nebo kalendářní měsíc.

(3) Jestliže příslušník pro překážku ve službě, která zasáhla do volitelné doby služby, nevykonal celou denní dobu služby při uplatnění pružného dne služby nebo celou týdenní dobu služby při uplatnění pružného týdne služby nebo celou čtyřtýdenní dobu služby při uplatnění čtyřtýdenní pružné doby služby, je povinen chybějící část doby služby vykonat do konce následujícího kalendářního měsíce, nestanoví-li služební funkcionář na žádost příslušníka jinou dobu výkonu služby. Vykonání služby podle věty první je možné pouze ve volitelné době služby.

§ 59

Služba přesčas při pružné době služby

(1) Za službu přesčas se považuje při

- a) pružném dni služby služba, která je konaná nad délku směny připadající na příslušný den,
- b) pružném týdnu služby nebo čtyřtýdenní pružné době služby, která je konaná nad základní dobu služby stanovenou na příslušný týden, jestliže ji konal příslušník nad stanovenou dobu služby v týdnu, a při uplatnění čtyřtýdenní pružné doby služby, jestliže ji konal příslušník nad stanovenou dobu služby připadající na období čtyř týdnů.

(2) O službu přesčas nejde v případě, že příslušník

- a) plnil v rámci téhož týdne povinnost vykonat dobu služby v týdnu nebo stanovenou dobu služby připadající na čtyřtýdenní období při uplatnění čtyřtýdenní pružné doby služby v rámci tohoto období, nebo
- b) konal nad stanovenou dobu služby v týdnu službu, kterou mu služební funkcionář nenařídil jako službu přesčas, a bez svého zavinění nemohl tuto službu v průběhu zbývajících částí týdne (měsíce) použít ke splnění povinnosti vykonat stanovenou týdenní (čtyřtýdenní) dobu služby.

Služební funkcionář započte příslušníkovi tuto službu do doby služby v týdnu (čtyřtýdenním období), který zpravidla bezprostředně následuje.

Přestávky ve službě

§ 60

Přestávka na jídlo a odpočinek

(1) Příslušník má nárok na přestávku ve službě na jídlo a odpočinek, nejdéle po každých 5 hodinách nepřetržitého výkonu služby, jestliže služební funkcionář nerozhodne na žádost příslušníka jinak, a to při trvání směny

- a) do 9 hodin v rozsahu 30 minut,

b) nad 9 hodin v takovém rozsahu, aby jedna přestávka činila 30 minut a ostatní přestávky činily nejméně 15 minut.

(2) Přestávka ve službě na jídlo a odpočinek se nezapočítává do doby služby.

(3) Jde-li o službu, jejíž výkon nemůže být přerušen, musí být příslušníkovi i bez přerušování výkonu služby zajištěna přiměřená doba na jídlo a odpočinek.

§ 61

Přestávka ke kojení

(1) Příslušnice, která kojí své dítě, má nárok na přestávku ke kojení.

(2) Příslušnici, která vykonává službu po stanovenou dobu služby v týdnu, se poskytnou na každé dítě do konce 1 roku jeho věku dvě půlhodinové přestávky ke kojení a dalších 3 měsících jedna půlhodinová přestávka ke kojení při jednotlivé službě. Vykonává-li službu po dobu kratší, avšak alespoň po polovinu stanovené doby služby v týdnu, poskytnou se jí pouze jedna půlhodinová přestávka, a to na každé dítě do konce 1 roku jeho věku.

(3) Přestávka ke kojení se započítává do doby služby.

HLAVA II

SLUŽEBNÍ POHOTOVOST

§ 62

(1) Příslušníkovi lze nařídit služební pohotovost v důležitém zájmu služby, jestliže je dán předpoklad výkonu služby přesčas.

(2) Služební pohotovost vykonává příslušník mimo dobu služby na služebně určené služebním funkcionářem nebo mimo ni v místě trvalého pobytu (ubytování) nebo na jiném místě určeném služebním funkcionářem na žádost příslušníka.

HLAVA III

DOBA ODPOČINKU

§ 63

Nepřetržitý odpočinek mezi jednotlivými směny

(1) Příslušník má nárok na nepřetržitý odpočinek mezi jednotlivými směny v trvání nejméně 10 hodin. Jestliže vykonává službu přesčas, lze mu nepřetržitý odpočinek zkrátit až na 6 hodin.

(2) Do doby nepřetržitého odpočinku mezi jednotlivými směny se příslušníkovi Hasičského záchranného sboru České republiky započítává doba odpočinku při nařízené služební pohotovosti na služebně stanovená v časovém úseku 24 hodin podle § 53 odst. 5, jestliže nepřetržitě trvala alespoň 4 hodiny.

§ 64

Nepřetržitý odpočinek v týdnu

Příslušník má v každém týdnu nárok na nepřetržitý odpočinek v trvání nejméně 36 hodin. Jestliže vykonává službu přesčas, lze mu nepřetržitý odpočinek zkrátit až na 12 hodin. Vyžaduje-li to důležitý zájem služby, lze příslušníkovi nepřetržitý odpočinek, na který má nárok, poskytnout v následujícím týdnu spolu s nepřetržitým odpočinkem za tento týden.

Dovolená

§ 65

Délka dovolené

(1) Příslušník má nárok na 6 týdnů dovolené v kalendářním roce.

(2) Netrvá-li služební poměr příslušníka celý kalendářní rok, příslušník má nárok na poměrnou část dovolené. Poměrná část dovolené se určí tak, že příslušník má nárok na jednu dvanáctinu dovolené za každý kalendářní měsíc. Vznikne-li služební poměr příslušníka nejpozději patnáctý den v měsíci, má nárok na poměrnou část dovolené i za tento kalendářní měsíc. Za kalendářní měsíc, v němž příslušníkovi služební poměr skončí, má nárok na poměrnou část dovolené jen v případě, že mu v tomto měsíci trvá služební poměr alespoň 15 dnů.

§ 66

Čerpání dovolené

(1) Nástup dovolené určuje služební funkcionář s přihlédnutím k důležitým zájmům služby a k oprávněným požadavkům příslušníka tak, aby ji mohl vyčerpat do konce kalendářního roku. Jestliže příslušník nemohl dovolenou v kalendářním roce vyčerpat pro důležitý zájem služby, určí její nástup služební funkcionář tak, aby ji mohl příslušník vyčerpat do konce následujícího kalendářního roku. Služební funkcionář je povinen příslušníkovi, jehož služební poměr trval celý kalendářní rok, určit čerpání dovolené nejméně v délce 2 týdnů v kalendářním roce, jestliže mu na ni vznikl nárok. Den nástupu dovolené oznamuje služební funkcionář příslušníkovi nejméně 15 dnů předem; tuto dobu lze zkrátit jen v případě, že příslušník o určení nástupu dovolené požádá.

(2) Služební funkcionář může v důležitém zájmu služby změnit příslušníkovi určený nástup dovolené nebo jej z dovolené odvolat. Vznikne-li příslušníkovi v souvislosti se změnou určeného nástupu dovolené nebo v souvislosti s odvoláním z dovolené majetková újma, má nárok na její náhradu.

(3) Služební funkcionář nesmí určit čerpání dovolené na dobu, kdy je příslušník uznán neschopným ke službě, ani na dobu, po kterou je příslušnice na mateřské nebo rodičovské dovolené nebo příslušník na ro-

dičovské dovolené. Na dobu ostatních důležitých osobních překážek ve službě může služební funkcionář určit příslušníkovi čerpání dovolené jen na jeho žádost.

(4) Požádá-li příslušnice o poskytnutí dovolené tak, aby bezprostředně navazovala na skončení mateřské dovolené, nebo požádá-li příslušník o poskytnutí dovolené tak, aby bezprostředně navazovala na dobu, po kterou je příslušnice oprávněna čerpat mateřskou dovolenou, je služební funkcionář povinen jejich žádosti vyhovět.

(5) Byl-li příslušník během dovolené uznán neschopným ke službě nebo ošetřuje-li nemocného člena rodiny, dovolená se mu přerušuje; to neplatí, jestliže služební funkcionář určí čerpání dovolené na dobu ošetřování nemocného člena rodiny nebo péče o dítě na žádost příslušníka. Dovolená příslušnice se také přerušuje nástupem mateřské nebo rodičovské dovolené a u příslušníka nástupem rodičovské dovolené.

(6) Za týden, popřípadě za 1 den čerpání dovolené se u příslušníka považuje doba uvedená v § 52 odst. 2.

§ 67

Krácení dovolené

Příslušníkovi, který nevykonával službu v kalendářním roce, za který se mu dovolená poskytuje, se z důvodu

- a) zařazení do zálohy pro přechodně nezařazené nebo do zálohy neplacené,
- b) neschopnosti ke službě, s výjimkou neschopnosti vzniklé v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání,
- c) rodičovské dovolené, s výjimkou rodičovské dovolené poskytnuté příslušníkovi v rozsahu, v němž je příslušnici poskytována mateřská dovolená,
- d) zproštění výkonu služby, jestliže mu nebyl doplacen služební příjem, nebo
- e) výkonu vazby

krátí dovolená za první 3 zameškané měsíce o jednu dvanáctinu výměry dovolené a za každý další zameškaný měsíc o další jednu dvanáctinu výměry dovolené.

HLAVA IV

**SLUŽEBNÍ VOLNO
S POSKYTNUTÍM SLUŽEBNÍHO PŘÍJMU****Služební volno při překážkách ve službě
z důvodu obecného zájmu**

§ 68

(1) Nemůže-li příslušník službu vykonávat z důvodu obecného zájmu, má nárok na udělení služebního volna s poskytnutím služebního příjmu.

(2) Překážkou ve službě z důvodu obecného zájmu je výkon veřejné funkce, plnění občanské povinnosti a výkon jiného úkonu v obecném zájmu, který nelze uskutečnit mimo dobu služby.

(3) Za výkon veřejné funkce se považuje zejména výkon povinností, které vyplývají příslušníkovi z funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku a přisedícího.

(4) Za plnění občanské povinnosti se považuje zejména výkon povinnosti svědka, znalce nebo tlumočnicka předvolaného k jednání soudu nebo správního úřadu.

(5) Jiným úkonem v obecném zájmu je:

- a) dárcovství krve nebo dalších biologických materiálů,
- b) účast ve státní sportovní reprezentaci,
- c) účast na zásahu jednotky Sboru dobrovolných hasičů, záchranné akci Horské služby, Vodní záchranné služby,
- d) činnost vedoucího tábora pro děti a mládež, jeho zástupce, oddílového vedoucího, vychovatele, instruktora, popřípadě zdravotnického nebo hospodářského pracovníka v tomto táboře,
- e) uvolnění příslušníka k výkonu funkce v odborovém orgánu, nebo
- f) činnost příslušníka při přednášce nebo výuce včetně zkušební činnosti.

§ 69

(1) Služební volno pro překážky ve službě z důvodu výkonu veřejné funkce nebo plnění občanské povinnosti se poskytne na dobu nezbytně nutnou.

(2) Služební volno na dobu nezbytně nutnou se při dárcovství krve poskytne na cestu k odběru, na odběr a na cestu zpět a dále k zotavení po odběru, jestliže tyto skutečnosti zasahují do doby služby v době 24 hodin od nástupu cesty k odběru, a v době 48 hodin, jde-li o odběr dalších biologických materiálů. Nedojde-li k odběru, poskytne se služební volno jen na nezbytně nutnou dobu nepřítomnosti ve službě.

(3) Služební volno při účasti ve státní sportovní reprezentaci nebo při účasti na zásahu podle § 68 odst. 5 písm. c) se poskytne v nezbytně nutném rozsahu.

(4) Služební volno podle § 68 odst. 5 písm. d) se poskytne v nezbytně nutném rozsahu, nejvýše však 3 týdny v kalendářním roce, jestliže tomu nebrání důležitý zájem služby, a za podmínky, že příslušník nejméně po dobu 1 roku před poskytnutím služebního volna pracoval soustavně a bezplatně s dětmi nebo mládeží. Podmínka soustavné a bezplatné práce podle věty první se nevyžaduje, jde-li o tábory pro zdravotně

postižené děti a mládež, popřípadě o tábory bezpečnostního sboru.

(5) Služební volno k výkonu funkce v odborovém orgánu se poskytne v nezbytně nutném rozsahu.

(6) Služební volno při přednáškové nebo jiné výukové činnosti včetně zkušební činnosti se poskytuje v rozsahu nejvýše 10 dnů v kalendářním roce, jestliže tomu nebrání důležitý zájem služby.

Služební volno při důležitých osobních překážkách ve službě

§ 70

(1) Nemůže-li příslušník službu vykonávat z důvodu důležitých osobních překážek ve službě, má nárok na udělení služebního volna s poskytnutím služebního příjmu.

(2) Důležité osobní překážky ve službě jsou:

- a) vyšetření nebo ošetření příslušníka ve zdravotnickém zařízení,
- b) doprovod manželky (družky) do zdravotnického zařízení a zpět v souvislosti s porodem dítěte,
- c) doprovod člena rodiny do zdravotnického zařízení k vyšetření nebo ošetření, jestliže to nezbytně vyžaduje jeho věk nebo zdravotní stav,
- d) nepředvídané přerušování provozu nebo zpoždění hromadného dopravního prostředku,
- e) doprovod zdravotně postiženého dítěte do zařízení sociální péče nebo do internátní speciální školy,
- f) ošetřování nemocného dítěte mladšího 10 let, ošetřování jiného nemocného člena rodiny, jestliže jeho zdravotní stav vyžaduje nezbytné ošetření jinou osobou, a péče o dítě mladší 10 let z důvodu, že

1. dětské výchovné zařízení, v jehož péči dítě jinak je, nebo škola, do které chodí, byly uzavřeny z nařízení příslušných orgánů,
2. dítě nemůže být pro nařízenou karanténu v péči dětského výchovného zařízení nebo docházet do školy, nebo
3. osoba, která jinak o dítě pečuje, onemocněla nebo jí byla nařízena karanténa (karanténní opatření), a proto nemůže o dítě pečovat;

souběžně poskytnutí služebního volna při ošetřování (péči) více oprávněným nebo souběžně poskytnutí podpory při ošetřování člena rodiny je vyloučeno,

- g) vlastní svatba, svatba dětí nebo rodičů,
- h) obstarání pohřbu člena rodiny, účast na něm nebo účast v delegaci na pohřbu určeném služebním funkcionářem, nebo
- i) stěhování příslušníka v důsledku rozhodnutí

o ustanovení na jiné služební místo do jiného místa služebního působiště.

§ 71

(1) Služební volno při vyšetření nebo ošetření příslušníka ve zdravotnickém zařízení, doprovodu manželky (družky) do zařízení, které poskytuje zdravotní péči, a zpět v souvislosti s porodem dítěte, doprovodu člena rodiny do zdravotnického zařízení k vyšetření nebo ošetření, jestliže to nezbytně vyžaduje jeho věk nebo zdravotní stav, nepředvídaném přerušení provozu nebo zpoždění hromadného dopravního prostředku anebo doprovodu zdravotně postiženého dítěte do zařízení sociální péče nebo do internátní speciální školy se poskytne v nezbytně nutném rozsahu.

(2) Služební volno při ošetřování nemocného člena rodiny nebo při péči o dítě mladší 10 let se poskytne v nezbytně nutném rozsahu, v rámci prvních 9 kalendářních dnů, a jde-li o osamělého příslušníka, v rámci prvních 16 kalendářních dnů, jestliže doba potřeby ošetřování nebo péče trvá.

(3) Služební volno při vlastní svatbě nebo při obstarání pohřbu člena rodiny, včetně účasti na nich, se poskytne na 2 dny. Služební volno při svatbě dětí a rodičů a při účasti na pohřbu člena rodiny se poskytne na 1 den, při účasti v delegaci na pohřbu určeném služebním funkcionářem se poskytne v nezbytně nutném rozsahu, nejdéle na 1 den.

(4) Při stěhování příslušníka v důsledku rozhodnutí o ustanovení na jiné služební místo do jiného místa služebního působiště se poskytne služební volno nejvýše na 2 dny.

§ 72

Služební volno k účasti na výběrovém řízení nebo k získání dalšího odborného požadavku

Příslušník má nárok na udělení služebního volna v nezbytně nutném rozsahu k účasti na výběrovém řízení nebo k získání dalšího odborného požadavku studiem ve škole nebo v kursu, které mu nebylo nařízeno služebním funkcionářem, nejdéle však na dobu 10 dnů v kalendářním roce.

§ 73

Služební volno při studiu

(1) Příslušníkovi lze na jeho žádost udělit služební volno při denním studiu na střední škole, vyšší

odborné škole nebo vysoké škole, které je nezbytné pro výkon služby, a to na dobu trvání studia.

(2) Příslušníkovi lze na jeho žádost udělit služební volno při studiu při výkonu služby na střední škole, vyšší odborné škole nebo vysoké škole, které je nezbytné pro výkon služby, takto:

- a) na střední škole nebo vyšší odborné škole v rozsahu
 1. nezbytně nutném k účasti na studijních soustředěních a konzultacích, které jsou součástí studijního plánu,
 2. 8 dnů v každém školním roce,
 3. 10 dnů na přípravu a vykonání závěrečné zkoušky nebo maturitní zkoušky,³⁰⁾
 4. 20 dnů na přípravu a vykonání absolutoria³¹⁾

- b) na vysoké škole v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu anebo programu celoživotního vzdělávání v rozsahu

1. nezbytně nutném k účasti na studijních soustředěních a konzultacích,
2. 14 dnů v každém akademickém roce,
3. 2 dny na přípravu a vykonání každé zkoušky,
4. celkem 40 dnů na přípravu a vykonání státní závěrečné zkoušky³²⁾ v bakalářském studijním programu,
5. celkem 80 dnů na přípravu a vykonání státní závěrečné zkoušky³³⁾ v magisterském studijním programu nebo celkem 40 dnů, jestliže navazoval magisterský studijní program na bakalářský studijní program, a
6. celkem 40 dnů na přípravu a vykonání státní doktorské zkoušky.³⁴⁾

(3) Služební volno při studiu podle odstavce 2 písm. a) bodu 2 a písm. b) bodu 2 se čerpá během celého školního nebo akademického roku. Jestliže jej příslušník nevyčerpá z důvodu překážky na jeho straně, nárok na studijní volno zanikne. Nemohl-li příslušník služební volno vyčerpat pro překážky na straně bezpečnostního sboru, může je čerpat v následujícím školním nebo akademickém roce.

§ 74

Povinnost příslušníka setrvat ve služebním poměru nebo uhradit náklady spojené se studiem nebo studijním pobytem

(1) Příslušník, kterému bylo poskytnuto služební volno podle § 73 odst. 1, je povinen setrvat po ukon-

³⁰⁾ § 25 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

³¹⁾ § 27b zákona č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 138/1995 Sb., zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 284/2002 Sb.

³²⁾ § 45 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb.

³³⁾ § 46 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb.

³⁴⁾ § 47 odst. 4 zákona č. 111/1998 Sb.

čení studia³⁵⁾ ve služebním poměru po dobu odpovídající trojnásobku doby studia. Příslušník, kterému bylo poskytnuto služební volno podle § 73 odst. 2, je povinen setrvat po ukončení studia ve služebním poměru po dobu odpovídající době trvání studia. Příslušník, který byl vyslán na studijní pobyt, je povinen po skončení studijního pobytu setrvat ve služebním poměru po dobu 3 let, jestliže náklady na studijní pobyt přesáhnou částku 500 000 Kč.

(2) Nesplní-li příslušník povinnost setrvat ve služebním poměru po dobu uvedenou v odstavci 1, je povinen uhradit bezpečnostnímu sboru náklady spojené se studiem nebo studijním pobytem. Povinnost uhradit náklady mu vznikne i tehdy, jestliže jeho služební poměr skončí v průběhu studia.

(3) Náklady spojené se studiem nebo studijním pobytem obsahují služební příjem poskytnutý příslušníkovi po dobu služebního volna při studiu nebo studijním pobytem, náhrady cestovních výdajů, popřípadě též další náklady uhrazené bezpečnostním sborem v souvislosti se studiem. Celková výše nákladů, které je povinen příslušník uhradit, nesmí překročit částku

- a) 200 000 Kč, jde-li o denní studium na střední škole nebo vyšší odborné škole,
- b) 400 000 Kč, jde-li o denní studium na vysoké škole,
- c) 100 000 Kč, jde-li o studium při výkonu služby na střední škole nebo vyšší odborné škole,
- d) 150 000 Kč, jde-li o studium při výkonu služby na vysoké škole v bakalářském studijním programu nebo programu celoživotního vzdělávání,
- e) 200 000 Kč, jde-li o studium při výkonu služby na vysoké škole v magisterském nebo doktorském studijním programu, anebo
- f) 500 000 Kč, jde-li o studijní pobyt.

(4) Splní-li příslušník povinnost setrvat ve služebním poměru jenom zčásti, úhrada nákladů spojených se studiem se poměrně sníží.

(5) Povinnost uhradit náklady spojené se studiem nebo studijním pobytem zaniká v případech propuštění příslušníka podle § 42 odst. 1 písm. h) až k), odst. 2 a odst. 3 písm. a) nebo b).

(6) Bezpečnostní sbor vrátí příslušníkovi částku, kterou uhradil na náklady spojené se studiem nebo studijním pobytem, jestliže při opětovném přijetí do služebního poměru dodatečně splnil povinnost setrvat ve služebním poměru. Splnil-li uvedenou povinnost jen zčásti, vrátí mu bezpečnostní sbor částku, která odpovídá míře splnění povinnosti.

§ 75

Společná ustanovení ke služebnímu volnu s poskytnutím služebního příjmu

(1) Služební volno se poskytuje příslušníkovi ve dnech, které jsou podle předem stanoveného rozvrhu směn jeho dny služby. Čerpá-li služební volno určené počtem dnů příslušník s dobou služby rozvrženou nerovnoměrně, považuje se za 1 den čerpání služebního volna doba uvedená v § 52 odst. 2.

(2) Příslušník je povinen o poskytnutí služebního volna požádat; to neplatí, jestliže mu není překážka ve službě podle § 68 odst. 5 písm. c) nebo § 70 odst. 2 písm. a) až f) známa předem.

(3) Příslušník je povinen překážku ve službě prokázat.

HLAVA V

SLUŽEBNÍ VOLNO BEZ POSKYTNUTÍ SLUŽEBNÍHO PŘÍJMU

§ 76

Příslušníkovi se na jeho žádost poskytne služební volno bez poskytnutí služebního příjmu, nebrání-li tomu vážný zájem služby.

ČÁST ŠESTÁ

PODMÍNKY VÝKONU SLUŽBY

HLAVA I

PÉČE O PŘÍSLUŠNÍKY

§ 77

Povinnosti v oblasti péče o příslušníky

(1) Bezpečnostní sbor ani příslušník nesmí výkonu práv a povinností vyplývajících ze služebního poměru zneužívat k újmě jiného účastníka služebního poměru nebo k ponižování jeho lidské důstojnosti.

(2) Ve služebním poměru je zakázána přímá i nepřímá diskriminace z důvodů pohlaví, sexuální orientace, jazyka, náboženského vyznání nebo víry, politického nebo jiného smýšlení, členství v odborových organizacích a jiných sdruženích, majetku, rodu, rasy, barvy pleti, národnosti, etnického nebo sociálního původu, věku, těhotenství a mateřství, manželského a rodinného stavu, povinností k rodině. Obtěžování a sexuální obtěžování se považuje za formu diskriminace; za diskriminaci se považuje i jednání zahrnující

³⁵⁾ § 25 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.
§ 55 a 56 zákona č. 111/1998 Sb.

podněcování, navádění anebo vyvolávání nátlaku směřujícího k diskriminaci.

(3) Za přímou diskriminaci se pro účely tohoto zákona považuje jednání, v jehož důsledku bylo, je nebo by mohlo být z důvodu uvedeného v odstavci 2 s příslušníkem zacházeno nevýhodněji než s jiným příslušníkem ve srovnatelné situaci.

(4) Za nepřímou diskriminaci se pro účely tohoto zákona považuje zdánlivě nediskriminační jednání, které znevýhodňuje příslušníka vůči jinému na základě důvodů uvedených v odstavci 2.

(5) Obtěžováním se rozumí jednání, které je jiným příslušníkem oprávněně vnímáno jako nevítané a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského nebo ponižujícího prostředí.

(6) Sexuálním obtěžováním se rozumí nežádoucí jednání sexuální povahy v jakékoli formě v době služby, které je jiným příslušníkem oprávněně vnímáno jako nevítané a jehož záměr nebo důsledek vede ke snížení důstojnosti fyzické osoby nebo k vytváření nepřátelského nebo ponižujícího prostředí anebo které může být oprávněně vnímáno jako podmínka pro rozhodnutí, která ovlivní výkon práv a povinností vyplývajících ze služebního poměru. Sexuální obtěžování se považuje za diskriminaci na základě pohlaví.

(7) Za diskriminaci se nepovažuje postup, kdy bezpečnostní sbor prokáže věcný důvod spočívající v předpokladech nebo požadavcích na výkon služby, které jsou pro výkon této služby nezbytné, nebo zvláštní povaze služby, kterou má příslušník vykonávat; účel sledovaný takovou výjimkou musí být oprávněný a požadavek přiměřený.

(8) Bezpečnostní sbor je při vytváření podmínek výkonu služby povinen zajišťovat rovné zacházení se všemi příslušníky, zejména pokud jde o odbornou přípravu a dosažení služebního postupu, odměňování, jiná peněžitá plnění a plnění peněžité hodnoty. Za nerovné zacházení se nepovažuje postup podle odstavce 7.

(9) Dojde-li ve služebním poměru k porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení jiným jednáním než rozhodnutím služebního funkcionáře, má příslušník právo domáhat se u soudu, aby bylo upuštěno od tohoto porušování, aby byly odstraněny jeho následky a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění, toto právo má příslušník i v případě, že jeho služební poměr již skončil. Výši náhrady určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a okolnostem, za nichž k porušení práv a povinností došlo.

(10) Bezpečnostní sbor nesmí postihovat příslušníka nebo jej zvyhodňovat proto, že se zákonným způsobem domáhá svých práv a nároků, které pro něj vyplývají ze služebního poměru. Postihovat či znevýhodňovat nelze ani osobu, která příslušníka v řízení zastupuje.

(11) Bezpečnostní sbor je povinen vytvářet podmínky pro řádný a pokud možno bezpečný výkon služby. Za tím účelem zajišťuje pro příslušníky zejména

- a) písemné informování o změnách skutečností, které jsou uvedeny v § 16 odst. 3, a o opatřeních zajišťujících naplnění odstavce 2 a § 16 odst. 4 do 1 měsíce od jejich vzniku,
- b) informování o právních předpisech potřebných k výkonu služby,
- c) seznamování se služebními předpisy, nahlížení do nich a obstarávání jejich opisů na svůj náklad podle potřeby, jakož i seznamování s rozkazy a s informacemi potřebnými k výkonu služby,
- d) podmínky pro jejich soustavné vzdělávání a zdokonalování odborné způsobilosti, pro získávání a zdokonalování znalostí, dovedností a návyků potřebných pro výkon služby a pro získávání a udržování fyzické kondice,
- e) péči o vzhled, úpravu a sociální vybavení služeben,
- f) pomůcky, prostředky a zařízení potřebné k výkonu služby, případně pro zajištění bezpečnosti a ochrany života a zdraví příslušníků i v době mimo službu a k zajištění připravenosti příslušníků k výkonu služby,
- g) ubytování při výkonu služby v jiném místě, než je místo jejich trvalého pobytu; ubytování je možno poskytnout společně s členem rodiny,
- h) podmínky pro stravování,
- i) bezplatné stravování v potřebném rozsahu, jestliže vykonávají službu za ztížených podmínek při mimořádných bezpečnostních akcích nebo při služebních zásazích,
- j) bezpečnou úschovu svršků a osobních předmětů, které obvykle nosí do služby, a
- k) zdravotní péči.³⁶⁾

HLAVA II NEMOCENSKÁ PÉČE

§ 78

(1) Nemocenskou péčí u příslušníka upravuje zvláštní právní předpis.³⁷⁾

³⁶⁾ § 40 zákona č. 20/1966 Sb., ve znění zákona č. 548/1991 Sb. a zákona č. 14/1997 Sb.

³⁷⁾ Zákon č. 32/1957 Sb., o nemocenské péči v ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů.

(2) U příslušníka je neschopnost ke službě, lázeňská péče, přijetí do ústavní péče ve zdravotnickém zařízení³⁸⁾ nebo nařízení karantény omluvenou překážkou ve službě.

HLAVA III ZDRAVOTNÍ, OSOBNOSTNÍ A FYZICKÁ ZPŮSOBILOST PŘÍSLUŠNÍKA

§ 79

(1) Zdravotní způsobilost příslušníka posuzuje zařízení závodní preventivní péče¹³⁾ při lékařských prohlídkách. Proti lékařskému posudku o zdravotní způsobilosti může podat příslušník návrh na přezkoumání vedoucímu zdravotnického zařízení.¹⁴⁾

(2) Osobnostní způsobilost příslušníka posuzuje psycholog psychologického pracoviště bezpečnostního sboru. Proti závěru psychologa o osobnostní způsobilosti může podat příslušník návrh na přezkoumání vedoucímu psychologického pracoviště bezpečnostního sboru.

(3) Za osobnostně způsobilého se považuje příslušník, u něhož byly podle závěru psychologa bezpečnostního sboru zjištěny takové osobnostní charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon služby na místě, na které má být příslušník ustanoven.

(4) Za fyzicky způsobilého se považuje příslušník, který vyhovuje požadavkům na tělesnou zdatnost stanoveným ředitelem bezpečnostního sboru pro výkon služby na služebním místě, na které má být příslušník ustanoven.

(5) Náklady spojené se zjišťováním zdravotní, osobnostní a fyzické způsobilosti příslušníka hradí bezpečnostní sbor.

(6) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem financí, Ministerstvem spravedlnosti, zpravodajskými službami a Ministerstvem zdravotnictví stanoví vyhláškou seznam nemocí, stavů nebo vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost příslušníka pro výkon služby, druhy, obsah a četnost lékařských prohlídek, obsah lékařských vyšetření, náležitosti lékařského posudku a dobu jeho platnosti.

(7) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem financí, Ministerstvem spravedlnosti a zpravodajskými službami stanoví vyhláškou osobnostní charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, důvody zjišťování osobnostní způsobilosti, postup při zjišťování osobnostní způsobilosti, náležitosti závěru psychologa bezpečnostního sboru a postup při přezkumném řízení.

HLAVA IV OZDRAVNÝ POBYT

§ 80

(1) Příslušník, jehož služební poměr trval alespoň 15 let, má nárok na ozdravný pobyt k upevnění tělesného a duševního zdraví v trvání 14 dnů nepřetržitě v kalendářním roce.

(2) Dobou rozhodnou pro vznik nároku na ozdravný pobyt je doba trvání služebního poměru a doba trvání služebního poměru vojáka z povolání. Do doby rozhodné se započítávají též doby započtené podle § 224 odst. 1 až 3 a odst. 5.

(3) Ozdravný pobyt se provádí formou lázeňské péče nebo tělesných rehabilitačních aktivit.

(4) Ozdravný pobyt formou lázeňské péče lze příslušníkovi poskytnout na základě doporučení lékaře zdravotnického zařízení, i když nesplňuje podmínku uvedenou v odstavci 1.

(5) Ozdravný pobyt organizuje a náklady s ním spojené hradí bezpečnostní sbor. Účast na ozdravném pobytu se považuje za dobu služby v rozsahu, který připadá na 2 týdny při rovnoměrném rozvržení doby služby.

(6) Příslušníkovi, který nemohl ozdravný pobyt v kalendářním roce nastoupit pro závažné překážky na jeho straně, nárok na ozdravný pobyt zanikne. Nemohl-li příslušník nastoupit ozdravný pobyt pro překážky na straně bezpečnostního sboru, určí mu služební funkcionář nástup na ozdravný pobyt v následujícím kalendářním roce.

HLAVA V MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ

§ 81

Mateřská dovolená

(1) Příslušnice má v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě nárok na mateřskou dovolenou po dobu 28 týdnů; porodí-li současně 2 nebo více dětí nebo jde-li o osamělou příslušnici, má nárok na mateřskou dovolenou po dobu 37 týdnů.

(2) Příslušnice nastupuje mateřskou dovolenou zpravidla od počátku šestého týdne přede dnem očekávaného porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem.

(3) Vyčerpá-li příslušnice z mateřské dovolené přede dnem porodu méně než 6 týdnů, protože porod nastal dříve, než určil lékař, náleží jí mateřská dovolená až do uplynutí doby stanovené v odstavci 1. Jestliže

³⁸⁾ § 16 odst. 1 zákona č. 32/1957 Sb., ve znění zákona č. 113/1997 Sb. a zákona č. 238/2000 Sb.

příslušnice vyčerpá z mateřské dovolené přede dnem porodu méně než 6 týdnů z jiného důvodu, náleží jí mateřská dovolená jen po dobu 22 týdnů ode dne porodu, popřípadě 31 týdnů, jde-li o příslušnici, která současně porodila 2 nebo více dětí, nebo o osamělou příslušnici.

(4) Narodí-li se příslušnici mrtvé dítě, náleží jí mateřská dovolená po dobu 14 týdnů.

(5) Mateřská dovolená v souvislosti s porodem nesmí být kratší než 14 týdnů a nemůže skončit ani být přerušena před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu.

§ 82

Rodičovská dovolená

Příslušnice a příslušník mají nárok na rodičovskou dovolenou na základě žádosti. Rodičovská dovolená se příslušnici, která je matkou dítěte, poskytne po skončení mateřské dovolené a příslušníkovi, který je otcem dítěte, nejdříve dnem narození dítěte, a to v rozsahu, v jakém o ni požádají, nejdéle však do doby, kdy dítě dosáhne věku 3 let.

§ 83

Mateřská a rodičovská dovolená při převzetí dítěte

(1) Nárok na mateřskou dovolenou má příslušnice a nárok na rodičovskou dovolenou má příslušnice nebo příslušník, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, nebo dítě, jehož matka zemřela. Za rozhodnutí příslušného orgánu se považuje rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů pro účely státní sociální podpory.³⁹⁾

(2) Mateřská dovolená podle odstavce 1 se příslušnici poskytne ode dne převzetí dítěte po dobu 22 týdnů; jestliže příslušnice převzala 2 nebo více dětí nebo jde-li o osamělou příslušnici, poskytne se jí mateřská dovolená po dobu 31 týdnů, nejdéle však do dne, kdy dítě dosáhne věku 8 měsíců.

(3) Rodičovská dovolená podle odstavce 1 příslušnici a příslušníkovi náleží ode dne převzetí dítěte až do dne, kdy dítě dosáhne věku 3 let; příslušnici, která čerpala mateřskou dovolenou podle odstavce 2, náleží rodičovská dovolená až po skončení mateřské dovolené.

§ 84

Společná ustanovení o mateřské a rodičovské dovolené

(1) Mateřskou a rodičovskou dovolenou nebo ro-

dičovskou dovolenou mohou čerpat příslušnice a příslušník současně.

(2) Jestliže je dítě převzato do péče kojeneckého nebo jiného zařízení, které poskytuje zdravotní péči, ze zdravotních důvodů a příslušnice nebo příslušník nastoupí do výkonu služby, přeruší se jim tímto nástupem mateřská nebo rodičovská dovolená; její nevyčerpaná část se jim poskytne ode dne opětovného převzetí dítěte z ústavu do své péče, nejdéle do doby, kdy dítě dosáhne věku 3 let.

(3) Přestala-li se příslušnice nebo přestal-li se příslušník o dítě starat a z toho důvodu dojde k jeho svěřeni do rodinné nebo ústavní péče nahrazující péči rodičů nebo je-li jejich dítě v dočasné péči kojeneckého, popřípadě obdobného ústavu z jiných než zdravotních důvodů, nemá příslušnice nárok na mateřskou dovolenou a příslušnice a příslušník nemají nárok na rodičovskou dovolenou po dobu, po kterou o dítě nepečují.

(4) Jestliže dítě zemře v době, kdy je příslušnice na mateřské nebo rodičovské dovolené a příslušník na rodičovské dovolené, poskytne se jim mateřská nebo rodičovská dovolená ještě po dobu 2 týdnů ode dne úmrtí dítěte, nejdéle však do dne, kdy by dítě dosáhlo věku 1 roku.

HLAVA VI

ZVLÁŠTNÍ PODMÍNKY VÝKONU SLUŽBY PŘÍSLUŠNIC A PŘÍSLUŠNÍKŮ PEČUJÍCÍCH O DÍTĚ

§ 85

Omezení při výkonu služby

(1) Těhotná příslušnice nesmí při výkonu služby konat činnosti, které jsou těhotným ženám zakázány, a činnosti, jejichž výkon ohrožuje podle lékařského posudku její těhotenství; to platí obdobně i pro příslušnici do konce devátého měsíce po porodu a příslušnici, která kojí.

(2) Příslušnice uvedená v odstavci 1 může být ustanovena na jiné služební místo v jiném místě služebního působiště, převelena nebo vyslána na služební cestu jen s předchozím souhlasem. Za stejných podmínek může vykonávat službu v noci, službu přesčas nebo služební pohotovost.

(3) Příslušnice a příslušník, kteří pečují o dítě mladší než 1 rok, nebo osamělá příslušnice a osamělý příslušník, kteří pečují o dítě mladší než 3 roky, mohou být ustanoveni na jiné služební místo v jiném místě služebního působiště, převeleni nebo vysláni na služební cestu jen po jejich předchozím souhlasu.

³⁹⁾ § 7 odst. 12 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 242/1997 Sb. a zákona č. 360/1999 Sb.

(4) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem financí, Ministerstvem spravedlnosti, zpravodajskými službami a Ministerstvem zdravotnictví stanoví vyhláškou seznam činností zakázaných těhotným příslušnicím, příslušnicím do konce devátého měsíce po porodu a příslušnicím, které kojí.

HLAVA VII

BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI VÝKONU SLUŽBY

§ 86

Obecná ustanovení

(1) Bezpečnostní sbor je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví příslušníků při výkonu služby s ohledem na rizika spojená s možným ohrožením jejich života a zdraví (dále jen „rizika“); tato povinnost se vztahuje též na další osoby, které se s jeho vědomím zdržují ve služebnách.

(2) Za plnění úkolů bezpečnostního sboru v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby odpovídají služební funkcionáři.

(3) Dozor nad bezpečností při výkonu služby upravuje zvláštní právní předpis.⁴⁰⁾

Prevence rizik a další povinnosti bezpečnostního sboru

§ 87

(1) Bezpečnostní sbor je povinen vytvářet podmínky pro bezpečné, nezávadné a zdravé neohrožující služební prostředí a přijímat opatření k prevenci rizik.

(2) Za prevenci rizik se považují všechna opatření, která směřují k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví příslušníků při výkonu služby, a opatření, jejichž cílem je předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat jejich působení.

(3) Bezpečnostní sbor je povinen vyhledávat rizika, zjišťovat jejich příčiny a zdroje a přijímat opatření k jejich odstranění nebo minimalizaci jejich působení. Za tím účelem je povinen pravidelně kontrolovat bezpečnost a ochranu zdraví příslušníků při výkonu služby.

(4) Při přijímání a provádění technických, technologických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází bezpečnostní sbor ze všeobecných preventivních zásad, kterými jsou:

- a) omezování vzniku rizik,
- b) odstraňování rizik u zdroje jejich původu,
- c) přizpůsobování podmínek výkonu služby potřebám příslušníků s cílem omezit působení negativních vlivů výkonu služby na jejich zdraví a
- d) plánování při provádění prevence rizik.

§ 88

Bezpečnostní sbor je dále povinen

- a) zajistit příslušníkům školení o právních předpisech, služebních předpisech a rozkazech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví příslušníků při výkonu služby, pravidelně ověřovat jejich znalost, vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování,
- b) zajistit příslušníkům podle potřeb vykonávané služby ve vhodných intervalech dostatečné a přiměřené informace a rozkazy o bezpečnosti a ochraně zdraví příslušníků při výkonu služby; těhotné příslušnice, příslušnice do konce devátého měsíce po porodu a příslušnice, které kojí, informovat o rizicích spojených s výkonem služby a o opatřeních k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví,
- c) vést evidenci o školeních, informacích a rozkazech k bezpečnosti a ochraně zdraví příslušníků při výkonu služby,
- d) přijmout nezbytná opatření pro první pomoc,
- e) nepřipustit, aby příslušník vykonával službu, jejíž výkon by neodpovídal jeho zdravotní způsobilosti,
- f) zajistit dodržování zákazu kouření na služebnách stanoveného zvláštními právními předpisy,⁴¹⁾
- g) přizpůsobovat těhotným a kojícím příslušnicím na služebnách prostory pro jejich odpočinek a
- h) zajistit vedení a ukládání zdravotní a jiné dokumentace o služebních úrazech a nemocech z povolání.

§ 89

Osobní ochranné prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky

(1) Bezpečnostní sbor je povinen poskytovat příslušníkům

- a) osobní ochranné prostředky podle zvláštního právního předpisu,⁴²⁾ jestliže nemůže odstranit rizika, a udržovat je v použitelném stavu, jakož i provádět kontrolu jejich používání, a

⁴⁰⁾ Zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹⁾ Například zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění pozdějších předpisů.

⁴²⁾ Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných prostředků a mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků.

b) mycí, čisticí a dezinfekční prostředky, jestliže to vyžaduje výkon služby.

(2) Poskytování osobních ochranných prostředků nelze nahrazovat peněžním plněním.

§ 90

Povinnosti bezpečnostního sboru při služebních úrazech a nemocích z povolání

(1) Bezpečnostní sbor je povinen vyšetřit příčiny a okolnosti vzniku poškození zdraví nebo smrti příslušníka úrazem při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním anebo pro výkon služby (dále jen „služební úraz“) za účasti příslušníka, jestliže to dovoluje jeho zdravotní stav, a neměnit bez vážných důvodů stav na místě úrazu do doby vyšetření příčin a okolností vzniku služebního úrazu.

(2) Bezpečnostní sbor pořizuje záznamy a vede dokumentaci o všech služebních úrazech, jejichž následkem došlo ke zranění příslušníka s následnou neschopností ke službě, která je delší než 3 kalendářní dny, nebo k jeho úmrtí.

(3) Bezpečnostní sbor vede evidenci o všech služebních úrazech, i když jimi nebyla způsobena neschopnost ke službě nebo když neschopnost ke službě nepřesáhla 3 kalendářní dny, a o nemocích z povolání. Způsob evidence, hlášení a zasílání záznamů o úrazu stanoví zvláštní právní předpis.⁴³⁾

§ 91

Služebny a služební prostředí

Bezpečnostní sbor je povinen zajistit, aby služebna odpovídala bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům a byla vybavena tak, aby podmínky pro výkon služby příslušníků odpovídaly bezpečnosti, hygieně a ochraně zdraví při výkonu služby, zejména aby

- a) místnosti, chodby, schodiště a jiné komunikace měly stanovené rozměry a povrch a byly vybaveny pro činnosti zde vykonávané a dále, aby byly řádně osvětleny (pokud možno denním světlem), měly stanovené mikroklimatické podmínky, zejména jde-li o objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou,
- b) prostory pro osobní hygienu, převlékání, odkládání osobních věcí, odpočinek a stravování příslušníků měly stanovené rozměry, provedení a vybavení,

- c) nouzové východy a dopravní komunikace k nim byly stále volné,
- d) prostory uvedené v písmenech a) a b) byly pravidelně udržovány, uklízeny, čistěny a
- e) byly vybaveny prostředky pro poskytnutí první pomoci v rozsahu stanoveném zdravotnickým zařízením a pokyny pro zabezpečení zdravotnické pomoci.

§ 92

Práva a povinnosti příslušníka

(1) Příslušník má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby, na informace o rizicích výkonu služby a o ochraně před jejich působením.

(2) Příslušník má právo a povinnost podílet se na vytváření zdravého a bezpečného služebního prostředí.

(3) Příslušník je povinen dbát, umožňují-li to podmínky výkonu služby, o vlastní bezpečnost a ochranu zdraví, i o bezpečnost a zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání nebo opomenutí konání při výkonu služby. Příslušník je povinen:

- a) dodržovat při výkonu služby právní předpisy a služební předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví,
- b) dodržovat stanovené postupy a používat osobní ochranné prostředky,
- c) účastnit se školení zajišťovaných bezpečnostním sborem k bezpečnosti a ochraně zdraví při výkonu služby a podrobovat se ověřování získaných znalostí,
- d) oznamovat vedoucímu příslušníkovi nedostatky a závady, které mohou ohrozit bezpečnost nebo zdraví příslušníků při výkonu služby, a podle možnosti se účastnit na jejich odstraňování,
- e) podrobit se na výzvu služebního funkcionáře lékařskému a psychologickému vyšetření za účelem ověření zdravotní nebo osobnostní způsobilosti k výkonu služby,
- f) podrobit se na výzvu služebního funkcionáře testům fyzické způsobilosti k výkonu služby; vyžaduje-li to důležitý zájem služby, též vyšetření na polygrafu,
- g) podrobovat se lékařským prohlídkám, očkování, vyšetřením a diagnostickým zkouškám stanoveným zvláštními právními předpisy,⁴⁴⁾
- h) nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat ani

⁴³⁾ Nařízení vlády č. 494/2001 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu.

⁴⁴⁾ Zákon č. 20/1966 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

jiné návykové látky⁴⁵⁾ ve služebnách, a v době služby i mimo ně, nenastupovat pod jejich vlivem do služby a nekouřit ve služebnách, kde vykonávají službu i nekuřáci,

- i) podrobit se zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, na rozkaz vedoucího příslušníka a
- j) oznámit vedoucímu příslušníkovi svůj úraz bez zbytečného odkladu, jestliže mu to jeho zdravotní stav dovolí, jakož i spolupracovat při vyšetřování jeho příčin.

(4) Služební funkcionář může povolit výjimku ze zákazu požívání alkoholických nápojů, je-li to nezbytně nutné k plnění úkolu při použití operativně pátracích prostředků nebo při zpravodajské činnosti.

ČÁST SEDMÁ NÁHRADA ŠKODY

HLAVA I PŘEDCHÁZENÍ ŠKODÁM

§ 93

Povinnosti a oprávnění bezpečnostního sboru

(1) Bezpečnostní sbor je povinen zajišťovat příslušníkům podmínky k výkonu služby, při nichž by nedocházelo ke vzniku škod; zjistí-li závady, je povinen učinit opatření k jejich odstranění. Dále je povinen kontrolovat, zda příslušníci plní své služební úkoly tak, aby nedocházelo ke škodám.

(2) Bezpečnostní sbor je oprávněn kontrolovat v nezbytném rozsahu věci, které příslušníci vnášejí do míst nebo vynášejí z míst, kde vykonávají službu, provádět prohlídky příslušníků a jejich věcí. Při kontrole a prohlídce musí být dodrženy právní předpisy o ochraně osobnosti⁴⁶⁾ a nesmí při ní dojít k ponížení lidské důstojnosti. Osobní prohlídku může provádět pouze osoba stejného pohlaví.

§ 94

Povinnosti příslušníka

(1) Příslušník je povinen vykonávat službu tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku bezpečnostního sboru a k bezdůvodnému obohacení. Hrozí-li škoda, je povinen na ni upozornit vedoucího příslušníka.

(2) Je-li třeba neodkladného zákroku k odvrácení škody, která hrozí bezpečnostnímu sboru, je příslušník povinen zakročít; nemusí tak učinit, jestliže mu v tom brání důležitá překážka.

(3) Zjistí-li příslušník, že nemá vytvořeny podmínky pro výkon služby, je povinen oznámit tuto skutečnost vedoucímu příslušníkovi.

HLAVA II ODPOVĚDNOST PŘÍSLUŠNÍKA ZA ŠKODU

Díl 1

Obecná odpovědnost

§ 95

(1) Příslušník odpovídá bezpečnostnímu sboru za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním.

(2) Příslušník je povinen uhradit bezpečnostnímu sboru skutečnou škodu v penězích nebo uvedením věci do předešlého stavu, jestliže s tím služební funkcionář souhlasí. Výše škody na věci se určí podle ceny věci v době poškození nebo ztráty.

(3) Výše náhrady škody se určí s přihlédnutím k míře zavinění příslušníka. Výše náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout čtyřapůlnásobek jeho průměrného měsíčního služebního příjmu (dále jen „průměrný služební příjem“) dosahovaného před porušením povinností, kterým příslušník způsobil škodu. Toto omezení neplatí, jestliže byla škoda způsobena úmyslně nebo v opilosti nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek.

(4) Příslušník, který nezakročil proti hrozící škodě, aniž mu v tom bránila důležitá překážka, nebo neupozornil na hrozící škodu, se podílí na náhradě škody, která byla způsobena bezpečnostnímu sboru, a to v rozsahu přiměřeném okolnostem případu; výše náhrady škody nesmí přesáhnout trojnásobek jeho průměrného služebního příjmu. Zjišťování a používání průměrného služebního příjmu je upraveno zvláštním právním předpisem.⁴⁷⁾

(5) Příslušník neodpovídá za škodu,

- a) která vyplývá z rizika výkonu služby, nebo
- b) kterou způsobil při odvrácení škody, jež hrozila bezpečnostnímu sboru nebo přímo ohrožovala život a zdraví osob, jestliže tento stav sám úmyslně

⁴⁵⁾ Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶⁾ Například § 11 občanského zákoníku.

⁴⁷⁾ § 17 zákona č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výděлку, ve znění zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 217/2000 Sb.

nevyvolal a počínal si při odvracení škody způsobem přiměřeným okolnostem.

Díl 2

Zvláštní odpovědnost

§ 96

Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, které je povinen příslušník vyúčtovat

(1) Příslušník ustanovený na služebním místě, s nímž je spojena povinnost převzít hodnoty, které je povinen vyúčtovat (například hotovost, ceniny, zboží, zásoby materiálu), odpovídá za schodek vzniklý na těchto hodnotách. Za svěřené hodnoty může společně odpovídat více příslušníků.

(2) Příslušník se zproští odpovědnosti zcela, popřípadě zčásti, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění, zejména tím, že bezpečnostní sbor nevytvořil podmínky pro řádné hospodaření se svěřenými hodnotami.

(3) Příslušník, který odpovídá za schodek, je povinen nahradit schodek v plné výši.

(4) Při společné odpovědnosti za schodek se jednotlivým příslušníkům určí podíl náhrady podle poměru jejich průměrných služebních příjmů, přičemž služební příjem jejich společně odpovědného vedoucího příslušníka a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši. Příslušník může mít společnou odpovědnost i se zaměstnanci v pracovním poměru nebo ve služebním poměru podle zvláštního právního předpisu.⁴⁸⁾

(5) Podíl náhrady škody stanovený podle odstavce 4 nesmí u jednotlivých příslušníků, s výjimkou společně odpovědného vedoucího a jeho zástupce, přesáhnout částku, která se rovná jejich průměrnému služebnímu příjmu před vznikem škody. Neuhradí-li se takto určenými podíly škoda v celém rozsahu, je zbytek povinen uhradit odpovědný vedoucí příslušník a jeho zástupce společně podle podílu jejich průměrných služebních příjmů.

(6) Jestliže schodek (část schodku) byl zaviněn některým ze společně odpovědných příslušníků, hradí jej tento příslušník podle míry svého zavinění.

§ 97

Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů

(1) Příslušník odpovídá v plné výši za ztrátu předmětů, které mu svěřil bezpečnostní sbor a on jejich převzetí písemně potvrdil.

(2) Příslušník se zproští odpovědnosti zcela, po-

případě zčásti, jestliže prokáže, že ztráta svěřených předmětů vznikla zcela nebo zčásti bez jeho zavinění.

HLAVA III

ODPOVĚDNOST BEZPEČNOSTNÍHO SBORU ZA ŠKODU

Díl 1

Obecná a zvláštní odpovědnost

§ 98

Obecná odpovědnost

(1) Bezpečnostní sbor odpovídá za škodu způsobenou příslušníkovi porušením právní povinnosti při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby.

(2) Bezpečnostní sbor odpovídá příslušníkovi i za jinou škodu na zdraví, než je škoda vzniklá služebním úrazem nebo nemocí z povolání, která mu vznikla za podmínek uvedených v odstavci 1; pro způsob a rozsah náhrady platí ustanovení o služebním úrazu s tím omezením, že nevzniká nárok na jednorázové odškodnění a jednorázové odškodnění pozůstalých.

(3) Bezpečnostní sbor je povinen uhradit příslušníkovi skutečnou škodu v penězích nebo uvedením do předešlého stavu, jestliže s tím příslušník souhlasí. Výše škody na věci se určí podle ceny věci v době poškození nebo ztráty.

(4) Bezpečnostní sbor neodpovídá příslušníkovi za škodu na věci, které použil při plnění služebních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním bez jeho souhlasu.

§ 99

Zvláštní odpovědnost za škodu na věci

(1) Bezpečnostní sbor odpovídá příslušníkovi též za škodu na věci, kterou nosí běžně do služby, jestliže si ji odloží ve služebně na místě k tomu určeném nebo obvyklém.

(2) Za věc, kterou příslušník nenosí běžně do služby nebo kterou nepřevzal bezpečnostní sbor do zvláštní úschovy, odpovídá bezpečnostní sbor do částky 10 000 Kč. Jestliže se zjistí, že škodu na věci způsobil jiný příslušník bezpečnostního sboru nebo že došlo ke škodě na věci, kterou převzal bezpečnostní sbor do zvláštní úschovy, uhradí bezpečnostní sbor příslušníkovi škodu bez omezení.

(3) Nárok na náhradu škody zanikne, jestliže její vznik příslušník neohlásil služebnímu funkcionáři bez

⁴⁸⁾ Zákon č. 218/2002 Sb.

zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy se o škodě dověděl.

Díl 2

Odpovědnost za škodu při služebním úrazu nebo nemoci z povolání

§ 100

Obecná ustanovení

(1) Bezpečnostní sbor odpovídá příslušníkovi za škodu způsobenou služebním úrazem.

(2) Za úkon v přímé souvislosti s výkonem služby se považuje úkon, který je k výkonu služby potřebný nebo který je během služby obvyklý anebo nutný, je konaný před počátkem služby nebo po jejím skončení a v době přestávky na jídlo a oddech konané v objektu bezpečnostního sboru. Za takový úkon se nepovažuje cesta do služby a zpět, stravování, ošetření, popřípadě vyšetření ve zdravotnickém zařízení ani cesta k němu a zpět, jestliže není konána v objektu bezpečnostního sboru. Vyšetření ve zdravotnickém zařízení provedené na rozkaz služebního funkcionáře nebo ošetření při první pomoci včetně cesty k němu a zpět je považováno za úkon v přímé souvislosti s výkonem služby.

(3) Služebním úrazem je také úraz, který příslušník utrpěl při cestě do místa plnění služebních úkolů a zpět při vyslání na služební cestu, na studijní pobyt nebo při převelení.

(4) Bezpečnostní sbor odpovídá příslušníkovi za škodu způsobenou nemocí z povolání, jestliže příslušník před jejím zjištěním konal službu v podmínkách, za nichž nemoc z povolání vzniká. Nemocemi z povolání jsou nemoci uvedené ve zvláštním právním předpisu.⁴⁹⁾ Za nemoc z povolání se považuje i nemoc, která vznikla 3 roky před nabytím účinnosti tohoto zákona.

§ 101

Druhy náhrad

Příslušník, který utrpěl služební úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, má nárok na

- a) náhradu za ztrátu na služebním příjmu,
- b) náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění,
- c) náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením,
- d) jednorázové odškodnění,
- e) náhradu věcné škody.

§ 102

Náhrada za ztrátu na služebním příjmu po dobu neschopnosti ke službě

(1) Náhrada za ztrátu na služebním příjmu se příslušníkovi poskytuje po dobu jeho neschopnosti ke službě z důvodu služebního úrazu nebo nemoci z povolání v takové výši, aby se spolu se služebním příjmem nebo s nemocenským rovnala jeho průměrnému služebnímu příjmu před vznikem škody.

(2) Při další neschopnosti ke službě z důvodu téhož služebního úrazu nebo nemoci z povolání se vychází z průměrného služebního příjmu příslušníka před vznikem této další neschopnosti ke službě. Jestliže před vznikem další neschopnosti ke službě náležela příslušníkovi náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti, náleží mu náhrada podle odstavce 1 až do částky, do níž by mu náležela náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě, kdyby nebyl neschopen ke službě. Za služební příjem po služebním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání se považuje i nemocenské.

§ 103

Náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě

(1) Náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě se poskytuje po dobu trvání služebního poměru nebo v případě, že služební poměr skončil podle § 42 odst. 1 písm. h) v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání. Po skončení služebního poměru však náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě nenáleží, jestliže příslušník není výdělečně činný ani nepobírá plný nebo částečný invalidní důchod anebo hmotné zabezpečení uchazeče o zaměstnání.

(2) Náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě se příslušníkovi poskytuje ve výši, která se spolu se služebním příjmem nebo jiným výdělkem po služebním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání, popřípadě s plným invalidním nebo s částečným invalidním důchodem poskytovaným z téhož důvodu anebo hmotným zabezpečením uchazeče o zaměstnání rovná průměrnému služebnímu příjmu před vznikem škody; ke zvýšení plného invalidního důchodu pro bezmocnost se nepřihlíží. Za dosahovaný výdělek se považuje výdělek alespoň ve výši minimální mzdy stanovené zvláštním právním předpisem,⁵⁰⁾ z minimální mzdy se vychází též v případě, že skončila výplata hmotného zabezpečení uchazeče o zaměstnání z důvodu uplynutí doby, po kterou se hmotné zabezpečení poskytuje.

⁴⁹⁾ Nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání.

⁵⁰⁾ Nařízení vlády č. 303/1995 Sb., o minimální mzdě, ve znění pozdějších předpisů.

(3) Jestliže to tento zákon umožňuje, vychází se u příslušníka, který vykonával současně jinou výdělečnou činnost v pracovním poměru nebo byl činný na základě dohody o pracovní činnosti v době, kdy u něj došlo ke služebnímu úrazu nebo kdy u něho byla zjištěna nemoc z povolání, z jeho výdělečné činnosti za dobu, po kterou měla nebo mohla tato činnost trvat.

(4) Příslušníkovi, jemuž je po skončení služebního poměru poskytována náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě a který je osobou samostatně výdělečně činnou, se provede výpočet náhrady na základě předložení dokladu o výši příjmu podle zvláštního právního předpisu.⁵¹⁾ Jestliže je takto zjištěný příjem nižší než minimální mzda, náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě se poskytne ve výši rozdílu mezi minimální mzdou a průměrným služebním příjmem před vznikem škody.

(5) Náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě příslušníkovi náleží i při neschopnosti z jiného důvodu, než je původní služební úraz nebo nemoc z povolání; přitom se za příjem po služebnímu úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání považuje příjem, z něhož se stanovuje nemocenské.

(6) Náhrada za ztrátu na služebním příjmu příslušníka, který byl ustanoven na jiné služební místo z důvodu ohrožení nemocí z povolání nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání po převedení, vychází z výše jeho průměrného služebního příjmu, kterého dosáhl přede dnem převedení na jiné služební místo, jestliže to je pro něj výhodnější.

(7) Příslušník, jemuž je poskytována náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě a jenž odmítl po skončení služebního poměru přijmout práci v pracovním poměru odpovídající jeho zdravotnímu stavu zajištěnou bezpečnostním sborem, se poskytne pouze náhrada ve výši rozdílu mezi průměrným služebním příjmem před vznikem škody a průměrným výdělkem, kterého mohl dosáhnout v pracovním poměru.

(8) Vláda může s ohledem na změny, jež nastaly ve vývoji úrovně služebního příjmu, upravit podmínky, výši a způsob náhrady za ztrátu na služebním příjmu, která náleží příslušníkovi po skončení neschopnosti ke službě vzniklé služebním úrazem nebo nemocí z povolání.

(9) Příslušníkovi náleží náhrada za ztrátu na služebním příjmu po skončení neschopnosti ke službě nejdéle do konce kalendářního měsíce, ve kterém dovršil věk 65 let.

§ 104

Náhrada za bolest a za ztížení společenského uplatnění

(1) Náhrada za bolest a náhrada za ztížení společenského uplatnění se poskytne jednorázově.

(2) Ministerstvo v dohodě s Ministerstvem financí, Ministerstvem spravedlnosti a zpravodajskými službami stanoví vyhláškou postup při určování výše náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění.

§ 105

Jednorázové odškodnění

Jednorázové odškodnění ve výši 230 000 Kč se poskytne příslušníkovi, jehož služební poměr skončil podle § 42 odst. 1 písm. h) v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání.

§ 106

Druhy náhrad poskytovaných po úmrtí příslušníka

Zemře-li příslušník následkem služebního úrazu nebo nemoci z povolání, mají pozůstalí po příslušníkovi nárok na

- a) náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením,
- b) náhradu přiměřených nákladů spojených s pohřbem,
- c) náhradu nákladů na výživu pozůstalých,
- d) jednorázové odškodnění pozůstalých,
- e) náhradu věcné škody.

§ 107

Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením a náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem

(1) Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením a náhrada nákladů spojených s pohřbem se poskytne osobě, která tyto náklady vynaložila. Od přiměřených nákladů spojených s pohřbem se odečte pohřebné poskytnuté podle zvláštního právního předpisu.⁵²⁾

(2) Náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem obsahuje výdaje účtované za pohřeb, hřbitovní poplatky, jednu třetinu obvyklých výdajů na smuteční ošacení člena rodiny, cestovní výlohy, výdaje na úpravu hrobu a na zřízení pomníku nebo desky; výdaje na zřízení pomníku nebo desky se hradí až do výše 20 000 Kč.

⁵¹⁾ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵²⁾ § 48 zákona č. 117/1995 Sb., ve znění zákona č. 242/1997 Sb.

§ 108

Náhrada nákladů na výživu pozůstalých

Náhrada nákladů na výživu pozůstalých se poskytuje členům rodiny, kterým byl příslušník povinen poskytovat výživu,⁵³⁾ a to po dobu, po kterou by tuto povinnost měl, nejdéle do 65 let jeho věku. Při výpočtu náhrady se vychází z průměrného služebního příjmu příslušníka. Výše náhrady činí 50 % průměrného služebního příjmu, jestliže měl povinnost vyživovat 1 osobu, a 80 %, jestliže měl povinnost vyživovat více osob. Náhrada nákladů na výživu pozůstalých se poskytuje členům rodiny jen v případě, že není uhrazena vdovským (vdoveckým) a sirotčím důchodem poskytovaným z téhož důvodu.

§ 109

Jednorázové odškodnění pozůstalých

Jednorázové odškodnění pozůstalých se poskytne pozůstalému manželovi příslušníka a nezaopatřenému dítěti,⁵⁴⁾ a to každému ve výši 200 000 Kč, a každému rodiči příslušníka, jestliže s ním žil v domácnosti, ve výši 100 000 Kč.

§ 110

Náhrada věcné škody

Náhrada věcné škody náleží dědicům příslušníka.

*Díl 3**Společné ustanovení k odpovědnosti za škodu*

§ 111

(1) Bezpečnostní sbor se zproští odpovědnosti za škodu, jestliže prokáže, že příslušník škodu způsobil

- a) porušením právních předpisů, služebních předpisů, rozkazů, nebo
- b) v důsledku požití alkoholického nápoje anebo v důsledku zneužití jiné návykové látky,⁵⁵⁾

a že tyto skutečnosti byly jedinou příčinou škody.

(2) Bezpečnostní sbor se zproští odpovědnosti zčásti, jestliže prokáže, že skutečnosti uvedené v odstavci 1 byly jednou z příčin škody. Výši náhrady škody určí služební funkcionář s přihlédnutím k míře zavinění příslušníka.

(3) Vláda může s ohledem na změny, jež nastaly ve vývoji úrovně služebního příjmu, upravit výši náhrady jednorázového odškodnění, náhrady přiměřených nákladů spojených s pohřbem na zřízení po-

mníku nebo desky a jednorázového odškodnění pozůstalých.

ČÁST OSMÁ**SLUŽEBNÍ PŘÍJEM
A ODMĚNA ZA SLUŽEBNÍ POHOTOVOST****HLAVA I
OBECNÉ USTANOVENÍ**

§ 112

(1) Příslušník má nárok na služební příjem za výkon služby. Nárok na služební příjem má také v dalších případech, kdy to stanovuje zákon. Za služební příjem se považují peněžité plnění poskytovaná příslušníkovi bezpečnostním sborem ve výši a za podmínek stanovených tímto zákonem. Příslušník s kratší dobou služby má nárok na služební příjem odpovídající této kratší době služby.

(2) Příslušníkovi je stanoven služební příjem s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 300 hodin u příslušníků ve dvousměnném, třisměnném nebo nepřetržitém režimu služby a 150 hodin u ostatních příslušníků. Příslušníkovi je služební příjem stanoven s přihlédnutím k veškeré službě v noci a ve svátek. Ve služebním příjmu ředitele bezpečnostního sboru a jeho zástupce je přihlédnuto k veškeré službě přesčas, v noci a ve svátek.

(3) Příslušník a příslušnice mají nárok na stejný služební příjem za stejnou službu nebo za službu stejné hodnoty. Za stejnou službu nebo službu stejné hodnoty se považuje služba stejné nebo srovnatelné složitosti, odpovědnosti a namáhavosti, která je konána ve stejných nebo srovnatelných podmínkách služby, při stejných nebo srovnatelných schopnostech a způsobilosti k výkonu služby, při stejné nebo srovnatelné služební výkonnosti a výsledcích ve výkonu služby.

(4) Příslušníkovi, který nevykonával službu proto, že na jeho obvyklý den výkonu služby připadl svátek, se služební příjem nekrátí.

**HLAVA II
SLOŽKY SLUŽEBNÍHO PŘÍJMU**

§ 113

Služební příjem příslušníka tvoří:

- a) základní tarif zvýšený způsobem uvedeným v § 115 odst. 4,

⁵³⁾ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴⁾ § 20 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

⁵⁵⁾ § 1 odst. 3 zákona č. 37/1989 Sb.

- b) příplatek za vedení,
- c) příplatek za službu v zahraničí,
- d) zvláštní příplatek,
- e) další služební příjem,
- f) osobní příplatek a
- g) odměna.

§ 114

Základní tarif

Základní tarif je měsíčně poskytovanou složkou služebního příjmu stanovenou v měsíčních částkách za stanovenou dobu služby. Příslušník má nárok na základní tarif stanovený pro tarifní třídu stanovenou pro služební místo a služební hodnost, do které byl jmenován, a pro tarifní stupeň, do kterého byl zařazen, zvýšený způsobem uvedeným v § 115 odst. 4.

§ 115

Stupnice základních tarifů

(1) Příslušníkům se stanoví stupnice základních tarifů v jedenácti tarifních třídách a v každé z nich ve dvanácti tarifních stupních. Základní tarify v tarifních třídách se zvyšují oproti nižšímu základnímu tarifu o procentní přírůstek, který činí 9 % ve druhé tarifní třídě, 10 % ve třetí až sedmé tarifní třídě, 11 % v osmé až deváté tarifní třídě a 13 % v desáté a jedenácté tarifní třídě. Základní tarif ve dvanáctém tarifním stupni činí 1,5násobek základního tarifu v prvním tarifním stupni. Základní tarify v tarifních stupních se oproti nejbližší nižšímu základnímu tarifu zvyšují o shodný procentní přírůstek. Základní tarify se zaokrouhlují na desítky korun nahoru.

(2) Základní tarif v páté tarifní třídě a v šestém tarifním stupni činí vždy od 1. ledna do 31. prosince kalendářního roku 1násobek průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok.

(3) Stupnici základních tarifů vypočítaných způsobem, jaký je uveden v odstavcích 1 a 2, vyhláší pro příslušný kalendářní rok Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením.⁵⁶⁾

(4) Základní tarif vypočtený způsobem, jaký je uveden v odstavcích 1 a 2, se dále zvyšuje:

- a) u příslušníků zpravodajských služeb a příslušníků zařazených v organizační jednotce, která řídí bezpečnostní sbor, nebo v organizační jednotce bezpečnostního sboru s působností na celém území České republiky o částku rovnající se 50 % jejich základního tarifu nebo o částku rovnající se 60 %

jejich základního tarifu, jedná-li se o příslušníky ve dvousměnném, třísměnném či nepřetržitém režimu služby,

- b) u příslušníků zařazených v ostatních organizačních jednotkách bezpečnostního sboru o částku rovnající se 40 % jejich základního tarifu nebo o částku rovnající se 50 % jejich základního tarifu, jedná-li se o příslušníky ve dvousměnném, třísměnném či nepřetržitém režimu služby.

§ 116

Tarifní třída

(1) Pro služební místo příslušníka se stanoví tarifní třída podle nejnáročnější činnosti, jejíž výkon se na služebním místě vyžaduje. Pro služební místo vedoucího příslušníka se stanoví tarifní třída podle nejnáročnější činnosti v působnosti příslušné organizační jednotky bezpečnostního sboru.

(2) Není-li dále uvedeno jinak, v souladu s charakteristikami tarifních tříd uvedenými v příloze tohoto zákona stanoví vláda nařízením katalog činností v bezpečnostních sborech zařazených do jednotlivých tarifních tříd podle jejich složitosti, odpovědnosti a namáhavosti.

(3) Katalog činností ve zpravodajské službě zařazených do jednotlivých tarifních tříd podle jejich složitosti, odpovědnosti a namáhavosti stanoví ředitel zpravodajské služby služebním předpisem v souladu s charakteristikami tarifních tříd uvedenými v příloze tohoto zákona a s přihlédnutím ke srovnatelným činnostem v katalogu činností bezpečnostních sborů.

(4) Při změně systemizace stanoví ředitel bezpečnostního sboru tarifní třídu pro nové služební místo příslušníka podle katalogu činností. Nejsou-li požadované činnosti na nových služebních místech uvedeny v katalogu činností, stanoví ředitel bezpečnostního sboru po dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí tarifní třídu podle srovnatelných činností v katalogu uvedených s ohledem na složitost, odpovědnost a psychickou nebo fyzickou náročnost. Při porovnání se vychází z obecné charakteristiky tarifní třídy; ředitel zpravodajské služby tak stanoví bez dohody s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

§ 117

Tarifní stupeň

(1) Základní tarify se v tarifních třídách odstupňovávají podle získaných odborných zkušeností ve tříletých časových úsecích do 12 tarifních stupňů.

(2) Získané odborné zkušenosti se vyjadřují jako doba praxe, do které se započítává

⁵⁶⁾ § 2 odst. 1 písm. e) zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv.

a) doba výkonu služby podle tohoto zákona,

b) prokázaná doba jiné praxe, kterou příslušník vykonával v rozsahu, který podle její využitelnosti k výkonu služby na služebním místě určí služební funkcionář.

(3) Do doby praxe podle odstavce 2 se započítává i

a) doba výkonu vojenské základní (náhradní) služby⁵⁷⁾ a civilní služby⁵⁸⁾ v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem pro výkon vojenské základní (náhradní) služby, jestliže výkon vojenské základní služby neprobíhal současně s přípravou na povolání v denním studiu⁵⁹⁾ nebo v prezenčním studiu⁶⁰⁾ a

b) doba mateřské a rodičovské dovolené nebo doba trvalé péče o dítě nebo děti v rozsahu, který odpovídá délce mateřské nebo rodičovské dovolené, jestliže tato péče neprobíhala současně s přípravou na povolání v denním studiu⁵⁹⁾ nebo v prezenčním studiu,⁶⁰⁾ nejvýše však v celkovém rozsahu 3 let.

(4) Příslušník se zařadí do příslušného tarifního stupně v závislosti na délce doby praxe podle odstavců 2 a 3. Do vyššího tarifního stupně postupuje příslušník od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém dosáhl stanovené doby praxe.

(5) Příslušníkovi, který je specialistou v zásahové jednotce, vykonává službu jako agent nebo plní úkoly při předstíraném převodu anebo plní úkoly při zvláštní ochraně svědka, je příslušníkem zpravodajské služby nebo je zařazen do zálohy činné a je vyslán k výkonu služby v zahraničí v rámci jednotky mnohonárodnostních sil nebo mezinárodních policejních sborů, může ředitel bezpečnostního sboru určit základní tarif v rámci rozpětí základních tarifů stanovených pro nejnižší až nejvyšší tarifní stupeň příslušné tarifní třídy, a to podle podmínek výkonu služby, jejího rozsahu a výkonnosti příslušníka. Okruh příslušníků a kritéria pro určení základního tarifu stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem. Základní tarif určený příslušníkovi podle věty první se vždy od prvního dne následujícího kalendářního roku zvyšuje o shodné procento, o které se zvýší shodný nebo nejbližší základní tarif stanovený ve stupnici základních tarifů pro příslušný kalendářní rok, jestliže se nezmění podmínky, za kterých byl příslušníkovi základní tarif podle věty první určen.

§ 118

Příplatek za vedení

(1) Příplatek za vedení je měsíčně poskytovanou složkou služebního příjmu, na niž má nárok vedoucí příslušník.

(2) Výše příplatku za vedení se stanovuje v rámci rozpětí podle řídicí úrovně služebního místa a náročnosti řídicí činnosti.

(3) Rozpětí příplatku za vedení činí pro

a) ředitele bezpečnostního sboru	10 000 až 14 000 Kč,
b) vedoucího příslušníka	
1. řídicí úrovně	4 000 až 10 000 Kč,
c) vedoucího příslušníka	
2. řídicí úrovně	2 500 až 7 000 Kč,
d) vedoucího příslušníka	
3. řídicí úrovně	1 500 až 4 000 Kč,
e) vedoucího příslušníka	
4. řídicí úrovně	1 000 až 2 000 Kč.

(4) Konkrétní rozpětí příplatků za vedení pro služební místa vedoucích příslušníků jednotlivých řídicích úrovní podle toho, zda se jedná o vedoucího příslušníka na organizační jednotce s působností na celém území České republiky, nebo na nižším územním celku, stanoví ředitel bezpečnostního sboru v rámci rozpětí uvedeného v odstavci 3 služebním předpisem.

(5) Konkrétní rozpětí příplatků za vedení pro služební místa vedoucích příslušníků zpravodajské služby jednotlivých řídicích úrovní stanoví ředitel zpravodajské služby v rámci rozpětí uvedeného v odstavci 3 služebním předpisem.

§ 119

Příplatek za službu v zahraničí

Příslušník, který je zařazen do zálohy činné a je vyslán k výkonu služby do zahraničí v rámci jednotky mnohonárodnostních sil nebo mezinárodních policejních sborů, má nárok po dobu působení v zahraničí na příplatek ve výši 700 až 4 000 USD měsíčně, popřípadě v rovnocenné výši EURO. Jeho výši v rámci rozpětí stanoví ředitel bezpečnostního sboru. Po dobu poskytování tohoto příplatku nemá příslušník nárok na služební příjem a náhradní volno za službu přesčas, na příplatek za službu v noci, příplatek a náhradní volno za službu ve svátek a na odměnu za služební pohotovost.

⁵⁷⁾ § 17 a 18 zákona č. 218/1999 Sb., ve znění zákona č. 286/2002 Sb.

⁵⁸⁾ Zákon č. 18/1992 Sb., o civilní službě, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹⁾ § 20 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb.

⁶⁰⁾ § 44 zákona č. 111/1998 Sb.

§ 120

Zvláštní příplatek

(1) Příslušník, který koná službu ve ztížených a zdraví škodlivých pracovních podmínkách, má nárok na zvláštní příplatek. Podmínky pro poskytování tohoto příplatku a jeho výše se řídí nařízením vlády o podmínkách pro poskytování a výši zvláštního příplatku za vykonávání činností ve ztížených a zdraví škodlivých pracovních podmínkách.⁶¹⁾

(2) Příslušník, který vykonává službu v prostředí s vysokou mírou ohrožení zdraví, jež vyžaduje použití izolačních dýchacích přístrojů, má nárok na zvláštní příplatek ve výši 500 Kč až 1 500 Kč měsíčně.

(3) Příslušník, který vykonává službu spojenou s ochranou zájmů státu, při nichž může dojít k ohrožení jeho života nebo zdraví, popřípadě k jiným závažným rizikům, nebo službu s mimořádnou psychickou zátěží, má nárok na zvláštní příplatek ve výši 3 000 Kč až 6 000 Kč měsíčně v I. skupině a 1 000 Kč až 4 000 Kč ve II. skupině.

(4) Zařazení služebních činností do I. a II. skupiny a výši zvláštního příplatku pro služební místa v bezpečnostním sboru stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem.

§ 121

Další služební příjem

(1) Další služební příjem je jednorázové peněžité plnění, na které má příslušník nárok v kalendářním pololetí roku.

(2) Příslušník má nárok na další služební příjem, jestliže v kalendářním pololetí koná službu alespoň 65 dnů a jeho služební poměr neskončí v prvním pololetí před 31. květnem nebo 30. červnem, jestliže dosáhne příslušník stanovený počet dnů výkonu služby až v červnu, a ve druhém pololetí před 30. listopadem nebo před 31. prosincem, jestliže dosáhne příslušník stanovený počet dnů výkonu služby až v prosinci.

(3) Za den výkonu služby se pro účely poskytování dalšího služebního příjmu považuje den, v němž příslušník

- a) konal službu po převážnou část směny,
- b) čerpal dovolenou v rozsahu poloviny své směny a větším,
- c) nemohl konat službu pro překážky na straně bezpečnostního sboru v rozsahu poloviny své směny a větším, nebo

d) nekonal službu proto, že na jeho obvyklý den služby připadl svátek.

(4) Den výkonu služby lze započítat jen z jednoho důvodu, který je uveden v odstavci 3.

(5) Příslušník, kterému bezpečnostní sbor rozvrhl stanovenou dobu výkonu služby nerovnoměrně, se pro účely odstavce 2 posuzuje jako příslušník, který vykonával službu 5 dnů výkonu služby v kalendářním týdnu, i když jeho doba výkonu služby není do všech těchto dnů výkonu služby rozvržena. Obdobně se postupuje i při posuzování dob uvedených v odstavci 3 písm. b) až d).

(6) Výše dalšího služebního příjmu je součtem měsíčních částek základního tarifu zvýšeného způsobem uvedeným v § 115 odst. 4, příplatku za vedení, osobního příplatku a zvláštního příplatku, na které příslušníkovi vznikl nárok naposledy nebo které mu byly služebním bezpečnostním sborem určeny naposledy.

(7) Další služební příjem je splatný v nejbližším dnu stanoveném pro výplatu služebního příjmu po vzniku nároku na další služební příjem.

§ 122

Osobní příplatek

(1) Osobní příplatek je nenárokovou složkou služebního příjmu, kterou lze ocenit výkon služby v mimořádné kvalitě nebo v rozsahu nad základní dobu služby, pokud tento zvýšený rozsah není zohledněn v základním tarifu. Osobní příplatek lze příslušníkovi přiznat, zvýšit, snížit nebo odejmout na základě závěru jeho služebního hodnocení.

(2) Osobní příplatek lze určit až do výše 40 % základního tarifu příslušníka.

(3) Příslušníka, který je uveden v § 117 odst. 5, a příslušníka ve služební hodnosti vrchní komisař až vrchní státní rada lze za výkon služby v mimořádné kvalitě nebo v rozsahu nad základní dobu služby, pokud tento zvýšený rozsah není zohledněn v základním tarifu, ocenit příznáním osobního příplatku až do výše 80 % jeho základního tarifu.

§ 123

Odměna

Příslušníkovi lze poskytnout odměnu, kterou je možno jednorázově ocenit

- a) splnění mimořádného nebo zvlášť významného služebního úkolu,

⁶¹⁾ § 11 odst. 1 a § 23 odst. 1 písm. e) zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění zákona č. 40/1994 Sb. a zákona č. 217/2000 Sb. Nařízení vlády č. 252/1992 Sb., o podmínkách pro poskytování a výši zvláštního příplatku za vykonávání činností ve ztížených a zdraví škodlivých pracovních podmínkách, ve znění nařízení vlády č. 77/1994 Sb.

- b) splnění naléhavých služebních úkolů za nepřítomného příslušníka, nebo
- c) dosavadní výkon služby při dovršení 50 let věku.

HLAVA III SLUŽEBNÍ PŘÍJEM VE ZVLÁŠTNÍCH PŘÍPADECH

§ 124

(1) Příslušník, který je pověřen zastupováním na jiném služebním místě, má nárok na služební příjem ve výši, v jaké by mu náležel, kdyby byl na toto služební místo ustanoven.

(2) Příslušník, který je zařazen do zálohy činné a je vyslán k výkonu služby k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě, má nárok na služební příjem ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu, jestliže mu není poskytována odměna za vykonanou práci uvedenými subjekty. Je-li tato odměna nižší než služební příjem podle věty první, má nárok na doplatek služebního příjmu.

(3) Příslušník, který je zařazen do zálohy pro studující nebo zálohy pro přechodně nezařazené, má nárok na služební příjem ve výši odpovídající 80 % průměrného služebního příjmu.

(4) Příslušník, který je zařazen do zálohy zvláštní, má nárok na služební příjem ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu.

(5) Příslušník má ode dne vzniku neschopnosti ke službě nárok na služební příjem ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu, a to po dobu nejdéle

- a) 30 dnů, nebo
- b) 12 měsíců, jde-li o neschopnost ke službě v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání.

Doba poskytování služebního příjmu se započítává do podpůrní doby.⁶²⁾

(6) Příslušník, který je zproštěn výkonu služby, má nárok na služební příjem ve výši 50 % služebního příjmu odpovídajícího průměrnému služebnímu příjmu; to neplatí, byl-li příslušník vzat do vazby. Jestliže se v řízení o kázeňském přestupku, o jednání, které má znaky přestupku²⁰⁾ nebo jiného správního deliktu,²¹⁾ anebo o trestném činu neprokáže vina příslušníka, doplatí se mu část služebního příjmu, o niž mu byl služební příjem zkrácen.

(7) Příslušník má za dobu čerpání dovolené nebo služebního volna nárok na služební příjem ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu. Jestliže příslušník nemohl dovolenou vyčerpat do konce následujícího kalendářního roku, náleží mu za ni náhrada ve

výši služebního příjmu, který odpovídá době nevyčerpané dovolené.

(8) Příslušník, který nemůže po přechodnou dobu vykonávat službu z provozní příčiny nebo jiné překážky ve službě na straně bezpečnostního sboru, má nárok na služební příjem ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu. Za překážku ve službě na straně bezpečnostního sboru se považuje též doba jízdy v dopravním prostředku na služební cestě, jestliže je konána v době služby, účast na nařízené mimořádné preventivní prohlídce, očkování nebo diagnostické zkoušce.

(9) Příslušník má po zrušení rozhodnutí o skončení služebního poměru za dobu, po kterou nevykonával službu, nárok na služební příjem ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu.

§ 125

Náhradní volno a služební příjem za službu přesčas

(1) Příslušník má nárok na náhradní volno za hodinu služby přesčas pouze v rozsahu služby přesčas podle § 54 odst. 2. Neposkytne-li mu bezpečnostní sbor náhradní volno v době 6 kalendářních měsíců po výkonu služby přesčas podle § 54 odst. 2, má nárok na část základního tarifu zvýšeného podle § 115 odst. 2, osobního příplatku a zvláštního příplatku, který připadá na 1 hodinu služby bez služby přesčas v kalendářním měsíci, v němž službu přesčas konal. Za službu přesčas podle § 54 odst. 1 a 3 se náhradní volno ani služební příjem příslušníkovi neposkytuje.

(2) Za dobu čerpání náhradního volna se služební příjem nekrátí.

(3) Vedoucímu příslušníkovi je služební příjem stanoven s přihlédnutím k případné službě přesčas. To neplatí o službě přesčas konané podle § 54 odst. 2 v noci, ve dnech nepřetržitého odpočinku v týdnu a ve svátek. Ve služebním příjmu ředitele bezpečnostního sboru a jeho zástupce je přihlédnuto k veškeré službě přesčas.

HLAVA IV

ODMĚNA ZA SLUŽEBNÍ POHOTOVOST

§ 126

(1) Za hodinu služební pohotovosti na služebně mimo dobu služby má příslušník nárok na odměnu ve výši 35 %, a jde-li o den pracovního klidu, ve výši 70 % poměrné části základního tarifu zvýšeného způsobem uvedeným v § 115 odst. 4, osobního a zvláštního příplatku, který připadá na 1 hodinu služby v kalendářním měsíci, na který připadla služební pohotovost.

⁶²⁾ § 16 odst. 2 a 3 zákona č. 32/1957 Sb., ve znění zákona č. 308/1993 Sb., zákona č. 113/1997 Sb. a zákona č. 238/2000 Sb.

(2) Za hodinu služební pohotovosti vykonávané mimo služebnu mimo služební dobu příslušníka má příslušník nárok na odměnu ve výši 10 %, a jde-li o den pracovního klidu, ve výši 15 % poměrné části základního tarifu zvýšeného způsobem uvedeným v § 115 odst. 4, osobního a zvláštního příplatku připadajícího na 1 hodinu služby v měsíci, na který připadla služební pohotovost; to neplatí, jde-li o příslušníka, který má nárok na zvláštní požitky podle § 135 odst. 1.

(3) Příslušník má nárok na služební příjem za výkon služby v době služební pohotovosti. Odměna za služební pohotovost mu v takovém případě nenáleží.

(4) Ustanovení § 112 odst. 3 se vztahuje na odměnu za služební pohotovost obdobně.

HLAVA V SPOLEČNÁ USTANOVENÍ O SLUŽEBNÍM PŘÍJMU PŘÍSLUŠNÍKŮ A ODMĚNĚ ZA SLUŽEBNÍ POHOTOVOST

§ 127

Určení složek služebního příjmu ředitele bezpečnostního sboru

Řediteli bezpečnostního sboru stanoví složky služebního příjmu, které jsou uvedeny v § 118 odst. 3, § 120, 122 a 123, nadřízený ředitel bezpečnostního sboru, není-li dále stanoveno jinak.

§ 128

Splatnost služebního příjmu

(1) Služební příjem je splatný zpětně za měsíční období, a to ve výplatním termínu, který stanoví vedoucí bezpečnostního sboru, nejpozději však do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém příslušníkovi nárok na služební příjem nebo na některou jeho složku vznikl. Případně-li výplatní termín na sobotu, neděli nebo svátek, je služební příjem splatný v den výkonu služby, který předchází výplatnímu termínu.

(2) Služební příjem, který je splatný během dovolené příslušníka, vyplatí bezpečnostní sbor příslušníkovi na jeho žádost před nástupem dovolené.

(3) V den skončení služebního poměru vyplatí bezpečnostní sbor příslušníkovi na jeho žádost služební příjem, na který mu vznikl nárok, jinak mu jej vyplatí v nejbližším výplatním termínu, který následuje po dni skončení služebního poměru.

§ 129

Výplata služebního příjmu

(1) Služební příjem se příslušníkovi vyplácí v zákonných penězích⁶³⁾ a zaokrouhluje se na celé koruny nahoru.

(2) Služební příjem se vyplácí v době výkonu služby na místě stanoveném služebním předpisem. Nemůže-li se příslušník z vážných důvodů k výplatě služebního příjmu dostavit, zašle mu bezpečnostní sbor služební příjem ve výplatním termínu, popřípadě v nejbližší den výkonu služby, na svůj náklad a své nebezpečí.

(3) Při výplatě služebního příjmu vydá bezpečnostní sbor příslušníkovi doklad, který obsahuje údaje o jednotlivých složkách služebního příjmu a o provedených srážkách. Bezpečnostní sbor příslušníkovi na jeho žádost předloží k nahlédnutí doklady, které byly podkladem pro zúčtování jeho služebního příjmu.

(4) Příslušník může písemně zmocnit jinou osobu k přijetí svého služebního příjmu. Bez písemného zmocnění příslušníka lze vyplatit služební příjem jiné osobě jen v případě, že tak stanoví zvláštní právní předpis.⁶⁴⁾

(5) Na žádost příslušníka je bezpečnostní sbor při výplatě služebního příjmu, popřípadě jiného peněžitého plnění v příslušníkuv prospěch povinen na svůj náklad a své nebezpečí poukázat jím určenou částku na jeden jeho účet u banky⁶⁵⁾ ve výplatním termínu, nestanoví-li na základě písemné žádosti příslušníka jiný termín.

(6) Příslušníkovi s místem služebního působení v zahraničí lze s jeho souhlasem poskytovat služební příjem nebo jeho část v dohodnuté cizí měně, ke které je Českou národní bankou vyhlášen kurz devizového trhu nebo přepočítací poměr. Při zaokrouhlování se použije odstavec 1 přiměřeně.

(7) Pro přepočítání služebního příjmu nebo jeho části na cizí měnu se použije kurz devizového trhu nebo přepočítací poměr vyhlášený Českou národní bankou platný v den výplatního termínu.

§ 130

Srážky ze služebního příjmu

(1) Srážky ze služebního příjmu lze provést jen na základě žádosti příslušníka o provedení srážek ze služebního příjmu. Jinak může bezpečnostní sbor srazit příslušníkovi ze služebního příjmu jen

a) zálohu na daň z příjmů fyzických osob,

⁶³⁾ § 16 odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

⁶⁴⁾ Například § 11 zákona č. 37/1989 Sb.

⁶⁵⁾ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

- b) pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,
- c) částky postižené výkonem rozhodnutí nařízeným soudem, správním úřadem nebo orgánem zmocněným k tomu zákonem,
- d) zálohu na služební příjem, kterou je příslušník povinen vrátit proto, že nebyly splněny podmínky pro přiznání služebního příjmu,
- e) nevyúčtovanou zálohu na cestovní náhrady,
- f) služební příjem za dovolenou, na který příslušník ztratil nárok, popřípadě na který mu nárok nevznikl,
- g) přeplatky na dávkách nemocenské péče, důchodového pojištění, státní sociální podpory, hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání a neprávem přijaté částky dávek sociálního zabezpečení, jestliže je příslušník povinen tyto přeplatky a neprávem přijaté částky vrátit na základě vykonatelského rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů,⁶⁶⁾ nebo
- h) částku, o kterou mu byl snížen základní tarif v důsledku uložení kázeňského trestu.

(2) Pořadí srážek ze služebního příjmu příslušníka stanoví vláda nařízením.

§ 131

Nahlížení do právních předpisů o služebním příjmu

Bezpečnostní sbor příslušníkovi umožní nahlížet do právních předpisů, které upravují poskytování služebního příjmu.

§ 132

Postup při poskytování některých složek služebního příjmu a odměny za služební pohotovost

Při poskytování služebního příjmu za službu přesčas a odměny za služební pohotovost sčítá bezpečnostní sbor celkovou dobu výkonu služby a dobu služební pohotovosti, kterou příslušník konal v kalendářním měsíci, a po sečtení poskytne služební příjem nebo odměnu pouze za celé hodiny.

§ 133

Informační systém o služebním příjmu

(1) Ministerstvo financí vede o služebním příjmu informační systém, jehož účelem je shromažďovat, zpracovávat a uchovávat údaje o prostředcích na služební příjmy a na odměny za služební pohotovost, o průměrných služebních příjmech příslušníků a jejich osobních údajích,²⁶⁾ které ovlivňují výši služebního příjmu.

(2) Bezpečnostní sbor je povinen poskytovat do informačního systému o služebním příjmu údaje uvedené v odstavci 1 v rozsahu a způsobem, které stanoví vláda nařízením.

(3) Ministerstvo financí předává údaje z informačního systému Ministerstvu práce a sociálních věcí a Českému statistickému úřadu.

ČÁST DEVÁTÁ

NATURÁLNÍ NÁLEŽITOSTI A ZVLÁŠTNÍ POŽITKY

Naturální náležitosti

§ 134

Služební stejnokroj nebo jiný oděv

(1) Příslušník má nárok na naturální náležitosti. Naturální náležitosti jsou:

- a) služební stejnokroj nebo jiný oděv a obuv, které používá při výkonu služby (dále jen „služební výstroj“),
- b) součástky určené k obměně nebo doplnění služební výstroje a
- c) služby spojené s údržbou služební výstroje.

(2) Při přijetí do služebního poměru má příslušník nárok na služební výstroj.

(3) Po dobu trvání služebního poměru má příslušník nárok na součástky určené k obměně a doplnění služební výstroje a na služby spojené s údržbou služební výstroje s výjimkou doby, po kterou mu nenáleží služební příjem; příslušník, který je zproštěn výkonu služby, má nárok na součástky určené k obměně nebo doplnění služební výstroje a na služby spojené s údržbou služební výstroje jen v případě, že mu byla doplacena část služebního příjmu, o kterou mu byl služební příjem po dobu zproštění výkonu služby zkrácen.

(4) Je-li příslušník ustanoven na jiné služební místo nebo dojde-li u něj k podstatné změně podmínek výkonu služby, má nárok na poskytnutí služební výstroje nebo na její doplnění v rozsahu, v jakém to podmínky výkonu služby vyžadují.

(5) Nelze-li příslušníkovi poskytnout služební výstroj, součástky určené k její obměně nebo doplnění anebo zajistit služby spojené s údržbou služební výstroje, má nárok na poskytnutí náhrady v penězích.

(6) Při skončení služebního poměru nemá příslušník nárok na náhradu v penězích za nevyčerpanou služební výstroj.

⁶⁶⁾ Například § 29 zákona č. 32/1957 Sb., ve znění zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 308/1993 Sb. a zákona č. 113/1997 Sb.

Zvláštní požitky

§ 135

Užívání služebních prostředků k jiným účelům

(1) Ředitel bezpečnostního sboru a jeho zástupce mají nárok na užívání služebních prostředků k jiným účelům, a to

- a) služebního vozidla a
- b) jedné účastnické telefonní stanice

k výkonu služebního místa nebo v souvislosti s ním a k osobní dispozici za účelem zajištění okamžité dosažitelnosti.

(2) Služební funkcionář může příslušníkovi povolit použití služebního vozidla k cestě do služby a zpět v souvislosti s plněním činností v krizových štábech, bezpečnostních radách, při nařízené služební pohotovosti, službě přesčas, návratu ze služební cesty mimo dobu služby a v dalších případech, kdy to vyžaduje důležitý zájem služby. Může též povolit používání účastnické telefonní stanice za účelem okamžitého vyznění o uložení služebního úkolu.

ČÁST DESÁTÁ

NÁHRADY CESTOVNÍCH VÝDAJŮ

HLAVA I

OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 136

(1) Příslušník má nárok na náhrady cestovních výdajů při vyslání na služební cestu ke studiu, ozdravný pobyt, při vzniku nebo změně služebního poměru, při zařazení do zálohy pro službu v zahraničí nebo při stěhování.

(2) Služební funkcionář určuje písemně podmínky pro přiznání cestovních náhrad, zejména dobu a místo nástupu cesty a ukončení cesty, místo plnění služebních úkolů, způsob dopravy a způsob ubytování; přitom přihlíží k oprávněným zájmům příslušníka.

(3) Za služební cestu se považuje doba, která počíná nástupem příslušníka na cestu za účelem plnění služebních úkolů v jiném místě, než je jeho místo služebního působení, včetně plnění služebních úkolů v tomto místě, a končí návratem z této cesty.

(4) Za zahraniční služební cestu se považuje služební cesta podle odstavce 3 konaná mimo území Čes-

ké republiky. Dobou rozhodnou pro vznik nároku příslušníka na náhradu cestovních výdajů v cizí zemi je doba přechodu státní hranice České republiky nebo doba odletu a příletu letadla při letecké přepravě. Za zahraniční služební cestu se nepovažuje cesta konaná na hraniční přechod.

HLAVA II

NÁHRADY CESTOVNÍCH VÝDAJŮ PŘI SLUŽEBNÍ CESTĚ

§ 137

Druhy náhrad cestovních výdajů

Příslušník, který je vyslaný na služební cestu, má za podmínek dále stanovených nárok na náhradu

- a) jízdních výdajů,
- b) jízdních výdajů za cesty k návštěvě člena rodiny,
- c) výdajů za ubytování,
- d) zvýšených stravovacích výdajů (dále jen „stravné“) a
- e) nutných vedlejších výdajů.

§ 138

Náhrada jízdních výdajů

(1) Příslušník má nárok na náhradu jízdních výdajů za použití veřejných dopravních prostředků, jež vynaložil v souladu s podmínkami služební cesty, a to ve výši, kterou prokáže služebnímu funkcionáři.

(2) Použije-li příslušník se souhlasem služebního funkcionáře při služební cestě jiné než služební silniční motorové vozidlo, náleží mu za každý 1 km jízdy sazba základní náhrady a náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu ve výši stanovené zvláštním právním předpisem pro zaměstnance v pracovním poměru.⁶⁷⁾

(3) Náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu se vypočte z ceny pohonné hmoty a ze spotřeby pohonné hmoty silničního motorového vozidla.

(4) Při výpočtu náhrady výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu se vychází z ceny pohonné hmoty prokázané příslušníkem. Jestliže příslušník cenu pohonné hmoty neprokáže, vypočte se mu tato náhrada výdajů z průměrné ceny pohonné hmoty stanovené

⁶⁷⁾ § 7 odst. 2 a 3 a § 8 zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění zákona č. 125/1998 Sb.

Vyhláška č. 445/2001 Sb., kterou se pro účely poskytování cestovních náhrad stanoví výše sazeb stravného, výše sazeb základních náhrad za používání silničních motorových vozidel a výše průměrných cen pohonných hmot.

zvláštním právním předpisem pro zaměstnance v pracovním poměru.⁶⁸⁾

(5) Spotřeba pohonné hmoty silničního motorového vozidla se vypočte aritmetickým průměrem z údajů o spotřebě paliva uvedených v technickém průkazu tohoto vozidla. Jestliže je technický průkaz neobsahuje, náleží příslušníkovi náhrada výdajů za pohonnou hmotu jen v případě, že spotřebu pohonné hmoty prokáže technickým průkazem jiného silničního motorového vozidla shodného typu se shodným objemem válců motoru.

(6) Použije-li příslušník se souhlasem služebního funkcionáře při služební cestě jiné než služební silniční motorové vozidlo, lze s ním předem dohodnout též poskytnutí náhrady výdajů za použití silničního motorového vozidla ve výši odpovídající ceně jízdenky hromadného dopravního prostředku dálkové přepravy.

§ 139

Náhrada jízdních výdajů za cesty k návštěvě člena rodiny

(1) Příslušník má nárok na náhradu jízdních výdajů podle § 138 za cesty k návštěvě člena rodiny do jeho místa trvalého pobytu nebo jiného předem dohodnutého místa pobytu člena rodiny, které služební funkcionář schválí na základě žádosti příslušníka.

(2) Jestliže místo trvalého pobytu člena rodiny nebo jiné předem dohodnuté místo pobytu člena rodiny, které schválí služební funkcionář na základě žádosti příslušníka, je mimo území České republiky, má příslušník nárok na náhradu jízdních výdajů podle odstavce 1 do místa překročení státní hranice České republiky. Při letecké přepravě má příslušník nárok na náhradu jízdních výdajů do místa překročení státní hranice České republiky ve výši odpovídající ceně jízdenky silničního nebo železničního dopravního prostředku dálkové přepravy, který stanoví služební funkcionář.

(3) Náhrada jízdních výdajů za cesty k návštěvě člena rodiny příslušníkovi náleží, jestliže doba služební cesty trvá déle než 7 kalendářních dnů, a to za každý kalendářní týden trvání služební cesty, nestanoví-li služební funkcionář dobu delší, nejméně však jedenkrát za měsíc.

§ 140

Náhrada výdajů za ubytování

Příslušník má nárok na náhradu výdajů za ubyto-

vání, jež vynaložil v souladu s podmínkami služební cesty, a to ve výši, kterou prokáže služebnímu funkcionáři.

§ 141

Stravné

(1) Příslušník má nárok na stravné podle délky doby služební cesty v kalendářním dni ve výši určené ředitelem bezpečnostního sboru v rámci rozpětí sazeb stravného stanovených zvláštním právním předpisem pro zaměstnance v pracovním poměru.⁶⁹⁾

(2) Zabezpečí-li služební funkcionář příslušníkovi na služební cestě plně bezplatné stravování, stravné se mu neposkytne. Zabezpečí-li služební funkcionář příslušníkovi bezplatné stravování jen částečně, krátí se náležející stravné o 20 % za snídani, o 40 % za oběd a o 40 % za večeři. Stravné zkrácené podle věty druhé se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(3) Příslušník vyslaný na služební cestu, která trvá 5 a více hodin a jejíž doba nástupu je určena po devatenácté hodině kalendářního dne a doba ukončení před pátou hodinou následujícího kalendářního dne, má nárok na stravné stanovené pro časové pásmo 5 až 12 hodin.

(4) Je-li příslušník vyslán na služební cestu, která trvá déle než 1 kalendářní den, a je ubytován v místě trvalého pobytu nebo v místě trvalého pobytu člena rodiny anebo se denně vrací k ubytování do místa svého trvalého pobytu, popřípadě místa trvalého pobytu člena rodiny, má nárok na stravné pouze za dobu výkonu služby.

(5) Příslušník má nárok na stravné do skončení výkonu služby před cestou k návštěvě člena rodiny a od počátku výkonu služby po této cestě. Po dobu návštěvy člena rodiny příslušníkovi stravné nenáleží.

§ 142

Náhrada nutných vedlejších výdajů

(1) Příslušník má nárok na náhradu nutných vedlejších výdajů vynaložených při služební cestě ve výši, kterou prokáže služebnímu funkcionáři.

(2) Nemůže-li příslušník prokázat výši náhrady nutných vedlejších výdajů, má nárok na náhradu výdajů ve výši, kterou určí služební funkcionář podle ceny věcí a služeb obvyklých v době a v místě konání služební cesty.

⁶⁸⁾ § 7 odst. 5 a § 8 zákona č. 119/1992 Sb., ve znění zákona č. 125/1998 Sb. Vyhláška č. 445/2001 Sb.

⁶⁹⁾ § 5 odst. 1 a § 8 zákona č. 119/1992 Sb., ve znění zákona č. 125/1998 Sb. Vyhláška č. 445/2001 Sb.

HLAVA III NÁHRADY VÝDAJŮ PŘI ZAHRA NIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTĚ

§ 143

(1) Na poskytování náhrad výdajů při zahraniční služební cestě se vztahuje ustanovení § 136 až 138 a § 140 až 142, jestliže tento zákon nestanoví jinak.

(2) Poskytování náhrad výdajů při zahraniční služební cestě konané na základě dohody o vzájemné výměně příslušníků upravuje zvláštní právní předpis.⁷⁰⁾

§ 144

Náhrada jízdních výdajů

Použije-li příslušník se souhlasem služebního funkcionáře při zahraniční služební cestě jiné než služební silniční motorové vozidlo, má nárok na náhradu jízdních výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu v cizí měně za kilometry ujeté mimo území České republiky.

§ 145

Náhrada jízdních výdajů za cesty k návštěvě člena rodiny

(1) Příslušník má nárok na náhradu jízdních výdajů podle § 138 za cesty k návštěvě člena rodiny do jeho místa trvalého pobytu a za podmínek, které stanoví služební funkcionář.

(2) Jestliže je místo trvalého pobytu člena rodiny mimo území České republiky, má příslušník nárok na náhradu jízdních výdajů podle odstavce 1, nejvýše však ve výši, která odpovídá jízdním výdajům do místa posledního služebního působiště na území České republiky.

§ 146

Stravné v cizí měně

(1) Příslušník má za podmínek dále stanovených nárok na stravné v cizí měně stanovené zvláštním právním předpisem pro zaměstnance v pracovním poměru.⁷¹⁾ Výše stravného v cizí měně se stanoví ze základní sazby stravného stanovené pro stát, v němž pobývá příslušník v kalendářním dni nejvíce času.

(2) Příslušník má nárok na stravné v cizí měně ve výši základní sazby stravného v cizí měně, jestliže doba zahraniční služební cesty strávená mimo území České republiky trvá v kalendářním dni déle než 12 hodin. Trvá-li tato doba 12 a méně hodin, příslušník má nárok na stravné v cizí měně ve výši, která se určí násobkem dvanáctiny poloviční výše základní sazby stravného

v cizí měně a počtu celých hodin zahraniční služební cesty strávených mimo území České republiky.

(3) Příslušníkovi nevznikne nárok na stravné v cizí měně, jestliže doba zahraniční služební cesty strávená mimo území České republiky trvá méně než 1 hodinu.

(4) Příslušník má nárok na stravné v české měně podle § 141 za dobu zahraniční služební cesty strávené na území České republiky; jako doba na území České republiky se posuzuje i doba strávená mimo její území, která trvá méně než 1 hodinu.

(5) Příslušníkovi, který provádí kontrolu cestovních dokladů osob nebo celní kontrolu zboží a osob, které překračují státní hranice v dopravních prostředcích během jízdy nebo plavby na trase stanovené mezinárodní smlouvou,⁹⁾ náleží stravné v cizí měně podle předchozích odstavců.

§ 147

Kapesné

(1) Služební funkcionář může příslušníkovi přiznat kapesné v příslušné cizí měně až do výše 40 % stravného stanoveného podle § 146.

(2) Služební funkcionář může příslušníkovi, který provádí kontrolu cestovních dokladů osob nebo celní kontrolu zboží a osob překračujících státní hranice v dopravních prostředcích během jízdy nebo plavby, přiznat kapesné v příslušné cizí měně až do výše 20 % stravného stanoveného podle § 146.

HLAVA IV

NÁHRADY CESTOVNÍCH VÝDAJŮ V OSTATNÍCH PŘÍPADECH

§ 148

Náhrada cestovních výdajů při studiu a při vyslání na studijní pobyt

(1) Příslušník, kterému je uděleno služební volno při studiu, má nárok na

- a) náhradu jízdních výdajů podle § 138 nebo § 142 za cesty k účasti na studijních soustředěních (konzultacích), k vykonání zkoušek nebo absolutoria a zpět,
- b) náhradu výdajů za ubytování podle § 140 po dobu účasti na studijních soustředěních (konzultacích), konání zkoušek nebo absolutoria a
- c) stravné podle § 141 nebo § 146 za dobu související s účastí na studijních soustředěních (konzultacích), s konáním zkoušek nebo absolutoria; to neplatí pro příslušníka ve služebním poměru na dobu určitou,

⁷⁰⁾ § 16 zákona č. 119/1992 Sb., ve znění zákona č. 125/1998 Sb. a zákona č. 309/2002 Sb.

⁷¹⁾ § 12 odst. 2, 3 a odst. 5 zákona č. 119/1992 Sb., ve znění zákona č. 125/1998 Sb. a zákona č. 309/2002 Sb.

jestliže plní studijní povinnosti v jiném místě, než je jeho místo služebního působení.

(2) Příslušník, který je vyslán na studijní pobyt do jiného místa, než je jeho místo služebního působení, má nárok na náhradu cestovních výdajů za podmínek a ve výši jako při služební cestě.

§ 149

Náhrada cestovních výdajů při vzniku nebo změně služebního poměru

(1) Příslušník, který je

- a) převeden na jiné služební místo z důvodů uvedených v § 25 odst. 1 až 3 a § 26 odst. 1 a 4,
- b) ustanoven na služební místo po vynětí ze zálohy,
- c) převelen,
- d) pověřen zastupováním na jiném služebním místě,
- e) zařazen do zálohy činné k výkonu služby k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě, do zálohy pro studující nebo zálohy zvláštní,

do jiného místa služebního působení, má nárok na náhradu cestovních výdajů za podmínek a ve výši jako při služební cestě. Náhrady cestovních výdajů podle písmena a), b) nebo c) se příslušníkovi poskytují do doby jeho přestěhování do jiného místa služebního působení; stravné se poskytuje nejdéle po dobu 6 let.

(2) Příslušníkovi, který žije odloučeně od člena rodiny v místě služebního působení z důvodu

- a) přijetí do služebního poměru, nebo
- b) převedení na jiné služební místo do jiného místa služebního působení podle § 25 odst. 4 nebo § 26 odst. 2 a 3,

lze přiznat náhrady cestovních výdajů za podmínek a do výše stanovené pro služební cestu. Náhrady cestovních výdajů lze příslušníkovi poskytovat až do doby jeho přestěhování do místa služebního působení s výjimkou stravného, které lze poskytovat nejdéle po dobu 3 let.

(3) Příslušník uvedený v odstavci 2, jemuž bylo přiznáno stravné nižší, než je stravné podle § 141 odst. 1 stanovené pro časové pásmo nad 18 hodin, má nárok na stravné při uskutečnění cesty k návštěvě člena rodiny do skončení výkonu služby před cestou k návštěvě člena rodiny a od počátku výkonu služby po této cestě, a to ve výši

- a) 41 % přiznaného stravného, trvá-li tato doba 5 až 12 hodin,

- b) 64 % přiznaného stravného, trvá-li tato doba déle než 12 hodin, nejvýše však 18 hodin, nebo
- c) 100 % přiznaného stravného, trvá-li tato doba déle než 18 hodin.

(4) Stravné podle odstavce 3 se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(5) Příslušník, který byl po přiznání náhrad cestovních výdajů podle odstavce 1 nebo 2 opětovně převeden na jiné služební místo v témže místě služebního působení, má nárok na náhrady cestovních výdajů v rozsahu, ve kterém mu byly přiznány.

§ 150

Náhrada jízdních výdajů za místní hromadnou dopravu a stravné v místě služebního působení

Příslušník, který je vyslán za účelem plnění služebních úkolů na cestu v místě služebního působení, má nárok na náhradu jízdních výdajů za místní hromadnou dopravu a na stravné za podmínek a ve výši jako při služební cestě; to neplatí pro cesty konané do služby a zpět.

Náhrada výdajů při zařazení příslušníka do zálohy činné, který je vyslán k výkonu služby do zahraničí

§ 151

(1) Příslušník, který je zařazený do zálohy činné a je vyslán k výkonu služby do zahraničí, s výjimkou příslušníka, který vykonává službu v rámci jednotky mnohonárodnostních sil nebo mezinárodních policejních sborů, má nárok na náhradu cestovních výdajů jako při zahraniční služební cestě za dobu cesty z České republiky do místa výkonu služby v zahraničí a zpět a ze služební cesty v zahraničí.

(2) Příslušník má nárok na náhradu prokázaných jízdních, ubytovacích a nutných vedlejších výdajů za člena rodiny, který s ním cestuje do zahraničí na základě rozhodnutí služebního funkcionáře.

(3) Příslušník má nárok na náhradu některých dalších výdajů ve výši a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem pro zaměstnance v pracovním poměru.⁷²⁾

(4) Příslušník nemá nárok na stravné za dobu služební cesty strávené na území České republiky a na území státu, kde má místo služebního působení, a na náhradu jízdních výdajů za místní hromadnou dopravu a stravné v místě služebního působení.

⁷²⁾ § 24 zákona č. 119/1992 Sb., ve znění zákona č. 44/1994 Sb. a zákona č. 125/1998 Sb.

Nařízení vlády č. 62/1994 Sb., o poskytování náhrad některých výdajů zaměstnancům rozpočtových a příspěvkových organizací s pravidelným pracovištěm v zahraničí, ve znění pozdějších předpisů.

§ 152

Příslušník zařazený do zálohy činné, který je vyslán k výkonu služby do zahraničí v rámci jednotky mnohonárodnostních sil nebo mezinárodních policejních sborů, má nárok na náhradu cestovních výdajů za podmínek a ve výši jako při zahraniční služební cestě.

HLAVA V SPOLEČNÁ USTANOVENÍ K NÁHRADÁM CESTOVNÍCH VÝDAJŮ

§ 153

(1) Náhrady cestovních výdajů lze paušalizovat. Služební funkcionář při výpočtu paušální částky vychází z průměrných podmínek rozhodných pro poskytování náhrad výdajů příslušníkovy nebo skupině příslušníků. Jestliže se změní okolnosti, za nichž byly paušální částky stanoveny, služební funkcionář paušální částky upraví.

(2) Jestliže zákon požaduje, aby příslušník prokázal cestovní výdaje, a příslušník je neprokáže, může mu služební funkcionář výjimečně přiznat náhradu ve výši, která odpovídá podmínkám cesty; to neplatí, jde-li o náhradu výdajů za ubytování, jízdních výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu a za místní hromadnou dopravu v místě služebního působiště. Koná-li příslušník cestu v obci, která je jeho místem služebního působiště, má nárok na náhradu jízdních výdajů za místní hromadnou dopravu v prokázané výši. Jestliže příslušník tyto výdaje neprokáže, má nárok na náhradu jízdních výdajů ve výši, kterou stanoví služební funkcionář podle ceny jízdného platného v době konání cesty a způsobu dopravy.

(3) Příslušníkovi se na jeho žádost poskytne záloha na náhrady cestovních výdajů.

(4) Příslušník má při zahraniční služební cestě nárok na zálohu v příslušné cizí měně ve výši, která odpovídá předpokládané době trvání a podmínkám cesty. Služební funkcionář se může s příslušníkem dohodnout na poskytnutí zálohy i v jiné cizí měně, než je stanovena pro příslušný stát, jestliže k této měně Česká národní banka vyhláší kurz devizového trhu. Při určení výše stravného v dohodnuté měně se zjistí korunová hodnota stravného ve stanovené měně, která se přepočítá na dohodnutou měnu. Pro určení korunové hodnoty stravného a částky stravného v dohodnuté měně se použijí kurzy devizového trhu vyhlášené Českou národní bankou a platné v den určení výše zálohy.

(5) Příslušník předkládá doklady potřebné k vyúčtování služební cesty služebnímu funkcionáři do patnáctého dne v měsíci, který následuje po dni ukončení služební cesty. Bezpečnostní sbor provede vyúčtování náhrad cestovních výdajů do dne stanoveného pro výplatu služebnímu příjmu za kalendářní měsíc, v němž

příslušník doklady potřebné pro vyúčtování náhrad předložil.

(6) Částku, o kterou záloha poskytnutá příslušníkovi při zahraniční služební cestě převyší výši jeho nároku na náhrady, vrací příslušník v měně, v níž mu byla poskytnuta, nebo v měně, na kterou ji směnil v zahraničí, anebo v české měně. Jestliže byla příslušníkovi poskytnuta záloha nižší, než činil jeho nárok, doplatí se mu rozdíl v české měně. Při vyúčtování zálohy příslušníkovi se použije prokázaný kurz, kterým mu byla poskytnutá měna v zahraničí směněna na jinou měnu, jinak se použije kurz uvedený v odstavci 4.

(7) Příslušník je povinen bez zbytečného odkladu oznámit služebnímu funkcionáři změnu skutečnosti, která je rozhodná pro poskytnutí náhrady cestovních výdajů.

(8) Příslušník, který je zařazen do zálohy činné a je vyslán k výkonu služby k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě, má nárok na náhradu cestovních výdajů, jestliže mu ji tyto subjekty neposkytují.

(9) Příslušník, který je vyslán na zahraniční služební cestu nebo je přidělen k výkonu služby do zahraničí a po tuto dobu mu náleží podle mezinárodní smlouvy náhrada cestovních výdajů, náhrada některých výdajů nebo náhrada obdobných výdajů v nižší výši než podle tohoto zákona, má nárok na náhradu cestovních výdajů nebo na náhradu některých dalších výdajů ve výši rozdílu mezi nárokem podle tohoto zákona a náhradou výdajů poskytovanou podle mezinárodní smlouvy.

(10) Příslušník, který je vyslán na zahraniční služební cestu nebo je přidělen k výkonu služby v zahraničí a po tuto dobu mu náleží podle mezinárodní smlouvy náhrada cestovních výdajů, náhrada některých dalších výdajů nebo náhrada obdobných výdajů ve stejné nebo vyšší výši než podle tohoto zákona, nemá nárok na náhradu cestovních výdajů nebo na náhradu některých výdajů podle tohoto zákona.

(11) Náhrada cestovních výdajů, náhrada některých dalších výdajů nebo náhrada obdobných výdajů, které jsou poskytovány příslušníkovi podle mezinárodní smlouvy, se považuje za náhradu cestovních výdajů nebo za náhradu některých dalších výdajů poskytovaných podle tohoto zákona.

(12) Příslušník, kterému vznikne souběh náhrad cestovních výdajů podle ustanovení tohoto zákona, náleží náhrada, která je pro něj výhodnější.

HLAVA VI NÁHRADA STĚHOVACÍCH VÝDAJŮ

§ 154

(1) Příslušník, který splňuje podmínky nároku na

poskytnutí náhrady cestovních výdajů podle § 149 a přestěhuje se do obce, v níž mu nárok na poskytování těchto náhrad zanikne, má nárok na náhradu prokázaných

- a) výdajů za přepravu bytového zařízení,
- b) jízdních výdajů a jízdních výdajů člena rodiny podle § 138 z místa trvalého pobytu do nového místa trvalého pobytu,
- c) nutných vedlejších výdajů souvisejících s přepravou bytového zařízení a
- d) nezbytně nutných výdajů spojených s úpravou bytu, a to až do výše 15 000 Kč.

(2) Příslušník, který se v zájmu služby přestěhuje do jiné obce, má nárok na náhradu stěhovacích výdajů podle odstavce 1. Služební funkcionář může příslušníkovi podle závažnosti důvodů pro přestěhování přiznat další příspěvek, až do výše trojnásobku průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok.

ČÁST JEDENÁCTÁ VÝSLUHOVÉ NÁROKY

HLAVA I ODCHODNÉ

§ 155

Podmínky nároku na odchodné

Příslušník, jehož služební poměr skončil (dále jen „bývalý příslušník“) a který vykonával službu alespoň po dobu 6 let, má nárok na odchodné; to neplatí, jestliže jeho služební poměr skončil propuštěním podle § 42 odst. 1

- a) písm. a),
- b) písm. c),
- c) písm. d) a je následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, nebo
- d) písm. m) a je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen.

§ 156

Výměra odchodného

(1) Základní výměra odchodného činí 1 měsíční služební příjem a za každý další ukončený rok služebního poměru se zvyšuje o jednu třetinu tohoto příjmu. Nejvyšší výměra odchodného činí osminásobek měsíčního služebního příjmu.

(2) Bylo-li při předchozím skončení služebního poměru bývalému příslušníkovi vyplaceno odchodné, vyplatí se mu při novém skončení služebního poměru odchodné snížené o částku, která mu již byla vyplacena. Jestliže bylo bývalému příslušníkovi vyplaceno odchodné ve stejné nebo vyšší výměře, než je výměra odchodného, na kterou mu vznikl nárok, odchodné se mu nevyplatí.

HLAVA II VÝSLUHOVÝ PŘÍSPĚVEK

§ 157

Podmínky nároku na výsluhový příspěvek

Bývalý příslušník, který vykonával službu alespoň po dobu 15 let, má nárok na výsluhový příspěvek; to neplatí, jestliže jeho služební poměr skončil propuštěním podle § 42 odst. 1

- a) písm. a),
- b) písm. c),
- c) písm. d) a je následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, nebo
- d) písm. m) a je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen.

§ 158

Výměra výsluhového příspěvku

Základní výměra výsluhového příspěvku činí za 15 let služby 20 % měsíčního služebního příjmu. Výměra výsluhového příspěvku se zvyšuje za šestnáctý a každý další ukončený rok služby o 4 % měsíčního služebního příjmu, za dvacátý první a každý další ukončený rok služby o 2 % a za dvacátý sedmý a každý další ukončený rok služby o 1 % tohoto příjmu. Výměra výsluhového příspěvku může činit nejvýše 55 % měsíčního služebního příjmu.

§ 159

Zvyšování výměry výsluhového příspěvku

Výsluhový příspěvek se zvyšuje stejným způsobem a ve stejných termínech jako procentní výměra důchodů podle zvláštního právního předpisu,⁷³⁾ přičemž zvýšení výsluhového příspěvku činí polovinu zvýšení procentní výměry důchodů.

§ 160

Souběh výsluhového příspěvku s důchody

(1) Při souběhu nároku na výplatu výsluhového příspěvku s nárokem na výplatu starobního důchodu,

⁷³⁾ § 67 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 289/1997 Sb. a zákona č. 264/2002 Sb.

plného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu⁷⁴⁾ se výsluhový příspěvek vyplácí pouze tehdy, jestliže je vyšší než některý z uvedených důchodů, a to ve výši rozdílu mezi výsluhovým příspěvkem a důchodem. Rozdíl mezi výsluhovým příspěvkem a důchodem se zjišťuje ke dni přiznání starobního důchodu, plného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu anebo ke dni úpravy částečného invalidního důchodu v souběhu s výdělkem, a to nejdéle na dobu do dne, kdy uplynuly 2 roky od vzniku nároku na starobní důchod.⁷⁴⁾ Od tohoto dne náleží výsluhový příspěvek ve výši rozdílu mezi náležejícím starobním důchodem a výsluhovým příspěvkem k tomuto dni a nadále se samostatně zvyšuje podle § 159 bez přihlídnutí k výši důchodu.

(2) Při souběhu nároku na výsluhový příspěvek s nárokem na dávky nemocenské péče podle zvláštního právního předpisu⁷⁵⁾ se postupuje obdobně podle odstavce 1 věty první.

§ 161

Souběh nároku na výsluhový příspěvek s nárokem na výsluhový příspěvek ze služebního poměru vojáka z povolání

(1) Při souběhu nároku na výsluhový příspěvek s nárokem na výsluhový příspěvek ze služebního poměru vojáka z povolání se bývalému příslušníkovi vyplácí vyšší výsluhový příspěvek.

(2) Zanikne-li příjemci nárok na výsluhový příspěvek ze služebního poměru vojáka z povolání, vyplácí se mu výsluhový příspěvek ode dne následujícího po dni zániku tohoto nároku, a to po přičtení všech zvýšení, která by k němu náležela ode dne skončení služebního poměru.

§ 162

Zánik nároku na výplatu výsluhového příspěvku

(1) Při opětovném vzniku služebního poměru podle tohoto zákona zaniká příslušníkovi nárok na výplatu výsluhového příspěvku dnem, který předchází dni opětovného vzniku služebního poměru.

(2) Jestliže je bývalý příslušník přijat do služebního poměru vojáka z povolání, zaniká mu nárok na výplatu výsluhového příspěvku dnem, který předchází dni jeho přijetí do služebního poměru vojáka z povolání.

§ 163

Povinnosti příslušníka, jemuž je poskytován výsluhový příspěvek

(1) Bývalý příslušník, jemuž je poskytován výsluhový příspěvek, je povinen oznámit bezpečnostnímu sboru do 8 dnů vznik plné nebo částečné invalidity anebo vznik nároku na výplatu dávek nemocenské péče. Nepožádá-li bývalý příslušník v případě, že se stal plně nebo částečně invalidním, o přiznání plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu anebo nejpozději do 2 let po dosažení věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod o přiznání starobního důchodu, výplata výsluhového příspěvku se zastaví. Požádá-li bývalý příslušník o přiznání plného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu později, než je stanoveno ve větě druhé, stanoví se rozdíl způsobem uvedeným v § 160 a případný rozdíl výsluhového příspěvku se doplácí.

(2) Bývalý příslušník je povinen bez zbytečného odkladu oznámit bezpečnostnímu sboru přijetí do služebního poměru podle tohoto zákona nebo do služebního poměru vojáka z povolání a změnu místa trvalého pobytu.

HLAVA III

ÚMRTNÉ

§ 164

(1) Skončí-li služební poměr příslušníka ve služebním poměru jeho úmrtím, náleží každému pozůstalému úmrtné.

(2) Pro účely úmrtného se za pozůstalého považuje manžel, manželka, nezaopatřené dítě a za podmínky, že příslušník je povinen poskytovat výživu,⁵²⁾ také rodič nebo další osoba.

(3) Výše úmrtného činí trojnásobek měsíčního služebního příjmu zemřelého příslušníka.

HLAVA IV

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ O VÝSLUHOVÝCH NÁROCÍCH

§ 165

Doba rozhodná pro výsluhové nároky

(1) Dobou rozhodnou pro výsluhové nároky je doba trvání služebního poměru a doby započtené ke

⁷⁴⁾ Zákon č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵⁾ Zákon č. 32/1957 Sb.

§ 33 zákona č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění zákona č. 51/1987 Sb., zákona č. 306/1991 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 308/1993 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 113/1997 Sb. a zákona č. 238/2000 Sb.

dni účinnosti tohoto zákona nebo při přijetí do služebního poměru podle § 224.

(2) Do doby rozhodné pro výsluhové nároky se nezapočítává doba

- a) zařazení v neplacené záloze, s výjimkou zařazení v této záloze z důvodu čerpání mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené poskytnuté příslušníkovi v rozsahu, v němž je příslušníci poskytována mateřská dovolená, a zvolení do funkce v odborové organizaci,
- b) neschopnosti ke službě, po kterou nenáleží služební příjem ve zvláštních případech, nebo nemocenské,
- c) zproštění výkonu služby, jestliže příslušníkovi nebyl doplacen rozdíl, o který byl jeho služební příjem zkrácen, a
- d) výkonu vazby a trestu odnětí svobody, s výjimkou případů, kdy měl příslušník podle zvláštního právního předpisu⁷⁶⁾ nárok na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě nebo trestu odnětí svobody.

§ 166

Měsíční služební příjem pro účely stanovení výše výsluhových nároků

(1) Za měsíční služební příjem se pro účely stanovení výše výsluhových nároků považuje průměrný hrubý služební příjem poskytovaný za předchozí kalendářní rok přede dnem skončení služebního poměru příslušníka. Jestliže služební poměr skončil posledním dnem kalendářního roku, zjišťuje se průměrný hrubý měsíční služební příjem z tohoto kalendářního roku. Trval-li služební poměr po dobu kratší než 1 rok, zjišťuje se průměrný hrubý měsíční služební příjem z celé doby trvání služebního poměru. Je-li to pro příslušníka výhodnější, zjišťuje se průměrný hrubý služební příjem za předchozí 3 kalendářní roky.

(2) Do doby, za kterou se zjišťuje průměrný hrubý služební příjem, se nezapočítává doba, po níž se příslušníkovi poskytovaly dávky nemocenské péče.

(3) Při stanovení výsluhových nároků se nepřihlíží ke snížení služebního příjmu v důsledku zproštění výkonu služby a uložení kázeňského trestu snížení základního tarifu.

(4) Průměrný hrubý služební příjem příslušníka, který byl déle než 1 rok zařazen v neplacené záloze z důvodu dlouhodobého uvolnění pro výkon veřejné nebo odborové funkce, se stanovuje jako pravděpo-

dobný hrubý služební příjem. Pravděpodobný hrubý služební příjem se zjišťuje z hrubého služebního příjmu, který by příslušník zřejmě dosahoval po dobu uvolnění do neplacené zálohy podle služebního zařazení před uvolněním do neplacené zálohy.

§ 167

Výplata výsluhových nároků

(1) Odchodné a úmrtné se vyplácí jednorázově do 30 dnů ode dne skončení služebního poměru.

(2) Bývalému příslušníkovi, jehož služební poměr skončil propuštěním podle § 42 odst. 1 písm. d) nebo písm. m) a je proti němu vedeno trestní řízení, se odchodné a výsluhový příspěvek vyplácí až po pravomocném skončení tohoto řízení, jestliže nebyl odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně.

(3) Výsluhový příspěvek se vyplácí měsíčně v termínech stanovených pro výplatu důchodu.⁷⁷⁾

§ 168

Srážky z výsluhových nároků

Srážky z výsluhových nároků lze provádět ve prospěch bezpečnostního sboru jen na základě dohody o srážkách z výsluhových nároků nebo na základě vykonatelného rozhodnutí služebního funkcionáře. Srážka z úmrtného se neprovádí.

ČÁST DVANÁCTÁ

ŘÍZENÍ VE VĚCECH SLUŽEBNÍHO POMĚRU

HLAVA I

OBCENÁ USTANOVENÍ

§ 169

Účastníci řízení

Účastníkem řízení (dále jen „účastník“) je příslušník, bývalý příslušník nebo pozůstalý po příslušníkovi; účastníkem řízení o jednání, které má znaky přestupku, je též navrhovatel.⁷⁷⁾

Předmět řízení

§ 170

V řízení ve věcech služebního poměru se rozhoduje o právech nebo povinnostech účastníků.

⁷⁶⁾ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷⁾ § 68 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb.

§ 171

Řízení ve věcech služebního poměru se nevztahuje na

- a) přijímací řízení,
- b) služební hodnocení,
- c) vyslání na služební cestu,
- d) vyslání na studijní pobyt,
- e) vyslání na ozdravný pobyt,
- f) nařízení služební pohotovosti,
- g) rozvržení doby služby v týdnu,
- h) nařízení služby přesčas,
- i) určení nástupu dovolené a odvolání z ní a
- j) udělování služebního volna s poskytnutím služebního příjmu.

Zastoupení

§ 172

(1) Účastník si v řízení může zvolit zmocněnce. Zmocnění k zastoupení se prokazuje písemnou plnou mocí, v níž musí být uveden rozsah zmocněncova oprávnění, jinak je neplatná.

(2) Zmocněnec jedná jménem zastoupeného a ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému.

(3) Překročí-li zmocněnec rozsah svého oprávnění, je tím zastoupený vázán pouze v případě, že takový úkon schválí nebo na jeho základě jedná.

§ 173

Zástupcem účastníka, který byl rozhodnutím soudu zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jehož způsobilost k právním úkonům byla omezena, je soudem ustanovený opatrovník.⁷⁸⁾

§ 174

Práva a povinnosti účastníka v řízení

- (1) Účastník má právo
- a) nahlížet do spisu a pořizovat si z něj výpisy, navrhopvat důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, na poskytnutí informací o řízení potřebných k hájení svých práv a oprávněných zájmů, vyjádřit v řízení své stanovisko, klást otázky svědkům a znalcům, a
 - b) vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům, ke způsobu jejich zjištění, popřípadě navrhnout jejich doplnění.

(2) Účastník je povinen postupovat tak, aby řízení neztěžoval a nezpůsobil jeho průtahy.

§ 175

Podání a postoupení podání

(1) Účastník může učinit podání služebnímu funkcionáři, který je oprávněn ve věci rozhodnout, a to písemně nebo ústně do protokolu anebo v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem.⁷⁹⁾ Za podmínky, že podání je do 3 dnů doplněno způsobem uvedeným ve větě první, je možno je učinit pomocí technických prostředků, zejména prostřednictvím dálkopisu nebo telefaxu.

(2) Podání se posuzuje podle svého obsahu. Musí z něj být patrné, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje. Nemá-li podání předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, vrátí jej služební funkcionář účastníkovi, vyzve jej k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu.

(3) Podání je doručeno, jestliže je převzato služebním funkcionářem uvedeným v odstavci 1. V případě, že jde o podání, pro něž je stanovena zákonná lhůta, považuje se podání za doručené, jestliže je podáno na místo, které je k tomu účelu určeno nebo je k tomu účelu obvyklé (podatelna bezpečnostního sboru nebo organizační části), anebo je držiteli poštovní licence, zvláštní poštovní licence nebo jinému provozovateli poštovních služeb podáno s označením „doporučené“.

(4) Není-li služební funkcionář příslušný k rozhodnutí ve věci, je povinen postoupit podání příslušnému služebnímu funkcionáři bezodkladně a uvědomit o tom účastníka.

(5) Služební funkcionář je povinen rozhodnout o podání do 30 dnů a ve složitějších případech do 60 dnů od jeho doručení.

§ 176

Doručování

(1) Rozhodnutí doručuje bezpečnostní sbor účastníkovi do vlastních rukou na služebně, v místě trvalého pobytu (ubytování) nebo kdekoli, kde bude zastížen.

(2) Není-li možno rozhodnutí doručit způsobem

⁷⁸⁾ § 192 občanského soudního řádu.

⁷⁹⁾ Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů.

uvedeným v odstavci 1, lze jej doručit prostřednictvím držitele poštovní licence, zvláštní poštovní licence nebo jiného provozovatele poštovních služeb.⁸⁰⁾ Rozhodnutí se zasílá na poslední známé místo pobytu účastníka jako zásilka s označením „do vlastních rukou“ a se žádostí o písemné potvrzení o jejím dodání.

(3) Nebyl-li účastník, kterému má být zásilka doručena, zastížen, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, doručovatel uloží zásilku v místě příslušné provozovně držitele poštovní licence, zvláštní poštovní licence nebo jiného provozovatele poštovních služeb nebo u orgánu obce a účastníka o tom vhodným způsobem uvědomí. Zásilka se uloží po dobu 10 dnů. Počátek doby uložení musí být na zásilce vyznačen. Není-li zásilka v době uvedené ve větě druhé účastníkem vyzvednuta, vrátí ji držitel poštovní licence, zvláštní poštovní licence nebo jiný provozovatel poštovních služeb jako nedoručitelnou. Odmítne-li účastník zásilku převzít, držitel poštovní licence, zvláštní poštovní licence nebo jiný provozovatel poštovních služeb tuto skutečnost vyznačí na zásilce a odesílajícímu služebnímu úřadu zásilku vrátí.

(4) Povinnost rozhodnutí doručit je splněna, jestliže účastník písemnost převezme nebo jestliže byla zásilka držitelem poštovní licence, zvláštní poštovní licence nebo jiným provozovatelem poštovních služeb vrácena odesílajícímu služebnímu funkcionáři jako nedoručitelná a účastník svým jednáním nebo opomenutím doručení zásilky zmařil. Účinky doručení nastanou i tehdy, jestliže účastník odmítne zásilku přijmout.

(5) Je-li účastník v řízení zastupován, doručuje se rozhodnutí jeho zástupci.

(6) Ustanovení odstavců 1 až 5 se použije i při doručování jiných písemností.

§ 177

Náklady řízení

(1) Náklady řízení, které vznikly bezpečnostnímu sboru, nese tento sbor. Náklady řízení, které vznikly účastníkovi, nese účastník.

(2) Jestliže je účastník v řízení o odvolání, rozkladu, v obnoveném nebo přezkumném řízení úspěšný, má nárok na náhradu nákladů od bezpečnostního sboru. Jestliže má účastník v řízení úspěch jen částečný, má nárok na poměrnou náhradu nákladů. Nárok musí účastník uplatnit před ukončením řízení, a jestliže to není možné, do 3 dnů ode dne doručení rozhodnutí, jinak zaniká.

(3) Bezpečnostní sbor hradí svědkovi nutné výdaje spojené s podáním svědecké výpovědi a prokázaný ušlý výdělek. Nárok musí svědek uplatnit nejpozději do 5 dnů ode dne jejich vzniku, jinak zaniká.

(4) Bezpečnostní sbor hradí osobě, která není účastníkem řízení, náklady spojené s předložením listiny nebo s ohledáním. Nárok musí osoba uplatnit nejpozději do 5 dnů ode dne jejich vzniku, jinak zaniká.

(5) Při náhradě výdajů a poskytování odměn znalcům a tlumočnickům se postupuje podle zvláštního právního předpisu.⁸¹⁾

HLAVA II PRŮBĚH ŘÍZENÍ

§ 178

Zahájení řízení

(1) Řízení se zahajuje na žádost účastníka nebo z podnětu bezpečnostního sboru.

(2) Řízení je zahájeno dnem, kdy

- a) je žádost účastníka doručena věcně příslušnému služebnímu funkcionáři, nebo
- b) služební funkcionář učiní první úkon vůči účastníkovi, jestliže se zahajuje řízení z podnětu bezpečnostního sboru.

(3) Řízení je neveřejné.

§ 179

Zastavení řízení

Služební funkcionář řízení zastaví, jestliže účastník vzal svou žádost zpět, účastník v určené lhůtě neodstraní podstatné vady žádosti, které brání pokračování v řízení, byla podána žádost zjevně právně nepřipustná nebo se žádost stala zjevně bezpředmětnou. Řízení, které bylo zahájeno z podnětu bezpečnostního sboru, se zastaví, jestliže odpadl jeho důvod.

§ 180

Podklady rozhodnutí

(1) Služební funkcionář je povinen zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jeho rozhodnutí, a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí.

(2) Důkazem je vše, co může přispět k zjištění skutkového stavu věci, zejména výpovědi a vyjádření účastníka, svědků a jiných osob, doklady a jiné písemnosti nebo záznamy, odborná vyjádření, znalecké po-

⁸⁰⁾ Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění zákona č. 517/2002 Sb.

⁸¹⁾ Zákon č. 36/1967 Sb.

sudky, potvrzení, listiny, protokoly o ohledání a pořizovaná dokumentace skutkového děje.

(3) Skutečnosti tvrzené o tom, že účastník byl přímo nebo nepřímo diskriminován na základě svého pohlaví, národnosti nebo rasy, má služební funkcionář za prokázané, pokud v řízení nevyšel najevo opak.

(4) Služební funkcionář hodnotí důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti.

(5) Vyskytne-li se v řízení otázka, o které již bylo pravomocně rozhodnuto příslušným orgánem, je služební funkcionář rozhodnutím vázán. Jestliže vydání rozhodnutí závisí na řešení otázky, která nepřísluší služebnímu funkcionáři rozhodnout a která dosud nebyla pravomocně vyřešena, služební funkcionář může dát příslušnému orgánu podnět k zahájení řízení o dané otázce nebo si o ní může učinit úsudek. Služební funkcionář si nemůže učinit úsudek o osobním stavu příslušníka a o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá. Probíhá-li před příslušným orgánem řízení o předběžné otázce, vyčká služební funkcionář jeho výsledku.

§ 181

Rozhodnutí

(1) Rozhodnutím je úkon služebního funkcionáře v určité věci, jímž se zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určeného účastníka nebo jímž se prohlašuje, že tento účastník má určitá práva a povinnosti.

(2) Rozhodnutí musí

- a) být v souladu s právními předpisy,
- b) být vydáno příslušným služebním funkcionářem,
- c) být dostatečně obsahově určité,
- d) obsahovat předepsané náležitosti a
- e) mít vždy písemnou formu.

(3) Rozhodnutí obsahuje výrok, odůvodnění a poučení o odvolání (rozkladu). Dále obsahuje jméno, příjmení, datum narození, případně evidenční číslo, služební hodnost a hodnostní označení účastníka, kterého se týká, datum vydání rozhodnutí, jméno, příjmení, služební hodnost, hodnostní označení a podpis služebního funkcionáře, který ve věci rozhodoval, a otisk razítka bezpečnostního sboru se státním znakem. Osobní údaje příslušníka zpravodajské služby mohou být uvedeny v rozsahu umožňujícím zakrytí jeho totožnosti.

(4) Výrok obsahuje řešení otázky, která je předmětem rozhodování, ustanovení právního nebo služebního předpisu, podle něhož bylo rozhodnuto, popřípadě též rozhodnutí o povinnosti nahradit náklady řízení. V případě, že je účastníku ukládána povinnost k plnění, obsahuje rovněž lhůtu pro její splnění.

(5) V odůvodnění služební funkcionář uvede důvody vydání rozhodnutí, z jakých podkladů vycházel při rozhodnutí, jakými úvahami byl veden při jejich hodnocení a při výkladu právních a služebních předpisů, jakož i způsob, jakým se vypořádal s návrhy a námítkami účastníka a s jeho vyjádřením k podkladům rozhodnutí. Odůvodnění rozhodnutí není třeba, jestliže služební funkcionář vyhoví žádosti účastníka v plném rozsahu.

(6) V poučení o odvolání (rozkladu) se uvede, zda je rozhodnutí konečné, nebo zda je možno proti němu podat odvolání (rozklad). Jestliže je možno podat proti němu odvolání (rozklad), poučení obsahuje údaje o tom, od kterého dne běží lhůta pro podání odvolání (rozkladu), v jaké lhůtě je možno je podat a ke kterému služebnímu funkcionáři se podává.

(7) O konkrétním právu či povinnosti účastníka není možno rozhodnout opakovaně bez změny skutkového stavu, nejde-li o přezkoumání rozhodnutí; to neplatí v případě rozhodnutí o náhradě škody, jestliže po rozhodnutí dojde k podstatné změně podmínek, za nichž bylo o škodě rozhodnuto.

(8) Chyby v psaní, počtech a jiné zřejmé nesprávnosti v písemném vyhotovení rozhodnutí opraví služební funkcionář kdykoliv i bez návrhu a vyrozumí o tom účastníka.

§ 182

Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí

(1) Rozhodnutí, proti kterému již nelze podat odvolání (rozklad), je v právní moci.

(2) Rozhodnutí je vykonatelné, jestliže je v právní moci nebo jestliže odvolání (rozklad) proti němu nemá odkladný účinek. Je-li v rozhodnutí uložena povinnost k plnění, pravomocné rozhodnutí je vykonatelné, uplynula-li lhůta k plnění.

(3) Na žádost účastníka bezpečnostní sbor na písemné vyhotovení rozhodnutí vyznačí, kdy rozhodnutí nabylo právní moci, popřípadě vykonatelnosti.

HLAVA III

ŘÍZENÍ O PROPUŠTĚNÍ PODLE

§ 42 ODSŤ. 1 PÍSM. D)

§ 183

Při řízení o propuštění podle § 42 odst. 1 písm. d) (dále jen „zvláštní řízení“) je postupováno podle hlav I a II s výjimkou ustanovení § 174 odst. 1 písm. b).

§ 184

Zahájení zvláštního řízení

(1) Zvláštní řízení je zahájeno dnem, kdy ředitel bezpečnostního sboru nebo vedoucí organizační části

bezpečnostního sboru, jenž má pravomoc jednat a rozhodovat ve věcech služebního poměru, učiní první úkon vůči účastníkovi.

(2) Prvním úkonem může být doručení rozhodnutí o propuštění, jestliže služební funkcionář uvedený v odstavci 1 zjistil takový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jeho rozhodnutí.

§ 185

Odvolání je možno podat do 7 kalendářních dnů ode dne doručení rozhodnutí o propuštění. Odvolání nemá odkladný účinek.

HLAVA IV

ŘÍZENÍ O KÁZEŇSKÉM PŘESTUPKU A O JEDNÁNÍ, KTERÉ MÁ ZNAKY PŘESTUPKU

§ 186

Ukládání kázeňských trestů

(1) Řízení o kázeňském přestupku a o jednání, které má znaky přestupku,²⁰⁾ vede služební funkcionář ústně. O ústním jednání a o důležitých úkonech v řízení vyhotovuje písemný záznam.

(2) Příslušníkovi musí být před uložením kázeňského trestu dána možnost vyjádřit se k věci, navrhopvat důkazy a hájit se. Služební funkcionář musí vyslechnout také osobu, která podala podnět k zahájení řízení.

(3) Na příslušníka, o jehož kázeňském přestupku nebo jednání, které má znaky přestupku, se vede řízení, se do doby, než je o jeho vině pravomocně rozhodnuto, hledí, jako by byl nevinen.

(4) Řízení o kázeňském přestupku a o jednání, které má znaky přestupku, nelze vést společně.

(5) Při určení druhu kázeňského trestu se přihlédne k závažnosti kázeňského přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání, k významu a rozsahu jeho následků, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, pohnutkám, dosavadnímu přístupu příslušníka k plnění služebních povinností a k tomu, zda již byl kázeňsky trestán. Jestliže se ve společném řízení projednává více kázeňských přestupků téhož příslušníka, přihlédne se při ukládání druhu kázeňského trestu též k této skutečnosti.

(6) Za více kázeňských přestupků téhož příslušníka projednaných ve společném řízení uloží služební funkcionář kázeňský trest podle nejzávažnějšího kázeňského přestupku.

(7) Kázeňský trest odnětí služební hodnosti se ukládá za kázeňský přestupek se zvlášť škodlivým následkem, za porušení povinnosti vyplývající z omezení

práv příslušníka, za jednání, kterým příslušník porušil služební slib, za opakované spáchání kázeňského přestupku se škodlivým následkem, jestliže předcházející uložení kázeňských trestů nevedlo v období 3 let k obnovení služební kázně příslušníka, za jednání, které má znaky přestupku a je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, anebo za opakované dosahování neuspokojivých výsledků ve výkonu služby uvedené v závěru služebního hodnocení.

(8) Od uložení kázeňského trestu lze v rozhodnutí o kázeňském přestupku upustit, jestliže k nápravě příslušníka postačí samotné projednání kázeňského přestupku.

(9) Kázeňský trest za kázeňský přestupek lze uložit nejpozději do 2 měsíců ode dne, kdy se služební funkcionář dozvěděl o jednání, které má znaky kázeňského přestupku, a nejpozději do 1 roku ode dne, kdy ke spáchání kázeňského přestupku došlo. Kázeňský trest za jednání, které má znaky přestupku, lze uložit nejpozději do 1 roku ode dne, kdy došlo ke spáchání přestupku.

(10) Kázeňský trest nelze uložit příslušníkovi, který již byl za týž skutek pravomocně odsouzen.

§ 187

Postoupení věci

Služební funkcionář věc bezodkladně postoupí státnímu zástupci i v průběhu řízení, nasvědčující-li zjištěné skutečnosti tomu, že jde o trestný čin.

§ 188

Zastavení řízení o kázeňském přestupku

Služební funkcionář zastaví řízení o kázeňském přestupku, jestliže zjistí, že

- skutek, o němž se vede řízení, se nestal nebo není kázeňským přestupkem,
- skutek nespáchal příslušník,
- spáchání skutku, o němž se vede řízení, nebylo příslušníkovi prokázáno,
- odpovědnost za kázeňský přestupek zanikla,
- o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto orgánem činným v trestním řízení,
- příslušník zemřel, nebo
- věc byla postoupena podle § 187 po zahájení řízení.

§ 189

Zvláštní postup při projednávání jednání, které má znaky přestupku

(1) Při projednávání jednání, které má znaky přestupku, se postupuje podle zvláštního právního předpisu,²⁰⁾ jde-li o

- a) rozhodování, zda má jednání příslušníka všechny znaky potřebné k určení viny,
- b) rozhodování o propadnutí věci, zákazu činnosti a upuštění od výkonu jeho zbytku,
- c) ukládání ochranného opatření zabránění věci,
- d) posuzování, zda byla zmeškána lhůta k podání podnětu,
- e) společné řízení,
- f) odložení věci, nebo
- g) zastavení řízení.

(2) Za jednání, které má znaky přestupku ublížení na cti, ublížení na zdraví z nedbalosti, úmyslného narušení občanského soužití nebo proti majetku spáchané mezi osobami blízkými, lze uložit kázeňský trest jen tehdy, jestliže podnět k zahájení řízení podala postižená osoba nebo její zákonný zástupce anebo opatrovník; jde-li o jednání, které má znaky přestupku ublížení na cti, lze uložit kázeňský trest až po neúspěšném pokusu o smír osoby ublížené na cti a příslušníka. O způsobu vyřízení tohoto jednání vyrozumí služební funkcionář osobu, která podala podnět.

(3) Jestliže služební funkcionář příslušníkovi ukládá kázeňský trest snížení základního platu za jednání, které má znaky přestupku, nesmí překročit jeho úhrnná výše horní hranici pokuty, která je za toto jednání stanovena zvláštním právním předpisem.²⁰⁾

(4) Kázeňský trest zákazu činnosti se vykoná i tehdy, jestliže příslušníkovi, kterému byl uložen, skončil služební poměr.

HLAVA V

PŘEZKOUMÁVÁNÍ ROZHODNUTÍ

§ 190

Odvolání

(1) Účastník může podat odvolání proti rozhodnutí služebního funkcionáře do 15 dnů ode dne jeho doručení. Účastník podává odvolání u služebního funkcionáře, který rozhodnutí vydal.

(2) Jestliže účastník v důsledku chybějícího, neúplného nebo nesprávného poučení podal odvolání po uplynutí stanovené lhůty nebo u nepříslušného služebního funkcionáře, má se za to, že je podal včas a u příslušného služebního funkcionáře, učiní-li tak nejpozději do 90 dnů ode dne, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

(3) Účastník může vzít odvolání zpět, dokud mu není doručeno rozhodnutí o odvolání. Vezme-li účastník odvolání zpět, nemůže je podat znovu.

(4) Odvolání nemá odkladný účinek, s výjimkou odvolání proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu,

o náhradě škody nebo o povinnosti vrátit bezdůvodné obohacení.

(5) Služební funkcionář, který napadené rozhodnutí vydal, může rozhodnutí zrušit nebo změnit, jestliže odvolání plně vyhoví. Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání. Jestliže tak neučiní, je povinen předložit odvolání spolu se svým stanoviskem do 15 dnů ode dne jeho podání odvolacímu orgánu.

(6) Odvolacím orgánem je služební funkcionář nadřízený služebnímu funkcionáři, který napadené rozhodnutí vydal. Jde-li o rozhodnutí ředitele organizační složky státu zřízené k plnění úkolů zřizovatele, vedoucího organizační jednotky ministerstva nebo rektora Policejní akademie České republiky, je odvolacím orgánem ředitel bezpečnostního sboru.

(7) Odvolací orgán přezkoumává napadené rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo, v rozsahu, jaký je uveden v odvolání. Zákonnost přezkoumává v celém rozsahu. K vadám řízení přihlíží jen tehdy, pokud mohly mít vliv na zákonnost nebo správnost napadeného rozhodnutí.

(8) Odvolací orgán je povinen rozhodnout o odvolání bez zbytečného odkladu, nejpozději do 90 dnů ode dne jeho podání. Jsou-li pro to důvody, odvolací orgán rozhodnutí změni nebo zruší a řízení zastaví; jinak odvolání zamítne a rozhodnutí potvrdí.

(9) Proti rozhodnutí o odvolání není možno podat odvolání.

§ 191

Rozklad

(1) Proti rozhodnutí ministra nebo vládou určeného člena vlády je možno podat rozklad do 15 dnů ode dne jeho doručení.

(2) O rozkladu rozhoduje služební funkcionář, který napadené rozhodnutí vydal; v řízení o rozkladu se postupuje podle § 190.

§ 192

Obnova řízení

(1) Řízení, které je ukončeno rozhodnutím, jež nabylo právní moci, se na žádost účastníka obnoví, jestliže

- a) vyšla najevo nová skutečnost, která existovala v době původního řízení a kterou nemohl účastník, jemuž je ku prospěchu, bez svého zavinění v tomto řízení uplatnit,
- b) rozhodnutí záviselo na posouzení předběžné otázky, o níž bylo příslušným orgánem rozhodnuto jinak, nebo
- c) rozhodnutí se opírá o důkaz, o němž se zjistilo, že je nepravdivý,

a tato skutečnost může mít podstatný vliv na obsah rozhodnutí.

(2) Účastník může podat žádost o obnovu řízení do 90 dnů ode dne, kdy se o některém důvodu uvedeném v odstavci 1 dozvěděl, nejpozději do 4 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí.

(3) Nové řízení ve věci provede služební funkcionář, který rozhodnutí vydal.

(4) Novým rozhodnutím ve věci se původní rozhodnutí ruší.

(5) Proti novému rozhodnutí ve věci je možno podat odvolání (rozklad).

§ 193

Přezkumné řízení

(1) Pravomocné rozhodnutí, o němž se účastník nebo služební funkcionář domnívá, že je v rozporu s právními předpisy, přezkoumá příslušný ministr, a jde-li o rozhodnutí služební funkcionáře Bezpečnostní informační služby, vládou určený člen vlády.

(2) Služební funkcionář, který rozhodnutí vydal, může vyhovět podnětu účastníka k přezkoumání rozhodnutí v celém rozsahu. Jestliže bylo vedeno odvolací řízení, může vyhovět podnětu účastníka i odvolací orgán.

(3) Při přezkoumávání rozhodnutí vychází služební funkcionář z právního stavu a skutkových okolností existujících v době jeho vydání.

(4) Přezkumné řízení lze zahájit nejdéle do 4 let ode dne nabytí právní moci přezkoumávaného rozhodnutí a rozhodnutí v přezkumném řízení lze vydat do 5 let ode dne nabytí právní moci přezkoumávaného rozhodnutí.

(5) Proti rozhodnutí v přezkumném řízení je možno podat rozklad. Proti rozhodnutí služební funkcionáře podle odstavce 2 je možno podat odvolání.

§ 194

Poradní komise

O odvolání (rozkladu), v obnoveném řízení, v přezkumném řízení a o námitkách proti služebnímu hodnocení rozhoduje služební funkcionář na základě návrhu poradní komise. Členy poradní komise jmenuje a pravidla jejího jednání stanoví služební funkcionář, pro kterého poradní komise připravuje návrh rozhodnutí.

HLAVA VI

VÝKON ROZHODNUTÍ A PŘEZKOUMÁVÁNÍ PRAVOMOCNÝCH ROZHODNUTÍ SOUDEM

§ 195

Výkon rozhodnutí

(1) Nesplní-li účastník ve stanovené lhůtě povinnost k peněžitému plnění, která je mu uložena vyko-

natelným rozhodnutím, rozhodne služební funkcionář o srážkách z jeho služebního příjmu nebo výsluhových nároků.

(2) Nelze-li zajistit výkon rozhodnutí způsobem uvedeným v odstavci 1, ředitel bezpečnostního sboru podá návrh soudu na nařízení výkonu rozhodnutí.

§ 196

Přezkoumávání pravomocných rozhodnutí soudem

(1) Účastník může podat žalobu u soudu proti rozhodnutí, které bylo vydáno v řízení podle tohoto zákona, do 60 dnů od právní moci rozhodnutí.

(2) Byla-li podána žaloba podle odstavce 1 proti pravomocnému rozhodnutí služební funkcionáře, kterým se ukládá kázeňský trest, náhrada škody nebo povinnost vrátit bezdůvodné obohacení, odkládá se vykonatelnost tohoto rozhodnutí do nabytí právní moci rozhodnutí soudem.

ČÁST TŘINÁCTÁ

INFORMOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ A PROJEDNÁVÁNÍ ZÁLEŽITOSTÍ TÝKAJÍCÍCH SE VÝKONU SLUŽBY A VZTAHY BEZPEČNOSTNÍHO SBORU A ODBOROVÉ ORGANIZACE

§ 197

Právo na informace a projednání záležitostí týkajících se výkonu služby

(1) Příslušníci mají právo na informace a na projednání záležitostí, které se týkají výkonu služby. Jestliže u bezpečnostního sboru nepůsobí odborová organizace, je bezpečnostní sbor povinen příslušníky informovat a jednat s nimi přímo. Za projednání záležitostí týkajících se výkonu služby se považuje jednání mezi bezpečnostním sborem a příslušníky nebo jednání mezi bezpečnostním sborem a příslušným orgánem odborové organizace za účelem dosažení shody o podmínkách výkonu služby.

(2) Bezpečnostní sbor je povinen informovat příslušníky o

- a) pravděpodobném vývoji zaměstnanosti v bezpečnostním sboru,
- b) stavu a struktuře příslušníků v bezpečnostním sboru,
- c) základních podmínkách výkonu služby a jejich změnách a
- d) stavu bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby.

(3) Bezpečnostní sbor je povinen s příslušníky

projednat otázky bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby v rozsahu stanoveném zákonem.

§ 198

Působnost odborové organizace a vyššího odborového orgánu

(1) Odborová organizace, která působí v bezpečnostním sboru, má právo na informace a na projednání záležitostí, které se týkají výkonu služby, a dále je oprávněna

- a) projednat a zaujmout stanovisko k podkladům potřebným pro systemizaci služebních míst bezpečnostního sboru,
- b) projednat a zaujmout stanovisko k systému hodnocení a odměňování příslušníků a k vývoji služebních příjmů,
- c) být informována o příslušníkovi přijatém do služebního poměru,
- d) projednat a zaujmout stanovisko k návrhům rozhodnutí týkajících se skončení služebního poměru,
- e) projednat a zaujmout stanovisko k návrhům služebních předpisů, které se týkají podmínek výkonu služby příslušníků,
- f) projednat a zaujmout stanovisko k návrhům na rozvržení doby služby,
- g) projednat a zaujmout stanovisko k návrhům na zlepšení podmínek výkonu služby a tyto návrhy předkládat,
- h) být zúčastněna v hodnotících a poradních orgánech služebního funkcionáře a
- i) vykonávat kontrolu nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby.

(2) Nevyjádří-li se odborová organizace k návrhu na projednání a zaujetí stanoviska ve věcech uvedených v odstavci 1 písm. a) nebo d) až g) do 15 dnů ode dne, kdy jí byl doručen písemný návrh, nebo v dohodnuté lhůtě, postupuje služební funkcionář dále bez jejího stanoviska.

(3) Vyšší odborový orgán při projednávání podle § 197 odst. 1 je zejména oprávněn

- a) projednávat a zaujímat stanoviska v záležitostech uvedených v odstavci 1 písm. a), b), e) a f),
- b) být účasten v hodnotících a poradních orgánech ředitele bezpečnostního sboru,

c) vykonávat kontrolu nad dodržováním právních a služebních předpisů a nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu služby.

(4) Služební funkcionář je povinen zajistit, aby odborová organizace, která působí v bezpečnostním sboru, a vyšší odborový orgán mohly uskutečňovat oprávnění, která jim stanoví tento zákon.

(5) Za odborovou organizaci, která působí v bezpečnostním sboru, jedná příslušný odborový orgán. Za příslušný odborový orgán nebo vyšší odborový orgán se pro účely tohoto zákona považuje orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušné odborové organizace; za vyšší odborový orgán se považuje též ústřední odborový orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušného svazu odborových organizací.⁸²⁾

§ 199

Kolektivní dohoda

(1) Za účelem zlepšení podmínek výkonu služby příslušníků, zdravotních, sociálních a kulturních podmínek může příslušný odborový orgán, popřípadě vyšší odborový orgán uzavřít jménem příslušníků kolektivní dohodu s bezpečnostním sborem.

(2) Na postup při uzavírání kolektivní dohody, na její platnost, účinnost a na řešení kolektivních sporů se vztahují ustanovení zvláštního právního předpisu⁸³⁾ přiměřeně, s výjimkou ustanovení o stávce a o výluce.

§ 200

Ochrana odborových funkcionářů a zabezpečení činnosti odborových organizací

(1) Příslušník, který byl zvolen do funkce v orgánu odborové organizace, nesmí být pro výkon této funkce propuštěn ze služebního poměru.

(2) Bezpečnostní sbor je povinen odborové organizaci, která v něm působí, poskytnout informace a podklady k výkonu její činnosti a je povinen přihlížet k jejím stanoviskům. Dále je povinen vytvářet materiálně technické podmínky pro činnost odborové organizace a umožnit příslušníkům konání voleb do jejich orgánů.

(3) Okruh funkcí v odborovém orgánu, k jejichž výkonu budou příslušníci dlouhodobě uvolněni, stanoví ředitel bezpečnostního sboru v dohodě s příslušným odborovým svazem.

⁸²⁾ Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸³⁾ Zákon č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, ve znění pozdějších předpisů.

ČÁST ČTRNÁCTÁ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

HLAVA I SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

§ 201

Výklad některých pojmů

(1) Za důležitý zájem služby se považuje zájem bezpečnostního sboru na včasném a kvalitním plnění úkolů bezpečnostního sboru.

(2) Za člena rodiny se považuje manžel nebo manželka příslušníka, jeho děti, osvojení, děti svěřené do pěstounské péče nebo do výchovy na základě rozhodnutí příslušného orgánu, rodiče, osvojitelé nebo další osoby, které žijí s příslušníkem v domácnosti.⁸⁴⁾

§ 202

Osobní údaje

(1) Bezpečnostní sbor zpracovává osobní údaje příslušníka, které jej identifikují, údaje o jeho způsobilosti k výkonu služby, dosaženém vzdělání, osobním stavu a bezúhonnosti, jež jsou potřebné pro rozhodování ve věcech služebního poměru, zabezpečení řádného výkonu služby, uplatnění práv a povinností příslušníka ve služebním poměru. Dále zpracovává osobní údaje, jestliže tak stanoví zvláštní právní předpis.⁸⁵⁾

(2) Osobní údaje příslušníka a doklady nebo jejich ověřené kopie, které je osvědčují, vede bezpečnostní sbor v osobním spisu příslušníka. Dále v něm vede dokumentaci o průběhu služebního poměru příslušníka. Tu tvoří zejména doklady o způsobilosti příslušníka vykonávat službu, rozhodnutí ve věcech služebního poměru a služební hodnocení.

(3) Příslušník je povinen oznámit služebnímu funkcionáři změnu v osobních údajích do 8 dnů ode dne změny.

(4) Příslušník, jehož se spis týká, může nahlížet do osobního spisu, činit z něj výpisy a na náklady bezpečnostního sboru požadovat stejnopisy listin.

(5) Za podmínek a v rozsahu stanoveném ředitelem bezpečnostního sboru může do osobního spisu nahlížet i

- a) služební funkcionář,

- b) odvolací orgán,
- c) členové poradní komise,
- d) vedoucí příslušník,
- e) příslušník (zaměstnanec) personálního, kontrolního, právního nebo bezpečnostního útvaru.

(6) Právo nahlížet do osobního spisu má též zaměstnanec Národního bezpečnostního úřadu; to neplatí pro nahlížení do osobního spisu příslušníka zpravodajské služby.

(7) Ochranu osobních údajů v osobním spisu upravuje zvláštní právní předpis.²⁶⁾

(8) Bezpečnostní sbor uchovává osobní spis příslušníka po dobu 50 let. Po uplynutí této doby se postupuje podle zvláštního právního předpisu.⁸⁶⁾

§ 203

Služební hodnocení

(1) Služební hodnocení příslušníka obsahuje posouzení jeho odbornosti, kvality plnění služebních povinností a úrovně teoretických znalostí včetně jejich aplikace při výkonu služby. Služební hodnocení obsahuje i úkoly pro další odborný rozvoj příslušníka.

(2) Služební hodnocení je podkladem pro rozhodování ve věcech služebního poměru příslušníka. Provádí jej vedoucí příslušník (dále jen „hodnotitel“) nebo jím pověřený příslušník.

(3) Opis služebního hodnocení obdrží hodnocený příslušník. Jestliže s ním nesouhlasí, má právo podat proti němu písemné námitky vedoucímu hodnotiteli do 15 dnů ode dne jeho obdržení. Vedoucí hodnotitele námitkám vyhoví a služební hodnocení změní nebo námitky zamítne a služební hodnocení potvrdí do 30 dnů ode dne jejich podání.

(4) V závěru služebního hodnocení hodnotitel uvede, zda příslušník ve výkonu služby dosahuje

- a) vynikajících výsledků,
- b) velmi dobrých výsledků,
- c) dobrých výsledků,
- d) dobrých výsledků s výhradami, nebo
- e) neuspokojivých výsledků.

(5) Služební hodnocení příslušníka ve služebním poměru na dobu určitou se provádí jednou ročně; provádí se vždy před konáním služební zkoušky. Služební

⁸⁴⁾ § 115 občanského zákoníku.

⁸⁵⁾ Například zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁶⁾ Zákon č. 97/1974 Sb., o archivnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 117/1974 Sb., kterou se stanoví kritéria pro posuzování písemností jako archiválií a podrobnosti skartačního řízení.

Vyhláška č. 118/1974 Sb., o podnikových archivech.

hodnocení příslušníka ve služebním poměru na dobu neurčitou se provádí podle potřeby, nejméně jednou za 3 roky. Služební hodnocení se provádí též na základě žádosti příslušníka, nejdříve však po uplynutí 6 měsíců od posledního služebního hodnocení. Služební hodnocení vychází z průběžného každoročního hodnocení, které provádí přímý nadřízený příslušníka v průběhu kalendářního roku a schvaluje jej hodnotitel.

(6) Služební hodnocení se nezpracovává na příslušníka, který v hodnoceném období vykonával službu kratší než 6 měsíců.

(7) Ředitel bezpečnostního sboru služebnímu hodnocení nepodléhá.

§ 204

Způsobilost účastníka

(1) Způsobilost účastníka mít v právních vztazích podle tohoto zákona práva a povinnosti se řídí zvláštním právním předpisem.⁸⁷⁾

(2) Způsobilost účastníka nabývat vlastními právními úkony práv a brát na sebe povinnosti (procesní způsobilost), jakož i zbavení či omezení způsobilosti soudem se řídí zvláštním právním předpisem.⁸⁷⁾

§ 205

Neplatnost právního úkonu účastníka

Neplatný je právní úkon účastníka, který

- a) je svým obsahem nebo účelem v rozporu se zákonem nebo jej obchází,
- b) nebyl učiněn svobodně, vážně, určitě nebo srozumitelně,
- c) nebyl učiněn formou stanovenou zákonem,
- d) směřuje ke vzdání se práv předem,
- e) byl učiněn v duševní poruše, jež ho činí k tomuto právnímu úkonu nezpůsobilým, nebo
- f) nemá způsobilost k právním úkonům.

Promlčení

§ 206

(1) Právo se promlčí, jestliže nebylo uplatněno ve stanovené lhůtě. K promlčení práva se přihlídně jen v případě, že bezpečnostní sbor nebo účastník, vůči němuž se právo uplatňuje, se práva promlčení dovolá. Promlčené právo nelze v takovém případě přiznat.

(2) Jestliže příslušník uplatní svoje právo a v zahájeném řízení řádně pokračuje, promlčecí lhůta po dobu řízení neběží. To platí i o právu, které bylo pravomocně přiznáno a pro které se vede řízení k nařízení výkonu rozhodnutí.

§ 207

(1) Lhůta pro uplatnění peněžitých nároků ze služebního poměru činí 3 roky, není-li stanoveno jinak.

(2) Lhůta pro uplatnění nároku na jednotlivá opětuující se plnění činí 3 roky ode dne jejich splatnosti.

(3) Lhůta pro uplatnění nároku na náhradu škody činí 2 roky; začne běžet dnem, kdy se poškozený dozví, že škoda vznikla a kdo za ni odpovídá. Nárok na náhradu škody se promlčí, jestliže nebyl uplatněn ve lhůtě 3 let, a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, ve lhůtě 10 let ode dne, kdy došlo k události, ze které škoda vznikla; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví.

§ 208

(1) Právo přiznané pravomocným rozhodnutím se promlčuje ve lhůtě 10 let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno.

(2) Promlčecí lhůta uvedená v odstavci 1 platí i pro jednotlivé splátky, na něž bylo plnění v rozhodnutí rozloženo; promlčecí lhůta u jednotlivých splátek počíná běžet ode dne jejich splatnosti.

(3) Právo na náhradu za ztrátu na služebním příjmu a za ztížení společenského uplatnění z důvodu služebního úrazu nebo nemoci z povolání, právo na náhradu nákladů na výživu pozůstalých a na výsluhový příspěvek se nepromlčuje; promlčují se však nároky na jednotlivá plnění.

(4) Úroky a opětuující se plnění přiznaná pravomocným rozhodnutím, jejichž splatnost nastala po nabytí právní moci rozhodnutí, se promlčují po 3 letech ode dne jejich splatnosti.

§ 209

Zánik práva

K zániku práva z důvodu, že nebylo ve stanovené lhůtě vykonáno, dochází jen v případech uvedených v § 42 odst. 4, § 99 odst. 3, § 186 odst. 9, § 190 odst. 1, § 192 odst. 2 a § 193 odst. 4; k zániku práva se přihlídně, i když není v řízení namítán.

§ 210

Lhůty

(1) Lhůta počíná běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé.

(2) Bylo-li dohodnuto plnění ve splátkách, lhůta jednotlivých splátek počíná běžet ode dne jejich splatnosti. Je-li pro nesplnění splátky splatná celá dlužná částka, lhůta počíná běžet ode dne splatnosti nesplněné splátky.

⁸⁷⁾ § 8 až 10 občanského zákoníku.

§ 211

Počítání času

(1) Lhůta určená podle dní počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek.

(2) Poslední den lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná běžet. Není-li takový den v měsíci, připadne poslední den lhůty na poslední den v měsíci. Polovinou měsíce je 15 dnů.

§ 212

Zánik a přechod nároků po smrti příslušníka

(1) Nárok na náhradu za škodu při služebním úrazu nebo nemoci z povolání zaniká smrtí příslušníka. Ostatní peněžité nároky nezanikají.

(2) Nároky ze služebního poměru až do výše trojnásobku průměrného služebního příjmu příslušníka přecházejí na jeho manžela, a není-li jej, na jeho děti, a není-li manžela ani dětí, na rodiče, jestliže s ním žili v době smrti v domácnosti. Jestliže není těchto osob, nároky se stávají předmětem dědictví.

(3) Peněžité nároky bezpečnostního sboru zanikají smrtí příslušníka, s výjimkou nároků, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto.

§ 213

Bezdůvodné obohacení

(1) Za bezdůvodné obohacení se považuje prospěch získaný plněním bez právního důvodu, z neplatného právního úkonu nebo z rozhodnutí služebního funkcionáře, které bylo zrušeno.

(2) Bezpečnostní sbor nebo příslušník, který získá bezdůvodné obohacení, je povinen je vydat.

§ 214

Mlčenlivost

Povinnost příslušníka zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděl při výkonu služby, trvá i po skončení služebního poměru; to neplatí, jestliže je příslušník této povinnosti zproštěn služebním funkcionářem, nestanoví-li zvláštní právní předpis²⁶⁾ jinak.

HLAVA II

PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

§ 215

(1) Příslušník ustanovený do funkce podle dosavadních právních předpisů, který vykonává službu podle § 1 odst. 4, bude dnem nabytí účinnosti tohoto zákona ustanoven na služební místo, pro které splňuje

stanovený stupeň vzdělání, a jmenován do služební hodnosti, která je stanovena pro toto služební místo. Splnění požadavku oboru nebo zaměření vzdělání a dalšího odborného požadavku pro služební místo se nevyžaduje.

(2) Příslušníkovi ustanovenému do funkce podle dosavadních právních předpisů, který nevykonává službu podle § 1 odst. 4 a jehož nelze ustanovit na služební místo podle odstavce 1, skončí služební poměr uplynutím 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(3) Příslušníkovi uvedenému v odstavci 1, který pro služební místo nespĺňuje další odborný požadavek, je bezpečnostní sbor povinen vytvořit podmínky pro splnění tohoto požadavku bez zbytečného odkladu.

(4) Příslušníka je možné dnem nabytí účinnosti tohoto zákona ustanovit na služební místo, pro které nespĺňuje stanovený stupeň vzdělání, a jmenovat do služební hodnosti stanovené pro toto služební místo, nejdéle však na dobu 6 let, jestliže nespĺňuje vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu, nebo nejdéle na 4 roky, jestliže nespĺňuje vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu, nebo nejdéle na 5 let, jestliže nespĺňuje úplné střední vzdělání nebo úplné střední odborné vzdělání.

(5) Příslušník zařazený přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona do zálohy činné, zálohy pro přechodně nezařazené nebo do zálohy pro studující na školách bude dnem nabytí účinnosti tohoto zákona jmenován do hodnosti a zařazen do zálohy, jestliže pro zařazení do zálohy splňuje podmínky stanovené tímto zákonem. Příslušník, který je ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona zařazen do zálohy neplacené nebo je zproštěn výkonu služby, bude jmenován do hodnosti a ustanoven na služební místo až po vynětí ze zálohy neplacené nebo až po skončení zproštění výkonu služby, a to za podmínek stanovených v odstavci 1 nebo 3.

(6) Příslušník, jehož služební poměr podle dosavadních právních předpisů trvá alespoň 3 roky, se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona stává příslušníkem ve služebním poměru na dobu neurčitou.

(7) Příslušník, jehož služební poměr podle dosavadních právních předpisů trvá kratší dobu než 3 roky, se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona stává příslušníkem ve služebním poměru na dobu určitou, a to na dobu zbývající do uplynutí 3 let.

(8) Příslušník uvedený v odstavci 4 se stává příslušníkem ve služebním poměru na dobu určitou v době trvání 6 let, jestliže nespĺňuje vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu, nebo 4 let, jestliže nespĺňuje vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu, nebo 5 let, jestliže nespĺňuje úplné střední vzdělání nebo úplné střední odborné vzdělání. Do služebního poměru na dobu ne-

určitou se zařadí, jestliže splní stupeň vzdělání a obor nebo zaměření vzdělání stanovený pro služební hodnost, do níž je jmenován, a jeho služební poměr trval déle než 3 roky; vykonání služební zkoušky se v tomto případě nepožaduje. Do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí též příslušník, který byl v uvedené době ustanoven na služební místo, pro které splňuje stupeň vzdělání a obor nebo zaměření vzdělání, a jeho služební poměr trval déle než 3 roky.

§ 216

Příslušník Policie České republiky povoláný k plnění úkolů v Úřadu pro zahraniční styky a informace se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona stává příslušníkem Úřadu pro zahraniční styky a informace.

§ 217

Ředitel bezpečnostního sboru, který není ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona ve služebním poměru, se stává příslušníkem ve služebním poměru na dobu neurčitou.

§ 218

(1) Hodnost dosažená příslušníkem podle dosavadních právních předpisů zaniká dnem, který předchází dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Dnem nabytí účinnosti tohoto zákona má příslušník nárok na užívání hodnostního označení podle § 8 odst. 1.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na příslušníka, kterého prezident republiky jmenoval nebo povýšil do generálské hodnosti.

§ 219

Příslušníkovi, který je dnem nabytí účinnosti tohoto zákona ustanoven na služební místo, na němž bude vykonávat službu srovnatelnou se službou vykonávanou do 31. prosince 2004, se pro účely zařazení do tarifního stupně započte celá doba praxe započtená podle dosavadního právního předpisu.⁸⁸⁾

§ 220

Příslušník, kterému byl podle dosavadních právních předpisů udělen souhlas k členství v řídicích nebo kontrolních orgánech právnických osob provozujících podnikatelskou činnost, k výkonu podnikatelské nebo živnostenské činnosti anebo jiné výdělečné činnosti v pracovním nebo obdobném poměru, je povinen bez zbytečného odkladu učinit úkon směřující k ukončení činnosti v souladu s příslušnými zvláštními právními předpisy,⁸⁹⁾ podle nichž je tato činnost vykonávána; to neplatí v případech, kdy se jedná o činnosti, které může příslušník vykonávat podle § 48.

§ 221

Složení služební přísahy podle dosavadních právních předpisů se považuje za složení služebního slibu podle tohoto zákona.

§ 222

Závazky, které vyplývají z dohod o rozšíření nebo zvýšení vzdělání uzavřených podle dosavadních právních předpisů, se nemění. Služební volno při studiu se poskytuje podle tohoto zákona.

§ 223

Nárok na náhradu cestovních výdajů přiznaných příslušníkovi podle dosavadních právních předpisů při vzniku služebního poměru nebo při přeložení na žádost příslušníka zaniká ke dni 31. prosince 2004. Služební funkcionář může příslušníkovi, který ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona žije odloučeně od člena rodiny v místě služebního působení, přiznat náhrady podle § 149 odst. 2.

§ 224

(1) Příslušníkům se ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona provede zápočet dob pro účely výsluhových nároků.

(2) Do doby rozhodné pro výsluhové nároky se započtou doby, po které trval služební poměr podle zvláštních právních předpisů⁹⁰⁾ na území České repu-

⁸⁸⁾ Nařízení vlády č. 79/1994 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ozbrojených sil, bezpečnostních sborů a služeb, orgánů celní správy, příslušníků Sboru požární ochrany a zaměstnanců některých dalších organizací (služební platový řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹⁾ Například § 51 zákoníku práce.

⁹⁰⁾ Zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 334/1991 Sb., o služebním poměru policistů zařazených ve Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 410/1991 Sb., o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě České republiky, ve znění zákona č. 316/1993 Sb.
Zákon č. 154/1994 Sb.
Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

bliky, včetně doby trvání služebních poměrů na území československého státu do 31. prosince 1992, do nabytí účinnosti tohoto zákona, s výjimkou doby

- a) zařazení v neplacené záloze, s výjimkou zařazení v této záloze z důvodu čerpání mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené poskytnuté příslušníkovi v rozsahu, v němž je příslušníci poskytována mateřská dovolená, a s výjimkou zvolení do funkce v odborové organizaci,
- b) neschopnosti ke službě, po kterou nenáleží služební příjem ve zvláštních případech, nebo nemocenské, a
- c) zproštění výkonu služby, jestliže příslušníkovi nebyl doplacen rozdíl, o který byl jeho služební příjem zkrácen,
- d) výkonu vazby a trestu odnětí svobody, s výjimkou případů, kdy měl příslušník podle zvláštního právního předpisu⁹¹⁾ nárok na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě nebo trestu odnětí svobody.

(3) Do doby rozhodné pro výsluhové nároky se započtou též doby pracovního poměru, které se podle zvláštních právních předpisů⁹¹⁾ posuzují jako doby služebního poměru, s výjimkou doby

- a) výkonu vazby a trestu odnětí svobody, s výjimkou případů, kdy podle zvláštního právního předpisu vznikl nárok na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě nebo trestu odnětí svobody,
- b) pracovní neschopnosti, po kterou nenáleželo nemocenské,
- c) rodičovské dovolené (s výjimkou rodičovské dovolené poskytované příslušníkovi v rozsahu mateřské dovolené) a
- d) pracovního volna bez náhrady mzdy delšího než 1 měsíc.

(4) Do doby rozhodné pro výsluhový příspěvek se nezapočtou doby služby

- a) příslušníka Sboru národní bezpečnosti zařazeného ve složce Státní bezpečnosti na úseku s kontrarozvědným nebo rozvědným zařazením anebo ve funkci vyšetřovatele nebo náčelníka odboru a vyšší ve složce Státní bezpečnost,
- b) příslušníka v ozbrojených silách se zařazením ve vojenské kontrarozvědce,
- c) příslušníka v ozbrojených silách se zařazením

v útvaru rozvědky Československé lidové armády, jestliže nebyl zařazen ve funkci obsluhy technických zařízení pro vojenský průzkum,

- d) příslušníka Sboru národní bezpečnosti zařazeného v politickovýchovné správě (útvary) Federálního ministerstva vnitra, Ministerstva vnitra České republiky nebo Ministerstva vnitra Slovenské republiky, který přímo vykonával politickovýchovnou činnost,
- e) příslušníka Sboru národní bezpečnosti zařazeného ve funkci zástupce náčelníka (velitele) pro politickovýchovnou práci,
- f) příslušníka Sboru nápravné výchovy zařazeného ve funkci zástupce náčelníka správy nebo útvaru pro politickovýchovnou práci a
- g) vojáka Československé lidové armády zařazeného v Hlavní politické správě Československé lidové armády, který přímo vykonával politickovýchovnou činnost nebo který byl zařazen ve funkci zástupce velitele pro politickovýchovnou práci anebo propagandisty.

(5) Zápočet dob podle odstavců 1 až 3 se provede též tehdy, jestliže je po dni nabytí účinnosti tohoto zákona přijat do služebního poměru příslušník, který již ve služebním poměru byl. Do této doby se nezapočítávají doby podle odstavce 4.

(6) Při výpočtu měsíčního služebního příjmu příslušníka, jehož služební poměr trval před nabytím účinnosti tohoto zákona a skončí do 31. prosince 2005, se postupuje jako při výpočtu měsíčního služebního příjmu příslušníka, jehož služební poměr vznikl ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, a to za podmínek stanovených v § 166 odst. 1.

§ 225

(1) Příspěvek za službu poskytovaný podle dosavadních právních předpisů se považuje za výsluhový příspěvek podle tohoto zákona, a to ve výši, v jaké náležel ke dni, který předcházel dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

(2) Bývalému příslušníkovi, kterému podle dosavadních právních předpisů zanikl nárok na příspěvek za službu z důvodu vzniku nároku na starobní důchod nebo kterému z tohoto důvodu nárok na příspěvek za službu nevznikl, se nárok na příspěvek za službu ob-

⁹¹⁾ Čl. VI zákona č. 113/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 32/1957 Sb., o nemocenské péči v ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 589/1992 Sb., o pojištění na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

§ 44 zákona č. 230/1992 Sb., o Federální železniční policii.

§ 21 odst. 3 zákona č. 238/2000 Sb.

noví a příspěvek za službu na žádost bývalého příslušníka se přizná ode dne účinnosti tohoto zákona, jestliže neuplynulo více než 2 roky ode dne zastavení výplaty nebo ode dne skončení služebního poměru z důvodu zakládajícího nárok na příspěvek za službu, a to ve výši, v jaké byl naposledy vyplácen, popřípadě, jde-li o první přiznání, v jaké by k datu skončení služebního poměru náležel. Příspěvek za službu se považuje za výsluhový příspěvek podle tohoto zákona.

§ 226

Příslušník, jehož služební poměr skončí do 3 let po nabytí účinnosti tohoto zákona a který nesplnil podmínku doby služby pro nárok na výsluhový příspěvek, s výjimkou příslušníka propuštěného podle § 42 odst. 1 písm. a) nebo podle § 42 odst. 1 písm. d), byl-li následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, má nárok na příspěvek za službu podle právních předpisů platných do 31. prosince 2004, jestliže by podle nich splnil podmínku doby služby pro nárok na příspěvek za službu. Příspěvek za službu se považuje za výsluhový příspěvek podle tohoto zákona.

§ 227

(1) Řízení ve věcech služebního poměru zahájené před nabytím účinnosti tohoto zákona provedou služební funkcionáři způsobem stanoveným v tomto zákoně, jestliže je rozhodováno o právu nebo povinnosti v něm obsaženém. V ostatních případech se řízení zastavuje dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

(2) Podle dosavadních právních předpisů se posuzují rozhodnutí a právní úkony, které směřují ke skončení služebního poměru, i když služební poměr příslušníka má na jejich základě skončit až po nabytí účinnosti tohoto zákona; ustanovení § 215 se v tomto případě neužije. Nároky související se skončením služebního poměru příslušníka uvedeného ve větě první se posuzují podle dosavadních právních předpisů.

§ 228

(1) Do vydání vyhlášky k provedení § 104 odst. 2 se postupuje podle vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění.

(2) Do vydání nařízení vlády k provedení § 130 odst. 2 se postupuje podle § 13 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony, ve znění nařízení vlády č. 461/2000 Sb.

§ 229

Základní tarif (§ 114 a násl.) v páté tarifní třídě a v šestém tarifním stupni činí vždy od 1. ledna do 31. prosince kalendářního roku 0,95násobek průměrné

nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok.

HLAVA III ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 230

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky.
2. Vyhláška č. 287/2002 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti služebního poměru příslušníků Policie České republiky.
3. Vyhláška č. 472/2002 Sb., kterou se mění vyhláška č. 287/2002 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti služebního poměru příslušníků Policie České republiky.
4. Vyhláška č. 259/1997 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti služebního poměru celníků.
5. Vyhláška č. 155/2001 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva financí č. 259/1997 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti služebního poměru celníků.
6. Vyhláška č. 324/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na fyzickou a zdravotní způsobilost příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, druhy služeb zvláště obtížných a zdraví škodlivých a postup při udělování ozdravného pobytu.
7. Vyhláška č. 297/2002 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva vnitra č. 324/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na fyzickou a zdravotní způsobilost příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, druhy služeb zvláště obtížných a zdraví škodlivých a postup při udělování ozdravného pobytu.
8. Vyhláška č. 258/1997 Sb., kterou se vydávají pravidla přijímacího řízení a upravují některé podrobnosti týkající se hodnosti celníků.

§ 231

Účinnost

(1) Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2005, s výjimkou § 115 odst. 2, který nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2007.

(2) Ustanovení § 229 ztrácí platnost dnem 31. prosince 2006.

Zaorálek v. r.

Klaus v. r.

Špidla v. r.

Charakteristiky tarifních tříd příslušníků bezpečnostních sborů

1. tarifní třída

Služební hodnost referent

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: STŘEDNÍ ODBORNÉ

Stejnorodé, přesně vymezené činnosti s rámcovým zadáním a s přesně vymezenými výstupy, s větší možností volby různých postupů a rámcovými návaznostmi na další procesy, kde jsou předmětem činnosti ucelené systémy s vnitřním řádem mnoha vzájemně provázaných prvků s případnými dílčími vazbami na malý okruh dalších systémů. *Zvýšené psychické nároky vyplývající ze samostatného řešení úkolů, kde jsou převážně zastoupeny konkrétní jevy a procesy různorodějšího charakteru s nároky na dlouhodobější paměť, dílčí představivost a předvídatelnost, schopnost srovnávání, pozornost a operativnost. Přesné smyslové rozlišování drobných detailů.*

2. tarifní třída

Služební hodnost vrchní referent

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: ÚPLNÉ STŘEDNÍ, ÚPLNÉ STŘEDNÍ ODBORNÉ

Různorodé, rámcově vymezené činnosti se zadáním podle obvyklých postupů, se stanovenými výstupy, postupy a značnými vazbami na další procesy (dále jen „odborné činnosti“), kde jsou předmětem ucelené samostatné systémy s případným členěním na dílčí subsystémy a s vazbami na další systémy.

Zvýšené psychické nároky vyplývající ze samostatného řešení úkolů s různorodými konkrétními jevy a procesy a s nároky na představivost a předvídatelnost, schopnost srovnávání, pozornost a operativnost. Značná smyslová náročnost.

3. tarifní třída

Služební hodnost asistent

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: ÚPLNÉ STŘEDNÍ, ÚPLNÉ STŘEDNÍ ODBORNÉ

Odborné činnosti, kde jsou předmětem komplexní systémy s vnitřním členěním na ucelené subsystémy s úzkými vazbami na další systémy a s dalším vnitřním členěním. Vedení jednoduchých agend s jednotlivými prvky systému, malým rozsahem působnosti a omezenými vazbami na další agendy, vedení soustavy podkladové dokumentace spojené s vyhledáváním (bez analýzy), dokumentováním, šetřením, prošetřováním.

Psychická námaha vyplývající ze samostatného řešení úkolů, kde jsou rovnoměrně zastoupeny konkrétní a abstraktní jevy a procesy různorodého charakteru. Nároky na aplikační schopnosti a přizpůsobivost různým podmínkám, na logické myšlení a určitou představivost (dále jen „mírně zvýšená psychická námaha“). Vysoká náročnost na identifikaci velmi malých detailů, znaků nebo jiných zřetelných důležitých informací a zvýšené nároky na vestibulární aparát (dále jen „vysoká smyslová a neuropsychická zátěž“).

4. tarifní třída

Služební hodnost vrchní asistent

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: ÚPLNÉ STŘEDNÍ, ÚPLNÉ STŘEDNÍ ODBORNÉ

Zajišťování širokého souboru činností s rámcově stanovenými vstupy, způsobem vykonávání a vymezenými výstupy, které jsou organickou součástí širších procesů (dále jen „odborné specializované činnosti“), kde jsou předmětem činnosti samostatné komplexní systémy složené ze samostatných sourodých systémů. Zajišťování uceleného souhrnu služebních úkolů (dále jen „služební agenda“) ve věcně stejně zaměřené části úseku činnosti bezpečnostního sboru (dále jen „obor služby“) s vymezenou územní působností nižšího stupně.

S výkonem služby je spojena mírně zvýšená psychická námaha a vysoká smyslová a neuropsychická zátěž.

5. tarifní třída

Služební hodnost inspektor

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: ÚPLNÉ STŘEDNÍ, ÚPLNÉ STŘEDNÍ ODBORNÉ

Zajišťování komplexu činností s obecně vymezenými vstupy, rámcově stanovenými výstupy, značnou variantností způsobu řešení a postupů a specifickými vazbami na široký okruh procesů (dále jen „systémové činnosti“), kde jsou předmětem činnosti komplexní systémy složené ze samostatných různorodých systémů se zásadními určujícími vnitřními a vnějšími vazbami, například složité služební agendy organizačních složek bezpečnostních sborů s vymezenou územní působností s rozsáhlými vnitřními a vnějšími vazbami na další obory služby nebo služební agendy organizačních složek bezpečnostních sborů s celostátní působností.

Zvýšená psychická námaha vyplývající ze samostatného řešení soustavy úkolů, kde jsou více zastoupeny abstraktní

jevy a procesy, s nároky na poznávání, chápání a interpretaci jevů a procesů. Vysoké nároky na paměť, flexibilitu, schopnosti analýzy, syntézy a obecného srovnávání (dále jen „zvýšená psychická námaha“). Vysoké nároky na vestibulární aparát a mimořádná zátěž nervové soustavy (dále jen „mimořádná smyslová a neuropsychická zátěž“).

6. tarifní třída

Služební hodnost vrchní inspektor

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: ÚPLNÉ STŘEDNÍ, ÚPLNÉ STŘEDNÍ ODBORNÉ/VYŠŠÍ ODBORNÉ

Systémové činnosti, kde je předmětem služební agenda bezpečnostních sborů s danými jednoznačnými vztahy k ostatním agendám, průběhem a způsobem provádění nebo služební agenda organizačních složek bezpečnostních sborů s celostátní působností s rozsáhlými vnitřními a vnějšími vazbami na další agendy a s dopady na široké skupiny obyvatelstva. Činnosti s nespécifikovanými vstupy, způsoby řešení a velmi rámcově vymezenými výstupy s velmi širokými vazbami na další procesy (dále jen „systémové specializované činnosti“) v oborech služby organizačních složek bezpečnostních sborů s územně vymezenou působností.

S výkonem služby je spojena zvýšená psychická námaha, případně mimořádná smyslová a neuropsychická zátěž služebních úkolů.

7. tarifní třída

Služební hodnost komisař

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: VYSOKOŠKOLSKÉ V BAKALÁŘSKÉM STUDIJNÍM PROGRAMU

Systémové činnosti, kde je předmětem služební agenda bezpečnostních sborů nebo obor služby organizačních složek bezpečnostních sborů s celostátní působností. Systémové specializované činnosti v oborech služby organizačních složek s územní působností s rozsáhlým vnitřním členěním a s četnými vazbami na další služební obory a zasahující do mnoha věcných a právních oblastí.

S výkonem služebních úkolů je spojena značná psychická námaha vyplývající z velké složitosti kognitivních procesů a vyššího stupně abstraktního myšlení, představivosti, generalizace a z nutnosti rozhodování podle různých kritérií (dále jen „značná psychická námaha“).

8. tarifní třída

Služební hodnost vrchní komisař

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: VYSOKOŠKOLSKÉ V BAKALÁŘSKÉM STUDIJNÍM PROGRAMU

Činnosti s nespécifikovanými vstupy, způsoby řešení a velmi rámcově vymezenými výstupy s velmi širokými vazbami na další procesy v oborech služby bezpečnostních sborů s celostátní působností nebo v oborech služby s územně vymezenou působností s rozsáhlým vnitřním členěním na specializované obory služby a s četnými vazbami na další obory služby a zasahující do mnoha věcných a právních oblastí nebo se zvláště obtížnými podmínkami pro plnění úkolů celospolečenského významu včetně koordinace a sjednocování postupu organizačních složek bezpečnostních sborů s územně vymezenou působností při výkonu daného oboru služby. Systémové činnosti ve specializovaných oborech služby nebo ve služebních agendách bezpečnostních sborů zasahující do různých věcných a právních oblastí nebo jinak věcně a organizačně složitých služebních agendách se zásadními vazbami na další obory služby.

S výkonem služby je spojena značná psychická námaha.

9. tarifní třída

Služební hodnost rada

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: VYSOKOŠKOLSKÉ V MAGISTERSKÉM STUDIJNÍM PROGRAMU

Koncepce dlouhodobého vývoje bezpečnostních sborů nebo koncepce specializovaných oborů bezpečnostních sborů s rozsáhlým vnitřním členěním a právně a věcně složitou problematikou. Systémové specializované činnosti ve specializovaných oborech služby při zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Koordinace výkonu služeb při zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku s rozsáhlou územní působností nebo výkonu služby specializovaných útvarů s celostátní působností.

Vysoká psychická námaha vyplývající z vysokých nároků na tvůrčí myšlení. Hledání nových postupů a způsobů řešení netradičním způsobem. Přenos a aplikace metod a způsobů z jiných odvětví a oblastí. Rozhodování v rámci značně kombinovatelných, spíše abstraktních a různorodých jevů a procesů z různých odvětví a oborů (dále jen „vysoká psychická námaha“).

10. tarifní třída

Služební hodnost vrchní rada

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: VYSOKOŠKOLSKÉ V MAGISTERSKÉM STUDIJNÍM PROGRAMU

Koncepce dlouhodobého vývoje bezpečnostních sborů s rozsáhlým vnitřním členěním na specializované obory a s širokými vazbami na jiné celospolečenské systémy předurčující konání nejširších skupin dalších osob v zásadních

oblastech nebo specializovaných služeb při zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Koordinace výkonu služeb při zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku s rozsáhlou územní působností včetně řízení a koordinace uzavírání dohod s příslušnými územními celky sousedních států.

S výkonem služby je spojena vysoká psychická námaha.

11. tarifní třída

Služební hodnost vrchní státní rada

PŘEDEPSANÉ VZDĚLÁNÍ: VYSOKOŠKOLSKÉ V MAGISTERSKÉM STUDIJNÍM PROGRAMU

Stanovování koncepce dlouhodobého vývoje vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku České republiky včetně systémové koordinace s mezinárodními a nadnárodními systémy.

Velmi vysoká psychická námaha vyplývající z vysokých nároků na tvůrčí myšlení ve vysoce abstraktní rovině při značné variabilitě a kombinovatelnosti procesů a jevů a na schopnosti nekonvenčního systémového nazírání v nejširších souvislostech.

59

SDĚLENÍ

Ministerstva zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že výměnou nót ze dne 24. června 2005 a 17. ledna 2006 ve Varšavě bylo sjednáno Ujednání mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o změně přílohy č. 3 Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách protínajících státní hranice a zásadách překračování státních hranic mimo hraniční přechody, podepsané ve Varšavě dne 22. listopadu 1996*).

Ujednání vstoupilo v platnost dne 18. ledna 2006.

České znění české nóty a polské znění polské nóty a její překlad do českého jazyka, tvořících Ujednání, se vyhláší současně.

*) Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách protínajících státní hranice a zásadách překračování státních hranic mimo hraniční přechody, podepsaná ve Varšavě dne 22. listopadu 1996, byla vyhlášena pod č. 23/1998 Sb.

Č.j.: 5707-V/2005-Var.

Velvyslanectví České republiky ve Varšavě projevuje úctu Ministerstvu zahraničních věcí Polské republiky a na základě článku 10 v návaznosti na článek 4 odstavec 2 Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách protínajících státní hranice a zásadách překračování státních hranic mimo hraniční přechody, podepsané ve Varšavě dne 22. listopadu 1996, má čest navrhnout změnu přílohy č. 3 uvedené Dohody takto:

V příloze č. 3 – Seznam přechodů na turistických stezkách protínajících státní hranice – se za položku 48 připojují položky 49 a 50 následujícího znění:

Poř. č.	Název přechodu	hran. znak	charakter	období provozu	Provozní doba
49	Černousy/Ves – Zawidów	IV/106/4 – IV/106/5	P, C, voz.	1. 4. – 30. 9.	6.00 – 20.00
50	Višňovská – Wigancice/Żytawskie	IV/117/22	P, C, L	1. 4. – 30. 9. 1. 10. – 31. 3.	6.00 – 20.00 8.00 – 18.00

Velvyslanectví České republiky navrhuje, aby v případě vyjádření souhlasu vládou Polské republiky s výše uvedeným, tato nota a souhlasná odpověď polské strany na ni tvořily Ujednání mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o změně přílohy č. 3 Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách protínajících státní hranice a zásadách překračování státních hranic mimo hraniční přechody, podepsané ve Varšavě dne 22. listopadu 1996, které vstoupí v platnost dnem doručení odpovědní noty.

Velvyslanectví České republiky využívá této příležitosti, aby znovu ujistilo Ministerstvo zahraničních věcí Polské republiky o své hluboké úctě.

Varšava 24. června 2005

Ministerstvo zahraničních věcí
Polské republiky

Varšava

DPT.I 2265-31-2003/SW/16

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej przesyła wyrazy szacunku Ambasadzie Republiki Czeskiej w Warszawie i działając w imieniu Rządu Rzeczypospolitej Polskiej ma zaszczyt potwierdzić otrzymanie noty nr 5707-V/2005 - Var. z dnia 24 czerwca 2005 roku o następującej treści:

„Ambasada Republiki Czeskiej w Warszawie przesyła wyrazy szacunku Ministerstwu Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie artykułu 10 w związku z artykułem 4 ustęp 2 Umowy między Rządem Republiki Czeskiej a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o przejściach granicznych, przejściach na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową oraz zasadach przekraczania granicy poza przejściami granicznymi, sporządzonej w Warszawie dnia 22 listopada 1996 roku, ma zaszczyt zaproponować zmianę załącznika nr 3 do powyższej Umowy o następującej treści:

W załączniku nr 3 – Wykaz przejść granicznych na szlakach turystycznych – po liczbie porządkowej 48 dodaje się liczby porządkowe 49 i 50 w następującym brzmieniu:

Lp.	Przejście graniczne	Znak graniczny	Rodzaj ruchu	Czynne w okresie	Godziny otwarcia
49	Černousy/Ves-Zawidów	IV/106/4 – IV/106/5	P,R,wóz	1.4.-30.9.	6.00-20.00
50	Višňovská – Wigancice Żytawskie	IV/117/22	P,R,N	1.4.-30.9. 1.10.-31.3.	6.00-20.00 8.00-18.00

Ambasada Republiki Czeskiej
w Warszawie

PŘEKLAD

DPT. I 2265-31-2003/SW/16

Ministerstvo zahraničních věcí Polské republiky projevuje úctu Velvyslanectví České republiky ve Varšavě a konajíce jménem vlády Polské republiky má čest potvrdit příjem nóty č. 5707-V/2005-Var. ze dne 24. června 2005 s následujícím obsahem:

„Velvyslanectví České republiky ve Varšavě projevuje úctu Ministerstvu zahraničních věcí Polské republiky a na základě článku 10 v návaznosti na článek 4 odstavec 2 Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách protínajících státní hranice a zásadách překračování státních hranic mimo hraniční přechody, podepsané ve Varšavě dne 22. listopadu 1996, má čest navrhnout změnu přílohy č. 3 výše uvedené Dohody o následujícím obsahu:

V příloze č. 3 – Seznam přechodů na turistických stezkách protínajících státní hranice – se za pořadové číslo 48 připojují pořadová čísla 49 a 50 následujícího znění:

Poř. č.	Název přechodu	hran. znak	charakter	období provozu	Provozní doba
49	Černousy/Ves – Zawidów	IV/106/4 – IV/106/5	P, C, voz.	1. 4. – 30. 9.	6.00 – 20.00
50	Višňovská – Wigancice/Żytawskie	IV/117/22	P, C, L	1. 4. – 30. 9. 1. 10. – 31. 3.	6.00 – 20.00 8.00 – 18.00

Velvyslanectví České republiky
ve Varšavě

Ambasada Republiki Czeskiej proponuje, aby w przypadku wyrażenia zgody przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na powyższe, niniejsza nota wraz z odpowiedzią Strony polskiej na nią stanowiły Porozumienie między Rządem Republiki Czeskiej a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o zmianie załącznika nr 3 do Umowy między Rządem Republiki Czeskiej a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej o przejściach granicznych, przejściach na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową oraz zasadach przekraczania granicy poza przejściami granicznymi, sporządzonej w Warszawie dnia 22 listopada 1996 roku, które wejdzie w życie z dniem otrzymania noty stanowiącej odpowiedź.

Ambasada Republiki Czeskiej korzysta z okazji, aby ponowić Ministerstwu Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej wyrazy wysokiego poważania.”

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej wyraża zgodę na powyższe i przyjmuje propozycję Ambasady Republiki Czeskiej, aby przytoczona wyżej nota i niniejsza nota stanowiły Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o zmianie załącznika nr 3 do Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o przejściach granicznych, przejściach na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową oraz zasadach przekraczania granicy poza przejściami granicznymi, sporządzonej w Warszawie dnia 22 listopada 1996 roku, które wejdzie w życie z dniem otrzymania przez Stronę czeską niniejszej noty.

Jednocześnie Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej korzysta z okazji, aby ponowić Ambasadzie Republiki Czeskiej wyrazy swojego wysokiego poważania.

Warszawa, dnia 17 stycznia 2006 roku

Velvyslanectví České republiky navrhuje, aby v případě vyjádření souhlasu vládou Polské republiky s výše uvedeným tato nota společně s odpovědí polské strany na ni tvořily Ujednání mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o změně přílohy č. 3 Dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách protínajících státní hranice a zásadách překračování státních hranic mimo hraniční přechody, podepsané ve Varšavě dne 22. listopadu 1996, které vstoupí v platnost dnem doručení odpovědní noty.

Velvyslanectví České republiky využívá příležitosti, aby znovu ujistilo Ministerstvo zahraničních věcí Polské republiky o své hluboké úctě.“

Ministerstvo zahraničních věcí Polské republiky vyjadřuje s výše uvedeným souhlas a přijímá návrh Velvyslanectví České republiky, aby výše citovaná nota a tato nota tvořily Ujednání mezi vládou Polské republiky a vládou České republiky o změně přílohy č. 3 Dohody mezi vládou Polské republiky a vládou České republiky o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách protínajících státní hranice a zásadách překračování státních hranic mimo hraniční přechody, podepsané ve Varšavě dne 22. listopadu 1996, které vstoupí v platnost dnem doručení této noty české straně.

Současně Ministerstvo zahraničních věcí Polské republiky využívá této příležitosti, aby znovu ujistilo Velvyslanectví České republiky o své hluboké úctě.

Varšava 17. ledna 2006

246

VYHLÁŠKA

Ministerstva vnitra

ze dne 29. června 2001

o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru
(vyhláška o požární prevenci)

Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“) podle § 101 písm. a) stanoví k provedení § 6b, § 11 odst. 8, § 15 odst. 2, § 16 odst. 4, § 17 odst. 5 a § 31a zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 40/1994 Sb., zákona č. 203/1994 Sb., zákona č. 163/1998 Sb., zákona č. 71/2000 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb. (dále jen „zákon“):

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Základní pojmy

Pro účely této vyhlášky se rozumí

- a) požární bezpečností – souhrn organizačních, územně technických, stavebních a technických opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem, k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření,
- b) požární technikou – zásahové požární automobily, požární přívěsy, návěsy, kontejnery, plavidla, vznášedla a letadla,
- c) věcnými prostředky požární ochrany – prostředky používané k ochraně, záchraně a evakuaci osob, k hašení požáru a prostředky používané při činnosti jednotky požární ochrany při záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva při plnění úkolů civilní ochrany, popřípadě při činnosti požární hlídky,
- d) požárně bezpečnostním zařízením – systémy, technická zařízení a výrobky pro stavby podmiňující požární bezpečnost stavby nebo jiného zařízení,
- e) vyhrazenými druhy požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení – požární technika, pro kterou jsou stanoveny technické podmínky zvláštním právním předpisem,¹⁾ věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení, na jejichž projektování, instalaci, provoz, kontrolu, údržbu a opravy jsou kladeny zvláštní požadavky,
- f) normativním požadavkem – konkrétní technický požadavek obsažený v české technické normě, jehož dodržením se považuje požadavek příslušného ustanovení vyhlášky za splněný; neexistuje-li pro příslušnou oblast platná česká technická norma, považuje se za normativní požadavek konkrétní technická specifikace obsažená ve veřejně dostupném uznávaném normativním dokumentu,²⁾
- g) hořlavou látkou – látka v tuhém, kapalném nebo plynném stavu, která je za předvídatelných podmínek schopna hořet nebo při své látkové nebo fázové změně vytvářet produkty schopné hořet,
- h) požárním nebezpečím – pravděpodobnost vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem,
- i) požárně technickou charakteristikou – vlastnost látky vyjádřená měřitelnou hodnotou nebo stanovená na základě měřitelných hodnot více dílčích vlastností anebo jev vystihující chování látky při procesu hoření nebo s ním související,
- j) technicko bezpečnostním parametrem – požárně technická charakteristika, která kvalitativně nebo kvantitativně vyjadřuje vlastnosti hořlavé látky, při jejímž dodržení za předvídatelných podmínek se činnost považuje z hlediska nebezpečí vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem za bezpečnou,
- k) průvodní dokumentací – montážní návod, technické podmínky pro projektování nebo provoz, návod k obsluze, požadavky na kontroly, údržbu nebo opravy, podmínky požární bezpečnosti pro používání výrobku nebo zařízení, bezpečnostní listy apod.,
- l) veřejností – osoby, které se oprávněně mohou vyskytovat při provozovaných činnostech a nejsou v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu³⁾ k jejím provozovatelům, nejsou vlastníky

¹⁾ Vyhláška č. 254/1999 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění nařízení vlády č. 352/2000 Sb.

²⁾ ČSN EN 45 020 Normalizace a související činnosti – Všeobecný slovník.

³⁾ Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

- objektů, v nichž jsou činnosti provozovány ani provozovateli těchto činností,
- m) požárem – každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení nebo zranění osob nebo zvířat, ke škodám na materiálních hodnotách nebo životním prostředí a nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata, materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy,
- n) ohlašovací požárů – místo s trvalou obsluhou vybavené potřebnými komunikačními prostředky, které je určeno k přijímání hlášení o vzniku požáru nebo jiné mimořádné události a k vyhlášení požárního poplachu, jakož i k plnění dalších úkolů podle příslušné dokumentace požární ochrany.

ČÁST DRUHÁ

STANOVENÍ PODMÍNEK POŽÁRNÍ BEZPEČNOSTI U PRÁVNICKÝCH OSOB A FYZICKÝCH OSOB

ODDÍL PRVNÍ

VYBAVENÍ PROSTOR PRÁVNICKÝCH OSOB A PODNIKAJÍCÍCH FYZICKÝCH OSOB VĚCNÝMI PROSTŘEDKY POŽÁRNÍ OCHRANY A POŽÁRNĚ BEZPEČNOSTNÍMI ZAŘÍZENÍMI [K § 6b písm. c) a d) zákona]

§ 2

Základní požadavky

(1) Množství, druhy a způsob vybavení prostor a zařízení právnických osob a fyzických osob vykonávajících podnikatelskou činnost podle zvláštních předpisů (dále jen „podnikající fyzické osoby“) věcnými prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostními zařízeními vyplývá z požárně bezpečnostního řešení stavby,⁴⁾ nebo z obdobné dokumentace, která je součástí projektové dokumentace ověřené stavebním úřadem podle zvláštního právního předpisu⁵⁾ nebo je stanoveno v jiném právním předpisu.⁶⁾

(2) Množství, druhy a způsob vybavení prostor a zařízení právnických osob a podnikajících fyzických osob věcnými prostředky požární ochrany a požárně

bezpečnostními zařízeními stanovené podle odstavce 1 může být rozšířeno (např. na základě schváleného posouzení požárního nebezpečí nebo stanovení podmínek požární bezpečnosti).

(3) Druhy věcných prostředků požární ochrany se rozumí

- hasicí přístroje (přenosné, přívěsné a pojízdné),
- osobní ochranné prostředky,
- prostředky pro záchranu a evakuaci osob (např. seskokové matrace, plachty a záchranné tunely, žebříky, hydraulické vyprošťovací zařízení, pneumatické vaky),
- prostředky pro práci ve výškách, nad volnými hloubkami, na vodě, ve vodě a pod hladinou,
- prostředky pro práci s nebezpečnými látkami a pro dekontaminaci, analyzátory plynů, kapalin a nebezpečných látek,
- požární výzbroj, stejnokrojové a výstrojní součástky a doplňky,
- spojovací a komunikační prostředky a technologie operačních středisek,
- hasiva a příměsi do hasiv,
- požární příslušenství,
- přenosné zásahové prostředky (např. požární stříkačky, generátory, ventilátory).

(4) Druhy požárně bezpečnostních zařízení⁷⁾ se rozumí

- zařízení pro požární signalizaci (např. elektrická požární signalizace, zařízení dálkového přenosu, zařízení pro detekci hořlavých plynů a par, autonomní požární signalizace, ruční požárně poplachové zařízení),
- zařízení pro potlačení požáru nebo výbuchu (např. stabilní nebo polostabilní hasicí zařízení, automatické protivýbuchové zařízení, samočinné hasicí systémy),
- zařízení pro usměrňování pohybu kouře při požáru (např. zařízení pro odvod kouře a tepla, zařízení přetlakové ventilace, kouřová klapka včetně ovládacího mechanismu, kouřotěsné dveře, zařízení přirozeného odvětrání kouře),
- zařízení pro únik osob při požáru (např. požární nebo evakuační výtah, nouzové osvětlení, nou-

⁴⁾ § 18 odst. 1 vyhlášky č. 132/1998 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona.

⁵⁾ Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, (úplné znění vyhlášeno pod č. 109/2001 Sb.).

⁶⁾ Například vyhláška č. 102/1995 Sb., o schvalování technické způsobilosti a technických podmínkách provozu silničních vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 187/1994 Sb., kterou se provádí zákon o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ ČSN ISO 8421 – 1 – 8 Požární ochrana – Slovník.

zové sdělovací zařízení, funkční vybavení dveří, bezpečnostní a výstražné zařízení),

- e) zařízení pro zásobování požární vodou (např. vnější požární vodovod včetně nadzemních a podzemních hydrantů, plnicích míst a požárních výtokových stojanů, vnitřní požární vodovod včetně nástěnných hydrantů, hadicových a hydrantových systémů, nezavodněné požární potrubí),
- f) zařízení pro omezení šíření požáru (např. požární klapka, požární dveře a požární uzávěry otvorů včetně jejich funkčního vybavení, systémy a prvky zajišťující zvýšení požární odolnosti stavebních konstrukcí nebo snížení hořlavosti stavebních hmot, vodní clony, požární přepážky a ucpávky),
- g) náhradní zdroje a prostředky určené k zajištění provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení, zdroje nebo zásoba hasebních látek u zařízení pro potlačení požáru nebo výbuchu a zařízení pro zásobování požární vodou, zdroje vody určené k hašení požárů.

(5) V prostorách a zařízeních právnických osob a podnikajících fyzických osob, u nichž nebylo stanoveno množství, druhy a způsob vybavení věcnými prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostními zařízeními podle odstavce 1 nebo 2, popřípadě nelze-li toto prokázat, se zabezpečují a instalují alespoň

- a) na každých započatých 200 m² půdorysné plochy podlaží objektu přenosné hasicí přístroje obsahující hasivo s celkovou hasicí schopností⁸⁾ nejméně 13 A (pro požáry látek v tuhém stavu, zejména organického původu, jejichž hoření je obvykle provázáno žhnutím), nebo
- b) na každých započatých 200 m² půdorysné plochy podlaží objektu přenosné hasicí přístroje s celkovou hasicí schopností nejméně 70 B (pro požáry hořlavých kapalin nebo hořlavých látek přecházejících do kapalného stavu), nebo
- c) pokud nejsou na typových štítcích hasicích přístrojů uvedeny hodnoty jejich hasicí schopnosti, jeden přenosný hasicí přístroj na každých započatých 200 m² půdorysné plochy podlaží objektu, přičemž jmenovité množství náplně hasicího přístroje musí odpovídat nejméně některé z těchto hodnot: 9 litrů vody, 6 litrů vodního roztoku pěnidla, 6 kg halonu nebo jiného ekvivalentního hasiva, 6 kg hasicího prášku nebo 5 kg oxidu uhličitého (CO₂).

(6) V případech, kdy počet přenosných hasicích přístrojů odpovídá požadavkům podle odstavce 5, ale hasicí přístroje nejsou dostupné pro celou posuzova-

nou plochu (např. stavební rozdělení prostoru na více dispozičně nepropojených místnosti) nebo nelze použít pouze jeden druh hasiva, instaluje se nejméně jeden přenosný hasicí přístroj pro každý takto oddělený prostor nebo nejméně jeden přenosný hasicí přístroj s potřebným druhem hasiva.

§ 3

Umístění hasicích přístrojů

(1) Umístění hasicích přístrojů musí umožňovat jejich snadné a rychlé použití.

(2) Hasicí přístroje se umísťují tak, aby byly snadno viditelné a volně přístupné. Je-li to nezbytné (např. z provozních důvodů), lze hasicí přístroje umístit i do skrytých prostor. V případech, kdy je omezena nebo ztížena orientace osob z hlediska rozmístění hasicích přístrojů (např. v nepřehledných, rozlehlých nebo skrytých prostorech) se k označení umístění hasicích přístrojů použije příslušná požární značka⁹⁾ umístěná na viditelném místě.

(3) Hasicí přístroje se umísťují v místech, kde je nejvyšší pravděpodobnost vzniku požáru nebo v jejich dosahu. Volba druhů a typů přenosných hasicích přístrojů se provede v závislosti na charakteru předpokládaného požáru, vyskytujících se hořlavých látkách nebo provozované činnosti; přitom musí být vyloučeno, že bude v případě potřeby použit hasicí přístroj s nevhodnou hasební látkou.

(4) Přenosné hasicí přístroje se umísťují na svislé stavební konstrukci a v případě, že jsou k tomu konstrukčně přizpůsobeny, na vodorovné stavební konstrukci. Rukojeť hasicího přístroje umístěného na svislé stavební konstrukci musí být nejvýše 1,5 m nad podlahou. Hasicí přístroje umístěné na podlaze nebo na jiné vodorovné stavební konstrukci musí být vhodným způsobem zajištěny proti pádu.

(5) V dopravních prostředcích a na strojích se přenosné hasicí přístroje umísťují tak, aby nemohly ohrozit bezpečnost osob.

§ 4

Druhy vyhrazené požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení

(1) Za vyhrazené druhy požární techniky se považují zásahové požární automobily s výjimkou velitelských automobilů a vyšetřovacích automobilů s cel-

⁸⁾ ČSN EN 3-4 Přenosné hasicí přístroje. Část 4: Množství a náplně, minimální požadavky na hasicí schopnost.

⁹⁾ Například ČSN ISO 3864 Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky, ČSN 01 8013 Požární tabulky.

kovou hmotností do 2000 kg a s výjimkou automobilových jeřábů a vyprošťovacích automobilů¹⁾) a kontejnerů.

(2) Za vyhrazené druhy věcných prostředků požární ochrany se považují

- a) hasicí přístroje (přenosné, přívěsné a pojízdné),
- b) dýchací přístroje,
- c) prostředky pro záchranu a evakuaci osob (např. seskokové matrace, plachty a záchranné tunely, žebříky, hydraulické vyprošťovací zařízení, pneumatické vaky),
- d) prostředky pro práci ve výškách a nad volnými hloubkami,
- e) ochranné oděvy pro práci ve vodě,
- f) hasiva (kromě vody) a příměsi do hasiv,
- g) požární hadice, proudnice a armatury,
- h) motorové stříkačky.

(3) Za vyhrazené druhy požárně bezpečnostních zařízení (dále jen „vyhrazená požárně bezpečnostní zařízení“) se považují

- a) elektrická požární signalizace,
- b) zařízení dálkového přenosu,
- c) zařízení pro detekci hořlavých plynů a par,
- d) stabilní a polostabilní hasicí zařízení,
- e) automatické protivýbuchové zařízení,
- f) zařízení pro odvod kouře a tepla,
- g) požární klapky.

§ 5

Projektování požárně bezpečnostních zařízení

(1) Při projektování požárně bezpečnostních zařízení se postupuje podle normativních požadavků.¹⁰⁾ Návrhy požárně bezpečnostních zařízení jsou nedílnou součástí požárně bezpečnostního řešení stavby.

(2) V případě souběhu dvou a více vzájemně se ovlivňujících požárně bezpečnostních zařízení musí být projektem řešeny jejich základní funkce a stanoveny priority (např. pořadí a způsob uvádění jednotlivých prvků systému do činnosti). Koordinaci přitom zabezpečuje zpracovatel požárně bezpečnostního řešení stavby.

(3) U vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení, jejichž projektování není vymezeno normativ-

ními požadavky, se postupuje podle projekčních předpisů výrobců nebo dovozců (dále jen „výrobce“) těchto zařízení.

(4) Je-li vyhrazené požárně bezpečnostní zařízení tvořeno hlavními funkčními komponenty (§ 7 odst. 7) 2 a více různých výrobců, považuje se za výrobce osoba, která navrhla toto zařízení jako celek k zajištění požadované požárně bezpečnostní funkce.

(5) Projektování vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení podle odstavce 1 se zabezpečuje prostřednictvím osoby způsobilé pro tuto činnost, která získala oprávnění k projektové činnosti podle zvláštního právního předpisu.¹¹⁾ V případě, že je projektován konkrétní typ vyhrazeného požárně bezpečnostního zařízení, musí být splněny i požadavky uvedené v § 10 odst. 2.

(6) Je-li podmínkami stavebního povolení stanoveno předložení podrobnější dokumentace podle zvláštního právního předpisu,¹²⁾ (dále jen „podrobnější dokumentace“) musí být splněny požadavky uvedené v § 10 odst. 2.

(7) V případě souběhu 2 a více vzájemně se ovlivňujících požárně bezpečnostních zařízení zabezpečuje koordinaci zpracovatel požárně bezpečnostního řešení stavby i při zpracování podrobnější dokumentace podle odstavce 6.

§ 6

Montáž požárně bezpečnostních zařízení

(1) Při montáži požárně bezpečnostního zařízení musí být dodrženy podmínky vyplývající z ověřené projektové dokumentace, popřípadě podrobnější dokumentace a postupy stanovené v průvodní dokumentaci výrobce.

(2) Osoba, která provedla montáž požárně bezpečnostního zařízení, potvrzuje splnění požadavků uvedených v odstavci 1 písemně.

§ 7

Provoz, kontroly, údržba a opravy požárně bezpečnostních zařízení

(1) Před uvedením požárně bezpečnostního zařízení do provozu, kromě ručně ovládaných požárních dveří a požárních uzávěrů otvorů, systémů a prvků za-

¹⁰⁾ Například ČSN 73 0802 Požární bezpečnost staveb – Nevýrobní objekty, ČSN 73 0804 Požární bezpečnost staveb – Výrobní objekty, ČSN 73 0873 Požární bezpečnost staveb – Zásobování požární vodou, ČSN 73 0875 Požární bezpečnost staveb – Navrhování elektrické požární signalizace.

¹¹⁾ Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákona č. 164/1993 Sb., zákona č. 275/1994 Sb. a zákona č. 276/1994 Sb.

¹²⁾ § 20 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 132/1998 Sb.

jišřujících zvýšení požární odolnosti stavebních konstrukcí nebo snížení hořlavosti stavebních hmot, požárních přepážek a ucpávek, zabezpečuje osoba uvedená v § 6 odst. 2 provedení funkčních zkoušek. Při funkčních zkouškách se ověřuje, zda provedení požárně bezpečnostního zařízení odpovídá projekčním a technickým požadavkům na jeho požárně bezpečnostní funkci.

(2) Při provozu požárně bezpečnostního zařízení se postupuje podle normativních požadavků a průvodní dokumentace výrobce, popřípadě podle ověřené projektové dokumentace nebo podrobnější dokumentace.

(3) Provoznoschopnost instalovaného požárně bezpečnostního zařízení se prokazuje dokladem o jeho montáži, funkční zkoušce, kontrole provozoschopnosti, údržbě a opravách provedených podle podmínek stanovených touto vyhláškou. U vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení, a stanoví-li tak průvodní dokumentace výrobce, i u dalších požárně bezpečnostních zařízení se provozoschopnost prokazuje také záznamy v příslušné provozní dokumentaci (např. provozní kniha).

(4) Kontrola provozoschopnosti požárně bezpečnostního zařízení se provádí v rozsahu a způsobem stanoveným právními předpisy, normativními požadavky¹³⁾ a průvodní dokumentací jeho výrobce nejméně jednou za rok, pokud výrobce, ověřená projektová dokumentace nebo podrobnější dokumentace anebo posouzení požárního nebezpečí nestanoví lhůtu kratší.

(5) Při provozu, kontrole provozoschopnosti, údržbě a opravách požárně bezpečnostního zařízení, u něhož není k dispozici průvodní dokumentace nebo neexistuje výrobce, se postupuje podle průvodní dokumentace a podmínek stanovených výrobcem technicky nebo funkčně srovnatelného druhu nebo typu požárně bezpečnostního zařízení.

(6) Je-li požárně bezpečnostní zařízení shledáno nezpůsobilým plnit svoji funkci, musí se tato skutečnost na zařízení a v prostoru, kde je zařízení instalováno, zřetelně vyznačit. Provozovatel v takovém případě provede opatření k jeho neprodlenému uvedení do provozu a prostřednictvím odborně způsobilé osoby nebo technika požární ochrany zabezpečí v potřebném rozsahu náhradní organizační, popřípadě technická opatření. Náhradní opatření se zajišťují do doby opětovného uvedení zařízení do provozu.

(7) Při opravách požárně bezpečnostního zařízení

lze používat pouze náhradní díly odpovídající technickým podmínkám výrobce. Změny součástí systému požárně bezpečnostního zařízení, které jsou výrobky stanovenými podle zvláštního právního předpisu¹⁴⁾ (hlavních funkčních komponentů) a takové jeho změny, které mají vliv na funkci požárně bezpečnostního zařízení, se považují za udržovací práce na stavbě, které by mohly ovlivnit požární bezpečnost stavby.¹⁵⁾

(8) Doklad o kontrole provozoschopnosti požárně bezpečnostního zařízení vždy obsahuje následující údaje:

- a) údaj o firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání provozovatele požárně bezpečnostního zařízení a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; je-li provozovatelem zařízení fyzická osoba, také jméno, příjmení a adresu trvalého pobytu této fyzické osoby,
- b) adresu objektu, ve kterém byla kontrola provozoschopnosti požárně bezpečnostního zařízení provedena, není-li shodná s adresou sídla provozovatele podle písmene a),
- c) umístění, druh, označení výrobce, typové označení, a je-li to nutné k přesné identifikaci, tak i výrobní číslo kontrolovaného zařízení,
- d) výsledek kontroly provozoschopnosti, zjištěné závady včetně způsobu a termínu jejich odstranění a vyjádření o provozoschopnosti zařízení,
- e) datum provedení a termín příští kontroly provozoschopnosti,
- f) potvrzení podle § 10 odst. 2, datum, jméno, příjmení a podpis osoby, která kontrolu provozoschopnosti provedla; u podnikatele údaj o firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; u zaměstnance obdobné údaje týkající se jeho zaměstnavatele.

§ 8

Elektrická požární signalizace

(1) U elektrické požární signalizace se kromě pravidelných jednoročních kontrol provozoschopnosti provádějí zkoušky činnosti elektrické požární signalizace při provozu, a to

- a) jednou za měsíc u ústředí a doplňujících zařízení,

¹³⁾ Například ČSN 73 0873 Požární bezpečnost staveb – Zásobování požární vodou.

¹⁴⁾ Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 71/2000 Sb.

¹⁵⁾ § 55 odst. 3 zákona č. 50/1976 Sb.

b) jednou za půl roku u samočinných hlásičů požáru a zařízení, které elektrická požární signalizace ovládá,
pokud v ověřené projektové dokumentaci nebo v podrobnější dokumentaci, popřípadě v průvodní dokumentaci výrobce nebo v posouzení požárního nebezpečí není, vzhledem k provozním podmínkám nebo vlivu prostředí, určena lhůta kratší.

(2) Zkouška činnosti elektrické požární signalizace při provozu se provádí prostřednictvím osob pověřených údržbou tohoto zařízení. Shoduje-li se termín zkoušky činnosti elektrické požární signalizace při provozu s termínem pravidelné jednorozhodné kontroly provozuschopnosti, pak tato kontrola provedení zkoušky činnosti nahrazuje.

(3) Zkouška činnosti jednotlivých druhů samočinných hlásičů požáru se provádí za provozu pomocí zkušebních přípravků dodávaných výrobcem.

§ 9

Hasicí přístroje

(1) Provozuschopnost hasicího přístroje se prokazuje dokladem o jeho kontrole provedené podle podmínek stanovených touto vyhláškou, kontrolním štítkem a plombou spouštěcí armatury.

(2) Kontrola hasicího přístroje se provádí v rozsahu a způsobem stanoveným právními předpisy, normativními požadavky a průvodní dokumentací výrobce po každém jeho použití nebo tehdy, vznikne-li pochybnost o jeho provozuschopnosti (např. při mechanickém poškození) a nejméně jednou za rok, pokud průvodní dokumentace výrobce, ověřená projektová dokumentace nebo posouzení požárního nebezpečí pro některé případy instalací (např. v chemicky agresivním prostředí) nestanoví lhůtu kratší. První kontrola provozuschopnosti hasicího přístroje musí být provedena nejdéle jeden rok před jeho instalací.

(3) Součástí údržby hasicích přístrojů je jejich periodická zkouška a plnění.

(4) Při kontrole, údržbě a opravách hasicího přístroje je možno nahradit jednotlivé díly, součásti, náplně a příslušenství (např. typový štítek, hasební látku, výtlačný plyn) jen komponenty odpovídajícími technickým podmínkám výrobce.

(5) Periodická zkouška, při které se provádí povrchová prohlídka, kontrola značení, prohlídka vnitřku nádoby, zkouška pevnosti a těsnosti nádoby, zkouška těsnosti spouštěcí armatury nebo ventilu a zkouška pojistného ventilu, se vykonává u hasicích přístrojů

- a) vodních a pěnových jednou za 3 roky,
- b) ostatních jednou za 5 let.

(6) Osoba, která provedla kontrolu, údržbu nebo

opravu, opatří hasicí přístroj plombou spouštěcí armatury a trvale čitelným kontrolním štítkem tak, aby byl viditelný při pohledu na instalovaný hasicí přístroj, nevylučuje-li to konstrukční provedení hasicího přístroje. Kontrolní štítek nesmí zasahovat do typového štítku a překrývat výrobní číslo hasicího přístroje.

(7) Na kontrolním štítku se vyznačuje měsíc a rok provedení úkonu podle odstavce 6, termín příští kontroly nebo příští periodické zkoušky a údaje, podle nichž lze identifikovat osobu, která úkon podle odstavce 6 provedla, a to jméno a příjmení této osoby, popřípadě u podnikatele údaj o firmě, jméno nebo názvu, sídle nebo místu podnikání a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; u zaměstnance obdobné údaje týkající se jeho zaměstnavatele.

(8) Doklad o provedené kontrole, údržbě nebo opravách hasicích přístrojů vždy obsahuje následující údaje:

- a) údaj o firmě, jméno nebo názvu, sídle nebo místu podnikání vlastníka (uživatele) hasicího přístroje a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; je-li vlastníkem (uživatel) hasicího přístroje fyzická osoba, také jméno, příjmení a adresu trvalého pobytu této fyzické osoby,
- b) adresu objektu, ve kterém byl hasicí přístroj instalován, není-li shodná s adresou podle písmene a),
- c) umístění, druh, označení výrobce, typové označení, výrobní číslo nádoby kontrolovaného hasicího přístroje,
- d) datum provedení a další údaje o kontrole provozuschopnosti, údržbě nebo opravě, jejím výsledku a vyjádření o provozuschopnosti hasicího přístroje,
- e) potvrzení podle § 10 odst. 2, datum, jméno, příjmení a podpis osoby, která kontrolu provozuschopnosti provedla, u podnikatele údaj o firmě, jméno nebo názvu, sídle nebo místu podnikání a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; u zaměstnance obdobné údaje týkající se jeho zaměstnavatele.

(9) Osoba, která provádí kontrolu, údržbu nebo opravu, vyřadí z používání hasicí přístroj

- a) vadný, který nelze předepsaným způsobem opravit, nebo
- b) ten, u něhož nelze bezpečně zjistit výrobní číslo a rok výroby, nebo
- c) starší 20 let, s výjimkou hasicího přístroje CO₂, který se vyřazuje z používání, je-li starší 40 let.

Ten, kdo vyřadil hasicí přístroj z používání, vystaví jeho vlastníku nebo uživateli doklad s uvedením důvodu vyřazení.

§ 10

**Společné požadavky na projektování,
montáž a kontrolu provozuschopnosti
požárně bezpečnostních zařízení
a hasicích přístrojů**

(1) Při projektování, popřípadě zpracování podrobnější dokumentace, montáži a kontrole provozuschopnosti vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení, jakož i při provádění kontrol, údržbě a opravách zařízení pro zásobování požární vodou a hasicích přístrojů musí osoba, která příslušnou činnost vykonává, splnit podmínky stanovené právními předpisy, normativními požadavky a průvodní dokumentací výrobce konkrétního typu požárně bezpečnostního zařízení nebo hasicího přístroje.

(2) Osoba, která příslušnou činnost podle odstavce 1 provedla, odpovídá za kvalitu provedené činnosti a písemně potvrzuje, že při tom splnila podmínky stanovené právními předpisy, normativními požadavky a průvodní dokumentací výrobce konkrétního typu požárně bezpečnostního zařízení nebo hasicího přístroje.

(3) Podmínky znalostí, praktických dovedností, popřípadě technického vybavení osob provádějících činnosti podle odstavce 1 mohou být stanoveny v průvodní dokumentaci výrobců požárně bezpečnostních zařízení a hasicích přístrojů. Rozsah a obsah takto stanovených podmínek musí odpovídat právním předpisům a příslušným normativním požadavkům.

(4) Stanoví-li tak průvodní dokumentace výrobce požárně bezpečnostních zařízení, která nejsou vyhrazenými druhy, platí pro jejich projektování, montáž a kontroly provozuschopnosti požadavky uvedené v odstavcích 1 a 2.

(5) Podmínky pro získávání odborné způsobilosti, vydávání a odnímání oprávnění k některým činnostem podle zvláštního právního předpisu¹⁶⁾ nejsou ustanoveními odstavců 1 až 4 dotčeny.

**ODDÍL DRUHÝ
ZPŮSOB VYTVÁŘENÍ PODMÍNEK
PRO HAŠENÍ POŽÁRŮ
A PRO ZÁCHRANNÉ PRÁCE
[K § 6b písm. e) zákona]**

§ 11

Podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce

(1) Vytvářením podmínek pro hašení požárů a pro záchranné práce se rozumí souhrn organizačních, a po-

případě i technických opatření umožňujících při využití existujících předpokladů, zejména stavebně technických, provedení rychlého a účinného zásahu, evakuace osob, zvířat a materiálu a záchranných prací.

(2) K provedení rychlého a účinného zásahu podle odstavce 1 zajišťují právnické osoby a podnikající fyzické osoby, aby

- a) bylo zřetelně označeno číslo tísňového volání (ohlašovny požárů), popřípadě uvedeny další pokyny ke způsobu ohlášení požáru ve všech objektech, kde provozují činnosti; právnické osoby a podnikající fyzické osoby provozující činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím zveřejňují požární poplachové směrnice,
- b) byl umožněn přístup ke spojovacím prostředkům, zabezpečena jejich provozuschopnost a použitelnost pro potřeby tísňového volání,
- c) byly dodrženy trvale volné průjezdné šířky příjezdových komunikací nejméně 3 m k objektům, k nástupním plochám pro požární techniku a ke zdrojům vody určeným k hašení požárů,
- d) bylo provedeno označení¹⁷⁾ a umožněno použití nástupních ploch pro požární techniku a požárních výtahů,
- e) byla zajištěna trvalá použitelnost vnitřních a vnějších zásahových cest (např. požární výtahy, požární žebříky) a trvale volný přístup k zařízení pro zásobování požární vodou,
- f) byla označena⁹⁾ rozvodná zařízení elektrické energie, hlavní vypínače elektrického proudu, uzávěry vody, plynu, produktvodů, uzávěry rozvodů ústředního topení.

(3) K provedení evakuace osob, zvířat a materiálu a k provedení záchranných prací podle odstavce 1 zajišťují právnické osoby a podnikající fyzické osoby, aby

- a) byly označeny⁹⁾ nouzové (únikové) východy, evakuační výtahy a směry úniku osob ve všech objektech, kde se při provozovaných činnostech může vyskytovat veřejnost nebo osoby v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu; toto označení nemusí být provedeno v objektech s východy do volného prostoru, které jsou zřetelně viditelné a dostupné z každého místa,
- b) byly trvale volně průchodné komunikační prostory (chodby, schodiště apod.), které jsou součástí únikových cest, tak, aby nebyla omezena nebo ohrožena evakuace nebo záchranné práce,

¹⁶⁾ Například vyhláška č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁾ Vyhláška č. 30/2001 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích a úprava a řízení provozu na pozemních komunikacích (dopravní značka B 29 s dodatkovou tabulkou „Nástupní plocha pro požární techniku“).

- c) chráněné únikové cesty¹⁸⁾ a všechny jejich součásti nebyly využívány způsobem zvyšujícím požární riziko.¹⁹⁾

ODDÍL TŘETÍ
LHŮTY A ZPŮSOB PROVÁDĚNÍ
PRAVIDELNÝCH KONTROL
DODRŽOVÁNÍ PŘEDPISŮ
O POŽÁRNÍ OCHRANĚ
[K § 6b písm. f) zákona]

§ 12

Způsob provádění pravidelných kontrol

(1) Pravidelné kontroly dodržování předpisů o požární ochraně podle § 5 odst. 1 písm. e) zákona se zabezpečují formou preventivních požárních prohlídek a prověřováním dokladů o plnění povinností stanovených předpisy o požární ochraně (dále jen „preventivní požární prohlídky“).

(2) Předmětem preventivních požárních prohlídek je vždy zjišťování stavu zabezpečení požární ochrany u právnických osob a podnikajících fyzických osob, způsobu dodržování podmínek požární bezpečnosti a prověřování dokladů o plnění povinností stanovených předpisy o požární ochraně.

(3) Cílem preventivních požárních prohlídek je odstranění zjištěných závad a odchylek od žádoucího stavu (dále jen „požární závady“). Lhůty k odstranění zjištěných požárních závad navrhuje osoba provádějící preventivní požární prohlídky.

(4) Preventivní požární prohlídky se provádějí ve všech objektech a zařízeních, kde právnické osoby a podnikající fyzické osoby provozují činnosti uvedené v § 4 odst. 2 a 3 zákona.

(5) V objektech a zařízeních, kde právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby provozují činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí, se preventivní požární prohlídky provádějí v provozech, ve kterých se na pracovištích pravidelně vyskytují současně nejméně 3 osoby v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu k provozovateli nebo veřejnost, popřípadě v dalších objektech nebo zařízeních, pokud tak určí provozovatelé těchto činností.

(6) Provedení preventivní požární prohlídky se dokládá záznamem do požární knihy, popřípadě jiným prokazatelným způsobem. Záznam o preventivní požární prohlídce musí být sepsán bezprostředně po jejím provedení.

(7) Záznam o preventivní požární prohlídce obsahuje datum provedení, označení objektu a pracoviště, zjištěné skutečnosti, navržená opatření, stanovení způsobu a termínů jejich splnění, jméno a podpis osoby, která záznam provedla, jméno a podpis vedoucího zaměstnance kontrolovaného pracoviště nebo jiné určené osoby (§ 30) a záznam o splnění navržených opatření.

(8) Systém provádění preventivních požárních prohlídek a způsob vedení záznamů podle odstavce 6 lze podrobně upravit schváleným posouzením požárního nebezpečí nebo dokumentací požární ochrany zpracovanou na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti (např. § 30).

§ 13

Lhůty preventivních požárních prohlídek

(1) Preventivní požární prohlídky podle § 12 se provádějí v následujících lhůtách:

- a) v objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti s vysokým požárním nebezpečím, nejméně jednou za 3 měsíce (§ 4 odst. 3 zákona),
- b) v objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím (§ 4 odst. 2 zákona), nejméně jednou za 6 měsíců,
- c) v objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí uvedené v § 12 odst. 5, nejméně jednou za rok.

(2) Lhůty uvedené v odstavci 1 mohou být zkráceny schváleným posouzením požárního nebezpečí nebo dokumentací požární ochrany zpracovanou na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti (např. § 30).

ODDÍL ČTVRTÝ

POSTUP PŘI POSKYTOVÁNÍ VÝROBKŮ
A VZORKŮ K PROVEDENÍ
POŽÁRNĚ TECHNICKÉ EXPERTIZY
[K § 6b písm. g) zákona]

§ 14

Postup při poskytování určených výrobků

(1) Právnické osoby, podnikající fyzické osoby a fyzické osoby poskytují orgánu státního požárního dozoru výrobky nebo vzorky k provedení požárně technické expertizy ke zjištění příčiny vzniku požáru (§ 50 odst. 2) na základě jeho vyžádání.

(2) Na základě žádosti osoby předávající výrobek nebo vzorek podle odstavce 1 vyhotovuje orgán stát-

¹⁸⁾ § 19 vyhlášky č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu.

¹⁹⁾ Například ČSN 73 0802 Požární bezpečnost staveb – Nevýrobní objekty, ČSN 73 0804 Požární bezpečnost staveb – Výrobní objekty.

ního požárního dozoru potvrzení („Protokol o předání a převzetí výrobku nebo vzorku“), jehož stejnopis předávající osoba obdrží.

(3) Protokol o předání výrobku nebo vzorku vždy obsahuje označení události, místa, objektu, datum a čas odebrání výrobku nebo vzorku, jeho popis, jakož i údaje o předávající osobě včetně jejího vyjádření, údaje o přebírající osobě a podpisy těchto osob.

ODDÍL PÁTÝ

ZPŮSOB STANOVENÍ PODMÍNEK POŽÁRNÍ BEZPEČNOSTI A POSUZOVÁNÍ POŽÁRNÍHO NEBEZPEČÍ

[K § 6b písm. a), b), h) a i) zákona]

§ 15

Způsob určení podmínek požární bezpečnosti při činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím

(1) Podmínky požární bezpečnosti se stanoví k zabránění vzniku požáru a k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření. Při stanovení podmínek požární bezpečnosti se k prostorám, objektům a pracovištím (dále jen „místa“), kde právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby provozují činnosti, přiřadí charakteristiky, podle kterých jsou definovány činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím (§ 4 odst. 2 zákona).

(2) V místech, ke kterým byly přiřazeny charakteristiky podle odstavce 1, se ve vztahu k provozovaným činnostem se zvýšeným požárním nebezpečím prokazatelně vyhodnotí

- a) vyskytující se možné zdroje zapálení,
- b) požárně technické charakteristiky, popřípadě technicko bezpečnostní parametry vyskytujících se látek potřebných ke stanovení preventivních opatření k ochraně života a zdraví osob a majetku,
- c) základní charakteristiky požární bezpečnosti staveb a technologií (výška stavby, konstrukční systém, odstupové, popřípadě bezpečnostní vzdálenosti, dělení do požárních úseků, technická zařízení, druh provozu a technologií) z hlediska jejich vlivu na vznik a šíření případného požáru a zplodin hoření. Bezpečnostní vzdálenosti volných skladů sena a slámy od vybraných druhů objektů, lesů a komunikací jsou uvedeny v příloze č. 1 této vyhlášky.

(3) Na základě vyhodnocení podle odstavce 2 se stanoví podmínky požární bezpečnosti při činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím, přičemž se vždy

- a) vymezí oprávnění a povinnosti osob při zajištění požární bezpečnosti pro zahájení, průběh, přerušování a skončení činnosti,
- b) určí potřebný počet preventivních požárních hlídek a počet zaměstnanců zařazených do těchto preventivních požárních hlídek,
- c) stanoví požadavky pro bezpečný pobyt a pohyb osob včetně zákazů a značení (informace, výstrahy, příkazy a zákazy),
- d) určí způsob zabezpečení volných únikových cest,
- e) stanoví požadavky směřující proti vzniku a šíření požáru nebo vzniku výbuchu s následným požárem, nejsou-li tyto stanoveny výrobcem, například

1. určení provozních podmínek technických zařízení a technologického procesu, podmínek případných odstávek zařízení nebo omezení provozu,
2. stanovení maximálního množství hořlavých a hoření podporujících látek, přípravků nebo materiálů (dále jen „množství látek“),
3. zamezení vzniku nebezpečné koncentrace hořlavých plynů, par hořlavých kapalin nebo hořlavých prachů,

- f) stanoví zajištění požární ochrany v době přerušování, omezení nebo přechodného zastavení provozu (dále jen „doba sníženého provozu“) a v mimořádné době,
- g) vyhodnotí potřebné věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení, popřípadě také požadavky na speciální hasební látky a postupy, přičemž se vychází z podmínek stanovených touto vyhláškou,
- h) určí další požadavky, které závisí na druhu, místě a způsobu provozování činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím, například pro mimořádné provozování těchto činností na přechodných pracovištích, tj. na místech, která nejsou k tomuto druhu činnosti projektována, dosud schválena nebo jinak určena (staveniště, volné prostranství, lesní porosty apod.), anebo když se změní výchozí podmínky.

(4) Podmínky požární bezpečnosti při provozovaných činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím se zapracují do příslušných druhů dokumentace požární ochrany uvedených v § 27.

(5) Za rozsah a způsob stanovení podmínek požární bezpečnosti odpovídá zpracovatel (osoba odborně způsobilá nebo technik požární ochrany), přičemž vychází ze stavu vědeckých a technických po-

znatků známých v době jejich stanovení. Za splnění tohoto požadavku se považuje dodržení podmínek stanovených normativními požadavky.²⁰⁾

(6) V případě dodavatelsky prováděných činností se zvýšeným požárním nebezpečím zabezpečuje stanovení a dodržování podmínek podle odstavců 1 až 4 právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která tyto činnosti vykonává, není-li smlouvou stanoveno jinak.

§ 16

Způsob posuzování požárního nebezpečí činností s vysokým požárním nebezpečím

(1) Při posuzování požárního nebezpečí činností s vysokým požárním nebezpečím (dále jen „posouzení požárního nebezpečí“) se postupuje obdobně podle § 15 odst. 1 až 3, přičemž se klade zvláštní důraz na případné kumulativní účinky požárního nebezpečí.

(2) Způsob posuzování požárního nebezpečí stanovený touto vyhláškou se přiměřeně vztahuje i na doplnění, přepracování nebo zpracování nového posouzení požárního nebezpečí, popřípadě na odstraňování nedostatků zjištěných při jeho schvalování (§ 6a odst. 4 a 5 zákona). Podmínky a způsob předkládání této dokumentace ke schválení orgánu státního požárního dozoru jsou upraveny v § 40 odst. 7 a 8.

(3) Zjištění a zhodnocení rozhodujících vlivů z hlediska možnosti vzniku a šíření požáru, vyjádření a posouzení zdrojů rizik ohrožení osob, zvířat a majetku, zhodnocení možností provedení záchranných prací a účinné likvidace požáru včetně popisu jeho možných následků vždy obsahuje

- a) popis základních charakteristik požární bezpečnosti staveb a technologií [§ 15 odst. 2 písm. c)], zjištění množství látek a jejich druhů, požárně bezpečnostních zařízení, zařízení pro detekci a signalizaci technologických stavů; porovnání zjištěných skutečností se stavem žádoucím podle příslušné dokumentace (např. příslušné technické předpisy, ověřená projektová dokumentace, normativní požadavky, návody výrobců) a vyhodnocení rozdílů,
- b) zjištění a zhodnocení vyskytujících se možných zdrojů zapálení, uvedení požárně technických charakteristik, popřípadě technicko bezpečnostních parametrů vyskytujících se látek, potřebných ke stanovení preventivních opatření k ochraně života a zdraví osob a majetku včetně zdůvodnění

výběru látek a jejich požárně technických charakteristik určených jako rozhodné a potřebné pro stanovení preventivních opatření,

- c) vyjádření a posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob nebo zvířat, možností jejich evakuace a záchrany; při zjišťování počtu osob, které se při provozovaných činnostech vyskytují, se postupuje obdobně podle § 17 odst. 4 a 6,
 - d) zjištění a zhodnocení vnějších zdrojů rizik ohrožujících posuzovanou činnost, tj. z prostoru, ve kterém vlastní činnost není provozována, a rizik vznikajících z neprovozních nebo havarijních stavů obslužných zařízení (zdrojů energií včetně náhradních zdrojů, dodávek surovin, chlazení, výměny vzduchu, zabezpečovacích systémů apod.),
 - e) zhodnocení možností provedení rychlé a účinné likvidace případného požáru, evakuace osob, zvířat, materiálu a provedení záchranných prací vlastními silami a prostředky provozovatele posuzované činnosti, popřípadě vyjádření potřeb přesahujících tento rámec; při tom se postupuje následujícím způsobem:
 1. stanovení míst, kde lze předpokládat vznik požáru a jeho šíření, a vyhodnocení těchto míst z hlediska určení nejsložitější varianty požáru,
 2. posouzení provozuschopnosti a účinnosti instalovaných požárně bezpečnostních zařízení a organizačních opatření pro včasné zjištění požáru, jeho ohlášení a vyhlášení požárního poplachu,
 3. určení počtu a druhů hasicích přístrojů a porovnání se skutečným stavem,
 4. stanovení časových a prostorových parametrů nejsložitější varianty požáru, potřebných sil, technických prostředků a hasebních látek pro nejsložitější varianty požáru a stanovení podmínek pro jejich připravenost k zásahu, popřípadě také stanovení požadavků na speciální hasební látky a postupy,
 - f) popis možných následků požáru, kde se uvedou rozumně předvídatelné následky vzniklé porušením stavebních konstrukcí a zařízení nebo jejich částí, tepelnými účinky a toxickými zplodinami hoření, únikem látek, výskytem hořlavých plynů nebo par, poškozením nebo zničením komunikací, sdělovacích a jiných technických zařízení.
- (4) Při stanovení systému řízení požární ochrany se navrhuje organizační a technická řešení mimořádných situací se zaměřením na snížení pravděpodob-

²⁰⁾ Například ČSN 07 8304 Tlakové nádoby na plyny – Provozní pravidla, ČSN 65 0201 Hořlavé kapaliny – Provozovery a sklady.

nosti vzniku požáru, jeho šíření a ohrožení osob, zvířat a majetku (vlastní systém přípravy na řešení závažných havárií a systém řízení při jejich vzniku, jeho organizační struktura, materiální a technické vybavení, zřízení jednotky požární ochrany apod.). Systémová řešení se specifikují v návrzích na opatření.

(5) Návrhy na opatření včetně stanovení termínů jejich plnění vycházejí z vyhodnocení skutečností uvedených v odstavcích 3 a 4. Opatření jsou

- a) organizačního charakteru – například stanovení organizační struktury pro plnění povinností na úseku požární ochrany, zvláštní požadavky na provádění školení zaměstnanců a odbornou přípravu zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek, preventistů požární ochrany a jednotek požární ochrany, způsobilost zaměstnanců určených k obsluze, údržbě, opravě a kontrolám technických a požárně bezpečnostních zařízení, není-li tato stanovena výrobcem, zpracování a kontrola dokumentace požární ochrany, způsob, rozsah a termíny provádění preventivních požárních prohlídek, zajištění požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době,
- b) technického charakteru – například zvláštní požadavky na provádění údržby, oprav, obsluhy a kontroly objektů, technických a technologických zařízení, stanovení technických parametrů, které nelze překročit (teplota, tlak apod.), zajištění spojovacích prostředků, vybavení ohlašen požárů, označení ochranných nebo nebezpečných pásem, způsob vybavení požární technikou, věcnými prostředky požární ochrany, popřípadě požárně bezpečnostními zařízeními, zajištění volných únikových cest, příjezdových komunikací a nástupních ploch pro požární techniku, přístupu k hlavním vypínačům elektrického proudu, uzávěrům vody, plynu, ústředního vytápění, popřípadě dalších produktovodů, označení všech určených míst požárními, výstražnými a bezpečnostními značkami⁹⁾ nebo tabulkami, způsob manipulace s hořlavými nebo nebezpečnými látkami,
- c) jiná – například vytvoření vlastního systému přípravy na řešení závažných havárií a systému řízení při jejich vzniku, stanovení jeho organizační struktury, specifikace materiálního a technického vybavení, vícestupňové systémy požárně bezpečnostních zařízení, zřízení jednotky požární ochrany (druh jednotky požární ochrany, početní stav, vybavení apod.).

(6) Skutečnosti uvedené v odstavci 3 písm. e) k účinné likvidaci požáru mohou být nahrazeny do-

kumentací zdolávání požárů (§ 34). V takovém případě dokumentace zdolávání požárů tvoří nedílnou součást posouzení požárního nebezpečí.

§ 17

Způsob určování činností se zvýšeným a s vysokým požárním nebezpečím

(1) Pro účely stanovení podmínek požární bezpečnosti a posouzení požárního nebezpečí se při určování množství látek vyskytujících se v jednom prostoru nebo požárním úseku,²¹⁾ které je rozhodující pro zařazení provozovaných činností do kategorií podle § 4 zákona, postupuje následujícím způsobem:

- a) množství látek vyskytujících se při provozování činností v jednom prostoru (jeden nebo více stavebních objektů, skladovací nebo manipulační plochy, technologická zařízení nebo jejich části, zásobníky a nádrže, které právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba užívá a které spolu stavebně, provozně nebo technologicky souvisejí, (dále jen „jeden prostor“), se sčítají,
- b) v případě provozování činnosti v jednom stavebním objektu, který není prokazatelně dělen do požárních úseků, považuje se tento objekt za jeden požární úsek a množství látek vyskytujících se v jednotlivých jeho částech se sčítají; jedná-li se o stavební objekt nebo zařízení, které z části tvoří požární úsek nebo úseky a část je požárně nedělena, potom se množství látek vyskytujících se v požárních úsecích s množstvím látek vyskytujících se v dalších částech objektu vzájemně nesčítají,
- c) do roční produkce hořlavých kapalin, hořlavých plynů nebo hoření podporujících plynů se započítává množství těchto látek, které se vyrobí, vyskytují se při výrobě nebo naplní do zásobníků, cisteren nebo nádob za jeden rok v jednom stavebním objektu nebo v jednom prostoru,
- d) v případě kusového balení (palety, lahve, sudy apod.) se objemy a množství látek v těchto obalech, za podmínek uvedených v písmenech a), b) a c), sčítají,
- e) provozní náplně a záložní palivo, které jsou součástí silničních a kolejových vozidel, se do množství látek nezapočítávají; množství látek vyskytujících se v jiných částech silničních nebo kolejových vozidel (nádržích, kontejnerech apod.) se do celkového množství látek započítává pouze v případech, kdy při provozovaných činnostech dochází k manipulaci s těmito látkami (např. přečer-

²¹⁾ § 18 odst. 3 vyhlášky č. 137/1998 Sb.

pávání nebo prodej). Pro přepravu nebezpečných látek platí zvláštní předpisy.²²⁾

(2) Pro účely určení množství látek podle odstavce 1 se vychází z kapacity, která je uvedena v ověřené projektové dokumentaci stavby nebo průvodní dokumentaci zařízení. Pokud v ověřené projektové dokumentaci nebo v průvodní dokumentaci tato kapacita uvedena není, vychází se z maximálního množství látek, které se v místě provozování činností vyskytují nebo se mohou vyskytovat.

(3) Koncentrace hořlavého prachu nebo par hořlavých kapalin ve směsi se vzduchem nebo jiným plyným oksyličovadlem se považuje za nebezpečnou pro výbuch s následným požárem (dále jen „nebezpečná koncentrace“), přesahuje-li technicko bezpečnostní parametry stanovené v průvodní dokumentaci. Nejsou-li technicko bezpečnostní parametry stanoveny nebo doloženy průvodní dokumentací, považuje se za nebezpečnou koncentraci dosažení hodnoty 25 % a vyšší, než je dolní mez výbušnosti²³⁾ pro hořlavé prachy nebo páry hořlavých kapalin.

(4) Při stanovení počtu zaměstnanců na pracovišti pro účely určení činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím podle § 4 odst. 2 písm. d) zákona se vychází ze skutečných projektovaných hodnot vyplývajících z ověřené projektové dokumentace stavby (např. trvalá pracovní místa).¹⁹⁾ Není-li toto ověřeno projektovou dokumentací stanoveno, vychází provozovatel činnosti z maximálního skutečného počtu osob současně vykonávajících činnosti na pracovišti, které jsou k němu v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu. Za pracoviště se přitom považuje stavebně oddělená část objektu nebo otevřená technologická zařízení.

(5) Počet nadzemních podlaží se určuje součtem všech podlaží v nadzemní části budovy. Za výšku budovy se považuje výška její nadzemní části, kde se předpokládá vedení požárního zásahu.

(6) Při určování počtu osob vyskytujících se v podzemních prostorách se postupuje obdobně podle odstavce 4. Za podzemní prostory se přitom považuje stavebně nebo technologicky oddělený prostor, který

je využíván k činnostem uvedeným v zákoně a jehož stropní konstrukce a začátek únikové cesty se nachází pod úrovní podlahy východu do volného prostoru nebo pod úrovní okolního terénu.

§ 18

Složité podmínky pro zásah

Pro potřeby členění provozovaných činností podle míry požárního nebezpečí ve smyslu § 4 odst. 1 zákona se za složité podmínky pro zásah považují činnosti, u kterých nejsou běžné podmínky pro zásah, a to za okolností, kdy jsou tyto činnosti provozovány

- a) v dispozičně složitých a nepřehledných objektech, v nichž hrozí, zejména vzhledem k předpokladu silného zakouření, ztráta orientace osob (podzemní hromadné garáže, tunely nad 350 m délky, podzemní systémy hromadné dopravy osob),
- b) v prostorách a zařízeních, kde by vstup nebo činnost jednotky požární ochrany bez upozornění na zvláštní nebezpečí nebo postup hašení znamenal ohrožení zdraví a životů hasičů (výroba, skladování nebo prodej výbušin, pyrotechnických výrobků, hořlavých nebo hoření podporujících plynů, výskyt radioaktivních látek nebo biologicky nebezpečného materiálu, rozvodny elektrického proudu, kabelové kanály a mosty, energetická centra s náhradními zdroji a vnitřní elektrické stanice osazené olejem chlazenými transformátory o celkovém výkonu 1 MVA a vyšším),
- c) za podmínek, při nichž se vyskytují vybrané nebezpečné chemické látky a přípravky v množství stejném nebo větším, než je množství uvedené v příloze č. 1 zvláštního právního předpisu,²⁴⁾
- d) v objektech a zařízeních provozů chemické výroby uvedených v příloze č. 2 této vyhlášky,
- e) v objektech a zařízeních administrativních, školských a zdravotnických provozů uvedených v příloze č. 2 této vyhlášky o 7 a více nadzemních podlažích, nebo o 4 a více nadzemních podlažích, pokud tyto objekty nemají zřízeny chráněné únikové cesty,
- f) ve stavbách, které jsou určeny pro ubytování osob s omezenou schopností pohybu a orientace,²⁵⁾ ve

²²⁾ Vyhláška č. 64/1987 Sb., o Evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR), ve znění sdělení č. 157/1997 Sb., sdělení č. 54/1999 Sb. a sdělení č. 93/2000 Sb. m. s., a sdělení č. 60/1999 Sb., o přijetí změn a doplňků Přílohy I – Řád pro mezinárodní železniční přepravu nebezpečného zboží (RID) Přípojku B – Jednotné právní předpisy pro smlouvu o mezinárodní železniční přepravě zboží (CIM) k Úmluvě o mezinárodní železniční přepravě (COTIF) ze dne 9. května 1980.

²³⁾ Čl. 1.30.1 ČSN ISO 8421-1 Požární ochrana. Slovník – Část 1: Obecné termíny a jevy požáru.

²⁴⁾ Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

²⁵⁾ Vyhláška č. 174/1994 Sb., kterou se stanoví obecné technické požadavky zabezpečující užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace.

stavbách ubytovacích zařízení²⁶⁾ o 7 a více nadzemních podlažích nebo o 4 a více nadzemních podlažích, pokud tyto objekty nemají zřízeny chráněné únikové cesty,

g) ve stavbách pro shromažďování většího počtu osob²⁷⁾ a ve stavbách pro obchod.²⁸⁾

§ 19

Hodnoty nahodilého požárního zatížení

(1) Do nahodilého požárního zatížení se započítává hmotnost a výhřevnost všech hořlavých látek, které se za normálního provozu nebo užívání v posuzovaném prostoru nebo požárním úseku vyskytují (např. hořlavé zařizovací předměty, popřípadě jejich hořlavé části, technologická zařízení, náplně, izolace, zpracovávané nebo skladované hořlavé látky včetně hořlavých obalů a hořlavých přepravních prostředků). Do nahodilého požárního zatížení se nezapočítává hmotnost a výhřevnost pevně zabudovaných stavebních hmot a konstrukcí.

(2) Hodnoty nahodilého požárního zatížení pro účely členění činností podle požárního nebezpečí jsou uvedeny v příloze č. 2 této vyhlášky. Není-li hodnota nahodilého požárního zatížení pro některé provozované činnosti v příloze č. 2 uvedena jako samostatná položka, použije se hodnota nahodilého požárního zatížení provozně a funkčně srovnatelného druhu provozu.

ODDÍL ŠESTÝ

OVĚŘOVÁNÍ ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI, ODBORNÁ PŘÍPRAVA A ŠKOLENÍ ZAMĚSTNANCŮ O POŽÁRNÍ OCHRANĚ

[K § 11 odst. 8 a § 16 odst. 4 zákona]

§ 20

Ověřování odborné způsobilosti, vydávání a odnímání osvědčení

(1) Komise ministerstva podle § 11 odst. 1 a 2 zákona (dále jen „komise“) se ustavuje z příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „příslušník“), popřípadě z dalších odborníků z oblasti požární ochrany. Komise má lichý počet členů, nejméně 3, přičemž 1 z jejích členů, kterého určí ministerstvo, vykonává funkci předsedy.

(2) Přihlášku ke zkoušce odborné způsobilosti podle § 11 odst. 1 a 2 zákona (dále jen „zkouška“) podává uchazeč komisi. Komise při jednání rozhoduje většinou hlasů. O výsledku zkoušky komise vyhotoví

písemný protokol podepsaný předsedou a členy komise.

(3) Při zkoušce komise zjišťuje znalosti v rozsahu tematických okruhů uvedených v § 22 a v příloze č. 3 této vyhlášky, která obsahuje zkušební témata.

(4) Zkušební komise může vyloučit ze zkoušky uchazeče, který v průběhu zkoušky použije nedovolené pomůcky nebo průběh zkoušky jinak vážně narušuje.

(5) Zkouška se člení na dvě části, jimiž se rozumí písemný test a ústní přezkoušení. Komise je při zkoušce vázána tematickými okruhy podle odstavce 3.

(6) Uchazeč koná nejprve písemný test, který netrvá déle než 60 minut. Písemný test obsahuje 50 otázek. Úspěšné složení písemného testu je předpokladem pro konání ústního přezkoušení. Při ústním přezkoušení uchazeč odpovídá na 3 otázky z tematických okruhů uvedených v příloze č. 3 této vyhlášky. Doba na samostatnou přípravu odpovědí činí nejvýše 15 minut. Ústní přezkoušení netrvá déle než 30 minut, přičemž komise může klást doplňující otázky, na které uchazeč odpovídá bez přípravy.

(7) Jestliže uchazeč odpověděl v písemném testu správně alespoň na 90 % v něm obsažených otázek, je hodnocen klasifikačním stupněm „prospěl“ a postupuje k ústnímu přezkoušení. V opačném případě je hodnocen klasifikačním stupněm „neprospěl“.

(8) Při ústním přezkoušení uchazeč prokazuje potřebné znalosti včetně jejich samostatné aplikace. V případě, že odpoví správně na zkušební otázky, je hodnocen klasifikačním stupněm „prospěl“.

(9) Je-li uchazeč hodnocen klasifikačním stupněm „prospěl“ z písemného testu i z ústního přezkoušení, je jeho zkouška hodnocena klasifikačním stupněm „prospěl“. V opačném případě je hodnocen klasifikačním stupněm „neprospěl“ a v případě opakování zkoušky opakuje jak písemný test, tak ústní přezkoušení. Totéž platí pro uchazeče, který byl ze zkoušky vyloučen.

(10) Výsledek zkoušky oznamuje uchazeči komise ústně bezprostředně po vyhodnocení výsledků.

(11) Ten, kdo neuspěl při zkoušce se může podrobit opakované zkoušce, která se koná v rozsahu podle odstavce 5. Zkoušku lze konat nejvýše třikrát v kalendářním roce.

(12) Ten, komu bylo osvědčení odňato (§ 11 odst. 3 zákona), se může podrobit zkoušce nejdříve

²⁶⁾ § 3 písm. g) vyhlášky č. 137/1998 Sb.

²⁷⁾ § 3 písm. e) vyhlášky č. 137/1998 Sb.

²⁸⁾ § 3 písm. f) vyhlášky č. 137/1998 Sb.

po uplynutí 3 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o odnětí osvědčení.

§ 21

Vydávání a odnímání osvědčení o odborné způsobilosti

(1) Uchazeči, který úspěšně vykonal zkoušku, vydá ministerstvo osvědčení o odborné způsobilosti (dále jen „osvědčení“). Osvědčení obsahuje jméno, příjmení, titul a rodné číslo uchazeče, katalogové číslo osvědčení, označení odborné způsobilosti, datum vydání osvědčení, úřední razítko ministerstva a podpis pověřeného vedoucího zaměstnance ministerstva. Vzory osvědčení jsou uvedeny v přílohách č. 4 a 5 této vyhlášky.

(2) Absolventům škol požární ochrany nebo absolventům vysokoškolského studia podle § 11 odst. 1 zákona vydává ministerstvo osvědčení na základě jejich žádosti doplněné prokazatelným dokladem o ukončení studia.

(3) Osvědčení se vydává v jednom vyhotovení.

(4) Osvědčení se odnímá na základě písemného návrhu orgánu státního požárního dozoru, který obsahuje jméno, příjmení, adresu trvalého pobytu, rodné číslo a katalogové číslo osvědčení odborné způsobilé osoby nebo technika požární ochrany, odůvodnění návrhu, jakož i další podklady, jejichž součástí je popis závažných nedostatků, pro které orgán státního požárního dozoru návrh na odejmutí osvědčení předkládá.

§ 22

Obsah a rozsah odborné přípravy odborně způsobilých osob a techniků požární ochrany

(1) Obsah a rozsah odborné přípravy k ověření odborné způsobilosti je stanoven zvláště pro odborně způsobilé osoby a zvláště pro techniky požární ochrany. Způsob zajištění odborné přípravy k ověření odborné způsobilosti není předepsán, přičemž se připouští i individuální příprava.

(2) Obsah odborné přípravy je uveden v odstavcích 3 a 4, její rozsah je stanoven tematickými okruhy uvedenými v příloze č. 3 této vyhlášky.

(3) Obsah odborné přípravy k získání osvědčení o odborné způsobilosti osob podle § 11 odst. 1 zákona tvoří

- a) předpisy o požární ochraně,
- b) požární bezpečnost staveb a technologií,
- c) posuzování požárního nebezpečí,
- d) základní funkce a parametry požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení,
- e) fyzikální a chemické procesy hoření, výbuchu, hašení a toxických účinků zplodin hoření,

f) základy taktiky hašení požárů.

(4) Obsah odborné přípravy k získání osvědčení o odborné způsobilosti techniků požární ochrany podle § 11 odst. 2 zákona tvoří

- a) předpisy o požární ochraně,
- b) dílčí znalost požární bezpečnosti staveb (únikové cesty, dělení do požárních úseků, odstupové a bezpečnostní vzdálenosti),
- c) základní funkce a parametry požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení,
- d) základní znalost fyzikálních a chemických procesů hoření, výbuchu, hašení a toxických účinků zplodin hoření.

§ 23

Školení zaměstnanců o požární ochraně

(1) Školení zaměstnanců o požární ochraně (dále jen „školení zaměstnanců“) obsahuje seznámení

- a) s organizací a zajištěním požární ochrany a se základními povinnostmi vyplývajícími z předpisů o požární ochraně,
- b) s požárním nebezpečím vznikajícím při činnostech provozovaných právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou v místě výkonu práce zaměstnance,
- c) s požárním řádem, s požárními poplachovými směnicemi, popřípadě s požárním evakuačním plánem a další dokumentací obsahující stanovení podmínek požární bezpečnosti při činnostech vykonávaných na pracovišti,
- d) se zvláštními požadavky na provoz a obsluhu instalovaných technických zařízení v případě požáru,
- e) se zajištěním požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době,
- f) s rozmístěním a se způsobem použití věcných prostředků požární ochrany na pracovišti,
- g) s funkcí, popřípadě způsobem obsluhy požárně bezpečnostních zařízení na pracovišti.

(2) Školení zaměstnanců se provádí při nástupu do zaměstnání a při každé změně pracoviště nebo pracovního zařazení zaměstnance, pokud se tím mění i obsah skutečností uvedených v odstavci 1, s kterými má být zaměstnanec seznámen. Školení se opakuje nejméně jednou za 2 roky.

(3) Školení vedoucích zaměstnanců o požární ochraně obsahuje skutečnosti uvedené v odstavci 1 týkající se všech jimi řízených zaměstnanců a provádí se při nástupu do funkce. Školení se opakuje nejméně jednou za 3 roky.

(4) Školení o požární ochraně se v případě osob pověřených zabezpečováním požární ochrany v době

sníženého provozu a v mimopracovní době zabezpečuje před zahájením jejich činnosti a opakuje se nejméně jednou za rok.

(5) Pro osoby, které vykonávají činnosti uvedené v § 4 odst. 2 a 3 zákona na pracovištích právnických osob nebo podnikajících fyzických osob a nejsou k nim v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu, se školení o požární ochraně zabezpečuje v rozsahu školení zaměstnanců.

(6) Školení o požární ochraně pro osoby, které se příležitostně zdržují na pracovištích právnických osob nebo podnikajících fyzických osob provozujících činnosti uvedené v § 4 odst. 2 a 3 zákona, nebo které s těmito činnostmi přicházejí do styku, se zabezpečuje v nezbytném rozsahu a způsobem stanoveným provozovatelem těchto činností v dokumentaci požární ochrany (např. § 36).

§ 24

Odborná příprava zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek

(1) Odborná příprava zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek (dále jen „odborná příprava preventivních požárních hlídek“) se provádí před zahájením činností se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím.

(2) U opakujících se činností se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím se odborná příprava preventivních požárních hlídek provádí nejméně jednou za rok.

(3) Teoretická část odborné přípravy preventivních požárních hlídek obsahuje seznámení s požárním nebezpečím provozované činnosti, se způsobem vyhlášení požárního poplachu, přivolání jednotky požární ochrany a s poskytnutím pomoci v souvislosti se zdoláváním požáru.

(4) Praktická část odborné přípravy preventivních požárních hlídek obsahuje seznámení s rozmištěním a použitím věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, se způsobem, podmínkami a možnostmi hašení požárů, evakuace osob, zvířat nebo materiálu.

(5) Na odbornou přípravu osob, které jsou zařazeny do preventivních požárních hlídek a nejsou zaměstnanci právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, se vztahují stejné požadavky jako na odbornou přípravu zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek.

§ 25

Odborná příprava preventistů požární ochrany

(1) Odborná příprava preventistů požární ochrany se provádí před zahájením jejich činnosti a opakuje se nejméně jednou za rok.

(2) Odborná příprava preventistů požární ochrany obsahuje seznámení se skutečnostmi uvedenými v § 23 odst. 1 na všech místech a pracovištích, kde vykonávají preventivní požární prohlídky, rozšířené o seznámení se způsobem a lhůtami jejich provádění a způsobem vedení požární knihy nebo jiného prokazatelného vedení záznamů o provedených preventivních požárních prohlídkách (§ 12 odst. 6).

§ 26

Stanovení rozsahu a obsahu školení zaměstnanců, odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany

(1) Rozsah a obsah školení zaměstnanců, odborné přípravy preventivních požárních hlídek a odborné přípravy preventistů požární ochrany určuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba tematickým plánem a časovým rozvrhem. Rozsah a obsah školení a odborné přípravy musí odpovídat vykonávaným činnostem a pracovnímu zařazení zaměstnanců.

(2) Znalosti získané při školení zaměstnanců, odborné přípravě preventivních požárních hlídek a odborné přípravě preventistů požární ochrany se ověřují v rozsahu a způsobem určeným v dokumentaci požární ochrany (např. § 36).

ODDÍL SEDMÝ

DRUHY, OBSAH A VEDENÍ DOKUMENTACE POŽÁRNÍ OCHRANY [K § 15 odst. 2 zákona]

§ 27

Druhy dokumentace požární ochrany

(1) Dokumentací požární ochrany se stanovují podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností a prokazuje se plnění některých povinností stanovených předpisy o požární ochraně. Dokumentaci požární ochrany tvoří

- a) dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím,
- b) posouzení požárního nebezpečí,
- c) stanovení organizace zabezpečení požární ochrany,
- d) požární řád,
- e) požární poplachové směrnice,
- f) požární evakuační plán,
- g) dokumentace zdolávání požárů,
- h) řád ohlašovny požárů,
- i) tematický plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany,
- j) dokumentace o provedeném školení zaměstnanců

- a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany,
- k) požární kniha,
- l) dokumentace o činnosti a akceschopnosti jednotky požární ochrany, popřípadě požární hlídky.²⁹⁾

(2) Součástí dokumentace požární ochrany je také další dokumentace obsahující podmínky požární bezpečnosti, zpracovávaná a schvalovaná, popřípadě vedená podle zvláštních předpisů, například požárně bezpečnostní řešení,⁴⁾ bezpečnostní dokumentace,²⁴⁾ bezpečnostní listy,³⁰⁾ jakož i doklady prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností, rozhodnutí a stanoviska správních úřadů týkající se požární bezpečnosti při provozovaných činnostech.

§ 28

Dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím

Dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím (dále jen „začlenění“) obsahuje

- označení druhu provozované činnosti a uvedení místa, kde je tato činnost provozována,
- uvedení údajů o provozované činnosti rozhodných pro přiřazení charakteristik potřebných pro začlenění,
- přiřazení charakteristik, kterými jsou definovány činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím (§ 4 odst. 2 a 3 zákona) k činnosti a místu podle písmene a),
- prohlášení právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby o začlenění.

§ 29

Posouzení požárního nebezpečí

(1) Součástí posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku je

- údaj o firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání provozovatele činnosti s vysokým požárním nebezpečím a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; u právnické osoby její statutární orgán (jméno, funkce, eventuálně určená osoba z vícečlenného statutárního orgánu), u podnikající fyzické osoby tato osoba nebo její odpovědný zástupce,

- určení provozovaných činností s přiřazením charakteristik, kterými jsou definovány činnosti s vysokým požárním nebezpečím (§ 4 odst. 3 zákona), identifikace místa, kde právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby tyto činnosti provozují, s uvedením názvu a přesné adresy, předpokládaný termín zahájení činnosti s vysokým požárním nebezpečím, resp., kdy byla tato činnost zahájena v případě, že se tak stalo před nabytím účinnosti této právní úpravy,
- jméno a příjmení zpracovatele posouzení požárního nebezpečí, je-li zpracovatelem podnikatel, pak též údaj o firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání a identifikačním čísle; u osoby zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci též údaj o tomto zápisu; prohlášení zpracovatele o jeho odborné způsobilosti s uvedením čísla, popřípadě jiné identifikace dokladu, kterým se tato způsobilost prokazuje; v případě, že se na zpracování posouzení požárního nebezpečí podílí 2 a více zpracovatelů, pak se uvedou stejné údaje o zpracovatelích jeho jednotlivých částí a osoba, která odpovídá za věcné a funkční sestavení dokumentu jako celku,
- rozpracování požadavků stanovených v § 6a odst. 2 zákona podle postupu uvedeného v § 16 této vyhlášky,
- presné uvedení podkladů, ze kterých byly čerpány použité údaje a obsah dokumentu.

(2) V případech, kdy je právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě provozující činnosti s vysokým požárním nebezpečím současně jiným právním předpisem²⁴⁾ předepsáno zpracování zvláštních dokumentů a tyto obsahují i hodnocení požárního nebezpečí včetně stanovení příslušných opatření odpovídající způsobem zpracování požadavkům § 6a zákona a rozsahem této vyhlášky, považuje se toto hodnocení včetně navržených opatření za posouzení požárního nebezpečí podle zákona.

§ 30

Stanovení organizace zabezpečení požární ochrany

(1) Stanovení organizace zabezpečení požární ochrany upravuje vytvoření vlastního organizačního systému, nezbytného pro plnění povinností vyplývajících z předpisů o požární ochraně. Přitom se vychází z kategorií a rozsahu provozovaných činností.

(2) Stanovení organizace zabezpečení požární ochrany vždy obsahuje přiřazení úkolů na úseku požární ochrany k určeným funkcím s uvedením požado-

²⁹⁾ § 69 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰⁾ § 14 zákona č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a o chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 352/1999 Sb. a zákona č. 258/2000 Sb.

vané odborné kvalifikace nebo způsobilosti a dále například

- a) příkazy, zákazy a pokyny k zabezpečení požární ochrany vydané právníkou osobou nebo podnikající fyzickou osobou,
- b) stanovení požadavků na odbornou kvalifikaci nebo způsobilost osob pověřených obsluhou, kontrolou, údržbou a opravami technických a technologických zařízení, pokud tato není stanovena zvláštním právním předpisem¹⁶⁾ a osob pověřených prováděním prací, které by mohly vést ke vzniku požáru,³¹⁾
- c) vymezení požadavků na údržbu, kontroly a opravy technických a technologických zařízení,
- d) určení systému provádění preventivních požárních prohlídek, jejich rozsahu, popřípadě lhůt a způsobu vedení záznamů o provedených preventivních požárních prohlídkách,
- e) stanovení požadavků na provádění cvičného požárního poplachu a s ohledem na rozsah a charakter provozované činnosti také požadavky na zpracování požárního evakuačního plánu nebo dokumentace zdolávání požárů, není-li touto vyhláškou stanoveno jinak,
- f) zajištění požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době,
- g) určení ohlašoven požárů,
- h) doklady o dodavatelském způsobu zabezpečování některých povinností na úseku požární ochrany.

§ 31

Požární řád

(1) Požární řád upravuje základní zásady zabezpečování požární ochrany na místech, kde se vykonávají činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím.

(2) Požární řád obsahuje

- a) stručný popis vykonávané činnosti a charakteristiky požárního nebezpečí provozované činnosti,
- b) požárně technické charakteristiky, popřípadě technicko bezpečnostní parametry látek potřebné ke stanovení preventivních opatření,
- c) nejvýše přípustné množství látek uvedených v písmenu b), které se mohou vyskytovat v místě provozované činnosti,
- d) stanovení podmínek požární bezpečnosti k zamezení vzniku a šíření požáru nebo výbuchu s následným požárem,
- e) vymezení oprávnění a povinností osob při zajišťování stanovených podmínek požární bezpečnosti,

a to pro zahájení, průběh, přerušování a ukončení činnosti,

- f) stanovení podmínek pro bezpečný pobyt a pohyb osob a způsob zabezpečení volných únikových cest,
- g) jméno a příjmení odpovědného vedoucího zaměstnance.

(3) Přílohou požárního řádu jsou pokyny pro činnost preventivní požární hlídky a přehled o umístění výstražných a bezpečnostních značek, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení.

(4) Pokyny pro činnost preventivní požární hlídky vždy obsahují určení prostor nebo činností, pro které je preventivní požární hlídka zřízena, jmenný seznam, stanovení úkolů jednotlivých zaměstnanců zařazených do preventivní požární hlídky a potřebného vybavení k provedení prvotního zásahu, popřípadě další skutečnosti podle zvláštního právního předpisu.³¹⁾

(5) Požární řád se zveřejňuje tak, aby byl dobře viditelný a trvale přístupný pro všechny osoby vyskytující se v místě provozované činnosti.

(6) V odůvodněných případech (např. pro značný rozsah) nemusí být některé údaje podle odstavce 1 v požárním řádu uvedeny. V takovém případě se do požárního řádu uvede odkaz na druh dokumentace požární ochrany, do které jsou tyto údaje zapracovány.

§ 32

Požární poplachové směrnice

(1) Požární poplachové směrnice vymezují činnosti zaměstnanců, popřípadě dalších osob při vzniku požáru.

(2) Požární poplachové směrnice obsahují

- a) postup osoby, která zpozoruje požár, způsob a místo ohlášení požáru,
- b) způsob vyhlášení požárního poplachu pro zaměstnance, popřípadě jednotku hasičského záchranného sboru podniku nebo jednotku sboru dobrovolných hasičů podniku,
- c) postup osob při vyhlášení požárního poplachu (evakuace, pomoc při zdolávání požáru),
- d) telefonní číslo ohlašovny požárů,
- e) telefonní čísla tísňového volání,
- f) telefonní čísla pohotovostních a havarijních služeb dodavatelů elektrické energie, plynu a vody.

(3) Požární poplachové směrnice se zveřejňují tak, aby byly dobře viditelné a trvale přístupné pro

³¹⁾ Například vyhláška č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živic.

všechny osoby vyskytující se v místě provozované činnosti.

(4) Stanoví-li tak schválené posouzení požárního nebezpečí nebo dokumentace požární ochrany zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti (např. § 30), prověřuje se účinnost opatření uvedených v požárních poplachových směrnících nejméně jednou za rok formou cvičného požárního poplachu. Vyhlášení cvičného požárního poplachu se předem oznámí příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje.

(5) Cvičný požární poplach se vyhláší pro osoby, které jsou v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu k provozovateli činnosti.

§ 33

Požární evakuační plán

(1) Požární evakuační plán upravuje postup při evakuaci osob, zvířat a materiálu z objektů zasažených nebo ohrožených požárem.

(2) Požární evakuační plán obsahuje

- a) určení osoby, která bude organizovat evakuaci, a místo, ze kterého bude evakuace řízena,
- b) určení osob a prostředků, s jejichž pomocí bude evakuace prováděna,
- c) určení cest a způsobu evakuace, místa, kde se evakuované osoby, popřípadě zvířata budou soustřeďovat, a určení zaměstnance, který provede kontrolu počtu evakuovaných osob,
- d) způsob zajištění první pomoci postiženým osobám,
- e) určení místa, na kterém se bude soustřeďovat evakuovaný materiál, a určení způsobu jeho střežení,
- f) grafické znázornění směru únikových cest v jednotlivých podlažích.

(3) Požární evakuační plán se zpracovává pro objekty a prostory, ve kterých jsou složité podmínky pro zásah (§ 18) nebo kde se provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím a v případě, že tak stanoví dokumentace požární ochrany zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti (např. § 30), i pro další provozované činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím.

(4) Úplnost a správnost požárního evakuačního plánu se ověřuje formou cvičného požárního poplachu za podmínek uvedených v § 32 odst. 4 a 5.

(5) Požární evakuační plán je uložen u jednotky hasičského záchranného sboru podniku. Není-li tato jednotka zřízena, je požární evakuační plán uložen na trvale dosažitelném místě. Grafické znázornění směru únikových cest se umísťuje na dobře viditelném a trvale přístupném místě v jednotlivých podlažích objektů a zařízení podle odstavce 3. Ve stavbách ubytovacích

zařízení²⁶⁾ se grafické znázornění směru únikových cest umísťuje také uvnitř ubytovacích jednotek, zpravidla u vstupu do únikových cest.

§ 34

Dokumentace zdolávání požárů

(1) Dokumentaci zdolávání požárů tvoří operativní plán zdolávání požárů (dále jen „operativní plán“) a operativní karta zdolávání požáru (dále jen „operativní karta“), které upravují zásady rychlého a účinného zdolávání požárů a záchrany osob, zvířat a majetku v objektech právnických osob a podnikajících fyzických osob.

(2) Dokumentace zdolávání požárů se zpracovává pro objekty a prostory, ve kterých jsou složité podmínky pro zásah (§ 18) nebo kde se provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím a v případě, že tak stanoví dokumentace požární ochrany zpracovaná na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti (např. § 30), i pro další provozované činnosti ze zvýšeným požárním nebezpečím.

(3) Operativní plán tvoří

- a) základní text, který obsahuje operativně taktickou studii, stanovení nejsložitější varianty požáru a výpočty pro stanovení sil a prostředků jednotek požární ochrany, popřípadě také stanovení požadavků na speciální hasební látky a postupy,
- b) vyjímatelná příloha určená pro jednotky požární ochrany při zdolávání požáru, která obsahuje

1. textovou část s operativně taktickými údaji o objektu, např. základní charakteristiky požární bezpečnosti staveb a technologií, technických zařízení včetně požárně bezpečnostních zařízení, přístupových komunikací, únikových a zásahových cest, určení zdrojů vody pro hašení požárů, popřípadě speciálních hasebních látek a doporučení pro postup jednotek požární ochrany,

2. grafickou část s plánem objektu, včetně umístění okolních objektů, zdrojů vody pro hašení požárů, příjezdových komunikací a nástupních ploch pro požární techniku.

Součástí vyjímatelné přílohy může být také operativní karta.

(4) Operativní karta je zjednodušenou formou operativního plánu a zpracovává se zpravidla v případech, kdy se složité podmínky pro zásah vyskytují v jednom stavebním objektu. Operativní kartu tvoří

- a) textová část, která obsahuje základní charakteristiky požární bezpečnosti stavby a technologií, konstrukční zvláštnosti objektu, popis únikových cest, umístění zařízení pro zásobování požární vodou, umístění a způsob ovládnání dalších požárně

bezpečnostních zařízení, míst uzávěrů vody, plynu, způsob vypnutí elektrického proudu, popřípadě také stanovení požadavků na speciální hašební látky a postupy,

- b) grafická část, která obsahuje plán objektu a podle potřeby také umístění okolních objektů, zdroje vody pro hašení požárů, příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku.

(5) Vyjímatelá příloha operativního plánu nebo operativní karta je uložena u jednotky hasičského záchranného sboru kraje předurčené požárním poplachovým plánem kraje nebo okresu a u jednotky hasičského záchranného sboru podniku. Není-li jednotka hasičského záchranného sboru podniku zřízena, je dokumentace zdolávání požárů uložena u právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby na jiném trvale přístupném místě.

(6) Součástí podkladů pro zpracování dokumentace zdolávání požárů je požární poplachový plán, který je k dispozici u orgánu státního požárního dozoru.

(7) Orgán státního požárního dozoru poskytuje zpracovateli dokumentace zdolávání požárů k nahlédnutí dokumentaci podle odstavce 6 a v případě potřeby také další odbornou pomoc.

§ 35

Řád ohlašovny požárů

(1) V případě, že právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba na základě schváleného posouzení požárního nebezpečí nebo dokumentace zpracované na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti (např. § 30) zřizuje ohlašovnu požárů, vydává k zajištění jejího provozu řád ohlašovny požárů.

(2) Řád ohlašovny požárů upravuje způsob přijímání hlášení o vzniku požáru, vyhlášení požárního poplachu pro zaměstnance a další osoby zdržující se na pracovištích právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, oznámení požáru na operační středisko hasičského záchranného sboru kraje a se zřetelem k místním podmínkám obsahuje

- povinnosti obsluhy (ověřování spojení, ovládání požárně bezpečnostních zařízení apod.),
- seznam důležitých telefonních čísel (operačního střediska hasičského záchranného sboru kraje, pohotovostních služeb, vedoucích zaměstnanců apod.),
- způsob oznámení vzniklého požáru nebo výjezdu vlastní jednotky požární ochrany operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje,
- způsob vyhlášení požárního poplachu včetně přivolání pomoci a vyzoomění vedoucích zaměstnanců a dalších osob,
- náhradní opatření pro případ poruchy spojovacích

prostředků nebo požárně bezpečnostních zařízení.

(3) Řád ohlašovny požárů je uložen na ohlašovně požárů a jeho obsah je součástí školení obsluhy ohlašovny požárů.

§ 36

Dokumentace o školení zaměstnanců, odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany

(1) Dokumentaci o školení zaměstnanců, vedoucích zaměstnanců a osob uvedených v § 23 odst. 4 a 5 tvoří tematický plán a časový rozvrh školení a záznam o provedeném školení, který obsahuje název právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, datum, náplň školení, způsob ověření získaných znalostí, popřípadě doklad o tomto ověření, dobu trvání školení, seznam zaměstnanců s podpisy proškolených osob, jména a podpisy osob, které školení provedly, včetně prohlášení o oprávněnosti k provedení školení podle § 16a zákona.

(2) Dokumentaci o odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany tvoří tematický plán a časový rozvrh odborné přípravy a záznam o provedené odborné přípravě, který obsahuje název právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, datum, náplň odborné přípravy, způsob ověření získaných znalostí, popřípadě doklad o tomto ověření, dobu trvání odborné přípravy, seznam zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek a seznam preventistů požární ochrany s podpisy těch, kteří se odborné přípravy zúčastnili, jména a podpisy osob, které odbornou přípravu provedly, včetně prohlášení o oprávněnosti k provedení odborné přípravy podle § 16a zákona.

§ 37

Požární kniha

(1) Požární kniha slouží k záznamům o všech důležitých skutečnostech týkajících se požární ochrany, např. o provedených preventivních požárních prohlídkách, školení zaměstnanců a osob uvedených v § 23 odst. 4 a 5, odborné přípravě preventivních požárních hlídek, preventistů požární ochrany, o vzniklých požárech, uskutečnění cvičného požárního poplachu a kontrole dokumentace požární ochrany. Počet požárních knih a určení, pro který objekt nebo zařízení slouží, stanoví právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba (např. § 30).

(2) Požární kniha slouží také k záznamům o kontrole, údržbě nebo opravě požárně bezpečnostního zařízení. Záznam v požární knize o kontrole a údržbě požárně bezpečnostních zařízení je platným dokladem podle § 7 odst. 3, není-li touto vyhláškou nebo průvodní dokumentací výrobce stanoveno jinak.

§ 38

Doklady prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností

(1) Zajištění požární bezpečnosti při provozu technických a technologických zařízení se prokazuje doklady o jejich kontrolách, údržbě a opravách provedených podle požadavků stanovených právními předpisy, normativními požadavky a průvodní dokumentací výrobců.

(2) Za doklady podle odstavce 1 se považují

- a) zpráva o revizi nebo zpráva o kontrole, zabezpečené ve stanoveném termínu nebo lhůtě osobou, která je oprávněna¹⁶⁾ činnosti uvedené v odstavci 1 provádět,
- b) záznamy o provedené údržbě nebo opravách,
- c) návody a technické podmínky vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností,
- d) doklady prokazující splnění zvláštních požadavků na části zařízení nebo vybavení objektů (zvýšenou požární odolnost stavebních konstrukcí, sníženou hořlavost stavebních hmot, textilií, dekorací apod.),
- e) doklady prokazující dodržování podmínek požární bezpečnosti stanovených zvláštními právními předpisy,³¹⁾
- f) požárně technické charakteristiky látek podle § 39, popřípadě technicko bezpečnostní parametry.

§ 39

Požárně technické charakteristiky

(1) Pro určení vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek, jejichž požárně technické charakteristiky jsou potřebné ke stanovení preventivních opatření k ochraně života a zdraví osob a majetku při provozovaných činnostech je rozhodující

- a) jejich množství,
- b) způsob uložení a manipulace,
- c) fyzikální stav a jeho případné změny,
- d) tepelný režim,
- e) reaktivita,
- f) způsob balení,
- g) objemy obalů a podobně.

(2) Podle druhu a stavu látek určených podle odstavce 1 se ke stanovení preventivních opatření použijí potřebné požárně technické charakteristiky včetně technicko bezpečnostních parametrů. Jedná se například o hořlavost, oxidační vlastnosti, bod vzplanutí, bod hoření, teplotu vznícení, koncentrační meze výbušnosti, index šíření plamene po povrchu, výhřevnost, vlastnosti produktů hoření.

(3) Pro účely stanovení požárně bezpečnostních

opatření se používají hodnoty požárně technických charakteristik včetně technicko bezpečnostních parametrů, které jsou uvedeny v průvodní dokumentaci výrobce nebo distributora. Neexistuje-li tato dokumentace, lze vycházet z jiného uznávaného zdroje (např. normativní požadavky).

§ 40

Způsob vedení dokumentace požární ochrany

(1) Není-li zákonem nebo touto vyhláškou stanoveno jinak, zpracovává, popřípadě vede dokumentaci požární ochrany podle § 27 odst. 1 odborně způsobilá osoba nebo technik požární ochrany.

(2) Součástí dokumentace požární ochrany podle § 27 odst. 1 je také uvedení místa a rozsahu její účinnosti, datum zpracování nebo provedení záznamu, jméno a odborná způsobilost zpracovatele, popřípadě osoby, která dokumentaci vede.

(3) Dokumentaci požární ochrany uvedenou v § 27 odst. 1 písm. a) až i) schvaluje statutární orgán právnické osoby nebo jím pověřený vedoucí zaměstnanec, podnikající fyzická osoba nebo její odpovědný zástupce před zahájením činnosti, k níž se dokumentace vztahuje.

(4) Kontrola dokumentace požární ochrany uvedená v § 27 odst. 1 písm. a) až i), včetně záznamu o jejím výsledku, se provádí v rámci preventivních požárních prohlídek, a to nejméně jednou za rok nebo po každém požáru anebo po každé provedené změně, která měla vliv na její obsah.

(5) Požadavky stanovené na obsah některých druhů dokumentace požární ochrany podle § 27 odst. 1 mohou být zpracovány do jiné organizační nebo provozní dokumentace vedené právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou (např. organizační řád, provozní řád, technologické postupy). Jsou-li v takovém případě splněny podmínky uvedené v odstavcích 1 až 3, považují se tyto části jiné organizační nebo provozní dokumentace za příslušné druhy dokumentace požární ochrany.

(6) Při činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím, které právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby vykonávají mimořádně a jednorázově a podmínky požární bezpečnosti nejsou stanoveny jiným právním předpisem,³¹⁾ určí se druhy a způsob zpracování a vedení nezbytné dokumentace požární ochrany nebo některých jejích částí na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti podle § 15 (např. pokyny pro činnost preventivní požární hlídky).

(7) Průvodní dokumentace a dokumentace požární ochrany se zpracovává, vede, popřípadě předkládá orgánu státního požárního dozoru ke schválení, kontrole nebo k posouzení v jazyce českém.

(8) Dokumentace požární ochrany, kterou orgán

státního požárního dozoru schvaluje, a požárně bezpečnostní řešení, které je součástí posuzované dokumentace (§ 31 odst. 1 zákona), se předkládají ve 2 vyhotoveních.

(9) Dokumentace požární ochrany se ukládá takovým způsobem, aby byla dostupná osobám zaměstnancům, jichž se týká, jakož i orgánům státního požárního dozoru. Dokumentace požární ochrany musí být vedena, popřípadě její stejnopisy nebo kopie musí být uloženy takovým způsobem, aby v případě požáru bylo možno prokázat plnění povinností stanovených zákonem.

(10) Vznikne-li pochybnost zda, popřípadě v jakém rozsahu má být zpracována nebo vedena dokumentace požární ochrany, rozhodne o tom na základě místních podmínek a po posouzení potřebných podkladů orgán státního požárního dozoru.

ODDÍL OSMÝ OBSAH A ROZSAH POŽÁRNĚ BEZPEČNOSTNÍHO ŘEŠENÍ [K § 31a písm. c) zákona]

§ 41

Požárně bezpečnostní řešení

(1) Při zpracování požárně bezpečnostního řešení se vychází z požadavků zvláštních právních předpisů,³²⁾ normativních požadavků a z podmínek vydaného územního rozhodnutí. Příslušné podklady z hlediska požární bezpečnosti obsahují

- a) návrh koncepce požární bezpečnosti z hlediska předpokládaného stavebního řešení a způsobu využití stavby. Přitom se vychází z výšky stavby, stavebních konstrukcí, umístění stavby z hlediska předpokládaných odstupových, popřípadě bezpečnostních vzdáleností, údajů o navržené technologii a používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látkách,
- b) řešení příjezdových komunikací, popřípadě nástupních ploch pro požární techniku, zajištění potřebného množství požární vody, popřípadě jiné hasební látky,
- c) předpokládaný rozsah vybavení objektu vyhrazenými požárně bezpečnostními zařízeními, včetně náhradních zdrojů pro zajištění jejich provozuschopnosti,
- d) zhodnocení možnosti provedení požárního zásahu, popřípadě vyjádření potřeby zřízení jednotky požární ochrany podniku nebo požární hlídky,
- e) grafické vyznačení umístění stavby s vymezením předpokládaných odstupových, popřípadě bez-

pečnostních vzdáleností, příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, připojení k sítím technického vybavení apod.

(2) Požárně bezpečnostní řešení, které je nedílnou součástí dokumentace pro vydání stavebního povolení, obsahuje

- a) seznam použitých podkladů pro zpracování,
- b) stručný popis stavby z hlediska stavebních konstrukcí, výšky stavby, účelu užití, popřípadě popisu a zhodnocení technologie a provozu, umístění stavby ve vztahu k okolní zástavbě,
- c) rozdělení stavby do požárních úseků,
- d) stanovení požárního rizika, popřípadě ekonomického rizika, stanovení stupně požární bezpečnosti a posouzení velikosti požárních úseků,
- e) zhodnocení navržených stavebních konstrukcí a požárních uzávěrů z hlediska jejich požární odolnosti,
- f) zhodnocení navržených stavebních hmot (stupeň hořlavosti, odkapávání v podmínkách požáru, rychlost šíření plamene po povrchu, toxicita zplodin hoření apod.),
- g) zhodnocení možnosti provedení požárního zásahu, evakuace osob, zvířat a majetku a stanovení druhů a počtu únikových cest, jejich kapacity, provedení a vybavení,
- h) stanovení odstupových, popřípadě bezpečnostních vzdáleností a vymezení požárně nebezpečného prostoru, zhodnocení odstupových, popřípadě bezpečnostních vzdáleností ve vztahu k okolní zástavbě, sousedním pozemkům a volným skladům,
- i) určení způsobu zabezpečení stavby požární vodou včetně rozmístění vnitřních a vnějších odběrních míst, popřípadě způsobu zabezpečení jiných hasebních prostředků u staveb, kde nelze použít vodu jako hasební látku,
- j) vymezení zásahových cest a jejich technického vybavení, opatření k zajištění bezpečnosti osob provádějících hašení požáru a záchranné práce, zhodnocení příjezdových komunikací, popřípadě nástupních ploch pro požární techniku,
- k) stanovení počtu, druhů a způsobu rozmístění hasicích přístrojů, popřípadě dalších věcných prostředků požární ochrany nebo požární techniky,
- l) zhodnocení technických, popřípadě technologických zařízení stavby (rozvodná potrubí, vzduchotechnická zařízení, vytápění apod.) z hlediska požadavků požární bezpečnosti,
- m) stanovení zvláštních požadavků na zvýšení po-

³²⁾ Například vyhláška č. 137/1998 Sb.

- žární odolnosti stavebních konstrukcí nebo snížení hořlavosti stavebních hmot,
- n) posouzení požadavků na zabezpečení stavby požárně bezpečnostními zařízeními, následně stanovení podmínek a návrh způsobu jejich umístění a instalace do stavby (dále jen „návrh“); návrh vždy obsahuje
1. způsob a důvod vybavení stavby vyhrazenými požárně bezpečnostními zařízeními, určení jejich druhů, popřípadě vzájemných vazeb,
 2. vymezení chráněných prostor,
 3. určení technických a funkčních požadavků na provedení vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení, včetně náhradních zdrojů pro zajištění jejich provozuschopnosti,
 4. stanovení druhů a způsobu rozmístění jednotlivých komponentů, umístění řídicích, ovládacích, informačních, signalizačních a jisticích prvků, trasa, způsob ochrany elektrických, sdělovacích a dalších vedení, zajištění náhradních zdrojů apod.,
 5. výpočtovou část,
 6. stanovení požadavků na obsah podrobnější dokumentace,
- o) rozsah a způsob rozmístění výstražných a bezpečnostních značek a tabulek,⁹⁾ včetně vyhodnocení nutnosti označení míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení.

(3) Vyžaduje-li to rozsah stavby nebo v případě požadavku orgánu státního požárního dozoru tvoří nedílnou součástí požárně bezpečnostního řešení výkresy požární bezpečnosti zpracované podle normativních požadavků.³³⁾ Výkresy požární bezpečnosti stavby obsahují

- a) grafické označení požárních úseků včetně uvedení stupně požární bezpečnosti,
- b) požární odolnost stavebních konstrukcí a požárních uzávěrů,
- c) vyznačení únikových cest, směrů úniku a východů do volného prostoru, celkový počet unikajících osob a počty osob unikajících jednotlivými směry,
- d) schéma vybavení požárně bezpečnostními zařízeními,
- e) zdroje požární vody (vnější a vnitřní odběrní místa),
- f) umístění hlavních uzávěrů vody, plynu, popřípadě dalších rozvodů, umístění hlavních vypínačů elektrické energie,

- g) způsob rozmístění a druhy hasicích přístrojů, bezpečnostních značek a tabulek,⁹⁾
- h) vyznačení požárně nebezpečného prostoru stavby a sousedních objektů, přístupových komunikací, nástupních ploch pro požární techniku a zásahových cest.

(4) Rozsah zpracování a obsah požárně bezpečnostního řešení může být v jednotlivých případech, v závislosti na rozsahu a velikosti stavby, přiměřeně omezen nebo rozšířen. Vždy však musí být dostatečným podkladem pro posouzení požární bezpečnosti navrhované stavby. V odůvodněných případech může být součástí požárně bezpečnostního řešení expertní zpráva nebo expertní posudek.

ODDÍL DEVÁTÝ NĚKTERÉ PODMÍNKY POŽÁRNÍ BEZPEČNOSTI U FYZICKÝCH OSOB [K § 17 odst. 5 zákona]

§ 42

Tepelné spotřebiče

(1) Při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů, u kterých není k dispozici průvodní dokumentace (návod výrobce na provoz, kontroly, údržbu, obsluhu apod.), se postupuje podle dokumentace technicky a funkčně srovnatelných druhů a typů spotřebičů.

(2) V případech uvedených v odstavci 1 nebo není-li bezpečná vzdálenost spotřebiče od povrchů stavební konstrukce, podlahové krytiny a zařizovacích předmětů z hořlavých hmot doložena zkouškou nebo předepsána technickou dokumentací, stanoví se bezpečné vzdálenosti podle normativních požadavků.³⁴⁾

(3) Při používání tepelných spotřebičů se nevyčladlý popel ukládá do nehořlavých uzavíratelných nádob.

§ 43

Komíny a kouřovody

(1) Komíny a kouřovody se udržují v takovém stavebně technickém stavu, aby byla zajištěna požární bezpečnost při provozu připojených tepelných spotřebičů. Čištění a kontrola komínů se zabezpečuje ve lhůtách a způsobem stanoveným zvláštním právním předpisem.³⁵⁾

(2) V případě skladování hořlavých látek v půdních prostorách se za bezpečné považuje jejich umís-

³³⁾ ČSN 01 3495 Výkresy ve stavebnictví – Výkresy požární bezpečnosti staveb.

³⁴⁾ Například ČSN 06 1008 Požární bezpečnost tepelných zařízení.

³⁵⁾ Vyhláška č. 111/1981 Sb., o čištění komínů.

tění ve vzdálenosti nejméně 1 m od vnějšího povrchu komínového tělesa.

§ 44

Hořlavé nebo požárně nebezpečné látky

(1) Pevná paliva se ukládají odděleně od jiných druhů paliv nebo hořlavých anebo hoření podporujících látek.

(2) Při skladování látek majících sklon k samovznícení se podle druhu a způsobu umístění sleduje, zda nedochází k procesu samovznícení.

(3) Ke skladování nebo ukládání hořlavých kapalin se používají pouze obaly, nádrže nebo kontejnery k tomuto účelu určené. Hořlavé kapaliny, hořlavé a hoření podporující plyny se skladují pouze v prostorách, které jsou k tomuto účelu určeny.⁵⁾

(4) Hořlavé kapaliny nelze ukládat ve společných a ve sklepních prostorách bytových domů³⁶⁾ nebo ubytovacích zařízení²⁶⁾ s výjimkou hořlavých kapalin potřebných k vytápění těchto objektů v maximálním množství 40 litrů v nerozbitných přenosných obalech pro jeden tepelný spotřebič.

(5) V jednotlivých a řadových garážích lze ukládat nejvýše 40 litrů pohonných hmot pro osobní automobily a 80 litrů pohonných hmot pro nákladní automobily v nerozbitných přenosných obalech a nejvýše 20 litrů oleje na jedno stání. V hromadných garážích se pohonné hmoty ani oleje neukládají, s výjimkou provozních náplní a záložního paliva, které jsou součástí vozidel.

(6) Nádoby s hořlavými nebo hoření podporujícími plyny (např. lahve, sudy, kontejnery, nádrže) se umísťují na snadno přístupných a dostatečně větraných a proti nežádoucím vlivům chráněných místech. Tyto nádoby nelze nikdy ukládat v prostorách pod úrovní okolního terénu, ve světlících, v garážích, kotelnách, místnostech určených ke spaní, ve společných prostorách bytových domů³⁶⁾ a ubytovacích zařízení.²⁶⁾

ČÁST TŘETÍ

ZPŮSOB VÝKONU STÁTNÍHO POŽÁRNÍHO DOZORU

ODDÍL PRVNÍ

VÝKON STÁTNÍHO POŽÁRNÍHO DOZORU [K § 31a písm. a) zákona]

§ 45

Požární kontroly

(1) Požárními kontrolami podle § 31 odst. 1 písm. a), g) a h) zákona jsou

- a) komplexní kontroly, kterými se prověřuje celkový stav organizačního zabezpečení, plnění povinností a dodržování podmínek požární bezpečnosti vyplývajících z předpisů o požární ochraně,
- b) tematické kontroly, kterými se prověřuje stav zabezpečení požární ochrany ve vymezených oblastech,
- c) kontrolní dohlídky, kterými se prověřuje plnění uložených opatření.

(2) Požárními kontrolami podle odstavce 1 písm. a) se vždy zjišťuje

- a) správnost začlenění (§ 28), stav a úroveň zabezpečení požární ochrany při provozovaných činnostech, zda objekty a technická zařízení, jejich provoz a údržba vyhovují požadavkům předpisů o požární ochraně a stanoveným podmínkám požární bezpečnosti,
- b) vybavení a doklady o provozuschopnosti požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, a zda jejich provoz, kontroly, údržba a opravy odpovídají stanoveným požadavkům,
- c) odborná způsobilost osob zabezpečujících plnění povinností vyplývajících z předpisů o požární ochraně,
- d) zpracování předepsané dokumentace požární ochrany, její vedení a plnění podmínek požární bezpečnosti v ní stanovených,
- e) způsob, úroveň a lhůty provádění školení zaměstnanců o požární ochraně, odborné přípravy požárních hlídek a preventivní požární ochrany, případně odborné přípravy, školení a výcviku zaměstnanců zařazených do jednotek požární ochrany nebo požárních hlídek,
- f) zřízení jednotky požární ochrany a preventivních požárních hlídek, jejich připravenost a akceschopnost a provádění odborné přípravy v nich zařazených zaměstnanců,
- g) zabezpečení požární ochrany v době sníženého provozu a v mimopracovní době.

(3) Součástí komplexní požární kontroly u právnických osob a podnikajících fyzických osob, které provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím, je také ověření, zda posouzení požárního nebezpečí podle § 6a odst. 1 zákona odpovídá skutečnému stavu a zda jsou plněna opatření vyplývající ze schváleného posouzení požárního nebezpečí.

(4) Termín provedení komplexní požární kontroly se oznamuje písemně, nejméně 7 kalendářních dnů před jejím zahájením.

³⁶⁾ § 3 písm. b) vyhlášky č. 137/1998 Sb.

§ 46

Stavební prevence

(1) S ohledem na druh podkladu nebo dokumentace posuzované podle § 31 odst. 1 písm. b) zákona (dále jen „podklady nebo dokumentace“) se zjišťuje

- a) možnost bezpečné evakuace osob, zvířat a majetku z hořící nebo požárem ohrožené stavby nebo její části, do volného prostoru nebo do jiné požárem neohrožené části stavby,
- b) zachování stability a nosnosti konstrukcí po stanovenou dobu,
- c) rozdělení stavby do požárních úseků, stanovení jejich velikosti, zabránění možnosti šíření požáru a jeho zplodin mezi jednotlivými požárními úseky uvnitř stavby, zabránění možnosti šíření požáru na sousední objekty,
- d) zda navržené stavební hmoty odpovídají stanoveným požadavkům (stupeň hořlavosti, odkapávání v podmínkách požáru, rychlost šíření plamene po povrchu apod.),
- e) určení způsobu zabezpečení stavby požární vodou, popřípadě jinými hasebními látkami, věcnými prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostními zařízeními,
- f) vymezení zásahových cest, příjezdových komunikací, popřípadě nástupních ploch pro požární techniku,
- g) opatření k zajištění bezpečnosti osob provádějících hašení požáru a záchranné práce,
- h) navržení technických, popřípadě technologických zařízení stavby (rozvodná potrubí, vzduchotechnická zařízení, vytápění, apod.) z hlediska požadavků požární bezpečnosti, popřípadě stanovení zvláštních požadavků na zvýšení požární odolnosti stavebních konstrukcí nebo snížení hořlavosti stavebních hmot,
- i) rozsah a způsob rozmístění výstražných a bezpečnostních značek a tabulek.⁹⁾

(2) V případě, že předložené podklady nebo dokumentace vykazují z hlediska požární bezpečnosti staveb nedostatky, orgán státního požárního dozoru podle závažnosti nedostatků uvede do souhlasného stanoviska podmínky nebo vydá nesouhlasné stanovisko s uvedením důvodů, pro které bylo nesouhlasné stanovisko vydáno.

(3) Jeden výtisk požárně bezpečnostního řešení,

které bylo součástí posuzovaných podkladů nebo dokumentace, si orgán státního požárního dozoru ponechává ve své dokumentaci.

(4) Při ověřování, zda byly dodrženy požadavky požární bezpečnosti staveb, prováděném zpravidla při ústním jednání spojeném s místním šetřením,³⁷⁾ se zjišťuje, zda skutečné provedení stavby odpovídá požadavkům vyplývajícím z požárně bezpečnostního řešení,⁴⁾ podmínkám vyplývajícím ze stavebního povolení a vydaných stanovisek z hlediska požární bezpečnosti. Zjistí-li při tom nedostatky, platí pro vydávání stanovisek obdobně odstavec 2.

(5) Při ověřování způsobilosti stavby a technických zařízení k bezpečnému provozu z hlediska požární ochrany a při ověřování požadovaných vlastností výrobků se vychází z

- a) dokladů o montáži, funkčních zkouškách a kontrolách provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení (např. § 6 a 7), včetně provozní dokumentace,
- b) dokladů potvrzujících oprávnění osob k montáži požárně bezpečnostních zařízení, jejich potvrzení o provedení montáže těchto zařízení podle projektových požadavků a dokladů o provedení funkčních zkoušek podle § 7 odst. 1,
- c) dokumentace o způsobilosti k bezpečnému provozu technických, popřípadě technologických zařízení (doklady o výchozích revizích, provozních zkouškách apod.),
- d) dokladů potvrzujících použití výrobků a konstrukcí s požadovanými vlastnostmi z hlediska jejich požární bezpečnosti podle zvláštních právních předpisů.³⁸⁾

§ 47

Posuzování výrobků z hlediska požární bezpečnosti

(1) Při posuzování výrobků podle § 31 odst. 1 písm. d) zákona se na základě příslušných dokladů zjišťuje, zda jsou z hlediska požární ochrany bezpečné³⁹⁾ a zda jsou podle míry požárního rizika vybaveny potřebnými údaji k bezpečnému používání, kterými jsou

- a) technická dokumentace výrobku včetně popisu jeho konstrukce a funkce,

³⁷⁾ § 31 odst. 1 písm. b) a f) vyhlášky č. 132/1998 Sb.

³⁸⁾ § 47 zákona č. 50/1976 Sb.

Zákon č. 22/1997 Sb.

Nařízení vlády č. 178/1997 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na stavební výrobky, ve znění nařízení vlády č. 81/1999 Sb.

³⁹⁾ § 8 zákona č. 22/1997 Sb.

- b) technické podmínky pro užívání, provoz, opravy a údržbu,
- c) odborné posudky specializovaných pracovišť,
- d) vlastnosti, požárně technické charakteristiky, složení a balení výrobku,
- e) průvodní dokumentace výrobce.

(2) Pro posouzení souladu výrobků s předepsanými požadavky se použijí především výsledky zkoušek provedených příslušnou osobou,⁴⁰⁾ pro výrobek jako typ, jedná-li se o jednotlivý výrobek, použijí se výsledky zkoušek pro tento jednotlivý výrobek. Pokud technické řešení není obsaženo v dokladech uvedených v odstavci 1, využijí se pro posouzení normativní požadavky nebo jiné dokumenty vydané podle zvláštních právních předpisů.⁴¹⁾

§ 48

Posuzování funkčnosti systémů vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení

Při posuzování funkčnosti systémů vyhrazených požárně bezpečnostních zařízení se na základě příslušných dokladů zjišťuje, zda jsou z hlediska požární ochrany bezpečná,¹⁴⁾ provozuschopná, funkční a zda jsou podle míry požárního rizika vybavena potřebnými údaji k bezpečnému používání, kterými jsou

- a) průvodní dokumentace výrobce, technická a provozní dokumentace, včetně popisu konstrukce a funkce systému,
- b) doklady o uvedení na trh v České republice,⁴⁰⁾ popřípadě posudky specializovaných pracovišť (např. dokumentace o provedeném posouzení shody nebo typovém schválení systému),
- c) doklady o dokončené montáži podle ověřené projektové a technické dokumentace včetně dokladů o kompletnosti systému a doklady o splnění předepsaných nebo projektovaných vlastností a parametrů systému,
- d) doklady o uvedení systému do provozu, doklady o ověření jeho funkce nebo funkce jeho hlavních komponentů, v těch případech, kdy lze toto ověření provést na základě průvodní dokumentace výrobce,
- e) doklady o výchozích a pravidelných provozních kontrolách, údržbě a opravách.

§ 49

Schvalování posouzení požárního nebezpečí

(1) Při schvalování posouzení požárního nebezpečí se zjišťuje, zda toto splňuje požadavky a obsahuje

všechny náležitosti stanovené zákonem a touto vyhláškou.

(2) Jeden výtisk schváleného posouzení požárního nebezpečí si orgán státního požárního dozoru ponechává ve své dokumentaci. V případě, že předložené posouzení požárního nebezpečí vykazuje nedostatky (§ 6a odst. 4 zákona), může si orgán státního požárního dozoru jeden výtisk ponechat pro potřebu dalšího jednání až do konce řízení.

(3) Při schvalování doplněných nebo přepracovaných posouzení požárního nebezpečí podle § 6a odst. 5 zákona se zjišťuje, zda výsledný dokument splňuje požadavky podle odstavce 1. Při tom se sleduje, zda doplněné nebo přepracované posouzení požárního nebezpečí obsahuje zejména

- a) název dokumentace, která se mění nebo doplňuje, včetně uvedení rozhodnutí o schválení původní dokumentace orgánem státního požárního dozoru,
- b) specifikaci měněných, přepracovaných nebo doplněných částí,
- c) údaje o zpracovateli doplňku nebo přepracovaného posouzení požárního nebezpečí.

(4) Jsou-li součástí schváleného doplnění nebo přepracovaného posouzení požárního nebezpečí návrhy na opatření a lhůty k jejich plnění, postupuje se podle § 6a odst. 6 zákona.

§ 50

Zjišťování příčin vzniku požárů

(1) Při zjišťování příčin vzniku požárů se zjišťuje

- a) místo a doba vzniku požáru,
- b) osoba, u které požár vznikl,
- c) příčina vzniku požáru včetně možných verzí,
- d) okolnosti mající vliv na šíření požáru včetně dodržení podmínek požární bezpečnosti stavby, vyplývajících z ověřené projektové dokumentace,
- e) následky požáru, jako jsou předběžná způsobená škoda, zranění a usmrcené osoby,
- f) výše uchráněných hodnot při hasebním zásahu,
- g) porušení předpisů o požární ochraně,
- h) jiné okolnosti nezbytné pro zjištění příčiny vzniku požáru.

(2) V odůvodněných případech se při zjišťování příčin vzniku požáru provádí odebrání výrobků nebo vzorků (§ 14).

(3) Při zjišťování příčin vzniku požárů orgány

⁴⁰⁾ Například zákon č. 22/1997 Sb.

⁴¹⁾ Například zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

státního požárního dozoru zpravidla spolupracují s orgány činnými v trestním řízení, orgány státní správy a orgány státního odborného dozoru.

(4) Výsledky a závěry zjišťování příčin vzniku požárů se uvádějí do odborných vyjádření, popřípadě znaleckých posudků, které slouží k dalšímu řízení.

(5) Pro účely stanovení návrhů preventivních opatření, výkonu státního požárního dozoru, koncepce rozvoje požární ochrany a zaměření preventivně výchovné činnosti se provádějí rozbory požárů a technických zásahů, které obsahují

- a) počet požárů ve sledovaném období,
- b) výši přímých a následných škod způsobených požáry,
- c) výši uchráněných hodnot při hasebních zásazích,
- d) příčiny vzniku požárů a zdroje zapálení,
- e) charakteristiky prostorů, kde k požárům došlo,
- f) způsob záchrany a evakuace osob nebo zvířat anebo druh a způsob evakuace majetku, počet zachráněných a evakuovaných osob,
- g) počet zraněných a usmrcených, důvody zranění nebo usmrcení,
- h) zhodnocení porušení předpisů o požární ochraně v souvislosti se vznikem a šířením požárů,
- i) činnost jednotek požární ochrany při hašení požárů a technických zásazích,
- j) další údaje nezbytné pro zpracování rozborů požárů a technických zásahů.

(6) Rozbory požárů a technických zásahů vycházejí z údajů obsažených v dokumentaci o požárech a technických zásazích (např. odborná vyjádření, znalecké posudky, spisy o požárech, statistika událostí) a provádějí se nejméně jednou za rok.

§ 51

Dokumentace o výkonu státního požárního dozoru

O výkonu státního požárního dozoru se vede dokumentace, kterou tvoří

- a) roční plány požárních kontrol,
- b) zápisy o požárních kontrolách, kontrolních dohlídkách, písemná oznámení o zahájení komplexních požárních kontrol a další dokumentace o požárních kontrolách (podklady k zápisům, plány kontrol apod.),
- c) posouzení požárního nebezpečí,
- d) vydaná stanoviska, včetně podkladů k jejich vydání,
- e) odborná vyjádření, spisy o požárech, popřípadě znalecké posudky, statistika událostí a další dokumentace o zjišťování příčin vzniku požárů,
- f) dokumentace o správním a přestupkovém řízení,
- g) dokumentace o preventivně výchovné činnosti,

- h) písemné záznamy, protokoly a další dokumentace o jednáních uskutečněných při výkonu státního požárního dozoru,
- i) rozbory požárů a technických zásahů a statistika událostí,
- j) přehledy o výkonu státního požárního dozoru, popřípadě další dokumentace stanovená ministerstvem podle § 24 odst. 1 písm. f) zákona.

ODDÍL DRUHÝ

POŽÁRNĚ TECHNICKÉ EXPERTIZY

[K § 31a písm. b) zákona]

§ 52

Obsah a rozsah požárně technických expertiz

(1) Požárně technická expertiza se zpracovává na základě zadání orgánu státního požárního dozoru, popřípadě dalších orgánů uvedených v § 50 odst. 2 nebo právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob (dále jen „zadavatel“). Výsledkem požárně technické expertizy je odborné vyjádření nebo znalecký posudek.

(2) Požárně technická expertiza obsahuje

- a) základní údaje o požáru,
- b) popis zkoumaného výrobku nebo vzorku,
- c) výsledky zkoumání a laboratorních zkoušek,
- d) odpovědi na otázky zadavatele,
- e) závěry.

(3) Požárně technická expertiza se provádí v potřebném rozsahu, zpravidla ke zjištění nebo potvrzení skutečností uvedených v § 50 odst. 1. Součástí požárně technických expertiz je také zkoumání

- a) vlivu stavebních konstrukcí, požárně bezpečnostních zařízení a činnosti zasahujících jednotek požární ochrany na průběh a šíření požáru,
- b) příčiny případné nefunkčnosti požární techniky, požárně bezpečnostních zařízení nebo věcných prostředků požární ochrany při požáru,
- c) toxických zplodin hoření.

ČÁST ČTVRTÁ

SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 53

(1) Dokumentace požární ochrany zpracovaná a vedená podle dosavadních právních předpisů, s výjimkou posouzení požárního nebezpečí (§ 98 odst. 4 zákona), jejíž obsah nebo způsob vedení neodpovídá podmínkám stanoveným touto vyhláškou, musí být

vedena do souladu s touto vyhláškou nejpozději do jednoho roku ode dne nabytí její účinnosti.

(2) Do doby uvedení dokumentace požární ochrany zpracované podle dosavadních předpisů do souladu s požadavky stanovenými touto vyhláškou právnické osoby a podnikající fyzické osoby provozující činnosti uvedené v § 4 odst. 2 a 3 zákona plní podmínky požární bezpečnosti v ní stanovené a udržují ji v souladu se skutečným stavem (§ 15 odst. 1 zákona).

§ 54

Zrušuje se vyhláška č. 21/1996 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o požární ochraně.

§ 55

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Ministr:

Mgr. Gross v. r.

Bezpečnostní vzdálenosti volných skladů sena a slámy¹⁾ od vybraných druhů objektů, lesů a komunikací

Pol.	Objekty nebo prostory	Vzdálenost volného skladu sena/slámy ¹⁾ v metrech
1.	závody (sklady), v nichž se vyrábějí, zpracovávají nebo uskladňují výbušné či lehce vznětlivé látky (např. celuloid, nitrocelulóza), nebo na volném prostranství se uskladňují snadno hořlavé kapaliny (např. benzin, sirouhlík, aceton)	300
2.	ostatní průmyslové závody, zemědělské závody a střediska, les	100
3.	okrajové budovy souvislé zástavby obcí	50
4.	veřejné komunikace	60
5.	krajní koleje železničních tratí ²⁾	100
6.	elektrické vedení o vysokém napětí	30
7.	tuhé domovní odpady ³⁾	50
8.	volný sklad sena a slámy ⁴⁾	50

1) Bezpečnostní vzdálenost se nestanoví u volných skladů sena a slámy do 50 m³. Tyto volné sklady se posuzují ve smyslu ČSN 73 0804.

2) Je-li kolej železniční trati na náspu, zvětšuje se vzdálenost od volných skladů sena a slámy o dvojnásobek výšky náspu. Je-li volný sklad položen alespoň o 6 m výše než kolej železnice, smí se vzdálenost zmenšit až na 60 m.

3) Od činné hranice skládky.

4) Volný sklad sena a slámy může mít objem nejvýše 4000 m³. Jako jeden volný sklad se posuzuje také souvislá skupina stohů, jejichž celkový objem je nejvýše 4000 m³.

Příloha č. 2 k vyhlášce č. 246/2001 Sb.

Hodnoty nahodilého požárního zatížení p_n pro účely členění činností podle požárního nebezpečí

Hodnoty nahodilého požárního zatížení p_n (v kg/m^2) uvedené v následující tabulce jsou vztaženy na 1 m^2 podlahové plochy a lze je použít bez dalšího průkazu o skutečném stavu nahodilého požárního zatížení p_n . Hodnoty mají charakter průměrného (reprezentativního) zatížení.

Položka	Druh provozu	P_n kg/m^2
1	ADMINISTRATIVA	
1.1	Prostory kancelářského charakteru, pisárny, kreslírny, studovny, čítárny včetně kancelářských prostorů vybavených výpočetní technikou (osobními počítači)	40
1.2	Kancelářské prostory s příručními knihovnamí	60
1.3	Laboratoře a zkušebny:	
	a) chemické a jiné, kde se pracuje s hořlavými kapalinami, popř. s hořlavými plyny	60
	b) ostatní	30
1.4	Prostory určené k reprodukci, např. rozmnožovny, planografie, tiskárny (jako součást administrativních provozů)	75
1.5	Spisovny, kartotéky apod.	80
1.6	Archivy	120
1.7	Kancelářské sklady	
	a) sklady vybavení kanceláří (nábytek apod.)	75
	b) sklady kancelářských potřeb	90
1.8	Zasedací, přednáškové a konferenční síně, hovorňy, bankovní a jiné haly s přepážkami	20
1.9	Předsálí, čekárny, kuřárny	10
1.10	Vstupní prostory, haly, dvorany, chodby apod. (pokud se v těchto prostorech vyskytuje sedací nábytek, stolky, skříně, výstavní skřínky apod., postupuje se podle položky 1.9 nebo 1.8)	5
1.11	Společné šatny u shromažďovacích prostorů	75
1.12	Prostory určené k občerstvení (např. čajovny)	15
1.13	Výpočetní střediska:	
1.13.1	sál počítače	30
1.13.2	přípravna dat, pracovna vstupní a výstupní kontroly	90
1.13.3	sklad médií, dokumentace, papíru apod.:	
	a) skladování ve skříních z nehořlavých hmot	75
	b) skladování volně	90
2	ŠKOLSTVÍ	
2.1	Kmenové učebny, posluchárny	25
2.2	Odborné učebny	35
2.3	Školní laboratoře, dílny a podobné prostory určené pro výuku	45
2.4	Kabinety středních, odborných a vysokých škol včetně prostorů pro pedagogické pracovníky	50

Položka	Druh provozu	p_n kg/m ²
2.5	Archivy	120
2.6	Sklady vybavení škol	75
2.7	Společné šatny	75
2.8	Vstupní prostory, haly, dvorany	5
2.9	Chodby	5
3	OSVĚTA, KULTURA	
3.1	Hlediště (v divadlech, kinech, kulturních domech, koncertních síních apod.)	25
3.2	Jeviště, sklady rekvizit a dekorací:	
3.2.1	jeviště bez provaziště	75
3.2.2	jeviště s provazištěm	150
3.2.3	odkládací plocha, pomocná jeviště	75
3.2.4	sklady rekvizit a dekorací	150
3.3	Taneční sály	15
3.4	Čítárny, studovny	40
3.5	Knihovny, půjčovny knih	120
3.6	Klubovny	30
3.7	Výstavní síně, obrazárny galerie	15
3.8	Výstavní síně muzeí a výstaviště (bez ohledu na druh vystavovaných předmětů)	60
3.9	Předsálí, kuřárny	10
3.10	Vstupní prostory, chodby	5
3.11	Společné šatny	75
3.12	Šatny účinkujících	40
3.13	Prostory s historickou instalací (v zámcích, hradech, měšťanských domech, radnicích a jiných památkových objektech), kromě komunikací	45
3.14	Depozitáře nábytku, obrazů a jiného zařízení	90
3.15	Vstupní prostory a chodby s funkcí výstavních síní	15
3.16	Rozhlasová studia	25
3.17	Televizní studia, filmové ateliéry	45
3.18	Kostely, modlitebny apod.	15
4	ZDRAVOTNICTVÍ	
4.1	Prostory zdravotnických zařízení, ve kterých se poskytuje zdravotnická péče (vyšetřovny, přípravný, terapeutické pokoje, speciální vyšetřovny, operační a zákrokové sály apod.), kromě prostorů dále uvedených	20
4.2	Prostory pro rehabilitaci, elektroléčbu, léčebný tělocvik, ergoterapii, masáže	10
4.3	Komunikační prostory, chodby, koupelny, umývárny, WC, čisticí místnosti, vodoléčebné sály, místnosti pro aplikaci mastí, sanitární filtry, baryové kuchyňky, místnosti pro zemřelé, pitevny, otevřené lékárny, sklady sádry a sejmutých sádrových obvazů	5
4.4	Lůžkové pokoje v nemocnicích, sanatoriích, léčebnách, kromě pol. 4.5	20
4.5	Lůžkové pokoje v lázeňských léčebnách	30
4.6	Herny a ložnice v dětských zdravotnických zařízeních (jesle, kojenecké ústavy, dětské domovy)	25
4.7	Čekárny, hovorny, kuřárny	10
4.8	Lékárny	60

Položka	Druh provozu	P_n kg/m ²
4.9	Laboratoře	45
4.10	Lékařské soukromé ordinace	25
4.11	Příruční sklady (sklady a sběrný lůžkovin apod.)	75
4.12	Archivy, sklady rentgenu apod.	150
5	TĚLESNÁ VÝCHOVA A SPORT	
5.1	Hlediště sportovních zařízení	15
5.2	Tělocvičny, sportovní haly:	
	a) pouze pro tělovýchovu a sport	10
	b) víceúčelové	20
5.3	Šatny cvičících:	
	a) skříňky kovové	15
	b) skříňky dřevěné	40
	c) bez skříněk	20
5.4	Šatny diváků	75
5.5	Sklady tělovýchovného zařízení	100
5.6	Vstupní prostory, předsálí, chodby	5
5.7	Vstupní prostory a předsálí využité částečně pro obchod	30
6	OBCHODY	
6.1	Maloobchodní prodejny:	
6.1.1	nehořlavých výrobků (železářského zboží, klenotů, hodin, nehořlavých staveních hmot a výrobků apod.) a prodejny květin, ovoce, zeleniny, nealkoholických nápojů a piva	10
6.1.2	osobních automobilů a jednostopých vozidel (autosalony), bez prodeje auto-moto výzbroje	20
6.1.3	domácích potřeb, elektrospotřebičů, skla, porcelánu, keramiky, zbraní, prodejní galerie	25
6.1.4	auto-moto výzbroje (kromě prodejen pneumatik, olejů a sportovních potřeb pro automobilisty), informační techniky, hudebních nástrojů	35
6.1.5	masa, uzenin, novin a tabáku, pekařského a cukrářského zboží	40
6.1.6	dárkového zboží, lahůdek, lihovin, módních doplňků, bižuterie	50
6.1.7	košíkářského, provaznického a pryžového zboží	55
6.1.8	zboží z plastických hmot, parfumerie, koloniál, prodej bylin	60
6.1.9	obuvi, koženého zboží	65
6.1.10	hraček, galanterie, sportovních potřeb, fotokino, řemeslnických potřeb, nábytku a doplňků	70
6.1.11	potravin	75
6.1.12	textilu (metrového a kusového), kancelářských potřeb, gramofonových desek, butiky, starožitnosti	80
6.1.13	oděvů a kožešin, tapet, vetešnictví	85
6.1.14	drogistického zboží, kromě barev a laků, podlahových krytin a koberců	90
6.1.15	knih a hudebnin	110
6.1.16	barev a laků, pneumatik, motorových olejů	120

Položka	Druh provozu	P_n kg/m ²
6.2	Prodejny se širším sortimentem zboží:	
6.2.1	prodejní zařízení dočasného nebo trvalého charakteru s různým sortimentem zboží kromě případů podle položek 6.1.16 a 6.2.2 až 6.2.5	
	a) jednotlivé prodejní stánky nebo stánky na otevřených tržištích	40
	b) prodejní stánky (kóje, sekce apod.) pro maloobchod, umístěné ve stavebních objektech	60
	c) prodejní stánky (kóje, sekce apod.) pro velkoobchod umístěné ve stavebním objektu nebo prodej z kontejnerů	80
6.2.2	prodejny s průmyslovým zbožím širšího sortimentu (včetně prodeje širšího sortimentu stavebnin, potřeb pro kutily apod., zahrnující hořlavé hmoty)	
	a) skladovací výška zboží (např. v regálech) do 2,5 m	55
	b) skladovací výška zboží (např. v regálech) přes 2,5 m	75
6.2.3	velkoprodejny potravin apod. (potraviny, maso, uzeniny, pečivo, nápoje, zelenina, ovoce, hygienické zboží, prací prostředky atd.)	
	a) skladovací výška zboží (např. v regálech) do 2,5 m	70
	b) skladovací výška zboží (např. v regálech) přes 2,5 m	90
6.2.4	obchodní domy textilního zboží (metrový i kusový textil, konfekce) a obuvnické zboží (včetně koženého zboží)	80
6.2.5	obchodní domy bez ohledu na sortiment (včetně hypermarketů):	
	a) kromě prodeje hořlavých kapalin v množství přes 200 kg nebo hořlavých plynů v množství přes 100 kg na prodejní plochu jednoho podlaží požárního úseku	90
	b) včetně prodeje hořlavých kapalin a plynů (barev, laků, ředidel, čistících prostředků apod.) přesahující specifikaci podle bodu a)	110
6.3	Vzorkovny zboží a výrobků:	
	a) převážně z nehořlavých hmot	25
	b) z hořlavých hmot	55
6.4	Příruční sklady:	
6.4.1	knih, hudebnin	150
6.4.2	barev, laků, pneumatik, motorových olejů, zboží z plastických hmot	180
6.4.3	příruční sklady ostatních prodejen (kromě položky 6.4.1 a 6.4.2): nahodilé požární zatížení se oproti prodejnám zvyšuje o	30
6.5	Pasáže	
6.5.1	pasáže (průchody) pouze s funkcí komunikačního prostoru	5

Položka	Druh provozu	p_n kg/m ²
6.5.2	pasáže (atria, mall) s výskytem výstavních skříněk, informačních a reklamních panelů, odpočinkových laviček apod.	10
6.5.3	pasáže (atria, mall) s výskytem sedacího nábytku a stolků pro odpočinek i občerstvení, s výskytem příležitostného stánkového prodeje, výstavních skříněk, regálů a s výskytem informačních a reklamních panelů apod. POZNÁMKA Podle položky 6.5.2 či 6.5.3 se zařazují pasáže (popř. ochozy v pasážích) u hypermarketů resp. u obchodních center, v případě výskytu stánků trvalého charakteru viz položka 6.2.1.	15
7	VEŘEJNÉ STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	
7.1	Veřejné stravování:	
7.1.1	prostory ke stravování s místy k stání (bufety, výčepy apod.)	10
7.1.2	prostory ke stravování se stolovým zařízením se sedadly (jidelny, restaurace, menzy, hospody)	20
7.1.3	prostory pro pobyt hostů (kavárny, vinárny, noční kluby apod.)	30
7.1.4	přípravny a výrobní pokrmů (kuchyně hromadného stravování včetně pomocných provozů)	30
7.1.5	příruční sklady výroben pokrmů (bez ohledu na sortiment; oddělené sklady lze posoudit jako sklady prodejen příslušného druhu zboží)	60
7.2	Veřejné ubytování:	
7.2.1	pokoje hotelů, motelů, hromadné ubytovny a noclehárny, internáty, studentské koleje, dětské domovy (v částech určených pro spaní včetně sociálního vybavení), jakož i přidružené prostory pro personál	30
7.2.2	příruční sklady a sběrný lůžkovin apod.	60
7.2.3	hotelové haly, recepce:	
	a) vybavené pouze sedacím nábytkem	10
	b) vybavené různými službami pro hosty (např. prodejnou upomínkových předmětů, kadeřnictvím)	20
7.2.4	chodby	5
8.	BYTY	
8.1	Bytové domy, rodinné domky, domovy důchodců včetně příslušenství	40
9	SLUŽBY A PROVOZOVNY	
9.1	Prostory pro příjem, výdej a zkoušení výrobků určených pro opravu čištění apod.:	
9.1.1	výrobky převážně z nehořlavých hmot (klenoty, hodiny, optické přístroje apod.)	10
9.1.2	výrobky částečně obsahující hořlavé hmoty (mechanické průmyslové zboží, elektrospotřebiče, informační technika, měřicí přístroje, zbraně, bižuterie, deštníky a slunečníky)	25
9.1.3	výrobky převážně z hořlavých hmot:	
	a) prádlo, obuv, kožené zboží, módní doplňky, hudební nástroje, sběrný fotoprací	35
	b) sportovní potřeby, hračky, košíkářské a provaznické zboží, oděvy, kožené a kožešnické zboží, peří a sedlářské výrobky	45
	c) koberce a jiné podlahové krytiny, pneumatiky, zboží z pryže a plastických hmot, sběrný reprodukčních a knihařských prací, oprav nábytku apod.	60

Položka	Druh provozu	P_n kg/m ²
9.2	U prostorů pro dopravu, výrobu, popř. čištění výrobků uvedených v položce 9.1 včetně příručních skladů se nahodilé požární zatížení zvyšuje o	15
9.3	U samostatných skladových a expedičních prostorů pro výrobky uvedené v položce 9.1 se nahodilé požární zatížení zvyšuje o	30
9.4	Dílny (údržbářské, opravárenské, výrobní), popř. samostatné provozovny:	
	a) zámečnická dílna, instalatérská dílna, zlatnická dílna, kovodílna uměleckých řemesel apod.	30
	b) dílny jemné mechaniky, elektrotechnická dílna, auto-moto dílny, dílny jízdních kol a kočárků, sklenářská dílna včetně rámování obrazů apod.	40
	c) krejčovská dílna, obuvnická dílna, fotolaboratoře apod.	50
	d) čalounická dílna, aranžovna, dílna dekorací, lakýrnická dílna, dílna autobaterií apod.	60
	e) truhlářská a tesařská dílna, dílna pro tkaní koberců, tiskařská dílna a knihařská dílna apod.	75
9.5	Provozovny:	
9.5.1	obstaravatelské služby, prostory pro styk se zákazníkem včetně zázemí (cestovní kanceláře, sázkové kanceláře, reklamní a inzertní kanceláře apod.)	30
9.5.2	půjčovny:	
	a) průmyslového zboží	30
	b) sportovního zboží	50
	c) videozáznamů a videotechniky	60
	d) oděvů a úschovny kožešin	90
9.5.3	kosmetické salóny, kadeřnictví, vlásenkářství apod.	30
9.5.4	drobné provozovny zahrnující prodej, výrobu, příruční sklady se posuzují podle položky 6.1 (např. řeznictví a uzenářství podle položky 6.1.5 maso, uzeniny)	
9.6	Čekárny u služeb a provozoven, popř. včetně hygienického zázemí	10
10	GARÁŽE A SERVISY MOTOROVÝCH VOZIDEL	
10.1	Osobní automobily, dodávkové automobily, jednostopá vozidla (skupina 1 podle ČSN 73 6059):	
	a) garáže a prostory pro čištění	15
	b) prostory pro údržbu a opravu (bez skladu náhradních dílů a materiálů)	15
10.2	Nákladní automobily, autobusy, speciální automobily, traktory a samojízdné pracovní stroje (skupina 2 a 3 podle ČSN 73 6059):	
	a) garáže a prostory pro čištění	40
	b) prostory pro údržbu a opravy (bez skladů náhradních dílů a materiálu)	45
10.3	Prostory pro nanášení hořlavých nátěrových hmot	25
10.4	Sklad náhradních dílů, např. demontovaných dílů, sklad autopříslušenství apod. kromě položky 10.5	55
10.5	Sklad nátěrových hmot, olejů a mazadel, čalounění, pneumatik	150
10.6	Sklad tlakových nádob s hořlavými plyny	180

Položka	Druh provozu	P_n kg/m ²
10.7	Čerpací stanice pohonných hmot a olejů uvnitř i vně stavebního objektu (mimo prostor nádrží)	30
10.8	Příjem a čekárny u garáží, servisů a opraven:	
	a) vybavené pouze sedacím nábytkem	10
	b) vybavené různými službami pro zákazníky (např. bufety)	20
	c) vybavené současně prodejnou autopotřeb	50
11	DOPRAVA	
11.1	Vstupní haly, průchody, chodby	5
11.2	Čekárny (u nádražních stanic, letišť) včetně prostorů pro odbavení cestujících (např. u letišť):	
	a) vybavení pouze sedacím nábytkem	10
	b) vybavení také prodejními stánky apod.	20
11.3	Úschovny zavazadel:	
	a) společné	150
	b) v kovových skříňkách	50
12	SPOJE	
12.1	Telekomunikační a radiokomunikační provozy:	
12.1.1	pracoviště informačního centra:	
	a) automatické	45
	b) manuální	70
12.1.2	kontrolní pracoviště frekvenční modulace	15
12.1.3	nahrávání magnetofonových pásek	45
12.1.4	ústředna rozhlasu a rozhlasu po drátě	50
12.1.5	telefonní ústředna:	
	a) pobočka do 100 přípojek	30
	b) veřejná a pobočková nad 100 přípojek	65
12.1.6	faxová (příp. dálkopisná) ústředna:	
	a) automatická	65
	b) manuální	20
12.1.7	sál televizních vysílačů	35
12.1.8	sál radioreléových zařízení	35
12.1.9	sál zesilovací stanice dálkových kabelů	55
12.1.10	sál tónové telegrafie	55
12.1.11	sál zesilovací stanice	25
12.1.12	televizní převaděč:	
	a) do 0,5 W	10
	b) od 0,5 W do 1 kW	30
12.1.13	zkušebna technologie spojů (uzlová, tranzitní apod.)	45
12.2	Poštovní provozy:	
12.2.1	přepážková hala a navazující administrativní prostory kromě dále uvedených provozů	40
12.2.2	výpravna balíkových a listovních závěrů, výpravna a sklad balíků	120
12.2.3	sklady	
	a) tisku, obalů a tiskopisů	120
	b) prázdných pytlů	75

Položka	Druh provozu	P_n kg/m ²
13	VÝROBNÍ PROVOZY	
13.1	Průmysl strojírenský a hutnický:	
13.1.1	slévárny, kovárny, lisovny, klempírny, brusírny (bez olejových kalicích lázní)	10
13.1.2	soustružny, frézárny, galvanizovny, svařovny, válcovny, tažírny (drátů, plechu apod.), mostárny, kalírny, výroba jízdních kol, kuličkových ložisek, kovových nástrojů a náradí, trezorů	10
13.1.3	výroba a montáž silničních a kolejových vozidel (kromě lakoven), motorových letadel, kočárků, kancelářských strojů, optických přístrojů, hodin, zbraní, šicích strojů, tiskařských strojů, balicích a jiných obdobných strojů	20
13.1.4	výroba izolovaných drátů, kompletizovaných strojírenských produktů zahrnujících také hořlavé hmoty, bezmotorových letadel	30
13.1.5	lakovny, stříkací boxy (bez skladu barev)	50
13.2	Průmysl elektrotechnický:	
13.2.1	výroba elektrických přístrojů, elektrických spotřebičů, transformátorů (kromě položky 13.2.2), suchých baterií, žárovek, rozhlasové a televizní techniky, telefonních přístrojů a spojové techniky, informační techniky (počítače)	25
13.2.2	výroba akumulátorů, navíjení motorů, transformátorů apod. (pokud tvoří samostatný provoz)	35
13.3	Průmysl chemický:	
13.3.1	výroba anorganických kyselin	10
13.3.2	výroba pracích prostředků, mýdla, parfumeristického a kosmetického zboží, farmaceutická výroba, výroba organických kyselin	25
13.3.3	výroba čisticích prostředků (na boty, na podlahy apod.), výroba umělých hnojiv, výroba zboží z plastických hmot (bez meziskladů)	45
13.3.4	výroba disperzních a tiskařských barev, tmelů, lepidel, klišu, voskového zboží	60
13.3.5	výroba bitumenu, dehtu, umělé kůže, pneumatik, pryžové zboží, podlahových krytin, vulkanizační procesy, výroba filmů, magnetických záznamových pásek, výroba zpracování hořlavých plynů včetně plnění	75
13.3.6	výroba umělé pryskyřice, plastů a pěnových plastů, zpracování přírodní pryskyřice, kaučuku, výroba pryže, zpracování základních produktů z ropy a výroba hořlavých kapalin III. a IV. třídy nebezpečnosti	120
13.3.7	výroba nitrolakových a lihových nátěrových hmot, výroba ředidel, výroba a zpracování hořlavých kapalin I. a II. třídy nebezpečnosti	180
13.4	Průmysl textilní, oděvní a kožedělný:	
13.4.1	textilní výroba – vyšívání a pletení zboží, výroba punčoch, hedvábného zboží, apretace textilií	20
13.4.2	přádelny, tkalcovny, bělírny, žehlírny, barvírny, výroba tkanin z lýka a jutových tkanin	30
13.4.3	výroba prádla a oděvů, výroba obuvi, koženého a kožešnického zboží, výroba plsti a plstěného zboží, výroba plachet, matrací ze žíní, pytlů, obvazového materiálu a vaty, výroba vlněných přikrývek, textilní tiskárny	45
13.4.4	výroba koberců	60

Položka	Druh provozu	P_n kg/m ²
13.5	Průmysl dřevozpracující a papírenský:	
13.5.1	provozovny mokrého (vodního) zpracování dřevní hmoty (např. varna celulózy)	5
13.5.2	zpracování surového dřeva (všeobecně), výroba papíru (všeobecně)	30
13.5.3	výroba dřevěného zboží (soustružna, modelárna, pila apod.), výroba tužek, zápalek, dřevěných lišt a kolíků, lyží, hraček, lisování korku a výroba z korku, papírových nebo dřevěných žaluzií	45
13.5.4	apretace a zušlechtění papíru, výroba papírového zboží a kancelářských potřeb, výroba kartonů, lepenek a papírových pytlů, výroba nábytku (včetně čalouněného), výroba dveří a oken, dřevěných palet, beden a sudů, výroba dřevité vlny, výroba člunů	60
13.5.5	výroba laťovek, překližek, dřevotřískových, dřevovláknitých, pilinových a obdobných desek včetně broušení a dalších povrchových úprav	150
13.6	Průmysl potravinářský:	
13.6.1	výroba nealkoholických nápojů, ovocných šťáv, pivovary, mlékárny, jatka, výroba kompotů a jiné mokré provozny	10
13.6.2	výroba bonbónů, cukrářského zboží a čokolády, masných výrobků, zpracování tabáku	20
13.6.3	pražírna kávy, výroba likérů a lihovin, výroba oplatek, konzervárny masných výrobků, mražené zboží	30
13.6.4	výroba kvasnic, zpracování kakaa, výroba marmelád a džemů	45
13.6.5	pekárny, výroba sušené zeleniny, těstovin, výroba cukru (kromě položky 13.6.7)	60
13.6.6	výroba a zpracování stolních olejů, jedlých tuků	75
13.6.7	mlýny na obilí, výroba škrobu (kromě položky 13.6.1), zušlechtění cukru, chladírny a mrazírny	120
13.7	Průmysl sklářský a stavebních hmot:	
13.7.1	výroba žárového skla, keramiky, porcelánu, cementu, vápna, cihel, betonu, cementářského zboží, keramického zboží, sádrového zboží, výztuže	10
13.7.2	výroba a zpracování minerální a skelné vaty (rohože, desky apod.), výroba skleněného zboží a zpracování skla (bez expedice a balení), stavební zámečnictví	10
13.7.3	výroba dřevěného bednění, lešenářských podlážek apod.	60
13.7.4	výroba hydroizolačních pásů	120
13.8	Jiné průmyslové výroby:	
13.8.1	výroba provaznického a kartáčnického zboží, výroba zboží z rákosu a slámy, výroba štětců, výroba hudebních nástrojů	45
13.8.2	tiskárny	60
13.8.3	nahodilé požární zatížení oproti položce 13.1 až 13.8 se zvyšuje u:	
	balíren zboží do hořlavých obalů	
	a) typu dřevité vlny, zpěněných plastických hmot o	30
	b) typu papírových a kartónových obalů o	15
	příručních skladů a expedice zboží – výrobky o 35 % hodnoty nahodilého požárního zatížení dotčeného druhu zboží – výrobků, nejméně však o	30

Položka	Druh provozu	P_n kg/m ²
	skladů (trvale vymezený prostor skladu, samostatná místnost skladu, samostatný požární úsek apod.), kde skladovaná výška zboží – výrobků nepřekračuje 3 m, a to o 70 % hodnoty nahodilého požárního zatížení dotčeného druhu zboží – výrobků, nejméně však o	50
	POZNÁMKA – nahodilé požární zatížení skladů, kde skladová výška zboží – výrobků je vyšší než 3 m, se stanoví individuálně podle skutečné hmotnosti hořlavých látek a jejich výhřevností.	
13.9	Zemědělská výroba:	
13.9.1	volně ložené sklady brambor, zeleniny, okopanin, ovoce	0
13.9.2	prostory pro pěstování rostlin, popř. hub	0
13.9.3	stáje, kromě stájí pro drůbež	6,5
13.9.4	stáje pro drůbež	9,5
13.9.5	sklady obilí, semena úsušků	15
13.9.6	kolny pro stroje (kromě samohybných) a nářadí	10
13.9.7	sklady suchých krmných směsí	25
13.9.8	míchárny a přípravný krmiva	30
13.9.9	sklady sušené zeleniny	37,5
13.9.10	pásová sušárna chmele, posklizňové úpravy obilí, semen apod., výrobný krmných směsí	45
13.9.11	sklady kukuřičných úsušků, sušárny obilí a semen	52,5
13.9.12	sklady sena	60
13.9.13	sušárna píce	90
13.9.14	sklady slámy a jiných stébelnatých rostlin	150
13.9.15	jsou-li produkty u položek 13.9.1, 13.9.5, 13.9.7, 13.9.9 a 13.9.11 skladovány na paletách, v žocích apod., připočítává se 0,8 násobek hmotnosti hořlavých látek obalů, palet, přenosků apod.	
14	HYGIENICKÉ PROSTORY	
14.1	Šatny zaměstnanců :	
	a) s kovovými skřínkami	15
	b) s dřevěnými skřínkami	50
	c) bez skříněk	20
14.2	Umývárny, WC, úpravny zaměstnanců	5
15	JINÉ PROVOZY	
15.1	Strojovna vzduchotechniky, strojovna výtahů	15
15.2	Energocentra, rozvodny:	
	a) bez olejových vypínačů	25
	b) s olejovými vypínači	35
15.3	Prostory měničů a usměrňovačů	55
15.4	Prostory pro transformátory:	
	a) olejové	160
	b) vzduchem chlazené a regulační	10
15.5	Přívodní kobky VN	25

Položka	Druh provozu	P_n kg/m ²
15.6	Prostory náhradních zdrojů elektrické energie:	
	a) akumulátory	10
	b) dieselagregáty apod.	
	1) s provozní nádrží do 100 l	15
	2) s provozní nádrží od 100 l do 500 l	40
	3) s provozní nádrží od 500 l do 1000 l	65
	4) s provozní nádrží nad 1000 l	120
15.7	Kompresorové stanice pro nehořlavé plyny	10
15.8	Čerpací stanice pro nehořlavé kapaliny	10
15.9	Výměňikové stanice tepla (voda, pára)	5
15.10	Kotelny na palivo:	
	a) tuhé (bez uhelny)	15
	b) kapalné	
	1) bez provozní nádrže	15
	2) s provozní nádrží	75
	c) plynové	10
15.11	Velíny, dozorny, obsluhovny, ohlašovny požárů	
	a) s elektrickým zařízením regulace umístěným v těchto prostorech	65
	b) pouze s ovládacími řídicími prvky	15
15.12	Silniční a dálniční tunely	35

Pozn. Příloha č. 2 vychází z ČSN 73 0802 Požární bezpečnost staveb – Nevýrobní provozy, přičemž některé hodnoty nahodilého požárního zatížení byly přizpůsobeny podmínkám vyhlášky.

Základní tematické okruhy k ověřování odborné způsobilosti fyzických osob

Poř. číslo	tematický okruh	technik PO	odborně způsobilá osoba
1.	Současná právní úprava požární ochrany (dále jen „PO“)	ano	ano
2.	Povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob na úseku PO	ano	ano
3.	Členění provozovaných činností podle požárního nebezpečí	ano	ano
4.	Způsob stanovení podmínek požární bezpečnosti při činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím	ano	ano
5.	Základní povinnosti fyzických osob	ano	ano
6.	Přehled dokumentace PO a způsob jejího vedení	ano	ano
7.	Dokumentace PO - dokumentace zdolávání požárů	ano	ano
8.	Dokumentace PO – posouzení požárního nebezpečí	jen seznámení	ano
9.	Dokumentace PO – stanovení organizace zabezpečení PO, řád ohlašovny požárů, požární kniha	ano	ano
10.	Dokumentace PO – požární řád, požární poplachové směrnice, požární evakuační plán	ano	ano
11.	Dokumentace PO – bezpečnostní dokumentace, doklady prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností	ano	ano
12.	Organizace a provádění školení o PO a organizace a provádění odborné přípravy	ano	ano
13.	Státní kontrola, kontrola dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně	ano	ano
14.	Postavení a působnost orgánů státní správy a samosprávy na úseku PO	ano	ano
15.	Výkon státního požárního dozoru	ano	ano
16.	Vyloučení věcí z užívání, zákaz činnosti a zastavení provozu	ano	ano
17.	Odborně způsobilé osoby na úseku PO, technici a preventisté požární ochrany, osoby zařazené v preventivních požárních hlídkách	ano	ano
18.	Pokuty právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám, správní řád	ano	ano
19.	Jednotky PO	ano	ano
20.	Zásady přestupkového řízení a přestupky na úseku PO	ano	ano
21.	Podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce	ano	ano

Poř. číslo	tematický okruh	Technik PO	Odborně způsobilá osoba
22.	Podmínky požární bezpečnosti při používání tepelných spotřebičů, základní , požadavky na komíny	ano	ano
23.	Požární bezpečnost technických a technologických zařízení	ano	ano
24.	Požárně bezpečnostní zařízení	ano	ano
25.	Elektrická požární signalizace	ano	ano
26.	Stabilní a polostabilní hasicí zařízení	ano	ano
27.	Zařízení pro odvod kouře a tepla	ano	ano
28.	Obsah a rozsah požárně bezpečnostního řešení stavby	ano	ano
29.	Zásady požární bezpečnosti nevýrobních objektů, specifika dle účelu a druhů provozů	jen seznámení	ano
30.	Zásady požární bezpečnosti výrobních objektů	jen seznámení	ano
31.	Požární riziko a způsoby jeho vyjádření, požární úseky	jen seznámení	ano
32.	Evakuace osob, únikové cesty	ano	ano
33.	Požárně nebezpečný prostor a odstupové vzdálenosti	jen seznámení	ano
34.	Podmínky požární bezpečnosti při svařování	ano	ano
35.	Elektrická zařízení jako možný iniciační zdroj	ano	ano
36.	Ochrana před účinky statické elektřiny	ano	ano
37.	Zásady PO při manipulaci, ukládání a skladování plynů, zejména hořlavých plynů	ano	ano
38.	Osobní a věcná pomoc při zdolávání požárů	ano	ano
39.	Posuzování shody výrobků, prohlášení o shodě, certifikace, autorizace, akreditace	jen seznámení	ano
40.	Technické požadavky na výrobky a povinnosti výrobců, dovozců a distributorů	ano	ano
41.	Hasicí přístroje	ano	ano
42.	Zásobování požární vodou	ano	ano
43.	Věcné prostředky PO, požární technika	ano	ano
44.	Problematika přepravy nebezpečných látek	ano	ano
45.	Klasifikace, značení, balení látek dle mezinárodních předpisů. Hořlavé kapaliny - provozovny a sklady, plnění a stáčení, výdejní čerpací stanice	ano	ano
46.	Požární tabulky, bezpečnostní barvy, značky	ano	ano
47.	Požárně technické charakteristiky vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek a materiálů, potřebných ke stanovení preventivních opatření k ochraně života a zdraví osob a majetku	ano	ano
48.	Výměna plynů při požáru, neutrální rovina a její ovlivnění	ano	ano
49.	Proces hoření, zplodiny hoření	ano	ano
50.	Základní hasební látky a jejich hasební účinky	ano	ano

Poř. číslo	tematický okruh	Technik PO	Odborně způsobilá osoba
51.	Sdílení tepla, základní poznatky o přenosu tepelné energie vedením, prouděním, zářením	ano	ano
52.	Parametry požáru, podmínky, které ovlivňují šíření požáru	ano	ano
53.	Posuzování požárního nebezpečí	ano	ano
54.	Prevence závažných havárií způsobených vybranými chemickými látkami a chemickými přípravky, bezpečnostní program a bezpečnostní zpráva, havarijní plány, orgány státní správy a provádění kontroly	jen seznámení	ano
55.	Chemické látky a chemické přípravky, klasifikace, nebezpečné látky výbušné, oxidující, extrémně hořlavé, vysoce hořlavé a hořlavé, balení a označování, bezpečnostní list	jen seznámení	ano
56.	Stanovení podmínek požární bezpečnosti při činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím	ano	ano
57.	Zpracování posouzení požárního nebezpečí činností s vysokým požárním nebezpečím	jen seznámení	ano
58.	Určování požadavků na stavební konstrukce, průkaz jejich ověření a vlastnosti stavebních konstrukcí	jen seznámení	ano
59.	Výkresy požární bezpečnosti staveb	jen seznámení	ano
60.	Požadavky na požární odolnost stavebních konstrukcí	jen seznámení	ano
61.	Stupeň požární bezpečnosti a z něho vyplývající požadavky na stavební konstrukce	jen seznámení	ano
62.	Dodatečné zateplovací systémy	jen seznámení	ano
63.	Změny staveb z hlediska požární bezpečnosti	jen seznámení	ano
64.	Požární bezpečnost budov pro bydlení a ubytování	jen seznámení	ano
65.	Požární bezpečnost shromažďovacích prostorů	jen seznámení	ano
66.	Požární bezpečnost zdravotnických zařízení	jen seznámení	ano
67.	Požární bezpečnost zemědělských objektů	jen seznámení	ano
68.	Požární bezpečnost skladů	jen seznámení	ano
69.	Ochrana staveb proti šíření požárů vzduchotechnickým zařízení	jen seznámení	ano
70.	Technická normalizace ve vztahu k PO	jen seznámení	ano

Pozn. Seznámením se rozumí znalost obsahu příslušné dokumentace požární ochrany a jejího začlenění do systému požární ochrany; v oblasti požární bezpečnosti staveb se seznámením rozumí orientace v pojmech.

Vzor
osvědčení o odborné způsobilosti odborně způsobilé osoby

MINISTERSTVO VNITRA

Číslo v katalogu

OSVĚDČENÍ
o odborné způsobilosti

Jméno, příjmení:

Rodné číslo:

je odborně způsobilou osobou

podle § 11 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

V XXX dne

.....

(pověřený vedoucí zaměstnanec ministerstva)

Vzor
osvědčení o odborné způsobilosti technika požární ochrany

MINISTERSTVO VNITRA

Číslo v katalogu

OSVĚDČENÍ
o odborné způsobilosti

Jméno, příjmení:

Rodné číslo:

je technikem požární ochrany

podle § 11 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

V XXX dne

.....

(pověřený vedoucí zaměstnanec ministerstva)

247

VYHLÁŠKA

Ministerstva vnitra

ze dne 22. června 2001

o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

Ministerstvo vnitra podle § 101 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 237/2000 Sb., stanoví k provedení § 65 odst. 8 písm. a), c) a d), § 70 odst. 6, § 72 odst. 7, § 88 odst. 2, § 91 odst. 1 a § 93 odst. 3 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 40/1994 Sb., zákona č. 203/1994 Sb., zákona č. 163/1998 Sb., zákona č. 71/2000 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb. (dále jen „zákon“) a podle § 25 odst. 2 písm. a) zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, po projednání s odborným svazem hasičů:

ČÁST PRVNÍ

JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

HLAVA I

PLOŠNÉ POKRYTÍ ÚZEMÍ,
BAREVNÉ OZNAČENÍ VOZIDEL,
VNITŘNÍ ORGANIZACE

A VYBAVENÍ JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY

§ 1

Organizace plošného pokrytí území
jednotkami požární ochrany

[K § 65 odst. 8 písm. a) zákona]

(1) Plošným pokrytím území kraje jednotkami požární ochrany (dále jen „plošné pokrytí“) se rozumí rozmístění jednotek požární ochrany na území kraje a na území hlavního města Prahy. Jednotky požární ochrany (dále jen „jednotky“) se rozmisťují na základě nařízení orgánu kraje vydaného podle § 27 odst. 1 písm. c) zákona. Hasičský záchranný sbor kraje a na území hlavního města Prahy Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy (dále jen „hasičský záchranný sbor kraje“) zabezpečuje podklady pro vydání nařízení orgánů kraje. Za tím účelem

- a) stanoví stupeň nebezpečí území obcí v kraji podle kritérií uvedených v příloze č. 1,
- b) určí v souladu s požadavky podle § 65 odst. 6 zákona po dohodě se zřizovateli jednotek; u jednotek hasičského záchranného sboru kraje po dohodě

s generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „generální ředitelství“), jednotky, které budou plošně pokrytí zabezpečovat, stanoví jejich kategorii podle přílohy zákona a charakter záchranných prací, které budou provádět (dále jen „předurčenost k záchranným pracím“),

- c) určí jednotky pro záchranné a likvidační práce při mimořádných událostech prováděné v rámci integrovaného záchranného systému,¹⁾ pokud tak u jednotek hasičského záchranného sboru kraje neučinilo generální ředitelství,
- d) stanoví územní působnost pro každou jednotku s územní působností zabezpečující plošné pokrytí a v dohodě s generálním ředitelstvím také pro jednotku hasičského záchranného sboru kraje určenou pro záchranné a likvidační práce podle písmene c),
- e) vyhotoví mapu plošného pokrytí se zakreslenými údaji o stupních nebezpečí území obcí a rozmístění jednotek s územní působností.

(2) Pokud nelze za účelem provedení požárního zásahu a záchranných prací podle § 70 odst. 1 písm. a) a b) zákona nebo záchranných a likvidačních prací v rámci integrovaného záchranného systému (dále jen „zásah“) zajistit akceschopnost jednotky (§ 18), která byla podle odstavce 1 písm. b) určena k zabezpečení plošného pokrytí, oznámí to zřizovatel jednotky hasičskému záchrannému sboru kraje.

(3) Jestliže se v obci změní kritéria rozhodná pro stanovení stupně nebezpečí území obce, hasičský záchranný sbor kraje navrhne změnu nařízení kraje vydaného podle § 27 odst. 1 písm. c) zákona.

§ 2

Barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek

[K § 65 odst. 8 písm. c) zákona]

(1) Barevným označením vozidel, lodí a letadel jednotek se rozumí jejich vnější barevná úprava, nápisy a označení a užití znaků. Barevnou úpravu, nápisy a značení požárních automobilů včetně přívěsů, návěsů

¹⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

a kontejnerů stanoví zvláštní předpis.²⁾ Barevné označení požárních automobilů jednotek dislokovaných na stanicích v prostoru letišť nesmí být v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.³⁾

(2) Na zásahových požárních automobilech s předsunutou kapotou se umísťuje velký znak jednotky o výšce nejvíce 500 mm ve střední části kapoty na podélné ose automobilu.

(3) Na přední části karoserie všech zásahových požárních automobilů může být umístěn znak jednotky, nebo nápis „HASIČI“. Jiné znaky nebo nápisy, s výjimkou označení výrobce požárního automobilu, jsou přípustné, jen stanoví-li to zvláštní předpis.⁴⁾

(4) Na ostatních zásahových požárních automobilech bez předsunuté kapoty se umísťuje malý znak jednotky o výšce nejvýše 100 mm doplněný červeným nápisem na bílé ploše nebo bílým nápisem na červené ploše s názvem jednotky. Výška písma je nejvýše 100 mm. Malý znak jednotky je umístěn na hladké části karoserie pod předním oknem poblíž podélné osy automobilu.

(5) Na ploše bílých zvýrazňujících vodorovných pruhů předních dveří kabiny řidiče, kterými jsou zásahové požární automobily označeny, smí být umístěno označení místa dislokace jednotky nebo místa dislokace vzdělávacího zařízení Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“), a to v prostoru poblíž svislé osy dveří a souměrně s vodorovnou osou pruhu podle přílohy č. 2.

(6) Pro označování místa dislokace jednotek na zásahových požárních automobilech je nápis na zásahovém požárním automobilu proveden v černé barvě, a to ve 2 nebo 3 řádcích. Výška písmen je 28 mm, mezera mezi řádky je 32 mm.

(7) Barevná úprava lodí s výjimkou nafukovacích lodí a vznášedel jednotek je jasně červená s bílým zvýrazňujícím vodorovným pruhem po obvodu trupu. Bílý zvýrazňující pruh o výšce 100 mm je umístěn v prostoru nad čarou ponoru. Na bocích v ploše bílého

zvýrazňujícího vodorovného pruhu je na přídi, souměrně s vodorovnou osou pruhu umístěn malý znak jednotky v provedení podle odstavce 4. Bílý zvýrazňující pruh a malý znak jednotky nesmí znemožnit označení lodi poznávacími znaky podle zvláštního předpisu.⁵⁾

(8) Na obou bocích letadel jednotky je umístěn její malý nebo velký znak v provedení podle odstavce 4. Umístění nápisů a označení letadel jednotek schvaluje orgán příslušný podle zvláštního předpisu.⁶⁾

HLAVA II

ZPŮSOB ZŘIZOVÁNÍ, VNITŘNÍ ORGANIZACE A VYBAVENÍ JEDNOTEK

[K § 65 odst. 8 písm. d) zákona]

§ 3

Způsob zřizování jednotek

(1) Jednotky hasičského záchranného sboru kraje jsou na území kraje dislokovány na stanicích. Rozmístění stanic, vnitřní organizaci, početní stav a předurčenost jednotek pro záchranné práce určuje generální ředitelství.

(2) Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba (dále jen „podnik“) anebo obec zřizuje jednotku zřizovací listinou. Zřizovací listina může být nahrazena smlouvou o zřízení společné jednotky podle § 69a zákona.

(3) Hasičský záchranný sbor kraje může, s ohledem na míru požárního nebezpečí⁷⁾ podniku nebo dokumentaci zdolávání požáru,⁸⁾ určit, že vedle jednotky hasičského záchranného sboru podniku bude zřízena i jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku.

(4) Jednotka hasičského záchranného sboru podniku je dislokována na stanicích podniku. Kromě centrální stanice podniku, se zřizují pobočné stanice podniku, a to v případech, kdy je třeba zajistit, aby doba jízdy jednotky v podniku ze stanice podniku k místu zásahu nepřesahovala 5 minut; to neplatí pro podniky

²⁾ Vyhláška č. 254/1999 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění nařízení vlády č. 352/2000 Sb. – příloha č. 2 body 73 až 81 a 83 a příloha č. 3 body 19 až 21.

³⁾ Úmluva o mezinárodním civilním letectví vyhlášená pod č. 147/1947 Sb., ve znění vyhlášky č. 29/1957 Sb.

⁴⁾ § 4 odst. 9 zákona č. 239/2000 Sb.

⁵⁾ Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 358/1999 Sb.

Vyhláška č. 344/1991 Sb., kterou se vydává Řád plavební bezpečnosti na vnitrozemských vodních cestách České a Slovenské Federativní Republiky – příloha část I – Česká republika.

⁶⁾ Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně některých zákonů.

⁷⁾ § 1 písm. h) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

⁸⁾ § 34 vyhlášky č. 246/2001 Sb.

provozující dopravu a u podniků provozujících liniová vedení produktovodů, energetické dálkovody a povrchové doly. U jednotky hasičského záchranného sboru podniku dislokované na stanicích v prostoru letiště smí doba jízdy na místo zásahu dosahovat až 5 minut, jen pokud mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, nestanoví jinak.³⁾

Vnitřní organizace jednotek

§ 4

(1) Jednotku tvoří požární technika a věcné prostředky požární ochrany⁹⁾ a velitelem jednotky stanovený počet

- a) příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „příslušník“), jde-li o jednotku hasičského záchranného sboru kraje,
- b) zaměstnanců podniku, jde-li o jednotku hasičského záchranného sboru podniku,
- c) členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce nebo členů jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku a osob vykonávajících službu v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce nebo jednotce sboru dobrovolných hasičů podniku jako svoje zaměstnání (dále jen „člen“).

(2) Příslušníci, zaměstnanci podniku a členové (dále jen „hasiči“) jsou v jednotce rozdělení do čet, družstev, družstev o zmenšeném početním stavu a skupin. Četa se člení na 2 nebo 3 družstva, popřípadě skupiny. Družstvo tvoří velitel družstva a dalších 5 hasičů. Družstvo o zmenšeném početním stavu, tvoří velitel družstva a další 3 hasiči. Skupinu tvoří vedoucí skupiny a nejméně 1 hasič.

(3) Jednotka, která je složena z hasičů nejméně dvou druhů jednotek uvedených v § 65 odst. 1 zákona nebo z hasičů nejméně jedné jednotky a osob začleněných ve složce integrovaného záchranného systému anebo z hasičů jednotky a osob poskytujících osobní a věcnou pomoc podle § 18 a 19 zákona (dále jen „osobní a věcná pomoc“), je odřadem. Odřad se člení na čtyři družstva nebo skupiny. Odřad sestavuje hasičský záchranný sbor kraje nebo generální ředitelství zejména pro účely operačního řízení jednotek při poskytování pomoci v krajích nebo při mezinárodní pomoci jednotkami. Velitele odřadu určí ten, kdo odřad sestavuje.

(4) Požární hlídku, kterou podnik zřídil podle § 69 odst. 1 zákona místo jednotky sboru dobrovolných hasičů obce nebo jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku, (dále jen „dobrovolná jednotka“) tvoří velitel požární hlídky a nejméně další 3 členové.

(5) Základní a minimální početní stav příslušníků

jednotky hasičského záchranného sboru kraje ve směně na stanicích je uveden v příloze č. 3.

(6) Základní početní stav členů jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí je uveden v příloze č. 4.

(7) Základní početní stav jednotky hasičského záchranného sboru podniku na stanicích podniku se přiměřeně stanoví podle přílohy č. 3 a dobrovolné jednotky podniku přiměřeně podle přílohy č. 4 tak, aby k výjezdu na zásah bylo připraveno alespoň jedno družstvo nebo družstvo o zmenšeném početním stavu.

(8) V případech, kdy podniky zřídí společnou jednotku podle § 69a zákona, se množství sil a prostředků jednotky stanoví podle výsledků posouzení požárního nebezpečí nebo na základě dokumentace zdolávání požáru všech účastníků smlouvy tak, aby byly splněny požadavky podle § 65 odst. 6 zákona.

§ 5

(1) V jednotce hasičského záchranného sboru kraje a v jednotce hasičského záchranného sboru podniku působí chemicko-technická služba, strojní služba, spojová služba a informační služba.

(2) Chemicko-technická služba udržuje provozuschopnost věcných prostředků požární ochrany, zejména prostředků pro práci s nebezpečnými látkami, pro dekontaminaci, pro detekci plynů a nebezpečných látek, dále hasiv, záchranných pneumatických a vyprošťovacích prostředků, prostředků pro práci ve výškách a nad volnými hloubkami, pro činnost na vodě, ve vodě a pod hladinou a poskytuje odbornou podporu při zásahu jednotek v prostředí nebezpečných látek na místě zásahu a pro ochranu obyvatel.

(3) Strojní služba udržuje provozuschopnost požární techniky a věcných prostředků požární ochrany vybavených pohonnou částí včetně jejich základního příslušenství a hydraulických vyprošťovacích zařízení a zajišťuje údržbu opravárenských, diagnostických a dalších obdobných zařízení.

(4) Spojová služba udržuje v provozu linkové a rádiové přenosové prostředky včetně zařízení systému varování a vyzoomění včetně jejich koncových zařízení a provádí dohled rádiové sítě požární ochrany.

(5) Informační služba udržuje v provozu informační systémy včetně koncových zařízení sítí a prostředky výpočetní techniky a provádí dohled přenosových sítí.

(6) Spojová služba a informační služba poskytují odbornou podporu operačním střediskům uvedeným v § 6.

(7) Velitel dobrovolné jednotky ustanovený zři-

⁹⁾ § 1 písm. b) a c) vyhlášky č. 246/2001 Sb.

zovatelem určí hasiče, kteří v jednotce plní úkoly speciálních služeb podle odstavců 2 až 4.

§ 6

(1) Při činnosti jednotek působí

- a) operační a informační středisko hasičského záchranného sboru kraje, pro potřebu území kraje; na území hlavního města Prahy, pro potřebu území hlavního města Prahy,
 - b) operační a informační středisko hasičského záchranného sboru kraje, pro potřebu části území kraje, je-li to nezbytné k zajištění spojení mezi jednotkami (dále jen „územně příslušné operační středisko“),
 - c) operační a informační středisko generálního ředitelství,
- (dále jen „operační středisko“).

(2) Vnitřní organizace operačního střediska a početní stavy příslušníků vykonávajících službu na operačním středisku jsou uvedeny v příloze č. 5.

Vybavení jednotek a používání požární techniky a věcných prostředků požární ochrany

§ 7

(1) Minimální vybavení stanic hasičského záchranného sboru kraje vybranou požární technikou a vybranými věcnými prostředky požární ochrany je uvedeno v příloze č. 6.

(2) Minimální vybavení jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí vybranou požární technikou a vybranými věcnými prostředky požární ochrany je uvedeno v příloze č. 4.

(3) Vybavení požární hlídky, která je zřízená místo dobrovolné jednotky, určí hasičský záchranný sbor kraje.

§ 8

(1) Pokud jsou stanoveny pro požární techniku a věcné prostředky požární ochrany technické podmínky,¹⁰⁾ lze požární techniku a věcné prostředky požární ochrany do vybavení jednotek zařadit jen v případě, že stanoveným technickým podmínkám vyhovují. Nejsou-li technické podmínky právním předpisem stanoveny, platí technická norma nebo mezinárodní technické pravidlo. Požární techniku a věcné prostředky požární ochrany, které byly zařazeny do vybavení jednotek, mohou používat jen hasiči,

- a) kteří mají osvědčení o odborné způsobilosti podle § 35 odst. 5 pro výkon funkce, kterou v jednotce zastávají, nebo jejichž znalosti a praktické dovednosti (§ 32) byly ověřeny podle § 36 odst. 4,
- b) jejichž schopnost požární techniku a věcné pro-

středky požární ochrany bezpečně používat nebyla ze zdravotních důvodů přechodně snížena.

(2) Při používání dýchacích přístrojů a obdobných věcných prostředků požární ochrany, jejichž provozuschopnost souvisí se zevnějškem hasiče, musí být hasiči upraveni tak, aby úprava jejich zevnějšku byla z hlediska provozu věcných prostředků požární ochrany bezpečná. Za bezpečnou úpravu se považuje délka vlasů v obličejové části maximálně po obočí, nepřesahující ušní boltce a na krku maximálně dosahující po úroveň límce košile. Tvář musí být hladce oholena; povolen je pouze krátce střížený knír, který v neupraveném stavu nezasahuje do těsnicí linie masky nebo polomasky.

(3) Požární techniku a věcné prostředky požární ochrany mohou jednotky použít, jen pokud jsou prováděny kontroly technického stavu před zařazením požární techniky a věcných prostředků požární ochrany k jednotce, před každým použitím, po každém použití a v pravidelných intervalech nebo podle podmínek, které stanovil výrobce.

(4) Intervaly pravidelné kontroly podle odstavce 3, pokud výrobce nestanovil lhůtu kratší, jsou

- a) 1 měsíc u prostředků pro detekci plynů a nebezpečných látek,
- b) 1 měsíc, pokud jde o kontrolu provozuschopnosti informačních systémů a systémů řízení výjezdu jednotky; kontrola se provádí také při každé změně hardwarové nebo softwarové konfigurace,
- c) půl roku u dýchacích přístrojů, ochranných protichemických oděvů, oděvů proti sálavému teplu a ohni a prostředků pro poskytnutí první pomoci,
- d) půl roku, pokud jde o kontrolu provozuschopnosti spojovacích prostředků včetně radiostanic, které jsou přiděleny hasičům do trvalého používání a nedochází k jejich předávání mezi směny; provozuschopnost ostatních radiostanic a telefonů se kontroluje vždy při začátku směny,
- e) 1 rok u prostředků pro práci ve výškách a nad volnými hloubkami,
- f) 1 rok u pneumatických vyprošťovacích zařízení.

(5) O provádění pravidelných kontrol nebo kontrol prováděných v intervalech stanovených výrobcem se vedou záznamy, které se uchovávají po dobu 5 let.

HLAVA III

ORGANIZACE ŘÍZENÍ V JEDNOTKÁCH

[K § 70 odst. 6 písm. a) zákona]

§ 9

Organizační řízení

(1) Výkon služby příslušníků, zaměstnanců pod-

¹⁰⁾ Například vyhláška č. 254/1999 Sb.

niků a osob vykonávajících službu v dobrovolné jednotce jako svoje zaměstnání (dále jen „hasiči z povolání“) je organizován na stanicích ve směně tak, aby po dobu 24 hodin byla zajištěna akceschopnost jednotky podle § 18.

(2) Při výkonu služby hasiči nosí stejnokroj v jednotné úpravě výstrojních součástí, kterou určí velitel jednotky. Stejnokroj musí být čistý a nepoškozený.

(3) Střídání směn hasičů z povolání lze uskutečnit jen při současné přítomnosti hasičů, kteří službu končí a kteří do služby nastupují. Při střídání směn si hasiči z povolání vzájemně předají úkoly, požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a další prostředky potřebné pro výkon služby.

(4) Velitel jednotky ustanovený zřizovatelem jednotky nebo hasič z povolání, který byl jako velitel jednotky na dobu výkonu služby jednotky ve směně ustanoveným velitelem jednotky určen (dále jen „velitel jednotky“), provede kontrolu zda hasiči z povolání nastupující směnu jsou na výkon služby dostatečně připraveni a upřesní jejich organizační zařazení.

(5) Hasiči z povolání nastupující směnu upozorní velitele jednotky na všechny skutečnosti, které by mohly nepříznivě ovlivnit výkon služby včetně své případné nepřipravenosti na výkon služby. O nedostacích a závadách zjištěných při předání služby, které nebyly ihned odstraněny, provádí velitel jednotky záznam ve strážní knize (§ 20 odst. 1), včetně záznamu o přijatých opatřeních.

(6) Nemůže-li jednotka po dobu výkonu služby ve směně nepřetržitě udržet akceschopnost, velitel jednotky to bezodkladně oznámí operačnímu středisku.

Operační řízení

§ 10

Vyhlášení poplachu

(1) Vyhlášení poplachu jednotkám určeným k zásahu požárním poplachovým plánem kraje podle § 27 odst. 1 písm. c) zákona nebo okresu podle § 28 písm. a) zákona zabezpečují operační střediska nebo jiná místa určená k vyhlášení požárního poplachu.

(2) Poplach se vyhláší akustickými prostředky, prostředky telefonního a rádiového spojení nebo světelným signálem. Po vyhlášení poplachu se hasiči co nejrychleji dostaví do místa předem určeného velitelem jednotky, kde se připraví k výjezdu na místo zásahu.

§ 11

Výjezd jednotky

(1) Jednotky k výjezdu vysílá operační středisko, zřízené pro území, kde má být zásah uskutečněn, nebo

operační středisko, které převezme zásah do působnosti (dále jen „příslušné operační středisko“).

(2) Při vyhlášení poplachu vyjíždějí z místa své dislokace nejpozději do

- a) 2 minut jednotky složené výlučně z hasičů z povolání,
- b) 10 minut jednotky složené výlučně z hasičů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako své zaměstnání,
- c) 5 minut jednotky složené z hasičů uvedených v písmenech a) a b) nebo z členů, kterým byla určena pracovní pohotovost mimo pracoviště.

(3) Pro výjezd jednotek dislokovaných v prostoru letiště platí časové limity podle odstavce 2, pokud mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, nestanoví jinak.³⁾

§ 12

Doprava na místo zásahu

(1) V případech, kdy není určena příslušným operačním střediskem trasa dopravy, určí ji velitel jednotky tak, aby byla co nejrychlejší. Pokud velitel jednotky nestanoví jinak, při dopravě na místo zásahu se použijí zvláštní výstražná zařízení.

(2) Znemožní-li dopravu jednotky na místo zásahu porucha, nehoda, nesjízdnost komunikace nebo jiné závažné okolnosti, oznámí velitel jednotky, pokud to podmínky umožňují, tuto skutečnost příslušnému operačnímu středisku. Příslušné operační středisko rozhodne o dalším postupu.

(3) Zjistí-li jednotka během dopravy na místo zásahu ještě další požár nebo mimořádnou událost než ty, které byly ohlášeny, oznámí velitel jednotky tuto skutečnost příslušnému operačnímu středisku. Příslušné operační středisko určí, na kterém místě zasáhne jednotka nejdříve. To platí i v případě, dozví-li se příslušné operační středisko o dalším požáru nebo mimořádné události z jiného zdroje než od velitele jednotky. Jestliže velitel jednotky nemá možnost další požár nebo mimořádnou událost příslušnému operačnímu středisku oznámit, o tom, kde jednotka zasáhne nejdříve, rozhodne sám.

§ 13

Průzkum

- (1) Cílem průzkumu na místě zásahu je zjistit
- a) zda jsou ohroženy osoby, zvířata a majetek,
 - b) rozsah požáru, způsob a směry jeho šíření a druh hořících materiálů nebo rozsah účinků mimořádné události,
 - c) přítomnost nebezpečných látek a předmětů, které mohou nepříznivě ovlivnit průběh zásahu,
 - d) terénní a jiné podmínky významné pro použití

požární techniky a věcných prostředků požární ochrany.

(2) Průzkum na místě zásahu provádí

- a) velitel zásahu a nejméně 1 hasič, nebo
- b) průzkumná skupina, kterou tvoří nejméně 2 hasiči, anebo
- c) celá jednotka.

(3) O tom, kdo provede průzkum, rozhodne velitel zásahu. Provádí-li průzkum průzkumná skupina, velitel zásahu určí jejího velitele, který odpovídá za činnost průzkumné skupiny a výsledky průzkumu.

§ 14

Záchrana osob, zvířat a majetku

(1) Při zásahu má záchrana osob přednost před záchranou zvířat a majetku. Cílem činnosti jednotky při záchraně osob a zvířat je odstranění bezprostředního ohrožení jejich života.

(2) Velitel zásahu je oprávněn na nezbytnou dobu záchranu osob, zvířat nebo majetku přerušit v případě, kdy již nelze, ani přes vynaložení všech dostupných sil a prostředků, osoby, zvířata nebo majetek zachránit anebo pokračování v zásahu by bezprostředně ohrožovalo život zasahujících hasičů.

§ 15

Zdolávání požárů

(1) Cílem činnosti jednotek při zdolávání požáru je

- a) lokalizace požáru v případech, kdy bylo zásahem zamezeno dalšímu šíření požáru a síly a prostředky zasahujících jednotek jsou pro likvidaci požáru dostatečné, a poté
- b) likvidace požáru až do ukončení nežádoucího hoření.

(2) Jednotky při zásahu používají dokumentaci zdolávání požárů nebo havarijní plány zpracovávané na základě zvláštních právních předpisů¹¹⁾ a dále využívají podmínky vytvořené podniky podle § 5 odst. 1 písm. b) zákona.

(3) V případě, že by náklady na zdolání požáru osamoceně stojícího objektu, jako je například stoh nebo sklad píce, mohly být s ohledem na hodnotu takového objektu považovány za náklady vynaložené nehospodárně a průzkumem bylo potvrzeno, že nejsou ohroženy životy osob nebo zvířat anebo životní prostředí, je velitel zásahu povinen zvážit účelnost zásahu a případně jej ukončit, aniž by bylo dosaženo cíle činnosti jednotek při zdolávání požáru podle odstavce 1 písm. b).

§ 16

Střídání hasičů při zásahu

Střídání hasičů při zásahu se provádí podle rozhodnutí velitele zásahu tak, aby nedošlo k jejich ohrožení a k přerušení zásahu.

§ 17

Předání místa zásahu

(1) Pokud je nutné zabezpečit dohled nad místem, kde jednotky zasahovaly, provede velitel zásahu předání místa zásahu vlastníku nebo jiné oprávněné osobě. Pokud tak nelze ihned učinit, velitel zásahu zabezpečí po dobu hrozícího nebezpečí dohled nad místem zásahu.

(2) Předání místa zásahu se provádí písemně, pokud se určí opatření nutná k odstranění nebezpečí opětovného vzniku požáru podle § 88 odst. 1 zákona.

HLAVA IV

PODMÍNKY AKCESCHOPNOSTI JEDNOTEK

[K § 70 odst. 6 písm. b) zákona]

§ 18

Akceschopností jednotky se rozumí organizační, technická a odborná připravenost sil a prostředků k provedení zásahu. Jednotka je akceschopná, jestliže

- a) početní stav hasičů a vnitřní organizace jednotky jsou v souladu s ustanovením § 4 a jednotka je schopna uskutečnit výjezd na zásah v časovém limitu podle § 11 odst. 2,
- b) hasiči, kteří mají osvědčení o odborné způsobilosti podle § 35 odst. 5 pro výkon funkce, kterou v jednotce zastávají, a v jednotce je prováděna pravidelná odborná příprava podle § 36 až 39,
- c) má za účelem provedení zásahu připravenou požární techniku a věcné prostředky požární ochrany a jsou splněny podmínky pro použití požární techniky a věcných prostředků požární ochrany podle § 8 odst. 2 až 5.

§ 19

O akceschopnosti jednotky se vede dokumentace, která může být vedena i v elektronické podobě. Dokumentací o akceschopnosti jednotky se rozumí

- a) strážní kniha, pokud jde o jednotku, ve které vykonávají službu hasiči z povolání,
- b) dokumentace o pravidelné odborné přípravě podle § 36 až 39,
- c) dílčí zpráva o zásahu,

¹¹⁾ Například § 12 zákona č. 239/2000 Sb.

- d) taktické postupy pro jednotlivé činnosti jednotky při zásahu a dokumenty pro orientaci v územním obvodu jednotky,
- e) staniční protokol rádiových služeb,
- f) záznamy podle § 8 odst. 5.

§ 20

(1) Strážní kniha obsahuje záznamy o výkonu služby. Za správnost těchto záznamů odpovídá velitel jednotky. Strážní knihu jednotky uchovávají po dobu 10 let od data posledního zápisu.

(2) Dokumentace o pravidelné odborné přípravě podle § 36 až 39 obsahuje

- a) roční plány pravidelné odborné přípravy, které mohou být rozpracovány do měsíčních plánů,
- b) protokol o pravidelné odborné přípravě obsahující údaje podle § 36 odst. 4 a záznamy o odborné přípravě obsahující téma odborné přípravy, datum odborné přípravy a seznam na školení přítomných hasičů, a je-li tématem ochrana zdraví a života hasičů při zásahu, i jejich podpisy a podpisy školičů.

(3) Staniční protokol rádiových služeb obsahuje stvrzení předání a převzetí radiostanice při předání a převzetí služby.

(4) Dílčí zpráva o zásahu obsahuje časové údaje o činnosti jednotky při zásahu, jmenovitý seznam hasičů jednotky, kteří se zásahu zúčastnili, údaje o technickém vybavení a o postupu na místě zásahu, zvláště o zásahu a záznam o využití osobní a věcné pomoci. Dílčí zprávu o zásahu zpracovává velitel jednotky a odevzdává ji veliteli zásahu nejpozději 3 dny po skončení zásahu.

HLAVA V

ZÁSADY VELENÍ A ČINNOSTI HASIČŮ PŘI ZÁSAHU

[K § 70 odst. 6 písm. c) zákona]

§ 21

Převzetí velení společně zasahujících jednotek a složek integrovaného záchranného systému

(1) Při zásahu 2 nebo více jednotek řízení zásahu převezme velitel jednotky, která zahájila činnost na místě zásahu jako první. To neplatí, jestliže některý z velitelů zasahujících jednotek využije právo přednostního velení podle § 22. Pokud to technické po-

středky umožní oznámí velitel jednotky, která přijela na místo zásahu jako první, příslušnému operačnímu středisku převzetí velení zásahu a upřesní místo zásahu a charakter zásahu.

(2) Jestliže jedna nebo více jednotek zasahuje u mimořádné události s ostatními složkami integrovaného záchranného systému¹²⁾ a některé ze zasahujících složek integrovaného záchranného systému, s ohledem na charakter záchranných a likvidačních prací, přísluší podle zvláštních předpisů¹³⁾ řízení těchto prací, velitel zásahu s takovou složkou integrovaného záchranného systému spolupracuje. Nejsou-li příslušné složky integrovaného záchranného systému na místě zásahu, velitel zásahu zajistí jejich vyrozumění. Do doby jejich příjezdu, nebo je-li spor o tom, která složka má záchranné a likvidační práce řídit, řízení záchranných a likvidačních prací převezme velitel zásahu.

(3) Při soustředění většího množství sil a prostředků a při organizačně složitém nebo rozsáhlém zásahu anebo při zásahu v rámci integrovaného záchranného systému může velitel zásahu zřídit štáb velitele zásahu (dále jen „štáb“), jednotlivé úseky a určit velitele úseků. Zřídí-li velitel zásahu úseky, stanoví úkoly, které budou úseky plnit a vyčlení pro plnění těchto úkolů potřebné síly a prostředky. Pro několik úseků může velitel zásahu zřídit společný sektor a určit jeho velitele. Pokud nestanoví velitel zásahu jinak, jsou hasiči přímo podřízeni svým velitelům jednotek. Velitelé jednotek jsou podřízeni veliteli úseku, veliteli sektoru a veliteli zásahu. Při nebezpečí z prodlení může velitel úseku, velitel sektoru nebo velitel zásahu vydat hasičům rozkaz nebo pokyn přímo.

§ 22

Právo přednostního velení

(1) V případě, kdy jsou na místě zásahu 2 nebo více jednotek, může být řízení zásahu převzato podle práva přednostního velení. Právem přednostního velení se rozumí, že

- a) velitel jednotky hasičského záchranného sboru kraje má přednost před všemi veliteli jednotek s výjimkou velitele jednotky hasičského záchranného sboru podniku v případě uvedeném v písmenu b),
- b) velitel jednotky hasičského záchranného sboru podniku má přednost před všemi veliteli jednotek v případě, že místem zásahu je podnik, pro který byla tato jednotka zřízena,
- c) velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů obce má přednost před velitelem jednotky sboru do-

¹²⁾ § 4 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb.

¹³⁾ Například zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 23/1992 Sb. a zákona č. 114/1995 Sb.

brovolných hasičů podniku s výjimkou případu uvedeného v písmenu d),

- d) velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku má přednost před velitelem jednotky sboru dobrovolných hasičů obce v případě, je-li místem zásahu podnik, pro který byla tato jednotka zřízena,
- e) velitel jednotky, v jejíž územní působnosti se místo zásahu nachází, má přednost před ostatními veliteli jednotek stejného druhu; to neplatí, jestliže jednotka, v jejíž územní působnosti se místo zásahu nachází, se do činností na místě zásahu nezapojí nebo pokud se velitelé jednotek dohodnou jinak.

(2) Řízení zásahu podle odstavce 1 převzít nelze, jestliže generální ředitel Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „generální ředitel“) nebo jím pověřený zástupce, ředitel hasičského záchranného sboru kraje nebo ředitel územního odboru hasičského záchranného sboru kraje anebo jimi pověřenými funkcionáři hasičského záchranného sboru kraje určí velitele zásahu nebo velení sami převezmou.

(3) Při předávání a přebírání velení odstupující velitel zásahu nového velitele zásahu informuje o postupu jednotek při zásahu a jednotkám své odstoupení oznámí. Nový velitel se ujme řízení zásahu prohlášením, že velení přebírá. Není-li účast odstupujícího velitele možná, nový velitel převzetí velení jednotkám oznámí sám a tuto okolnost poznamená ve zprávě o zásahu podle § 26 odst. 2.

§ 23

Štáb

(1) Štáb v souladu s rozhodnutími velitele zásahu organizuje činnost jednotek na místě zásahu, je využívan při koordinaci složek integrovaného záchranného systému a připravuje rozhodnutí velitele zásahu. Štáb tvoří

- a) náčelník štábu,
- b) člen štábu pro spojení,
- c) člen štábu pro týl,
- d) člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu,
- e) člen štábu pro nasazení sil a prostředků,
- f) zástupci složek integrovaného záchranného systému, v případě zásahu v rámci integrovaného záchranného systému,
- g) pomocníci členů štábu.

(2) Náčelník štábu odpovídá za činnost štábu. Navrhuje veliteli zásahu složení štábu, zastupuje velitele zásahu po dobu jeho nepřítomnosti a zajišťuje styk s veřejností na místě zásahu.

(3) Člen štábu pro spojení zabezpečuje koordinaci spojení na místě zásahu mezi jednotkami a slož-

kami integrovaného záchranného systému a spojení jednotek s příslušným operačním střediskem.

(4) Člen štábu pro týl organizuje materiální zabezpečení jednotek, včetně podmínek péče o hasiče a osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci podle § 18 zákona, evidenci výdajů a nákladů na zásah a poskytování neodkladné péče osobám postiženým mimořádnou událostí.

(5) Člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu provádí analýzu situace na místě zásahu za účelem přípravy rozhodnutí velitele zásahu.

(6) Člen štábu pro nasazení sil a prostředků organizuje součinnost jednotek a složek integrovaného záchranného systému na místě zásahu a jejich evidenci.

(7) Náčelník štábu a členové štábu jsou určeni k výkonu funkce ve štábu velitelem zásahu, který vedle náčelníka štábu do štábu vždy určí alespoň člena štábu pro týl a člena štábu pro spojení. Náčelníkovi a každému členu štábu může velitel zásahu určit pomocníky nebo jim přidělit síly a prostředky, pokud to vyžaduje plnění jim uložených úkolů. Pomocníkem člena štábu mohou být vedle hasičů i fyzické osoby a zástupci právnických osob, které při zásahu poskytují osobní nebo věcnou pomoc nebo se kterými jednotky nebo složky integrovaného záchranného systému na místě zásahu spolupracují.

(8) Stanoviště štábu určí velitel zásahu, a to obvykle v místě velitelského stanoviště. Stanoviště štábu musí být zabezpečeno proti neoprávněnému vstupu nepovolaných osob a před vlivem nepříznivých klimatických podmínek. Současně musí být zajištěn náhradní mobilní zdroj elektrické energie a prostředky k odstranění technických závad na zařízeních používaných pro činnost štábu.

(9) Na stanovišti štábu musí být přítomen po dobu zásahu některý z jeho členů a vedena evidence o činnosti štábu.

§ 24

Spojení s příslušným operačním střediskem

Velitel zásahu zabezpečuje průběžné informování příslušného operačního střediska o

- a) situaci na místě zásahu,
- b) potřebě sil a prostředků, popřípadě jiné pomoci,
- c) změně v osobě velitele zásahu,
- d) činnosti jednotek a složek integrovaného záchranného systému,
- e) zásadní změně situace na místě zásahu včetně zranění nebo usmrcení hasičů nebo postižených osob,
- f) době lokalizace a likvidace požáru nebo ukončení záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech,

g) odjezdu jednotek z místa zásahu.

§ 25

Činnost hasičů na místě zásahu

Hasiči na místě zásahu

- a) plní rozkazy a pokyny svých velitelů jednotek,
- b) dodržují pravidla spojení,
- c) provádějí průzkum v místě svého nasazení a zjištěné poznatky hlásí veliteli jednotky nebo veliteli úseku či sektoru anebo veliteli zásahu,
- d) používají osobní ochranné pracovní prostředky,
- e) nepoužívají oděvní doplňky a předměty nošené na těle nebo při sobě, kterých není pro činnost na místě zásahu třeba a které mohou být při zásahu poškozeny nebo které mohou ohrozit jejich zdraví.

§ 26

Velitel zásahu

(1) Velitel zásahu

- a) řídí průzkum, vyhodnocuje situaci a s ohledem na získané poznatky organizuje soustředování a nasazování jednotek,
- b) kontroluje a vyhodnocuje účinnost zásahu a plnění svých rozkazů a pokynů,
- c) rozhoduje o zahájení a ukončení činnosti k záchraně osob, zvířat a majetku a určí, které osoby, která zvířata nebo který majetek budou zachráněny přednostně,
- d) organizuje součinnost zasahujících jednotek a jejich spolupráci s těmi, kteří poskytují osobní a věcnou pomoc,
- e) organizuje spojení v místě zásahu a spojení s příslušným operačním střediskem a odpovídá za úplnost a správnost předávaných informací,
- f) v případě potřeby zřídí štáb, označí velitelské stanoviště a přiděluje do úseků, popřípadě sektorů síly a prostředky jednotek nebo složek integrovaného záchranného systému,
- g) zajišťuje týlové zabezpečení jednotek,
- h) zajišťuje podávání informací o zásahu sdělovacím prostředkům a veřejnosti,
- i) organizuje poskytování informací příbuzným osob, které byly postiženy následky požáru nebo mimořádné události,
- j) organizuje opatření k zamezení vstupu nepovolaných osob na místo zásahu,
- k) vyhodnocuje zásah a zpracovává zprávu o zásahu podle odstavce 2.

(2) Zpráva o zásahu obsahuje údaje o silách a prostředcích na místě zásahu, hodnocení situace na místě zásahu v době příjezdu první zasahující jednotky a popis nasazení jednotek včetně zvláštností, které při zásahu nastaly, a záznam o poskytnutí osobní a věcné pomoci. Zprávu o zásahu zpracovává velitel zásahu a odevzdává ji příslušnému operačnímu středisku nejpozději do 6 dnů ode dne ukončení zásahu.

(3) V místě zásahu, kde se předpokládají účinky požáru nebo mimořádné události, zabezpečuje velitel zásahu ve spolupráci s příslušným operačním střediskem, správními úřady a obcemi

- a) provedení průzkumu šíření účinků požáru nebo mimořádné události,
- b) informování obyvatelstva na území ve směru šíření požáru nebo mimořádné události, která by je mohla ohrozit svými účinky,
- c) evakuaci obyvatelstva nebo jeho ochranu před nebezpečím, nelze-li evakuaci uskutečnit,
- d) vyhledání bezprostředně ohrožených osob,
- e) ošetření zraněných osob,
- f) regulaci volného pohybu osob a dopravních prostředků v místě zásahu,
- g) střežení evakuovaného území a majetku,
- h) odstranění staveb a porostů, provedení terénních úprav¹⁴⁾ za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých požárem nebo mimořádnou událostí.

(4) Velitel zásahu může prostřednictvím příslušného operačního střediska žádat o

- a) regulaci dopravy na trasách odsunu zraněných do zdravotnických zařízení nebo na trasách, po kterých jsou přepravovány síly a prostředky jednotek,
- b) zabezpečení náhradního ubytování pro postižené,
- c) zabezpečení zdravotní péče, hygienické a protiepidemické péče a sociální a duchovní péče pro postižené, nemocné a zraněné,
- d) provedení sanace a dekontaminace zasaženého území,
- e) stanovení hygienických a veterinárních opatření.

(5) Velitel zásahu za účelem snížení rizika ohrožení života a zdraví zasahujících hasičů

- a) analyzuje informace o nebezpečí na místě zásahu,
- b) rozděljuje místo zásahu na zóny s charakteristickým nebezpečím a stanoví odpovídající režim práce a způsob ochrany,
- c) dbá, aby požadavky kladené na jednotky odpovídaly jejich vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární techniky a cíl jejich činnosti

¹⁴⁾ § 19 odst. 3 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb.

při zásahu byl stanoven s přihlédnutím ke konstrukci zachraňovaných objektů, charakteru technologických procesů probíhajících v těchto objektech a chemickým vlastnostem vznikajících nebo skladovaných látek, pokud jsou známy,

- d) vytváří podmínky pro obnovu fyzických sil hasičů na místě zásahu, zajištění minimálních podmínek péče o zasahující hasiče a osoby poskytující osobní a věcnou pomoc.

(6) Velitel zásahu přímo řídí činnost

- a) náčelníka štábu, velitele průzkumné skupiny, velitele úseku, velitele sektoru a dalších hasičů, které určil jako svůj výkonný orgán, pokud jim neurčil jiného přímého nadřízeného,
- b) velitelů jednotek, kromě těch, kteří byli zařazeni do podřízenosti velitele sektoru nebo velitele úseku.

(7) Velitel zásahu může odvolat

- a) velitele jednotky nebo hasiče, které určil jako svůj výkonný orgán, pokud nemohou plnit nebo neplní svoje úkoly, a současně určit jejich nástupce,
- b) z místa zásahu jednotku, která neplní svoje úkoly nebo jestliže její síly a prostředky nejsou potřebné.

(8) Velitel zásahu může rozdělit jednotku, určit vedoucí skupin a začlenit osoby poskytující osobní a věcnou pomoc do jednotky. Nad činností těchto osob musí být zajištěn odborný dohled a musí být vybaveny osobními ochrannými prostředky.

(9) Velitel zásahu může rozhodnout o nedodržení technických podmínek požární techniky a věcných prostředků požární ochrany (§ 8 odst. 1), jestliže hrozí nebezpečí z prodlení při záchraně života osob.

(10) Nemůže-li velitel zásahu vykonávat svoje oprávnění a plnit povinnosti podle předchozích odstavců, bezodkladně určí svého zástupce, pokud nedojde k převzetí velení podle § 22 odst. 1 nebo 2.

§ 27

Velitel úseku, velitel sektoru

(1) Velitel úseku je na místě zásahu podřízen veliteli zásahu nebo veliteli sektoru, pokud byl sektor zřízen.

(2) Velitel úseku

- a) prostřednictvím velitelů jednotek řídí jednotky zařazené do úseku,
- b) organizuje podle rozhodnutí velitele zásahu průzkum a vyhodnocuje situaci v úseku; v případě bezprostředního ohrožení života osob je oprávněn změnit rozhodnutí velitele zásahu,
- c) podává veliteli zásahu informace o plnění úkolů a o situaci v úseku,

- d) řídí zásah sil a prostředků v úseku a spolupráci při poskytování osobní a věcné pomoci,
- e) kontroluje činnost jednotek při zásahu a plnění svých rozkazů a pokynů,
- f) udržuje spojení s velitelem zásahu a s podřízenými jednotkami.

(3) Velitel úseku za účelem snížení rizika ohrožení života a zdraví zasahujících hasičů

- a) analyzuje informace o nebezpečí v úseku a provádí jejich ověřování,
- b) určí jednotkám úkoly tak, aby odpovídaly vybavení hasičů v úseku, respektuje zvláštnosti místa zásahu, zejména technologii, konstrukční a dispoziční řešení objektů a vlastnosti přítomných nebo vznikajících látek,
- c) oznamuje veliteli zásahu poznatky o situaci v úseku.

(4) Úkoly velitele sektoru ve svěřeném sektoru jsou obdobné jako úkoly velitele úseku uvedené v odstavcích 2 a 3.

§ 28

Velitel jednotky

(1) Velitel jednotky je na místě zásahu podřízen veliteli úseku. Pokud úsek není zřízen, je podřízen veliteli zásahu.

(2) Velitel jednotky

- a) ohlásí ihned veliteli zásahu příjezd jednotky a množství sil a prostředků jednotky,
- b) podává veliteli úseku či sektoru nebo, není-li úsek či sektor zřízen, tak veliteli zásahu průběžně informace o plnění úkolů a o situaci na místě zásahu; v případě bezprostředního ohrožení života osob je oprávněn změnit rozhodnutí nadřízeného,
- c) zpracovává dílčí zprávu o zásahu (§ 20 odst. 4).

(3) Velitel jednotky za účelem snížení rizika ohrožení života a zdraví hasičů jednotky

- a) shromažďuje informace o nebezpečí a provádí jejich ověřování na místě zásahu jednotky,
- b) rozděluje místo zásahu jednotky na zóny s charakteristickým nebezpečím a stanovuje odpovídající režim práce a způsob ochrany hasičů,
- c) upozorní velitele úseku či sektoru nebo, není-li velitel úseku či sektoru určen, tak velitele zásahu, pokud požadavky kladené na jednotku neodpovídají jejímu vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární techniky a pokud při stanovení cíle činnosti jednotky při zásahu nebylo přihlédnuto ke konstrukci zachraňovaných objektů, charakteru technologických procesů probíhajících v těchto objektech a chemickým vlastnostem vznikajících nebo skladovaných látek,

- d) dbá, pokud to situace na místě zásahu umožňuje, aby při nebezpečných činnostech, jakými jsou například průzkum, práce v prostředí nebezpečných látek, práce ve výškách a hloubkách, byli hasiči jistěti navzájem nebo jiným hasičem,
- e) dbá u zasahujících hasičů na používání předepsaného standardního vybavení osobními ochrannými pracovními prostředky a věcnými prostředky požární ochrany proti působení nebezpečných látek, zejména chemických, radioaktivních a infekčních.

(4) Velitel jednotky může odvolat z místa zásahu hasiče, který nemůže plnit nebo neplní svoje úkoly nebo jestliže mu neočekávané závažné okolnosti jejich plnění znemožní. O odvolání hasiče je povinen informovat velitele úseku či sektoru nebo, není-li sektor zřízen, tak velitele zásahu.

(5) Nemůže-li velitel jednotky vykonávat oprávnění a plnit povinnosti podle předchozích odstavců, je povinen bezodkladně určit svého zástupce, kterému řízení jednotky předá.

§ 29

Označení hasičů při zásahu

Při zásahu hasiči nosí

- a) velitel zásahu červenou pásku s nápisem „VZ“ na levé paži nebo zvláštní vestu s nápisem „Velitel zásahu“,
- b) náčelník štábu červenou pásku na levé paži s nápisem „NŠ“ nebo zvláštní vestu s nápisem „Náčelník štábu“,
- c) člen štábu pro spojení červenou pásku na levé paži s nápisem „S“ nebo zvláštní vestu s nápisem „Spojení“,
- d) člen štábu pro týl červenou pásku na levé paži s nápisem „T“ nebo zvláštní vestu s nápisem „Týl“,
- e) člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu červenou pásku na levé paži s nápisem „A“ nebo zvláštní vestu s nápisem „Analýza“,
- f) člen štábu pro nasazení sil a prostředků červenou pásku na levé paži s nápisem „N“ nebo zvláštní vestu s nápisem „Nasazení“.

HLAVA VI

ZÁSADY ČINNOSTI JEDNOTEK NA ÚSEKU CIVILNÍ OCHRANY A OCHRANY OBYVATEL [K § 70 odst. 6 písm. d) zákona]

§ 30

Na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel¹⁵⁾ jednotky provádí zásah podle zásad uvedených v § 21 až 28. Při zásahu

- a) zdolávají požáry,
- b) provádí záchranné a likvidační práce,
- c) podílí se na evakuaci obyvatel,
- d) podílí se na označování oblastí s výskytem nebezpečných látek,
- e) podílí se na varování obyvatel,
- f) podílí se na dekontaminaci postižených obyvatel nebo majetku,
- g) podílí se na humanitární pomoci obyvatelstvu a zajištění podmínek pro jeho nouzové přežití.

§ 31

Jednotka vykonává na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel jen takovou činnost uvedenou v § 30, která odpovídá jejímu zařazení v plošném pokrytí a její dislokaci ve vztahu k vnější zóně havarijního plánování¹⁶⁾ a k havarijnímu plánu okresu.¹⁷⁾

ČÁST DRUHÁ

ODBORNÁ ZPŮSOBILOST A ODBORNÁ PŘÍPRAVA

[K § 25 odst. 2 písm. a) zákona č. 238/2000 Sb.
a k § 72 odst. 7 zákona]

HLAVA I

POŽADAVKY NA ODBORNOU ZPŮSOBILOST

§ 32

Požadavky na odbornou způsobilost hasičů uvedených v § 72 odst. 5 písm. a) až c) zákona, bez které nemohou podle § 72 odst. 1 zákona vykonávat funkce v jednotce, a příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, kteří nejsou zařazeni v jednotce (dále jen „ostatní příslušníci“), se rozumí požadavky na znalost

- a) předpisů o požární ochraně, integrovaném záchranném systému a o krizovém řízení,¹⁸⁾

¹⁵⁾ § 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁶⁾ § 10 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁷⁾ § 12 odst. 2 písm. g) zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁸⁾ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

- b) používání požární techniky a věcných prostředků požární ochrany,
 - c) požárně technické charakteristiky a technicko bezpečnostních parametrů látek,¹⁹⁾
 - d) bezpečnosti práce a zásad první pomoci,
- (dále jen „odborné znalosti“), uzpůsobené zastávané funkci a požadavky na praktické dovednosti, které jsou nezbytné pro výkon zastávané funkce.

§ 33

(1) Odborné znalosti a praktické dovednosti hasiči a ostatní příslušníci získávají odbornou přípravou k získání odborné způsobilosti podle § 34 a základní odbornou přípravou podle § 40. Pravidelnou odbornou přípravou podle § 36 až 39 hasiči svoje odborné znalosti a praktické dovednosti každoročně osvědčují.

(2) Příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky, kteří jsou zařazeni ve funkcích na úseku státního požárního dozoru nebo vykonávají funkci velitele jednotky a kteří získali osvědčení o odborné způsobilosti podle § 35 odst. 5 pro výkon funkce, kterou zastávají, jsou odborně způsobilí i podle § 11 zákona.

(3) Absolventi středních a vyšších škol požární ochrany nebo absolventi vysokoškolského studia, jehož součástí je ověřovací program pro odbornou způsobilost na úseku požární ochrany schválený ministerstvem a pokud od ukončení jejich studia neuběhla doba delší než 5 let, jsou odborně způsobilí pro výkon funkce velitel dobrovolné jednotky a strojník dobrovolné jednotky.

(4) Hasiči z povolání, kteří jsou odborně způsobilí pro výkon funkce velitel družstva nebo funkce vyšší, jsou současně odborně způsobilí pro výkon funkce velitel dobrovolné jednotky a hasiči z povolání, kteří jsou odborně způsobilí pro výkon funkce strojník, jsou současně odborně způsobilí pro výkon funkce strojník dobrovolné jednotky.

HLAVA II

ZPŮSOB PROVÁDĚNÍ, OVĚŘOVÁNÍ A OSVĚDČOVÁNÍ ODBORNÉ PŘÍPRAVY K ZÍSKÁNÍ ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI A ODBORNÉ PŘÍPRAVY K PRODLOUŽENÍ PLATNOSTI OSVĚDČENÍ O ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI

§ 34

(1) Odborná příprava k získání odborné způsobilosti a odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti hasičů uvedených v § 72

odst. 5 písm. a) až c) zákona a ostatních příslušníků pro výkon funkce, kterou zastávají, se provádí, není-li dále stanoveno jinak,

a) u hasičů uvedených v § 72 odst. 5 písm. a) zákona a ostatních příslušníků v odborných kurzech vzdělávacích zařízení ministerstva nebo ve studijních oborech požární ochrany středních nebo vyšších škol požární ochrany v rozsahu a podle osnov vydaných ministerstvem nebo ve vysokoškolském studiu, jehož součástí je ověřovací program pro odbornou způsobilost na úseku požární ochrany schválený ministerstvem,

b) u hasičů uvedených v § 72 odst. 5 písm. b) zákona v odborných kurzech vzdělávacích zařízení ministerstva, u hasičských záchranných sborů krajů nebo ve vzdělávacích zařízeních určených ministerstvem v rozsahu a podle osnov vydaných ministerstvem,

c) u zaměstnanců podniků, u nichž se ověřuje odborná způsobilost podle § 72 odst. 5 písm. c) zákona, u jednotky hasičského záchranného sboru podniku v rozsahu stanoveném velitelem jednotky v rámci pravidelné odborné přípravy podle § 36.

(2) Odbornou přípravou k získání odborné způsobilosti hasičů z povolání, kteří zastávají funkci hasič nebo starší hasič, je základní odborná příprava podle § 40 odst. 2 nebo 3.

(3) Odbornou přípravou k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti příslušníků zařazených ve funkci hasič provádí hasičský záchranný sbor kraje v rámci pravidelné odborné přípravy podle § 36.

(4) Hasič nebo ostatní příslušník se zařadí do odborné přípravy k získání odborné způsobilosti tak, aby nejpozději do 6 měsíců od ustanovení do funkce mohl vykonat zkoušku odborné způsobilosti podle § 35. Do odborné přípravy k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti se hasič nebo ostatní příslušník zařadí nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy o to požádá.

§ 35

(1) Odborná příprava k získání odborné způsobilosti a odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti se ověřuje zkouškou odborné způsobilosti. Zkouška odborné způsobilosti se vykoná bezprostředně po skončení odborné přípravy k získání odborné způsobilosti nebo po skončení odborné přípravy k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti.

(2) Vykonání zkoušky odborné způsobilosti se hasiči nebo ostatnímu příslušníkovi neumožní, pokud se v průběhu odborné přípravy k získání odborné způ-

¹⁹⁾ § 1 odst. 1 písm. i) a j) vyhlášky č. 246/2001 Sb.

sobilosti nebo odborné přípravy k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti zjistí, že si neosvojil praktické dovednosti nezbytné pro výkon funkce, kterou zastává.

(3) Hasiče a ostatní příslušníky zkouší nejméně tříčlenná komise. Komisi zřídí a jejího předsedu jmenuje orgán, který je podle § 72 odst. 5 písm. a) až c) zákona oprávněn zkoušku odborné způsobilosti provádět. Požadavky na odbornou způsobilost podle § 32 uzpůsobené zastávané funkci se zkoušenému sdělí současně s oznámením termínu konání zkoušky.

(4) O průběhu zkoušky odborné způsobilosti a jejím výsledku se vyhotoví protokol. Zkoušený, který vykoná zkoušku odborné způsobilosti úspěšně, je klasifikován hodnocením „prospěl“, zkoušený, který nebyl úspěšný, se klasifikuje hodnocením „neprospěl“.

(5) Odborná příprava k získání odborné způsobilosti se osvědčuje vydáním osvědčení o odborné způsobilosti. Osvědčení o odborné způsobilosti opravňuje hasiče nebo ostatního příslušníka k výkonu funkce, kterou zastává. Osvědčení o odborné způsobilosti se vydává na dobu 5 kalendářních let s účinností ode dne vydání. Odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti se osvědčuje prodloužením platnosti již vydaného osvědčení o odborné způsobilosti. Vzory osvědčení o odborné způsobilosti s vyznačením prodloužené platnosti jsou uvedeny v příloze č. 7.

(6) Pokud hasiči nebo ostatní příslušníci při zkoušce odborné způsobilosti neuspějí, musí jim být umožněno nejpozději do 3 měsíců zkoušku jedenkrát opakovat. Po tuto dobu platnost vydaného osvědčení o odborné způsobilosti nezaniká. Nárok na opakování zkoušky však nelze uplatnit jako námitku proti odvolání z funkce pro pochybnosti o odborné způsobilosti.

(7) Nevykonávají-li hasiči uvedení v § 72 odst. 5 písm. a) a b) zákona nebo ostatní příslušníci svědomitě a řádně službu, může generální ředitel nebo ředitel hasičského záchranného sboru kraje nařídit, aby zkoušku odborné způsobilosti vykonali i přesto, že mají platné osvědčení o odborné způsobilosti. Hasičům uvedeným v § 72 odst. 5 písm. c) zákona může zkoušku z týchž důvodů nařídit velitel jednotky hasičského záchranného sboru podniku.

(8) Zkouška odborné způsobilosti podle odstavce 7 se koná v termínu, který určí ředitel vzdělávacího zařízení ministerstva, u velitelů a strojníků dobrovolných jednotek ředitel hasičského záchranného sboru kraje a u hasičů uvedených v § 72 odst. 5 písm. c) zákona velitel jednotky hasičského záchranného sboru podniku. Zkouška se vykoná nejdříve po 7 dnech a nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy byla nařízena. Výsledek zkoušky se zkoušenému sdělí na místě a jeho zaměstnavateli nejpozději do 8 dnů ode dne vykonání zkoušky. Neúspěšnou zkoušku nelze opakovat.

(9) Nedostaví-li se hasič nebo ostatní příslušník ke zkoušce odborné způsobilosti ve stanoveném termínu nebo v termínu stanoveném pro opakování zkoušky, orgán, který odbornou způsobilost ověřuje, stanoví na žádost zkoušeného náhradní termín pro vykonání zkoušky, pokud se zkoušený omluvil nejpozději do 5 dnů ode dne, kdy měl zkoušku vykonat, a k zameškání termínu zkoušky nedošlo jeho zaviněním.

HLAVA III

ZPŮSOB PROVÁDĚNÍ, OVĚŘOVÁNÍ A OSVĚDČOVÁNÍ PRAVIDELNÉ ODBORNÉ PŘÍPRAVY A ZÁKLADNÍ ODBORNÉ PŘÍPRAVY

§ 36

(1) Pravidelné odborné přípravy (dále jen „odborná příprava“) se zúčastňují všichni hasiči a ostatní příslušníci. Odborná příprava zahrnuje

- a) prohlubování odborných znalostí,
- b) tělesnou přípravu,
- c) prověřovací a taktické cvičení.

(2) Základní zaměření odborné přípravy stanoví pro kalendářní rok ministerstvo. Podle tohoto zaměření se v jednotce zpracuje plán odborné přípravy, v němž se zohlední předurčenost jednotky k záchranným pracím. Součástí odborné přípravy mohou být i instrukčně metodická zaměstnání nebo specializační kurzy ve vzdělávacích zařízeních ministerstva nebo hasičského záchranného sboru kraje.

(3) Odbornou přípravu zaměstnanců podniků a členů řídí, organizují a ověřují velitelé jednotek; u příslušníků zařazených v jednotce hasičského záchranného sboru kraje a u ostatních příslušníků, kteří zastávají funkce u hasičského záchranného sboru kraje, ředitel hasičského záchranného sboru kraje a u ostatních příslušníků, kteří zastávají funkce u generálního ředitelství, generální ředitel.

(4) Odborná příprava se ověřuje jedenkrát v každém kalendářním roce. Ověřením odborné přípravy se rozumí přezkoušení znalostí a praktických dovedností (§ 32) u každého hasiče jednotky. O výsledku ověření odborné přípravy se vyhotoví protokol, který je součástí dokumentace o odborné přípravě.

§ 37

(1) Za účelem udržení a prohloubení odborných znalostí se organizují specializační kurzy, přednášky, semináře, instrukčně metodická zaměstnání a jiné formy teoretického a praktického výcviku hasičů.

(2) V rámci prohlubování odborných znalostí se hasiči a ostatní příslušníci podrobí jedenkrát za 2 roky

přezkoušení znalosti bezpečnosti práce, pokud předpisy o bezpečnosti práce nestanoví jinak, a

- a) hasiči a ostatní příslušníci určení k používání dýchacích přístrojů procvičí nejméně jedenkrát za 3 měsíce použití těchto přístrojů,
- b) hasiči určení k používání protichemických ochranných oděvů a oděvů proti sálavému teplu a ohni procvičí nejméně jedenkrát za půl roku použití těchto oděvů,
- c) hasiči určení k používání prostředků pro detekci plynů a nebezpečných látek procvičí nejméně jedenkrát za měsíc použití těchto prostředků,
- d) řidiči požárních automobilů se zvláštním výstražným zařízením a hasiči z povolání ve funkci strojníků, kteří v průběhu 4 týdnů neřídili požární automobil určený pro výjezd k zásahu anebo jiné motorové vozidlo stejné hmotnostní kategorie, absolvují bezodkladně kondiční jízdu v délce nejméně 10 km bez použití zvláštního výstražného zařízení,
- e) hasič z povolání ve funkci strojník, aby mu mohlo být jako řidiči svěřeno řízení požárního automobilu se zvláštním výstražným zařízením nebo jestliže jako řidič požárního automobilu se zvláštním výstražným zařízením při jízdě s ním nebo při řízení i jiného motorového vozidla zavinil dopravní nehodu, při které došlo k úmrtí nebo těžké újmě na zdraví, se podrobí psychodiagnostickému vyšetření.

(3) Procvičením podle odstavce 2 se rozumí i použití požární techniky a věcných prostředků požární ochrany při zásahu.

§ 38

(1) Tělesná příprava zahrnuje všeobecnou tělesnou přípravu zaměřenou na udržení fyzické zdatnosti a rozvoj pohybových vlastností a speciální tělesnou přípravu odpovídající charakteru činnosti při zásahu jednotek. Speciální tělesnou přípravou jsou disciplíny požárního sportu a také cvičení s prvky hasičské, lezecké, potápěčské a záchranářské činnosti a práce na vodě.

(2) Způsob pořádání soutěží v požárním sportu, provádění jednotlivých disciplín a hodnocení dosažených výkonů stanovují pravidla požárního sportu. Požární sport tvoří následující disciplíny

- a) běh na 100 m s překážkami,
- b) výstup do čtvrtého podlaží cvičné věže,
- c) štafeta 4 x 100 m s překážkami,

d) požární útok.

(3) V rámci tělesné přípravy mohou být organizovány sportovní soutěže, včetně mistrovství České republiky a mezinárodní soutěže. Náklady spojené s organizací soutěží nese ten, kdo soutěž organizuje. Náklady spojené s reprezentací Hasičského záchranného sboru České republiky nesou generální ředitelství a hasičské záchranné sbory krajů.

§ 39

(1) Prověřovací cvičení je určeno k prověření akceschopnosti jednotek, k prověření požárního řádu obce,²⁰⁾ k prověření dokumentace zdolávání požárů, havarijních plánů nebo k ověření součinnosti mezi jednotkami a složkami integrovaného záchranného systému. Součástí tohoto cvičení může být i vyhlášení cvičného požárního poplachu. Taktické cvičení je určeno k ověření schopností velitelů jednotek a štábu řídit jednotky a k ověření znalosti území, pro které byla jednotce s územní působností stanovena územní působnost.

(2) Prověřovací cvičení je oprávněn nařídit

- a) generální ředitel nebo jeho zástupce,
- b) ředitel hasičského záchranného sboru kraje nebo jeho zástupce,
- c) ředitel územního odboru hasičského záchranného sboru kraje nebo jeho zástupce,
- d) velitel jednotky a příslušníci, kteří v rámci výkonu státního požárního dozoru kontrolují akceschopnost jednotky,
- e) hejtman, přednosta okresního úřadu, primátor na území hlavního města Prahy, primátor na území města Brna, města Ostravy a města Plzně a starosta obce,
- f) statutární zástupce právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, které jednotku zřídily.

(3) Při ohlášení požáru nebo mimořádné události musí být ohlašována požáru, operační středisko nebo jiné místo, kterým se požár nebo mimořádná událost ohlašuje, upozorněny, že jde o prověřovací cvičení, pokud nejsou sami prověřováni.

(4) Taktická cvičení organizují velitelé jednotek v souladu s ročním plánem odborné přípravy. Dokumentaci taktického cvičení schvaluje ředitel územního odboru hasičského záchranného sboru kraje v případě, že se do taktického cvičení zapojují dvě a více jednotek nebo ředitel hasičského záchranného sboru kraje, pokud cvičení svým rozsahem přesáhne území okresu.

²⁰⁾ § 15 nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně.

§ 40

(1) Do základní odborné přípravy podle odstavců 2 až 4 se nejpozději do 1 roku od ustanovení do funkce v jednotce zařadí hasiči, kteří vykonávají službu při zásahu. Ostatní příslušníci se zařadí do základní odborné přípravy podle odstavců 2 a 3, pokud je to nezbytné pro výkon jejich služby.

(2) Základní odbornou přípravou hasičů z povolání vykonávajících samostatnou službu při zdolávání požárů na místě zásahu je nástupní odborný výcvik, který podle osnov stanovených ministerstvem organizují v odborných kurzech vzdělávací zařízení ministerstva. Součástí základní odborné přípravy hasičů z povolání vykonávajících samostatnou službu při zdolávání požárů na místě zásahu, může být nástupní výcvik uskutečněný u jednotky, ve které hasiči vykonávají službu.

(3) Základní odbornou přípravou hasičů z povolání vykonávajících samostatnou službu při zdolávání požárů mimo místo zásahu je nástupní odborný výcvik uskutečněný u jednotky, ve které hasiči vykonávají službu. Nástupní odborný výcvik organizují velitelé jednotek, u příslušníků ředitel hasičského záchranného sboru kraje, v rozsahu nejméně 40 pracovních hodin podle osnov stanovených ministerstvem.

(4) Základní odbornou přípravu členů organizuje nejméně v rozsahu 40 pracovních hodin velitel dobrovolné jednotky.

(5) Základní odborná příprava se ověří závěrečnou zkouškou, která se provede obdobně jako zkouška odborné způsobilosti podle § 35 odst. 2 až 4. O vykonání závěrečné zkoušky se vydá potvrzení o vykonání závěrečné zkoušky; příslušníkům ve funkci hasič²¹⁾ a osobám vykonávajícím službu v dobrovolné jednotce jako svoje zaměstnání se vydá též osvědčení o odborné způsobilosti.

ČÁST TŘETÍ

ZPŮSOB PROKAZOVÁNÍ OPRÁVNĚNÍ
HASIČŮ, MEDAILE A STEJNOKROJŮ

§ 41

Způsob prokazování oprávnění hasičů

(K § 88 odst. 2 zákona)

Oprávnění na úseku požární ochrany podle § 88 odst. 1 zákona hasiči na místě zásahu prokazují ozna-

čením podle § 29. Velitelé jednotek hasičských záchranných sborů podniků a velitelé dobrovolných jednotek prokazují svá oprávnění průkazem, který vydává příslušný hasičský záchranný sbor kraje. Vzor průkazu je uveden v příloze č. 8.

§ 42

Způsob udělování medaile

(K § 91 odst. 2 zákona)

(1) Podle § 91 odst. 1 zákona lze udělit medaili Hasičského záchranného sboru České republiky Za statečnost. Medaile Za statečnost je zhotovena z pozlacené tombakové slitiny, má kruhový tvar o průměru 35 mm, sílu 3 mm. Na lícové straně je uprostřed v kruhovém poli znázorněn motiv lipových listů, kolem kruhového pole je umístěn nápis „Za statečnost“. Na rubové straně je znak Hasičského záchranného sboru České republiky. Medaile je pohyblivým průvlečným závěsem připevněna ke zdvojené stuze široké 32 mm a dlouhé 55 mm ukončené připínací jehlicí. Stuha má barevné provedení svisle orientované trikolóry v národních barvách uprostřed modrého pole. K medaili náleží dvě stužky o rozměrech 32 mm x 11 mm barevně shodné se stuhou. Medaile se předává v etuji zelené barvy o rozměrech 115 x 75 x 25 mm vyložené zeleným sametem. Součástí medaile je doklad s vyobrazením lícové strany medaile se zapsanými identifikačními údaji oceněné osoby a podpisem ministra vnitra. Vzor medaile je uveden v příloze č. 9.

(2) Medaili uděluje ministr vnitra na návrh generálního ředitele nebo bez návrhu.

(3) Medaile může být udělena in memoriam.

(4) Centrální evidenci udělených medailí vede generální ředitelství.

Náležitosti funkčních označení
a náležitosti stejnokrojů

(K § 93 odst. 3 zákona)

§ 43

Náležitosti stejnokrojů
zaměstnanců podniků a členů

(1) Stejnokrojem zaměstnanců podniku se rozumí pracovní stejnokroj I a pracovní stejnokroj II.²²⁾ Výstrojní součástky těchto stejnokrojů jsou shodné s výstrojními součástkami stejnokrojů příslušníků.

(2) Stejnokrojem členů se rozumí pracovní stejnokroj II, který, pokud je nošen k zásahu, nesmí být

²¹⁾ Nařízení vlády č. 79/1994 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ozbrojených sil, bezpečnostních sborů a služeb, orgánů celní správy, příslušníků Sboru požární ochrany a zaměstnanců některých dalších organizací (služební platový řád) – příloha č. 1.

²²⁾ Příloha č. 7 vyhlášky č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany.

vyroben ze směsi bavlna/polyester. Na svoje náklady mohou členové používat i pracovní stejnokroj I.

(3) Technikům požární ochrany, preventistům požární ochrany a dalším osobám vykonávajícím úkoly na úseku požární ochrany (dále jen „další osoby“) jako svoje zaměstnání v podniku, náleží pracovní stejnokroj I a pracovní stejnokroj II.

(4) Na stejnokroj se umísťuje domovenka, kterou se označuje příslušnost k jednotce hasičského záchranného sboru podniku nebo k dobrovolné jednotce anebo příslušnost dalších osob k podniku. Domovenka se nosí na levém rukávu blůzy stejnokroje, a to 20 mm pod ramenním švem. Na domovence je uveden název podniku nebo obce, jde-li o jednotku sboru dobrovolných hasičů obce. Šířka domovenky je 18 mm a tvarově sleduje tvar švu. Barva podkladu je bleděmodrá s 2 mm tmavomodrým lemováním, písmena jsou černá velikosti 10 mm.

(5) Na stejnokroji může být za účelem označení příslušnosti k jednotce umístěn i rukávový znak. Rukávový znak se nosí na levém rukávu stejnokroje 90 mm pod ramenním švem s vyobrazením znaku podniku nebo znaku obce anebo s vyobrazením znaku jednotky, kterou podnik nebo obec zřídily. Rukávový znak je ve tvaru pavězy nepřesahující půdorysný rozměr 70 x 90 mm nebo ve tvaru obdélníku rozměru 70 x 90 mm, popřípadě kruhu o průměru 90 mm.

(6) Na čepicích stejnokroje zaměstnanců podniků, členů dobrovolné jednotky podniku a dalších osob se nosí znak, který tvoří hasičská přilba podložena dvěma přes sebe zkříženými sekyrkami a ve spodní části lemována dvěma zkříženými ratolestmi. Tento znak je uveden v příloze č. 10. Na čepicích stejnokroje členů dobrovolné jednotky obce se nosí barevný státní znak.

(7) Ke stejnokroji lze nosit bílou košili s dlouhým rukávem bez nárameníků, kabelku nebo tašku na spisy tmavé barvy bez nápadných ozdob.

(8) Údržba a obměna stejnokroje se zabezpečuje na náklady zřizovatele jednotky.

§ 44

Náležitosti funkčních označení zaměstnanců podniků a dalších osob na stejnokroji

(1) Stejnokroj zaměstnanců podniků a dalších osob je na náramenících a výložkách opatřen funkčním označením pro funkce

- a) hasič,
- b) starší hasič, preventista požární ochrany,
- c) strojník,
- d) technik, technik požární ochrany, požární referent,
- e) velitel družstva,

- f) velitel čety,
- g) velitel směny,
- h) vedoucí oddělení, odborně způsobilá osoba,
- i) velitel stanice, zástupce velitele jednotky hasičského záchranného sboru podniku,
- j) velitel jednotky hasičského záchranného sboru podniku,
- k) vedoucí odboru požární ochrany, zástupce ředitele hasičského záchranného sboru podniku,
- l) ředitel hasičského záchranného sboru podniku.

(2) Funkční označení uvedená v odstavci 1 písm. l) a m) se použijí zpravidla v případě, že jednotka hasičského záchranného sboru podniku má několik stanic nebo je součástí vyšší organizační části podniku.

(3) Pro označení funkcí podle odstavce 1 se používají

- a) trojčipá hvězda zlatavé nebo stříbřité barvy o průměru 15 mm,
- b) kolejnička zlatavé nebo stříbřité barvy o šíři 5 mm a délce 30 mm.

(4) Umístění funkčního označení na náramenících a výložkách stejnokroje zaměstnanců podniků a dalších osob je znázorněno v příloze č. 11. Funkční označení na náramenících stejnokroje zaměstnanců podniků a dalších osob je znázorněno v příloze č. 12 a na výložkách pracovního stejnokroje II a svetru v příloze č. 13.

§ 45

Náležitosti funkčních označení členů na stejnokroji

(1) Stejnokroj členů je na náramenících opatřen funkčním označením pro funkce

- a) hasič,
- b) starší hasič po 3 letech členství v jednotce,
- c) strojník,
- d) technik,
- e) velitel družstva,
- f) velitel družstva – zástupce velitele dobrovolné jednotky,
- g) velitel dobrovolné jednotky.

(2) Pro označení funkcí členů podle odstavce 1 se používají

- a) rozeta stříbřité barvy o průměru 14 mm,
- b) kolejnička stříbřité barvy šíře 5 mm a délce 30 mm.

(3) Funkční označení na náramenících a na výložkách pracovního stejnokroje II a svetru členů dobrovolných jednotek je znázorněno v příloze č. 14.

ČÁST ČTVRTÁ

USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 46

Barevná úprava, nápisy, označení a znaky požárních automobilů, včetně přívěsů, návěsů a kontejnerů, lodí, vznášedel a letadel podle dosavadních předpisů musí být uvedeny do souladu s touto vyhláškou nejpozději do 31. prosince 2002.

§ 47

Zrušuje se vyhláška č. 22/1996 Sb., kterou se upravují podrobnosti o úkolech jednotek požární ochrany, stanoví se činnost osob zúčastněných na jejich plnění a zásady velení při zásahu.

§ 48

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Ministr:

Mgr. Gross v. r.

Kritéria stupně nebezpečí území obce

Pro účely stanovení stupně nebezpečí území obce se obcí rozumí katastrální území v obci. **Stupeň nebezpečí území obce** je stanoven podle **hodnoty celkového kritéria K_c** (tabulka č.1).

Stupeň nebezpečí území obce	Hodnota K_c
I A	25 a více
I B	21 až 24
II A	16 až 20
II B	11 až 15
III A	6 až 10
III B	3 až 5
IV	do 2

Tabulka č. 1 Celkové kritérium

Hodnota kritéria K_c je dána součtem hodnot jednotlivých kritérií:

$$K_c = K_o + K_{ui} + K_z,$$

kde:

- **K_o - kritérium počtu obyvatel**

Hodnota kritéria vyplývá z počtu trvale žijících obyvatel v katastrálním území obce (viz tabulka č. 2).

Počet obyvatel	Hodnota K_o
nad 50000	20
10001 až 50000	15
4001 až 10000	14
1001 až 4000	12
201 až 1000	10
20 až 200	5
do 20	1

Tabulka č. 2 Stanovení kritéria K_o

- **K_{ui} - kritérium charakteru území;**

Účelem zavedení tohoto kritéria je zohlednit místní vybrané zvláštnosti, které kritérium počtu obyvatel nemohlo vždy dostatečně odhalit. Přehled o možnostech uplatnění jednotlivých kritérií charakteru území udává tabulka č. 3. Při oprávněnosti kritéria se započítává každá z hodnot K_{u1} , K_{u2} , případně K_{u3} . Započtení hodnoty kritéria K_{u3} není povinné a závisí na rozhodnutí hasičského záchranného sboru kraje, neboť rozvinutější podnikatelská struktura je sama o sobě odrazem počtu obyvatel. Potřeba uplatnění koeficientu K_{u3} však vzniká v případech, kdy v převládající míře byly v katastru obce provozovány aktivity představující zvýšení požárního rizika, např. činnosti s vysokým požárním nebezpečím.

Popis kritéria	Hodnota kritéria K_{ui}
Rekreační oblast s přechodným zvýšením počtu obyvatel v katastru vyšším jak 2 000 osob.	$K_{u1} = 1$
Historické centrum obce s komplexem historických budov, které mají charakter národní kulturní památky nebo historicky chráněného území.	$K_{u2} = 2$
Dopravní centrum státního a mezinárodního významu (železniční uzly, mezinárodní letiště a přístavy) s nepřetržitým provozem a skladovým hospodářstvím. Katastrální území s rozvinutou podnikatelskou, výrobní, skladovou a obchodní strukturou.	$K_{u3} = 3$

Tabulka č. 3 Stanovení kritéria K_{ui}

- **K_z - kritérium zásahů**

Hodnota kritéria zásahů K_z je závislá na počtu požárních zásahů jednotek v posuzovaném katastrálním území obce během jednoho roku, přičemž jde o průměrnou hodnotu za posledních pěti let.

Počet zásahů	Hodnota kritéria K_z
do 40	0
40 až 120	1
nad 120	2

Tabulka č. 4 Stanovení kritéria K_z

Označení místa dislokace jednotky na zásahových požárních automobilech

1. Místo dislokace jednotky hasičského záchranného sboru kraje se na nezáhahových požárních automobilech vyznačí ve dvou řádcích. V prvním řádku se umístí slova „HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR“, ve druhém řádku se umístí název kraje.
Příklad:

**HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR
JIHOMORAVSKÉHO KRAJE**

2. Místo dislokace vzdělávacích zařízení ministerstva se na nezáhahových požárních automobilech vyznačí ve třech řádcích. V prvním řádku se umístí slova „HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR“, ve druhém řádku se umístí slova „ODBORNÉ UČILIŠTĚ“ a ve třetím řádku se umístí název obce, ve které se vzdělávací zařízení ministerstva nachází.
3. Místo dislokace jednotky hasičského záchranného sboru podniku se na nezáhahových požárních automobilech vyznačí ve třech řádcích. V prvním řádku se umístí slova „HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR“, ve druhém řádku se umístí název podniku a ve třetím řádku se umístí název obce, ve které se nachází stanice jednotky hasičského záchranného sboru podniku. Příklad:

**HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR
ČESKÉ DRÁHY
OLOMOUC**

4. Místo dislokace jednotky sboru dobrovolných hasičů obce se na nezáhahových požárních automobilech vyznačí ve dvou řádcích. V prvním řádku se umístí slova „SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ“, ve druhém řádku se umístí název obce, ve které se jednotka sboru dobrovolných hasičů obce nachází. Příklad:

**SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ
VELKÉ MEZIRÍČÍ**

5. Místo dislokace jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku se na nezáhahových požárních automobilech vyznačí ve třech řádcích. V prvním řádku se umístí slova „SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ“, ve druhém řádku se umístí název podniku a ve třetím řádku se umístí název obce, ve které se nachází jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku. Příklad:

**SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ
THT
POLIČKA**

**Základní a minimální početní stav příslušníků směny stanic
hasičského záchranného sboru kraje**

Typ stanice	C1	C2	C3	P0	P1	P2	P3	P4
Počet organizovaných výjezdů k zásahu k zabezpečení plošného pokrytí	2	2	3	1	1	1	2	2
Základní početní stav příslušníků ve třech směnách	36	45	63	9	15	24	33	42
Základní početní stav příslušníků v jedné směně ¹⁾	12	15	21	3	5	8	11	14
Minimální početní stav příslušníků v jedné směně	8	10	14	2	4	5	7	9
I. Funkční složení směny								
Velící důstojník směny ²⁾	-	-	1	-	-	-	-	-
Velitel čety	1	1	1	-	-	-	1	1
Velitel družstva	2	2	3	1	1	1	1	2
Hasič	2	3	5	-	1	2	3	4
Strojník	4	5	7	2	2	3	4	4
Hasič – technik	3	4	4	-	1	2	2	3

¹⁾ Základní početní stav příslušníků v jedné směně na stanici hasičského záchranného sboru kraje uvedený v tabulce se zvyšuje

- u stanice, která je předurčena pro systém záchranných prací při dopravních nehodách na dálnicích, silnicích pro motorová vozidla a vybraných silnicích I. třídy, o dva příslušníky ve směně,
- u stanice, která je předurčena jako opěrná pro likvidaci havárií nebezpečných látek o tři příslušníky ve směně,
- u stanice umístěné v obci s počtem obyvatel do 350 tisíc až jedenapůlkrát, pokud je to odůvodněno dokumentací zdolávání požárů objektů, jejichž ochranu před požáry a mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje nebo potřebami operačního řízení, nebo potřebami obsluhy speciální požární techniky,
- u stanice umístěné v obci s počtem obyvatel nad 350 tisíc až dvakrát, pokud je to odůvodněno dokumentací zdolávání požárů objektů, jejichž ochranu před požáry a mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje nebo potřebami operačního řízení, nebo potřebami obsluhy speciální požární techniky.

²⁾ U stanic C1, C2 jsou do služby ve funkci velící důstojník směny zařazováni zpravidla ostatní příslušníci.

Vysvětlivky:

- C1 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel do 40 tisíc,
 C2 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel od 40 tisíc do 75 tisíc,
 C3 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel nad 75 tisíc,
 P0 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel do 15 tisíc, kde jednotka hasičského záchranného sboru kraje vznikla sdružením prostředků obce a hasičského záchranného sboru kraje podle § 69a zákona,

- P1 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel do 15 tisíc nebo v části obce, kde jednotka hasičského záchranného sboru kraje zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu,
- P2 - stanice, která zabezpečuje výjezd družstva a je vybavena stanovenou požární technikou a automobilovým žebříkem;
- P3 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel nad 30 tisíc nebo v části obce, kde jednotka hasičského záchranného sboru kraje zabezpečuje výjezd družstva a družstva o zmenšeném početním stavu a je vybavena stanovenou požární technikou, automobilovým žebříkem a další požární technikou,
- P4 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel nad 15 tisíc nebo v části obce, kde jednotka hasičského záchranného sboru kraje zabezpečuje výjezdy 2 družstev.

Poznámky :

Stanice P2 se zřizuje v obci s počtem obyvatel

- a) do 15 tisíc, pokud je v obci více než 10 % budov s více než 5 nadzemními podlažími a pokud není uskutečnitelná přeprava automobilového žebříku nebo automobilové plošiny z jiné stanice nebo jednotky do 15 minut,
- b) nad 15 tisíc, pokud v obci není uskutečnitelná přeprava automobilového žebříku nebo automobilové plošiny z jiné stanice nebo jednotky do 15 minut.

Základní početní stav členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a jejich minimální vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany

Vnitřní organizace jednotky	Kategorie jednotky				
	JPO II/1	JPO II/2	JPO III	JPOV/1	JPOV/2
Celkem základní početní stav členů	12	24	19	9	13
Počet členů v pohotovosti pro výjezd v dané kategorii jednotky	4	8	6	4	6
Funkce					
Velitel	1	1	1	1	1
Velitel družstva	2	5	2	1	1
Strojník	3	6	4	2	4
Hasič	6	12	12	5	7
Požární technika a věcné prostředky požární ochrany ³⁾					
Cisternová automobilová stříkačka v základním provedení (dále jen „CAS“)	1	1	1	-	1 ²⁾
Dopravní automobil	1	1	1	1 ²⁾	1 ²⁾
Automobilový žebřík do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	-	-
Automobilová plošina do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	-	-	-
Odsavač kouře nebo přetlakový ventilátor	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	-	1 ¹⁾
Motorová stříkačka	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1	1
Dýchací přístroj	4	4+4 ¹⁾	4	4 ¹⁾	4 ¹⁾
Vozidlová radiostanice požární ochrany	2	2	2	-	-
Přenosná radiostanice požární ochrany	2	4	2	-	-
Mobilní telefon	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	-	1 ¹⁾

¹⁾ Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce je vybavena uvedenou požární technikou, věcnými prostředky požární ochrany, jen pokud je to odůvodněno dokumentací zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požáry a mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje.

²⁾ Počet automobilových žebříků se shoduje s počtem automobilových žebříků, kterými je vybavena stanice typu P2 hasičského záchranného sboru kraje (příloha č.3 a č.6).

³⁾ Kromě minimálního vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany je jednotka sboru dobrovolných hasičů obce vybavována další požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany, pokud je předurčena pro systém záchranných prací při dopravních nehodách, při haváriích, při živelních pohromách a ochranu obyvatel. To platí i v případech, kdy je nadstandardní vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany odůvodněno dokumentací zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požáry a mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje. Vybavení požární technikou a prostředky požární ochrany může být zvýšeno až na jedenapůlnásobek limitů uvedených v tabulce.

Vysvětlivky:

- JPO II/1 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000,
- JPO II/2 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO II, která zabezpečuje výjezd dvou družstev o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000,
- JPO III - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd družstva a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000,
- JPO V/1 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO V, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu a zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel do 200,
- JPO V/2 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce kategorie JPO V, která zabezpečuje výjezd družstva a zřizuje se zpravidla v obci s počtem obyvatel více než 200.

Poznámka:

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která není zařazena do plošného pokrytí má základní početní stav členů jako jednotka JPO V/I.

Příloha č. 5 k vyhlášce č. 247/2001 Sb.

Vnitřní organizace operačních a informačních středisek a početní stav příslušníků na operačních a informačních střediscích hasičského záchranného sboru kraje

Operační středisko	Početní stav příslušníků směny		
	pro potřebu území kraje	pro potřebu území hl.m. Prahy	pro potřebu části území kraje
Minimální početní stav příslušníků ve směně	2+x	2+x	2+x
Posílení pro potřeby operačního střediska při vyhlášení třetího a zvláštního stupně poplachu příslušníky, kteří jsou v pohotovosti mimo pracoviště	2+x	4	x

Vysvětlivka:

x - počet příslušníků, o který se zvyšuje minimální počet příslušníků ve směně

Poznámka:

Početní stav příslušníků ve směně na operačním středisku se zvyšuje podle počtu obyvatel území, pro které je operační středisko zřízeno. Minimální početní stav příslušníků ve směně uvedený v tabulce je stanoven pro území s osídlením do 175 000 obyvatel. Počet příslušníků operačního střediska se zvýší vždy o jednoho, přesáhne – li počet obyvatel dalších 175 000.

Příloha č. 6 k vyhlášce č. 247/2001 Sb.

Minimální vybavení stanic hasičského záchranného sboru kraje požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany

Požární technika a věcné prostředky požární ochrany ¹⁾	Typ stanice/počty							
	C1	C2	C3	P0	P1	P2	P3	P4
Cisternová automobilová stříkačka (dále jen „CAS“)-celkem počet	3	3	4	1	2	2	2	3
Z toho: CAS základní	2	2	2	1	1	1	1	2
CAS speciální	1	1	2		1	1	1	1
CAS základní-záloha	2) ²⁾	2) ²⁾	2) ²⁾					
Rychlý zásahový automobil (dále jen „RZA“) a technický automobil 1	3) ³⁾	3) ³⁾	3) ³⁾		3) ³⁾	3) ³⁾	3) ³⁾	3) ³⁾
Technický automobil 2 nebo 3	1	1					1 ⁴⁾	1 ⁴⁾
Technický automobil 4			1					
Protiplýnový automobil	1	1	1					1 ⁴⁾
Automobilový žebřík do 30 m	1	1				1 ⁴⁾	1 ⁴⁾	1 ⁴⁾
Automobilový žebřík nad 30 m			1					
Automobilová plošina do 30 m ⁴⁾	1	1				1	1	1
Automobilová plošina nad 30 m			1					
Dopravní automobil ⁵⁾	1	1	1	1	1	1	1	1
Velitelský automobil 1	1	1	1					1
Velitelský automobil 2 (rozšířené provedení)		1	1					
Automobil pro zjišťování příčin požáru	1	1	1					
Kombinovaný has. automobil ⁴⁾		1	1					1
Pěnový hasicí automobil ⁴⁾		1	1					1
Plynový hasicí automobil ⁴⁾	1	1	1				1	1
Práškový hasicí automobil ⁴⁾		1	1					1
Autom. jeřáb nebo vyprošťovací automobil s nosností na výložníku do 20 t ⁴⁾	1	1	1				1	1
Užitkový automobil	1	2	2		1	1	1	1
Autobus			1					
Osobní automobil	4	5	6					
Přetlakový ventilátor	2	2	2	1	1	1	1	1
Osvětlovací stanice ⁶⁾	1	1	1				1	1
Přívěsná lafetová proudnice ⁴⁾ výkon minimálně 2400 l.min ⁻¹	1	1	1				1	1
Zařízení na hašení práškem s minimálně 50 kg náplně	1 ⁴⁾	1 ⁴⁾	1		1	1	1	1
Zařízení na hašení CO ₂ s minimálně 150 kg náplně	1	1	1		1 ⁴⁾	1 ⁴⁾	1	1
Hadicový přívěs minimálně s 640 m požárních tlakových hadic 75 ⁴⁾	1	1	1					1
Nepřetlakový protichemický ochranný oděv	9	9	9	4	4 ⁷⁾	4 ⁷⁾	6 ⁷⁾	6
Přetlakový protichemický ochranný oděv	9	9	9		4 ⁸⁾	4 ⁸⁾	6 ⁸⁾	6
Oděv proti sálavému teplu nebo ohni	4	4	4		2 ⁴⁾	2 ⁴⁾	2 ⁴⁾	2 ⁴⁾
Lod' s motor. pohonem pro minimálně 6 osob	2	2	2		2 ⁴⁾	2 ⁴⁾	2 ⁴⁾	2
Prostředky pro detekci plynů a nebezpečných látek (kromě radioaktivního záření)	2	2	3	1 ¹⁰⁾	1 ¹⁰⁾	1 ¹⁰⁾	1 ¹⁰⁾	2 ¹⁰⁾

Mobilní telefon	2	2	2	1	1	1	1	1
Prostředky pro detekci radioaktivního záření	1	1	1		1	1	1	1
Plnicí zařízení tlakových lahví	2	2	2					1
Pevný generátor 220/380 V	1	1	1		1 ⁴⁾	1 ⁴⁾	1 ⁴⁾	1
Dýchací přístroje kyslíkové	6 ^{9,4)}	6 ^{9,4)}	9 ^{9,4)}					
Dýchací přístroje vzduchové	1,7 násobek počtu jedné směny							
Náhradní tlakové láhve k dýchacím přístrojům	pro každý přístroj 1 náhradní tlaková láhev							
Přenosná radiostanice	1,5 násobek počtu jedné směny			1,2 násobek počtu jedné směny				
Vozidlová radiostanice	Podle počtu zásahových požárních automobilů							
Zařízení pro konverzi signálu	Dle počtu CAS a velitelských automobilů							

- 1) Pokud to odůvodňuje dokumentace zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požáry a mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje, mohou být počty požární techniky a věcných prostředků požární ochrany uvedené v tabulce zvýšeny u jednotlivých druhů až jedenapůlkrát.
- 2) Počet CAS v záloze je stanoven počtem stanic hasičského záchranného sboru kraje následovně:
 - do 10 stanic – 2 CAS,
 - od 11 do 20 stanic – 3 CAS,
 - nad 20 stanic – 4 CAS.
- 3) RZA bude vybavena stanice, pokud je předurčena pro systém záchranných prací při dopravních nehodách na dálnicích a silnicích pro motorová vozidla a vybrané silnice I.třídy.
- 4) Stanice je vybavena požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany, jen pokud to odůvodňuje požární nebezpečí území nebo dokumentace zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požáry a mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje.
- 5) Dopravní automobil může být nahrazen jiným požárním automobilem pro přepravu nejméně jednoho družstva a požárního příslušenství v rozsahu stanoveném pro dopravní automobil.
- 6) Věcné prostředky požární ochrany nejsou ve vybavení nástavby zásahového požárního automobilu
- 7) Pokud je stanice vybavena přetlakovými protichemickými oděvy, nemusí být vybavena nepřetlakovými protichemickými oděvy.
- 8) Pokud je stanice vybavena nepřetlakovými protichemickými oděvy, nemusí být vybavena přetlakovými oděvy.
- 9) Pokud je stanice předurčena pro likvidaci havárií s výskytem nebezpečných látek, a nelze – li zajistit ochranou dobu v délce dvou hodin pro nepřetržitý zásah příslušníků před vzduchovými dýchacími přístroji, stanice se vybaví kyslíkovými dýchacími přístroji.
- 10) Detektor výbušné koncentrace par a plynů kalibrovaný na metan.

Vzory osvědčení o odborné způsobilosti

- A. Vzor první strany osvědčení o odborné způsobilosti příslušníků, ostatních příslušníků, zaměstnanců podniků a osob vykonávajících službu v dobrovolných jednotkách jako svoje zaměstnání vydávané vzdělávacím zařízením ministerstva podle § 72 odst. 5 písm. a) zákona

MINISTERSTVO VNITRA.....
Číslo v katalogu:**OSVĚDČENÍ**
o odborné způsobilosti

Jméno, příjmení:

Kurz:

Osvědčení opravňuje podle §

k výkonu funkce.....

V.....dne

Razítko vzdělávacího zařízení MV

.....
ředitel.....
předseda zkušební komise

- A. Vzor druhé strany osvědčení o odborné způsobilosti příslušníků, ostatních příslušníků, zaměstnanců podniků a osob vykonávajících službu v dobrovolných jednotkách jako svoje zaměstnání vydávané vzdělávacím zařízením ministerstva podle § 72 odst. 5 písm. a) zákona

P L A T N O S T

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA+/.

datum předseda zk.komise ředitel+razítko
vzdělávacího zařízení

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA+/.

datum předseda zk.komise ředitel+razítko
vzdělávacího zařízení

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA+/.

datum předseda zk.komise ředitel+razítko
vzdělávacího zařízení

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA+/.

datum předseda zk.komise ředitel+razítko
vzdělávacího zařízení

+ / nehodící škrtněte

B. Vzor první strany osvědčení o odborné způsobilosti pro velitele a strojníky dobrovolných jednotek vydávané hasičským záchranným sborem kraje dle § 72 odst. 5 písm. b) zákona

Hasičský záchranný sbor

Číslo osvědčení:/.....

OSVĚDČENÍ o odborné způsobilosti

velitele/strojníka⁺

jednotky sboru dobrovolných hasičů obce/podniku ^{+/}

Jméno, příjmení:

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce/podniku ^{+/}:

Osvědčení opravňuje k výkonu funkce velitel/strojník⁺ jednotky sboru dobrovolných hasičů obce/podniku⁺. Držitel osvědčení splňuje podmínku odborné způsobilosti stanovenou § 72 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Platnost osvědčení je pět let ode dne vystavení nebo jeho prodloužení.

V.....dne

Razítko HZS kraje

.....
ředitel HZS kraje

.....
předseda zkušební komise

B. Vzor druhé strany osvědčení o odborné způsobilosti pro velitele a strojníky požární ochrany vydávané hasičským záchranným sborem kraje dle § 72 odst. 5 písm. b) zákona

PLATNOST

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA^{+/}

datum předseda zk.komise ředitel HZS kraje + razítko

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA^{+/}

datum předseda zk.komise ředitel HZS kraje + razítko

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA^{+/}

datum předseda zk.komise ředitel HZS kraje + razítko

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA^{+/}

datum předseda zk.komise ředitel HZS kraje + razítko

^{+/} nehodící škrtněte

C. Vzor první strany osvědčení o odborné způsobilosti pro zaměstnance podniků vydávaného velitelem hasičského záchranného sboru podniku dle § 72 odst. 5 písm. c) zákona

Hasičský záchranný sbor podniku

Číslo osvědčení:/.....

OSVĚDČENÍ

o odborné způsobilosti

.....
zaměstnance jednotky hasičského záchranného sboru podniku ^{+/}

Jméno, příjmení:

Jednotka hasičského záchranného sboru podniku ^{+/}:

Osvědčení opravňuje k výkonu funkce jednotky Hasičského záchranného sboru podniku Držitel osvědčení splňuje podmínku odborné způsobilosti stanovenou § 72 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Platnost osvědčení je pět let ode dne vystavení nebo jeho prodloužení.

V dne

Razítko HZS podniku

.....
velitel HZS podniku

.....
Předseda zkušební komise

C. Vzor druhé strany osvědčení o odborné způsobilosti pro zaměstnance podniku vydávaného velitelem hasičského záchranného sboru podniku dle § 72 odst. 5 písm. c) zákona

PLATNOST

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA^{*/}

datum předseda zk.komise velitel HZS podniku + razítko

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA^{*/}

datum předseda zk.komise velitel HZS podniku + razítko

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA^{*/}

datum předseda zk.komise velitel HZS podniku + razítko

PRODLOUŽENA

NEPRODLOUŽENA^{*/}

datum předseda zk.komise velitel HZS podniku + razítko

^{*/} nehodící škrtněte

Vzor průkazu velitele hasičského záchranného sboru podniku, velitele sboru dobrovolných hasičů obce, velitele sboru dobrovolných hasičů podniku k prokazování oprávnění podle § 88 odst. 1 zákona

První strana průkazu

PRŮKAZ VELITELE JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

(druh jednotky)

(zřizovatel)
Jméno a příjmení:
Číslo průkazu:
Platné jen společně s občanským průkazem.

Druhá strana průkazu

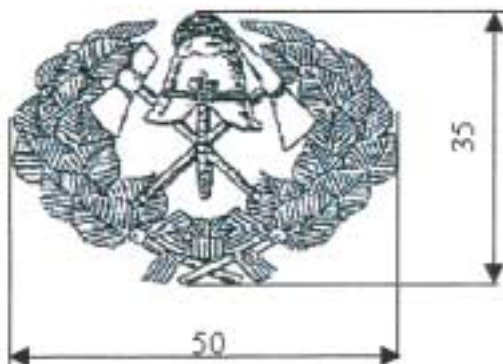
Držitel průkazu je podle zákona č. 133/1985. Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů oprávněn vyžadovat osobní a věcnou pomoc, vstupovat na nemovitosti a ukládat opatření v souvislosti se zásahem jednotek požární ochrany.	
Vydal:	
Dne:	_____
	razítko a podpis HZS kraje

Příloha č. 9 k vyhlášce č. 247/2001 Sb.

Vzor medaile „Za statečnost“

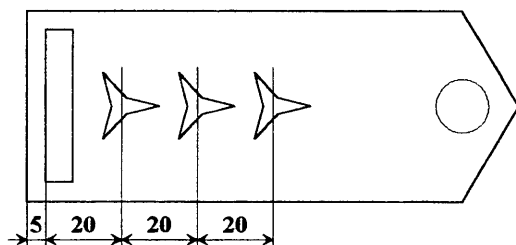
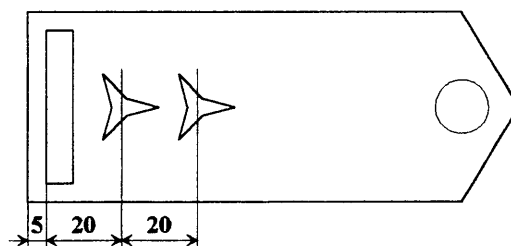
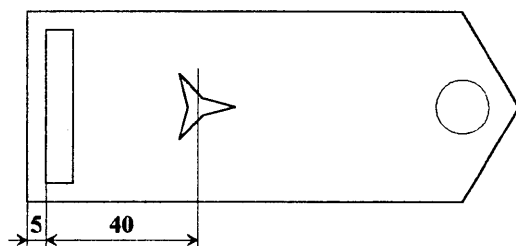
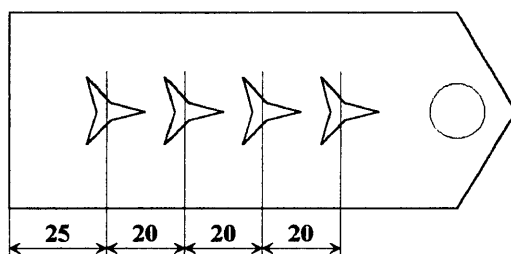
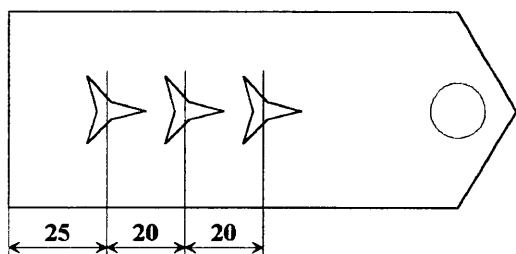
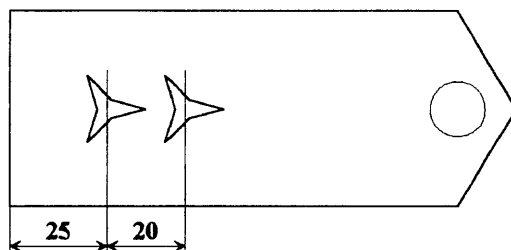
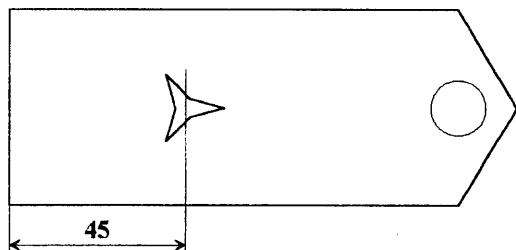
Příloha č. 10 k vyhlášce č. 247/2001 Sb.

Vzor znaku na čepici stejnokroje zaměstnanců hasičského záchranného sboru podniku
a členů sboru dobrovolných hasičů podniku a dalších osob

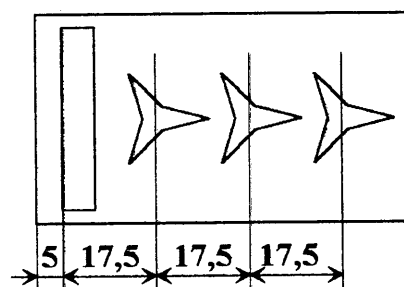
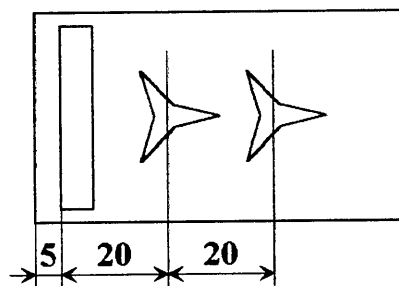
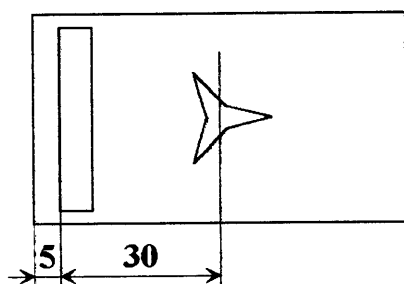
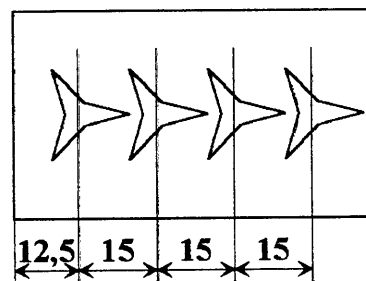
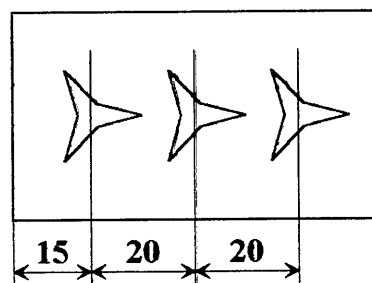
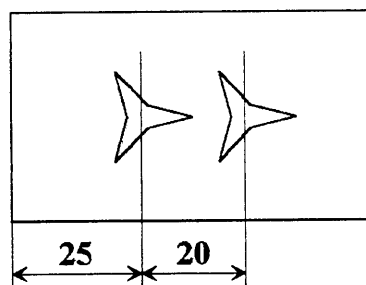
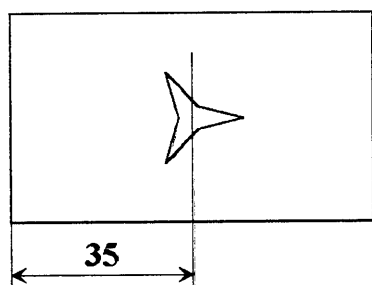
Příloha č. 11 k vyhlášce č. 247/2001 Sb.

Umístění funkčního označení na náramenících a výložkách stejnokroje zaměstnanců podniků a dalších osob

A. Nárameník

B. Výložka

Příloha č. 12 k vyhlášce č. 247/2001 Sb.

Funkční označení na náramenících stejnokroje zaměstnanců podniků a dalších osob

Hasič

Starší hasič, preventista požární ochrany

Strojník

Technik, technik požární ochrany,
požární referent

Velitel družstva

Velitel čety

Velitel směny

Vedoucí oddělení, odborně způsobilá osoba

Velitel stanice,
zástupce velitele jednotky HZS podniku

Velitel jednotky HZS podniku

Vedoucí odboru požární ochrany,
zástupce ředitele HZS podniku

Ředitel HZS podniku

Příloha č. 13 k vyhlášce č. 247/2001 Sb.

**Funkční označení na výložkách pracovního stejnokroje II
a svetru zaměstnanců podniků a dalších osob**

Hasič

Starší hasič, preventista požární ochrany

Strojník

**Technik, technik požární ochrany,
požární referent**

Velitel družstva

Velitel čety

Velitel směny

Vedoucí oddělení, odborně způsobilá osoba

Velitel stanice,
zástupce velitele jednotky HZS podniku

Velitel jednotky
HZS podniku

Vedoucí odboru požární ochrany,
zástupce ředitele HZS podniku

Ředitel HZS podniku

Význam použité zkratky:
HZS – hasičský záchranný sbor

Příloha č. 14 k vyhlášce č. 247/2001 Sb.

**Funkční označení na náramenících a na výložkách pracovního stejnokroje II
a svetrů členů dobrovolných jednotek****A. Nárameník****Hasič****Starší hasič po třech letech členství v jednotce****Strojník****Technik****Velitel družstva****Velitel družstva - zástupce velitele
dobrovolné jednotky****Velitel dobrovolné jednotky**

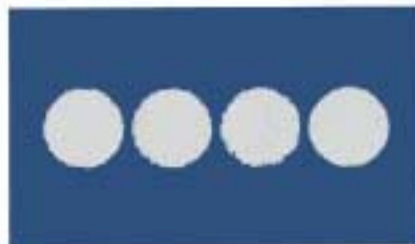
B. Výložka

Hasič

Starší hasič
po třech letech členství v jednotce

Strojník

Technik

Velitel družstva

Velitel družstva - zástupce velitele
dobrovolné jednotky

Velitel dobrovolné jednotky

328

VYHLÁŠKA

Ministerstva vnitra

ze dne 5. září 2001

o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému

Ministerstvo vnitra stanoví podle § 35 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, (dále jen „zákon“) k provedení § 5 odst. 4, § 12 odst. 3 a § 18 odst. 4 písm. a) zákona:

ČÁST PRVNÍ

ZÁSADY KOORDINACE SLOŽEK
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
PŘI SPOLEČNÉM ZÁSAHU

§ 1

Zásady koordinace složek
integrovaného záchranného systému

(1) Koordinací složek integrovaného záchranného systému (dále jen „složka“) při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti.

(2) Koordinace složek spočívá v zajišťování následujících činností:

- a) vyhodnocení druhu a rozsahu mimořádné události a jí vyvolaných ohrožení za využití výsledků souběžně organizovaného průzkumu,
- b) uzavření místa zásahu a omezení vstupu osob na místo zásahu, jejichž přítomnost zde není potřebná,
- c) záchrana bezprostředně ohrožených osob, zvířat nebo majetku, popřípadě jejich evakuace,
- d) poskytnutí neodkladné zdravotní péče zraněným osobám,
- e) přijetí nezbytných opatření pro ochranu životů a zdraví osob ve složkách (dále jen „síly“), které zahrnuje
 1. rozdělení místa zásahu na zóny s charakteristickým nebezpečím, stanovení odpovídajícího režimu práce a způsobu ochrany života a zdraví sil včetně použití ochranných prostředků,
 2. zohlednění zvláštností místa zásahu při činnosti složek, jako jsou technologie výrob, konstrukční a dispoziční řešení objektů, vlastností přítomných nebo vznikajících látek,
 3. vytvoření týlu, podmínky pro odpočinek sil,

stanovení odpovídajícího režimu jejich práce a odpočinku; pokud to velitelé nebo vedoucí složek (dále jen „vedoucí složky“) vyžadují, vytvoření společného materiálního a finančního zabezpečení složek,

4. přerušení záchranných prací, pokud jsou bezprostředně ohroženy životy a zdraví sil nebo záchrannými pracemi by vznikly závažnější nepříznivé následky než ty, které hrozí vzniklou mimořádnou událostí,
- f) přerušení trvajících příčiny vzniku ohrožení vyvolaných mimořádnou událostí, například provizorní opravou, zamezením úniku nebezpečných látek, vyloučením nebo omezením provozu havarovaných zařízení,
- g) omezení ohrožení vyvolané mimořádnou událostí a stabilizace situace v místě zásahu, například hašením požárů, ochlazováním konstrukcí, ohraničením uniklých látek, odstraněním staveb a porostů nebo provedením terénních úprav,¹⁾
- h) přijetí odpovídajících opatření v místech, kde se očekávají účinky při předpokládaném šíření mimořádné události, které zajistí
 1. průzkum šíření mimořádné události,
 2. informování nebo varování obyvatelstva na území ve směru šíření mimořádné události, která je může ohrozit svými účinky,
 3. evakuace obyvatelstva, popřípadě též zvířat,
 4. vyhledání zraněných nebo bezprostředně ohrožených osob,
 5. ošetření zraněných osob,
 6. poskytnutí pomoci osobám, které nelze evakuovat,
 7. regulace volného pohybu osob a dopravy v místě zásahu a v jeho okolí,
 8. střežení evakuovaného území a majetku,
- i) poskytnutí nezbytné humanitární pomoci postiženým osobám,
- j) poskytnutí neodkladné veterinární péče zraněným zvířatům,
- k) poskytování nutných informací příbuzným osobám, které jsou výrazně postiženy mimořádnou událostí,

¹⁾ § 19 odst. 3 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

- l) podávání nezbytných informací o mimořádné události a o prováděných záchranných a likvidačních pracích sdělovacím prostředkům a veřejnosti,
- m) dokumentování údajů a skutečností za účelem zjišťování a objasňování příčin vzniku mimořádné události, a
- n) dokumentování záchranných a likvidačních prací, které obsahuje základní přehled o nasazených složkách a časový sled prováděných činností.

§ 2

Jednotlivé úrovně koordinace složek při společném zásahu

Koordinace složek při společném zásahu je prováděna

- a) velitelem zásahu²⁾ v místě nasazení složek a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události (dále jen „místo zásahu“) na taktické úrovni,
- b) operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému³⁾ na operační úrovni, nebo
- c) přednostou okresního úřadu, primátorem města Brna nebo Ostravy anebo Plzně (dále jen „přednosta okresního úřadu“), hejtmanem kraje a v Praze primátorem hlavního města Prahy (dále jen „hejtman“) nebo Ministerstvem vnitra⁴⁾ (dále jen „ministerstvo“) a ostatními správními úřady v případech stanovených zákonem⁵⁾ na strategické úrovni.

Koordinace složek na taktické úrovni

§ 3

Koordinace velitelem zásahu

(1) Koordinaci složek při společném zásahu v místě zásahu provádí velitel zásahu⁶⁾ sám nebo prostřednictvím jím zřízených výkonných orgánů, kterými

jsou štáb velitele zásahu, velitelé sektorů a velitelé úseků.

(2) Není-li v místě zásahu zástupce orgánu, jemuž s ohledem na druh mimořádné události přísluší řízení záchranných a likvidačních prací (dále jen „odpovědný orgán“) podle zvláštních právních předpisů,⁷⁾ zajistí jeho vyrozumění územně příslušné operační a informační středisko integrovaného záchranného systému (dále jen „operační a informační středisko“). Velitel jednotek požární ochrany řídí záchranné a likvidační práce v místě zásahu do příchodu odpovědného orgánu.

(3) Velitel zásahu

- a) organizuje záchranné a likvidační práce s ohledem na zásady koordinace složek podle § 1 a po konzultaci s vedoucími složek stanoví celkový postup provedení záchranných a likvidačních prací; při tom vychází z typové činnosti složek při společném zásahu (§ 18),
- b) zajišťuje součinnost mezi jednotlivými vedoucími složek, včetně označení velitele zásahu, náčelníka a členy štábu velitele zásahu a vedoucího složky (§ 4),
- c) ukládá příkazy⁸⁾ vedoucím složek; síly a prostředky složek nadále podléhají vedoucím složek,
- d) organizuje členění místa zásahu (§ 5),
- e) stanovuje v místě zásahu svého nástupce pro případ předání funkce velitele zásahu,
- f) organizuje spojení mezi místem zásahu a územně příslušným operačním a informačním střediskem při předávání informací (§ 6),
- g) vyhledává nebo upřesňuje pro místo zásahu odpovídající stupeň poplachu územně příslušného poplachového plánu integrovaného záchranného systému (dále jen „poplachový plán“),
- h) povolává potřebné množství sil a prostředků složek na místo zásahu prostřednictvím územně příslušného operačního a informačního střediska, a

²⁾ § 19 zákona č. 239/2000 Sb.

³⁾ § 5 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

⁴⁾ § 4 odst. 6 zákona č. 239/2000 Sb.

⁵⁾ § 7, § 10 až 13 zákona č. 239/2000 Sb.

⁶⁾ § 19 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

⁷⁾ Například zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 26/1993 Sb., zákona č. 67/1993 Sb., zákona č. 163/1993 Sb., zákona č. 326/1993 Sb., zákona č. 82/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 186/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 138/1999 Sb., zákona č. 168/1999 Sb., zákona č. 325/1999 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 329/1999 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 361/2000 Sb., zákona č. 60/2001 Sb. a zákona č. 120/2001 Sb., zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 40/1994 Sb., zákona č. 203/1994 Sb., zákona č. 163/1998 Sb., zákona č. 71/2000 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb., zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů.

⁸⁾ § 4 odst. 6 zákona č. 239/2000 Sb.

i) organizuje součinnost složek s ostatními právníky a fyzickými osobami poskytujícími osobní a věcnou pomoc, se správními úřady, s orgány obcí a jejich organizačními složkami.⁹⁾

(4) Velitel zásahu řídí přímo

- a) osoby, které určil do funkcí, například náčelníka štábu velitele zásahu, velitele průzkumné skupiny, velitele sektoru, velitele úseku, a
- b) vedoucí složek, vyjma těch, kteří jsou pod přímým velením velitele sektoru nebo velitele úseku.

(5) Velitel zásahu odvolává

- a) osobu, kterou určil do funkce, pokud neplní nebo nemůže plnit úkoly; za odvolané jmenuje jejich nástupce po konzultaci s přímým nadřízeným odvolaného v místě zásahu, a
- b) složku, která neplní nebo nemůže plnit svoje úkoly anebo pokud její síly a prostředky nejsou v místě zásahu potřebné.

(6) V případě, že velitel zásahu nemůže vykonávat svoje oprávnění a plnit povinnosti, stává se velitelem zásahu

- a) nástupce, kterého určil v místě zásahu předem,
- b) jiný vedoucí složky, která provádí v místě zásahu převažující činnost, nebo
- c) zástupce odpovědného orgánu za podmínek uvedených v odstavci 2.

(7) Změna velitele zásahu se provádí tak, že odstupující velitel zásahu sdělí novému veliteli zásahu informace o situaci, cíli a prioritách postupu složek v místě zásahu a oznámí přímo podřízeným své odstoupení. Není-li účast odstupujícího velitele zásahu možná, nový velitel zásahu převzetí řízení zásahu oznámí sám. Nový velitel zásahu se ujme řízení zásahu prohlášením, že řízení zásahu přebírá a oznámí tuto skutečnost na územně příslušné operační a informační středisko. Zároveň poznamená tuto skutečnost ve zprávě o zásahu.

(8) Ve zprávě o zásahu se zaznamená čas změny velitele zásahu, jeho jméno a příjmení.

§ 4

Součinnost mezi vedoucími složek v místě zásahu

(1) Součinnost mezi vedoucími složek je zajišťována prostřednictvím

- a) velitele zásahu,

b) velitele sektoru nebo velitele úseku, jejichž úkoly jsou ve vztahu k řízení součinnosti složek obdobné jako ve zvláštním právním předpisu,¹⁰⁾

c) štábu velitele zásahu, jehož vnitřní struktura je stanovena zvláštním právním předpisem,¹¹⁾ nebo

d) spojení.

(2) Vedoucí složky

a) ohlašuje veliteli zásahu svoji přítomnost, množství sil a prostředků složky ihned poté, co se dostaví na místo zásahu,

b) podřizuje se příkazům velitele zásahu, popřípadě velení velitele úseku nebo velitele sektoru (dále jen „nadřízený“), podává mu informace o plnění úkolů a o situaci v místě svého nasazení; v případě bezprostředního ohrožení života sil je oprávněn změnit rozhodnutí nadřízených,

c) předává řízení složky po dobu nepřítomnosti nástupci,

d) oznamuje nadřízenému vznik situace, kdy hrozí bezprostřední ohrožení zdraví a života sil složek, a činí neodkladná opatření k ochraně jejich životů a zdraví, a

e) předává veliteli zásahu potřebné podklady pro zpracování zprávy o zásahu.

(3) Velitel zásahu, náčelník a členové štábu velitele zásahu jsou označeni podle zvláštního právního předpisu.¹²⁾ Jejich označení zajišťuje Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „hasičský záchranný sbor“).

(4) Vedoucí složky je v místě zásahu označen reflexní vestou nebo rukávovou páskou. Toto označení vyjadřuje také jeho příslušnost ke složce. Každá složka si zabezpečuje označení sama.

§ 5

Organizace členění místa zásahu

(1) Velitel zásahu člení místo zásahu podle rozsahu mimořádné události, potřeb koordinace záchranných a likvidačních prací organizačně na

- a) vnější zónu pro uzavření místa zásahu,
- b) nebezpečnou zónu s charakteristickým nebezpečím v místě zásahu,
- c) nástupní prostor,
- d) týlový prostor,
- e) dekontaminační prostor,

⁹⁾ § 15 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

§ 15 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

¹⁰⁾ § 27 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

¹¹⁾ § 23 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

¹²⁾ § 29 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

- f) prostor pro poskytnutí zdravotní péče osob postižených mimořádnou událostí,
- g) shromaždiště evakuovaných,
- h) prostor pro náhradní ustájení evakuovaných nebo zachráněných zvířat, popřípadě též poskytnutí veterinární péče,
- i) prostor pro umístění a identifikaci obětí,
- j) prostor předpokládaného šíření mimořádné události,
- k) úsek a sektor, přičemž úsekem se rozumí část místa zásahu, kde složky provádí záchranné a likvidační práce, a sektorem se rozumí několik úseků.

(2) Velitel zásahu stanoví místo pro

- a) velitelské stanoviště,
- b) stanoviště štábu velitele zásahu,
- c) informování sdělovacích prostředků, a
- d) informování o osobách postižených mimořádnou událostí.

§ 6

Koordinace složek s operační úrovní

(1) Za obsah, formu a aktuálnost informací odesílaných z místa zásahu na územně příslušné operační a informační středisko odpovídá velitel zásahu. Informace obsahují údaje o

- a) situaci v místě zásahu,
- b) času zahájení a ukončení záchranných a likvidačních prací,
- c) nasazených silách a prostředcích složek, jejich potřebě, popřípadě o potřebě jiné pomoci, údaje o činnosti složek, osobní a věcné pomoci poskytované v místě zásahu,
- d) vyhlášeném stupni poplachu v místě zásahu,
- e) změně v obsazení funkce velitele zásahu,
- f) stavu záchranných a likvidačních prací v místě zásahu,
- g) zásadní změně situace v místě zásahu včetně zranění nebo usmrcení osob nebo vzniku rozsáhlých škod,
- h) odjezdu složek z místa zásahu, a
- i) významných informacích poskytnutých veřejnosti.

(2) V případě potřeby součinnosti více složek předává ostatní složka¹³⁾ informace o vzniku mimořádné události územně příslušnému operačnímu a in-

formačnímu středisku, u kterého je vedena v územně příslušném poplachovém plánu.

Koordinace složek na strategické úrovni

§ 7

Účel koordinace

Koordinace složek na strategické úrovni se provádí za účelem

- a) zapojení sil, prostředků a oprávnění v působnosti ministerstva, ostatních ministerstev, jiných správních úřadů, hejtmanů a přednostů okresních úřadů ve prospěch a v souladu s potřebami záchranných a likvidačních prací, jakož i ochrany obyvatelstva podle územně příslušného poplachového plánu v souladu s vnějšími havarijními plány a havarijním plánem okresu, popřípadě s využitím zahraniční pomoci,
- b) stanovení priorit záchranných a likvidačních prací při rozsáhlých mimořádných událostech, zejména mezi různými místy zásahu,
- c) zabezpečení materiálních a finančních podmínek¹⁴⁾ pro činnost složek při provádění záchranných a likvidačních prací, a
- d) zajištění návaznosti záchranných a likvidačních prací s opatřeními pro krizové stavy.

§ 8

Koordinace ministerstvem

(1) Ministerstvo provádí ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací prostřednictvím Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „generální ředitelství“) podle § 7 odst. 3 zákona povoláváním a nasazováním sil, prostředků a koordinací pomoci¹⁵⁾ poskytované postiženému území z jiných krajů, okresů, ostatními ministerstvy, jinými ústředními správními úřady a ze zahraničí.

(2) Při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací generální ředitelství

- a) zabezpečuje opatření ve prospěch záchranných a likvidačních prací z úrovně ministerstva, ostatních ministerstev a jiných ústředních správních úřadů,
- b) analyzuje a hodnotí situaci v postiženém území s využitím podkladů poskytovaných ostatními správními úřady a zpracovává návrhy na opatření,
- c) eviduje a sleduje účinnost nasazení sil a prostředků,

¹³⁾ § 4 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁴⁾ § 31 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁵⁾ § 20 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

- d) organizuje ochranu obyvatelstva postiženého území,
- e) dokumentuje činnost a postup při provádění záchranných a likvidačních prací,
- f) zpracovává informace pro sdělovací prostředky,
- g) organizuje spojení ministerstva s postiženým územím, a
- h) udržuje a koordinuje spojení s příslušnými krizovými štáby krajů a okresů prostřednictvím operačních a informačních středisek.

§ 9

Koordinace hejtmanem

(1) Hejtman koordinuje záchranné a likvidační práce podle § 7; vychází přitom z havarijních plánů a spolupracuje s hasičským záchranným sborem kraje.

(2) Při koordinaci záchranných a likvidačních prací zřizuje hejtman krizový štáb kraje u hasičského záchranného sboru kraje. Krizový štáb kraje na krajské úrovni plní úkoly uvedené v § 8 odst. 2 písm. b) až f) podle pokynů hejtmana. Dále udržuje prostřednictvím operačních a informačních středisek spojení s příslušnými krizovými štáby sousedících krajů, krizovými štáby okresů v kraji a s generálním ředitelstvím.

§ 10

Koordinace přednostou okresního úřadu

(1) Přednosta okresního úřadu koordinuje záchranné a likvidační práce podle § 7; při tom vychází z havarijního plánu okresu nebo z vnějších havarijních plánů a spolupracuje s hasičským záchranným sborem kraje.

(2) Při koordinaci záchranných a likvidačních prací zřizuje přednosta okresního úřadu krizový štáb okresu. Krizový štáb okresu na okresní úrovni plní úkoly uvedené v § 8 odst. 2 písm. b) až f) podle pokynů přednosta okresního úřadu. Dále udržuje prostřednictvím operačních a informačních středisek spojení s místem nebo místy zásahu, příslušným krizovým štábem kraje, krizovými štáby sousedících okresů zasazených mimořádnou událostí a s generálním ředitelstvím.

§ 11

Krizový štáb kraje nebo krizový štáb okresu (dále jen „krizový štáb“) svolává jeho zřizovatel zejména při krizových stavech nebo při vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu územně příslušného popla-

chového plánu¹⁶⁾ (dále jen „stupeň poplachu“). Podnět ke svolání krizového štábu může dát též řídící důstojník hasičského záchranného sboru kraje; o jeho svolání neprodleně informuje zřizovatele krizového štábu a řídí jeho činnost do jeho rozhodnutí.

ČÁST DRUHÁ**ZÁSADY SPOLUPRÁCE
OPERAČNÍCH STŘEDISEK
ZÁKLADNÍCH SLOŽEK**

§ 12

(1) Operační středisko základní složky¹⁷⁾ vyhodnotí tísňové volání, které je mu doručeno, a pokud

- a) řešení mimořádné události náleží do jeho věcné působnosti, vyžádá si v případě potřeby spolupráci další základní složky prostřednictvím jejího operačního střediska, nebo
- b) řešení mimořádné události nenáleží do jeho věcné nebo místní působnosti, předá přijaté informace operačnímu středisku základní složky, které je k řešení mimořádné události příslušné; pokud řešení této mimořádné události vyžaduje součinnost několika složek, předá přijaté informace také územně příslušnému operačnímu a informačnímu středisku, jehož prostřednictvím se vyžaduje součinnost těchto složek.

(2) Operační středisko základní složky může, pokud je to technicky možné, přepojit tísňové volání, které vyhodnotí podle odstavce 1 písm. b) a c), přímo na základní složku, která je k řešení mimořádné události příslušná, nebo na operační středisko místně příslušné základní složky anebo na územně příslušné operační a informační středisko.

(3) Základní složky jsou informovány o nebezpečích vzniku mimořádných událostí prostřednictvím operačních a informačních středisek. Je-li to nutné pro provádění záchranných a likvidačních prací, operační a informační střediska informují o nebezpečích vzniku mimořádných událostí určené osoby dotčených správních úřadů s krajskou nebo okresní působností, dotčených obcí a právnické a fyzické osoby.

(4) Operační a informační střediska si vyměňují informace s operačními středisky základních složek pro zpracování dokumentace integrovaného záchranného systému a informace nutné pro vzájemnou spolupráci.

¹⁶⁾ Například § 5 odst. 2 písm. d) zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁷⁾ § 4 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

ČÁST TŘETÍ

PODROBNOSTI O ÚKOLECH OPERAČNÍCH A INFORMAČNÍCH STŘEDISEK

§ 13

Operační a informační středisko plní následující úkoly:

- a) zabezpečuje obsluhu telefonní linky tísňového volání čísla 150 a v případech určených ministerstvem také obsluhu telefonní linky jednotného evropského čísla tísňového volání,¹⁸⁾
- b) dokumentuje záchranné a likvidační práce, na kterých se podílí,
- c) spolupracuje na zpracování dokumentace integrovaného záchranného systému,
- d) udržuje spojení s operačními středisky základních složek a s ostatními složkami, s místy zásahu a s krizovými štáby,
- e) vyhledává odpovídající stupeň poplachu při prvotním povolávání a nasazování sil a prostředků složek na místo zásahu, jestliže je na tomto území více jak jedno místo zásahu, vyhledává odpovídající stupeň poplachu pro území postižené mimořádnou událostí,
- f) předává informaci o vyhlášeném třetím nebo zvláštním stupni poplachu pro území postižené mimořádnou událostí organizačně vyššímu operačnímu a informačnímu středisku, a
- g) zapojuje se do mezinárodních záchranných operací a do přeshraniční spolupráce při záchranných a likvidačních pracích podle zákona.¹⁹⁾

ČÁST ČTVRTÁ

OBSAH DOKUMENTACE INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU, ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DOKUMENTACE A PODROBNOSTI O STUPNÍCH POPLACHŮ POPLACHOVÉHO PLÁNU

§ 14

Obsah a zpracování dokumentace integrovaného záchranného systému

(1) Dokumentací integrovaného záchranného systému je

- a) havarijní plán okresu (§ 25) a vnější havarijní plán (§ 26),
- b) dohoda o poskytnutí pomoci (§ 15),
- c) dokumentace o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy (§ 16),
- d) dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičení složek (§ 17),
- e) typové činnosti složek při společném zásahu (§ 18), a
- f) územně příslušný poplachový plán, kterým je ústřední poplachový plán integrovaného záchranného systému (dále jen „ústřední poplachový plán“) nebo poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje (dále jen „poplachový plán kraje“) anebo poplachový plán integrovaného záchranného systému okresu (dále jen „poplachový plán okresu“) (§ 19).

(2) Generální ředitelství zpracovává a vede dokumentaci integrovaného záchranného systému uvedenou v odstavci 1 písm. b) až e) a ústřední poplachový plán.

(3) Hasičský záchranný sbor kraje zpracovává a vede dokumentaci integrovaného záchranného systému uvedenou v odstavci 1 písm. a) až d), poplachový plán kraje a poplachový plán okresu.

(4) Pokud některé dokumenty uvedené v odstavci 1 obsahují zvláštní²⁰⁾ nebo utajované skutečnosti,²¹⁾ dělí se dokumentace integrovaného záchranného systému do ucelených samostatných částí, oddílů nebo kapitol takovým způsobem, aby byla chráněna jen příslušná část se zvláštní nebo utajovanou skutečností.

§ 15

Dohoda o poskytnutí pomoci

Dohodami o poskytnutí pomoci jsou

- a) písemné dohody o poskytnutí plánované pomoci na vyžádání,²²⁾ které uzavírá generální ředitelství nebo hasičský záchranný sbor kraje pro sestavení poplachových plánů a které stanovují rozsah poskytnutí pomoci ostatní složkou podle § 21 odst. 4 zákona,
- b) písemné dohody, kterými může hasičský záchranný sbor kraje nebo přednosta okresního úřadu nebo starosta obce předem sjednat způsob

¹⁸⁾ § 7 odst. 6 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁹⁾ § 7 a 10 zákona č. 239/2000 Sb.

²⁰⁾ § 27 krizového zákona.

²¹⁾ § 3 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů.

²²⁾ § 21 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

a rozsah osobní nebo věcné pomoci²³⁾) pro potřebu záchranných a likvidačních prací, a

- c) dohody podle § 10 odst. 2 písm. e) zákona; jejich uzavření se zveřejňuje ve Věstníku vlády pro krajské úřady, okresní úřady a orgány obcí.

§ 16

Dokumentace o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy

(1) Složky zpracovávají vlastní dokumentaci o záchranných a likvidačních pracích, které prováděly v prvním nebo druhém stupni poplachu vyhlášeném pro místo zásahu.

(2) Velitel zásahu zpracovává zprávu o zásahu v případě vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu pro místo zásahu. Předá ji hasičskému záchrannému sboru kraje do 14 dnů od ukončení zásahu. Pokud je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany, je považována za zprávu o zásahu jím zpracovávaná zpráva o zásahu podle zvláštního právního předpisu.²⁴⁾

(3) Hasičský záchranný sbor kraje zpracovává zprávu o zásahu v případě vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu pro určité území, které je postižené mimořádnou událostí, a je-li na tomto území více jak jedno místo zásahu. Předává ji hejtmanovi nebo přednostovi okresního úřadu, pokud záchranné a likvidační práce koordinovali.

(4) Zpráva o zásahu obsahuje údaje o vzniku mimořádné události, prováděných záchranných a likvidačních pracích, použitých silách, prostředcích, postupu složek v místě zásahu, následcích mimořádné události, velikosti škod a uchráněných hodnot, počtu usmrcených a zraněných osob, počtu zachráněných nebo evakuovaných osob, údaje o poskytnuté osobní a věcné pomoci a grafické znázornění místa zásahu.

(5) Hasičský záchranný sbor zpracovává statistiku o mimořádných událostech spojených se společnými záchrannými a likvidačními pracemi složek podle

zvláštního právního předpisu²⁵⁾; ²⁶⁾ tak, aby statistické výstupy byly využitelné pro analýzy mimořádných událostí podle § 25 odst. 2 písm. a) nebo podle zvláštního právního předpisu²⁷⁾ anebo pro potřeby obnovy území postiženého mimořádnou událostí, popřípadě i jiné analytické potřeby složek nebo právnických a fyzických osob.

§ 17

Dokumentace o společných školeních, instruktážích a o cvičení složek

(1) Dokumentace o společných školeních, instruktážích složek²⁸⁾ (dále jen „odborná příprava“) obsahuje téma a datum odborné přípravy, seznam a podpisy osob, které se jí účastnily, jména, příjmení a podpisy osob, které odbornou přípravu provedly.

(2) Dokumentace o cvičení²⁹⁾ složek obsahuje zejména cíl, námět a účel cvičení, jméno a příjmení osoby, která je zodpovědná za organizaci cvičení, seznam účastníků složek a předpokládaný postup při provedení cvičení s časovými údaji. Uvedenou dokumentaci zpracovává hasičský záchranný sbor kraje nebo generální ředitelství. Dokumentaci o cvičení schvaluje před jeho provedením ten, kdo je oprávněn nařídit prověřovací cvičení nebo taktické cvičení podle § 17 odst. 3 zákona. Po provedení cvičení je dokumentace o cvičení doplněna o vyhodnocení cvičení a o přijaté závěry.

(3) Dokumentace o společné odborné přípravě a o cvičení složek se ukládá u jejího zpracovatele po dobu 5 let.

§ 18

Typové činnosti složek při společném zásahu

Typové činnosti složek při společném zásahu, které vydává generální ředitelství,³⁰⁾ obsahují postup složek při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události.

²³⁾ § 2 písm. g) a h) zákona č. 239/2000 Sb.

²⁴⁾ § 26 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

²⁵⁾ § 11 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.

²⁶⁾ Vyhláška č. 8/2000 Sb., kterou se stanoví zásady hodnocení rizik závažné havárie, rozsah a způsob zpracování bezpečnostního programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávy, zpracování vnitřního havarijního plánu, zpracování podkladů pro stanovení zóny havarijního plánování a pro vypracování vnějšího havarijního plánu a rozsah a způsob informací určených veřejnosti a postup při zabezpečování informování veřejnosti v zóně havarijního plánování.

²⁷⁾ § 18 písm. d) zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií).

²⁸⁾ § 7 odst. 2 písm. g) zákona č. 239/2000 Sb.

²⁹⁾ § 17 zákona č. 239/2000 Sb.

³⁰⁾ § 7 odst. 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb.

§ 19

Územně příslušný poplachový plán

(1) Územně příslušný poplachový plán je uložen na územně příslušném operačním a informačním středisku a obsahuje

- a) spojení na základní a ostatní složky,
- b) přehled sil a prostředků ostatních složek, včetně přehledu sil a prostředků pro potřeby záchranných a likvidačních prací na základě smluvních vztahů s fyzickými nebo právními osobami, jakož i způsobu a rozsahu jejich povolávání v závislosti na stupních poplachu; v přehledu sil a prostředků jsou zahrnuty také ty, které okres, kraj nebo stát může využít na základě platných mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv,³¹⁾ nebo na základě jiných dohod,³²⁾ a
- c) způsob povolávání a vyznamenání vedoucích složek a členů krizových štábů,³³⁾ právnických osob a podnikajících fyzických osob zahrnutých do havarijního plánu okresu nebo vnějšího havarijního plánu.

(2) Ústřední poplachový plán se použije při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací generálním ředitelstvím podle § 7 odst. 3 zákona.

(3) Poplachový plán kraje se použije, pokud je vyžadována pomoc podle § 20 odst. 2 zákona a pokud koordinaci záchranných a likvidačních prací provádí na krajské úrovni hasičský záchranný sbor kraje nebo hejtman v případech stanovených zákonem.³⁴⁾

(4) Poplachový plán okresu se použije, pokud je vyžadována pomoc podle § 20 odst. 2 zákona a pokud koordinaci záchranných a likvidačních prací provádí na okresní úrovni hasičský záchranný sbor kraje nebo přednosta okresního úřadu v případech stanovených zákonem³⁵⁾ anebo pokud jsou záchranné a likvidační práce koordinovány v místě zásahu velitelem zásahu.

(5) Výpisy z poplachového plánu kraje nebo poplachového plánu okresu obdrží pro svoji potřebu operační střediska základních složek od hasičského záchranného sboru kraje.

Podrobnosti o stupních poplachů

§ 20

(1) Stupeň poplachu předurčuje potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce v závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události a také na úrovni koordinace složek při společném zásahu uvedené v § 2.

(2) V rámci integrovaného záchranného systému se vyhláší čtyři stupně poplachu. Čtvrtý stupeň, který je označen jako zvláštní, je stupněm nejvyšším.

(3) Potřebný stupeň poplachu vyhláší pro jedno místo zásahu velitel zásahu nebo operační a informační středisko³⁶⁾ při prvotním povolávání složek na místo zásahu. Operační a informační středisko může vyhlásit stupeň poplachu pro určité území postižené mimořádnou událostí, pokud je na něm více jak jedno místo zásahu.

§ 21

První stupeň poplachu

První stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- a) mimořádná událost ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, s výjimkou objektu, kde jsou složité podmínky pro zásah,³⁷⁾ jednotlivé dopravní prostředky osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500 m², nebo
- b) záchranné a likvidační práce provádí základní složky, které není nutno při společném zásahu nepřetržitě koordinovat.

§ 22

Druhý stupeň poplachu

Druhý stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- a) mimořádná událost ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m²,
- b) záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky z kraje nebo okresu, kde mimořádná událost probíhá, nebo

³¹⁾ Například Smlouva mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o vzájemné pomoci při katastrofách nebo velkých haváriích, vyhlášená pod č. 139/2000 Sb. m. s.

³²⁾ § 10 odst. 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb.

³³⁾ § 7 odst. 5, § 11 a 13 zákona č. 239/2000 Sb.

³⁴⁾ § 10 zákona č. 239/2000 Sb.

³⁵⁾ § 13 zákona č. 239/2000 Sb.

³⁶⁾ § 5 odst. 3 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb.

³⁷⁾ § 18 vyhlášky 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

- c) je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu při společném zásahu.

§ 23

Třetí stupeň poplachu

(1) Třetí stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že

- a) mimořádná událost ohrožuje více jak 100 a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě, nebo
- b) záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů nebo jiných okresů než z těch, které byly postiženy mimořádnou událostí, nebo
- c) je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky.

(2) Na základě rozhodnutí řídicího důstojníka hasičského záchranného sboru kraje oznamuje operační a informační středisko kraje vyhlášení třetího stupně poplachu poplachového plánu kraje hejtmanovi. Stejným způsobem nebo na základě žádosti velitele zásahu se oznamuje vyhlášení třetího stupně poplachu poplachového plánu okresu přednostovi okresního úřadu.

§ 24

Zvláštní stupeň poplachu

(1) Zvláštní stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že

- a) mimořádná událost ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce nebo plochy území nad 1 km²,
- b) záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky včetně využití sil a prostředků z jiných krajů a okresů než z těch, které byly mimořádnou událostí postiženy, popřípadě je nutno použít pomoc podle § 22 zákona nebo zahraniční pomoci,
- c) je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky, nebo
- d) společný zásah složek vyžaduje koordinaci na strategické úrovni podle § 2 písm. c).

(2) Vyhlášení zvláštního stupně poplachu v okrese oznamuje územně příslušné operační a informační středisko přednostovi okresního úřadu a operační a informační středisko kraje hejtmanovi při vyhlášení tohoto stupně poplachu podle poplachového plánu kraje.

(3) Po vyhlášení zvláštního stupně poplachu v okrese operační a informační středisko kraje na základě žádosti územně příslušného operačního a informačního střediska povolává a nasazuje síly a prostředky z ostatních okresů, koordinuje krajskou pomoc postiženému okresu a informuje o vyhlášení zvláštního stupně poplachu generální ředitelství. Obdobným způsobem pomáhá operační a informační středisko generálního ředitelství postiženému okresu, kraji nebo hlavnímu městu Praze.

ČÁST PÁTÁ

ZÁSADY A ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ, SCHVALOVÁNÍ A POUŽÍVÁNÍ HAVARIJNÍHO PLÁNU OKRESU A VNĚJŠÍHO HAVARIJNÍHO PLÁNU

§ 25

Havarijní plán okresu

(1) Havarijní plán okresu se zpracovává pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu.

(2) Havarijní plán okresu zpracovává hasičský záchranný sbor kraje za použití

- a) analýzy vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení území okresu,
- b) podkladů poskytnutých právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami,³⁸⁾ a
- c) podkladů poskytnutých dotčenými správními úřady, obecními úřady,³⁹⁾ jednotlivými složkami a ve spolupráci s nimi.

(3) Analýza vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení území okresu se zhotovuje na základě analytických podkladů připravených jednotlivými složkami v rozsahu jejich působnosti. Jejím obsahem jsou

- a) přehled zdrojů mimořádných událostí,
- b) přehled pravděpodobných mimořádných událostí, včetně možnosti jejich vzniku, rozsahu a ohrožení pro území okresu, a
- c) předpokládané záchranné a likvidační práce.

(4) Způsob zpracování havarijního plánu okresu je uveden v příloze č. 1.

³⁸⁾ § 23 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

³⁹⁾ § 15 odst. 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb.

(5) Havarijní plán okresu se zpracovává v minimálně dvou vyhotoveních. Jedno vyhotovení havarijního plánu okresu se ukládá jako součást krizového plánu okresu pro jednání bezpečnostní rady okresu a krizového štábu okresu, druhé vyhotovení se ukládá na územně příslušném operačním a informačním středisku.

(6) Územní střediska nebo okresní střediska zdravotnické záchranné služby,⁴⁰⁾ okresní (obvodní, městská) ředitelství Policie České republiky, ostatní složky, dotčené správní úřady a obce obdrží od hasičského záchranného sboru kraje příslušné výpisy z havarijního plánu okresu, které jsou potřebné pro rozpracování jejich činnosti při vzniku mimořádných událostí.

Vnější havarijní plán

§ 26

Vnější havarijní plán se zpracovává

- a) pro jaderné zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření podle § 27, nebo
- b) pro objekty a zařízení,⁴¹⁾ u kterých je možnost vzniku závažné havárie⁴²⁾ způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky⁴³⁾ podle zvláštního právního předpisu.^{26), 44)}

§ 27

Vnější havarijní plán jaderného zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření

(1) Vnější havarijní plán jaderného zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření (dále jen „vnější havarijní plán“) zpracovává hasičský záchranný sbor kraje, v jehož územním obvodu se nachází jaderné zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření,⁴⁵⁾ u kterého je stanovena zóna havarijního plánování.⁴⁶⁾

(2) Pokud zóna havarijního plánování zasahuje na území více krajů, zpracují příslušné hasičské záchranné

sbory těchto krajů dílčí části vnějšího havarijního plánu pro příslušnou část území svého kraje (dále jen „dílčí část“) a předají je hasičskému záchrannému sboru kraje, v jehož územním obvodu se nachází jaderné zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření se stanovenou zónou havarijního plánování (dále jen „koordinující hasičský záchranný sbor“).

(3) Koordinující hasičský záchranný sbor sjednocuje postup příslušných hasičských záchranných sborů krajů při zpracování dílčích částí vnějšího havarijního plánu, navrhuje a projednává jeho změny, sestavuje vnější havarijní plán pro celou zónu havarijního plánování, projednává jej s držitelem povolení k jednotlivým činnostem (dále jen „držitel povolení“) a s dotčenými ústředními správními úřady.

(4) Zpracování vnějšího havarijního plánu nebo jeho dílčí části vychází z podkladů žadatele o povolení k jednotlivým činnostem (dále jen „žadatel o povolení“) a držitele povolení podle zvláštního právního předpisu⁴⁷⁾ a dílčích podkladů připravených příslušnými okresními úřady,⁴⁸⁾ složkami a obcemi.

(5) Způsob zpracování vnějšího havarijního plánu je uveden v příloze č. 2.

(6) Projednání vnějšího havarijního plánu s dotčenými obcemi a dotčenými správními úřady ve svém správním obvodu zabezpečuje příslušný hasičský záchranný sbor kraje. Případné spory při jeho projednání řeší hejtman kraje, který koordinuje přípravu na řešení mimořádných událostí v kraji.⁴⁹⁾

(7) Koordinující hasičský záchranný sbor nebo hasičský záchranný sbor kraje, který zpracoval vnější havarijní plán, zajistí předání výtisku vnějšího havarijního plánu žadateli o povolení nebo držiteli povolení, ministerstvu, Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost a hasičským záchranným sborům krajů, do jejichž územního obvodu zasahuje zóna havarijního plánování. Stejným způsobem obdrží dotčené složky, dotčené správní úřady s krajskou nebo okresní působností a dotčené obce příslušné výpisy z vnějšího hava-

⁴⁰⁾ § 3 odst. 1 vyhlášky č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění vyhlášky č. 175/1995 Sb.

⁴¹⁾ § 2 písm. d) a e) zákona č. 353/1999 Sb.

⁴²⁾ § 2 písm. f) zákona č. 353/1999 Sb.

⁴³⁾ § 2 písm. b) zákona č. 353/1999 Sb.

⁴⁴⁾ Vyhláška č. 383/2000 Sb., kterou se stanoví zásady pro stanovení zóny havarijního plánování a rozsah a způsob vypracování vnějšího havarijního plánu pro havárie způsobené vybranými nebezpečnými chemickými látkami a přípravky.

⁴⁵⁾ § 2 písm. c) zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.

⁴⁶⁾ § 2 písm. m) a § 3 odst. 2 písm. f) zákona č. 18/1997 Sb.

§ 1 odst. 1 nařízení vlády č. 11/1999 Sb., o zóně havarijního plánování.

⁴⁷⁾ § 13 a 19 zákona č. 18/1997 Sb.

⁴⁸⁾ § 12 odst. 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb.

⁴⁹⁾ § 11 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb.

rijního plánu, které jsou potřebné pro rozpracování těchto výpisů k jejich činnosti při vzniku mimořádných událostí.

(8) Jedno vyhotovení vnějšího havarijního plánu se ukládá jako součást krizového plánu kraje pro jednání bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje, další vyhotovení se ukládá na operačním a informačním středisku kraje a také na územně příslušném operačním a informačním středisku, pokud se v jeho územním obvodu nachází zóna havarijního plánování jaderného zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření.

(9) Jestliže zóna havarijního plánování jaderného zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření nepřesahuje do území jiného okresu, ukládá se jedno vyhotovení vnějšího havarijního plánu jako součást krizového plánu okresu pro jednání bezpečnostní rady okresu a krizového štábu okresu. Další vyhotovení se ukládá na územně příslušném operačním a informačním středisku.

§ 28

(1) Havarijní plán okresu a vnější havarijní plán se zpracovávají a předávají vždy v listinné a elektronické podobě; výpisy z těchto plánů mohou být zpracovány a předány jen v elektronické podobě.

(2) Vnější havarijní plán se proěřuje minimálně jedenkrát za 3 roky cvičením.⁵⁰⁾

(3) Dojde-li ke změně, která má dopad na obsah havarijního plánu okresu a vnějšího havarijního plánu, provádí se bezodkladně jejich aktualizace.

(4) Ucelené samostatné části havarijního plánu okresu, vnějšího havarijního plánu a výpisy z nich, které neobsahují zvláštní skutečnosti,²⁰⁾ utajované skutečnosti²¹⁾ nebo skutečnosti, na které se nevztahuje povinnost mlčenlivosti,⁵¹⁾ mohou být zveřejňovány, pokud to umožňuje zvláštní právní předpis.⁵²⁾

ČÁST ŠESTÁ

ZÁSADY ZPŮSOBU KRIZOVÉ KOMUNIKACE A SPOJENÍ V INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU

§ 29

Zásady způsobu krizové komunikace

(1) Krizová komunikace v integrovaném záchranném

ném systému je organizována pro potřebu jednotlivých úrovní koordinace uvedených v § 2 mezi složkami, ministerstvy, jinými ústředními správními úřady, správními úřady s krajskou nebo okresní působností a mezi obcemi (dále jen „subjekty krizové komunikace“) a u každého z těchto subjektů.

(2) Ke krizové komunikaci slouží

- a) účelová telekomunikační síť ministerstva, která zabezpečuje hlasovou a datovou komunikaci a připojení hromadné radiokomunikační sítě integrovaného záchranného systému,
- b) hromadná radiokomunikační síť integrovaného záchranného systému provozovaná ministerstvem a její využití k běžnému provozu složek jako jediného radiokomunikačního prostředku se používá tam, kde byl ukončen přechod z radiokomunikačních technologií do hromadné sítě,
- c) veřejná pevná telekomunikační síť, ve které je spojení jištěno v rámci regulačních opatření uplatněným přednostního spojení,
- d) veřejná mobilní telekomunikační síť, ve které je spojení jištěno v rámci regulačních opatření uplatněním přednostního spojení,
- e) prostředky mobilní telekomunikační sítě vyčleněné k zajištění spojení orgánů krizového řízení a obcí,
- f) záložní rádiová síť v přímém režimu na určeném kmitočtu, případně v režimu umožňujícím propojení,
- g) spojky nebo vytvořená rádiová síť pro tranzitní přenos zpráv, které se použijí při selhání všech technologií, nebo
- h) mobilní telekomunikační síť a zařízení, jejichž nasazení může povolit velitel zásahu nebo územně příslušné operační a informační středisko při nedostatečné kapacitě standardně používaných spojovacích prostředků.

(3) Pokud je to možné, zabezpečuje se v telekomunikačních sítích podle odstavce 2 písm. a) až e) identifikace účastnické stanice volajícího.

§ 30

Organizace spojení v integrovaném záchranném systému

(1) Vzájemné spojení subjektů krizové komunikace se zabezpečuje podle § 29 odst. 2 písm. a) až c) nebo písm. e).

⁵⁰⁾ § 10 odst. 2 písm. a), § 12 odst. 2 písm. i) a § 17 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

⁵¹⁾ Například § 19 odst. 1 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

⁵²⁾ § 2 odst. 3, § 9 a 11 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 101/2000 Sb., zákona č. 159/2000 Sb. a zákona č. 39/2001 Sb.

(2) Spojení mezi složkami v místě zásahu a z místa zásahu na operační a informační středisko se zabezpečuje podle § 29 odst. 2 písm. b) a d). Nelze-li postupovat podle věty první, spojení se zabezpečuje podle § 29 odst. 2 písm. c) a písm. e) až h).

(3) Spojení mezi operačními středisky základních složek se zabezpečuje podle § 29 odst. 2 písm. a) až e). Nelze-li postupovat podle věty první, je zabezpečeno spojení podle § 29 odst. 2 písm. f) nebo g) tak, aby bylo vzájemně na sobě nezávislé.

(4) Spojení mezi operačním a informačním střediskem a operačními středisky, dispečinky nebo pracovišti ostatních složek se zabezpečuje podle § 29 odst. 2 písm. c) a d) a případně po schválení ministerstvem také podle § 29 odst. 2 písm. a) a b).

(5) Organizaci spojení pro zajištění vlastních činností složky provádí každá složka samostatně.

ČÁST SEDMÁ ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 31

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se vyhláška č. 25/2000 Sb., kterou se stanoví podrobnosti ke zpracování havarijního plánu okresu a vnějšího havarijního plánu.

§ 32

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem vyhlášení, s výjimkou ustanovení § 25, 27 a 28, která nabývají účinnosti dnem 30. června 2002.

Ministr:

Mgr. Gross v. r.

Způsob zpracování havarijního plánu okresu

(1) Havarijní plán okresu se člení na

- A. informační část,
- B. operativní část, a
- C. plány konkrétních činností.

(2) Havarijní plán okresu obsahuje textové dokumenty doplněné grafickou dokumentací, kterou tvoří mapy,¹⁾ grafy a schémata.

A. Informační část

(1) Charakteristiku okresu tvoří část

- a) geografická,
- b) demografická,
- c) klimatická, a
- d) popis infrastruktury.

(2) Pro jednotlivé druhy mimořádných událostí se uvedou skutečnosti zjištěné analýzou vzniku mimořádných událostí, ve které se uvede

- a) místo možného výskytu,
- b) pravděpodobnost výskytu,
- c) rozsah a ohrožení v závislosti na čase a dalších podmínkách,
- d) seznam dotčených obcí včetně přehledu počtu jejich obyvatel a seznam dotčených právnických osob a podnikajících fyzických osob zahrnutých do havarijního plánu,²⁾
- d) ohrožení obyvatelstva,
- e) předpokládané škody,
- f) předpokládané následky vyvolané mimořádnou událostí,
- g) zásady pro provedení záchranných a likvidačních prací,
- i) předpokládané množství sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce,
- j) popis příslušné části (ke konkrétnímu druhu mimořádné události) struktury organizace havarijní připravenosti okresu, včetně uvedení působnosti složek,
- j) popis využitelné části (ke konkrétnímu druhu a místu mimořádné události) systému vyrozumění a varování v rámci organizace záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva, a

k) možnosti asanace předpokládaných následků mimořádné události s uvedením odpovědnosti za provedení jednotlivých asanačních opatření.

(3) Při možnosti výskytu jednoho druhu mimořádné události na více místech území okresu a za obdobných místních podmínek se podrobně popíše nejvíce nebezpečná varianta; u ostatních variant se uvedou pouze odlišnosti a specifika.

(4) Provede se výčet mimořádných událostí, které přesahují hranice okresu nebo mohou vzniknout na území okresu anebo se mohou šířit z jiných okresů.

B. Operativní část

(1) Síly a prostředky pro záchranné a likvidační práce se uvedou jen tehdy, pokud nejsou zahrnuty v poplachových plánech, s ohledem na pomoc vyžadovanou podle § 20 odst. 1 a 2 zákona, přičemž poplachový plán okresu se přiloží k havarijnímu plánu okresu s těmito údaji:

- a) pomoc poskytovaná sousedním okresům zahrnuje
 1. mimořádné události, při nichž bude pomoc zpravidla realizována,
 2. síly a prostředky určené k pomoci,
 3. způsob povolání sil a prostředků určených k pomoci a jejich zapojení do záchranných a likvidačních prací, a
 4. odpovědnost za vyslání,
- b) pomoc, která může být poskytnuta ze sousedních okresů, zahrnuje
 1. mimořádné události, při nichž bude zpravidla pomoc vyžadována,
 2. síly a prostředky určené k pomoci,
 3. způsob povolání sil a prostředků určených k pomoci a jejich zapojení do záchranných a likvidačních prací, a
 4. odpovědnost za vyslání,
- c) pomoc, která může být poskytnuta z krajské a celostátní úrovně, zahrnuje
 1. mimořádné události, při nichž bude zpravidla pomoc vyžadována,
 2. síly a prostředky určené k pomoci,
 3. způsob povolání sil a prostředků určených k pomoci a jejich zapojení do záchranných a likvidačních prací, a

¹⁾ Nařízení vlády č. 116/1995 Sb., kterým se stanoví geodetické referenční systémy, státní mapová díla závazná na celém území státu a zásady jejich používání.

²⁾ § 23 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

4. odpovědnost za vyslání.

(2) Vyrozumění o mimořádné události, spojení, komunikace a předávání informací veřejnosti; v nich se uvádí jen obecné informace o použitých organizačních a technických systémech pro předávání informací podle § 29 s odkazy na plány konkrétních činností. Popis informování a přípravy veřejnosti pro případ mimořádných situací obsahuje také informace o zpracovaném a každoročně udržovaném programu pro vzdělávání, výchovu a výcvik veřejnosti, varovné signály, plánované zkoušky varovných systémů apod.

(3) Monitoring, v něm se uvede místo umístění, způsob provozování měřicích míst, vyhodnocování a využívání naměřených hodnot pro potřeby

- a) zjišťování mimořádné události,
- b) ochrany obyvatelstva,
- c) hydrometeorologické situace, a
- d) znečištění životního prostředí.

(4) Havarijní informační systém zahrnuje způsob

- a) provozování, a
- b) využití při mimořádné události.

(5) Asanace jednotlivých druhů mimořádných událostí obsahuje

- a) odpovědnost za provedení asanace,
- b) druhy asanace a složky provádějící asanaci,
- c) skládky a spalovny nebezpečných látek, a
- d) dozor nad asanačními pracemi.

C. Druhy plánů konkrétních činností

(1) Plán vyrozumění obsahuje způsob

- a) předání prvotní informace o mimořádné události,
- b) povolání ostatních složek,
- c) informování přednosta okresního úřadu a krizového štábu, a
- d) podávání informací o mimořádné události krajskému úřadu, sousedním okresním úřadům, ostatním dotčeným správním úřadům a obcím.

(2) Traumatologický plán obsahuje způsob zabezpečení zdravotnických opatření postiženým osobám.

(3) Plán varování obyvatelstva obsahuje

- a) komunikační plán a prostředky pro varování obyvatelstva,
- b) způsob varování obyvatelstva o možném nebezpečí,
- c) druhy varovných signálů a jejich význam,

- d) způsob předání informací o nutné činnosti obyvatelstva,
- e) způsob informování o ukončení ohrožení, a
- f) rozdělení odpovědnosti za provedení varování obyvatelstva.

(4) Plán ukrytí obyvatelstva obsahuje

- a) zásady zabezpečení ukrytí,
- b) přehled úkrytů na území okresu podle jejich typu, a
- c) odpovědnost za provedení ukrytí obyvatelstva.

(5) Plán individuální ochrany obyvatelstva obsahuje

- a) prostředky individuální ochrany, včetně improvizovaných,
- b) místa uskladnění prostředků individuální ochrany,
- c) systém výdeje prostředků pro individuální ochranu,
- d) systém zpětného přebírání prostředků pro individuální ochranu, a
- e) rozdělení odpovědnosti za provedení individuální ochrany obyvatelstva.

(6) Plán evakuace obyvatelstva obsahuje

- a) zásady provádění evakuace,
- b) předpokládané počty evakuovaných osob,
- c) zabezpečení evakuace,
- d) evakuační trasy,
- e) přehled míst ubytování,
- f) řízení evakuace, a
- g) rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva.

(7) Plán nouzového přežití obyvatelstva obsahuje

- a) nouzové ubytování,
- b) nouzové zásobování základními potravinami,
- c) nouzové zdroje pitné vody,
- d) nouzové zásobování pitnou vodou,
- e) nouzové základní služby obyvatelstvu,
- f) nouzové dodávky energií,
- g) organizování humanitární pomoci, a
- h) rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva.

(8) Povodňový plán okresu obsahuje náležitosti stanovené zvláštním právním předpisem.³⁾

(9) Plán ochrany území pod vybranými vodními díly před zvláštními povodněmi obsahuje

³⁾ § 4 nařízení vlády č. 100/1999 Sb., o ochraně před povodněmi.

- a) kategorie vodních děl a analýzu nebezpečí vzniku zvláštní povodně,
- b) rozsah a účinek zvláštní povodně na území pod vodním dílem včetně grafického znázornění,
- c) činnost příslušných orgánů a obcí, a
- d) kritéria vyhlášení krizového stavu pro území postižené zvláštní povodní.

(10) Plán mimořádných veterinárních opatření obsahuje

- a) přehled připravených mimořádných veterinárních opatření,
- b) způsob jejich provádění,
- c) síly a prostředky k zabezpečení,
- d) rozdělení odpovědnosti za provedení veterinárních opatření, a
- e) pohotovostní plán pro případ výskytu nebezpečných nákaz.

(11) Plán veřejného pořádku a bezpečnosti obsahuje

- a) způsob jeho zabezpečení, a
- b) rozdělení odpovědnosti za provedení opatření na ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti.

(12) Plán ochrany kulturních památek obsahuje

- a) přehled kulturních movitých a nemovitých památek,

- b) způsob zabezpečení jejich ochrany před účinky havárií, a
- c) rozdělení odpovědnosti za provedení ochrany kulturních památek.

(13) Plán hygienických a protiepidemických opatření obsahuje

- a) přehled připravených hygienicko epidemiologických opatření,
- b) způsob jejich provádění,
- c) síly a prostředky k jejich zabezpečení, a
- d) rozdělení odpovědnosti za provedení plánovaných hygienických a protiepidemických opatření.

(14) Plán komunikace s veřejností a sdělovacími prostředky obsahuje

- a) přehled spojení na sdělovací prostředky,
- b) texty nebo nahrávky televizních a rozhlasových varovných relací,
- c) frekvence vysílání rozhlasových stanic,
- d) způsob ověření průniku varovných relací,
- e) náhradní systémy pro informování veřejnosti,
- f) popis reakce obyvatelstva na varovné zprávy, a
- g) organizační a materiální zabezpečení tiskového střediska.

Způsob zpracování vnějšího havarijního plánu

(1) Pro potřeby řešení radiační havárie je území zóny havarijního plánování rozděleno na středový prostor a na 16 pravidelných výsečí, které se nazývají sektory. V závislosti na směru šíření radioaktivních látek a na výsledcích monitorování jsou v sektorech uplatňována opatření vyplývající z vnějšího havarijního plánu. V okolí jaderného zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření je středový prostor (zpravidla kruhový), ve kterém jsou uplatňována příslušná a předem stanovená opatření bez ohledu na směr šíření radioaktivních látek a bez ohledu na výsledky monitorování radiační situace. Přesný průběh hranic sektorů a středového prostoru se přizpůsobí místním územním a demografickým poměrům.

(2) Ochranná opatření se plánují formou plánů konkrétních činností pro příslušné sektory zóny havarijního plánování. Vymezení velikosti zóny havarijního plánování stanoví Státní úřad pro jadernou bezpečnost¹⁾ na základě návrhu držitele povolení.²⁾

(3) Vnější havarijní plán obsahuje textovou a grafickou část. Textová část obsahuje údaje informačního a operativního charakteru a plány konkrétních činností. Grafická část obsahuje mapy,³⁾ grafy, schémata, rozmístění sil a prostředků, způsoby vedení záchranných a likvidačních prací, směry možnosti šíření radioaktivních látek při radiační havárii apod.

(4) Vnější havarijní plán se člení na

- A. informační část,
- B. operativní část, a
- C. plány konkrétních činností.

A. Informační část

(1) Informační část obsahuje

- a) obecnou charakteristiku jaderného zařízení nebo pracoviště s velmi významným zdrojem ionizujícího záření,
- b) charakteristiku území, zejména po stránce demografické, geografické, klimatické, a popis infrastruktury na území,
- c) seznam obcí včetně přehledu počtu obyvatel a seznam právnických a podnikajících fyzických

osob, které jsou zahrnuty do vnějšího havarijního plánu,²⁾

- d) výsledky analýz možných radiačních havárií a radiologických následků na obyvatelstvo, zvířata a životní prostředí,
- e) systém klasifikace radiačních havárií podle vnitřního havarijního plánu,
- f) požadavky na ochranu obyvatelstva a životního prostředí ve vztahu k zásahovým úrovním při radiační havárii,⁴⁾
- g) popis struktury organizace havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování včetně uvedení kompetencí jejích složek k provádění potřebných činností, a
- h) popis systému vyrozumění a varování, který obsahuje vazby na držitele povolení a předávání informací v rámci organizace havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování.

(2) Ke zpracování částí uvedených v odstavci 1 písm. b) a c) se využijí havarijní plány okresů v zóně havarijního plánování.

B. Operativní část

(1) Operativní část udává přehled připravených opatření, která jsou prováděna po vyrozumění o podezření na vznik nebo při potvrzení vzniku radiační havárie držitelem povolení. Hasičský záchranný sbor kraje rozpracovává řešení jednotlivých opatření v závislosti na předpokládanou radiační situaci a její očekávané časové posloupnosti. Provedení jednotlivých opatření se zajišťuje podle plánů konkrétních činností v závislosti na způsobu šíření radiační havárie.

(2) Operativní část obsahuje

- a) úkoly dotčených správních úřadů, obcí a složek,
- b) způsob koordinace řešení radiační havárie,
- c) kritéria pro vyhlášení odpovídajících krizových stavů, jestliže vnější havarijní plán k řešení radiační havárie zjevně nepostačuje,
- d) způsob zabezpečení informačních toků při řízení likvidace následků radiační havárie, a

¹⁾ § 3 odst. 2 písm. f) zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon).

²⁾ § 17 odst. 3 zákona č. 18/1997 Sb.

§ 1 nařízení vlády č. 11/1999 Sb., o zóně havarijního plánování.

³⁾ Nařízení vlády č. 116/1995 Sb., kterým se stanoví geodetické referenční systémy, státní mapová díla závazná na celém území státu a zásady jejich používání.

⁴⁾ § 64 až 66 vyhlášky č. 184/1997 Sb., o požadavcích na zajištění radiační ochrany.

e) zásady činnosti při rozšíření nebo možnosti rozšíření následků radiační havárie mimo zónu havarijního plánování a spolupráce dotčených správních úřadů a obcí.

(3) Operativní část dále obsahuje formy, způsoby a postupy při poskytování informací obyvatelstvu v zóně havarijního plánování o

- a) charakteru možného ohrožení,
- b) plánovaných opatřeních na ochranu obyvatelstva,
- a
- c) skutečném ohrožení obyvatelstva a následně přijímaných opatřeních k ochraně obyvatelstva.

C. Plány konkrétních činností

(1) Plán vyrozumění, kterým se rozumí neprodlené předání informace o mimořádné události, obsahuje

- a) jména osob a názvy institucí, adresy a způsoby kontaktního spojení na
 1. operační a informační střediska a operační střediska základních složek působící na území kraje, případně okresu,
 2. příslušné pracovníky krajského, případně okresního úřadu,
 3. příslušné pracovníky ostatních složek,
 4. další krajské, případně okresní úřady v zóně havarijního plánování a operační střediska na jejich území, případně další krajské nebo okresní úřady dotčené plánovanými opatřeními,
 5. další dotčené územní správní úřady a obce,
 6. dotčené ústřední správní úřady a operační střediska s celostátní působností,
- b) výpis ze systému vyrozumění zabezpečovaného držitelem povolení, a
- c) činnost každé zasahující složky a příslušných pracovníků krajských úřadů, okresních úřadů a obcí, kterou provádí po vyrozumění (například vyhlášení poplachu, zabezpečení svozu).

(2) Plán varování obyvatelstva, který vychází z podkladů o varování zabezpečovaném držitelem povolení, obsahuje

- a) hlavní způsob varování obyvatelstva včetně popisu činnosti, kterou má obyvatelstvo po varování vykonat, a
- b) náhradní způsob varování obyvatelstva.

(3) Plán záchranných a likvidačních prací obsahuje

- a) potřebu předurčených sil a prostředků, která vychází z územně příslušného poplachového plánu,
- b) seznam složek určených k plnění úkolů při radiační havárii, radiační nehodě nebo jiné mimořádné události na jaderném zařízení nebo pracovišti s velmi významným zdrojem ionizujícího záření,
- c) způsob vyrozumění a povolání těchto složek,
- d) vybavenost ochrannými a technickými prostředky,
- e) předurčenost k plnění konkrétních úkolů včetně konkrétního možného nasazení,
- f) pravděpodobnou lokalitu jejich nasazení,
- g) trasu příjezdu a odjezdu složek,
- h) způsob řízení zásahu,
- i) maximální dobu nasazení složek v místě zásahu s ohledem na ohrožení zdraví sil,
- j) materiální, technické a zdravotnické zabezpečení složek, a
- k) způsob provádění dekontaminace a dozimetrické kontroly.

(4) Plán ukrytí obyvatelstva, které je zavedeno za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,⁵⁾ obsahuje

- a) zásady a způsoby vhodného ukrytí osob v zóně havarijního plánování, to je počet ukrytých osob v bydlíšti, zaměstnání, ve školských, zdravotnických a v dalších zařízeních, a
- b) zásady pro chování obyvatelstva při ukrytí.

(5) Plán jodové profylaxe, která je prováděna za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,⁶⁾ obsahuje počty profylaktik, způsoby distribuce, obměny a použití jodové profylaxe.

(6) Plán evakuace osob, která je prováděna za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,⁷⁾ se připravuje pro středový prostor i pro další části zóny havarijního plánování v sektorech pro 16 variant směru větru (v osách výsečí). Plán evakuace obsahuje

- a) seznam sil a prostředků, které zabezpečí evakuaci,
- b) způsob jejich vyrozumění, vybavení, přípravy a povolání,
- c) počty osob k evakuaci a místa, odkud a kam budou evakuovány,
- d) systém řízení hromadné evakuace a samovolné evakuace,
- e) popis evakuačního zavazadla,

⁵⁾ § 65 vyhlášky č. 184/1997 Sb.

⁶⁾ § 64 a 65 vyhlášky č. 184/1997 Sb.

⁷⁾ § 64 odst. 1 vyhlášky č. 184/1997 Sb.

- f) systém evidence evakuovaných osob,
- g) evakuační trasy a jejich zabezpečení,
- h) systém monitorování evakuovaných osob včetně dekontaminačních stanovišť, a
- i) přehled nouzového ubytování evakuovaných osob a způsoby jejich zásobování.

(7) Plán individuální ochrany osob obsahuje

- a) možnosti a způsoby použití improvizovaných prostředků individuální ochrany,
- b) přehled prostředků ochrany obyvatelstva (pokud se jejich použití předpokládá),
- c) místa uložení těchto prostředků a způsob jejich distribuce,
- d) způsob použití a likvidace použitých prostředků.

(8) Plán dekontaminace obsahuje

- a) seznam stanovišť a objektů pro provedení dekontaminace,
- b) způsob provedení dekontaminace osob, objektů, dopravních a jiných prostředků a území v zóně havarijního plánování,
- c) síly a prostředky pro dekontaminaci, způsob jejich vyrozumění a nasazení,
- d) způsob radiační kontroly po provedení dekontaminace, a
- e) způsob zabezpečení náhradního oblečení pro kontaminované osoby.

(9) Plán monitorování obsahuje způsoby předávání zpráv o výsledcích monitorování z radiační a monitorovací sítě České republiky a od držitele povolení.

(10) Plán regulace pohybu osob obsahuje

- a) stanovení hranic uzavřeného prostoru,
- b) určení vstupních a výstupních míst,
- c) způsob regulace pohybu osob,
- d) síly a prostředky pro zabezpečení regulace pohybu osob a vozidel, jejich vyrozumění, nasazení a odpovědnost za provedení úkolů, a
- e) úkoly při regulaci pohybu osob a vozidel.

(11) Traumatologický plán, který zabezpečuje způsob odborného lékařského vyšetření a lékařské péče, obsahuje

- a) zásady a postupy při realizaci zdravotnické pomoci obyvatelstvu nebo jednotlivým osobám a osobám, které zabezpečují opatření ke snížení ozáření nebo které provádějí záchranné práce, jež byly v souvislosti s radiační havárií ozářeny (zevní ozáření, vnitřní kontaminace) nebo postiženy kombinací polytraumat, a

- b) způsob zabezpečení zdravotnické pomoci evakuovanému, případně ukrytému obyvatelstvu.

(12) Veterinární plán opatření k ochraně hospodářských zvířat při radiační havárii obsahuje

- a) počty a umístění hospodářských zvířat,
- b) opatření připravená pro jejich přežití a způsob jejich zabezpečení,
- c) hospodářské zvířectvo určené k evakuaci, jeho počty, trasy přesunu, způsoby jeho ošetřování a místa jeho následného umístění,
- d) způsoby veterinárního třídění a dekontaminace zvířat, a
- e) opatření vůči hospodářskému zvířectvu zasaženému radiační havárií včetně likvidace uhynulých zvířat.

(13) Plán regulace distribuce a požívání potravin, krmiv a vody obsahuje

- a) způsoby kontroly znečištění potravin, krmiv a vody radionuklidy,
- b) způsob vydání pokynu k regulaci,
- c) varianty možné regulace,
- d) způsob likvidace potravin a krmiv znečištěných radionuklidy, a
- e) způsob zajištění a distribuce nezávadných potravin, vody a krmiv.

(14) Plán opatření při úmrtí osob v zamořené oblasti obsahuje způsob

- a) vyhledání zemřelých osob a jejich identifikace,
- b) zacházení s kontaminovanými tělesnými pozůstatky zemřelých osob, a
- c) pohřbení osob.

(15) Plán zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti obsahuje způsoby jejich zabezpečení a činnost příslušných orgánů a obcí.

(16) Plán komunikace s veřejností a sdělovacími prostředky obsahuje

- a) přehled spojení na kontaktní osoby sdělovacích prostředků,
- b) texty nebo nahrávky televizních a rozhlasových varovných relací,
- c) frekvence a náhradní frekvence rozhlasových stanic,
- d) způsob ověření průniku varovných relací,
- e) náhradní systémy pro informování veřejnosti,
- f) popis reakce obyvatelstva na varovné zprávy, a
- g) organizační a materiální zabezpečení tiskového střediska.

380

VYHLÁŠKA

Ministerstva vnitra

ze dne 9. srpna 2002

k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Ministerstvo vnitra stanoví podle § 35 odst. 2 a 3 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, (dále jen „zákon“) k provedení § 7 odst. 7 písm. c) až g) zákona a po projednání s Ministerstvem pro místní rozvoj k provedení § 7 odst. 7 písm. h) zákona:

ČÁST PRVNÍ

POSTUP PŘI ZŘIZOVÁNÍ ZAŘÍZENÍ CIVILNÍ
OCHRANY A PŘI ODBORNÉ PŘÍPRAVĚ
JEJICH PERSONÁLU

[K § 7 odst. 7 písm. c) zákona]

§ 1

Postup při zřizování zařízení civilní ochrany

(1) Obec, jiná právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba¹⁾ (dále jen „zřizovatel“) může požádat hasičský záchranný sbor kraje o vyjádření k účelnosti zřízení zařízení civilní ochrany.

(2) V žádosti uvede

- a) obec – název, identifikační číslo obce jako právnické osoby, adresu sídla obecního úřadu, městského úřadu nebo magistrátu, kontaktní osobu a adresu objektu, v němž má být zařízení civilní ochrany zřízeno,
- b) jiná právnická osoba – obchodní firmu nebo název, identifikační číslo, sídlo a adresu provozovny, v níž má být zařízení civilní ochrany zřízeno; není-li zapsána v obchodním rejstříku, v žádosti dále uvede předmět podnikání (činnosti) a jméno a příjmení člena statutárního orgánu,
- c) podnikající fyzická osoba – obchodní firmu nebo jméno a příjmení, místo podnikání, identifikační číslo a adresu provozovny, v níž má být zařízení civilní ochrany zřízeno; není-li zapsána v obchodním rejstříku, v žádosti dále uvede předmět podnikání (činnosti).

V žádosti se dále uvedou zdroje možných rizik vzniku mimořádných událostí a další skutečnosti využitelné

při posuzování účelnosti zřízení zařízení civilní ochrany.

(3) Hasičský záchranný sbor kraje zašle zřizovateli vyjádření do 30 dnů ode dne doručení žádosti a uvede v něm, pro jaký účel je vhodné zařízení civilní ochrany zřídit z hlediska potřeb zabezpečení úkolů vyplývajících z vnějšího havarijního plánu²⁾ nebo havarijního plánu kraje³⁾ a doporučí personální složení zařízení civilní ochrany.

§ 2

Personální složení a věcné prostředky zařízení
civilní ochrany

(1) Zařízení pro zajištění evakuace tvoří

- a) obsluha evakuačního střediska složená z velitele, nejméně 2 pomocníků a dále osob vykonávajících doprovod v počtu potřebném podle organizace dopravy a
- b) obsluha přijímacího střediska složená z velitele, nejméně 2 pomocníků a osob zabezpečujících péči o evakuované v místě ubytování.

(2) Zařízení pro zajištění nouzového přežití a organizované humanitární pomoci tvoří

- a) obsluha zařízení pro nouzové ubytování a stravování složená podle charakteru a velikosti zařízení, nebo
- b) skupina humanitární pomoci složená z velitele a 2 až 4 pomocníků.

(3) Zařízení pro nouzové zásobování vodou tvoří obsluha v počtu osob podle rozsahu zabezpečovaných úkolů.

(4) Zařízení pro poskytování první pomoci tvoří zdravotnické družstvo složené z velitele a nejméně 3 zdravotníků.

(5) Zařízení pro provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí tvoří

¹⁾ § 23 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

²⁾ § 10 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb., ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

³⁾ § 10 odst. 4 zákona č. 239/2000 Sb., ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

- a) vyprošťovací družstvo složené z velitele a nejméně 4 pomocníků a
- b) obsluha strojů složená ze 2 členů.

(6) Zařízení pro zjišťování a označování nebezpečných oblastí tvoří

- a) průzkumná hlídka složená z velitele, 3 průzkumníků a řidiče,
- b) skupina analytického zjišťování vedená velitelem skupiny, která zahrnuje
 1. hlídku radiačního a chemického průzkumu složenou ze 3 průzkumníků a řidiče,
 2. hlídku laboratorní kontroly složenou z chemika-analytika a laboranta-dozimetry,
- c) hlídka dozimetrické kontroly složená z velitele a 2 dozimetristů,
- d) obsluha stacionárního hlásiče úrovně radiace tvořená 1 členem a
- e) povodňová hlídka složená ze 2 členů-pozorovatelů.

(7) Zařízení pro zabezpečení dekontaminace terénu tvoří

- a) hlídka strojní speciální očišty složená z velitele, 1 člena a řidiče a
- b) družstvo ruční speciální očišty složené z velitele, nejméně 2 členů a řidiče.

(8) Zařízení pro zabezpečení dekontaminace osob a oděvů tvoří

- a) skupina zabezpečující provoz stálé umývárny složená z velitele, nejméně 2 dozimetristů-chemiků, 2 členů-obsluhy svlékárny, 2 členů-obsluhy sprchové části, 2 členů-obsluhy oblékárny, 2 zdravotníků, 2 směrníků, 2 členů-obsluhy dodávek vody a 2 členů vydávajících náhradní oděvy,
- b) skupina pro dekontaminaci oděvů složená z velitele, nejméně 2 dozimetristů-chemiků, 10 členů obsluhy a 8 nosičů oděvů.

(9) Zařízení pro zabezpečení dekontaminace věcných prostředků tvoří skupina složená z velitele, 2 dozimetristů-chemiků, 5 členů-obsluhy, 2 členů-pomocné obsluhy, 2 členů obsluhy dodávek vody a 2 směrníků.

(10) Zařízení pro zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech tvoří krytové družstvo složené z velitele, obsluhy filtroventilačního zařízení, zdravotníků a pomocníků v počtu podle kapacity úkrytu.

(11) Zařízení pro zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany tvoří skupina výdeje prostředků individuální ochrany složená z velitele a nejméně 2 členů.

(12) Věcné prostředky pro zařízení civilní ochrany jsou stanoveny v příloze č. 1.

§ 3

Odborná příprava personálu zařízení civilní ochrany

(1) Za odborně připraveného je považován velitel, zdravotník, chemik, laborant, průzkumník a dozimetrista, který absolvoval nejméně 16 hodin teoretické přípravy zpravidla ve vzdělávacím zařízení Hasičského záchranného sboru České republiky a 4 hodiny praktické přípravy v objektu zřizovatele zařízení civilní ochrany a který jednou za 2 roky tuto přípravu ve stejném rozsahu opakuje. Pomocník, obsluha, řidič, pozorovatel, směrník, nosič, člen zabezpečující dekontaminaci a člen výdeje prostředků individuální ochrany je považován za odborně připraveného po absolvování praktické přípravy v rozsahu 4 hodin za 2 roky.

(2) Odborná příprava se zaměřuje na objasnění místa a úlohy zařízení civilní ochrany při vzniku mimořádné události, na součinnost se složkami integrovaného záchranného systému a na plnění úkolů vyplývajících z funkce s důrazem na opatření ochrany obyvatelstva (ukrytí, evakuace, nouzové přežití, výdej prostředků individuální ochrany, poskytování první pomoci, dekontaminace, vyprošťování, průzkum).

ČÁST DRUHÁ

ZPŮSOB INFORMOVÁNÍ PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB O CHARAKTERU MOŽNÉHO OHROŽENÍ, PŘIPRAVOVANÝCH OPATŘENÍCH A ZPŮSOBU JEJICH PRAVIDELNÉHO PROVEDENÍ

[K § 7 odst. 7 písm. d) zákona]

§ 4

Způsob informování

(1) Informování právnických a fyzických osob (dále jen „informování“) o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení zabezpečuje obecní úřad a zaměstnavatel. K tomu využívají informace poskytnuté zejména hasičským záchranným sborem kraje.

(2) Informování se uskutečňuje zejména

- a) hromadnými informačními prostředky,⁴⁾
- b) letáky a informačními brožurami,
- c) ukázkami činnosti integrovaného záchranného systému, nebo
- d) besedami s obyvatelstvem.

⁴⁾ § 32 zákona č. 239/2000 Sb.

§ 5

Obsah informování

V rámci informování se sdělují zejména údaje o

- a) zdrojích rizik vzniku mimořádných událostí a s tím souvisejících preventivních opatřeních,
- b) činnosti a přípravě integrovaného záchranného systému na řešení mimořádných událostí,
- c) opatřeních ochrany obyvatelstva, zejména o varování, evakuaci, ukrytí, individuální ochraně a nouzovém přežití,
- d) sebeochraně a poskytování vzájemné pomoci a
- e) organizaci humanitární pomoci.

ČÁST TŘETÍ**TECHNICKÉ, PROVOZNÍ A ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ JEDNOTNÉHO SYSTÉMU VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ A ZPŮSOB POSKYTOVÁNÍ TÍŠŇOVÝCH INFORMACÍ**

[K § 7 odst. 7 písm. e) zákona]

§ 6

Technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyrozumění

Jednotný systém varování a vyrozumění je technicky, provozně a organizačně zabezpečen vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění.

§ 7

Vyrozumívací centra

(1) Vyrozumívací centra jsou součástí operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému pro zabezpečení varování, vyrozumění a předávání tísňových informací.

(2) Za vyrozumívací centra se považují i zařízení zřízená za účelem varování a poskytování tísňových informací u právnických osob nebo podnikajících fyzických osob.

§ 8

Telekomunikační sítě

Telekomunikační sítě jsou linkové a rádiové sítě zabezpečující přenos povelů z vyrozumívacích center pro aktivaci koncových prvků varování a vyrozumění.

§ 9

Koncové prvky varování a vyrozumění

(1) Koncové prvky varování jsou technická zařízení schopná vydávat varovný signál, např. sirény.

(2) Koncové prvky vyrozumění jsou technická zařízení schopná předat informaci orgánům krizového řízení, např. mobilní telefony.

(3) Hasičský záchranný sbor kraje umísťuje koncové prvky varování na území obcí s počtem nad 500 obyvatel, v zónách havarijního plánování a v dalších místech možného vzniku mimořádné události.

(4) Varovný signál je stanovený způsob akustické aktivace koncových prvků varování obyvatelstva před hrozící nebo nastalou mimořádnou událostí.

(5) Tvar a význam varovného signálu je uveden v příloze č. 2.

(6) V místech, která nejsou pokryta varovným signálem, může obecní úřad provádět náhradní způsob varování v dohodě s místně příslušným hasičským záchranným sborem kraje.

(7) Připojení technického zařízení, které provozuje obec nebo jiná právnická osoba, jež je využitelné jako koncový prvek varování do jednotného systému varování a vyrozumění, připustí hasičský záchranný sbor kraje, splňuje-li technické požadavky stanovené generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky.

§ 10

Poskytování tísňových informací

(1) Tísňovou informací se obyvatelstvu sdělují údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a údaje o opatřeních k ochraně obyvatelstva.

(2) K poskytování tísňové informace se využívá koncových prvků varování, které jsou vybaveny modulem pro vysílání hlasové informace, a všech hromadných informačních prostředků.

(3) Tísňová informace je předávána bezodkladně po vyhlášení varovného signálu.

§ 11

Ověřování provozuschopnosti

(1) Ověřování provozuschopnosti jednotného systému varování a vyrozumění se provádí zpravidla každou první středu v měsíci ve 12 hodin akustickou zkouškou koncových prvků varování zkušebním tónem.

(2) V případě akustické aktivace koncových prvků varování v důsledku technické závady nebo neoprávněného zásahu třetí osoby informuje obecní úřad obce, ve které k této události došlo, bezodkladně obyvatele obce a hasičský záchranný sbor kraje.

ČÁST ČTVRTÁ

ZPŮSOB PROVÁDĚNÍ EVAKUACE A JEJÍHO VŠESTRANNÉHO ZABEZPEČENÍ

[K § 7 odst. 7 písm. f) zákona]

§ 12

Způsob provádění evakuace

(1) Evakuací se zabezpečuje přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí.

(2) Evakuace se provádí z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění.

(3) Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost; přednostně se plánuje pro následující skupiny obyvatelstva

- a) děti do 15 let,
- b) pacienty ve zdravotnických zařízeních,
- c) osoby umístěné v sociálních zařízeních,
- d) osoby zdravotně postižené,
- e) doprovod osob uvedených v písmenech a) až d).

(4) Evakuace se plánuje

- a) pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu;⁵⁾ zvláštnosti provádění evakuace v rámci povodňové ochrany jsou uvedeny v příloze č. 3,
- b) ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření;⁶⁾ zvláštnosti provádění evakuačních opatření v okolí jaderných zařízení jsou uvedeny v příloze č. 4,
- c) ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami,⁷⁾ při hrozbě možného ozbrojeného konfliktu z území vyčleněného pro potřeby operační přípravy, předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových

prostorů ozbrojených sil v souladu s potřebami zajištění obrany státu. Opuštění míst ohrožených mimořádnou událostí se plánuje do 48 hodin a u velké sídelní a průmyslové aglomerace až do 72 hodin od vyhlášení evakuace.

(5) Plánování evakuačních opatření zahrnuje

- a) stanovení evakuačních prostorů a pořadí jejich evakuace, vymezení evakuačních tras s dostatečnou propustností vozidel, stanovení potřeby a zajištění dopravních prostředků, zabezpečení činnosti evakuačních a přijímacích středisek, stanovení míst nouzového ubytování a vytvoření podmínek pro ubytování evakuovaného obyvatelstva,
- b) zajištění propustnosti evakuačních tras, regulaci pohybu obyvatelstva při evakuaci a provedení uzávěry evakuovaného prostoru,
- c) stanovení, přípravu a zajištění označení míst shromažďování, stanovení postupu při evakuaci ohroženého prostoru a kontrole opuštění obydlí, zajištění ostrahy evakuovaného prostoru,
- d) přípravu podkladů pro provedení příjmu evakuovaných osob, upřesnění potřeby nouzového ubytování, přípravu podkladů pro rozdělování evakuovaného obyvatelstva v evakuačních střediscích k přepravě do přijímacích středisek,
- e) přípravu na řízení dopravy s využitím grafikonů přepravy, založenou na analýze evakuačních tras a z ní vyplývající kapacitě,
- f) přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v přijímacích střediscích, pro přerozdělení evakuovaných osob a jejich přepravu do obcí přijímajících evakuované osoby,
- g) zajištění nouzového ubytování a přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v místech nouzového ubytování,
- h) přípravu postupů pro evakuaci a umístění hospodářského zvířectva, strojů, předmětů kulturní hodnoty, technických zařízení a materiálu k zachování nutné výroby,
- i) přípravu postupu informování osob,
- j) psychologickou přípravu osob před a v průběhu evakuace a při dlouhodobém pobytu v náhradním ubytovacím zařízení a
- k) zabezpečení dokumentace přijatých rozhodnutí a opatření realizovaných v průběhu celé evakuace.

⁵⁾ § 23, 24 a 25 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

⁶⁾ Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 83/1998 Sb., zákona č. 71/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 13/2002 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb.

⁷⁾ Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění zákona č. 258/2000 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb.

§ 13

Zabezpečení evakuace

(1) Pořádkové zabezpečení evakuace zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy. Zahrnuje zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti v průběhu celé evakuace.

(2) Dopravní zabezpečení evakuace zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy. U organizované hromadné přepravy osob zabezpečuje zásobování pohonnými hmotami.

(3) Zdravotnické zabezpečení evakuace, jež v první řadě zahrnuje zabezpečení poskytování předlékařské zdravotnické pomoci, převozu do zdravotnických zařízení a zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření, zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy.⁸⁾

(4) Zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce zásob zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu na základě uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí.⁹⁾ Zahrnuje v první řadě zabezpečení nouzového stravování a zásobování pitnou vodou, potravinami a nouzovými příděly předmětů nezbytných k přežití.

(5) Zpracovatel evakuačního plánu zajišťuje mediální zabezpečení evakuace, které zahrnuje zejména zabezpečení varování obyvatelstva, vydání návodů pro chování obyvatelstva a následné předání potřebných tísňových informací.

§ 14

Orgány pro řízení evakuace

(1) Evakuaci zajišťují

- a) pracovní skupina krizového štábu,
- b) evakuační středisko,
- c) přijímací středisko.

(2) Pracovní skupina krizového štábu zajišťuje zejména

- a) řízení průběhu evakuace,
- b) koordinaci přepravy z míst shromažďování do evakuačních středisek,
- c) řízení přepravy z nástupních stanic hromadné přepravy do přijímacích středisek a dále do cílových míst přemístění,
- d) dopravní prostředky a jejich přerozdělování mezi evakuační střediska,
- e) řízení nouzového zásobování pro obyvatelstvo,

- f) koordinaci činnosti evakuačních středisek a přijímacích středisek,
- g) spolupráci s orgány veřejné správy a se zdravotnickými a humanitárními organizacemi,
- h) dokumentování průběhu celé evakuace.

(3) Evakuačním střediskem se rozumí zařízení zřetelně označené nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany. Umísťuje se zpravidla v místě mimo evakuační prostor, ve kterém jsou evakuované osoby shromažďovány a informovány o dalším postupu. Evakuační středisko zajišťuje zejména

- a) řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska s využitím dostupných dopravních prostředků,
- b) vedení evidence o příjmu evakuovaných osob a poskytování pomoci při slučování evakuovaných rodin,
- c) přerozdělování evakuovaných osob do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek,
- d) vytvoření a označení místa pro podávání základních informací v prostoru evakuačního střediska,
- e) první zdravotnickou pomoc, popřípadě přednemocniční neodkladnou péči a převoz zraněných nebo nemocných do zdravotnických zařízení,
- f) vytýčení tras k nástupním stanicím hromadné přepravy,
- g) nocleh a stravování pro personál a evakuované obyvatelstvo, které se zdrží v evakuačním středisku déle než 12 hodin,
- h) udržování veřejného pořádku v prostoru evakuačního střediska,
- i) podávání informací o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu.

(4) Přijímacím střediskem se rozumí zařízení zřetelně označené nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany, které zajišťuje

- a) příjem evakuovaných osob,
- b) přerozdělení evakuovaných osob do předurčených cílových míst přemístění a míst nouzového ubytování,
- c) první zdravotnickou pomoc a případný odvoz nemocných do vyčleněných zdravotnických zařízení,
- d) informování orgánů podle odstavce 1 o průběhu evakuace,

⁸⁾ Například zákon č. 239/2000 Sb., zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

⁹⁾ Například § 16 písm. d) zákona č. 239/2000 Sb.

- e) informování evakuovaných osob, zejména o místě nouzového ubytování a stravování,
- f) informování orgánů veřejné správy, dotčených evakuačními opatřeními, o počtech a potřebách evakuovaných osob.

ČÁST PÁTÁ

ZÁSADY POSTUPU PŘI POSKYTOVÁNÍ ÚKRYTŮ A ZPŮSOB A ROZSAH KOLEKTIVNÍ A INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY OBYVATELSTVA

[K § 7 odst. 7 písm. g) zákona]

§ 15

Zásady postupu při poskytování úkrytů

Krytové družstvo zabezpečuje plynulý vstup obyvatelstva do úkrytu, jeho rozmístění a poučení o chování v úkrytu. Vyžaduje-li to situace, může být kapacita úkrytu překročena nejvýše o 20 %.

§ 16

Způsob a rozsah kolektivní ochrany

(1) Způsob a rozsah kolektivní ochrany obyvatelstva ukrytím se stanoví plánem ukrytí, který je součástí havarijního plánu.

(2) Ukrytí obyvatelstva se při mimořádných událostech zajišťuje v improvizovaných a ve stálých úkrytech.

(3) Improvizované úkryty se budují k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu a v době válečného stavu v místech, kde nelze k ochraně obyvatelstva využít stálých úkrytů.

(4) Stálé úkryty slouží k ukrytí obyvatelstva a tvoří je trvalé ochranné prostory v podzemní části staveb nebo stavby samostatně stojící. Stálé úkryty se dělí na stálé tlakově odolné úkryty, stálé tlakově neodolné úkryty a ochranné systémy podzemních dopravních staveb.

(5) Stálé tlakově odolné úkryty se využívají k ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu.

(6) Stálé tlakově neodolné úkryty se využívají k ochraně obyvatelstva proti účinkům světelného a tepelného záření, pronikavé radiaci, kontaminaci radioaktivním prachem a částečně proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu.

(7) Ochranné systémy podzemních dopravních staveb se využívají k ochraně obyvatelstva při stavech podle odstavce 5 a při mimořádných událostech.

§ 17

Způsob a rozsah individuální ochrany

(1) K individuální ochraně obyvatelstva před účinky nebezpečných škodlivin při mimořádných událostech se využívají prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla. Jedná se o jednoduché pomůcky, které si občané připravují svépomocí z dostupných prostředků a které omezeným způsobem nahrazují prostředky individuální ochrany.

(2) Při stavu ohrožení státu a válečném stavu se provádí výdej prostředků individuální ochrany pro vybrané kategorie osob

- a) dětské ochranné vaky pro děti do 1,5 roku,
- b) dětské ochranné kazajky pro děti od 1,5 do 6 let,
- c) dětské ochranné masky pro děti od 1,5 do 18 let,
- d) ochranné masky pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních,
- e) ochranné masky pro doprovod osob uvedených v písmenech a) až d).

(3) K zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany se stanovuje jejich množství a struktura podle počtu dětí neumístěných ve školských zařízeních a podle projektované kapacity školských zařízení a lůžkové kapacity zdravotnických, sociálních a obdobných zařízení se zálohou 10 %.

(4) K zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany se provádí

- a) výběr a příprava prostorů pro uskladnění,
- b) příprava personálu zabezpečujícího v zařízeních civilní ochrany výdej prostředků individuální ochrany pro výdejní střediska a skupin výdeje prostředků individuální ochrany (§ 2 odst. 9) k distribuci těchto prostředků obyvatelstvu,
- c) evidence prostředků individuální ochrany a jejich výdej.

ČÁST ŠESTÁ

POŽADAVKY OCHRANY OBYVATELSTVA V ÚZEMNÍM PLÁNOVÁNÍ A STAVEBNĚ TECHNICKÉ POŽADAVKY NA STAVBY CIVILNÍ OCHRANY NEBO STAVBY DOTČENÉ POŽADAVKY CIVILNÍ OCHRANY

[K § 7 odst. 7 písm. h) zákona]

§ 18

Uplatňování požadavků ochrany obyvatelstva v územním plánování

Požadavky ochrany obyvatelstva v územním plá-

nování se uplatňují jako požadavky civilní ochrany¹⁰⁾ vyplývající z havarijních plánů a krizových plánů¹¹⁾ v rozsahu, který odpovídá charakteru území a druhu územně plánovací dokumentace.

§ 19

Požadavky civilní ochrany k územnímu plánu velkého územního celku

Na základě stanoviska dotčeného orgánu¹²⁾ uplatněného k návrhu zadání územního plánu velkého územního celku¹³⁾ se do tohoto územního plánu zpracovává návrh území speciálních zájmů¹⁴⁾ pro požadované potřeby

- a) evakuace obyvatelstva a jeho ubytování,
- b) nouzového zásobování obyvatelstva vodou,
- c) ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných na území,
- d) ochrany před důsledky možného teroristického útoku na objekty, jejichž poškození může způsobit mimořádnou událost.

§ 20

Požadavky civilní ochrany k územnímu plánu obce

Na základě stanoviska dotčeného orgánu¹³⁾ uplatněného k návrhu zadání územního plánu obce se v rozsahu předaných podkladů zpracovává do textové a grafické části územního plánu obce návrh ploch pro požadované potřeby

- a) ochrany území před průchodem průlomové vlny vzniklé zvláštní povodní,
- b) zón havarijního plánování,
- c) ukrytí obyvatelstva v důsledku mimořádné události,
- d) evakuace obyvatelstva a jeho ubytování,
- e) skladování materiálu civilní ochrany a humanitární pomoci,
- f) vyvezení a uskladnění nebezpečných látek mimo současně zastavěná území a zastavitelná území obce,
- g) záchranných, likvidačních a obnovovacích prací pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace, vzniklých při mimořádné události,

h) ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných v území,

i) nouzového zásobování obyvatelstva vodou a elektrickou energií.

§ 21

Požadavky civilní ochrany k regulačnímu plánu

(1) Na základě stanoviska dotčeného orgánu¹³⁾ uplatněného k návrhu zadání regulačního plánu se v souladu s územním plánem obce zpracovává do regulačního plánu doložka civilní ochrany členěná na textovou a grafickou část.

(2) Textová část stanoví požadavky na pozemky a požadavky na jejich využití pro

- a) opatření vyplývající z určení záplavových území¹⁵⁾ a zón havarijního plánování,
- b) umístění stálých a improvizovaných úkrytů,
- c) ubytování evakuovaného obyvatelstva,
- d) skladování materiálu civilní ochrany,
- e) zdravotnické zabezpečení obyvatelstva,
- f) ochranu před vlivy nebezpečných látek skladovaných v území,
- g) umístění nově navrhovaných objektů zvláštního významu,
- h) nouzové zásobování obyvatelstva vodou,
- i) záchranné, likvidační a obnovovací práce pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace, vzniklých při mimořádné události,
- j) zřízení humanitární základny,
- k) požární nádrže a místa odběru vody k hašení požárů.

(3) Grafická část obsahuje podle potřeby znázornění pozemků obsažených v textové části podle odstavce 2.

¹⁰⁾ Vyhláška č. 135/2001 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci.

¹¹⁾ Vyhláška č. 328/2001 Sb.

¹²⁾ § 10 odst. 6 a § 15 odst. 5 zákona č. 239/2000 Sb.

¹³⁾ Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 137/1982 Sb., zákona č. 103/1990 Sb., zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 262/1992 Sb., zákona č. 43/1994 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., zákona č. 83/1998 Sb., zákona č. 95/2000 Sb., zákona č. 96/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 239/2000 Sb., zákona č. 59/2001 Sb., zákona č. 254/2001 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb.

¹⁴⁾ § 9 odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., ve znění zákona č. 262/1992 Sb. a zákona č. 83/1998 Sb.

¹⁵⁾ § 66 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

§ 22

**Stavebně technické požadavky na stavby
civilní ochrany nebo stavby
dotčené požadavky civilní ochrany**

(1) Stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky civilní ochrany zahrnují požadavky na

- a) stálé úkryty,
- b) ochranné systémy podzemních dopravních staveb,
- c) stavby financované s využitím prostředků státního rozpočtu, stavby škol a školských zařízení, ubytovny a stavby pro poskytování zdravotní nebo sociální péče z hlediska jejich využitelnosti jako improvizované úkryty,
- d) stavby pro průmyslovou výrobu a skladování.

(2) Stálé úkryty se navrhují především jako zcela zapuštěné, s dvouúčelovým využitím, do míst velké koncentrace obyvatelstva s trvalým nebo přechodným pobytem v dosažitelné vzdálenosti do 500 m od těchto míst, v důležitých provozech, ve školských, zdravotnických, sociálních a dalších zařízeních, minimálně 100 m od zásobníků prchavých látek a plynů s toxickými účinky, které by mohly ohrozit bezpečnost ukry-

vaného obyvatelstva, a mimo záplavovou oblast. Součástí návrhu jsou i požadavky na jejich provoz a údržbu, protiseismická opatření, vzduchotechnická a kyslíková zařízení, elektrická vzduchová soustrojí a k nim příslušející sklady pohonných hmot a olejů, zásobování pitnou a užitkovou vodou a zdravotně technická zařízení.

(3) Improvizované úkryty se navrhují v souladu s plánem ukrytí v dosažitelných vzdálenostech k zabezpečení ukrytí obyvatelstva, jemuž nelze poskytnout stálé úkryty.

(4) Velkokapacitní sklady nebezpečných látek,¹⁶⁾ například ve stavbách pro průmyslovou výrobu a skladování, se umísťují za hranice vymezeného zastavitelného území obce.

ČÁST SEDMÁ**ÚČINNOST**

§ 23

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Ministr:

Mgr. Gross v. r.

¹⁶⁾ § 2 písm. b) zákona č. 353/1999 Sb.

VĚCNÉ PROSTŘEDKY PRO ZAŘÍZENÍ CIVILNÍ OCHRANY

I. Zařízení civilní ochrany k poskytování první pomoci

Zdravotnické družstvo:	nejméně:
protichemický oděv, ochranná maska, filtry	4 soupravy
rukavice pracovní gumové	4 páry
zdravotnická brašna, jejíž obsah odpovídá autolékárničce č. III ¹⁷⁾	3 kusy
dlaha drátěná	5 kusů
zdravotnická nosítka	2 kusy
zdravotnický popruh	2 kusy
rouška PVC o rozměru 83 x 90 cm	2 kusy
rouška PVC o rozměru 110 x 220 cm	1 kus
polní láhev	4 kusy
přikrývka vlněná s upínací páskou	1 kus

II. Zařízení civilní ochrany k provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí

1) Vyprošťovací družstvo:	nejméně:
respirátor	13 kusů
radiomaják - přijímač	1 kus
zdravotnická brašna, jejíž obsah odpovídá autolékárničce č. III	1 kus
ženijní materiál (krumpáč, lopata apod.- z místních zdrojů)	4 kusy
2) Obsluha strojů:	
elektrocentrála (z místních zdrojů)	1 kus
kompresor (z místních zdrojů)	1 kus
kladivo pneumatické, bourací, sbíjecí, vrtací (u obsluhy kompresoru)	1 souprava
palice ocelová (u obsluhy kompresoru)	1 kus
sochor ocelový (u obsluhy kompresoru)	1 kus
krumpáč (u obsluhy kompresoru)	1 kus
lopata (u obsluhy kompresoru)	1 kus
jeřáb automobilový (z místních zdrojů)	1 kus
rypadlo (z místních zdrojů)	1 kus
buldozer (z místních zdrojů)	1 kus

¹⁷⁾ Vyhláška č. 102/1995 Sb., o schvalování technické způsobilosti a technických podmínkách provozu silničních vozidel na pozemních komunikacích, ve znění vyhlášky č. 299/1996 Sb., vyhlášky č. 4/1998 Sb., vyhlášky č. 244/1999 Sb. a vyhlášky č. 160/2001 Sb.

III. Zařízení civilní ochrany ke zjišťování a označování nebezpečných oblastí

1) Průzkumná hlídka:	nejméně:
protichemický oděv	5 souprav
ochranná maska	5 souprav
radiometr	1 kus
chemický průkazník	1 kus
souprava osobních operativních dozimetrů	1 souprava
rozstříkovač přenosný	1 souprava
prostředky pro vytyčování nebezpečných prostorů	1 souprava
spojovací prostředek	1 souprava
automobil (z místních zdrojů)	1 kus
2) Skupina analytického zjišťování:	
a) hlídka radiačního a chemického průzkumu:	
protichemický oděv	5 souprav
ochranná maska	5 souprav
průmyslové filtry	1 sada
dýchací přístroje	3 soupravy
polní chemická laboratoř	1 souprava
chemický průkazník	1 kus
průmyslové detekční trubičky	1 sada
kvantimetr 1000	1 souprava
automatický signalizátor nebezpečných škodlivin	1 souprava
souprava osobních dozimetrů	5 souprav
dozimetrický přístroj (např. DC-3B-72)	1 souprava
souprava radiometru (např. DC-3E-83)	1 souprava
souprava pro meteorologické pozorování MET CHEM	1 souprava
souprava pro odběr vzorků pevných látek, vody a vzduchu	1 souprava
spojovací prostředek	2 kusy
vytyčovací znaky	30 kusů
automobil (z místních zdrojů)	1 kus
gumové rukavice prstové	5 párů
zásobní kovové nebo polyetylenové baňky (5, 10, 20 litrů)	3 kusy
nádoba na dekontaminaci	2 kusy
rozstříkovač přenosný	1 souprava
polní lopatka	2 kusy
propanbutanový vařič s kovovou lahví	1 souprava
zdravotnický prostředek jednotlivce (např. ZPJ-80)	5 souprav
kapesní svítilna	5 kusů
mezinárodní znak civilní ochrany	3 kusy
b) hlídka laboratorní kontroly:	
protichemický oděv	2 soupravy
ochranná maska	2 soupravy
průmyslové filtry	1 sada
dýchací přístroje	3 soupravy
polní chemická laboratoř	1 souprava
chemický průkazník	1 kus
průmyslové detekční trubičky	1 sada

kvantimetr 1000	1 souprava
automatický signalizátor nebezpečných škodlivin	1 souprava
souprava osobních dozimetrů	2 soupravy
dozimetrický přístroj (např. DC-3B-72)	1 souprava
souprava radiometru (např. DC-3E-83)	1 souprava
souprava pro meteorologické pozorování MET CHEM	1 souprava
souprava pro odběr vzorků pevných látek, vody a vzduchu	1 souprava
spojovací prostředek	2 kusy
vytyčovací znaky	30 kusů
automobil (z místních strojů)	1 kus
gumové rukavice prstové	4 páry
zásobní kovové nebo polyetylenové baňky (5, 10, 20 litrů)	3 kusy
nádoba na dekontaminaci	2 kusy
rozstřikovač přenosný	1 souprava
polní lopatka	2 kusy
propanbutanový vaříč s kovovou lahví	1 souprava
zdravotnický prostředek jednotlivce (např. ZPJ-80)	2 soupravy
kapesní svítilna	2 kusy
mezinárodní znak civilní ochrany	3 kusy
3) Hlídka dozimetrické kontroly:	
protichemický oděv	3 soupravy
ochranná maska	3 soupravy
radiometr	1 kus
souprava osobních operativních dozimetrů	1 souprava
vyhodnocovací zařízení dozimetrů	1 souprava
4) Obsluha stacionárního hlásiče úrovně radiace:	
stacionární hlásič úrovně radiace	1 souprava

IV. Zařízení civilní ochrany k zabezpečení dekontaminace a k provedení jiných ochranných opatření

1) Hlídka strojní speciální očisty terénu:	nejméně:
a) při vybavení technikou na kapaliny:	
protichemický oděv, ochranná maska, filtry	3 soupravy
kropící automobil (z místních zdrojů)	1 kus
další materiál (hadry, mýdla, rozpouštědla - z místních zdrojů)	
b) při vybavení technikou na sypké hmoty:	
protichemický oděv, ochranná maska, filtry	3 soupravy
sypací automobil (z místních zdrojů)	1 kus
další materiál (hadry, mýdla, rozpouštědla - z místních zdrojů)	
2) Družstvo ruční speciální očisty:	
protichemický oděv	4 soupravy
ochranná maska	4 soupravy
rozstřikovač přenosný	2 soupravy
rozmetačka na chlórové vápno	2 soupravy

další materiál (krumpáče, lopaty, hrábě, vědra, košťata,
štětky, rozpouštědla a dekontaminační látky - z místních zdrojů)

3) Skupina pro dekontaminaci osob a oděvů:

protichemický oděv	38 souprav
ochranná maska	38 souprav
radiometr	4 kusy
chemický průkazník	4 kusy
prostředky pro vytyčování zamořených prostorů	2 soupravy
zdravotnická brašna, jejíž obsah odpovídá autolékárničce č. III	2 kusy

další materiál (chlornan vápenatý, rozpouštědlo, mýdlo, hadry, kapesní svítilna,
náhradní oděvy, igelitový pytel, igelitový sáček, ručník)

4) Skupina pro dekontaminaci věcných prostředků:

protichemický oděv	14 souprav
ochranná maska	14 souprav
radiometr	2 kusy
chemický průkazník	2 kusy
prostředky pro vytyčování zamořených prostorů	1 souprava
zdravotnická brašna, jejíž obsah odpovídá autolékárničce č. III	1 kus
rozstříkovač přenosný	2 soupravy
další materiál (chlornan vápenatý, rozpouštědlo, mýdlo, hadry, lopata, koště, kapesní svítilna)	

V. Zařízení civilní ochrany k zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech

Krytové družstvo pro stálý úkryt:	nejméně:
protichemický oděv	2 soupravy
ochranná maska	2 soupravy
chemický průkazník	1 kus
radiometr	1 kus
zdravotnická brašna, jejíž obsah odpovídá autolékárničce č. III	2 kusy

VI. Zařízení civilní ochrany k zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany

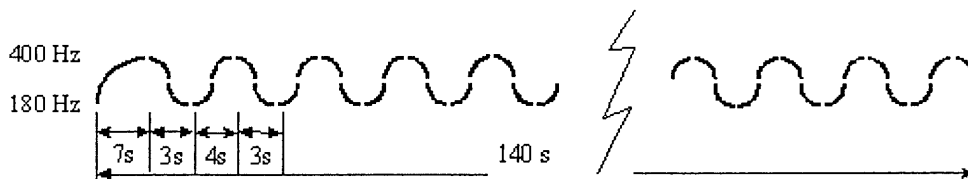
Středisko výdeje prostředků individuální ochrany:	nejméně:
faciometr	1 kus

TVAR A VÝZNAM VAROVNÉHO SIGNÁLU

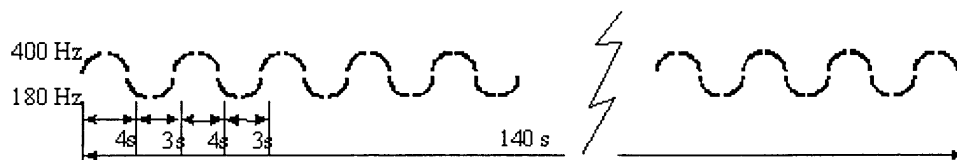
Varovný signál je vyhlásován kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin. Vyhlásován může být třikrát za sebou v cca třímínutových intervalech.

Tón sirény	Délka signálu	Název varovného signálu
kolísavý	140 vteřin	„VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“

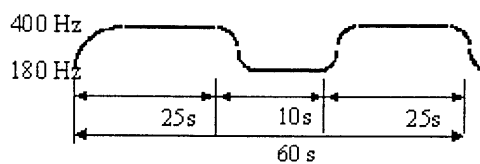
1) Akustický tvar varovného signálu pro elektrické sirény

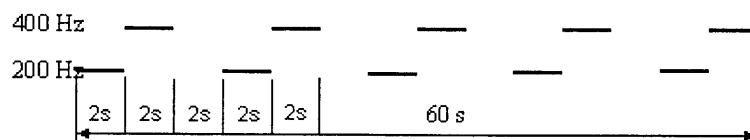
2) Akustický tvar varovného signálu pro elektronické sirény

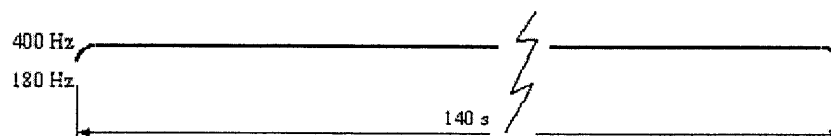
3) Akustický tvar požárního poplachu pro elektrické sirény

4) Akustický tvar požárního poplachu pro elektronické sirény

5) Zkušební tón pro akustickou zkoušku elektrických a elektronických sirén

ZVLÁŠTNOSTI PROVÁDĚNÍ EVAKUACE V RÁMCI POVODŇOVÉ OCHRANY

- 1) Plánování evakuace ze záplavových území¹⁸⁾ ohrožených přirozenými a zvláštními povodněmi¹⁹⁾ vychází z hydrologických výpočtů, analýzy povodňového ohrožení, z dostupných podkladů správců povodí a správců vodních toků o pravděpodobné hranici území ohroženého přirozenými povodněmi a zvláštními povodněmi. Dotčený územně příslušný vodoprávní úřad, který záplavová území stanovuje, předává mapovou dokumentaci těchto území dotčeným stavebním úřadům a Ministerstvu životního prostředí.²⁰⁾
- 2) Evakuace se při přirozených a zvláštních povodních zahajuje na základě rozhodnutí územně příslušných povodňových orgánů,²¹⁾ v případě vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu na povodní ohroženém území, na základě rozhodnutí příslušného orgánu veřejné správy. Evakuace se provádí podle zpracovaných povodňových nebo havarijních plánů.²²⁾
- 3) Při plánování evakuace je třeba respektovat rozdílné působení dvou základních typů povodňového ohrožení a vycházet z podkladů příslušných povodňových plánů územního celku a havarijních plánů vybraných vodu vzdouvajících vodních děl (dále jen „vodní dílo“).
- 4) Při ohrožení přirozenými povodněmi se evakuace provádí z prostorů ohrožených záplavami na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu v závislosti na vyhodnocení aktuální povodňové situace a s ohledem na průběh a dobu příchodu záplavové vlny.
- 5) Při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodních děl a vývoji směřujícímu k narušení jejich funkce a vzniku zvláštní povodně varují vlastníci vodních děl²³⁾ po vodním toku níže položené povodňové orgány, Hasičský záchranný sbor ČR a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.
- 6) Při ohrožení zvláštní povodní, při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a pokud hrozí bezprostřední havárie vodního díla doprovázená nebezpečím vzniku průlomové vlny, se provádí okamžitá evakuace ihned po varování obyvatelstva a nařízení evakuace, a to všemi dostupnými prostředky do předem stanovených prostorů.

¹⁸⁾ § 66 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

¹⁹⁾ § 64 a § 69 zákona č. 254/2001 Sb.

²⁰⁾ § 66 odst. 4 zákona č. 254/2001 Sb.

²¹⁾ § 77 zákona č. 254/2001 Sb., ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

²²⁾ § 11, § 12 a § 13 zákona č. 239/2000 Sb., ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

²³⁾ § 84 zákona č. 254/2001 Sb., ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

- 7) Evakuace se plánuje s důrazem na rychlost a komplexnost přemístění obyvatelstva a zaměstnanců s ohledem na dobu příchodu čela průlomové vlny.
- 8) V případě bezprostřední hrozby nebo vzniku mimořádné situace na vodním díle, která vyžaduje záchranné povodňové práce, se evakuace provádí na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu. V případě vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu na území ohroženém mimořádnou situací na vodním díle se evakuace provádí z tohoto území na základě rozhodnutí příslušného orgánu veřejné správy.

ZVLÁŠTNOSTI PROVÁDĚNÍ EVAKUAČNÍCH OPATŘENÍ V OKOLÍ JADERNÝCH ZAŘÍZENÍ

- 1) V zónách havarijního plánování jaderných zařízení²⁴⁾ se plánuje evakuace, která se týká obyvatelstva z části či z celého urbanistického celku, případně většího územního prostoru.
- 2) Příprava evakuace v okolí jaderných elektráren musí vycházet jak z analýzy rizik, tak i z právních norem, které určují limitní hodnoty.^{24) 25), 26)} Při přípravě se vychází z vnitřních havarijních plánů jaderných elektráren, vnějších havarijních plánů a podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.^{25), 27)} Přitom se vychází z následujících zásad :
 - a) v případě poruchy na technologickém zařízení jaderné elektrárny, která by mohla vyústit ve vznik radiační havárie, se zahajuje příprava přímé evakuace. Přímou evakuací se rozumí evakuace, prováděná bez předchozího ukrytí evakuovaných osob;
 - b) v případě vzniku radiační havárie se provádí ze středového prostoru a z vybraných sektorů v závislosti na směru větru evakuace s ukrytím. Evakuací s ukrytím se rozumí evakuace provedená po předchozím ukrytí evakuovaných osob a po snížení prvotního nebezpečí ozáření z radioaktivního oblaku.

24) Zákon č. 18/1997 Sb.

25) Zákon č. 239/2000 Sb.

26) Vyhláška č. 184/1997 Sb., o požadavcích na zajištění radiační ochrany.

27) Vyhláška č. 328/2001 Sb.

VYHLÁŠKA

ze dne 14. února 2003

o technických podmínkách požární techniky

Ministerstvo vnitra stanoví podle § 24 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 203/1994 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb.:

§ 1

Vyhláška stanoví technické podmínky pro

- a) zásahové požární automobily, a to pro
1. dopravní automobil (DA) v přílohách č. 1 a č. 2,
 2. automobilovou stříkačku (AS) v přílohách č. 1 a č. 3,
 3. cisternovou automobilovou stříkačku (CAS) v přílohách č. 1 a č. 3,
 4. pěnový hasicí automobil (PHA) v přílohách č. 1 a č. 3,
 5. plynový hasicí automobil (PLHA) v příloze č. 1,
 6. práškový hasicí automobil (PRHA) v příloze č. 1,
 7. kombinovaný hasicí automobil (KHA) v přílohách č. 1 a č. 3,
 8. rychlý zásahový automobil (RZA) v přílohách č. 1 a č. 4,
 9. automobilový žebřík (AZ) v přílohách č. 1 a č. 5,
 10. automobilovou plošinu (AP) v přílohách č. 1 a č. 6,
 11. hadicový automobil (HA) v přílohách č. 1,
 12. technický automobil (TA) v přílohách č. 1 a č. 7,
 13. protiplynový automobil (PPLA) v přílohách č. 1 a č. 8,
 14. velitelský automobil (VEA) v příloze č. 1,
 15. vyšetřovací automobil (VA) v příloze č. 1,
 16. vyprošťovací automobil (VYA) v přílohách č. 1 a č. 9,
 17. automobilový jeřáb (AJ) v příloze č. 1;
- b) požární kontejner a požární kontejnerový nosič v přílohách č. 1 a č. 10. Pokud se používá) požární kontejner ke stejnému účelu jako zásahový požární automobil, vztahují se na něj technické podmínky stanovené pro zásahový požární automobil;
- c) požární přívěsy v příloze č. 11.
)

§ 2

Pro požární techniku používanou na letištích platí technické podmínky uvedené v přílohách č. 1 až č. 11, pokud mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, nestanoví jinak.

§ 3

Přechodná ustanovení

(1) Pro požární techniku uvedenou v § 1, která byla do vybavení Hasičského záchranného sboru České republiky nebo jednotek požární ochrany¹⁾ zařazena před účinností této vyhlášky, platí technické podmínky stanovené dosavadní právní úpravou.

(2) Výroba požární techniky, která byla zahájena před dnem účinnosti této vyhlášky, se dokončí podle dosavadního právního předpisu.

§ 4

Zrušuje se vyhláška č. 254/1999 Sb., o technických podmínkách požární techniky.

§ 5

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení.

Ministr:

Mgr. **Gross** v. r.

1) § 65 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 203/1994 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb.

462

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 22. listopadu 2000

**k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
a o změně některých zákonů (krizový zákon)**

Vláda nařizuje podle § 40 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 tohoto zákona:

**Označování, evidence, manipulace
a ukládání písemností
a jiných materiálů obsahujících
zvláštní skutečnosti a postup
při určování osob ke styku
se zvláštními skutečnostmi**

§ 1

**Podrobnosti o označování písemností
a jiných materiálů obsahujících zvláštní skutečnosti**

(1) Označení krizových plánů, ostatních listin, nosných médií a jiných materiálů obsahujících zvláštní skutečnosti¹⁾ (dále jen „písemnosti“), které se označují podle zvláštního právního předpisu,²⁾ se uvádí na přední straně prvního listu v pravé horní části, na popisném štítku nebo obalu.

(2) Je-li písemnost určena k doručení adresátovi mimo objekt orgánu krizového řízení nebo je přenášena mimo budovu z jiného vážného důvodu (dále jen „přeprava“), označuje se také v pravé horní části obálky.

§ 2

**Stanovení režimu evidence písemností obsahujících
zvláštní skutečnosti**

(1) Samostatný jednací protokol³⁾ pro evidenci písemností vede pracoviště krizového řízení;⁴⁾ není-li zřízeno, vede tento protokol jiné pracoviště, které určí vedoucí příslušného orgánu krizového řízení, statu-

tární zástupce právnické osoby nebo podnikající fyzická osoba (dále jen „pověřené pracoviště“).

(2) Písemnosti se při příjmu pověřenou osobou nebo osobou určenou k tomuto převzetí (podatelna) neotevírají a předávají se nejkratší cestou adresátovi. Adresát předloží písemnosti po jejich otevření pracovišti krizového řízení nebo pověřenému pracovišti k doplnění údajů v samostatném jednacím protokolu.

§ 3

Stanovení režimu manipulace s písemností

(1) Opis, kopii nebo výpis z písemnosti lze poříditi jen se souhlasem vedoucího pracoviště krizového řízení nebo pověřeného pracoviště.

(2) Na písemnost, ze které se vyhotovuje opis, kopie nebo výpis, se vyznačí datum a důvod vyhotovení, počet výtisků a jejich rozdělovník, jméno, příjmení a podpis osoby, která vydala souhlas podle odstavce 1, a dále jméno, příjmení a podpis osoby, která opis, kopii nebo výpis vyhotovila.

(3) Vadné nebo nadpočetné výtisky písemnosti se předávají osobě oprávněné seznamovat se s písemnostmi (§ 5), která neprodleně zabezpečí jejich zničení.⁵⁾

(4) Písemnosti určené k přepravě vybavuje pracoviště krizového řízení nebo pověřené pracoviště; k odeslání je předává pověřené osobě nebo osobě určené k tomuto převzetí (podatelna) proti podpisu.

(5) Přeprava písemností se provádí

- a) kurýrní službou,
- b) technickými prostředky,
- c) držitelem poštovní licence, nebo
- d) osobou určenou ke styku se zvláštními skutečnostmi.

(6) Písemnosti se přepravují způsobem stanove-

¹⁾ § 2 písm. d) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

²⁾ § 27 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb.

³⁾ § 27 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

⁴⁾ § 2 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb.

⁵⁾ § 26 odst. 5 vyhlášky č. 244/1998 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání a jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností, ve znění vyhlášky č. 338/1999 Sb.

ným zvláštním právním předpisem⁶⁾ pro přepravu písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení „Vyhrazené“.

(7) Vedoucí pracoviště krizového řízení nebo pověřeného pracoviště písemně oznámí vedoucímu orgánu krizového řízení neoprávněnou manipulaci s písemnostmi ihned, jakmile se o ní dozví; zároveň zajistí objektivní zjištění všech okolností této neoprávněné manipulace, zejména rozsah nastalých či hrozících následků. Po provedení úkonů přijme bez zbytečného odkladu opatření k zamezení nebo zmírnění následků neoprávněné manipulace s písemnostmi.

§ 4

Stanovení režimu ukládání písemností obsahujících zvláštní skutečnosti

(1) Písemnosti se v průběhu zpracování a po jejich vyřízení ukládají způsobem stanoveným zvláštním právním předpisem⁷⁾ pro ukládání písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení „Vyhrazené“.

(2) Vyřazování, archivování a skartace písemností se provádí podle zvláštních právních předpisů.⁸⁾

§ 5

Postup při určování osob ke styku se zvláštními skutečnostmi

(1) Určení ke styku se zvláštními skutečnostmi provádí vedoucí orgánu krizového řízení schválením zvláštního seznamu,⁹⁾ ve kterém se zaznamenává rozsah oprávnění pracovníků orgánu krizového řízení, zaměstnanců právnických osob nebo zaměstnanců podnikajících fyzických osob oprávněných seznamovat se se zvláštními skutečnostmi. Vzor zvláštního seznamu je uveden v příloze č. 1.

(2) O určení ke styku se zvláštními skutečnostmi se zpracovává písemný záznam, který se ukládá na pracovišti krizového řízení nebo na pověřeném pracovišti. Vzor písemného záznamu je uveden v příloze č. 2.

(3) Určený pracovník se při jednání k zabezpečení úkolů krizového řízení prokazuje zmocněním, které se vydává na dobu 2 let. Zmocnění se nevyžaduje u vedoucího orgánu krizového řízení a osob určených ke

styku s utajovanými skutečnostmi.¹⁰⁾ Vzor zmocnění je uveden v příloze č. 3.

(4) Při ukončení určení ke styku se zvláštními skutečnostmi pracovníka se provede záznam ve sloupcích 6 a 7 zvláštního seznamu podle odstavce 1.

Obsah činnosti a složení bezpečnostní rady a krizového štábu kraje, okresu a obce

§ 6

Obsah činnosti bezpečnostní rady kraje

(1) Bezpečnostní rada kraje projednává

- a) stav připravenosti kraje na řešení krizových situací,
- b) krizový plán kraje,
- c) vnější havarijní plány, je-li jejich zpracovatelem kraj,
- d) návrh způsobu ochrany obyvatelstva na území kraje,
- e) úroveň akceschopnosti monitorovacích, informačních a spojovacích systémů na území kraje,
- f) návrhy financování krizových opatření včetně náhrad za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci,
- g) návrhy dohod o spolupráci při řešení krizových situací s krajskými úřady a při poskytování pomoci s územními celky sousedního státu,
- h) závěry z kontrol prováděných v rámci prověřování krizové připravenosti kraje,
- i) dokumenty hejtmana určené k projednání ve vládě nebo dokumenty, které si vyžádá Ministerstvo vnitra, vláda nebo Parlament, a
- j) závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních a navrhuje způsob odstranění nedostatků.

(2) Bezpečnostní rada kraje dále

- a) posuzuje možná rizika vzniku krizové situace v kraji,

⁶⁾ § 17 vyhlášky č. 244/1998 Sb.

⁷⁾ § 23 vyhlášky č. 244/1998 Sb., ve znění vyhlášky č. 338/1999 Sb.

⁸⁾ Vyhláška č. 117/1974 Sb., kterou se stanoví kritéria na posuzování písemností jako archiválií a podrobnosti skartačního řízení.

§ 26 vyhlášky č. 244/1988 Sb.

⁹⁾ § 27 odst. 4 zákona č. 240/2000 Sb.

¹⁰⁾ § 43 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 18/2000 Sb.

- b) koordinuje havarijní a krizové plány okresů, a
- c) vyhodnocuje připravenost složek integrovaného záchranného systému¹¹⁾ v kraji a navrhuje jejich posílení.

§ 7

Složení bezpečnostní rady kraje

Bezpečnostní rada kraje má nejvíce 10 členů a hejtmán jejími členy jmenuje vždy

- a) zástupce hejtmána,
- b) ředitele krajského úřadu,
- c) ředitele krajské správy Policie České republiky,
- d) ředitele hasičského záchranného sboru kraje,
- e) velitele územně příslušného velitelství územní obrany,
- f) ředitele územně příslušného územního střediska zdravotnické záchranné služby, a
- g) zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu, jehož zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady kraje.

§ 8

Obsah činnosti bezpečnostní rady okresu

(1) Bezpečnostní rada okresu projednává

- a) stav připravenosti okresu na řešení krizových situací,
- b) krizový plán okresu,
- c) vnější havarijní plány provozovatelů rizikových činností,
- d) návrh způsobu ochrany obyvatelstva na území okresu,
- e) úroveň akceschopnosti monitorovacích, informačních a spojovacích systémů na území okresu,
- f) návrhy financování krizových opatření včetně náhrad za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci,
- g) návrhy dohod o spolupráci při řešení krizových situací s okresními úřady,
- h) způsob a obsah seznámení obcí a právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení na území okresu, s připravovanými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,
- i) závěry z kontrol prováděných v rámci prověřování krizové připravenosti okresu,
- j) dokumenty přednosty okresního úřadu určené k projednání ve vládě nebo v orgánech kraje anebo dokumenty, které si vyžádají orgány kraje, Ministerstvo vnitra, vláda nebo Parlament, a

- k) závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních a navrhuje způsob odstranění nedostatků.

(2) Bezpečnostní rada okresu dále

- a) posuzuje možná rizika vzniku krizové situace v okrese,
- b) koordinuje krizové plány obcí, kterým okresní úřad uložil povinnost zpracovat krizový plán, a
- c) vyhodnocuje připravenost složek integrovaného záchranného systému¹¹⁾ v okrese a navrhuje jejich posílení.

§ 9

Složení bezpečnostní rady okresu

Bezpečnostní rada okresu má nejvíce 8 členů a přednosta okresního úřadu jejími členy jmenuje vždy

- a) zástupce přednosty okresního úřadu,
- b) ředitele okresního ředitelství Policie České republiky,
- c) vedoucího místně příslušného pracoviště hasičského záchranného sboru,
- d) náčelníka územní vojenské správy,
- e) ředitele územního nebo okresního střediska zdravotnické záchranné služby, a
- f) zaměstnance okresního úřadu, jehož zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady okresu.

§ 10

Obsah činnosti bezpečnostní rady obce

Bezpečnostní rada obce projednává

- a) zajištění připravenosti obce na krizové situace včetně návrhů konkrétních řešení této připravenosti,
- b) krizový plán obce,
- c) způsob zajištění varování osob na území obce,
- d) plán evakuace,
- e) vyhodnocení připravenosti složek integrovaného záchranného systému¹¹⁾ umístěných na území obce včetně návrhů na jejich posílení,
- f) způsob financování připravenosti obce na krizové situace a hrazení nákladů spojených s odstraňováním jejich následků,
- g) způsob a obsah seznámení právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení na území obce, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,
- h) způsob shromažďování nezbytných údajů o oso-

¹¹⁾ § 4 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

bách, které v době krizového stavu přechodně změni pobyt, a

- i) závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních.

§ 11

Složení bezpečnostní rady obce

Bezpečnostní rada obce má nejvíce 8 členů a starosta jejími členy jmenuje vždy

- místostarostu,
- tajemníka obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena,
- vedoucího místně příslušného pracoviště Policie České republiky,
- vedoucího místně příslušného pracoviště hasičského záchranného sboru,
- velitele sboru dobrovolných hasičů obce, je-li tento sbor zřízen, a
- zaměstnance obecního úřadu, jehož zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady obce.

§ 12

Obsah činnosti krizového štábu kraje, okresu a obce

(1) Krizový štáb kraje, okresu nebo obce svolává hejtman, přednosta okresního úřadu nebo starosta operativně, zejména k projednání zásadních záležitostí týkajících se řešení krizové situace a přijetí krizových opatření spojených s nezbytným omezením základních práv a svobod.

(2) Krizový štáb kraje mimo činnosti uvedené v odstavci 1

- posuzuje přiměřenost krizových opatření přijatých v okresech, navrhuje jejich pozastavení, změnu nebo zrušení,
- posuzuje vzniklou situaci při vyhlášení stavu nebezpečí přednostou okresního úřadu, v případě potřeby navrhuje hejtmanovi přijetí nezbytných opatření,
- navrhuje hejtmanovi zrušení stavu nebezpečí vyhlášeného přednostou okresního úřadu za podmínek stanovených zákonem, a
- posuzuje oprávněnost žádosti přednosty okresního úřadu na prodloužení jím vyhlášeného stavu nebezpečí, doporučuje hejtmanovi vyslovení souhlasu s touto žádostí.

(3) Krizový štáb okresu mimo činnosti uvedené v odstavci 1

- posuzuje přiměřenost krizových opatření přijatých v obcích v rámci vyhlášeného krizového

stavu, navrhuje jejich pozastavení, změnu nebo zrušení, a

- navrhuje zmocněnce k plnění úkolů starosty, v případech závažných nedostatků v krizovém řízení obce v době krizového stavu.

(4) Stálá pracovní skupina krizového štábu (§ 13 odst. 2), která při řešení krizové situace nebo při koordinaci záchranných a likvidačních prací¹²⁾ jedná nepřetržitě,

- analyzuje vývoj krizové situace nebo mimořádné události a dokumentuje postup řešení,
- podává vedoucímu krizového štábu návrh na způsob řešení, postup při ochraně obyvatelstva a na vyhlášení, změnu nebo odvolání krizového stavu; využívá při tom zejména havarijní plán, vnější havarijní plány a krizový plán,
- soustřeďuje informace o stavu sil a prostředků, vede celkový přehled jejich nasazení a rozpracovává návrhy jejich využití,
- organizuje spojení s příslušnými krizovými štáby okresů, krajů a krizovým štábem Ministerstva vnitra prostřednictvím operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému,
- zabezpečuje informování veřejnosti o přijatých opatřeních a postupu řešení krizové situace nebo mimořádné události,
- připravuje technickou a informační podporu nasazeným silám a prostředkům, vede evidenci finančních výdajů a nákladů na opatření při krizové situaci nebo mimořádné události,
- organizuje ochranu obyvatel postiženého území včetně zajištění zásobování a humanitární pomoci, a
- zabezpečuje ukládání a využívání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci a povinnosti poskytovat věcné prostředky.

§ 13

Složení krizového štábu kraje, okresu a obce

(1) Členy krizového štábu kraje, okresu nebo obce jsou

- členové příslušné bezpečnostní rady,
- členové stálé pracovní skupiny krizového štábu.

(2) Členy stálé pracovní skupiny krizového štábu jsou

- tajemník krizového štábu,
- vedoucí pracovních skupin krizového štábu,
- zástupci složek integrovaného záchranného systému¹¹⁾ a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

¹²⁾ § 11 písm. c) a § 13 písm. c) zákona č. 239/2000 Sb.

§ 14

Společné ustanovení

(1) Tajemníkem krizového štábu je tajemník příslušné bezpečnostní rady.

(2) Vzor jednacího řádu bezpečnostní rady je uveden v příloze č. 4.

**Náležitosti a způsob zpracování
krizového plánu a plánu krizové
přípravenosti**

§ 15

Náležitosti krizového plánu

(1) Krizový plán se skládá ze základní části a přílohové části.

(2) Základní část obsahuje

- a) vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů správních úřadů a jiných státních orgánů a orgánů samosprávy, jimž zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán¹³⁾ (dále jen „zpracovatel krizového plánu“) s ohledem na charakteristiku území,
- b) charakteristiku organizace krizového řízení,
- c) výčet a hodnocení možných krizových rizik, jejich dopad na území a činnost orgánů a organizačních složek státu, jejich organizačních celků, právnických nebo podnikajících fyzických osob podílejících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování (dále jen „subjekt krizového plánování“), a
- d) další podklady a zásady potřebné pro používání přílohové části krizového plánu.

(3) Přílohovou část tvoří

- a) typové plány a výpisy z typových plánů, kterými ústřední správní úřad podle své působnosti stanoví pro jednotlivé druhy ohrožení doporučené typové postupy, zásady a opatření pro jejich řešení; typové plány jsou návodem pro zpracování operačních plánů,
- b) přehled krizových opatření využitelných pro řešení vyhodnocených rizik – manuál krizových opatření,
- c) operační plány, které stanoví konkrétní postupy řešení krizových situací, druhy krizových opa-

- tření a způsob nasazení a zabezpečení sil a užití prostředků,
- d) plán k provádění záchranných a likvidačních prací v okolí zdroje nebezpečí (dále jen „vnější havarijný plán“) a plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území okresu (dále jen „havarijný plán okresu“) zpracováváný podle zvláštních právních předpisů,¹⁴⁾
- e) plán akceschopnosti zpracovatele krizového plánu, který stanoví postupy a termíny zabezpečení připravenosti k řešení krizových stavů a opatření k zajištění ochrany před následky krizových situací,
- f) přehled sil a prostředků, který obsahuje souhrnné počty a využitelnost všech vlastních i vyžadovaných sil a prostředků, které jsou dostupné a použitelné z hlediska potřeb zpracovatele krizového plánu pro řešení všech druhů krizových stavů,
- g) plán nezbytných dodávek¹⁵⁾ a plán hospodářské mobilizace,¹⁶⁾
- h) plány spojení, materiálně technického zabezpečení, zdravotnického zabezpečení, topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením krizových ohrožení, a
- i) další dokumentace potřebná pro řešení krizových stavů, zejména statuty a jednací řády, vzory řídicích aktů a hlášení, předpisy, dohody o spolupráci a pomůcky sloužící ke zpracování krizového plánu.

§ 16

Způsob zpracování krizového plánu

(1) Krajský úřad, okresní úřad a obecní úřad před zpracováním krizového plánu v příslušné bezpečnostní radě projedná

- a) zaměření a rozsah krizového plánu,
- b) určení osoby odpovědné za koordinaci zpracování krizového plánu,
- c) rozsah spolupráce s dalšími zpracovateli krizového plánu,
- d) termíny průběžných kontrol a termín zpracování krizového plánu,
- e) termín projednání krizového plánu v bezpečnostní radě, a
- f) pravidla manipulace s krizovým plánem při jeho zpracování.

¹³⁾ § 9 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 2, § 14 odst. 1 písm. c), § 18 odst. 2 písm. b), § 21 odst. 2 písm. b) a § 28 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

¹⁴⁾ Například zákon č. 239/2000 Sb.

¹⁵⁾ § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

¹⁶⁾ § 13 zákona č. 241/2000 Sb.

(2) U zpracovatelů krizového plánu neuvedených v odstavci 1 určí náležitosti podle odstavce 1 písm. a) až d) a f) ten, kdo je zákonem zmocněn krizový plán schválit.

§ 17

Náležitosti plánu krizové připravenosti

(1) Plán krizové připravenosti se skládá ze základní části a přílohové části.

(2) Základní část obsahuje

- a) vymezení působnosti a odpovědnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby,
- b) charakteristiku organizace krizového řízení,
- c) výčet a analýzu krizových ohrožení, jejich možný dopad na činnost právnické nebo podnikající fyzické osoby, a
- d) zásady pro používání plánu krizové připravenosti.

(3) Přílohovou část tvoří

- a) výpis z krizového plánu s uvedením požadavku zpracovatele krizového plánu na účast právnických nebo podnikajících fyzických osob při zabezpečení krizových opatření,
- b) plán akceschopnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby pro zajištění pohotovosti, připravenosti k plnění krizových opatření a ochrany před účinky krizových situací,
- c) plán krizových opatření k řešení krizových stavů v rámci působnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby,
- d) plán nezbytných dodávek,¹⁵⁾ plán opatření hospodářské mobilizace u stanovených subjektů hospodářské mobilizace,¹⁷⁾
- e) přehled uzavřených smluv k zabezpečení krizových opatření,

- f) plány spojení, topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením krizových hrozeb, a
- g) další dokumentace potřebná pro řešení krizových stavů, zejména statuty a jednací řády, vzory hlášení, předpisy, dohody o spolupráci.

§ 18

Způsob zpracování plánu krizové připravenosti

Právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba při přípravě plánu krizové připravenosti projedná s příslušným zpracovatelem krizového plánu

- a) zaměření a rozsah plánu krizové připravenosti zpracovávaného ve své působnosti,
- b) podíl a rozsah spolupráce s dalšími subjekty krizového plánování na zpracování plánu krizové připravenosti a způsob jejího zajištění,
- c) termíny pro průběžnou kontrolu prací, závěrečný termín zpracování plánu krizové připravenosti, a
- d) způsob manipulace s plánem krizové připravenosti v době jeho zpracování.

§ 19

Společné ustanovení

(1) Krizový plán a plán krizové připravenosti se zpracují nejdéle do 4 let po nabytí účinnosti tohoto nařízení.

(2) Souhrnná aktualizace krizového plánu a plánu krizové připravenosti se provádí v tříletých cyklech od jejich schválení.

§ 20

Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

Předseda vlády:

Ing. **Zeman** v. r.

Ministr vnitra:

Mgr. **Gross** v. r.

¹⁷⁾ § 16 zákona č. 241/2000 Sb.

Příloha č. 1 k nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

.....
(název orgánu krizového řízení)

Č. j. :

Výtisk jediný

Počet listů :

Schvaluji:

.....
(vedoucí orgánu krizového řízení)

V dne

ZVLÁŠTNÍ SEZNAM**pracovníků
(zaměstnanců)**.....
(název orgánu krizového řízení, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby)**určených ke styku se zvláštními skutečnostmi
v oblasti krizového řízení**

Záznam o provedení změn			
poř. číslo změny	datum změny	číslo jednací	podpis ^{x)}

druhá strana

Poř. čís.	Zastávaná funkce (pracovní zařazení)	Rozsah oprávnění seznamovat se se zvláštními skutečnostmi
1	2	3

třetí strana

Jméno a příjmení určeného pracovníka	Určení ke styku		Důvod ukončení určení	Č.j. záznamu o určení
	od	do		
4	5	6	7	8

x) uvádí se podpis pracovníka, který změnu provedl

Příloha č. 2 k nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

.....
(název orgánu krizového řízení)

Č. j. :

Z Á Z N A M**o určení ke styku se zvláštními skutečnostmi v oblasti krizového řízení**

V souladu se zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) a ve smyslu nařízení vlády č. .../2000 Sb. byl (byla)

.....
(titul, jméno a příjmení).....
(rodné číslo).....
(funkce – pracovní zařazení)**určen (určena) ke styku se zvláštními skutečnostmi
v oblasti krizového řízení**

v rozsahu:

.....
(specifikace rozsahu oprávnění seznamovat se se zvláštními skutečnostmi
v souladu se sloupcem č. 3 zvláštního seznamu)

Určený pracovník prohlašuje, že byl seznámen se zásadami ochrany zvláštních skutečností v oblasti krizového řízení, poučen o povinnostech vyplývajících z určení a s následky jejich porušení.

V dne

.....
(podpis určeného pracovníka)

Seznámení provedl:

.....
(funkce, titul, jméno a příjmení).....
(podpis)

Příloha č. 3 k nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

přední strana

.....
(název orgánu krizového řízení)
Evidenční číslo: 0000

Z M O C N Ě N Í
„Z S,“

pro:
(titul, jméno a příjmení)

.....
(organizační celek)

platné jen se služebním průkazem,
průkazem zaměstnance nebo
občanským průkazem

číslo:

zadní strana

Jmenovaný pracovník je oprávněn
se seznamovat se zvláštními
skutečnostmi v rozsahu:

(uvést rozsah oprávnění
dle sloupce č. 3 zvláštního seznamu)

V

dne

.....
(razítko a podpis vedoucího
orgánu krizového řízení)

Článek 4

Písemné podkladové materiály pro pravidelné jednání bezpečnostní rady

1. Písemné podkladové materiály pro pravidelné jednání bezpečnostní rady (dále jen "podklady") zpracovávají podle pracovního plánu členové bezpečnostní rady nebo osoby vyzvané předsedou bezpečnostní rady.
2. Podklady musí být věcné, stručné a v souladu s právními předpisy. Pokud navrhuje nový způsob řešení problematiky, musí zahrnovat též zejména jeho organizační, personální, finanční a materiálně technické dopady. Navrhovaná opatření musí být předem projednána se subjekty, jichž se dotýkají. Jestliže se nedocílí jednotného stanoviska, je nutné k podkladům přiložit všechna rozporná stanoviska s odůvodněním nezbytnosti navrhovaného řešení.
3. Navazuje-li předkládaný materiál na předcházející závěry bezpečnostní rady, obsahuje zpravidla vyhodnocení plnění úkolů, a dále musí obsahovat návrh na doplnění nebo změnu předmětných závěrů.
4. Podklady se předkládají v odpovídajícím počtu výtisků (podle počtu členů) nejpozději do 14 dnů před plánovaným jednáním bezpečnostní rady tajemníkovi bezpečnostní rady. Podklady jsou předávány s průvodním dopisem, v němž je možno doporučit i přizvání dalších účastníků jednání. První dva výtisky musí být vlastnoručně podepsány předkladatelem.
5. Jestliže je bezpečnostní rada svolávána k řešení naléhavých úkolů a hrozí-li nebezpečí z prodlení, mohou být podklady předkládány přímo na jednání nebo jsou vysloveny ústně předkladatelem.
6. Pozvánka na jednání bezpečnostní rady konané podle pracovního plánu se zasílá spolu s programem a předloženými podklady všem členům bezpečnostní rady nejpozději do 10 dnů před vlastním jednáním. Přizvaným účastníkům se zasílají podklady pouze k těm bodům jednání, k nimž jsou přizváni.
7. Program může být měněn či doplněn předsedou bezpečnostní rady o projednání neodkladných záležitostí a ústních informací.

Článek 5

Zápis z jednání bezpečnostní rady

1. Zápis z jednání bezpečnostní rady vyhotovuje tajemník bezpečnostní rady.
2. Zápis z jednání bezpečnostní rady obsahuje
 - a) datum, čas a místo zahájení jednání,
 - b) program jednání,
 - c) záznam o účasti na jednání (prezenční listina),
 - d) stručný záznam přednesených ústních informací, návrhů a doporučení,
 - e) stručný záznam z diskuse k projednávaným bodům programu,
 - f) způsob využití nebo vypořádání připomínek,
 - g) závěry k projednávaným bodům programu – stanoviska členů bezpečnostní rady,
 - h) případná nesouhlasná stanoviska v doslovném znění,
 - i) čas ukončení jednání,
 - j) podpisy předsedy bezpečnostní rady a jejího tajemníka.
3. Součástí zápisu jsou podklady. Pokud předkladatelé ústních informací, návrhů a doporučení disponují písemnými podklady k tomuto jednání, tyto se rovněž přikládají k zápisu.

Článek 6

Zabezpečení jednání bezpečnostní rady

1. Přípravu a zabezpečení průběhu jednání bezpečnostní rady zajišťuje tajemník bezpečnostní rady, který
 - a) sestavuje návrh programu jednání bezpečnostní rady,
 - b) odpovídá za včasné rozeslání podkladů účastníkům jednání,
 - c) odpovídá za zpracování zápisu z každého jednání bezpečnostní rady a za včasné doručení závěrů z jednání všem členům bezpečnostní rady,
 - d) zabezpečuje evidenci uložených úkolů, zajišťuje kontrolu jejich splnění; o stavu plnění uložených úkolů pravidelně informuje předsedu bezpečnostní rady,
 - e) zabezpečuje podle pokynů předsedy bezpečnostní rady zpracovávání informací pro veřejnost a sdělovací prostředky o projednávaných otázkách a závěrech přijatých bezpečnostní radou,
 - f) zabezpečuje vedení evidence zápisů a zvukových záznamů z jednání bezpečnostní rady,
 - g) navrhuje u dokumentů vzniklých v bezpečnostní radě stupeň utajení, označení dokumentů obsahujících zvláštní skutečnosti,
 - h) zajišťuje dodržování ochrany utajovaných skutečností a režimu evidence, manipulace a ukládání dokumentů obsahujících zvláštní skutečnosti.
2. Písemnosti související s jednáním bezpečnostní rady včetně zvukových záznamů se evidují samostatně a ukládají odděleně od ostatních písemností úřadu.

Článek 7

Závěrečné ustanovení

Tento jednací řád nabývá účinnosti dnem.....

463

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 27. listopadu 2000

**o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací,
poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných
právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva**

Vláda nařizuje podle § 35 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, k provedení § 7 odst. 7 písm. a) a b) a § 23 odst. 4 tohoto zákona:

**Pravidla zapojování do mezinárodních
záchranných operací**

§ 1

**Formy zapojování do mezinárodních
záchranných operací**

Česká republika se zapojuje do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí formou

- a) vyslání záchranné jednotky pro provádění záchranných prací nebo k hašení požárů,
- b) vyslání odborníků,
- c) poskytování odborných informací, nebo
- d) poskytování humanitární pomoci.

§ 2

**Příprava na zapojování do mezinárodních
záchranných operací**

Ministerstvo vnitra

- a) vybavuje a cvičí záchrannou jednotku,
- b) vede
 1. seznam odborníků z řad příslušníků a zaměstnanců Hasičského záchranného sboru České republiky,
 2. přehled vyčleněných sil a prostředků dalších složek integrovaného záchranného systému¹⁾ určených k zapojování do mezinárodních záchranných operací,
 3. seznam dalších odborníků, které lze zařadit do záchranné jednotky vysílané do zahraničí, vyslat do zahraničí samostatně nebo využít pro poskytování odborných informací včetně komunikace se zahraničními záchrannými jednotkami nebo odborníky.

§ 3

Vysílání záchranné jednotky

Do záchranné jednotky se povolávají odborně a zdravotně způsobilí příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky, členové dalších složek integrovaného záchranného systému a odborníci zapsaní do seznamu podle § 2 písm. b) bodů 1 a 3. Jednotka se vybavuje technickými prostředky Ministerstva vnitra, Hasičského záchranného sboru České republiky nebo prostředky poskytovanými Armádou České republiky nebo dalšími složkami integrovaného záchranného systému.

§ 4

Finanční a hmotné zabezpečení

(1) Ministerstvo zahraničních věcí v rámci své působnosti zajišťuje povolení k průjezdu, k přeletu nebo ke vstupu na území cizích států a k pobytu na tomto území z důvodu zapojení do mezinárodních záchranných operací v zahraničí.

(2) Náklady spojené se zapojením České republiky do mezinárodních záchranných operací se hradí z finanční rezervy na humanitární pomoc vytvořené v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí.

(3) Finanční náhrady, pojištění léčebných výloh pro cesty a pobyt v zahraničí a očkování pro členy záchranné jednotky vysílané do zahraničí z jednotlivých složek integrovaného záchranného systému zabezpečují v okamžiku zapojení do mezinárodní záchranné operace tyto složky. Tyto náklady jim uhradí Ministerstvo zahraničních věcí způsobem uvedeným v odstavci 2.

**Pravidla poskytování a přijímání
humanitární pomoci**

§ 5

Poskytování a přijímání humanitární pomoci

(1) Humanitární pomoc lze poskytovat a přijímat k uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva a k obnově území postižených mimořádnou událostí formou věcných nebo finančních prostředků, služeb nebo speciálních prací.

(2) Humanitární pomoc je poskytována dobrovolně a bezplatně orgány státní správy a orgány územních samosprávných celků, právníckými osobami, podnikajícími fyzickými osobami, nevládními organizacemi, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů,

¹⁾ § 4 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

skupinami osob a jednotlivci na základě výzev nebo z vlastní iniciativy formou nabídek.

§ 6

Organizování humanitární pomoci

(1) Přehled nabídek a požadavků na humanitární pomoc vedou státní orgány, orgány územních samosprávných celků a humanitární organizace.

(2) Sbírký pro humanitární pomoc²⁾ konají humanitární organizace na základě aktuálních požadavků z postižených oblastí. Humanitární pomoc z těchto sbírek je soustřeďována ve skladech organizačních složek státu; v konkrétním případě lze z důvodu účelnosti humanitární pomoc soustředit ve skladech humanitárních organizací.

(3) Nakládání s humanitární pomocí od oznámení nabídky poskytovatelem po její výdej příjemci orgány státní správy, orgány územních samosprávných celků nebo humanitární organizace zajišťují tak, aby bylo vyloučeno její zneužití a zabráněno jejímu znehodnocení. Přitom se bezodkladně řeší místo určení, způsob doručení adresátům a výdej příjemcům humanitární pomoci.

Náhrady výdajů vynaložených právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva

§ 7

Náhrady výdajů

Právníckým osobám a podnikajícím fyzickým osobám se nahrazují tyto výdaje vynaložené v souvislosti s ochranou obyvatelstva:

- a) mzdy, platy, odměny, cestovní náhrady, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění,

- b) cestovní náhrady při přípravě a výcviku osob, které se podílejí na ochraně obyvatelstva,
- c) výdaje spojené s pořizováním, skladováním a ošetřováním ochranných masek, dětských ochranných vaků, dětských ochranných kazajek, ochranných oděvů, filtrů pro ochranu dýchacích cest a dalších ochranných prostředků, při provozování školských, zdravotnických, sociálních nebo obdobných zařízení,³⁾
- d) výdaje na odběr energií ve stálých úkrytech určených k ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech a skladech materiálu civilní ochrany.

§ 8

Náhrady výdajů k zabezpečení činnosti zařízení civilní ochrany

Zřizovatelům zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity⁴⁾ při plnění úkolů havarijního plánu okresu nebo vnějšího havarijního plánu přísluší náhrady výdajů na

- a) pořízení, opravy a údržbu hmotného a nehmotného investičního majetku,
- b) vyplacení cestovních náhrad,⁵⁾ nákladů na mzdy a platy a náhrad mezd účastníků přípravy a výcviku ve výši průměrného výdělku,
- c) organizování cvičení.⁶⁾

§ 9

Poskytování náhrad výdajů

Náhrady výdajů poskytuje okresní úřad, který zahrnul právníckou osobu nebo podnikající fyzickou osobu do havarijního plánu okresu nebo vnějšího havarijního plánu.

§ 10

Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

Předseda vlády:

Ing. **Zeman** v. r.

Ministr vnitra:

Mgr. **Gross** v. r.

²⁾ Zákon č. 37/1973 Sb., o veřejných sbírkách a o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění zákona č. 203/1990 Sb., zákona č. 425/1990 Sb. a zákona č. 68/1993 Sb.

³⁾ § 23 odst. 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb.

⁴⁾ § 2 písm. f) zákona č. 239/2000 Sb.

⁵⁾ Zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění zákona č. 44/1994 Sb., zákona č. 125/1998 Sb., zákona č. 36/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 220/2000 Sb.

⁶⁾ § 17 zákona č. 239/2000 Sb.

172

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 18. dubna 2001

k provedení zákona o požární ochraně

Vláda nařizuje podle § 30 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 237/2000 Sb., (dále jen „zákon“):

ČÁST PRVNÍ

**DRUHY DOKUMENTACE
POŽÁRNÍ OCHRANY KRAJŮ,
OKRESNÍCH ÚŘADŮ A OBCÍ,
JEJICH OBSAH A VEDENÍ**

HLAVA I

**DRUHY DOKUMENTACE
POŽÁRNÍ OCHRANY**

§ 1

(1) Dokumentaci požární ochrany kraje tvoří

- a) koncepce požární ochrany kraje,¹⁾
- b) roční zpráva o stavu požární ochrany kraje,²⁾
- c) požární poplachový plán kraje,
- d) dokumentace k zabezpečení
 1. plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
 2. zdrojů vody k hašení požárů,
- e) dokumentace k zabezpečení požární ochrany
 1. v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru,
 2. v budovách zvláštního významu,
 3. při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob.

(2) Dokumentaci požární ochrany okresního úřadu tvoří

- a) požární poplachový plán okresu,
- b) dokumentace o určení zdrojů vody pro hašení požárů,
- c) dokumentace k zabezpečení požární ochrany
 1. v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru,
 2. při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob.

- (3) Dokumentaci požární ochrany obce tvoří
 - a) dokumentace o zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce nebo společné jednotky požární ochrany,
 - b) řád ohlašovny požárů,
 - c) dokumentace k zabezpečení preventivně výchovné činnosti,
 - d) požární řád obce,
 - e) dokumentace k zabezpečení
 1. požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob,
 2. úkolů požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu,
 - f) plán výkonu služby členů jednotek sboru dobrovolných hasičů vybraných obcí (§ 20 odst. 2), a to včetně jejich pohotovosti mimo pracoviště.

(4) Součástí dokumentace požární ochrany krajů, okresních úřadů a obcí je také další dokumentace obsahující podmínky požární bezpečnosti zpracovávaná a vedená podle zvláštních právních předpisů.³⁾

HLAVA II

**OBSAH A VEDENÍ DOKUMENTACE
POŽÁRNÍ OCHRANY**

§ 2

Koncepce požární ochrany kraje

Koncepce požární ochrany kraje¹⁾ obsahuje

- a) všeobecnou charakteristiku kraje se základními demografickými a geografickými údaji o kraji, s charakteristikou hospodářství, kulturních a historických objektů se zřetelem na jejich potřeby k zabezpečení požární ochrany a záchranných a likvidačních prací,
- b) určení rizik požárů a rizik ostatních mimořádných událostí na území kraje,
- c) způsob předcházení rizikům a přípravu na mimo-

¹⁾ § 26 odst. 2 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

²⁾ § 26 odst. 2 písm. n) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

³⁾ Například zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění zákona č. 258/2000 Sb., zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

řádné události a jejich řešení, plnění úkolů hasičského záchranného sboru kraje a jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí a podmínky pro jejich činnost a činnost integrovaného záchranného systému,

- d) střednědobé a dlouhodobé úkoly se zřetelem na zvládání možného ohrožení podle písmene b), řešení požární ochrany a její materiální a technické zabezpečení.

§ 3

Roční zpráva o stavu požární ochrany kraje

(1) Roční zpráva o stavu požární ochrany kraje²⁾ obsahuje vyhodnocení

- výkonu státního požárního dozoru,
- preventivně výchovné činnosti,
- záchranných a likvidačních prací včetně příslušných statistických údajů,
- plnění úkolů uvedených v koncepci požární ochrany.

(2) Roční zpráva o stavu požární ochrany kraje se člení na údaje za kraj a na údaje za jednotlivé okresy v kraji.

§ 4

Požární poplachový plán kraje

(1) Požární poplachový plán kraje obsahuje zásady součinnosti jednotek požární ochrany v kraji při hašení požárů, při provádění záchranných prací na celém území kraje a při poskytování mezikrajské a mezinárodní pomoci.

(2) Požární poplachový plán kraje rovněž zahrnuje poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje zpracováváný podle zvláštního právního předpisu.⁴⁾

(3) Požární poplachový plán kraje je trvale uložen na územně příslušném operačním a informačním středisku hasičského záchranného sboru kraje⁵⁾ (dále jen „operační a informační středisko“) a je průběžně aktualizován.

§ 5

Dokumentace k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany

(1) Dokumentace k zabezpečení plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany (dále jen „plošné pokrytí“) obsahuje

- stanovení stupně nebezpečí území obce podle demografických údajů, počtu požárů a charakteru území,
- seznam jednotek požární ochrany zabezpečujících plošné pokrytí, jejich dislokaci a předurčení podle základní tabulky plošného pokrytí⁶⁾ pro jednotlivá katastrální území obcí,
- cílové početní stavy jednotek požární ochrany s územní působností a jejich vybavení věcnými prostředky požární ochrany a požární technikou,
- seznamy jednotek požární ochrany předurčených pro systémy záchranných prací, zejména při dopravních nehodách, živelních pohromách, haváriích a pro ochranu obyvatelstva,
- způsob, kterým kraj finančně zabezpečí plošné pokrytí.

(2) Plošné pokrytí se aktualizuje podle změn požárního nebezpečí území obcí a podle akceschopnosti jednotek požární ochrany.

§ 6

Dokumentace kraje k zabezpečení zdrojů vody k hašení požárů

Dokumentace k zabezpečení zdrojů vody k hašení požárů obsahuje určení těchto zdrojů, podmínky jejich trvalé použitelnosti pro hašení požárů a pro záchranné práce, zejména podmínky pro dostupnost k tomuto zdroji a pro odběr vody, a způsob zabezpečení stanovených podmínek.

§ 7

Dokumentace k zabezpečení požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požárů

(1) Dokumentace kraje k zabezpečení požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požárů obsahuje

- vymezení doby, míst a okolností zvýšeného nebezpečí vzniku požárů, pokud území přesahuje jeden správní obvod okresního úřadu, a stanovení způsobu jejího vyhlášení,
- stanovení podmínek požární bezpečnosti v době zvýšeného nebezpečí vzniku požárů.

(2) Dokumentace okresního úřadu k zabezpečení požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požárů obsahuje

- vymezení doby, míst a okolností zvýšeného nebezpečí vzniku požárů,
- stanovení způsobu jejich vyhlášení a podmínek

⁴⁾ § 10 odst. 2 písm. a) a § 11 písm. d) zákona č. 239/2000 Sb.

⁵⁾ § 5 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

⁶⁾ § 65 odst. 6 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

požární bezpečnosti v době zvýšeného nebezpečí vzniku požárů.

§ 8

Dokumentace o zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu

Dokumentace o zabezpečení požární ochrany v budovách zvláštního významu obsahuje

- a) vymezení budov zvláštního významu,
- b) stanovení podmínek požární bezpečnosti a podmínek pro hašení požárů a pro záchranné práce v budovách zvláštního významu,
- c) způsob zabezpečení podmínek stanovených podle písmene b).

§ 9

Dokumentace k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob

Dokumentace k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob, obsahuje

- a) vymezení druhů akcí, kterých se zúčastňuje větší počet osob, pro něž stanoví podmínky požární bezpečnosti
 1. kraj,
 2. okresní úřad,
 3. obec,
- b) stanovení podmínek požární bezpečnosti při akcích podle písmene a) a způsob jejich zabezpečení.

§ 10

Požární poplachový plán okresu

(1) Do požárního poplachového plánu okresu jsou zařazeny jednotky požární ochrany a dalších složek integrovaného záchranného systému⁷⁾ a je v něm upraveno jejich povolávání v rámci operačního řízení ke zdolávání požárů a k záchranným pracím.

(2) Požární poplachový plán okresu se zpracovává v souladu s plošným pokrytím a předurčeností některých jednotek požární ochrany pro speciální činnosti, zejména likvidaci následků dopravních nehod a mimořádných událostí s nebezpečnými látkami.

(3) Požární poplachový plán okresu obsahuje

- a) stupně požárního poplachu,
- b) způsob jejich vyhlásování,

c) činnost ohlašovny požárů a územně příslušného operačního a informačního střediska.⁵⁾

(4) V rámci požárního poplachového plánu okresu se vyhláší první až třetí a zvláštní stupeň poplachu.

(5) Stupeň požárního poplachu vychází z potřeby nasazení sil a prostředků jednotek požární ochrany ke zdolávání požárů a k záchranným pracím. Rozdělení jednotek požární ochrany do jednotlivých stupňů poplachu a jejich předurčenost pro obce nebo objekty se stanovuje v příloze požárního poplachového plánu okresu.

(6) Požární poplachový plán okresu je průběžně aktualizován, je trvale uložen na územně příslušném operačním a informačním středisku⁵⁾ a seznam sil a prostředků jednotek požární ochrany pro první stupeň poplachu obdrží ohlašovny požárů obcí a právnické osoby a podnikající fyzické osoby, které zřizují jednotku požární ochrany.

§ 11

Dokumentace okresního úřadu o určení zdrojů vody pro hašení požárů

Dokumentace o určení zdrojů vody pro hašení požárů obsahuje seznam zdrojů vody pro hašení požárů a záchranné práce.

§ 12

Dokumentace o zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, požární hlídky nebo společné jednotky požární ochrany

Dokumentaci tvoří

- a) zřizovací listina, pokud se zřizuje jednotka sboru dobrovolných hasičů obce nebo požární hlídka,⁸⁾
- b) příslušná smlouva, pokud se zřizuje společná jednotka požární ochrany,⁹⁾
- c) stejnopis jmenovacího dekretu velitele jednotky,
- d) seznam členů a dokumentace o jejich odborné způsobilosti a doklad o jejich zdravotní způsobilosti pro výkon služby v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce.

§ 13

Řád ohlašovny požárů v obci

(1) Řád ohlašovny požárů¹⁰⁾ upravuje

- a) způsob přijímání hlášení o vzniku požáru v obci,

⁷⁾ § 4 zákona č. 239/2000 Sb.

⁸⁾ § 29 odst. 1 písm. a) a § 69 odst. 1 písm. b) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

⁹⁾ § 69a zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

¹⁰⁾ § 29 odst. 1 písm. j) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

- b) vyhlášení požárního poplachu místní jednotce požární ochrany a její vyslání na místo události,
- c) oznámení požáru na územně příslušné operační a informační středisko,⁵⁾
- d) pravidla pro vyhlášení požárního poplachu v obci včetně náhradního opatření pro případ poruchy spojovacích prostředků nebo požárně bezpečnostních zařízení.

(2) Součástí řádu ohlašovny požárů je

- a) seznam sil a prostředků jednotek požární ochrany z požárního poplachového plánu okresu podle § 10 odst. 6,
- b) seznam důležitých telefonních čísel, zejména na územně příslušné operační a informační středisko, na jednotky požární ochrany zařazené do prvního stupně požárního poplachu pro obec dle požárního poplachového plánu okresu a na pohotovostní služby.

(3) Řád ohlašovny požárů se pravidelně aktualizuje a udržuje v souladu se skutečným stavem.

§ 14

Dokumentace k zabezpečení preventivně výchovné činnosti v obci

(1) Dokumentace k zabezpečení preventivně výchovné činnosti na úseku požární ochrany (dále jen „preventivně výchovná činnost“) obsahuje

- a) rozpracování zaměření preventivně výchovné činnosti, stanovené Ministerstvem vnitra,¹¹⁾ podle místních podmínek,
- b) plán preventivně výchovné činnosti zpracovaný zpravidla na roční období,
- c) vyhodnocení preventivně výchovných akcí.

(2) Při zpracování dokumentace obec spolupracuje zejména s hasičským záchranným sborem kraje, občanskými sdruženími a obecně prospěšnými společnostmi působícími na úseku požární ochrany.

§ 15

Požární řád obce

(1) Požární řád obce upravuje organizaci a zásady zabezpečení požární ochrany v obci a obsahuje

- a) vymezení činnosti osob pověřených zabezpečováním požární ochrany v obci,

- b) podmínky požární bezpečnosti při činnostech, v objektech nebo v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru se zřetelem na místní situaci,
- c) způsob nepřetržitého zabezpečení požární ochrany v obci,
- d) kategorii jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, její početní stav a vybavení,
- e) přehled o zdrojích vody pro hašení požárů a podmínky jejich trvalé použitelnosti,
- f) stanovení dalších zdrojů vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti,
- g) seznam ohlašovnen požárů a dalších míst odkud lze hlásit požár, jejich označení, přičemž ohlašovny požárů jsou označeny tabulkou „Ohlašovna požárů“ a další místa pro hlášení požárů tabulkou „Zde hláste požár“ nebo symbolem telefonního čísla 150,
- h) způsob vyhlášení požárního poplachu v obci.

(2) Součástí požárního řádu obce je seznam sil a prostředků jednotek požární ochrany z požárního poplachového plánu okresu podle § 10 odst. 6.

§ 16

Dokumentace obce k zabezpečení úkolů požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu

Dokumentace obce k zabezpečení úkolů požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu¹²⁾ obsahuje

- a) seznamy osob určených do jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a v případě, že obec uvedenou jednotku nemá, seznam osob určených obcí do požární hlídky,¹³⁾
- b) plán požárních preventivních opatření na úseku požární ochrany v období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

§ 17

Způsob uložení a kontroly dokumentace požární ochrany kraje, okresního úřadu a obce

(1) Dokumentace se ukládá takovým způsobem, aby byla k dispozici zejména orgánům krajů a obcí, okresním úřadům a kontrolním orgánům.

(2) Ověření aktuálnosti dokumentace požární ochrany krajů, okresních úřadů a obcí, případně vyhodnocení její účinnosti provádí ten, kdo dokumentaci vydal, a to jedenkrát ročně.

¹¹⁾ § 24 odst. 1 písm. l) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

¹²⁾ § 29 odst. 3 písm. b) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

¹³⁾ § 69 odst. 1 písm. b) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

ČÁST DRUHÁ

MINIMÁLNÍ PODMÍNKY A ROZSAH POSKYTOVÁNÍ PÉČE ZASAHUJÍCÍM OSOBÁM

§ 18

Minimální podmínky a rozsah poskytování péče

(1) Minimálními podmínkami a rozsahem poskytování péče (dále jen „minimální podmínky péče“) zasahujícím příslušníkům jednotky hasičského záchranného sboru, členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, členům jednotky sboru dobrovolných hasičů podniku, zaměstnancům zařazeným v jednotce hasičského záchranného sboru podniku a příslušníkům vojenské hasičské jednotky, jakož i osobám vyzvaným k poskytnutí osobní pomoci se rozumí zajištění

- a) ochranných nápojů, vyžaduje-li zásah použití speciálních ochranných prostředků v nepřetržitě déle 30 minut nebo provádí-li se zásah za extrémních povětrnostních podmínek po dobu nejméně 2 hodin,
- b) stravování, jde-li o práci při zásahu trvající nepřetržitě po dobu nejméně 4 a půl hodiny,
- c) vhodného místa pro odpočinek, případně ubytování, trvá-li práce při zásahu déle než 12 hodin.

(2) Osobám, které byly vyzvány k poskytnutí osobní pomoci a provádějí práci v místech ohrožení jejich zdraví nebo života, se poskytuje odborný dohled a zapůjčují se jim odpovídající osobní ochranné pracovní prostředky pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

(3) Za zabezpečení minimálních podmínek péče odpovídá velitel zásahu.¹⁴⁾

§ 19

Náklady na zabezpečení minimálních podmínek péče

(1) Náklady spojené s poskytováním ochranných nápojů podle § 18 odst. 1 písm. a) jsou limitovány do výše dolní hranice stanovené sazby stravného podle zvláštních právních předpisů, které stanoví výši sazeb stravného při pracovní cestě zaměstnanců v pracovním

poměru,¹⁵⁾ a jde-li o příslušníky vojenské hasičské jednotky, hranicí stanovené sazby stravného podle zvláštního právního předpisu, který stanoví výši sazeb stravného při služební cestě vojáka z povolání.¹⁶⁾ Výše nákladů na stravování poskytované podle § 18 odst. 1 písm. b) v závislosti na délce trvání zásahu a fyzické náročnosti prací činí částku rovnající se 1,75 až 2,25násobku příslušné hranice podle věty první. Výsledná částka se zaokrouhluje na celé koruny do výše 50 haléřů směrem dolů a od 50 haléřů včetně směrem nahoru.

(2) Délka zásahu se posuzuje jako doba trvání pracovní (služební) cesty podle zvláštních právních předpisů.

(3) Při ubytování podle § 18 odst. 1 písm. c) se hradí prokázané výdaje na zajištění odpočinku nebo poskytnuté ubytování.

(4) V případě nebezpečí z prodlení může náklady na zabezpečení minimálních podmínek péče uhradit namísto obce Hasičský záchranný sbor České republiky.¹⁷⁾ Náhradu takto vynaložených výdajů poskytne Hasičskému záchrannému sboru České republiky obec v rozsahu povinností stanovených jí zákonem.¹⁸⁾

ČÁST TŘETÍ

SYSTÉM PRACOVNÍ POGOTOVOSTI MIMO PRACOVISŤE ČLENŮ JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ VYBRANÝCH OBCÍ A ODMĚNA ZA NI

§ 20

Systém pracovní pohotovosti

(1) Členové sboru dobrovolných hasičů vybraných obcí¹⁹⁾ kategorie jednotka požární ochrany JPO II²⁰⁾ (dále jen „jednotka“) jsou určeni velitelem jednotky k pracovní pohotovosti mimo pracoviště, kterým je hasičská zbrojnice, (dále jen „pohotovost“). Velitel jednotky pro systém pohotovosti zpracovává plán výkonu služby členů jednotky (dále jen „plán“), kterým rovněž určuje členy jednotky k pohotovosti

¹⁴⁾ § 71 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 203/1994 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb.

¹⁵⁾ § 5 odst. 1 zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění zákona č. 125/1998 Sb. a zákona č. 333/1999 Sb. § 1 vyhlášky č. 448/2000 Sb., kterou se pro účely poskytování cestovních náhrad stanoví výše sazeb stravného, výše sazeb základních náhrad za používání silničních motorových vozidel a výše průměrných cen pohonných hmot.

¹⁶⁾ § 2 vyhlášky č. 267/1999 Sb., kterou se stanoví výše náborového příspěvku, příspěvku při přestěhování a stravného a postup při přiznávání cestovních a jiných náhrad vojákům z povolání, ve znění vyhlášky č. 44/2001 Sb.

¹⁷⁾ § 2 odst. 1 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

¹⁸⁾ § 29 odst. 1 písm. e) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

¹⁹⁾ § 65 odst. 3 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

²⁰⁾ Příloha k zákonu č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

pro provádění požárního zásahu nebo záchranných prací jednotkou.²¹⁾

(2) Plán se sestavuje tak, aby jednotka byla akceschopná (§ 23), přičemž se pohotovost členů jednotky organizuje na směny po dnech nebo v týdenním režimu.

§ 21

Odměna za pohotovost

Odměna za pohotovost u členů jednotky v pracovním poměru činí v pracovní dny 15 %, ve dnech pracovního klidu 25 % průměrného hodinového výdělku podle zvláštního právního předpisu,²²⁾ a to za každou hodinu vykonané doby pohotovosti; u členů jednotky činných na základě dohody o pracovní činnosti se postupuje obdobně.

ČÁST ČTVRTÁ

ZPŮSOB POSKYTOVÁNÍ NÁHRADY UŠLÉHO VÝDĚLKU ČLENŮ JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE

§ 22

(1) Členům jednotek sboru dobrovolných hasičů obce, kteří se zúčastní zásahu, nařízeného cvičení anebo nařízené odborné přípravy v době, ze které jim plynou příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, náleží za každou započatou hodinu této doby náhrada ušlého výdělku.

(2) Náhrada ušlého výdělku podle odstavce 1 se vypočte jako podíl průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené Ministerstvem práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku a počtu pracovních hodin stanovených zvláštním právním předpisem připadajících na kalendářní měsíc, v němž došlo ke ztrátě na výdělku.

(3) Nárok na náhradu podle odstavce 1 je nutno uplatnit u obce do 1 měsíce ode dne vzniku nároku, jinak tento nárok zanikne.

ČÁST PÁTÁ

PODMÍNKY AKCESCHOPNOSTI JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ VYBRANÝCH OBCÍ

§ 23

(1) Akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů vybraných obcí je zajištěna její organizační, technickou a odbornou připraveností k plnění základních úkolů podle zákona²³⁾ a k plnění úkolů na úseku civilní ochrany²⁴⁾ a ochrany obyvatelstva.²⁵⁾

(2) Organizační připraveností je základní početní stav členů v jednotce sboru dobrovolných hasičů vybrané obce a její funkční složení, stanovené zvláštním právním předpisem s přihlédnutím ke kategorii jednotky v plošném pokrytí,⁶⁾ a zajištění výjezdu družstva nebo alespoň družstva o zmenšeném početním stavu po vyhlášení požárního poplachu jeho členům v požadovaném čase.

(3) Odbornou připraveností je odborná způsobilost velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů vybrané obce a pravidelná odborná příprava členů této jednotky.

(4) Technickou připraveností je vybavení jednotky sboru dobrovolných hasičů vybrané obce odpovídající požární technikou podle zvláštního právního předpisu a věcnými prostředky požární ochrany a její použitelnost k provádění zásahu včetně odpovídajícího technického stavu.

(5) Pokud jednotky sboru dobrovolných hasičů vybraných obcí nemohou akceschopnost udržet nepřetržitě, oznámí bezodkladně tuto skutečnost územně příslušnému operačnímu a informačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje.

²¹⁾ § 70 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 203/1994 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb.

²²⁾ Zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění zákona č. 590/1992 Sb., zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 40/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 225/1999 Sb. a zákona č. 217/2000 Sb.

Nařízení vlády č. 253/1992 Sb., o platových poměrech zaměstnanců orgánů státní správy, některých dalších orgánů a obcí, ve znění nařízení vlády č. 78/1994 Sb., nařízení vlády č. 142/1995 Sb., nařízení vlády č. 71/1996 Sb., nařízení vlády č. 326/1996 Sb., nařízení vlády č. 353/1997 Sb., nařízení vlády č. 248/1998 Sb., nařízení vlády č. 126/2000 Sb. a nařízení vlády č. 454/2000 Sb.

§ 17 zákona č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 217/2000 Sb.

²³⁾ § 70 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 203/1994 Sb. a zákona č. 237/2000 Sb.

²⁴⁾ Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních konfliktů majících ozbrojený charakter (Protokol I) vyhlášeného pod č. 168/1991 Sb.

²⁵⁾ § 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb.

ČÁST ŠESTÁ
PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÉ USTANOVENÍ

§ 24

(1) Kraj zajistí vypracování a vedení dokumentace požární ochrany podle § 1 odst. 1 nejpozději do 9 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto nařízení.

(2) Dokumentace požární ochrany vedená okres-

ními úřady a obcemi podle dosavadních právních předpisů musí být uvedena do souladu s tímto nařízením nejpozději do 9 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto nařízení.

§ 25

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Předseda vlády:

Ing. **Zeman** v. r.

Ministr vnitra:

Mgr. **Gross** v. r.

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 176

Rozeslána dne 30. září 2004

Cena Kč 29,-

O B S A H:

506. Nařízení vlády, kterým se stanoví způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení
507. Nařízení vlády, kterým se stanoví rozsah a způsob poskytování údajů do informačního systému o služebním příjmu
508. Nařízení vlády, kterým se stanoví vzory hodnotního označení příslušníků bezpečnostních sborů
509. Vyhláška, kterou se mění vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 332/2000 Sb., kterou se stanoví některé postupy při schvalování typu a ověřování stanovených měřidel označovaných značkou EHS, ve znění vyhlášky č. 260/2003 Sb.
510. Vyhláška o vydání pamětních stříbrných dvousetkorun k 425. výročí prvního vydání Kralické bible

506

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 1. září 2004,

**kterým se stanoví způsob přípravy na služební zkoušku,
obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení**

Vláda nařizuje podle § 12 odst. 6 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů:

§ 1

Způsob přípravy na služební zkoušku

Fyzická osoba, která v bezpečnostním sboru vykonává službu ve služebním poměru na dobu určitou (dále jen „příslušník“), se může připravit na složení služební zkoušky (dále jen „zkouška“) v délce základní doby služby v týdnu vzděláváním v kurzu stanoveném ředitelem bezpečnostního sboru nebo jím pověřeným služebním funkcionářem (dále jen „ředitel“).

§ 2

Obsah zkoušky

(1) V písemné části zkoušky se ověřují znalosti příslušníka ze všech témat uvedených v příloze č. 1 k tomuto nařízení.

(2) V ústní části zkoušky se ověřují znalosti příslušníka z právních předpisů a služebních předpisů upravujících postupy a činnosti příslušníka, jimiž je charakterizováno služební místo, na které je příslušník ustanoven při přijetí do služebního poměru na dobu určitou.

(3) V praktické části zkoušky se ověřuje

- a) schopnost příslušníka aplikovat teoretické znalosti do praktické činnosti,
- b) návyk a dovednost příslušníka při specifických činnostech bezpečnostního sboru,
- c) fyzická způsobilost příslušníka,
- d) dovednost při poskytování první pomoci.

§ 3

Průběh zkoušky

(1) Ředitel stanoví a zveřejní termín, místo konání zkoušky a složení zkušební komise (dále jen „komise“) ve služebním předpisu nejpozději 1 měsíc před termínem konání zkoušky.

(2) Zkouška může být rozložena do více dnů.

(3) Zadání zkušebních otázek (dále jen „otázka“) pro písemnou a ústní část zkoušky, případně praktickou část zkoušky stanoví ředitel.

(4) Předseda komise obdrží otázky od ředitele v den konání zkoušky.

(5) Písemnou část zkoušky tvoří test, který obsahuje 24 otázky. Doba na zpracování testu je 60 minut.

(6) V ústní části zkoušky si příslušník vytáhne 3 otázky ze 30 stanovených souborů. Doba přípravy na ústní část zkoušky trvá nejdéle 30 minut. Doba ústní části zkoušky trvá zpravidla stejnou dobu jako příprava na ústní část zkoušky.

(7) Je-li součástí zkoušky též praktická část zkoušky, prodlouží se doba přípravy na zkoušku přiměřeně podle obtížnosti zadání praktické části zkoušky. Doba praktické části zkoušky trvá zpravidla stejnou dobu jako příprava na praktickou část zkoušky. Otázky praktické části zkoušky nahrazují jednu ze třech otázek ústní zkoušky.

(8) O průběhu zkoušky se pořizuje protokol. Vzor protokolu je uveden v příloze č. 2 k tomuto nařízení.

(9) Příslušníkovi, který se ke zkoušce nemůže dostavit z důvodu závažné překážky, se stanoví náhradní termín jejího konání.

§ 4

Hodnocení zkoušky

(1) Každá část zkoušky se hodnotí samostatně.

(2) Hodnocení každé části zkoušky se vyjádří výrokem

- a) „vyhověl(a)“, jestliže příslušník zkoušku úspěšně vykoná,

- b) „nevyhověl(a)“, jestliže příslušník zkoušku nevykoná.

Stejným způsobem se provede i celkové hodnocení příslušníka.

(3) Výrokem „nevyhověl(a)“ je hodnocen také příslušník, který použije u zkoušky jiné pomůcky než ty, které mu dá komise k dispozici, odstoupí v průběhu zkoušky nebo se ke zkoušce nedostaví, s výjimkou případu uvedeného v § 3 odst. 9.

(4) Příslušník, který při písemné části zkoušky správně odpoví minimálně tři čtvrtiny otázek, je hodnocen výrokem „vyhověl(a)“; v opačném případě je hodnocen výrokem „nevyhověl(a)“.

(5) Příslušník, který při ústní části zkoušky prokáže znalosti, případně při praktické části zkoušky dovednosti a návyky, je hodnocen výrokem „vyhověl(a)“; v opačném případě je hodnocen výrokem „nevyhověl(a)“.

(6) Předseda komise seznámí příslušníka s hodnocením zkoušky v den jejího ukončení.

§ 5

Opakování zkoušky

(1) Ředitel stanoví a zveřejní termín, místo konání opakované zkoušky a složení nové zkušební komise způsobem uvedeným v § 3 odst. 1.

(2) Pro konání opakované zkoušky platí ustanovení § 3 odst. 3.

(3) Příslušník opakovaně koná jen tu část zkoušky, v níž byl hodnocen výrokem „nevyhověl(a)“.

(4) Předseda komise seznámí příslušníka s hodnocením opakované části zkoušky v den jejího ukončení.

§ 6

Osvědčení o zkoušce

(1) Příslušníkovi, který ukončí zkoušku s celkovým hodnocením „vyhověl(a)“, vystaví předseda komise písemné osvědčení o úspěšném vykonání zkoušky do 10 dnů ode dne jejího ukončení.

(2) Vzor osvědčení je uveden v příloze č. 3 k tomuto nařízení.

§ 7

Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2005.

Předseda vlády:
JUDr. Gross v. r.

Ministr vnitra:
Mgr. Bublan v. r.

TÉMATA PRO PÍSEMNOU ČÁST SLUŽEBNÍ ZKOUŠKY

1. ÚSTAVNÍ POŘÁDEK ČESKÉ REPUBLIKY

- a) právní síla ústavních předpisů,
- b) moc zákonodárná, výkonná a soudní,
- c) rozbor základních lidských práv a svobod významných pro činnost příslušníků bezpečnostních sborů a
- d) ochrana základních lidských práv a svobod z hlediska mezinárodního a vnitrostátního.

2. SLUŽEBNÍ POMĚR PŘÍSLUŠNÍKŮ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

- a) vznik, změna a skončení služebního poměru,
- b) základní povinnosti příslušníka a omezení jeho některých práv,
- c) kázeňské odměny a kázeňské tresty,
- d) úprava doby služby, služební pohotovosti a doby odpočinku,
- e) povinnosti v oblasti péče o příslušníky,
- f) podmínky výkonu služby,
- g) práva a povinnosti příslušníka a
- h) náhrada škody.

3. INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

- a) použití integrovaného záchranného systému,
- b) složky integrovaného záchranného systému,
- c) operační a informační střediska integrovaného záchranného systému,
- d) zásady koordinace složek integrovaného záchranného systému,
- e) bezpečnostní systém České republiky a
- f) principy krizového řízení.

4. TRESTNĚ PRÁVNÍ A SPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

- a) základy trestní odpovědnosti, zánik trestnosti a trestu,
- b) skutková podstata trestných činů proti republice, trestných činů veřejných činitelů, trestných činů úplatkářství, zločinného spolčení, neoprávněného nakládání s osobními údaji, neuposlechnutí rozkazu, násilí vůči nadřízenému, porušování povinnosti strážní služby, porušování povinností dozorčí služby a porušování služebních povinností,
- c) základní zásady trestního řízení,
- d) zajišťovací úkony v trestním řízení,
- e) základní pravidla správního řízení, zahájení správního řízení, přerušování správního řízení, náležitosti rozhodnutí, právní moc a vykonatelnost rozhodnutí, řádné a mimořádné opravné prostředky a
- f) pojem přestupku, zavinění, pachatel přestupku, poškozený a zánik odpovědnosti za přestupek.

5. OCHRANA UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ

- a) utajované skutečnosti a

b) povinnosti při ochraně utajovaných skutečností.

6. OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

práva a povinnosti při zpracování osobních údajů.

7. ZÁKLADNÍ ZNALOSTI O EVROPSKÉ UNII

- a) základní principy Evropské unie,
- b) členění orgánů Evropské unie a jejich úkoly,
- c) význam Schengenské dohody a
- d) formy policejní a justiční spolupráce v Evropské unii.

8. ZÁKLADNÍ ZNALOSTI ZÁSAD PRVNÍ POMOCI PŘI

- a) selhání základních životních funkcí,
- b) zevním krvácení,
- c) zlomeninách,
- d) poškození zraku,
- e) šoku,
- f) intoxikaci a
- g) popálení a poleptání.

Vzor

Název bezpečnostního sboru

Číslo protokolu:

Datum konání:

**PROTOKOL
O PRŮBĚHU SLUŽEBNÍ ZKOUŠKY**Služební hodnost, titul, jméno(a)
a příjmení, vědecká hodnost:

Den, měsíc a rok narození:

Osobní evidenční číslo:

Zkušební komise – předseda:

.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost

Členové zkušební komise:

.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost

Služební zkouška	Číslo zkušebního tématu	
	Služební zkouška v řádném termínu	Služební zkouška v náhradním termínu
Písemná část zkoušky (test)		
Ústní část zkoušky		
Praktická část zkoušky		

vykonal[a] služební zkoušku

Písemná část zkoušky (test)	hodnocen[a] –
Ústní část zkoušky	hodnocen[a] –
Praktická část zkoušky	hodnocen[a] –

CELKOVÉ HODNOCENÍ:	
---------------------------	--

Podpis předsedy zkušební komise:

S hodnocením služební zkoušky seznámen dne:

Podpis příslušníka:

Služební zkouška v náhradním termínu povolena v době:
Příslušník vykonal služební zkoušku v náhradním termínu dne:

Opakovaná služební zkouška povolena v době:

Osvědčení převzal dne:

Podpis příslušníka:

Duplikát osvědčení vydán dne:

Zaslán na adresu:

Název bezpečnostního sboru

Číslo protokolu:

Datum konání:

PROTOKOL O PRŮBĚHU OPAKOVANÉ SLUŽEBNÍ ZKOUŠKY

Služební hodnost, titul, jméno(a)
a příjmení, vědecká hodnost:

Den, měsíc a rok narození:
Osobní evidenční číslo:

Zkušební komise – předseda:

.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost

Členové zkušební komise:

.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost

.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost

.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost

.....
služební hodnost, titul, jméno(a) a příjmení, vědecká hodnost

Služební zkouška	Číslo zkušebního tématu	
	Služební zkouška v řádném termínu	Služební zkouška v náhradním termínu
Písemná část zkoušky (test)		
Ústní část zkoušky		
Praktická část zkoušky		

vykonal[a] opakovanou služební zkoušku

Písemná část zkoušky (test)	hodnocen[a] –
Ústní část zkoušky	hodnocen[a] –
Praktická část zkoušky	hodnocen[a] –

CELKOVÉ HODNOCENÍ:	
---------------------------	--

Podpis předsedy zkušební komise:

S hodnocením opakované služební zkoušky seznámen dne:

Podpis příslušníka:

Osvědčení převzal dne:

Podpis příslušníka:

Duplikát osvědčení vydán dne:

Zaslán na adresu:

Vzor
Název bezpečnostního sboru

Číslo protokolu:

OSVĚDČENÍ

Služební hodnost, titul, jméno(a)
a příjmení, vědecká hodnost:

Den, měsíc a rok narození:
Místo narození:

Osobní evidenční číslo:

Jmenovaný[á] vykonal[a]

služební zkoušku

a

podmínkám služební zkoušky podle § 12 zákona č. 361/2003 Sb.,
o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů,

vyhověl[a]

V dne

